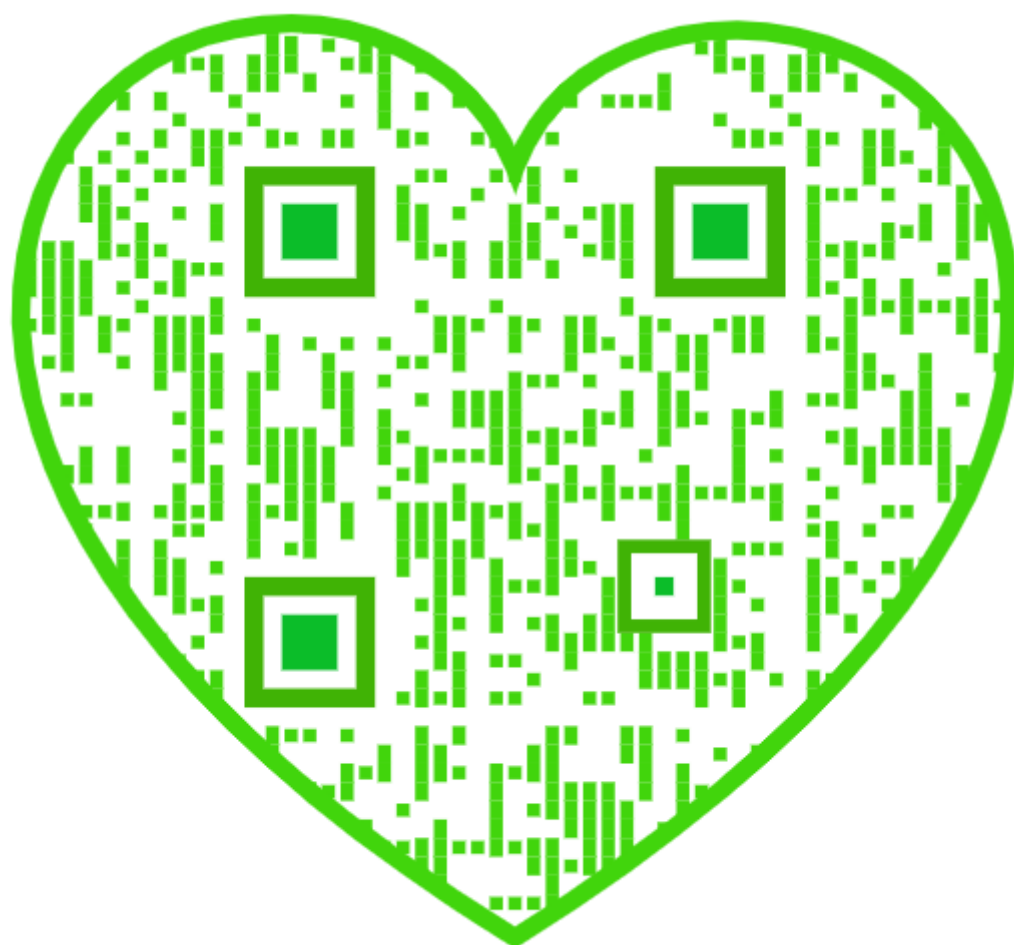

DE SCHAAPHERDER

DE SCHAAPHERDER

DOOR
J. F. OLTMANS

Verlucht door Bob Buys

BIGOT & VAN ROSSUM N.V.
UITGEVERS - AMSTERDAM

EERSTE DEEL

I

DE VERGULDE HELM

*Ja, de englen zien het aan, van wellust opgetogen,
Het knooien van den band, zoo heilig in hunne oogen
Als 't nederknielend paar zijn leven en zijn lot,
Zijn zielen zamensmelt voor 't vaders oog van God.*

H. TOLLENS Cz.

De heillooze twist der Hoekschen en Kabeljauwschen, die zoovele jaren duurde, was vooral zoo verschrikkelijk geweest, doordat nu de eene, dan weer de andere partij bovendreef, en zich, hoewel slechts voor korten tijd, in de regeeringen der steden wist te handhaven. De afstand en dood van de ongelukkige Jacoba had wel aan de Kabeljauwschen de overhand doen verkrijgen; doch eerst meer dan een halve eeuw, nadat zij, die de Hoekschen als hun eenige wettige Landsvrouw beschouwden, haar rampvol leven geëindigd had, gelukte het aan hun vijanden hen ten onder te brengen en het land te doen ontruimen. Tot dien tijd hadden zij zich met afwisselend geluk, dan hier, dan daar, zonder hoop om ooit weer de overhand te krijgen, met een moed en een zelfverloochening een beteren uitslag waardig, verzet tegen het geweld van het Bourgondische en het Oostenrijksche Huis. Het is dus niet te verwonderen, dat Filips van Bourgondië zich in 1455 tegen de bevestiging van Gijsbert van Brederode als Bisschop van Utrecht verklaarde, daar het Huis van Brederode als Hoekschgezind bekend was, en hij met reden vreesde, dat deze bisschop, onder wiens bescherming zich de verdreven en misnoegde Hoekschen zouden vereenigen, voor het rustig bezit van Holland gevaarlijk zou kunnen worden. Hij bracht dan ook door dreigen, beloften, geld en geweld zooveel teweeg, dat de nieuwe bisschop genoodzaakt werd het bisdom af te staan, en het gelukte Filips, zijn natuurlijke zoon, David van Bourgondië, die bisschop van Teroanne was, op den bisschoppelijken zetel van het Sticht te plaatsen.

Tijdens het leven van zijn vader was David, door diens macht gerugsteund, in staat geweest om de aanhangers van zijn door hem verdreven voorganger in toom te houden, en toen zijn broeder, Karel de Stoute, het hertogdom geërfd had, was de bekende strengheid van dien vorst de oorzaak, dat hij willekeuriger over het Sticht regeerde, dan ooit één zijner voorgangers gewaagd had te doen. Doch toen Karel in 1477 voor Nancy verslagen werd, staken zij, die over de strenge regeering van den bisschop ontevreden waren, de hoofden bij elkander; de oude

vrienden van den, hoewel toen reeds overleden Gijsbert van Brederode grepen deze gelegenheid aan om zich tegen den bisschop te verzetten, wien niet alleen de macht ontbrak om hen te verdrijven, maar die, niet bestand tegen het aantal zijner tegenstanders, zelfs genoodzaakt werd Utrecht te verlaten.

De ontevredenen hadden den burggraaf van Montfoort tot hun opperhoofd gekozen, die tegen soldij een zeker aantal voet- en paardenvolk had geworven, waarmede hij alles in Utrecht naar zijn wil en den zin zijner vrienden beschikte. De bisschop hield meestal zijn verblijf te Wijk bij Duurstede, en had ook een niet onaanzienlijk aantal krijgslieden aangenomen, waarmee hij de plaatsen, die zijn zijde hielden, beschermde tegen de aanslagen, welke die van Utrecht nu en dan ondernamen. Maximiliaan van Oostenrijk, intusschen met Maria, de eenige erfgename van den gesneuvelden Hertog in het huwelijk getreden, trachtte al dadelijk den Hoekschen het gezag te ontnemen, dat zij wederom sinds eenigen tijd in sommige steden hadden weten te vermeesteren. De Utrechtschen, zeer goed gevoelend, dat na den val des Hertogs eerste werk zou zijn, bisschop David in het onbeperkte beheer van zijn bisdom te herstellen, besloten met de Hoekschen in Holland gemeene zaak te maken, en hielpen hen in 1481 de stad Leiden bemachtigen; doch Maximiliaan verzamelde zijn krijgsvolk en noodzaakte weldra deze en nog andere steden zich te onderwerpen, de voornaamsten der Hoekschen het land te verlaten, en de minder aanzienlijken zich stil en rustig te houden.

De meeste uitgewekenen namen de wijk naar Utrecht, waar men hen met open armen ontving, en de Hertog, daarover ontsteld, besloot, het kostte wat het wilde, aan zijn vijanden ook deze schuilplaats te ontzeggen, of zelf hen met geweld van wapenen uit het nest te verdrijven, waar zij op hun gemak de aanslagen op zijn gezag konden uitbroeien.

In het begin der maand Maart van hetzelfde jaar, omstreeks den middag, naderde een ruiter de stad Amersfoort langs den Hoogeweg. Het paard, waarop hij zat, scheen het stappen niet te bevalen, en nu en dan was hij genoodzaakt de drift van het schoone en moedige dier te beteugelen; ook had de regen, die de twee vorige dagen gevallen was, het zand zoo vast gemaakt, dat de weg, vergeleken bij anders, bijzonder goed te berijden was. De ruiter was lang, breed geschouderd, en de welgevormdheid en sterkte van zijn lichaamsbouw verrieden, dat hij in staat was de sterkste vermoeienissen te doorstaan, wat in die tijden vooral nog een hoofdvereischte voor een krijgsman was. Dat hij niet tot den burgerstand behoorde, duidde al dadelijk het zwaard met het lange, ijzeren gevest aan, dat aan een fraai gewerkte stalen keten over zijn schouders aan zijn zijde hing, evenals de lange, breede dolk, die aan de rechterheup was vastgemaakt. Zijn gelaat was niet wat men schoon kan noemen, maar eenigszins bruin door de ongemakken van het weer, waaraan hij van jongsaf, bij nacht en dag, was blootgesteld geweest; de mannelijke ernst, die daarop te lezen was, gevoegd bij den bruinen knevel, was geschikt om ieder vertrouwen en tevens ontzag in te boezemen. Hij scheen tusschen dertig en veertig jaar oud te zijn; zijn bruin haar hing glad af, tot onder de ooren, en was op gelijke lengte afgesneden. Hij droeg geen helm, maar slechts een groven vilten hoed

VAN SCHAFFELAAR EN DE MELAATSCHEN

of een muts van een vreemd model, waarvan de eene rand met een versiersel van zilver was opgenomen; aan den zadelknop hing echter een klein kapje van ijzer, dat van binnen van een kussentje voorzien was, en veel overeenkomst had met een bekkeneel, en dat in tijd van nood door den ruiter onder den hoed kon gedragen worden. Voor het overige droeg hij een nauwsluitende kleeding van blauw laken, die armen en beenen bedekte, hooge laarzen met lange punten, handschoenen en een kolder van bruin leder, waaruit zijn rok te voorschijn kwam, die met sierlijke plooien afhing.

Op het oogenblik dat de ruiter naar het slaan der klokken luisterde, en zijn oog op den Lieve-Vrouwentoren gevestigd hield, welke zich recht over den weg vertoonde, sprong zijn paard, door een vreemd geluid, dat zich ter rechterzijde deed hooren, verschrikt naar de linkerzijde van den weg, en stak, onurstig met den kop schuddend, zijn ooren steil in de hoogte.

„Moor! Moor! schaam u, Moor!” riep de ruiter met een stem, die zijn ongenoe-gen verried, en om een steenen kruis heen stappende, dat hier aan den weg geplaatst was, begaf zich het paard weer vanzelf naar het midden van den weg, zonder dat zijn meester het met teugel of spoor tot zijn plicht had behoeven te manen. Het scheen nu zelfs beschaamd en ontevreden over zijn gedrag, en stak den kop naar de zijde vanwaar het gerucht kwam; ook had de ruiter reeds eerder zijn oog daarheen gericht, en gezien, dat het de Melaatschen waren, die, juist uit het Lazarushuis gereden, hun klappen naar hem uitstrekten.

„Vooruit, Moor!” zei de ruiter tot zijn paard, terwijl hij het met den teugel naar het huis richtte, en Moor, gehoorzaam aan den wil van zijn meester, stapte zonder vrees en, door de neusgaten snuivende, op de lieden aan, die in hun bruine kleederen en met witte banden om de mutsen, vóór de poort van het Lazarushuis stonden, en nog voortgingen met hun geklapper om een aalmoes te verzoeken.

„Houdt op met dat vervloekt geweld, vuil gespuis!” riep de ruiter, toen hij, op eenige schreden van hen af, stilhield.

„Vergeet om Gods wil en den Heiligen Lazarus de arme Lazarussen niet,” riepen zij gezamenlijk op een eentonige en akelige wijze. Zij hielden nu hun klappen stil, en vertoonden hun afzichtelijk gelaat en hun afschuwelijke handen.

„Indien gij uw huis verlaten hebt om mij hier op uw akelige muziek te vergasten, dan moet ik u zeggen dat één uwer genoeg zou zijn geweest; of denkt gij elk een aalmoes te krijgen? En als het een Lazarus-aardigheid is om mijn paard te verschrikken, dan zal ik u laten zien, dat het zonder schroom de inwoners van al de Lazarijen van het Sticht overhoop zou rijden,” zeide de ruiter eenigszins ontstemd.

„Vergeet om Gods wil en den Heiligen Lazarus de arme Lazarussen niet!” riepen zij evenals te voren, zonder dat zij door woorden of gebaren blijk gaven hem verstaan te hebben.

„Wees niet verstoord op deze arme lieden, Heer,” zei nu iemand, die zich aan een der vensters van het gebouw vertoonde: „ik ben de huisheer; zij hebben onlangs last gekregen, om zich bij den weg niet met de voorbijgangers in gesprek in te laten; dit is de reden, dat zij u niet antwoorden; ook is hun bevolen, als zij

hun huis verlaten om in de stad inzamelingen te doen, door een herhaald slaan hunner klappen degenen te waarschuwen, die hen willen ontwijken; buiten hun schuld is dus uw paard door dit geraas verschrikt, Heer, en ik vertrouw dat gij hun een kleine aalmoes niet weigeren zult."

„Toch niet, mijn vriend!" zeide de ruiter, terwijl hij zijn hand in een beurs of zakje stak, dat, ofschoon iets hooger, bij zijn dolk aan zijn rechterzijde hing; „maar ik dacht in het eerst, dat deze menschen eens hadden willen onderzoeken, of ik een goed ruiter was of niet; ik zou dit een goed bereden kerel niet kwalijk nemen, maar wel een hoop lieden, die van aalmoezen moeten leven."

Dit zeggend, legde hij een stukje zilvergeld op den klap van een hunner, die eenige schreden genaderd was.

„Goedendag, vriend," zei de ruiter, den weg naar de stad inslaande, „God zegene u, Heer!" antwoordde de huismeester buigende. „Wees gedankt, in naam van God en den Heiligen Lazarus, door de arme Lazarussen," riepen de Melaatschen, terwijl zij ook de richting van de stad insloegen. De ruiter, die zich zoo spoedig mogelijk van hen wenschte te ontdoen, gaf zijn paard den vrijen teugel, en spoedig hoorde hij het eentoonig slaan van hun klappen niet meer.

Vóór de Kamppoort hield de ruiter stil. Zonder eenige nieuwsgierigheid te verraden, had hij de omstreken van den weg, dien hij door het dorre geboomte zeer goed overzien kon en de weinige en armoedige woningen, die zich in de nabijheid der stad bevonden, gadegeslagen. Deze laatsten, die voor elken vijandelijken aanval bloot lagen, waren alleen de verblijfplaatsen van eenige kleine lieden of dienden tot stalling van het vee, dat des avonds voor de marktdagen naar de stad gedreven werd, wijl de stad zelf overvloedige ruimte aanbood voor hen, die lust gevoelden of genoodzaakt waren deze oorden te bezoeken.

Met meer opmerkzaamheid beschouwde hij de stad zelf, de dubbele gracht, welke den meer dan twintig voet hoogen muur omringde, en de op behoorlijken afstand geplaatste toren en wachthuisjes. Toen hij over de brug reed, scheen hij met het oog van een kenner de wijde der grachten op te nemen, evenals de valbrug, die aan de poort bevestigd was, en door middel van ijzeren kettingen en raderen er binnen kon worden opgehaald. Donker was het gezicht in de openingen, of *machicoulis*, waardoor in tijd van gevaar allerlei brandbare stoffen en verdedigingswerktuigen op den aanvallenden vijand konden worden geworpen. Toen de ruiter de poort binnenreed, waarvan de deuren onlangs schenen vernieuwd te zijn, was zijn blik ernstiger dan voorheen; mogelijk was hij niet voldaan over zijn waarnemingen. Spoedig echter nam zijn gelaat een vroolijker plooï aan; hij groette vriendelijk in het voorbijrijden den burger, die in de poort de wacht had, en hoewel deze hem verwonderd aangaapte en met bevreemding zijn gedragingen had gadegeslagen, nam hij toch zijn muts af, en liet den ruiter ongemoeid binnen de stad. De Kamppoort had toen een geheel andere gedaante. Het was een vierkant gebouw, aan de zijde der brug door twee ronde torens versterkt.

Zoodra de ruiter in de stad was, nam hij zijn weg rechtsaf en sloeg den Achterkamp in, die toen, zooals de geheele buitenstad, nog onbestraat was; de huizen en schuren waren ook alle met riet of stroo gedekt, en de talrijke hooi-

bergen, die er waren, gaven aan dit gedeelte der stad het aanzien van een dorp. „Heidaar!” riep de ruiter, die een der schuren was binnengereden; doch het kwam hem voor, alsof er niemand bij de hand was hem te hooren. „Heidaar, Hein! heidaar!” riep hij nog eens, terwijl hij in de schuur rondzag, waar achterin twee paarden bezig waren het hooi met volle bekken uit de welvoorzienige ruif te trekken. Nu hij nog geen antwoord kreeg, steeg de ruiter af, en maakte zich gereed om zelf zijn paard te verzorgen, toen hij op eens in een schaterend gelach uitbarstte.

De reden hiervan was de afdaling langs een hooge, ranke ladder van een klein mannetje, dat goedvond, ten einde meer waardigheid aan zijn houding bij te zetten, met den rug naar de ladder gekeerd omlaag te klimmen. Doordat echter de lengte zijner beenen weinig verschilde met den afstand tusschen elke twee sporten, welke vrij groot was, kostte elke stap hem een ombeschrijfelijke moeite, en bracht hem elk oogenblik in gevaar, om bij den minsten misstap of door het uitglijden der handen, waarmee hij zich aan de ladder geklemd had, naar beneden te storten. Het spottend gelach van den ruiter deed hem opeens besluiten zich naar beneden te laten glijden; doch de uitgestrektheid van zijn rug belette de gelukkige uitvoering van dit voornemen, en hoewel hij de gewaarwording van smart trachtte te verbergen, die de aanraking van zijn ruggegraat met de ongelijke sporten hem veroorzaakt had, toch maakte de ruiter een einde aan zijn vroolijkheid, en zei vriendelijk:

„Zachtjes aan, Heintje! Moor heeft den tijd.” Weldra gelukte het dezen zijn voeten weder op de ladder te plaatsen, en zijn rug en handen van het gewicht van zijn lichaam te verlossen; en toen zijn oude wijze van afklimmen hervattend, stond hij eenige oogenblikken daarna vóór den ruiter, die hem met aandacht bezag.

Zijn voeten en beenen waren onbedekt; voor het overige droeg hij een morsig leeren kleed, waarvan de rechtermouw niet verder dan den elleboog, de linker echter tot bijna aan de hand reikte. Dit verschil in lengte scheen niet willekeurig, maar door het toeval zoo geregeld te zijn, en de franje, die zich aan het einde van de mouwen en de pijpen der broek gevormd had, dreigde mettertijd het kleed, evenals de molen zonder wieken, van pijpen en mouwen te zullen be-rooven. Over dit feestgewaad, dat tevens diende voor hemd, droeg hij een versleten jak of wambuis van slecht fluweel, dat, beter van luchtgaten dan van knopen voorzien was, bijna tot op den grond afhing, en hem evengoed diende als kaftan, schanslooper of huisjapon. Daar de mouwen veel te lang voor hem waren, had hij uitgevonden, om zijn armen te steken door twee insnijdingen, die in de voorpanden waren; zijn rug had dus vrij veld om zich te bewegen, en een gemakkelijke schuilplaats onder de wijde plooien van het kleed. Hij nam met veel deftigheid zijn muts af, die van geel laken was, en waarop eenige haneveeren prijkten, en zei, terwijl hij zich diep boog: „Vergeef mij, Heer! dat de zorg, om u naar behooren te ontvangen, mij verhinderd heeft met den vereischten spoed tot u te komen.”

„Waart gij dan van mijn komst onderricht?” vroeg de ruiter verwonderd.

„Neen, Heer, antwoordde de knaap, terwijl hij het paard bij den teugel naar

de ruif bracht; „maar uit het dakvenster zag ik u de straat inrijden. Waart gij geharnast en vergezeld geweest van uw rijzige ruiters, ik zou gedacht hebben, dat de stad door u was gewonnen, en daar gij alleen en vrij kwaamt aangereden, kon ik niet denken, dat gij gevangen waart; ik dacht dus, evenals nu, dat gij de zijde van den eerwaardigen bisschop verlaten hadt.”

„Die gevolgtrekkingen zijn nog zoo dom niet, Heintje!” zei de ruiter lachend. terwijl hij zijn kolder en lakensch wambuis, dat ongeveer tot aan de knie reikte, wat naar beneden trok, „maar zeg mij nu nog eens, eer ik ga, of er ook wat nieuws in de stad is, en waarom gij u zoo hebt opgeschikt, alsof gij den omgang van het beeld onzer Lieve Vrouw moest bijwonen.”

„Wat het nieuws betreft, Heer!” hernam Heintje, die het paard den zadel had afgelicht, den halster aangedaan en het aan de ruif geplaatst had, „dat is er niet veel; alleen heb ik gehoord, dat er dezen morgen een ruiterhoofdman in de stad is gekomen; maar wie het is, weet ik niet; de reden echter,” vervolgde hij deftig, terwijl hij den ruiter met afgemeten tred naderde, „die mij dit gewaad doet dragen, waarbij ik ook nog wel een mantel had kunnen voegen, indien mijn vrees, om u te lang te laten wachten, er mij niet van had doen afzien, kan ik u gemakkelijker bekend maken: ik ben namelijk vanzins het ellendige leven van een staljongen te verlaten, en in den oorlog mijn geluk te zoeken.”

„Gij in den oorlog gaan, Heintje?” vroeg de ruiter meesmuilende.

„Ja, Heer! ik,” antwoordde de knaap, zonder zich aan het spottend gelaat van zijn ondervrager te storen, „ik ben oud genoeg om te weten, wat voor mij geschikt is; ik ben eenigen tijd bij een troep kamerspelers geweest, hetgeen mij in staat stelt om mijn kleed te dragen en mijn woord te doen, gelijk het den knaap van een edelman betaamt. Ik heb den dienst aan dezen stal verzocht en mij alles getroost met paarden te leeren omgaan; ik verzoek u dus Heer! u mijner aan te trekken en mij als knaap aan te nemen.”

„Indien de gedachte, dat ik den dienst van mijn genadigen heer van Utrecht verlaten heb, tot dit verzoek aanleiding geeft, dan hebt gij geheel misgerekend, jongen! Ik ben nog altijd in zijn dienst,” zei de ruiter.

„Ik verzoek u te dienen, Heer! onverschillig is het mij, waar of voor wien gij het zwaard trekt,” was het antwoord van den staljongen.

„Maar, Heintje, hebt ge wel berekend.....?” vroeg de ruiter, die de gestalte van den knaap beschouwde, doch uit goedhartigheid aarzelde om de reden te zeggen, waarom hij hem ongeschikt achtte voor den dienst, welken hij wilde aanvaarden.

„Alles heb ik overwogen,” riep de knaap met vuur, en sloeg zijn hand aan de linkerzijde, alsof hij reeds een zwaard droeg; „ik ben niet lang of recht van gestalte, maar gezond en sterk; ik kan een paard oppassen, berijden en genezen; ik kan harnassen schoonmaken, en in den drom der vechtenden zal mijn meester mij steeds aan zijn zijde vinden, om hem nieuwe wapenen te verschaffen, hem voor elken verraderlijken aanval te beschermen ten koste van mijn leven en zijn voetstappen te volgen, ten einde den genadestoot te geven aan elken ontzadelden vijand. Bij de asch van de helden, die met de wapenen in de hand gestorven zijn, zweer ik dus u te willen dienen. Uit liefde voor de schoone oogen

van haar, die gij liefhebt, Heer! bid ik u, verstoot mij niet; maar neem mij in uw dienst."

„Ik zal de oogen gaan raadplegen, waarop gij u beroept," antwoordde de ruiter glimlachend, „misschien halen zij mij wel over om uw verzoek toe te staan, en in dit geval zal het mij aangenaam zijn, dat gij uw daagsche kleeren weer aantrekt, omdat ik gaarne alle opzien wensch te voorkomen; zorg goed voor Moor, gelijk het een braven knaap betaamt en wij zullen verder spreken, als ik terugkom."

„Ik zal uw bevelen gehoorzamen, Heer!" zei de knaap eerbiedig, terwijl de vreugde in zijn oogen te lezen was.

De ruiter verkortte de keten, waaraan zijn zwaard hing, zoodat het niet meer op den grond sleepte, en verliet den stal.

* * *

De stad Amersfoort, welke één lijn trok met Utrecht, en de zijde van bisschop David van Bourgondië verlaten had, is een oude stad, die, zooals men zegt, reeds in het begin der elfde eeuw bekend was, en haar naam ontvangen heeft van den overtocht over de Eem. De stad is in een gezond oord gelegen, en was reeds in dien tijd met vruchtbaar bouwland en boomgewas omringd. De rivier de Eem gaf gelegenheid tot het drijven van een zeer voordeeligen koophandel, welks voorspoed, mét de gunstige stand der brouwerijen en andere neringen, de uitlegging der stad noodzakelijk had doen worden, die sinds eenige jaren had plaats gehad. De nieuwe stad verschilde veel van de oude, welke geheel bestraat was, en waarvan de daken der huizen, schuren of luifels, bijna alle met pannen of leien gedekt waren. Ook trof men in de nieuwe stad weinig huizen aan, die konden wedijveren met die der oude; de gracht, welke deze had omringd, was er nog, en gaf gelegenheid om de oude gedaante na te gaan; zelfs de muren, tusschen eenige van groote steenen opgemetselde torens of versterkte huizen, duiden de plaats aan, waar de eerste stadsmuur gestaan had, en uit het toegroeien der grachten, welker boorden met wilgeboomen beplant waren, kon men zien, dat de stad, op haar nieuwe muren en grachten betrouwende, de oude liet vervallen.

Niet ver van de Vijepoort, nu de Binnenkamp genaamd, trof men in dien tijd een voor de bouwde van die dagen, zeer groot en goed huis aan; want men hield het voor het fraaiste huis in de Langestraat. Het werd toen bewoond door Wouter, meester smid en harnasmaker, en was geheel van roode gebakken steenen opgemetseld. Aan weerszijden van de deur bevonden zich twee kruisramen, welker onderste helften van zware luiken voorzien waren, waarvan het onderste gedeelte naar beneden en het bovenste omhoog openging; deze ramen met de deur besloegen de geheele breedte van het huis. De tweede verdieping, die op de gebeeldhouwde stijlen der ramen rustte, kwam een weinig vooruit, en bevatte drie kruiskozijsen met ruitjes in lood gezet, en van onderen ook van luiken voorzien. De derde verdieping, die een hooggeplaatst zoldervenster of luik bevatte, stak eveneens vooruit, en eindigde ter weerszijden met drie

trappen, welker liggende kanten met een rollaag van geslepen steenen gedekt waren, en waarvan de staande zijden de gedaante hadden van kleine ronde torentjes; een versiersel van ijzer, boven op den trapgevel, was voorzien van een doorgehakt vaantje, dat den wind aanwees. Een breedte met leien overdekte luifel, boven de deur, sneed de onderste ramen vlak in het midden, en hing aan ijzers in de gewerkte kozijnen, aan de bovineinden der vensters vastgemaakt. Ter rechterzijde van het huis was een overdekte gang, die naar den hof en de werkplaats toegang gaf, en aan de straatzijde met een poort was afgesloten. Onder het middelste venster van de tweede verdieping stak een fraai, met veel bloem- en krulwerk voorzien ijzer tot voorbij de luifel rechthout, dat als een meesterstuk van smeedwerk kon worden aangemerkt. Op het uiterste einde daarvan stond een gesloten helm, welks kam fraai was bewerkt; het vizier, de neusband, niets was vergeten, en het geheele zwaar vergulde stuk was zeer geschikt om degenen terecht te wijzen, die het *In den Vergulden Helm*, dat met groote letters voor de luifel geschilderd was, misschien niet lezen konden. Aan de eene zijde van de deur verving een schuin kelderluik de plaats van de stoep, doch aan de andere zijde werd deze gebruikt om op een paar schragen een lange, draagbare toonbank te plaatsen, waarin, evenals thans, in een zoogenaamden lessenaar met glas overdekt, de goederen ten verkoop waren verspreid. Geen glas dekte deze kast of lade, dat was toen nog niet in gebruik; ook beveiligden de luifels van den ouden, goeden tijd, die hoe langer hoe zeldzamer beginnen te worden, de koopwaren genoegzaam tegen den regen. Een traliwerk, van ijzer gevlochten, deed denzelfden, zoo niet beteren dienst dan het glas, tegen de nieuwsgierigheid van groote en kleine kinderen en van die soort van menschen, welke sinds eeuwen her nog steeds de gewoonte behouden om zich andermans goed toe te eigenen.

Allerhande kleinigheden waren hier uitgestald; groote en kleine scharen en tornmesjes of vingerhoeden trokken de oogen der meisjes en vrouwen tot zich; hoewel de eersten bevreesd zouden zijn geweest, om zulk een scherp werktuig tegen een kus van minnaar of bruidegom ten geschenke te krijgen zonder hem bovendien een klein kopergeld in ruil te geven. Elk vond hier wat van zijn gading; groote en kleine messen, roskammen, verschillende soorten van bidden lokten den burger of huisman; sporen en knijven of *miséricordes* in fraaie scheeden, fraaie spangen en stalen kettingen lokten den edelman of den soldaat.

Doch niet alleen deed het bezichtigen van deze voorwerpen nu en dan een jongen knaap of man zijn blik over deze koopwaren gaan; neen, het lieve kopje, dat zich soms in den winkel voor het vensterglas vertoonde, was er de reden van. Voor het oog zag men dan naar mes of spoor, terwijl men alleen bleef staan om het genoeg te hebben Maria, de schoone dochter van Wouter den smid, steelsgewijze gade te slaan. Richtte zij, die veelal ijverig bezig was met het stikken van een leeren draagband of ander handwerk, haar blik eens naar buiten, dan beijverde elk zich om haar vriendelijk te groeten, wat zij nimmer, als zij zich weer over haar werk boog, verzuimde te beantwoorden, en verheugd vervolgde de knaap zijn weg.

Bleef een ruiter of een voetknecht onbeschoft voor het raam staan om naar binnen te gluren, dan zag het schoone kind voor zich neer; zij gunde hem geen blik, en zocht hij, door haar aardigheden toe te roepen, haar opmerkzaamheid tot zich te lokken, dan verliet zij haar zitplaats; de oude Griet, de dienstmaagd van het huis, nam dan veelal plaats op haar stoel, en de krijgslieden gingen hun weg, de oude vrouw verwenshende, die, daar zij niet sterk van gehoor was, zeer weinig van hun afscheidsgroet kon verstaan.

Niet zelden trad een jonker of ridder, als hij het meisje zag, den winkel binnen om naar het een of ander te vragen; doch als zij dan haar vader of den meesterknecht riep, en hij genoodzaakt was met hen te onderhandelen, verliet hij dikwijls het huis, ontevreden, dat hij zijn koop niet uit haar hand ontvangen had, en dus niet in de gelegenheid was geweest om haar eenige aardigheden te zeggen.

Zelfs was zij een voetangel voor geestelijke heeren, vooral als deze nog wat jong waren, menig frater of kanunnik had ook, voor de uitstalling staande, zijn oog niet kunnen afhouden van het lieve meisje, en zijn weg vervolgd, na haar eerbiedigen groet vriendelijk beantwoord te hebben. Dat er van die heeren geweest zijn, die haar, trots den besten ruiter, noodzaakten haar toevlucht tot de tronie van Griet te nemen, willen wij niet gelooven; maar wel, dat nu en dan een broeder of priester het huis binnentrad, om naar den prijs van een passer of eenig voorwerp te vragen, dat hij gebruiken kon en na het houden van een praatje met het bescheiden, zedige meisje, naar zijn woning of convent terugging en den ongehuwden staat en het priesterleven verwenschte.

* * *

Op het oogenblik, dat de ruiter, dien wij eenigen tijd uit het oog verloren hebben, in *de Vergulde Helm* binnentrad, was Griet juist aan het stoffen, terwijl een knecht bezig was met een leeren lap een geheele wapenrusting, die in één der hoeken stond, af te vegen. De tamelijk groote winkel was ruim voorzien van allerhande ijzerwerk voor huiselijk gebruik, voor den landbouw en van wapenen tot verdediging en aanval.

„Goedenmorgen, Heer Jan!” riepen Griet en de knecht bijna gelijktijdig uit, terwijl zij hun verwondering lieten blijken.

„Ik dank u, hoe gaat het hier?” hernam de ruiter.

„Wie had dat kunnen denken, en wat zal Maria zeggen?” vervolgde Griet, die zijn vraag niet goed verstaan had, hoewel het stil was in den winkel; want men kon er bijna het geluid der hamerslagen niet hooren, omdat de smederij achter in den hof was, en aan de Muurhuizen uitkwam.

„O! de meester en zijn vrouw en dochter zijn allen wel, Heer!” zei Dirk, de meesterknecht. „Zij zullen wel verwonderd zijn u te zien.” Nadat heer Jan, zooals zij hem noemden, van hen gehoord had, dat de smid in zijn werkplaats en zijn vrouw en dochter in het huisvertrek waren, opende hij, na de dienstmaagd verhinderd te hebben de huisgenooten van zijn komst te verwittigen, een deur achter in den winkel, en gaf door zijn vertrek aan Dirk gelegenheid

om tot Griet te zeggen: „Gij ziet, het gaat altijd zoo: spreekt men over den duivel, dan ziet men zijn staart; evenwel dacht ik niet, dat ik hem den winkel zou zien instappen, op het oogenblik dat wij berekenden, in hoeveel weken hij hier niet geweest was.”

„Daar hebt gij wel gelijk aan, man!” antwoordde zij, „ik was bevreesd, dat wij hem in lang niet zouden zien, en wat den duivel en zijn staart aangaat, hij, die nu in de smederij is, heeft veel van den boozen geest.” Zoo vervolgden zij nu hun gesprek, terwijl zij hun werk daarvoor niet verzuimden; doch tot hun eer moet gezegd worden, dat, ofschoon zij zich over de huishoudelijke aangelegenheden van hun meester onderhielden, al hun uitdrukkingen ware belangstelling te kennen gaven.

De ruiter had zachtjes de deur achter zich dichtgedaan, en trad met behoedzame schreden door de gang, ten einde de huisgenooten te verrassen; ook gelukte het hem, onbemerkt de kamerdeur, die openstond, te bereiken. Hij blikte nu in het nette oud-vaderlandsch huisvertrek. Drie kruiskozijnen, met vrij groote en witte ruitjes, verlichtten het; voor elk kon 's avonds een gordijn geschoven worden. De schoorsteen, juist tegenover de deur geplaatst, was groot, en stak ver in de kamer uit; de staande plaat was blank geschuurd, hoewel eenige regelmatige turven reeds op den haardsteen gereed lagen, om, zoodra de avond kwam, en het hoofd van het huisgezin met zijn werk gereed was, te worden aangestoken. Een vrij groote tafel stond voor den haard. Tegenover het venster, dat naast den schoorsteen was, en op de buitengang uitzag, was op een zwarten voet een groote en fraai gebeeldhouwde eikenhouten kist geplaatst, welke diende om de dagelijksche kleeren in te bergen. In het achter-einde van de kamer was een hooge bedstede met gordijnen; en ter weerszijden daarvan een diepe kast, tot berging van allerlei huiselijke benoodigdheden.

Vlak tegenover deze slaapplaats, waarvan de gordijnen waren opengeschoven, en waarin het zindelijke beddegoed te pronk lag, waren de twee andere ramen, welke over een kleine plaats het uitzicht in den hof hadden; voor één dier ramen stond een klein, rond tafeltje, waaraan twee vrouwen zaten.

De oudste droeg een zwart jak, dat tot aan de knie kwam, en een langen rok van dezelfde kleur en stof; de mouwen kwamen tot halverwege de handen, en waren met een breeden zoom voorzien. Haar hoofd had de gedaante van een suikerbrood; uit deze soort van muts, die van geruit goed gemaakt was, kwamen op het voorhoofd twee breede, doorschijnende strooken te voorschijn, die de slapen en de ooren bedekten, naar achteren liepen, en op den rug een soort van kap vormden. Het jak werd iets hooger dan de heup door een band of gordel vastgehouden, die van voren met een gesp van zilver gesloten was; een helder witte halsdoek reikte tot boven aan den hals, waarom zij geen versiersels droeg. Aan haar gordel hing een taschje of beurs en een ring met eenige sleutels; een enkele gouden ring was aan haar rechterhand te zien, als de mouw van haar kleed iets verschoof. Zij scheen ongeveer veertig jaren oud te zijn; mogelijk was zij wel wat ouder, daar de muts, die zij droeg, het haar en de slapen bedekte. De goedheid stond op haar gelaat te lezen, en men zag duidelijk de sporen van vroegere schoonheid, welke zelfs nog niet geheel vervlogen was;

haar vel was nog blank, haar wangen waren frisch van kleur, haar oogen levendig, en haar mond prikte nog met al de tanden: het eenige, dat men had kunnen aanmerken, was, dat zij een ietsje te gezet was. In één woord, men kon vrouw Martha nog schoon noemen, al vergeleek men haar met haar dochter, die nu het bevallige meisje was, dat haar moeder eenmaal scheen te zijn geweest. Maria was nog zeer jong; het was nauwelijks achttien jaren geleden, dat haar blijde ouders haar voor het eerst met den ouderlijken kus welkom in het leven hadden gewenscht. De jeugdige maagd was nu gelijk het teeder rozenknopje, dat alleen de stralen van het koesterende zonlicht wacht, om zich in al haar schoonheid en natuurpracht te vertoonen. Beschermd door haar vader, met zorg door haar liefdevolle moeder in deugd en zedigheid opgevoed, was zij vroolijk, en zonder het verdriet te kennen was zij de jaren genaderd, waarin de maagd door een zeker geheim verlangen, zonder dat zij weet waarom of waarvoor, zich verdiept in een treurig gepeins, dat niet zonder liefelijkheid is. Haar kleeding was, wat het patroon betreft, soortgelijk aan die van haar moeder; alleen de stof was meer verschillend. Een grijze rok omsloot haar welgevormde leden, daaronder kwamen nu en dan echter de, voor de meisjes van dit land, zeer kleine voetjes te voorschijn; want de lange, eenigszins opwaarts gebogen neuzen der tootschoenen konden er de bevalligheid van bedekken, maar deden ze daarentegen smaller voorkomen. Het jakje was van een blauwe stof met roode bloemen; de einden der lange mouwen, evenals de boorden aan de hals en van onderen, waren omzoomd met een breed lint van semijte of zijde. Het borstlijf was ook van dezelfde soort band of lint, met figuren, fraai van teekening, opgelegd; en een zijden veter, waarmee het lijf was dichtgeregen, hing met zijn zilveren nestels een eind over den rok. Haar hoofddeksel of tuit was van blauwe sindale, een soort van taf; uit den top kwam een wimpel of doorschijnende sluier te voorschijn, die ongeveer tot aan den gordel langs den rug neerhing. De muts, waarop dit gevaarte rustte, was ook van kamerdoek, doch veel klaarder dan dat van haar moeder, en door de strooken, welke langs het hoofd afhingen, zag men haar fraai blond haar, dat glad achter de ooren was weggestreken. Haar sneeuw witte halsdoek was niet zoo gesloten als die van haar moeder, en was van voren toegemaakt met een klein gouden hartje; aan een smal zwart lint, dat om haar hals liep en door het hartje ging, hing een gouden kruis tot halverwege haar borstlijf af. Aan haar groenen semijten gordel, die, van voren iets lager dan van achteren, in een punt samenliepen, en gesloten met een zilveren spang of gesp, hing een speldenkussen en een kokertje, waarin naalden, schaar en andere kleinigheden waren gestoken. De blanke, fraai gevormde hals scheen met den halsdoek in kleur te willen wedijveren; en schoon hij al niet zoo wit was, zoo had hij een duizendmaal bevalliger kleur; het zachte, bijna onmerkbaar rozenrood, dat door het fluweelachtige, fijne vel scheen, en dat de bekwaamste schilder bijna niet met zijn penseel had kunnen nabootsen, werd hier en daar alleen gebroken door de schier onzichtbare blauwe aderen. Nog door den doorschijnenden dubbelen halsdoek volgde het bekoorde oog den rondom, molligen omtrek van den hals en de schouders, totdat het nijldige jak haar fraai gevormd lichaam voor elken bespiedenden

blik bedekte; de zwelling echter van het borstlijf verried den ontluikenden boezem. Maar waarom zou men de verborgen bekoorlijkheden van de zedige maagd getracht hebben te bespieden, daar haar gelaat voor elke beschouwing openlag? Het sneeuwwitte en gladde voorhoofd kwam bevallig te voorschijn tusschen twee natuurlijke gordijnen, welke gevormd werden door het haar, dat zacht en glanzig, gelijk de kostbare zijde, in bevalligen bocht verdween achter het kleine oor, versierd met een gouden hartje, door de strook van de muts zichtbaar. Hoe zullen wij de fraai gevormde wenkbrauwen, hoe het goddelijk schoone, blauwe, open oog beschrijven, waarin slechts goedheid te lezen stond, zonder ooit door drift te worden bezielde? Het kon reeds door den onschuldigen blik, even rein als de onbewolkte azuren hemel, het hart van den knaap of man met onstuimig of driftig verlangen doen jagen; maar door Maria's eenvoudige ongekunsteldheid in bedwang gehouden, durfde men slechts door zijn blikken de aandoening van zijn hart verraden. Hoe haar neus en kleinen mond te schetsen, en haar rozekleurige lippen, die, als zij zich in een lachende plooi samentrokken, twee rijen gelijke tanden ontblootten, welke het gepolijste elpenbeen in witheid overtroffen, en misschien alleen een ietsje kleiner hadden moeten zijn, om aan den strengsten eisch der schoonheid te voldoen? Hoe slechts een flauw denkbeeld te geven van haar van gezondheid bloeiende wangen, waarvan de rozen zich onmerkbaar in de kleur der leliën verloren?

Wij hebben getracht de dochter van den harnasmaker-hoefsmid te beschrijven; getracht, zeggen wij; want wie zal het wagen een jonge maagd waardig uit te beelden? Mocht men denken, dat wij haar te schoon hebben voorgesteld, men zal zich bedriegen; wie zal toch, wanneer hij een uitgestrekt bevallig landschap beschrijven wil, op enkele minder fraaie partijen letten, tenzij men met een geest van ontevredenheid en bedilzucht bezielde zij? Zoo hebben wij ook gezegd, wat elkeen volmondig erkende, eenige door de natuur stiefmoederlijk bedeelde vrouwen alleen uitgezonderd; want Maria was het schoonste meisje van Amersfoort.

* * *

Toen de ruiter zich bij de deur bevond, had hij nauwelijks den tijd om op te merken, dat het jonge meisje in een houding welke neerslachtigheid verried, het voorovergebogen hoofd met den arm ondersteunde, terwijl haar moeder, die met naaiwerk bezig was, zonder op te zien, zei:

„Wees verstandig, Maria! en niet bedroefd; bedenk dat het tijd is om de tafel te dekken; uw vader zal ontevreden zijn, wanneer wij niet dadelijk gaan eten, als hij terugkomt of als gij weent bij de gedachte, dat die vreemde heer wellicht zal terugkomen.”

De droefheid van het meisje deed allen lust om haar te verrassen of te beluisteren bij hem vergaan, en hij stond gereed om binnen te treden, toen een kleine hond, die hem nu gewaar werd, van onder het tafeltje te voorschijn kwam schieten,

en luid begon te blaffen, doch weer achteruit ging, zoodra de vreemdeling in het vertrek trad.

De vrouw van den smid richtte dadelijk haar hoofd op, evenals haar dochter, die nauwelijks onzen ruiter gezien had, of zij sprong op, snelde naar hem toe, en omarmde hem onder het uitroepen van: „Welkom, Jan, hoe gaat het? Ach, wat ben ik blij, dat gij komt!”

„Zeer wel, Maria, gelijk gij ziet; maar waarom die tranen? Zeg mij.....” vroeg de ruiter, en kuste haar, terwijl hij haar omvat hield en zijn oog vol belangstelling en liefde op haar vestigde. Doch zij haastte zich niet te antwoorden, waarop hij ijlings vervolgde: „Ik groet u moeder, gij zijt te goed om het mij ten kwade te duiden, dat ik deze kleine deerne het eerst gekust heb; zij heeft er zoowel schuld aan als ik. Hoe vaart de meester?”

Zij was opgestaan; doch zijn onverhoedsche verschijning had haar verhinderd dadelijk te antwoorden; maar nadat hij haar op de beide wangen gekust had, zei zij: „Mijn man is wel, Heer Van Schaffelaar, gelijk, Goddank, wij allen.”

„Wilt gij mij dan niet tot zoon hebben, of vergeet gij, dat mijn naam Jan is?” zei hij lachend: „Maria heeft beter geheugen.”

„Ik heb u in zoolang niet gezien, Jan!” hernam Martha, „ik kan er mij nog niet aan gewennen, dat ik de eer nog zal beleven, den heer Van Schaffelaar als zoon te noemen.”

„Zeg mij dan eens, moederlief,” vervolgde hij met belangstelling, „waarom Maria geweend heeft.” Hij hield moeder en dochter met zijn armen omvat, en zag beurtelings nu de eene dan de andere aan.

Het was een belangwekkend gezicht, deze twee schoone vrouwen in de armen te zien leunen van den grooten, welgemaakten man, terwijl de hond om hen heensprong.

„Heeft Maria wat misdaan, moeder? O, vergeef het haar, bid ik u. Heeft zij misschien te veel gespeeld met den kleinen Snip, die grooten lust had mij in de beenen te bijten, maar mij nu weer schijnt te herkennen; en heeft zij daardoor mogelijk verzuimd iets naar uw zin te doen? Och! zeg het mij toch, haar tranen en uw zwijgen maken mij ongerust.”

„Ik ben nu weer welgemoed; uw Maria is weer vroolijk, nu zij u gezien heeft,” zei deze lachend, en lei haar hoofd vertrouwelijk aan zijn borst.

„Of heeft misschien haar vader.....,” vervolgde hij, de moeder vragend aanziende.

„O neen, geen van beiden hebben wij haar beknord; het is slechts een zonderlinge inval, dien gij haar vergeven moet, het is een kinderachtigheid van het meisje, het is niets, ik verzeker het u,” antwoordde deze.

Maria wierp haar moeder een dankbaren blik toe: Van Schaffelaar boog zich voorover om het meisje nogmaals te kussen, maar zij wist behendig uit zijn armen te ontglippen en hem met haar vinger spottend dreigende, zei zij.

„Indien gij mij belooft niets meer te vragen, maar anders niet.”

„Ik belooft het,” was het antwoord, en de overeenkomst werd met twee kussen bezegeld, hoewel Maria lachend opmerkte, dat er maar over één onderhandeld was.

Vrouw Martha noodigde Van Schaffelaar nu uit om te gaan zitten, zijn zwaard af te leggen en te zeggen, of hij ook begeerde iets te eten of te drinken.

„Daar uw knaap niet bij de hand is, bied ik u mijn hulp aan,” zei Maria lachend, „de dochter van een wapensmid moet desnoods een harnas kunnen ontgespen.”

„De vrouw van een krijgsman ook,” merkte haar moeder op.

„Welnu, neem er dan eens de proef van, Maria!” zei Van Schaffelaar, die zijn handschoenen uittrok. „Ik geloof niet, dat een ridder ooit een schooner schildknaap had; ik moet u tevens ook raadplegen, of ik een knaap, die mij zijn dienst aangeboden heeft, al dan niet zal aannemen.”

„Mij?” vroeg zij, terwijl zij zijn zwaard losmaakte en in een hoek van het vertrek zette. „Ja u, ten minste uw schoone oogen, want op deze heeft hij zich als zijn voorspraak beroepen,” antwoordde hij schertsend.

„Gij moet haar die dingen niet zeggen: zij zou denken, dat het waar was,” zei Martha. Maria knoopte ondertusschen zijn lederen kolder los, die onder de armen was toegemaakt, zeggende: „Is hij braaf en trouw, Jan! zoo neem hem, indien het moet zijn! Als gij in den strijd moet gaan, dan wensch ik u zoo gaarne omringd te zien van trouwe knapen, ofschoon ik elken dag de Heilige Moeder Gods bid, dat het anders wezen moge.”

„Ik weet niet of hij een dappere jongen dan of hij een snoever is,” hernam Van Schaffelaar lachend; „maar wel, dat hij eer op een soort dwerg uit de tijden van Lancelot van het Meer gelijkt dan op een schoonen page; evenwel, zoo gij denkt, niet bang voor hem te zijn, dan zal ik hem in mijn dienst nemen.” Bij deze woorden zette hij zijn Mechelschen hoed af en nam naast Maria plaats. Men zei hem nu, dat een vreemd heer bezig was met den meester in de werkplaats te spreken, en ried hem de komst van den smid af te wachten. Met bezorgdheid deed hij onderzoek, hoe Maria en hare ouders den langen tijd, dat hij hen niet gezien had, hadden doorgebracht; daarentegen bestormde men hem met vragen over de tijdsomstandigheden, en of hij dacht, dat Utrecht, dus ook Amersfoort, zich spoedig aan den Bisschop zou onderwerpen.

„Maar is het niet te veel van u gewaagd, om u in dezen tijd hier te vertoonen? Hoe hebt gij in de stad kunnen komen, Jan?” zei vrouw Martha.

„O neen, moeder!” hernam hij, „ik loop geen gevaar; en al ware dit ook het geval, indien de zaken zich niet schikken, zal het hoe langer hoe gevaarlijker worden hier te komen; daarom beter nu dan later, en ik wilde zulks toch zoo gaarne.”

„En hoe lang denkt gij te blijven, Jan?” vroeg Maria, die vertrouwelijk naast hem op een bank aan het tafeltje zat.

„Tot heden namiddag, en niet later dan vier uren, mijn liefste!” antwoordde hij.

„Dan reeds vertrekken!” zei zij mistroostig en haar moeder riep: „Dat is waarlijk de moeite en het gevaar niet waard. Wij zijn verheugd u eens te zien; maar gij hadt immers iemand kunnen zenden om te vernemen, hoe het hier gesteld was, en te zeggen hoe gij het hadt.”

„Ik wenschte u gaarne eens allen te zien,” hernam Van Schaffelaar, die opstond, vrouw Martha naderde en haar iets in het oor fluisterde, waarna hij

overluid vervolgde: „om die reden ben ik gekomen,” en hij ging weer zitten. De moeder wisselde een vertrouwelijken blik met den ruiter en zeide: „Nu verwondert het mij niet meer,” en zag lachend naar haar dochter, die nu gewaar werd, dat men over haar gesproken had. Het scheen ook, dat zij eenigszins gissen kon, wat Van Schaffelaar gezegd had; ten minste, toen hij haar met zijn rechterarm omvatte, en met de linkerhand haar kleine zachte hand opnam, en die aan zijn lippen drukte, bedekte zij haar gelaat met haar andere hand, en antwoordde niet, toen hij haar zacht toevoegde: „Ik ben voornemens een verzoek aan uw ouders te doen; en als ik hun toestemming mag verkrijgen, Maria, dan zal het alleen van u afhangen om mij zoo gelukkig te maken als de zielen der gelukzaligen hierboven!”

„Ik bid u, lieve Jan! haar niets meer te zeggen,” zei de moeder; „zij luistert te graag naar de zoetigheden, die gij haar toevoegt; zij moet den disch nog dekken, en daar hoor ik reeds, zoo ik het wel heb, haar vader aankomen.” Hierop zag zij naar Maria.

Men hoorde nu ook duidelijk de stem van den smid, die met iemand anders in gesprek was. Zij schenen van de plaats in de buitengang te treden, want men hoorde den kelderachtigen weerklank van hun voetstappen. Wouter deed den vreemde uitgeleide tot aan de straat. Op het oogenblik, dat zij voorbij het raam gingen, dat in de kamer uitzag, wierp de vertrekkende een blik in het vertrek, en bracht de hand aan den rand van den hoogen hoed. Vrouw Martha werd dit niet gewaar, daar zij juist met den rug naar het venster stond, maar Van Schaffelaar rees snel overeind, en terwijl de uitdrukking van zijn gelaat verwondering en wrevel verried, riep hij: „Perrol?” Ofschoon de vreemde heer zich slechts een moment voor het raam had opgehouden, en Van Schaffelaar niet had kunnen nagaan, of deze hem gezien of herkend had, had hij toch den spottenden, dartelen blik van diens gelaat zeer goed opgemerkt, waarom hij nu eens de moeder, dan weer haar dochter aanzag, welke laatste haar gelaat had afgewend, toen de begunstiger haars vaders langs het venster trad.

„Perrol!” riep Van Schaffelaar weer ontstemd. „Wat doet hij hier, wat heeft hij met meester Wouter te spreken, hoe komt hij in de stad? Is het hem, dat uw schoone oogen geweend hebben, Maria? Zeg! antwoord mij, en ik ga hem noodzaken aan uw voeten om vergiffenis te smeeken; zeg het uw vriend, die u beschermen moet; al moest ik sterven, zoo wil ik uw belediging trachten te wreken,” eindigde hij driftig.

„En wat raakt mij die vreemde,” zei Maria, terwijl zij hem met haar armen vasthield, opdat hij het vertrek niet verlaten zou, „heb ik niet mijn vader om mij te beschermen en mijn goede moeder.”

„Maar gij zijt bedroefd, liefste! — Maria weent!” zei Van Schaffelaar, die zijn arm om het meisje sloeg; „zeg mij, is het om dien zwarten ellendeling?” „Het zijn de eerste tranen, die ik om u moet storten, Jan!” antwoordde Maria aangedaan.

„Om mij! Jezus Maria! om mij! riep hij verwonderd.

„En gelooft gij dan, dat uw drift mij niet beangst, dat ik niet beef bij de gedachte, u in twist te zien gewikkeld met dien man, dien ik veracht, maar toch

vrees?" zei zij, met haar hand de tranen afvegende, die langs haar wangen liepen, en onder haar zijge oogharen als paarlen blonken.

„Gij wilt uw leven op het spel zetten, Jan!" zei Martha lachend, „omdat Maria niet weet wat zij doet; ik dacht, dat gij aan haar vader en ook aan mij wat te vragen hadt."

„Het is waar, moeder!" hernam hij bedaard, „maar antwoord mij op één vraag, en ik zal....."

„Antwoordt hem niet, moederlief!" viel Maria hem in de rede, „ik heb hem betaald, zelfs te veel betaald, op voorwaarde dat hij niet meer zou vragen, en zie, daar begint hij wederom."

„Daar komt uw vader aan, haast u de tafel gereed te maken," zei de moeder; „en u, lieve zoon, bid ik, vraag den meester niets; gij zult mij daardoor verplichten."

„En mij ook," riep Maria vroolijk, terwijl zij haastig naar een der kasten huppelde, om het tafelgoed voor den dag te halen. Men hoorde nu de deur van den winkel in de gang open- en dichtdoen en een vroolijke en zware stem zingen:

Tik, rik, gaat de moker, tik, rikker-de-tik,
Zoekt gij meester Wouter den Smid? die ben ik

De persoon, die zichzelf zoo aankondigde, trad weldra het vertrek binnen.

„Goeden dag, meester, hoe gaat het met de gezondheid en de zaken?" zei Van Schaffelaar, die op hem toetrad en hem de hand reikte.

„Is het mogelijk, heer Jan! Gij hier," riep de smid verwonderd. „Wel kijk, wie had dat kunnen droomen? Wat hebben wij elkaar in lang niet gezien. Hebt gij al wat gedronken, of hebben de vrouwen, zooals naar gewoonte, het voor-naamste vergeten? Wat heeft Maria wel gezegd?"

„De heer Van Schaffelaar heeft bij verkiezing tot uw komst gewacht," merkte Martha op.

„Welnu, moeder! haal dan spoedig eens een kan van den wijn dien ik in den nazomer uit Dordrecht gekregen heb," zei de smid.

Martha verliet het vertrek, en Van Schaffelaar zette zich, op Wouters verzoek, tegenover hem aan het tafeltje.

De meester uit de *Vergulde Helm* was niet zoo lang als de ruiter, maar breed geschouderd en sterk van lichaamsbouw. Zijn vriendelijk gelaat was dikwerf niet in overeenstemming met zijn woorden; hij had in zijn jeugd de wapenen gedragen, en het overige van zijn leven in de werkplaats gesleten, zoodat zijn taal en gebaren een ruwheid hadden, welke dikwerf verkeerd werd opgenomen door hen, die hem niet kenden. Zijn gelaat en zijn handen waren groezelig van kleur door het werken aan het vuur. Hij was blootshoofds, en droeg een wambuis en hosen, die hem voor broek en kousen dienden, van rood en grijs gestreept laken, zonder eenig versiersel dan een paar groote, koperen knopen. Hij had lompe schoenen aan, die een geheel andere gedaante hadden dan de lange tootschoenen van zijn dochter, de laarzen van Van Schaffelaar, of de muilen of stillegangers van vrouw Martha.

„Het doet mij genoeg u in mijn huis te zien,” zei Wouter; „maar zie, het is evenwel te veel gewaagd en dat op klaarlichten dag.”

„O neen!” antwoordde Van Schaffelaar, die gestadig naar het meisje zag, dat met bevalligen zwier den disch bereidde, „gij weet, dat ik zeer goed bekend ben met Montfoort, ofschoon hij thans in vijandschap met mijn heer is; ik heb van hem een vrijgeleide, en mag heden tot vier uren na den middag hier in de stad blijven.”

„Dat is wat anders, en dan kunnen wij u gerust welkom heeten. Komaan, moeder, nu spoedig hier den wijn,” vervolgde de smid tot Martha, die met een Keulsche wijnkan in de hand in de kamer trad. „Maria, waar zijn de bekers?” Maria, die het zindelijke tafelkleed over de tafel gelegd had, plaatste er vier zilveren borden en één tinnen op, en haastte zich nu om twee zilveren bekers voor haar vader te plaatsen.

„Ik heet u welkom met dezen Rijnwijn,” zei Wouter.

„Ik dank u allen,” antwoordde Van Schaffelaar, den groet van vrouw Martha en haar dochter beantwoordend.

„Is hij echt, heer Van Schaffelaar?” vroeg Wouter, toen zij de bekers geledigd hadden, terwijl hij met genoeg zijn lippen aflikte.

„Hij zou niet beter kunnen zijn, meester!” hernam Van Schaffelaar; „hij is van goed gewas, en van die soort, welke een ruiter zoo gaarne drinkt, maar zoo zelden krijgen kan.”

„Maar waar blijft Griet nu met het eten?” riep de smid; „moet onze reiziger van de graat vallen? Bedenk, dat hij dezen avond nog terug, en krachten hebben moet, om desnoods aan eenige stroopers het hoofd te bieden.”

Martha was juist gereed om hem te zeggen, dat spoedig aan zijn verzoek voldaan kon worden, toen Griet met een grooten schotel gekookt vleesch binnentrad. Hij schonk nu nog eens in, en nadat de bekers waren uitgedronken, plaatste hij de kan op de gedekte tafel.

„Zijt gij niet tevreden, Maria?” vroeg haar vader vroolijk, „dat uw vrijer in de stad is? Jammer maar, dat hij spoedig weer weg moet, maar ik geloof waarachtig, dat uw oogen nog rood zien van het weenen; foei, dat staat leelijk voor een verliefde deern!”

„Kom, Wouterlief! plaag het kind niet, en berg liever dat wapen weg, eer er iets aan bederft,” zei zijn vrouw. Zij bedoelde een spiegelgladde, stalen strijdbijl met ebbenhouten steel, die op de kist gelegen had, en nu door Van Schaffelaar was opgenomen om des smids gedachten van Maria af te trekken.

„Bekijk haar nog eens, heer Jan,” zei Wouter met zelfvoldoening, „zulk een proefstuk, ik durf het zeggen, wordt niet door elken wapensmid geleverd.”

Het scherp, zoowel als de stalen punten, die zich achter en bovenaan bevonden, waren met fraaie figuren van echt goud gedamascceerd, wat met recht voor een groote kunst gehouden werd; de steel was met zilver en ivoor ingelegd, en aan het einde van het handvat was een zilveren ring, waardoor een riem of een keten kon worden gestoken. Van Schaffelaar uitte opnieuw zijn tevredenheid en Wouter, zijn schoenen uitgedaan hebbende, ging op de kist staan en hing het pronkwapen, nadat hij het afgeveegd had, weer aan den muur.

„Ik geloof niet, dat gij er veel fraaier zien zult,” zei Wouter; „zulk een wapen zou niet misstaan aan het hof, en toch zou het in een gevecht goeden dienst doen; het moet een goede helm of een sterk schild zijn, dat een tweeden slag noodig heeft, alvorens te splijten. De heer, die dezen morgen hier was en zooveen vertrokken is, was er bij uitstek over voldaan; gij moet hem kennen, hij is een beste heer, ik verzeker het; ik moet hem vóór Witten Donderdag vijftig helmen, even zooveel zwaarden en honderd speerpunten leveren; en indien dit naar genoegen uitvalt, geloof ik, dat het er niet bij zal blijven. Maar gij kent hem zeker, het is *Messire Perrol*.”

„Ja, ik ken hem, hij is aanvoerder der *Zwarte Bende* en in dienst van mijn heer,” antwoordde Van Schaffelaar, over de lofspraak van den smid niet voldaan; wat deze niet bemerkte. Hij vervolgde lachend: „Laat ons dan aanzitten; maar onderwijl moet ik u nog zeggen, heer Van Schaffelaar! dat hij een goed oog heeft op uw meisje.”

„Hij Perrol *met de Rode Hand*? Bij de zaligheid mijns vaders! ik hoop dat het anders wezen mag,” riep Van Schaffelaar driftig.

„Nu, nu, het heeft immers niets te beduiden,” zei Wouter; „wie ziet niet gaarne een knappe meid; ik zie al, Maria heeft niet gaarne, dat ik het vertel, maar waarom niet?”

„Wouter! Wouter! ik bid u, laat ons toch gaan eten,” riep Martha verlegen, „ziet gij niet, dat gij het kind bedroefd maakt?”

„Ha, ha! bedroefd” hernam de smid, luid lachend; waarom zou een jonge deern zich al niet bedroeven, en dat om een enkelen kus.”

„Kus.....! Heeft Perrol *met de Rode hand* haar gekust?” riep Van Schaffelaar, terwijl zijn gelaat doodsbleek werd.

„O, mijn vader! wat hebt gij gezegd?” snikte Maria. Zij verborg haar gelaat aan de borst van haar moeder, die haar in haar armen sloot en zei: „Daar hebt gij het nu, Wouter! dat niet weet, dat niet deert; waarom vertelt gij dingen, die liever verzwegen moesten worden? Ween niet, Maria! Jan weet wel, dat het uw schuld niet is, maar die van uw vader, waarom brengt hij zulke vreemde soldeniers hier?”

„Geloof gij, dat Perrol nog in de stad is?” vroeg Van Schaffelaar woest, terwijl hij zijn hoed opzette en zijn zwaard greep.

„Wat wilt gij, Jan? vroeg de smid verbaasd.

„Hem opzoeken!” riep deze, met den voet stappende, en knarsetandende, „hem in het aangezicht slaan, en hem de lippen afsnijden, waarmee hij mijn Maria bezoedeld heeft.”

„Hij is reeds vertrokken, heer Van Schaffelaar!” riep de smid bedaard; „maar waarom maakt gij u zoo driftig? Maria heeft geen schuld; en gelooft gij, dat ik, als vader, geen zorg zou dragen voor haar eer en voor de uwe? Deze armen hebben nog geen hulp noodig om in mijn huis elken onbeschaamde terecht te zetten; maar ik ben ook jong geweest; in mijn tijd rekende men het een krijgsman niet ten kwade, als hij een ongetrouwde vrouw een kus ontstal, en een vriend of vrijer zag daarin niets laakbaars. Maria zat aan de tafel, met het hoofd voorovergebogen, toen Perrol haar op haar hals heeft gekust; ziedaar al.”

„Al is hij weg, ik zal hem wel weervinden,” zei Van Schaffelaar, zijn hoed en zijn zwaard op den grond werpende; „indien hij een braaf ruiter ware, dan zou ik er niets van zeggen; maar Perroll...”

„Laten wij dan gaan zitten, Jan!” zei de smid; „komaan, Maria! zet u naast Van Schaffelaar, en droog uw tranen af. Hier, Martha? en kijk maar zoo knorrig niet. Ik houd er niet van iets te verbergen; nu is immers alles afgepraat; of wilt gij, dat ik vertellen zal van dien Franschen ridder, die u omhelsde, toen wij bruid en bruidegom waren?”

„Wouter! ik bid u, houd op met die leugens,” zei zij en ging naast hem zitten, „wat moeten de heer van Schaffelaar en Maria wel denken?”

„Dat gij een hupsche knappe deern geweest zijt,” antwoordde hij lachende, „die het den Franschman niet kwalijk naamt, en nu een lieve, brave vrouw, die ik nog hartelijk liefheb.” Dit zeggende, trok hij haar naar zich toe, en kuste haar.

„Ik stel den heer Van Schaffelaar voor, evenzoo te handelen als ik; wij hebben den vrede al gesloten,” zei hij vroolijk, terwijl hij begon te zingen.

„Een ruiter kust gaarne schoone vrouwen,
Een ruiter drinkt gaarne goeden wijn:
Maar een ruiter houdt niet veel van trouwen,
Een ruiter wil immer vroolijk zijn.”

Terwijl de meester dit gedeelte van een lied voordroeg, dat hij in zijne jeugd geleerd had, was de oude Griet ook in het vertrek gekomen, en had aan het einde der tafel plaats genomen; de dienstboden waren toen nog overal gewoon mede aan den tafel van hun meesters te zitten, al hadden zij gasten van hoogen rang. Het scheen, dat Van Schaffelaar ook van dezen tusschentijd gebruik had gemaakt om Maria te troosten en haar te doen gevoelen, dat hij haar het gebeurde niet kwalijk nam; ook was zijn gelaat weder opgeruimd, zooals gewoonlijk, en hij liet haar hand los, die hij zacht in de zijne gevat hield, toen haar vader zich gereed maakte om te bidden.

Nadat het korte gebed door den meester van het huis was uitgesproken, schonk hij zijn beker en dien van zijn gast vol, en heette hem nogmaals welkom, zich beklagend, dat de onverwachte komst van heer Jan het zijn vrouw onmogelijk had gemaakt om de tafel behoorlijk te verzorgen.

De vrouwen dronken uit tinnen bekers bier, dat in de stad gebrouwen was, ook de smid was anders gewoon dit te drinken; maar om zijn gast eer aan te doen, was de wijn nu uit den kelder gehaald.

Het middagmaal bestond uit voorgerecht van rauwe appelen, die eerst werden gegeten, doch waarvan Wouter geen liefhebber was, omdat, zooals hij zei, de maag er te veel door verkoeld werd; voorts uit een gekookten, gerooken schapenbout, daar het gelukkig geen vastendag was, en gezouten haring, welke echter door niemand dan door Griet werd gegeten, uit gedroogde erwten, wortelen en grof brood. De spijzen waren met boter klaargemaakt; en een tinnen bakje, dat in onderscheiden afdeelingen verdeeld was, bevatte mosterd, zout, peper en eenige andere specerijen.

Onder den noon of middagmaaltijd onderhield zich Wouter met Van Schaffelaar over de tijdsomstandigheden; de laatste verhaalde, hoe de burggraaf van Montfoort de leden van den Raad, die voor het afdanken der gehuurde krijgsknechten gestemd hadden, genoodzaakt had de stad Utrecht te verlaten; en hoe hij sedert door de ruiters of stalbroeders (zoo heette deze soort van soldeniers) gerugsteund, zijn gezag hoe langer hoe meer had uitgebreid. De smid was van oordeel, dat Maximilliaan niet wel gedaan had met de heerlijkheid van Purmerend verbeurd te verklaren, die aan Montfoort behoorde, en de goederen aan te houden, die aan Utrechtsche ingezetenen behoorden, ja zelfs sommigen hunner gevangen te houden. „Ik voor mij”, zeide hij, „ik geloof dat het den Hertog in de oogen steekt, dat zoovelen van de Hoeksche partij in Utrecht een schuilplaats gevonden hebben; en indien ik u de waarheid zal zeggen, Van Schaffelaar! dan geloof ik, dat het herstel van den Bisschop in zijn rechten maar een gezocht voorwendsel is; de geheele zaak berust op het eigenbelang van den Oostenrijker, die zich inderdaad weinig om den eerwaarden Vader, heer David, bekommert.”

„Het kan zijn,” hernam Van Schaffelaar, „de menschen doen zoo weinig zonder hun voordeel op het oog te hebben, vooral de groote heeren; maar meester! mijnheer de Bisschop zal toch, hetzij Utrecht zich aan den Hertog goedschiks onderwerpt, of met geweld ten onder gebracht wordt, weer in zijn rang hersteld worden, welke hem van God en de menschen toekomt, ofschoon het arme Sticht deze vreemde tusschenkomst droevig zal moeten bezuren.”

„Maar Utrecht is een groote, machtige stad,” zei Wouter; „de muren en poorten zijn goed versterkt en aan bezetting zal het niet ontbreken; zelfs Amersfoort is voor geen klein gerucht vervaard, en Montfoort is een sterk stadje, dat nog zoo gemakkelijk niet te nemen is; de burggraaf is een dapper man, en indien de zaken goed bestuurd worden, dan zullen er nog wat slagen vallen, voordat de Bisschop in Utrecht wordt ingehaald.”

„Zou de oorlog dan onvermijdelijk zijn, vader?” vroeg Maria beangst.

„Ik vrees er voor, kindlief en ik hoop, dat de Heilige Moeder Gods alles ten beste zal schicken: ofschoon deze tijd, bij St. Eloy! een goede tijd is voor een wapensmid,” eindigde Wouter, vergenoegd zijn handen wrijvend.

„Het is een ongelukkig beroep, dat alleen voordeelig gaat, als het land met oorlog en plundering geplaagd wordt,” zei Martha.

„En een krijgsman dan, moeder!” vroeg haar dochter, „hoeveel gevaren staat die niet uit?”

„Een ruiter deelt slagen uit,” zei Van Schaffelaar opgeruimd, „evenals een smid: het eenige onderscheid is maar, dat hij er ook tusschenbeide ontvangt: dit maakt de meerdere onaangenaamheid van het krijgsmansleven uit.

„Ha, ha,” lachte Wouter, „maar sta mij toe te zeggen, heer Jan, dat men een soldenier het best kan vergelijken bij een wandelend aambeeld, waarop ieder zoo hard mogelijk tracht te hameren om de wapenrustingen te breken, die wij met zooveel zorg en vlijt hebben gesmeed.”

Vervolgens liep het gesprek over de huiselijke aangelegenheden van den smid en zijn gast. Maria en vrouw Martha wilden gaarne van alles hooren; Maria

vroeg zelfs naar zijn paard, en toen zij hoorde, dat het was meegekomen be-
klaagde zij zich, dat hij niet tot voor het huis doorgereden was. „Het zal
Moor spijten, als hij verneemt, dat gij zoo verlangend geweest zijt hem te zien
liefste! Indien gij echter iets aan hem te belasten hebt, zal ik getrouw de bood-
schap overbrengen,” zei Van Schaffelaar vroolijk.

„Gij zult alles getrouw overbrengen?” vroeg zij schalks lachende.

„Alles, Maria!”

„Kan ik daarvan verzekerd wezen, Jan!”

„Op mijn woord, indien het mogelijk is.”

„Welnu, breng dit dan getrouw aan Moor over,” zei zij lachende, terwijl zij
opstond en hem kuste.

„Dochter! dochter! past het nu aan een meisje om zich zoo te gedragen?” zei
Martha, met den vinger dreigende.

„Bravo, Maria!” riep haar vader lachend, „de mannen brengen gaarne zulke
boodschappen over; laat het kind toch eens vroolijk zijn, vrouwlief, de vreugde
zal kort genoeg duren.”

„Wat ik moet overbrengen heeft zooveel waarde, dat ik zonder belooning er
niet toe kan besluiten,” zei Van Schaffelaar lachende, en hij hield haar met
zijn arm omvat.

„Een vriend voor zulk een kleinen dienst een belooning aan te bieden zou
onbeleefd zijn,” zei Maria, haar gelaat afwendend.

„Welnu, betaal u zelf dan maar, Van Schaffelaar!” zei de smid vroolijk: „de
vrouwen houden zich altijd, alsof zij er mede...” Hier verhinderde zijne vrouw
hem verder te spreken daar zij haar hand voor zijn mond hield.

„Het is uw vader, die zulks goedvindt, liefste Maria!” zei Van Schaffelaar
zichzelf betalend.

„Genoeg! te veel!” riep Maria; „foei Jan! ik had niet gedacht, dat gij zoo
inhalig zoudt wezen. Ik zal voortaan mijn eigen boodschappen doen,” zei zij
zacht, en schoof een beetje ter zijde. Zij wendde alle pogingen aan om een
ontevreden gelaat te zetten; doch het gelukte haar niet, haar bevallig wezen in
een onvriendelijke plooi samen te trekken. Haar moeder waarschuwde haar be-
rispend, dat de strooken van haar hulsel gebogen waren en terwijl zij dit met
rappe vingers van haar blanke hand herstelde en terzijde naar Van Schaffelaar en
ook naar haar vader zag, zei deze laatste opeens: „Maar hoe heeft Frank het
toch, heer Jan? Heeft niemand daarnaar gevraagd? Maria, hebt gij nu dien
armen jongen zoo geheel vergeten, en aan Moor denkt gij wel?”

„Ik heb nog niet naar hem gevraagd, vader?” zei Maria blozend, „ik vertrouw
dat hij wèl zal zijn.”

„Wèl is hij,” zeide Van Schaffelaar, „ten minste het gaat nogal, ofschoon het
beter kon.”

„En waarom hebt gij hem dan niet meegebracht?” vroeg vrouw Martha, „het
ware toch beter geweest dan zoo alleen te komen.”

„Het is zoo; maar dat zou niet gemakkelijk gegaan zijn; ook geloof ik, dat
hij wel wat anders in het hoofd had dan met mij mee te gaan.”

„Ha, ha! ik begrijp het al,” riep Wouter, „dan is hij verliefd, niet waar?”

„Frank verliefd?” vroeg Maria verwonderd.

„Ja, en waarom niet, Maria? De meester heeft het geraden,” zei Van Schaffelaar vroolijk. „Frank is immers een knappe jongen.”

„En die, bij St. Eloy! wel naar een meid kan omzien,” zei Wouter, „gij zit immers naast uw vrijer, Maria; gun dan den armen jongen ten minste ook een klein genoeg; hij moet zich wel getroosten, daar zijne Amersfoortsche vrienden niet eens aan hem denken.”

Maria zweeg verlegen; maar haar moeder nam het woord en zei: „Onze dochter heeft wel gelijk! Hij had nog wel wat kunnen wachten tot hij wat om- en aanhad; dat had nog geen haast. Gij had wel wat beters kunnen zeggen dan aan de klok te hangen, dat wij ons meer met heer Jan dan met een knaap bemoeid hebben, die ons eigenlijk niet aangaat.”

„Ho, ho! moeder! wat rijdt gij weer op den bezem!” riep Wouter lachende; zoodra de vrouwen van vrijen en trouwen hooren, dan zijn ze in haar element. Zeg het nu maar ronduit, moeder! Ha, ha! zijt gij jaloersch op den armen jongen of op zijn meid? En wat zegt Griet er wel van?” vroeg hij luid, en wendde zich naar deze, die tot nu toe alleen maar nu en dan aan het gesprek had deelgenomen.

„Dat men eerst weten moet, wie de jonkman in het oog heeft, voordat men kan oordeelen, meester,” antwoordde zij.

„De oude Griet heeft meer verstand om over een vrijpartij te spreken, dan gij, Wouter,” zei zijn vrouw.

„Ik wilde u juist hetzelfde zeggen, lieve Martha,” hernam de smid; „maar wees zoo goed om te vragen, hetgeen gij weten wilt; ik zal zwijgen.” Dit zeggend wierp hij een blik vol beteekenis op Van Schaffelaar, zag zijn vrouw van ter zijde aan, haalde zijn schouders op, schonk de bekers vol, nam den zijnen in de hand, en eindigde lachende: „Op uw gezondheid, heer Van Schaffelaar.”

„Als gij wat eer gezwegen hadt, dan was alles nu al afgepraat,” hernam zijn vrouw, die Griet eens aanzag, en met het hoofd schudde. „Wees zoo goed, heer Jan, en zeg mij, zoo gij het weet, hoe zijn meisje heet en wat haar ouders doen.”

Van Schaffelaar had den kleinen twist tusschen den man en de vrouw onopgemerkt laten voorbijgaan, en stak Maria zijn hand toe, in het vertrouwen, dat zij hem de hare zou reiken; eindelijk had hij haar ook, door den smeekenden blik van zijn donker oog, overgehaald aan zijn verlangen te voldoen. En nog niet tevreden, wilde hij, dat zij weer vlak naast hem zou komen zitten. Zij deed vruchteloze pogingen om haar kleine hand, die hij zorgvuldig vasthield, weer vrij te krijgen, maar zij scheen zich eindelijk te onderwerpen, daar zij hem gewillig haar hand overliet en naast hem ging zitten; doch op het oogenblik, dat haar vader hem den dronk toebracht, dien hij moest beantwoorden, en haar moeder hem aansprak, rukte zij plotseling haar hand los en schoof terzijde. „Maria! bedenk, hoe spoedig ik weer vertrekken moet,” zei hij zacht, doch met gevoel, waarna hij vervolgde: „Om u de waarheid te zeggen, lieve vrouw Martha! zoo weet ik er zelf niet veel van, daar Frank er mij niets van gezegd heeft, ofschoon ik hem er meermalen naar gevraagd heb; ja, hij zegt dat hij

niet verliefd is, en dat al hetgeen men mij gezegd heeft, maar uitstrooisels zijn. Ik heb dan gehoord, dat zekere jonkvrouw uit Utrecht, die bij haar oom, heer Loef van Oosterweerd woont, hem ondubbelzinnige blijken van haar liefde heeft gegeven, en dat heer Loef hem zeer vriendelijk ontvangen heeft."

"Is zij rijk?" vroeg Martha. "O, zeg het mij, of zij jong en schoon is, Jan!" zei Maria, die weer wat naar hem was toegeschikt.

"Ik geloof, dat zij dat alles is," antwoordde hij, "tenminste weet ik, dat haar oom zeer rijk is, maar tevens zeer gierig; ook heb ik gehoord en dit zou mij doen denken, dat Frank waarlijk niet op haar verliefd is, dat zij op den duur niet goed bij het verstand is, en het er nu en dan zoo wat doorloopt."

"Een mooie gekke vrouw met geld is zoo kwaad niet, als zij maar niet nijdig is," zei Wouter.

"Ik hoop toch, dat Frank haar niet zal nemen; een jongen die zijn ouders niet kent, is ook geen goed man voor zulk een vrouw van aanzien," zei Martha.

"En waarom niet?" zei Wouter; "het kan wel zijn, dat, zooals Van Schaffelaar zegt, onze arme Frank niet van de jonkvrouw houdt, en toch zin heeft in haar bezittingen; voor een armen ruiter is het geen zaak van klein gewicht, om in eens zoo maar een rijk man te worden; dat brengt den jongen van stuk."

"Ik geloof niet, vader, dat Frank een vrouw zal nemen uit eigenbelang," zei Maria; "gaarne zou ik haar eens zien, die hem bemint. Zij is schoon, niet waar Jan? en niet trotsch; ik houd reeds veel van haar, omdat zij Frank liefheeft en wil wedden, dat men haar zinneloos noemt, omdat zij een armen verlaten ruiter bemint: en ik, ik vind, dat het een bewijs is van haar oprechtheid en van de goedheid van haar hart."

"Spreek altijd zoo, Maria!" riep Van Schaffelaar aangedaan, en sloot haar in zijn armen, "en nooit zal het mij vervelen naar u te luisteren; indien ik u niet reeds met geheel mijn hart beminde, dan zou ik u in dit oogenblik voor eeuwig mijn liefde schenken."

"En vreest gij niet, heer Jan Van Schaffelaar!" zei zij vriendelijk lachend, terwijl zij zijn haar met haar fijne vingers gladstreek, "dat men u voor zinneloos zal houden, omdat gij de vrijer zijt van Maria, Wouter's dochter? Bekend eens, gij, een edelman, en ik, een burgermeisje; gij, zoo dapper, zoo gezien bij den eerwaarden heer Bisschop en alle krijgslieden, en ik....."

"En gij, zoo bevallig, ofschoon wat dartel," viel Van Schaffelaar haar in de rede, en drukte haar hand aan zijn lippen; "hoe men mij noemt om onze liefde, scheelt mij weinig; alleen als ik uw hart verloor, zou ik zinneloos worden, Maria!..... doch voor korten tijd slechts; weldra zou ik sterven van verdriet....."

"Dat nooit," zei zij zacht, en een traan ontrolde haar bekoorlijk oog; "indien mijn hart u ontrouw werd, zou het aan mij staan om van berouw en smart te sterven; maar neen, Jan, bij de Heilige Moeder Gods, ik gevoel, dat ik u altijd zal liefhebben."

"Om mij voortdurend gelukkig te maken," zei Van Schaffelaar, haar op het voorhoofd kussende.

"Amen!" zei de smid: "met uw goedvinden zullen wij God danken voor hetgeen

wij genoten hebben." Hierna sprak hij het dankgebed uit, en de oude Griet verliet nu de tafel, bracht de overgebleven spijzen weg, en zette eenige andere gerechten op de tafel, hoofdzakelijk fijn brood, dat hard gebakken was, boter en een paar soorten kaas, verschillende soorten van koekjes, amandelen, okkernoten, enz.

Griet verliet nu het vertrek, daar zij niet mee at van het nagerecht. Vrouw Martha had op last van haar man een nieuwe kan wijn gehaald, Maria voor haar en haar moeder ook zilveren bekers gekregen, en de smid deed de deur dicht, toen zijn vrouw zat.

„Ziezoo!" zei hij, „nu zijn we eens geheel onder ons, uitgezonderd de kleine Snip, die zich onder de vrienden geplaatst heeft." Het hondje had zich namelijk op de bank tusschen Van Schaffelaar en zijn geliefde geplaatst, en niet voldaan met het koekje, dat de laatste hem reeds gegeven had, zag hij hem, dan haar met bedelende blikken aan, ja verstoutte zich nu en dan zelfs hun aandacht tot zich te trekken door een zacht gekef of een krabben met zijn poot. „Wat zit die hond daar aardig, Martha!" vervolgde hij; „hebt gij niet eens verteld, Maria, dat de hond het zinnebeeld der trouw is?"

„Ja, vader, ten minste zoo is mij meer dan eens gezegd," antwoordde zij en streelde den kleinen Snip.

„Welnu, kinderen," vervolgde hij ernstig, „ik hoop, dat dit onnoozele dier een voortteeken zal zijn van de trouw, die tusschen u beiden zal plaats vinden; een trouwe vrouw is zoo noodig voor den krijgsman, als hij op last van zijn leenheer of aangenomen gebieder in het veld trekt en een soldaat heeft driemaal zooveel trouw noodig als een burger, om zijn vrouw en de huwelijksvrouw niet te vergeten, als het in den oorlog lustig toegaat; ik weet er zoowat van, ofschoon ik nog vrij man was, toen ik de wapens droeg."

„Ook zou ik u nooit genomen hebben, als gij niet van het soldatenleven hadt afgezien, Wouter," zei Martha.

„Ik voor mij," antwoordde hij lachend, „ik wil niet zeggen, dat ik u niet zou hebben durven trouwen, zoolang ik nog soldaat was."

„Kom, kom, Wouter! staak nu eens vooral die malle praatjes; de tijd gaat zoo spoedig om, dat wij dien niet behoeven te verslijten met elkander te hekelen; heer Jan heeft mij gezegd, dat hij iets wenschte te vragen, waartoe het mij nu voorkomt, dat dit oogenblik zeer geschikt zou zijn." Dit zeggende wierp Martha een vriendelijken en aanmoedigenden blik op Van Schaffelaar.

„Welnu, het zal mij genoegen doen te vernemen, wat onze gast te zeggen heeft of verlangt; ik heb zijn gedachten reeds vooruit geraden; een soldaat weet wat een edelman verlangt, als hij ten oorlog gaat. Heb ik wel geraden, Van Schaffelaar? Nu, zeg op, gij schijnt te aarzelen; ik weet het toch al, en heb er voor gezorgd; een opperdeugdzaam harnas heb ik voor u klaargemaakt."

„Och, Wouter!" riep Martha knorrig, „gij droomt van harnassen; heer Jan denkt daar niet aan."

„Hoor vrouwlief," antwoordde hij, „bemoei u met uw huishouding maar niet met dingen, waarvan gij niets weet; ik weet beter dan gij de gedachten van een krijgsman te raden; wat zegt gij ervan, Van Schaffelaar, heb ik het geraden of niet?"

„Ja en neen, meester,” antwoordde deze; zeker verlangt een ruiter met goede wapenen te dienen; en ofschoon ik reeds vroeger deugdzaam bewerkte wapens van u heb gekregen, kan een nieuw stel mij nimmer te onpas komen, vooral als zij door u of in uw werkplaats vervaardigd zijn; een goed soldaat haakt steeds naar een goede rusting. Aan die zijde hebt gij dus aan mijn verlangen voldaan, reeds voordat het tot rijpheid gekomen was; ik dank u van harte.” Dit zeggend, reikte hij hem de hand, waarna hij vervolgde: „Aan de andere zijde moet ik erkennen, dat uw vrouw gelijk heeft, dat ik u over een ander onderwerp wenschte te spreken, namelijk over iets, dat mij dierbaarder is dan mij zelf, en u meer dan al uw wapenen en bezittingen; ik wenschte u te spreken over Maria.”

„Zeer gaarne zullen ik en mijn vrouw aanhooren wat gij te zeggen hebt,” zei de smid; „want van die zaken weet Martha ook mede te praten, en Maria zal gaarne luisteren. Nu, nu, kind, bloos maar niet.”

„Meester!” zei Van Schaffelaar, „reeds een jaar is er verlopen, sedert het mij werd toegestaan Maria te vrijen; voor mij, die haar reeds sedert lang beminde, is deze tijd omgevlogen; ik heb haar thans zoo lief, als ik voorheen niet wist, dat ik zou kunnen liefhebben; haar gedrag, haar opvoeding, haar inborst heb ik leeren kennen, ofschoon ik haar deugden niet naar behooren weet te schatten.”

„O, Jan, zeg niets meer,” zei Maria verlegen. „Ik bid u, zeg niets meer.”

„En waarom zou ik aan uw waardige ouders niet zeggen, Maria, hoe hoog ik u acht; doch ik wil wel gehoorzamen en vervolgen. Beste vrienden! wat mij zelf betreft, Maria zal het best weten hoe na ik haar aan het hart lig, en ik mag aan u, haar ouders, indien gij u zelf er niet reeds van bewust waart, wel zeggen, zonder onbescheiden te zijn, dat ik mij durf vleien, dat mijn liefde haar niet ongevallig is; zij heeft mij immers reeds zoovele blijken gegeven van teedere verknochtheid. Dit alles, waarde meester, gevoegd bij den tegenwoordigen toestand van het land, doet er mij naar haken, om door een naderen, meer vasten en onverbreekbaren band aan haar verbonden te worden; ik ben gekomen ten einde u om haar hand te verzoeken, en haar voor God en de menschen tot mijn echte vrouw te nemen.”

Toen hij begon te spreken, kon men hooren dat hij sterk aangedaan was; maar langzamerhand werd zijn stem vaster en bedaarder. Deze woorden, die met zooveel gevoel werden uitgesproken, dat Maria en haar moeder tranen stortten van aandoening, en zelfs de oogen van den ruwen werkman vochtig werden, verrieden, dat Van Schaffelaar de waarde kende van zijn verzoek. Kan er ook iets van meer belang voor den braven edelman zijn dan de keuze van een deugdzaam huisvrouw, de moeder zijner kinderen, van haar aan wie hij zijn eer en die van zijn geslacht wil toevertrouwen?

„Heer Van Schaffelaar!” zei de smid, na eenige oogenblikken gezwegen te hebben, „ik had dit verzoek moeten verwachten, maar zie, ik dacht er niet aan. Ik zal niet zeggen hoe het ons vereert, u om de hand van onze dochter aanzoek te zien doen; de geheele stad moge er verwonderd over zijn, ik niet; ik ken u; en weet dat Maria, ofschoon niet van adel, uwer waardig is; ik dank

u dus in haar naam. Maar," vervolgde hij aarzelend, „zou het wel een geschikte tijd zijn om bruiloft te houden? Indien gij haar met u medevoert, zal zij dan hier, dan daar haar verblijf moeten houden; haar moeder en ik zelf zouden dat niet gaarne zien. Uw jonge vrouw hier achter te laten, komt mij ook niet aannemelijk voor; een vrouw moet immers lief en leed deelen met haar man; ik weet inderdaad niet, wat te doen. Wat zegt gij er van, Martha?"

„Ik bedank heer Jan voor zijn aanzoek, en uit naam van Maria," zei zij, „maar om haar nu te missen, en het meisje, dat ik zoo lang met zorg heb opgevoed, zoo maar op haar jaren de wereld te laten ingaan, en wel in dezen akeligen tijd, ach neen, daartoe kan ik niet besluiten."

„Bedenk, meester, bedenk lieve moeder," hernam Van Schaffelaar met vuur, „dat juist die redenen mij overhalen om op mijn aanzoek te blijven staan. Maria is nog jong, het is zoo, maar ik ben zoo jeugdig niet; een jongeling is veeltijds zonder reden ongeduldig in huwelijkszaken; op mijn jaren ben ik het op vaster gronden. Zal Maria niet veiliger wezen als mijn vrouw, dan zonder deze aanspraak op elks ontzag? Is er iets heiliger, na een moeder, dan een getrouwde vrouw? Ik geloof het niet. En dan nog wijl ik zie, dat het woord er uit moet, juist in dezen tijd, juist omdat weldra de oorlog met woede kan beginnen, zou het mij zoo onbegrensd gelukkig maken, Maria de mijne te kunnen noemen, voordat, o ja, mijn vrienden! voordat misschien de dood mij verhindert haar echtgenoot te worden."

„O, Jan, Jan, gij sterven?" riep Maria en snikte, „welk een akelige gedachte, neen, als gij mij trouwt, moet gij mij nooit verlaten, zweer mij dit. O God! gij sterven, en ik dan!"

„Maria, beste Maria!" antwoordde hij aangedaan en sloot haar kussende in zijn armen, „ik bid u, ween niet, ik wil niet sterven, maar met en voor u leven. Wij, ruiters, spreken zonder omwegen over den dood; ik had dat niet moeten zeggen." Hij wischte haar de tranen uit de oogen, en haar vol liefde aanziende, vervolgde hij: „Komaan, lief kind, zie mij eens aan, ben ik niet groot en sterk? Draag ik niet de rusting van uw vader, van den meester uit *de Vergulde Helm*? Is Moor niet een goed paard? Zijn mijn rijzige ruiters niet dapper, en is mijn heer St. Maarten niet een goed patroon? Wie zou den arm doen buigen, die uw ring droeg? Wie het hart treffen, dat door u reeds geheel is ingenomen? Wie zal mij overwinnen, indien mijn kleine, lieve Maria, thuis, met verlangen naar haar echtvriend uitziet?" eindigde hij zacht, terwijl hij vroolijk lachend haar nogmaals kuste.

„Waarom daarover ook gesproken?" zei Martha, die zelf tranen gestort had. „De oorlog is zoo vreeselijk niet, ik weet er zoo wat van," zei de smid; „indien men het wint, verliest men zelden veel volk, en indien men een slag verliest, loopt men zoo hard, dat men niet achterhaald kan worden; het komt gewoonlijk op den kop neer van die arme snaken, welke handgemeen worden, voordat het ruchtbaar wordt of hun partij voor- of achteruit moet. Kom meid, huil daarom maar niet, alles zal beter afloopen dan gij denkt; een vrijster van een edelman moet om zoo weinig de lip niet laten hangen."

Van Schaffelaar, die geen naverwanten had, en Maria erfgenaam wenschte te

maken, verlangde ook daarom te huwen. De smid daarentegen hield hem voor, hoe hij reeds onaangenaamheden in de stad had gehad over de verkeering tusschen een edelman in dienst van den Bisschop en zijn dochter; en hij liet zijn vrees blijken, dat bij de gisting der gemoederen aan zijn persoon en zijn goederen zou kunnen worden benadeeld, indien het huwelijk doorging, voordat de zaken geschikt waren. Vrouw Martha wilde er ook niet van hooren, haar dochter te laten vertrekken op een oogenblik, dat haar man haar geen behoorlijke woonplaats aanwijzen en bij haar blijven kon. Van Schaffelaar voelde de gegrondheid dezer tegenwerpingen zeer goed; het kwam hem ook niet in de gedachten om een beroep te doen op de liefde van Maria, te wel bekend als hij was met de rechten van haar ouders, daar hij eerst na hun toestemming zich tot haar gewend zou hebben met het verzoek om hem gelukkig te maken. Na veel pratens zei de smid eindelijk, toen hij zich voorzichtigheidshalve eerst in stilte met zijn huisvrouw beraden had: „Zooveel mogelijk willende voldoen aan uw en ons verlangen, beste vriend, zoo zijn wij genegen, Martha en ik, om u met onze dochter te verloven, ten einde naderhand zoo spoedig mogelijk, onder Gods zegen, het huwelijk plechtig te voltrekken.” Dit zeggend stond hij op, en terwijl allen zijn voorbeeld volgden, vroeg hij aan Martha om een ring; doch Van Schaffelaar haastte zich hem er een ter hand te stellen. Hij bekeek den gladden gouden ring eenige oogenblikken opmerkzaam. „Hebt gij ook een tang noodig?” vroeg zijn vrouw.

„Neen, Martha,” antwoordde hij, „geen ijzeren werktuig zal dit versiersel breken.” Hij vatte toen den ring tusschen zijn duim en voorste vingers, en brak hem door, alsof het glas was. „De ringen, die ik smeed, zijn niet zoo kostbaar, maar ook niet zoo broos,” zei hij vroolijk; en daarna met ernst: „Welnu, Van Schaffelaar! nader mij, indien ik u mag verzoeken, en gij ook, Maria.”

Wouter stond nabij het venster met zijn vrouw en Van Schaffelaar geleidde Maria bij de hand naar haar ouders; alleen de mannen waren bedaard; de moeder en dochter stortten tranen van aandoening.

„Heer Jan van Schaffelaar!” zoo begon Wouter met een waardigheid, die men van hem oppervlakkig niet zou hebben verwacht; maar hij was vader, en in dit oogenblik voelde hij al de kracht van het vaderschap: „Zijt ge genegen, om Maria, onze dochter, met wie gij voor ons staat, aan te nemen als uw bruid, en belooft gij, op uw woord als edelman, haar, zoodra ons zulks raadzaam zal voorkomen, te nemen tot uw echte vrouw?”

„Ja, meester!” antwoordde Van Schaffelaar met een vaste stem; „ik zweer bij God en mijn heer St. Maarten, en op mijn woord als edelman, haar aan te nemen als mijn verloofde, haar op de eerste aanvraag daartoe te nemen tot mijn echte huisvrouw, en haar al die rechten te geven, die haar toekomen; haar te beschermen en lief te hebben; zoo waar mogen God en alle Heiligen mij genadig zijn!”

„Maria,” zei Wouter nu, „hebt gij gehoord wat de edelman gezegd heeft, aan wiens zijde gij staat?”

„Ja vader,” antwoordde zij zacht, terwijl zij vol ontzag voor hem nederknielde.

„Zijt gij dus ook genegen,” vervolgde hij, „om hem aan te nemen als uw bruidegom, en belooft gij hem aan te nemen tot uw heer en echtgenoot, zoodra wij en hij dit goedvinden? Zweert gij niemand als uw man lief te hebben dan hem? Belooft gij hem onderdanigheid en gehoorzaamheid in lief en leed, zoo antwoord: ja.”

„Ja, vader!” zei zij zacht, „na u en mijn moeder ben ik hem alleen: ik beloof zijn gehoorzame vrouw te zijn, en hem als mijn heer te eerbiedigen, zoodra wij zullen vereenigd zijn; ik beloof hem trouw, en ik zweer zulks bij mijnen lieven Heer Jezus en zijn Heilige Moeder, welke mij hoort!”

Ook aan het oog van den vader ontglipte een traan van aandoening, die op den gebroken ring viel, welken hij in de hand hield, terwijl zij alle drie hun blikken gevestigd hielden op het engelachtig, onschuldig gelaat van het schoone meisje.

„Welnu, kinderen! indien dit dan zoo is, zijt dat tezamen gelukkig: dit wenschen uw ouders. Ontvang haar dan tot uw bruid, Van Schaffelaar! en bewaart ieder de helft van dezen ring; bewaart hem wel, kinderen! en bedenkt, dat, zoo nauw vereenigd, als die deelen, schoon thans verbroken, geweest zijn, gij ook eens vereenigd zult worden.” Bij deze woorden reikte hij hun elk een helft van den ring over, en Van Schaffelaar, die naast haar was neergeknield, terwijl zijn bruid de gelofte aflegde, drukte haar aan zijn hart en een kus op haar lippen, zonder dat hij woorden kon vinden om zijn gevoel uit te drukken. „Maria, mijn bruid,” zei hij eindelijk en hij hielp haar opstaan, „voor eeuwig zijt gij nu aan mij verbonden. O! dit maakt mij gerust en gelukkig, en het zal mijn grootste zorg zijn, om u het leven zoet en genoegelijk te maken; mijn liefde zal u koesteren.”

Hij bracht haar in de armen van haar moeder, die de verloofden aan haar hart drukte, waarna ook meester Wouter zijn dochter kustte en Van Schaffelaar de hand drukte. Toen deze hem bedankte voor de bereidwilligheid, waarmede hij, al was het dan ook maar ten deele, aan zijn verzoek had toegegeven, zei hij vroolijk: „Geen dank, waarlijk niet, Van Schaffelaar. Het is Martha, die het zoo wenschte te schikken, en Maria zou niet in haar schik geweest zijn, indien ik u haar ten minst niet als bruidegom gegeven had.”

„Gij schertst, vader,” antwoordde zij vroolijk; „indien ik al een bruidegom verlangde, zoo heb ik er niets van laten blijken, niet waar, Jan!”

„Zoo is het bruidje,” zei deze, haar omarmend en haar in het oor fluisterend: „En toch vermeen ik zoo iets bemerkt te hebben.”

„Laten wij nu de gezondheid van de bruid en den bruidegom drinken, Martha!” zei de smid, die de bekers inschonk; doch op het oogenblik dat hij den dronk wilde toebrengen, werd de deur geopend en Griet kwam met drift de kamer instuiven.

„Daar is een kleine knaap, Heer!” zei zij haastig, die verlangt u te spreken. Ik moet u zeggen, zegt hij, dat Henri er is met belangrijke tijdingen; maar Dirk zegt, dat het Heintje van den voerman uit den Achterkamp is, die zich verkleed heeft.”

„Wat kan die jongen te zeggen hebben?” zei Van Schaffelaar verwonderd: „zeg, dat ik hem zoo aanstonds zal spreken, Griet en laat hem wachten.”

„Op uw gezondheid, mijn kinderen, en dat het u in de wereld tezamen gelukkig moge gaan,” zei Wouter, terwijl zij den beker ledigden.

Nu overhandigde Van Schaffelaar aan Maria een fraaie gouden halsketen, die hij voor haar meegebracht had, terwijl zij, verschooning verzoekende, dat haar geschenk bijna geen waarde had, hem een kaproen schonk, welke zij zelf voor nem had vervaardigd; doch hij verzekerde haar, dat dit geschenk van haar eigen werk hem meer waard was dan goud of zilver.

Terwijl hij de kaproen bewonderde, welke van sanguin laken en gestikt was met bloemen van echt gouddraad, waardoor ter weerszijden een M heengevlochten was, ontstond er een groote beweging in den winkel. Men hoorde Dirk, den meesterknecht, luidkeels lachen en de dreigende stem van Griet, die met iemand in een hevigen woordenstrijd scheen te zijn. Eindelijk vernam men ook iemand, die op een hoogdravenden toon iets scheen te vorderen, waarna er aan het einde van de gang een soort van worsteling scheen te ontsaan, waarin de oude dienstmaagd het onderspit dolf, want men hoorde haar zich over den knecht beklagen, die, inplaats van haar hulp te bieden, niets deed dan lachen. „Maar ik zal zien, of ik geen gelijk kan krijgen tegen dat kleine gedrocht, dat tegen heer Jan's bevelen zich in een vreemd huis zoekt in te dringen,” riep zij. Doch een oogenblik voordat zij de deur van de kamer was genaderd, was onze oude kennis, Heintje, reeds binnengetreden, en had, na eerst allen in het algemeen begroet te hebben, Van Schaffelaar aldus aangesproken: „Heer, ik vraag verschooning, dat ik zonder toestemming voor u verschijn; maar mijn boodschap gedooft geen uitstel, gij zijt hier in gevaar; het raadzaamste zal zijn de stad zoodra mogelijk te verlaten.”

„In gevaar!” riepen Maria en Martha als uit één mond.

„Dat kan niet zijn, Maria, heb geen vrees,” zei Van Schaffelaar bemoedigend, waarna hij ernstig vervolgde: „Wat zijn dat voor praatjes, Heintje, past het aan iemand, die mijn knaap wil worden, zich te gedragen als een oude vrouw?”

„Heer!” zei de knaap, „indien de zorg voor uw veiligheid mij te ver heeft doen gaan, ik bid u, vergeef mij, ik dacht wel te doen.”

„En gij deelt ook wel, knaap,” zei Maria goedhartig. „O Jan, wees niet vertoorn op hem, ik verzoek het u.”

„En wat zou ik te vreezen hebben, Heintje?” vroeg Van Schaffelaar, die zijn bruid de hand drukte.

„Zooeven,” zei deze, „toen ik van den Vijver, waar ik dit kleed gekocht had, was teruggekeerd, en juist weer in den stal kwam, kwam er iemand, die mij vroeg of ik den heer Van Schaffelaar diende; toen ik dit met ja beantwoordde, vervolgde hij: „zadel zijn paard dan maar dadelijk op, en spoed u om hem te berichten, dat hij zich haast de stad te verlaten, daar men het oog op hem heeft.”

„En wie was die man?” vroeg Van Schaffelaar.

„Ik ken hem niet, Heer!” antwoordde de knaap; „maar naar zijn uiterlijk scheen het een herder te zijn; hij was reeds hoog bejaard.”

„Ralph, de schaapherder!” zei Van Schaffelaar verwonderd; „nu dan zal er toch wel wat van aan zijn; hij weet echter niet, dat Montfoort vrijgeleide gegeven heeft.”

„Een goeden raad moet men niet in den wind slaan,” merkte Wouter aan; „en hoe gaarne wij u hier zoolang mogelijk wenschen te houden, toch moet ik u aanraden, hoe eer hoe beter te vertrekken. De snaak, die over de soldeniers het bevel voert, welke hier in bezetting liggen, is een kwade hond, die zich misschien niet zal ontzien om u wederrechtelijk gevangen te houden.” „Ik zie niet in, waarom ik mij zou haasten,” zei Van Schaffelaar; „ik bevind mij hier zoo wel, dat ik mij over dien aanvoerder met zijn volk niet veel bekommer.”

De aandrang van Maria en haar moeder had echter zooveel invloed op den ruiter, dat hij eindelijk gehoor gaf aan haar smeeken en zich liet overhalen om zich zoo spoedig mogelijk te verwijderen.

„Is Moor goed gevoederd?” vroeg Van Schaffelaar aan den knaap, die eerbiedig bij de deur stond en geen acht sloeg op de dienstmaagd, die in de gang stond, en hem van tijd tot tijd met den vinger dreigde, ofschoon zij het nu niet waagde zich over het onbeschoft gedrag van den knaap te beklagen.

„Ja, Heer, niets heeft hem ontbroken; gij zult uw paard tot diep in den nacht kunnen berijden, voordat het iets noodig zal hebben,” was het antwoord.

„Dat kleed staat u beter dan dat van hedenmorgen,” zei Van Schaffelaar, „en het schijnt, dat gij uw naam ook veranderd hebt, Heintje!”

„Veranderd niet zoozeer,” antwoordde deze, „maar Henri is veel gepaster voor den knaap van een edelman, zoo het mij voorkwam, en ik heb dit kleed gekocht van bijeengegaarde drink- en halstergelden, in de hoop, dat ik in uw dienst zou treden.”

„Ik heb mijn bruid geraadpleegd, of ik u al of niet in mijn dienst zou nemen,” zei Van Schaffelaar met gemaakte deftigheid; „ik heb haar verzekerd, dat gij dapper, trouw en bevallig van leest waart, en zij is u goedgunstig geweest; het eenige wat gij nog te doen hebt, is haar voor haar goedheid te bedanken.”

Heintje knielde voor Maria neer en bedankte haar, in de hoogdravendste bewoordingen haar schoonheid en deugd prijzende met het opzeggen van eenige volzinnen, welke hij onthouden had van den tijd, toen hij met de doeken-spelers en goochelaars het land afliep.

„Dat is een wonderlijke snaak,” zei de smid, die zijn buik vasthield, zoo lachte hij; „maar wat verbergt hij toch onder zijn manteltje? Komaan, laat ons eens zien.” De ongelukkige dwerg vernam niets van hetgeen er in het vertrek omging, zoo druk was hij bezig met Maria zijn hof te maken, en toen de smid zijn mantel had opgetild, was het te laat. Griet en Martha hieven nu met Wouter een lachkoor aan, waarmee Van Schaffelaar en Maria weldra instemden. Zijn wambuis, dat hij klaar gekocht had, was namelijk van achter geheel opengesneden, opdat het hem zou kunnen dienen. Heintje had gehoopt, dat zijn mantel dit gebrek van zijn kleeding zou verbergen, tot hij den tijd kon vinden het wambuis van pas te laten maken, waarvoor hij zich van een lap van dezelfde stof voorzien had; doch de nieuwsgierigheid van den smid verijdelde deze hoop, en vertoonde zijn onbedekten rug aan de omstanders.

Heintje keerde zich snel om, terwijl hij opsprong en zich heen en weer schudde, om zijn manteltje weer te laten vallen. Hij wierp een woedenden blik op Griet,

in de meening, dat zij de oorzaak was van zijn ongeluk; doch toen hij zag, dat Wouter er schuld aan was, schudde hij droefgeestig het hoofd, trad naar het venster, en verborg zijn gelaat in zijn beide handen. Vergeefs trachtte de smid het gebeurde weer goed te maken door hem vriendelijk toe te spreken; want telkens was hij genoodzaakt zijn betoog te staken, zoo kwelde hem de lachlust. Eindelijk riep hij verstoord op zichzelf: „Griet, wat staat gij daar bij de deur, en wat doet gij hier? Roep Dirk, en zeg dat hij terstond hier komt.”

„Henri!” zei Van Schaffelaar nu, „help mij mijn kolder aandoen, ik moet vertrekken; de meester meent het zoo kwaad niet met u; laat u door zulk een kleinen tegenspoed niet terneerslaan.”

De knaap gehoorzaamde dadelijk, en trad naar zijn heer; zijn gelaat droeg nog de sporen van smart en vertwijfeling.

„Gij zult nog wel wat anders in mijn dienst moeten uitstaan,” zei Van Schaffelaar goedaardig, „en ik zou u haast raden, Henri, van uw voornemen af te zien.”

„Uitstaan, Heer!” antwoordde de knaap; „ben ik dan niet gewoon geweest alles te verdragen? Doch toen was ik niets, maar nu ik een knaap ben, ben ik wanhopig, in uw bijzijn en dat van deze Jonkvrouw bespot te worden door een oude vrouw, en door iemand, dien ik moet ontzien.”

„En indien dit niet zoo ware, jongen, wat zoudt gij dan gedaan hebben?” vroeg Wouter zorgeloos.

„Dan,” antwoordde Henri, terwijl zijn oogen van wraakzucht flonkerden, en hij in zijn wambuis tastte, „dan.....”

„Zwijg knaap!” viel Van Schaffelaar hem in de rede, „ik wil het, zwijg! en haast u! Ik bid u, meester, bemoei u niet met den jongen.”

„Gij hebt mij laten roepen meester,” vroeg Dirk, in de deur blijvende staan. „De heer Van Schaffelaar moet vertrekken,” zei Wouter; misschien zal zulks niet naar den zin zijn van sommige snaken hier in de stad, die gaarne over de burgers den baas spelen. Hij is mijn gast geweest; indien hij dus beleedigd werd, zou dit aan mij geweten worden.”

„Zeker zeker, meester!” antwoordde Dirk, zijn muts op zijn hand ronddraaiende. „Het zou schande voor het geheele gild, en dus ook voor u en alle gezellen zijn.”

„Zeer zeker, meester. Wat den meester raakt, raakt ook den knecht, en wat den knecht aangaat, is den meester niet vreemd.”

„Juist, Dirk,” vervolgde Wouter; „daarom verzoek ik u, dat gij u gereed houdt om met vier gezellen mede te gaan.”

„Zeer goed, meester, zullen wij wapenen medenemen?” was het antwoord.

„Neen, Dirk! dat zal niet noodig zijn, een duchtige stok of knuppel is genoeg; maar ja, gij kunt hen uit voorzorg wel elk een knijf onder hun schootsvel laten verbergen.”

„Goed, meester! ik zal vier vuurwerkers nemen, en die zullen de eer van *de Vergulde Helm* ophouden, of ik wil geen Dirk heeten.”

„Zoo spoed u dan, wacht ons in den winkel, en geef hun een kan bier; maar alles bedaard, verstaat gij?”

De meesterknecht boog met het hoofd tot teeken van gehoorzaamheid, en snelde heen.

Maria omhelsde haar vader en zei, terwijl zij hem langs de ruwe wangen streek: „O, vader! ik dank u, dat gij voor Jan zorgt.”

„Welnu, ik dien immers voor uw bruidegom te zorgen, kind!” antwoordde hij en kuste haar op het hoofd.

„En als ge u om mij in ongelegenheid brengt, beste meester,” zei Van Schaffelaar, terwijl hij hem de hand drukte.

„O, dat heeft geen zwaarigheid, Van Schaffelaar!” hernam deze; „maar ik zie, dat gij al gereed zijt; ik moet mij ook nog zoo wat aankleeden.”

Terwijl Van Schaffelaar, die zijn zwaard reeds aanhad, den hoed opzette, gaf hij aan Henri eenig geld om het stallen te betalen, en gelastte hem vooruit te gaan en hem aan den stal te wachten. Martha gaf Wouter zijn muts en zijn mantel, en deze voorzag zich van een eenvoudig en niet zeer groot, doch breed en deugdzzaam zijdegewe. Op het oogenblik, dat Henri de deur wilde uitsnellen, na zich diep voor Maria en vrouw Martha gebogen te hebben, riep de smid: „Zeg eens, knaap! het spijt mij nu, u zoo even verdriet te hebben aangedaan; neem dit van mij ten geschenke aan, en alles zij vergeven en vergeten.” Dit zeggende, hield hij hem een fraai, klein zwaard voor. Henri wierp een begeerig oog op het wapen, en zag Van Schaffelaar vragend aan, welke hem, door met het hoofd te knikken, aanried, om hetgeen hem aangeboden werd, niet te weigeren. Nu het zwaard aannemende en ziende, terwijl zijn oogen van blijdschap schitterden, reikte hij den smid de hand, en zeide: „Meester! Henri heeft alles vergeten, behalve uw goedheid; door mijn heer met ijver te dienen, hoop ik u die te vergelden,” waarop hij het vertrek verliet.

Tot nog toe hebben wij getracht den afwisselenden gang der gebeurtenissen en der samenspraak te beschrijven; maar wij zullen niet wagen een verhaal te doen van het afscheid der jongverloofden. Hoe zouden wij toch eenigszins naar waarheid de woorden en gewaarwordingen van het bedroefde meisje overbrengen? Hoe de taal van den ruiters, die, zijn eigen smart vergetende, alleen naar woorden zocht om haar te troosten en haar moed in te spreken? Eindelijk moest het tot de scheiding komen. Tevergeefs bad Van Schaffelaar haar in het vertrek te blijven; vruchteloos gelaste Wouter de vrouwen, die den bruidegom tot aan de straat uitgeleide wilden doen, om niet verder te gaan, en niets was in staat haar van dit voornemen af te brengen.

Van Schaffelaar ondersteunde zijn bruid met den rechterarm; zij hield hem met haar beide armen omvat, en voelde de knopen van zijn kolder niet, die haar zijde raakten, en toch hield zij hem aan zich gekneld.

„Gezellen!” zei Wouter, toen zij in den winkel traden: „Dirk heeft ulieden zeker van de zaak onderricht; weest niet driftig, en doet niets zonder mijn bevel; maar komt het er toe, klopt er dan maar geducht op los en geeft blijken, dat gij gewoon zijt met den hamer om te gaan.”

„Gij zult tevreden zijn, meester,” zei Dirk vroolijk, „niet waar, borsten?”

„Ja,” antwoordden de vier zwarte knapen, die achter hem stonden, met hun knuppels hard op den grond stampend en op hun krachten steunende, reeds met verlangen het oogenblik tegemoet zagen, dat zij hun meester en den heer Van Schaffelaar een bewijs zouden kunnen geven van hun moed en verknochtheid.

„Het is wel,” zei Wouter; „Van Schaffelaar, laten wij nu gaan. Hoor, daar slaat het reeds half vier. Martha! neem het meisje met u naar achteren.”

„Vaarwel dan, Maria, vaarwel mijn bruid!” zei Van Schaffelaar haar kussende; „o, schrijf mij nu en dan, en laat mij dikwijls iets van u hooren.”

„Jan, gij nu al vertrekken! ach!” zuchtte zij en zag hem met haar schoone oogen, die vol tranen stonden, smeekend aan.

„Het is niet anders, Maria! Ik bid u, houd goeden moed,” fluisterde Van Schaffelaar haar in het oor..

„Maria, wilt gij u ziek maken?” zei Martha, die zelf weende.

„U, moederlief! beveel ik mijn bruid aan,” vervolgde Van Schaffelaar en drukte haar aan haar moeders borst: want het schoone kind was van droefheid bijna wezenloos, en hij gaf Martha den afscheidskus; „ik bid u, troost haar, al wat mij op aarde dierbaar is, laat ik u achter.”

„Jan, één verzoek heb ik,” zei Maria zacht, terwijl zij haar hoofd oprichtte, en zijn hand aan haar hart drukte: „éene bede, die gij mij moet toestaan, anders laat ik u niet gaan.”

„Wat verlangt gij dan, mijn bruid!” vroeg hij, „ik sta uw verzoek toe.”

„Indien gij mij liefhebt, Jan, beloof mij dan geen twist te zoeken met..... met dien Perrol, o, ik ben zoo bevreesd voor hem,” zei zij aangedaan.

„Met hem?” zei Van Schaffelaar, terwijl zijn gelaat verduisterde en zijn blik ondervragend op haar rustte. Een oogenblik stond hij in twijfel wat te antwoorden; doch snel scheen de onrust te verdwijnen, welke zijn gemoed gepijnigd had, en hij zei bedaard: „Met hem niet, Maria! Ik beloof het u; maar die belofte kost mij veel.....”

„Die vrouwen! die vrouwen!” mompelde de smid. „Komt, mannen, gaat maar vast naar buiten.”

„Van Schaffelaar drukte Maria nog éénmaal aan zijn hart, nog éénmaal ontmoetten zijn lippen de koude lippen van zijn bruid; voor het laatst rustte zijn gevoelvol oog op haar, toen riep hij: „Vaarwel, dierbare Maria, vaarwel, God behoeft u! Het moet nu zoo zijn,” en hij snelde, zijn gelaat met zijn hand bedekkend, den winkel uit.

„Zorg voor het kind, Martha,” zei de smid, die hem volgde en de deur achter zich dichttrok.

„Jan! o Jezus hij is weg!” gilte Maria, die zich op eens uit de armen van haar moeder losscheurde en naar de deur snelde; maar haar krachten ondersteunden haar wil niet; zij zag Van Schaffelaar, die zich omkeerde, en met de hand haar voor het laatst nog het afscheid toewenkte. Nog eens uitte zij gillend zijn naam en zakte in elkaar, en indien Griet haar niet in haar armen opgevangen had, zou zij gevallen zijn.

„Mijn kind, ween niet, houdt goeden moed, Marie,” zei Martha snikkend, terwijl zij haar naar de kamer droegen, „hij zal weer terugkomen, spoedig, Maria! O spreek toch, kindlief! Uw droefheid doet mij zoo leed; denk aan uw arme moeder, zij spreekt tot u, antwoord haar. O God! verlaat ons niet!”

Maria opende haar oogen, nadat men haar met koud water het aangezicht bevochtigd had, en de hand van Martha aan haar mond drukkend, zei zij:

„Moederlief, waarom weent gij?” Toen sloot deze haar in de armen, en riep verheugd en dankbaar: „Ik dank U, mijn God! Heilige Maria, gij hebt mij haar nog gelaten.”

* * *

Toen Van Schaffelaar zijn bruid voor het laatst met de hand had toegewenkt, ging hij zonder te spreken naast den smid, en trok zijn handschoenen aan. De knechts gingen eenige schreden voor hen uit. Wouter zag nu en dan naar zijn buurman, en zei eindelijk: „Ik ben blij voor haar en u, en ook voor mij, dat wij op weg zijn, dat afscheid nemen, dat afscheid nemen, dat weet wat! Houd maar goeden moed; gij kunt nog lang genoeg, en mogelijk al zeer spoedig, elkander den geheelen dag op uw gemak zien.”

„Het is zoo, waarde meester, dat zegt ik ook tot mij zelf; en toch..... Gij kent mij, waarom zou ik het verzwijgen? Het is mij, alsof mij een zware last op het hart ligt, meester! zoo ik haar voor het laatst gezien had!”

„Voor het laatst! Kom, ken ik u niet, weet ik niet, hoe gij er op slaat, als er gevochten wordt; dwaasheid, dat zal wel overgaan. Morgen, zonder verzuim zal ik u het harnas op de Schaffelaar laten bezorgen; het is bestand tegen zwaard en speer, bout en kogel, alleen een goed knijf is gevaarlijk voor hem die het draagt; maar wie zou u in het stof werpen?”

„Indien een ander sprak, meester,” hernam Van Schaffelaar het hoofd schuddend, „zie ik zou hem met dezen handschoen in het aangezicht slaan, en vragen of hij mij voor een lafaard aanzag? Maar ik ken uw goede bedoelingen, vriend! Gij zelf hebt in uw jeugd den aanval hooren blazen, gij hebt de wapenen gedragen, de oorlog is niets; maar die Perrol!” Dit zeggend, bracht hij de hand aan zijn dolk, dien hij zoo vast omklemde, dat de ketting rammelde.

„Ik zie, Van Schaffelaar!” zei de smid, die hem niet ten kwade duidde wat hij gezegd had, „dat Maria gelijk gehad heeft met u den vrede op te leggen; de vrouwen, zoo zwak als zij zijn, hebben veel macht door haar verstand; daar zult gij in het vervolg meer van te weten komen. Maar waarom hebt gij het zoo tegen dien Perrol? Hij doet zaken op een grooten en nobelen voet: gij zijt immers niet minnenijdig op hem, Jan?”

Van Schaffelaar antwoordde hem in het eerst niet; maar eindelijk zei hij: „Toen Perrol den Bisschop zijn dienst aanbood en ik in den raad mijn gevoelen zeggen moest, ontried ik het in soldij nemen der Zwarte Bende. Waarschijnlijk kwam hem zulks ter oore: want, ofschoon juist niet onhoffelijk, gedroeg hij zich altijd afgemeten en koel tegen mij. Daar bleef het bij; maar nu omstreeks een maand geleden, dwong mij het gejammer van een vrouw om af te stijgen, en haar woning binnen te treden, waar haar man door eenige ruiters werd mishandeld. Zij behoorden tot de Zwarte Bende, bekreunden zich niet om mijn bestraffingen, en gingen voort den armen boer met zwaarden te slaan. Kon ik minder doen dan den ongelukkige, een onderdaan van mijn heer, te beschermen? Een der vreemde ruiters, die het zwaard tegen mij had opge-

heven, viel dood voor mijn voeten neer; eerst toen verlieten zijn makkers de woning en dreigden mij met hun hoofdman. Perrol eischte den volgenden dag, in tegenwoordigheid van den Bisschop, rekenschap van deze daad; het mishandelen, zelfs het vermoorden van een gemeenen boer, kon mij, volgens zijn zeggen, geen vrijheid geven, om de hand aan een zijner mannen te slaan; toen voegde ik hem toe, dat mijn zwaard verantwoord zou, wat mijn zwaard gedaan had. Doch heer David gelastte ons den twist bij te leggen; maar was Perrol vroeger mijn vriend niet, sinds dien dag heb ik in hem een onverzoenlijken vijand; ik weet het." Hier zweeg Van Schaffelaar; daarna zei hij snel en kort afgebroken: „Ik vereer den krijgsman, die in 't veld trekt voor zijn vorst, voor zijn leenheer, voor 's lands welzijn, en hem, die zijn huis en erf verdedigt. Ik acht den soldaat, die, zonder te strijden tegen hem, onder wien hij geboren is, zich hier of daar een heer, een standaard verkiest, daaraan trouw blijft, en gedurende den vrede het brood der burgerij etend, het met zijn bloed betaalt, als de oorlog woedt: hij dient voor geld, voor eer; maar hij blijft, ofschoon loondienaar, een man van eer. Behoede God mij en mijn heer St. Maarten, dat ik kwaad zou denken van de Heilige Kerk en haar dienaren; maar ik kan de daden niet goedkeuren van hen, die, vermoordende hetgeen hun voorkomt, zonder aanzien van geslacht of ouderdom, als een vernielende hoop aanvallen op menschen, die zij niet kennen, allen omdat men hun zegt: „Het zijn ongelovigen, het zijn ketters, sla hen dood, en God zal u zegenen." Ik beklaag hen, maar ik veracht hen niet, omdat zij gelooven aan hetgeen men hun toeroept: zij zijn moordenaars, alles wat gij wilt; maar ontnem hun de vaste meening, waarin zij verkeerden; laat de stem zwijgen, die hen opwindt, die hen razend maakt, en zij zullen niet meer moorden, niet meer verwoesten; zij zijn nog edel, die zoo handelen. Maar er zijn menschen — zijn zij het? zij hebben er ten minste de gedaante van — die nu den eenen heer, dan den anderen, nu deze, dan gene zaak voorstaan, altijd rooven, moorden, zwelgen en bloed storten, meer dan noodig is, meer dan men verlangt; waarom? Omdat zij leven in het bloed; zij plassen er met genoegen in; het is hun element; het woord vrede is hun onbekend, het woord verdrag, daarmee spotten zij; hun eenige wet is het zwaard: het is een wet die vermoordt; het geheele menschedom is hun prooi; zij zijn er mee in oorlog. Listiger dan de gemeene straatroover, die iedereen tot vijand heeft en spoedig het onderspit delft, voegen zij zich nu bij den een, dan bij den ander, meest bij den sterkste; om deel te hebben aan den buit, helpen zij den zwakste uitplunderen en alles vernielen. Die ondieren, die geen onderscheid kennen tusschen de maagden des Heeren, en de ongelukkige wezens die hen vervolgen met haar liefkozingen; die de dochter onteeren in de armen der moeder, en de vrouw onder het oog van den man; die halve duivels, wier eenige lust zwelgerij en ontucht is: die soldeniers veracht ik, en ik vervloek hen als de pest. Welnu, ik zie op uw gelaat, dat gij er over denkt als ik; en wie is zulk een monster? Perrol met de Roode Hand!"

Op dit oogenblik waren zij, na de Vijepoort te zijn doorgedaan, in den Achterkamp aangekomen, waar Heintje hen met het paard wachtte. Van Schaffelaar nam het ijzeren kapje van hem aan, en deed het voorzichtigheidshalve op het

hoofd, waarna hij het riempje onder de kin dichtgespte, en zijn knaap beval het paard bij den teugel achter hem te leiden. Moor wreef vergenoegd met zijn kop tegen den arm van zijn meester, toen hij hem voorbijging; deze hield een oogenblik op, schikte het bit een weinig, en terwijl het trouwe dier hem de hand likte, kustte hij het voor den kop.

„Ge kunt nu zeggen, meester,” zei hij gedwongen, glimlachend, terwijl zij hun weg vervolgden, „dat ik mijn woord gehouden heb; toen was zij vroolijk, Maria, en nu.....”

„Dat is de loop der zaken,” antwoordde Wouter, „maar vertel mij nog eens nader; die Perrol zegt gij.....”

„Perrol is aanvoerder der Zwarte Bende; dit is een hoop volk, uit alle landen en volken bij elkander geraapt, slecht en stout, uitmuntend gewapend en bereiden, niemand gehoorzamend dan hem, tot alles in staat, behalve tot deugd-zame daden. Wat hem betreft, niemand weet, welk oord hem zag geboren worden; hij is trotsch op den roem en den buit, welke door hem in zoovele gevechten en strooptochten is vergaderd; zijn pracht kent geen palen; het goud en het zilver schijnen voor hem geen waarde te hebben, als hij het uitgeeft om zich in weelde te baden; de lage minstreelen en de vrouwen, die hem vergezellen, roemen zijn mildheid; maar niets wordt door hem ontzien; niets is er, dat hij niet aan zijn duivelsche bende gelast, als het op een plunderen gaat; zoo is Perrol, volgens hetgeen men van hem zegt, of zooals hij zich steeds gedraagt. Gij hebt hem gezien; hij is een schoon man, niet waar, maar zijn ziel!..... Hij is een engel, maar een gevallen engel; en waarom bedekt hij steeds zijn hand? Waarom heeft niemand hem ooit den handslag zonder handschoen zien beantwoorden, waarom? Zou God hem daar geteekend hebben? En waarom zou zijn hand niet onuitwischaar met bloed bevlekt zijn, die Perrol met de Roode Hand? Wilt gij weten, of hij dapper is? Hij is het, bij God, hij is het! Indien het een deugd is, dan is het de eenige die ik weet dat hij bezit. Welnu, die man heeft mijn bruid met zijn lippen aangeraakt, bezoedeld, en ik kan mij niet wreken,” riep Van Schaffelaar droevig, waarna hij langzaam vervolgde: „en toch heeft Maria wèl gedaan. O meester, alles wilde ik geven buiten haar, om man tegen man met hem te strijden op leven en dood; maar ik zou nog liever wenschen hem nooit gezien te hebben of hem nooit weer te zien; want toen ik hem voor het eerst ontmoette, huiverde mijn hand, toen zij zijn gehandschoende hand drukte; geloof mij, ik vrees, dat ik Maria nimmer zou weerzien na zulk een gevecht.”

Zij waren nu het einde der straat genaderd, en Wouter zei: „Indien hij zulk een knaap is, dan ben ik blij, dat hij aan de zijde van den Bisschop is; gij hebt dus geen nood, dat gij hem zult behoeven te bevechten.”

„Alsof hij geen wapenbroeder zou kunnen vermoorden!” antwoordde Van Schaffelaar snel. „Nu is hij nog in dienst van mijn heer, nu nog; maar wie weet, hoe spoedig niet meer. Dat hij hier dezen dag geweest is, geeft mij kwade gedachten: geen edele band, alleen het belang bindt zulke menschen; gaarne zou ik hem onze zijde zien verlaten, indien dit hem niet gelegenheid gaf dikwijls hier in de stad te komen.”

Op dit oogenblik waren zij de straat ten einde, en sloegen den hoek om; de knechts, die hen vooruitgingen, waren reeds de poort genaderd, en wachtten daar hun meester af. Van Schaffelaar, dien wij nu eens vroolijk, dan weer gevoelvol gestemd gezien hebben in de tegenwoordigheid van Maria, dien wij onderweg met drift zijn gedachten hebben hooren uiten, was nu de bedaardheid zelf, en zijn fiere krijgshaftige houding gaf te kennen, dat, wat er ook gebeuren mocht, hij de slagen van het noodlot zou afweren of met gelatenheid ondergaan.

De smid en zijn aanstaande schoonzoon wierpen een nieuwsgierige blik in de poort. Zoodra zij den muur bereikt hadden, die aan den wal verbonden was, zagen zij de reden, waarom Dirk met zijn makkers had gearzeld verder te gaan; de wacht was versterkt en bestond nu, behalve uit twaalf burgers uit zes man van de soldeniers, die in de stad in bezetting lagen. Zonder te aarzelen gebod Wouter aan Dirk om naar buiten te gaan, alsof zij van niets kennis droegen; doch de wacht aan de poort, die nu bemerkte, dat de vijf knapen die vooruitgingen, in verband met dengene, dien zij order hadden niet buiten te laten, wierp uit voorzichtigheid de poortdeuren dicht, toen zij de poort naderden. De smid wenkte zijn gezellen om ter zijde te gaan, en na zacht tegen Van Schaffelaar gezegd te hebben: „Laat mij het woord voeren; ik zal beter met hen klaar komen dan gij,” trad hij naar de wacht, die geheel onder de wapenen was en vroeg: „Wie geeft hier bevelen burgers?”

„Dat ben ik, meester,” antwoordde de voorste, die een fraaien hellebaard in de hand hield.

„Ha, ha! Dat doet mij genoegen, Klaas,” zei Wouter ongedwongen, hem de hand schuddend. „Zie, het is hier onder de poort zoo donker als de nacht. Hoe gaat het thuis? Alles wel, hoop ik? Zoo, dat verheugt mij. Maar zeg eens, waarom is de poort gesloten?”

„Nu ja, Wouter! waarom?” antwoordde de andere aarzelend, „waarom? dat is zoo gemakkelijk niet te zeggen; het kwam ons raadzaam voor, om onze bevelen behoorlijk te kunnen uitvoeren.”

„Zoo! bevelen, dat is wat anders,” zei Wouter eenigszins spottend; „’s het volk van den Bisschop in het veld, en heeft de schout en de regeering de poort laten sluiten, zeg?”

„Nu ja, de schout nu juist wel niet.”

„En wie dan?” vroeg Wouter prompt.

„De kapitein van de soldeniers,” antwoordde de ander verlegen.

„Ha, ha! van de soldeniers!” zei Wouter lachend, „geeft die dan ook al bevelen aan de burgers? Dat gebeurde onder David niet, mijn meesters! Maar het kan nuttig zijn.”

„En niemand twijfelt daaraan, of heeft er mede te maken,” viel hem een der soldaten in de rede.

„Zoo, zoo, die schijnt ook wat te zeggen te hebben,” zei Wouter, die zijn hand boven zijn oogen hield, om den spreker des te beter te kunnen zien, „het verwondert mij echter, dat een soldenier zoo maar in eens het woord in naam van alle burgers doet; maar ik heb er vrede mee. Eilieve, Klaas, wees zoo goed

voor mij de poort te laten openen; ik heb met mijn gezellen buiten nog iets te doen, en deze heer moet ook naar huis rijden."

"Ja, meester.....," antwoordde deze verlegen, en hij aarzelde om te vervolgen, toen de soldaat, die reeds gesproken had, en wien het antwoord van den smid nog op het hart lag, kortaf zei: „Wat betreft, gij kunt met uw gezellen doorgaan, maar de ruiter niet."

"Niet!" zei Van Schaffelaar binnensmonds, maar Wouter antwoordde even spoedig: „Ik ben altijd gewoon te spreken met het hoofd, en niet met de beenen, vriendschap! Maak u echter niet zoo driftig. Burgers! zal ik u nog langer moeten staan met dezen edelen heer, tot het aan die gehuurde knapen gelegen zal komen om ons door te laten? Foei, welk een schande voor de burgerij! En ik, die nogal overman in het gild ben; Klaas, past dat aan iemand uit hetzelfde gild? Als de meester uit *de Vergulde Helm* beleedigd wordt, zult gij, meester in *de Rode Sleutel* en het geheele gild dan niet met schande overdekt worden? Bedenk dit wel; en hoe denkt Gerrit van Zutphen er over? En wat zegt Lange Piet? Of denkt gij, dat ik iets zou willen doen, dat tot schande en nadeel van de stad en de burgerij zou strekken? Welnu, wat zegt gij? Ben ik niet nader dan die vreemde soldeniers?"

"Ja, meester," antwoordde de aanvoerder der burgers, die, evenals zij allen, genegen waren om Wouter genoeg te doen. „Wij zouden gaarne alles voor u doen; maar wij zijn bevreesd om dien heer door te laten. Waarom spreekt hij niet zelf met den kapitein?" zei hij op eens snel, verheugd, dat hij deze uitvlucht gevonden had.

„De tijd is bijna om, het zal spoedig vier uur slaan, en dan ben ik met recht gevangen," zei Van Schaffelaar zacht, en met den voet stampend; „verzoek hen, Wouter, dat zij u met Dirk doorlaten, dan zal ik te paard stijgen en bij St. Maarten! ik zal er met geweld doorbreken."

Hij zag om; zijn knaap, die, met het zwaard van den smid aan de heup, vlak achter hem stond, hield het paard, dat van ongeduld steigerde, bij den teugel. Een menigte menschen waren reeds voor de poort opgehoopt en te zamen geloopt, en schenen ontstemd, dat men den meester uit *de Vergulde Helm* zijn verzoek niet toestond. „Het is schande voor uw stad, burgers!" zei een oud man, die over een lederen wambuis en hopen een mantel van schapenvel droeg, terwijl hij op een lange staf rustte, „het is een edele heer, die heer Van Schaffelaar; zijn grootvader was burger van de stad; gij hebt sinds jaren aan hem en zijn geslacht allerlei benodigdheden verkocht; hij heeft veel gezag bij uw voormaligen heer, den Bisschop; vat gij dus niet, hoe dwaas het is, hem door die huurlingen te laten beleedigen, daar gij hem nog zoo noodig kunt hebben, om, als de zaken eens omkeeren, een goeden vrede te sluiten."

„Wie praat daar van vrede en van den Bisschop?" riep iemand uit den hoop, „wij willen geen vrede met den Bisschop! Weg met David van Bourgondië!" „Stil! stil!" riepen dadelijk eenigen van hen, „zwijg, ziet gij niet, wie er gesproken heeft? Het is Ralph, de oude schaapherder; hij weet wat er nog gebeuren moet: hij is met een helm geboren."

„Nog een oogenblik geduld, Jan," antwoordde Wouter, „ik bid u, gebruik geen

geweld." Hierna riep hij: „En voelt gij geen vrees, burgers, om den heer van Montfoort tegen u in het harnas te jagen? Indien de heer Van Schaffelaar gevaarlijk was voor de rust van de stad, dan had men hem in mijn huis kunnen aan houden. Hiervoor was echter geen reden; maar men wist, dat zijn vrijgeleide te vier uren eindigt en daarom, mijn meesters! heeft men u gelast hem hier op te houden tot na dien tijd. Begint gij het nu te vatten? Waarom zou hij naar den kapitein gaan, daar hij van den heer van Montfoort verlof heeft om hier te komen; een verlof dat gij meer moet eerbiedigen dan de bevelen van een zijner dienaren, en dat ook door die knapen, welke daar met hun roeren staan, moet geëerbiedigd worden." Dit zeggend, nam hij een papier aan, dat Van Schaffelaar hem overgaf, en hij toonde het aan de burgers, die onder de poort uittraden.

„Het is zoo," zei hun aanvoerder, „het komt mij voor, burgers, dat wij den meester en dien heer niet langer kunnen ophouden!"

„En ik zie niet, waarom wij de komst van den kapitein niet zouden afwachten," zeide de soldaat, naderbij tredende, „ik heb hem laten verwittigen, dat de vreemde ruiter hier aan de poort is; hij zal spoedig komen."

„Lees zelf hetgeen hier staat," zei Wouter en hield hem het geschrift onder den neus.

„Ik kan niet lezen," antwoordde hij barsch en stiet het papier terug.

„Maar deze heeft het reeds gelezen," vervolgde Wouter op den burgeraanvoerder wijzende, „gij weet dus wat het behelst." Doch de soldaat, die zeer goed begrepen had, dat deze, om den smid genoeg te doen, zich gehouden had, alsof hij het geschrift begreep, zei spottende: „Ik kan evengoed lezen als uw gildebroeder; maar wij hebben er beiden veel van vergeten."

„Heb de goedheid aan deze lieden te zeggen, wat dit geschrift behelst," zei Van Schaffelaar tegen een St. Jansbroeder, dien hij achter zich in den volkshoop ontdekte, en hij overhandigde hem het papier.

„Zeer gaarne, Heer," antwoordde deze die den brief inzag en verklaarde, dat het een verlof van Montfoort bevatte, waarbij aan heer Jan van Schaffelaar, aanvoerder van een bende rijzige ruiters, in dienst van David van Bourgondië, werd toegestaan om zich, vergezeld van een knaap en ongewapend, te begeven naar Amersfoort, en daar te blijven van des voormiddags elf tot des namiddags vier uren; gelastende aan alle burgers en soldaten, om genoemden heer vrij te laten komen en gaan, zullende bij elken dienst of ondienst, aan den heer Van Schaffelaar bewezen, rekenen aan hem zelven gedaan te zijn.

„Het komt mij voor, dat dit duidelijk is," zei Wouter. „Eilieve, burgers, daar begint de klok te slaan; opent de poort of vreest voor Montfoort." De burgers maakten zich nu gereed om toe te geven; doch de soldaten hielden koppig vol, waarschijnlijk steunend op de verwachte komst van den kapitein en op hun vuurwapenen, terwijl de burgers buiten hun zijdgeweel alleen met hellebaarden gewapend waren. Doch nu verhief de oude herder zijn stem weer en riep: „In mijn tijd was het anders in de stad: de burgers waren toen zelf in staat de poorten te bewaren, en lieten in en uit, wien zij goedvonden. Ik zie den dapperen Montfoort reeds komen, om rekenschap te vragen van hetgeen nu gebeurt. Wee

u, Montfoort zal komen!" riep hij met een holle stem, en strekte dreigend zijn hand naar de gewapende burgers uit.

„De poort open! Open de poort!" schreeuwde het volk voorwaarts dringende. De burgers traden zonder iets te zeggen, ter zijde, en om Van Schaffelaar en Wouter heen loopende, drong de massa de soldaten op het lijf, die noch den wil, noch den tijd of de gelegenheid hadden hun wapenen te gebruiken. Dirk en zijn makkers, die vooraan waren, haastten zich om de deuren open te maken, en het volk stroomde onder het schreeuwen van: „Leve de burgerij! De poort is open!" juichend en schreeuwend naar buiten.

Van Schaffelaar en de smid verzuimden niet hen dadelijk te volgen, en geen der soldaten had den moed om hen tegen te houden. Buiten de hamei, die voor de brug was, stond Dirk met zijn makkers te wachten. „Ik dank u, gezellen! voor uw hulp," zei Van Schaffelaar, die aan Dirk eenige geldstukken gaf, „drinkt eens op mijn gezondheid en die van uw meester, en gedraagt u even trouw in het vervolg; misschien dat uw meester en zijn huisgezin uw bijstand nog wel eens noodig zullen hebben."

„Dat behoeft geen dank, Heer!" zei Dirk, stijf buigende, „het spijt ons, dat alles zoo stil is afgelopen; wij zouden die schobbejakken zoo gaarne eens afgerost hebben; maar de meester is wat te voorzichtig; wij zullen op uw gezondheid drinken; dat zal niet vergeten worden. Wij danken u en wenschen u veel geluk."

„Veel geluk, Heer!" zeiden de gezellen en groetten hem eerbiedig. Van Schaffelaar wilde nu juist van Wouter afscheid nemen, toen Henri hem naderde en zei: „Die oude man, welke mij reeds gewaarschuwd heeft, laat u weten, dat de kapitein de poort nadert." Doch toen Van Schaffelaar naar den vriendelijken raadgever rondzag, was deze reeds verdwenen, en hij zette zich in den zadel. De smid nam den pas aangenomen knaap op, en zette hem zonder eenige moeite achter zijn heer op het paard, dat zich om de vracht weinig scheen te bekommeren.

„Vaarwel, meester!" zei Van Schaffelaar, terwijl hij Wouter de hand drukte, „vaarwel! God zegene u en uw huis; kus uw vrouw en Maria van mij." Toen boog hij zich voorover en fluisterde hem in het oor: „Houd een wakend oog op Perrol met de Roode Hand."

„Dat zal ik," antwoordde Wouter; zoodra het vrede is, houden wij bruiloft, vaarwel!"

Van Schaffelaar gaf nu zijn paard den vrijen teugel, en verwijderde zich in vollen draf; Heintje hield hem met den rechterarm omvat, en groette met de muts den smid, die met de opmerking, dat het voorzichtigheidshalve misschien beter was den kapitein niet in den weg te loopen, in plaats van de Kamppoort in te gaan, de stadsgracht een eind weegs volgde en den weg naar de Bloemendalsche Poort insloeg, gevolg door zijn gezellen, wien hij zijn tevredenheid te kennen gaf over hun gematigd gedrag.

Een oogenblik nadat de meester uit *de Vergulde Helm* zich verwijderd had, trad de kapitein, gevolgd door een twintigtal soldaten, over de valbrug naar buiten, doch werd niets gewaar dan eenige lieden, die de stad ingingen, of zich

naar buiten begaven. Noch de soldaat, die met Wouter gesproken had, noch een zijner makkers kon iemand aanwijzen, die deel genomen had aan het openen der poort. Hij begaf zich tot aan den Hoogeweg, en een ruiter, dien hij in de verte gewaar werd, overtuigde hem, dat het mislukt was Van Schaffelaar, later dan zijn vrijgeleide toestond, in de stad te houden, waardoor de belooning verviel, die hem was toegezegd; er bleef hem dus niets over dan terug te keeren, zonder dat hij het zelfs durfde wagen zich op den smid te wreken. Een half uur nadat alles in rust was geraakt, trad een man uit een der schuren aan den Hoogeweg, en sloeg, gevolgd door een zwarten herdershond, denzelfden weg in, dien de ruiter genoemen had; in zijn hand droeg hij een langen stok of staf, en ondanks zijn ouderdom, verwijderde hij zich met snelle en vaste schreden.

* * *

II

DE HEIDE

*Zie ginds, die zwakke kudde naaken,
Op thym en marjoleine grond,
Dien trouwen hond dat vee bewaken,
Wijl 't herdersoog spiedt alles rond.*

O. Z. VAN HAREN.

Een geruime tijd was er verloopen, sedert de heer Van Schaffelaar nog tijdig Amersfoort had kunnen verlaten, en nog waren de zaken bijna even ver. Vruchtelooze onderhandelingen waren aangeknoopt en weer afgebroken, en het liet zich aanzien, dat hoewel het zwaard nog in de scheede rustte, het weldra tusschen beide partijen tot den oorlog zou komen. Maximiliaan was te wel overtuigd van zijn overmacht, om aanneembare voorstellen te doen, en de hoofden der Utrechtsche partij, steunende op eigen krachten, en misschien in de hoop, dat de Hertog door den oorlog met Frankrijk, en de onrust onder de bevolking in Vlaanderen en Luik zou worden verhinderd zich met kracht tegen hen te keeren, waren niet geneigd zich zoo maar aan de harde voorwaarden van den hertog te onderwerpen.

Het was in de maand Mei. Een jonkman kwam van Hoog Soeren over de heide aangereden. Hij hield het hoofd gedurig voorovergebogen, en scheen in diepe gedachten verzonken. Zijn kleeding was eenigszins vreemd; hij droeg een wambuis van leer met lange nauwsluitende mouwen, waarover hij hooge handschoenen aan had, die boven op de hand met plaatjes van ijzer belegd waren. Ook de leeren hosen, die hij aan had, waren eng sluitend, en zijn laarzen voorzien met sporen en raderen. Zijn wapenen bestonden in een zwaard en een opsteker; een ronde stalen hoed of stormkap, die hem juist om het hoofd sloot, was onder de kin met een leeren riem vastgegespt; een wapentje was op zijn borst op het leer geschilderd, het was het wapen van Bourgondië. Zijn paard was groot en sterk en geheel wit; de toom bestond uit een ijzeren keten. De ruiter had achter zich op zijn paard een gedeelte van zijn wapenrusting opgerold, en met riemen tezamen geegespt, zeker omdat de zwaarte hem verhinderde het bij het warme weer te dragen; tenslotte hing een niet zeer groot houten schild, met het vel van een zeehond overtrokken, aan een riem om den hals van den ruiter op zijn rug.

Deze jonkman was een rijzige ruiter in dienst van den Bisschop van Utrecht, en stond onder Van Schaffelaar. Het was Frank, naar wien wij onzen ouden

kennis, meester Wouter, met zooveel belangstelling hebben hooren vragen. Zijn haar, dat van onder zijn hoofddeksel te voorschijn kwam, was pikzwart, en hing met dikke krullen tot in zijn sterkgespierden hals en op zijn schouders; het strekte hem tot een natuurlijk verdedigingswapen, en zou misschien een anders doodelijken houw ongevaarlijk hebben kunnen maken. Zijn voorhoofd was hoog, zijn oogen en zijn dunne knevel zwart, doch hij droeg geen baard. Zijn neus was sterk gebogen, en hoewel zijn gelaat zeer bleek was, en de droefheid daarop te lezen stond, was het vol uitdrukking en schoon. Zijn leest was welgevormd, doch rank; hij was middelmatig groot. Hier, geheel alleen, en misschien anders genoodzaakt het leed te verkroppen, dat zijn hart verscheurde, trachtte hij door woorden zijn gevoel uit te drukken. Terwijl zijn paard uit eigen beweging den weg op de heide volgde, en Frank zijn blik zonder bepaald doel in het rond liet gaan, zong hij:

Het bloempje, dat mijn hart bemint
Is door een ander uitverkoren;
Dat bloempje, waar ik lust in vind,
Voor eeuwig heb ik het verloren.

Hij zong het met een diepe mannenstem en vol gevoel: men kon hooren dat de woorden hem uit het hart kwamen; het scheen een lied, door geen ander vervaardigd, en dat hij, als op hem toepasselijk, gekozen had; neen, de woorden en de zangwijze schenen de tonen te zijn, waarmee hij aan zijn hart lucht trachtte te geven. Bij het eindigen van het laatste vers bedekte hij zijn gelaat met zijn rechterhandschoen, en terwijl hij langzaam herhaalde:

„Voor eeuwig, voor eeuwig heb ik het verloren”,

wischte hij de tranen af, die ondanks hemzelf uit zijn oogen geperst werden. Het lied moge op zichzelf een geringe dunk geven van het dichtertlijk en muzikaal talent van den jongen ruiter, wie het hem had hooren zingen, zou niet hebben kunnen nalaten den ongelukkigen jongeling te beklagen.

Als wilde hij de droevige gedachten verdrijven, die zijn ziel folterden, gaf Frank zijn ros de sporen; doch toen zijn moedig dier hem zonder steigeren, in weerwil van het zware zand, in vollen galop meevoerde, kwam hij tot zichzelf, haalde den teugel aan, tikte het met de hand aan den hals en moedigde het met de stem aan om langzaam te gaan.

„Gij zingt goed, ruitertje!” riep hem opeens een heesche stem met een vreemden tongval toe.

Verwonderd zag Frank rond, en ter linkerzijde van den weg ontdekte hij weldra een oude vrouw, die zich beijverde om een grooten zak op haar rug te tillen; een klein heestergewas, waarachter zij mogelijk gezeten had om uit te rusten, was de oorzaak geweest, dat hij haar niet eerder gezien had.

„Ik zeg, dat gij goed zingen kunt,” riep het wijf nogmaals, nu echter op spottenden toon; „maar het was een nare deun voor zulk een knappen jongen. Nu kijk maar zoo verwonderd niet en houd uw paard niet stil; of zijt gij niet be-

vreesd, dat ik den weg dwars voor u zal oversteken? Hé! antwoord toch eens. bedroefde ruiter!"

Wanneer men, op zulk eenzame plaats als deze heide, zoo opeens wordt gestoord in zijn overdenkingen, heeft men reden om verbaasd te zijn, en het is niet te verwonderen, dat hij niet zoo dadelijk antwoordde, te meer daar zij hem bespotten om zijn gezang; doch toen zij nog harder begon te schreeuwen: „Zie, uw paard kent mij al, het wordt bang. ha! mijn blik brengt u ongeluk...” riep hij eenigszins verstoord: „Moet gij denzelfden weg als ik, oude vrouw? Geef mij dan dien zak achter op mijn paard, en ik zal hem u thuis brengen.”

„Oude vrouw!” mompelde het wijf, waarna zij snel uitriep: „Zou het den zak durven dragen? ha! en waar zoudt gij dan uw halsberg laten, zeg eens?”

„Gij schijnt de stukken eener ruitersrusting wel te kennen; maar ik zal uw zak meenemen,” zei Frank, uit medelijden met de oude vrouw, die nog steeds moeite deed om den zak op te lichten.

„En wat ken ik niet,” schreeuwde de oude, „ha! ha! of ik u ook niet kende, maar ik verlaat mijn zak niet; onze wegen loopen uit elkander, jongen! Rijd maar door!”

Frank stapte uit den zadel; hij nam de moeite niet om zijn paard aan den teugel te houden, doch vermaande het alleen met de stem om te blijven staan; hij trad nu van den weg af over de heide naar haar toe. Zij droeg, ondanks het warme weer, een schoudermantel, uit verschillende soorten en kleuren van laken te zamen gelapt; onder den mantel uit kwam een soortgelijke rok te voorschijn, die haar voeten onzichtbaar maakte. Haar handen en armen, gedeeltelijk bloot, waren rood en zwaar gerimpeld, en even bruin en morsig als haar gelaat, dat bijna geheel verborgen was onder de slipmuts van vuil rood laken, die haar hoofd bedekte. Haar oogen glinsterden als twee vuurballen; een paar lange, zwarte haren hingen over haar voorhoofd langs haar neus, en als zij den mond opende, zag men, dat zij nog eenige tanden had, die wit waren. Zij was krom en ineengedrukt; maar dacht de ruiter, dat zij misschien zoo oud niet was als hij eerst gedacht had; ook scheen zij niet zeer tevreden, toen hij naderde en zei: „Kom, oude, wil ik u helpen? Ik zal u den zak opgeven.”

„Oude! Oude vrouw!” riep zij toornig en sloeg met den stok, dien zij in de hand had, „mijn meester is oud; ha, ha! die is oud, maar ruiters moeten altijd jonge deernen hebben, ha! is het niet waar? Zeg maar liever heks of tooverkol, mijn jongen! maar spot niet.” Toen hief zij een helsch gelach aan en riep opeens, terwijl zij in het rond sprong van blijdschap: „De meester rijdt, toe maar! O, o! dat gaat er door.”

„Vervloekt wijf!” riep Frank driftig, „is dit nu de dank voor de hulp, die ik u wilde bewijzen?” want zijn paard, verschrikt door het gelach van de vrouw, rende spoorslags over de heide; doch even spoedig beseftte hij, dat zij van haar verstand beroofd was, en geen rekenschap verschuldigd was van haar gedrag, en zei goedaardig:

„Komaan, moeder! laat mij u helpen, spoedig; want ik moet mijn paard weer zien te vangen.”

„Heb ik niet gezegd, dat het paard bang voor mij is?” zei zij bedaarder, „maar

vrees niets, ik zal den meester verzoeken niet verder te gaan; gij zijt een goede jongen." Nu begon zij snel, doch op een eigenaardige wijze te fluiten; het paard stond stil, en keerde vreesachtig den kop om. „Zoo, zoo! de rit is over," vervolgde zij tevreden, „ik heb nog zelden zulk een vriendelijk ruiter aangetroffen als gij. Geef mij nu den zak op den rug; zoo, zoo is het goed."

„Die zak is voor u te zwaar; moet gij nog ver wezen?" vroeg Frank.

„Ver? O ja, heel ver," antwoordde zij, in gedachten verzonden, „maar hij is niet zwaar, als ik het wil," riep zij, en sprong met den zak op den rug in het rond, alsof zij niets te dragen had. „Het hout moet branden en de kruiden moeten koken," schreeuwde zij, terwijl zij den stok of de kruk, waarop zij leunde, met beide handen vasthield. Frank wilde nu gaan; maar opeens bleef zij vlak voor hem staan en terwijl zij hem met doordringende blikken aanzag, zei zij vlug: „En de belooning voor de moeite. Heer ruiter? Hé, wilt ge een kus, zeg eens? Nu, wilt ge niet, geef mij dan de hand."

Frank voldeed aan haar verlangen en zei: „Goedendag, moeder. God zegene u." Hij wilde zich verwijderen en zijn paard inhalen, dat nog altijd op dezelfde plaats stil stond, alsof het van steen was. Doch de vrouw riep: „Stil, stil!" trok hem den handschoen van zijn hand. hield deze vast en beschouwde met aandacht de lijnen, die er over liepen en zich kruisten. Op eens streek zij met de linkerhand het haar weg, wat uit de muts voor haar gezicht hing, boog het hoofd voorover, om des te beter te kunnen zien, alsof zij twijfelde aan hetgeen zij zag, liet daarna op eens zijne hand los en riep:

„Vergeef mij, Heer, indien ik u gekend had, zou ik u niet toegestaan hebben mij te helpen, en uw handen vuil te maken aan mijn lompen; nu groet ik u; er is vorstenbloed in uw aderen, vaarwel Heer! Wees gegroet en zet den voet niet in mijn voetstappen." Na het uitspreken van deze woorden, liep zij hard weg, en sprong over den weg, langs welken de ruiter gekomen was.

„Blijf staan, moeder!" riep Frank, verbaasd over hetgeen zij gezegd had, „zeg mij nog eens, wat gij in mijn hand gezien hebt, en ik zal u goed beloonen."

„Beloonen!" riep de oude en keerde zich om, „en waarvoor? Ik heb niets gezegd; wilt gij iets weten, zoo kom des nachts aan het meer," en zij wees met de kruk over haar schouder naar de heide: „des nachts zijn de geesten wakker, maar bij dag slapen zij; vaarwel Heer, volg mij niet." Toen keerde zij zich om, en liep als een pijl uit den boog al strompelende over de heide voort. Frank raapte zijn handschoenen op, en was nu blij, dat zij vertrokken was; een koude rilling ging hem door alle leden, en hij kruiste zich; nu eerst begon hij te begrijpen, dat hij met de heks van de Hunnenschans gesproken had.

Zijn paard bleef nog altijd op dezelfde plaats staan, en naderde hem niet, hoewel hij het riep. Toen hij bij het arme dier kwam, scheen het zoo vermoeid te zijn, alsof het een geheelen dag hard gereden had, en was zeer blij zijn meester weer te zien. Frank sprak het vriendelijk toe, maakte met den vinger een kruisje voor den kop van het paard, en zette zich toen in den zadel. Nog eens zag hij om, en werd de heks gewaar, die heel in de verte in de richting van Meerveld, over de heide voortholde.

Het paard haastte zich nu, om zich zoo spoedig mogelijk van deze plaats te ver-

wijderen; en reed, alsof het gedurig de sporen voelde, met zijn meester voort. De verschijning van het oude wijf en de bijzondere toon van haar schelle stem hadden het dier verschrikt. Wat Frank betrof, die eerst had ingezien, met wie hij te doen had gehad, toen de heks zich verwijderde, de hem en zijn jeugd eigen stoutheid maakte, dat hij nu niets meer van haar vreesde; en toch kwamen de woorden van het wijf hem telkens weer voor den geest. Het speet hem nu, dat hij haar niet gedwongen had zich nader te verklaren, en nogmaals hield hij zijn paard in, en zag achter zich. Het ros was echter bevreesd om terug te moeten keeren en steigerte, maar de kracht, waarmee Frank den ijzeren teugel aanhaalde en het dier de sporen deed voelen, noodzaakte het zich te wenden. De zon, die haar hoogsten stand nog niet bereikt had, schoot haar stralen over het veld, terwijl de ruiter zich op een hoogte bevond, waarover de weg heenliep en waardoor hij in staat was de geheele vlakte te overzien. Vóór hem werd zijn gezicht bepaald door de hoogten, waarover of -langs hij, van Soeren komend, gereden was, en over welker toppen hij de kruinen der zware boomen van het Soerensche Bosch zag, die zich met de hoogte, waarop zij geplaatst waren, als een blauw gordijn aan den gezichtseinder vertoonden. Hij zag de heks niet meer, hetzij ze zich in een der vele kuilen of diepten op de heide had neergezet, of dat zij reeds achter de heuvels was, die het Meerveld bepaalden; het eerste kwam hem waarschijnlijk voor, en was overeen te brengen met haar jaren en de vracht, die zij droeg, hoewel het hem bekend was, dat voor een heks niets onmogelijk is. Aan zijn linkerzijde zag hij de spits van den kerktoeren van Garderen, die zich boven de daken en de kruinen van eenig geboomte op den top van een glooienden heuvel verhief. Meer links nog vertoonden zich in de verte op de vlakte eenige wijd uiteenstaande boomen, waarachter hij het Putter Bosch gewaar werd, evenals een leger achter zijn voorposten. Ter rechterzijde zag hij niets dan heide, hoewel hij met zijn oog de hoogten volgde, die hij voor zich had, tot zij zich aan den gezichtseinder verloren. Dichterbij lag het dorpje Kootwijk, dat hij dienselfden morgen was doorgereden. Frank bevond zich hier in het midden der Veluwsche heide.

Zoolang Frank zich op de heide bevond, had hij nog geen voertuig ontmoet; ofschoon de weg, dien hij volgde, dezelfde was, welken de karren of wagens gewoon waren in te slaan, die van Amersfoort naar Zutphen, Zwolle of Deventer reden. In de verte, op den weg naar Garderen, zag hij echter twee onoverdekte voertuigen, die zich langzaam verwijderden. Een aantal wegen liepen kruiselings over de heide, en het oog kon ze gemakkelijk volgen, daar de zonnestralen sterk werden teruggekaatst door het witte zand, dat op de meeste plaatsen te voorschijn komt; het was, alsof er loopers van helder wit linnen over een bruinachtig tapijt waren uitgespreid. Op meer dan één plaats stonden op de heide kleine hutten, nu eens alleen, dan weer in groepen van drie of meer in getal. Eén dezer woningen, die vrij dichtbij lag, was van heizoden opgericht en met heideplaggen gedekt, en scheen veeleer geschikt te zijn als verblijf van dieren dan als woning voor menschen. De hand boven de oogen overzag Frank nog eens de geheele landstreek, voordat hij zijn weg vervolgde, en zonder te letten op een paar lieden, die in de verte bezig waren met het

inzamelen van dopheide of het steken van zoden, tuurde hij naar een paar witte stippen, welke zich in de richting van het Putter Bosch vertoonden, waarna hij zijn paard tot spoed aanmoedigde en spoorlags den heuvel afreed, terwijl hij steeds het hoofd gewend hield naar die zijde, waar hij de witte plekjes had ontwaard.

Een oogenblik daarna hoorde hij het geluid van een schelletje, en toen hij het kleine dal, waarin hij zich bevond, doorgereden, en boven op de volgende hoogte was, zag hij beneden vóór zich uit een groote kar, die met grof zeildoek was overdekt, en door twee sterke bonte paarden werd voortgetrokken. De voerman, die naast het voorste paard ging, hield dadelijk de kar stil, toen hij Frank gewaar werd, en gaf door een uitroep van verwondering zijn niet zeer aangename gewaarwording te kennen, om zoo op eens op de eenzame heide een gewapenden ruiter voor zich te zien. Zijn makker, die achter den wagen ging, werd nu ook gewaar wat het stilhouden der kar veroorzaakt had, en op zijn geroep kwam een derde, die waarschijnlijk geslapen had, uit een zak, onder aan het voertuig vastgemaakt, te voorschijn kruipen. Toen echter de ruiter naderde, zonder dat hij door anderen gevolgd werd, bedaarde hun schrik, en zij beantwoordden nu pas het „goedendag”, dat hij hun reeds tweemaal had toegeroepen. Zij namen onderdanig hun mutsen af, en antwoordden hem volijverig op de vragen, welke hij stelde. Hun antwoorden schenen zeer naar zijn zin te zijn, en na een oogenblik met aandacht de sterke trekpaarden, en hun wijze van aanspanning vóór elkander beschouwd te hebben, wenschte hij hun goede reis, en vervolgde zijn weg. Toen hij zich verwijderd had, zag hij, hoe een der voerlieden, terwijl de andere de hamen verschikte, behoedzaam de hoogte opklom, en naar alle zijden rond zag, of de makkers van den ruiter zich soms ook schuil hielden, en hoe hij met vreugde aan zijn makkers toeriep, dat de weg veilig was. Een glimlach deed voor een oogenblik het bleeke gelaat van den jongeling zijn ernstige plooi verliezen, daar hij niet beseffen kon, waarom drie forsche mannen, in de kracht van hun jaren, niet meer durfden steunen op hun eigen krachten.

De witte stippen, die langzamerhand in het Putter Bosch verdwenen, schenen hem thans geen belangstelling meer in te boezemen. Hij had nu de hoogten achter den rug, en zag, na nog eenigen tijd gereden te hebben, eenige boomen vóór zich, welke ter rechterzijde van den weg stonden. Het scheen een laag gedeelte der heide te zijn, die hier als het ware bijna onmerkbaar een kom vormde; tusschen de struiken, welke om en onder de boomen opgroeiden, zag hij een uitgestrekte drift schapen, die in de schaduw lagen uit te rusten.

In het begin had hij slechts de witte vachten tusschen het groen kunnen zien; maar hoe meer hij naderde, des te beter kon hij het wolvee onderscheiden. Het was alsof het vermoeide ros ook haast maakte om te naderen; want zonder dat zijn berijder dit gelastte, versterkte het den draf, en spoedig kon men het zachte geluid van de schelletjes der hamels hooren, als zij opstonden of zich verlegden. Doch nu vertoonde zich plotseling een dier, dat men aan de vlugheid, waarmee het over het liggend wolvee heensprong, voor geen ram kon houden, en dat post vatte buiten de laatste struiken, welke deze plaats omringden. Het

was zwart en groot, en stak den kop in den wind om te ontdekken, wie er naderde. Het was de herdershond. Zoolang de ruiter den weg hield, bleef hij onbeweeglijk staan, doch zoodra deze, de heide dwars over, naar de schapen toekwam, begon hij geweldig te blaffen, ja zelfs te brullen, en sprong van woede in het rond. Toen hij zag, dat de naderende vijand zich niet liet afschrikken, wierp hij nog een blik op de aan zijn hoede toevertrouwde dieren, die niet eens gewaar werden, dat een groot gevaar hun misschien boven het hoofd hing. Hij hief een klagend gehuil aan, waarschijnlijk om den herder te waarschuwen, en stortte toen vol moed, ter afwering van het dreigend gevaar, naar den ruiter en zijn paard, bereid om desnoods in den ongelijken strijd zijn leven te laten. Maar in hetzelfde oogenblik dat Frank het paard, dat onrustig was, met de hand streelde, en luid riep: „Wolf! Wolf! hé, jongen! kent ge me niet?” stond de hond stil. De fijnheid zijner reukzenuwen had hem doen ontdekken, wie er naderde, voordat hij nog zijn naam had hooren noemen; want de zon, die hem in de oogen scheen, had hem belet den ruiter en zijn paard te herkennen. Nu snelde de hond met vroolijke sprongen en van vreugde blaffend, naar Frank, sprong tegen zijn laarzen op en beet hem uit vriendschap aan de vingers van zijn handschoen. Ook het paard kreeg zijn beurt; want toen het den kop omwendde en naar hen rook, lekte Wolf het aan den bek, waarover het echter niet in zijn schik scheen, want het schudde den kop heen en weer. Maar even snel als de hond gekomen was, verliet hij Frank weer, en spoedde zich naar de schapen, die hij door zijn geblaf en zijn gebaren noodzaakte om op te staan; zelfs een paar rammen, die niet spoedig genoeg, naar het hem voorkwam, aan zijn verlangen voldeden, pakte hij vrij onzacht bij de ooren, dwong hen om hun houding te veranderen en ter zijde te bewegen. Zijn ijverige pogingen bewerkten, dat Frank stapvoerts door de drift kon heenrijden, zonder dat het paard gevaar liep een der dieren te kwetsen. Wolf ging steeds vooruit; hij hield de schapen in ontzag, en noodzaakte hen om paard en ruiter genoeg ruimte te laten.

In het midden van die kleine vlakke, welke rondom met struikgewas omzoomd was, en waarop eenige dennen en lorkeboomen stonden, was een kleine waterpoel, gevormd door het water, dat bij zware regens hier van de hoogere heide samenvloeide. De hamels en schapen lagen onder de schaduw dezer boomen verspreid, en waren bezig te herkauwen; de ooien of melkschapen lagen bij haar lammeren, en hier en daar zag men het breede voorhoofd van de rammen, die met hun groote zwarte oogen, met een beetje meer belangstelling dan de andere dieren, in het rond zagen.

Het eenige menschelijke wezen, dat zich in dit oord bevond, was een grijsaard, die onder een der dennen zat, welke ongeveer twintig passen van het water verwijderd was; hij leunde met zijn rug tegen den stam, waarom de wortels een soort verhevenheid vormden, waarop hij zat, en vanwaar hij zijn heele kudde kon overzien: het was de herder. Toen zijn hond, wiens trouwe hulp hem niet bevreesd behoefde te doen zijn, dat een der aan zijn hoede toevertrouwde dieren zich verwijderen zou, door zijn geblaf te kennen gaf, dat er onraad was, en daarna door zijn gehuil zijn hulp inriep, had hij zich opgericht en den staf

gegrepen, die naast hem lag; doch toen hij, over de heesters heenzag en het hoofd en de borst van den ruiter gewaar werd, had hij den stok laten vallen, en was weer gaan zitten. Frank, die den herder al dadelijk in het oog had gekregen, stapte om het water heen, waaruit eenige hamels en schapen dronken, vlak op den herder toe, en hield voor hem stil, terwijl hij zeide:

„Goedendag Ralph, hoe gaat het, ik ben blij u te zien;” en zich vooroverbuigend, stak hij hem de hand toe.

De herder, die hem had zien naderen, en zijn oog stijf op hem gericht hield, zonder dat hij liet blijken, of hij hem kende, deed alsof hij niet verstond wat men tot hem zeide. Terwijl de hond zich weer verwijderde, om te zien, of er buiten op de heide ook iets vreemds aankwam, steeg Frank af en toen hij zag, dat de oude man ontstemd scheen te zijn, vervolgde hij met minder vaste stem: „Mijn paard is vermoeid, ik zal het van den zadel ontlasten; zou er ook wat hooi voor het dier te krijgen zijn?”

„Het is mij aangenaam te ontdekken, dat de dankbaarheid nog niet geheel uit uw hart verdwenen is, daar gij nog voor het arme dier zorgt, dat u moet dragen, ofschoon gij mij vergeten hebt,” zei de herder verwijtend. „Maar, het is ook waar, gij zult misschien met uw paard nog verder willen; een goed paard, dat veel geld kost van onderhoud, houdt de ruiter in eere; een afgeleefde grijsaard, die arm is, heeft geen hulp noodig, en naar hem ziet men niet om.”

„Zijt gij ziek, Ralph, bevindt gij u niet wel?” vroeg Frank met deelneming. Hij legde nu den zadel en de ouderwetsche wapenrusting naast zich neer, en zag den herder opmerkzaam aan.

„Ziek?” antwoordde deze spottend lachend, „is uw paard ziek, omdat gij er zorg voor draagt? Neen, wees maar gerust, ik heb uw hulp niet noodig; mijn beenen zullen mij wel naar het graf dragen zonder u.” Toen hij zag, dat Frank, die hem als met zijn oogen wilde smeeken, om aan deze bittere scherts een einde te maken, hem in de rede zou vallen, zei hij: „Daar ginder in de hut is hooi, en hier is een stuk brood.” Hij wierp een stuk roggebrood voor zijn voeten, terwijl hij de hand uitstreekte naar een kleine hut, die, eenige voetstappen van hem af, uit heideplaggen was opgericht, en met een paar takken, waarover zoden lagen, gedekt was. Frank ging dan ook daarheen, nadat hij zijn paard had laten drinken, en haalde uit dit kleine verblijf, waarin de herders, die aan dit water hun vee kwamen drenken, bij slecht weer plachten te schuilen, wat hooi, dat hij na het brood aan zijn paard te eten gaf. De herder was inmiddels bezig met in een houten bak wat zout met zemelen te mengen en zette dat voor aan een schaap, dat bij hem lag.

Toen Frank, die telkens weer naar den ouden man had omgezien, zijn paard had vastgebonden, zette hij zich bij den herder neer, ontdeed zich van zijn ijzeren hoofddeksel en legde het op zijn handschoenen, wischte zijn voorhoofd af, wierp zijn haarlokken over de schouders, en zag den ouden man aan, in de verwachting, dat deze hem zou aanspreken. Het zwarte haar en het fraai besneden, hoewel bleeke gelaat van den jongeling en zijn vlugge, welgevormde leest staken aanmerkelijk af bij de lange, doch dorre en beenige gestalte van den herder en zijn gerimpeld gelaat, dat door de zon en het gure weer zoo

hard en ongevoelig was geworden als leer, waarvan het ook de kleur had aangenomen. Zijn dun grijs haar was niet voldoende om zijn hoofd te bedekken. Zijn kale kruin was zichtbaar, daar hij zijn muts, die evenals zijn geheele kleeding van schapenleer of vacht vervaardigd was, naast zich had neergeworpen. Zijn grijze baard hing hem tot op de borst; maar zijn grauwe oogen bezaten een vuur, dat niet overeenkwam met zijn jaren, en getuigden dat zijn krachten en zijn geest niet met hem oud waren geworden. Hij bezag den jonkman eenige oogenblikken opmerkzaam; zijn oogen verrieden, dat er een omkeering in zijn gedachten plaats had, en terwijl hij hem de hand reikte, zei hij vriendelijk: „Maar gij, Frank! zijt gij ziek geweest? waarom is uw gelaat zoo bleek?”

„O, neen, Ralph!” antwoordde Frank snel, „ik ben wel en gezond.” Doch toen hij zweeg, zuchtte hij, en zijn oog ontweek den vorschenden blik van den herder.

„Ik begrijp het,” zei deze langzaam, „grootheid geeft geen geluk..... Maar zeg eens, hoe komt het, dat gij van deze zijde kwaamt?” en hij wees met zijn hand naar den weg, waarlangs Frank gekomen was.

„Zie, Ralph! gisteren tegen den avond kwam ik te Barneveld en dacht er u te vinden; maar niemand wist mij te zeggen, waar gij u ophieldt. Heden morgen hoorde ik er de mis en wilde op goed geluk dezen weg uitrijden, toen een herdersjongen mij onderrichtte, dat gij te Soeren weiddet; doch daar zei mij de herder, gedurende wiens ziekte gij de schapen gedreven hebt, dat gij reeds vertrokken waart, en ik u waarschijnl hier zou vinden, hetgeen zich, Goddank bewaarheid heeft; want tegen den avond moet ik weder voort.”

„Zoo!” hernam de herder bedaard, „hoe heeft u dan wel moeite gekost mij te vinden; indien gij niet zoolang gewacht hadt met naar mij om te zien, zou dat wat gemakkelijker geweest zijn; maar het is waar, gij zijt uw eigen meester niet, en moet zelfs spoedig weer vertrekken. Heugt het u nog, Frank, hoe gij, eer gij dien heer Van Schaffelaar volgt, kondet gaan waar en wanneer het u goedgeeft? Maar toen waart gij een gemeene knaap en nu zijt gij een voor-naam ruiter. Het is waar, gij verwittigt uw vader steeds, als gij u verwijderdet, dat was het al; toen noemdet gij mijn nog vader, Frank, en nu is het Ralph!” eindigde hij bitter.

„Wilt gij, dat ik u nog vader zal noemen, Ralph,” vroeg Frank aangedaan.

„Waarom zijt gij niet mijn vader? Helaas! waarom ben ik niet uw zoon? ik zou dan ten minste weten, aan wien ik het leven verschuldigd ben; maar dat zal ik nimmer weten: mijn ouders zijn dood.”

„En waartoe zou dat dienen?” vervolgde de herder, „Wat zou ik hebben aan een zoon, die mij verlaat? Wat zoudt gij er bij winnen om een bedelaar tot vader te hebben; wat zou het u helpen, wanneer men van u een ridder wilde maken, dat gij kondet zeggen: mijn vader is Ralph? Hoor, Frank! indien gij bij mij gebleven waart, hadt gij gelukkig en vrij kunnen zijn; maar het heeft zoo niet moeten wezen; evenwel het hart, Frank, het hart moet toch altijd spreken, zoowel onder het semijten kleed en het harnas als onder deze ruwe schapenvacht, en dat doet het bij u niet.”

„Vader!” riep Frank bedroefd, terwijl hij zijn handen naar hem uitstreekte.
„Vader! wees zoo hard niet; gij handelt onrechtvaardig!”

„Onrechtvaardig! jongeling?” zei Ralph met verheffing van stem en hij beval Frank door een handbeweging om te blijven zitten, waarna hij Wolf, die hem weer genaderd was, over den kop streek. „Onrechtvaardig, zegt gij? En ziehier dit onnoozele dier; bij mij heeft het veel werk, gedurende nacht en dag, met goed en slecht weer; het draagt een ouden halsband met pennen; een brok brood en water is zijn belooning, en nog nimmer heeft het mij verlaten; laat een ander Wolf een gouden band aandoen, hem de kostbaarste spijsen geven en zachte veeren tot rustplaats, in plaats van den harden grond; en ik weet het zoo zeker als ik leef, dat hij desondanks den ouden Ralph niet zal vergeten, maar tot hem terugkeeren. Maar gij verlaat mij, en denkt niet aan mij; ofschoon gij weet, dat ik u opgevoed heb, dat gij zonder mijn hulp niet meer geleefd zoudt hebben. Wolf weet van dit alles niets, hij heeft en kent zulke verplichtingen niet. Zeg nu nog, dat ik onrechtvaardig ben; neen, zeg liever, dat uw kennis aan mij u tot last begint te worden en dat gij met de fraaie kleeven, die gij draagt, veranderd zijt.” Hier hield de herder op, en strekte zijn magere hand naar hem uit, als om meer klem aan zijn woorden te geven.

Frank had in hevige gemoedbeweging den ouden Ralph aangehoord, en terwijl er tranen in zijn oogen glinsterden, riep hij droevig: „Maar vader! vader! hebt gij mij niet reeds vergeven, dat ik u verliet; ik heb niet wel gedaan, ik weet het; maar gij hebt het vergeten, en Van Schaffelaar is zulk een braaf heer.”

„Spreek mij van dien man niet,” viel Ralph hem in de rede.

„En waarom hebt gij hem dan nog onlangs te Amersfoort een grooten dienst bewezen? Want gij zijt het geweest, vader, die hem gewaarschuwd hebt. Ik moet u uit zijn naam bedanken,” zei Frank.

„Ik vereer hem, omdat hij braaf is,” antwoordde Ralph, „omdat hij uw vriend en weldoener is; maar ik haat hem, omdat gij mij voor hem verlaten hebt; hij is de oorzaak, dat gij niet aan mij denkt.”

„En gaat er één dag om, dat ik niet aan u denk?” zei Frank langzaam, doch met nadruk; „Gij weet het niet, vader, maar gij zult mij toch gelooven. als ik het u bezweer bij alles wat gij wilt; zoo waar als het is, dat ik geen moeder, geen vader meer heb, zweer ik.....”

„Zweer niet,” riep Ralph gebiedend, „waarom zoudt gij zweren? Hier op de heide is het woord genoeg en het zweren overtollig, ik vorder geen eeden: zwijg, indien gij niet anders te zeggen hebt.”

„Wat wilt gij dan?” zei Frank neerslachtig; „gij weet, dat ik u steeds trouw bezocht heb, toen ik de gelegenheid had; nu echter de oorlog staat uit te barsten, kan ik mij niet verwijderen, en desondanks ziet gij, dat ik toch nog eens gekomen ben, vader!” zei hij een weinig naderbij schikkend, „wie mij gevraagd heeft naar mijn naam en naar mijn ouders, dien heb ik gezegd, dat ik er geen heb, geen gekend heb; maar dat gij mijn verzorger geweest zijt; nooit schaamde ik mij te zeggen: aan Ralph dank ik het leven! God weet, dat het zoo is, en nooit weigerde mijn hart u te erkennen. Gij gelooft mij, nietwaar! Gij gelooft immers, dat ik waarheid spreek?” Bij deze woorden zag hij den herder vragend en

ongerust aan, die nu zonder te antwoorden met het hoofd knikte, en Frank vervolgde vertrouwelijk: „En om u een klein bewijs te geven, vader! dat ik steeds aan u gedacht heb, ja zelfs bevreesd geweest ben, dat u iets zou ontbreken, of eenige hulp en rust u aangenaam konden zijn, zonder dat gij de middelen hadt om u die te verschaffen, heb ik een gedeelte van mijn soldij bespaard.” Hij haalde nu uit zijn wambuis een klein netje, dat van voren dichtgeknoopt was, te voorschijn, en hield het Ralph voor. „Het is niet veel, maar weiger niet het aan te nemen, bid ik u, en gebruik het naar welgevallen.” „Langzaam stak Ralph de hand uit, en nam de beurt aan, die hem werd aangeboden. Zonder iets te zeggen, opende hij die, en schudde de zilveren geldstukken, die stuk voor stuk omkeerend, in zijn breede hand uit. „Het zijn Beiersche guldens,” zei Frank, die dacht, dat de herder zag, welk soort van geld het was. „Er zijn geen valsche stukken onder, en er is geen een gesnoeide bij; ik verzeker het u.” „Ik geloof u, Frank!” zei Ralph, „het zilver schijnt mij toe goed te zijn; maar daarnaar zie ik niet; ik onderzoek of er ook bloed aan dit geld kleeft.” „Bloed!” riep Frank onstuimig, terwijl zijn gelaat hoogrood werd en zijn wenkbrauwen zich samentrokken. „Ja, bloed, Frank!” vervolgde Ralph bedaard, „is dit geld niet gegeven om uw arm te betalen, die het verdienen moet met de dingen, die aan uw zijde hangen; zou het dan te verwonderen zijn, dat de munten rood geworden waren?” vroeg hij met een sombere lach. „Vader, het is geen bloedgeld,” zei Frank met gevoel van eigenwaarde, „nooit hoop ik het te verdienen, God beware mij daarvoor! Het is niet geroofd of gestolen, maar zuiver en eerlijk verdiend of gekregen.” „Ha!” vervolgde de herder spottend, „is het mogelijk afkomstig van een vrouw? Gij zijt jong en knap, Frank. De vrouwen houden van zulke knapen. Maar vertelt mij niet; het is goed, dat de oude Ralph van tijd tot tijd eens op kondschap uitgaat. Wanneer houden wij bruiloft, Frank? Nu, dat zal wat geven, als de gewezen herdersjongen zoo maar in eens een rijk heer wordt. Ha, een gekke vrouw met veel geld, dat is een goede zaak voor een armen ruiter; mogelijk schiet er voor den armen Ralph ook nog wel een nieuw kleed over, en het zal den ouden man toegelaten worden om met zijn nap aan de deur te komen, als de schooiers levensmiddelen ontvangen; dat zal een blijde dag zijn, Wolf!” eindigde hij en streek den hond over den kop, „misschien krijgt gij ook nog wel een been om af te kluiven, indien de knechts maar geen order krijgen om u van de deur af te slaan.” „Vader!” riep Frank met nadruk, „wat heb ik gedaan, dat gij mij zoo verguist? Zeg alles, maar niet op dezen toon; het geld is geen bloedgeld, en het komt niet uit de handen van een vrouw; de herdersjongen is zoo diep nog niet gezonken; ik heb het verdiend, zooals het een braaf soldenier betaamt.” „Indien het zoo is, Frank!” antwoordde de herder, „dan heb ik gedwaald, en het doet mij genoegen; maar zie, de ouderdom maakt wantrouwig, en die zijn lijf verkoopt. . . Maar ik zal niets meer zeggen; neem het geld terug, en laat ons hierover zwijgen.”

„Ik heb het voor u bestemd, vader!” hernam Frank, de beurs afwijzende, waarin de herder de geldstukken weer gedaan had, en die hij hem wilde overhandigen; „behoudt het, ik zal daardoor zien, dat gij mij gelooft.”

„Wilt gij mijn genegenheid koopen met dit geld, Frank?” vroeg de herder; „maar neen, ik zie, gij schudt het hoofd; of denkt gij misschien, dat ik mijn vriendschap verkoopen wil voor eenige muntstukken? Neem de beurs terug, Frank, ik wil het!” antwoordde deze vastberaden.

„Ook goed!” zei de herder bedaard; „ik zie, dat de jongelieden ook stijfhoofdig kunnen zijn. Daar gaat het!” Met deze woorden wierp hij de beurs midden in den poel; het geld gaf een kleinen plomp, toen het in het water verdween. Een grimlach vertoonde zich op het bruine gelaat van den ouden man, toen het laatste kringetje van het water verdwenen was.

„De plas is nu weer effen,” zeide hij, „dat punt van tweedracht is voorbij; maar breng nooit weer geld mee. Frank! Ik heb het niet nodig. Zoolang deze beenen mij over de heide kunnen dragen, zal mij nimmer een stuk brood ontbreken; en als de dood mij nadert, zie eens in het rond, Frank! Is hier geen plaats genoeg op de heide voor den ouden man, om zich neer te leggen en in rust te sterven? De grond, dien hij, jong en sterk, zoo dikwerf betrad, zal hem een zachte legerstede wezen, en zijn blik zal gericht zijn naar dien hemel, hetzij grauw of blauw, welken hij steeds boven zich zag. Een dapper krijgsman treedt den dood gerust onder de oogen, Frank! Een brave schaapherder wacht hem gerust af; wat zou van beiden het meest waard zijn? En toch zal het den ouden Ralph nooit aan een goed onderkomen en een behoorlijke verzorging ontbreken, als hij wil, zoolang het geheele geslacht, dat nu leeft, hier op de Veluwe niet is uitgestorven.” Hier hield hij een oogenblik op, waarna hij vriendelijk voortvoer, want hij zag, hoe sterk zijn woorden den jongen ruiter grieden: „Zult gij niet eten, Frank? Ik heb geen lekkernijen, een stuk grof brood en schapenkaas, ziedaar al. Maar ik vergat u zoo te zeggen, dat ik een kruik goed water heb, dat ik heden morgen in de vroegte uit den diepen put te Garderen heb meegenomen. Weet gij wel, Frank, dat gij nog menigmaal met vader Ralph gegeten hebt? Gij waart toen nog veel jonger, en niet zoo groot, maar vroolijker, en uw wangen hadden gezonden kleur.”

Ralph haalde nu een groot knipmes te voorschijn, sneed het brood in breede sneden, en gaf de kaas met het mes aan Frank over, na eerst voor zich zelve een goede homp genomen te hebben. Deze had geantwoord, dat die uitnoodiging hem zeer welkom was, en onder den eenvoudigen maaltijd, bij welken Wolf zich zelve aanmeldde, werd het gesprek op hartelijker toon dan tot nog toe voortgezet; toch heerschte er in de woorden van den herder nog steeds een sombere ernst, misschien doordat hij meestal gewoon was alleen te zijn, en Frank was, zooals wij weten, ook niet vroolijk gestemd.

„Gij houdt dus niet veel van die jonkvrouw, Frank?” vroeg Ralph en gaf hem de waterkruik over: „en toch verhaalt men, dat gij met haar in het huwelijk zult treden.”

„Neen, vader!” antwoordde hij langzaam, „hoe kan ik helpen, wat men zegt, maar ik wil u verhalen, hoe zich alles heeft toegedragen; gij kunt dan zelf oordeelen.”

Op zekeren dag, nog voordat de Bisschop genoodzaakt was Utrecht te verlaten, had Frank op de Nuede de jonkvrouw voor het eerst ontmoet; tengevolge van een vechtpartij, die op den marktdag was ontstaan, raakte Ada van Rijn verwijderd van den knaap en het kindermisje, die haar vergezelden. Het geschreeuw en de beweging die er heerschten en die voor elke vrouw van dien rang reden tot ongerustheid geven moesten, hadden de arme jonkvrouw, die inderdaad nu en dan niet wél bij haar zinnen was, zoo verschrikt, dat zij, gillend van angst, zich met de vlucht zocht te redden; maar zij struikelde, verloor het evenwicht en viel, hetzij door de menigte menschen, die op de been waren, door de oneffenheid van den grond, of door de lengte en zwaarte van haar kleeren. Op dit oogenblik bevond Frank zich in haar nabijheid en was gelukkig genoeg haar in zijn armen op te vangen. Hij droeg haar dadelijk uit het gewoel, en bracht haar in een huis, dat men meer uit hoofde van de kleeding der vrouw, welke hij droeg, dan om zijn ruitruijtrusting, op zijn verzoek geopend had. Hier kwam zij, door de hulp van de huisvrouw, spoedig bij uit de bezwijming, die haar overvallen had, maar de schrik had haar zoo sterk getroffen, dat zij niet duidelijk wist te zeggen, wie zij was, of waar ze thuis behoorde. Gelukkig had men eindelijk haar dienstboden bericht, dat een aanzienlijke jonge vrouw door een ruiter was weggedragen, en door hun komst werd alle verdere navraag onnoodig. Frank verzocht haar, hem te zeggen, of zij goedvond, dat men haar huisgenooten op de hoogte liet brengen van het ongeval, dat haar was overkomen; maar zij verklaarde zich stellig daartegen en gaf te kennen, dat zij zeer goed kon gaan en reeds dadelijk wilde terugkeeren. Natuurlijk had Frank aangeboden haar te vergezellen en hoewel hij zich wilde verwijderen, toen zij aan haar woning gekomen was, had zij hem dringend gebeden dit niet te doen, daar zij zeer goed scheen te weten, welke verplichting zij aan hem had. Haar oom, heer Loef van Oosterweerd, had hem zeer vriendelijk ontvangen, zoowel toen als den volgenden dag, toen hij naar de gezondheid van de jonkvrouw was komen vernemen.

Sedert had hij op diens uitnoodiging meermalen een bezoek afgelegd, en de vriendelijkheid van het schoon, doch ongelukkige misje, de onderscheiding, weermee haar oom hem bejegende, en de beleefde, ofschoon minder voorkomende wijze, waarop zijn zoon, heer Reinoud, met hem omging, waren de oorzaak geweest, dat hij zich zeer vereerd rekende in zulk een huis ontvangen te worden, en er drukke bezoeken aflegde. Van lieverlede had hij echter bemerkt, dat Ada hem met warmer belangstelling behandelde, dan de kleine dienst, welken hij haar bewezen had, kon veroorzaken; en daar hij geen liefde voor haar gevoelde, had hij zijn bezoeken verminderd.

Het was ook wel te denken, dat de oude heer Loef hem met minachting zou ontvangen hebben, als hij, een arme ruiter, om de hand van zijne rijke nicht had durven verzoeken. Reinoud behandelde hem nu vriendelijker; en terwijl Ada, zonder haar verdriet over zijn lang wegblijven te verbergen, hoe langer hoe meer liet blijken, dat zij hem beminde, gaf haar oom zijn ongenoegen te kennen, dat hij zijn vrienden geheel scheen te vergeten, en liet hem niet onduidelijk merken, dat hij het gevoel van Ada niet misbillikte.

Frank's genegenheid voor de ongelukkige jonkvrouw, die hem zoo ondubbelzinnig en onschuldig het gevoel van haar hart ontsluisde, het medelijden, dat hij voelde voor het beeldschoone, doch zoo diep te beklagen meisje, dat hij als een zuster liefhad, dwong hem het harde besluit te nemen zijn bezoeken geheel te staken. Hij hoopte, dat zijn afwezigheid haar hart weer rust zou schenken; maar ook dit hielp niet; gewend over haar tijd naar eigen zin en willekeur te beschikken, liet zij weinig gelegenheden voorbijgaan om hem te zien voorbijrijden, als hij met de ruiters optrok. Niet beseffend, dat het een vrouw zelden voegt, vooral in het openbaar, aan een man blijken van genegenheid te schenken, had de arme Ada hem niet zelden in het voorbijrijden gegroet, of, door het wuiven met haar sluier, getracht zijne opmerkzaamheid tot zich te trekken. Zoowel aan zijn makkers als aan de burgers viel het op, als de jonge ruiter door een meisje van dien rang werd toegewenkt, en de eersten lieten niet na, hem gekscherend geluk te wenschen met de verovering, die hij gemaakt had.

Het bleef daar echter bij; want op zekeren dag, toen Frank op zijn kamer zat, zei men hem, dat een vrouw hem wenschte te spreken, en op hetzelfde oogenblik bijna stond Ada voor zijn oogen. De ontroering, die zij liet blijken, verried, dat zij nu toch eenigszins de onvoegzaamheid gevoelde van den stap, welken zij deed; maar toen zij een oogenblik had uitgerust, verweet zij hem, tranen stortend, dat hij haar oom thans niet meer kwam bezoeken. Toen Frank allerlei uitvluchten verzoon om zijn lang wegblijven te verklaren, zei zij hem zonder omwegen, dat hij om harentwil wegbleef, dat zij zeer goed voelde, dat het kwam, omdat zij hem liefhad. Deze verklaring, welke hem voor elke andere vrouw weerzin ingeboezemd zou hebben, bedroefde hem voor de ongelukkige jonkvrouw. Hij zei haar, dat zulks de reden niet was; dat hij haar liefde niet had bemerkt en niet verdiende; dat hij een arme ruiter was, zonder goed of naam, en dat nimmer het denkbeeld bij hem had kunnen opkomen om haar hand te durven vragen, maar dat, indien zij vriendschap voor hem voelde, hij haar zou dienen en eeren alsof ze zijne zuster was. Toen hij uitgesproken had, antwoordde zij met hevig bewegen en onder een vloed van tranen, dat alles niets was; dat zij meester was over haar hand en haar vermogen; dat zij hem beminde; dat noch zijn naam noch zijn ouders haar van gedachten konden doen veranderen en dat het alleen aan hem lag om haar gelukkig te maken.

In één woord, het gelukte hem alleen haar tot bedaren te brengen, door te beloven dat hij zijn bezoeken zou hervatten; 't was het minste wat hij doen kon, zonder haar, die hem zoo ondubbelzinnige blijken van haar liefde gaf, geheel voor het hoofd te stooten. Deze belofte, waarmee de arme zinnelooze zich voor het oogenblik tevreden liet stellen, gaf haar hoop, dat Frank niet altijd onverbiddelijk blijven, maar dat hij haar mettertijd met wedermin beloonen zou.

Daar zij geheel alleen gekomen was, had hij haar naar haar woning teruggedleid, en sedert dien tijd ondanks zichzelf en met een bekommerd hart zijn bezoeken hervat, waaraan tot zijn geluk een einde werd gemaakt door zijn vertrek uit Utrecht, toen hij den Bisschop moest volgen.

Toen Frank zijn verhaal geëindigd had, zweeg hij. De herder gaf hem de waterkruik over, opdat hij eens zou drinken, en zei: „Het heeft zoo moeten zijn,

Frank! Want alles is zonder uw toedoen gebeurd. Maar zeg mij eens, heeft u de gedachte niet goed gedaan van een groot vermogen te verkrijgen, en zou er onder het medelijden voor de dwaze maagd niet een klein weinigje liefde verborgen liggen?"

Doch Frank schudde het hoofd. „Gij verstoot dus deze gelegenheid om groot te worden; al het smeeken en de liefde van de jonkvrouw zijn dus vergeefs?" vroeg de herder nog eens met nadruk.

„Vergeefs, vader!" antwoordde deze langzaam; „ik heb haar lief als een zuster, omdat zij goed en ongelukkig is; maar haar beminnen als mijn vrouw, kan ik niet; de dood is mij liever dan een huwelijk met haar; waarlijk het is zoo."

„En toch zijt gij verliefd, Frank!" zei Ralph en zag hem aan „te vergeefs zoekt bedriegen. Waarom zijt gij zoo ternedergeslagen? waarom opent gij uw hart niet voor Ralph? Wij kennen elkander immer reeds zoo lang!" eindigde hij gevoelvol.

Doch Frank antwoordde hem niet, en terwijl hij zijn armen bij het lijf liet neerhangen, zag hij stijf voor zich heen; een smartelijke trek misvormde zijn mond, en eenige tranen verdrongen zich in zijn oogen, die de heidetakjes voor zijne voeten schenen te willen tellen.

„Frank!" riep Ralph op eenmaal droevig, terwijl hij zich oprichtte, doch weer neerviel. „Het jonge meisje met de blonde lokken heeft dan uw hart gestolen? Arme Frank!" De ruiter verborg zijn gelaat in zijn handen en boog het hoofd voorover tot op zijn knieën: hij scheen dood voor al hetgeen hem omringde. „Gij hebt mij verlaten, Frank!" zei de herder langzaam, „mij, die u heb opgevoed, om een ander te volgen; zult gij nu dezen, hetgeen hij voor u deed, vergelden, Frank! door hem het dierbaarste dat hij bezit, te ontvreemden? Zult gij tweemaal ondankbaar zijn, Frank? Ik heb geleden en vergeven; zal hij ook vergeven, kind?... Ik geloof het niet," eindigde hij met bitteren ernst.

„Wie spreekt van vergeven? riep Frank, „ik heb niets gedaan of gedacht..."

„Maar zult gij altijd niets denken, niets doen?" vroeg Ralph met nadruk.

„Ja," vervolgde Frank, terwijl hij het hoofd oprichtte, „altijd, of ik zal weten te sterven."

„Wanneer men jong is, Frank, is het leven zoet," zei de herder.

„Wanneer men ongelukkig is, dan is de dood welkom," hernam Frank somber, en zonder het te weten, drukte zijn hand de greep van het wapen, dat aan zijn linkerheup hing.

„Gij spreekt van sterven, kind!" zei Ralph smartelijk: „maar denkt gij niet aan uw ouden vriend, aan vader Ralph? Toen gij bij hem waart, verlangdet gij niet naar den dood; toen waart gij gelukkig. Waarom verliet gij mij? Hier leven de menschen lang en wachten bedaard hun einde af; zij behoeven in den dood geen uitvlucht te zoeken om hun rampen te heelen. Denkt gij niet aan mij? Ben ik u dan niet meer, dat gij mij zoo wilt gaan verlaten voor den korten tijd, dien ik nog te leven heb?" Bij deze woorden vatte hij de hand van den jongeling, drukte haar met hartelijkheid, en lei zijn arm op diens schouder. „Keer tot mij terug, Frank!" vervolgde hij, „hier op de heide zal het ongeluk u niet vervolgen." „Ik kan niet, vader!" hernam Frank, „ik kan niet: hier zou ik nog minder kunnen leven dan in het gewoel van de samenleving en den oorlog, die spoedig uit-

breken zal; mogelijk zal ik gelukkig genoeg zijn, om op het veld van eer voor eeuwig rust te vinden en mijn heer te dienen ten koste van mijn leven."

„Altijd die gedachten, Frank!" zei de herder verwijtend, „en ik dan, wilt gij mij ook niet dienen? Maar mij dient gij door te blijven leven en uw heer, dien gij dient, heeft niets aan uw dood."

„Misschien niets." antwoordde Frank: „maar misschien ook veel; moet ik hem niet dienen ten koste van mijn leven?"

De herder zweeg eenige oogenblikken en zei toen: „Dien hem, Frank, maar geloof niet, dat uw dood hem vreugde of nut zal aanbrengen. Gij draagt de eenige kleuren, die ik u nog kan toegeven te dragen; en zoo uw leven noodig mocht zijn om het zijne te redden, zoo offer het op... Is hij niet de heer der kerk? Zou zijn dood niet eenmaal vreeselijk tegen u getugien, Frank?" eindigde hij langzaam.

De jongeling was weer in zijn droefgeestigheid vervallen, zoodat hij bijna niets hoorde van hetgeen Ralph tegen hem zeide, die toen hij dit bemerkte, hem trachtte te troosten, en hem moed in te spreken met een hartelijkheid, welke men in den ouden man niet gezocht zou hebben, doch welke getuigde van de liefde en bezorgdheid, die hij voor Frank gevoelde. Eindelijk gelukte het hem ten deele, zijn gedachten op minder droevige voorwerpen over te brengen; hij stond op, nam zijn staf in de hand, en gelastte Wolf om de schapen op te jagen. „Het vee is nu weer uitgerust," zei hij; „de grootste warmte is over. Zadel ook op, Frank, en ik zal in uw gezelschap naar de zijde van Voorthuizen drijven." Frank voldeed aan zijn verlangen, en weinige oogenblikken nadat de herder den houten bak, dien hij gebruikt had, en het overschot van het hooi in het herdershutje had weggeborgen, was de geheele kudde op de heide in beweging; Ralph en de ruiter, die zijn paard bij den ijzeren teugel leidde, traden het laatst uit de heesters en struiken te voorschijn. „Geen vorst heeft beter maarschalk dan ik, maar niemand heeft ook gehoorzamer leger," zei Ralph; want toen hij zijn staf in de richting van Voorthuizen over de heide strekte, snelde Wolf, die al gedurig ongerust naar zijn meester had gezien, naar die zijde, en noodzaakte de hamels, welke met schelletjes voorzien waren, om de kudde schapen in de goede richting voor te gaan, die, zonder acht te geven waarheen de voorste zich begaven, al weidende het geluid der klokjes volgen.

„Die vreedzame dieren gelijken niet veel op krijgslieden," antwoordde Frank, „noch Wolf op hun aanvoerder, noch wijzelf op vorsten; en toch," vervolgde hij, na zich een oogenblik bedacht te hebben, „heeft mij iemand dezen morgen gezegd, dat ik uit vorstenbloed gesproten was, en dat ik een kroon verdienen zou."

„En wie heeft u dat gezegd?" vroeg Ralph schielijk, terwijl hij vóór hem bleef staan en gebogen op zijn staf leunde.

„Wie?" hernam Frank, „ik geloof, de heks."

„De heks van de Hunnenschans, en dat op klaarlichten dag! Onmogelijk, Frank!" zei de herder met verbazing.

De jonge ruiter verhaalde hem nu, hoe zich alles had toegedragen, en de herder vroeg hem, bedenkelijk het hoofd schuddend, toen hij geëindigd was:

„En zult gij des nachts naar het wijf gaan, om uw toekomstig lot door middel van de macht des boozen te vernemen?”

„Ik geloof het niet, vader!” antwoordde deze; „ik hecht geen geloof aan haar woorden; dat alle heiligen mij genadig zijn mogen! Maar ik wil mijn eeuwig geluk niet in gevaar stellen en haar opzoeken.”

„En gij zult wel doen, Frank. O! indien gij mij geen verdriet wilt aandoen, zoo zet nimmer den voet in haar verdoemd verblijf; want het is wel de heks, die gij gezien hebt, Frank! Hoewel ik haar nimmer bij dag, maar dikwijls des nachts kruiden zoekende op de heide, in de verte heb gezien; zij is het. Maar tel ook haar woorden niet, Frank!” vervolgde Ralph na eenige oogenblikken. „Zou zij meer van u weten dan ik, die in de toekomst zien kan, niet door de hulp van den booze, maar door den geest? Nooit zag ik een kroon op uw hoofd, Frank! Nooit. Geloof haar niet; zij heeft u bedrogen.”

„Heb geen vrees, vader, ik zal niet bij haar gaan,” antwoordde Frank. „Ik beloof het u; maar al had zij gewaarzegd, mijn hart verlangt geen kroon; zal men een kaars, die uitgaat, op een nieuwen kandelaar zetten? Neen, en waarom zou dan hij naar een kroon verlangen, wiens eenig uitzicht de dood is?” Ralph was zoo in gedachten verdiept, dat hij niet antwoordde, maar somber voor zich zag en de kudde volgde; slechts nu en dan nam hij met het ijzeren schopje, dat aan zijn staf zat, eenige steentjes, of een kleine zode op, wierp die naar de schapen, die zich zijdelings verwijderden, en noodzaakte hen daardoor zich weer bij de kudde te voegen.

Op eenmaal echter stond hij stil, strekte zijn hand naar den gezichtseinder uit en riep met geestvervoering en een sterke stem, die als over de heide rolde, terwijl het eene woord het andere verdrong: „Ziet gij daar die roode wolk? Het is bloed, zeg ik u; gij kunt het gewoel niet zien; zij vallen bij hoopen; zij riepen den dood, en hij is gekomen, ha! Hij is in hun midden, en slaat hen neer; hij is de dapperste; hij vertrappt paard, rusting en banier; hij vermorzelt de bussen, die vuur en vlam en moord verspreiden, daar.....” Maar hier zweeg hij: met open mond en starrenden blik stond hij als levenloos; zijn lippen bewogen zich, alsof hij sprak; doch Frank, die hem met ontzetting gadesloeg, hoorde niet het minste geluid. Meermalen in zijn leven had hij den ouden Ralph in zulk een geestesvervoering gezien; hij twijfelde geen oogenblik, of die zag alles, wat hij verhaalde; en dat het ook zoo gebeuren zou, geloofde hij zonder bedenken. Nu het woord tot den herder te richten, diende tot niets; zoo lang het gezicht duurde, was hij dood voor hetgeen hem omringde. Eindelijk sloot deze zijn oogen, liet zijn hoofd op de borst zakken, en wischte zich met een soort van handschoen, dien hij aan had, het gelaat af.

„Welnu, vader, wat hebt gij gezien?” vroeg Frank ongerust.

Maar de herder, die van wat hij meende gezien te hebben zelden iets verhaalde, dan hetgeen hem ondanks zichzelf ontsnapte, als hem de gave der voorzegging als het ware op het lijf werd geworpen, trad het hoofd schuddend voorwaarts, en zei eindelijk: „Ik heb zelf alles niet goed gezien; maar het zal wel komen, Frank. Maar,” vervolgde hij droevig, „wees niet bevreesd, de ouderdom zal u geen verdriet aanbrengen; toen het gezicht verdween, zag ik

u niet meer; en ik, arme man! ik stond nog overeind. Helaas! als gij reeds in vrede rusten zult, zal Ralph hier nog alleen op de heide zijn."

De toon, waarop deze klacht geuit werd, en de neerslachtigheid, die op het gelaat van den herder en in zijn houding te lezen stond, troffen Frank; het was nu zijn beurt om den grijsaard te troosten, en terwijl hij zijn hand op diens schouder lei, zei hij aangedaan: „Ik ben nog jong en sterk vader! Gij zult mij niet overleven; wanneer uw oogen weer vooruit zullen zien, zult gij gewaar worden, dat gij uw bedriegt."

„Kind," hernam Ralph, die ongeloovig het hoofd schudde en pijnlijk glimlachte, „gij gelooft niet, wat ik u zeg? De geest bedriegt niet, tevergeefs zijn uw jeugd en uw sterkte, daar gij wilt en moet sterven."

„En indien ik u beloofde, vader, te willen leven," zei Frank, die nu weer met den herder de kudde volgde, en alles wilde doen om den grijsaard een weinig op te beuren.

„Dan zou ik antwoorden," hernam Ralph somber, „dat, al wilt gij leven, het niet van u afhangt om niet te sterven."

Dienzelfden avond besteeg iemand, die een groot wit paard bereed, van de zijde van Gelderland den Amersfoorter berg. Hij droeg een halsberg of wapenrusting van maliën, die zijn dijen bedekte en tot op het paard neerhing en van mouwen voorzien was; zijn schild hing op zijn rug.

Toen hij den uitersten top van den bergrug bereikt had, waar een oude boom stond, hield hij stil, en bezag met een oogopslag de omliggende streek, waarna hij zijn maliënkap achterwaarts wierp. De aanwakkerende wind, die sterk uit het Oosten blies, deed zijn zwarte haarlokken, door een ijzeren hoed gedekt, heen en weer fladderden, en de ondergaande zon, die links achter hem aan den gezichtseinder verdween, verlichtte het paard, en wierp een goudachtigen weerschijn op de ijzeren ringen van zijn wapenrusting.

Vóór hem lag Amersfoort als aan zijn voeten; meer verwijderd het geboomte, waarachter de Veluwsche Bergen te voorschijn kwamen, die naar rechts steeds hooger en hooger verrezen en zich in het verschiet verloren. De Lieve Vrouwen-toren, die evenals een piramide in de woestijn, zich boven alle andere torens en gebouwen verhief, werd voor het grootste gedeelte nog verlicht. Doch de ruiter lette noch op de kunstige bouwvorde en fraaie evenredigheid van dit sieraad van Amersfoort, noch op het torentje, waarmee de bouwmeester het kind Jezus had willen voorstellen, dat aan de borst van zijn moeder rustte, hij lette op de St. Joriskerk, op de andere gestichten en poorten, die hij overzien kon, noch op den muur met zijn torens, welke de stad als een keten omringde; maar zijn blik bleef lang rusten op dat punt der stad, waar zich de twee kleine spitsen van de Vijepoort boven de daken der huizen verhieven. Een rilling overviel hem, toen het geluid van een ossenhoorn, waarop van den toren geblazen werd, hem uit de mijmering opwekte, waarin hij verzonken was. Een diepe zucht ontglipte hem, toen hij de kap van zijn halsberg weer over het hoofd trok, en een laatsten blik op de stad wierp, waarna hij van den berg afdaalde, langs dezelfde zijde, als hij hem beklommen had, om den weg van Amerongen te bereiken.

III.

DE ROODE DRAAK

*Zegt u uw hart dan niet, hoe zeer gij wordt bemind?
Voelt gij dan niet, hoe mij uw afzijn kan bedroeven,
Door 't geen uw hart zelf ondervindt?
Dan mint gij mij niet meer — náár denkbeeld! 't doet mij beven!*
E. WOLF, geb. BEKKER.

Bisschop David, door de weerspanningheid der ingezetenen uit Utrecht, den zetel van zijn bisdom, verdreven, hield meestal zijn verblijf in Wijk-bij-Duurstede; de ingezetenen en zij, die aan het hoofd der regeering stonden, waren door de voorrechten, welke de Bisschop hun van tijd tot tijd verleend had, hem zoo welgezind, dat zij met kracht de aanzoeken van de partij, die in Utrecht meester was, om, evenals deze, hun wettigen heer ook af te vallen, van de hand hadden gewezen. Zij genoten nu ook het voorrecht en het voordeel, den Bisschop en zijn stoet van geestelijke en wereldlijke heeren te herbergen en het groote aantal zijner aanhangers, die uit Utrecht, Amersfoort, Montfoort en andere plaatsen gevlucht of verdreven waren, veroorzaakte, dat alle huizen in de stad, van den zolder tot den kelder, zooals men zegt, in gebruik genomen waren; hetgeen een stijging der huurprijzen en levensmiddelen deed ontstaan, die velen een groot voordeel aanbracht. Kramers met allerlei koopwaren, reizende goochelaars, speellieden en zeggens of vertellers van allerlei wonderlijke historien bezochten nu ook dit stadje en verspreidden er een vroeger onbekende levendigheid.

De bisschop had dus door de gehechtheid van deze stad aan zijn persoon te danken, dat ook dit toevluchtsoord niet voor hem gesloten was; ook kon hij hier in veiligheid vertoeven, totdat zich een gelegenheid voordeed, om zich, hetzij door geweld of door list, weer meester van Utrecht te maken. Het kasteel, dat aan het zuidwestelijk gedeelte der stad lag, strekte hem tot verblijfplaats; daar had hij gelegenheid en tijd om zich de dagen te herinneren, toen de macht van zijn vader, en later van zijn broer Karel, hem in het bezit van het bisdom steunde, terwijl hij nu afhing van de genade van den Oostenrijker, die met zijn nicht gehuwd was, en zich weinig bekreunde of Montfoort of Bourgondië in Utrecht meester was, alleen maar handelde om zijn eigen oogmerken te bereiken. Goedschiks moest de vernederde Bisschop dus aanzien, dat een zijner leenmannen in zijn stad bevel voerde, dat zijn gezag straffeloos gehoond, en zijn bisdom in den grond bedorven werd; hij moest dankzeggen en nederig vragen, terwijl

zijn hart met moeite de woede verkropte over het weinige, dat voor hem gedaan werd. Zijn eenige hoop bestond in de mogelijkheid, dat zijn vijanden zich misschien zouden laten verleiden, om iets tegen Holland te ondernemen en met verlangen zag hij de tijding tegemoet, dat de fakkel der brandstichting zijn bondgenooten zou opwekken uit den slaap, waarin zij als verzonken schenen. Omstreeks het midden der maand Juni zat Van Schaffelaar met Frank voor de ramen der tweede verdieping van de herberg *de Roode Draak*, op de markt te Wijk. Het luiden der klok kondigde de vrijheid der paardenmarkt aan, die den volgende dag zou worden gehouden en de drukte, welke er op de markt heerschte, liet voorzien dat het een der meest bezochte marktdagen zou zijn, die men in lang gezien had.

Van Schaffelaar had met aandacht gekeken naar de vlugge sprongen van een aap, die op den schouder van een grooten bruinen beer gezeten was; hij kon uit het venster, over de hoofden der toeschouwers heen, in den kring zien, waarbinnen het logge dier zich bewoog, dat, aangemoedigd door het zien en het voelen van zijns meesters stok op het geluid van een trom in het rond danste. Toen de makker van den berenleider de kleine koperen geldstukken had ingezameld, zweeg de muziek; de opeengepakte hoop menschen verspreidde zich en de beer werd met den aap weer naar een andere hoek der stad gevoerd; slechts eenige kinderen volgden de berenleiders, in de hoop zich elders nog eens op dezelfde vertooning te vergasten.

Toen de trom zich niet meer liet hooren, keerde Van Schaffelaar het hoofd om, en liet zijn oog vallen op Frank, die, aan de andere zijde van de lompe tafel, voor het kruisraam zat. Ook hij staarde op de kleine groene glasruiten, maar de onbeweeglijkheid van zijn blik en zijn gelaat verried, dat hij niets zag van hetgeen hem omringde.

„Waaraan denkt gij, Frank?” vroeg Van Schaffelaar vertrouwelijk, terwijl hij zich eenigszins over de tafel boog.

„Ik?” vroeg Frank, plotseling van schrik opspringend, toen hij zoo opeens werd aangesproken.

„Ja, gij,” vervolgde Van Schaffelaar.

„O, ik denk aan niets,” antwoordde Frank bedaard, „er is daarbuiten zooveel te zien; welk een drukte is er op de markt.”

„En hoe is u de vertooning van die dieren befallen?” vroeg weer de andere, terwijl hij hem oplettend gadesloeg.

„Vrij wel,” hernam Frank verlegen, die van al hun kunsten niets gezien had, en nu opmerkzaam over de markt rondzag, of hij ook ontdekken kon, wat voor beesten het geweest waren. Doch zijn pogingen waren vruchteloos, en Van Schaffelaar had moeite om een glimlach te onderdrukken, toen Frank opeens vervolgde: „Het is ook al een onaangenaam beroep om berenleider te wezen;” want het geluid van den berendans klonk hem flauw door het raam in de ooren, en hij herinnerde zich nu, dat hij voor enkele oogenblikken hetzelfde eentonige getrommel gehoord had.

Van Schaffelaar dacht in het eerst, dat hij zich bedrogen had en dat Frank, hoewel dan geen oplettend toeschouwer, toch wat van de kunsten gezien had.

Doch op de vraag, welke beer hem voorkwam de oudste te zijn, de bruine of de zwarte, noemde Frank, op goed geluk, den bruine; waarop Van Schaffelaar het hoofd schudde en zei:

„Te vergeefs is het, beste Frank, dat gij voor mij zoekt te verbergen, dat uw gedachten op geheel iets anders gevestigd geweest zijn. Ik zie het al, gij hebt niets gezien en weinig gehoord, maar waarom mij uw hart niet geopend? Ik ben niet rijk en machtig; gij weet het, maar Van Schaffelaar heeft toch eenigen invloed bij onzen heer Bisschop, die ofschoon hij zichzelf niet kan helpen, nog wel iets kan doen voor een ruiter, zooals gij zijt.”

„Indien ik voorgewend heb,” zei Frank, „dat mij niets ontgaan is van die kunsten hier op de markt, zoo is het, omdat ik vreesde door u uitgelachen te worden; maar als ik eens wat diepdenkend ben, zoo is het niet van dien aard om er u, laat staan zijn Eerwaarde, mee lastig te vallen; dat zal wel overgaan, Van Schaffelaar! Ik dank u,” en met voorgewende vroolijkheid vertoonde zich een gedwongen lach op zijn bleek gelaat.

„Ikzelf, Frank,” hernam Van Schaffelaar vertrouwelijk, die geen acht sloeg op de gedwongen opgeruimdheid van den jongeling, „ik ben reeds eenige jaren ouder dan gij, en toch verdiep ik mij ook wel eens in mijn gedachten; zooeven nog dacht ik aan Maria, aan haar moeder en den vroolijken meester uit *de Vergulde Helm*, en ik zou gaarne willen weten, hoe zij het met hun gezondheid maken; ik wed, dat gij ook dikwerf aan uw vrienden in Amersfoort denkt.”

„Zeer zeker,” hernam Frank langzaam; „de vriendschapsbewijzen, die ik van hen ontvangen heb, zal ik, zoolang ik leef, niet vergeten; ik hoop dat God hen in deze tijden bewaren zal.”

„In het vervolg van tijd, als wij den oorlog gelukkig doorkomen,” zei Van Schaffelaar vroolijk, „dan zullen wij genoegelijke dagen doorbrengen; gij moet ons dan dikwerf bezoeken. Ha! wij zullen dan eens zien, of er nog herten op de Veluwe zijn, op *de Schaffelaar* zal steeds een vertrek voor den rijzigen ruiter Frank gereed zijn, als hij met den Gelderschen pot tevreden is, en het rond onthaal van zijn gastheer en diens vrouw hem bevalt. Nu, wij kennen elkander immers, en de gastvrouw is u ook niet onbekend; Maria, de dochter van meester Wouter, is nog een oude bekende, nietwaar? Heugt het u nog wel Frank, dat wij dikwijls met haar gespeeld hebben in den tuin in de Langestraat, en hoe vlug het lieve kind kon loopen, als zij ons uitartte haar te krijgen? Ha, ha! beste jongen! Het heugt mij ook nog, dat ik meestentijds gelukkiger of sneller was in haar te achterhalen dan gij; maar dat is al een geruimen tijd geleden; ik beminde Maria toen al in het geheim, en nu is zij mijn bruid! O, Frank, als gij ook eens bruidegom zijt van een meisje dat gij bemint, en dat u liefheeft, zult gij eerst gewaar worden, welk geluk er in dit woord ligt opgesloten.”

Frank antwoordde niet, maar uitte een onwillekeurigen uitroep, en terwijl hij zijn rug naar het raam wendde, drukte hij zijn linkerhand tegen zijn borst en liet het hoofd op de rechterhand vallen, die met den arm op de tafel leunde. „Helaas, ik zeg,” zei Frank, zich geweld aandoende om te spreken, „dat niet iedereen voor zulk een geluk geschapen is.”

VAN SCHAFFELAAR EN FRANK TE WIJK BIJ DUURSTEDÉ

„En waarom niet?” hernam Van Schaffelaar; „kan elk man niet rondzien naar een huisvrouw? Heeft hij niet de gelegenheid, uit de meisjes die hij ziet, een bruid te kiezen, volgens de begeerte van zijn hart?”

„Maar indien deze keuze eens valt op iemand boven zijn stand, wat dan?” riep Frank met drift, waarna hij somber vervolgde: „Een edelman, zooals gij, kan kiezen; maar iemand van mijn soort, zonder naam of ouders, wie zou zijn bruid willen zijn?”

„Wie?” zei Van Schaffelaar verwonderd, „welk meisje vraagt naar naam of afkomst, als een welgemaakte jonkman haar zijn liefde bekend maakt, als hij haar hart doet spreken? Vooral een krijgsman kan dit alles ontberen, Frank. Wanneer hij haar in prachtigen dos, op een moedig paard gezeten, fier voorbijrijdt, terwijl de trompetten schetteren, kan zij haar oog niet van hem afwenden; en als de ruiter op zijn borstharnas de hand legt, zijn hoofd met den wapperenden vederdos voor haar buigt, en zijn vurigen blik om wederliefde schijnt te smeeken, dan kan zij zoo hardvochtig niet zijn om zijn liefde te versmaden. Gij zijt nog jong en geschikt voor den krijg; waarom zou u het geluk ook niet toelachen, dat aan zoovele onbekende krijgslieden te beurt gevallen is?”

Doch Frank antwoordde niet veel op de bemoedigende toespraak van zijn vriend en weldoener, en deze vroeg: „Is uw gedachte gevestigd op die jonkvrouw te Utrecht, Frank? Die zal immers uw hand niet weigeren; want ik geloof, dat zij veel van u houdt. Zij is ongelukkig, maar ik zou uw keus niet misbillijken; zie, ik wenschte, dat zij u kon behagen.”

„Aan haar,” hernam Frank, het hoofd schuddend, „denk ik niet; ik behaag haar, en wenschte gaarne als vriend alles voor haar te doen, dat haar gelukkig maken kon; maar haar beminnen, Van Schaffelaar, haar den zoeten naam van bruid geven, dat kan ik niet.”

„Maar wat hapert er dan aan uw geluk, vriend!” hernam Van Schaffelaar met vuur. „O! maak aan dat lang en somber zwijgen een einde; gij zijt zoo jong, maar gij verteert van hartzeer. Spreek toch, bid ik u, gij zijt een man; waarom zal ik het verzwijgen: gij sterft, Frank, zonder het zelf te weten!”

„O, ik gevoel het wel,” antwoordde deze zacht, „het zal gaan zooals de oude Ralph gezegd heeft; het noodlot wil het zoo.”

„Denkt gij aan hetgeen die grijsaard in zijn drift gezegd mag hebben,” vroeg Van Schaffelaar verwonderd, „kom, stoor u niet daaraan, laat hem praten.”

„En toch verliet ik den ouden man, die mij had opgevoed,” zei Frank. „hij zwerft nu alleen op de heide rond.”

„Hij kon niet vergen, dat gij steeds bij hem zoudt blijven,” hernam Van Schaffelaar, „misdeedt gij al, toen gij mij volgtet, het zou dwaasheid zijn nu de loopbaan te verlaten, welke gij zijt ingetreden; gevoel u daarover niet bezwaard.”

„Helaas, het is ook daarover niet, ik moet het u ronduit zeggen, dat ik tuschenbeide zoo droefgeestig ben,” antwoordde Frank, waarna hij opstond en met drift vervolgde: „maar dat zal overgaan, dat moet voorbijgaan. Van Schaffelaar, alles wat ik ben, wat ik misschien nog eenmaal worden kan, heb ik aan u te danken; uw bezorgdheid voor mij, die ik niet verdien, verneder mij in mijn oogen. Wat verlangt de herdersknaap nog meer dan gij hem gegeven hebt, of

moet hij zich gelukkig achten, dat een edelman als gij, hem vriend noemt, en als zijns gelijke behandelt, dat hij in zijn huis en aan zijn tafel ontvangen wordt? Vraag dus niet meer, edele vriend! Ik zal weer vroolijk en gelukkig zijn."

"Het zal mij veel genoeg doen, Frank," antwoordde Van Schaffelaar en schudde hem hartelijk de hand, waarna hij lachend vervolgde: „en na den oorlog houden wij tezamen bruiloft, indien gij u over de jonkvrouw ontfermt, of een andere bruid kunt vinden."

De jonge ruiter zei niets, maar keerde zich snel om en ging naar de deur van het vertrek. Hij opende ze, en terwijl hij zijn hand tegen zijn voorhoofd drukte, riep hij: „Henri! Henri!"

„Wat wilt gij," vroeg Van Schaffelaar, toen Frank de deur dichtdeed en weer naar de tafel trad.

„Ik heb dorst," antwoordde deze, „ik wil hem een kan bier of wijn laten geven."

„Mijn God! Frank!" riep Van Schaffelaar opeens, „wat ziet gij bleek, zijt gij ziek? Wil ik den meester laten komen?"

„Nee, Van Schaffelaar," antwoordde deze langzaam, terwijl hij ging zitten, „ik ben een weinig koud; een teug wijn zal alles wel weer goed maken."

„Of willen wij een kleine wandeling maken? De lucht zal u versterken; wij zullen zacht gaan, en gij kunt op mijn arm steunen."

„O, neen, ik dank u, ik wil liever hier blijven," hernam Frank, waarna Van Schaffelaar uitriep: „Zooals gij wilt; maar waar blijft die praatzieke jongen toch?" Hij trad hierop naar de deur, maar op het oogenblik, dat hij gereed stond om de hand aan de klink te slaan, liet zich eenig gerucht voor de deur hooren, die nu geopend werd en onze oude kennis Heintje trad met de muts onder den arm de kamer in.

„Ik geloof, dat Frank geroepen heeft," zeide hij buigend, want Van Schaffelaar zag hem ontstemd aan.

„Indien gij het geloofdet, was het uw plicht om dadelijk te zien of het zoo was," zei deze barsch.

„Ik dacht, dat gij wijn verlangdet, Heer!" antwoordde de knaap nederig, „en heb dien medegebracht, anders was ik reeds eerder hier geweest."

„Het is goed, knaap," vervolgde Van Schaffelaar, „maar ik wil dat gij voortaan eerst komt vragen, wat ik of Frank van u verlangen."

Henri zette een aarden kan en twee bekers op de tafel. Hij droeg nu een fraai gewaad, geheel van rood laken, uitgezonderd de linkermouw en de achterpijp van de broek, welke van geel laken waren, de kleuren van het wapen van zijn meester; een manteltje van zwart laken en een half roode, half gele muts voltooiden zijn kleeding.

„Zal er ook nog iets anders van uw bevelen zijn, Heer!" vroeg de knaap en wachtte eerbiedig.

„Nee!" antwoordde Van Schaffelaar, „maar denk om hetgeen ik u gezegd heb, en gedraag u zooals het den knaap van een edelman betaamt; ik zou niet gaarne zien, dat iemand die mijn livrei draagt zich bespottelijk aanstelde."

Henri boog en verliet het vertrek haastig, om zich weer bij het gezelschap te voegen, dat hij zoo ongaarne had verlaten. Men zou in hem den haveloozen

staljongen niet herkend hebben, nu hij goed gekleed was en sedert geruimen tijd vrij gemakkelijk en zeer goed geleeft had. Gebruik makend van het ontzag, dat men voor hem in de herberg had, waar zijn meester reeds lang was gehuisvest, wist hij zich door zijn grootspreken en den stijven, gemaakten toon, dien hij aangenomen had, een zeker gezag aan te matigen, dat niemand aan den trouwen knaap van den heer Van Schaffelaar, ruiteraanvoerder van den eerwaardigen Bisschop, durfde betwisten.

„Daar begint het leven weer,” zei Van Schaffelaar lachend, nadat zij gedronken hadden. „Zoo is Heintje niet beneden, of het spel is volmaakt: het is een aardige soort jongen.”

„Ja, maar tevens ook een goede soort,” hernam Frank; „hij is beter dan hij er uitziet, geloof ik; maar de tijd zal het leeren.

„Hoor eens, ik geloof, dat hij bezig is wat te vertellen; mogelijk verhaalt hij aan zijn toehoorders de een of andere vreemde historie, die hij van een ander gehoord heeft, en waarin hij nu zichzelf misschien als hoofdpersoon voorstelt; mogelijk worden wij ook niet vergeten, want ik zulke gevallen kan hij liegen, alsof het geschreven stond,” zei Van Schaffelaar luisterend.

„Ik geloof, dat gij u niet bedriegt,” antwoordde Frank, „hij schreeuwt even hard als de paap, die hedenmorgen de meditatie hield.”

„Bevindt gij u nu wat beter, Frank?” vroeg Van Schaffelaar, „ik zie, de wijn smaakt u.”

„O ja,” hernam deze, wij hebben nu den tijd niet om ziek te worden, en de wijn is goed.” Hierop ledigde hij zijn beker tot den bodem.

„Het is zoo,” zei Van Schaffelaar; „maar geloof mij, de wijn van vader Wouter was eenige soorten beter.”

„Dien heb ik niet geproefd,” hernam Frank en zag in den beker, dien hij in de hand hield.

„Ja, dat speet den meester genoeg,” vervolgde Van Schaffelaar, „en gij zult bij gelegenheid nog wel eens een boetpredikatie moeten aanhooren, omdat gij toen niet meegekomen zijt. Zeg eens, wat mij betreft, ik kan hier niet vandaan; maar als de zaken zoo slapende blijven, zou ik u wel kunnen toestaan, u voor een dag of vijf, zes, van hier te verwijderen. Wilt ge? Dat laat ik een vrijgeleide voor u vragen aan Montfoort; hij zal het mij niet weigeren, en, ik ben er zeker van, zulk een uitstapje zou goed voor u zijn.”

„Maar hoe spoedig kan de oorlog uitbarsten,” hernam Frank, „en dan zou ik niet bij de hand zijn! Bedenk, dat het volk, dat op de voorposten ligt, volgens uw eigen gedachten, niet veel te vertrouwen is; en ik zou u en mijn banier verlaten, als het gevaar en de eer naderen! Neen, ik verkies hier te blijven, maar ik zeg u dank voor uw aanbod. Doch luister eens,” vervolgde hij, „ik geloof, dat uw schildknaap zijn verhaal geëindigd heeft.”

„Ik hoor zijn stem nu niet meer boven allen uit,” zei Van Schaffelaar; maar hun aandacht vestigde zich weldra op het geluid van de stem van den knaap, die zich op de trap en het portaal liet hooren. Hij scheen degenen, wien hij tot wegwijzer diende, met veel drukte duidelijk te maken, hoe de trap zich kronkelde, en waar het touw hing, tevens verschooning vragende voor de duisternis, welke er op de trap heerschte.

„Bij alle Heiligen, wat richt de jongen nu voor grappen aan?” zei Van Schaffelaar lachend tegen Frank, die tegenover hem zat en verheugd was, dat hij het gesprek over het reisplan, dat hem niet beviel, had kunnen afbreken.

De deur van het vertrek werd nu wijd geopend en Henri trad vooruit: „Heer Loef van Oosterweerd en zijn nicht,” riep hij, boog en trad weer naar achteren. Van Schaffelaar en Frank stonden op, verwonderd over het bezoek, dat zij ontvingen. Een lang schraal man, die een kleeding droeg van zwart laken, met fluweel van dezelfde kleur afgezet, en daarover een houpelande van bruin laken met zwartbonte randen, trad nu in het vertrek, gevolgd door een vrouw van rijzige gestalte, in een grijs regenkleed, wier gelaat onder de kaper, welke zij droeg, geheel verborgen was.

„Ik vraag verschooning, Heeren,” zei de binnengetredene, die al een man van jaren scheen te zijn, en zijn hoed in de hand hield, „dat ik zoo maar kom binnenvallen; maar nood breekt wet, zegt men wel eens en reiziger hebben altijd wat voor. Ik heb de eer de heer Van Schaffelaar te zien, nietwaar, Frank?”

„Ja, Heer Loef, om u te dienen,” antwoordde Frank, die zijn groet beantwoordde, en boog voor het meisje, dat hem vergezelde. „Dit vertrek behoort aan hem, hoewel ik voor het oogenblik mijn intrek bij hem genomen heb.”

„Ik had mij ook eerst moeten laten aandienen, maar die knaap hier.....” zei heer Loef.

„En waarom, Heer? haastte zich Van Schaffelaar te zeggen, „gij zijt ons welkom, de gasten van mijn vriend zijn de mijne. Ik bid u, ga zitten, Jonkvrouw, en gij ook, Heer. — Henri, geef stoelen aan, en haal spoedig een beker.

„Ik had niet gedacht u zoo spoedig en vooral niet heden te zien, Jonkvrouw,” zei Frank vriendelijk en beleefd tegen het meisje, dat tot nu toe nog niet gesproken had. „Zet u hier neer, gij kunt op uw gemak naar buiten zien.” Hij nam een groen kussen, dat op een kist lag, en legde het op den stoel, die bij het raam stond, en dien hij gebruikt had.

„Ik had ook niet gedacht u te zien, Frank,” antwoordde zij, toen zij zat, „maar gij hebt mij niet gezegd, dat het u verheugt, dat ik gekomen ben,” zei zij en zag hem aan.

„En behoeft men dan nog te zeggen, dat het bezoek van vrienden altijd aangenaam is?” antwoordde de jongeling eenigszins verlegen.

„Neen, Frank,” zei zij, „maar men hoort zulks gaarne bevestigen, en ik had gehoopt.....” Hier zweeg zij en keerde het hoofd naar de zijde van het glasraam.

„Ik heb nergens plaats kunnen vinden,” zei heer Loef in antwoord op een vraag van Van Schaffelaar; „eindelijk ben ik hier te land gekomen; maar het was de deun: *de Roode Draak* is vol, wij kunnen niemand meer herbergen; gelukkig dat deze geestige knaap mij gewaar werd, toen de waard mij afwees.” Bij deze woorden wees hij op Heintje, die den beker binnenbracht en deftig boog, toen heer Loef hem zoo streelend uitdruide. Aan dezen gaf hij nu zijn degen en zei: „Eilieve knaap, zet dit lastig zijdgeweel, dat mij van huis af tegen de zijde geschuurd heeft, eens in dien hoek.” En toen vervolgde hij: „Ik hoorde, dat Frank hier zijn intrek had, Heer, en ik besloot de vrijheid te nemen, voor een oogenblik hier een schuilplaats te verzoeken voor mij en Ada; want mijn knecht

en haar kamermeisje zullen zich beneden wel behelpen en op stal was nog een klein plaatsje voor mijn paarden."

"Ik bewoon deze kamer," zei Van Schaffelaar; „zooals gij ziet, is het geen fraai verblijf, maar in den zomer heeft men geen last van rook, die hier dezen winter onverdraaglijk geweest is; en als de groene glasruiten het oog vermoeien, zet men het glasraam open, en laat de aangename frissche lucht binnenkomen; buitendien heb ik achter aan de plaats nog een klein slaapvertrek, en dat is alles wat een paar ruiters noodig hebben en verlangen kunnen; de woningen zijn tegenwoordig duur in Wijk, Heer Loef!"

Toen deze nu Van Schaffelaar raadpleegde, waar hij zich het best zou kunnen vervoegen om nachtverblijf te verkrijgen, gaf die hem meesmuilend te kennen, dat er voor geld nog wel een goede herberg te vinden zou zijn, wat echter niet naar den zin van den ouden heer scheen te zijn.

"Zult gij uw regenkleed niet afdoen, Jonkvrouw?" vroeg Frank aan het meisje, dat nog steeds bewegingloos voor het glasraam zat. Zij antwoordde niet, maar legde haar kaper voor zich neer en maakte het kleed los, dat aan den hals was dichtgehaakt, en toen Frank, die naast haar stond, het uit haar handen aannam, om het van haar schouders te lichten, teneinde het achter haar op den stoel te laten vallen, raakten hun handen elkander.

"Ik dank u, Frank," zei zij met gevoel en een weemoedige glimlach vertoonde zich op haar schoon bleek gelaat.

"En hoe gaat het met uw gezondheid, Jonkvrouw?" zei Frank aarzelend, „ik mag immers veronderstellen, dat het als een goed voortteeken kan beschouwd worden, dat gij uw oom eens gevolgd zijt."

"O, ik ben wel," antwoordde zij droevig, het hoofd schuddeend, „dat is, zoo wel als Ada zijn kan: maar gij, Frank, gij zijt niet gezond," vervolgde zij, terwijl zij haar groot zwart oog zwaarmoedig op hem vestigde.

Frank wist niet, wat hij het meisje zou antwoorden, dat hij achte en lief had, doch wier vurige liefde hij had versmaad; dat met belangstelling de reden scheen te willen weten, waarom zijn gelaat nu van allen bloos beroofd was, en een geestkleur had aangenomen. Toen hij zweeg, legde zij driftig haar hand op de zijne, die op de leuning van haar stoel rustte en terwijl zij die krampachtig drukte, vroeg zij nogmaals met een gesmoorde stem: „Waarom verkwijnt gij, Frank? O, geeft toch antwoord; is het niet genoeg, dat ik ongelukkig ben." Doch toen Frank een antwoord stamelde, kwam haar oom hem nog bijtijds te hulp, en wendde zich tot hem: „Maar, Heer ruiters, daar krijgt gij opeens een bezoek van een uwer bekenden en van een schoone jonkvrouw, en gij vraagt niet eens, waaraan gij dit bezoek te danken hebt."

"Vergeef mij, Heer," haastte zich Frank te antwoorden, „maar ik verzocht uw schoone nicht, mij nopens den staat van haar gezondheid in te lichten: mag ik dan vragen, waaraan ik de eer van uw bezoek verschuldigd ben?"

"Nu ja, zeer gaarne," antwoordde heer Loef, zich in zijn stoel uitstrekkend, „mijn nicht bevond zich in den laatsten tijd weer eenigszins welvarender, en de meester ried een klein uitstapje als zeer gezond aan. Ik zou nu wel naar Amersfoort of Montfoort en omliggende dorpen hebben kunnen gaan; want in

de andere steden ziet men de Utrechtschen thans met geen goede oogen aan; maar de paardenmarkt, welke hier zal gehouden worden, lokte mij uit, het eens te wagen in vijandelijk land te komen, in de hoop een goeden koop of ruil te doen, en door de vrijheid van de markt tegen alle onaangenaamheden beveiligd te worden; en als ik zoo zeggen mag, rekende ik ook in tijd van nood op uw voorspraak, Frank. Gij zoudt een ouden bekende immers niet in verlegenheid laten?"

„Ik geloof, dat gij dan een weinig te veel gerekend hebt, niet op mijn goeden wil, maar op mijn macht. Bedenk eens, Heer, wat zou de voorspraak van een ruiter, die over een klein gedeelte van een bende het bevel voert, voor u hebben kunnen doen?" antwoordde Frank.

„Meer dan gij denkt, ik heb er de bewijzen van," vervolgde heer Loef; „en bovendien," zeide hij lachend, „mijn schoone nicht kon ik alleen bewegen om aan den raad van den meester te voldoen, door haar voor te stellen naar Wijk te rijden; want het schijnt dat deze stad haar bijzonder na aan het hart ligt. Dit is dus de reden, dat ik geen zwaarigheid gemaakt heb om hierheen te komen; ofschoon ik in Utrecht woon, behoef ik niet te schromen in de nabijheid van mijn genadigen heer van Utrecht te komen, en het gezelschap van mijn nicht laat immers genoeg blijken, dat ik enkel voor vermaak op reis ben, en geen kwaad in het schild voer?"

„Maar hoe hebt gij de voorposten kunnen voorbijkomen, zonder te worden aangehouden?" vroeg Van Schaffelaar.

„Ja, dat was ook zoo gemakkelijk niet," antwoordde heer Loef; „ik vermoedde wel, dat de weg niet vrij zou zijn, ofschoon ik daaromtrent geen juiste berichten had kunnen inwinnen. Dit bevestigde zich heden morgen, toen ik aan het huisje ten Halve afsteeg. Daar hoorde ik, dat Koten bezet was, waarom ik het Wijksche Zandpad verliet, in de hoop, dat misschen de wegen tusschen dit pad en de rivier vrij zouden zijn; maar dat bleek ook weldra anders te wezen; ten minste op de hoogte van Koten, stieten wij, aan den Utrechtschen weg, op eenig krijgsvolk, dat daar lag."

„Waren het voetknechten?" vroeg Frank.

„Neen," hernam de Utrechtsche heer, „het waren rijzige ruiters en ik zoo geloof van de Zwarte Bende."

„En lieten die u doortrekken?" vroeg Van Schaffelaar; „nu, dat zal u toch in de beurs hebben doen tasten."

„Ja, daarvoor was ik bang genoeg," hernam heer Loef; „maar zie, nu kwam mij hun aanvoerder tegemoet, voor wien ik mij had laten brengen, en deze maakte geen zwaarigheid om mij ten gevalle van Frank door te laten. Het kostte mij dus niets dan een drinkgeld aan den zwarten knaap, dien hij mij tot hier aan de stad meegaf, uit vrees, zoo hij zei, dat mijn nicht anders misschien hier of daar niet met dien eerbied zou behandeld worden, welke zulk een jonkvrouw toekomt," eindigde hij meesmuilend.

Ada liet niet blijken, dat zij hoorde, dat er over haar gesproken werd. Toen Frank zich tot haar oom gewend had, om hem te antwoorden, had zij haar hand van de zijne afgenomen, en zag nu weer onbeweeglijk door het raam.

„Ziedaar iets, dat ik niet begrijp,” zei Frank verwonderd; „hoe is het mogelijk, dat Perrol zoo bereid is om mij te verplichten door u een dienst te bewijzen, daar ik nimmer met hem op een gemeenzamen voet heb omgegaan, en ik twijfel, of hij mij zelfs wel kennen zou.”

„En toch is het zoo,” antwoordde heer Loef, „tenzij hij zulks alleen gedaan heeft uit hoffelijkheid voor mijn nicht; toch scheen hij u goed te kennen, Frank; zoowel als den heer Van Schaffelaar; ten minste hij verzocht mij u beiden van zijnentwege te groeten.”

„Ik wil liever, dat hij u heeft doorgelaten, om Frank genoeg te doen, dan om den wil van deze jonkvrouw,” zei Van Schaffelaar, wiens wenkbrauwen zich somber te samen trokken.

Ada, op wier gelaat zich een bittere glimlach vertoond had, hoen haar oom nu over haar sprak, knikte hem met het hoofd toe; doch hij bemerkte zulks niet, en vervolgde: „De eerbewijzen, die dat mensch aan de vrouwen bewijst, strekken meer tot haar schande dan tot haar eer; en wat de morgengroet betreft, dien hij mij toezendt, die is mij even welkom als een stoot van zijn dolk mij zou zijn.” Heer Loef wist zoo spoedig niet, wat hij hierop zou antwoorden, en terwijl Frank aan Ada vroeg, wat zij drinken wilde, werd de deur geopend, en Henri kwam zijn meester berichten, dat er een edelknaap van den Bisschop was om hem een boodschap over te brengen. Van Schaffelaar boog zich voor heer Loef en zijn nicht, en verliet met Henri het vertrek.

Deze kwam eenige oogenblikken daarna terug, om uit naam van zijn heer verschooning te verzoeken, dat hij was uitgegaan zonder afscheid te nemen, daar hij op staanden voet naar het slot moest, waar de eerwaarde heer hem wachtte. Henri bracht nu, op bevel van Frank, een stuk koud vleesch en brood binnen, evenals een groote schaal met meikersen, boter, kaas en beschuit. Ook zette hij een kan met zuiver welwater op de tafel, en haalde een kleine glazen drink-schaal te voorschijn uit een kist, die in het vertrek stond, waarin de zaken van waarde van Van Schaffelaar geborgen waren, wischte ze met een schoone witten doek uit, en plaatste haar voor de jonkvrouw, waarna hij het vertrek verliet. Frank vulde de schaal, waarvan de voet van zuiver goud kunstig met bloemwerk was ingelegd, met het heldere water dat in het glas parelde, en noodigde de jonkvrouw en haar oom uit om toe te tasten.

Ada en Frank hielden zich alleen aan de vruchten; maar de oude heer toonde, door de wijze, waarop hij het vleesch aansprak, dat de rit zijn eetlust had opgewekt.

Na het wisselen van eenige woorden, zie heer Loef, terwijl hij zich een beker wijn inschonk: „Hé, zeg mij eens Frank, uw vriend schijnt in het geheel geen vriend van dien vreemden ruitierhoofdman te zijn; wat mag daarvan wel de reden zijn; hij kwam mij voor als een hupsch krijgsman. *Messire Per*..... ja, hoe noemt gij hem ook weer?”

„Perrol met de Roode hand,” zei Frank.

„O ja! Perrol, zoo is het ook,” vervolgde Loef; „dat andere is zeker zijn bijnaam. Maar wat is er toch tusschen die twee heeren voorgevallen?”

„Ja, dat mag een ander zeggen,” hernam Frank, die niets wist van hetgeen te

Amersfoort met Maria had plaats gehad. „Ik weet het niet, en toch ben ik er niet over verwonderd; want eenigen tijd geleden hebben zij tezamen woorden gehad; maar de twist werd bijgelegd op last van heer David. Mijn vriend is niet haatdragend, maar heeft geen reden om te roemen op de vriendschap van Perrol, die getracht heeft hem in Amersfoort op een lage wijze gevangen te laten nemen. Ofschoon ik geen tien woorden met dien man gesproken heb, zoo doet het mij, ronduit gezegd, leed, dat gij u bij hem van mijn naam bediend heb om iets te verzoeken; ik wilde liever dat hij mij geslagen had; men ontvangt liever een belediging dan een bewijs van vriendschap van iemand, dien men veracht; het eerste kan men met het zwaard afdoen, maar het laatste niet.”

„Ik hoop, Frank, dat gij nimmer twisten zult met dat verachtelijk bendehoofd,” zei Ada, terwijl zij nu eens hem, dan weer haar oom onrustig aanzag.

„En wat weet gij van hem?” vroeg heer Loef snel, „gij oordeelt, Ada, en gij kent hem zoomin als ik.”

„Ik ken hem zeker zoo goed niet als gij, Heer oom,” antwoordde zij, „maar ik weet, wat mijn neef Reynoud van hem gezegd heeft; en om van Frank niet te spreken, en nog minder om te oordeelen naar het gevoelen van een zinneloos meisje, zooals ik ben, zoo wil ik alleen zeggen, dat de man, van wien de edele Van Schaffelaar geen groet wil ontvangen, al een heel verachtelijk mensch moet zijn.”

„De heer Van Schaffelaar is zeker een edel mensch,” haastte zich heer Loef te zeggen, doch alleen Frank luisterde naar hem, want Ada was, toen zij zweeg, in haar gedachten verdiept geraakt. Zij staarde onafgebroken, doch treurig, op de drinkschaal, die zij met de hand vasthield; nu en dan volgde zij met haar fraai gevormde en blanke vingers den loop der gouden bloemen en ranken op de voet. „Ik heb zijn vader ook zeer goed gekend,” vervolgde heer Loef, „deze was ook een achtenswaardig en dapper heer, die zeer gezien was bij Bisschop David, en vele jaren geleden, toen zijn Eerwaarde, voordat hij bevestigd was, op het huis ter Horst woonde, heb ik daar dien heer wel gesproken.”

„Indien hij evenzoo gedacht en gehandeld heeft als zijn zoon,” zei Frank, „dan kan het niet anders, of hij moet een braaf mensch geweest zijn.” Eenige oogenblikken daarna stond heer Loef op, nam zijn hoed en degen en zei: „Ik zal nu eens gaan zien, of ik hier of daar een paar vertrekken voor dezen nacht kan bekommen, en tevens nazien of mijn paarden het noodige gehad hebben, en of mijn dienaars zich ook te mijnen koste wat ruim te goed doen; want daar is dat soort volk maar al te geneigd toe. Intusschen zeg ik u dank, Frank, voor de vriendelijke ontvangst, die wij hier ontmoet hebben, en ik zal u moeten verzoeken toe te staan, dat ik mijn nicht nog voor eenige oogenblikken hier laat; het is zoo druk bij den weg, dat ik spoediger zal klaar komen, als ik alleen ga; ook is men geneigd altijd het meeste te vragen, als men iemand met een vrouw ziet aankomen.”

„Het is ook goed, Heer, om niet langer te wachten,” antwoordde Frank en stond op, „hoe later het op den dag wordt, hoe moeilijker het worden zal, om een geschikt verblijf te vinden; ik hoop, dat gij spoedig slagen zult.”

„Ik ook, Frank. Tot weerziens dan,” vervolgde hij lachend: „ik moet wel een

groot vertrouwen in u stellen, vriend, dat ik mijn schoone nicht zoo met u alleen laat; of wil zij ook, dat ik haar kamermeisje boven zend?"

„Ik?" zei zij vragend en richtte het hoofd op, want zij had niet begrepen, wat hij bedoelde.

„Ja, Ada," vervolgde haar oom, „indien gij bang zijt om met den jongen ruiter alleen te zijn, zal ik Annetje bij u zenden."

De jonkvrouw wierp een fieren blik op hem en zei bedaard: „Indien gij mij wilt beledigen, Heerroom, zoo zend haar hier; als zij in dit vertrek is, zult gij ten minste geen nood hebben, dat zij beneden op uw kosten teert."

„Heer Loef antwoordde niet, maar haalde bijna onmerkbaar zijn schouders op, groette Frank met de hand en verliet het vertrek.

Toen Frank met de jonkvrouw alleen was, zette hij zich tegenover haar aan tafel neer en beschouwde haar met een blik, die eenige ongerustheid, doch tevens van zijn belangstelling getuigde. Ada van Rijn, de dochter van een zuster van heer Loef, en na den dood harer ouders in het huis van haar oom met diens zoon opgevoed, was een schoone vrouw. Nagenoeg even lang als Frank, zou men hen, naar het gelaat te oordeelen, voor broeder en zuster gehouden hebben. Beiden waren zij bleek van gelaat, hoewel de huid van den jongeling een bruinen gloed had, welken die van het meisje miste; geen enkele tint van den bloos der gezondheid verhoogde de schoonheid van het matblank gelaat van het meisje, dat tegenover hem zat. Haar geheele kleeding gaf haar iets gezag-inboezemends, te meer daar zij meestal een diep stilzwijgen placht te bewaren, behalve jegens hen, wien ze genegen was. Het scheen, alsof zij het vertrek, waarin zij zich bevond, oplettend beschouwde, nu eens de onregelmatige, dunne kinderbinten gadesloeg, dan weer de gladde, met kalk helder gewitte muren opnam, tegen welke hier en daar eenige kleedingstukken of wapens hingen; het was, alsof zij de plompe stoelen telde, en daar de groene takken zag, die, wegens het warme weer, onder den schoorsteenmantel lagen, of de kronkelingen naaogde, welke de figuren in het zand op den houten vloer maakten.

„Deze kamer moet u wel zeer afvallen bij uw vertrekken te Utrecht, Jonkvrouw Ada," zei Frank eindelijk.

„Het is mij hetzelfde, waar ik ben," antwoordde zij, het hoofd schuddend; „ik sla geen acht op hetgeen mij omringt," en hem aanziend, terwijl zij zich snel tot hem keerde, vroeg zij met hevige gemoedsdrift: „Geloof gij, Frank, dat ik juist hierheen heb willen gaan, zooals zij gezegd hebben, gelooft gij dit?"

Frank aarzelde haar te antwoorden, en zij vervolgde, zonder dat ook maar te bemerken: „Nee, gij gelooft het niet, niet waar? Gij kunt dit niet van mij verwachten. Eénmaal, Frank, éénmaal," zei zij treurig, „heb ik vergeten, wat ik aan mij zelve verschuldigd was, en heb u opgezocht; maar toen, o, toen hoopte ik nog, maar nu..... Nee, Frank, gij kunt niet gelooven, dat ik u ten tweede male met mijn liefde zou willen lastig vallen." Hierop sloeg zij de oogen neer en zuchtte diep.

„Ada!" riep Frank, „beste Jonkvrouw! Ik wil dadelijk sterven of mij in het aangezicht laten slaan, indien ik iets gedacht heb, dat u zou beledigen; ik geloof niet, wat uw oom gezegd heeft."

„O, gij stelt mij gerust, Frank,” zei zij, terwijl zij hem droevig toelachte, „ik stel nog veel prijs op uw achting, ofschoon ik.....” Hier zweeg zij, waarna zij zacht vervolgde: „en toch zou ik gaarne ver gaan, o, ver gaan, om u op te zoeken, indien..... maar, helaas, het is zoo niet,” eindigde zij treurig.

„Ik vind mij zoo vereerd door uw genegenheid, edele Jonkvrouw, dat er niets is, dat ik niet voor u zou willen doen; voor altijd wil ik uw trouwen vriend zijn. Wilt gij mij gelukkig maken, den armen ruiter van een last, die zijn hart bezwaart, ontlasten, zoo sta hem toe uw broeder te worden; bemin hem als een zuster.” Ada antwoordde hem niet, maar streek met haar vingers langs haar haren, die achter de ooren glad weggestreken waren. „Hoe maakt het heer Reynoud, Jonkvrouw?” vroeg de ruiter, om haar gedachten op iets anders te vestigen.

„O, Reynoud, die is wel, Frank!” antwoordde zij snel, „hij is ook mijn vriend, het is mijn neef, toch heb ik hem lief, alsof hij mijn broeder was, maar meer ook niet, en dat maakt hem ongelukkig. Maar hij weet niet, dat wij hier zijn, Frank,” vervolgde zij met drift, terwijl zij hem vertrouwelijk toeknikte. „Reynoud weet daar niets van, evenmin als ik dezen morgen, toen wij uitreden, wist, dat ik naar Wijk zou gaan; dat heeft mijn oom, zoo hij zegt, zoo ineens in het hoofd gekregen; gelooft gij het, Frank? Ik geloof het niet; denkt gij, dat de man, wiens naam mijn oom vergeten had, hem zoo geheel en al onbekend was?” zei zij glimlachend, „dan moest ik, nu drie nachten geleden, zijn stem niet gehoord hebben, toen ik langs de trap afdaalde, die bij de kamer van mijn oom is, nadat ik op de tin in den maneschijn gewandeld had.”

„Bedriegt gij u niet?” vroeg Frank verwonderd, „of spreekt gij werkelijk van den aanvoerder der Zwarte Bende?”

„Nee, ik bedrieg mij niet,” hernam Ada, „ik bedoel dien Perrol, bijgenaamd met de Roode Hand, van wien mijn neef Reynoud mij zooveel verhaald heeft, die niet kon begrijpen, dat de Bisschop zulk een mensch in zijn soldij neemt.”

„En wat kan hij in Utrecht te doen hebben, indien hij geen verrader is,” zei Frank; „en vanwaar kent heer Loef hem?”

„Gij vraagt meer dan ik weet,” antwoordde de jonkvrouw, „ik zie en hoor zooveel, dat ik in mijn zwak geheugen niet kan onthouden en samenknopen; en als ik het een of ander vraag, of ergens onderzoek naar doe, zoo houden zij zich stil, verwonderd zelfs, dat de gekke jonkvrouw iets bemerkt heeft,” eindigde zij, droevig lachend. Hierna boog zij zich naar Frank voorover en vervolgde: „Maar Reynoud denkt zoo niet, doch die brave jongen weet zelf niet, wat er gebeurt; na Ada bemoeit hij zich met niets dan met zijn boeken en handschriften.”

Indien Frank niet te diep nagedacht had over hetgeen het meisje hem zei, en hij niet te sterk bewogen was geweest met haar ongelukkigen toestand, zou hij, niettegenstaande het doorgaande gerucht en geloop, dat er in *de Roode Draak* plaats had, bemerkt hebben, dat er iemand de traop opgekomen, en naar het slaapvertrek gegaan was. Maar, zooals wij zeggen, had hij dit niet gehoord; ook was dit vertrek gesloten, en de sleutel onder de berusting van den knaap van zijn vriend, hetgeen in de druk bezochte herberg, waar elkeen maar uit- en inliep, geen nuttelooze voorzorg was. Op eens echter naderde iemand met zware

voetstappen; de deur werd geopend, en Frank zag tot zijn verwondering Van Schaffelaar in volle wapenuitrusting binnentreden.

„Is heer Loef reeds uitgegaan?” vroeg hij, de jonkvrouw met de hand groetend.

„Ja, zoeven,” zei Frank, „hij zoekt naar een verblijf voor dezen nacht.”

„Indien hij zulks onverhoopt niet mocht vinden, Frank,” vervolgde Van Schaffelaar, „zoo biedt de jonkvrouw en haar oom onze vertrekken aan, wij zullen ons dan wel ergens anders behelpen.” Hij zag bij deze woorden naar Ada, die echter evenmin zijn binnentreden bemerkt, als zijn aanbod gehoord scheen te hebben.

„Uw aanbod maakt het verzoek onnoodig, dat ik u wilde doen, Van Schaffelaar,” zeide Frank, „maar waarom zoo in het harnas? Wij hebben immers dezen morgen reeds uw ruiters bezocht?”

„Het is zoo,” hernam zijn vriend ernstig, „maar ik moet terstond een last ten uitvoer brengen, die zijn Eerwaarde mij heeft opgedragen. Vaarwel, tot hedenavond. Met deze woorden reikte hij hem de hand.

„En waar gaat gij heen?” vroeg Frank, „het spijt mij, dat ik niet met u gaan kan; indien het evenwel geen haast had, mogelijk zal heer Loef spoedig.....”

„Neen, dat kan niet,” viel zijn vriend hem in de rede; „ik moet alléén gaan en zonder vertraging; het was ternauwernood, dat zijn Eerwaarde mij toestond mij te wapenen; ook zou ik zonder dat niet gegaan zijn,” eindigde hij somber, toen zijn vriend hem vragend aanzag. „Ik heb de eer u te groeten, Jonkvrouw,” zei Van Schaffelaar, terwijl hij diep voor haar boog, „zooals gezegd is, tot hedenavond, Frank. Indien gij het een of ander noodig hebt, roep dan iemand hier uit het huis; want ik neem Henri mee.” Hierop verliet hij met haastige schreden het vertrek.

Toen de deur dicht was, stond Frank een poos in gedachten verzonken; na eenige oogenblikken wilde hij zijn vriend volgen, teneinde hem iets te zeggen of te vragen, maar hij had te lang gewacht, hij hoorde de paarden voor de deur reeds steigeren, en toen hij voor het venster trad, zag hij Van Schaffelaar, die, gevolgd door Henri, zich in sterken draf over de markt verwijderde.

„Gij zoudt uw vriend zeker gaarne gevolgd zijn, Frank,” zei Ada, die, nadat zij Van Schaffelaar's groet beleefd beantwoord had, den jongen ruiter opmerkzaam aanzag: „het spijt mij, dat gij hier blijven moet om mij gezelschap te houden.”

„Neen, Jonkvrouw,” antwoordde deze, „het is uw schuld niet, dat ik hem alleen moet laten gaan; hij heeft order om niemand mee te nemen: ik kan echter niet begrijpen waarom.”

„Die willekeurige orders, welke een krijgsman steeds moet opvolgen,” zei zij, „hebben Reynoud, zoo hij zegt, afkeurig gemaakt van uw stand, en hem doen verkiezen om stil te leven en den tijd naar zijn eigen verkiezing te besteden; zoudt gij ook geen lust gevoelen, Frank, om zoo te leven?”

„Neen, Ada,” antwoordde hij, „van jongs af gewoon in het veld te wezen, zou ik niet lang leven, indien ik den geheelen dag in huis met eenige oude geschriften zat opgesloten, en ik ben ook te oud om schrijven en al die dingen te leeren, welke men kennen moet, om een geleerde of klerk te worden. Maar waarom vraagt gij mij dit?”

„Waarom?” zei zij langzaam, „kunt gij dit nog vragen? Zie ik niet op uw gelaat, dat het ruitersleven u te zwaar valt? Het zou zoo goed voor u zijn eenigen tijd te rusten.”

„En juist nu,” hernam Frank met levendigheid, „nu het oogenblik nabij is, waarnaar ik zoo lang gehaakt heb! O neen, Ada, ik ben nog sterk genoeg; geloof mij, de wapens zijn mij nog niet te zwaar.”

„Bovendien zijt gij nog zoo jong; gij zijt niet bestand tegen dat ruwe leven,” hernam Ada, waarna zij aarzelend vervolgde: „Duidt het mij niet ten kwade, Frank, maar een zuster mag immers overal naar vragen; hadt gij niet zeer veel gedronken, toen ik binnenkwam?”

Frank, die juist den beker in de hand hield, toen zij dit vroeg, zette dien neer, zonder hem aan zijn lippen te brengen; hij gevoelde, dat haar vraag niet van allen grond ontbloot was. Hij zweeg.

Toen zij geen antwoord ontving, zei zij zacht: „Het is hier bedompt in het vertrek, Frank. Ik bid u, open hier dit raam aan mijn zijde, dan kan ik frissche lucht scheppen.”

Hij stond op, trad achter haar stoel, schoof den grendel van het raam terug, en stiet het open, waarna hij zich naast haar plaatste, en zelf met genoeg de warme, doch zuivere buitenlucht inademde.

„Zijt gij ontstemd over mijn vraag, Frank?” vroeg zij verlegen, „o, vergeef het mij; gij weet immers, dat Ada niet zoo verstandig is als andere menschen, en gij hebt gezegd, dat gij mij als een zuster liefhebt.”

„Dat heb ik ook gezegd, Ada,” antwoordde Frank vriendelijk, „ik behoef u niets te vergeven; gij hadt recht om mij zulks te vragen en geen ongelijk; maar geloof niet, dat ik den wijn om den wijn drink,” en een droevige glimlach vertoonde zich op zijn gelaat.

„En waarom drinkt gij dan?” vroeg Ada.

„Waarom?” vervolgde Frank, die niet wilde zeggen, dat zulks was om de sombere gedachten te verdrijven, die zijn ziel folterden, „omdat het zoo onder de ruiters gebruikelijk is; een kwade gewoonte, anders niet.”

De jonkvrouw schudde het hoofd, als geloofde zij zijn woorden niet, en zei, terwijl zij haar hoofd op haar rechterhand voorover liet zinken: „Helaas, Frank, gij schijnt de arme krankzinnige ook maar iets te willen wijsmaken; zij is niet verstandig genoeg om uw vertrouwen te bezitten.”

„Om aller Heiligen wil! Geloof zulks niet,” zei Frank met drift, verre zij het van mij, om u mijn vertrouwen te weigeren; maar ik kan geen andere reden geven; indien gij mij en uzelf niet bedroeven wil, zoo berust in hetgeen ik gezegd heb.”

Zij zweeg en bleef onbeweeglijk zitten; maar weldra ontwaarde Frank aan de tranen, die, tusschen haar vingers door, op haar blauw damasten kleed vielen, dat zij weende. Hij vatte nu haar linkerhand, die op haar schoot rustte, kuste ze en terwijl hij zich tot haar boog, zeide hij met deelneming: „Waarom weent gij, Ada? Indien het om mij is, o, dan vraag ik u om vergeving; ik verdien niet, dat gij, edele Jonkvrouw, u om mijn lot bekommert.”

„En indien ik over mijzelf tranen stortte?” vroeg het ongelukkige meisje, zonder op te zien.

„Dan zou ik zeggen, dat gij niet wel doet, lieve zuster,” zei Frank aangedaan; „wordt het lief en leed ons hier op aarde niet van hooger hand opgelegd? Gij bevindt u heden zeer wel; mogen wij dan niet hopen, dat eindelijk de voorspraak van de Moeder Gods en alle Heiligen, welke al uwe vrienden dagelijks voor u inroepen, zooveel bij den hemelschen Vader zal verwerven, dat gij geheel gezond wordt; wat zal u dan kunnen verhinderen gelukkig te zijn? Gij zijt immers rijk, jong en schoon!”

Op dit oogenblik liet zich op de markt, dicht bij het huis, een schel en eigenaardig gefluit hooren, waarop Frank dadelijk haar hand los liet, en een paar schreden terugtrad. Wat Ada betreft, zij richtte verschrikt haar hoofd op, en in dezelfde richting als Frank naar buiten ziende, vroeg zij snel en onrustig: „Wat is dat? Kent gij dien schooier met dien zwarten hond, Frank? Is hij het, die gefloten heeft? Wat kan u zulks aangaan?”

„Ik ken hem,” antwoordde Frank bedaard, „het is Ralph, de schaapherder; het is de man, die mij heeft opgevoed, en aan wien ik naast God en mijn ouders het leven te danken heb.”

„Hij komt niet hierheen,” zei Ada.

„Neen, nooit bezoekt hij mij, wanneer ik niet alleen ben, hij treedt de huizen der stedelingen niet gaarne binnen; maar als hij mij ontmoet, geeft hij mij gewoonlijk een teeken, dat hij mij gezien heeft. De laatste maal, dat ik hem sprak, beloofde hij mij, dat hij mij dikwijls zou bezoeken, omdat ik geen gelegenheid heb hem te zien; de grijsaard heeft mij zoo lief. Maar daar komt heer Loef, uw oom, aan,” zei Frank, en zette zich weer voor het ongeopende glasraam neer, terwijl Ada den herder naoogde, wiens ruige muts nog lang boven de hoofden der menschen uit zichtbaar was.

* * *

IV.

DE LEGERPLAATS.

*Door een der tenten, 't rijkt van stoffen en sieraden,
Lag, door zijn langen baard en pracht van lijfsgewaden
Ontzaglijk, op een kleed, gewerkt in Khoracan,
Een krijgsman eenzaam: 't was de tweede Soliman.*
C. G. WITHUIS.

*Maar „neen!“ vervangt hun woest getier
„Eerst losprijs voor ontslag!“*
H. TOLLENS Cz.

De strooptochten der Utrechtschen en de brandschattingen, welke zij gewoon waren te heffen, noodzaakten den Bisschop, om, zooveel zijn zwakke macht het toeliet, voor de plaatsen, die hem getrouw gebleven waren, te zorgen, door er een behoorlijke bezetting in te leggen. Behalve de bezetting, die in Rhenen en Wijk bij Duurstede lag, was hij verplicht wat volk in de omliggende plaatsen op de been te houden, ten einde zijn vijanden te beletten, tot vóór de poorten der stad, die hij bewoonde, alles uit te plunderen of plat te branden. De dorpen Werkhoven en Odijk met de omliggende woningen, hoe gaarne hij die had willen bezetten, had hij aan hun noodlot moeten overlaten; doch in het dorp Koten lag Gerrit van Nijveld met een afdeeling voetknechten. Zijn linkervleugel strekte tot aan den Utrechtschen weg, terwijl de rechtervleugel de brug over den Krommen Rijn bezet hield, en over die rivier tot aan het dorp Neer-Langbroek reikte. De Zwarte Bende, en troep vreemde ruiters, die aan Perrol behoorde, en door Bisschop David in soldij was genomen, bezette den Dwarsdijk en het land tusschen den linkervleugel van Nijveld's voetvolk en de rivier de Lek, waarbij zij zich aansloot. Amerongen, Leersum, en de streek tusschen deze plaatsen en Neer-Langbroek werden door de ruiters, onder het bevel van Jan van Schaffelaar, tegen allen overlast beveiligd. Reeds sedert geruimen tijd had de Bisschop nu en dan bericht gekregen van hen, die hem en zijn zaak waren toegedaan, dat er gestadig onderhandeld werd tusschen Gerrit van Nijveld, Perrol en Jan Montfoort; de voorzichtigheid gebod hem deze berichten niet losweg te gelooven of in den wind te slaan. Hij was, door middel van geld en het zenden van bespieders onder zijn eigen krijgsknechten, zoowel als door de berichten, welke hij van zijn geheime vrienden uit Utrecht kreeg, zooveel te weten gekomen, dat er werkelijk onderhandelingen aangeknoopt waren; maar het gelukte hem niet te ontdekken, hoe ver die gevorderd waren; hetzij de drie zooeven genoemde personen niemand hun vertrouwen geschonken hadden, of dat de lieden, die zij in hun dienst hadden, het vertrouwen waardig waren, dat men in hen stelde.

Het was gevaarlijk eenigen argwaan te laten blijken; Perrol werd, behalve door zijn belofte om den bisschop met lijf en ziel te dienen, door niets gebonden dan door de soldij, welke hij trok; het was dus te vreezen, dat, zoodra hij bemerkte, dat men hem wantrouwde, hij zich niet zou ontzien van partij te veranderen, als het belang hem zulks aanried. De bisschop wist zeer goed, dat deze man, van hij genoodzaakt was zich te bedienen, geheel meester was over de ruiters, met wie hij in het land was gekomen, en dat het hun onverschillig was, onder welke banier zij dienden. Wat het voetvolk aangaat, dat onder Van Nijveld stond, dit waren wel geen vreemdelingen, maar de gehechtheid aan hun bevelhebber, waarvan zij reeds meermalen blijk hadden gegeven, deed vreezen, dat ook zij de zijde van den Bisschop zouden verlaten, indien hun hoofd van partij veranderde; en daar Gerrit van Nijveld vermaagschapt was met de hoofden der Utrechtsche partij, kon men niet al te sterk rekenen op zijn trouw, die ook alleen gewaarborgd kon worden door zijn tot nog toe bewezen diensten.

Ten einde dus geen stad in hun macht te laten, had de Bisschop verkozen hen op de voorposten te plaatsen. Hij gaf hun als het ware een blik van vertrouwen, door hen in de gelegenheid te stellen elk oogenblik tot den vijand over te loopen; ook had hij niet nagelaten hun te doen gevoelen, dat hij hun dezen gewichtigen post had toevertrouwd, omdat hij evenzeer rekende op hun gehechtheid aan zijn persoon als op hun moed en hun waakzaamheid. Sinds twee dagen echter, hadden noch Perrol, noch Van Nijveld zich te Wijk vertoond om bij den Bisschop hun opwachting te maken; zij hadden zich vergenoegd te laten weten, dat zij zich ongesteld gevoelden, maar dat alles wel was en dat de vijand niets nieuws scheen te willen ondernemen. Volgens ingekomen geheime berichten vertoonden deze bevelhebbers zich inderdaad niet onder hun volk, maar hielden zich in hun kwartieren; men vermoedde echter, dat hun ziekte slechts een voorwendsel was om niet naar Wijk te komen. Een en ander vermeerderde de ongerustheid van bisschop David, hoewel hij hun wegblijven niet aan dezelfde reden toeschreef; hij gevoelde zeer goed, dat Van Nijveld, indien hij voornemens was hem te verlaten, zich schaamde om zich in zijn tegenwoordigheid te vertoonen, terwijl Perrol het een overvloedige moeite achtte den heer te bezoeken, wien hij eerstdaags ontrouw zou worden. Deze onzekerheid deed hem besluiten hun te gelasten, een meer voorwaartsche stelling aan te nemen, wat hen van Wijk zou verwijderen; hij kon dan Kotten en Dwarsdijk door andere troepen laten bezetten en deze maatregel was zeer geschikt om de veiligheid van Wijk te bevorderen en tevens een toetssteen, in hoeverre men op hun trouw staat kon maken.

De bisschop was omringd door vele heeren en vrienden, maar den eenen vertrouwde hij te weinig, de andere bezat niet genoeg moed om Perrol een onwelkome boodschap te brengen, of niet genoeg scherpzinnigheid om op te merken, hoe de geest van het krijgsvolk was; ja zelfs hadden sommigen reeds geweigerd een order over te brengen aan den gehaten vreemdeling, die in het begin door den Bisschop, tot hun spijt, met zooveel onderscheiding was behandeld. Niemand kwam hem dus geschikter voor, om dezen lastigen en gevaarlijken post op zich te nemen dan Van Schaffelaar, die geheel zijn vertrouwen bezat, en van wiens moed, bezadigdheid en kunde hij zeer overtuigd was. Het kostte echter eenige

moeite, om dezen, die met de opdracht in het geheel niet tevreden was, hierin te doen bewilligen. De Bisschop gelastte hem in persoon, alléén te gaan, ongewapend, en aan niemand te zeggen waarheen hij zich begaf, daar hij alle opzien wilde vermijden en vreesde, dat het zenden van zijn bevelen met een gewapenden troep aanleiding tot misverstand mocht geven, indien Perrol en Van Nijveld geen kwaad in den zin hadden. Ofschoon Van Schaffelaar, om hem genoeg te doen en allen schijn van vrees voor zijn leven of vrijheid te voorkomen, hierin berustte, toch was hij niet te bewegen ongewapend te gaan. De Bisschop gaf dus eindelijk toe, en liet hem vrij om zich te kleeden en zich te wapenen naar goedvinden, en ook een knaap mee te nemen. Hij gaf Van Schaffelaar twee geschreven orders en zijn zegen, waarna deze, zooals wij weten, zich naar *de Roode Draak* spoedde om zich gereed te maken.

Heer Jan van Schaffelaar bevond zich dus opeens op weg naar het dorp Kotten, dat omtrent een uur van Wijk verwijderd ligt. Hij bereed hetzelfde paard, waarop wij hem in Amersfoort ontmoet hebben, en droeg de wapenrusting, welke meester Wouter niet verzuimd had, volgens zijn belofte, den volgenden dag op *de Schaffelaar* te laten brengen. De platen, waarvan zij vervaardigd was, waren bijzonder deugdzaam en toch niet dik, een groot voordeel voor ruiter en paard, want de harnassen uit vaste stukken boden meer tegenstand aan den stoot van een speer dan het zware maliën-hemd, dat wij Frank hebben zien dragen, waarvan de maliën of ringen dikwijls met zulk een kracht geraakt werden, dat zij niet zelden het lichaam kwetsten, al drong de stoot niet door; zij waren dus gewoonlijk te zwaar of niet sterk genoeg. Hoewel het zeer warm was, droeg hij zijn helm op het hoofd; de neusriem was echter los en het vizier geopend. De witte veeren, die uit den kam staken, bewogen zich golvend door de beweging van het paard en nu en dan veroorzaakte de wind, dat zij zijn schouders raakten. Hij was geheel overdekt met ijzer; zelfs zijn voeten waren met ijzeren reepen gewapend; in de gapingen van het harnas, onder den arm en in de vouw, zag men het jak van gevlochten ijzerdraad, dat hij aan had; voor het overige kon men aan de achterste helft van zijn dijen, welke niet gewapend waren, ontdekken, dat hij onder het harnas een leeren kleeding droeg. Een lang breed zwaard, geschikt om met twee handen gehanteerd te worden, hing aan zijn zijde, evenals zijn dolk. Moor droeg een hoze van roode stof met gele randen, welke hem, uitgezonderd zijn oogen, zijn bek, zijn pooten en zijn staart geheel bedekte en een weinig lager dan de buik, in plooiën neerhing. Voor de kop en de borst was een ijzeren plaat gespspt en zijn rug werd ook gedekt door een leeren versiersel, dat uit ineengevlochten ringen gevormd en met ijzeren plaatjes bedekt was, hetwelk bevallig op den rooden grond afstak. Van Schaffelaar droeg een half witten, half blauwen wapenrok over zijn harnas, waarop het wapen van den Bisschop was geschilderd. Over zijn schouders en op zijn rug hing zijn schild, dat zijn eigen wapen voerde; een gele balk op een rood veld, met een witte lelie in den rechterhoek. Onder den wapenrok uit kwam een net van kleine ijzeren ringen te voorschijn, dat alléén aan meester Wouter en zijn beste gezellen menigen dag werks gekost had, en tot aan de knie reiken kon. Wat zijn knaap betreft, die op een eerbiedigen afstand achter hem reed, deze droeg alleen een

borstharnas en een helm zonder vizier als wapenen van verdediging en een manteltje van half rood, half geel laken, dat aan de binnenzijde met grijze stof gevoerd was. Hij zat op een klein bruin paardje, dat vlug en sterk scheen, maar al zijn bekwaamheid in de rijkunst werd vereischt om het koppige dier te bedwingen, Moor niet te zeer op den voet te volgen.

Het omliggende land, goede kleigrond, welke overheerlijk bouwland oplevert, was hier en daar verdeeld in groote boomgaarden van appelen, peren en ander ooft. De vruchten, die zich al gezet hadden, beloofden een voordeelig jaar aan de huurders of eigenaars der boomgaarden, indien deze door het weer of den moedwil van het krijgsvolk niet in hun hoop bedrogen werden. Hoe meer Van Schaffelaar het dorp naderde, hoe dichter de woningen bij elkander stonden, die hij voorbij reed, en die meestal aan den weg of een eindje in het land lagen; eindelijk kon men bemerken, dat het voetvolk bij de bewoners der boerenwoningen en hutten was ingelegerd. Velen waren buiten de huizen bezig hun wapens schoon te maken, meestal omringd door eenige kinderen, die met aandacht naar de blinkende wapens zagen. De ongewone bedrijvigheid, die er onder het krijgsvolk scheen te heerschen, deed het voorkomen, alsof zij een bezoek van hun aanvoerders verwachtten. Behalve dat helm, schild en harnas werd gepolijst, werden de armborsten van nieuwe pezen voorzien, hellebaard, piek en zwaard geslepen, en hier en daar zag men er ook eenigen, die niet van den minsten rang onder den troep schenen te zijn, bezig zware handbussen af te trekken of schoon te maken.

De drukte, welke er onder de soldeniers heerschte, kwam Van Schaffelaar in het eerst niet vreemd voor; doch toen hij gewaar werd, dat men ook bezig was om een eind van den weg verwijderd, in leeren zakken het buskruit te doen, dat waarschijnlijk den geheelen morgen op een lap zeildoek in de zon had liggen drogen, begon hij te vermoeden, dat er wat buitengewoons gebeurde, te meer daar hij eenig boerenfolk gewaar werd, dat op last van een rotmeester een hoop pijlen tot bossen bond, en er een kar mee bevrachtte, en hij in het dorp eenige opgeladen karren en wagens zag staan. Velen der soldeniers hadden hem gegroet, toen hij voorbijreed, doch het kwam hem voor, alsof zij eenigszins bevreemd waren over zijn komst, en dat zij hierover met elkander spraken. Zonder echter naar de reden van hun bezigheid te vragen, reed hij het dorp in, doch hield op eenigen afstand van de kerk stil. Zijn blik richtte zich evenwel niet naar het gewijde gebouw, maar hij zag naar den toren van het huis Oud-Rhijnestein. Doch noch van den bouwvaligen trans, noch van de muren van het nieuwe huis, dat den heer Van Nieuwaal tcekwam, wapperde de vlag van den Bisschop; wel stond op den toren een stok of staak, maar het bolkijn of doek, dat het blazoen voerde, was neergehaald. Een sombere ernst vertoonde zich op het gelaat van Van Schaffelaar, die zoo opeens zijn onaangenaam voor gevoel bevestigd zag; doch hij wilde zijn weg vervolgen, ten einde den last, hem door zijn meester gegeven, te volbrengen, toen iemand die uit het nabijgelegen huis kwam, hem met den hoed groette en zei: „Goedendag, Heer van Schaffelaar.”

Deze beschouwde den krijgsman, die tot hem sprak en zei, zijn groet met de hand beantwoordend: „Ik dank u, Volkert. Hoe zit het, nog zoo geheel op uw

gemak, terwijl de knechten van uw heer zich, zoo het schijnt, tot den opmarsch gereedmaken? Het komt mij voor, dat gij, zijn luitenant, reeds van het hoofd tot de voeten gewapend en gereed moest zijn om op te zitten."

„Nu, nu, dat heeft immers zulk een haast niet, Heer," antwoordde de andere eenigszins verlegen. „Men moet dien luiaards wel wat te doen geven; zij zouden anders te veel aan het gemak wennen; maar waarheen is de rit zoo, indien ik het vragen mag?"

„Naar den heer Van Nijveld, daar hij niet meer in Wijk kan komen, dienen wij wel eens te komen zien, hoe hij het maakt," zei Van Schaffelaar spottend.

„Ik geloof, dat uw reis dan dezen keer vergeefs zal zijn," antwoordde de luitenant, „het is hem niet mogelijk u nu te ontvangen."

„En toch," zei Van Schaffelaar met nadruk, „zal ik moeten verzoeken hem te zien; ik heb een lastbrief aan uw aanvoerder, dien ik hem in persoon moet overhandigen, om het antwoord aan zijn Eerwaarde te kunnen overbrengen."

Het gelaat van den reeds bejaarden krijgsman nam een ernstige plooi aan; hij sloeg zijn armen over elkaar en zag een oogenblik stijf voor zich; toen trad hij bij het paard van Van Schaffelaar, legde zijn linkerhand op den ijzeren ketting, die tot toom diende, en zei langzaam: „Geloof mij, Heer, het doet mij leed, maar gij kunt mijnheer Van Nijveld nu niet spreken."

„En waarom niet?" vroeg Van Schaffelaar met drift. „Waarom is Gerrit van Nijveld onzichtbaar, als mijnheer David het goedvindt hem zijn bevelen te doen kennen? Wat moet zijn Eerwaarde denken, als ik hem zijn lastbrief ongeopend teruggeef? Ga heen, Volkert, ik verzoek het u, en zeg hem, dat ik hem zien en spreken moet, want het moet duidelijk blijken, of uw bevelhebber zich aan de gehoorzaamheid onttrekt, die hij onzen wettigen heer verplicht is te bewijzen." Maar Volkert antwoordde niet, noch maakte hij zich gereed om aan het verzoek van Van Schaffelaar te voldoen. Eindelijk zei hij: „Bij al wat heilig is, en op mijn woord, Heer, ik verzeker u, dat de heer Van Nijveld niet in staat is u te ontvangen."

„Is hij dan zoo ziek?" vroeg Van Schaffelaar, doch Volkert schudde met het hoofd. „Dus bevindt hij zich hier niet, en waar is hij dan, toch niet naar Montfoort, niet waar?" vervolgde hij en zag den onderbevelhebber vorschend aan. En toen deze stilzwijgend met het hoofd knikte, riep Van Schaffelaar: „Dus naar Utrecht, krijgsman, dus op het punt om een overlooper te worden! Ha! ik gevoel nu, dat mijn vrees niet ongegrond was, toen ik mij van het neerhalen der banier van mijn heer niet veel goeds voorspelde. En zult gij en de soldeniers die hier liggen, allen de voetstappen van uw aanvoerder volgen?" „Helaas, Heer," hernam Volkert aangedaan, „ik wenschte van harte, dat het anders was, maar zie, zooveel jaren heb ik onder den heer Van Nijveld gediend, hij is zulk een goed en dapper heer, dat ik, ondanks mijzelf, hem volgen zal; een soldenier is meer gehecht aan zijn bevelhebber dan aan de partij, welke deze voorstaat."

„En deze voetknechten en zij, die onder den anderen luitenant dienen?" vroeg Van Schaffelaar snel.

„Zullen allen hun aanvoerder volgen, alle redenen, om hen van dit voornemen

af te brengen, zouden vruchteloos en zelfs gevaarlijk zijn. Geloof mij, Heer, ik meen te kunnen raden, wat gij voorhebt; maar even waar als het is, dat gij op dit oogenblik hier zoo zeker zijt als onder uw eigen bende, even zeker is het, dat mijn plicht mij later zou gebieden voor de belangen van mijn heer te zorgen en u gevangen te nemen. Ik bid u daarom," vervolgde hij en liet den teugel van het paard los, „geen onberaden stap te doen, die mij en u zelf veel verdriet zou veroorzaken."

Toen hij zag, dat Van Schaffelaar over zijn woorden nadacht, zei hij: „Indien gij het goed vindt, zal ik de bevelen aan Mijnheer Van Nijveld ter hand stellen, zoodra hij terugkomt; mogelijk kunnen zij nog, ik hoop het althans, eenigen invloed op zijn gedrag hebben, doch gij moet zelf weten, of gij denkt ze mij te kunnen achterlaten."

„Dat zal het eenige zijn, wat mij overblijft," zei Van Schaffelaar, en hij haalde een dichtgevouwen perkament uit zijn gordel te voorschijn. „Geef dit aan uw heer; wij willen hopen, dat het nog bijtijds komt om zijn denkwijze te veranderen en hem den naam van verrader te sparen. Vaarwel, krijgsman, God zij met u; meld u bij mij aan, indien gij nog besluiten mocht mijnheer den Bisschop getrouw te blijven!"

„Ik dank u, Heer," antwoordde Volkert, „ik hoop, dat het geluk zulk een goed en dapper heer, als gij zijt, steeds zal volgen, en bid u mij niet te verachten; zooals ik gezegd heb, ik ben aan mijn bevelhebber verknocht; een band, die reeds sinds zooveel jaren bestaat, wordt maar zoo niet op eens losgemaakt."

„Ik laak u niet, Volkert," zei Van Schaffelaar, „ofschoon uw voornemen mij leed doet. Maar nog één vraag, eer ik vertrek: is er ook iets bijzonders voorgevallen bij uw buurlieden, en denkt gij, dat ik de Zwarte Bende even marschvaardig zal vinden, als hier de voetknechten?" Bij deze woorden sloeg hij het gelaat van Volkert opmerkzaam gade.

„Moet gij dan aan Messire Perrol ook orders brengen?" vroeg deze verbaasd.

„En indien dit zoo was, zou dat dan zoo vreemd zijn?" zei Van Schaffelaar glimlachend, „of denkt gij, dat die hoofdman ook niet te vinden zal zijn?"

„Ik vrees maar al te zeer, Heer," antwoordde Volkert. „Gij kunt u misschien een vergeefsche of onaangename moeite besparen door mij den brief voor het hoofd der Zwarte Ruiters mede te geven; want binnenkort moet ik toch in zijn nabuurschap zijn."

„Ik dank u, krijgsman," hernam Van Schaffelaar, „maar ik durf de order niet door een ander laten bezorgen; anders maakte ik gaarne van uw aanbod gebruik; want op mijn eer, ik heb liever niets te doen met dien Messire Perrol."

„Het spijt mij," zei Volkert, „er blijft mij dus niets over dan u te waarschuwen om voorzichtig te zijn; want gij begeeft u in het hol van den leeuw, Heer Van Schaffelaar en geen mensch zou u kunnen redden, indien hem de lust beving om u te verscheuren."

„Zoo is het, Volkert," antwoordde Van Schaffelaar en zette zich vast in den zadel, „ik weet naar wien ik mij begeef; maar de macht, die mijnheer Daniël en andere Heiligen tegen het verscheurend gedierte beveiligde, kan ook mij behoeden, indien mijn zonden niet maken, dat de goede God mij verlaat. In allen

gevalle hoop ik door Zijn bijstand eerlijk te vallen; ik groet u." Hierop gaf hij Moor den vrijen teugel, groette Volkert met de hand, en verwijderde zich in vollen draf, gevolgd door zijn knaap, die van dit gesprek niets gehoord had, maar zich in dien tusschentijd door de bewoners van een der huizen een kleine kan bier had laten geven, die hij, zonder af te stijgen, ledigde. Wat de luitenant der Nijvelders betreft, hij groette Van Schaffelaar diep, toen deze zich verwijderde. Een sombere tint vertoonde zich op zijn gelaat, terwijl hij den ruiter naogde, waarna hij opeens aan zijn werkloosheid een einde maakte, en zich met overhaaste stappen naar het huis Rhijnestein begaf.

* * *

Messire Perrol lag, zooals wij weten, op de uiterste linkerzijde van het volk des Bisschops, dat in het open veld had post gevat. Zijn ruiters hadden de wegen tusschen de Lek en den weg van Wijk op Utrecht bezet; de weinige huizen en stallen, die er in het buurtje Dwarsdijk waren, hadden hem genoodzaakt voor zijn ruiters en hun paarden van afstand tot afstand hutten te laten opslaan, waarin zij een geschikt verblijf konden vinden; want de kapel, waarin Perrol zijn ruiters en hun paarden van afstand tot afstand hutten te laten opslaan, van deze ontheiliging bevrijd gebleven. Het omliggende land, ofschoon niet zoo hoog als te Koten, was vruchtbaar zaailand, dat tarwe en veldvruchten in overvloed opleverden.

Wat Perrol betreft, die, uit Frankrijk verdreven, met zijn bende naar het Sticht gekomen was, men wist niet met zekerheid, of hij een edelman was of niet, ook scheen hij zich niet gelegen te laten liggen aan een rang, die hem al of niet toekwam; want niets zou hem gemakkelijker geweest zijn, dan den een of anderen naam aan te nemen, daar men niet eens wist, uit welk land hij geboortig was. De een hield hem voor een Piëmontees, de ander voor een Spanjaard, weer een ander vermoedde, dat hij uit het zuiden van Frankrijk afkomstig was; mogelijk omdat hij zich in al die landen van tijd tot tijd had opgehouden. Wat de ruiters aangaat, die hem toebehoorden, het was een mengelmoes van alle natiën, welke zich door den ijzeren wil van dezen gelukzoeker tot een lichaam hadden laten vereenigen, en zich om het voordeel, dat zijn dienst hun aanbood aan zijn gezag hadden onderworpen. Het was een hoop roovers, het uitvaagsel van verschillende legers, en toch door hem met zorg verzameld tot een bende, welke hij alleen regeeren kon, en die alleen aan hem gehoorzaamde: het waren menschen van verschillenden ouderdom, voor wie niets heilig was; liegen, bedriegen, vloeken, moorden, plunderen, vechten, God en alle Heiligen lasteren, was voor hen niets vreemds. Maar Perrol deed dit alles ook: voor hem was ook niets heilig; en wat hun somtijds nog eenige vrees kon veroorzaken, daarmee dreef hij den spot. Dit was de voornaamste reden, waarom zij hem gehoorzaamden en vreesden als een machtiger wezen, en het ontzag, dat zij voor hem hadden, maakte, dat de woede van hun toemelooze driften alleen gevaarlijk was voor hen, die niet tot de Zwarte Bende behoorden; want zij huiverden, als zij dachten aan de straffen, welke degenen troffen, die tegen hun wapenbroeders het zwaard

trokken, of zich met hun goed verrijkten. Rees er twist door dronkenschap of andere oorzaken, dan had men slechts te zeggen, dat Perrol of zijn luitenant naderde; de zwaarden werden met sidderende hand opgestoken, en de roes verdween. Zelfs was de vrees voor dien man zoo groot, dat niemand hunner het waagde, wanneer zij in het openbaar over hem spraken, zijn bijnaam te noemen, of, zoo zij het al wisten, te zeggen, waarom hij Perrol met de Roode Hand genoemd werd.

De strenge krijgstucht, die onder de Zwarte Bende was ingevoerd, maakte dat deze knapen niet gevaarlijk waren dan voor hen, met wie hun aanvoerder in oorlog was. De wapenrustingen, zoowel van het voet- als van het paardenvolk, waaruit de bende bestond, waren van zwart ijzer. Voetbogen, pieken en handbussen waren de wapens der ruiterknechten; krijgsbogen, korte handbussen en speren, die der rijzige ruiters; de mannen, die speren droegen, hadden helmen, van vizieren voorzien, en waren geheel gewapend; geen der leden van de bende droeg echter een pluim of een vederbos. Wanneer men deze bende ruiters, welke achthonderd man sterk was, die in den oorlog oud geworden, of door Perrol zelf geoefend waren, geschaard zag staan, gezeten op hun zwarte paarden, terwijl niets deze doodsche kleur verbrak, dan kon men niet nalaten een zekere vrees te gevoelen voor den man, die over deze zwarte gedaanten het bevel voerde, en die zij op zijn oogwenken dienden.

Ook in de woningen, stallen en hutten te Dwarsdijk scheen een ongewone beweging plaats te hebben; de paarden werden geroskamd en de wapens schoongemaakt; en toch heerschte, omstreeks twee pijlschoten van de kapel, een diepe stilte, hoewel hier het paviljoen van Perrol was opgeslagen. Op een groot grasveld stond een ruime tent van grijs laken met roode randen, daarvóór was een paal in den grond gestoken, waaraan de standaard van Perrol was vastgebonden. Deze bestond uit een vierkant stuk zwarte zijde met een gouden franje; een recht standig zwaard was er met goud en zilverdraad op geborduurd; en daaronder de spreuk van Perrol: *Je le tiens haut*. Vooraan in de tent stond een der wapenrustingen van het hoofd der Zwarte Ruiters; zij was geheel zwart, en een groote roode vederbos kwam uit den helmkam te voorschijn; een weinig ter zijde hingen een schild en een zwaard, een wapenbijl en een ijzeren knots of hamer. Zijn eerste knaap, Vidal genaamd, die nog jong was, en door zijn inborst een verwonderlijke uitzondering maakte op hen die Perrol omringden, was juist bezig om met een lap van zacht leer het zwaard en de letters af te vegen, welke op het schild waren opgelegd, en die, meende hij, niet genoeg schitterden.

Naast de tent lagen een aantal latten en palen van de tenten, welke men zou opzetten of reeds afgebroken had. Perrol zelf was buiten zijn paviljoen, eenige schreden van den ingang verwijderd; onder een boom, die hem tegen de stralen der zon beschutte, lag hij op een veldbed, dat hij aan den voet had laten neerzetten. Het stuk laken, dat er overheen gespreid was, zoowel als de hoes van het kussen, waarop hij met den arm rustte, was van rood scharlaken. Hij droeg een engsluitend, wit, hertslederen kleed, waaruit aan de opening voor den hals een strook linnen van het hemd te voorschijn kwam. De kousen liepen van de punt van zijn voeten tot boven onder den gordel, waar zij waren vastgemaakt;

het wambuis bedekte zijn bovenlijf van de handen af, en eindigde onder den gordel, zoodat het scheen, alsof dit lederen pak uit één stuk bestond. Hij droeg langgeneusde en zeer dunne schoenen van rood leer van Cordova, welke tot aan den enkel reikten, en op de wreef waren doorgeslagen, zoodat men de kous zien kon. Het leeren kleed, dat op de borst met kleine knoopjes van gouddraad werd gesloten, was geheel en al gestikt met figuren van gekleurde zijde, en getuigde van Perrol's neiging tot pracht en de bedrevenheid der borduurders van Parijs. Op elke knie, bij voorbeeld, vertoonde zich het hoofd van een denkbeeldig wezen, en de pijpen van de hosen of de mouwen van het jak waren met wijn-ranken en bloemen versierd. Op de borst zag men aan de eene zijde iemand, die in gevecht was met een leeuw, en aan de andere een man, die met een monster worstelde. In één woord, het geheel, ofschoon niet zonder verdiensten, wat het werk betrof, zou heden ten dage, een uitmuntend kleed zijn geweest voor den clown van een paardenspel. De gordel was van rood leer en van voren gesloten met een gouden of vergulden leeuwenkop, welke de gesp bedekte; en tusschen de tanden van het dier was een gouden ketting vastgemaakt, waaraan een lange dolk hing, die, wanneer Perrol opstond, in het midden voor zijn lijf slingerde. Zijn linkerhand was bloot; doch zijn rechter was bedekt met een handschoen van dun zwart leer, die tot halverwege den arm reikte. Zijn gespierde, buigzame en slanke gestalte vertoonde zich zoo op haar voordeel; zijn gelaat, dat schoon was, droeg echter de sporen van een woest en buitensporig leven, en de bruine tint, die zijn gelaat en zijn gespierden hals overdekte, getuigde dat hij vele jaren in zuidelijke landen had doorgebracht. De muts van rood laken had hij afgeworpen, en zijn gitzwart haar hing, tegen de toen gebruikelijke dracht, in dichte lokken over zijn hals en op zijn schouders. Zijn mond miste geen tand; zijn neus was flauw gebogen, en in zijn donkergrauwe oogen schitterde een vurige gloed. Hij scheen omstreeks veertig jaar oud te zijn; hoewel zijn levenswijze hem misschien een vroegen ouderdom had berokkend. Wanneer niets hem kwelde, en hij alles aanwendde om te behagen, scheen hij eenige jaren jonger; men kon dan zien, dat hij in zijn jeugd een zeer schoon man moest zijn geweest; de bevallige, edele trek, welke dan zijn gelaat bezielde, maakte hem nog gevaarlijk voor de vrouw of de maagd, die hij wenschte te bekoren, zelfs als zij hem kende. Maar wanneer de toorn in hem opwelde, dan sloegen zijn ruiters, zelfs de woeste Walson, zijn luitenant, hem sidderend gade; dan was zijn gelaat afschuwelijk en vreeselijk; dan begreep men, dat alles waarheid was, wat men van hem verhaalde; dan zag men Perrol met de Roode Hand in zijn ware gedaante; dan was elk van zijn woorden een akelige godslastering, elk van zijn daden een gruwelijke misdaad.

Zeer zelden echter liet Perrol zich geheel en al door zijn driften vervoeren; gewoon anderen te regeeren, had hij er zich van jongs af op toegelegd zichzelf te beheerschen. Nu lag hij in een gemakkelijke houding uitgestrekt; zijn hoofd rustte op zijn linkerhand en de rechter drukte hij op de veer, welke zijn hand aan het hecht sloeg, want dit wapen, dat juist in evenwicht hing, had anders gemakkelijk uit de scheede kunnen vallen. Hij richtte zijn gelaat een weinig ter zijde, en riep met een zachte en aangename stem: „Riso, geef mij wijn.” Dadelijk

stond een zijner pages op, die achter hem onder den boom op een kleine bank zat, en trad naar zijn meester, nadat hij in de tent een zilveren beker gevuld had. Het was een kind van elf of twaalf jaren, dat in lichtblauw laken gekleed was. en aan zijn gordel een scheede droeg met een mes, dat hem soms bij zijn werk te pas kwam. De page bood hem den beker aan op een schenkbord van hetzelfde metaal. Perrol rekte zich uit; want de warmte maakte hem loom, eindelijk wentelde hij zich om, en vatte den beker aan; doch alsof deze voor zijn hand te zwaar was, trok hij zijn arm terug. Het scheen alsof iets, dat hij in de verte ontwaarde, hem den wijn deed vergeten, dien hij gevraagd had; hij hield de hand boven de half geopende oogen, en vroeg slaperig: „Riso, kunt gij zien, wien Walson daar bij zich heeft?”

De page wierp een blik naar den weg, die naar het buurtje liep, en zag den luitenant met een ruiter tusschen het geboomte waarin het kapelletje verscholen lag.

„Het is Sir Walson met een ruiter, dien ik niet ken,” zei hij, waarna hij ook de hand boven de helderblauwe oogen hield en vervolgde: „Messire, hij draagt de kleuren van den Bisschop, en zij zijn met hun beiden; want ik zie zijn page achter hem.”

„Het is goed, Riso,” zei Perrol geeuwend, „breng den wijn weg, ik zal nu niet drinken.” De knaap verwijderde zich, en zijn meester, zonder zich verder te bekommeren om het bezoek, dat hem wachtte, zong binnenmonds, met een stem, welke men schoon kon noemen, het refrein van een Provensaalsche ballade, en nam toen zijn vorige, liggende houding weer aan.

Kort daarna kwam Walson het veld op, waar het paviljoen stond. Hij was even groot als Perrol, maar gezetter en niet zoo slank; en zoo zijn gestalte niets schoons, niets edels had, wel scheen hij hem in sterkte te evenaren. Zijn gelaat was somber en onaangenaam, en had niets van dat krijgshaftige, dat anders den krijgsman onderscheidt. Hij stond echter bekend als stout en moedig, waarom Perrol hem meer als zijn vriend, dan als zijn onderhoorige behandelde; mogelijk, dat zijn haar, dat een hoogblonde naar het roode overhellende tint had, zijn uiterlijk zoo vreemd en onaangenaam maakte. Zijn kleeding was van bruin leer, doch zonder borduursel; hij droeg een leeren muts, een breed kort zwaard en een opsteker.

Het was Van Schaffelaar, dien hij met zijn knaap naar het bendehoofd geleidde. Hij trad nu eenige schreden voorwaarts, en daar hij dacht, dat Perrol was ingeslapen, riep hij luid: „Messire Perrol, zie hier iemand, die u verlangt te spreken, het is de heer Van Schaffelaar!”

Perrol keerde zich snel naar hem toe, en zich oprichtend, zoodat hij op zijn veldbed zat, zei hij vroolijk: „Het is mij goed, Walson. Hij is mij welkom. Kom nader, Van Schaffelaar, en neem het een ruiter niet kwalijk, dat hij niet opstaat om u te ontvangen: de warmte maakt mij loom. Wees zoo goed af te stijgen.” Van Schaffelaar reed eenige stappen voorwaarts, groette Perrol met de hand, en zei koel: „Ik denk niet lang te blijven, Messire; het zal dus de moeite niet waard zijn om den zadel te verlaten.”

„Geef wijn, Riso,” riep Perrol, waarna hij glimlachend vervolgde: „Ik heb dezen

morgen ten gevalle van u en den jongeling, die onder u dient, en die uw vriend is, is het niet zoo, iemand doorgelaten; gij hebt hem mogelijk reeds gezien met die jonkvrouw, die niet onaardig zou zijn, indien zij niet mal was. Vindt gij niet, dat zij er uitziet als een non, die tien jaren in het klooster heeft geleefd, zonder eenmaal bij den paap te biechten? Ha, ha!" eindigde hij lachend.

„Ik heb dien heer reeds gezien," antwoordde Van Schaffelaar, „ofschoon gij hem, wat ons betreft, wel hadt kunnen doen terugkeeren."

„Gij drinkt niet?" zei Perrol, toen hij zag, dat Van Schaffelaar weigerde den beker aan te nemen, dien de page hem aanbood. „Kom hier, Riso. Op uw gezondheid, Heer ruiter." Met deze woorden ledigde hij een der bekers, en vervolgde: „Komt gij mij bezoeken om mij te bedanken voor den groet, dien ik met dien ouden Utrechtsman heb meegegeven? Dat had immers zulk een haast niet."

„Neen, Messire. Ik kom.....," antwoordde Van Schaffelaar; doch eer hij verder kon spreken, viel Perrol hem in de rede:

„O, zoo! Nu begrijp ik het, de Bisschop is zeker ongerust over mijn gezondheid, en zooals gij ziet, ik houd nog mijn gemak. Ik ben u zeer verplicht voor de moeite, die gij neemt."

Van Schaffelaar's gelaat, dat tot nog toe niets verraden had van wat er in hem omging, liet nu blijken, dat hij gemelijk was, dat men hem in de rede viel, waarom hij zijn stem verhief en antwoordde: „Ik kom niet, Messire, om u te groeten voor mijzelf, veel minder om onderzoek te doen naar uw gezondheid: mijnheer David zou u dan zeker zijn eigen geneesheer gezonden hebben; maar ik kom om u de bevelen van zijn Eerwaarde over te brengen."

„Bevelen.....! Gij?" riep Perrol, terwijl hij zijn linkerbeen van het veldbed afzette. Een sombere tint overtoog zijn gelaat; in zijn oogen schitterde een vurige gloed, toen hij die op Van Schaffelaar gevestigd hield, die geheel bedaard doch met een vaste en sterke stem vervolgde:

„Ja, bevelen van den heer, die wij beiden dienen, Messire."

„Ha, ik kan u wel verstaan, Heer, ofschoon het hier in het open veld niet gemakkelijk te redewisselen is op zulk een afstand," antwoordde Perrol, en zijn gelaat was weer onbewolkt; „vergeef mij mijn verwondering; maar de genade van heer David is zoo groot. Juist u te zenden... Welnu, ik ben geheel gehoor; wat heeft mijn heer en meester te bevelen?" En hij strekte zich weer op het veldbed uit, terwijl hij achteloos met zijn kaproen naar een vlinder sloeg, die om hem heen fladderde.

„Zijn Eerwaarde heeft u zijn wil schriftelijk doen kennen," antwoordde Van Schaffelaar. „Zit af, Henri, en geef dezen brief aan den heer bevelhebber." En hij gaf den brief over aan zijn knaap, die afgestegen was, zijn paardje bij den teugel leidde, en op Perrol toetrad.

„Riso, neem den brief aan," riep deze, en vervolgde glimlachend: „Waarlijk, Heer Van Schaffelaar, gij zit daar, bij mijn eer, zoo hoog verheven op uw hengst, dat het voor u moeilijk is iemand een bevel te overhandigen, die zoo laag geplaatst is als ik." Toen Riso hem het perkament overgegeven had, bezag hij het van alle zijden, evenals het zegel, dat er aanhing, en vroeg: „Hoe bevindt zich

de eerwaarde heer? Ik hoop, wel! Wees zoo goed hem te zeggen, dat ik zijn bevelen met aandacht in overweging zal nemen." Met deze woorden wierp hij den brief naast zich neer.

De spottende toon, waarop hij dit zeide, en de minachting, waarmee hij de order neerlegde, maakten dat Van Schaffelaar zijn verontwaardiging nauwelijks bedwingen kon; maar hij had zich vast voorgenomen zijn bedaardheid niet te verliezen, en zei met nadruk: „Ik moet u uitnoodigen, Messire, om dadelijk kennis te nemen van het geschrift; mijnheer David heeft mij gelast uw antwoord mee te brengen; ik kan dus zonder dat niet terugkeeren."

„Is het u dan bekend, wat de bisschop verlangd?" vroeg Perrol geeuwende en zich uittrekkende.

„Neen!" antwoordde Van Schaffelaar kortaf.

„Dat spijt mij," zei Perrol grimlachende, „maar ik heb nu niemand bij de hand, die lezen kan, en gij zult genoodzaakt zijn om zonder antwoord de terugreis aan te nemen."

„Ik kan lezen, Messire," hernam Van Schaffelaar, „geef mij den brief, en ik zal u zeggen wat hij behelst."

„Ik kan niet," zei Perrol glimlachend, „ik ben niet gewoon de orders, welke ik ontvang, door elkeen te laten hooren."

„Verwijder u, Henri," zei Van Schaffelaar. „Zend uw page weg, Messire, en ik zal den brief voorlezen, indien gij het wilt."

„Maar ik wil het niet," antwoordde Perrol op ernstigen toon, „de order is alleen voor mij; indien zijn Eerwaarde u met zijn vertrouwen vereerde, had hij de moeite niet behoeven te nemen om ze te laten schrijven, en hij zou mij met recht ten kwade kunnen duiden, indien ik u er inzage van liet nemen. Riso, geef wijn," riep hij vroolijk.

„En als ik u gelast, in naam van mijn genadigen heer van Utrecht, uw heer en meester, om dadelijk de bevelen te lezen en uit te voeren?" vroeg Van Schaffelaar met waardigheid.

„Dan antwoord ik, en zweer u, op mijn eer, en bij alle heiligen, zoo u dat genoegens verschaft, dat ik nu geen gelegenheid heb om de bevelen te lezen," antwoordde Perrol glimlachend, en vervolgde, voordat hij dronk: „Op uw gezondheid ledig ik dezen beker, gevuld met den heerlijken wijn van het eiland Cyprus en ook op de gezondheid en getrouwheid van het meisje, dat gij bemint, Heer krijgsmakker. Ja, laten wij van dien geestelijken heer en zijn orders zwijgen; ik houd van die papen niet," riep hij vroolijk. „Waarom zouden twee mannen, als wij, er ons hoofd over breken? Laten wij over onze eigen zaken spreken. Het is een vroolijke knaap, die wapensmid; hij maakt voor den duivel, alles zoo goed als ik het ergens gevonden heb, en dat is de reden, dat ik onderscheiden stukken voor mij en mijn volk bij hem heb laten maken, vooral omdat hij de vader van uw liefste is. Zij ziet er goed uit, op mijn eer, want ik heb haar gezien op den dag, toen gij ook juist in Amersfoort waart, en waarlijk, indien gij mij niet vóór geweest waart, ik geloof waarachtig, dat ik op haar verliefd zou zijn geworden. Maar vreest gij niet, dat zij u zal vergeten, Heer ruiter, nu gij zoo van haar verwijderd zijt? Vooral als er eens een knapper en jonger aan-

bidder in de nabuurschap was; want wij zijn niet jong meer, Heer Van Schaffelaar! Hij houdt nog van gekscheren, die meester uit *de Vergulde Helm*. Verbeelt u, dat hij mij wijs wilde maken, dat gij zijn dochter zoudt huwen; een aardige schoonvader voor iemand van onzen rang, ha, ha. Ik wacht hem zelfs dezen dag nog om mij wat te brengen, dat ik bij hem besteld heb. Hebt gij iets te zeggen aan uw Maria? Zoo heet ze immers?"

„Niets, Messire,” antwoordde Van Schaffelaar koel; maar zijn gelaat was bleek van verontwaardiging.

„Wat zijt gij in het Noorden koud en ongevoelig! Het is alsof het bloed in uw aderen verstijfd is; gij hebt uw uitverkoren schoone in weken niet gezien, en weet niet, wat gij haar wilt doen weten! Het verwondert mij niet, dat de vrouwen hier den vreemden mannen genegen zijn,” zeide Perrol lachend, en zag eerst Van Schaffelaar, en daarna Walson aan, die in zijn nabijheid, met zijn handen op den rug, bedaard stond te kijken. Ofschoon op een eerbiedigen afstand, stonden eenige rijzige ruiters, die nieuwsgierig waren, wat de ruiter, die van Wijk gekomen was, te zeggen had, en hoe Perrol hem zou ontvangen; hun aantal, dat in den beginne zeer gering was geweest, groeide van tijd tot tijd aan. „Aangeboden diensten zijn niet aangenaam,” zei Van Schaffelaar ijskoud, „vooral als men den man niet genoeg kent, die zijn dienst aanbiedt, en men niet weet, of het spottend of ernst is. Maar ge hebt gelijk Messire, wij zijn koud en onverschillig in deze landen; heb ik er u geen bewijs van gegeven, door u aan te hooren, zonder u in de rede te vallen?” eindigde hij schamper lachend; en de gesloten vuist, die op zijn dijstuk rustte, deed de ijzeren plaat geluid geven; want de verontwaardiging deed hem beven.

„Het is waar, ik heb uw geduld bewonderd,” hernam Perrol met gemaakte bedaardheid. „Riso, wijn! Het spreken maakt den tong droog. Op uw gezondheid en uw geduld, Heer Van Schaffelaar, maar sta mij toe te zeggen, dat het onbeleefd zou zijn mij in de rede te vallen,” zei hij op spottenden toon.

„Op een anderen tijd zou ik u geen gelegenheid verschaft hebben, om over mijn lankmoedigheid verwonderd of verheugd te zijn, maar u, bij God, het zwijgen opgelegd hebben,” riep Van Schaffelaar met drift.

„En hoe zou dit geschiedt zijn?” zei Perrol, die zich oprichtte, en den beker, dien hij nog in de hand hield, op het gras nederwierp. „Gij hadt hier, zoo het mij voorkomt, ruimte genoeg om die oplegging te doen, en ik had juist lust om mij er mee te vermaken. Bezin u eens wel, Heer Van Schaffelaar, zou het nog geen tijd zijn om uw ongeduld bot te vieren?” vroeg hij spottend, en hij hield zijn oogen tergend op zijn tegenstander gevestigd.

Een oogenblik stond Van Schaffelaar in beraad wat te doen; onwillekeurig greep hij naar zijn handschoen, om die Perrol voor de voeten te werpen, en hem op een kamp op leven en dood uit te dagen; doch wat hij aan Maria, en daarna, nog maar voor enkele uren, plechtig aan den Bisschop beloofd had, hield hem terug, en hij zei langzaam en droevig: „Zijn Eerwaarde heeft mij verboden twist te zoeken of dezen dag het zwaard te voeren, anders dan tot lijfswaar.”

„En zult gij dit gebod naar de letter opvolgen?” vroeg Perrol snel.

„Ik hoop ja, zoo God mij niet verlaat,” antwoordde Van Schaffelaar bedaard.

„Het is goed voor u, dat ik heden te vadsig ben, om anders dan met den beker en met het woord te strijden; was dit niet zoo, dan zou ik eens zien, of ik u het gebod ook kon doen overtreden,” zei Perrol meesmuilend.

„Het zou tevergeefs zijn,” antwoordde Van Schaffelaar bedaard.

„En indien ik u beleedigde en beschimpde, indien ik u mijn handschoen toewierp, of u voor een lafaard schold, wat zoudt gij dan doen, gehoorzame ruiter?” zei Perrol lachend.

„Nog eens, zeg ik u,” hernam Van Schaffelaar, even bedaard, „dat ik God zou bidden mij de kracht te geven, om aan hetgeen ik beloofd had, te voldoen.”

„En indien mijn hand u een klap op de wang gaf, die, ofschoon gedeeltelijk achter uw helm verscholen, thans van vrees of kwaadheid bleek is?” vervolgde Perrol met drift, en het deed hem genoeg zich met den braven krijgsman te kunnen vermaken, die alleen zijn bedaardheid niet verloor, omdat hij den tergenden vijand verachtte.

„Niemand heeft mij ooit zelfs niet met den vinger aangeraakt, Messire!” antwoordde Van Schaffelaar, „en ik raad u, u geheel te wapenen, voordat gij het beproeft; want God zij mij genadig; indien gij mij aanraakt, zoo zal ik u den tijd niet geven om uw harnas aan te doen.”

„Is dit zoo de gewoonte hier in het land?” zei Perrol; „het is voorwaar gemakkelijk; in Frankrijk, en overal waar ik geweest ben, geeft men iemand den tijd om zich te wapenen.”

„Er is een zeker soort menschen, die men doodslaat, waar men hen aantreft, evenals een dollen hond, zonder te waarschuwen of te bedenken; ik onderstel, dat het overal wel zoo zijn zal,” hernam Van Schaffelaar; „maar ook hier is een ongewapend man meestal heilig, Messire. Gij zijt er immers van overtuigd; want ik heb mijn ros slechts aan te sporen en het vertrap u met zijn hoeven.”

„Riso, vul den beker,” riep Perrol. „Drinkt gij niet, Walson? Ik wil dezen beker ledigen op de gezondheid van den vromen ridder, die een open brief van lafaard schijnt te hebben. Voor den duivel! Nooit hoorde ik iets dergelijks; hoe zal men voortaan een dapper man van een bloodaard kunnen onderscheiden, indien zulke orders worden aangenomen, en zulke brieven geldig zijn? Op uw gezondheid, Heer Van Schaffelaar. Maar waarvoor dient dat harnas, en al die wapenen? Zijn Eerwaarde heeft u immers toegestaan u als een lafaard te gedragen; waartoe dus die onnoodige vermomming? Ha, ha! Of was het slechts om meer klem aan uw verzoek te geven en om ons bang te maken?” En Perrol hief den beker hoog op, waarna hij dronk.

„Mensch!” riep Van Schaffelaar en sloeg de hand aan zijn zwaard, „sta op en wapen u, want dat gaat te ver; dit gras moet uw of mijn bloed drinken, indien gij niet zelf de verachtelijkste spotter en lafaard zijt, die er leeft. Kom voortwaarts, en laat uw hengst herwaarts brengen, of ik zal afstappen en u bewijzen, dat een edelman hier in het land den dolksteek geven of ontvangen kan, zonder zijn oogen te verblikken.”

„Ha,” riep Perrol, „ik wensch u gelijk, mijn Edelman! Dat is mannelijke taal; maar wij beven nog niet, en wij zijn karig met ons bloed; wij zijn niet jong genoeg meer, om er roekeloos mee te zijn. Walson,” vervolgde hij lachende, „onze

dronk is ongepast geweest, hij is een dapper man.”

„De dronk smaakte te goed om niet van pas te zijn gebracht,” zei deze lachend, en zette zijn beker op het schenkbord, dat Riso hem voorhield. „Zoo het mij voorkomt, Messire, is het maar een loos alarm, en die dappere heer zou zoo niet spreken, indien hij niet een weinig vertrouwde op uw onverschilligheid of luiheid, als ik het zoo noemen mag, maar voor iemand uit dit land houdt hij zich goed.” Hierbij zag hij om zich heen, en de ruiters der Zwarte Bende, die zachtjes aan meer genaderd waren, gaven door een zacht gemompel te kennen, dat zij zich bijzonder vermaakten met hetgeen er voorviel. Vidal stond onbeweeglijk voor den ingang van het paviljoen; indien men in zijn hart had kunnen lezen, zou men bemerkt hebben, dat hij met belangstelling hoorde en zag wat er gebeurde. Hij was de eenige, die zich niet verheugde over de beleediging, die Van Schaffelaar werd aangedaan.

Wat den knaap van dezen laatste betreft, hij was bij zijn paard blijven staan, nadat hij den brief aan Riso had overgegeven, en bevond zich een beetje zijlings achter zijn heer. Hij gaf noch door teekenen noch door woorden te kennen, wat er in hem omging, maar bewaarde een gepast en deftig stilzwijgen; hoe meer echter de ruiters naderden, hoe meer hij een zekere ongerustheid liet blijken, die zijn meester niet gewaar werd. Toen ook Walson zich in het gesprek mengde, besteeg hij zijn paardje, dat springend en steigerend met moeite aan den teugel gehoorzaamde, geheel anders dan Moor, die, even bedaard als zijn berijder, onbeweeglijk bleef staan, doch nu en dan den kop trotsch oprichtte en door zijn neusgaten snoof. „En wat bekreun ik mij om u!” riep Van Schaffelaar met vuur, en zijn oog op Walson vestigende: „spreek met mijn knaap, indien hij u te woord wil staan, maar zwijg, als ik met uw meester spreek. Nog eens, Perrol, sta op, en val mij aan als een man, die wapens draagt, of ik werp dat woord van lafaard op u terug.” Toen hij zag, dat Perrol zich niet bewoog, vervolgde hij: „Gij zijt zelf een lafaard, aanvoerder van de Zwarte Bende.”

„Ha!” zei Perrol en zijn blik werd duister; zijn hand omvatte de greep van zijn dolk; doch hij wierp snel het wapen van zich af, en zich op zijn veldbed weer geheel uitstrekkende, vervolgde hij vroolijk: „Gij zegt veel, Heer Van Schaffelaar, en verstaat geen jokkernij; maar het is goed, dat ik bekend ben met de order, welke gij gekregen en gewillig op u genomen hebt. Ik houd veel van gekscheren; gij houdt u goed, en ik heb te veel eerbied voor den wil van den Eerwaarden vader, mijn meester, om u tegen uw eigen wil en den zijnen in gevaar te stellen uw harnas te bederven.”

„Gij verwijst mij naar uw knaap, ofschoon ik beter edelman ben dan gij,” riep Walson kwaadaardig lachend; „maar zie, daar gaat hij heen, voordat ik hem aanspreek.”

„Hij is verstandiger dan zijn heer,” lachte Perrol, „misschien heeft hij ook bevel gekregen om niemand leed te doen.”

Van Schaffelaar zag om, en inderdaad zijn knaap had hem verlaten; hij zag hem met lossen teugel de vlucht nemen, en hoorde, dat de ruiters hem allerlei smaadwoorden naschreeuwden. Hoewel hij te veel menschenkennis bezat, om veel op den knaap te rekenen, of zich te laten misleiden door de snoevende be-

woordingen, die hij gewoon was te bezigen, zoo voelde hij zich toch diep teleurgesteld, toen Henri hem verliet.

Een blik rondom zich werpend, en die bruine en gebaarde troniën om zich heen zien, die meestal het woeste gelaat van roovers en stroopers meer nabij kwamen, dan dat van gewone krijgslieden, kon hij zich de vlucht van den armen knaap zeer goed begrijpen, en hij vergaf het hem.

Maar nu voelde hij zich ook alleen; en toch vertoonde zich een droevige glimlach op zijn gelaat, wanneer hij bedacht, dat hij toch weinig bijstand had kunnen verwachten van den kleinen mismaakten knaap, en hij dacht aan Frank en zijn Schaffelaars, aan Maria, zijn bruid, die nu misschien met haar moeder over hem zat te praten, of zich met haar vogels of met den kleinen Snip vermaakte. „Uw dwerg heeft het hazenpad gekozen, Heer overbrenger van bevelen. Wilt gij hem niet volgen? Gij ziet hem, naar het mij voorkomt, met belustheid na,” zei Perrol geeuwend. „Laat het om mijnentwille niet. Ik ken immers uw orders, voor u bestaat er geen vluchten.”

Nu wenkte hij Van Schaffelaar met de hand toe, en wees hem naar het buurtje en naar Henri, die het geboomte reeds bereikt had.

„Ik zie naar het banier van mijnheer David, en ik zie haar niet,” antwoordde Van Schaffelaar langzaam. „Het woord lafaard schijnt u wel te bevallen, Messire. Maar zeg mij eens, een overlooper is dat ook geen lafaard? Is een verrader niet een dubbele en meenedige lafaard, staat die laatste naam u aan? Welnu, dien geef ik u; hij komt u van rechtswege toe. Nog eens, waar is de banier?”

„De banier? Heer Van Schaffelaar,” antwoordde Perrol glimlachend, „ziet gij haar daar niet voor mijn paviljoen, is zij niet goed geplaatst! — Ik kan haar hier niet goed zien, Walson, hoe is het er mee?”

„Zij wappert goed, Messire,” hernam deze, „indien de heer ruiter maar zien wil, zal hij bemerken, dat zij naar de zijde van Wijk waait, misschien om den Bischof te begroeten.”

„Maar dat is de banier niet van mijn en uw meester,” zei Van Schaffelaar.

„Het is waar,” hernam Perrol, „het is de mijne, staat zij u niet aan? Hebt gij er iets op aan te merken? Er zijn geen schoone kleuren in, maar al wat krijshafstig is, moet deftig zijn; en dan is mijn banier altijd dezelfde, hetzij bij nacht of bij dag, altijd zwart. Ziet gij het ontbloote zwaard niet, altijd gereed om te treffen? Kunt gij de spreuk lezen, en begrijp gij die?” zei hij lachend, en zag Van Schaffelaar scherp aan.

„De beteekenis is duidelijk, dunkt mij,” zei Walson, „maar ik kan u de spreuk vertolken, het kan tot waarschuwing dienen,” en hij wenkte den page om hem een beker in te schenken.

„Verplicht, Heer Walson, het zou te veel gevergd zijn,” antwoordde Van Schaffelaar grimlachend, waarna hij zich in den zadel verzette en luid, doch schamper vervolgde: „Op het zwarte ziet men niet gemakkelijk een vlek, gij hebt wèl gedaan de zwarte kleur tot uw banier te nemen; de spreuk is goed ten minste zoo goed als een andere, en de beteekenis van het rechtstandige, bloote, puntige zwaard niet onduidelijk; maar gij zult mij moeten toestemmen, Messire Perrol,

dat het nog toepasselijker en beter zou zijn, als het zwaard door een hand werd vastgehouden, bij voorbeeld door een roode hand!" Hij richtte bij deze woorden zijn krijgshaftig oog op het gelaat van Perrol, ten einde niets te verliezen van den indruk, welken hij vermoedde, dat deze laatste woorden op hem zouden maken.

„*Per moio!* verdoemenis over u!" schreeuwde Perrol, en sprong wild op en van het veldbed af. Zijn van woede bevende hand vatte de greep van zijn wapen, deed het in de scheede trillen; hij schudde met het hoofd om zijn haarlokken achterwaarts te werpen, die voor zijn gelaat hingen; zijn knevel en baard stonden op; zijn bleeke lippen openden zich krampachtig, en lieten zijn tanden bloot, die zich op elkander klemde: zijn geheele gelaat had een doodelijke kleur aangenomen, maar zijn oogen schoten vuurvlammen; hij was verschrikkelijk leelijk. Hij boog zich voorover en bukte, en iedereen dacht, dat hij in zijn moordlust op Van Schaffelaar zou aanspringen.

Deze vergenoegde zich echter met de hand aan zijn zwaard te slaan; en wachtte rustig af wat er zou gebeuren; hij was niet wraakzuchtig, en toch deed het hem genoeg iets te hebben gevonden, dat Perrol trof en leed deed.

Dit alles duurde echter slechts een enkel oogenblik; Perrol stiet zijn dolk weer geheel terug, en richtte zich op; hij streek de haren van zijn voorhoofd weg, en zijn gelaat veranderde als door een tooverslag. Zijn fonkelend oog was nog altijd dreigend; doch de trekken van zijn wezen waren niet meer akelig om te aanschouwen, maar edel en fier; zijn mond behield slechts een schamperen trek. Hij legde zijn linkerhand op zijn heup, zette den rechtervoet voorwaarts, en vertoonde zich in al zijn lengte; het was nu een edel ridder, fier en dreigend, maar niet meer de op zijn prooi loerende booswicht.

„Vidal!" riep Perrol met een krachtige stem.

Deze naderde terstond. „Mijn wapens," vervolgde hij, „en laat mijn Hector zadelen." De schildknaap boog en verwijderde zich.

„En nu, Heer Van Schaffelaar," zei hij met drift, en strekte zijn hand met den zwarten handschoen naar dezen uit, „nu zult gij kunnen zeggen, dat gij Perrol gezien hebt, voor den duivel! Maar wie zal het hooren? Of denkt gij, dat uw ellendige romp nog leven zal, als hij van dit veld wordt afgeworpen? Ik alleen zal hooren, wat gij prevelt als mijn lemmer u terneerstoot. Het zal mogelijk een schietgebed zijn, niet waar? Bid maar, *Per moio!* want uw laatste uur genaakt; gij, lafaards, hebt zelden den moed om het zwaard te trekken, alvorens eenige schietgebeden gedaan te hebben. Bid! Gij zijt immers vazal van een bisschop; of wilt gij biechten bij den paap, die bij mijn bende is, en mij tevens als beul dient? Ha, ha! Met behulp van God en den geheelen stoet van heiligen, zult gij mogelijk nog den moed hebben mij af te wachten, zonder den dwerg te volgen, die u voorgegaan is. Voor den Satan, gij zult zien, dat mijn spreuk goed en waar is," en hij zag met ongeduld naar de zijde van zijn paviljoen.

„Laster niet, maar maak spoed," zei Van Schaffelaar bedaard, „dezen ochtend, Perrol, heb ik voor mij gebeden, nu zal ik bidden voor u."

„Vervloekte papenvriend," riep Perrol, „indien gij voor mij wilt bidden, zoo smeeke mijnheer satan, dat hij u den hals omdraait; de aanvoerder der Zwarte

Bende houdt niet van monniken en dat soort volk. Vidal, haast u!"

„Hier ben ik," zei deze en kwam naar hem toe, den helm in de hand, terwijl eenige pages de andere wapenstukken aandroegen.

Van Schaffelaar, die de hand aan zijn helm sloeg om te onderzoeken of het vizier gemakkelijk gesloten kon worden, zag dan nu eindelijk het zoolang gevreesde oogenblik gekomen, dat hij zich met Perrol zou meten; hij dacht aan zijn bruid, aan het geluk dat hem in haar armen wachtte, en zijn gelaat werd somber; zijn hart werd droevig aangedaan.

„Gij schijnt niet opgeruimd," zei Perrol glimlachend, terwijl Vidal hem de scheen- en dijsstukken vastgespte. Maar Van Schaffelaar antwoordde niet. „Denkt gij misschien aan Maria?" vroeg Perrol, „ik heb den naam onthouden; een ander zal haar beminnen, en gij zult haar niet bezitten." Van Schaffelaar huiverde. „Maar wat na uw dood geschiedt, zal u niet deren," eindigde Perrol lachend.

„Zijt gij gereed?" riep Van Schaffelaar.

„Terstond; — een oogenblik geduld, laten wij nog een weinig tezamen praten, het voor het laatst. Vidal, het rechterkniestuk drukt mij, en doet mij zeer, dat kan zoo niet," zei hij langzaam. Hij was zijn drift geheel meester geworden, nog gevoelde hij wel lust, om Van Schaffelaar te bestrijden; maar evenals een kat met een muis, zoo wilde hij zich te voren nog vermaken met den man, dien hij wilde vernietigen. Hij voelde wat Van Schaffelaar het meest griefde, en hij vervolgde: „Ja denk aan haar, niets is natuurlijker, wanneer men verliefd is; Maria is schoon en beminnelijk, op mijn woord van eer. Zij is een lieve maagd. Hebt gij iets, dat gij haar gaarne deedt toekomen? Daar staat Sir Walson, die u dezen dienst niet zal weigeren. Op mij zoudt gij misschien minnenijdig zijn; maar hij is niet zeer gezien bij de vrouwen; en toch als gij hier sterft, wat kan het u dan schelen, al zag Maria mij ook met goede oogen aan? Ik wil zelf uw jongsten groet aan haar overbrengen."

Van Schaffelaar zweeg; maar een enkele kreet verried toch, dat Perrol's woorden hem tot in het hart doordrongen. Zonder het te weten, raakte hij Moor met een zijner sporen; het dier steigerde en stampte op den grond met zijn hoeven. Op dit oogenblik ontstond er eenig gerucht onder de Zwarte Ruiters. Perrol en Walson zagen verwonderd naar de zijde van Dwarsdijk; doch Van Schaffelaar bemerkte niet, dat er iets bijzonders plaats had; het beslissend oogenblik, dat naderde, hield zijn gedachten bezig. Mogelijk bad hij voor de ziel van zijn vijand, zooals hij beloofd had; doch plotseling bemerkte hij dat iemand zich op eenigen afstand naast hem plaatste; het was zijn knaap. Het paardje was sterk bezweet, en ook het gelaat van Henri verried, dat hij een groot eind had afgelegd; hij veegde zich het zweet van het voorhoofd, en schikte zijn manteltje in orde. Van Schaffelaar knikte hem vriendelijk toe, doch zei niets; de terugkomst van den knaap deed hem genoeg, en toch wenschte hij, dat de arme jongen zich op een andere plaats bevonden had.

„Hebben de ruiters u niet willen doorlaten, en hebben zij u eens wakker afgerost, klein gedrocht?" riep Walson tegen Henri, terwijl de strijdhengst van Perrol bij het bit werd voortgeleid.

„Indien gij iets weten wilt, akelige roodkop,” schreeuwde Henri driftig, „zoo vraag het aan uw knaap, indien gij nog iemand hebt kunnen vinden, die zulk een verlopen Engelschman, als gij, dienen wil; gij zijt mijn heer niet!”

„Wees voorzichtig, Walson,” zei Perrol lachend, „dat mannetje is klein, maar lichtgeraakt, zoo aanstonds werpt hij u zijn handschoen toe.”

„O!” riep Walson vroolijk, „ik zal wel wachten hem te beleedigen, wie zou met zulk een afschuwelijken dwerg willen vechten?”

„En wie zou met u te doen willen hebben?” schreeuwde Henri, die zich in den zadel oprichtte, „de beul en anders niemand, dronken Engelschman!”

„Welnu,” zei Walson binnensmonds, terwijl hij een wraakgierigen blik op den knaap wierp, en een paar stappen voorwaarts deed; doch Perrol riep snel: „Ho! Met uw verlof, Sir. Die arme knaap is immers beneden u, en wie zal gaan rondzeggen, hoe het met zijn meester afgeloopen is, als gij hem neerhouwt.”

„Ik had geen voornemen hem met het zwaard in aanraking te brengen,” hernam Walson gemelijk, terwijl hij terugtrad, „ik wilde het monster slechts met mijn handen worgen, of hem nog gedrochtelijker maken.”

Bij deze woorden lachte hij en bezag zijn groote, breede handen.

„Gij zijt zelf een gedrochtelijke reus!” riep Henri kwaadaardig, „ik wil op uw schouders klimmen, opdat de dwerg u met zijn dolk de hersenpan stuk stoot, want de Heer zal mij bijstaan, en ik zal op uw romp treden en u den kop afslaan, evenals mijnheer David den leelijken reus deed.”

Van Schaffelaar gaf zijn knaap door een teeken te kennen, dat hij zwijgen moest, en Perrol zei: „Gij doet wel om hem het spreken te verbieden; hij is óók een snoever.”

„Zooals er velen zijn,” antwoordde deze, „maar hij is toch langs het hazenpad teruggekeerd.”

„Het is waar,” hernam Perrol, waarna hij uitriep: „Riso, nog een beker wijn, ik heb dorst. Wilt gij iets drinken, Heer Van Schaffelaar, voordat wij beginnen?”

„Alles behoorde reeds gedaan te zijn, Messire,” zei deze koel; „ik voor mij ben niet gewoon te drinken, voordat het gevecht begint; wij zoeken in dit land nimmer den moed in den beker of in de overmacht. Zijt gij gereed?”

Henri, die Van Schaffelaar onopgemerkt genaderd was, riep nu zoo zacht dat deze alleen het hooren kon: „Wees in Gods naam bedaard, Heer, en terg hem niet: maar zoek tijd te winnen.”

„Zoo denk ik er ook over, en bij de ziel van den satan en op mijn eer, zweer ik u, dat ik niet gewoon ben te drinken, voordat ik het zwaard trek.” En Perrol ledigde zijn beker, en gaf hem aan Riso terug. Hij lachte, stiet Vidal, die hem het borstharnas wilde aandoen, van zich af, en wierp zich weér half geeuwend op zijn veldbed neer.

„Bij alle heiligen in het paradijs! Daar zouden wij vergeten, dat u het vechten verboden is,” riep hij luid; „zijn Eerwaarde zou mij als ontrouw en meenedig beschouwen en vervloeken, als ik het verlof niet eerbiedigde, dat hij u heeft verleend.”

„Gij trekt u dan terug?” riep Van Schaffelaar, wierp een blik vol verachting op hem, en sloeg met zijn vuist op zijn dijstukken. „Op een lafhartige wijze weigert

gij den tweestrijd, na al wat gij gezegd hebt?"

„Voor heden moet ik weigeren," antwoordde Perrol, op een vroolijken tooni. „Mijnheer de Bisschop zal mijn gehoorzaamheid op prijs weten te stellen; gij hebt order en verlof om u laf te gedragen; dat verlof zal voor ons beiden geldig zijn."

„Op een anderen keer," riep Van Schaffelaar, „zal ik misschien andere bevelen hebben uit te voeren, Messire! Ik vertrek en vraag u nogmaals, welk antwoord ik den Bisschop brengen zal?"

„Welk antwoord?" zei Perrol, zich uitstrekkend, „maar gaat gij ons nu reeds verlaten? Stijg af, en laat ons tezamen overleggen, wat wij aan zijn Eerwaarde zullen zeggen."

„Breng uw antwoord zelf naar Wijk, want ik vertrek," antwoordde Van Schaffelaar, en hij haalde den teugel aan.

„Nog niet, Heer Edelman!" riep Perrol, „ik laat u nog niet gaan; een oogenblik geduld." Toen hij zag, dat Van Schaffelaar zijn paard deed omkeeren en zich niet aan hem stoorde, vervolgde hij: „Ik wil niet, dat gij nu reeds vertrekt!" en hij riep met een sterke stem: „Laat niets door, ruiters! Sluit u; de eerste, die terugtreedt, is des doods!"

„En dacht gij dan te kunnen heengaan zonder mijn toestemming?" vroeg Perrol, schamper lachend. „Zie om u heen, Heer afgezant; gij zijt wel bewaard." Van Schaffelaar had zijn paard laten stilstaan, toen Perrol aan zijn volk gelastte om hem niet door te laten. Hij wierp een vluchtigen blik op de Zwarte Ruiters, op Walson en op het bendehoofd en zei koel: „Ik heb uw toestemming niet noodig, laat uw ruiters uiteengaan, of ik zal mij den doortocht weten te verschaffen."

„Gij zijt hier in mijn legerplaats," antwoordde Perrol trotsch. „Ik alleen heb hier te bevelen, indien gij vertrekken wilt, kunt gij het verzoeken."

„Ik wil niets verzoeken van een vreemden huurling, die in soldij van mijn meester staat; in zijn naam beveel ik u, aan die mannen te gelasten mij door te laten," riep Van Schaffelaar met waardigheid.

„En wat spreekt gij van vreemden huurling," antwoordde Perrol geraakt, „uw meester, die zelf een vreemdeling en een bastaard is, moet mijn diensten koopen; maar gij zijt vazal van een vreemdeling en de Utrechtsche edelman is goed genoeg om aan een huurling orders te brengen, en zijn antwoord bescheiden af te wachten; goed genoeg, zeg ik, maar ook niet te goed, voor den duivel!" Toen hij Walson aanzag en lachend het oog langs den kring van zijn ruiters liet gaan, ondersteunden zij zijn woorden door een ruw gelach, dat weldra nog luider werd; want een hunner was Henri van achteren genaderd met het voornemen, om hem bij zijn mantel te vatten en van het paard te trekken. De knaap, die steeds het oog hield op Walson, zag hem niet; maar het paardje dat nu en dan den kop omkeerde, sloeg juist achteruit, toen de ruiter zijn hand uitstreekte. Indien niet gelukkig de ijzers tegen zijn borstharnas waren gekomen, zou hij er mogelijk het leven bij ingeschoten hebben, maar hij gevoelde toch geen lust om een tweede poging te doen, want toen Henri, die door het slaan van zijn paard bijna uit het zadel was geworpen, het weer tot bedaren had gebracht, zag hij,

dat de spotboef uit de bende, die had gedacht hem te pakken, op handen en voeten achteruit kroop, om buiten het bereik van het paardje te komen, daarna met moeite opstond en zich bij zijn gezellen voegde. „Indien er adelijk bloed door uw aderen vloeide,” zei Van Schaffelaar, „dan zoudt gij anders handelen, want uw gedrag is een edelman en ridder onwaardig.”

„En ziet gij mij dan aan voor een dorper?” vroeg de ander vroolijk; „ik ben Perrol, aanvoerder der Zwarte Bende, ziedaar mijn titel, ziedaar mijn blazoën,” — hij wees op de banier, — „of denkt gij, dat het mij moeite zou hebben gekost een naam en een wapen te verkrijgen, indien ik het gewild had? Ha! Draag ik geen gouden sporen? Hebben niet de grootste heeren zich gaarne mijn vrienden genoemd? Heeft mijnheer David zelf mij niet meer eer aangedaan dan aan u en zijn edelen? En het schoone geslacht vooral; hebben niet de voornaamste vrouwen mij met hun liefde vereerd, en mij er de zoetste bewijzen van gegeven? Maar waarin bestaat dan toch uw adeldom, Edelman? Welke groote dienst heeft uw vader gedaan om van knecht te worden verheven? Waar liggen uw landgoederen? Vertel iets van uw kasteel,” zei hij lachend, „verhaal ons hoeveel grachten, hoeveel torens dat slot beschermen; zeg mij de hoogte en dikte der muren, en hoeveel mannen van wapenen de bezetting uitmaken.”

„Gij liegt,” riep Van Schaffelaar, „niemand heeft mijn vader anders dan als edelman gekend, en de eerste der Van Schaffelaars, die ruim drie eeuwen geleden zich op het slagveld den rang van edelman waardig maakte, diens vrome naam en bezittingen zijn mijn eigendom; ik ben zijn eenige afstammeling. Maar nimmer hebben de Van Schaffelaars zich toegelegd om groote goederen te bemachtigen of af te bedelen; zij hadden geen onneembare roofnesten noodig om den buit te verzekeren; de macht van hun leenheer beveiligde hen, en het huis van mijn voorouders was altijd sterk genoeg om stroopende benden te weerstaan.”

„Ik heb grooten lust om dat verblijf van uw geslacht eens te zien; indien ik ooit in de nabuurschap kom, zal ik er aan denken,” zei Perrol met nadruk. „Maar daar staat ook een edelman, laatste, ik wil zeggen eenige afstammeling der vrome Van Schaffelaars!” en hij lachte boosaardig. „Sir Walson is ook van adel, hij zou u ook nog kunnen verhalen, hoe oud, hoe machtig zijn geslacht is, en geweest is, en u misschien eenige steenbrokken toonen, waar de voorvaderlijke burcht gestaan heeft, indien gij den edelen Brit naar zijn vaderland wildet vergezellen; en, — die edelman is mijn luitenant.”

„Wie een onrechte zaak voorstaat, verbeurt zijn adeldom,” zei Van Schaffelaar fier; „een waardig edelman kan onmogelijk de Zwarte Bende dienen. Nog eens, ik wil vertrekken, en St. Maarten! voor uw rekening komt hetgeen er gebeuren zal, Messire!”

„Zoo driftig niet, Heer,” antwoordde Perrol, „ik wil u eerst nog wat verhalen, dat niet ondienstig zal zijn om aan te hooren. — Riso! schenk in, een vollen beker. — Ik was nog jong, het is jaren geleden; Walson was nog niet bij mij, ik geloof, dat hij nog in zijn vaderland diende, dat hij zoo verstandig geweest is, om te verlaten, een land vol mist en nevel; en Frankrijk is zoo schoon! En

zie, Heer Van Schaffelaar, ik werd verliefd op de dochter van een edelman, en had niets dan mijn zwaard, mijn jeugd en mijn ruiters, want reeds toen was ik het hoofd der Zwarte Bende. O, dat die tijden konden terugkeeren! Toen was ik jong en sterk, de aarde was voor mijn een hemel; ik was in Provence en de vrouwen..... — Riso! schenk ik! Ik drink op de gezondheid van de Provençaalsche meisjes, dat zij leven! — Heb geduld, Heer Edelman! Ik heb zeer spoedig gedaan; ik vervolg. Ik begaf mij naar dien edelman en vroeg om de hand van zijn dochter. Hij vroeg wie ik was; ik noemde mij, en hij meesmuide; zoo waar als gij geheel in mijn macht zijt!" riep Perrol met drift, „hij zag mij lachend aan, hij bracht mij aan het geopende glasraam, toonde mij de omliggende landstreek, en zei: „Zoo ver uw oog strekt, knaap," (let wel, hij noemde mij knaap, maar hij was reeds een grijskop) „zoo ver uw oog kan zien, behoort het land aan mij. Ziet gij hier onder u dit sterke kasteel met zijn torens en muren, met zijn ophaalbruggen en valdeuren, met zijn grachten en sluippoorten? Welnu, nacht en dag worden de muren bewaakt door mijn mannen van wapenen, er zijn er tweehonderd hier en ik heb nog vier burchten, even sterk als deze, welke ik evengoed kan bezetten, en als ik mijn heervvaart uitschrijf, dan vereenig ik veertien edellieden onder mijn banier en hun vazallen volgen haar.

„Toen toonde hij mij zijn wapen, dat met schitterende kleuren op een bord boven den schoorsteen was afgemaald, gaf er mij een hoogdravende beschrijving van en wees mij de afbeeldingen van eenigen zijner voorvaders, die boven hun wapenrustingen hingen. Ik geloof, dat hij, ik weet niet welken ouden Griek als zijn stamheer opgaf; hij stelde mij voor aan zijn vrouw, die van even hooge geboorte was als hij; zij verwaardigde mij niet eens met een enkelen groet. Hij wees mij zijn zoon die schoon, jong en sterk was, en zei tot mij, „dat deze dapper en braaf, en de hoop van zijn geslacht was, en dat zijn dochter schoon, rijk en welopgevoed, aanspraak kon maken, om met een vorst in den echt te treden." Toen hij dit alles gezegd en aangetoond had, wierp hij een blik op zijn vrouw en zijn zoon, en vroeg mij lachend, wat ik kon aanwijzen, om tegen dit alles op te wegen? Zijn vrouw zag mij trotsch aan; de jonge edelman raakte aan het gevest van zijn degen, en wat denkt gij dat ik antwoordde, Heer Van Schaffelaar? Wat zoudt gij gezegd hebben? — Riso! vul den beker! — Welnu, ik zal het u zeggen:

„Ik zei hem dank voor hetgeen hij mij getoond en gezegd had, ik haalde mijn zwaard twee handbreed uit de scheede, en zei lachend:

„Ziedaar het antwoord, Heer, op uw vraag. Al wat gij mij hebt aangewezen, kasteelen en krijgsvolk, edellieden, vazallen en een fraai wapen, dat alles zal ik mij met mijn zwaard weten te verschaffen; mijn adeldom staat op dit lemmen geschreven; en als ik uw dochter tot mijn vrouw neem, zullen ook tevens haar voorouders de mijne worden. Wat uw zoon betreft, ik bied hem het onderbevelhebberschap in mijn bende aan; want zij is groot genoeg om twee hoofden noodig te hebben."

„Maar hij was niet tevreden met mijn antwoord, noemde mij een onbeschaamd en gemeenen knaap, en dreigde mij met gevangenschap, indien ik ooit weer

mijn voet in een zijner sloten of op zijn grondgebied durfde zetten. Ik bad hem, let wel, Heer ruiter, ik bad hem om mij zijn dochter te laten zien, ten einde mij op haar genegenheid te beroepen, want ik had haar duivels lief. Maar hij zei mij, dat zij mij verachtte, dat zij nimmer mijn vrouw zou worden, gelastte mij op staanden voet zijn burcht te verlaten en riep zijn knechten, maar ik ging heen en zij durfden mij niet aanraken. Wat zegt gij van dit alles?"

„Dat die edelman edel en verstandig handelde, en u genadiger antwoord gaf, dan menigeen zou hebben gedaan," antwoordde Van Schaffelaar ongeduldig. „Gij denkt zoo," hernam Perrol, „ik dacht zoo niet; maar sta mij toe nog eens te laten schenken. — Riso! — ik vervolg, ha, nu moeten wij zien, wat verder gebeurde.

„Wij springen twee jaren verder; twee jaren, het is niet lang. — Op zekeren nacht werd de burcht, welke ik zoo sterk gezien had, overvallen; dezelfde mannen, die vroeger de muren en torens bewaakten, werden over de kling gejaagd. „Twee dagen later rookten de puinhoopen van den vernielden burcht nog. Gij zult nooit de boorden van de Durance bezoeken; een of andere herder zou u daar wellicht nog eenige bijzonderheden, die nu te lang zijn, nopens diens bouwval verhalen. Dat voorvaderlijke kasteel was vernietigd, met de afbeeldsels van zijn voorouders, hun wapenrustingen en zijn tweehonderd gewapenden; maar hij was nog groot en machtig. Zijn zoon, die zooveel beloofde, zoo schoon, zoo dapper was, ging op zekeren morgen op de jacht, door één knaap vergezeld; hij ontmoette in een hollen weg iemand, die geheel alleen was, deze was ook jong; welnu, die twee jongelieden grepen het zwaard, zoodra zij elkander zagen, zij zeiden niets, maar vielen op elkander aan.

„O! men is zoo driftig als men jong is, Heer Van Schaffelaar, vooral in het Zuiden. Welnu, tegen den middag zat de edelman met zijn vrouw en zijn dochter, die ik bemind had, bij het lijk van den jongen edelman; zij hadden geen zoon, zij had geen broeder meer; hij, die de roem van hun geslacht was, op wien al hun hoop rustte, was door zijn knaap teruggebracht, reeds koud en verstijfd en het hoofd tot aan den mond gekloofd. Een maand later was de edelman weduwnaar; zij was trotsch en onverschillig, de hoogadelijke vrouw, maar zij was toch moeder. Gij huivert, Heer Van Schaffelaar! Ha! het zwaarste is voorbij, luister. De oude edelman was nu de eenige, maar ook de laatste van zijn stam, doch hij was nog altijd machtig; nog had hij vier sterke kasteelen, nog waren veertien edellieden zijn leenmannen. Maar zie, de goede koning Lodewijk, die nog regeert — want dit alles gebeurde in Frankrijk — ontving een ongeteekenden brief, waarin men hem berichtte, dat onze edelman met diens neef van Bretagne briefwisseling hield. Men zegt, dat hij wantrouwig is, maar, op mijn eer, ik zweer van neen, want hij geloofde, ha! ha! wat men hem berichtte, zonder de zaak te onderzoeken; en toch zweer ik u bij mijnheer satan en zijn benden, dat de beschuldiging valsch was. En om iedereen af te schrikken om edelman te willen worden, of iets te doen voor een titel, dien de vorsten naar willekeur geven of afnemen, werd zijn wapen verbroken, zijn goederen werden aan de kroon vervallen verklaard en de edellieden, die hem leenplichtig waren, van alle gehoorzaamheid ontheven. Men ontnam hem eer,

naam, wapen en goederen; maar men liet hem in het leven; hij was oud en het leven was veeleer een lijden dan een genot voor hem. Zult gij nu nog zeggen, Heer Van Schaffelaar, dat die trotsche grijskop een verstandig antwoord gaf?" Van Schaffelaar zweeg. „Riso!" riep Perrol, „schenk in, mijn page! — maar in één ding had de edelman toch gelijk gehad, in één zaak had hij waarheid gesproken," riep Perrol lachend, en hief den beker op, „namelijk, dat zijn dochter nimmer mijn vrouw zou worden, want ik nam haar tot mijn bijzit, en eer nog de twee jaren vervlogen waren, liet ik haar uit mijn legerplaats jagen met al de lichte deernen, die mijn ruiters bedierven." Na deze woorden ledigde hij den beker, gaf dien aan zijn page, en eindigde zonder dat zich eenige aandoening op zijn gelaat liet blijken: „Ik zal niet meer drinken, Riso," verwijder u met den wijn. Maar zijt gij stom geworden, Heer Van Schaffelaar, wat zegt gij? Beklaagt gij u nu nog, dat gij u den tijd gegund hebt om naar mij te luisteren?" „Indien ik van een ander vernam, dat gij dat alles gedaan hadt," antwoordde deze bedaard, „dan zou ik mogelijk nog woorden kunnen vinden, om u mijn afschuw te kennen te geven, maar nu gij het zelf zegt, nu gij u daarop beroemt, nu schiet mij niet anders over dan te zwijgen; doch nu ken ik u en uw manier van handelen."

„Mij beroemen op een zaak van zoo weinig belang," zei Perrol verwonderd, en vervolgde spottend: „Ha! Heer Van Schaffelaar, gij doet mij onrecht; het is de goede koning Lodewijk, wien de eer toekomt; voor het overige, wat is het? Een kasteel, dat in den nacht beladderd wordt, eenige krijgslieden, die men in den slaap afmaakt, een maagd minder en een knaap, bijna zonder baard, die zich bij den eersten houw het hoofd laat kloven. O, ik zou u andere gebeurtenissen kunnen verhalen, maar gij zegt, dat gij mij nu kent; juist daarom, Heer ruiter, heb ik mij de moeite gegeven, zooveel woorden te verspillen. Alles, wat ik gedaan heb in mijn leven, ben ik gewoon om overal luid te zeggen, want dit betaamt den man van moed, en ik hoop, dat gij dit ook kunt doen, Heer Van Schaffelaar! Maar ik wil u ook nog zeggen, waarom dit alles zóó geschied is en niet anders. Sedert lang wist ik, dat men zich op een lafaard moet wreken, door hem een langzamen, smartelijken dood te doen ondergaan," zei hij en grimlachte vreese-lijk; maar de oude edelman was nog bezield met een jeugdigen moed: doch het was mij ook bekend, dat men zich op een dapper man nog beter wreken kan dan op een ellendeling, met smarten die erger zijn dan de pijnlijkste dood, namelijk door hem te treffen in hetgeen hem dierbaar is."

„Ha!" riep Van Schaffelaar, „dat is verschrikkelijk," en hij huiverde; een koude rilling liep hem van het hoofd tot de voeten.

„Verschrikkelijk?" vroeg Perrol ijskoud, en zijn bliksemende oogen richtten zich strak op Van Schaffelaar, „gij vindt dit verschrikkelijk, en het redt u nu het leven! Of dacht gij straffeloos hier te kunnen komen, mij in mijn rust te storen, om bevelen over te nemen van een paap; mij te beleedigen, straffeloos te beschimpen, na hetgeen tusschen ons is voorgevallen? Denkt gij dat ik niet weet, wie den Bisschop ontraden heeft mij in zijn dienst te nemen, en hetgeen gij toen hebt gezegd? Vergeet gij, dat gij een mijner ruiters hebt vermoord, en dat ik, Perrol, mij met u heb moeten verzoenen. *Per moio*, dacht gij," vervolgde hij

met verheffing van stem, „mijn legerplaats levend te verlaten, na hetgeen gij gezegd hebt, indien het niet zóó zijn moest en niet anders?”

„Gij denkt dan, dat alles voor uw machtspreuken moet zwichten, verachtelijke en koelbloedige moordenaar! Dat alles voor u beeft en moet onderdoen?” riep Van Schaffelaar luid en strekte de hand dreigend naar hem uit.

„En wie zal voor u de patrij opnemen? Is het de Bisschop, wien zwaard en herdersstaf ontvallen zijn?” vroeg Perrol lachend.

„Neen!” antwoordde Van Schaffelaar met waardigheid, „het is een Wezen, tegen hetwelk gij niets zijt; God zal mij bijstaan, gij kunt Hem beledigen, maar Hem verraden, zooals mijnheer David, dat kunt gij niet.”

„Ha!” riep Perrol, „indien gij met zulke machtige beschermheeren voor den dag komt, dan zal ik mijnheer satan te hulp moeten roepen,” en hij vervolgde schamper lachend: „Maar goede Heer, vele lieden hebben zich tegen mij verzet, zeggend, dat de almachtige God met hen streed, en toch heb ik hen allen in het stof geworpen, en zie, deze hand,” hij strekte zijn hand met den zwarten handschoen naar Van Schaffelaar uit, „deze hand heeft hun voor eeuwig het zwijgen opgelegd.”

„Dan is het daarom, dat de Heer haar geteekend heeft!” riep Van Schaffelaar koel, „maar ik vertrek, Messire, voordat uw roode hand ook mij het zwijgen oplegt.”

„O wee, Heer, wat hebt gij gezegd!” gilte Henri.

„Verdoemd, nog eens!” schreeuwde Perrol, terwijl hij opsprong: „sluit aan, kerels, wijkt niet, of voor den duivel, ik zal u vinden! Grijpt dien ellendeling, maar doodt hem niet. Ha, armzalige spotter, ik zal u laten slaan als een gemeen lijfeigene, en u teekenen, dat ieder u dadelijk zal kunnen herkennen!” Hij hield zijn armen over elkander geslagen; zijn borst bewoog zich onstuimig; hij bevochtigde met zijn tong zijn lippen, die bleek van woede zagen, diepe rimpels waren in het gefronste voorhoofd, en zijn oogen schoten bliksemstralen op zijn vijand.

„Ruimte voor Van Schaffelaar en St. Maarten!” riep Van Schaffelaar door het vizier van zijn helm, dat hij snel gesloten had; hij trok zijn groot zwaard, en zag naar welke zijde hij zich den doortocht banen wilde. Wat Walson betreft, deze stond niet ver van Perrol; een kwaadaardige lach vertoonde zich op zijn hatelijk gelaat, en indien Perrol niet gelast had Van Schaffelaar levend te grijpen, dan zou hij zich zeker dadelijk op hem geworpen hebben. Er was nu geen bloed te vergieten, en hij bemoeide er zich dus niet mee, ofschoon hij er zich mee vermaakte; maar omdat hij alleen het oog naar Van Schaffelaar richtte, zag hij niet, hoe de door hem zoo verachte knaap, die even spoedig als zijn heer het zwaard getrokken had, en zich achter dezen hield, zooals het een dapperen knaap betaamde, nu en dan een wraakgierigen blik op hem wierp; hij wist niet, dat de dwerg slechts op een gunstig oogenblik wachtte, om op hem in te rijden en hem het zwaard in de borst te stooten.

„Voorwaarts, kerels! Voor den duivel! Grijpt hem!” schreeuwde Perrol ongeduldig, en stampte met den voet, „en ik zal u geld en wijn laten geven.” Vidal stond naast hem en had, zonder dat hem dit gelast was, den helm van zijn

meester opgenomen, welken hij hield in de linker- en een zware strijdbijl in de rechterhand. Perrol was bedaard, maar lachte niet; de jonge page, die achter hem stond en het schild vasthield, beefde.

Dit alles geschiedde als in een oogenblik; de ruiters hadden zich meester gemaakt van de palen en latten der reeds afgebroken tenten en gingen er Van Schaffelaar al juichend en scheldend mee te lijf. Meer en meer verengde zich de kring, waarbinnen zich Van Schaffelaar bevond, die maar al te goed wist, hoe gemakkelijk men hem met deze palen, die veelal vorksgewijs waren, van het paard kon lichten. Zijn oogen dus sluitend voor hetgeen hem zou overkomen, als hem dit ongeluk te beurt viel, riep hij nog eens: „Ruimte voor Van Schaffelaar en St. Maarten!” hetgeen de Zwarte Ruiters beantwoordden met: „Leve Perrol! Leve de Zwarte Bende!” Hij vatte zijn zwaard met beide handen, en was gereed Moor de sporen in de zijde te drukken, toen Henri hem op zijde reed, en met de linkerhand den ketting sterk aanhaalde, waarmede Moor bestuurd werd. Van Schaffelaar dacht in het eerst, dat het een zijner bespringers was, die hem in zijn vaart wilde stuiten, en greep de hand, welke zich van den teugel meester maakte; maar voordat hij zag, dat het zijn knaap was, of hem vragen kon, wat hem zoo stout maakte, drong een licht gewapend ruiter door de mannen van de Zwarte Bende heen, en zijn paard raakte bijna dat van Van Schaffelaar, voordat deze hem gewaar werd. Het was een man in de kracht van zijn jaren, niet groot, doch gezet van gestalte; zijn roode wangen en zijn vroolijk open gelaat verrieden, dat hij een vriend van een goed voorziene tafel en het edele druivennat was, en Henri, die, zoodra hij hem in den kring en bij zijn meester zag, den teugel losliet, riep verheugd: „God zij gedankt, ziedaar den braven Heer Van Nijveld; wij zijn gered Heer!”

„Bij alle Heiligen!” riep de ruiter, verwonderd in het rond ziend, „wat gebeurt hier? Allen tegen één! En dat met wapens die geen wapens zijn, welke aan een krijgsman passen.” De ruiters zetten, hoewel ze niet terugtraden, de houten latten, die zij in de hand hielden, bij den voet neer, en wachtten nadere bevelen. De belofte van geld en wijn, hun door Perrol gedaan, had op hen de verwachte uitwerking gehad; zij haakten naar het oogenblik, waarin zij Van Schaffelaar, die hun aanvoerder beleedigd had, van zijn wapenrusting zouden kunnen berooven, en hem met hun stijgbeugelriemen geeselen; want daarmee had Perrol hem immers bedreigd.

„Verroer u niet, Heer! Ik zal u bijstaan,” zei Van Nijveld zacht tot Van Schaffelaar, toen hij langs hem heen stapte; want deze, hoewel hij zijn zwaard had laten zakken, wist niet of hij moest wachten of van deze gelegenheid gebruik maken, om zich met geweld te verwijderen. Deze weinige woorden maakten echter een einde aan zijn besluiteloosheid; hij bleef.

Het zal misschien, daar Perrol zich in den kring bevond, of liever met Vidal en Walson een gedeelte daarvan uitmaakte, sommigen verwonderen, dat Van Schaffelaar niet de voorkeur had gegeven langs deze zijde door te breken. Perrol en Walson waren toch bijna niet of slecht gewapend; zij zouden zeker Moor in zijn vaart niet hebben kunnen stuiten, en het fiere dier had zeer gemakkelijk over het veld kunnen heenspringen; doch wanneer men in het oog houdt, dat

Van Schaffelaar Perrol verafschuwde, en dat deze de eenige mensch was, dien hij onverzoenlijk haatte, maar ook tevens de eenige, dien hij huiverde te bestrijden, wiens aanraking hij zelfs verfoeide, dan zal deze verwondering ras verdwijnen. Bovendien stond Perrol daar, ongewapend, zonder helm, zelfs blootshoofds; en dit alleen maakte, dat Van Schaffelaar hem ontzien wilde: dit beveiligde hem meer dan de beste wapenrusting.

Perrol zette een ontevreden gelaat, toen Van Nijveld voor hem stilhield, hem de hand reikte en zei: „Ik groet u, Messire! Maar wat gebeurt hier toch? Ik hoop immers, dat gij onzen wapenbroeder niet wilt beleedigen.” Toen hij de doodsbleeke kleur van Perrol's gelaat bemerkte, riep hij snel: „In Gods naam, spreek, gij wilt hem immers het leven niet benemen?”

„Het leven,” zei Perrol, „denkt gij dan, dat gij hem nog levend vinden zoudt, indien zijn dood mijn welbehagen geweest was? Gij komt zeer laat om hem tot voorspraak te dienen, Heer Van Nijveld, maar geloof mij, de knaap die u te hulp heeft geroepen, zou een vergeefschen rit gedaan hebben, zoowel als gij zelf, indien ik hem had willen straffen zooals hij verdiend heeft.”

„Het is waar,” hernam Van Nijveld, „die kleine jongen heeft mij gebeden hierheen te komen; ook breng ik u tijding uit Utrecht; mijn komst heeft dus een dubbele reden. Ik begrijp het, gij zijt te edel om iemand te dooden, maar wat beduiden dan die lafhartige beleedigingen, welke uw ruiters zich in uw bijzijn verstouten dien edelman aan te doen?”

„Ha!” zei Perrol en zette zich neer, „die brave jongens vermaken zich een weinig met dien dapperen heer. Zit af, en zet u naast mij neer, gij zult u recht vermaken. Wilt gij wijn hebben? Gij zult eens zien, hoe ik weet om te springen met iemand, die mij zotternijen komt zeggen, en mij vertelt, dat hij beloofd heeft zich als een lafaard te gedragen.” Hij lachte en schoof ter zijde.

Met korte, doch dringende woorden bracht Heer Gerrit van Nijveld hem onder het oog, dat Van Schaffelaar gekomen was in vertrouwen op hun beleefdheid en hun eergevoel, en dat het hem leed zou doen, indien iemand, die zoo algemeen bemind en geëerd werd, op een onwaardige wijze werd behandeld! Hij weigerde af te stijgen, voordat Perrol Van Schaffelaar had laten gaan. „Binnenkort, Messire,” eindigde hij zacht, „zult gij hem mogelijk wel eens in het veld ontmoeten; indien hij nu iets gezegd heeft, dat u mishaaft, zoo kunt gij er dan, of zelfs vroeger, op een ridderlijke wijze voldoening voor krijgen, want Van Schaffelaar zal u zijn handschoen laten, als gij het verkiest; wat kunt gij meer verlangen?”

„Wat bemoeit gij u met mijn zaken, Heer!” zei Perrol gemelijk, „ik wenschte, dat gij te Koten gebleven waart, in plaats van mijn ruiters in hun vroolijkheid te storen.”

„En zoo waar ik Van Nijveld heet,” zei deze vastberaden, „zoo zeg ik u, Messire, dat ik niet kan toestaan, dat uw ruiters hem tot speelbal van hun losbandigheid maken. Wat u betreft, gij kunt immers nog dadelijk voldoening van hem krijgen; ik ben er immers bij, om te kunnen zeggen, dat alles naar de wetten der eer is geschied.”

„Ik wil, dat hij blijft leven, en dat hij door mijn ruiters wordt afgerost, Heer Van Nijveld,” zei Perrol kortaf.

„Is dit uw laatste woord,” vroeg deze bedaard, terwijl hij in het rond zag, en is er geen middel om u van uw voornemen te doen afzien, Messire?”

Perrol strekte zich op het veldbed uit en zei geuwend: „Voorwaar Heer, gij valt mij lastig; den droomer heb ik reeds zoolang voor mijn gezicht, dat ik er van walg; ik wenschte zelfs wel, dat hij en zijn verdraaide knaap al naar den duivel waren. Welnu, indien gij voor zijn losgeld honderd Beiersche guldens wilt geven aan mijn ruiters, en mij bidden hem te laten vertrekken, dan kunt gij hem in veiligheid brengen.”

„Zij zullen het geld hebben,” riep Van Nijveld verheugd, „en ik verzoek u hem te laten gaan. Zijt gij nu tevreden, Messire?”

„Let wel, beste Heer,” zei Perrol lachend en Walson's gelaat vertrok zich ook tot een stroeven glimlach, „ik heb gezegd bidden, en niet verzoeken; indien gij niet kunt besluiten iets te doen, dat door de meeste edellieden zoo ongaarne gedaan wordt, dan blijft hij mijn man.”

Het goedhartige gelaat van Van Nijveld verried, dat hij verontwaardigd was over dezen eisch van Perrol; hij zweeg een oogenblik, zag naar Van Schaffelaar, en wierp een doordringenden blik naar en over de ruiters aan zijn linkerzijde, toen zei hij bedaard: „Gerrit van Nijveld bidt den aanvoerder der Zwarte Bende, Heer Jan van Schaffelaar vrij en frank te laten gaan, en zal honderd Beiersche guldens als losgeld betalen.”

„Ik ben voldaan,” zei Perrol koel; „maar laat hem terstond vertrekken; en gij zult wel doen, Heer Van Nijveld, u nimmer weer te plaatsen tusschen mij en degene, die mijn toorn heeft gaande gemaakt.”

„Ik dank u, Heer!” hernam Van Schaffelaar aangedaan, terwijl hij zijn zwaard opstak, „kan ik aan mijnheer David zeggen, dat de brave edelman, die mij gered heeft, — want dit hebt gij inderdaad, Heer, — nog altijd even trouw als dapper en menschlievend is?”

„Ik ben met Montfoort en mijn broeder verzoend,” zei Van Nijveld, „maar ik kan u niet zeggen, wat gij aan zijn Eerwaarde zeggen moet; verhaal hem hetgeen gij gehoord en gezien hebt, dan zal hij er genoeg van weten; maar vertrek nu, en zeg niets aan Perrol; het heeft mij veel gekost, om hem te bewegen u te laten gaan.”

„Vaarwel, Heer,” antwoordde Van Schaffelaar, terwijl hij hem de hand drukte, „voor eeuwig hebt gij mij aan u verplicht, en nog altijd hoop ik, dat gij mijn meester trouw zult blijven; God zegene u!” en hij verwijderde zich.

De Heer Van Nijveld antwoordde niets, maar boog diep.

Nog altijd stonden de ruiters in gesloten gelederen en toen Van Schaffelaar stapvoets langs Vidal reed, om de plaats te verlaten, waar hem zooveel leed getroffen had, raakte de borst van zijn paard bijna de ruiters, die niet gezind schenen hem door te laten, maar onbeweeglijk en somber bleven staan. Perrol riep nu gebiedend: „Laat dien edelman doorgaan!” en de Zwarte Ruiters openden den kring; Van Schaffelaar, die zijn helm geopend had, toen Van Nijveld hem aansprak, wierp in het voorbijgaan een blik op Perrol. Deze lachte hoonend en

groette hem met de zwart gehandschoende hand; maar Van Schaffelaar's gelaat bleef bedaard, of zoo het al iets uitdrukte, dan was het diepe verachting voor het hoofd der Zwarte Bende. Wat Henri betreft, die achter zijn meester reed, deze zag Walson dreigend aan, wat dezen laatsten en Perrol in een luid gelach deed uitbarsten; zelfs toen hij buiten den kring der ruiters was, keerde hij zich half om in den zadel, draaide het hoofd om, en wierp nog een wraakzuchtigen blik op den Engelschen edelman. Zoodra Van Schaffelaar het kampweiland verlaten had, waarop het paviljoen was opgeslagen en hij den weg bereikt had, verwijderde hij zich met zijn knaap in vollen draf.

Van Nijveld steeg af, gaf zijn paard aan den page over, die den helm had neergelegd en naderde Perrol. „Vidal!” zei deze, „neem honderd Beiersche guldens, en geef ze aan Froccard, om ze onder zijn makkers, die hier zijn, gelijk te verdeelen, en zeg hem, dat zij bij een andere gelegenheid den wijn hebben zullen, ofschoon zij eigenlijk niets hebben verdiend.” Vidal boog en ging heen. „Ik zal bij gelegenheid dat geld wel eens van u krijgen,” zei hij tot Van Nijveld, „mogelijk zendt hij het u wel spoedig; zulk soort van lieden zijn gewoonlijk stipt in het betalen.”

„Ik heb hem van het losgeld niets gezegd,” antwoordde deze, „al hadt gij nog eens zooveel gevraagd, Messire, ik zou het gegeven hebben. Zie, het heeft mij genoeg gedaan dezen getrouwen leenman van den Bisschop, dien wij beiden verlaten, een dienst te kunnen bewijzen.”

„O, het geld is ook niets,” zei Perrol lachend, „voor tienmaal zooveel zou ik hem niet losgelaten hebben; maar ik dacht niet, dat een edelman zooals gij, zoover zou gaan om mij te bidden.”

„Messire,” zei Walson met nadruk, terwijl hij op Perrol toetrad, „indien gij de moeite wilt nemen op te staan, dan zult gij zien, dat wij ons haasten moeten, indien wij niet te laat komen; want onze bureu zijn marschvaardig.”

„Wat is het?” vroeg Perrol, en stond op; hij zag naar de zijde die Walson hem aanwees, en zei toen haastig, terwijl hij Van Nijveld vorschend aanzag:

„Weet gij mij te zeggen, Heer Van Nijveld, wat dat beduiden moet! Waarom rukt dat volk dáár buiten de plaats, waar het zoolang gelegd is geweest? Is hier de weg naar Utrecht? Want voor den satan, ik geloof dat het uw vuur-roeren zijn, die daar achter dien boomgaard staan.”

Van Nijveld scheen niet zeer in zijn schik, toen Walson aan Perrol berichtte, wat hij ontdekt had; hij verloor echter zijn tegenwoordigheid van geest niet, toen Perrol hem zoo onheusch aansprak, maar antwoordde vroolijk lachend: „Ha, ha, Messire, gij hebt een zeer goed gezicht, het is mijn luitenant met mijn kloveniers. Begrijpt gij nu, waarom een Utrechtsch edelman u gebeden heeft Van Schaffelaar te laten gaan? Het was omdat mijn trouwe, oude Volkert daar reeds post had gevat, gereed om mij bij te springen, als het onverhoopt noodig was: het is geen schande te bidden, als men sterk is.”

„Sterk!” riep Perrol driftig, „ha, indien ik geweten had, dat gij daarom zoo laat kwaamt; maar ik houd niet van die kerels, en ik weet niet of ik hen nog niet dadelijk door mijn ruiters zal laten teruggedrijven.”

„Dat zou al te moeilijk gaan,” hernam Van Nijveld lachend, terwijl hij zich in

den zadel wierp en zich verwijderde; „laat uw ruiters hun gemak houden, en ik zal den ouden Volkert zeggen, dat hij den terugtocht laat slaan.”

Terwijl Van Nijveld naar zijn soldaten reed, onderhield Perrol zich met Walson, waarna deze zich verwijderde. Aan Vidal, die hem berichtte, dat hij het geld had gegeven, zei hij, na hem eenige bevelen gegeven te hebben: „Zeg aan mijn ruiters, dat zij zich op staanden voet van hier verwijderden, en aan Froccard, dat ik hem zal laten opknoopen, indien ik bemerk, dat hij het geld niet gelijk verdeeld heeft.”

Het geluid van de trom gaf te kennen, dat het voetvolk zich verwijderde, en Van Nijveld kwam terug, stapte af, zette zich naast Perrol neer, liet zich door Riso een beker wijn geven, en, zonder te spreken over wat te voren had plaats gehad, verhaalde hij hem wat hij te zeggen had. De beide mannen, die zoozeer in karakter verschilden, onderhielden zich zonder de minste oneenigheid over de zaken, die hun beiden aangingen.

Zoodra de heer Van Nijveld vertrokken was, trad Perrol, na een oogenblik in gedachten gestaan te hebben, zijn paviljoen binnen, ten einde zich te verkleeden; hij gaf, toen hij het verliet, aan Vidal bevel, het terstond te laten afbreken en samen te vouwen, besteeg daarop een fraai grijs paard, dat in de vlakke van Arabië geboren was, en verwijderde zich zoo snel als de wind, om zijn ruiterbende van den rechter- tot den linkervleugel in oogenschouw te nemen, en daardoor hun marschvaardigheid te bespoedigen.

* * *

Tot groote verwondering der burgers van Wijk, en tot groote verontrusting van hen, die door de te houden paardenmarkt er heen gelokt waren, werden de poorten nog vóór den avond gesloten, en werd door de geheele stad met tromslag uitgeroepen, dat iedereen zich tot nader order in zijn huis moest houden, daar de genadigde heer van Utrecht, heer David van Bourgondië, gelast had een ieder in de gevangenis te laten brengen, die het waagde zich op straat te vertoonen. Vele gissingen werden er gemaakt, maar niemand wist met zekerheid te zeggen, waar dit plotselinge bevel vandaan kwam. Het uitrukken van de voetknechten van Evert van Wilpen, die geruimen tijd werkloos in de stad gelegen hadden, en kleine troepen paarden- en voetvolk van de lijfwacht van den Bisschop, die de stad doorkruisten om de gegeven bevelen te doen gehoorzamen, deden met recht vreezen, dat er iets gebeurd was, dat den Bisschop verontrustte. De waard uit *de Roode Draak* scheen beter onderricht dan een dergenen, die of uit eigen verkiezing of door het plotselinge bevel van den Bisschop, zijn gasten geworden waren. Hij verhaalde hun in het geheim, dat de knaap van heer Jan van Schaffelaar, die de kamer bewoonde, welke de vreemde heer met zijn dochter genoodzaakt was geweest te betrekken, hem vertrouwelijk gezegd had, dat de burggraaf van Montfoort verkleed in de stad was, en dat hij voornemens was al de paarden weg te voeren, die op de markt zouden worden gebracht, ten einde zijn rijzige ruiters van paarden te voorzien, waar aan zij gebrek hadden.

Toen de avond viel, stond Jan van Schaffelaars met een groot gedeelte van zijn rijzige ruiters buiten de stad, gereed om op te rukken, indien het noodig mocht zijn. Het meerendeel der voetknechten van Van Wilpen, dat ook aan deze zijde was, stond aan zijn rechterkant, en bezette de brug over den Krommen Rijn. Het overige gedeelte van het voetvolk en van de Schaffelaars, die door Frank werden aangevoerd, was van Over-Langbroek tot aan den Wijkerweg opgerukt, zoodat deze twee door den Krommen Rijn vaneen gescheiden krijgsbenden elkander konden ondersteunen; de bezettingen uit Leersum en Amerongen werden verwacht, zoo spoedig het volk, dat in Rhenen lag, deze twee plaatsen zou hebben bezet.

Zwijgend stond Van Schaffelaar vóór zijn ruiters, aan wie hij de diepste stilte aanbevolen had; hij droeg nog dezelfde wapenrusting, die hij des morgens had aangehad, en het brood en de haver, die Moor door de zorg van Henri in ruime mate genoten had, maakten, dat zijn meester hem met recht kon beschouwen als een versch paard, dat zoo van den stal komt. Zijn oog was somber; men kon zien, dat hij nog niets vergeten had van wat er gebeurd was; van tijd tot tijd echter zag hij voor zich uit en luisterde aandachtig. Tweemaal waren hem lieden genaderd, die boerenkleeren droegen, van de zijde van Utrecht kwamen en bij hem bekend waren als verspieters van den Bisschop; ontevreden had hij telkens aan een zijner ruiters gelast hen naar het slot bij den bisschop te brengen. Eindelijk reed zijn knaap hem op zij, bracht vol vreugde het bericht, dat de vicaris van den Bisschop zeer spoedig bij hem zou zijn, en verzocht hem de eer te mogen hebben bij hem te blijven, indien hij over zijn gedrag tevreden geweest was.

„Ik heb u immers reeds gezegd, Henri,” zei Van Schaffelaar vriendelijk, „dat gij een dappere knaap zijt, en waarom zou ik u dan niet toestaan bij mij te blijven?”

„Maar gij hebt er over gesproken om mij naar Frank te zenden,” zei Henri langzaam.

„Het is ook zoo, ik wilde het gaarne, maar gij hebt wel verdiend, dat ik u heden iets toegeef. Doch zeg mij, Henri, waarom zijt gij liever hier? Indien wij, wat God geve, vooruit gaan, zal immers Frank niet achterblijven,” zei Van Schaffelaar.

„Het is zoo, Heer,” antwoordde de knaap, „maar de zwarte vlag wappert aan deze zijde van den Rijn, en die groote, roode Brit zal zien, dat ik om zijn groote handen niet geef, en dat het kleine zwaard van meester Wouter ook scherp is.”

„Gij zult mij op den voet volgen, Henri,” zei Van Schaffelaar, terwijl hij hem een wenk gaf om te vertrekken, en toen deze zich vroolijk verwijderd had, zei Van Schaffelaar halffluid: „En wat zou de Bisschop zeggen, indien hij evenals ik in het hart van dezen nietigen knaap lezen kon? Zoo klein, zoo gering als hij is, gevoelt hij geen groter genoegen dan zich te wreken, omdat men hem bespot heeft, en mij..... — Stil, Moor, stil, mijn fiere hengst, mijn spoor raakte u zonder mijn wil — en mij wordt het geduldig opnemen van de grootste beledigingen opgelegd. Gij hadt gelijk, Perrol! Ik ben geduldig, want ik draag nog

hetzelfde zwaard, dat ik niet verbroken heb, toen mijnheer David mij verhinderd heeft om met mijn Schaffelaars uw banier te gaan neerwerpen. „*Je le tiens haut,*” mompelde hij binnensmonds, „en gij dan Schaffelaar! Is uw leus juist omgekeerd, trouwe leenman van St. Maarten?”

„Goede tijding, Heer Van Schaffelaar!” zei nu een oud man, die op een goed gevoederden ezel zat en geheel in het zwart gekleed was: het was meester Dirck Utenweert, de vicaris, die, vergezeld van Evert van Wilpen, en gevolgd door twee lijfwachten van den Bisschop, hem op zij reed.

„Goddank, Heer Vicaris!” riep Van Schaffelaar, „zijn Eerwaarde heeft dan eindelijk een goed besluit genomen? Het zal mij dus eindelijk vergund zijn, zijn en mijn eer te wreken en het verraad te straffen?”

„Ta, ta!” zei meester Utenweert, „ik weet niet, wat mijnheer David u nog zal toestaan; maar wel wat hij mij gelast heeft u te zeggen: nog altijd had hij gehoopt, dat de goede God en mijnheer St. Maarten hun booze harten zou hebben vermurwd; daarom heeft hij nog eens met een zijner vertrouwdste verspieters een brief aan Van Nijveld en Perrol geschreven met de schoonste aanbiedingen.” „Nog eens? Na al hetgeen ik hem heb gezegd,” riep Van Schaffelaar driftig. „Bij God! Heer Vicaris, is mijnheer David dan zoo zwak? En gelooft hij niet, dat een nuttelooze vernedering evengoed het priesterlijk gewaad bevlekt als de wapenen van een krijgsman?”

„Hé,” antwoordde deze glimlachend, „onze vader weet dit alles zeer goed, evengoed als gij, die zijn gehoorzame zoon zijt, maar, lieve Heer, zij die roemen op hun sterkte, zijn allen zwak, en zij, die hun zwakte erkennen, worden gesterkt van boven!”

„Zeer goed, Heer Utenweert,” zei Evert van Wilpen snel, „maar denkt gij dan zelf, dat mijnheer de Bisschop op den duur mannen van eer in zijn dienst zal houden, indien de banier van St. Maarten straffeloos kan worden gehoond?”

„O wee, Heeren,” zei de oude man, „welk een drift! Vergeet gij dan al de beleedigingen, die onze kerkvoogd heeft moeten doorstaan en nog ondergaat? Hoe kan de smaad, die u is aangedaan, daarbij in aanmerking komen? Zijn eerwaarde is immers de herder en vader van zijn bisdom; hij ziet de misdaden en de diensten zijner kinderen, en zucht of juicht er om, maar hij zal ook, gelijk een vader, weten eere te geven, wien eere toekomt, en zijn hand zal, hoewel schoorvoetend en met tranen in de oogen, hen kastijden, die het verdiend hebben.”

„Dat heeft mijnheer David mij al gezegd,” zei Van Schaffelaar kortaf; „wij zullen ons dus alles moeten laten welgevalen, zoolang de Bisschop in verdrukking leeft?”

„Zoo is het, mijn zoon!” antwoordde de vicaris, „alles voor de eere Gods en de heilige Kerk; maar ik moet u zeggen, dat er geen antwoord van de Zwarte Bende of van Van Nijveld gekomen is.”

„Dus komt gij ons gelasten, om die overloopers te verdrijven!” riep Van Schaffelaar met drift.

„Waarom dit niet reeds dadelijk gezegd?” zei Van Wilpen.

„Omdat ik geen last heb om het te zeggen,” antwoordde de vicaris bedaard;

„maar mijnheer David weet stellig, dat zij in aftocht zijn, en zoodra het hem bekend is, dat zij de dorpen, die zij bezet hielden, verlaten hebben, laat hij u door mij gelasten, om die plaatsen dadelijk in bezit te nemen en voorts goede wacht te houden; een lantaarn, die aan den toren van Wijk zal uitgehangen worden, zal u het teeken tot oprukken geven.”

„Zie, daar vertoont zich het licht reeds,” riep Evert van Wilpen.

„En aan gene zijde der rivier, hoe moet het daar?” vroeg Van Schaffelaar.

„Daar heb ik de bevelen reeds gebracht, die zetten zich nu ook in beweging, maar nog iets: indien de plaatsen onverhoopt nog niet ontruimd, of weer bezet zijn, dan is het de wil van zijn Eerwaarde, dat er geen vijandelijkheden geschieden,” zeide de vicaris.

„Ik vrees er voor,” hernam Van Schaffelaar droevig; „helaas, Meester Vicaris, ik had verwacht, dat gij andere bevelen zoudt hebben gebracht, maar de wil van mijn Meester zal worden uitgevoerd.”

„Het is dikwijls meer eer en altijd voordeeliger voor de ziel, zichzelf te overwinnen, dan den dappersten vijand, Mijnheer!” zei meester Utenweert en keerde zijn muilnier stadwaarts. „De avondlucht is koud; de Heer geleide uw schreden! Ik zal voor u bidden, terwijl gij voor ons waakt, en mijnheer de Bisschop berichten, dat, hetgeen hij heeft moeten bevelen, zal opgevolgd worden.”

De krijgslieden groetten den met zijn bedekking terugkeerenden vicaris, en zagen elkander een oogenblik sprakeloos aan, waarna zij elkander in het kort hun gevoelens openbaarden. Daarna keerde Van Wilpen naar zijn volk terug, en weinige oogenblikken daarna verlieten de ruiters de plek, waar zij zoo lang hadden gestaan; maar hun aanvoerder had hun geen enkel woord toegesproken, hij had hun niet gezegd, wat men van hun dapperheid verlangde; zoo waren zij nog nooit met hem in den strijd gegaan, en even droevig en in zichzelf gekeerd als Van Schaffelaar was, was ook zijn bende, die hem stapvoets volgde. Wat Frank aangaat, ook hij had met leedwezen de bevelen vernomen, die de voorzichtigheid van den Bisschop gevorderd had; hij troostte zich echter met de gedachte, dat, hoewel Van Schaffelaar niet in de gelegenheid zou zijn, om zich tegenover Perrol te vertoonen, zooals het paste, zijn vriend nu ook niet gewroken zou worden, zonder dat hij er deel aan kon nemen. Zoodra het licht van den toren ook hier het teeken tot oprukken gegeven had, stelden zich de ruiterknechten van Van Schaffelaar in beweging, en trokken op het dorp aan. Frank, die gedurende de ziekte van den luitenant van zijn vriend, diens plaats vervulde, reed aan het hoofd der rijzige ruiters vóór het voetvolk. Den weg langs de rivier volgend, hoorde hij nu en dan flauw het met stille trom voortrukkende voetvolk van Van Wilpen, aan de andere zijde van het water; doch toen hij bijna op de hoogte van Koten kwam, ontmoette hij iemand, die midden op den weg stond, en hem als het ware den doortocht verhinderde; en eer hij zag, wie het was, of zich van hem kon meester maken, riep Ralph, de schaapherder: „Terug! Terug Heer ruiters! Koten en de brug zijn reeds door Montfoort bezet; terug! Zie naar uw linkerzijde; de Zwarte Bende is afgetrokken en heeft den rooden haan in Dwarsdijk gestoken.”

Frank zag nu ook werkelijk de vlammen, die zich begonnen te vertoonen; hij

reed naast Ralph, sprak een oogenblik met hem, drukte hem de hand, en nadat hij alleen een eind was voortgereden, overtuigde hem de pijl van een voetboog, die op hem werd afgeschoten, en gelukkig langs zijn borstharnas afgleed, zonder het te doorboren, dat de oude schaapherder de waarheid had gezegd, Ralph was echter reeds verdwenen, toen hij bij zijn volk terugkwam, en hun vol spijt gelastte om terug te keeren.

De volgende morgen vond Van Schaffelaar, in een ruimen mantel gewikkeld, onder een boom liggen, op dezelfde plaats waar de vicaris hem den vorigen avond gesproken had; zijn knaap zat niet ver van hem, en bromde gemelijk: „Mijnheer David zal wel tevreden zijn, dat alles zoo gemakkelijk is afgelopen, en mijn heer, die Perrol zoo gaarne uitgeleide zou hebben gedaan, zooals ik zijn duivelschen luitenant, had zich waarlijk de moeite kunnen besparen om gisteren die vergeefsche boodschap naar den verrader te doen.”

* * *

V

DE HINDERLAAG

*Toen stroomden ze uit de ontsloten poort,
Van man en maag verzeld,
En braken door de drommen voort,
Die krielden over t veld.*

H. TOLLENS Cz.

In de maand September gaf hertog Maximiliaan eindelijk aan de dringende verzoeken van den stadhouder van Holland en van David van Bourgondië gehoor; hij kwam in zijn noordelijke gewesten, en hield in 's-Gravenhage een dagvaart van al de steden van Holland. De Bisschop zond meester Dirck Utenweert, deken van Oud-Munster en zijn vicaris-generaal naar Den Haag om zijn belangen te behartigen, en daar de hertog zag, dat de algemeene stem tot den oorlog neigde, gaf hij zijn toestemming; te meer, daar men hem verzekerde, dat de stad Utrecht met het ganschee Nedersticht in één maand ten onder zou kunnen worden gebracht.

De hertog liet op staanden voet Utrecht aan de helpers dier stad ontzeggen; doch Montfoort en zijn partij bekreunden zich hierom weinig; zij gingen voort met zich van alles te voorzien, wat hun aan levensbehoefte en krijgsvoorraad nog ontbrak, trokken in grooten getale uit Utrecht, en veroverden en verwoestten de sloten Nijenrode en den Ham; dit was het antwoord op de oorlogsverklaring van den hertog. De heer Van IJsselstein had op last van den Bisschop *het Hoofd ter Eem* van mondbehoeften en een flinke bezetting voorzien; doch die van Utrecht kenden het gewicht van deze sterkte, waarmee men hun allen toevoer langs de rivier de Eem kon afsnijden, rukten er voor, en veroverden haar op St. Lambertsdag; zoo ging dan ook dit belangrijke steunpunt voor den Bisschop verloren. De heer Van IJsselstein behaalde wel een klein voordeel op die van Montfoort, welke een strooptocht in het IJsselsteinsche deden, maar toen hij later een aantal voet- en paardenvolk vereenigd had, waarmee hij het blokhuis aan de Vaart hoopte te verrassen, dat Jan van Montfoort pas was begonnen te versterken, stiet hij er het hoofd, en was genoodzaakt met verlies van eenig volk af te trekken, en zich met het afbranden van woningen en hoeven te vergenoegen. De Utrechtschen hadden dus tot nog toe in die afzonderlijke gevechten en aanslagen het voordeel gehad, en de hertog, die eerdaags weer naar Brabant zou vertrekken, trachtte David van Bourgondië

in de maand September te overreden om al het krijgsvolk, dat hij niet bepaald noodig had om zijn persoon en zijn steden te beschermen, met de troepen, die in Holland bijeengebracht waren, te vereenigen, ten einde met meer kracht en eenheid den vijand alle mogelijke afbreuk te doen. Na lang beraad en op het aanhouden van zijn edellieden en krijgsbevelhebbers, gaf hij eindelijk aan dit verzoek gehoor, en het legertje werd om en bij het gehucht Maren, op den Amersfoorter Berg gelegen, bijeengebracht. Hij zelf nam met den heer Van IJsselstein en eenige andere heeren zijn intrek in de gebouwen, die toebehoorden aan de Abdij van Beerne, welke het grootste deel van de Marensche bergen in eigendom bezat, terwijl de overige bevelhebbers op het slot Maarsbergen gehuisvest werden.

Op een schoonen namiddag in September stond het voet- en paardenvolk tot oprukken gereed, opgesteld om den zegen van hun geestelijken heer te ontvangen. In plechtgewaad naderde hen de bisschop, gevolgd van zijn geheelen stoet van geestelijke dienaars. Hij hield een korte toespraak, waarin hij met de gewone toezegging van belooning en erkentelijkheid te kennen gaf, wat van hen verlangd en verwacht werd, en gaf hun zijn bisschoppelijken zegen, welken hen, zoo hij zeide, onoverwinnelijk zou maken. Toen klonk de krijgsmuziek en het volk riep: „Leve de Bisschop, Bourgondië en St. Maarten!”

Na afloop der plechtigheid verwijderde David van Bourgondië zich met zijn gevolg, en de diepste stilte werd ieder op doodstraf bevolen. Met stille trom rukte het krijgsvolk voorwaarts. De avond was reeds gevallen, en de duisternis begunstigde dezen tocht, welke niet zonder gevaar was, want de weg dien zij volgden, liep dwars over den berg op Soest aan; maar voor zij dit dorp bereiken konden, moesten zij tusschen Amersfoort en Utrecht doortrekken en den weg oversteken, die deze steden vereenigde. Het paardenvolk reed aan de vleugels en maakte de voorhoede uit; daarop volgde het voetvolk, dat, behalve de legerwagens, een drietal bussen meesleepte. Gelukkig was men in Utrecht niet goed onderricht over het doel van deze verzameling van gewapend volk, of verwachtte men niet, dat het nog zoo spoedig zou opbreken; althans, hetzij het hieraan, of aan den zegen van den Bisschop te danken was, zij volbrachten, zonder eenigen tegenstand te ontmoeten, hun tocht. Nog voordat de dag aanbrak, verlieten zij het dorp Soest, waar zij uitgerust hadden, en trokken verder op, om zich met het Hollandsche krijgsvolk te Laren te vereenigen. Die van Utrecht hadden de gelegenheid laten voorbijgaan om dit legertje geheel te verdelgen, of, op zijn minst genomen, te verstrooien en tot een schandelijken terugtocht te noodzaken.

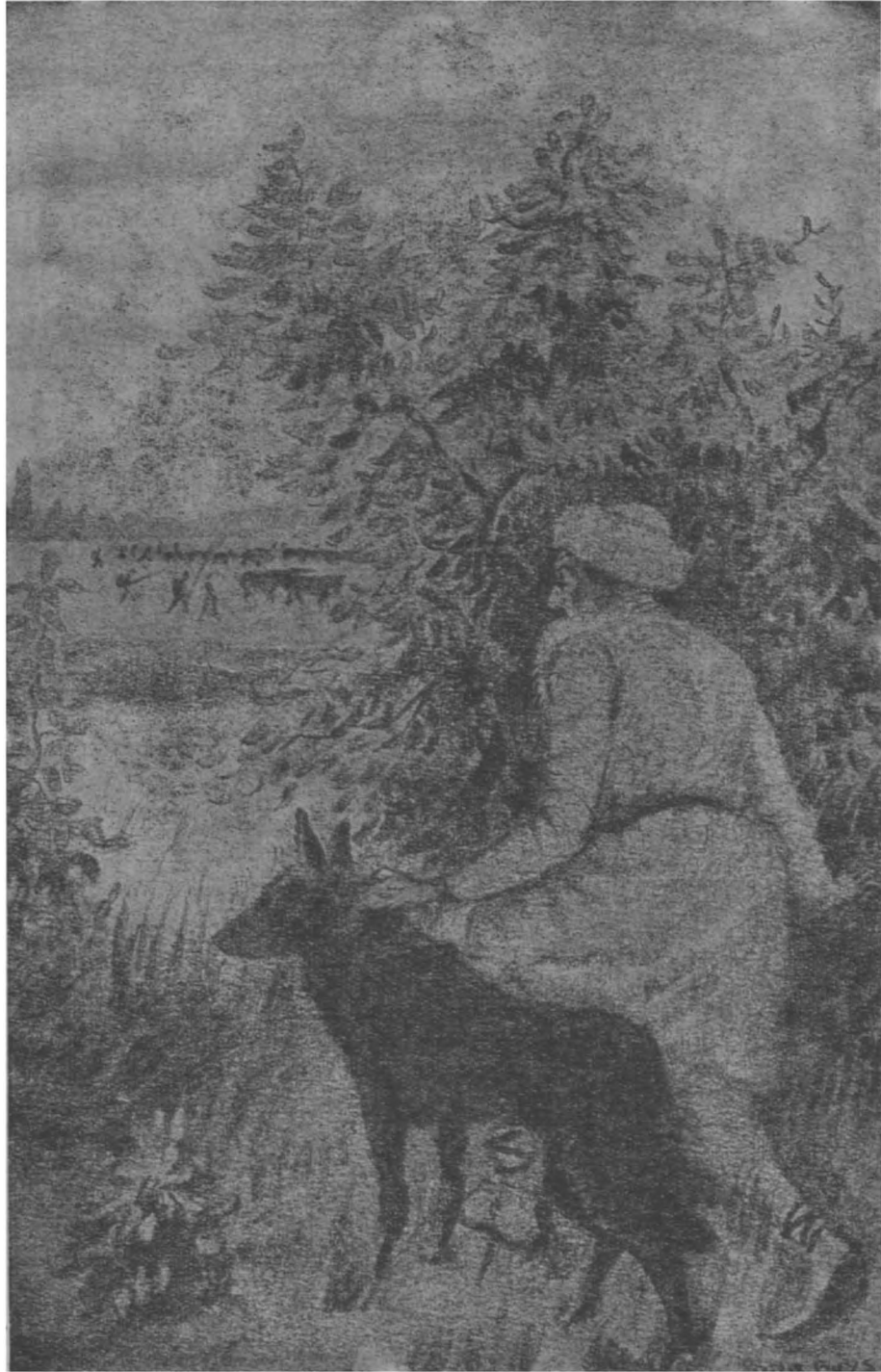
* * *

Vier dagen, nadat de heer Van IJsselstein, die het bisschoppelijke leger aanvoerde, zich met de Hollandsche krijgsmacht vereenigd had, trad een oud man, die een hond bij zich had, bij den Keulhorsterdijk in een schuitje, dat in de Eem lag, stak de rivier over en bond het vast. Aan hem wien het toebehoorde, liet hij de zorg over om het terug te halen en hij richtte zijn schreden langs den

Eemdijk naar Amersfoort. Het was Ralph, die, nog voordat de dag aanbrak, zich met Wolf op weg bevond; hij liet IJsselt aan zijn rechterzijde liggen en volgde de rivier, zonder zijn gelijkmatigen stap te vertragen of te versnellen, totdat hij aan een hoogte kwam, waar de weg omheen liep. Het was de laatste verhevenheid aan deze zijde der Amersfoorter Bergen, die bij de stad bijna tot aan de rivier reiken, of het overblijfsel van een aarden bolwerk, hier in vroeger dagen tot verdediging van de Eem opgeworpen. Ralph beklom den met gras en struiken begroeiden aardhoop, waarbij hem zijn staf van veel dienst was. Daarna zette hij zich op den top op zijn gemak neer, en deelde met Wolf zijn ontbijt; het eenige onderscheid in beider maaltijd bestond hierin, dat de meester uit een leeren zak dronk, dien hij bij zich had, en dat de hond genoodzaakt was aan de rivier te gaan drinken, wanneer hij dorst gevoelde. De diepste stilte heerschte nog in den omtrek, en werd alleen onderbroken door het slaan der klokken in de stad en op de omliggende plaatsen, en het loeien van het vee in de naburige weiden. De rivier volgde haar loop met een bijna onmerkbaar gemurmel, en naar de zijde van de stad hoorde men het geruisch van het water der Veluwsche beken, dat zich buiten de stad met sterk verval in de rivier stortte.

Plotseling echter richtte Wolf, die op het gras uitgestrekt had gelegen, zich op, en zag naar de zijde van het water; maar toen hij op het punt stond om door luid geblaf te kennen te geven, dat hij iets vreemds bemerkte, vatte Ralph hem in den leeren halsband, en gebod hem zich stil te houden. Het was nog zoo duister, dat de hond alleen door de fijnheid van zijn gehoor- of reukzenuwen iets moest ontwaard hebben, want zijn meester ontdekte niets, zoover hij zien kon. Eindelijk echter hoorde hij een geluid aan de overzijde van de Eem, alsof er vele menschen in gelijken tred voortgingen, en weldra was hij zeker, dat hij zich niet bedrogen had. Toen zij, die de rivier volgden, ten naastenbij tegenover hem waren, — want het was nu zeker, dat er volk aan de overzijde was, — hielden zij stil. Een oogenblik hoorde men iemand iets zachts, doch kortaf, gebieden; het ijzer van harnas en wapenen ritselde; daarna was alles weer stil, en men hoorde niets aan de overzijde dan het schuren van den stroom langs den oever.

Reeds werd de zon achter de hoogten van de Veluwe zichtbaar, toen de herder nog op dezelfde hoogte zat; hij was echter zoo verborgen tusschen een paar heesters, die er op stonden, dat men noch van hem, noch van zijn hond op eenigen afstand iets kon zien. Achter zich had hij de Amersfoorter Bergen; links het vlakke land langs de boorden der Eem; vóór zich, over de rivier, het Hoogland; daarachter, meer ter zijde in het verschiet, de Geldersche hoogten, en aan zijn rechterhand de stad met haar muren, torens en kerken. Vooral aan zijn linkerzijde had hij een uitgestrekt gezicht over het lage Eemland, en alleen de dijken, welke door het land liepen, en de boomen, die de woningen omringden, welke achter Keulhorst en Emmeklaar stonden, zoowel als de nevel, die nog over het veld hing, verhinderden hem tot aan de zee te zien. Tegenover zich zag de schaapherder een aantal soldaten, die zich achter wat houtgewas in hinderlaag gelegd hadden: met hun wapens naast zich, lagen zij allen dicht aaneengesloten op den grond, opdat men hen niet gemakkelijk zou bemerken;

RALPH

en hun aanvoerder, die nu en dan behoedzaam op verkenning uitging, vermoedde zeker niet, dat iemand hen van nabij gedesloeg. Doch weldra zag Ralph een menigte krijgsvolk, met snellen tred van den Keulhorsterdijk langs den Hamweg de stad naderen. Toen de vorsten bijna onder het bereik van een boogschot van de stad af waren, verspreidden zij zich naar alle kanten in de weilanden, en begonnen al de beesten, die in het land liepen, voor zich uit te drijven, en het geheele land, zoover als Ralph het kon overzien, was weldra overdekt met deze nieuwe soort van herders of beestendrijvers.

Door den mist, die nog niet was opgetrokken, kon waarschijnlijk de wachter op den toren niets van dat alles gewaar worden; maar het geloei der dieren, die in hun rust gestoord werden, en voornamelijk de melkbeesten, welke, in plaats van door den melker van hun melk verlost te worden, door de ruwe krijgslieden genoodzaakt werden zich met spoed te verwijderen, maakten den wachter eindelijk opmerkzaam, dat er iets ongewoons plaats had. Zij, die aan de Bloemendalsche Poort de wacht hadden, bemerkten spoedig wat er gaande was, en schoten hun roeren af. Zoo rustig als het nu aan de zijde van de hoogte was, waarop Ralph zat, zoo onrustig werd het aan de andere zijde der rivier.

Weinige oogenblikken nadat de wachten op den Lieve Vrouwetoren, door een herhaald blazen op zijn hoorn, het teeken gegeven had, dat er onraad was, begonnen de klokken van de St. Joriskerk en de kloosters te kleppen, en in de stad, die tot nog toe in een diepen slaap gedompeld was geweest, verhief zich nu ook het eentonig geluid van de bekkens, welke geslagen werden, waaraan zich een verward gedruisch van de burgers paarde, die zoo opeens in hun rust gestoord, door elkander op straat liepen, en door hun geschreeuw elkander meer vervaard maakten dan hun vijanden.

Eindelijk zag Ralph een aantal burgers uit de Bolder- en Bloemendalsche Poorten te voorschijn komen; het kleine aantal soldaten, dat zij waarschijnlijk van de muren hadden kunnen zien, en hun eigen sterkte hadden hen zeker doen besluiten om zich hun vee zoo maar niet te laten ontvoeren, en zij trokken in een verwarden hoop, voorzien van allerlei geweer, en velen ten halve gekleed, al schreeuwend vooruit. In vergelijking met de burgers, die met geheele hoopen uit de poorten stroomden, waren de soldaten ook zeer zwak; toch gingen zij bedaard met het voortdrijven van ossen, koeien, paarden en kleiner vee voort; en hoe meer zij zich van de stad verwijderden, hoe meer zij elkander naderden en zich aansloten. Hun achterhoede was sterk genoeg om de driftigste burgers terug te drijven, en hen te noodzaken degenen, die niet zoo hard geloopt hadden, op te wachten, ten einde gezamenlijk den aanval te beproeven.

Slechts enkele burgers hadden vuurwapenen; zelfs was het aantal der boogschutters niet groot; pieken, hellebaarden, pijlen, zwaarden en ook ander minder krijgsmansachtig geweer diende hun tot wapen, en de soldaten, die hun het hoofd boden, waren meest van bogen of roeren voorzien. Zij, die aan de rivier in hinderlaag lagen, hielden zich nog altijd stil, en de burgers waren hen voorbijgegetrokken zonder hen te ontwaren. Voorbij den Hamweg zag Ralph weldra geen soldaat, en nog maar een enkel stuk vee meer, dat aan hun handen ontsnapt was. De krijgslieden en hun roof bevonden zich dáár reeds achter of op den

Keulhorsterdijk; doch meer naar de rivier ontmoette het voortdrijven van het vee zooveel moeilijkheid, dat alles zich voorbij de sluizen, in de bocht van den dijk met de Eem samenpakte. Terwijl nu de soldaten alle moeite aanwendden, om het domme vee langs den Eemdijk en den weg door Keulhorst, voort te drijven, waren de burgers eindelijk in zulk een aantal bij elkaar, dat zij tot den aanval besloten, en zich een gemakkelijke zegepraal beloofden op de achterhoede der soldaten, die niet konden terugtrekken, voordat de wegen weder vrij waren. Een hoopje burgers, dat Ralph pas later met de meeste orde uit de Bloemendalsche Poort had zien komen, scheen echter begeerig om in de schermutseling vooraan te zijn. Het gevecht begon; de afstand, waarop het plaats had, zoowel als de damp van het buskruit, verhinderde den schaapherder te zien, hoe alles zich toedroeg. Het scheen echter, dat de soldaten zich staande hielden; de burgers vielen nu opnieuw aan, en zelfs zij, die op een afstand stonden te kijken, om te zien hoe alles zou afloopen, roepen mee: „Amersfoort en Montfoort vooruit!”

Opeens echter vertoonde zich een vrij aanzienlijke hoop voetknechten op den Hamweg en wel aan de bocht, die de weg neemt, als hij de Eem bij de stad nadert, en de burgers, die in kleine hoopen verstrooid in het veld stonden, namen overhaast de vlucht naar de stad; sommigen echter liepen naar hun medeburgers, die bezig waren met schermutselen, misschien meer uit vrees dat zij de stad niet bijtijds zouden bereiken dan om de zwakste partij te hulp te komen. De soldaten, die vóór Keulhorst of op den dijk gestaan hadden en zich zoo goed mogelijk tegen de burgers hadden verweerd, vielen nu zelf aan, toen dezen terugtraden. Een oogenblik schenen de burgers in beraad te staan, wat hun te doen stond; maar de naderende vijand, die hen uit de hinderlaag achter den Ham in den rug viel, en hen weldra geheel dreigde in te sluiten, liet hun geen andere keus dan zoo spoedig mogelijk terug te keeren, zich gevangen te geven, of te sneuvelen; het eerste was zeker het verkieslijkste, doch niet gemakkelijk. Ralph zag nu hoe de soldaten, die tegenover hem lagen, eindelijk hun gemakkelijke houding verlieten en zich oprichtten. Zij waren, behalve met hun zijdgeweer, met halve pieken en voetbogen gewapend; zij hielden zich echter nog achter het niet zeer bladrijke boomgewas, dat hun ternauwernood verborg. Even spoedig en even ordeloos als de burgers waren komen uitloopen, was ook hun terugtocht, of liever hun vlucht, en pijlsnel liepen zij naar de ruimte, welke er overbleef, tusschen het volk, dat hun den terugtocht trachtte af te snijden, en de rivier, in de hoop hier door te dringen. Die van de stad hadden zeker nu een paar bussen op den muur of op een der bolwerken daarbinnen gesleept; want Ralph zag het vuur en den rook van deze stukken. De schoten vielen, maar de kogels schenen niet veel kwaad te doen, daar de vijand misschien te ver verwijderd was; en toen de ongelukkige burgers aan Amersfoort den eenigen weg, die hun nog overbleef, wilden nemen, werden zij opeens in hun vlucht gestuit door de voetboogschutters, die nu bij de rivier te voorschijn traden en hun pijlen op hen afschoten.

Een wanhopig geschreeuw dat van de muren herhaald werd, verhief zich toen in het veld, de vrouwen en kinderen zagen daar hun mannen en vaders aan den

dood prijsgegeven. In dit hachelijk oogenblik trokken de soldaten, die in de stad in bezetting lagen, uit de Bloemendalsche Poort; zij hadden tot nog toe geweigerd de stad te verlaten, die aan hun bescherming was toevertrouwd, daar zij, naar zij zeiden, geen last hadden om buiten de stad te vechten of op het vee te passen; maar de verwoede menigte had hen gedwongen den uitval te beproeven. Zij trokken echter zoo langzaam voorwaarts, dat er echter in het geheel geen hulp van hun aanval te verwachten was; maar zij, die in de stad de bussen bedienden, en misschien de vruchteloosheid van hun schoten bemerkten hadden, gebruikten die met vrucht om hun eigen soldaten met verhaasten tred te doen voortgaan.

De schaapherder zag nu, hoe het hoopje burgers, dat met zooveel orde was uitgetrokken, en zich bij den aanval aan de spits gesteld had, ook nu weder dien post op zich scheen te willen nemen; een kleine aarzeling, welke er onder de vijandelijke soldaten ontstond, toen die uit de stad meer en meer naderden, werd door hen te baat genomen, en zij wierpen zich vol moed op hun bestokers. De vorige burgers trachtten enkel nog hun lijf te redden, grepen dit oogenblik aan, en zonder acht te slaan op de pijlen der voetboogschutters, die velen hunner neerwierpen en kwetsten, liepen zij naar de stad. De voetknechten waren door den uitval van die uit de stad, en door den dapperen aanval van die weinige burgers verhinderd, hun linkervleugel meer naar de rivier te laten oprukken, en de boogschutters waren niet sterk genoeg om de vluchtende menigte in haar vaart te stuiten; zij moesten zich dus vergenoegen hun pijlen in den dichten hoop te schieten.

Toen de stadssoldaten het voetvolk bijna bereikten en zich gereed maakten om hun roeren los te branden, kwam er langs den Hamweg een bende ruiters in vollen galop aanrukken, die waarschijnlijk tot nog toe achter de Huizen van den Ham verborgen waren geweest. Ralph zag hen dadelijk, misschien eer dan de soldaten, die hun roeren afvuurden, hij stond op, en zag met aandacht naar die zijde, en het scheen alsof de nieuw aangekomenen hem bijzonder veel belangstelling inboezemden. Toen de rook optrok, zonder dat er een nieuwe losbarsting was geschied, zag hij, dat de soldaten meerendeels waren neergesabeld; zij, die overgebleven waren, liepen, door de ruiters vervolgd, zonder wapens of met slepende pieken naar de stad. Twee ruiters echter, die misschien de aanvoerders waren, stonden naast elkander op den weg; zoo zij al deelgenomen hadden aan den bijval, zoo vervolgden zij toch den vluchtenden vijand niet.

Bevrijd van deze bestokers, maakte het voetvolk een snelle linksche beweging, zoodat het vluchten naar de stad onmogelijk werd. Thans liep het hoopje burgers, dat tot nog toe zoo heldhaftig gestreden had, ook uiteen; de eenige keus, welke den ongelukkigen nog overbleef, was de rivier, en velen begaven zich te water. Maar ook hier troffen de pijlen en kogels; Ralph zelf scheen nu niet meer veilig te zijn; een pijl snorde hem langs het hoofd, en hij zag een soldaat, die zich vooroverboog om zijn voetboog te spannen, het oog op hem gericht houden. De schaapherder glimlachte, zag nog eens over de vlakte, en daalde met Wolf aan de landzijde van de hoogte af. Snel legde de soldaat den pijl in de groef van den boog, bracht de kolf tegen zijn rechterschouder, en mikte over den pijl.

De muts van den schaapherder bewoog zich nog altijd heen en weer achter den aardhoop; de soldaat drukte de pees los, de pijl snorde door de struiken en doorboorde de muts van schapenvel; maar toen de muts zich in de hoogte verhief, en hij zag, dat zij op een stok geplaatst was, vloekte hij luid op dengene, die hem twee schoten had doen verspillen. Een spottend gelach antwoordde hem; de muts boog zich voorover, als om hem te groeten, en verdween.

* * *

Sedert de belegering van en bestorming der stad door Filips van Bourgondië, den vader van den tegenwoordigen Bisschop, had er in Amersfoort niet zulk een volksbeweging plaats gehad; maar helaas, het was thans geen door de overwinning opgewonden menigte, die door luide kreten haar zege verkondigde; men had geen buitgemaakte vaandels in Gods huis op te hangen, of plechtige omgangen tot dankzegging te houden; overal heerschten rouw en wanhoop. De vrouwen der verslagenen liepen, gevolgd door hun schreiende kinderen, als radeloos door de stad, vervulden de lucht met hun weeklachten, vroegen aan allen, die zij tegenkwamen, haar echtgenoot, den vader van haar kinderen terug, en beschuldigden in hun zinsverbijstering de mannen en knapen, die zij ontmoetten, van lafheid.

Het waren nu niet de lijken van de Bourgondische krijgslieden, die onbegraven in de van vee beroofde velden lagen, maar de uitgeplunderde lichamen der Amersfoortsche burgers. De verwarring en de schrik waren zoo groot geweest, dat de burgers niet eens den moed hadden gehad aan hun gesneuvelde medeburgers dezen laatsten hoon te besparen: niemand durfde zich buiten de muren wagen, voordat de achterblijvers en trosboeven van het vijandelijke leger, die de dooden uitkleedden en beroofden, zich verwijderd hadden. Vrouw en kind begaven zich nu naar buiten, en zij, die het gevecht gelukkig ontkomen waren, gingen vooraan om de plaats aan te wijzen, waar zij, die aan hun zijde gestreden hadden, gevallen waren. Een man, dien men sedert geruimen tijd in de verte het slagveld had zien doorkruisen, kwam nu naar de stad, en begaf zich naar binnen, toen de anderen naar buiten snelden. Hij antwoordde niet op hetgeen men hem vroeg, maar vervolgde langzaam en pijnlijk zijn weg, zijn schreden ondersteunend door te leunen op een groot, breed zwaard, dat hem tot wandelstaf diende. Ook in *de Vergulde Helm* heerschte droefheid; de vroolijke meester Wouter was niet teruggekeerd; ook hier beweende men een vader en echtgenoot, het hoofd van het huisgezin. Hoewel moeder en dochter hun smart minder luidruchtig geuit hadden dan vele andere vrouwen, toch was die niet minder hevig, en daar de onzekerheid, waarin zij verkeerden, bijna even pijnlijk was als het ongeluk zelf, toch deed de terugkomst van de drie oudste gezellen van den smid voor een oogenblik haar droefheid verminderen en de hoop herleven.

Vrouw Martha bevond zich met haar dochter in de huiskamer; de grond was geheel nat van het water, dat droop uit de kleeren van Dirk en de twee gezellen, die op een bank zaten, en op hun zwaarden geleund, van de vermoeienissen uitrustten. Wat Dirk betreft, hij zat in den stoel van den meester, en

vertelde aan de vrouwen, die met angstige verwachting de woorden uit zijn mond opvingen, hoe alles zich had toegedragen. Op de eerste vraag van Martha, of haar man leefde of dood was, had Dirk zijn schouders opgehaald en gezegd: „God geve, dat ik mij bedrieg, maar ik vrees, dat *de Vergulde Helm* zijn meester verloren heeft.” Hij verhaalde voorts, hoe Wouter aan allen, die hij in de haast had kunnen vereenigen, aangeraden had, zich eerst behoorlijk te wapenen en daarna wel later dan vele andere burgers was uitgetrokken, maar toch het eerst met ernst het gevecht had aangevangen tegen de soldaten van Van Wilpen, die het vee voor zich uitdreven en de achterhoede uitmaakten. „Maar toen onze meester den tweeden aanval wilde beproeven tegen de vijandelijke knechten, die vóór Keulhorst bij de rivier hadden post gevat,” vervolgde hij, „toen kwamen die satansche knapen van den kapitein Salazar, die de tweede slagorde had, achter de huizen van den Ham te voorschijn en vielen ons in den rug, om ons te omsingelen. Nu was er aan geen redden van het vee meer te denken; elk zag naar een goed heenkomen om, en de vlucht begon. De meeste burgers wierpen hun wapens weg, en de soldaten van Van Wilpen begonnen nu ook op hun beurt ons duchtig met hun roeren en bogen te bestoken. O, waren al de burgers zoo goed gewapend geweest, als wij van de Langestraat, en zoo moedig als mijn meester, dan hadden wij nog wel door de slagorde van die Fransche huurknechten kunnen heenbreken, maar het was een verwarde hoop. Vergeefs riep de meester: „Staat, burgers! Sluit aan en volgt de jongens van de Langestraat!” maar zij luisterden niet naar hem, en zochten, tusschen den vijand en de Eem door, naar de stad te ontkomen. Maar zie, daar rezen eenige voetboogschutters op, die achter het eikenboschje aan den rivierkant verborgen gelegen hadden en op ons schoten; nu vermeerderden de angst en de vertwijfeling; de pas was afgesneden; alles drong weer achteruit en met moeite worstelden wij door die besluitelooze menigte heen. Op dit oogenblik moeten zeker die luie schobbejakken van soldaten, die hier in de stad zoo den gebraden haan speelden, zijn aangevallen; indien zij vroeger hun plicht gedaan hadden, zouden zij zelf en wij er misschien beter afgekomen zijn; maar zij kwamen te laat en hun uitval diende alleen om ons van eenige rabauwen te verlossen, die het leven niet waard waren, terwijl er toch zooveel brave lieden gevallen zijn. Hun komst maakte echter, dat kapitein Salazar zich zoo spoedig niet tot aan de rivier kon uitbreiden en onze meester greep deze gelegenheid aan, om een poging te doen tot behoud van de burgers, die het gebruik van hun armen en wapens schenen te hebben vergeten. „Ik wil laten zien,” riep hij, „dat de meester uit *de Vergulde Helm* in zijn jeugd soldaat geweest is, en dat hij evengoed een harnas weet te verbrijzelen als te smeden. Komaan, jongens van de Langestraat! Laten wij die knapen van den kleinen Salazar eens luchtig op de huid vallen; indien wij zijn linkervleugel verslaan, zijn wij gered, en arme menschen, welke als het onnoozele vee in het rond loopen, kunnen zich redden, als zij die boogschutters onder den voet loopen! Die mij liefheeft, volg mij, val aan, Amersfoort, val aan!” Met deze woorden snelde hij welgemoed op den vijand in. „Valt aan, jongens, jongens van de Langestraat, slaat dood!” riepen wij, die hem volgden; doch wij waren weinig in getal; ik was met vijf van mijn makkers

achter hem, met velen van ons gild en de naaste bureu van den meester. De weerlooze hoop burgers maakte nu ook grootendeels gebruik van deze gelegenheid om naar de stad te vluchten, maar die laffe soldaten lieten zich reeds bij den eersten aanval door de vijandelijke rijzige ruiters overhoop werpen, en sloegen op de vlucht. Toen kregen wij de geheele macht van dien duivelschen Salazar op het lijf. Mij dunkt, ik zie hem nog, op een groot wit paard, achter de gelederen van zijn volk, dat hij op zijn manier op ons aanvuurde. Vele honden zijn des hazen dood, zegt men; zoo ging het ook bij ons: de meester was zoo driftig, dat hij mij niet hoorde, toen ik hem aanried ook om zijn behoud te denken; doch hij riep maar: „Terug, Salazar! Leve St. Eloy! Voor Amersfoort!” Helaas, wat ik verwacht had, gebeurde; een der vreemde soldaten gaf hem zulk een slag met zijn hellebaard op het hoofd, dat de meester bewusteloos neerviel. De soldaten juichten, toen zij hem zagen vallen; want zij hadden de kracht van zijn arm ondervonden; eenigen wierpen zich op hem om hem af te maken, indien hij nog leefde. Vruchteloos beproefden wij, gezellen, ten minste zijn lichaam meester te worden, want nauwelijks was hij gevallen, of de soldaten wierpen zich op ons. Sedert heb ik onzen goeden meester niet weergezien; een oogenblik boden wij nog weerstand, en drie van mijn makkers vielen aan mijn zijde. De dood van den braven meester uit *de Vergulde Helm* benam den moed aan hen, die bij ons waren; ook de jongens van de Langestraat zochten een goed heenkomen, of liever een andere plaats om te sterven. Van alle kanten ingesloten door het zegevierend krijgsvolk, dat lustig de trom roerde, van alle zijden bestookt met pijl en kogel, bleef er niets over, dan door het water heen aan den dood te ontkomen. Ik wierp mij met deze twee gezellen zonder aarzelen in de Eem; velen volgden ons voorbeeld, zelfs waren er onder, die voor het eerst van hun leven te water gingen. Wij bereikten met ons drieën gelukkig de overzij, ofschoon die verdoemde voetboogschutters nog menigeen in het water doodschoten of kwetsten; zij troffen mij echter slechts aan den arm. Toen wij aan den vasten wal en gered waren, begon aan de overzijde de slachting van de arme burgers, die weldra niet eens meer het water konden bereiken, maar zich moesten overgeven. Zij werden onbarmhartig van het leven beroofd; toch geloof ik, dat velen nog gered zijn; want toen wij stadwaarts gingen, zagen wij de bisschoppelijke ruiters, die dwars over het veld kwamen aanrennen en zich tusschen de soldaten en de burgers wierpen; het overschot is dus zeker gevangen genomen.” Hier eindigde Dirk, en zei nog eens, dat het ongeluk alleen geschied was, omdat de smid zich voor zijn medeburgers in de bres gesteld had en hij ried de vrouwen aan, om alle hoop nog niet op te geven, voordat men nadere berichten had.

Maria en haar moeder hadden gunstiger tijding verwacht; opnieuw stortten zij tranen over den goeden meester, die steeds een zorgvol echtgenoot en vader geweest was. Nog veel wilden zij vragen, maar de bleekheid van den meesterknecht en de vermoeidheid, welke de drie mannen lieten blijken, maakten, dat zij de gezellen aanrieden zich van droge kleeren te voorzien; deze verlieten dan ook het vertrek om zich in de werkplaats te gaan verkleeden. Toen zij terugkwamen, hadden moeder en dochter weer meer hoop, want de eene had

de andere zoeken te troosten. Griet had gezorgd, dat er wijn en brood voor de gezellen voorhanden was; ook scheen de wijn hun krachten te doen herleven. Zij waren alle drie op meer dan één plaats licht gewond, maar hadden daar zelf in voorzien; doch Maria verbond de wond, welke Dirk aan den arm had en die vrij ernstig was. „Ik dank u, Maria,” zei de gezel; „ik wenschte wel, dat gij uw vader ook dienzelfden dienst kondet bewijzen; dan ware hij nog hier en wij allen waren gerust.”

„O, ik had ook nimmer geloofd, Dirk,” zei vrouw Martha, „dat gij zoudt terugkomen zonder den meester, en toen ik u zag, dacht ik reeds, dat hij gered was.”

„Zoo,” antwoordde Dirk verlegen, „ik had het, bij mijn ziel, zelf niet geloofd, indien iemand het mij gisteren gezegd had; maar tegen de overmacht kan men niet; ook weet gij nu immers nog wat er gebeurd is en hebt iemand om den winkel aan den gang te houden, want wat konden die drie arme borsten die na den meester gevallen zijn, u voor dienst doen? Immers niet, en toch zou ik misschien maar beter gedaan hebben om mij maar te laten vermoorden, als gij denkt, dat ik een ontrouw gezel geweest ben.”

Martha en haar dochter hadden moeite om hem te beduiden, dat zij hem, noch zijn makkers beschuldigden; de vrouw gevoelde, dat zij jegens den trouwen knecht onrechtvaardig geweest was, en toen zij hem vroeg, of de soldaten, die zich op den smid geworpen hadden, hem voor zijn oogen met hun wapenen getroffen hadden, antwoordde hij, dat Wouter nauwelijks gevallen was, toen hij reeds door het vooruitdringend volk aan hun oog onttrokken werd, waaruit hij opmaakte, dat de meester, zoo de eerste slag hem niet gedood had, misschien nog in leven kon zijn. Maria wischte de tranen af, die langs het schoone en van alle kleur beroofde gelaat biggelden, en vroeg: „Maar, Dirk, ik heb u van rijzige ruiters hooren spreken; kunnen die nog niet tijdig genoeg gekomen zijn? Immers indien de heer Van Schaffelaar zich bij hen heeft bevonden, dan liep mijn goede vader geen gevaar.”

„Tijdig,” herhaalde Dirk, en daar hij niet opnieuw wilde zeggen, dat Wouter reeds lang gevallen was, toen de ruiters kwamen, en de vrouwen zoo hun laatste hoop niet wilde ontnemen, vervolgde hij: „Ja, wij willen het hopen, maar zeker weet ik het niet, en al hing er mijn leven aan, dan zou ik niet kunnen zeggen, of de heer Van Schaffelaar er bij geweest is of niet.”

„Hoe is het mogelijk,” zei Martha verwonderd, „gij waart er immers bij, en hebt ons zelf van de ruiters verhaald.” Zij wenschte zoo gaarne, dat hij haar verzekerd had, dat de meester nog leefde, maar de eerlijke borst, die niet anders gewoon was dan de waarheid te zeggen, haalde de schouders op en antwoordde: „Ja, bij mijn ziel, wij hadden geen tijd om naar het paardenvolk te kijken, toen het voetvolk ons op de huid viel. Het is voor de tweede maal in mijn leven, dat ik een gevecht bijwoon; het kan gebeuren, dat de aanvoerders weten, wat er gebeurd is, maar wij, gemeene lieden, weten niet wat er voorgevallen is; men heeft slagen uitgedeeld en slagen ontvangen, dat is alles wat men weet, als men levend thuiskomt. De meester, die in zijn jeugd de wapenen voerde, heeft mij altijd gezegd, dat hij het zoo bevonden heeft.”

„O die akelige onzekerheid,” zei Maria; „beste Dirk, is er dan niets aan te doen om eenige inlichting te bekomen? Zal mijn lieve vader, indien de goede God hem tot zich genomen heeft, daar gedurende den nacht moeten liggen?” Zij bedekte snikkend haar gelaat met haar handen. Maria, eigen smart vergetend, sloot haar in de armen; en terwijl Maria haar moeder eveneens omhelsde, en haar gelaat aan den moederlijken boezem verborg, zei deze: „O, gezellen, bedenkt wat Maria gezegd heeft; misschien is mijn man, hoewel gekwetst, nog niet dood; mogelijk hebben die wreedaards nog medelijden met uw goeden meester gehad. Ik weet het, Dirk, wij vragen veel, maar bedenk wien wij beweenen; o, ik weet, dat Wouter door u geacht en bemind wordt. Zou er geen mogelijkheid zijn om zijn droevig overschot terug te vinden?”

„De vijand is nog niet afgetrokken, vrouw Martha! Maar zoodra het kan geschieden, zullen wij zien,” zei Dirk aarzelend, en schudde met het hoofd.

„Foei, Dirk,” zei Griet, die moeite had om het gesprek te volgen; want zij spraken allen zacht; de droefheid en vermoeidheid hadden hun krachten uitgeput. „Zal het lijk van den meester, wiens brood gij zoo vele jaren gegeten hebt, dan onbegraven in het veld blijven liggen, als dat van een vreemden schooier? Neen, neen, toen ik nog jong was, dachten de mannen er heel anders over.” Maar Dirk noch één van zijn makkers antwoordden iets; zij bewaarden een diep stilzwijgen.

„Ik zal gaan,” riep Maria en stond op, „die arme gezellen zijn vermoeid en gekwetst, ik, zijn dochter, zal gaan; het is plicht! Die vreemde soldaten zullen mij niet terugwijzen, als ik zeg, dat ik mijn vader zoek; ik zal hem de oogen sluiten, indien wij hem voor altijd verloren hebben, of hem verzorgen, als hij nog leeft. O, hij zal niet sterven, mijn goede vader, als hij zijn Maria naast zich ziet.” Voor een oogenblik kleurden zich haar wangen, en een treurige glimlach vertoonde zich op haar gelaat, dat door geestdrift en ouderliefde bezielde werd. „Gij zult niet gaan, Maria,” zei vrouw Martha en greep haar bij den arm, „gij moet hier blijven, mijn dochter, het is mijn plicht uw vader te gaan zoeken; ik heb hem immers trouw beloofd voor God! Volg mij niet; mijn lieve Heere Jezus zal mij bijstaan, en de krijgslieden zullen de bedroefde vrouw geen leed doen; maar uw onschuld zouden zij niet ontzien, na uw vader vermoord te hebben.”

„O, laat mij niet thuis, beste moeder,” zei Maria smeekend, „laat ons tezamen gaan.”

„Wilt gij dan, Maria, dat ik tweemaal tranen zal storten op één dag? Wilt gij dan, dat ik mijn man en ook mijn dochter verliezen zal?” zei Martha ernstig, „want de woeste soldaat is zonder mededoogen.”

„Gij zult niet gaan, vrouw Martha, noch uw dochter,” zei Dirk vastberaden, terwijl hij met moeite opstond. „Of denkt gij, dat het volk van Salazar zich aan uw woorden of tranen zou storen? Gij zijt nog te jong, meesteres, om die knapen in den weg te komen; onze Griet zou minder gevaar loopen, maar zij kan hier blijven; ik zal zelf gaan. Bedroeft u niet, voordat ik nader bericht breng, en indien ik niet vóór den avond terugkom, dan moet gij maar denken, dat ik bij den meester lig.”

Hij kustte de handen van Martha en haar dochter en toen deze vroeg, of zijn wond aan den arm hem veel pijn deed, zei hij: „Neen, Maria, dat zal wel gaan. Al wat ik u verzoek, is mij in uwe gebeden te gedenken, als ik niet weerkom; want ik ben een arme zondaar, en al hetgeen gij verzoekt, zal de Lieve Heer aan zijn gebenedijde Moeder niet weigeren; vaarwel! Wat u betreft,” zei hij tot de gezellen, die wilden meegaan, „blijf liever hier; ik kan alleen wel zoeken, en gij zoudt mij niet kunnen verdedigen tegen de overmacht; ik wil geen anderen verdediger, dan mijn Heer Jezus. Hij zal mij genadig wezen.” Hij wees het zwaard en den opsteker terug, die zij hem ter hand wilden stellen, gaf hun en Griet de hand en verliet langzaam, doch gelaten het vertrek.

De getrouwe meesterknecht kwam terug, en toen men hem op een stoel neergezet en een weinig te drinken had gegeven, wees hij op het zwaard van den dapperen meester, dat hij had meegebracht.

„Anders heb ik niet gevonden,” zei hij zacht; „en toch ben ik op de plaats geweest, waar hij viel. Beschuldig mij niet, het is mijn schuld niet; maar zij hebben sommigen der burgers van hun kleeren beroofd en in de sloot geworpen; misschien is hij daar bij geweest, of God heeft hem gered. Groet hem dan van mij, en hij zal u zeggen, dat ik aan zijn zijde mijn plicht gedaan heb; maar ik zal hem niet weerzien.” Hij zweeg, zijn hoofd zonk op zijn borst voorover, en hij zou gevallen zijn, indien Maria hem niet bijtijds had vastgehouden.

Toen de avond viel, zat Martha voor het glasraam, en sloeg nu en dan haar vochtig oog ten hemel: zij bad. In de bedstede, die de brave smid in den vroegen morgen met spoed verlaten had, om de reden van het alarm te vernemen, rustte nu zijn trouwe knecht. Gelukkig had Martha zich bedrogen, toen zij meende, dat hij stierf; toen hij zijn bewustzijn verloor, had men hem weer bijgebracht, en hij sliep nu. De goede Martha wou zelf hem verzorgen, wijl hij zooveel voor haar man gedaan had; de christelijke plicht gebod het haar immers om alles voor den armen gezel te doen, wat in haar vermogen was, en zijn verzorging zelf was geëigend, om haar wat verstrooiing te bezorgen. Zij had Maria verzocht zich ter rust te begeven, en deze had eindelijk aan haar bede voldaan. Vader Hendrik van Broekhuijsen, pater van het St. Agatha-klooster, had het huis der rouw bezocht, en zijn troostredenen waren niet zonder vrucht geweest; hij was de biechtvader van het huisgezin, en ofschoon zijn tijd zeer kostbaar was, daar ook andere ongelukkigen hem behoefden, had de goede vader eenige burens overgehaald, om, vóórdat de avond viel, met het noodige gereedschap de slooten te doorzoeken. Hij bracht echter zelf aan de bedroefde vrouw de tijding, dat men den meester niet gevonden had, vermaande haar om goeden moed te houden, en zich tot God de wenden, keurde het goed, dat zij haar dochter ter rust had laten gaan, en verliet, na Dirk den pols gevoeld te hebben, het vertrek en het huis, met de belofte den anderen morgen terug te komen. Zij zat dan, aan den goeden en vroolijken Wouter denkend, voor het raam, toen Griet voorzichtig binnenkwam, en haar berichtte, dat er een boerenknecht of veehoeder was, die haar alleen wenschte te spreken, maar niet wilde zeggen, wie Martha gelastte haar hem te zeggen, dat zij nu niemand spreken kon, maar dat hij was, of wat hij te zeggen had.

hij op een anderen tijd moest terugkomen; doch Griet kwam spoedig en met een blij gezicht terug, en zeide vroolijk:

„Die jongen brengt tijding van den meester, vrouw! De goede Heer geve, dat hij niet liegt!”

Natuurlijk weigerde Martha nu niet langer den vreemden man te zien, die spoedig in de kamer trad, en zelf de deur toedeed; zoodat Griet, die gedacht had ook iets te vernemen, in haar hoop bedrogen werd. De binnentredende, die een ruime, half versleten kleeding van grove wollen stof en een muts van leer droeg, zag snel de kamer rond, doch werd Dirk niet gewaar, die in de bedstede achter de gordijnen lag, en Martha, die hem reeds aan de deur tegemoet kwam, kon bijna niet spreken van aandoening. „Leeft mijn man? Om Gods wil, antwoordt mij,” vroeg zij met gesmoorde stem.

„Heeft men u gezegd, dat de meester dood was?” vroeg de vreemdeling, wiens stem misschien door vermoeden ook niet vast was.

„Ja! Ja! Dat heeft men gezegd; maar, och, laat mij niet in onzekerheid, zal ik hem weerzien?” riep zij angstig.

„Wie op God vertrouwt, is nimmer verloren; de goede Heere Jezus is machtig; Hij kan het leven weergeven aan hem, die op den oever van den dood is,” zei de vreemdeling langzaam.

„Hij leeft dan nog! Wouter leeft!” riep Martha verheugd, terwijl zij hem bij den arm greep, „bedriegt gij mij niet? O, misleid een vrouw toch niet, knaap! Zeg mij, leeft hij nog?”

„Ik heb hem eenige uren geleden nog gezien,” antwoordde deze, „en ik zou u meer zeggen, indien ik niet vreesde, dat gij te veel ontstellen zoudt.”

„O, neen, spreek vrij op, nu hij leeft, kunt gij alles zeggen: het doet mij zoo wel. Maar hij is gekwetst? Verzwijg mij niets; want wie zal hem verzorgen, als ik het niet doe?” riep zij, lei haar hand op zijn schouder, en zag hem vragend aan.

„De wonden, die hij in het gevecht gekregen heeft, zijn van weinig belang: een beetje verdooving in het hoofd van den slag, die hem heeft neergeworpen; maar hij is gevangen, vrouw Martha,” zei de vreemdeling.

„En gij spreekt de waarheid, gij hebt hem gezien, gij zweert zulks bij uw zaligheid?” vroeg vrouw Martha, die nog twijfelde, en op hem toetrad, ten einde de uitdrukking van zijn gelaat te zien, dat vuil en onkenbaar was. Toen de vreemdeling met het hoofd knikte, riep zij verheugd: „O, dan heeft de Heilige Moeder Gods mijn bede verhoord; Wouter leeft, en Maria heeft haar Vader nog.”

Terwijl de brenger van deze blijde tijding met aandacht den trek van geluk en zalige tevredenheid opmerkte, welke het gelaat van de brave vrouw bezielde, trof haar zijn fonkelend, zwart oog; zij noodzaakte hem tegen zijn zin eenige schreden naar het raam te doen, en riep toen verbaasd: „Zijt gij het, Frank; bedrieg ik mij niet? O ja, gij zijt het wel,” en haar armen om zijn hals slaande, kustte zij, niettegenstaande zijn morsig gelaat, den jongen ruiter; want zij had zich niet bedrogen.

„Ja, ik ben Frank, beste Martha,” antwoordde deze, en drukte haar hand met

aandoening in de zijne.

„En waarom niet gezegd, dat gij het waart, en waarom zoolang gewacht met mij te zeggen, dat Wouter leeft?” vroeg zij verwonderd.

„Ja, Martha,” zei Frank aarzelend, „het zou mogelijk beter geweest zijn, dat gij mij niet herkend hadt, ik ben natuurlijk niet veilig hier in de stad,” vervolgde hij snel, „en ik vreesde u kwaad te doen door dadelijk te zeggen, dat de meester nog leeft.”

„O, ik geloof niet, dat het mij kwaad gedaan zou hebben,” zei zij gevoelvol; „kan de vervulling van de vurigste wenschen en gebeden kwaad doen? Neen! Zie, ik ben nu zoo verheugd, als ik nimmer was; maar hoe is het mogelijk, dat Wouter nog leeft? Gij, of de heer Van Schaffelaar hebt hem zeker gered.” Frank zei haar nu, dat Wouter alleen aan een goddelijke bewaring het leven te danken had; men had hem reeds voor dood gehouden, toen hij gevallen was, en dit, of het spoedig voortrukken der soldaten van Salazar, was waarschijnlijk de reden, dat men hem den doodsteek niet gegeven had. Van Schaffelaar, die, toen de soldaten van de stad verjaagd waren, zijn ruiters had gebruikt om zoo-veel burgers als hij maar kon het leven te redden, terwijl hij den ridder Jean de Salazar herinnerde, dat de Bisschop het maken van gevangenen had bevolen, had tevens aan den ridder gevraagd, waar het gevecht het hevigst geweest was, en den vreemden krijgsman zelf had hem de plaats aangewezen, waar die van de stad den aanval op zijn linkervleugel gedaan hadden. „Het waren dappere lieden,” zei hij, „en zij zijn niet teruggegaan, voordat hun aanvoerder, die zich als satan weerde, gevallen was.” „Wij kenden den meester,” vervolgde Frank, „en wisten nu, waar wij hem moesten zoeken, als hij mocht zijn gevallen. Hij was nog buiten kennis, toen wij hem vonden, en met moeite brachten wij hem bij. Onze ruiters hebben hem naar Keulhorst gedragen; hij bevond zich vrij wel, toen ik hem verliet, en zal onze bende op een wagen volgen. Gaarne zou Van Schaffelaar hem teruggezonden hebben; maar de bevelen luiden zeer stellig, en mijn vriend kan niets voor hem doen dan een goed woord bij den Bisschop; want bij de eerste gelegenheid moeten de gevangenen naar Rhenen of Wijk overgebracht worden. Ten einde u gerust te stellen, verzochten Van Schaffelaar en uw man mij, u dit alles te berichten; ik trok deze vermomming aan, sneed den knevel af, en maakte mijn gezicht met aarde en water onherkenbaar. Ik ben door de Kamppoort binnengekomen, een melkbeest voor mij uitdrijvend, dat ik voorgaf in veiligheid te willen brengen. Voordat ik vertrek, moet ik u den groet van den heer Van Schaffelaar en den meester overbrengen; zij verzoeken u, zoowel als uw dochter, goeden moed te houden, en uw man heeft mij verzocht te vragen, of Dirk en zijn gezellen, die zoo braaf gestreden hebben, gered zijn of niet,” eindigde hij snel.

„Dirk ligt daar,” antwoordde Martha, „hij is met twee van zijn makkers teruggekomen, en heeft nog een vergeefschen tocht gedaan om het lijk van zijn meester te zoeken, en dit heeft hem bijna het leven gekost; wij dachten, dat Wouter in een sloot geworpen was.”

„Indien ook hij onder de handen van de knapen gekomen was, die de lijken hebben uitgeschud, dan zouden wij ons over zijn behoud niet behoeven te verheugen,” zei Frank, en wendde zich naar de deur.

„Gij zult dus vertrekken zonder Maria te zien,” zei Martha verwonderd; „neen. dat kan niet; ik wil het arme kind ook niet langer in onzekerheid laten.”

„Ik kan niet langer blijven, beste vrouw,” antwoordde Frank; maar eer hij kon vervolgen, werd de deur geopend, en Maria zelf trad snel het vertrek binnen. „Is er goede tijding van vader?” riep zij en zag rond in het donkere vertrek, „moeder, zeg mij toch wat er van is, leeft hij?”

Martha aarzelde, en Frank bewaarde een diep stilzwijgen; doch toen Maria angstig vervolgde: „Och ik zie het al. Alle hoop is vervlogen: hij leeft niet meer,” toen sloot Martha haar in haar armen en zei verheugd: „Neen, mijn dochter, uw vader is niet verslagen. De Heer heeft hem ons gelaten, en uw bruidegom heeft hem verzorgd. Daar staat Frank, hij brengt u den groet van den meester en van heer Jan.”

„Dus gered!” zei Maria en sloeg haar oog dankbaar ten hemel, „door U. o God, en door Van Schaffelaar. O, moeder, dat is te veel geluk na zooveel droefheid!” Zij beefde van aandoening en haar moeder liet haar zitten op een stoel. Griet, die de lamp aanstak, gaf zoo luid haar vreugde over de goede tijding te kennen, dat Dirk zich bewoog, en met zwakke stem vroeg, wat er gebeurde. Frank, die sedert de komst van Maria nog niets gezegd had, trad naar de bedstede, gaf den knecht te drinken, en deelde hem behoedzaam mee, dat alle hoop op behoud van den meester nog niet voorbij was, daar men bericht had, dat hij gevangen was genomen.

„Maar gij zegt niets tot Frank, Maria,” zei haar moeder, nadat zij haar had laten drinken, „en toch hebben wij aan hem deze vreugde te danken.”

„O, het is zoo, moeder,” zei zij, „maar ik dacht om niets dan om mijn vader. Ik dank u, Frank. O, gij hebt mij zulk een groote weldaad gedaan! Kom een weinig naderbij want ik kan nog niet opstaan; ik zal God bidden, dat hij er u voor zegent,” en zij stak hem haar hand toe.

„Bid voor mij, Maria,” zei Frank, die haar langzaam naderde; „maar ik verdien niet voor de tijding, die ik breng, iedereen zou hetzelfde gedaan hebben.” Hij greep haar hand en kuste die.

„Wat is dat, Frank?” zei Martha verwonderd; „voor welke jonkvrouw ziet gij mijn dochter wel aan? Men zou waarlijk zeggen, dat die kinderen elkander nooit gezien hadden. Maria! Frank waagt zijn leven om thans hier te komen; gij had hem uw wang moeten aanbieden, zooals het een brave burgerdochter betaamt, of zijt gij vies van het zwarte gelaat van den armen jongen, dat hij om onzentwil heeft vuil gemaakt?” eindigde zij lachend.

„O, neen, lieve moeder, zei Maria fluks, terwijl zij met moeite opstond en haar wang, die over de bestraffing van haar moeder kleurde, aan Frank te kussen gaf. „Ik bid u, zet u neer, Maria,” zei Frank aangedaan, „wanneer men om het verlies van een braven vader getreurd heeft, kan men ook zoo spoedig aan alles niet denken.”

„Gij kunt ook niet meenen, dat ik u thans minder genegen zou zijn dan voorheen,” zei Maria vriendelijk; „maar uw hand heeft, indien ik het wel heb; ga zitten en verkwik u. Ik geloof, moeder, dat zijn krachten uitgeput zijn, evenals bij Dirk. Ga toch zitten, Frank!”

„Ik dank u, Maria,” hernam deze; „o, ik ben nog sterk; gij hebt u vergist,” zei hij glimlachend, „een krijgsman mag niet beven, en ik moet heen: de heer Van Schaffelaar wacht mij misschien reeds terug; hij heeft mij vooral verzocht u te groeten, en uw vader.....”

„Gij wilt dus vertrekken, voordat gij mij alles verhaald hebt, wat gij weet, en hoe mijn vader het maakt,” riep zij snel, en wierp een smeekenden blik op hem. Maar Frank zei, dat hij reeds alles aan haar moeder verteld had, en voor zijn en hun eigen veiligheid niet langer durfde blijven. Doch vrouw Martha en Maria wilden hem volstrekt niet laten gaan, maar tot den volgenden morgen houden. Vergeefs was zijn tegenstreven; eindelijk gaf hij, onder het loozen van een zucht, zijn toestemming, en hield met het van vreugde opgetogen gezin den avondmaaltijd; want, als was de meester uit *de Vergulde Helm* gevangen, men hoopte toch hem spoedig door bemiddeling van Maria's bruidegom, misschien wel zonder losprijs, in Amersfoort te zien terugkeeren.

Den volgenden morgen was het ontbijt in de bovenkamer aan de tuinzijde door de zorg van Griet gereedgezet, omdat Dirk in het gewone huisvertrek te bed lag. Vrouw Martha had dezen nacht aan de zijde van haar dochter geslapen, en Maria was, nadat zij met Martha gezamenlijk de Heilige Moeder Gods en alle Heiligen vurig gedankt had, als het ware in de armen van haar moeder, onder het praten over haar goeden vader, ingeslapen. Zij gevoelden zich beiden zoo gelukkig, dat weldra een verkwikkende slaap zich van hen meester maakte; het was alsof een weldadige geest om het rustbed zweefde; want zelfs in den slaap behield hun gelaat een uitdrukking van hemelsche vreugde. Nu en dan zweefde er een bevallig lachje op het wezen van de schoone, deugdzaame vrouwen, en zoo al een droom haar naar het slagveld terugbracht, dan was het om den dapperen bruidegom met zijn ruiters den meester te zien redden, en hem aan de handen der soldaten te zien ontrukken, of door den Bisschop zijn vrijlating te hooren toestaan.

Terwijl Martha zich nu den anderen morgen, nadat zij zich met haar dochter onder het aankleeden in een vroolijk gesprek verdiept had, naar beneden spoedde, om te zien, hoe het met den zieke was, begaf Maria zich naar het vertrek, waar het ontbijt wachtte. Deze kamer, die even groot was als het huisvertrek, was echter veel deftiger gestoffeerd: de tafel en stoelen waren van notenboomhout vervaardigd; een trezoor van eikenhout, dat zeer fraai gebeeldhouwd was, stond op den achtergrond van de kamer, die halverwege met hout was beschoten; voor het overige waren de muren netjes gepleisterd en gewit. Onder de tafel lag een fijn gevlochten mat en een zeer kunstig bewerkte, zware, ijzeren vuurhaard stond voor een staande ijzeren plaat onder den grooten schoorsteenmantel op den haardsteen. Een der kleine kruisramen stond open, en Maria keek vroolijk in den tuin; het schoone weer had haar aan het venster gelokt, en zij deed een paar verdorde bladeren van den stengel van een bloem

af, die in het breede kozijn stond. Het eenvoudig gewaad, dat zij aan had, zat netjes aan de bevallige leest, en hoewel haar huysel niet met zooveel zorg was opgezet als anders wel, zoo zat het misschien ook minder gedwonger.

Op dit oogenblik trad Frank in het vertrek; zij keerde dadelijk het hoofd om, en zei vroolijk: „Goeden morgen, Frank. Hebt gij wel gerust in *de Vergulde Helm*?” De jongeling had reeds een stap teruggedaan, zoodra hij haar gewaar werd; maar toen zij omzag, was hij genoodzaakt te blijven. „Ik dank u, Maria,” antwoordde hij terstond, „ik heb zeer gerust geslapen, kunt gij mij hetzelfde zeggen van u en uw moeder?”

„O ja, Frank,” hernam zij op denzelfden toon; „nu, wij zouden niet goed kunnen slapen na de goede tijding, die gij ons gebracht hebt!” Zij had den blik niet gezien, dien Frank op haar had geworpen, vóórdát zij omzag, en wist niet, dat hij gedurende den nacht geen oog gesloten had.

„Indien mijn komst u en uw moeder eenige rust bezorgd heeft,” zei Frank gevoelvol, „dan heb ik opnieuw reden om het oogenblik te zegenen, waarin uw vader en mijn vriend mij verzochten naar de stad te gaan; wanneer het hart treurig gestemd is geweest, is de rust zoo heilzaam.”

„Ja, gij hebt wel gelijk, Frank,” zei het meisje in gedachten, en vervolgde, toen de ruiter een weinig naderbij gekomen was, „maar nu zie ik eerst, dat gij zoo bleek zijt; gisteravond was uw gelaat zoo besmeerd, dat men uw kleur niet ontdekken kon, gij zijt immers niet ongesteld; want dan laten wij u niet vertrekken,” eindigde zij met deelneming.

„O, wel neen, Maria,” antwoordde Frank, „ik zei u immers toen reeds, dat ik gezond was; ik zal zoo bleek zijn, omdat ik mijn knevel heb afgesneden,” zei hij gedwongen lachend.

„Gij hebt dus een knevel gedragen, die uw gelaat bedekte,” zei zij, schalksch lachend; doch haar gelaat veranderde snel, toen zij een stap in het vertrek had gedaan; zij vatte zijn hand, voordat hij ze kon terugtrekken, en riep: „Maar waarlijk, Frank! Gij hebt de koorts; ik geloof dat uw hand beeft, evenals die van Dirk, toen pater van St. Aagten mij onderrichtte, hoe ik hem den pols kon onderzoeken.”

„Gij gekscheert met mij,” zei Frank, schijnbaar vroolijk, en trok zijn hand terug; „het dragen van het harnas vermoeit wel een weinig, en men is zoo gewoon om dien zwaren last om zich heen te hebben, dat men beeft, als men ongewapend is.”

„En Van Schaffelaar dan?” zei Maria, „is die dan ook niet aan het harnas gewoon? En toch heb ik nooit kunnen bemerken, dat zijn hand beefde.”

„Nooit, Maria?.....” zei de ruiter vragend, terwijl hij haar opmerkzaam aanzag. Zij scheen zich te bezinnen, lachte en antwoordde toen: „Nu, ja.” Zij bloosde en vervolgde snel: „Nu ja. Nooit heb ik ontdekt, dat de zwaarte van zijn wapenen zijn hand minder vast maakte.”

„De heer Van Schaffelaar is ook sterker dan ik,” hernam de jongeling; „maar zoo gij iets aan hem hebt mede te geven of te zeggen, zoo onderricht mij er van.”

„Gij zult mijn boodschappen getrouw overbrengen, niet waar?” vroeg zij vroolijk.

„Zeer zeker, Maria,” zei Frank, en zij vervolgde: „Welnu, nader dan, of zet u neer; want ik moet deze bloem nog van haar dorre bladeren ontdoen, voordat wij gaan aanzitten.”

„Ik zal hier blijven, Maria,” antwoordde Frank, met den arm op den hoogen rug van den stoel geleund; „dáár aan het raam zou mij een der burens ontdekken kunnen.”

„En wie zou u herkennen in dit akelige gewaad?” vroeg zij schalksch lachend, „vooral als gij de muts op hebt. O, ik ken wel een zekere jonkvrouw in Utrecht, die zoo niet met u bij den weg zou willen gaan.”

„En toch heb ik jarenlang zulk een kleed, zoo niet veel slechter, gedragen,” antwoordde hij droevig, „en ik weet, dat men, met lompen bedekt, gelukkig kan zijn.”

„Frank, vergeef het mij,” riep zij smeekend. „O, indien gij denkt, dat ik het gezegd heb om u verdriet te aan te doen, dan.....”

„Neen, Maria, neen, dat geloof ik niet,” zei hij snel. „Zie niet zoo treurig, bid ik u, dan kunt gij mij alles zeggen wat gij wilt, zonder mij leed te doen; maar gij wilt mij immers met iets belasten voor den meester en mijn besten vriend en beschermer Van Schaffelaar.”

„Nu dan, zoo gij het mij vergeven hebt,” zei zij ernstig, en haar schoone handen plukten de dorre bladeren van de stengels af, „zoo verzoek ik u aan mijn vader te zeggen, dat ik niet zal ophouden te bidden voor zijn beterschap en vrijheid, totdat hij terugkomt. Zeg hem niet, dat mijn goede moeder en ik zoo bedroefd geweest zijn; hij mocht eens denken, dat wij ongesteld zouden worden, en gij kunt hem immers verzekeren, dat wij gezond en gelukkig waren, toen gij ons verliet.”

„O ja!” antwoordde Frank, en zijn sprekend oog vestigde zich op het meisje, dat in een bevallige houding aan het raam stond, en nu eens haar bloemen, dan weer hem aanzag, „ik kan hem zeggen, dat gij steeds gezond en schoon zijt.”

„Dat laatste, behoeft niet, heer ruiter,” zei zij lachend, en haar wangen kleurden zich bevallig.

„En aan den heer Van Schaffelaar?” vroeg Frank snel.

„Aan mijn bruidegom,” hernam Maria, het laatste blad, dat zij wilde wegnemen, buiten het venster werpende, „o, dien moet gij bedanken voor hetgeen hij voor mijn vader deed. Zeg hem dat ik voor hem bidden zal, en dat ik hoop, dat hij mijn vader spoedig de vrijheid zal kunnen laten hergeven: zeg hem, dat mijn liefde en genegenheid.....”

„Ik zal hem dat alles zeggen,” zei de jongeling snel, haar in de reden vallend, en zag somber voor zich neer.

„O ja, doe dat, Frank,” vervolgde zij, en zij was zoo in gedachten verdiept, dat zij waarschijnlijk niet had opgemerkt, dat hij haar in de rede gevallen was, „zeg hem, dat ik nu geen tijd had om te schrijven; maar geef hem deze bloem.” Hierbij keerde zij zich om, en reikte hem er een toe. De jongeling stak snel de hand uit, nam de bloem aan, en bracht die naar zijn gelaat; maar even snel verwijderde hij zijn hand weer, en zei langzaam: „Ik zal hem deze bloem geven, Maria. Ik zweer het u.”

„Zeg hem dan nog, — o, ik verlang veel, niet waar, Frank?” zei zij aarzelend, toen zij de duisterten trek gewaar werd, die over zijn gelaat zweefde.

„Nooit te veel, Maria! Wat zal ik aan Van Schaffelaar zeggen?” vroeg hij bedaard, terwijl hij nog altijd de bloem in de hand hield.

„Zeg hem dan,” vervolgde zij vertrouwelijk, „dat er aan het boompje, dat ik heb opgekweekt, drie knopjes gekomen waren, maar dat het eene, voordat het uitliep, is verkwijnd; ik heb het toen afgeknipt. De andere waren vol leven, en ik heb ze naar hem en mij genoemd! Elken dag bezag ik dan het bloempje en de zwellende knoppen; nu staan zij in vollen bloei. Zeg hem, dat het de roos is, die ik Maria genoemd heb, welke ik hem zend; dat ik de andere voor mij behoud, en dat ik hem hoop te zien, voordat zij verwelkt. Maar zoo gij denkt dat hij lachen zal, om dezen kinderachtigen inval, zoo zeg hem van dit alles niets, beste Frank,” eindigde zij, en zag hem vragend aan.

„En waarom zou hij lachen, Maria, als ik hem de roos geef?” zei Frank aangedaan; „ik zal hem alles vertellen, zooals gij het mij gezegd hebt, zelfs van het verdorde knopje; niets heeft meer waarde voor den man, dan een geschenk van haar, die hij bemint, en te vernemen, dat zij steeds aan hem denkt.”

„Gij weet dit,” zei Maria vertrouwelijk, „o, ik zie wel dat uw hart u ook niet meer toebehoort, Frank! Verhaal mij toch eens iets van uw Ada; gij hebt haar in lang niet gezien?”

„En wie heeft u van haar gesproken?” vroeg de jonge ruiter verrast en mistroostig.

„Wel, Van Schaffelaar,” zei zij, „en mijn vader; want die heeft haar immers gezien, toen zij met haar oom van Wijk terugkeerde; hij trof hem met dien Perrol aan den Bilt aan, of mogelijk weet gij dit niet eens!” Toen de jongeling haar niet antwoordde, maar in gedachten verdiept op de roos staarde, die hij in de hand hield, vervolgde zij: „Maar zeg mij eens, is zij zoo schoon, als men mij gezegd heeft, en heeft zij u wel van harte lief? Groet haar dan eens van mij, als gij haar ziet; want zij zal immers niet te trotsch wezen om mij haar vriendschap te schenken, ofschoon ik maar een burgermeisje ben?”

„Ja, zij is schoon, Maria, zooals men u gezegd heeft,” antwoordde Frank driftig, „en zij is mij genegen; denk ook niet, dat zij trotsch is, de arme Ada; o neen, en zij verdient uw vriendschap; want zij is zeer ongelukkig.”

Is het dan toch waar, Frank!” vroeg Maria met deelneming, „dat haar geestvermogens zoo zwak zijn? Mijn vader zei mij toch, dat zij zeer wel was.”

„Helaas, ja,” hernam hij, „het is maar al te waar; soms is het, alsof de Heiligen en de goede God haar verlaten, en dan is het donker in haar gemoed.”

„O, gij doet wel, dat gij haar liefhebt,” zei Maria vol medeleven, „uw liefde zal misschien haar verstand weer doen opklaren. God zal uw gebeden verhooren, en de Heilige Moeder zal u gelukkig met haar maken; bemin haar altijd!”

„Haar,” riep Frank somber, „neen, Maria, ik bemin haar niet, ik heb haar mijn vriendschap geschonken; maar mijn hart..... nooit!”

„En zij heeft u lief,” zei Maria verwonderd, waarna zij met deelneming vervolgde: „O, Frank, dan beklaag ik haar, dan is zij dubbel ongelukkig.”

Hij antwoordde niet; maar geheel teneergeslagen boog hij het hoofd voorover,

en haalde een ijzeren doosje te voorschijn, nam er een vuurslag, zwam en een vuursteen uit, legde de roos er voorzichtig in, en verborg het doosje weer. Toen hij opzag, wischte zij met de hand haar oogen af, en hij vroeg snel: „Gij weent, Maria?”

„Ik denk aan de ongelukkige jonkvrouw,” antwoordde zij, het hoofd schuddend, „en ik kan mij zoo goed voorstellen, hoe weinig vreugde het leven voor haar kan hebben.”

De jongeling bewaarde een oogenblik het stilzwijgen en zei aangedaan, toen Maria het raam dichtdeed: „Gij zijt zoo goed, Maria. Bid voor haar; o, zij was waard uw zuster te zijn; want ook zij is goed, ofschoon zij haar verstand moet missen.”

Verder kon hij niets zeggen, want Martha trad het vertrek binnen, en zei vroolijk: „Ik breng goede tijding van Dirk; maar, mijn deugd, wat laat gij beiden de lip hangen. Kom, Frank, ik wensch u goeden morgen, jongen, daar gij het spreken schijnt verleerd te hebben.

Lachend bood zij hem nu haar blanke, ronde wang tot kussen aan; want zij had den jongeling lief, en zou hem zoo graag vroolijk gezien hebben. Zij behandelde hem zooals het een brave burgervrouw betaamde, die met de wetten der herbergzaamheid bekend was; en Frank, die reeds, vóór Van Schaffelaar hem als knaap tot zich nam, in *de Vergulde Helm* als kind des huizes behandeld werd, moest tusschen moeder en dochter aanzitten.

* * *

De morgen was nog niet ver gevorderd, toen Frank zich reeds buiten de Utrechtsche poort bevond, die in dien tijd nog de St. Joosten Poort genoemd werd; hij begaf zich op weg om Van Schaffelaar op te zoeken, maar vermeed opzettelijk dicht langs de stad te gaan, en volgde daarna eerst den Utrechtschen weg. Zijn gelaat was weer even onkenbaar gemaakt als den vorigen avond, en hij stapte snel voorwaarts, zonder acht te slaan op wat er om hem heen voorviel. Toen hij gereed stond om den weg te verlaten, en rechtsaf zijn weg door het veld naar de Birk te nemen, stond hij echter stil, zag nog eens terug naar de stad, die in de diepte voor hem lag, en zuchtte. Toen hij zijn hoofd omwendde, werd hij vóór zich uit op den weg, die nog altijd steeg, een stofwolk gewaar; hij zag spoedig, dat het een hoop paardenvolk was, dat in draf naderde, en de nieuwsgierigheid, mogelijk ook een edeler gevoel, maakte dat hij zich in het houtgewas aan den weg verborg.

Spoedig naderden de ruiters, en Perrol reed hem voorbij. Het hoofd der Zwarte Bende was licht gewapend, en droeg over zijn harnas een houppelande van zwart laken, met breede bonte randen van sabelvel; met behendigheid bestuurde hij den fraaien, witten hengst, dien hij bereed; een lange, roode veer wapperde op zijn zwarten, ijzeren stormhoed. Zijn gelaat was trotsch, doch opgeruimd, en hij wierp een zegevierenden blik op de landstreek, die beneden hem lag. Vidal reed achter hem, vier trömpetters bliezen een mars, die door het hooger gedeelte van den berg werd teruggekaatst. Hierop volgden omstreeks een dertigtal

ruiters, waarvan sommigen met speren gewapend waren, terwijl de overigen kruisbogen hadden. Niet de minste gewaarwording was zich op de zwarte tronies te bemerken, hoewel zich een bevallige landstreek aan hun oog voordeed; en even gedwee als de jachttijger den negerkoning op zijn jachtpartij vergezelt. zoo volgden zij hun hoofdman, wiens sombere standaard in hun midden wapperde.

Toen zij voorbij waren, zag hij, dat er boven op den berg nog ruiters aankwamen, die een wagen schenen te begeleiden; Perrol had waarschijnlijk geen geduld gehad om langer zijn paard in den stap te houden, en was vooruitgesneld. Frank verwijderde zich nu, nadat hij nog een somberen en dreigenden blik naar den aanvoerder geworpen had, die door het stof bijna niet meer zichtbaar was. Toch bleef hij weer staan, toen hij geheel van den weg verwijderd was; hij haalde het doosje te voorschijn, opende het, en staarde eenige oogenblikken op de roos. Een traan viel uit zijn oog op de bloem. „Gij heet Maria,” zei hij met verrukking, en wilde de roos er uitnemen, toen hij een sterke hand op zijn schouder voelde liggen; snel sloot hij de doos, zag om en zeide, gerust ademhalend, terwijl hij de rechterhand uit zijn borst terugtrok: „Ha! Ralph! zijt gij het? Ik dacht.....” Maar toen hij zweeg, en zijn oog voor den ernstigen blik van den ouden man nedersloeg, zei de schaapherder bestraffend: „Ongelukkige, ik vreesde het reeds; gij hebt het meisje met de blonke lokken weergezien, — arme Frank.”

* * *

VI.

DE SCHAFFELAAR.

*„En smoren zult ge in vlam en vier,
„Spijt opgaaf en verdrag!”*

H. TOLLENS Cz.

Aan de uiterste grenzen van het Sticht, en gedeeltelijk op den Gelderschen bodem, lag de Schaffelaar, die aan den bruidegom van Maria toebehoorde; de schraalheid van den grond mag oorzaak geweest zijn, dat men eertijds deze plek, en bijgevolg ook het getimmerte zelf, dien naam gegeven had. De zorg echter, die de bezitters van deze streek, welke nu uit bouwland, boschakkers en heide bestond, aan de verbetering van den grond besteed hadden, had de grondgesteldheid zooveel mogelijk verbeterd; slechts langs het beekje, dat van de Veluwsche Bergen afkwam, en zich in de Vlierbeek verloor, vond men eenige kampen vrij goed weiland. Het was een eigen leen, dat van ouder tot ouder aan de heeren Schaffelaar toebehoorde, en door hen onmiddellijk aan de bisschoppen van Utrecht werd verheergewaad met een paar hertsleeren handschoenen, hoewel het gedeeltelijk in het hertogdom Gelder lag. Een uitgestrekt stuk heide en wildernis op de Veluwe, dat de vader van den tegenwoordigen bezitter der goederen van den Bisschop van Utrecht ter leen hield, diende om er de schapen op te laten loopen en tot jachtvermaak van den heer. Hoewel deze bezittingen weinig opbrachten, waren toch die inkomsten ruim genoeg voor de behoeften der landheeren, die wel tot den ouden, maar niet tot den machtigsten Stichtschen adel behoorden, en stil en eenvoudig op het land leefden, of, zooals zij van oudsher gewoon waren, den Bisschop in het veld dienden; hetgeen hen in de gelegenheid stelde hun eigendommen onbezwaard aan hun zonen na te laten. De Schaffelaar was, zooals wij gehoord hebben, geen sterke burcht met dikke muren en rondeelen, en geenszins te vergelijken met andere adellijke huizen van het Sticht, maar toch ook niet geheel zonder tegenweer. Zij lag op een eenigszins hoogen grond aan het beekje, waarvan wij zoo even spraken; een tamelijk groot vierkant stuk land was omringd door een vrij diepe en breede greppel, en op den post aan de binnenzijde was een doornheg geplant, waarachter stormpalen stonden, die zeer goed onderhouden waren. Een valbrug gaf den toegang tot dezen grond over de greppel, die des zomers meestal droog, doch in het voor- en najaar, als de beek zwol, van water voorzien was. Ongeveer een manslengte

van de stormpalen stonden in het vierkant schuren en hooibergen, stallen voor paarden en vee, en een woning voor knechts en arbeiders, in één woord, al wat men voor landbouw en schapenfokkerij noodig had; deze gebouwen waren van hout opgetrokken en van rieten of strooien daken voorzien. Midden op deze werf stond de Steenen-kamer van den heer; het was een langwerpig vierkant gebouw, van groote steenen gemetseld en ook door een breede gracht omgeven. De deur, niet veel breeder dan een mensch, was in het midden van een der zijden, en een traptorentje, dicht daarnaast, gaf gelegenheid, om de nadering te bemoeilijken; ook kon een dunne plank, die voor brug diende, in tijd van nood worden opgehaald, zij rustte in het midden op een paal, die in de gracht stond om het doorbuigen te verhinderen.

Het dak van het huis liep spits toe en was met leien gedekt; de schoorsteen en de spits van het torentje prijkten met groote weerhanen; en de grootste sterkte van het huis bestond, na de schietgaten, die bijna gelijk met den grond in de onderste vertrekken waren, in de breedte der goot, welke om het dak liep. De muur was van kanteelen voorzien, en een mensch kon door die goot zeer wel het huis rondloopen. Niemand, die zich dus buiten de eerste gracht vertoonde, was beveiligd voor de bouten der zware armborsten, die men op de tinne gebruiken kon, of voor de pijlen en kogels, welke achter den post konden geschoten worden, zonder dat de belegerden zulks konden verhinderen of moeilijk maken door het werpen van steenen en brandstoffen. Het torentje gaf den toegang tot den bovenmuur, en de ongelijkmatig geplaatste ramen waren alle met stevige, eikenhouten luiken aan de buitenzijde voorzien. De Steenen-kamer was, zooals Van Schaffelaar gezegd had, niet in staat om een belegering, maar wel om een aanval van een stroopende bende te weerstaan.

Omstreeks den middag naderde Frank, door Ralph vergezeld, de Schaffelaar. Toen zij uit het hakhout kwamen, dat zich aan die zijde bijna tot aan het huis uitstrekte, stonden zij beiden stil en Frank vroeg aan den ouden man, terwijl hij hem de hand reikte: „Wanneer en waar zie ik u weer, vader?”

„Ja jongen,” antwoordde de herder, die de hand van den ruiter in de zijne drukte, „dat weet ik niet; mogelijk spoedig, maar ik weet niet wanneer; gij kunt niet gaan, waar gij wilt, daarom moet ik wel bij u komen.”

„Helaas het is zoo,” hernam deze, „en ik vrees, dat gij u veel vermoeid hebt, door mij te vergezellen.”

„O!” zei Ralph glimlachend, „geen afstand, hoe groot ook, zal mij afschrikken om u eens te komen zien en u een goeden raad te geven; gij belooft mij immers, uw vriend, aan wien gij zooveel verplichting hebt, te overhandigen wat men u voor hem gaf?”

„Ik belooft het, vader,” zei Frank neerslachtig; „en toch het is voor hem zoo weinig, en voor mij zoo veel!”

„Het is eens anders goed, knaap,” zei de herder bestraffend, waarna hij echter vriendelijk vervolgde: „Maar ik heb uw belofte, dat is genoeg. Goedendag, mijn jongen.”

„Vaarwel, Ralph!” zei Frank, „God zij met u.” En terwijl de schaapherder langs denzelfden weg weg terugkeerde, trad de jongeling naar de Schaffelaar. De

HUIZE VAN SCHAFFELAAR

valbrug was neergelaten, en spoedig hoorde hij, dat men op de werf sprak; ook zag hij, toen hij over de brug stapte, Van Schaffelaar, in gesprek met een man, die slechts één arm had, terwijl Henri, behalve zijn eigen paardje, ook Moor bij den teugel hield.

„Hé! waar komt gij vandaan?” vroeg Van Schaffelaar, die zich omkeerde, toen hij de voetstappen op de brug hoorde, en verwonderd scheen. Frank voor zich te zien.

„Van de stad,” antwoordde deze, die zijn vriend naderde, hem de hand gaf en vroeg: „Maar zeg mij eens hoe het komt, dat gij u op dit oogenblik hier bevindt.”

„De juiste reden kan ik er u niet van zeggen, Frank,” hernam Van Schaffelaar, „misschien weet zijn Eerwaarde die alleen; maar wel weet ik, dat hij mij nog voor den avond bij zich verwacht.”

„Wat zou er nu weer aan de hand zijn?” vroeg Frank.

„Ik hoop iets goeds!” zei zijn vriend; „het was een boodschap die mij koud op het lijf viel; ik zat juist met den meester over hem en zijn huisgezin te spreken, toen de ongeluksbode kwam; het was omstreeks een uur, nadat gij vertrokken waart. Toen moest ik nog voor mijn ruiters en voor de gevangenen zorgen; want mijnheer Salazar en zijn mannen zijn dapper, maar, helaas, wat ruw. Het was nog nacht, toen ik vertrok en ik nam de vrijheid, om hier eens te gaan zien, hoe de zaken stonden; de Bisschop zal mij op den bepaalden tijd zien, en ik heb mijn nachtrust opgeofferd om mijn belangen hier ook een weinig te behartigen. Maar hoe gaat het in *de Vergulde Helm*? Gij hebt mij nog niets gezegd,” eindigde hij levendig.

„Vrouw Martha en Maria zijn wel, en laten u groeten,” zei Frank en trad met Van Schaffelaar een eindje ter zijde. Hij vertelde hem, in welken angst de vrouwen verkeerd hadden, en antwoordde op al de vragen, die Van Schaffelaar hem deed.

„Wij waren al een weinig ongerust, de meester en ik, toen gij nog niet terug waart en ik vertrekken moest; maar ik heb hem reeds gezegd, dat zijn vrouw u misschien bij zich zou trachten te houden,” zei Van Schaffelaar. „O ja! ik kan mij zeer goed begrijpen, welk een droefheid er in Amersfoort moet heerschen; het is een ongelukkige oorlog, Frank!”

„En hoe vaart de meester?” vroeg deze, die zijn hand in zijn wambuis stak.

„O, vrij wel, Frank. Maar zeg mij eens, hoe zijt gij te weten gekomen dat ik hier was? Want in de stad is dat toch wel niet bekend,” vroeg Van Schaffelaar.

„Ik ontmoette den ouden Ralph,” zei Frank, die zich nu ook zijn belofte herinnerde, „hij berichtte mij, dat ik u hier zou vinden en vergezelde mij tot bij de Schaffelaar.”

„Die schaapherder weet dan ook alles,” zei Van Schaffelaar verwonderd, „Hij schijnt altijd bekend met wat er voorvalt, en volgt u op den voet; de oude meent het goed met u, Frank! Maar hebt gij hem wel gevraagd, om hier binnen te treden en uit te rusten?”

„Ik heb het hem gevraagd,” antwoordde deze, „maar hij ging weer stadwaarts; door zijn onderdom en zijn slechte kleeding doet niemand hem leed, en het landvolk en zelfs de soldaten, die hem zeer goed kennen, ontzien hem, omdat

hij met de gave der voorzegging geboren is; zij weten, dat de herders, die altijd eenzaam leven, wijzer zijn dan andere menschen; daarom vreezen zij hem.”

„O ja, ik weet dat,” zei Van Schaffelaar glimlachend, „ik weet dat; gij hebt het mij reeds meer verhaald; maar ik hecht er niet veel aan.”

„Omdat gij hem nimmer gezien hebt, als zijn geest wordt opgeklaard,” zei Frank droevig, „anders zoudt gij er met meer ernst over spreken.”

„Vergeef mij,” hernam Van Schaffelaar, „ik wil niets ten nadeele van den goeden ouden man, die u heeft opgevoed, zeggen; maar vertel mij liever wat van mijn bruid. Was Maria weer opgeruimd, toen gij vertrokt?”

„Maria,” zei Frank, en hij had moeite om de aandoening te verbergen, die hem bijna overmeesterde; „o ja, zij was wel en zeer verheugd, dat haar vader gered was. Zij heeft mij iets voor u meegegeven.....”

„Voor mij?” vroeg Van Schaffelaar verrast, „geef het mij spoedig; hoe hebt gij dat kunnen vergeten?” De jonge ruiter haalde nu het ijzeren doosje langzaam te voorschijn, en, alsof hij vreesde het te openen, gaf hij het, zooals het was, aan zijn vriend.

„O, Frank, nu moet ik zeggen, dat gij nooit verliefd geweest zijt en dat gij niet weet, van welk een waarde een geschenk is van het meisje, dat men bemint,” zei Van Schaffelaar, terwijl hij het doosje aannam en opende. Met oogen, die van blijdschap fonkelden, zag Van Schaffelaar op de roos, welke bevallig uitkwam tegen den donkeren bodem. Een traan van aandoening welde in het oog van den jongeling op; doch hij wischte dien weg, vóórdát zijn vriend opzag. Met innerlijke vreugde sloeg Frank het gelaat van zijn weldoener gade, dat geluk en zalige blijdschap verried; en ofschoon de wanhoop zich misschien te meer van hem meester maakte, naarmate hij zijn droefheid overwon, verhaalde hij kalm, wat Maria hem gezegd had, zonder het minste te verzwijgen of te veranderen; want het waren woorden die in zijn ziel gedrukt stonden; hij vergat zelfs het verstorven knopje niet.

„En deze bloem heet dan Maria?” riep Van Schaffelaar met vuur. „Zij heeft u dat gezegd?” en toen Frank, die geen woord meer spreken, en bijna niets meer onderscheiden kon van wat hem omringde, beamend met het hoofd knikte, riep Van Schaffelaar vol liefde: „Welnu. ik kus u, Maria! Gij zijt mijn lieve bruid!” en hij drukte de bloem aan zijn lippen; daarna hield hij haar op eenigen afstand, en zei vroolijk: „Zie, mijn jongen, die roos is schoon, niet waar? Maar vindt gij niet, dat mijn bruid veel schooner is?” Doch toen hij een antwoord verwachtte, zag hij, dat Frank hem verlaten had. Hij lachte, en zei vroolijk: „Ik zie wel, dat hij nog nimmer verliefd geweest is,” kustte de roos nogmaals, deed haar toen weer in het doosje en stak het bij zich.

Frank had zich een eindje ter zijde begeven bij den man, die maar één arm had, en met Henri sprak. Het was een ruiter, die jarenlang onder Van Schaffelaar en diens vader gediend had, en nadat hij in den oorlog verminkt was geworden, hier als opzichter was geplaatst. De jongeling groette den knaap en gaf den ouden ruiter, die hem zelf in de rijkunst had onderricht, de hand. „Gij ziet er nu zoo goed niet uit, Frank,” zei deze, „als wanneer gij naast onzen aanvoerder rijdt en gewapend zijt voor den strijd; gij schijnt niet opgeruimd. Ik weet wel,

waar het vandaan komt; ik had ook altijd een duivelschen weerzin om mijn ruiterskleeding te verlaten; maar wat zal men doen? Het is ook wel zoo gegaan, als de aanvoerder zei: „Ruiter, doe dit, ruiter, doe dat!” Verduiveld, dan moest Hans immers wel, en dan moet men soms gekleed als een vogelverschrikker, langs het land loopen, om niet herkend te worden, want kennen zij u, dan is het touw klaar en de boom gauw gevonden.”

De spraakzaamheid van den goeden oude, die in zijn jeugd, hoewel trouw en dapper, niet altijd de gemakkelijkste was geweest, gaf Frank de gelegenheid, om zijn gedachten weer te verzamelen, en de duizeling te overwinnen, die te voren menschen en paarden, ja de gansche Steenen-kamer en de schuren voor zijn oogen had doen ronddraaien; en toen Van Schaffelaar naast hem kwam staan en lachend zei: „Wat hoor ik, Hans, verzet gij u weer tegen krijgswetten, en zoekt gij mijn volk tot muiterij aan te zetten?” antwoordde Frank. „Neen, mijn vriend, maar hij zou mij liever van het hoofd tot de voeten gewapend hebben gezien; het hart van den oude hangt nog aan de ruiters, al is hij zijn arm kwijt.”

„Ik zou tegenwoordig niet veel kans hebben, om er mijn arm bij te verliezen,” zei Hans lachend, „want er is dan nog verduiveld weinig gebeurd; dat strooptochtje tegen Amersfoort, dat gij mij verhaald hebt, Heer, wil niet veel zeggen, en als er eens goed volk in de stad geweest was, dan.....”

„Weet gij al, Van Schaffelaar!” riep Frank, den ruiter in de rede vallend, „dat Perrol hedenmorgen in Amersfoort is binnengerukt?”

„Perrol in Amersfoort!” riep Van Schaffelaar, en zijn gelaat, dat geluk en vreugde uitdrukte, werd plotseling ernstig en onvergenoegd.

„Gij bedoelt dien van de Zwarte Bende,” zei Hans, „zooals men zegt met de Roode Hand, nietwaar?”

„Dezelfde,” antwoordde Frank, „ik zag hem dezen morgen op weg naar de stad.”

„Perrol in Amersfoort,” herhaalde Van Schaffelaar nog eens, „en de meester niet thuis! Vervloekt! Waarom moest die bode gisteravond nog de stellige order brengen, om niet één gevangene vrij te laten, maar hen allen naar Wijk op te zenden! Moeder en dochter overgelaten aan de aanslagen van dien booswicht,” zei hij somber, zweeg, en riep toen: „Neen! Wouter moet vrijgelaten worden, de Bisschop moet mij dit toestaan. Komaan, Henri, laat ons opzitten.”

Frank bedacht zich een oogenblik; hij onderzocht eerst bij zichzelf of, wat hij aanbieden wilde, bij hem wel opkwam uit vriendschap voor Van Schaffelaar, en zei toen, over zichzelf voldaan: „Indien gij het goedvindt, dan keer ik nog dadelijk naar de stad terug, om over haar veiligheid te waken.”

„Neen Frank, ik dank u,” antwoordde Van Schaffelaar; „hij kent u, of zou u leeren kennen, en dan zou het misschien met u gedaan zijn; slechts de meester kan, naast God, hier alleen bijstand verleen, en zijn Eerwaarde zal niet onverbiddelijk zijn, want ik vraag nu alleen de vrijheid van een enkel mensch, en die zal zijn gezag of zijn macht toch niet benadeelen.”

„En denkt gij, Heer,” zei de oude ruiter, „dat die vreemde snaak ook de Schaffelaar met rust zal laten, zooals men tot nog toe gedaan heeft?”

„Ik weet het niet,” antwoordde deze; „maar het zal mogelijk niet kwaad zijn om eenige voorzorgen te nemen.”

Toen had er een gesprek tusschen hem, Frank en den ouden Hans plaats, waarin bepaald werd, dat Frank dezen dag op de Schaffelaar zou blijven, dat alles zoo veel mogelijk in staat van verdediging werd gesteld, en de valbruggen werden nagezien. Den volgenden morgen zou hij zich weer bij het leger voegen, en een deel van Van Schaffelaars ruiters naar de Schaffelaar zenden, om Hans in tijd van nood bij te staan; want van de knechts en jongens, die niet meer dan vijf in getal waren, was niet veel hulp te verwachten. Toen dit besloten was, zette Van Schaffelaar zich in den zadel, en reed, gevolgd door Henri, over de valbrug; de oude Hans en Frank deden hem uitgeleide, en toen hij Frank de hand gaf, voordat hij afreed, boog hij zich een beetje voorover, en zei met een sombere glimlach: „Ik weet nu, Frank, wie de verdorde knop was, dien Maria heeft afgeknipt: het is Perrol! God geve, dat het uitkome! Geef den meester goeden moed, als gij hem van mij groet; vaarwel!”

„Die knaap heeft al vrij wat verbeelding,” zei Hans lachend, terwijl hij Henri naaogde, „maar ik moet den duivelschen jongen toch recht laten wedervaren; hij kan goed met paarden omgaan; en al moet zijn ruggegraat veel gelijkenis hebben met den staf van onzen Bisschop, hij zit toch in den zadel, alsof hij er op gespijkerd was.” Doch toen de spraakzame ruiter zag, dat Frank niet naar hem luisterde, maar in gedachten verdiept, tegen de leuning van de brug leunde, schudde hij zijn hoofd en verwijderde zich.

Nog lang zag Frank naar zijn vriend, die zich steeds verder verwijderde, totdat hij eindelijk achter struikgewas omreed; toen zag hij van den knaap niets meer, maar nog een tijdlang het hoofd van den ruiteraanvoerder, gedekt door den helm en de wapperende pluim. „Hij denkt dat het Perrol is,” zei hij halffluid en glimlachte. „Maar neen,” vervolgde hij, droevig het hoofd schuddend, „het is Frank, ik ben het zelf; heeft Ralph mij niet gezegd dat hij mij ten grave zal vergezellen? Maar houd altijd die gedachten, mijn vriend! En lees nooit in mijn hart; gij zijt te edel om mij uw vriendschap te ontnemen; maar het zou u bedroeven, dat uw geluk mijn ongeluk veroorzaakte, en zij,” zei hij zuchtend, „zou zij mij haar medelijden kunnen weigeren? Neen, maar mijn hart verlangt meer dan medelijden, en meer kan zij mij toch niet schenken. O, kon ik dit leven vaarwel zeggen met dien Perrol! Maar hij is zoo machtig, zoo sterk en ik ben nog jong; en toch zou ik den ongelijken kamp met vreugde ondernemen, al kon ik mijn vriend niet verlossen van dezen vijand, ik zou tenminste den dood vinden, die mij zoo welkom zou zijn.” Hier zweeg hij, en bracht zijn hand aan zijn voorhoofd, waarna hij zich naar het huis begaf. Hij vond Hans bezig om naar het jagen der wolken te zien, en deze riep hem toe: „De heer zal een slechte reis hebben, Frank. Kijk daar die wolken eens uit het Westen komen opzetten: dat belooft ruw weer.”

Frank, door den ruiter opmerkzaam gemaakt, zag nu naar boven; de kennis, die hij in zijn jonge jaren van het weer verkregen had, deed hem het gezegde van den ruiter beamen, en zij vingen dadelijk aan, om, volgens het verlangen van Van Schaffelaar, alles zooveel mogelijk in weerbaren staat te brengen. Een

menigte hout, dat buiten de Schaffelaar op den weg lag, werd op de werf gehaald, waarbij zelfs de vrouw van den boer en haar meiden de behulpzame hand boden. Men zag de bruggen en stormpalen na, en de ruiter zei vroolijk onder het werk tot Frank: „Eer de dag van morgen voorbij is, zal ik alles gereed hebben, en als ik dan mijn bezitting heb, dan zal mijn oude aanvoerder over Hans tevreden zijn; het eenige, dat mij hindert is, dat ik met dien duivelschen arm geen boog kan behandelen, en wachten moet tot zij onder het bereik van mijn zijdgeweer zijn.”

* * *

De voorspelling van den ouden ruiter was uitgekomen: de wind was allengs heviger geworden, en nu en dan viel er een koude, onaangename regen. Het was reeds laat; de duisternis was bijzonder sterk, men kon niets van de maan of sterren zien; men hoorde slechts het gehuil van den wind. De bewoners van de Schaffelaar schenen zich reeds allen ter rust begeven te hebben, en aan geen enkel venster van de Steenen-kamer of van en der andere woningen vertoonde zich enig licht; zelfs de honden, die anders op de werf liepen, hielden zich nu schuil, en men hoorde binnen de omwalling geen ander geluid dan het heen en weer gaan der windwijzers op den schoorsteen en het torentje. De schaapherder naderde met rassche schreden de Schaffelaar; hij leunde, zooals meestal, op zijn staf, en zijn hond, die anders gewoonlijk vroolijk voor hem uitsprong, liep met neerhangenden kop en staart achter hem, en volgde zijn meester op den voet. De oude man, die zich om regen noch wind scheen te bekommeren, maakte zulk een haast, dat men veeleer kon zeggen, dat hij draafde dan liep. Toen hij voor de valbrug was, stond hij dan ook een oogenblik stil, rustte vooroverleunend op zijn staf, en hijgde naar adem. Doch spoedig richtte hij zich op, als was hij op zichzelf verstoord, dat hij den tijd roekeloos liet verloopen, en schreeuwe: „Hola! Hè! Heidaar! Doet open, menschen!” Maar vruchteloos was zijn geschreeuw; de wind ving zijn schelle klanken op, en zijn stem ging in het geloei van den storm verloren. Ralph stampte op den grond, en gelastte Wolf om te blaffen; maar, hetzij het dier hem niet begreep, of door het slechte weer teneergeslagen was, het zweeg. Toen vatte de herder een hoorn, die aan den band hing, waardoor zijn kleeven bijeengehouden werden, en begon te blazen; de akelige en eentonige klank van den ossenhoorn was meer bestand tegen den wind dan zijn stem. Weldra scheen Wolf een gerucht achter de brug te vernemen; hij zette tenminste de ooren op en snoof door zijn neusgaten; de honden, die stil uit hun hokken waren gekomen, begonnen nu achter de brug te brommen, en ofschoon de strot van Wolf in lang na zoo sterk niet scheen te zijn, antwoordde hij hen toch moedig, en liep naar het uiteinde van de gracht. „Zwijgt, duivelskinderen! — Wie is daar zoo laat?” riep nu de stem van iemand, die achter, of misschien wel naast de brug stond, naar buiten. „Is de ruiter Frank nog op de Schaffelaar?” vroeg Ralph snel, terwijl de honden zich alleen veroorloofden om brommende langs de haag te loopen. „De ruiter Frank!” bromde Hans, want deze was het, die in zijn slaap ge-

stoord was, en nu kwam zien, wat er te doen was: „En wie zijt gij? Wat doet gij hier zoo laat?”

„Ik ben Ralph, de schaapherder; roep Frank maar, die kent mij wel, en maak haast,” riep de herder.

„O, ho, zijt gij het, Ralph,” antwoordde Hans. „Wat duivel, doet gij zoo laat in den regen? Wilt gij onder dak komen?”

„Neen,” schreeuwde Ralph, met zijn staf op den grond stappend, „ik moet Frank spreken.”

„Frank is niet meer hier, driftige oude,” antwoordde Hans ontstemd, „hij is reeds in den avond naar het leger gegaan; ik wenschte wel, dat gij mij hadt laten slapen.”

„God zij geloofd,” riep deze verheugd, en vroeg toen: „En Van Schaffelaar, waar is die?”

„De Heer is ook niet meer op de Schaffelaar; en wat moet gij nog meer weten, schapendrijver?” vroeg de ruiter gemelijk.

„Niets, paardendrijver,” hernam Ralph, „maar als gij uw leven liefhebt, dan verlaat gij nog terstond met al wat leeft de Schaffelaar; want ik geloof, dat er een hoop kwaad volk in aantocht is.”

„De Schaffelaar verlaten,” zei Hans verwonderd, „droomt gij, oude! Voor wien ziet gij mij dan wel aan?”

„Voor iemand, die het daglicht nimmermeer zien zal,” riep de herder met een sterke stem, „daarom zou de vlucht niet eens meer helpen; want ik zeg u, dat gij sterven moet, en dat ik u begraven zal. Verneder u en bid, en dank, dat Ralph het gezegd heeft.” Toen sloeg de schaapherder zijn mantel van vellen om zich heen, en verdween met zijn hond in den nacht.

De oude ruiter huiverde zoowel van koude als om wat de herder hem gezegd had; maar spoedig kreeg hij weer zijn gewone opgeruimdheid en verliet de valbrug, vloekend op zijn eigen lichtgeloovigheid.

Geen kwartier was er sedert het vertrek van Ralph verlopen, en alles was weer stil geworden op de Schaffelaar, toen zich, als de wind nu en dan eenigszins minder hevig was, paardengetrappel hooren liet; de hoefijzers ontmoetten de keisteenen, die in het zand lagen en spoedig kwamen eenige ruiters aanrijden, langs den weg waarover Frank des morgens gekomen was; behalve degenen, die vooruit reden, waren er mogelijk vijf en twintig. Zij bewaarden allen een diep stilzwijgen, en hadden hun zwarte schapenvellen wapenrokken, die buiten met laken overtrokken waren, dicht om den hals toegehaald; ondanks de duisternis zag men nu en dan een lichte flikkering op de kleine gedeelten van hun wapenen, welke blank geschuurd waren, vooral op het staal der bijlen, die sommigen aan den zadel hadden hangen. Vóór de valbrug gekomen, op dezelfde plaats waar de oude herder enkele oogenblikken tevoren gestaan had, hield de aanvoerder stil, en zag opmerkzaam naar het gebouw, waarna hij naar een der voorste ruiters reed, die een man achter zich op het paard had, die men, naar de kleeding te oordeelen, voor een boerenknecht kon aanzien. „Is dit nu het slot van den heer Van Schaffelaar?” vroeg hij.

„Ja, Heer,” antwoordde de wegwijzer, „het is de Schaffelaar.”

„Volg mij, Froccard,” gebood de aanvoerder, „en gij allen blijft stilstaan.” Daarop reed hij den geheelen omvang der gebouwen rond. „En is er maar één uitgang aan dit huis?” vroeg hij, toen zij over het bruggetje reden, dat over de sloot lag, waardoor het water van de beek in de gracht kwam.

„Er is er maar één, Heer. Dien gij zooeven gezien hebt,” antwoordde de wegwijzer.

Het is een akelige verblijfplaats voor een edelman,” zei de aanvoerder met verachting; „het schijnen niet anders dan schuren en kotten te zijn.”

„Ja, maar daarbinnen staat de Steenen-kamer,” hernam de andere; „zie, Heer, hier kunt ge haar zeer goed zien, het is een fraai gebouw, geheel van steen, en met een gracht.”

„Is die diep?” vroeg de aanvoerder.

„Ik weet het niet, Heer,” antwoordde de wegwijzer, „ik geloof niet, dat er water in is; maar in deze gracht zal nu wel water zijn.”

„Het schijnt, dat zij ons niet verwachten,” zei de aanvoerder tot zijn knaap, toen zij weer bij de ruiters waren gekomen; „zij schijnen te slapen, en wij zullen moeten roepen. Blaas eens op de tromp, kerel!”

Hij, die dit speeltuig bij zich had, blies, en de aanvoerder vervolgde lachend: „Ik had geen groote gedachten van het gebouw, maar op mijn eer, het valt mij nog uit de hand; en indien het niet was, om het genoeg te hebben den landheer nu juist op zijn slot aan te treffen, dan zou ik het oogenblik vervloeken, dat wij de stad verlieten. Blaas nog eens, kerel, en hard; want zij slapen, alsof zij doof waren.”

Toen de trompetter nog eens geblazen had, riep Hans van achter de brug: „Wie is daar zoo laat?”

„Laat de brug neer, knaap,” zei de aanvoerder; „want het is hier koud en nat, en ik kom uw heer bezoeken.”

„De heer Van Schaffelaar is niet meer hier,” hernam de andere; „gij hebt een vergeefsche reis gedaan.”

„Niet meer hier!” riep de aanvoerder driftig. „Ik geloof, dat gij liegt, kerel!”

„Dat is mijn gewoonte niet,” antwoordde Hans lompweg; „maar ik weet niet, waarom ik juist verplicht zou zijn de waarheid te zeggen.”

„Laat de brug neer en redekavel niet,” hernam de aanvoerder, „of het zal u berouwen, dat gij mij hier in den nacht laat wachten; als uw heer er achter komt, laat hij u weggagen.”

„Ha, weggagen?” zei Hans lachend, „en wie staat daar dan voor de Schaffelaar te wachten?”

„Perrol!” antwoordde de aanvoerder.

„Zoo!” zei Hans, „dan weet ik, dat de brug wel kan opblijven. Goedennacht, heer bende hoofd! Keer maar terug, en indien de duivel u onderweg den nek niet breekt, dan kunt gij nog voor middernacht in de stad zijn.”

„Ik gelast u de brug neer te laten!” riep Perrol gebiedend.

„Perrol met de Roode Hand heeft niets te gelasten,” schreeuwde Hans, „verwijder u, want ik ga naar bed; het spreken in dien verdoemden wind valt mij lastig.”

„Gij wilt dus niet, kerel!” riep Perrol schamper en vloekte binnensmonds; doch toen hij geen antwoord ontving, vervolgde hij lachend: „Welnu Vidal, daar zal ik zelf de brug moeten laten neerdoen; die vent is te trotsch voor opzichter van zulk een weerloos gebouw; maar *per moio*, het zal hem berouwen.”

Nu gelastte hij het grootste gedeelte van zijn ruiters af te zitten, en zei: „Geeft uw paarden aan uw makkers, verdeelt u in twee hoopen, en beklimt de werf; de gracht zal met water zijn, maar de grond is hard; gij kunt haar gemakkelijk doorgaan; een heg met stormpalen is de verdediging; zij zullen u niet lang ophouden, dan kunt gij de val neerlaten. Voorwaarts.”

De ruiters lieten hun speren bij hun paarden achter, en verdwenen weldra in de duisternis. Perrol stond nog, te paard gezeten, met Vidal, den gids en eenige ruiters, die de paarden vasthielden, vóór de brug. De wind, die nog altijd even sterk was en door het houtgewas huilde, maakte dat men niets kon hooren van de ruiters, die zich op last van hun gebieder verwijderd hadden. Eindelijk vernam men toch wat gerucht aan de beide zijkanten van de werf; men hoorde het geluid van bijslagen, die de stormpalen vernielden, een gekletter van wapenrustingen, misschien van ruiters, die van den aarden wal neervielen. Daarna vernam men flauw een soort van geschreeuw op de werf, en te midden van een hevige stormvlaag een gil, als van iemand, dien men vermoordt en eindelijk niets meer dan het geluid van den wind en het geknars der weerhanen, en de brug daalde neer.

Toen Perrol er over reed, vroeg hij onverschillig aan een, die het dichtst bij hem stond: „Hebben zij zich te weer gesteld, Tuimelaar!”

„Zoo wat, Messire,” antwoordde deze lachend, „één hunner schijnt lust gehad te hebben, zich te laten neerhouwen; maar de gracht was nat en de stormpalen sterk; anders hadden wij u zoo lang niet laten wachten.”

„Het is goed,” hernam Perrol, „maar ontsteek nu een der fakkels, opdat ik ten minste eens rond kan zien.”

Toen er aan zijn bevel voldaan was, vertoonde de werf, die voor weinige oogenblikken zoo verlaten was geweest, een vreemd schouwspel: Perrol te paard, met een ijzingwekkenden lach op het gelaat, geleek met zijn in den wind waaiende roode helmpluim en den mantel van zwart bont, de vorst der duisternis. Achter hem stonden eenige ruiters te paard, die de andere paarden bij de teugels hielden; aan zijn rechterzijde zijn knaap Vidal, en aan zijn linkerhand de ruiter, die het oog hield op den gids, welke tusschen hem en Perrol stond, en met onverschilligheid had gelet op wat er reeds gebeurd was. Hij dacht niet aan het ongeluk, dat hij over dit huis bracht, maar hield de eene hand in zijn buidel, de geldstukken tellend, die hij reeds ontvangen had, en wachtte met ongeduld naar het oogenblik, waarin het overblijvende gedeelte der belooning voor de goede gidsdiensten aan hem zou worden uitbetaald. De fakkel, die nu eens dreigde uit te gaan, dan weer met hevigheid, door de kracht van den wind, voortbrandde, wierp van zijd tot tijd voldoende licht af om alles te overzien. Zij, die de werf beklommen, of liever in den ongelijken strijd gezegevierd hadden, rustten op hun wapens, of staken die vooruit, om elkander het een of ander aan te wijzen; maar zij spraken zacht, en wachtten bedaard op nadere bevelen. Hun rustige en vroolijke **blik**

verried, dat zij gereed waren om zonder tegenspraak te gehoorzamen; zij hadden de verdedigers van de Schaffelaar immers reeds gezien; zij wisten hoe weinig zij er van te vreezen hadden, en de buit lachte hun reeds toe.

„Is dat nu het slot van den heer, kerel?” vroeg Perrol barsch, en strekte de hand uit naar het gebouw.

„Ja, edele Heer,” antwoordde de gids, „het is de Steenen-Kamer, gelijk uwe Edelheid ziet, geheel van steen.”

„Geheel van steen,” lachte Perrol, en vervolgde: „Heidaar, Tuimelaar, treed nader, en zeg mij of de bezetting naar dat huisje gevlucht, of in die ellendige schuren verborgen is.”

„Zij zijn allen in het steenen huis, Messire,” antwoordde de ruiter, die de fakkel droeg: „de kerel, die hun orders gaf, heeft hun gelast, hem daarheen te volgen. Die beroemde éénarm is mij ontglipt,” zei hij lachend; „toen ik hem bij den linkerarm dacht te vatten, tastte ik in de lucht.”

„Haalt een ladder, kerels!” gebod Perrol, „en maakt die plank los; haast u, want die verdoemde wind is hinderlijk,” en hij vervolgde lachend: „Schud de fakkel zoo niet, gij, Tuimelaar. Ziet gij de vonken niet vliegen, voor den satan, zoekt gij brand te stichten?”

Terwijl eenige ruiters zich haastten om ergens een ladder op te sporen, sloeg Perrol zijn pelsrok om zich heen en zei: „Wat dunkt u van dit kasteel, Froccard, en wat zou het beste middel zijn om de vogels uit deze kooi te doen komen?”

„Mij dunkt, Messire,” antwoordde deze, die lang en mager was, en wiens gele huid een zuidelijke afkomst verried, „mij dunkt het is beter voor een slavenhuis dan voor een woning van een vrij mensch geschikt: en het gemakkelijkste middel om hen er uit te krijgen, zou, onder verbetering zijn, tegen het dak en de luiken eenige bouten af te schieten met die kransjes van hars en zwavel, die wij bij ons hebben. O, Messire, dan zult gij de lieve beestjes spoedig hooren zingen;” en hij vertrok zijn valsch gelaat tot een duivelschen lach.

„Ho, ho, Froccard!” zei Perrol, „ik geloof, dat mijn knaap er heel anders over zou denken; maar past zulk een raad voor een vromen monnik? Gevoelt gij geen lust om hier in boetvaardigheid uw dagen te eindigen? Gij zoudt hier zoo goed als in de woestijn zijn; het zou een aardig klooster zijn voor vrome vaders van uw soort.”

„Gij weet immers, Messire,” hernam Froccard eenigszins gemelijk, „dat ik het kloosterleven en de pij verlaten heb; neen, ik was liever duizendmalen dood en verdoemd dan mij opnieuw op te sluiten!”

„En daarom zoudt gij dit huis maar willen vernielen, zonder dat wij het prachtige innerlijk zouden kunnen zien,” zei Perrol, waarna hij riep: „Het heeft lang geduurd, knapen, maar is de ladder goed!”

„Zeer goed, Messire. Wij hebben er twee,” was het antwoord. Toen vervolgde Perrol glimlachend: „Komaan, Vidal, gij moet ook niet achterblijven; eisch de vesting op, dat is menschelijk gehandeld; ik spaar gaarne bloed als ik kan.”

Vidal boog met het hoofd, reed een paar stappen naar voren, wierp een blik op het huis, waarvan de luiken gesloten waren en de brug opgehaald was, en riep: „Laat de brug neer en geeft u over, indien gij uw leven liefhebt!” Maar men

antwoordde hem niet, en niemand vertoonde zich. Nu riep hij nog eens, zoo hard hem mogelijk was, en zijn stem klonk duidelijk, ondanks den wind: „Gij allen, geeft u over, indien gij het lijf wilt redden!”

„Schreeuw zoo hard niet,” riep men nu van boven uit het huis, „gij zoudt uw stem bederven, en geen gebed kunnen opzeggen, als mijn heer u laat opknoopen gemeene roover!”

„Het is die knaap met den éénen vleugel,” zei hij, „die de toorts droeg.” Perrol lachte. „Die arme Vidal,” zei deze en vervolgde kortaf: „Komaan, knapen, de brug neer en breekt mij de deur open!”

De ruiters traden snel naar de gracht, terwijl Vidal zwijgend terugkeerde; maar nu schenen de bewoners van de Steenen-kamer zich ook te willen laten gelden, want een pijl, die langs den fakkeldrager snorde, trof den wegwijzer in de borst, en hij viel onder den uitroep van: „O Heere Jezus, ik ben dood!” op den grond. „Doof de fakkel uit, Tuimelaar!” riep Perrol. Deze voldeed dadelijk aan dit bevel, liep naar zijn makkers en zei: „Ha, nu zal ik ten minste ook de handen aan het werk kunnen slaan.”

„Wij kunnen wel in 't donker klaar geraken; de wind maakt ook, dat hun schoten onzeker zijn,” vervolgde Perrol. „Maar zie eens, Froccard, of het is zooals de vent gezegd heeft?”

„Zulk een gemeene boer is goed om een pijl op te vangen,” zei deze, die, om beter op den wegwijzer te kunnen letten, afgestegen was en zich uit voorzichtigheid achter hem geplaatst had, „als hij hier niet gestaan had, Messire, zou ik mogelijk morgen een uur op mijn gedeukt harnas hebben moeten kloppen.” Hij boog zich voorover, en vervolgde: „Och ja, de hond heeft gelijk gehad; hij is dood,” en terwijl hij den ongelukkigen gids bij de keel vatte, maakte hij zich meester van het geld, dat deze bij zich had.

„Ik hoor nog wat,” zei Perrol; „leeft de arme duivel nog? Hij zucht, geloof ik, hij beweegt zijn arm.”

„Neen, neen, Messire, hij is wel dood,” antwoordde Froccard, die zich over het lichaam van den gids boog.

„Wat doet gij daar!” vroeg Perrol en boog zich voorover. Vidal beefde van afgrijzen.

„Ik voel of zijn hart nog klopt,” was het antwoord; maar Perrol riep lachend: „Bij alle Heiligen, die er zijn en nog zullen komen, die verdoemde monnik staat den armen zondaar in zijn laatste oogenblikken bij, en maakt hem het sterven gemakkelijk. Komaan, Froccard, gij behoeft niet te bidden bij het lijk; de Tuimelaar is u reeds vooruitgegaan.”

„Ik wenschte liever hier te blijven, Messire,” antwoordde deze, terwijl hij opstond, „er is volk genoeg daar.”

„Blijf dan maar,” zeide Perrol verachtelijk lachend, „en tel uw buit na, maar op mijn woord, zoodra de duivel mij van u verlost, wil ik geen geestelijke meer onder mijn bende hebben.”

In dien tuschentijd hadden de ruiters reeds een ladder tegen den muur van het huis geplaatst; maar de gracht was zoo breed en diep, dat, zoo men de ladder daarin op den rand plaatste, het nog niet goed mogelijk was om den ketting

te bereiken, waarmee de plank, die voor brug diende, was opgehaald. Toen Perrol echter een paar stappen vooruitreed, en zijn stem liet hooren, begaf zich een der ruiters naar boven, en weldra hoorde men de slagen van de bijl op het ijzer. Nu en dan schoot men uit het huis met pijlen; maar nu het weer donker was geworden, en daar het nog altijd even hevig waaide, hinderden de pijlen de zwaar gewapenden niet veel; ook had Perrol de paarden achter een der schuren laten plaatsnemen. De steenen, die van boven van den muur geworpen werden, deden tot nog toe niet veel nut; maar nu werd de ladder door een grooten steen getroffen, dien men langs den muur liet nedervallen, en man en ladder stortten in de gracht; den ruiter hoorde men door den wind slechts flauw kermen en de ladder was middendoor gebroken. „Laat dat staan, kerels! *Per moio*, die ligt daar wel bewaard! Komaan, duivelskinderen, naar boven!” schreeuwde Perrol snel. Zij, die langs de gracht heen en weer liepen en hun makker trachtten te ontdekken, traden terug. De tweede ladder werd geplant, en hij, die haar beklom, was zoo spoedig aan het bovineinde, dat het was, alsof er een zwarte schim tegen opvloog. Maar nauwelijks had ook deze een paar hakken op den ketting gegeven, of een tweede steen viel naar beneden en de ladder gebroken in de gracht. Toen kroop dezelfde zwarte schim tegen de smalle plank omhoog; de ruiter had zich aan de brug vastgeklemd zonder zijn wapen te laten vallen en men hoorde weer de bijlslagen op het ijzer.

„Bravo, Tuimelaar!” riep Perrol, die de pijlen scheen te verachten, welke langs hem heen gonsden. Wel vielen er nog eenige steenen, maar de bijlslagen hielden niet op. Eensklaps brak de ketting; de brug viel snel en met een harden slag naar beneden; een uitroep van schrik en een vloek lieten zich boven op den muur hooren, en terwijl een der Zwarte ruiters over de buigzame brug ging, klom de Tuimelaar, die haar niet had losgelaten, er bij op, en zette weer den voet op de werf. Deze val, die voor elk ander zeker noodlottig zou geweest zijn, scheen hem niet gedeerd te hebben, want hij was beroemd onder de bende om zijn luchtsprongen en vlugheid; doch de man, die in de ten deele met water gevulde gracht gevallen was, kermde niet meer. Reeds vielen herhaaldelijk bijlslagen op de sterke deur en klonken dof door de gang van de Steenen-kamer. Men hoorde de stem van den ouden ruiter, die aan zijn helpers, welke door schrik verlamd waren, misschien vruchteloos last gaf, om zware steenen naar beneden te werpen. Hij vloekte over hun lafheid en zijn eigen onvermogen; maar de steenen, die hij met zijn ééne hand van de tin kon werpen, waren niet groot genoeg om den knaap te verdrijven, die op de deur hieuw.

Al sneller vielen de slagen; toen werd er een luik onder in het huis geopend, en iemand riep met een vreesachtige en bevende stem: „Wij geven ons over; maar laat ons om Godswil leven!”

„Open dan de deur op staanden voet! Houd op, Rogardo!” gelastte Perrol.

De man met de bijl hield op, en rustte op zijn wapen. Nu schreeuwde Hans van boven: „Ik geef mij niet over, verrader! O, als het maar licht was, dan zou ik mijn best doen, om u den kop te verpletteren, zwarte roover *met den Rooden Klauw*”. Het bendehoofd gaf zijn paard de sporen, en rukte met geweld aan den teugel, terwijl hij vreeselijk vloekte.

De deur van de Steenen-kamer werd schoorvoetend geopend, en een paar ruiters traden snel naar binnen. Een rauwe gil was het eerste geluid, dat men hoorde; daarop volgde een angstgeschreeuw en gebrul; de trouwe honden schenen moedig het huis van hun meester te verdedigen; terwijl de mannen, uit vrees voor hun leven, de deur openden! Zij kenden de hoofdman der Zwarte Bende dus niet.

„Messire,” zei Vidal snel, „die menschen hebben zich immers overgegeven?” „Ja, knaap,” antwoordde Perrol schamper lachend, „toen het te laat was; maar ik ben blij, dat gij weer spreekt; ik vreesde dat gij stom waart geworden.” Nu drukte hij zijn paard de sporen in de zijde, zoodat het bijna tot aan de brug sprong. Een ruiter, die er juist over en in het huis wilde gaan, trad verschrikt achteruit om den schok te ontwijken, en Perrol zei barsch, terwijl hij zich voorover boog: „Achteruit, wurgengel, of het zal u berouwen, dat gij het klooster ontloopen zijt.” Froccard sloop zonder iets te zeggen, heen en verdween in het duister. Het hevig gegil en geschreeuw en het gebrul onder in het huis was spoedig gedaan; echter, zoover men door den wind hooren kon, scheen zich nog hier en daar in het huis wat gerucht te laten hooren. Toen stapte Perrol af, gaf de teugels aan Vidal over, en zei: „Ik zal nu op mijn gemak het landelijk paleis eens bezien; gij voelt toch immers geen lust om mede te gaan? Blijf dus maar buiten,” en hij trad over de smalle brug in de Steenen-kamer.

Vidal luisterde met opmerkzaamheid naar wat in het huis scheen voor te vallen; hij hoorde, hoe men de luiken openwierp, en zag de ruiters met licht door de vertrekken zwieren, toen op eens zijn aandacht gevestigd werd op wat boven op den muur voorviel; men scheen op den smallen trans te vechten. Ondanks het geweld van den storm, hoorde men het gekletter van zwaarden en het houwen op harnas of stormhoed; het begon aan het kleine torentje en verwijderde zich langzaam vandaar. Eindelijk hield het op, en het kwam Vidal voor, dat degene, die hem had geantwoord, iets riep; maar de wind belette hem de woorden te verstaan; de oude dappere Hans leefde dus nog en was overwinnaar. Doch het gevecht begon weldra weer op dezelfde plaats, waar het eerst een aanvang genomen had; maar het geluid der slagen werd van de eene zijde hoe langer hoe zwakker, en hield weldra geheel op. De dappere verdediger van de Schaffelaar was dan gevallen; men scheen het dak om te loopen en toen den muur weer te verlaten.

De ruiters traden nu over de smalle brug weer naar buiten en voerden geen gevangenen met zich mee, maar gingen gebukt onder de goederen, die zij geroofd hadden. Twee van hen droegen een hunner makkers, die dood scheen te zijn; de ploegpaarden werden voor een kar gespannen, die men uit een der schuren gehaald had, en deze werd met den buit bevracht. Perrol zelf vertoonde zich ook niet lang daarna, zette zich in den zadel, en gaf bevelen om op te zitten. „Gij deedt wel, Vidal, om hier te blijven,” zei hij spottend, „uw hart zou zeker gebloed hebben, als gij gezien hadt, hoe mijn Zwarten hebben huisgehouden. O, het zijn knapen, die even woest zijn als de duivels van mijnheer satan, onzen toekomstigen heer en meester, volgens het zeggen der papen.”

Terwijl dit voorviel, en eenige ruiters bezig waren, om den man uit de gracht te halen, om hem, hoewel hij dood was, naast den anderen op den wagen te leggen, ontwaardde men dat de booswichten zich niet vergenoegd hadden met de weerlooze mannen en vrouwen te vermoorden en het huis te berooven, maar dat zij, waarschijnlijk op last van hun waardigen aanvoerder, er den brand in gestoken hadden. De luiken waren voor het grootste gedeelte door hen opengeworpen, om de trek van den wind te doen toenemen; dichte kolommen rook vlogen door de vensters naar buiten, terwijl hier en daar in het huis reeds de vlammen flonkerden.

„Voorwaarts, ruiters!” gebod Perrol, en de zwijgende bende verliet de werf, om zich daarbuiten in orde te scharen. Toen de wagen en al de paarden reeds buiten waren, kwamen er nog eenige ruiters, die de laatste bevelen van Perrol hadden uitgevoerd, over de brug en berichtten hem, dat alles volbracht was.

De vlammen, die nu aan alle kanten het steenen gebouw uitsloegen, waren weldra het eenige vuur niet meer; de stallen, spijkers en woningen begonnen nu ook te branden. Het vernielende vuur liep, door den wind gejaagd, spoedig van het eene rieten of strooien dak naar het andere; een fel licht en een sterke vuurgloed vervingen de duisternis, die onafgebroken geheerscht had; het knappen van de vlam vermengde zich met het loeien van den stormwind, en de Steenen-kamer was van binnen één vuur al vuur, dat de schuren beheerschte, die daar omheen een brandend vierkant vormden. Men hoorde het angstgeschreeuw van het onnoozele vee, dat geen besef zou hebben gehad om de stallen te verlaten, al waren al de deuren geopend geweest.

„Wat is dat daarboven?” vroeg Perrol plotseling, die met een gelaat, dat helse vreugde teekende, dit tooneel van verwoesting aanzag, en boven naar den muurtrans van het huis wees; een man, wiens wapenrusting den gloed der vlam als een spiegel weerkaatste, zat schrijlings boven op de kanteelen.

„Het is de snaak met zijn ééne vlerk, Messire,” antwoordde de Tuimelaar; „het was voor het laatst, maar niet voor het eerst, dat hij een stuk ijzer in de hand had, ik verzeker het u; en met uw verlof heb ik hem daar boven gezet; de arme drommel kan zich dan nog verbeelden dat hij rijdt,” eindigde hij lachend. „Zoo,” zei Perrol; „maar indien ik het wel heb, dan begint hij zich te bewegen.” Werkelijk boog de dappere Hans zich voorover en viel toen in de gracht. „Maar het wordt hier heet, wij zullen stadwaarts gaan,” vervolgde hij en plaatste zich vóór zijn volk; zijn oog ging langs de rij van Zwarte Ruiters, die bedaard, alsof er niets gebeurd was, doch met lachend gelaat in den vuurpoel staarden. „Nu ik den heer van dit huis niet gevonden heb, is het onnoodig, dat men weet, wie de Schaffelaar dezen nacht bezocht heeft; ik verbied u dus om aan iemand over onzen tocht te spreken. Onze aalmoezenier,” zei hij glimlachend, „heeft gemaakt, dat ik het stilzwijgen van onzen gids niets met geld behoef te koopen; niemand spreke er dus een woord van, en Van Schaffelaar zal niet weten, aan wien hij dit te danken heeft: dit is mijn wil!” eindigde hij met een forsche en gebiedende stem.

„En toch zal hij weten, dat Perrol een moordenaar is,” schreeuwde een stem uit de verte, en een keisteen, zoo groot als een kleine vuist, werd met kracht tegen

het borstharnas van Perrol geslingerd; slechts twee handbreed hooger, en de aanvoerder der Zwarte Bende zou met een verpletterd hoofd ter aarde gestort zijn.

„Verdoemenis!” brulde Perrol, die ondanks den schok vast en recht in den zadel was blijven zitten, en zijn ros, dat begon te stijgeren, de sporen gaf. Eenige ruiters reden spoorslags naar een lange gedaante, die zich, door het vuur verlicht, aan den zoom van het bosch vertoonde, maar snel daarin verdween.

Zij keerden terug, zonder die te kunnen bereiken; het was onmogelijk haar in het kreupelhout te vangen. Zij vernamen niets dan het geblaf van een hond in het diepste der struiken, dat zich hoe langer hoe verder scheen te verwijderen.

„Waarom verliet gij het gelid zonder mijn bevelen,” zei Perrol barsch, „of denkt gij, dat het leven van zulk een ellendigen wilde, die de wapens der ongeloovigen gebruikt, waard is er een van mijn paarden voor te bederven?”

Toen zag hij nog eens naar de brandende Schaffelaar, en keerde met zijn ruiters en hun buit terug. Weldra hoorde men niets meer dan het geknetter van het vuur, het loeien van den storm en het vallen en kraken van balken en dakwerk; het oud voorvaderlijk verblijf van Jan van Schaffelaar was niet meer dan een vuurpoel; want Perrol met de Roode Hand had het bezocht.

* * *

VII.

HILVERSUM

*Watervogels! fladdert maar,
Heeft de jager roer en kogel,
Echter loopt gij geen gevaar,
Jeder schot, dat is deen vogel.*
E. VAN BERCH Gz.

Het legertje, waarheen Frank nog zoo tijdig was weergekeerd, lag op de grenzen van het Sticht. De voetknechten waren, zoowel als de gevangenen, grootendeels binnen Naarden gehuisvest; een groot deel echter bezette Bussum, Huizen en het Laarder of St. Jans kerkhof, dat in de nabijheid van den Amersfoorter weg was, of lag in een soort legerplaats, die men in de haast op het Hoog van Laren had opgericht. De ridder Jean de Salazar, bijgenaamd Petit Salazar, om hem van zijn vader te onderscheiden, die in zijn tijd een der voornaamste en geduchtste bendehoofden in het zuiden van Frankrijk geweest was, lag hier met zijn voetknechten, allen geoefende krijgslieden, meest uit Gascogne en Biscaye afkomstig, Lodewijk de Elfde had hem uit zijn goederen en heerlijkheden verdreven; dit had hem Frankrijk doen verlaten, en in dienst van den hertog van Oostenrijk doen overgaan. Hoewel Perrol tot den vijand was overgelopen, meende Maximiliaan genoeg op den trouw van dezen hoofdman te kunnen steunen, om hem hierheen te zenden; en daar Petit Salazar zich beroemd had gemaakt door het beleid, waarmee hij nu en dan eenige invallen in Frankrijk had gedaan, beloofde hij zich veel goeds van des ridders kunde in den kleinen oorlog.

Het paardenvolk daarentegen had zijn intrek genomen in Blarikum. Laren en Hilversum; de paarden konden in deze dorpen beter van stalling en het noodige voorzien worden, en de ruiters terstond bij de hand zijn, om een strooptocht in het Sticht te ondernemen, of bij een plotselingen inval zich naar de bedreigde plaats te begeven.

De oude herder, die van het vernielen van de Schaffelaar ooggetuige was geweest, bevond zich den volgenden dag op weg naar het leger, waar hij Frank dacht aan te treffen; hij volgde het spoor, dat over de grens liep, vergezeld van zijn trouwen tochtgenoot Wolf, en dacht zoo, langs het Monnikenwater, Hilversum te bereiken, waar de ruiters van Van Schaffelaar hun intrek hadden. Maar juist toen hij het meertje aan zijn rechterzijde voorbijging, liep Wolf, om te drinken of voor iets anders, naar het water, en begaf er zich een eind in. Een

geschreeuw van watervogels liet zich hooren, en eenige wilde eenden, die in het riet of de biezen verscholen waren geweest, vlogen op; en nog vóórdat Ralph den hond had teruggeroepen, werden er eenige bogen losgedrukt; een aantal pijlen doorkliefdde de lucht, doch vruchteloos, en weldra buiten het bereik der schutters, vervolgde de troep wilde eenden zijn richting noordwaarts. De herder, die niet begeerig scheen te zijn, om kennis met de jagers te maken, versnelde zijn tred; doch alvorens hij den dwarsweg bereikte, die zich vóór hem aan zijn linkerzijde vertoonde, hoorde hij, dat men hem naschreeuwde om te blijven staan. Hij zag niet om, en stoorde zich niet aan degenen, die hem schenen te vervolgen; maar toen men dreigde hem neer te schieten, stond hij stil, keerde zich om, en wachtte, op zijn staf geleund, een paar vervolgers af. Het waren een paar voetknechten van Salazar en Van Wilpen, die zich in de vroegte en in de stilte hierheen hadden begeven, om eenige eendvogels te schieten, en zich nu op Ralph wilden wreken, dat zijn hond buiten hun weten, en dus vóórdat zij gereed waren, de vogels had opgejaagd.

Wolf, die waarschijnlijk bemerkt had, dat het voornamelijk hem zou gelden, was vooruit gegaan en had den zijweg ingeslagen, zoodat hij buiten het gezicht was, toen de soldaten Ralph bereikten. Zij hieven dadelijk de hand op om hem beet te grijpen, en vroegen hem, onder scheldwoorden, waar zijn hond was; maar de soldaten van Van Wilpen, die den schaapherder herkenden, trokken hun wapenbroeders terug, en dezen, hoewel zij Ralph nooit gezien hadden, stonden verwonderd over de rustige en ontzagwekkende houding van den ouden man.

„Het spijt mij, goede vrienden,” gaf hij ten antwoord, „dat mijn hond uw jachtgenoegen gestoord heeft; het stomme dier heeft echter slechts een natuurlijke ingeving gevolgd; de hond jaagt evenals de mensch; maar gij, mannen, schijnt zelfs op menschen te jagen; want ik heb u, als ik wel heb, mij hooren bedreigen, om mij met uw pijlen te treffen; daarom ben ik blijven staan. Gij zult mij, nu ik de reden van het gebeurde gezegd heb, immers geen leed willen doen? En Ralph zal niet meer denken aan hetgeen gij gedreigd hebt: dus, goedendag, vrienden!”

„Ho, ho! Dat gaat zoo niet!” riep nu een der Gasconjes, „ik herken u nu best, oude looze vos! Gij zijt dezelfde ruige duivel, op wien ik vóór Amersfoort twee pijlen verschoten heb; maar bij St. Just, het zal u nu niet helpen, of gij de muts al opsteekt, en ik zal u eens voorgoed afleeren, om weer met mij den gek te scheren, of dien ruigen hond in het water te sturen, als wij jagen.”

De schaapherder grimlachte ontstemd, en zag den vreemden soldaat onbevreesd aan; zijn makkers schenen zijn woorden goed te keuren, doch de knechten van Van Wilpen niet; een dezer laatsten zei: „Wees voorzichtig, vriend, want de oude man is met een helm geboren; hij kan de goede en de slechte dagen aanwijzen, en wat er gebeuren moet.”

„Zoo dit waarheid is,” zei de soldaat lachend, „dan heeft hij ook kunnen weten, dat wij op jacht waren; maar ik heb meer zoogenaamde tovenaars van mijn leven gezien. Wij zullen met de waterproef beginnen, of laat mij maar alleen begaan, als gij bang zijt.” Nu vatte hij Ralph bij de borst; doch deze

bracht hem met zijn vuist een slag op den arm toe, zoodat hij weer moest loslaten. De soldaat wierp vloekend zijn voetboog neer, en ontzag zich niet zijn zijdgeweer te trekken. De trouwe, doch voorzichtige Wolf, die nu zag, dat zijn meester zijn hulp noodig had, keerde in dit oogenblik uit zijn schuilhoek terug, en plaatste zich nevens Ralph, knorde kwaadaardig, en liet den soldaten zijn tanden zien.

De knechten van Van Wilpen hielden den woesteling vast en beletten hem den ouden man aan te vallen, die zich echter gereed hield, om van zijn staf gebruik te maken. Maar misschien zouden zij spoedig den Schaapherder aan zichzelf hebben overgelaten; want de soldaten van Salazar werden ontstemd, dat men hun makker verhinderde zijn wil te volgen, toen plotseling zes ruiters uit den zijweg kwamen aanrijden; dezen kwamen, zoodra zij zagen wat er voorviel, met spoed naderbij.

Het waren ruiters van Van Schaffelaar, een dier kleine troepjes, welke van tijd tot tijd werden afgezonden, om de wegen te doorkruisen en het oog te houden, zoowel op wat over de grenzen kwam, als wat naar het Sticht ging. Zoodra zij Ralph herkenden, vroeg de man van wapenen, die het bevel voerde, waarom zij den ouden man te lijf wilden; en toen hij de reden gehoord had, gelastte hij hun, zich spoedig te verwijderen, hoewel hij eigenlijk verplicht was hen te laten straffen, omdat zij zonder toestemming hun kwartieren verlaten hadden. Deze gunstige beschikking hadden zij voornamelijk aan de voorspraak van den schaapherder te danken, die echter tot den soldaat, welke gemelijk zijn zwaard opstak, zei: „Gij hebt de hand aan mij geslagen om eenige watervogels, en mijn bloed willen vergieten: Ralph zal het u herinneren, als dit stomme dier over u heenloopt, zonder dat gij een vinger kunt optillen, om het kwaad te doen.”

De soldaat bromde iets binnenmonds, maar volgde zijn makkers, die reeds heengingen, toen de ruiter riep: „Komaan, spoedig uit de voeten, man van Messire Salazar, of ik zal u nog dadelijk bij hem brengen, en wij zullen zien wat de ridder zeggen zal.” Vervolgens zei hij: „Gij kunt gerust naar het dorp gaan, oude. De weg is vrij: maar zou het niet goed zijn, om dien baas aan den band te houden?” en hij wees op den hond.

De schaapherder bedankte de ruiters, die nu hun weg vervolgden, voor hun bijstand; hij knoopte, om hun genoeg te geven, het eene einde van het koord van een slinger, dien hij uit zijn tasch gehaald had, aan den halsband vast, en vervolgde zijn weg naar Hilversum.

* * *

Al had Van Schaffelaar geen macht genoeg, om zijn aanstaanden schoonvader op vrije voeten te stellen, toch had hij invloed genoeg, om dezen gevangene onder zijn eigen bewaring te nemen; en Wouter zat met Frank bij een groot vuur, in een kamer van een der huizen in het begin van het dorp, dat door den boschbewaarder bewoond werd. De meester van *de Vergulde Helm* zag er deftig uit; want hij had een met bont gevoerden rok van Van Schaffelaar aan, en een lange lap lijngewaad, welke om zijn hoofd gewonden was, zou hem

misschien voor een Muzelman hebben doen aanzien, indien men niet, wegens den beker wijn, dien hij ledigde, een ondervraging nopens zijn belijdenis van den Islam noodig zou hebben geoordeeld.

Frank zat tegenover hem aan de tafel, en sprak met hem over wat de jonge ruiter in Amersfoort gezien en gehoord had; de meester vroeg naar de kleinste bijzonderheden, en wilde alles weten, wat zijn vrouw en dochter gezegd hadden. „Ho, vriend Frank,” zei hij, „indien mijnheer David maar niet al te vasthoudend is, dan hoop ik spoedig mijn lief wijf en de kleine Maria weer te zien; in mijn hoofd rommelt het nu en dan wel zoo wat; maar die verdoemde Biscayer heeft er toch geen scheur in kunnen slaan; wij weten wel wat een stormhoed moet kunnen verdragen,” en hij lachte. „Niet, beste jongen, dat het hier niet goed is, of dat Van Schaffelaar niet goed laat opschaffen, bij St. Elloy, dat wil ik er niet mee zeggen; maar mijn hart trekt toch weer naar den eigen haard, en ik heb den tijd om te wachten; mijn trouwe Dirk zal wel goed opgepast worden, en mijn vrouw en mijn dochter zijn immers even veilig, alsof ik bij hun was. In de steden is men altijd veiliger dan op het land, zoodra er iets te doen is; gij ziet immers, dat onze bruidegom ook al voor de Schaffelaar bang wordt; de ruiters zullen nu al een goed eind op weg zijn. Hé, wat denkt gij er van, Frank? Wat drommel, jongen, drink eens!”

„Ik heb pas gedronken, meester,” antwoordde deze, „en ik denk er evenzoo over als gij.” Hij had Wouter niets gezegd van Perrol, om hem niet noodeloos ongerust te maken, en deze riep lachend: „Nu, dan zullen wij hierover tenminste geen twist krijgen. Maar biecht eens op; want het blijft onder ons: vielen de vrouwen u niet om den hals, toen gij die goede tijding bracht? In zulk een tijd zijn de vrouwen en meisjes niet karig met een kus, vooral als de bode jong en knap is, en een ruiter neemt zulke munt altijd aan. Heb ik heb geraden, Frank?” eindigde hij, en lachte luid.

„Ja en neen, meester,” antwoordde Frank na een oogenblik te hebben gedraald, en hij stond op: „Maar gij weet immers hoe vreemd ik gekleed, en hoe mijn gezicht met slijk besmeerd was.”

„Maar ik weet ook, dat het als wat donker was,” zei de smid glimlachend; „en dat de vrouwen naar zulke kleinigheden gekeken zouden hebben, dat geloof ik nooit; ik zie al, gij wilt er niet voor uitkomen; ik weet dus al genoeg,” lachte hij. „Maar zeg mij dan ten minste eens, of de wijn, dien Martha u geschonken heeft, naar uw smaak was, of is dat ook een geheim?”

„O, de wijn was bijzonder naar mijn smaak,” antwoordde Frank, „en ik ben bevreesd, dat als gij weer thuis komt, meester, gij gewaar zult worden, dat ik uw kelder heb nagezien.”

„Dit is maar grootspraak, jongenlief,” zei de smid vroolijk, „want, eilieve, zie eens, drinkebroer, daar staat uw beker nog bijna onaangeroerd op de tafel, en het is de eerste, dien gij dezen morgen hebt ingeschonken.”

„Ik weet het wel,” hernam Frank, „het komt dat ik gisteren en eergisteren te veel gedronken heb,” en hij zag door het glasvenster den weg op naar de zijde van het Gooier bosch.

„Het spijt mij, dat gij er zoo spoedig uitscheidt,” zei Wouter, „en dat gij mij,

al is het dan niet van het gelag, tenminste alleen achter de kan laat zitten. Maar verwacht gij wat, dat gij zoo onrustig door de glazen tuurt? Ik dacht u nog te vragen, hoe gij vindt, dat Maria er uitziet sedert zij bruid geworden is, en of het u niet is opgevallen, dat het lieve kind nog grooter geworden is."

"Op een anderen tijd, beste meester," zei Frank, "hedenavond bijvoorbeeld, zullen wij er over spreken; doch nu kan ik niet; ik weet niet wat mij scheelt; maar ik heb hier geen rust of duur; het vertrek is mij te eng," en hij stapte, in gedachten verdiept, heen en weer.

"Uw gedachten zitten toch niet in de kan," zei deze, terwijl hij zich inschonk; „drink eens, zooals het een ruiter betaamt, en dan zal die gekheid wel overgaan." Maar in weerwil van zijn woorden, sloeg hij Frank met belangstelling gade. Op dit oogenblik werd de deur geopend; de schaapherder stak zijn hoofd er tusschen door naar binnen, en zei: „Goedendag, Frank, men zei mij, dat gij alleen waart." „O, vader Ralph, zijt gij daar!" riep de jongeling en keerde zich snel om; want hij stond met den rug naar de deur gekeerd, toen deze geopend werd.

"En wie is die daar?" vroeg de schaapherder en wees op den smid, die hem nieuwsgierig aanzag.

"Het is de meester uit *de Vergulde Helm*, vader," antwoordde Frank, „treed toch binnen, voor hem behoeft gij niets te verzwijgen," en hij streeelde Wolf, die tegen hem opsprong, over den kop.

"Zoo," zei de herder bedaard, en ging op een bank zitten. „Wat ik u te zeggen heb, kan en moet ook door hem gehoord worden. ik ben blij u te zien, Frank," vervolgde hij, en zijn stem beefde van aandoening, terwijl hij den jongeling, die voor hem stond, de hand drukte; „want zie, ik ben dezen nacht om uwentwil nog ver gegaan; ik dacht, dat alles met u gedaan zou zijn geweest, en dat ik u heden begraven zou hebben."

"Hem begraven?" zei de smid, ongeloovig het hoofd schuddend.

"Mij!" riep Frank, „en zijt gij daarom in dat akelige weer vannacht bij den weg geweest?"

De schaapherder knikte met het hoofd, en de nieuwsgierige smid riep ongeduldig: „En, bij St. Eloy, wat is er dan toch weer aan de hand geweest, oude man?"

"Wat er gebeurd is, meester uit *de Vergulde Helm*?" antwoordde de schaapherder met nadruk, „Perrol heeft heden nacht de Schaffelaar verwoest."

"Perrol!" riep Frank, en klemde zijn vuist krampachtig tezamen.

"Heeft die de Schaffelaar verwoest?" riep de smid verwonderd uit, en schoof den beker ter zijde.

De schaapherder knikte toestemmend; vervolgens vertelde hij, hoe dit ongeluk gebeurd was, en antwoordde op de vragen van den meester en den jongen ruiter, terwijl hij onder de hand een stuk brood met vleesch at, dat Frank hem voorzette. Toen hij zijn maaltijd beëindigd had, waarvan Wolf ook zijn deel kreeg, stond hij op, en zei: „Het is een groot verlies, maar niet onherstelbaar; ik dacht dat gij dezen nacht nog op de Steenen-kamer gebleven zoudt zijn, en daarom, Frank, was ik vooruitgesneld om u te waarschuwen.

„Ik dank u, Ralph,” hernam Frank langzaam; „het noodlot vervolgt mij; het verlangen om den meester te zien, lokte mij hierheen, waarom wildet gij mij redden, waarom ben ik maar niet gebleven?”

„Waarom?” zei de schaapherder ernstig, „omdat het uur van uw dood nog niet gekomen was; de wil kan, aan hetgeen beschikt is, niets veranderen, Frank,” vervolgde hij aangedaan, en legde de hand op den schouder van den ruiter, „gij denkt dus niet meer om mij, wijl gij u beklaagt, dat de oude man zijn lichaam met geweld heeft voortgesleept, om u voor een ongeluk te behoeden.”

„Vergeef het mij, vader,” riep Frank zacht, en nam de hand van den schaapherder in de zijne, „ik ben ondankbaar, schandelijk ondankbaar; maar vergeef het mij; gij weet.....” Hier zweeg hij en bedekte zijn gelaat.

„Ik weet het,” antwoordde Ralph vriendelijk, „maar houd goeden moed, Frank, en denk niet aan hetgeen ik gezegd heb; ik weet, dat gij mij niet zult vergeten, vaarwel!”

„Gij blijft dus niet, Ralph?” zei Frank snel, „en toch zou de rust zoo noodig voor u zijn; ik bid u, blijf dezen dag hier.”

„Neen, Frank,” hernam deze, „ik moet gaan; want morgenochtend moet ik een graf graven voor den man, die het huis nog heeft willen verdedigen; dus, vaarwel!” Hierna drukte hij Frank de hand, groette den meester, gelastte Wolf hem te volgen, en verliet met hem het huis.

Wouter, die door deze tijding geheel teneergeslagen was, betuigde echter zijn vreugde, dat noch Van Schaffelaar, noch Frank op de Schaffelaar geweest was, toen Perrol die innam.

„En toch,” zei Frank somber, „indien ik er geweest was, dan...”

„Dan zou de Zwarte Bende er toch wel in gekomen zijn, beste vriend,” viel de meester hem in de rede, „en die ongeluksbode, de schaapherder, zou nu zeker ook een graf voor u moeten graven.” Frank antwoordde niet, maar zette zich bij het vuur neer, staarde er in, en grimlachte bitter: de goede meester wist niet, dat dit juist de wensch van den ongelukkigen jongeling was.

VIII.

DE INLEGERING

*Met geen inlegering wou Egmond ons belasten
Behalve dat hij zelf en zijn lijfwacht meê,
Die altijd tuchtig is, hier nam zijn legersteê.*
J. VAN DEN VONDEL.

Dienzelfden dag en reeds des morgens vroeg, werd aan vrouw Martha van stadswegen bekend gemaakt, dat het paardenvolk dat den vorigen dag in Amersfoort gekomen was, bij de burgers in kwartier zou worden gelegd, dat ook een bevelhebber met een paar ruiters zijn intrek in *de Vergulde Helm* zou nemen. Tevergeefs beriep zij er zich op, dat haar man gevangen was, en men haar dus diende te versoonen van dezen last; de bode haalde zijn schouders op, en zei, dat er nu niets aan was te veranderen; dat de verdeeling nu eenmaal zoo door de edele regeering bepaald was, en dat zij zorgen moest, dat alles tot de ontvangst der vreemde gasten in gereedheid werd gebracht.

Het gerucht, dat Perrol met een deel van zijn bende in de stal zou zijn binnengerukt, was haar reeds ter oore gekomen, en moeder en dochter zagen met schrik de vreemde mannen van dezen gevreesden hoofdman tegemoet; want dat het Perrol kon zijn, dat vermoedde zij niet, daar deze waarschijnlijk volgens haar gissing, bij voornamer lieden zijn intrek zou nemen. Nog was Martha met haar dochter bezig om alles vooraf te bespreken, toen Griet haar kwam berichten, dat een fraai gekleed en bescheiden jonkman haar verlangde te spreken; en toen zij last gaf hem binnen te laten, trad Vidal het vertrek binnen. Hij hield zijn muts in de hand, boog diep voor Martha en haar dochter, en zei, na een oogenblik te hebben gezwegen, want zijn oog bleef geboeid door de schoonheid van Maria: „Vrouw Martha, Messire Perrol, dien ik als knaap dien, heeft mij gelast u te zeggen, dat de stad hem in uw huis kwartier gegeven heeft. Hij laat u groeten, en naar uw beider welstand vernemen, en zal, indien u zulks geen overlast aandoet, nog dezen morgen hier zijn intrek nemen; komt het u echter nu nog niet gelegen hem te ontvangen, dan zal hij tot morgen of overmorgen elders zien onder te komen.”

„Heer knaap,” zei Martha verlegen, terwijl de wangen van haar dochter verbleekten, „ik vrees, dat uw heer niet naar zijn zin gehuisvest zal zijn; want hij weet misschien niet, dat de meester gevangen is.”

„Messire Perrol is er van onderricht,” hernam Vidal terstond, en voegde er

vertrouwelijk bij: „Indien het wezen kon, vrouw, was het goed, mijn meester nog heden in huis te nemen; hij heeft ook gezegd, dat, zooals gij het schikt, het hem wel zal zijn, en mij gelast zijn kamer in oogenschouw te nemen.”

Vrouw Martha stond op zonder verder iets te zeggen, en begaf zich met den knaap naar boven. Deze keerde weldra naar zijn meester terug met het antwoord, dat de vrouw van den smid Messire Perrol nog heden verwachten zou. Zij zond echter iemand naar den pater van het St. Aagten-Klooster, met verzoek aan den vader, om haar in deze moeilijke zaak wel met zijn raad te willen bijstaan.

Twee uren later zat Perrol reeds in het vertrek, dat boven den winkel was, en warmde zich bij het vuur, dat vroolijk onder den schoorsteenmantel brandde; een man, die over een der ramen aan de tafel zat, bezag een pen, welke hij in de hand hield tegen het licht; Vidal en Riso waren bezig met eenige goederen uit een kist te pakken.

„Zijt gij gereed, Froccard?” vroeg Perrol ongeduldig, en toen deze hem geantwoord had, dat hij slechts op het oogenblik wachtte, dat Perrol hem zeggen zou, wat hij schrijven moest, vervolgde de laatste: „In de eerste plaatst schrijft gij aan den Bisschop, en verzoekt hem, om Wouter, den smid uit *de Vergulde Helm*, op vrije voeten te stellen, en biedt een som van drie honderd Rijsche guldens voor zijn losprijs aan.”

„Driehonderd Rijsche guldens,” zei de gewezen monnik verwonderd.

„Is het te weinig?” vroeg Perrol lachend.

„Bij mijn ziel, neen, Messire,” hernam Froccard, „maar die kerel is immers zooveel niet waard, en dacht, dat gij.....”

„Bemoei u niet met mijn gedachten, verlooopen monnik!” zei Perrol snel, „maar zeg mij, of die soms zoo hoog is, dat een geestelijke niet over zich krijgen zal haar te weigeren?”

„De Bisschop zal mogelijk in twijfel staan; maar wat mij betreft.....” glimlachte Froccard.

„Gij schrijft dan verder,” vervolgde Perrol, „dat ik mij over de weigering zal wreken, indien hij mijn aanbod afslaat.”

„Daar zult gij geen nood van hebben, Messire,” zeide Froccard.

„Wij zullen zien,” hernam Perrol lachend; „vervolgens schrijft gij met nageemaakte hand een brief aan den vicaris van den Bisschop, waar gij hem aanraadt, zooveel mogelijk de pogingen te verijdelen, welke door de Utrechtsche partij in het werk gesteld worden, om den meester vrij te krijgen, daar men zijn hulp noodig heeft tot het vervaardigen van vele soorten wapenen, waaraan gebrek is. Ik weet, dat het u gemakkelijk valt, uw wijze van schrijven te veranderen; richt dus den brief zoo in, dat de snuggere heer Utenweert denkt, dat deze raad van een ijverigen bisschopsgezinde komt, die uit vrees zijn naam niet durft noemen, en het nuttig voor het welzijn van den Bourgondiër oordeelt, dat de smid gevangen blijft. Het zal u niet moeilijk vallen de bewoordingen te gebruiken, welke gij uit ondervinding weet, dat ze geschikt zijn, om op de gedachten van dezen paap een goede uitwerking te doen. Ha, ha, een monnik kan immers wel een geestelijke bedriegen!”

Froccard was nu wijs genoeg, en begon te schrijven, terwijl Perrol glimlachend het vertrek rondzag, waarin hij zich voor eenigen tijd dacht te huisvesten. Het was de prachtigste van het geheele huis, en het huisraad was met bijzondere zorg bewerkt. In elk der bovengedeelten van de drie kruiskozijnen waren de glazen in het midden met fraaie kleuren en lofwerk geschilderd en hij wreef vergenoegd zijn handen, dat het hem zoo gemakkelijk gelukt was, zich in het huis te nestelen waar Maria woonde.

Toen de brieven gereed waren, trad Perrol naar de tafel, nam ze in de hand, vergeleek het schrift, en scheen te lezen, wat zij behelsden; terwijl hij hiermee bezig was, vertoonde zich een bijna onmerkbaar grimlach op het akelige gelaat van den monnik, die wel wist, dat Perrol weinig of niets kon lezen van wat er in stond. Vervolgens ontstak Vidal, op last van zijn meester, een kaars, bracht zegellak en een dolk mee, op welks knop hetzelfde zinnebeeld was ingesneden, dat op de banier der Zwarte Bende stond. Toen zegelde Perrol met eigen hand den brief voor den Bisschop, zette er een onleesbaar teeken onder, dat zijn handteekening moest voorstellen, en legde de brieven ter zijde.

„Zij zullen niet vermoeden,” zei Perrol nu, „dat gij deze beide stukken geschreven hebt; ik ben over u voldaan; dáár ligt mijn beurs, Froccard. Neem er twee gouden leeuwen uit, en dan kunt gij vertrekken.”

De monnik boog en nam de beurs op; doch daar de koorden, waarmede zij was dichtgetrokken, in elkander verward waren, trad hij naar het raam, om beter te kunnen zien; maar Perrol, die misschien niet gaarne had, dat hij zich met de beurs terzijde begaf, zoodat hij niet zien kon, hoeveel stukken hij er uitnam, vervolgde lachend: „Hé, Froccard, geef maar eens hier, gij zoudt bij vergissing een rozenobel voor een leeuw nemen.”

„Ik heb genoeg kennis van het geld, Messire,” hernam deze, terwijl hij schoorvoetend de beurs aan zijn meester overgaf, „om zulk een dwaling niet te begaan.”

„Het is juist die groote kennis, welke u in verzoeking zou kunnen brengen,” vervolgde Perrol meesmuilend, en opende de beurs.

„Ziedaar, eerwaarde heer geheimschrijver, uw belooning; maar ik wil u nog evenveel geven als vooruitbetaling voor een dienst, welken ik in het vervolg zal verlangen.”

„En die is, Messire?” vroeg de andere, terwijl hij de laatste geldstukken bij de eerste in zijn gordel stak.

„Froccard,” zei Perrol zacht, terwijl hij hem scherp aanzag, „herinnert gij u uw broeder Pedro nog? Ik bedoel..... ja, hoe doopte men hem ook weer, toen men u den naam van Froccard gaf?

„Vervloekte naam!” bromde de monnik binnensmonds en Perrol vervolgde: „Nu, de naam doet er immers niet toe; gij weet, wien ik bedoel;” doch daar Froccard, alsof hij niet wist, wien zijn meester bedoelde, zich met gespeelde onnoozelheid scheen te bezinnen, riep Perrol driftig: „Vervloekte veinzaard, moet ik uw papenziel blootleggen, waarop die naar met bloedige letters geschreven staat? *Per moio!* Ik bedoel den kerel, met wien gij op de jacht gegaan zijt, en die nooit is teruggekomen, weet gij het nu of...”

„Ik weet het, Messire, het was de eenige vriend, die.....”

„Dien gij ooit hebt vermoord, wilt gij zeggen. Maar gij liegt, schelm,” vervolgde Perrol spottend, „doch veins maar niet, satan zal dat wel verrekenen. Nu, die vriend verhaalde mij eens, dat gij de sleutels gemaakt hadt, met behulp waarvan gij het klooster van zijn kostbaarheden hebt beroofd, voordat gij beiden de pij weggeworpen en het verlaten hebt; is dat waar, Froccard?” vroeg hij en zag hem vorschend aan.

„Gij woont hier bij een smid, Messire, en die zal zeker beter dan ik in staat zijn,” antwoordde de monnik, „om aan...”

„Genoeg,” viel Perrol hem in de rede, „later zal ik de deur aanwijzen, waarvoor zij mij den sleutel maken moet, gij hebt mijn geld op hand ontvangen, en gij zult over mijn mildheid tevreden zijn.”

„En gij over mijn werk, Messire,” zei de andere.

Toen gelastte Perrol hem te vertrekken en riep, terwijl hij heenging: „Laat uw zwaard slepen, vloek als een duivel, als gij den geestelijken heer tegenkomt, die hier in het huis een bezoek aflegt, of, op mijn eer, hij zal den weggeloopte paap in u herkennen.” Hij bezag den brief nog eens, lachte verachtelijk, toen hij Vidal gelastte de beurs weg te sluiten en verviel in een diep gepeins, terwijl hij zich bij het vuur neerzette. Weldra echter richtte hij zijn hoofd weer op, kleepte zich aan, bracht zijn haar en zijn knevel in orde, en zei tot zijn knaap: „Welnu, Vidal, wat zegt gij van de dochter des huizes? Geloof gij ook niet, dat zij wel waard is, dat een ridder op haar het oog laat vallen?”

„Ik wed, dat onze aalmoezenier die gevolgtrekking niet eens gemaakt zou hebben, Vidal,” zei Perrol spottend; „maar, beste jongen, wij zullen ook niet wreed zijn; integendeel, wij zullen haar gelukkig maken, door haar den wellust van te beminnen te doen kennen. Het zal een aangename gelegenheid zijn, om mij op den heer van de verbrande Schaffelaar te wreken. Ga nu heen, Vidal, en dien mij aan, maar bij de moeder, want dat behoort immers zoo?” vervolgde hij lachend. „Die ziet, op mijn woord, er ook niet kwaad uit, en moet in haar jeugd ook een aardig liefje voor een ruiter geweest zijn.”

Vidal boog en vertrok. Perrol stond op zijn eerbiedig verzoek aan zijn page toe, de stad eens te gaan zien en stapte door het vertrek heen en weer, terwijl hij nu en dan een blik op de huizen aan de overzijde wierp.

* * *

De eerwaarde geestelijke had zich, ondanks zijn hoge jaren, gehaast om aan het verlangen van vrouw Martha te voldoen; hij bracht haar onder het oog, dat er vooreerst niets te veranderen zou zijn in de huisvesting van het krijgsvolk en gaf de hoop, dat Perrol alleen door het toeval bij haar zijn intrek genomen had. Hij vermaande haar hem met die onderscheiding te ontvangen, welke hem toekwam, want hoewel deze vreemdeling niet gunstig bekend stond, was hij machtig en men wist immers niet met zekerheid, of het aan hem kon worden geweten, dat Van Schaffelaar, door den bevelhebber der soldeniers, die bij den uitval sneuvelde, in zijn vertrek bemoeilijkt was, noch of hij zoo slecht was, als

men wel wilde doen gelooven. Hij zelf zou niet nalaten daaromtrent nadere berichten in te winnen en gaf haar den raad, haar dochter zooveel mogelijk van hem verwijderd te houden. Ook deelde hij haar omzichtig mee, dat men reeds in den vroegen morgen het bericht ontvangen had, dat het volk van Petit Salazar gedurende den onstuimigen nacht den Hoevelaakschen molen had geplunderd, en dat er een gerucht liep, dat de Schaffelaar, door toeval of door vijandelijk geweld, een prooi der vlammen was geworden. Hij gaf haar zijn zegen en ried de verontruste moeder aan, getroost de beproevingen te ondergaan, die haar door den Hemel zouden worden opgelegd, daar zelfs de eerwaarde vader, de Bisschop, zich zooveel vernederingen moest getroosten; en de goede man vertrok met de belofte, haar in tijd van nood zijn hulp en zijn bijstand te zullen verlenen.

Martha was alleen in het groote huisvertrek, toen Perrol binnentrad, want Dirk, de gezel, was weer in zooverre hersteld, dat hij had kunnen opstaan en zich naar zijn eigen slaapstede begeven. De vrouw des huizes was, als gewoonlijk, netjes, doch eenvoudig gekleed; zij beefde, toen het hoofd der Zwarte Bende haar naderde. Perrol was geheel anders gekleed dan wij hem tot nog toe gezien hebben; hij droeg een wambuis van lichgroen laken met een langen rok, die hem tot aan de knie reikte... zijn hosen waren van hetzelfde laken, en zijn schoenen van zwart glimmend leer. Indien men de kleine gouden knoopjes, die van voren over de borst en langs de binnenzijde der mouwen van zijn wambuis liepen, niet mee wilde rekenen, droeg hij geen andere versierselen, dan een fraaie gouden keten, die ontelbare malen om zijn hals was gewonden, en waarvan het slot op zijn borst afhing. Hij nam de groene kaproen van het hoofd, toen hij haar naderde, boog en zei vriendelijk:

„Waarlijk, mijn lieve huisvrouw, gij doet mij te veel eer aan, door mij hier aan de deur op te wachten; ga zitten, als ik u bidden mag.” Hij wierp een blik door het vertrek, doch verborg zoo spoedig zijn ontevredenheid, dat hij Maria niet gewaar werd, dat de moeder er niets van bespeurde.

„Het zou mij niet voegen, Heer, om mij neer te zetten, voordat gij plaats hebt genomen,” antwoordde vrouw Martha, „gij komt in een huis, dat door zijn meester verlaten is, gij vindt een vrouw, treurende om haar man en ik vrees, dat de edele regeering niet wel gedaan heeft, u ergens te huisvesten waar men u niet naar uw stand ontvangen kan.”

Perrol glimlachte bijna onmerkbaar, doch zonder te antwoorden op wat Martha gezegd had, zei hij: „Welnu, beste huisvrouw, ik zal gaan zitten; maar hoe gaat het met den meester? Hoe maakt het mijn vroolijke harnasmaker? Hebt gij hoop hem spoedig weer hier te zien?”

„Och neen, Heer,” hernam Martha treurig, „al de gevangenen moeten naar den Bisschop vervoerd worden; zijn Eerwaarde wil van geen losgeld hooren, zoodat ik vrees, dat het nog lang zal duren, eer de meester zal terugkeeren, om zelf u als gast welkom te kunnen heeten.”

„Op mijn eer, vrouw Martha,” zei Perrol, „het ongeluk, dat uw braven man is overkomen, doet mij van harte leed; ik zou gaarne gezien hebben, dat hij mij hier met den beker in de hand, naar landsgebruik, ontvangen had, maar.....”

„Zal ik last geven, of zelf een kan wijn voor u halen, Heer,” vroeg Martha, terwijl zij opstond.

„O, ik dank u,” vervolgde hij snel, „ik maak zulke een groot gebruik van het druivennat niet; ik wilde alleen maar zeggen, dat ik ook van harte wensch den smid hier te zien. Welk een schoone gelegenheid, om over het smeden van een goede rusting te spreken en te onderhandelen! Want de meester uit *de Vergulde Helm* kan goed rekenen, vrouw,” zei hij lachend, en vervolgde ernstig: „Maar dat de man van het huis verwijderd is, was een reden te meer, om hier en niet elders mijn intrek te nemen. Bedenk toch eens, een vrouw alleen in dezen tijd, nu er vreemd krijgsvolk in de stad ligt en men telkens oproer en zelfs een vijandelijken aanval kan verwachten. Gij zoudt toch niet geheel van het krijgsvolk vrijgekomen zijn, en mijn ruiters zijn, ik moet het bekennen, nu en dan wat lastig; maar nu hebt gij niets van hen te vreezen, gij behoeft slechts mij en mijn knaap en een page te huisvesten. De rest van mijn gevolg en de ruiters, die u te beurt waren gevallen, heb ik elders heengezonden. Wat zegt gij van deze schikking? Bevalt zij u, beste huisvrouw?”

„Zeer zeker, Heer,” antwoordde Martha, die wel wenschte, dat het bende-hoofd zich elders had gehuisvest, „ik dank u voor deze goedheid,” en zij zag opmerkzaam naar het krijgshaftige gelaat en de welgevormde leest van den vreemden gast; zij was getroffen door zijn innemende manieren en woorden, en voelde, dat zij zich te vroeg angstig gemaakt had.

Perrol bemerkte ondertusschen, dat de goede vrouw hem vriendelijker dan in het begin toesprak, en zei opgeruimd: „Zie beste vrouw, ik had wel bij voor-namer lieden onder dak kunnen komen, maar den meester kende ik immers; ik beloofde mij in *de Vergulde Helm* een gul onthaal en heb mij niet bedrogen. Een krijgsman houdt niet van hoofsche gebruiken, een vriendelijk gelaat en een goede keuken zijn hem daarentegen altijd welkom; terwijl ik mij in voornaam of in mijn eenzaam vertrek zou moeten zitten vervelen, denk ik hier als lid van het huisgezin bij den gastvrijen haard den winter te slijten. Ik verwed alles wat gij wilt, dat, eer er twee weken om zijn, gij niet beter weten zult, of Messire Perrol van de Zwarte Bende behoort tot uw huisgezin. Beschouw mij als uw zoon, beste vrouw, of als uw neef,” zei hij lachend. „Hoe minder omslag men voor mij maakt, hoe liever ik het heb; van dit oogenblik af zijn mijn knaap Vidal en mijn page Riso zoowel tot uw orders als tot de mijne.”

„Te veel goedheid, Heer,” antwoordde Martha verlegen, „dit vertrek past niet voor u; dat boven den winkel is voor u nauwelijks goed genoeg, en uw knaap iets te gelasten, zou mij niet voegen.”

„O, hij is een goede borst,” zei Perrol, „gij zult het ondervinden. Maar zeg eens, beste huisvrouw, toen ik vroeger hier was, heb ik nog een meisje hier in huis gezien; was dat uw dochter? Waar is zij? Zij is immers wel, hoop ik?”

„Ja, Heer,” antwoordde Martha aarzelend, „maar zij is in haar kamer.”

„En zal ik dan het genoegen hebben haar te mogen begroeten?” zei Perrol vriendelijk. „Bedenk, dat ik zeker lang hier blijf, maar dat het de plicht van een ridder is, nimmer te verzuimen, zoo spoedig mogelijk een vrouw of een meisje van zijn hoogachting te verzekeren.”

„Gij doet mijn dochter te veel eer aan, Heer,” antwoordde vrouw Martha, „en indien ik haar ga roepen, zal ik genoodzaakt zijn u hier alleen te laten.”

„O, voor zulk een reden kunt gij mij gerust hier alleen laten,” zei Perrol vriendelijk, „ik bid u, ga heen en zeg aan uw dochter, dat iemand, wien het ongeluk, den meester overkomen, van harte leed doet, hier op haar wacht en dat hij bereid is om alles te ondernemen, wat zij denkt, dat zou kunnen dienen om den echtgenoot en vader in u beider armen terug te voeren. Om 's Hemels wil, zeg haar dit,” zei hij met vuur, „en ga nu heen, bid ik u, beste vrouw, om uw dochter te halen.”

Vrouw Martha voelde zeer goed, dat zij dit verzoek niet kon weigeren; het zou toch een beleediging voor den ruiteraanvoerder geweest zijn hem dit af te slaan; de waardige vader had haar immers vermaand, haar gast zooveel mogelijk genoeg te geven; zij boog dus, en verliet het vertrek. Zij zag niet, dat Perrol met moeite een spottenden lach onderdrukte, toen zij zich verwijderde.

Zoodra hij alleen was, riep hij vroolijk: „Ha! ha! wij zullen dan nu het geluk hebben de lieve bruid van den edelen heer der verbrande Schaffelaar te zien; het zal mij benieuwen, of de laatste der Schaffelaren door het hoofd der Zwarte Bende niet uit haar hart zal worden verdrongen.”

Lang duurde het, eer Martha terugkeerde. Het had haar veel moeite gekost Maria te overreden om haar te volgen; het lieve kind besefte niet genoeg, hoe noodig het was, den ruiteraanvoerder genoeg te doen, zij was immers de bruid van Van Schaffelaar; in hem en in haar vader had zij immers trouwe en moedige beschermers. Maar haar moeder herinnerde haar eraan, hoe ver deze dierbare mannen verwijderd waren, ook aan wat de pater gezegd had en dat Perrol op haar wachtte. Maria gaf eindelijk toen; waarom zou zij nu weigeren aan zijn verzoek te voldoen, terwijl zij toch niet zou kunnen volhouden, gedurende al den tijd, dat hij hun gast zou blijven, zich voor hem verborgen te houden? Perrol liet niet blijken, dat het wachten hem had verdrot, toen Martha, die het eerst binnentrad, tot hem zei: „Ik bid u om verschooning, Heer, dat ik u zoo lang alleen gelaten heb; mijn dochter was niet goed genoeg gekleed, om voor u te verschijnen.”

„Een meisje als uw dochter, vrouw Martha,” antwoordde hij opstaande, „zal altijd beminnelijk zijn, in welk gewaad zij zich ook vertoont; ook valt de tijd zelden kort, als men op iemand wacht, die men wenscht te zien.” Toen naderde hij de vrouwen en vervolgde: „Ik dank u dus, Maria, dat gij aan mijn verzoek, u door uw goede moeder overgebracht, voldaan hebt en verzeker u, dat het mij streelt, hoop te durven voeden, eenigen tijd met u onder één dak te inogen doorbrengen.” Hij zag het meisje aan, dat bleek en met neergeslagen oogen naast haar moeder stond, vatte haar hand, terwijl hij boog, en zei vriendelijk: „Gij schijnt bedroefd! Denkt gij om uw vader? Heeft uw moeder u dan niet gezegd, dat niets mij te moeilijk zal wezen om hem weer te bevrijden?”

Maria trok haar hand snel terug, toen hij die in de zijne nam, die met een witten handschoen bedekt was; een lichte bloes vertoonde zich op haar gelaat, terwijl zij haar hoofd met waardigheid oprichtte, en haar rein oog op hem vestigde.

Maar hij deed geen moeite om haar hand vast te houden en zei met een innemende stem: „Zeg mij dan tenminste, Maria, dat gij wel zijt; het zal mij immers niet verboden zijn, naar uw gezondheid te vernemen? — Uw dochter is ziek, beste vrouw, waarom hebt gij mij dat niet gezegd?” riep hij, zich tot Martha wendend.

„Zij is niet ziek, Heer, maar door het ongeluk, dat haar vader trof, terneer-geslagen. — Antwoord den heer toch eens, Maria,” zei haar moeder en wenkte haar met de oogen, om haar het stilzwijgen te verbreken.

„Ik ben wel, Heer,” antwoordde Maria, die gerustgesteld werd door de bescheiden houding van Perrol, en omdat hij haar hand losgelaten had; „maar ik treur om mijn goeden vader, die gekwetst en afwezig is. O, ik dank u, indien het inderdaad uw wil is hem zijn vrijheid te hergeven.” Haar oog verried, dat zij zijn woorden wantrouwde.

„Gij twijfelt, Maria!” riep Perrol verwonderd, „denkt gij dan, dat ik met uw droefheid en die van uw moeder spot? O, waarmee heb ik dat verdiend?”

„Mijn vader is u vreemd, Heer,” zei Maria zacht, „en in Utrecht zijn even goede wapensmeden als hij; welk belang kunt gij dus in hem stellen?” en een glimlach zweefde om haar mond.

„Welk belang?” zei Perrol met nadruk en vriendelijk. „O, wie is de man, die niet gaarne alles doet om een vrouw tranen te besparen! U moeder is verdrietig, en gij weent nog op dit oogenblik, omdat gij aan uw vader denkt; o, Maria, het is te vergeefs dat gij het verbergt; ik zie een traan, die uw oog ontrolt. Maar de goede God zal aan uw kinderlijk verlangen gehoor geven, en ik zweer op mijn eeuwig welzijn en bij deze beeltenis van mijn Heere Jezus, onzen Zaligmaker, dat ik niets vuriger verlang dan de vrijheid van uw vader.”

Maria zag hoe hij de linkerhand op de borst lei en zijn rechterhand uitstreekte naar een looden Christusbeeldje, dat op een zwart houten kruis aan den muur hing. Zij kon niet vermoeden, dat Perrol om zoo weinig zijn ziel voor eeuwig ongelukkig zou maken; dat het alles logentaal was, en dat de edele uitdrukking van zijn gelaat, het heilige vuur, dat in zijn open oog glinsterde, de geestdrif, waarmee hij sprak, slechts bedrog waren, en toen hij haar zacht vroeg, als bedroefd over het weinige vertrouwen, dat zij in hem stelde: „Zult gij mij nu nog niet gelooven?” antwoordde zij: „O ja, Heer, zeker; het zou zonde zijn niet te gelooven, wat gij zoo heilig bezweert; ik bid u, duid mij mijn ongeloof niet ten kwade. O, ik weet wel, dat niemand reden heeft om mijn goeden vader niet van ganscher harte genegen te zijn.”

Martha verzocht Perrol nu weer plaats te nemen, en toen zij zaten, zei hij opgeruimd: „Het doet mij genoegen, vrouw Martha, dat men niet meer aan mijn bedoelingen twijfelt; maar ik weet wel, waarom uw dochter mij haar geloof weigerde; dat komt van mijn gedrag op dien morgen, toen de meester mij voor het eerst hier in de kamer bracht. — Is het niet zoo, Maria?” vroeg hij, en richtte zijn oog op het meisje, dat tegenover hem, naast haar moeder zat en verlegen haar oogen neersloeg.

„Uw gedrag heeft haar nimmer reden gegeven u te mistrouwen, Heer,” zei Martha, om haar dochter, die zweeg, te helpen, hoewel zij wel beter wist.

„En toch, beste vrouw,” vervolgde hij, „wenschte ik wel, dat uw dochter zelf mij geruststelde.”

„Mijn moeder heeft gelijk, Heer,” antwoordde Maria langzaam, „ik herinner mij niet, dat gij ooit iets onaangenaams gezegd hebt; waarom zoudt gij een burgermeisje, dat u geen leed kan doen, kwaad toewenschen?”

„Gezegd,” hernam Perrol lachend, „ik zeg niet, dat ik iets gezegd heb; de Hemel beware mij, om een lief kind als gij een hard woord te geven; maar ik herinner mij nog zoo levendig een sneeuwitten hals gekust te hebben, en het smart mij nu, dat dit de oorzaak was, dat er tranen uit uw schoone oogen rolden; zie, daarvoor wilde ik desnoods op mijn knieën om genade bidden.”

„O, Heer,” zei Martha snel, „de meester, die toen nog hier was, heeft er u immers niets van gezegd; mijn dochter heeft dit reeds lang vergeten; indien het niets anders is, behoeft gij u niet ongerust te maken.”

„Ik dacht, dat het veel was, vrouw Martha,” antwoordde Perrol vriendelijk, „ik weet wel, uw man duidde het mij niet ten kwade, maar ik wenschte gaarne dezelfde verzekering van uw dochter te vernemen. Op mijn eer, ik zou veel willen geven, dat ik nimmer zoo stout geweest was, en dan weer nog veel meer, om nog eens zoo stout te durven zijn, en toch heb ik er berouw over. — Zeg mij dus, dat gij het mij vergeven hebt, Maria!”

Het schoone meisje bloosde, sloeg haar oogen neer en bewaarde het stilzwijgen. „Gij weet toch zeker, Maria,” vervolgde Perrol innemend, „dat het vergeven zulk een zoete wraak is; een vrouw vergeeft immer zoo gaarne. Wie heeft mij toch zoo zwart gemaakt in uw gedachten, dat gij mijn bede niet verhoort? O, die goedheid, Maria, zou mij zoo tevreden en voor eeuwig tot uw schuldenaar maken.”

„Indien gij denkt iets gedaan te hebben, dat vergeving noodig heeft, Heer,” zei Maria verlegen, „dan kunt gij u geruststellen; ik vergeef het u en hoop, dat de Heilige Moeder van onzen Lieven Heere Jezus u en mij ook zoo alles vergeven zal, als ik u in dit oogenblik doe.”

„Ik dank u; o, gij weet niet, Maria, hoe gelukkig gij mij maakt,” riep Perrol, die haar met welgevallen beschouwde; „en ik hoop, dat de Heilige Maagd mij zoo genadig wezen zal, als gij verzocht hebt; want ik ben een groot zondaar. Maar gij, Maria,” vervolgde hij zijn hoofd schuddend, „gij zijt zoo goed, zoo deugdzzaam. O, ik geloof niet, dat gij haar heilige voorspraak noodig zult hebben, om in het paradijs te gaan.”

„Niemand is er, die haar genadige voorspraak en haar liefderijken bijstand niet noodig heeft, Heer,” zei Martha; „en wat mijn dochter betreft, hoewel wij haar in eer en deugd hebben grootgebracht, toch weet God alleen, welke beproevingen haar nog zullen worden opgelegd. Wanneer een meisje haar ouders verlaat en de wijde wereld ingaat, heeft zij haar plichten te vervullen jegens haar man en de kinderen, waarmee de Heer en de Heiligen haar echt zegenen, en de verleiding is dikwijls groot.”

Perrol lachte bij zichzelf, toen hij de brave vrouw van beproevingen hoorde gewagen; hij dacht bij zichzelf: „de verleider is dichter bij het lieve kind, dan gij wel verwacht; het zal mijn schuld niet zijn, als zij niet de tusschenkomst van

alle Heiligen noodig heeft, om in het paradijs te worden toegelaten, en mogelijk zal zij er nog bevalliger uitzien, als zij wat van haar deugd verloren heeft." Maar zijn gelaat verried niets van wat er in zijn zwarte ziel omging, en hij zei zonder gemaaktheid: „O, gij bedoelt het huwelijk van uw dochter; de meester heeft er mij van onderricht, de heer Van Schaffelaar zal immers het geluk hebben om haar naar het altaar te geleiden?"

„Zoo spoedig de oorlog geëindigd is, zal het huwelijk doorgaan," zei vrouw Martha met wat ophef; „het is een groote eer voor ons, Heer, dat een edelman ons om haar hand gevraagd heeft."

„Een edelman," zei Perrol en onderdrukte met moeite een grimlach, „bij St. George, of uw dochter niet schoon genoeg is om een graaf aan haar voeten om haar hand te zien smeeken! Maar," vervolgde hij langzaam en met belangstelling, „het doet mij van harte leed u dan een droevige tijding te moeten mededeelen; of mogelijk is het beter, dat ik zwijg....."

Maria zei niets, toen hij ophield, maar hield haar oog strak op hem gericht; de vrees deed elk spoor van een blos van haar gelaat gedwijnen. „Spreek om Jezus wil, Heer, wat is er nu weer gebeurd?" vroeg Martha angstig.

„O, beste vrouw, wij leven in een naren tijd, hoewel ik voor mij aan zulk een leven gewoon ben," zei Perrol; „ik zie, ik heb te veel gezegd, om niet voort te gaan; maar verontrust u niet! Alles kan nog weer hersteld worden. Zeg mij, heeft de heer Van Schaffelaar een kasteel of huis hier in de nabuurschap?"

„Ja," antwoordde Maria snel, en Martha vervolgde: „maar dat is hedennacht, zoo de spraak gaat, geheel verbrand, Heer!"

„Dan is u het ongeval reeds bekend," zei Perrol schijnbaar neerslachtig, en niemand zou gezegd hebben, dat hij de man was, die deze vervloekte daad verricht had; „het doet mij leed om uwentwil, Maria! Het verlies van zulk een gebouw is een groote schade; men zegt zelfs, dat de menschen niet gered zijn, weet gij ook, waar de heer Van Schaffelaar zich tegenwoordig bevindt?"

„Waarom vraagt gij dit, Heer?" vroeg Maria doodsbleek.

„Waarom?" vroeg Perrol, verwonderd, „omdat ik bevreesd was, dat hij er zich ook misschien tijdens den brand zou hebben bevonden."

„O, God!" riep Maria, en bedekte haar gelaat met haar handen. Haar moeder sloeg haar arm om haar heen, en zei zacht: „Verontrust u niet, kindlief? Uw bruidegom is in het leger; Frank zou het ons immers gezegd hebben, als hij er was geweest."

„Ik zie, dat ik had moeten zwijgen," riep Perrol, als ontevreden op zich zelf; hij sloeg zich voor het hoofd, stond op, ging het vertrek op en neer, naderde toen de vrouwen, zag hen met belangstelling aan en zei: „Och, weer moet ik om verschooning vragen; maar waarom zijt gij om mijn gevolgtrekking zoo bedroefd! Wat zou uw vriend nu op de Schaffelaar doen? Hij is immers aan de andere zijde van de stad bij het krijgsvolk; men zou het weten, indien hij omgekomen was. Houd dus goeden moed, Maria! Ik zal u alles terstond mededeelen, wat ik te weten kom; want men heeft er lieden heengezonden, en weldra zal het bekend wezen, of het ongeluk aan het toeval te wijten dan wel met opzet geschied is; ik vrees het laatste," zei hij zonder aarzelen. „En toch

zouden wij het moeten weten, indien onze soldaten een strooptocht gedaan hadden; ook kan ik niet bevroeden, waarom zij in zulk weer een enkel gebouw vernield zouden hebben. Maar de tijd zal het leeren," eindigde hij, en ging weer zitten.

Maria, door de woorden van haar moeder en die van den moordbrander zelf bemoedigd, liet haar handen zakken, en Martha zei: „Een ongeluk bij zulk stormachtig weer kan gemakkelijk gebeuren, nietwaar, Heer? En wie zou zoo op den heer Van Sscaffelaar gebeten zijn om zijn onschuldig huis te verbranden? Hier in de stad, geloof ik ten minste, niemand, en de knechten van den kleinen Salazar zouden immers zijn huis niet vernielen."

„Zoo denk ik er juist over, beste vrouw," antwoordde Perrol, „het doet mij leed, om der wille van uw dochter, zelfs om dien van den heer Van Scaffelaar; ofschoon wij in het veld tegenover elkander staan."

„En..." zei Maria, terwijl zij tevergeefs op zijn gelaat iets trachtte te bespeuren, dat met zijn woorden niet strookte, en zweeg toen.

„En, — vervolg uw rede, bid ik u, Maria," zei Perrol vriendelijk, en zij herhaalde moedig: „En toch, Heer, hebt gij hem, voordat gij den Bisschop ver..... eer gij zijn dienst verliet, gevangen willen nemen."

„Mijn dochter! Gij weet niet meer, wat gij zegt," zei Martha vreesachtig, „gij spreekt van dingen, waarvan gij niets weet. — Heer, ik bid u om verschooning voor Maria!"

„O, ja! Ik weet het zeer goed, moederlief," zei het schoone meisje en zag onbevreesd naar het bendehoofd, dat zonder eenige verwondering te laten blijken, en zonder dat zijn gelaat veranderde, antwoordde: „O, neen, vrouw Martha, uw dochter bedriegt zich niet; er is een oogenblik geweest, dat ik den heer Van Scaffelaar gevangen wilde houden. Maar gij zult ook weten, Maria, dat hij in vrijheid uit mijn legerplaats vertrokken is."

„Dank zij den tijdigen bijstand en den losprijs van den aanvoerder der voetknechten; ik weet het, Heer," hernam Maria onbeschroomd.

Perrol beet zich op de lippen, maar zei vroolijk: „O ja, de heer Van Nijveld heeft den losprijs betaald; indien hij geweten had, dat het mijn voornemen was om Van Scaffelaar zelfs zonder losprijs te laten gaan, zou hij zoo zot niet geweest zijn. Mijn ruiters hebben van zijn geld eens lustig op zijn gezondheid en die van den heer Van Scaffelaar gedronken; dat is al wat er gebeurd is."

Maria bedwong zich om wat haar op de tong lag, te uiten, maar zei toch: „De heer Van Nijveld heeft zijn geld reeds terug, Heer, dus heeft hij bij zijn goede daad geen schade gehad."

„Ik wist dit niet, Maria," hernam Perrol snel, „en ik dank u voor het bericht; maar gij bedriegt u zeer, als gij denkt, dat ik uw vriend heb laten gaan voor een paar ellendige geldstukken. Neen, bij mijnheer St. George, voor zulk een prijs zou ik niemand laten gaan, dien ik wilde houden; maar wilt gij weten, aan wien hij zijn bevrijding te danken heeft, of weet gij het misschien reeds?" zei hij, en zag haar vragend aan. Maria zweeg, en Perrol vroeg nogmaals: „Aan wien, Maria? Zeg het mij, bid ik u." Toen richtte zij haar oog ten hemel en zei vol vertrouwen: „Aan God, Heer!"

„Zeer zeker, Maria,” hernam Perrol lachend, „maar aan Hem niet alleen; aan u heeft hij zijn vrijheid te danken en aan niemand anders, ik zweer het!”

„Aan Maria, Heer?” vroeg vrouw Martha verwonderd.

„Ja, beste huisvrouw,” zei hij vriendelijk. „De meester had mij gezegd, dat hij zijn dochter aan hem zou uithuwelijken: om Maria alleen heb ik hem laten gaan, en indien zij nog denkt, dat ik mij door het geld heb laten overhalen, dan zal ik haar een som ter hand stellen, die nog eens zoo groot is, om hier in de kerk een stuk zilver te geven. Gij denkt immers niet zoo onedel van mij, dat gij gelooft, dat Van Nijveld met zijn geheele bende ooit eenigen invloed kan uitoefenen op Perrol, of zijn banier ter aarde werpen?” eindigde hij trotsch.

„Indien dit het geval is, Heer,” zei Martha beleefd, „dan danken wij u; Van Schaffelaar zelf heeft dat niet zoo begrepen of kunnen inzien.”

Maria boog en zei: „Indien het zoo is, Heer, hebben wij groote verplichting aan u, en toch.....”

„En toch,” viel Perrol haar in de rede, „kon Van Schaffelaar niet raden, waarom ik hem eindelijk ongemoeid liet gaan en hij heeft het u dus niet kunnen berichten.” Hierop zag hij de vrouwen vorschend aan, en overtuigde zich daardoor, dat Van Schaffelaar haar niets gemeld had van de bedreigingen, die hij had geuit; hij verheugde zich en vervolgde opgeruimd: „Ik begrijp nu al te wel, waarom gij niet zeer verheugd moest zijn, toen gij hoordet, dat gij mij in uw huis zoudt krijgen. Maar alles zal zich wel opklaren en gij zult mij in het eind recht doen wedervaren; Van Schaffelaar bracht mij onaangename bevelen en dit verdroot mij; hij gedroeg zich echter onverschrokken en hoffelijk, zooals het een dapper edelman betaamt; het spijt mij, dat ik, door den Bisschop te verlaten, ook hem als het ware tot vijand heb gekregen, maar het zal niet altijd oorlog zijn.”

„Maar waarom verliet gij de zijde van den Bisschop, Heer?” vroeg vrouw Martha.

„Waarom?” vroeg Perrol lachend. „Ja, dat is te lang om nu te vertellen; in het vervolg zal ik het u wel eens mededeelen; maar gij kunt er u toch niet over beklagen, daar de meester een goeden heer aan mij hebben zal, want mijn ruiters kunnen niet lang met een zwaard toe. Nu ben ik immers hier om u te beschermen, en als gij mij maar iemand kunt aantoonen, tegen wien de Bisschop den meester zou willen uitleveren. dan beloof ik u op mijn eer, dat ik hem gevangen zal nemen, al zat hij ook onder den eerwaarden vader. Den heer Van Schaffelaar haat gij niet, ofschoon-hij voor twee dagen vóór de stad was om uw stadgenooten te berooven, met het gevaar zijn aanstaanden schoonvader het hoofd te kloven; waarom zouden wij dan geen vrienden kunnen zijn, daar ik hier kom om stad en ingezetenen te beschermen?”

„Vrees niet,” vervolgde hij vroolijk, terwijl hij opstond, „dat ik altijd over paarden en gevechten zal spreken, ik heb ook meer gezien; ik zal u verhalen van landen, volken en gebruiken, van watervallen en bergen, van al de schoonheden der natuur, van de feesten, die ik bij vorsten en graven heb bijgewoond en van de vrouwen, waarmee ik het geluk gehad heb te mogen dansen; ik zal u hun kleeding, hun pracht van juweelen en borduursels beschrijven, alsof gij

MARTHA, MARIA EN PERROL

er bij geweest waart. Zulk een kleed, Maria, zou u goed staan. O, indien ik den heer Van Schaffelaar zie, zal ik hem aanraden er u een volgens mijn beschrijving te laten vervaardigen; ik ben zeker, dat het u bevalen zal; ik zal u de nieuwste balladen en sonnetten voorzingen, want gij houdt immers van den zang?" Nu zong hij, terwijl hij zijn kaproen opnam:

„Marie chérie,
Douce amie,
De ma vengeance,
Tu es l'espérance."

en vervolgde toen: „De krijg heeft mijn stem wat doen verroesten; maar ik zal zoo goed zingen als ik kan. Als wij een schoonen dag hebben, en uw moeder het toestaat, dan heb ik, indien gij er lust toe gevoelt, een makken sneeuwvitten telganger in mijn stal, die tot uw dienst is, zoo dikwijls gij wilt uitrijden, want de aanstaande vrouw van een edelman kan zeker paardrijden. — Ik zal zorg dragen voor Maria, beste huisvrouw!

Maar daar is iets voor u," zei hij, toen Griet de kamer binnenkwam, „ik heb u ook reeds zoo lang opgehouden; doch wanneer men in goed gezelschap is, vergeet men den tijd. Tot weerziens dan!" Toen verzocht hij Martha en Maria, die opgestaan waren, te gaan zitten, groette hun vriendelijk en vertrok.

Een oogenblik zaten moeder en dochter stilzwijgend tegenover elkander, en wisten niet wat zij van den man moesten denken, die zooeven vertrokken was; maar Griet zei: „Ik ben blij, dat die vent weg is, die mij naar de handen keek; maar de knaap, dien hij bij zich heeft en die kleine jongen, dat zijn goede zielen, geloof ik."

„Zwijg toch, Griet," zei vrouw Martha, „en spreek nooit dan met ontzag van heer Perrol, gij weet niet, hoe voorzichtig men wezen moet met het krijgsvolk, en wat men er van te vreezen heeft, vooral vrouwen alleen."

„Ja vrouw," zei Griet, „dat weet ik wel en vooral van zulke leelijke ruiters. Mijn moeder heeft eens een heele geschiedenis gehad met zoo'n Bourgondischen paardeman en....."

„Maar wat hebt gij daar in de hand!" riep Maria, die opstond en op haar toetrad.

„Een brief, Maria, die in stilte gekomen is; daarom wilde ik niet, dat die vreemde vent..... ik wil zeggen heer, hem zien zou."

„Van Van Schaffelaar, Moeder!" riep Maria, den brief openbrekend.

* * *

IX.

DE LAKENKOOPERS.

*Eene opdracht van een tocht, door elk op 't hoogst gevreesd,
Hij streed altijd het liefst waar anderen sidderend streden,
't Gevaar had voor zijn hart niet dan bekoorlijkheden,
Was bijna de eenige eer, die werkte op zijnen geest.*

J. NOMSZ.

In het laatst der maand September vertrok Maximiliaan weer naar Brussel, waar een algemeene dagvaart beschreven was, om te handelen over de aangelegenheden van de landen, die aan zijn gezag onderworpen waren. De stad Utrecht trachtte ook door haar zaakgelastigden eenige voordeelige voorwaarden te verkrijgen, waarop men hoop had, dank zij het verlangen, dat de Hertog had laten blijken, om aan den Utrechtschen oorlog een einde te maken, die hem verhinderde zijn geheele macht tegen Frankrijk aan te wenden. De komst van den Hertog in zijn noordelijke landen had den Bisschop weinig voordeel aangebracht en het zenden van zijn krijgsvolk naar Holland, om gezamenlijk te handelen, had hem geen nut gedaan. Hij had weliswaar een paar burgers van Amersfoort in zijn macht gekregen, maar de Utrechtschen hadden ook tot voor de poorten van Wijk alles geroofd en plat gebrand, en, bevreesd voor een gevaarlijker aanval van zijn vijanden, had hij zijn benden teruggeroepen. Daar hij niet aan het papier wilde toevertrouwen, wat hij voorhad, en daar hij evenzeer zijn bondgenooten wantrouwde als zijn vijanden, had hij Van Schaffelaar zelf ontboden, om zijn bevelen te vernemen en over te brengen. De bisschoppelijke krijgsknechten verlieten dus, even omzichtig als zij gekomen waren, het Hollandsche grondgebied en betrokken de winterkwartieren in Wijk bij Duurstede en omliggende plaatsen. Daar de kerkvoogd weinig kon rekenen op het vermogen en den wil van zijn vrienden om hem te helpen en geen macht had, om met eigen krachten zijn oproerige onderdanen onder zijn gezag terug te brengen, had hij zich meer dan ooit er op toegelegd, om door zijn geheime vrienden en aanhangers in de stad Utrecht zelfs het verloren gezag door list of overreding, zonder medewerking van Maximiliaan, te herkrijgen. De vrees echter voor hun leven en hun bezittingen veroorzaakte, dat zij weinig of niets voor hem bewerkten; alleen lieten zij hem weten, dat er reeds eenige behoefte in de stad begon te ontstaan en men troostte hem met de hoop, dat het gebrek aan allerhande levensmiddelen, waarvan de Bisschop den toevoer had laten verbreken, eindelijk de stad zou dwingen om zich te onderwerpen. Maar hoop, hoewel niet

geheel zonder grond, was niet geschikt om den Bisschop, die er naar haakte zijn bestuur te hernemen, tevreden te stellen; hij liet dan ook niet na, opnieuw aan te dringen op meer werkzaamheid en ijver voor zijn zaak; en toen zij hem te kennen gaven, dat er niemand in de stad was, door moed en bekwaamheid in staat, van een gunstige gelegenheid te zijnen voordeele gebruik te maken, aarzelde hij niet langer om er een van zijn vertrouwdste en dapperste bevelhebbers heen te zenden. Velen echter, die hem dagelijks lastig vielen om nieuwe gunsten, waren ongeschikt en te bevreesd om dezen gevaarlijksten last op zich te nemen, en toch was het van het grootste belang, om iemand naar Utrecht te zenden, die als vertegenwoordiger van den Bisschop kon handelen en geestkracht genoeg bezat, om bij de eerste gelegenheid de beste zich aan het hoofd te stellen van degenen, die de oude orde van zaken terugwenschen.

Ten gevolge van dit alles had Van Schaffelaar reeds eenige dagen in Utrecht doorgebracht op het oogenblik dat wij er Frank aantreffen. De bevelhebber der ruiters had op zijn verzoek en op last van zijn leenheer het harnas afgelegd en den strijdhengst voor het nederig torschpaard of sommier verwisseld, en was met zijn vriend en knaap zonder moeite in de stad gekomen. Zij, die zijn zending niet kenden, hielden hen voor kooplieden in Brabantsche lakens, die, vergezeld van hun knecht, het gewaagd hadden in dezen tijd van tweedracht hierheen te komen met hun koopwaren, in de hoop goede zaken tegen den naderenden winter te doen; slechts vertrouwdste vrienden van den Bisschop waren van de toedracht der zaak beter onderricht.

Hoewel het voor Van Schaffelaar gevaarlijk was overdag uit te gaan, daar zoo-velen hem vroeger in de stad gezien en met hem omgegaan hadden, en hem gemakkelijk, ondanks zijn vermomming konden herkennen, was hij toch nu en dan wel genoodzaakt zich hier- of daarheen te begeven, hetzij voor den dienst van den Bisschop of om zijn aangenomen beroep als koopman in laken, zelfs tegen zijn wil, uit te oefenen. Gelukkig, dat dit echter zelden plaats had, want het voortzetten van allerlei onderhandelingen en kuiperijen viel niet meer in zijn smaak: de Bisschop had andere lieden, die zich liever met dit soort van zaken bemoeiden; het doel van zijn zending was slechts om zich aan het hoofd te stellen van de voorstanders van David van Bourgondië en door beleid en moed de beweging te doen zegevieren, waarop men den Bisschop te zijnen voordeele had doen hopen. Van Schaffelaar was uit, en Frank bevond zich alleen thuis, want zelfs Henri, die zich met veel beleid van het overbrengen der bevelen van zijn heer kweet, was ook de stad ingezonden om een boodschap over te brengen. De nieuwbakken kooplieden hadden twee kleine vertrekken betrokken in de herberg *Het land van Belofte* in de Breestraat; het eene diende hun tot slaapplaats, in het andere vertrek waren de goederen geborgen, welke zij meevoerden; eenige stukken laken met een el en schaar lagen op de tafel, waaraan Frank zat. Hij zag uit verveling door de kleine glasruiten op de plaats achter het huis, waar de stal op uitkwam, en waar men juist bezig was een kar aan te spannen. Doch weldra lette hij niet meer op wat er verder op de plaats geschiedde; ook stoorde hij zich niet aan het geschreeuw der voerlieden; hij zag met een glimlach op de lakens, die voor hem lagen, en gaf zich aan zijn gedachten over,

waarin hij niet behoefde te vreezen, dat men hem spoedig zou storen, want met opzet had Van Schaffelaar de prijzen der koopwaren zeer duur gesteld, en de koopers liepen dus niet druk.

Hij dacht na over wat er al in de laatste tijden gebeurd was, en hoewel voor hem geen vreugde, geen geluk meer bestond of te hopen was, trok zijn gelaat zich droevig tezamen, als hij aan het lot van zijn vriend dacht. Hij zag in zijn gedachten, hoe Hans hem de ééne hand, die hij nog over had, toereikte, voordat hij hem verliet, en hoe Perrol de Schaaffelaar verwoestte; hij zag den man van Martha nog altijd van zijn huisgezin verwijderd en Maria blootgesteld aan de aanslagen van het hoofd der Zwarte Bende, en hij sidderde. Toch, dacht hij, is de edele Van Schaffelaar hier; de Bisschop zendt hem hierheen en voor den dienst, welken hij doet, voor het verbranden van de Schaffelaar, voor den angst, welke zijn hart beklemmt, als hij aan zijn bruid denkt, wat verlangt hij daarvoor? De vrijstelling van zijn aanstaanden schoonvader; en toch is Wouter nog gevangen. „O Ralph!” riep hij en bedekte zijn gelaat met zijn hand, „gij hebt wel gelijk: grootheid brengt geen geluk aan; een gouden keten weegt dikwerf zwaarder dan een ijzeren en de zwaarste is die, welke plichtgevoel ons oplegt. Indien het bisschoppelijk gewaad het hart van David van Bourgondië niet ongevoelig had gemaakt voor elke andere aandoening dan die der heerschzucht, hij zou uw verzoek niet geweigerd hebben, mijn vriend!”

Hier zweeg hij, en zijn gelaat werd minder treurig; hij dacht aan Maria, en verbeeldde zich nog haar voor zich te zien, toen zij hem de roos overgaf, en hij zuchtte. „O, zij bemint hem zoo vurig,” vervolgde hij, „met hoeveel liefde ving zij elk woord op, dat op haar bruidegom betrekking had. Hoe overstelpte zij mij met vragen over alles wat hem betrof. O, welk een geluk moet het zijn, het hart van zulk een reine maagd zoo voor altijd met de onverbreekbaarste banden aan zich verbonden te zien. Wat moet hij gelukkig zijn, als zij hem tegemoet snelt en in haar armen drukt. O, dan zal haar moeder haar niet behoeven te herinneren hem haar wang aan te bieden, haar schoone lippen zullen zelf hem den welkomkus geven. En mij.....?” vervolgde hij somber, „wat hij in haar hart gewonnen heeft, heb ik verloren: zij kwam mij niet meer zoo tegemoet als anders. Maar dat behoort zoo, dat moet zoo zijn; ik ben haar niets, ik mag niets voor haar zijn. O Ralph, waarom heb ik Maria weergezien? Zij heeft mij vergeten en toch hebben mijn lippen haar aangeraakt; zij brandden mij als vuur. Vergeef mij, Van Schaffelaar!” riep hij en stond wild op, „vergeef mij, vriend, vergeet wat ik gezegd heb; ik wil haar niet meer liefhebben; de goede God zal medelijden met mij hebben en mij tot zich roepen. Misschien zullen haar oogen tranen storten, als ik er niet meer zal zijn, en misschien ook niet; maar de wanhoop zal mijn hart niet verscheuren, wanneer ik haar gelukkig in uw armen zie. Alles kan ik u overlaten, mijn weldoener en toch vroolijk zijn, en het leven beminnen; maar haar! Haar bezit kan ik u wel niet benijden, al veroorzaakt het mij den dood. En toch,” zei hij, bedaarder, „al vrees ik haar te ontmoeten, toch wenschte ik haar nog eens te zien, vóór ik dit leven vaarwel zeg, éénmaal nog en dan niet meer.”

Hij staarde somber voor zich uit en leunde met zijn hand op de tafel; maar hij

werd in zijn gepeins gestoord door het geluid, dat de deur van het vertrek maakte, toen men haar opende. De knecht uit *Het land van Belofte* stak zijn hoofd in de kamer en zei: „Koopman, daar is een vrouw of een meisje, ik weet het niet, die u verlangt te spreken.”

„Mij?” riep Frank verwonderd, en hij dacht: „zou het Maria zijn?”

„Ja, u,” antwoordde de knecht meesmuilend, „want zij vroeg naar den jongsten koopman.

„Laat haar spoedig hier komen, vriend,” zei Frank snel en ongeduldig. De knecht, die een paar treden achteruit gegaan was, riep nu vroolijk: „Gij zult zeker goede zaken met haar doen, koopman. Want zij heeft geen geduld gehad op mij te wachten; de deern is vol kooplust.” Werkelijk zag Frank nu ook een vrouw, die de trap opkwam, over het portaal en langs den knecht in de kamer trad, toen stil stond en zich naar de deur omkeerde, waarschijnlijk om te zien of de knecht zich verwijderd had. Maar tegelijkertijd dat Frank, die de vrouw tegemoet gesneld was en nu stil stond, eenigszins gemelijk riep: „Doe de deur dicht, jongen en vertrek,” stak de vrouw zelf de hand naar de klink uit om haar achter zich dicht te trekken. De knecht was haar echter voor en voldeed lachend aan het tweevoudig verlangen: aan het bevel van Frank en aan den wil van de koopster.

Een oogenblik stond de jonkman in twijfel, wat hij zeggen zou. Was het Maria, die hij hier voor zich zag, of een vreemde? O, hoe graag zou hij die zware kaper weggerukt hebben, die het belette, om de vrouw in het gezicht te zien, welke, in een zwart regenkleed van saai gehuld, zonder iets te zeggen, nog altijd, was zij aan het einde der kamer vertoefde. Maar gevoelde, dat hij een bespottelijk figuur maakte, door haar met drift tegemoet te snellen, toen zij de kamer binnenkwam, en daar halverwege bleef staan; hij zei dus beleefd: „Het spijt mij, dat die lompe knecht u zoo onbeleefd heeft behandeld, vrouw! Gij hebt naar mij gevraagd; wij hebben fijne waar en de prijzen zijn zoo billijk mogelijk. Ziedaar een stuk blauw, waarvan reeds vele vrouwen en jonkvrouwen genomen hebben of verkiest gij rood? Gij hebt nog nooit scharlaken gezien, dat zoo kleur houdt als dit,” en hij wees naar de tafel.

Hoewel Frank nu zeer goed inzag, dat het Maria niet kon zijn, die daar stokstijf voor hem stond, omdat het lieve meisje zoo lang niet was, en zich zeker dadelijk aan hem bekend gemaakt zou hebben, bleef hem altijd toch nog eenige twijfel over; hij geloofde zoo grif wat zijn hart verlangde en wilde de vrouw, die stom scheen te zijn, verzoeken te zeggen, wat zij begeerde, toen zij op eens het kleed, dat haar gestalte verborg, van zich afwierp, en de kaper van het hoofd trok.

„Zijt gij het, Jonkvrouw?” riep Frank luid, terwijl hij verwonderd een paar schreden achteruit deed. „Gelijk gij ziet, Frank,” antwoordde Ada, en een droeve lach vertoonde zich op haar ernstig en doosbleek gelaat.

„Waarom komt gij hier, waarde Jonkvrouw?” riep Frank en trad op haar toe, terwijl hij zijn teleurstelling zocht te verbergen; „wie heeft u gezegd, dat ik hier was?”

„Mijn komst doet u dus geen genoegen, Frank,” zei Ada langzaam, en het hoofd schuddend. „Helaas, ik zie het al, en gij verwachtet mij niet.”

„En waarom niet, Ada?” vroeg Frank vriendelijk; „maar zet u neer, Jonkvrouw! O, ik bid het u en zeg mij, hoe gij u thans bevindt, zijt gij gezond, Ada?” vroeg hij met deelneming en hij bood haar een stoel aan. Helaas, hij behoefde slechts een enkelen blik op het arme meisje te werpen, om te zien dat zij ongelukkiger was dan ooit.

„Gezond, Frank,” antwoordde zij, toen zij zat en haar strakke blik rustte op den ruiters die vóór haar stond: „gezond, neen! Maar ik ben wel: zoo wel als ik verlangen kan, om te sterven.”

„Te sterven!” riep Frank en vatte haar hand vol medelijden; ook zij, zij wilde sterven; ook haar was het leven tot een last, en de overeenstemming van gedachten was een nieuwe band, die hen onderling verbond. „Ik wenschte alles te geven, om met u in dit oogenblik te sterven, beste Ada,” zei hij gevoelvol en kuste haar hand.

Op dit oogenblik werd de deur geopend, doch even spoedig weer dicht gedaan; de jonkvrouw bemerkte dit niet, maar Frank luisterde. Hij hoorde nu, dat iemand zich in het slaapvertrek begaf en de lade van een kast opende; hij begreep, dat het Van Schaffelaar was, die uit beleefdheid of voorzichtigheid zich verwijderd had, toen hij hem met een vrouw alleen vond. Het speet hem echter, daar hij niet ongaarne gezien zou hebben dat zijn vriend zichzelf eens had kunnen overtuigen, dat hij haar niet behandelde als een minnares.

Ongeloovig schudde zij het hoofd, streek met haar fijne en blanke vingers het fraaie zwarte haar glad, dat gedeeltelijk haar voorhoofd verborg en zei met nadruk: „Met mij sterven, Frank, maar met mij leven niet! Nietwaar?” eindigde zij spottend.

„Ada!” dit was alles, wat Frank antwoordde; want hij wist immers, dat het ongelukkige meisje gelijk had. „Maar voor wie zaagt gij mij wel aan, wie verwachtet gij?” vroeg zij opeens, zonder te bemerken, dat hij niet volmondig geantwoord had.

„Voor wie?” hernam Frank aarzelend, „voor iemand, die ons wilde begunstigen en eenige ellen laken koopen. Maar hoe wist gij, dat ik hier was, Ada?” vroeg hij. „En is men dan verwonderd, als er iemand komt om te koopen, als men voor koopman wil doorgaan?” zei zij met verheffing van stem; „neen, Frank, ik weet dat gij iemand anders verwachtet; zeg, is het niet zoo?”

„Iemand anders, Ada? Gij bedriegt u; maar ik vraag het u zelf, wie kon ik verwachten? Niemand kent mij onder deze kleeding,” en hij wees op zijn wijde broek en zijn wambuis van grof bruin laken.

„En denkt gij dan,” zei zij lachend, maar zonder dat haar gelaat daardoor een vroolijke plooi aannam, „dat ik niet weten zou, dat gij op de dochter van dien Amersfoortschen smid wachtet?”

Frank stond als door den donder getroffen, hij hoorde, dat Van Schaffelaar zich nog naast hen bevond; alleen een dun beschot scheidde de vertrekkenden. O, hoe blij was hij nu, dat zijn vriend niet was binnengekomen. Ada zag hem vorschend aan, en lachte; maar zoo, dat het hem door merg en been ging en zei nogmaals: „De dochter van den smid, niet waar?” Zij sprak zoo luid, dat Frank sidderend uitriep: „Om Gods wil, Ada, spreek zacht! Maar gij bedriegt u, waarom zou ik

juist haar verwachten? Gij begrijpt dit immers zelf wel; ik ken haar, dat is ook alles; haar bezoek zou mij geen geluk of vreugde aanbrengen."

"Het is altijd gelukkig en genoegelijk het voorwerp van zijn liefde te zien," zei Ada ijskoud. „Maar hoe heet uw minnares ook? Hoe heet zij, die u bekoord heeft? Zij is schoon; niet waar? O, veel schooner dan ik; maar uw liefde maakt haar zoo bevallig. O, ik voel het, uw onverschilligheid maakt mij leelijk, en knaagt mij aan het leven."

"Ada, beste Jonkvrouw," zei Frank zacht doch met drift, „om den wil van onze vriendschap en bij het kruis van onzen Heer Jezus, ik bid u, zwijg! Of wilt gij mij diep verachterlijk en rampzalig maken? De man, die alles voor mij is, die mij als zijn broeder behandelt, is haar bruidegom; hij is dapper en braaf; hij is een edelman; hij bemint haar; zij bemint hem alleen, ik zweer het u, bij alles wat heilig is! O, zwijg, bid ik u," riep hij en greep haar hand, toen hij zag, dat zij hem in de rede wilde vallen, „die weldoener van mij is Van Schaffelaar; gij kent hem. Hij is hier naast ons in het vertrek; hij hoort alles wat hier gesproken wordt. Zwijg; of wilt gij, dat hij hier komt, om mij in uw bijzijn in het aangezicht te slaan en dood aan uw voeten te werpen! O neen, Ada, dat kunt gij niet willen, en ik zweer u, bij het bloed van onzen Heer en bij de Heilige Moeder Gods, dat zij niemand dan hem bemint." Het zweet droppelde van zijn gelaat, dat even wit was als de kleine kraag, dien hij om den hals droeg en zijn oogen stonden strak en dof van vertwijfeling, maar het scheen, dat zij doof was voor zijn rede, want zij riep:

"Maar zeg mij haar naam, ik ben dien vergeten, hoe heet zij ook, Frank! Hoe heet uw liefje, Heer ruiter?" Zij lachte en trok haar hand terug. De ontsteltenis van den jongeling was niet te beschrijven; plotseling trad hij vóór haar; in zijn oogen schitterde een vurige gloed, en hij riep zacht, doch somber en veelzeggend: „Zwijg, Jonkvrouw! Wat heeft dat meisje u gedaan om haar eer te rooven? Zwijg, raad ik u, want indien haar bruidegom hoort, wat gij zegt, dan zal hij zijn woede niet bedwingen. Zwijg dus, of ik zal genoodzaakt zijn u te doen zwijgen." Maar ook deze woorden verspilde hij; vergeefs deed hij zijn hart geweld aan om Ada te dwingen het geheim van zijn hart te verzwijgen en toch legde zij de hand, die zij, zich bezinnend, aan haar hoofd gebracht had, op zijn schouder en zag hem verwonderd aan. Die uitdrukking van zijn gelaat bevreemdde haar, ofschoon zij den zin van zijn woorden niet vatte en zij zei: „Gij behoeft haar naam niet meer te verzwijgen, Frank, ik heb hem gevonden; Maria heet zij; maar gij bedroogt Ada dus niet alleen; ook uw vriend wordt door u misleid."

"Ada," zei Frank smeekend en drukte haar hand, „hoe komt gij aan deze gedachten? Zeg niets meer, want hij zal alles hooren," en hij wees met den vinger naar den muur. „Hij weet wel, dat hij alleen door haar bemind wordt; maar ik zou zijn geluk niet gaarne, al ware het maar voor één oogenblik, zien bewolken om mijnentwil, en wel door uw toedoen, mijn Ada!"

"Ik ben niet bevreesd, dat hij het hoort," antwoordde zij fier en stond op, „gij zult het zien, ik durf het hemzelf wel vragen want hij heeft er ook belang bij."

"En wat wilt gij hem vragen?" vroeg Frank en trad haar in den weg. „Wat ik

vragen wil," antwoordde zij nadenkend en stond voor hem als een schoon, marmeren beeld, waarvan de kleeren den edelen vorm niet verbergen kunnen; „ik wil vragen of gij Maria bemint, en of die deerne u liefheeft; want door háár is het, Frank," zei zij, droevig het hoofd schuddend, „dat gij slechts mijn broeder wilt zijn. Voor haar hebt gij mijn genegenheid verworpen en zij heeft niets om u te schenken dan haar hart, dat met haar hand aan haar bruidegom behoort." „Gij waant dan, dat het om haar is, dat ik mij de eer ontzegd heb om uw hand te verzoeken?" hernam Frank.

„En waarom anders?" vroeg zij; „toch niet omdat men zegt, dat ik niet wel bij het hoofd ben?" en zij verwachtte met ongeduld zijn antwoord.

„Zet u dan weer neer, Ada, en ik zal het u zeggen," antwoordde Frank treurig, maar zij schudde het hoofd; en toen hij zag, dat zij niet wilde gaan zitten, vervolgde hij: „Ik kan nooit uw echtgenoot worden, Ada! Gij weet immers, dat ik iemand zonder ouders en zonder naam ben; een arme herder vond mij aan de zijde van hen, die mij waarschijnlijk het leven gegeven hadden, zij waren van het hunne beroofd door de krijgsbenden, die mijn ouderlijk huis plunderden; ik weende, stak de handen naar hem uit en hij nam zich mijner aan. Alles ben ik aan Ralph, den schaapherder verplicht; mijn ouders waren zeker arme daglooners en ik was een herdersjongen, tot ik den man ontmoette, die mij tot zich nam en kleeden liet, en gij, Ada, zijt immers een jonkvrouw: adelijk bloed vloeit door uw aderen; ik kan nooit uw echtgenoot worden."

„Gij hebt mij dit reeds gezegd," hernam zij snel, „en ik geloofde u toen niet, maar nu niet meer, waarom gaat gij vóór mij staan? Treed ter zijde, ik wil het hem vragen!"

„O, doe dat niet, Ada!" riep Frank, die haar met zijn armen omvatte en haar smeekend aanzag, „indien het geen bedrog was, toen gij mij zeidet, dat gij mij zoo innig genegen waart, zoo blijf." Maar met een kracht, die hij haar niet zou hebben toegeschreven, rukte zij zich uit zijn sidderende armen los. „Blijf, Ada!" vervolgde hij nu zacht, doch vastberaden, „indien gij nog één stap doet, dan sterf ik." Hij haalde de hand uit zijn wambuis, dat een eind was toegeknoopt, en een breede, lange opsteker blonk in zijn rechterhand.

De jonkvrouw trad ontsteld terug en staarde verwilderd naar het glinsterende lemmet. Frank scheurde zijn wambuis open; toen kraakte de deur van het slaapvertrek; Van Schaffelaar scheen het te verlaten en een oogenblik op het portaal stil te staan. De wanhopige jongeling draaide het hoofd iets om, en wierp een onrustigen blik op de deur, en Ada maakte van deze gelegenheid gebruik, om zich onverhoeds op zijn rechterarm te werpen en met haar beide handen de gewapende vuist te vatten. „O!" riep Frank wanhopig, en zocht zijn hand te bevrijden, maar hij kon het niet zonder gevaar te loopen de jonkvrouw te kwetsen, die hem zacht en angstig toefluisterde: „Ik geloof zelf niets van wat ik gezegd heb, Frank! Laat dat moordtuig los; ik zal hem niets vragen, maar zeggen, dat ik geschertst heb." Smeekend hield zij haar zwart oog op hem gericht. De kamerdeur werd niet geopend, maar men hoorde iemand de trap afgaan, en Frank riep, zijn oog ten hemel slaand: „Ik dank u, Heilige Maagd! Ik dank u, God!" Hij liet zich gewillig het wapen uit de hand nemen en terwijl zij het

neerlegde, leunde hij op den stoel en veegde met zijn mouw het angstzweet van het gelaat.

„Vergeeft gij het mij, Frank?” zei Ada, terwijl zij hem angstig naderde; „gij houdt dus veel van haar, o, wat is zij gelukkig!” en zij zuchtte.

„Iedereen heeft haar lief, Ada,” antwoordde Frank gevoelvol, „het is een goed en deugdzaam meisje en de bruid van mijn vriend; waarom zou ik alleen haar niet liefhebben? O, gij hebt mij veel smart veroorzaakt; maar ik denk er niet meer aan, ik zal u ook altijd genegen zijn en liefhebben tot den dood toe; ik ben alles reeds vergeten.” Hij vatte toen haar hand en drukte die in de zijne.

„Ada zal altijd uw zuster zijn, nietwaar, Frank?” zei de jonkvrouw vriendelijk; „en Maria, wat zal die voor u zijn, Frank?” vroeg zij droevig.

„Zij zal de vrouw zijn van mijn vriend en weldoener, Ada,” antwoordde Frank plechtig, „en niets meer; of denkt gij niet, dat zijn huisvrouw heilig voor mij zal zijn, dat ik haar zelfs niet door een enkele schuldige gedachte zou willen beledigen? Zoo gij wilt, zal ik u zweren, dat zij nimmer de mijne zal worden; want zij is immers zijn bruid,” eindigde hij en zag met een droeven lach naar de jonkvrouw.

„Zweer niet, mijn broeder,” zei Ada, „ik moet u gelooven, een eed zou mij toch geen overtuiging schenken; het is waar, zij zal hem trouwen. Zij is zeker schoon, die Maria, dat ieder haar liefheeft, en.....” Hier hield zij eensklaps op en staarde wild om zich heen, bewoog onrustig haar armen, en haar mond vertrok zich krampachtig. Eindelijk vestigde zij haar oog strak op het gelaat van Frank, die met vrees en medelijden het schoone, hem zoo genegen meisje aanzag, dat vóór hem stond, en door een hem nog onbekende oorzaak tot vertwijfeling scheen te worden gedreven.

„Rust een weinig uit, Ada,” zei hij deelnemend en sloeg den arm om haar middel, om haar te noodzaken te gaan zitten; maar zij maakte zijn hand los en riep: „O, ik ongelukkige, wat heb ik gedaan? Gij zult sterven en het is mijn schuld; ik ben onwjs, en ik heb den dood verdiend; — maar wat moet ik zeggen? — waarom ben ik gekomen?.....” Zij zweeg.

„Stel u gerust, Ada,” zei Frank, „ik denk niet meer aan wat gij gezegd hebt.”

„O, dat ben ik ook reeds vergeten; wat gaat mij die deerne aan!” riep de jonkvrouw driftig, „heb haar lief en trouw haar; maar red uw leven! Ha, nu weet ik het..... mijn gedachten worden helder. Vlucht, Frank, vlucht of gij zijt verloren; men weet, dat gij in de stad zijt met Van Schaffelaar, en men zoekt u al!”

„Mij! Ons!” riep Frank, „dat kan niet zoo zijn; men zal ons hier niet ontdekken.”

„En ik dan,” vervolgde zij, „heb ik u niet gevonden, en denkt gij, dat die Walson u ook niet vinden zal!”

„Hij zelf” hernam Ada schielijk, „hij maakt mij het hof; maar liever dan dien ellendeling mijn hand te reiken, zou ik hem dezen dolk in het hart stooten. O, ik vrees hem niet en ik haat hem even sterk, als ik u liefheb, Frank! Maar vlucht nu, eer het te laat is; want dan zou ik schuldig zijn aan uw dood! Vergeef het mij! Ik sprak van die Maria, en uw leven was in gevaar, maar gij weet, ik ben zinneloos. O, vergeef het mij.”

„Maar is het waar, wat gij zegt? Bedriegt gij u niet, Ada?” vroeg Frank onge-loovig.

„Neen, zoo waar als ik hier voor u sta, het is zoo!” antwoordde zij, de handen wringend en zuchtte: „O, mijn God, hij gelooft mij niet en maakt zich ongelukkig. Wacht eens,” zei zij plotseling, „daar schiet mij iets te binnen; o, mijn geheugen is zoo slecht, Frank en het geldt toch uw leven. Luister! Walson heeft zijn intrek bij den heer Loef genomen; maar wat hij in de stad doet, weet ik niet. Gisteren reeds was er een ruiter der Zwarte Bende bij hem geweest, die van Amersfoort kwam; ik hoorde zijn stem in mijn bidvertrek. Hij verhaalde, dat Perrol verliefd scheen te zijn op de bruid van Van Schaffelaar, en Walson zei lachend, dat hij den armen bruidegom beklaagde, omdat iedereen op zijn bruid verliefde, en dat hij een paard tegen een ezel verwedden wilde, dat gij ook een goed oog op haar had.”

„Hij zei dat! De ellendeling!” riep Frank somber.

„Zeker, ik hoorde het,” vervolgde Ada snel; „toen berichtte Walson den heer Loef ook, dat Perrol hem liet weten, dat Van Schaffelaar in Utrecht was en dat hij dit te weten was gekomen. Verder vernam ik toen niets, want de ruiter vertrok. Dezen morgen zag ik hem, die een gelaat heeft, waarop de valsheid en moordzucht te lezen staan, weer bij den waardigen luitenant komen en ik spoedde mij naar mijn vertrekken. Hij was bezig te vertellen, dat hij uw schuilplaats reeds ontdekt had en dat Van Schaffelaar als koopman in deze herberg zijn intrek had genomen. Hem was ook ter oore gekomen, dat misschien hedenmiddag eenige vrienden van den Bisschop zich hier zouden vereenigen.”

„Dat is zoo,” zei Frank snel.

„Dus was men het niet eens, of men dezen morgen Van Schaffelaar alleen zou oplichten, of tot den middag wachten om, zooals de ruiter zeide, in het Land van Belofte te vallen, evenals de verdoemde Joden, om alles dood te slaan, wat zij zouden vinden. Ik durfde toch niet blijven luisteren, maar snelde heen om u te redden; want ik dacht wel dat gij hem zoudt vergezellen. O, die ruiter heeft mij veel leed gedaan! Want ik had volstrekt niet gedachte aan dat meisje en zij stonden naar uw leven; het was een dubbele doodsteek voor mij. Mijn kamer-meisje spoorde de herberg voor mij op, en ik ging heen. Maar vlucht nu, Frank, anders komt uw bloed over mij; ik vermoord u door mijn onverstand en door mijn vergeten, maar uw zuster Ada is niet wijs,” eindigde zij, treurig het hoofd schuddend.

„O zij is het wel,” zei Frank gevoelvol, „en zij is zoo goed. Och, waarom hebt gij mij dit niet gezegd, toen mijn vriend er nog was? Maar mogelijk vind ik hem nog; indien hij zich naar het minnebroeders-klooster begeven heeft, is hij gered.”

„Haast u toch Frank!” riep Ada angstig, „of zij komen; ik bid u, maak spoed! Wilt gij dan volstrekt, dat ik eeuwig rouw zal moeten gevoelen, dat ik u zoo laat gewaarschuwd heb?”

„Neen, Ada,” zei Frank, „ik ben spoedig gereed en ga met u mee, dat zal het beste zijn; wacht mij slechts een oogenblik.”

Hij verliet het vertrek, en keerde spoedig terug, na het gereede geld en de papieren van Van Schaffelaar bij zich gestoken te hebben; hij zetten den breedgeranden hoed op, stak zijn opsteker weer bij zich en hing Ada haar regenkleed weer om. Vóórdat hij haar de kaper opzette, sloeg hij zijn arm om haar heen

en zei aangedaan: „Lieve Ada en trouwe zuster, gij hebt mij het leven gered; ik dank u.”

„Gij zijt dus niet meer verstoord op mij?” hernam zij, en een lichte blos kleurde haar blank gelaat.

„Nee, Ada,” antwoordde hij vriendelijk en kustte haar; toen zette hij haar de kaper op en zei: „Ik neem deze stukken laken onder mijn arm en volg u, alsof ik ze thuis breng; maar verlaat mij, bid ik u, aan de eerste dwarsstraat de beste; dan verberg ik mijn koopwaar en tracht mijn vriend te redden.”

„Dat is goed, Frank maar spoedig!” riep Ada ongerust, en verliet reeds het vertrek.

In het voorhuis gekomen, zei Frank tot den knecht, die de jonkvrouw in het gezicht trachtte te zien: „Ik volg deze vrouw, die dit stuk gekocht heeft; maar zeg aan Heintje, als hij eerder thuis mocht komen dan ik, dat hij terstond een onzer paarden neemt en dit stuk laken naar Wijk in de Roode Draak brengt.”

„Naar Wijk, koopman” vroeg de knecht verwonderd, terwijl hij een der twee stukken laken aannam, die Frank onder den arm had.

„Ja, naar Wijk,” hernam Frank bedaard, „vindt gij dat zoo vreemd? De waard is een hupsche vent, die al meer bij ons gekocht heeft, en al wonen de koopers ver, of in ’s vijands land, zoo moet men ze toch bedienen; maar de jongen moet dadelijk vertrekken. Tot straks.”

Hij volgde nu Ada, die hem buiten de deur wachtte; het was het eenige middel, om den armen knaap te redden, die reeds lang thuis had moeten zijn, en zeker door de stad slenterde; want noch Frank, noch de knaap konden lezen of schrijven, hij kon hem dus geen schriftelijke waarschuwing doen toekomen om zich te verwijderen.

* * *

Een geruimen tijd reeds was Frank met de jonkvrouw vertrokken, toen Henri terugkwam. De knecht, die hem zeker de boodschap wel overgebracht zou hebben, was toevallig niet in het voorhuis, toen hij thuis kwam; zonder van iets te weten de kamer binnenkwam, waar hij tot zijn verwondering noch Frank, noch zijn heer vond; ook in het daarnaast gelegen slaapvertrek waren zij niet, en toch lagen de goederen open en bloot. Hij bedacht zich eenige oogenblikken, legde de stukken laken terecht, die op de tafel lagen, en stond gereed eens te gaan hooren, of men ook een boodschap voor hem had achtergelaten, toen eenig rumoer, dat hij beneden in het huis vernam, hem voorzichtigheidshalve zijn voornemen een weinig deed uitstellen. Hij hoorde, zoo kwam het hem voor, dat er krijgslieden in de herberg waren gekomen, en het was zaak voor hem, om die heeren een beetje uit den weg te gaan. Juist was hij bezig met het losgewonden gedeelte van een stuk fraai sanguin laken om zijn been te trekken, ten einde te zien, hoe hem zulk een hoze zou staan, en hij zag met welgevallen op de fraaie, roode kleur van het laken, toen hij in zijn bezigheid gestoord werd; want iemand beklom de trap, en trad de kamer binnen.

„Is de koopman er niet, jongen?” vroeg de binnentredende, en zag het vertrek rond. De knaap legde het stuk laken op de tafel en zei:

„Nee, mijn meester. Maar zij zullen wel spoedig terugkomen; zet u neer, indien gij wachten wilt,” en hij wees op den stoel, en zag met bevreemding naar den man, die zich zonder te aarzelen op zijn gemak neerzette. Er was iets in de stem van den onbekende, dat den soldaat verried, en toch had zijn leelijk gelaat niets krijgshaftigs, maar iets priesterachtigs, terwijl zijn kleeding die van een gegoed burger was.

„Bij St. Franciscus, mijn patroon,” zei deze lachend, „ik had niet gedacht uw meester niet thuis, en zijn jongen onledig te vinden met zich een bloedkleurige hoze uit te zoeken, alsof hij de wapenen droeg, of een krijgsman diende.”

„Ha,” antwoordde Henri, schijnbaar opgeruimd; want de wijze, waarop de man hem aanzag, beviel hem niet; „op die kleur, mijn meester, valt een bloedvlek niet in het oog; wilt gij dat ik er u een wambuis of een hoze af snijdt?”

„En voor wien houdt gij mij, jongen?” vroeg de vreemdeling snel, en in zijn oogen schitterde een valsche gloed.

„Voor wien, mijn meester?” herhaalde de knaap, die zag, dat deze niet tevreden was met wat hij gezegd had, „dan moest ik u niet kennen; gij zijt immers heelmeester, en op uw uithangbord is de goede Samaritaan geschilderd.”

„Ha, dat wist ik niet,” hernam de andere grimlachend, „en daar gij mij kent, ben ik bereid, om u voor niets wat bloed af te tappen, als het noodig is.”

„Zeer verplicht, mijn meester,” antwoordde Henri huiverend; doch hij herstelde zich, en vroeg nu aan den man, dien hij niet voor den meester uit „De goede Samaritaan” herkende, waar die hem wilde bedriegen: „welke kleur van laken begeert gij? De kooplieden komen nog niet, maar ik kan u wel helpen, en gij behoeft dan niet te wachten.”

„O, ik heb den tijd,” hernam hij, maar zeg mij eens, waar zijn uw meesters zoo heengegaan?”

„Dat weet ik niet,” antwoordde Henri; „zij zijn in de stad voor hun zaken; maar waar, dat weet ik niet, al sloegt gij mij dood...”

„Zoo,” zei de man grimlachend en stond op; „dat is dom genoeg gezegd; maar misschien kon het er wel op loopen, jongen. Dat is te zeggen, een geoefend meester, zooals ik, zou u juist niet doodslaan, als hij iets weten wilde: de dooden spreken niet meer; maar hij zou wel een ander werktuig in zijn koker hebben om u den tongriem los te snijden.” Terwijl hij nu eenige treden naar de deur deed, en de handen wreef, alsof hij het wat koud vond en zich zocht te verwarmen, trad Henri eens naar het raam, om te zien, of er ook iemand op de plaats was, om hem te berichten, waar Van Schaffelaar en Frank waren; want hij durfde den vreemdeling niet alleen bij de koopgoederen laten. Hij zag den knecht, die over de plaats ging, en wilde, toen deze juist opzag, het venster openen; maar deze bracht den vinger voor den mond, wees naar het beneden-gedeelte van het huis, nam een houding aan, alsof hij hem scheen te beklagen, en haalde de schouders op.

Dit alles deed hem vreezen, dat er een onheil geschied was, of hem boven het hoofd hing, en hij besloot het te wagen, den vreemdeling alleen te laten, en den knecht te ondervragen; maar toen hij zich omkeerde, zag hij den man, dien hij een oogwenk te voren op het portaal had hooren hoesten, vlak achter zich; hij

stond op zijn teenen, om, over hem heen, op de plaats te kunnen zien. De knaap schrok; doch zei, toen deze spottend vroeg:

„Waarnaar zaagt gij toch, jongen?”

„Naar den stal, mijn meester! Wacht mij een oogenblik; ik kom terstond terug.” Hij wilde hem voorbijgaan; doch deze vatte hem bij den schouder en vervolgde valsch lachend: „Ho, ho, klein gedrocht, dat heeft geen haast; maar zeg mij liever waar Van Schaffelaar is, of ik zal mijn laatpriem voor den dag moeten halen.”

De verschrikte knaap zag dadelijk in, welk gevaar hem, zijn heer en Frank boven het hoofd hing; hij twijfelde niet langer, of het huis was bezet; hij hoorde reeds de trappen kraken onder het gewicht van eenige lieden, die naar boven kwamen; hun sporen en wapenrustingen klonken.

„Zult gij antwoorden!” riep nu de man, die hem vasthield, en hem heen en weer schudde, maar hem plotseling losliet, toen hij den kleinen knaap zijn hand onder zijn wambuisje zag steken, en deze hem met wantrouwen en kwaadheid aanzag.

Zes ruiters van de Zwarte Bende traden nu in het vertrek, en Froccard — want deze was het, die zich met Henri in de kamer bevond — riep dadelijk: „Grijpt aan dat duivelskind, en onderzoek hem; want hij heeft wapens bij zich,” en wees op den knaap.

Geen middel van uitkomst bleef er voor den armen Henri over; aan vlucht of weerstand was niet te denken, en hij stelde zich niet te weer, toen de ruiters hem aangrepen, maar hij riep: „Gij hebt den verkeerden voor, mijn meester. Ik ben de arme knecht van twee brave kooplieden, en heb niets misdaan; mijn meesters zullen zich bij den schout beklagen, indien gij mij niet loslaat.”

Maar de ruiters lachten om zijn woorden, haalden een mes, dat in een scheede stak, onder zijn kleeren uit en hielden hem vast.

„Waar is heer Van Schaffelaar? Waar de jonge ruiter?” vroeg Froccard barsch. „Ik ken die lieden niet,” antwoordde Henri luid, „over wien spreekt gij? Ik ben hier vreemd.”

„Zult gij antwoorden!” vervolgde Froccard dreigend.

„Gij vraagt iets, dat ik niet weet; laat mij los, bid ik u, gij doet mij zeer!” zei hij tot de ruiters.

Maar deze sloegen op zijn verzoek geen acht, en Froccard grauwde hem toe: „Lieg niet langer, ellendeling! Of denkt gij, dat ik het gedrocht niet meer ken, dat met Van Schaffelaar in de legerplaats van Messire Perrol geweest is? Dat waart gijzelf; alle uitvluchten helpen hier niets; gij wijst ons Van Schaffelaar en zijn makker, of ik laat u dood pijnigen.”

„Breng mij voor den schout; gij hebt den verkeerde voor,” riep Henri angstig.

„Wacht tot mijn meesters thuis komen; zij zullen u zeggen, wie ik ben.”

„Satansche leugenaar!” brulde Froccard, „ik moest dan niet weten, dat die kooplieden juist de knapen zijn, die ik zoek. Komaan, jongens, legt die lakens van de tafel, maar voorzichtig; want zij zijn een goede belooning voor de moeite, die wij hebben, en bindt dat kereltje op de tafel vast, zoodat hij zich niet kan bewegen.”

„Te hulp, hospes! Moord! Sta bij!” gilde de ongelukkige Henri, terwijl de ruiters hem lachend op de tafel uitstrekten, en zijn handen en voeten met touwen vastbonden; zijn schreeuwen en zijn weerstand hielpen hem echter niets; niemand kwam hem te hulp.

„Hij zag mij voor helmeester aan,” zei Froccard meesmuilend, terwijl hij het mes, dat bij den knaap gevonden was, op zijn hand aanzette, „hij dacht zeker niet, dat hij zoo spoedig onder mijn behandeling zou komen.”

„Zag hij u aan voor een meester,” zei een der ruiters vroolijk, „het verwondert mij, dat hij u niet voor den beul aanzag, Froccard!”

„En u voor een gehangene; want opgeknoopt wordt ge zeker in uw leven,” hernam deze gemelijk.

„Misschien,” antwoordde de ruiter, „maar maakt mij niet ongerust; ik ben er mee tevreden; liever opgehangen dan geschoren, Froccard.”

„Zult gij eindelijk antwoorden, verstokte dwerg!” riep Froccard kwaadaardig tegen Henri, die stil op de tafel lag, en wiens lippen zich bevend bewogen.

„Hij bidt, Froccard,” zei de ruiter spottend, „neem den jongen ten minste eerst de biecht af, en geef hem de absolutie.”

„Ja, met dit mes,” vervolgde Froccard; hij stroopte de mouw van het wambuis op, en zette het mes op den ontblooten arm.

„Och, o, Heere Jezus! Maria!” gilde de knaap.

„Spreek, jongen,” riep de ruiter, wien het misschien leed deed, dat hij den jongen zag martelen door denzelfden man, die den knaap losgelaten had, toen deze niet gebonden was.

„Dat zijn mijn zaken,” riep Froccard, die genoeg scheen te vinden in het uitoefenen van zijn beulswerk. „Wij weten genoeg van de heilkunde knaap, om u niet ongelukkig te maken,” vervolgde hij spottend, en zag den ongelukkige aan, die gilde en schreeuwde; „wees gerust, ik zal u kerven als een visch, maar alleen het vleesch aanraken.”

Vergeefs gilde en schreeuwde de knaap: tevergeefs riep hij alle heiligen, die hij kende, om hulp aan; Froccard ging voort met hem de scherppte van het mes te doen gevoelen, en terwijl deze hem spottend zijn goedkeuring over de scherppte van zijn mes te kennen gaf, stonden de ruiters ongevoelig om de tafel, of zagen de lakens na; drie hunner verdoofden bijna het gegil van den knaap, zoo luid lachten zij om de gezichten, die hij trok. Eindelijk, toen Froccard weer gereed stond, om hem weer een nieuwe wond toe te brengen, riep Henri snel: „Houd op, Heer! Ik zal alles zeggen, maar neem het mes weg.”

„Welnu,” grauwde deze hem toe.

„Ik ben in dienst van Van Schaffelaar,” zei Henri langzaam.

„Dat is niets nieuws,” zei Froccard, die met het mes speelde, „maar waar zijn zij op dit oogenblik?”

„Beiden uit voor zaken, denk ik; maar waar zij zijn, weet ik niet,” zei de knaap hijgend.

„Dan zal ik het door de kracht van het mes moeten weten,” riep Froccard. „De jonge ruiter is uitgegaan met een vrouw, zooals de knecht zegt, en Van Schaffelaar is thuis gekomen en weer uitgegaan, terwijl gij uit waart.”

„Maar Van Schaffelaar is nog hier in huis,” riep de knaap opeens, toen hij het mes weer zag naderen.

„Die nog hier?” zei Froccard verheugd.

„En laat mij vrij gaan, als ik zeg, waar hij is?” vroeg Henri.

„Ja,” zei Froccard glimlachend, „ik beloof het u op mijn woord van eer.”

„Op zijn woord van eer, jongen,” herhaalde een der ruiters lachend.

„Maak die touwen dan los,” verzocht de knaap.

„Ho, ho, dat heeft zoo’n haast niet, gij ligt daar goed; de heer gevangen, de knaap vrij, en eerder niet,” zei Froccard, „maar waar is hij?”

De knaap zuchtte, en zei heelemaal wanhopig: „Ik kwam juist thuis, heer ruiter, toen gij hier bij mij kwaamt; maar als Van Schaffelaar thuis is geweest, terwijl ik uit was, dan is hij nu... op de vliering,” eindigde hij snel, na zich een oogenblik bedacht te hebben.

„Gij liegt, dwerg,” zei Froccard somber, en zag den knaap vorschend aan.

„Neen, Heer,” hernam deze, „het zou mij immers niet helpen. Hij begeeft zich elken middag naar de vliering, en doet er om dezen tijd een slaapje; geloof mij, overtuig er u van en laat een uwer mij bewaken,” en de arme knaap wierp een smeekenden blik op den ruiter, die hem reeds den raad had gegeven om te spreken; hij was de eenige, die misschien nog eenig medelijden met den knaap gevoelde.

„Blijf gij hier, Tuimelaar,” zei Froccard, „en wij zullen eens zien, of hij de waarheid zegt, en zoo niet, dan mag hij wenschen, dat de satan hem den hals omdraait, voordat ik terugkom.”

„Ik verkies niet te blijven, Froccard,” antwoordde deze gemelijk; maar toen hij zag, dat Henri hem droevig en smeekend aanzag, en hem iets scheen te willen zeggen, vervolgde hij onverschillig: „Maar ja, het is ook beter; ik let op den knaap en gij neemt den bevelhebber gevangen.”

„Heeft hij wapens bij zich, jongen?” vroeg Froccard, toen hij gereed was om te gaan, en zoodra Henri antwoordde: „O ja, Heer, hij slaapt juist boven, omdat hij daar zijn wapens verborgen heeft,” zei de gewezen monnik: „Dan zal ik wel bij den jongen blijven, Tuimelaar. Ik ben ongewapend, ga gij maar naar boven.”

„Ha, zoodra gij van wapens hoort, trekt gij den geschoren kop terug,” lachte deze, „neen, dappere vriend, ik blijf hier.”

Froccard scheen besluiteloos, en Henri, wiens hoop om gered te worden verijdeld werd, als Froccard met of in de plaats van den ruiter beneden bleef, riep nu: „Heer, indien gij mij een belooning belooft, dan zal ik maken, dat gij hem gevangen kunt nemen zonder gevaar, en zijn wapens wegnemen, terwijl hij slaapt.”

„Om te ontsnappen,” zei Froccard grimmig, en zag hem vorschend aan.

„Neen, om mijn leven te redden,” riep Henri wanhopig, „gij zult onder aan de trap staan, terwijl ik hem zachtjes nader; maar ik moet een goede belooning hebben, als het lukt.”

Froccard scheen te aarzelen, en daar de anderen, uitgezonderd de Tuimelaar, zijn gezag niet schenen te betwisten, en deze zich onverschillig toonde, zei hij:

„Goed, knaap. Maar bij het minste vertrouwen, dat ik opvat, zijt gij des doods, en hij maakte de touwen los. „Het is niets, jongen,” vervolgde hij lachend, toen hij den armen knaap bezig zag, een doek, dien hij om den hals droeg, om zijn arm te winden, welke geheel bebloed was.

Eén voorzorg gebruikte men nog, voordat men naar boven ging; terwijl namelijk de Tuimelaar de slaapkamer nog eens doorzocht, knoopte Froccard eenige einden touw aan elkander, die men reeds gebruikt had, en waarmede de stukken in pakken gebonden geweest waren. Hij knoopte het eene einde om den hals van den armen knaap, die als een riet beefde, toen zijn beul hem den strop omdeed. Helaas, de flauwe straal van hoop, die zijn hart verheugd had, verdween eensklaps weer. Nu klom men behoedzaam de trap op naar den zolder; aan de steile vlieringtrap gekomen, hield Froccard stil, en zei nogmaals tot Henri: „Gij ziet, ik heb het eene einde van het touw vast; bij het minste gerucht, dat ik verneem, of de geringste poging, die gij aanwendt om te ontsnappen, trek ik u naar mij toe, jongen. Denk om het mes,” eindigde hij kwaadaardig lachend, en zag met begeerige blikken naar boven.

„Zal ik u de wapens brengen, of zal ik u roepen, zoodra ik ze heb, Heer?” vroeg Henri; „en als hij eens wakker is, wat dan?” Hij zag hem vragend aan, en leunde tegen de trap.

„Gij brengt ons de wapens hier,” hernam Froccard snel, „en keert terstond terug, als gij ziet, dat hij niet slaapt.”

„Houdt u dan in Gods naam stil,” bad de knaap; „want als hij bemerkt, dat ik hem verraad, dan vermoordt hij mij, en gij haalt mijn lijk naar u toe,” en nu beklom hij behoedzaam de ladder. Zoodra hij zijn hoofd door het gat van het luik stak, dat openstond, keek hij aandachtig naar één kant, en daarna naar de ruiters, bracht den voorsten vinger aan de lippen, klom vervolgens hooger, en stapte voorzichtig op de vliering.

Froccard, een waardig dienaar van zijn meester, liet het touw schieten, naarmate de knaap zich verwijderde; de voorzorg welke hij genomen had, stelde hem gerust, dat de knaap hem niet kon ontsnappen. Het verwonderde den schurk niet, dat de jongen uit vrees voor zijn leven en de pijnigingen en in de hoop op een belooning zijn meester verraden en overleveren wilde; het verwonderde hem niet van den door de natuur zoo stiefmoederlijk bedeedden jongen; het stemde met zijn laag en hebzuchtig gemoed en zijn laffen aard overeen, en hij verheugde zich reeds met de droefheid van den knaap, als hij te laat gewaar zou worden, dat hij voor niets het leven van zijn heer had opgeofferd. Hij lachte boosaardig, terwijl hij den langen strop, die hij met aandacht scheen gade te slaan, door zijn hand liet glijden. Wat Henri betreft, daar hij niet wist, dat Frank, en dus mogelijk ook Van Schaffelaar, reeds gewaarschuwd was, kon hij ook wel bijna nagaan, waar zijn meester zich bevond. Toen hij op tafel uitgestrekt lag, en zijn eigen mes zijn arm openreet, had hij een oogenblik in beraad gestaan, om de plaats te noemen; maar een beter en edeler gevoel had zich weldra van zijn hart meester gemaakt; hij had, om zich, al ware het dan ook maar voor een oogenblik, de helsche pijnen te besparen gezegd, dat zijn meester zich in huis bevond. Een flauwe hoop op het medelijden van den eenen ruiter

bleef hem nog bij; in zijn angst begreep hij niet, dat deze alleen bij hem had willen blijven, in het vermoeden, dat de knaap hem iets in het geheim wilde zeggen, of eenig geld aanwijzen; want de vrees voor het bendehoofd zou den Tuimelaar zelfs niet tot het besluit hebben gebracht den ellendigen jongen van zijn lijden te verlossen, door hem den genadestoot te geven. Froccard, met wien hij van Amersfoort gekomen was, had zijn leven in handen; de verloopen monnik was de speurhond, het hoofd, dat denkt en bevelen geeft; de Tuimelaar was de arm, die moest uitvoeren, en Perrol zou niet verzuimd hebben, hem voor het ontslaan van den knaap te doen ophangen. Toen besloot Henri, daar de vrees voor Froccard hem dit in den mond gaf, aan te bieden, zijn heer te ontwapenen, en zijn hoop om aan hun handen te ontkomen werd weer levendig, toen deze er genoeg mee nam. Helaas, hij had niet gedacht aan het koord, dat men hem om den hals zou knoopen; hij moest nu echter, en ging. Terwijl zij de trap opklommen, bad hij om redding. „O,” dacht hij, „indien mijn goede heer of Frank hier was, dan zouden zij mij, ongelukkige, verlossen, of de woede van dien afzichtelijken beul op zich laden, die mij levend in stukken wil snijden.” Hij zag een tijdlang over de vliering, om zijn moed en zijn krachten te verzamelen, en hij zou niet zoo gebeeft hebben, als hij het schavot had moeten bestijgen. Hij klom toen zóó zachtjes de vliering op, dat de ruiters, die onder aan de trap stonden, zelfs het neerzetten van zijn voeten niet hooren konden, waarop de Tuimelaar lachend zei: „Die verdoemde knaap kruipt als een kat.” Maar Froccard riep hem gebiedend toe: „Zwijg!” luisterde aandachtig en lette op het touw, dat hoe langer hoe meer uitgevierd moest worden. Henri behoefde niet naar zijn heer te zoeken, daar hij wel wist, dat die zich niet hier bevond, en toch ging hij een eind voort. Nu vatte hij het touw aan; hij haalde het naar zich toe en ging verder voort, en zelfs terug, doch zeer behoedzaam, want zijn leven hing er aan, als de grond kraakte en men bemerkte, dat hij terugkeerde. Eindelijk palmde hij het koord niet meer in, maar zette er onder het voortgaan zijn voet op, opdat zij niet terug zou schieten. Zijn vervolgers dachten, dat hij Van Schaffelaar genaderd was, maar de knaap was daarentegen dicht bij het luik, dat hem redden moest en kroop langs de pannen voort. Toen hij het vlieringgat bereikte en reeds den helmkam van een der ruiters zien kon, verzamelde hij al zijn tegenwoordigheid van geest, richtte zich een weinig in de hoogte, en maakte schielijk den haak los, die het luik aan een der dunne sparren bevestigde. Het viel met een harden slag neer; gelijktijdig stieten de ruiters hevige vloeken uit en vlogen de trap op. Doch nu greep Henri, die het luik dicht trapte, ijlings een stuk hout, dat op den grond lag, zette het op het luik en tegen een dakspaar aan, en hoewel het luik op de trap kraakte door de kracht waarmee een der ruiters trachtte het met zijn schouder open te dringen, hield het stuk hout het toch tegen.

„Trekt, voor den satan, mannen!” brulde Froccard, en de knaap zag nu het touw, dat tusschen het luik geklemd was, hoe langer hoe meer verdwijnen, want zelfs de knoopen werden met geweld door de sleuf getrokken; maar even spoedig had Henri het om een ander stuk hout geslagen, zoodat het niet verder kon worden doorgehaald. Nu sleepte hij nog een oude kist, die bij de hand

stond, op het luik, plaatste haar tegen het dak en wilde den strop van zijn hals afdoen; doch Froccard had er wijselijk geen strik van gemaakt, maar hem ontelbare malen geknoopt en doorgestoken. Een mes had de arme knaap niet, die stampvoette van woede en angst; want nog was hij gevangen en de Tuimelaar riep: „Klim af, laat mij er bij, of liever, laat ons het verdoemde luik met de trap stuk rammeien.” Men gehoorzaamde, haakte de trap uit en beukte er mede op het wrakke luik. Maar nu greep Henri een der plaatsen, waar de touwen waren aaneengehecht en de knopen zoo vast niet zaten, en terwijl de kist kraakte onder het stooten met de trap, bevrijdde hij zich, wond het einde van het touw op en verborg het onder zijn wambuis, zoodat alleen de strop om zijn hals nog zichtbaar was.

Een kreet van vreugde ontsnapte aan het beangste hart van den trouwen Henri; want nu was hij ten minste voor hun wreedheid beveiligd, daar hij liever op de straat zich te pletter wilde springen, dan zich weer gevangen laten nemen, of zijn heer verraden. Maar zoover was het nog niet gekomen en de hoop herleefde in zijn hart.

De slimme knaap trad nu met zware schreden naar het dakvenster aan de linkerzijde van het huis en wierp het open; maar zonder een blik te werpen op de daken, waarop hij zich kon redden, trad hij zacht terug naar de tegenovergestelde zijde der vliering, opende ook daar het luik van het dakvenster, en klom er uit. Nu zette hij de haakjes, die er aan waren, recht overeind tegen het luik en wierp het dicht; en toen hij het weer naar zich toe wilde halen, ontdekte hij, dat de haakjes dicht waren gevallen en zijn list gelukt was. Maar nu moest hij verder; want al had hij hoop, dat men hem aan de andere zijde zou zoeken, toch was hij nog niet buiten hun bereik; meer dan één huis moest zich tusschen hem en zijn vervolgers bevinden, wilde hij zich met vrucht achter een schoorsteen verbergen en dan hing zijn leven of zijn vrijheid er nog slechts van af, of iemand hem in huis zou willen laten en toestaan te vluchten, of hem in handen van het gerecht overleveren; maar dit was altijd nog beter dan in de handen te vallen van die Zwarte Ruiters en van den moordenaar, die hem gepijnigd had.

Eerst liet hij zich in de goot van het belendende huis, dat lager was, neer. Vervolgens bereikte hij met onbeschrijfelijk veel moeite, — want zijn arm veroorzaakte hem verschrikkelijke pijnen, — den top van het eerste dak, en liet zich toen aan de andere zijde zachtjes daarlangs in de goot glijden. Hij rustte een oogenblik uit, en zag met zorg naar het dak, dat hij nu beklimmen moest; want het was met stroo gedekt en scheen tot een bouwvallig huis te behooren; het was zeker een der weinige die, ondanks de herhaalde keuren, nog niet met hard dak gedekt waren; maar daar viel hem op eens het dakvenster in het oog, dat open stond. Zonder zich te beraden, stak de knaap zijn hoofd er in, en daar hij niemand gewaar werd, stapte hij naar binnen, sloot het luik achter zich dicht, zette zich nu neer om te rusten en dankte God; want hij beschouwde zich nu als gered, en voedde met recht de hoop zich hier te kunnen verbergen. Zijn arm, die hoe langer hoe pijnlijker en stijver werd, benam hem ook de gelegenheid, om zijn reis verder over de daken voort te zetten; hij deed den doek terecht en zijn mouw er over.

Thans viel het hem in, dat Van Schaffelaar spoedig thuis kon komen; misschien zou hij hem nog kunnen redden, indien hij op straat was. Nu hij zichzelf in veiligheid waande, verontrustte hem het lot van zijn heer, en de moedige knaap besloot een poging te wagen, om te ontsnappen of de bewoners van het huis door smeeken en beloften over te halen, hem te laten gaan. Behoedzaam daalde hij nu naar den zolder af; maar halverwege bleef hij op de trap staan; want hij zag iemand uit het venster aan de straatzijde naar buiten liggen, en eerst toen Henri bemerkte, dat een knecht — want dit scheen hij te zijn — slechts lette op hetgeen er buiten voorviel, waagde hij het, den voet op den zolder te zetten.

Een menigte kleedingstukken, die aan den muur hingen en allerlei rommel, die hij om zich heen zag, deden hem merken, dat hij in het huis van een verkooper van oude kleeën was, wiens winkel hij zich herinnerde in de straat gezien te hebben. Hij besloot van deze gelegenheid gebruik te maken, om zich van een kleeding te voorzien, die zijn gestalte kon verbergen; maar den strop wilde hij niet gaarne gezien hebben. Daarom nam hij een kleinen, ouden, grauwen mantel van den muur, sloeg dien om, en riep toen luid: „Heidaar, vriend, help mij eerst, dan kunt gij zooveel kijken als gij wilt.”

De jongen, die uit het raam lag, keerde zich terstond om, in de meening, dat het zijn meester was, die hem betrapte, want het geraas op de straat verhinderde hem de stem te onderscheiden; maar toen hij iemand zag, dien hij niet kende, vroeg hij, nader tredend: „Wat is er van uw dienst? Ik hoorde u niet, maar zag daar naar buiten voor de herberg, waar men bezig is eenige stadsverraders gevangen te nemen.”

„Ha,” hernam Henri stoutweg, „laat gij mij daarom staan? Uw meester zendt mij naar boven, opdat gij mij een mantel naar mijn zin zoudt geven, en ik heb dezen al uitgezocht.”

„Zoo, zei de jongen meesmuilend, „dat is de beste niet.” „Dat zou uw meester niet zeggen,” hernam Henri: „maar hij is mij goed genoeg; zeg mij den prijs, Jood?” want hij had bemerkt, dat de knecht tot het geslacht van Israël behoorde. De knecht, die den gewezen staljongen uit den Achterkamp, vooral om zijn bleek en pijnlijk gelaat, met bevreemding aanzag, haastte zich echter, getroffen door den gebiedenden toon van den kleinen kooper, die voor hem stond, buigend te antwoorden:

„Nu, mijn meester! Gij zult mij twee Davidsharpen geven, het is voor niets: ik zie nu eerst, dat het een beste mantel is, het is grijs van Iperen,” en hij deed, alsof hij met welgevallen op den mantel zag.

„Dat is te veel, Jood,” hernam Henri barsch, en daar hij in de laatste dagen vrij wat kennis van de lakensoorten verkregen had, vervolgde hij: „Gij liegt, kinderdief! Dat is geen Ipersch grijs, gij zoekt mij te villen; maar ik zal er u één geven,” want hij vreesde den achterdocht van den Jood gaande te maken, en zijn leven en dat van zijn heer in gevaar te brengen, door hem zijn vollen eisch te geven.

„Dat is, zoo waar als God leeft, te weinig, mijn meester,” zei de jongen, „de meester zou hem er niet voor laten.”

„Weet gij wat, Jood,” zei Henri terstond, „ik zal er dien hoed bij nemen en geven hetgeen gij mij afperst; maar met voorbehoud, dat ik morgen den mantel en den hoed zal kunnen verruilen; anders kunt gij dit vod houden.”

„Nu, omdat gij het zijt, zal de meester het wel doen; maar het is te weinig, zoo waar ik leef,” en de jongen boog, maar lachte bij zichzelf, om de domheid van den christen jonkman, dien hij verachtte, omdat deze zich liet bedriegen. „Zal ik hier of aan den koopman betalen?” vroeg Henri schielijk, want hij wenschte zich te verwijderen.

„Aan den koopman, mijn meester, als het u belijft,” zei de Jood; en zonder hem te antwoorden, ging Henri de trap af, en trad door de gang in den winkel; de knecht plaatste zich uit voorzichtigheid boven aan de trap om te kunnen hooren, of de vreemdeling inderdaad betaalde.

De koopman, die achter een toonbank zat en bezig was met iets te scheuren, had in plaats van naar den oploop te kijken, de deur dichtgegrendeld, uit vrees voor een ongeluk, zooals hij naderhand zeide, en zag zeer verwonderd op, toen Henri naar hem toekwam, want hij herkende dadelijk den mantel en den hoed, maar den drager niet. „Ik heb dezen hoed en mantel van uw knecht gekocht voor twee Davidsharpen, koopman!” zei Henri kortaf, en legde twee goudstukken neer; „maar het is te veel; en ik heb er ook bij bedongen, dat ik morgen den mantel tegen een anderen zal kunnen verruilen.”

„Te veel?” zei de Jood, schijnbaar verwonderd, hoewel hij innerlijk verheugd was, „te veel voor dien mantel en dien goeden hoed? Die luiaard en deugniet van een knecht zal mij nog ongelukkig maken; ik neem er geen genoegen mee; gij moet er ten minste nog zulk een stuk bij geven.” Hij nam hierop de stukken op, woog ze op zijn hand en mompelde: „Te licht, te licht,” en vestigde zijn grauwe, scherpe oogen op den knaap.

„Vervloekte Jood!” riep Henri driftig en wierp den hoed neer, „geef hier mijn geld en neem uw prullen terug, oude bedrieger!”

„Gij hebt reeds gekocht,” zei de Jood, en trad terug, „doch er moet nog geld bij. Maar zeg eens, mijn meester, hoe komt gij boven? Ik heb u niet zien voorbijgaan, en ik ben hier niet vandaan geweest.” Oplettend beschouwde hij den knaap, die zijn mantel om zich toehaalde, en hij trachtte te bespreuren, of deze er ook iets onder verborg, dat hij gestolen had.

„Gij waart hier niet, en men had mij gezegd, dat de meeste kleeren boven waren; ook zag ik den knecht uit het venster liggen. Maar geef mij mijn geld! Mijn meester wacht mij in *het Zwarte Varken*,” riep Henri ongeduldig.

„Ha,” zei de Jood, die nog twijfelde, „maar de deur was dicht.”

„Toen nog niet!” grauwde Henri driftig, „mijn geld terug, of ik klaag u aan.”

„God beware ons,” zuchtte de Jood, „wat zijt gij driftig, mijn meester! Geduld, anders kan men geen zaken doen.” Hij kwam nu achter de toonbank vandaan, ging naar de gang en riep: „Ben! dagdief! waar zijt ge?”

„Hier meester,” antwoordde de knecht. Toen vervolgde de Jood: „Is het waar, guit, dat gij dien mooien mantel en dien nieuwen hoed verkocht hebt voor twee Davidsharpen? 't Is om mij geheel arm te maken.”

„De heer wilde niet meer geven, meester!” riep de knecht.

„Och, het ongeluk is dan maar al te waar,” mompelde de Jood; „maar ik zal van zijn loon afhouden.”

Henri had, toen de koopman zich verwijderde, een breed mes in de hand genomen, dat met andere goeden en rommeling op de toonbank lag. De Jood bleef plotseling staan; zijn heele houding verried vrees en de beweging van zijn baard bewees, dat hij klappertandde van angst; zijn oogen zagen vreesachtig langs den krommen neus en zijn bruine huid werd bleeker dan anders.

„Wat moet dat mes, mijn meester! Onze koop is immers gesloten?” vroeg hij stotterend.

„Hoeveel er voor?” vroeg Henri, om hem tevreden te stellen, en uit verlangen om het te bezitten.

„Twee zilveren realen,” zei de Jood.

„Eén,” was het antwoord.

„Dat kan niet! Er is een scheede bij, en het is een best mes,” hernam de koopman, die weer alleen bezielde was door verkoop- en geldzucht.

„Nee, Jood,” riep Henri, en wierp het mes weg, „maak de deur maar open; want gij zijt slimmer dan een truant of netteboef, en morgen kom ik zeker terug om een anderen mantel uit te zoeken, want dan heb ik den tijd.”

„Nu, neem het maar,” zuchtte de Jood, stak het mes in de scheede, en gaf het hem over: „ik heb al schade genoeg, ik zal er dat nog maar bij verliezen,” en hij herhaalde binnensmonds de scheldnamen, die men hem had gegeven.

„Dat weet ik beter, Jood!” grauwde Henri hem toe, wierp het zilverstuk op de toonbank en nam het mes onder zijn mantel. De Jood opende hem de deur, bromde hem nog veel voor over zijn goeden koop en riep hem zijn zegen na, toen Henri de deur uitging. De koopman sloot die nu weer, en haastte zich zijn knecht Ben te bestraffen, dat hij niet meer gevraagd had aan den verwaanden en dommen knaap. Henri wierp slechts een zijdelingschen blik naar den kan van *het Land van Belofte*, waar een menigte menschen voor het huis saamgedromd stond; hij zag zelfs den helm van een der ruiters, die in de deur stond, boven de hoofden uit, en dit stelde hem gerust, daar hij wel wist dat Frank en Van Schaffelaar te voorzichtig zouden zijn, om zich in de herberg te begeven, voordat zij wisten, of het al of niet geraden zou zijn.

Met overhaaste stappen spoedde Henri zich voort, echter zoo snel niet als hij wel gewenscht had; want de voorzichtigheid verbood hem dat, en zijn arm veroorzaakte hem veel pijn. Aan den put gekomen, die in de straat op den Viersprong stond, sloeg hij linksaf een zijstraat in, richtte zijn schreden naar de Neude en spoedde zich naar het minnebroedersklooster. Hij ging echter de gewone ingangspoort voorbij, hield stil voor een deurtje, dat in een eng slop was, en klopte herhaalde malen met den zwaren ijzeren klopper. Het duurde een geruime tijd, eer hij in het huis eenig gerucht vernam, en het duikje in de deur geopend werd.

„Wat begeert gij van ons klooster?” vroeg iemand, die door het traliewerk naar buiten zag.

„Zoo spoedig mogelijk te worden binnengelaten en den heer prior te spreken, mijn vader,” antwoordde Henri, en leunde met de hand tegen den muur om uit te rusten.

„Licht uw hoed op, en open uw mantel, knaap,” gebood hem de broeder, en toen deze aan dit bevel voldaan had, werden de grendels weggeschoven en de deur werd geopend. De portier sloot de deur met zorg weer dicht, en noodigde hem uit, de gang door te gaan, die uitliep in een ruim en fraai vertrek, dat op den tuin uitzag; de geestelijke sloot de deur van de kamer en vroeg hem, wat hij begeerde.

„Den heer prior te spreken, mijn vader, over een zaak van groot gewicht,” antwoordde de knaap, die den hoed in de hand hield, maar diep boog, toen de minnebroeder vriendelijk zei: „Dat ben ik zelf, mijn zoon, maar ik kan reeds raden, wat u hierheen voert: gij zoekt uw meester, niet waar?”

„Ja, eerwaarde vader, zoo is het,” hernam Henri. „Maar zeg mij, bid ik u, is hij in veiligheid?” vroeg hij angstig.

„De Heer is met hen, die Zijn dienstknechten trouw zijn; uw heer en zijn vriend zijn buiten het bereik van hun vervolgers,” antwoordde de monnik plechtig.

Nu moest Henri zijn wedervaren verhalen; de prior zelf verbond zijn arm, prees zijn trouw en verzekerde hem, dat hij in het klooster niets meer te vreezen had.

* * *

TWEEDE DEEL

I.

DE MAALTIJD

1

De Avond

*Zij zwierven rond met kan en kroes
En hielden wakker vol,
En juilden van den woesten roes
En raasden even dol.*

H. TOLLENS Cz.

Het was den Bisschop zeer verdrietig, dat men te Utrecht bericht had ontvangen, dat een zijner bevelhebbers in de stad was gekomen. Hij mocht zich echter gelukkig rekenen, dat een van zijn getrouwste ruitershoofden en dapperste leenmannen aan de handen van zijn ongehoorzame burgers was ontsnapt, hoewel hij nu, indien er al weer eenige beweging in de stad tot zijn voordeel mocht ontstaan, niet verwachten kon, dat zij een beter gevolg zou hebben dan de oploop, die reeds te voren door zijn vrienden, echter ietwat ontijdig, was bewerkt. Deze mislukte onderneming had zijn vijanden, zoowel als zijn partijgenooten voorzichtiger gemaakt, ja zelfs de inwoners van Utrecht hoe langer hoe meer van hem vervreemd door de brandstichtingen en plunderingen, welke de heer van IJsselstein, die op zijn last met het krijgsvolk tot aan de Bilt genaderd was, uit wraak over het mislukken van den aanslag, om de stad had laten ten uitvoer brengen.

Toch scheen er nieuwe hoop voor den vernederden Bisschop te flikkeren: want de Hollanders verzamelden eindelijk een leger, dat tegen Utrecht gebruikt zou worden. De Stadhouder liet bij loting veel volk van wapenen uit de Hollandsche steden en dorpen van het platteland oproepen, om onder zijn banier te dienen, wat hij echter in Zeeland tevergeefs beproefde. De watersteden en dorpen werden van deze lichting verschoond, maar belast, met hun schepen den toevoer over de Zuiderzee te beletten, en vooral den mond van de Eem met hun oorlogsvaartuigen gesloten te houden, tot groot nadeel van Utrecht en voornamelijk van Amersfoort.

De stadhouder begaf zich naar Gouda, en was nauwelijks aan het hoofd van

de poorters van Rotterdam, Heusden en de omliggende plaatsen, of hij wijzigde de regeering der steden. Reeds lang had den Hertog hem dat bevolen, en het aantal gewapend volk, dat hij thans onder zijn bevelen had, gaf hem er nu gelegenheid toe; sindsdien wachtte hij nog slechts op het volk, dat hem nog ontbrak, en zoodra die van Delft, Dordrecht en 's-Gravenhage zich ook bij hem gevoegd hadden, trok hij naar IJsselstein.

Van daar brak het leger op, en rukte naar Jutfaas, om het huis Vroonestein te te overheesteren, vanwaar men placht de seinen van het huis te Gheyn naar Utrecht over te brengen. Toen hem dit gelukt was, sloeg de Stadhouder het beleg voor het blokhuis aan de Vaart, en veel bussen en ander oorlogstuig werden door Maximiliaan daarheen gezonden, om het blokhuis tot de overgaaf te dwingen.

De Bisschop, die van dit alles onderricht was, werd tevens uitgenoodigd, om zich met zijn volk bij den Stadhouder te voegen; doch hoewel hij liet weten, dat hij zoo spoedig mogelijk met zijn beschikbare macht zou oprukken, toch maakte hij niet veel haast, om zijn belofte te vervullen, al was de maand October nog zeer geschikt om den krijg te voeren, en al liet het weer zich gunstig aanzien. Hij was bevreesd, dat die van Utrecht van de gelegenheid gebruik zouden maken, wanneer hij zijn steden en dorpen van hun bezetting beroofde, en had gehoopt, dat de stadhouder zijn macht tegen Utrecht gebruikt zou hebben, en niet tegen het blokhuis aan de Vaart, dat toch vanzelf in zijn handen moest vallen, zoodra Utrecht, de ziel van den opstand, bedwongen werd. Ook zou hij niet gearzeld hebben aan de uitnoodiging van den Stadhouder te voldoen, als hij had kunnen vermoeden, dat men na het overheesteren van het blokhuis verder iets zou ondernemen. Maar hij verwachtte dit niet, daar het Hollandsche leger, voor het meerendeel poorters der steden en ander volk, bij loting gelicht en tot den krijg gedwongen, gedurende den winter niet in het veld te houden zou zijn. Wel was het bezit van het blokhuis van veel belang, om Utrecht allen toevoer langs de Vaart af te snijden; maar het was hem bekend, dat de Hollanders sinds jaren op een gunstige gelegenheid loerden, om deze sterkte, die tegen hun wil was gebouwd, te slechten. Hiertoe had men, ruim een eeuw geleden, een van zijn voorgangers gedwongen zich plechtig te verbinden, hetgeen echter door den listigen kerkvoogd was uitgesteld, zoodat men hem er opnieuw met geweld toe had moeten dwingen, wat echter niet gebeurd was. Ook zij die de legerbenden van den Bisschop aanvoerden, gevoelden geen verlangen om zich bij een leger te voegen, waar hun nauwelijks het bevel over hun eigen benden zou overblijven, en zij de bevelen van den landvoogd en andere heeren zouden moeten nakomen.

In Utrecht zat men ondertusschen niet stil; men ontbood zooveel volk, als maar gemist kon worden, uit Amersfoort en Montfoort. Reeds had het geluid der losbarstingen van de zware bussen en bombarden, waarmee men het blokhuis beukte, de gemeente in Utrecht hevig verontrust en op het St. Jans-Kerkhof doen samenloopen; maar toen ook de ruiters van Amersfoort waren binnengerukt, en men wist dat er niet meer krijgslieden verwacht werden, begonnen de burgers te morren, dat men de sterkte, die de stad zooveel had gekost en

zoo gewichtig voor haar was, zou laten veroveren, zonder een poging tot ontzet te doen. Toen men dus, op Vrijdagavond na St. Victor, van den Domtoren de noodvuren op het blokhuis zag branden, verzamelde de Burggraaf van Montfoort de regeering der stad, de voornaamste bevelhebbers der stalbroeders of rijzige ruiters, der ruiters of voetknechten, en de hoofdmannen der vierdedeelen, die aan het hoofd der gewapende poorters stonden, en de aanval op het Hollandsche leger werd besloten.

Den volgenden morgen was alles reeds vóór het aanbreken van den dag in het geweer; de bekkens werden door de straten geslagen, en terwijl de klok geluid werd, verzamelden zich de burgers op hun hoefslagen, en de ruiters en de ter hulp toegesnelde mannen, uit den omtrek, op de plaatsen die hun aangewezen waren. Vandaar trok deze massa volks uit de stad; de rijzige ruiters vatten post langs de oevers van den Rijn, ongeveer waar de galg stond, en wachten er de voetknechten en burgers, die in de schuiten en schouwen traden, welke men hier bijeengebracht had, opdat de menigte volks, die te voet ging, zich niet zou verdringen, maar frisch en welgemoed op de plaats aankomen, waar men den vijand dacht te vinden.

Zoodra de Stadhouder vernomen had, dat de vijand tegen hem in aantocht was, schaarde hij zijn oorlogsvolk, en deed zijn veldslangen of lichte bussen, die op raderen lagen, naar de zijde richten, vanwaar hij den aanval verwachtte, en zond hun zijn stalbroeders tegemoet.

Nadat het volk uit de schuiten gestapt was, werd de Utrechtsche macht in drie slagorden verdeeld; de stalbroeders bliezen op bevel van Montfoort den aanval, snelden voorwaarts, en dreven de Hollanders terug. Toen liet de Stadhouder zijn bussen en veldslangen afvuren; maar zoo onhandig was men met deze vuurwapenen, dat de kogels meest alle te hoog werden geschoten. Een oogenblik dachten de Hollanders echter, dat de zege zich voor hen zou verklaren, want zij hielden een groote afdeeling krijgsvolk, die door het veld in aantocht was, voor het leger van den Bisschop, dat zich met hen wilde vereenigen. Maar toen de rijzige ruiters van deze bende hen aanvielen, en zij in hen hun vijanden herkenden, ontstond er een vreeselijke verwarring; een algemeene aanval der Utrechtschen volgde, en het Hollandsche leger, dat uit zoo veel afzonderlijke hoopen volks was samengesteld, nam de vlucht, met achterlating van geschut en krijgsvoorraad. Het verlies aan dooden, gekwetsten en gevangenen was niet zoo groot, als het had kunnen wezen, indien zij niet na een dapperen weerstand het veld geruimd hadden; ook dreef een bende ruiters, die uit IJsselstein een uitval deed, de vervolgers terug; wat velen vluchtenden het leven of de vrijheid redde.

Na deze overwinning werd het blokhuis van een nieuwe bezetting voorzien en de gevangenen en krijgsvoorraad werden te scheep naar Utrecht gevoerd. De geheele krijgskas, en dus ook het geld, dat den dag te voren uit Holland was overgezonden, werd buitgemaakt, en de paviljoenen en tenten der bevelhebbers werden geplunderd en meegevoerd. De bussen, veldslangen en bombarden werden met hun toebehooren op de Neude gebracht en ten toon gesteld, en de veroverde vaandels en wimpels, onder het vreugdegejuich van oud en jong, uit

het Keizerrijk gestoken. Zoo was dan dit leger, met zooveel moeite en kosten bijeengebracht, meer door de verdeeldheid en onwilligheid, die er heerschten, dan wel door de macht der Utrechtsche partij verstrooid, en het geld verloren, dat men in Holland met zulke strenge middelen had moeten heffen. Terwijl de Burggraaf van Montfoort met de zijnen, onder het gejuich der menigte en het luiden der klokken, zegevierend binnen Utrecht trok, kwam de Stadhouder, beschaamd over zijn nederlaag, binnen Schoonhoven, gevolgd door een vluchtenden hoop, zonder orde of krijgstucht, en waarvan slechts sommigen hun wapenen gered hadden.

* * *

Het was tegen den avond van den volgenden dag, dat de Burggraaf van Montfoort de aanzienlijkste heeren van het leger, en ook de voornaamsten uit de regeering der stad, verzocht had een maaltijd bij te wonen, dien hij ter eere van de overwinning wilde geven. Des morgens had men God in de kerken plechtig dank gezegd voor Zijn bijstand, en men was van plan, om op den dag, die aan St. Maarten gewijd was, de veroverde vaandels in processie van het Keizerrijk af te halen en in de Buurkerk boven het Onze Vrouwe koor, genaamd *ter noodt Godts*, op te hangen.

In de groote zaal van het Bisschopshof, bij de Domkerk, was de tafel aangerecht: vijf groote glasramen naast elkander verlichten gedurende den dag deze zaal, welke met beschilderde ruiten prijkte, en door het licht dat in de zaal was, zag het volk, dat buiten het hof stond, de beelden, welke op de glazen waren voorgesteld. Dit was ook alles wat zij zien konden, en toch bleven zij; hoewel het buiten donker en koud was, hoorde men nu en dan hun gejuich en geschreeuw. Tegenover de ramen waren twee schoorsteenen, welker mantels zeer ver in het vertrek vooruitstaken, en door de frischheid van den Octoberavond en de grootte van de zaal moest men nu en dan geheele takkenbossen op de vuren werpen, die op de haardsteenen brandden.

Langs den geheelen wand der zaal was een bank, waarop een kussen lag, overtrokken met wit en rood laken, in afwisselende banen. Onder de lange tafel, die in het midden van de zaal stond, en vóór of onder de schenktafels, lagen fraaie tapijten, te Utrecht vervaardigd. Een aantal zitbanken stonden om de tafel. De tafel was reeds gedekt met een fijn tafellaken, en voor elk der gasten stond een zilveren bord gereed, waarnaast een mes, een lepel en een vork lagen, terwijl het lemmer van het mes overdekt werd door een tweede tafelkleed of ammelaken, dat niet verder reikte dan tot aan de borden. Er lagen geen servetten of dwalen op de borden; ook stond voor niemand een beker of een schaal gereed, hetzij om de schenktafels niet van hun pracht te berooven, voordat het noodig was, hetzij dat men in die eeuw, toen het, als men vijanden had, soms gevaarlijk was uit een glas te drinken, dat men voor zich bestemd vond, dit uit voorzorg liever aan het toeval wilde overlaten. Op eenigen afstand van elkander, stonden op de tafel zilveren schalen, met kristallen bakjes, die een ster vormden, van welke zij elk een punt uitmaakten, die met zout, mosterd,

Senegalsche peper, doorgesneden oranjeappelen, voor hen, die veel van zuur hielden, gestooten gember en kruiderijen gevuld waren.

De knechts van den Burggraaf, allen gelijk gekleed, droegen de spijzen op, en zetten die op de plaats, welke de hofmeester hun aanwees. Toen de tafel van al het noodige voorzien was, verlieten zij de zaal, en ook de hofmeester vertrok, nadat hij nog een laatsten blik op de tafel geworpen had, om zijn heer mee te deelen, dat alles gereed was. De zaal was door de vele lichten en de groote vuren op de haardsteen goed verlicht. Het zilverwerk op de tafel en op de schenktafels schitterde, en de levendige kleuren, waarmede de wapenen der bisschoppen waren afgezet, deden de doodscheit van den eiken wand verdwijnen. St. Martyn zat vol luister te paard, en de heilige Willebrord en zijn drie opvolgers in het gebied over het Sticht, stonden daar plechtig, elk met zijn herdersstaf, terwijl de herder, die thans de kudde beschermen moest, ver van haar verwijderd was, en zijn weerspannige leenmannen en dienstplichtigen, in de zaal, door zijn voorgangers gebouwd, feest zouden houden... over het mislukken van een onderneming van zijn bondgenooten. Men hoorde niets in de groote zaal dan het knappen van het vuur en het geschreeuw en gejuich van het volk.

* * *

Een oogenblik, nadat de bedienden vertrokken waren, trad de Burggraaf van Montfoort de zaal binnen, en wierp een onderzoekenden blik over de tafel en langs den wand; een blijde zelfvoldoening was in zijn oog te lezen, en een vroolijke, lachende trek vertoonde zich op zijn edel gelaat.

„Ik ben over u voldaan, Gijsbert, zei hij vriendelijk tot zijn hofmeester, die hem gevolgd was; „en indien onze Parijsche kok zich goed van zijn belofte kwijt, dan zal deze maaltijd den naam van Montfoort geen oneer aandoen.” De hofmeester boog, en de Burggraaf vervolgde op vroolijken toon tot hen, die de tafel zouden bedienen, en hem nu, fraai gekleed met rokken in de kleur van zijn wapen, eerbiedig voorbijtraden: „Houdt u deze avond goed, knapen en doet uw heer en zijn kleed, dat gij draagt, door onoplettendheid en dronkenschap geen oneer aan! Ik zal u gadeslaan, zoowel als meester Gijsbert, en belooning of straf gewordt u morgen reeds, zoo waar ik ridder ben! — Ga nu heen, meester en verzoek de gasten hier te komen, zeg hun, dat Jan van Montfoort hun komst verbeidt.

De hofmeester vertrok, eerbiedig groetend, en de Burggraaf zag met welgevallen om zich heen. Hij scheen vergeten te hebben, dat hij een som geld voor dit feest had moeten opnemen, en dat het misschien zijn hoofd zou kunnen kosten, als hij ten onder werd gebracht. „Ha,” zei hij halffluid, „hoe dikwijls hebben ik en mijn voorouders deze zaal betreden als genoodigden; maar nimmer gaf hier een der Montfoorten een maaltijd. En toch is heden de bloem der ridderschap en der burgers bij mij te gast.” Hij trad hierop naar de wijd geopende deur, terwijl vier pages achter hem, en ter weerszijden van iedere schenktafel vijf knechten, die de tafel bedienen moesten, eerbiedig wachtte.

Eindelijk naderde meester Gijsbert, zijn staf in de hand, en boog, toen hij zijn meester voorbijtrad, die blootshoofds en de linkerhand in de zij, in een bevallige houding, den groet beantwoordde der binnenkomende, die achter den hofmeester gingen en die de Burggraaf reeds in een ander vertrek had opgewacht, waar hun ook reeds wijn was aangeboden. De gasten, die allen prachtig gekleed waren, namen hun hoeden, mutsen of kaproenen af, toen zij den voet in de zaal zetten. De ridders gingen voorop, daarna de edellieden, voorts de bevelhebbers der soldaten en eindelijk de leden der regeering, elk naar den rang die hem toekwam.

Toen zij allen in de zaal gekomen en sommigen naar de ramen, anderen naar de vuren gegaan waren, haalde meester Gijsbrecht een papieren rol uit zijn gordel te voorschijn, begon de namen der aanwezigen op te lezen en wees met zijn staf de plaats aan, die voor hen bestemd was. Zij bleven allen achter hun zetel staan, en toen de Burggraaf, die nu ook zijn plaats had opgezocht, hierover verwonderd, hun zelf verzocht plaats te nemen, nam heer Sweer van Montfoort het woord en zei lachend: „Lieve neef, ziet gij niet, dat deze heeren geen plaats willen nemen, voordat gij gezeten zijt, die ons gisteren ter overwinning hebt geleid en ons nu het voorbeeld moet geven, op deze gerechten aan te vallen, die er zoo goed uitzien, dat de geestelijke heeren, die uit voorzichtigheid uw uitnoodiging hebben afgeslagen, te laat berouw zullen gevoelen over hun weigering.”

„Welnu, mijn heeren,” zei de Burggraaf en boog, „indien het zoo is, als mijn edele oom gezegd heeft, dan zal ik u ten strijde voeren; en ik beloof u een even gemakkelijke overwinning, als waarmee God en mijnheer St. Maarten ons gisteren hebben gezegend. Ik bid u, volgt mijn voorbeeld, omdat gij het zoo goed vindt.” Hij zette zich nu neer, terwijl zijn voorbeeld door al de heeren gevolgd werd.

Zoodra de gasten gezeten waren, traden de pages, knapen of dienaren der genoodigden binnen, allen in veelkleurig gewaad gekleed, voorzagen zich van dwalen of servetten, hingen die over den linkerarm, en plaatsden zich elk achter zijn meester, om hem te bedienen. Onderwijl had de hofmeester aan de tafeldienaars bevel gegeven om de bekers te vullen, die op zilveren schenkborden geplaatst, den gasten werden aangeboden. Toen zij de geheele tafel waren rond geweest, stond de Burggraaf op. Zijn edele gestalte, welke door de fraaie kleeding van goudlaken nog meer opgeluisterd werd, maakte hem waardig aan het hoofd te zijn van de sierlijk gekleede mannen, die om hem heen waren; hij hield een rijk bewerkte schaal in de hand en terwijl hij met zijn sprekend oog langs de tafel zag, zei hij met edele deftigheid:

„Mijne Heeren, ik wensch mij zelven geluk met mijn edele gasten, en met deze schaal heet ik u welkom aan dezen disch!” Hij ledigde de schaal, en al de tafelenooten bogen, hieven hun bekers omhoog, en dronken, terwijl een zacht gemompel van goedkeuring zich hooren liet.

Terwijl de gasten met den avondmaaltijd een aanvang maakten, de deuren gesloten werden, gingen de mindere bevelhebbers van de poorters en soldaten en de overlieden der gilden in andere vertrekken van het bisschopshof aanzitten. Het was een fraai gezicht, toen de maaltijd goed aan den gang was, de Burggraaf aan het bovenende van de tafel, met zijn gasten aan zijn zijde en tot aan

het andere einde daarvan te zien zitten. Al was er nog niet veel gedronken, toch heerschte er reeds een vroolijke toon, die alle stijfheid deed verdwijnen. Het gesprek dier prachtig gekleede mannen, het gestadig heen- en weergaan der pages en tafelbedienden, die met de wijnen toesnelden, welke de gasten begeerden, het gerammel der borden, bekers en schalen: dit alles verving de stilte, die hier te voren geheerscht had, en meester Gijsbert, die achter zijn heer stond, hield een waken en streng oog over hen, die onder zijn bevelen stonden. Het was een groote dag voor hem, die op de registers van zijn uitgaaf een groote plaats zou beslaan, en dien hij nimmer vergeten zou. Als de slagorde der schotels gebroken was, of de gasten de spijsen hadden doen verdwijnen, liet hij deze wanorde of leegte dadelijk herstellen en als een dapper veldheer, nieuwen voorraad aanrukken. Ook de buffetten ontgingen zijn oog niet, evenmin als de vuren en elke kaars langs den wand trok nu en dan zijn ook tot zich, om te zien, of zij, die daarmee belast waren, wel op het snuiten pasten.

Iedereen sprak met zijn naaste en overbuurlieden, en zelfs met degenen, die aan het andere einde der tafel zaten, over de overwinning van den vorigen dag, en de voordeelen die voor hen daaruit ontstaan zouden: zelfs zij, die de toekomst het donkerst inzagen, lieten niet na deel te nemen aan de vreugde van het oogenblik.

„Eilieve, Heer Burggraaf!” riep Willem van Wachtendonck, die den vorigen dag vóór het gevecht tot ridder geslagen was, „zeg mij eens, waar het zwijn vandaan gekomen is, waarvan ik den reusachtigen kop hier voor mij heb.”

„Vanwaar?” zei Montfoort lachend, ik weet het niet, Heer ridder. Ik ontving het ten geschenke: indien het spek van dien wildeman u aanstaat, laat u bedienen; daar aan het einde moet nog een hammetje van hem staan. Gijsbert!” riep hij en keerde zich om, maar Van Wachtendonck zei snel: „O, neen, ik dank u, gastheer. Ik heb mij reeds met dien schotel onderhouden, het was slechts een invalende gedachte; maar ik zie,” vervolgde hij lachend, „ik heb teveel gevraagd, het is een geheim.”

„Op mijn woord niet!” riep Montfoort vroolijk, „het is een wild zwijn en niets meer of minder.”

„Maar waar het geleeft heeft, mag ik niet weten,” zei de heer Van Wachtendonck, en terwijl hij een blik op den ridder Reijer van Broechuijsen wierp, die tegenover hem zat, vervolgde hij veelzeggen: „Maar ik kan het wel gissen; in het Kleefsche Wald wonen veel zulke heeren, en hertog Jan heeft goede jachtgezellen.”

„Neen, Heer Ridder,” zei Montfoort glimlachend, „de heer Reijer, die tegenover u zit, heeft te veel moeite gehad hier te komen, om zich met zulk een geschenk te belasten.”

„Ook geloof ik niet, mijne Heeren,” zei Reijer van Broechuijsen, die nu bemerkte dat men over hem sprak, „dat de wilde zwijnen in het Kleefsche Wald zoo groot en sterk zijn. Neen, Heer Van Wachtendonck, ik ben met leege handen gekomen.”

„Maar met goede tijding van den Hertog en jonkheer Engelbert, Heer Ridder, en dit was ons recht welkom,” zei de Burggraaf beleefd, en vervolgde vroolijk: „Nu,

indien gij er meer van weten wilt, Heer van Wachtendonck, en lust hebt, om eens op de jacht te gaan, vraag er dan uw buurman naar."

„Ha, heeft die u het wildbraad geschonken?" zei deze verwonderd, en wendde zich tot een, die in een eenvoudig, doch net, zwart kleed gehuld, naast hem zat, bezig was met een gedeelte van een hoen te eten. „Zeg mij eens, meester van Everding," vervolgde hij, „hebt gij mij niet hooren spreken over dien wilde-zwijns kop, die voor ons staat?"

„Ik geloof ja, Heer Ridder," antwoordde deze, terwijl hij een knecht gelastte hem een beker rooden Rijnwijn te vullen, „en indien ik mij niet bedrieg, heb ik u er zelfs van zien eten."

„Bij mijn ziel en mijn patroon, Heer Burgemeester!" zei de ridder, „hoe komt het dan, dat gij mij niet gezegd hebt, dat gij het aan den Burggraaf geschonken hebt? Ik ben er verwonderd over; waar hebt gij dat groote dier toch vandaan gehaald!"

„Ik, Heer!" riep de burgemeester verwonderd, en hij zette den beker neer, dien hij aan den mond gebracht had, „het is hedenavond voor het eerst, dat ik zijn kop zie; ik zweer u, bij St. Bernard en bij mijn ambt, dat gij u bedriegt."

„Meester van Everding weet niets van het everzwijn, Heer Burggraaf!" riep de ridder nu, die volstrekt scheen te willen weten, wat hij niet ontdekken kon; „niet waar, Burgemeester?" zei hij.

„Volstrekt niets, dan dat ik den kop zie; maar misschien weet Meester Willem Woutman er wel van," antwoordde deze, en nam den beker op.

„O, gij hebt ook den verkeerde aangesproken, ik meende uw anderen buurman," hernam Montfoort, die zich met Vincent van Swanenburg onderhield.

„Messire Perrol," zei nu de nieuwsgierige tot den hoofdman der Zwarte Bende, die aan zijn linkerkant zat, „ik bemoei mij reeds een half uur om te ontdekken, waar het wilde zwijn geleeft heeft, dat thans zijn kop hier op de tafel heeft moeten leveren, en ik kan het niet te weten komen. Onze gastheer weet het niet, maar verwijst mij naar u, en mijn buurman de brave burgemeester heeft het zoo druk, dat hij mij nauwelijks te woord kan staan; indien het geen geheim is, verplicht mij dan door het mij te zeggen; ik ben een groot liefhebber van de jacht. „Het is in het minst geen geheim, Heer," antwoordde Perrol vriendelijk, nadat hij beleefd gebogen had voor den ridder Sweer van Montfoort, met wien hij gesproken had, „en indien ik had kunnen raden, dat het u eenig genoeg kon veroorzaken, had ik het u wel gezegd, maar op mijn eer, ik was zoo druk in gesprek, dat ik niets van uw vragen gehoord heb. Gisteren laat in den avond ontving ik het zelf ten geschenke en zond het aan onzen gastheer, niet wetend, dat wij het hedenavond hier zouden aantreffen; het komt langs de Maas en is zeker in een der bosschen van Luik geschoten."

„Zijt gij in de gelegenheid om de nieuwsgierigheid van onzen gast te bevredigen, Messire?" vroeg Montfoort lachend.

„Vrijwel, Heer Burggraaf," antwoordde Perrol vroolijk, „het is een geschenk van mijn vriend Willem van Arenberg, die mij reeds lang beloofd had een stuk wildbraad te zenden."

„Van den Graaf van der Mark?" vroeg Montfoort.

„Van denzelfden,” hernam Perrol, en vervolgde lachend, terwijl hij om zich heen zag, want de meesten luisterden opletten, toen hij den naam van zijn vriend noemde: „gij weet, men noemt hem gewoonlijk *le Sanglier des Ardennes*, en niet geheel ten onrechte.. Welnu, hij schreef mij, dat, daar hij mij niet kon bezoeken, hij mij zijn evenbeeld overzond; dat hij nog gezond en even sterk was als het wilde zwijn, toen het nog leefde, en hoopte, dat wij even spoedig met onzen Bisschop zouden klaar komen, als hij met dien van Luik; en zoo eindigde hij zijn brief: „gij zult spoedig vernemen dat den eerwaarden vader, Lodewijk van Bourbon, de buik is opengereten door het wilde zwijn van de Ardennen; want het heeft goede en sterke slaganden.”

„De Ardennen zijn wat ver afgelegen,” zei de heer van Wachtendonck gemelijk, „jammer, dat wij hier nimmer het genoeg van zulk een wilde zwijnenjacht kunnen genieten.”

„Ik geloof u gaarne,” hernam Perrol, „maar een liefhebber moet zich niet door een kleinen afstand laten afschrikken; als gij eens jachtlust gevoelt, Heer Ridder, dan geef ik u een brief mee aan mijn vriend Van Arenberg, die even gediensig voor zijn vrienden, als lastig voor zijn vijanden is.”

„Maar schreef hij u niets bijzonders van zijn bemoeiing met den Bisschop, Mes-sire?” vroeg Hendrik van Nijveld.

Hierop werd het gesprek weer algemeen en men onderhield elkander over de Luiksche zaken, in verband met den wapenstilstand, dien Maximiliaan met Frankrijk gesloten had, over de aanstaande komst van Jonkheer Engelbert, broeder van hertog Jan van Kleef, dien men verzocht had den rang van voogd van het bisdom op zich te nemen; en Hendrik van Nijveld, dien den vorigen had geweigerd had zich tot ridder te laten slaan, liet zich herhaalde malen in hevige bedreigingen en schimpredenen tegen den Bisschop David uit.

* * *

Toen het eerste gerecht was afgeloopen, werden de schotels op bevel van den hofmeester weggenomen, het bovenste tafellaken van de tafel gelicht, en het tweede of laatste gerecht opgedragen.

Terwijl deze verandering van gerechten plaats had, waren eenige lieden bezig geweest, om uit de deuren de schenktafels een menigte wapenrustingen in de zaal te dragen en op de groote bank te plaatsen, die rondom den wand liep: strijdbijlen en hamers of strijdkolven, zwaarden, degens, voet- en handbogen werden aan de spijkers opgehangen, die men reeds van te voren in het eiken beschoot geslagen had, en een aantal vaandels, waaronder men de banieren van de steden Dordrecht, Delft, Rotterdam en Heusden opmerkte, werden bij de ramen in daartoe bestemde ijzeren oogen vastgemaakt. Het in de zaal brengen en neerzetten van deze wapenen, geschiedde met zooveel orde, en zoo zacht, dat slechts weinigen der gasten bemerkten, dat er iets bijzonders voorviel, en deze bewaarden nog ten gevalle van den gastheer het stilzwijgen; het gesprek aan de tafel was ook zoo levendig, en er waren zooveel knapen, pages en tafeldienaren in de zaal, dat dit niet te verwonderen was.

Toen alles gereed was, verzocht de Burggraaf den gasten, hun bekers te laten vullen, waarna hij opstond; zij, die achter de tafel stonden, traden op een wenk van meester Gijsbert naar de einden van de zaal. Montfoort boog en zei toen met vuur, terwijl hij zijn drinkschaal omhoog hief:

„Nog eens, edele Ridders, edele Heeren en welgeboren mannen, heet ik u welkom aan dezen disch en breng u dezen dronk toe ter eere van het Sticht en onze overwinning. Laat uw oog gaan langs den muur van deze zaal, die nimmer met edeler versierselen prijkte! Want hij draagt de rustingen en de wapenen van hen, die door uw moed verjaagd of verslagen zijn; en de benieren der steden, die, door den landvoogd van den Oostenrijker gedwongen, de wapenen tegen u hadden aangegrepen, wapperen, door uw dapperheid vermeesterd, boven onze hoofden. Ik drink dus ter eere van onze overwinning, en dat wij altijd mogen zegevieren!”

De gasten, die, met hun bekers in de hand, allen bijna op hetzelfde oogenblik waren opgestaan, hoorden zijn woorden met geestdrift aan. Toen hij zweeg, hieven zij de bekers boven hun hoofden, en riepen luid: „Hoezee! Leve Utrecht! Leve de overwinning! De Hoekschen boven! Leve Montfoort! Hoezee! Voor het Sticht en St. Maarten!” en ledigden de bekers tot den bodem.

Een vreugdegeschreeuw, aangeheven door het volk, dat nog buiten verzameld was, beantwoordde het gejuich der gasten, die zich omwendden, en trotsch op hun zegepraal en verhit door den reeds gedronken wijn, met oogen, die van moed en geestdrift schitterden, de wapenen en banieren beschouwden, die op den vijand veroverd waren. Terwijl zij den arm dreigend naar de zegeteekenen uitstrekten, riepen zij nog eens driemaal: „Hoezee!” Toen liet de stem van Vincent van Swanenburgh zich boven allen hooren, en riep: „Mijne Heeren, het zij mij veroorloofd een dronk in te sthellen!” Hij vervolgde gebiedend: „Op, knapen en pages! Op, knechten! Vult de bekers,” en toen er aan zijn bevel voldaan was, en deze weer terugtraden, riep hij, terwijl aller oogen op hem gericht waren: „Mijne Heeren, ik drink op de gezondheid van onzen gastheer! Altijd zij zijn huis gelukkig, altijd zijn banier overwinnaar! Heer Burggraaf, zoo zij het!” en terwijl hij boog, dronk hij. „Hoezee! Montfoort! Dat hij leve!” riepen de gasten met drift en ledigden de volle bekers. Deze boog met edelen zwier, en daar zijn dankbetuiging door het gejuich van zijn gasten niet kon worden gehoord, bedankte hij hen, door met zijn hand te wenken en haar op zijn borst te leggen, terwijl hij dronk.

Nu ging men weer zitten om het tweede gerecht eer aan te doen, en de wijn werd weer met volle bekers en schalen gedronken; het gesprek en gejuich werden hoe langer hoe levendiger. Allen zwegen echter, toen Montfoort opstond en zeide:

„Mijne Heeren en dappere vrienden, ik verzoek u op te staan en uw bekers te laten vullen voor den dronk, die wij zullen doen.” De pages en knechten naderden om te schenken, en de gasten wachtten allen staande, op wat de gastheer zou zeggen.

„Mijne Heeren,” zei Montfoort plechtig, „wanneer men een rechtmatige zaak voorstaat, zooals wij, en met zwakke krachten moet kampen tegen geweld en

overmacht, dan, mijne Heeren, doet het goed aan het hart van ieder braaf man, dat men bijstand en genegenheid vinden mag. Zoowel de goede Heere God en Zijn uitverkorenen, als de menschen, hebben ons niet verlaten! De hulp van God heeft ons gisteren klaarblijkelijk de overwinning doen behalen, welke de bijstand onzer vrienden ons met hun armen heeft helpen bevechten. Dezen morgen hebben wij den Hemel en mijnheer St. Maarten geknield onzen nederigen dank gebracht; thans zullen wij, met den beker in de hand, de gezondheid drinken van den geduchten heer, onzen goeden vriend en bondgenoot, zijne majesteit Lodewijk den Elfde, koning van Frankrijk. — Messire Perrol, dat hij leve!” De Burggraaf knikte met het hoofd naar Perrol, die boog, en de gasten riepen: „Dat hij leve! Leve onze bondgenoot!” dronken, en gingen weer zitten. Een hunner echter, die schuin tegenover den vreemden ruitershoofdman zat, bracht wel den beker aan zijn lippen, maar zette hem half geledigd weer neer, hetzij de ingestelde gezondheid den heer Coene van Baerbergh niet aanstond, of dat hij reeds te veel wijn gedronken had, wat men misschien mocht veronderstellen, als men de roodheid en verhitheid van zijn gelaat in aanmerking nam, Perrol vestigde eenige oogenblikken zijn vorschenden blik op hem, maar daar de jonge edelman met zijn buurman, Steven van Zuijlen, in gesprek was, zag hij niet, dat men op zijn gedrag had gelet.

„Mijne Heeren en waarde tafelvrienden,” zei Perrol los weg, en met een aangename stem, „de edele ridder, aan wiens tafel wij gezeten zijn, heeft de oplettendheid gehad mijn edelen en geduchten meester te gedenken; mag het mij vergund zijn, hem en u voor uw welmeenende wenschen dank zeggen, te drinken op de gezondheid van de nieuwe ridders, die hier zijn aangezeten, en op alle dappere verdedigers in het algemeen van de rechtmatige voorrechten uwer landen stadgenooten? Leven de ridders en alle dapperen, mijne Heeren!”

Zijn dronk werd met gejuich ontvangen, en andermaal werden de bekervan geledigd, en de vroolijkheid begon hoe langer hoe luidruchtiger te worden: ofschoon men aan Perrol nooit had geweigerd bescheid te doen, niet kon bemerken, dat hij iets gedronken had.

Nog zeer vele dronken werden er uitgebracht; bij voorbeeld: mijnheer St. Maarten, de Hoekschen, de hertog van Kleef, jonkheer Engelbert, Utrecht, Amersfoort, Montfoort, de regeering, de schutterijen, de poorters enz., zelfs kreeg de Zwarte Bende ook haar beurt, en Perrol merkte op, dat de heer Van Baerbergh ook toen een vijand van het edele druivenat scheen te zijn. Hij glimlachte, en zag met medelijden naar den jongen man, want hij begreep, dat deze vertoornd was op hem, omdat Montfoort, Perrol, in plaats van Van Baerbergh, den beslissenden aanval op den Stadhouder had laten doen. Hij was echter te listig en te geveinsd, om zich hierover openlijk beleedigd te toonen, en daar niemand anders de minachting van den halfbeschonken edelman bemerkte, zweeg hij, maar hij zwoer in zijn hart wraak te nemen over dezen hoon.

„Maar waarom, Messire, hebt gij op onze gezondheid gedronken?” vroeg de heer Van Swanenburgh, die ook den vorigen dag tot ridder geslagen was, „daar gij geweigerd hebt, om zelf ridder te worden?”

„Evengoed Heer, hadt gij deze vraag aan Mijnheer van Nijveld kunnen doen,” zei Perrol lachend.

„O, wat mij betreft,” riep Hendrik van Nijveld met vuur, „ik heb een duren eed gezworen geen ridder te worden, voordat ik den gehaten bastaard gedood, of voor altijd verdreven heb van zijn bisschopsstoel; maar gij hebt dat niet gezworen.”

„Op mijn eer, Heer,” antwoordde Perrol vroolijk, „ik heb zooveel haat niet tegen den geestelijken heer, onder wien ik genoodzaakt ben geweest eenigen tijd te dienen, en die mij waarlijk hooger achtte, dan hen, die hem trouw waren! Ik zou dus om dien Bisschop de eer niet van de hand gewezen hebben om door den edelen Burggraaf tot ridder te worden geslagen.”

„En wat bewoog u dan, Messire, om ons verzoek af te slaan?” vroeg Montfoort, die zich in het gesprek mengde.

„Op mijn eer en bij mijn banier, edele gastheer,” antwoordde Perrol, „ik u kunnen zeggen, dat ik er nooit enig belang in gesteld heb, om deze waardigheid te verkrijgen, maar ik had zeker niet kunnen nalaten om van deze gelegenheid gebruik te maken; doch de edele vorst, dien ik dien, heeft mij toegezegd, dat hij mij bij de eerste gelegenheid met de ridderlijke waardigheid zou vereeren, en het is om hem niet voor het hoofd te stooten, dat ik gisteren heb moeten weigeren om door uw hand tot ridder geslagen te worden.”

Terwijl dit gesprek werd voortgezet, tikte Coene van Baerbergh vrij onzacht met zijn mes op den rand van zijn bord, en verzocht iedereen om zijn beker te laten vullen, en daar hij dronk ter eere van de edele vrouwen en jonkvrouwen van het Sticht en alle lieve vrouwen en meisjes, was het niet te verwonderen, dat men hem met een vroolijk gejuich bescheid deed.

„Meester Baernt van Everding!” riep nu Gerard van Zoudenbach tot zijn ambtgenoot, die schuin tegenover hem zat, „eilive, heb de goedheid Messire Perrol te verzoeken u dien schotel met roffioelen eens aan te geven.”

„Met genoegen,” antwoordde de burgemeester; doch voordat hij het verzoek aan Perrol deed, vatte deze den bedoelden schotel reeds aan, en zeide: „O Ridder Van Wachtendonck, geef deze lekkernij eens aan uw buurman, dan kan hij den braven meetser Zoudenbach bedienen; ik moet u zeggen, dat het gerecht zijn smaak eer aandoet.”

„Dan zullen deze kruidkoeken u zeker niet bevallen, Messire,” hernam Zoudenbach vroolijk, „mag ik de eer hebben u dezen schotel als plaatsvervanger te doen toekomen?” Toen de schotel vóór Perrol was neergezet, en hij de koekjes geproefd had, riep hij: „Op mijn eer, Burgemeester, dat is lekkere waar, het is een knappe kok, die ze gebakken heeft, of ik weet er niets van.”

„Het is geen kok, Messire,” zei Baert van Everding, „het zijn de nonnen van Oostbroek, die deze beide gerechten vervaardigd hebben; daar ginds vóór meester Groeneveld staan er nog meer, als zij u bevallen, de nonnen zijn er voor beroemd.”

„Bij alles wat lekker is,” riep Perrol lachend, „ik had het moeten proeven, dat hemelsche maagden alleen zulk lekker gebak konden bereiden. Bij mijn ziel, mijne Heeren, indien ik in staat was om genoeg Latijn te prevelen, zou ik de pij aandoen, om biechtvader van zulk een lekker klooster te worden. De vingers die zulke lekkernijen gekneet en gekruid hebben, moeten schoon zijn; helaas,

waarom zijn de lieve nonnen niet hier, ik zou haar dankbaar de handen kussen." „Gij schijnt geen vijand van vrome zusters te zijn," riep Vincent van Swanenburgh vroolijk; „zeg eens, Messire, gij hebt zeker in Frankrijk of elders wel eens een vrouwenabdij of nonnenklooster berend, of een onschuldige non door liefdesverklaringen het hemelsche voor het aardsche doen vergeten."

„Bij mijnheer St. George, dat is wel eens gebeurd, Heer Ridder," antwoordde Perrol lachend, „maar op mijn eer, zij verdienen zelden, dat men eenige moeite om haar doet; er zijn meer oude dan jonge bloemen in een kloostertuin; geloof mij vrij en het heeft heel wat moeite in, die lieve zusjes te zien en te spreken. Indien de god der liefde met u is, en u er een doet ontdekken, die de moeite en uw liefde beloont, dan loopt gij nog gevaar, om, als het ontdekt wordt, de geheele geschoren wereld op uw hals te krijgen. Want de nonnen en abdisen zijn jaloersch, mijn Heeren! En, bij vrouw Venus, men kan toch niet op een geheel klooster verliefen; ternauwernood kan een vetgemeste paap, die niets anders te doen heeft, het er uithouden."

„Gij wilt ons doen gelooven, Messire," zei Coene van Baerbergh spottend, „dat er geen lieve nonnetjes zijn, maar bij St. Agnes, dan moesten wij het niet beter weten! Mogelijk is het u nimmer gelukt haar oog tot u te trekken."

„Ha! Ha!" lachte Perrol en zag met medelijden naar den jongeling, „gij hoort het, mijne Heeren! De Heer van Baerbergh beschouwt mij als te ellendig om het hart van een kloosterduifje te verschalken; op mijn eer, hij denkt, dat wij beginnen te leven evenals hij."

„Welnu," riep Hendrik van Nijveld, „vertel dan eens wat, Messire Perrol, en wij zullen gelooven, dat gij een schrik van vrouwenkloosters en abdijen geweest zijt, en op uw gezondheid drinken."

„Vertellen, ha, dat is niets," zei van Baerbergh, en ledigde zijn beker; „Messire Perrol komt van verre landen: wie zal het onderzoeken?" en hij vervolgde lachend, terwijl hij den beker in de hoogte hield: „Schenk, wij moeten drinken op de gezondheid van het hoofd der Zwarte Bende!"

„Stil, Heer Coene," zei Steven van Zuijlen, die naast hem zat, „maak geen twist; wij zijn immers bij elkander om vroolijk te zijn."

Juist toen Reijer van Broechuijzen, zoodra zijn buurman van Baerbergh zich stilhield, een verzoek aan Perrol wilde doen, stond de Burggraaf op, en zei: „Edele Heeren en waarde vrienden, de eer, welke gij mij aangedaan hebt door dezen maaltijd met uw bijzijn te vereeren, zal door mij nooit vergeten worden; moge de vriendschapsband, welke dezen avond als het ware nog nauwer is toegehaaald, ons nog sterker en onoverwinnelijker maken. Veroorloofden de plichten, welke velen uwer te vervullen hebben, hun langer aan dezen disch te vertoeven, op mijn eer, hun gezelschap zou mij veel waard zijn, om hen te laten gaan, maar het welzijn van de stad en de brave burgerij verbiedt mij de daad van maatschappelijk geweld. Ontvangt dan nogmaals mijn dankbetuiging, en drinken wij nog eens, edele Ridders, edele Heeren en welgeboren mannen, op de door ons bevochten zege." Toen hief hij den beker op en riep: „Zege! Zege! Weg met den Bisschop en zijn aanhang! Utrecht boven!"

Driewerf werd deze kreet door de gasten aangeheven, waarna zij opstonden.

„Wat u betreft, die niet genoodzaakt zijt u te verwijderen, mijne Heeren,” riep Montfoort, „ik bid u, vertoeft nog een oogenblik, indien u het onthaal, dat gij ontvangen hebt, ten minste niet heeft afgeschrikt.”

De meeste regeeringspersonen, zoowel als de overste hoplieden der schutterij namen van Montfoort en de overige gasten afscheid, en verwijderden zich. Sommige edellieden, waaronder heer Gerrit van Nijveld, die den geheelen avond het woord niet tot Perrol gericht had, voornamelijk de bejaardsten, volgden hun voorbeeld, en toen zij vertrokken waren, noodigde Montfoort de gasten, die hem niet verlaten hadden, weer uit om plaats te nemen. Van de tafel was in dien tusschentijd het tweede gerecht, zoowel als het tafellaken afgenomen, en zij die vertrokken waren, hadden, evenals zij die bleven, hun handen gewasschen in de bekkens, die men hun had aangeboden en afgedroogd aan de dwalen of servetten. „Ik dank u, mijn vrienden, dat gij mij niet verlaten hebt,” zei Montfoort vroolijk; „laat u naar welgevallen schenken, nagel- en peperwijnen, hippokras of gewarmde wijnen; drinkt hetgeen u aanstaat; ik hoop maar, dat meester Gijsbert, zo laat op den avond zijn behaalde goedkeuring niet verliezen zal. Ziet, daar komen al reeds de kaarten; die geld te veel heeft, kan nu wat verzeilen, of met een ander spel verspelen; men heeft gezorgd voor teerlingen, en met het verkeerdbord en een vroolijk onderhoud hoop ik, dat gij u niet zult beklagen, dat gij gebleven zijt.” „Leve onze gastheer!” riepen zij allen, toen de quaerten, de taerningen en het quaeckbord op de tafel werden gezet, en de meesten gespten dadelijk de beurzen los, die aan hun gordels hingen, of vroegen hun geld aan hun pages of knapen. „Leve de vreugd,” zei Reijer van Broechuijsen, terwijl hij een der leeren zakjes opende, waarin de dobbelsteen waren, en deze in den beker deed. „Heer Van Wachtendonck, ik wil mijn geluk eens tegen u beproeven, ik heb nog wat goede munt meegebracht, al heb ik geen wilde zwijnen meegenomen.” „Het is goed, ik wil het wagen; maar voor den duivel,” zei deze lachend, „die meester Van Everding zag mij aan, alsof een burgemeester geen wild zwijn ten geschenke kon geven.”

„En toch zal hij er wel een in zijn wapen hebben, ha! ha!” hernam de andere. „Maar waarom spelen wij?”

Gedurende eenige oogenblikken hoorde men niets dan het geluid der dobbelsteen en den klank van het geld of het gesprek der spelers.

„Heidaar, Messire! Messire Perrol!” riep Coene van Baerbergh nu luid, en men kon aan zijn stem hooren, dat hij reeds niet weinig gedronken had, „waar blijft de geschiedenis van de schoone non van..... van..... Nu, verhaal eens, als ge durft!”

„Durft!” riep Perrol lachend, en Hendrik van Nijveld zei luid: „Ja, komaan, Messire, laat u niet langer bidden; wij zijn geheel gehoor, en onze beste vriend Van Baerbergh kan anders niet rusten.”

„Waarom niet liever eens met de steenen geworpen,” merkte Perrol op, „ik ben bestemd om te drinken en te spelen; maar dat is ook al.”

„Nu, wilt gij ons niets van uw kloosterliefjes verhalen?” zei Willem van Wachtendonck glimlachend, „welnu, Messire, draag dan iets anders voor, al was het ook maar een liefdesgevalletje met een heidensch meisje.”

„Leven de heidensche deerns met hun zwarte oogen! Zoo leelijk als zij in hun ouderdom zijn, zoo lief zijn zij in hun jeugd. O ja, Messire! Voldoe aan het verzoek van den ridder,” riep Jan van Middachten en dronk.

„En wat zijn dat voor lieve kinderen, die den heer van Middachten zoo vuur doen vatten?” vroeg Perrol vroolijk.

„Hij spreekt van heidens, gij kent dit gespuis immers wel, Messire?” zei Montfoort lachend, terwijl hij aan heer Reijer, die nu met hem speelde, twee goudstukken betaalde, „hij bedoelt de Bohémiens, begrijpt gij het nu?”

„O, ja, Heer Burggraaf,” antwoordde Perrol; hij scheen zich een oogenblik in zijn gedachten te verdiepen, en draaide den beker, dien hij in de hand hield, rond. Toen riep Coene van Baerbergh: „zal het nog noodig zijn, om u den naam van dat volk in meer talen te zeggen? Want gij.....”

„Neen, Heer!” riep Perrol driftig en viel hem in de rede, „ik dank onzen edelen gastheer voor zijn inlichtingen, en heb die van u niet noodig.” Hij wierp een vertoornden blik op den edelman; daarna gaf hij zijn beker aan Vidal, die achter hem stond en zei stroef: „Vidal, vul hem met hippokras.” Toen deze, die geheel in rood laken gekleed was, zich gehaast had aan zijn bevel te voldoen, keerde hij zich tot de gasten en zei vroolijk: „Op uw gezondheid, mijn vrienden, ledig ik dezen beker, en zal u trachten genoeg te geven; maar ik bid u, onthoudt toch wel, dat gij mij dwingt om iets te verhalen dat u misschien in slaap zal doen vallen; beproeft dus uw geluk tegen elkander, terwijl ik spreek, indien uw oogen dan toevallen, draag ik er niet alleen de schuld van.”

Hierop dronk hij; sommigen volgden zijn raad op, en hij begon, met zijn arm op de tafel geleund:

„Het volk, dat gij dan hier heidens noemt, is waarlijk niet oneigenaardig, want het zijn verdoemde heidenen, die even weinig eerbied hebben voor mijnheer St. George en de heilige jonkvrouw Maria, als voor eens anders eigendom, heet in Italië Zingari; gij ziet, dat wij er van onderricht zijn,” zei hij lachend, wierp een blik op heer Coene, en vervolgde: „Indien ik al onder de meisjes van de onderscheiden heiden-benden, die ik in Frankrijk, Spanje of Italië gezien heb, er eenige heb aangetroffen, welke mij door haar vurige kussen en omhelzingen eenige geldstukken gekost hebben, toch kan ik verklaren, Heeren, dat er maar één geweest is, die ik bemind heb. O, indien gij haar gezien hadt, gelijk ik haar het eerst zag, gij zoudt haar, evenals ik toen deed, geheel uw hart geschonken hebben. Zij was niet groot, maar gezet; iets, wat mij hier in uw vrouwen en meisjes ook bevalt, maar haar gestalte was zoo welgemaakt, haar bewegingen waren zoo vrij, zoo los en ongedwongen, dat alleen de Oostersche schoonen haar konden evenaren. De heer van Middachten sprak van zwarte oogen, o, schooner zijn er zeker niet, dan de natuur haar geschonken had. Maar waartoe zou ik u meer verhalen? Gij zoudt mij niet gelooven, alleen wil ik u zeggen, dat zij niet zoo blank was als sommige vrouwen in deze landen. Zij was bruiner, maar even zacht, ja, nog zachter vel, vergeef het mij, mijne Heeren; ik kan niet tegen mijn hart spreken, zij was schooner; haar bezit beloofde meer genot dan van uw vrouwen. Een rijke, adellijke vrouw had het meisje in haar jeugd tot zich genomen en laten onderwijzen en doopen, maar haar toch de

kleederdracht laten behouden, waarin de heidensche meisjes verschijnen, als zij bij de grooten des lands hun dansen uitvoeren. De eerste maal, dat ik Ganita zag, was op een morgen, toen zij haar meesteres naar de kerk vergezelde. O haar houding, haar gang waren zoo bevallig, haar hoofd en haar boezem zoo schoon en edel, en tevens zoo wellustig, dat mijn jeugdig hart op eens overmeesterd werd. Ik zwoer niet te rusten, voordat zij de mijne was, en vervolgde haar sedert dat oogenblik; maar helaas, zij lette niet op mijn gebaren en oogenspraak, waarmee ik haar mijn liefde trachtte bekend te maken. Meermalen trachtte ik in het vervolg haar op straat of in de kerk aan te spreken, doch vergeefs; wilde ik niet alles wagen, dan moest ik geduld hebben; Ganita was doof voor mijn liefdesbetuigingen; zij scheen van steen. Eindelijk was ik op het punt om alles op het spel te zetten, toen ik vernam, dat de edelman, in wiens huis zij opgevoed was, een groot feest zou geven, waarop de gasten gemaskerd zouden komen, en waartoe de uitnoodigingen waren rondgezonden. Doch eer ik vervolg, mijne Heeren, moet ik u nog zeggen, dat ik tot nog toe slechts verkleed gewaagd had in de stad te komen, waar zij woonde. Vier uren verder en over de grenzen van het kleine gebied, lag mijn ruiterbende, en de twee staten waren elkander vijandig, maar ik verachtte het gevaar; haar te zien en te spreken was het verlangen van mijn hart. Met eenige van mijn ruiters langs zijwegen genaderd, gelukte het mij een der genoodigden en zijn geleide te overvallen; ik ging in zijn plaats, vertoonde de uitnoodiging en zette mijn voet in de feestzaal, terwijl hij, dien men verwachtte, gevangen werd gehouden. Te midden van het gewoel der gemaskerden, van al die pracht van kostbaarheden en zijde, schitterde door het licht van ontelbare waskaarsen, zag ik alleen haar, die ik beminde. Was het een toeval of de wil van haar meesteres? Ik wist het niet: zij alleen droeg geen masker. O, haar gelaat was zeker te schoon om het te verbergen. Te midden dus van de bevallige vrouwen, die mij aanspraken, mij aanraakten met hun schoone armen, welke veelal onbedekt waren, die tegen mij aangedrongen werden, zij die veelal ternauwernood een fijn en doorschijnend kleed droegen, om haar edele leest te laten bewonderen, te midden, mijne Heeren, van deze van vermaak dartelende menigte, zag ik alleen één vrouw; het was Ganita! Helaas, vergeefs trachtte ik haar te naderen; eerbiedig stond zij achter den zetel van haar meesteres; maar zij die mij omringden, lieten mij geen rust; want het onzalige kleed, dat de edelman, wiens plaats ik had ingenomen, gekozen had, was dat van een toovernaar. Vergeefs trachtte ik mij met mijn tooverstaf ruimte te maken, iedereen viel mij met vragen lastig en luid beklagden zich de schoone nieuwsgierigen over mijn domheid of onbeleefdheid, want ik kon en durfde niet antwoorden, en toch zou ik den meesten vrouwen gaarne met een kus den mond gesloten hebben."

„Gij maakt niet veel haast, Messire,” zei van Baerbergh, en glimlachte spottend, „en dat voor een ruiter: dat is een lange liefdeshistorie. — Heer van Lanskroon, het is uw beurt om te werpen.”

„Vervolg, Messire,” zei Hendrik van Nijveld snel, „gij zult er ons mee verplichten.”

„Vidal!” riep Perrol, zoodra van Baerbergh sprak: en toen deze zijn beker gevuld

had, dronk hij en vervolgde: „Met vermaak, mijne Heeren, een verwaande zot zou in mijn plaats dadelijk Ganita opgezocht hebben; niets was gemakkelijker dan dit; maar hoe kan men zonder opzien te verwekken, een dienstmaagd in groot gezelschap aanspreken, als men door een aantal vrouwen vervolgd wordt? Hoe zou het mogelijk geweest zijn haar mijn liefde bekend te maken onder het oog van haar meesteres? Maar tot mijn geluk vereerde de vorst den gastheer met een bezoek en mijn aanbidders of liever kwelduivels lieten mij alleen. Het gedrang in de zaal vermeerderde, en ik bevond mij aan haar zijde. Ik benoef u niet te verhalen, wat ik haar zei: ik beminde haar met drift; ik behoefde de woorden niet te zoeken of liefde te veinzen. Zij sidderde, zoodra zij mijn stem hoorde en verbleekte. O, toen was ik zoo gelukkig en ik begon te hopen; ik vatte haar hand, alsof ik haar toekomstig lot wilde voorzeggen, en terwijl ik ze zacht drukte, bekende ik haar onstuimig, doch teeder, mijn liefde. Haar hand beefde en terwijl zij zich vooroverboog, draaide zij mijn hand om en zag er in.”

— „Wat! Zag zij er in? Was zij zoo gelukkig? vroeg Heer Coene lachend. Perrol wenkte zijn knaap om hem te schenken.

„Zwijg toch, Heer van Baerbergh!” riep Willem van Wachtendonck gemelijk. „Voor wien?” vroeg de edelman luid, en mat Perrol met zijn oog, dat door den wijn en de kwaadheid vuurstralen schoot; maar juist toen het hoofd der Zwarte Bende zijn stilzwijgen wilde verbreken, en de mond zou hebben gesproken, die door woede krampachtig tezamen werd getrokken, zei de Burggraaf, die opzag, vriendelijk: „Voor wien, Heer Baerbergh? Maar ik denk immers voor het geheele gezelschap; Messire Perrol spreekt toch op ons verzoek. — Mag ik u verzoeken voort te gaan, waarde gast,” eindigde hij beleefd tot dezen.

Perrol boog en vervolgde: „Zij zag door een kennis, welke alle vrouwen van haar stam aangeboren is, aan de lijnen, die in mijn hand waren, wie vóór haar stond. Zij weerhield met moeite een gil van angst en verwondering, en zei met een doffe stem, terwijl zij mij verschrikt aanstaarde: „Gij zijt Perrol! Gij!” Ik ben Perrol, Ganita, hernam ik terstond; o, waarom kan ik ook niet in uw hand lezen, of gij mij bemint. Toen toonde zij zich bezorgd voor mijn leven, en zij beefde als een riet. O, ik las in haar hart, dat zij mij beminde, en lachte om haar vrees. Maar zij deed mij iemand opmerken, die in een prachtige, oud-Romeinsche dracht gekleed was, en ik weet niet welken Romeinschen held voorstelde; de onbekende sloeg ons gade en zijn hand rustte op zijn zwaard. Ik vroeg, waarom zij voor hem bevreesd was, en zij antwoordde mij, dat het de zoon van haar meesteres was. „Hij haat u,” vervolgde zij, „en ofschoon hij niet kan vermoeden, dat gij hier zijt, is hij toch in staat u te beleedigen en uw masker af te rukken; want ook hij bemint mij.” „En gij, Ganita?” vroeg ik toen. Zij schudde het hoofd en zei: „Hem, neen, ik bemin hem niet; maar vertrek, vlied, voordat het te laat is! Hij is moedig en woest, als hij nadert, zijt gij verloren!” Wat zal ik u meer zeggen, mijne Heeren. Ik wilde mij niet verwijderen, tenzij zij mij een onderhoud in den tuin wilde beloven, zoo zich daartoe gedurende den nacht de gelegenheid aanbood. Zij weigerde; maar toen mijn medeminnaar naderde, beloofde zij het mij; aan hem had ik dit geluk te danken, en ik verdween onder de menigte.

„Twee uren daarna zag ik, hoe zij zich van haar meesteres verwijderde, die naast den vorst door de verlichte lanen van den tuin wandelde. De vervloekte Romein ging met zijn vader achter den vorst; op het oogenblik, dat hij op een vraag van dezen antwoordde, verdween Ganita in een der zijlanen. Ik volgde en haalde haar spoedig in; ver verwijderd van het gewoel der gasten, hoorden wij slechts nu en dan flauw het geluid der muziek in de danszaal. Mijn arm om haar heengeslagen, verzekerde ik haar mijn vurige liefde, en trachtte haar over te halen mij te volgen. Het kostte mij oneindig veel moeite haar te overreden om mijn verzoek niet reeds dadelijk te weigeren; de eerbied en genegenheid die zij voor haar meesteres koesterde, noopten haar te blijven, en de liefde, om te gaan. Een gedurige onrust bezielde haar; zij beefde, en mijn kussen waren zelfs niet in staat haar vrees te verdrijven.

„Opeens rukte zij zich plotseling uit mijn armen, greep mij bij de hand en riep: „Vlucht! Vlucht, of gij zijt verloren,” en trok mij met zich voort. Zonder te weten waarom wij ons zoo snel verwijderen moesten, voldeed ik aan haar verlangen. Een eind verder stond zij stil, luisterde en zei, naar haar adem hijgende: „Ik geloof, dat ik mij gelukkig bedrogen heb; hij was het niet.” Maar toen ik haar vragen wilde, wien zij bedoelde, en haar met mijn arm wilde ondersteunen, nam zij de vlucht, en riep met een stem, die vol liefde en bezorgdheid was: „Begeef u naar de zaal, Perrol, en volg mij niet.” De duisternis, die onder het geboomte heerschte, verhinderde mij haar te volgen. Weldra hoorde ik het geluid van haar vlugge schreden niet meer; maar wel dat van iemand, die behoedzaam scheen te naderen van de zijde, van waar wij gekomen waren. Daar ik niet begeerig was om kennis te maken met dengene, die naderde, haastte ik mij deze plaats te verlaten; maar de persoon, wiens voetstappen ik gehoord had, scheen beter met dit bosch bekend te zijn dan ik, en hij versnelde zijn schreden. Ik volgde zijn voorbeeld, en eindelijk, ofschoon hij mij misschien toch zou hebben ingehaald, stuitte ik op een muur, en wist niet meer waarheen mijn schreden te richten; want de grond onder het hier meer open opgaand geboomte was met dicht struikgewas begroeid, waardoor ik met mijn toovenaarskleed niet kon heendringen. Het voorbijsnellen van een kleinen dolk, die gelukkig alleen mijn zwarten tabberd scheurde, stoorde mij in mijn beschouwing van het oord, waar ik mij bevond, en ik zag den Romein met het ontbloote, kleine, breede zwaard in de hand mij naderen. Vruchteloos had hij zijn dolk op mij afgeworpen, en hij naderde mij dus omzichtig. Ik wist geen ander middel om een gevecht te voorkomen, dan door hem toe te roepen: „Wie gij ook zijn moogt, verwijder u, of vrees de kracht van den grooten toovenaar!”, doch hij antwoordde niet, maar naderde. Toen zei ik: „Heer, ik ben ongewapend, bepaal dag en uur, en gij zult mij op de plaats aantreffen, die gij zult aanwijzen.” Maar hij naderde al meer en meer, en lachte valsch. Ik wist, dat zelfs een edelman in Italië niet gewoon is een ongewapende te verschoonen; mij bleef nu niets anders over, dan de hand onder mijn toovenaarskleed te brengen, en ik trok mijn degen, dien ik zoo verstandig geweest was mee te nemen. Het was thans mijn beurt om te naderen; de Romein begon nu in te zien, dat zijn harnas van goud een slechte verdediging zou zijn tegen mijn langen kling; maar het was

te laat! Het was een raar gevecht, mijne Heeren, in den nacht tusschen toovenaar en een Romeinschen held, die op leven en dood streden; het was vreemd, omdat het strakke gelaat der maskers niet strookte met de driften, die de dragers bezielde: één onzer viel; maar bij mijnheer St. George, het was de toovenaar niet!”

Een zegevierende glimlach vertoonde zich op het gelaat van Perrol, en hij vervolgde: „Voordat Ganita genoodzaakt was in de zaal terug te keeren, vond ik gelukkig gelegenheid haar te naderen, en berichtte haar, dat de dwaze jongeling haar niet meer met zijn aanzoeken lastig zou vallen. O, indien ik het schoone heidensche meisje niet ondersteund had, zou zij gevallen zijn; zij bad mij te vluchten, voordat het gebeurde ruchtbaar werd. Ik kon geen weerstand bieden aan haar tranen en betuigingen van liefde; ik verliet haar, verliefder dan ooit en gelukkig met de bewustheid, dat ik bemind werd. Zonder verhindering geraakte ik buiten het landhuis, spoedde mij naar mijn ruiters, die mij op een bepaalde plaats wachtten, en stelde den echten toovenaar weer op vrije voeten.”

Hier zweeg Perrol, en liet zich door Vidal inschenken.

„Het was wat veel gewaagd, Messire, voor een paar schoone oogen,” zei Hendrik van Nijveld; „maar zeg eens, hadt gij veel werk, om u van dien lastigen Romein te ontslaan?”

Perrol dronk juist, en Coene van Baerbergh riep luid: „Ho, ho, dat kostte niet veel moeite; gij hoort immers, dat Messire, den toovenaar, een langen degen had; indien ik de zoon van het huis geweest was, zou ik al mijn knechts en pages op dien zwarte-kunstenaar hebben afgezonden, om hem met stokken en zweepen die verliefde grappen uit het hoofd te kloppen!”

„Dat zou goed geweest zijn, indien een kinkel zich onder de gasten gemengd had,” zei de heer Jan Van Middachten; „maar in dit geval niet.”

„Tot het middel van den heer Van Baerbergh behoorde niet veel moed,” zei Perrol lachend, „maar op mijn eer, het is goed bedacht voor een edelman. Gelukkig had de Italiaan nog zooveel moed, om zelf en alleen mij te willen vermoorden, anders zou ik het genoeg niet hebben hier met u aan te zitten. En bij mijnheer St. George, ik vind geen zwaarigheid te verklaren, dat ik mij dikwijls van een langen degen bediend heb, maar dien nooit heb noodig gehad om mijn leven te verdedigen.”

Van Baerbergh wilde antwoorden, maar Jan van Lanskroon klopte vrij onzacht met den beker, waarin de dobbelsteenen waren, op de tafel en riep: „Komaan, Heer Coene, het is uw beurt; indien gij daar gaat woordentwisten, kunnen wij niet spelen, en gij hebt het gewonnen.” Met weersin scheen deze tot het spel terug te keeren en het stilzwijgen te bewaren, en Jan van Middachten verzocht Perrol zijn verhaal te vervolgen.

„Na dien tijd, mijne Heeren,” zei deze, „liet ik niet na Ganita bij herhaling te laten berichten, dat ik zonder haar niet leven kon; en dat, indien zij geen gehoor wilde geven aan het verlangen van mijn hart, ze mij spoedig vóór zich zou zien, ten einde, met gevaar van mijn leven, aan haar voeten te smeeken om mij gelukkig te maken en te volgen. Lang bleef zij doof voor alles; maar eindelijk overwon de liefde, die zij voor mij voelde, en op een nacht, dien ik

nooit vergeten zal, verliet zij het landhuis, dat haar meesteres toen bewoonde. Ik wachtte haar daarbuiten; den anderen morgen waren wij beveiligd tegen alle vervolging; want ik was in mijn legerplaats, en de liefde van Ganita beloonde mij voor alles, wat ik gedaan had om haar te verkrijgen. Van dat oogenblik af leerde ik haar van dag tot dag hooger schatten; die dagen, mijne Heeren, behooren tot de gelukkigste van mijn leven. Mijn ruiters zelfs, die meest ruwe krijgslieden waren, vereerden haar en hadden haar lief; zoo goed was zij. Hadden zij door eenig verzuim of eenige misdaad straf verdiend, dan smeekte Ganita mij om genade, en menigmaal redde zij een hunner het leven; maar gij hadt ook eens moeten zien, hoe de moeder van de Zwarte Bende, zoo noemden zij haar, geacht werd. Gewoonlijk volgde zij ons in een wagen, welke door witte paarden getrokken werd, en aan elk verzoek van haar werd even spoedig door de ruiters voldaan als aan mijn bevelen; maar ik was niet nijdig op mijn gezag; want ik beminde Ganita, en zij was zoo goed. Ziedaar, mijne Heeren, hoe ik verliefd werd op een heidinnetje, en ik acht mij gelukkig, dat geen uwer door mijn verhaal in slaap is gevallen."

"Het geluk loopt mij nu tegen, Heer van Lanskroon," zei Coene van Baerbergh, en vervolgde: „En is die Ganita, schoon en goed zonder voorbeeld, nog bij u, Messire? Ik heb dien wagen met witte paarden nooit bij uw Zwarte Bende gezien."

Perrol antwoordde niet, maar zag, half in gedachten verdiept en half luisterend naar het gesprek der gasten over de tafel. Nu zei Jan van Montfoort, terwijl hij den beker met de dobbelsteenen aan den heer Vincent van Swanenburgh overgaf, en voordat Van Baerbergh zijn vraag herhaalde: „Gij hebt ons zeer verplicht, Messire. Hetgeen gij zooeven hebt verhaald is zeker reeds jaren geleden, niet waar? Maar zeg eens, of gij het geluk hadt Ganita lang bij u te houden."

„O ja, Heer Burggraaf," hernam Perrol, en zijn somber gelaat nam een vroolijke plooi aan, „sedert dien tijd is er reeds zooveel gebeurd; ik voerde haar met mij naar Frankrijk, waar zij kort daarna overleed, en nooit heb ik een vrouw kunnen vinden, die mij zoo beminde als zij."

De gasten dankten Perrol, omdat hij wel aan hun verlangen had willen voldoen, en Coene van Baerbergh zei: „Daar de geschiedenis aan deze heeren bevallen is, wil ik het tegendeel niet zeggen; maar gij zult mij toegeven, dat het geen groote kunst is om het hart van een gemeene heidin te veroveren. Hier heb ik een talisman, Messire, tegen welken Ganita niet bestand zou geweest zijn," en hij nam een stuk goudgeld tusschen duim en vinger, en hield het bij de vlam van een kaars."

„Veel beter dan uw verstand tegen dezen talisman, Heer Van Baerbergh," zei Perrol, en hield lachend zijn beker in de hoogte.

„Gij zoudt u bedriegen, Messire," antwoordde van Baerbergh driftig. „Op mijn eer! Wij zijn hier in het Noorden gewoon wijn en geen water te drinken; ik daag u uit om tegen mij te drinken."

„Neem dat niet aan, Messire," riep Hendrik van Nijveld vroolijk, „want onze vriend, heer Coene, is nog zoo goed, alsof hij niets gedronken had; zijn tong

slaat alleen maar dubbel, omdat hij te driftig spreekt. Maar waar blijft onze geestelijke zuster nu? Zullen wij daarvan niets hooren? Dan is het de schuld van Mijnheer, dien voorstander der heidinnetjes."

„Ik bid u om versooning," zei Perrol, „maar ik geloof dat wij beter zouden doen om het er bij te laten; het is niet aangenaam iets te vertellen, dat niet algemeen bevalt."

„En waarom zou het niet bevallen?" riep Van Baerbergh. „Indien de non maar van een adellijke geboorte is; want anders legt gij er niet veel eer mee in."

Doch Perrol stoorde zich niet aan dit gezegde, en noodigde Hendrik van Nijveld uit om met hem te spelen; maar Rijer van Broechuijsen verzocht den heer Van Wachtendonck een oogenblikje geduld te hebben, en terwijl hij den beker neerzette, overreedde hij Perrol ten minste met korte woorden iets van de non te verhalen, waarover hij gesproken had, en deze onderwierp zich ongaarne aan het verlangen van zijn vrienden.

„Welnu," zei Perrol, „gij verlangt het, en ik zal trachten u genoeg te geven. U het klooster te noemen, waar ik Giulia voor het eerst zag, is onnoodig; genoeg zij het te zeggen, dat de nonnen allen den naam van jonkvrouw droegen, en uit de eerste geslachten des lands afkomstig waren. Een edelman, met wien ik in kennis geraakt was, onderhield een minnarij met een der gekloosterde jonkvrouwen; hij verzocht mij hem op zekeren nacht te vergezellen, en ik durfde zijn dringend verzoek niet afslaan; bij die nachtelijke samenkomst zag ik Giulia, werd op haar verliefd, en verzocht mijn vriend om hem altijd te vergezellen; doch met moeite liet zij zich door haar vriendin overhalen mij te woord te staan. Ik schetste haar met zooveel vuur het geluk, dat haar buiten het klooster wachtte, dat zij in het einde aan mijn smeekbeden gehoor gaf, en mij toestond haar te schaken. Mijn vriend, die zich vergenoegde met zijn minnares nu en dan te zien, was mij behulpzaam, en alles liep gelukkig af. In den eersten tijd had ik reden om tevreden te zijn; zij beminde mij, en zij was zeer schoon; een edele gestalte en regelmatige trekken gaven aan al haar bewegingen een zekere waardigheid, en zij was zoo blank als sneeuw. Maar mijn geluk duurde niet lang; vergeefs bezocht ik met haar dan deze, dan gene plaats, en stelde haar overal in de gelegenheid om te schitteren. Haar praalzucht en hoovaardij kende geen palen; de kostbaarste kleeren en kleinnoodiën gaf ik haar, en nooit was zij tevreden, maar verweet mij bij dit alles nog bij herhaling, dat ik haar haar gelofte had doen breken. Slechts nu en dan kwam de liefde weer boven: dan gaf ik gehoor aan haar verzoek, om haar naar een of ander feest of plechtigheid te geleiden; maar zoodra haar verlangen om te schitteren voldaan was, wierp zij haar prachtige kleeren van zich af, en trok het kleed eener boetvaardige aan, en, in plaats van mij te liefkoozen en te kussen, jammerde en klaagde zij. Dan weer ontwaakte haar trots, waarvoor ik ternauwernood beveiligd was. Giulia was de schrik van mijn ruiters en van de vrouwen, die haar dienden: o, welk onderscheid met Ganita! Reeds meermalen hadden die dwaze vlagen van berouw mij verdrotten, zoowel als het gezag, dat zij over mijn volk wilde uitoefenen, toen ik genoodzaakt was, haar verzoek om haar naar een zeker feest te geleiden af te slaan. Sedertdien waren al mijn pogingen om haar liefde te be-

houden of te herwinnen vruchteloos; maar ik aarzelde om haar te verlaten, omdat ik dacht, dat ik haar nog beminde, en niet wist wat van haar worden moest. Doch zij noodzaakte mij op zekeren dag haar te zeggen, dat zij mijn legerplaats verlaten moest; want zij vorderde van mij, dat ik den besten ruiters van mijn bende zou laten ophangen, omdat hij haar oneerbiedig geantwoord had; en daar ik weigerde aan haar verlangen te voldoen, en haar voor oogen hield, dat zij mij reeds meermalen had gedwongen, zulke kleine misgrijpen zwaar te straffen, toonde zij zich zoo trotsch en verbolgen, dat alle hoop om mij met haar te verzoenen, naar ik begreep, onmogelijk werd."

„Dienzelfden nacht, mijne Heeren, werd ik gewekt door een geluid, dat ik in mijn paviljoen meende te hooren, en ik zag Giulia, die mijn legerstede naderde; ik dacht, dat zij berouw voelde, en wachtte af, wat zij zeggen zou; doch spoedig werd ik beter onderricht, en keerde ternauwernood den dolkstoot af, dien zij mij met vasten hand toebracht; je zelfs kostte het mij moeite haar dat moordtuig te ontnemen. Met een lichte wond in de zijde aan dit gevaar ontsnapt, besloot ik mij tegen nieuwe aanvallen te beveiligen; en daar haar die vlaag van boetvaardigheid nu bijna niet verliet, begreep ik niet beter overeenkomstig haar verlangen te kunnen onderhandelen, dan haar in de gelegenheid te stellen om boete te doen voor haar zonde; ik liet haar naar een klooster brengen, en heb sindsdien niet meer van haar gehoord."

Zoo al de beide avonturen, die Perrol verteld had, niet overeenkwamen met de strenge wetten der zedelijkheid, toch had hij, vreemd genoeg voor iemand als hij, vermeden om hetgeen tusschen hem en de non en Ganita was voorgevallen, met al te natuurlijke en sterke trekken te beschrijven; ook scheen, hetgeen hij verteld had, de lachspieren van zijn tafelenooten niet in beweging te brengen. Maar toen hij zweeg, en de gasten onder het drinken der geestrijke dranken, zich schenen te beijveren, om elkander de loef af te steken in het voordragen van vertellingen en voorvallen, welke meestal uitmunten door een onkiesche en ruwe beschrijving, waaruit alle zedelijkheid verbannen scheen, had het juichen en lachen geen einde. Ook in deze soort van verhalen, toonde zich de aanvoerder van de Zwarte Bende, die zijn vroolijkheid scheen herkegen, volleerd, en vergeefs zocht de heer Van Baerbergh met hem te wedijveren. Geen der aanwezigen achtte het beneden zich, op zijn beurt het woord te voeren, en zelfs Montfoort liet zich niet lang nooden, maar verhaalde iets, dat beter in den mond van een gemeenen stalbroeder, dan in den zijne zou gevoegd hebben.

„En hoe hebt gij het te Amersfoort, Perrol?" riep Van Middachten, toen er een oogenblik stilte was; „verdoemd, is het waar, dat gij in *de Vergulde Helm* te huis ligt?"

„Zoo is het, in de Langestraat bij meester Wouter; een goed huis, ik verzeker het u," hernam Perrol lachend.

„Gij zijt een gelukkige duivel, Messire," zei Van Wachtendonck; „maar hoe zit het, maakt gij het hof aan zijn schoone dochter? O, wat een lief kind is het, niet waar?"

„Niet onaardig, gij hebt gelijk," vervolgde Perrol, „zij is wel waard, dat men eenige zorgen aanwendt om haar hart te winnen."

„Ho, ho, Messire veroveraar!” riep Van Baerbergh, „gij komt hier te laat; Jan van Schaffelaar zal het meisje trouwen; zij houdt u voor den gek.”

„Verplicht voor deze inlichting, hoogwijze Heer,” hernam Perrol spottend; „Perrol vrijt wel, maar trouwt niet; wat gaat het mij aan, wie haar naar het altaar geleidt, als zij mij gelukkig gemaakt heeft.”

„Zij bemint u dan?” vroeg Van Middachten verwonderd, en Van Baerbergh riep: „Geloof het niet, mijne Heeren! Nooit leende Maria van den smid het oor aan de vrijage van den aanvoerder der Zwarte Bende; ik wil er een weddenschap op aangaan.”

„Met u?” zei Perrol somber, „indien wij wedden, Heer Van Baerbergh, zal het om een andere zaak zijn.”

„En om welke dan?” riep deze toornig; maar Van Middachten zei luid tot Perrol: „Welnu, Messire, wed dan met mij, indien het waar is, dat gij zoo gelukkig zijt om eenige hoop te vroeden.”

„Met genoeg,” hernam Perrol driftig. „Maar waarom wedden wij, en welk bewijs vordert gij, om u te overtuigen, dat Maria de mijne is?”

„Vóór St. Thomas zult gij haar hier in de stad brengen,” riep Van Middachten: „wij zullen u met haar aan uw zijde door de stad zien wandelen, en gij en al deze heeren zullen mij de eer aandoen, om met uw Maria bij mij ter maaltijd te komen; en ik stel het paard, dat ik gisteren bereed, tegen dat, waarop gij gezeten waart.”

Een oogenblik bedacht Perrol zich en zag somber voor zich. „Het zij zoo, Heer Van Middachten; maar het doet mij leed, dat gij uw schoonen strijdhengst in gevaar stelt: gij zult mijn Hector niet winnen.”

„Ik heb geen vrees,” hernam deze lachend; maar de Burggraaf zei: „Het is alles goed, mijne Heeren, en ik ben benieuwd, wie het winnen zal; maar ik zou ongaarne zien, dat den meester uit *de Vergulde Helm* reden tot ongenoegen werd gegeven; hij is een voornaam man in zijn gild, en zijn dochter een braaf meisje. Het zou mij zelfs leed doen, als het geluk van den heer Van Schaffelaar verstoord werd: deze is een edelman, ofschoon hij niet aan onze zijde is; gij weet het, mijne Heeren! Zou het niet beter zijn de weddenschap te verbreken?”

Perrol toonde zich, na eenige aarzeling, gereed aan dit verlangen te voldoen; maar Van Middachten minder; en toen Van Baerbergh spottend opmerkte, dat Perrol zich wijselijk terugtrok, omdat Van Schaffelaar zeker geen genoeg zou scheppen in deze weddenschap, verzocht deze den heer Van Montfoort om de zaak op haar beloop te laten, met de belofte dat de meester geen reden zou hebben over hem te klagen; en de Burggraaf was genoodzaakt aan het verlangen van de door den wijn verhitte gasten toe te geven.

Met vernieuwde drift ving nu het spel weer aan, en men hoorde niets dan het werpen van de steenen, het verzetten der schijven en het gelach en gevloek der spelenden. Doch op eenmaal stond Van Baerbergh op, en riep, juist toen de groote deur van de zaal, die geopend was, weer dicht werd gedaan: „Edele gastheer, ik vraag verschooning; maar ik meen daar te hooren, dat in de andere vertrekken het speeltuig klinkt; ik ben er een liefhebber van. Hoe komt het, dat,

daar alles door u is aangewend om ons vermaak aan te doen, alleen de lieve muziek vergeten is?"

Montfoort lachte; want het had heer Coene moeite gekost om recht te blijven staan en verstaanbaar te spreken, en hij zei vroolijk: „Ik bid u om vergeving voor dit verzuim, maar juist omdat ik wist, dat gij, mijn waarde gast, een groot kenner en liefhebber van het snarenspeel en den zang zijt, heb ik mijn gasten er niet op durven onthalen; want er zijn op dit oogenblik geen kunstenaars in hun vak in de stad; zij, die in de kamers van dit hof spelen, zijn niet waardig hier te verschijnen. — Is het niet zoo, meester Gijsbert?" vroeg de Burggraaf, en wendde zich tot zijn hofmeester, die achter hem stond.

„Het is zoo, edele Heer," antwoordde Gijsbert buigend, „alleen Aleide zou misschien de eer waardig geweest zijn, om hier te verschijnen; maar zij zingt niet, en is alleen gewoon te spreken."

„Aleide, lieve Aleide!" riep Van Baerbergh, „waar is zij, meester Gijsbert? Ha, ik hoor haar liever spreken dan die rederijkers, die den naam van sprooksprekers niet meer verdienen."

„Waarschijnlijk nog in een der vertrekken, waar de overige gasten van den edelen Burggraaf onthaald worden," antwoordde deze; en toen Montfoort zag, dat men algemeen verlangde de schoone spreekster te zien, gelastte hij meester Gijsbert haar binnen te leiden.

Het geduld van de gasten werd niet op lange proef gesteld; want spoedig keerde de hofmeester terug, gevolgd door het meisje, dat hij was gaan halen, en dat, zonder eenigen schroom te laten blijken, vriendelijk lachend boog, toen haar bewonderaars haar met gejuich begroetten, en allen met Coene van Baerbergh op de gezondheid dronken van de schoone spreekster, de Zwarte Aleida.

Zij was niet groot van gestalte; maar haar leest was fraai, en de schoone vorm van haar hals en haar armen, gevoegd bij de losheid van haar bewegingen, deed haar nog bekoorlijker voorkomen, dan zij inderdaad was. Het licht der kaarsen deed ook geen kwaad aan haar schoonheid, want de kleur van haar huid was een tikje bruin; deze tint gaf nogmeer vuur aan de warme, sprekende oogen en deed de witte tanden van de spreekster meer uitkomen. Het haar was met veel kunst boven het hoofd samengevlochten en met bloemen doorstrengeld; een groen zijden kleed van eigenaardigen vorm liet haar hals en haar armen onbedekt, en reikte slechts een eind weg over de knie, zoodat van de schoone vorm van haar enkels en voeten te zien kwam; voorts droeg zij, in plaats van schoenen, een soort van voetzolen van leer, die met banden om het been waren vastgemaakt. De gordel, dien zij droeg, scheen van geslagen goud; haar armen prijkten met kostbare ringen, en het groene kleed was met gouden sterren bezaaid. Zij had den langen, doorschijnenden sluier, die boven op haar hoofd was vastgemaakt en tot den grond reikte, achterwaarts geworpen, toen zij binnentrad. In één woord, de heer Van Baerbergh en de overige gasten hadden niet ten onrechte verlangd haar te zien; want voor een spreekster, die van de eene stad naar de andere voor haar beroep moest trekken, en dan hier, dan daar, op de feesten, die de edelen of voorname burgers gaven, ontboden werd, was zij schoon te noemen. Toen zij de tafel was genaderd, en bevallig lonkend, de

ZWARTE ALEIDA

groeten van sommige gasten beantwoord had, hield zij haar rebeeke in de linkerhand, en zei, voor den gastheer buigend: „De edele Burggraaf verwaardigt zich mij te ontbieden, wat verlangt hij van mij?”

„Mijn edele gasten waren verlangend u te zien,” antwoordde Montfoort lachend, „en waarlijk, Aleida, gij ziet er zoo bevallig uit, dat ik niet twijfel, of zij zullen gaarne iets van de kunst hooren, waarin gij het zoover gebracht hebt; spreek dus eenige uwer fraaiste sproken, en maak het niet te kort; want wij zien gaarne een hupsche deern.”

Aleida boog nogmaals, toen hij zweeg, en maakte zich gereed, terwijl zij haar speeltuig stemde; maar Van Baerbergh, die aan de overzijde van de tafel zat, en haar dus niet goed kon zien, verzocht den heer Van Montfoort, of hij haar naar zijn welgevallen mocht plaatsen. Deze gaf hem lachend zijn toestemming en Van Baerbergh riep: „Ho, meester Gijsbert, wees zoo goed, aan het einde van de tafel door de knapen het een of ander te laten zetten, waarop het lieve kind zich plaatsen kan, want zij is te schoon, om zoo laag bij den grond te staan. Zoo waar ik leef, Messire Perrol is oorzaak, dat ik haar bijna niet zien kan.”

„Het verwondert mij,” zei deze spottend, „wijl gij zoo op haar gesteld zijt, dat gij haar niet een plaats aan uw zijde inruimt; het zou niet onaardig zijn een ribaude naast een edelman te zien zitten.”

„En waarom niet, Messire?” hernam Van Baerbergh driftig, „daar wij, die bijna allen edellieden zijn, wel met het hoofd der Zwarte Bende aanzitten?”

„Om met hem aan te zitten, Heer,” antwoordde Perrol somber, „daartoe behoort nooit veel moed, maar wel om hem in het strijdperk op te zoeken; waartoe dus zooveel redenen, daar één woord genoeg is, en de beleefdheid voor onzen gastheer u gebiedt te zwijgen.”

„Zwijgen!” riep Van Baerbergh, „ik ken geen vrees, zelfs niet voor een langen degen,” en hij lachte luid. Doch Montfoort en eenige andere verzochten stilte; ieder zweeg en zag met opmerkzaamheid naar de Zwarte Adeile, die nu op een verhevenheid, uit vier zitbanken samengesteld, aan het einde van de tafel stond. Met een bevalligen lach op het gelaat zag zij over de tafel, hield haar rebeeke in de linkerhand, en raakte met den strijkstok, dien zij in de rechter hield, de snaren aan. De sproken, welke zij sprak, muntten meer uit door vroolijkheid en lichtzinnigheid, om geen erger woord te gebruiken, dan door zedelijkheid, kieschheid of goeden smaak; de voordracht was juist in den geest der vertellingen, en evenmin als zij verzuimde, om die zinsneden, welke het meest met de goede zeden in strijd waren, met des te meer nadruk uit te spelen, evenmin verzuimden de gasten om die gedeelten van haar sproken het meest toe te juichen. Elken keer als zij ophield, juichte men haar toe, en Van Baerbergh in het bijzonder gaf zijn opgetogenheid te kennen; sedert zij de snaren had aangeroerd, scheen hij Perrol en zelfs den wijn vergeten te hebben en hield zijn blik onafgewend op Adeila gevestigd. Perrol daarentegen gaf alleen zijn goedkeuring te kennen, als het gejuich van zijn tafelvrienden hem deed opmerken, dat zij zweeg. Noch de schoonheid van het meisje, noch de bevalligheid, waarmee zij sprak, noch de tonen van haar rebeeke, schenen hem bezig te houden.

en nu en dan wierp hij een blik op den vroolijken Van Baerbergh, en dan vertoonde zich een kwaadaardige grimlach op zijn gelaat.

Toen nu de laatste vertelling was afgeloopen, vroeg zij beleefd vriendelijk: „Is het uw wil, dat ik vervolg, edele Ridder, of dat ik mij verwijder? Gij hebt slechts te bevelen, en uw goedkeuring zal mij nieuwe krachten geven, om naar uw welgevallen te spreken.”

„Neen, Aleida,” antwoordde Montfoort, vriendelijk met het hoofd knikkend, „ons verlangen zou wel zijn u langer te hooren; uw sproken bevielen ons, maar mijn gasten en ik willen niet te veel van u vergen. Meester Gijsberts zal u morgen boven hetgeen gij reeds verdiend hebt, in naam, twee dukaten en een kleed van wit laken van Diest en nog een van sanguin laken geven, en zoo gij wilt, neem ik u in dienst van mijn huis.”

Aleida boog tot dank en wilde zich nu, na de gasten gegroet te hebben verwijderen; maar daar riep de heer Van Baerbergh: „Neen, dat kan zoo niet, *largesse*, Heeren! *Largesse* voor Aleida!” En Van Middachten die naast hem zat, ja, de meesten der gasten en zelfs Perrol scheeuwden: „*Largesse! Largesse* voor de Zwarte Aleida!”

Een glans van vergenoegen vertoonde zich op haar gelaat, en zij boog nogmaals; want behalve de eer, die men haar aandeed, streefde haar de hoop een ruime som geld in te zamelen. Zij hing dus den sluier over haar linkerarm, en ging naar den heer Jan van Nijveld, die aan de rechterhand van den Burggraaf zat, en deze legde een paar geldstukken in den zak, die door haar sluier gevormd werd. Elk wisselde met haar een paar woorden, terwijl hij haar naar zijn verkiezing begiftigde, en zij liet niet na om onbedeesd en vroolijk te antwoorden. Zoo kwam zij ook bij Perrol, en hij zei lachend, terwijl hij een goudstuk in haar sluier legde: „Indien het nog zoo is, als gij in uw laatste vertellingen gezegd hebt, zullen de geestelijke heeren wel spijt gevoelen dat gij evenals de vedelaars uw brood verdient bij edellieden; want gij zoudt in staat zijn om met uw zwarte oogen het hart van een bisschop vuur te doen vatten.”

Zij lachte vriendelijk, knikte, dankzeggend met het hoofd en hernam schalksch: „O neen, die oogen hebben zooveel kracht niet; en als wij al zouden beproeven het hart van een voornaam heer te winnen, dan kunt gij verzekerd zijn, Heer, dat hij geen mijter en staf, maar helm en zwaard zou voeren.”

Perrol, die tot haar gesproken had, omdat ieder haar iets gezegd had, sloeg niet veel acht op haar antwoord, noch op den blik, dien zij op hem richtte, en zag onverschillig over de tafel. De schoone spreekster vertoefde echter nog; de spijt, dat Perrol zich van haar afgekeerd had, was op haar gelaat te lezen, en zij roerde met haar vingers de snaren van haar rebeeke aan, wat het hoofd der Zwarte Bende deed omzien; verwonderd, dat zij nog achter hem stond, dacht hij, dat zij niet tevreden was met hetgeen hij haar gegeven had, nam nog een stuk geld, en wilde het in haar sluier werpen. Met een zekere fierheid en gekwetste eigenliefde wees zij echter zijn hand terug, schudde met haar hoofd, als wilde zij zeggen: ik vroeg u om geen geld, en vervolgde haar weg langs de tafel. Opmerkzaam zag Perrol haar na, en legde glimlachend het stuk weer voor zich neer.

Toen zij aan die zijde van de tafel haar inzameling had verricht, keerde zij terug en achter den Burggraaf omgaand, bezocht zij nu ook de heeren, die aan zijn linkerhand zaten. Perrol zag, hoe Van Baerbergh, die met ongeduld het oogenblik had afgewacht, dat zij bij hem kwam, ook eenig geld aan haar gaf, hoe hij hierna haar hand greep, die beschouwde en toen zij tevergeefs moeite deed, om ze weer vrij te krijgen, haar met zijn andere hand onder de kin streelde, haar tot zich trok, en haar iets in het oor fluisterde. Zij schudde met het hoofd, alsof hij iets zei wat haar niet beviel; maar toen hij nog eens gesproken had, antwoordde zij hem, vriendelijk lachend; hij hield haar hand los, en zij verwijderde zich van hem. Toen zij bij den laatsten gast geweest was, boog zij nogmaals diep voor het gezelschap, en verliet, de hand op haar hart leggend, met vlugge schreden de zaal. Terwijl zij zich met Van Baerbergh onderhield, wenkte Perrol zijn knaap om bij hem te komen, en sprak met hem, waarna Vidal bijna gelijktijdig met de Zwarte Aleida door de groote deur van het vertrek trad. Perrol scheen in gedachten verdiept, en lette weinig op het spel van zijn tafelvrienden, dat dadelijk na het eindigen van de sproken weer begonnen was; maar toen Vidal was teruggekeerd en met hem gesproken had, scheen hij zijn gewone vroolijkheid te hebben herwonnen.

Zij, die met het vullen der geledigde bekers belast waren, hadden nooit meer werk gehad dan nu. Er was meer gedruisch in de zaal dan toen al de gasten vereenigd waren; want men speelde grof; de een juichte en dronk als hij won, de ander vloekte als hij verloor, dronk nog eens en daagde den winner wederom uit om met hem te spelen. De Burggraaf, ofschoon ook vroolijk gestemd, en het nooit afsloeg om eenige goudstukken te wagen, wierp somtijds wel een bezorgden blik over de tafel, waarop goud- en zilvergeld zoo roekeloos gewaagd werd, en hij vermoedde, dat zelfs spoedig ketens, ringen, wapens of andere kostbare kleinoodiën zouden worden verspeeld.

„Heidaar, Messire, heidaar!” riep Van Baerbergh tegen Perrol, die glimlachend alles gadesloeg en niet meespeelde; want de heer Van Broechuijsen, met wien hij had gedobbeld, had voor een oogenblik de tafel verlaten. „Zijt gij bang om uw spaarpenningen te verspelen, en is er niets meer in de krijgkas der Zwarte Bende?”

„Meer dan gij er tegen zoudt kunnen leggen, Heer,” antwoordde hij lachend; maar zijn lach was van een anderen aard dan die van den onvoorzichtigen jongen edelman; al de mannen, die aan de tafel zaten, schertsten en waren vroolijk; maar geheel anders dan het hoofd der Zwarte Bende.

„O!” riep Van Baerbergh, en wilde vervolgen; doch eer hij verder sprak — want het kostte hem een weinig moeite duidelijk te spreken — zei Perrol: „Maar dat daar gelaten, gij hebt mij daar straks uitgedaagd om tegen u te drinken; welnu, ik neem het aan! Hier zijn de steenen, dáár is mijn spaarpenning, beproef tevens uw geluk; mijnheer Van Broechuijsen zal u wel zijn plaats inruimen.”

Coene van Baerbergh, die tot nog toe gelukkig gespeeld had, wierp een begeerig oog op het geld, dat Perrol voor zich had liggen; doch hij aarzelde om de uitnoodiging aan te nemen. Zijn hart riep hem aan: speel niet met het hoofd

der Zwarte Bende; maar zijn hoofd, door den wijn verhit, zei: drink en speel met het hoofd der Zwarte Bende; gij zult gelukkig zijn, en met de steenen en den beker zult gij uw meerderheid over hem bewijzen.

Nu riep Perrol heer Reijer, die terugkeerde, toe: „Eilieve, Heer, wees getuige, dat heer Coene niet tegen mij heeft durven drinken of spelen; hij, die mij tot het eerste uitdaagde en met mij spotte, omdat ik niet speelde, terwijl gij weg waart.” De heer Van Broechuijsen bood Van Baerbergh zijn plaats aan, en zei: „Mijnheer Baerbergh, zet u hier neer, en laat u niet zeggen, dat gij den handschoen niet hebt durven oprapen, dien gij zelf Messire Perrol op tafel hebt doen werpen.”

„O, indien het een handschoen was geweest,” zei Van Baerbergh driftig, „dan zou ik hem reeds opgenomen hebben; maar het geldt slechts het spel en den wijn,” en hij stond op.

„Ook daarin, ook in die twee zaken, moet de man zich nooit laten overwinnen,” riep Perrol lachend, „en de heer Van Baerbergh zal met zooveel te meer roem mij den handschoen toewerpen, als dit geld het zijne is, en ik hem met den beker geen bescheid meer doen kan: het eene sluit het andere niet uit. Maar zoo hij het niet durft wagen, is het mij wel.” Nu zette hij met zijn hand de geldstukken op stapels, en zag Van Baerbergh met een spottenden lach aan.

„Wagen!” riep deze, terwijl hij tegenover Perrol op den zetel ging zitten: „alles, alles durf ik met u wagen, Messire!” en schudde de steenen in den beker.

„Knaap, schenk uw meester! — Hier Vidal!” riep Perrol nu gebiedend. Toen het geestrijk vocht in de bekers bruiste, vervolgde hij, zijn beker hoog opheffend: „Heer Van Baerbergh, leve de hippokras, de dobbelsteenen en de schoone oogen van de Zwarte Aleida!” De meesten der gasten waren zelf te druk bezig met ontvangen, betalen en het werpen met de dobbelsteenen, om op te merken, hoe driftig deze twee heeren speelden en dronken; alleen zij, die in de nabijheid zaten, verzuimden dikwijls te werpen, om een oog te laten gaan over den loop van het spel.

In het eerst scheen het geluk Van Baerbergh te begunstigen, en juichend zag hij het geld, dat voor hem lag, steeds vermeederen, en zijn stem was het gewoonlijk, die den knapen beval te schenken, of van Perrol vorderde, dat hij hem bescheid zou doen. De opgeruimdheid verliet echter het bendehoofd niet; hij liet niet blijken, dat zijn verlies hem leed deed of ontmoedigde; een opmerkzamer beschouwer dan een der gasten zou alleen verwonderd geweest zijn over den spottenden lach, die op zijn gelaat te lezen stond; enkel Vidal misschien vermoedde, wat het gevolg van deze vroolijke dobbelpartij zou zijn.

Eenigen tijd daarna was het geluk gekeerd; nog dronken zij wel den hippokras met volle bekers; nog was Perrol wel opgeruimd, en rolden de steenen over de tafel; maar Van Baerbergh lachte niet meer; hetzij de fortuin hem den rug had toegekeerd, of dat Perrol behendiger was in het spel: slechts weinig geld lag nog voor heer Coene op de tafel en vloekend ging het spel om zijn laatste geldstukken aan. Staroogend zag hij op de zwarte oogen der steenen, en hij riep, met zijn vuist of de tafel slaand: „Dat satan u en mij verworpe! Gij hebt gewonnen.”

„Niets is wisselvalliger dan het spel, Heer Van Baerbergh,” zei Perrol glimlachend, en streek het geld naar zich toe, „maar ik moet erkennen, dat gij ongelukkig gespeeld hebt.”

„Lach niet, Messire,” hernam Van Baerbergh driftig, „lach niet; de kans kan keeren; wij hebben nog niet gedaan.” Hij stond nu op, en vroeg aan hen die gewonnen hadden en met hem bevriend waren, eenig geld ter leen. „Indien gij ook dit nog in uw zwarte krijgskas sleept,” riep hij, toen hij terugkwam, en het geld op de tafel wierp, „dan mag ik lijden, dat gij en er mee verzinkt, als gij met uw geld en uw bende uit dit land naar Frankrijk terugkeert.”

„Met behulp van een goed vaartuig, hoop ik gelukkig uit dit waterland te komen,” hernam Perrol schertsend; „maar wanhoop niet, drink met mij, als is het dan ook maar op de gezondheid van Aleida, en werp het eerst. Wat wilt gij zetten?”

Van Baerbergh liet zich niet lang nooden; maar altijd wierp hij minder oogen, en ook het geleende geld lag weldra voor Perrol; toen keerde deze, die den beker in de hand hield, dien om, en zei lachend: „Het toeval, Heer Coene, heeft mij begunstigd, het is zoo; maar gij zult mij moeten toestemmen, dat ik u in het spel overwonnen heb.”

„Overwonnen!” schreeuwde deze, „neen, Messire, niet voor ik geen rusting of paard, geen wapens, kleinoodiën of land meer heb, wil ik zulks toestemmen. Wat zet gij tegen deze keten?” eindigde hij, wild lachend, en wond een fraaie gouden keten los, die verscheiden malen om zijn hals geslagen en op zijn borst hing.

„Ik speel niet om paarden, wapenen of kostbaarheden; ik heb er meer dan mij lief is, en uw land is mij niets waard,” hernam Perrol bedaard.

„Welnu, Messire van de Zwarte Bende, dan zullen wij om het woord spelen, en ik verpand mij woord van eer voor hetgeen ik verlies,” riep Van Baerbergh. „Uw woord zou niet veel zwaarte aan mijn krijgskas toebrengen, zooals gij dit geld zelf genoemd hebt,” zei Perrol vroolijk, „ik speel om geld, en om niets anders.”

„Gij zult spelen, Messire!” stoof Van Baerbergh op, „of durft gij mijn woord in twijfel trekken, zeg?”

„Ik trek uw woord niet in twijfel, Heer, maar uw leven,” hernam Perrol koel, „uw woord is goed genoeg; maar wie betaalt mij, als gij doodt zijt?”

„Dood!” riep Van Baerbergh vreemd opziend, „voor den duivel, Messire, spot niet! Ik ben immers jonger dan gij, en morgen vóór den avond zal ik betalen, indien ik verlies; werp en zoek geen uitwegen, ik zet.....”

„Neen,” zei Perrol met nadruk, „ik werp niet, en met reden; dezen avond wilde gij tegen mij wedden, dat Maria, de dochter van den smid uit *de Vergulde Helm*, mij niet bemint; welnu, ik Perrol, ik wed nu, dat gij morgen niet meer leven zult, als de avond valt.”

„Ha, ik begrijp u!” riep Van Baerbergh, en klopte op het gevest van zijn degen, „uw zwaard is lang, niet waar, maar ik wed dat gij liegt; ik houd de weddenschap!”

„Bepaal zelf hetgeen uw leven waard is,” vervolgde Perrol grimlachend, „en ik

zal er evenveel tegen zetten; maar gij hebt geen geld," en hij roerde met de hand door zijn muntstukken.

„Bekreun u daarover niet," schreeuwde Van Baerbergh, en gedwongen vroolijk vervolgde hij: „indien gij evenveel zet als ik, hebt gij er schade bij; uw leven is zooveel niet waard als het mijne," en nogmaals stond hij op, en een oogenblik daarna legde hij eenige rozenobels, die hij weer geleend had, op de tafel. Perrol er evenveel bij, en zei grimlachend: „Ik wil mijzelf niet te laag schatten, Heer, want ik heb zooveel gewonnen, dat het mij op eenige goudstukken niet aankomt; en daar ik geen voordeel met de weddenschap beoog, die ik zeker ben te zullen winnen, ben ik voornemens, om het geld geheel aan het meisje te geven, dat dezen nacht zulke fraaie sproken gesproken heeft, en dat gij, geloof ik, wel lijden moogt."

Het scheen dat Van Baerbergh dezen inval goedvond; want hij riep: „Het is goed, en ik zal ook zoo doen, Messire. Zij zal van u erven." Toen liet hij meester Gijsbert roepen, en overhandigde hem de geheele som om die den volgende dag aan de Zwarte Aleida te geven.

De oude man, die vermoedde, dat alleen de wijn den oorzaak was van deze zonderlinge weddenschap, zag vragend in het rond, wat hij doen moest; maar toen niemand der gasten, die er van gehoord hadden, een woord zei, vroeg hij: „Maar, Heeren! Indien gij morgenavond nu beiden eens gezond en levend zijt, zooals ik hoop dat het wezen zal, wat dan?"

„Ja, wat dan?" riepen eenige heeren lachend. „Dan verdient geen van ons beiden iets terug te hebben, en gij kunt het haar toch geven, Gijsbert, zei Perrol.

„Maar dat zal niet plaats hebben," zei Van Baerbergh, terwijl hij op de tafel sloeg, „of deze arm moest verlamd zijn."

Perrol zei niets, maar grimlachte en de aandacht werd nu afgeleid, doordien men den Burggraaf kwam verzoeken, om door zijn tegenwoordigheid een twist tot bedaren te brengen, die in een der naburige kamers onder de daar vereenigde onderbevelhebbers der krijgslieden ontstaan was. Hij verzocht voor een oogenblik verschooning en verwijderde zich met spoed.

Perrol, die zeer goed gezien had, dat de heer Van Montfoort geroepen was, gelastte heimelijk Vidal om de zaal te verlaten. „Spoedig, Vidal," zei hij, „ga eens zien, of die verdoemde Engelschman tot reden gebracht of wel geholpen moet worden; want indien hij eveneens gewonnen heeft, zal men ook hem niet vriendelijk aanzien; doch hij zal het zich weinig aantrekken."

Van Baerbergh had niet gesproken, sedert hij het woord tot meester Gijsbert gericht had. Vergeefs vroeg Perrol, terwijl hij zijn schat in een leeren beurs deed: „Kom aan, Heer Coene, wij moeten nu nog zien, wie meester met den beker blijft; drinkt en gij zult niet meer aan uw verlies denken." Maar hij antwoordde niet, en bleef stil zitten; zijn hoofd hield hij met beide handen vast, en zijn ellebogen rustten op de tafel; zoo vroolijk als hij bij het begin van den maaltijd geweest was, zoo neerslachtig was hij nu.

„Ho, ho, Heer Van Middachten," zei Perrol na eenige oogenblikken, „moeten de paarden er al aan? Denk toch om de weddenschap, die wij tezamen hebben; want ik breng de dochter van den smid zeker hier."

„Heb maar geen vrees, Messire,” antwoordde deze eenigszins gemelijk; want omdat hij verloor, stond hem het gezegde van Perrol niet aan; „ik ben niet gewoon een paard op twee kansen te zetten, en heer Hendrik van Naaldwijk zou, Goddank, mij ook wel op mijn woord vertrouwen.”

„En waarom niet,” hernam deze, „wie wantrouwt ooit een edelman? ik ten minste niet. Heidaar, Heer Van Baerbergh!” riep hij luid, en stond op. „wilt gij uw geluk nog eens beproeven? Ik speel toch niet meer; hier is geld tot uw dienst; beproef uw geluk nog eens.”

Maar Van Baerbergh antwoordde niet, en bleef in dezelfde houding zitten; en zij die te voren gelachen hadden, toen hij verloor, dachten nu anders; het hoofd der Zwarte Bende was voor hen een vreemdeling, en het deed hun leed, dat hij gewonnen had. Zij, die gewonnen hadden, schroomden echter, om met hem, die zoo gelukkig was, te spelen, en zij, die verloren hadden, zagen met begeerigheid naar het geld, dat hij in zijn beurs had.

Vidal kwam nu terug, en berichtte zijn heer, dat Walson niet in dien twist gewikkeld en nog niet dronken was, en deze beide zaken schenen Perrol te bevallen. Eenige gasten stonden nu op, om zich een weinig te vertreden, met het voornemen om te vertrekken, zoodra de Burggraaf terug zou zijn; anderen plaatsten zich bij een der vuren, en schenen met luid gejuich een voorstel aan te hooren, dat hun door Jan van Middachten gedaan werd. „Wij zijn dus overeengekomen,” riep hij met verheffing van stem, „om, zoodra het ijs sterk genoeg is, den stouten tocht te wagen. Gij zweert, Heeren, om met mij de ijzeren spil, die reeds zoolang tot schande dezer stad in Den Haag op het Hof gelegen heeft, te halen, en hier op St. Jans Kerkhof te brengen; gij zweert zulks bij mijnheer St. Maarten.”

Toen riepen zij, die om hem stonden: „Ja, ja! Wij zweren het!” En de Heer Van Wachtendonck zei luid en vroolijk: „Komaan, Heer Coene! Sta ook eens op; het is waarlijk of gij slaapt; gaat gij niet met ons?”

„Neen, ik zit niet te slapen, en bekreun mij niet om de doode spil,” antwoordde deze, richtte zich op, en wischte zijn gelaat met zijn doek af. Vervolgens lachte hij, dat het door de zaal klonk en vervolgde: „Weet gij, mijne Heeren, waarmede ik bezig was? Want spelen kan ik niet; die Messire van de Zwarte Bende heeft mij uitgeplunderd.”

„Maar gij kunt drinken, en dat kost geen geld,” viel Perrol hem spottend in de rede; doch Van Vaerbergh vervolgde zonder te antwoorden: „Nu mijne Heeren, wil ik niet meer spelen kan, zoo dacht ik, moest ik eens een raadsel opgeven.”

„Laat hooren, Van Baerbergh! — Komaan, dat is goed!” riepen sommigen. „Stilte, Heeren!” schreeuwde van Middachten, en sloeg met zijn vuist op de tafel, „een raadsel van den Heer Coen van Baerbergh! Maar wat wint hij, die het raadt?”

„Deze keten,” zei de ander, en liet haar zien; „maar hij, die het raadt, moet mij morgen vergezellen op een wandeling, die ik voornemens ben met zeker iemand te doen,” en hij zag veelbeteekenend naar Perrol.

„Is het anders niet?” lachte Van Middachten, „dat gaat, niet waar, Heeren? Kom, laat hooren uw raadsel.”

Iedereen luisterde aandachtig, wat Van Baerbergh zou antwoorden. „Maar ik moet u zeggen, dat één uwer niet mag meeraden,” riep hij.

„En wie is dat?” vroeg men.

„Messire Perrol is buiten partij,” gaf Van Baerbergh ten antwoord, terwijl hij zijn hand recht uitstreekte en met den vinger op Perrol wees.

„En waarom?” vroeg deze somber en streek zijn knevel; „waarom Heer?”

„Omdat gij het weet, daarom alleen, maar gij zijt er immers niet op gesteld geweest om de keten met de steenen te winnen; of begint ge er nu zin in te krijgen?” zei Van Baerbergh schamper.

„Kom, maak voort, Van Baerbergh!” riep Van Middachten.

„Gij zijt immers aan Messire Perrol geen rekenschap verschuldigd,” zei Vincent van Swanenburg luid en zij lachten allen.

„Neen waarachtig niet! Neen duizendmaal neen! Zoo klein zijn wij nog niet,” hernam heer Coene met een wilden lach: „Maar hoort, mijne heeren, en luistert goed, want gij kunt deze keten winnen, en morgen getuigen zijn van een aardige ontmoeting: ik geef u allen te raden, waarom Messire Perrol hier tegenwoordig den bijnaam heeft.....”

„Heer Van Baerbergh.....” riep Perrol dreigend, en bracht de hand aan zijn dolk, maar de meesten riepen: „Stilte! Ga voort, Van Baerbergh!” Deze schreeuwde luid en lachte: „Maak u niet moeilijk, Messire, het is maar een raadsel; niets is immers onschuldiger dan een raadsel, Heeren! — De vraag is: waarom heet hij Perrol met de Roode Hand?”

„De Roode hand!” herhaalden de meesten, en toen heerschte er een oogenblik stilte. Perrol, die niets geuit had dan een zachten kreet van woede, wierp een snellen en bloedgierigen blik over de mannen, die om hem stonden en zaten; de gloed, die in hun oogen en op hun wangen te lezen stond, deed hem genoeg zien, dat de meesten alle zelfbeheersching verloren hadden. Zijn gelaat, dat te voren zoo dreigend geweest was, klaarde op; hij gevoelde, dat hij zijn eigen driften beheerschen moest om te zekerder te zegepralen, en lachte. Van Baerbergh zag met zelfvoldoening in het rond, en riep: „Komaan, mijne Heeren, laat hooren, wie zal de keten winnen? En nog eens herhaalden de gasten: „De Roode Hand!” Maar nu zagen zij elkander lachend aan; zelfs degenen, die vroeger deze bespotting van den vreemden ruitershoofdman afgekeurd zouden hebben, lachten mee; zij sloten zich als het ware allen bij hun landgenoot aan, en ondersteunden hem in zijn wraakoefening op den vreemdeling.

Weldra heerschte de grootste luidruchtigheid in de zaal; terwijl Perrol langzaam zijn beker uitdronk, riep de een: „Zij is rood uit den aard,” de ander: „Ik geloof, dat er niets van aan is,” een derde: „Zit er bloed aan, Van Baerbergh, dat er niet af wil?” en sommigen riepen: „Maar weet gij het zelf wel, Heer Coene?” en lachten en dronken.

„Messire Perrol zal wel zoo goed zijn, om te zeggen, wie het geraden heeft,” riep Van Baerbergh spottend, „anders, Heeren, moet gij wachten tot morgen; dan zal ik het zelf weten.”

„Welnu, Messire, zult gij die goedheid hebben? Anders doen wij moeite voor niets,” zei van Middachten.

„Ja, Heer,” hernam Perrol, die opstond en op zijn ernstig gelaat noch vrees, noch drift deed blijken.

„Ik heb hooren zeggen,” zei hij nu met een spotlach, „dat er bloed aan mijn hand zou zitten; kinderpraat! Is hier iemand, die nog nooit bloed vergoten heeft, en dus voor niets een degen draagt, dan zeg ik hem, dat hij beter deed met vrouwen te spreken, dan over zaken, waarvan hij niets weet. Maar ik geloof, dat niet één uwer nog zoo na aan den kinderschoen grenst; gij weet dus allen, dat het bloed geen vlekken nalaat. Gij hebt gisteren kunnen zien, dat mijn handen het zwaard kunnen voeren en dat zij even krachtig zijn als uw handen: het is bespottelijk te zeggen, dat ik maar één hand zou hebben, of misschien wel geen. Ik heb mannen gekend, die gaarne hun ziel aan mijnheer satan zouden verpand hebben, om één hand, die zij verloren hadden, terug te hebben; maar ik heb nooit een hand gezien, die door den duivel gemaakt was. Wat het gevoelen betreft, dat mijn handen zouden zijn als die van een geraamte, het is even belachelijk als alles, wat ik gehoord heb; neen, ik heb een gelofte gedaan, om altijd handschoenen te dragen, en ik draag gewoonlijk rood leeren, zooals gij ziet. Ziedaar, mijne Heeren, het groote raadsel van mijnheer Van Baerbergh opgelost, en deed wijs mij er buiten te houden, anders zou hij zijn keten kwijt geweest zijn.” „Geloof niet, wat hij zegt,” riep deze, „een roode handschoen is geen Roode Hand.”

„Het geloof kan ik u niet geven, Heeren,” vervolgde Perrol, want zij lachten wel, doch zeiden niets. „Maar ziedaar mijn handen, onderzoekt zelf of zij anders zijn dan de uwe.”

Eenigen raakten zijn handen aan, en zeiden niets, toen stond Van Baerbergh plotseling op, en zei: „Eilieve, wees zoo goed, en laat mij ook uw rechterhand eens voelen.”

„Daar is zij,” antwoordde Perrol, „oordeel zelf, of in een wanschapen hand zooveel kracht zou zitten,” en hij stak hem zijn hand toe. Van Baerbergh vatte haar aan, en lachend sloot Perrol de zijne, maar spoedig schreeuwde Van Baerbergh, terwijl hij zijn linkerhand aan zijn dolk bracht: „Los voor den duivel!” en Perrol liet zijn hand vrij en ging weer zitten.

„Nu zullen wij niet wachten, Perrol,” vervolgde hij, bleek van kwaadheid, „tot gij zelf goedvindt om ons het raadsel op te lossen. Staat bij, Heeren! Helpt mij, en wij zullen de Roode hand zien,” en vóórdát Perrol zag, wat hij voornemens was, viel hij over de tafel, vatte hem bij den arm en trachtte er den rooden hand schoen af te trekken. Perrol gaf een schreeuw van woede, die door het gejuich der meer dan half beschonken mannen nauwelijks gehoord werd. Wel riepen sommigen: „Laat af! Laat af! Geen geweld!”

Indien zij, die Perrol nu als het ware op het lijf vielen, hem niet den linkerarm hadden vastgehouden, zou hij waarschijnlijk zijn dolk getrokken en dien Van Baerbergh in de borst gestooten hebben, maar nu riep hij woest: „Terug, verdoemden! Los, *Per moio!*” En terwijl hij opstond, rukte hij, voordat Van Baerbergh den handschoen had kunnen uittrekken, (want hij had zijn vuist gesloten en de armband hield hem vast), zijn arm en zijn hand met reuzenkracht los, zoodat Van Baerbergh bijna geheel op de tafel lag. Toen zijn rechterhand vrij

was, wierp hij ook degenen ter zijde, die hem wilden vasthouden, en zij traden snel terug; want hij had nu zijn dolk in de hand.

„Ha! ha! mijne Heeren!” riep hij woest lachend, „gij wilt Perrol behandelen als een ellendigen schobbejak; maar dat zal niet gaan. *Per moio!* Indien gij in uw dronkenschap niet weet te leven, zal ik het u leeren, ik Perrol! Nadert mij niet meer, of, bij mijn banier, ik stoot u neer!”

„Of gij wordt neergestooten,” schreeuwde Van Baerbergh, die weer op de been was geraakt, en zich naar de andere zijde van de tafel spoedde.

Een zacht gemompel liet zich hooren; het werd hoe langer hoe sterker, en eindelijk riep Jan van Lanskroon: „Ik geloof, dat hij ons dreigt; zullen wij dat verdragen, Heeren?”

„Hij heeft gelijk,” riep daarentegen Hendrik van Nijveld; „is ieder niet vrij om te dragen, wat hij wil? Maak geen twist, Heeren!”

„En wie maakt twist? Wij niet,” zei Van Baerbergh; „laat hem zijn hand laten zien; meer vorderen wij niet.”

„De hand, de hand, laat uw hand zien, Messire! Vertoon de Roode Hand,” schreeuwden nu de meesten lachend, en wilde Perrol weer naderen. Zij dreigden met hun armen, drukten hun hoeden of kappen op het hoofd, en schenen zich allen ten koste van de vreemdeling te willen vermaken.

„Nadert niet!” dreigde Perrol, die zijn dolk in de scheede terugstiet, en de hand aan zijn degen sloeg.

„Volgt mij, vrienden!” schreeuwde Van Baerbergh, zijn degen trekkende, maar Adriaan van Naaldwijk en Reijer van Broechuijsen hielden hem tegen. „Wij willen de hand zien,” riepen de meesten, eenigen lachend, anderen met kwaadheid, naar gelang de wijn en andere dranken op hen werkten.

Perrol zag, dat hem niets anders overbleef dan zich te verwijderen, of den hoop af te wachten, die hem weldra gewapend op het lijf zou vallen; want het voorbeeld van Van Baerbergh was door anderen gevolgd, en lemmers van degens, daggen en opstekers flikkerden bij het licht der kaarsen. De hofmeester van Montfoort, die eerbiedig, doch vruchteloos de gasten verzocht had de rust niet te storen, verwijderde zich. De pages, knapen en knechts stonden op een afstand, en zagen met lachende blikken aan, wat hun beschonken meesters zouden beginnen; alleen Vidal hield zich bedaard achter zijn meester, die vóór een der nissen stond, welke vóór elk der ramen was, en waarin de page Riso zich angstig verborgen had. Alleen van voren kon men Perrol naderen; want met opzet was hij hier gaan staan en toen hij den aanval voorzag, riep hij woest lachend, terwijl hij zijn degen trok, en de roode pluim van zijn hoed, dien hij had opgezet, zich heen en weer bewoog: „Ha, ik gevoel het, ik ben een vreemdeling, en daarom beleedigt gij mij. *Per moio*, ik zag vele dronken lieden, edele en dappere Heeren! Maar nooit zag ik er, die, zoo sterk in getal, één man durfden aanvallen. Treedt één voor één voorwaarts en indien ik u niet allen hier op de steenen, stervend of dood naast en over elkander neerleg, dan heet ik geen Perrol, en hangt mij dan als een lagen dief bij de beenen aan de galg. Maar, voor den duivel, komt gezamenlijk, als gij niet anders durft, en gij zult wat aardigs zien. Vooruit, mijne dappere, dronken Heeren, en gij zult zien, hoe Perrol met den degen omgaat.”

Van Baerbergh deed vruchteloze moeite, om zich te bevrijden van degenen, die hem vasthielden, en schreeuwde: „Ik het eerst, Heeren! Hij behoort mij toe; wie Perrol nadert heeft met mij te doen; mij alleen behoort zijn leven.” De vermaning van de oudste gasten was niet geheel zonder invloed geweest; zij vermaanden tot rust, en begrepen, dat de gekkernij al te ver gedreven was, maar de jongeren, die meer gedronken hadden, begrepen het anders, en lachend riepen zij: „Vertoon uw hand Perrol en snoef maar niet; de Roode Hand willen wij zien en meer niet.” Doch zij stelden geen belang genoeg in de zaak, waarmee zij zich vermaakten, om Perrol aan te vallen, dien zij opnieuw als een vroolijken tafelenoot hadden leeren kennen, hoewel de meesten niet terugbleven uit vrees voor hun leven.

Een verachtelijke glimlach vertoonde zich op het gelaat van Perrol, toen zijn uitdaging zonder gevolg bleef; hij stak zijn degen op en zei: „Gij vindt het dus raadzaam, dappere Heeren, om het bij een vertooning te laten? Het is mij wel; maar steekt nu, bid ik u, die degenen en dolken op, want op mijn eer, het is bespottelijk met een kling te dreigen, zonder haar met bloed te verven,” en hij lachte luid. De meesten lachten ook, en de wapenen verdwenen; maar Van Baerbergh riep: „Tot morgen dan, Messire, en zorg dan, dat uw degen lang is.” Hij schaterde van den lach; maar zijn vrienden stoorden hem; want nogmaals riepen zij vroolijk, en naderden Perrol: „Uw hand, Messire, het is ons laatste woord: laat uw hand zien!”

Het was nu voor Perrol weer een gevaarlijker oogenblik dan toen het staal ontbloot was, dat zelfs deze beschonken mannen meer omzichtig en minder ondernemend had doen zijn. Tevergeefs trachtten Hendrik van Nijveld en een paar anderen hun deze ongepaste nieuwsgierigheid uit het hoofd te praten; zij drongen al zwaaiende en lachend vooruit.

Perrol, toen naar Van Baerbergh ziend, lachte valsch en zei bedaard: „Vermoeit u niet, mijne Heeren, om aan deze jongelieden andere gedachten in te prenten; 't is even als die ezeldrijver, welke zich verbeeldde, dat hij een paap was en die een meditatie hield voor zijn ezels, doch zonder vrucht; want zij verlieten de schuur, en liepen den weg op om distels en doornen te vreten.” Hij lachte en vervolgde met een krachtige stem: „Welnu, nieuwsgierige Heeren, ik zal u gelegenheid geven om mijn hand te zien; benoemt één uwer en laat hem naderen, en ik zal hem mijn hand geven om af te houwen; maar zoolang ik leef, of er macht over heb, ziet gij haar niet, dit zweer ik bij mijn banier! — Vidal!” gebod hij, „breng dit bankje hier, en geef twee bijlen.”

„Aangenomen!” riepen de edellieden, die verwonderd bleven staan; „maar wie zal haar afhakken?”

„Ik,” zei Van Baerbergh en wuifde met zijn muts, „ik, aan mij die eer!”

Vidal aarzelde; maar een dreigende wenk van zijn meester gebod hem te gehoorzamen. Nu zette hij een der bankjes neer, waarop Aleida gestaan had, en ging langs den muur, om onder de wapenen twee bijlen uit te zoeken, waarbij hij tot Riso, die naast hem ging en hem met een kaars bijlichtte, zei: „Om Gods wil, Riso, zoek Walson op; zeg hem wat Messire gelast, en laat hem den Burggraaf waarschuwen.”

De page vertrok terstond, en vond den luitenant lustig aan het drinken, terwijl in een ander vertrek de eensgezindsheid nog niet hersteld scheen. Hij lachte, toen de ontstelde Riso hem verslag deed van wat er voorviel, en zei: „Messire Perrol zou niet tevreden zijn, als ik de oorzaak was, dat men hem in zijn vermaak stoorde; ik zal zelf eens zien, wat er gebeurt; maar spoed u naar Quintijn, en zeg hem, dat hij terstond met eenige ruiters hierheen komt, want Messire Perrol kan dikwerf wonderlijke invallen hebben. Vertrek!” Hij stond op en verzocht den mannen, met wie hij dronk en speelde, eenige oogenblikken geduld te oefenen.

„Kom, Vidal!” riep Perrol, en Van Baerbergh, die ongeduldig met den voet stampte en met de armen heen en weer zwaaide, schreeuwde: „Haast u, één bijl is genoeg, knaap; voor mij de bijl!”

„Twee bijlen, voor den duivel! zeg ik,” vervolgde Perrol; en Vidal, die zoo langzaam mogelijk te werk ging, moest eindelijk toch wel gehoorzamen. „Weest zoo goed om bij te lichten, Heeren,” zei Perrol koel, „anders slaat hij mij nog den geheelen arm af, en gij hebt alleen de hand gevraagd, want uw voorvechter ziet niet heel scherp.”

„Scherp genoeg, als de draad van de bijl maar goed is,” zei Van Baerbergh. Hij bekeek vervolgens het staal van de zware wapenbijl, en Vidal legde de tweede bijl, op een wenk van Perrol, naast dezen op den grond.

Het hoofd der Zwarte Bende knielde op de linkerknie; hij had zijn mouw opgestroopt, en zijn rechterhand met den rooden handschoen lag op het bankje, dat een weinig naast hem stond. Hij was ernstig, doch lette met aandacht op Van Baerbergh, die voor hem stond in een kring van toeschouwers, die door de kandelaars, welke zij in de hand hielden, zich zelven en den cirkel, welken zij vormden, goed verlichtten. Zij lachten niet meer, maar zagen aandachtig toe, en men hoorde alleen eenig geritsel, als zij elkander aanraakten; want hoewel hun verstand meer en meer begon te herleven, hadden zij moeite om recht op en stil te staan, en begrepen de meesten niet, wat er eigenlijk gebeurde; er heerschte een diepe stilte.

„Die mijn hand wil zien, hakke haar af; zij is gereed,” zei Perrol somber.

„Maar gij zult haar terugtrekken,” riep Van Baerbergh, die zijn bijl opgeheven nad, doch haar nu weer liet zakken. Ofschoon hij zelf gevoelde, dat hij te veel gedronken had, zou hij wel met Perrol hebben willen vechten; maar hij aarzelde om de hand, welke hem werd aangeboden, van den arm te scheiden; het was, alsof een geheime macht haar beschermde.

„Neen,” hernam Perrol glimlachend; „maar uw vrees is een lafaard waardig.” Nu nam hij de keten, die om zijn hals hing, stak die door het handvat, dat boven in de bank was doorgeslagen, en bevestigde zoo zijn arm, terwijl hij zei: „Ziedaar, sla toe, of werpt de bijl weg, mijn hand zit nu vast.”

Weer hief heer Coene de bijl op, maar liet haar opnieuw zakken, en riep nogmaals: „Maar wat moet die bijl dáár? Leg haar ter zijde, wat hebt gij in den zin?”

„Gij dacht dus, evenals een slachter, een dood stuk vleesch, dat niet betwist wordt, af te kappen, dappere Heer, en gij treedt terug?” zei Perrol spottend.

„Maar waarover verwondert gij u? Of dacht gij, dat de eene hand de andere

niet beschermen zou, zoowel als de eene de andere wasschen moet? Treedt nader dan, of laat een ander uw wapen nemen." Hij lachte verachtelijk, en hield de strijdbijl, die met het blad op den grond rustte, in zijn linkervuist geklemd. „Sla toe! Ziet gij niet, dat deze heeren nieuwsgierig zijn en met ongeduld de lichten vasthouden?" riep hij luid en lachte hoonend.

„Welnu dan," schreeuwde Van Baerbergh, „ik zal de Roode Hand afslaan. Ziet toe, vrienden en oordeelt, of ik goed gehouwen heb; bij mijn patroon! Let op daar gaat ze." Het vreeselijke wapen werd opgeheven; het licht weerkaatste tegen het gepolijste staal. Niemand uitte een enkel woord; maar de kandelaars beefden in de handen der omstanders, die met stomme verbazing hun oog of op de hand, die roerloos ten offer lag, of op de glinsterende heerbijl gericht hielden. Bleek van schrik stond Vidal achter zijn meester, die zwijgend den slag verbeidde. Walson was onbemerkt een eindje ter zijde van hem gaan staan; doch zijn gelaat vertoonde noch bezorgdheid, noch drift, wel nieuwsgierigheid. Hij meesmuilde en streek met de hand zijn knevel glad. Met onzekere en langzame schreden naderde Van Baerbergh; hij voelde zelf, dat het hem moeite kostte om recht te gaan, maar elke stap bracht hem nader bij de Roode Hand, waarop zijn vlamschietend oog gevestigd was, en de bijl, welke hij met beide handen hoog boven zijn hoofd had opgeheven, bewoog of trilde niet.

Maar op het oogenblik, dat hij, met meer overhaasting dan vroeger den linker-voet vooruit bracht, en het wapen zich nog hooger en meer achterwaarts verhief, terwijl Perrol opnieuw de hand sloeg aan de bijl, welke naast hem lag, en elkeen vermoedde de Roode Hand te zien afhouden, of Van Baerbergh te zien vallen, trad de ridder Van Montfoort vóór den onvoorzichtigen edelman, en riep:

„In Gods naam, mijne Heeren! Houdt op, wat gebeurt hier?"

* * *

Terwijl Montfoort in een der kamers van het bisschopshof zijn welsprekendheid aanwendde, om zijn gasten, waaronder hevige twist was ontstaan, omdat één hunner valsch speelde, tot bedaren te brengen, was zijn hofmeester hem komen meedeelen, dat zijn tegenwoordigheid ook in de groote zaal dringen vereischt werd. Hij had echter weinig acht geslagen op wat de oude Gijsbert gezegd had; het verwonderde hem wel niet, dat er eenige oneenigheid tusschen zijn gasten was ontstaan, maar hij dacht nog tijdig genoeg te komen, om de vriendschap, door het instellen van een dronk te herstellen. Hij zelf was ook zoo bevreesd niet als de oude man voor een ontblooten degen of een uitdaging van half beschonken lieden, en vertrouwde, dat de oudste heeren verstandig en machtig genoeg zouden wezen, om te zorgen, dat de afdoening van alle tweespalt tot den volgende middag werd uitgesteld, wanneer de partijen, niet meer door den wijn opgewonden, gemakkelijk te verzoenen zouden zijn. Een oogenblik nadat de hofmeester zich zwijgend en het hoofd schuddend verwijderd had, schoot hem echter te binnen, dat er een vreemde eend in de bijt was, en hij herinnerde zich het twistzieke gedrag van Van Baerbergh. Zoo spoedig mogelijk haastte hij zich nu om terug te keeren; want hij wilde Messire Perrol, wiens bijstand voor de zaak, welke hij voorstond, zoo noodig was, niet gaarne blootstellen aan eenige onaan-

genaamheid, en vreesde tevens, dat deze, met zijn algemeen bekende woestheid van aard, zich niet ontzien zou terstond elke belediging bloedig te wreken, en de eensgezindheid tusschen edelen en het krijgsvolk, dat in soldij stond, zoo noodig voor den oorlog tegen den Bisschop en den stadhouder van Maximiliaan van Oostenrijk. De knapen, pages en zij die aan tafel bediend hadden, stonden op een afstand te kijken, hoe de twist zou afloopen, toen de Burggraaf binnentrad; zij weken eerbiedig terzijde, toen hij zich met haastige schreden naar zijn gasten spoedde, die bij een der vensters naast de tafel vereenigd waren. Er heerschte een diepe stilte, en dit stelde hem in het eerste oogenblik gerust; hij had gedacht een hevigen woordenstrijd, met vloeken en bedreigingen doorspekt; maar opeens zag hij de glinsterende bijl, die hoog boven aller hoofden uitstak en sidderde. Geen der toeschouwers van die dollemanspel, dat voor beiden noodlottig kon worden, bemerkte, dat hun gastheer naderde; zelfs werd Willem van Wachtendonck, noch de heer Van Middachten, die een der lichten in de hand hield, hem gewaar, hoewel hij juist achter hen stond; want hij was gereed om tusschen hen door te dringen, en Van Baerbergh in zijn voornemen te verhinderen. Maar ook op hem had dit vreemde tooneel een betoooverenden invloed; hij bleef roerloos en met ingehouden adem staan; de ijzingwekkende, spottende grimlach, die op het, voor het overige ernstige gelaat van het hoofd der Zwarte Bende zichtbaar was, boeide hem; zijn oog las met schrik en verwondering den dorst naar bloed en wraak, die in het strakke oog van Perrol te lezen stond. Hij alléén, met Vidal en Walson, begrepen wat er voorviel, ofschoon zij ieder met zijn eigen gevoel getuigen waren van wat er gebeurde; hij zag nu Perrol met de Roode Hand, zooals men hem had uitgeduid: wonderlijk en vreemd in zijn wraakneming, maar altijd verschrikkelijk. Doch toen Van Baerbergh de hand, welke als dood, gereed lag om den slag te ontvangen, nabij was en zijn arm zich rekte, toen overwon de Burggraaf de soort stomme verbazing, die hem overmeesterd had; hij schoof de beide heeren, achter wie hij stond, ter zijde, en plaatste zich tusschen Perrol en Van Baerbergh of liever tusschen de Roode Hand en het scherp der bijl.

„Bij al wat heilig is, wat gebeurt hier, Heeren?” vroeg Montfoort nogmaals, toen niemand hem antwoordde en hij verwonderd rondzag; maar zijn vragen was vruchteloos, en hij vervolgde: „Ik dacht, op mijn eer, dat mijn oude Gijsbert droomde, toen hij mij kwam roepen, en ik haastte mij niet, want ik was bezig met eenige ruwe krijgslieden tot bedaren te brengen. Doch hoe kon ik vermoeden, dat mijn edele gasten het ongestoord genoeg van onze samenkomst zouden storen? De jeugd is brooddronken, ik weet het; maar gij, mijne Heeren, die in jaren gevorderd zijt, hoe kunt gij het zoo ver laten komen?” zei hij verwijtend. „Werp weg dat wapen, Heer Van Baerbergh! Het past noch in uw handen, noch in deze zaal, werp het weg; ik bid het u. Mijnheer St. Maarten zij geloofd, dat ik nog bijtijds gekomen ben.” Hij schudde het hoofd, toen Van Baerbergh gemelijk de bijl op den grond wierp en zich omkeerde.

„Zeg liever, Heer Burggraaf,” zei Perrol lachend, „dat gij te vroeg of te laat zijt gekomen; te laat om mij voor een belediging te bewaren, en te vroeg om mij den tijd te laten om er mij over te wreken.”

„Zelfs om mijnentwil alleen hadt gij, ik durf het zeggen, de eensgezindheid moeten bewaren; gij waart dit aan mij verplicht; want gij zijt immers mijn gasten, Heeren! Maar ik dank God, dat ik nog tijdig genoeg gekomen ben, om het bloedstorten te verhoeden,” vervolgde Montfoort, min of meer geraakt.

„Indien ik dan ook niet beter dan die heeren onderricht geweest was omtrent de verplichtingen van een gast. *Per moio*, gij zoudt hier de zaak geheel anders gevonden hebben,” zei Perrol en lachte verachtelijk; „en voor den duivel, gij behoeft het hun niet te danken, Heer, dat gij mij of eenige hunner hier niet dood of stervend vindt liggen!”

„Maar wat is er dan gebeurd, Messire?” riep Montfoort. „Antwoord mij, daar gij de eenige schijnt te zijn, die het spraakvermogen niet verloren hebt.”

„Wat er gebeurd is?” hernam Perrol somber, „uw gasten zijn nieuwsgierig; zij willen mijn hand zien, en om hun ter wille te zijn, zooals een goed dischgenoot voegt, heb ik hun, zooals gij ziet, mijn hand ten beste gegeven; jammer maar, dat gij hun voorvechter verhinderd hebt aan hun dronkenmansnieuwsgierigheid voldoening te verschaffen.”

„En gij hebt zoo onvoorzichtig kunnen zijn, Messire, om uw hand aan dit vreeselijke spel te wagen?” vroeg Montfoort en schudde verwonderd het hoofd.

„En waarom niet?” zei Perrol met een boosaardigen lach, en hij liet het staal van de bijl, die naast hem lag, op de marmeren steenen klinken, „ik waagde mijn rechterhand, maar de linker is krachtig genoeg, om haar te beschermen; of denkt gij, Heer, dat dit goede staal niet gemakkelijk in die borst zou gedrongen zijn, welke noch door harnas, noch door halsberg gedekt wordt?”

Montfoort zag nu voor het eerst, dat er een wapen naast Perrol lag, en terwijl deze opstond en zijn hand losmaakte, zei hij ernstig: „Gij hebt gelijk, Messire, ik zie het nu eerst; ik had ook moeten weten, dat gij uw voorzorgen genomen zoudt hebben. — En gij, Heer Van Baerbergh,” vervolgde hij tot dezen, „het verwondert mij, dat gij u geraakt toont, omdat ik u verhinderd heb een ongeluk te begaan; ik wist dat gij driftig en onvoorzichtig, maar niet dat gij zoo onhoffelijk waart om een mijner gasten te beleedigen, want dat is minachting van mijn persoon.”

„Hebt gij dan niet gezien, heer Van Montfoort,” antwoordde Van Baerbergh gemelijk, „dat ik gespeeld heb met het hoofd der Zwarte Bende, en dat hij mij niets gelaten heeft.....”

„Zeer zeker,” viel de Burggraaf hem in de rede, „maar past het een edelman om twist te zoeken tegen hem, dien fortuin begunstigd heeft? Dat is goed voor rabauwen en schobbejakken; een boer zelfs, Heer, zou het zich tot schande rekenen,” eindigde hij schamper.

Het scheen dat de bestraffing van Montfoort meer dan alles, wat te voren plaats gehad had, in staat geweest was om het verstand van Van Baerbergh geheel te doen opklaren; want hij naderde den Burggraaf en zei fier, terwijl hij zijn kap afnam: „Bij mijnheer St. Maarten, Heer Burggraaf, gij gebruikt woorden, waarvoor ik met mijn zwaard voldoening zou eischen, indien ik niet te veel achting voor u had; ik beklaag mij niet, dat ik heb verloren, maar dat hij mijn woord niet vertrouwd heeft, dat vreemde bendehoofd, hij die met ons geld betaald

wordt. Hij is noch ridder, noch edelman; waarom zou ik hem dus ontzien; of heeft hij Van Schaffelaar bij Dwarsdijk niet laaghartig behandeld, wat de broeder van den heer Van Nijveld zou kunnen getuigen, indien hij nog hier was? Gij moet zeker van gedachten zijn, dat hij beter de behandeling der wapenen verstaat dan ik, anders zoudt gij hem gisteren immers het bevel over het volk niet gegeven hebben, waarom ik u verzocht had; wat vreesdet gij dus voor den vreemdeling, die beter een beleediging kan verduren dan één onzer? Ik verzeker het u," zei hij lachend. „Voor het overige beroep ik mij op de getuigenis van deze heeren, die nu wel zwijgen, maar evenals ik begeerig waren, om het raadsel opgelost te zien; wij willen de Roodde Hand zien, meer niet; indien u zulks beleedigd heeft, Heer Burggraaf, dan vraag ik u voor deze nieuwsgierigheid verschooning." Hierna trok hij met zijn hand de mouwen van zijn zijden wambuis, welke opgeschort waren, naar beneden.

„Genoeg," zei Montfoort haastig, die zeer goed beseftte, hoe heilloos alle tweedracht en van hoeveel belang het was, om den zending van den Franschen koning te ontzien; wat geschied is, neemt geen keer, laten wij daarom liever zwijgen." Nu keerde hij zich tot Perrol, die zijn hoofd ontblootte, toen hij hem aansprak, en vervolgde: „Alleen de wijn, Messire, draagt de schuld van wat gebeurd is; want ik ben overtuigd, dat al deze heeren nu met leedwezen inzien, dat zij u door hun ongepaste nieuwsgierigheid beleedigd hebben; ik vraag u om, mij ten gevalle, ook de goede vriendschap met deze heeren niet te verbreeken."

Perrol boog, terwijl hij om zich heen zag, en toen geen hunner sprak, wilde hij antwoorden, maar Van Baerbergh riep: „Ik geloof niet, dat er ooit vriendschap tusschen mij en het hoofd der Zwarte Bende bestaan heeft, en daar deze heeren genegen schijnen om zich over hun gedrag te verontschuldigen, verklaar ik, dat ik alles verwerp, wat naar verzoening of verontschuldiging zweemt."

Montfoort wilde antwoorden, maar Perrol zei haastig, terwijl hij hem met de hand verzocht te zwijgen: „Wat mij betreft, wat onze edele gastheer gezegd heeft, is meer dan ik verlangen kon, en wat deze heeren gedaan of gezegd hebben, heb ik reeds vergeten; zelfs vraag ik verschooning aan den Burggraaf, dat een dwaze gelofte mij verhinderd heeft, om mijn hand te laten zien, waardoor ik oorzaak van hun nieuwsgierigheid ben geweest. — En wat u betreft, Heer Van Baerbergh, ik zweer, bij mijn banier, dat uw woorden mij zeer welkom waren; ik verlang naar geen vriendschap met den vriend van den papenknecht; ik neem de vijandschap aan, vooral daar zij nog slechts weinige uren meer duren kan," eindigde hij somber lachend.

Montfoort verzocht zijn gasten nu dringend weer plaats te nemen, en gebod Gijsbert om de bekers, die zoolang stil gestaan hadden, te vullen. Hierop zei hij vroolijk: „Goddank, mijn gasten, de goede verstandhouding is weer hersteld; drinkt daarom met mij op de eensgezindheid en de vriendschap; dat zij altijd onder ons mogen heerschen!" Allen deden hem bescheid, uitgezonderd Van Baerbergh, die, toen men hem uitnoodigde om mee te drinken, ten antwoord gaf: „Morgenavond zal ik met u drinken, want dan zal iemand minder onder ons zijn; ik ga nu vertrekken."

Terwijl zijn knaap hem zijn mantel over den schouder hing, en hij afscheid nam,

zei Perrol lachend tot zijn buurman: „Voorwaar, Heer Nijveld, het is niet de schuld van heer Coene, dat ik den beker nog in de rechterhand kan houden om te drinken,” en daarna vervolgde hij luid: „Ik was voornemens u allen uit te noodigen om morgen gezamenlijk een rit te doen, en mij de eer te bewijzen om in de herberg *de Groene Ridder*, welke gij allen beter zult kennen dan ik, een ontbijt te willen aannemen, en terwijl de vriendschap vaster dan ooit tusschen ons geklonken is, noodig ik mijn edelen gastheer en u allen uit om mijn aanbieding niet te versmaden.”

Allen namen den voorslag met vreugde aan. Van Baerbergh, die juist zou vertrekken, zei niets, maar zijn knaap trad naar Perrol, en zei tot hem: „Heer, mijn meester, de edele heer Van Baerbergh zal u morgen ten negen ure, vergezeld van een getuige, wachten buiten de Katharijnepoort, vóór het St. Job's Gasthuis.

„Zeg hem,” zei Perrol, die glimlachend geluisterd had, „dat ik de eer zal hebben hem te wachten, indien ik er eerder mocht zijn, maar een afspraak met deze heeren zal mij verhinderen zoo vroeg op die plaats te wezen. Om half één uur zal ik komen, en hem vóór dien tijd in *de Groene Ridder* te zien, zou mij zeer veel eer zijn.” De knaap boog en vertrok.

„Wat heeft de heer Coene toch in den zin, dat hij nu reeds vertrekt?” zei Willem van Wachtendonck; en toen Perrol hem iets zachts had toegeroepen, vroegen zij, die het verst zaten, wat hij gezegd had, en er ontstond een algemeen gelach. Nog vóórdat Van Baerbergh de zaal had verlaten, schreeuwden sommigen: „Slaap wel, Heer Van Baerbergh,” en Hendrik van Nijveld riep: „Kus de Zwarte Aleida eens voor ons,” zelfs bleef het bij deze woorden niet; Van Baerbergh, die zijn naam hoorde noemen, bleef staan en antwoordde: „Te veel beleefdheid, heeren! En hoewel ik anders niet gewoon ben om iets voor een ander te verrichten, zal ik uw last behoorlijk ten uitvoer brengen.” Hij lachte; maar toen hij zag en hoorde, dat Perrol ook lachte, en zeer vroolijk scheen, riep hij driftig: „Wat u betreft, Messire, draag zorg om niet te vroeg te lachen, en wat ik aan deze heeren gezegd heb, is niet op u toepasselijk.”

„Ik denk er eveneens over,” hernam deze spottend, „en belast u niet om iets voor mij te doen; ik ben gewoon mijn eigen zaken te verrichten, hoewel ik mij desnoods wel met de uitvoering van het verzoek dezer heeren zou willen belasten.”

Van Baerbergh zei nog iets tot antwoord, dat niet goed verstaan kon worden, en verliet, gevolgd door zijn knecht, de zaal. Sommigen maakten zich ook gereed om te vertrekken, maar Perrol vroeg aan Vidal om zijn geldbeurs, en zei vroolijk: „Ik heb reeds veel gewonnen, Heeren, maar wil nog meer winnen, of alles verliezen, en bied aan, om tegen u te spelen, zoolang er nog wat in deze beurs is. — Hier is de mijn,” riep hij, en stortte het geld over de tafel uit. „Wie speelt er naar de mijn?” en Vincent van Swanenburgh, die reeds zijn mantel om had, wierp dien weer af, en keerde naar de tafel terug, terwijl onder een luid geschreeuw van: „de mijn! de mijn!” het spel weer begon.

* * *

De Nacht.

*Bekoorlijke maagd! geniet uw zegepraal!
 Gij overwint — verrijs! — kom, gaan we uit deze zaal.*
 Mr. R. FEITH.

In de nabijheid van den Leepelenburg, een oud gebouw, omtrent de tegenwoordige Maliepoort gelegen, stond een huis, dat aan een der uitgeweken aanhangers van den Bisschop behoorde, en nu, daar de stad met krijgslieden overkropt was, door het hoofd der Zwarte Bende, voor den tijd dat hij in de stad verbleef, in bezit was genomen. Daar hij de eerste vreemde gast was, die hier zijn intrek nam, waren de overgebleven meubelen ruim genoeg om eenige vertrekken behoorlijk te stoffeeren.

Het Hoofd der Zwarte Bende was van den maaltijd teruggekeerd; zooeven was hij zijn vertrek binnengetreden, en bij de tafel in een stoel neergevallen; zijn hoofd rustte op zijn hand, en hij herdacht, somber vóór zich starend, wat er gebeurd was. Doch opeens lachte hij boosaardig; hij dacht aan de wraak, die hij op den jongen edelman wilde nemen, en knarsetandend stak hij de gesloten vuist vooruit. Een geritsel, dat zijn oor trof, deed hem echter opzien, en terwijl hij de hand boven zijn oogen hield, opdat het licht van de waskaars hem niet hinderen zou, zag hij rond door het groote, donkere vertrek en vroeg: „Is hier iemand?” Doch toen hij geen antwoord ontving, en hij toch aan het einde van de kamer, waar een groot rustbed, met donkergroene, lakensche gordijnen stond, iets zag bewegen, riep hij driftig: „Wie is daar, toon u of.....” Maar hij ging niet verder, en liet het hecht van den dolk los, dat hij omvat had; want hij bespeurde, dat het een vrouw was, die hem in zijn overdenkingen gestoord had. De Zwarte Aleida naderde hem beschroomd; zij had den sluier afgelegd, maar de bloemen waren nog door haar lokken heengestrengeld.

„Wie gelastte u hier te komen! Wat wilt gij?” vroeg Perrol onvriendelijk, en toen zij, bevreesd voor zijn strengen blik, bleef staan, zei zij zacht:

„Wie, Heer? Uw knaap! Is het dan niet waar, dat gij mijn tegenwoordigheid verlangd hebt?” en zij bracht haar hand aan haar oogen, alsof zij weende.

„Omdat ik niet wil,” zei Perrol driftig, „dat die ellendige knaap met u voor het laatst van zijn leven nog eenige gelukkige oogenblikken doorbrengt, dáárom,

Aleida, heb ik u hier doen komen, slechts daarom. Maar spaar die tranen," ver-Ween niet, onnoozel kind! Morgen kunt gij dit huis even deugdzaam verlaten, volgde hij spottend; wat u is toegezegd, zult gij tot den laatsten penning hebben. als gij het betreden hebt." Hierop riep hij met verheffing van stem: „Vidal! Vidal!" en toen deze binnentrad, vroeg hij driftig: „Wie gelastte u, knaap, om deze ribaude in mijn kamer te brengen, alsof er geen andere vertrekken in dit huis waren, om zulk soort volk te doen overnachten?"

„Ik dacht, Messire, dat gij haar wenschet te zien," hernam Vidal verlegen, „daarom liet ik door Riso bevel geven, haar in dit vertrek te brengen; indien ik getwijfeld had, zou ik u wel meegedeeld hebben, dat zij u hier wachtte."

„Genoeg," zei Perrol, „maar wees voortaan oplettender, als gij orders geeft, knaap, of ik jaag u uit mijn dienst; neem haar mee. — Kom, Aleida!" vervolgde hij spottend, „volg mijn knaap, die waarschijnlijk uw tranen wel spoedig zal weten te drogen."

Maar de schoone spreekster, in plaats van het vertrek te verlaten, zooals hij haar met de hand bevolen had, viel voor hem op de knieën neer, stak de handen naar hem uit, en riep: „O, Heer, bespaar mij die vernedering; ik begeer uw geld niet, en ben alleen om u gekomen, want ik heb u lief, maar wees ten minste zoo edelmoedig mij naar mijn woning te laten geleiden. Neen, Heer, ik verlaat u niet, voordat gij mij dit beloofd hebt," en zij wees Vidal terug, die genaderd was om haar te overreden, hem te volgen.

Perrol lachte; maar niet geheel vergeefs was haar smeeken, want in haar zwarte oog, waarin tranen blonken, las hij, dat het ernst was, wat zij zei. Haar schoon gelaat en haar welgevormde hals, nu geheel door de kaars verlicht, deden hem tot andere gedachten komen. Zijn blik werd vriendelijker, en terwijl hij haar de hand reikte, zei hij lachend: „Sta dan op, Aleida, indien gij waarheid spreekt. — En gij, Vidal, verwijder u; het is nu te laat voor haar om te vertrekken; ik zal zelf moeten trachten de tranen uit die schoone oogen te verdrijven, en het lieve kind gerust te stellen, want zij heeft."

Vidal vertrok, en terwijl Perrol haar hand vasthield, liet hij haar naast zich zitten in den breeden armstoel. Een tijdlang bezag hij haar opmerkzaam, sloeg toen zijn arm om haar middel, en zei: „Gij zijt waarlijk schoon, Aleida, op mijn eer, ik zag vele meisjes, die, evenals gij, schoon spraken, zongen, dansten of speelden, maar zij waren niet liever dan gij. Maar lach eens, Aleida, lach even bevallig als hedenavond, en duid mij niet ten kwade, wat ik gezegd heb; ik had u toen nog niet gezien zooals nu."

Met zijn linkerhand maakte hij het haar los, dat op haar hoofd tezamen was gebonden, nam de dikke zwarte vlechten in zijn hand, kuste haar, en zij lachte vriendelijk.

„Zoo keert dan reeds het lachje terug op die schoone wangen, lief en dartel kind!" riep Perrol en kustte haar nog eens, „ik zie nu eerst, wat de heer Van Baerbergh verliest; maar waarom spraakt gij zoo vriendelijk met hem, indien het waar is, dat gij mij liefhebt? Zeg eens."

„O Heer," hernam zij en trok haar kleed, dat van haar schouder was afgegleden, er weer over: „toen ik bemerkte, dat gij niet meer belang in mij steldet

dan in elke andere van mijn stand, toen waren mij zijn aanzoeken welgevallig; want ik dacht mij over uw minachting te wreken, niet wetende, dat toch uw oog op mij gevallen was." Zij lachte, toen Perrol, terwijl hij sprak, haar kleed weer van haar schouder afschoof.

Slechts weinige oogenblikken hadden zij tezamen gesproken, toen Perrol het hoofd oprichtte en luisterde; want men hoorde eenige doffe slagen, die door het eenzame gebouw, waar alle in rust scheen, weergalmden. „Wat kan dat zijn?" zei hij verwonderd, en zette de spreekster, die op zijn knie zat, weer naast zich neer en scheen met aandacht te luisteren. Het kloppen en slaan hield nu op, en weinige oogenblikken daarna hoorde men iemand naderen, en werd er aan de deur geklopt. Toen Perrol riep, dat men binnen zou treden, vertoonde zich Vidal, en antwoordde, toen zij meester vroeg: „Wie is daar zoo laat in den nacht, Vidal? Laat hem in een hok werpen, indien het een van mijn volk is."

„Neen, Messire, maar het is heer Coene van Baerbergh."

„Van Baerbergh!" riep Perrol verwonderd en stond op, „en wat begeert hij?"

„Hij weet, dat dit meisje hier is, en wil haar met zich meenemen," zei de knaap.

„Ha, is dat zijn verlangen!" riep Perrol lachend, en scheen te bedenken, wat hij zou antwoorden. Hij liep heen en weer, en lette noch op den knaap, noch op Aleida, die over dit onverwachte toeval zeer verdrietig scheen. Zij lag meer dan zij zat in een aanlokkelijke houding in den stoel, hield een bloem, die Perrol uit haar haarlokken had doen vallen in de hand, en had de voeten uitgestrekt op een voetbankje. Vidal wachtte bedaard, en zij was ongeduldig te vernemen, wat Perrol zou zeggen. De beraadslaging van Perrol duurde echter niet lang! Weldra naderde hij Vidal, en vroeg, boosaardig lachend: „Hij is immers alleen?" Toen Vidal toestemmend met het hoofd knikte, vervolgde hij: „Het kan niet anders, of in dit huis moeten diepe kelders, zoo geen gevangenisholen zijn, waarin elke klacht vergeefs is en waaruit geen enkele klank tot op de straat kan doordringen. Ha, dat zal wat anders zijn dan vrijen en drinken. O, ik gevoelde wel, dat ik dezen avond mijn drift bedwingen moest; ik had toen reeds een voor gevoel van den dood, dien hij sterven zal; daar in de zaal of morgen op den helderen dag te vallen, zou ook te gemakkelijk geweest zijn. *Per moio*, dat moest anders wezen." Hij lachte woest en vroeg toen: „Is Froccard bij de hand, Vidal?" „Ja, Messire," antwoordde deze neerslachtig, „maar wat wilt gij? Zeg het mij." „Begrijpt gij het niet?" vroeg Perrol verwonderd. „Voor den duivel, ellendige knaap, of wilt gij mij niet begrijpen?" riep hij driftig. „Laat dien laffen edelman terstond aan handen en voeten gebonden in den diepsten kelder werpen. Roep Froccard, en maak spoed, zwakke ziel, of ik stoot u dezen dolk tusschen de ribben; gij hebt hem zelf gewet," en hij glimlachte.

Vidal boog zwijgend en wilde zich verwijderen; toen Aleida, die met ongeduld wachtte, tot het gesprek, waarvan zij niets verstaan had, zou afgeloopen zijn, het bankje verschoof, waarop haar voeten rustten. Perrol, die de schoone spreekster geheel vergeten had, zag om, en hield Vidal bij den arm. Het dartele meisje zag wel, dat Perrol het oog op haar gericht hield, doch zij kon de verandering niet bemerken, die zijn gelaat ondergaan had, dat te voren zoo vriendelijk geweest was, en het vuur, dat in zijn oogen schitterde, schreef zij niet aan wraak-

zucht, maar aan verlangen naar haar bekoorlijkheden toe. Zij kende niets dan de liefde; zelfs de eenige wraak, die zij bezigde, was beminnen; daarom lachte zij dartel, toen Perrol haar aanzag, en riep smachtend: „Al deze bloemen voor u, Heer, alles behoort u.” Zij wierp hem de bloem toe, en vlijde zich toen weer bevallig in den zetel neer, zonder haar kleed, dat niet meer vastgemaakt was, en door deze beweging van haar boezem was afgegleden, er weer over te dekken. Maar tevergeefs riep zij hem door haar stem en bekoorlijkheden tot zich, en de arme Aleida vermoedde zeker niet, dat haar vrijheid, haar leven op het punt stond door hem opgeofferd te worden, indien het aan zijn oogmerken dienstig kon zijn. „Vidal,” zei hij zacht, „die ribaude dáár heeft gehoord, dat Van Baerbergh hier dezen nacht geweest is; hem gevangen te nemen, kan dus niet,” en hij bedacht zich. De knaap, die menschelijker dacht dan zijn meester, liet duidelijk bemerken, dat hij verheugd was over dezen inval van Perrol, en antwoordde: „Het is zoo, Heer, al gaat gij haar veel geld, de vrouwen kunnen niet zwijgen; verkiest gij dus, dat ik den heer Van Baerbergh het huis doe ruimen?”

„Neen!” riep Perrol peinzend, „de gelegenheid is te schoon; wat is er ook aan haar leven of haar vrijheid gelegen? Niets! Een spreekster meer of minder in de wereld, doet niets af; zij is wel schoon, maar haar jeugd zal toch spoedig voorbijgaan; 't is jammer, maar noodzakelijk. Neem hem gevangen, zooals ik gezegd heb, en morgen zal ik de tweede gevangene aan Froccard overleveren, indien het niet beter voor haar is, om haar neer te stooten, dan haar aan dien verloopen monnik over te leveren,” en hij grimlachte.

De haren rezen Vidal te berge, en de schrik was op zijn gelaat te lezen; hij wierp een medelijdenden blik op het meisje, dat, met jeugdige schoonheid begaafd, door de vermoeienis overmand, bijna in slaap viel; zij was zoo schoon bij het licht der kaars, dat op haar gelaat en haar boezem viel, welke zich onrustig bewoog, dat hij huiverde, en eensklaps riep: „Messire, dat kan niet, want men heeft haar hier gebracht en zal haar terugvorderen, indien zij verdwijnt.”

„Verdoemd,” zei Perrol en hij knarsetandde, „waarom bracht gij haar hier, waarom zeidet gij luid wie er aan de deur klopte? *Per moio*, hebt gij voorgenomen, ellendeling, mij dol te maken en mij te dwarsboomen,” en hij greep Vidal in de borst; maar weldra liet hij hem los en bedacht zich. Hierop trad hij zachtjes naar Aleida, die hem niet hoorde aankomen, of zich hield alsof zij sliep, zag een oogenblik naar de losse en buigzame houding van het meisje, en kustte haar. Zij ontwaakte met schrik en gaf een zachten kreet, maar riep terstond, terwijl zij haar armen om zijn hals sloeg, en hem den kus teruggaf: „Ha, zijt gij het, Heer? Gij maaktet mij wakker met uw langen, zwarten knevel.” Zij legde hierop haar hand op zijn schouder en vervolgde lachend: „Nu laat ik u niet meer gaan; maar waarom blijft hij?” en wees op Vidal.

„Schoone spreekster,” zei Perrol lachend en ging naast haar zitten, „uw minnaar Van Baerbergh is er om u te halen; mijn knaap en ik weten geen anderen raad dan u aan hem over te leveren.”

„Neen, dat zult gij toch niet doen, Heer?” vroeg zij angstig. „Spreek, knaap, uw meester gekscheert immers.”

„Gij wilt dus niet met hem meegaan? — ik zie het al,” vervolgde Perrol, toen zij,

half lachend, half gramstorig haar hoofd schudde, zoodat haar lokken op haar boezem neervielen; „welnu, dan kunt gij blijven; maar wij dienen hem toch behoorlijk te ontvangen; daarom, kleedt u weer aan, Aleida, en voor dezen keer zal ik u als kamermeisje dienen, ofschoon ik er op mijn eer meer behagen in zou scheppen, om u van al die overvloedige kleeven te ontdoen.”

Hij stond op, nam haar haarvlechten, welke hij, terwijl zij lachte en dartelde, weer op haar hoofd trachtte door elkaar te strengelen, en zei: „Vidal, laat dien ongenooden gast, dien ik meen hier te hooren schreeuwen, in het vertrek hernaast; laat licht en wijn geven, zet drie stoelen aan de tafel, en houd hem gezelschap totdat ik kom.”

* * *

Heer Coene van Baerbergh liep met groote schreden de kamer op en neer, waarin men hem gebracht had; nu eens vloekte hij en stampte op den grond, of wierp een blik naar de tafel, waarop men drie bekers geplaatst had; dan weer stond hij stil en luisterde, of zag strak op de kaarsen, die op de kandelaars stonden, alsof hij uit de vlam eenige inlichtingen dacht te krijgen, want Vidal had op al zijn vragen geantwoord, dat zijn heer terstond zou komen. Eindelijk trad de driftige jongeling naar de tafel, nam een kandelaar in de hand, en riep gebiedend tot Vidal, die bij de deur stond: „Wijs mij den weg, knaap, en breng mij bij uw meester, of ik zal dit huis doorzoeken.” Toen deze hem verzocht nog een oogenblik geduld te oefenen, wyl hij Van Baerbergh zelf zou moeten verhinderen het vertrek te verlaten, vervolgde hij luid: „Wij zullen zien! Ben ik hier dan in een moordhol? Welnu, wij zullen zien! Ik draag ook een degen. Plaats knaap, of ik zal ruimte maken,” en hij sloeg de hand aan het zwaard. „Om Gods wil, Heer!” riep Vidal en trad terug, „wees voorzichtig, want ik ben hier niet alleen.”

„Laat mij door!” schreeuwde Van Baerbergh. „Ik wil den lafaard zoeken, die zich schuilt en mij gevangen houdt.”

Hij trad hierop naar de deur, maar juist toen Vidal zich daarvoor plaatste, en de hand aan zijn zwaard legde, bewoog zich het laken, dat rondom de kamer, langs den muur, van den zolder tot op den grond neerhing en Perrol trad met Aleida, die den sluier had laten vallen, door een bedekte deur in het vertrek. „Hier ben ik Heer,” zei Perrol bedaard. „Gij zijt niet gevangen en kunt terstond vertrekken; als gij het goedvindt; uw bezoek is zoo onverwacht, dat ik niet eerder heb kunnen komen, en gij zoudt immers niet tevreden geweest zijn, als ik u, zonder u te spreken of een beker wijn aangeboden te hebben, had laten vertrekken?” „Het meisje, dat daar staat, behoort mij!” riep Van Baerbergh, die door de plotselinge verschijning van Perrol en Aleida verbaasd was; en terwijl Vidal den kandelaar uit zijn hand nam, vervolgde hij toornig: „Gij ziet, Perrol, dat ik ontdekt heb, wie haar heeft weggevoerd; zij moet met mij meegaan. Maar ben ik niet dwaas!” riep hij vervolgens en stampte met den voet; „ik heb zoo lang moeten wachten; ha, het spijt mij, dat ik u beiden in uw rust gestoord heb; morgen rekenen wij af, of nu terstond nog; anders vertrek ik. Behoud haar bij u,

Messire! Zij, die Perrol heeft kunnen volgen, is mij niets meer waard. — Wil ik zeggen, wat gij zijt, Aleida?" riep hij verachtelijk lachend, „gij die u boven het uitvaagsel der vrouwen verheven waant....."

„Neen, Heer," viel Perrol hem in de rede, „zij is nog altijd even schoon, even onschuldig als hedenavond. Beleedig haar niet, want waarom zou zij den man, die haar het meest bevalt, niet kunnen kiezen? Ik keer zooeven pas terug van het Bisschopshof, en heb haar nog niet eens op mijn gemak gezien; daarom neem plaats en laat u schenken."

Aleida had, terwijl hij sprak, haar sluier opgeslagen; op haar gelaat stond te lezen, dat zij zich beleedigd gevoelde; maar spoedig verdween deze uitdrukking en een droefgeestige lach zweefde om haar mond. Van Baerbergh scheen weer tot andere gedachten te komen, toen hij haar gelaat zag, en riep: „Messire, laat haar met mij gaan, of ik voer haar met geweld weg."

„Geweld, Heer," zei Perrol grimlachend, „weet gij wel, hoeveel zwaarden hier in huis zijn, om van geweld te spreken? Neen, ik heb een anderen voorslag: gij hebt mij uitgedaagd om te drinken, maar den kamp opgegeven. Zet u neer; en wie overwinnaar blijft met den beker, die zal haar bezitten."

Nog wilde Van Baerbergh zijn opzet volvoeren, maar hij besepte eindelijk, dat hij te ver gegaan was, en onvoorzichtig zijn hoofd in den leeuwenmuil gestoken had. Er bleef hem dus niets anders over dan zijn wraak tot den volgenden dag te verschuiven, en zonder haar te vertrekken of het drinkgelag aan te gaan. Zij was echter te schoon om haar zonder kamp aan Perrol af te staan; hij voelde zich weer bekwaam om den beker te voeren, steunde op zijn dronkaardssterkte, zette zich neer en een vriendelijke oogopslag van de spreekster beloonde hem voor dit besluit.

Ook Perrol en op diens verzoek Aleida, namen plaats aan de tafel en Perrol beval Vidal om te schenken. Van Baerbergh sprak geen woord, maar zat roerloos op zijn stoel en wierp van tijd tot tijd een blik op het schoone meisje, dat hij met den beker hoopte te veroveren.

Toen Vidal Van Baerbergh wilde inschenken, nam deze den beker, die voor hem stond, en zag er in. Perrol grimlachte en zei: „Verkiest gij ook, dat ik den wijn laat proeven?" „Neen," antwoordde Van Baerbergh kortaf, en liet den beker vullen; „ik drink nimmer zonder eerst in mijn schaal of mijn glas te zien: het is een gewoonte, en ik weet niet, waarom ik hier juist deze goede gewoonte zou verzaken."

„Ik ben er voor, dat niemand gestoord wordt in zijn gewoonten," hernam Perrol met spottenden ernst, „en dat is de reden, waarom ik hedenavond verkoos mijn handschoen aan te houden. Maar laten wij beginnen, want het is reeds laat, of liever vroeg, en wij hebben immers nog een weddenschap, ha, ha! Op de gezondheid van de Zwarte Aleida, hier tegenwoordig, ledig ik mijn beker!"

Hij dronk, hield toen den beker omgekeerd boven de tafel en zette hem weer neer. Van Baerbergh volgde zijn voorbeeld en Aleida bracht ook haar beker even aan haar lippen.

„Niets is veranderlijker dan de mensch," zei Perrol opgeruimd: „hedenavond, toen gij ons verliet, wildet gij niet meer drinken, omdat er iemand te veel in het

gezelschap was, en nu drinkt gij juist met mij alleen, om wien gij toen het druivennat hebt versmaad; maar wij drinken nu ook om een schoonen prijs.” „Kraam maar niet uit met uw helsche opmerkingen,” riep Van Baerbergh, „ik ben gebleven om te drinken en niet om te spreken.”

Weer schonk Vidal en Perrol zei lachend: „Waarlijk, Aleida, soms zou ik wenschen u te verliezen, uit medelijden met den minnaar, dien gij verlaten hebt, maar die u misschien met den beker zal herwinnen.....”

„Terg mij niet, maar drink, voor den duivel!” riep Van Baerbergh; „bewaar uw medelijden voor uw verdoemde ziel. O, waarom heb ik niet reeds in het Bischofshof een einde aan alles gemaakt en tot morgen willen wachten, om u den degen door het hart te steken,” en hij sloeg met zijn vuist op de tafel.

„Gedane zaken nemen geen keer,” zei Perrol koel, „gij hebt immers nu nog hoop om deze schoone vrouw de uwe te noemen, en gij beklaagt u, dat gij nog leeft! Of hebt gij niets meer te doen: een ouden vader of moeder, een zuster of een broeder, dien gij nog eens voor het laatst wilt zien en vaarwel zeggen? Telt gij het voor niets om nog eens den lieven dageraad te zien aanbreken? Willen wij drinken op de gezondheid van hen, die u dierbaar zijn, en die gij verlaat, Heer Van Baerbergh?” eindigde hij en wierp een duisteren blik op zijn dischgenoot.

„Tevergeefs, Perrol, zoekt gij mij den moed te benemen,” hernam Van Baerbergh, „uw helsche pogingen zijn vergeefs. Drink, maar niet op hen, die mij waard zijn; want uw wensch is zoo goed als een vloek.” Toen zweeg hij, zag onverschillig en zonder verlangen te verraden naar Aleida, en verzonk in diepe gedachten.

Noch het meisje, noch Vidal hadden nog een woord gesproken; zij begreep niet, wat Perrol in het schild voerde; zij wenschte en vermoedde wel, dat hij overwinnaar zou blijven, maar zij voelde toch medelijden met den jongeling, die zoo op haar verzot scheen en uit wat zij reeds gehoord had, vermoedde zij, dat hem een ongeluk overkomen moest; doch de knaap, die telkens den beker vulde en van alles op de hoogte was, had reeds te veel in den dienst van zijn meester gezien, om zich verwonderd te toonen; hij volbracht dus zwijgend, hetgeen hem bevolen was.

Reeds begon de wijn op Van Baerbergh en zoo het scheen ook op Perrol, te werken; de eerste werd hoe langer hoe onstuimiger in zijn bewegingen en scheen zelfs zijn voornemen om niet meer te spreken vergeten te hebben. Toen zei Perrol in een vreemde taal tot Vidal: „Knaap, licht hem zijn dolk behoedzaam uit de scheede en leg hem ter zijde.” Vidal schonk, zette de wijnkan neer, deed zooals hem bevolen werd en Van Baerbergh werd niet eens gewaar, dat men hem zijn wapen ontnomen had. Het meisje zag wel, wat er gebeurde en dat Perrol met het hoofd schudde, toen Vidal op den degen van Van Baerbergh wees; maar zij zei niets en wist zelf niet, hoe het kwam, dat deze daad haar deed schrikken.

De eenige woordenwisseling, welke tuschen de beide mannen plaats had, bestond weldra, voor zooveel Van Baerbergh betrof, in vloeken, dreigen en schelden, wat Perrol uitlokte en beantwoordde met spotternij en opmerkingen, die

hem door den duivel schenen te zijn ingegeven; want soms brachten zij Van Baerbergh de een of andere zaak te binnen, die hem nauw aan het hart lag; hij was als een speeltuig, dat Perrol naar zijn goedvinden en zijn luimen bespeelde; dan eens waren de tonen krachtig en vol, dan weer treurig en flauw, veelal wanluidend en ongepast.

„Slaap nog niet, koene Heer! Ik wil zeggen: Heer Coene!” riep Perrol spottend, toen een droefgeestige gedachte zich weer van dezen had meester gemaakt: „drinkt op de gezondheid van den heer Van Schaffelaar en zijn bruid of op onze aanstaande vriendschap!”

„Vriendschap tusschen mij en het hoofd der Zwarte Bende? Neen!” schreeuwde Van Baerbergh, wild lachend. Ha! hebt gij niet gehoord, wat ik hedenavond gezegd heb, helsche plunderaar?”

„En zijn wij hier niet als twee vertrouwde vrienden aangezeten?” vervolgde Perrol lachend. „Denk om morgen! Ja morgenavond, beste Heer, zou ik zelf in staat zijn om met den degen vol te houden, dat gij in uw leven een vrij goed drinker en speler waart; ik haat een dooden vijand niet; hij wordt een vriend voor mij; zijn asch ruste in vrede.”

„Zwijg!” riep Van Baerbergh; „ook ik hoop op morgen; maar uw asch zal niet in vrede rusten; want ik zal de roode hand afkappen en tegen de galg spijkeren; dan zit de hand aan het hout, waaraan naar rechtswege de man zelf had moeten hangen.”

„Ha, ha!” lachte Perrol.

Nog eenigen tijd hield het drinken aan; Van Baerbergh was nu geheel buiten staat om te antwoorden; nog verstond hij wel wat Perrol zei, nog slurpte hij wel den wijn naar binnen, maar zijn krachten begaven hem, en hij zei:

„Geef mij mijn hoed en mijn mantel, knaap, ik wil vertrekken.”

„Ho, Heer!” riep Perrol, „zie dit lieve kind eens aan, dat zoo naar rust verlangt; bedenk eens, hoe gelukkig hij wezen zal, die haar wint; is zij niet schooner dan vrouw Venus zelf? Drink dus, en geef den moed niet op; want als ik het ruchtbaar werd, zoudt gij voor altijd als een snoever en ongelukkige vrijer haar in uw plaats, in naam van al de gasten van Montfoort moest kussen, en worden bespot.” Hij schaterde van het lachen.

„Kerel!” schreeuwde Van Baerbergh, „lach niet!” En toen Perrol voortging en tot Aleida zei: „Ik zie het al, het zal aan mij zijn u de kussen van de heeren over te brengen,” bracht Van Baerbergh de hand op de plaats, waar de scheede van zijn dolk hing en riep driftig, terwijl hij een vergeefsche poging deed om op te staan: „Ik ga heen! Maar ik zal u eerst een teeken op het duivels-aangezicht maken, dan ken ik morgen mijn man.” Toen hij echter de ledige scheede aan zijn zijde vond hangen, sloeg hij woest op de tafel, en riep: „Mijn dolk! Waar is hij? Toen ik hier in dit moordhol kwam, had ik hem nog; waar is mijn dolk?”

Maar deze lachte en zei: „Terwijl gij beschonken bij den weg gingt, hebt gij hem waarschijnlijk verloren; helaas, gij zoudt mij op het laatst bedroefd maken, zoo onvriendelijk behandelt gij mij. Maar drink nog eens; zult gij weigeren, juist nu de schoone Aleida gereed is om met u te vertrekken? Bedenk, hoe men

zich met u zal vermaken, als men hoort, dat gij de vlucht genomen hebt.”

„De vlucht!” schreeuwde Van Baerbergh binnensmonds, ledigde zijn beker tot aan den bodem en legde toen zijn armen op de tafel; hij zag een oogenblik starend om zich heen en viel vervolgens voorover met het hoofd op de tafel.

„Weldra, lief kind, zult gij ter ruste kunnen gaan,” zei Perrol, en streefde Aleida, die half ingesluimerd was, onder de kin; nog één teug en gij zijt de mijne; maar geloof niet, dat ik u zou hebben afgestaan, al had hij als een tempelier kunnen zuipen; neen! — Kom, Heer Coene!” riep hij met verheffing van stem, en sloeg dezen met de hand op het hoofd, „slaap niet; op! Denk niet om het geld, dat gij verloren hebt; treur niet over morgen, ik zal het gemakkelijk maken,” schreeuwde hij hem spottend lachend in het oor, „en drink, of wij laten u hier alleen!”

Nog ééns richtte Van Baerbergh zich op; zijn gelaat was bleek, en er lag een blauwachtige tint over verspreid; het zweet parelde op zijn voorhoofd, hij was bijna geheel wezenloos door zijn onmatigheid; eerst zag hij naar Aleida, vervolgens naar Vidal, terwijl hij dreigend de hand naar hen uitstak en riep: „Perrol met de Roode Hand, waar zijt gij?”

„Hier, Heer!” antwoordde deze luid lachend: „scheelt het aan de kaarsen of aan uw oogen, dat gij mij niet ziet?” Hierop sloeg hij hem zacht met zijn hand op den arm, die op de tafel lag.

„Verdoemd, raak mij niet aan met dien rooden klauw,” stamelde Van Baerbergh. „Perrol, waar is mijn dolk? Zeg, lage dief! — Waarom ben ik ook alleen gekomen? Ho, ho, maar wij hebben nog een degen! Waar is hij? Wijs hem mij, knaap! Ha, daar is hij; welnu, nu zullen wij zien!” Hij wilde opstaan, maar viel weer neer.

„Nog één beker, en ik geef het u gewonnen, Heer!” schreeuwde Perrol luid, „nog één maar; of zijt gij zat? Is de heer Van Baerbergh zonder geld, bezopen en zonder minnares?” en weer stiet hij hem lachend met zijn hand aan.

„Neen!” brulde Van Baerbergh, die in zijn wezenloosheid gestoord werd; hij vatte werktuigelijk den beker aan, en dronk hem ten halve uit, doch toen kon hij niet meer, en zette hem neer, maar zoo, dat de wijn over de tafel stroomde.

„Overwonnen zijt gij, Heer Van Baerbergh, en zoo zal het morgen ook zijn!” schreeuwde Perrol dicht bij diens oor; want hij was weer voorover op de tafel gevallen. Doch andermaal wekte hem de stem van zijn tergenden vijand en hij overmeesterde voor een oogenblik de betoovering van den wijn en tastte naar den beker. Maar het hoonend gelach van Perrol bracht hem tot andere gedachten. Het gelukte hem op te staan en zijn hand aan zijn degen te slaan. Maar voordat hij van leer kon trekken, begon hij te waggelen en moest het gevest loslaten, om zich aan de tafel vast te houden. Doch ook dit gelukte niet en juist toen hij op het punt stond te vallen, riep Perrol met verachting: „Val neer, dronken zwijn!” en wierp hem den beker wijn, dien hij boordevol in de hand hield, in het gezicht. Van Baerbergh uitte eenige onverstaanbare woorden en viel toen naast de tafel op den grond.

„Bij mijn eer!” riep Perrol, terwijl hij opstond, „ik dacht niet, dat zijn hoofd zoo sterk zou zijn,” en vervolgde lachend: „Schoone Aleida, de god der liefde

zal wel verstoord zijn op mijnheer Bacchus, dat deze hem zoovele oogenblikken, die wij aan zijn dienst hadden behooren te wijden, ontstolen heeft; maar wij zullen den lieven kleinen god weer trachten tevreden te stellen; nimmer, lieve priesteres van zijn tempel, gevoelde ik meer verlangen om op zijn altaar te offeren," en hij kuste Aleida. Zij stond op en lachte dartel; de slaap scheen uit haar schoone oogen verdwenen te zijn, en zij zei, terwijl zij haar hand op zijn schouder legde en hem toeknikte: „Mijn goede Heer, ik wensch u en mijzelf geluk met uw overwinning en ik zal uw schedel met een kroon van rozen omkransen."

Perrol kuste haar, sloot haar in zijn armen en zei vroolijk, want de wijn en de behaalde overwinning maakten hem vroolijk: „Verwijder u nu, lieve Aleida en terstond ziet gij mij weer; want ik moet uw ongelukkigen minnaar nog de laatste eer bewijzen."

„Hoezoo, Heer," vroeg zij en zag bevreesd naar den jongeling, die als dood naast zijn zetel lag: „O, kom met mij, uw knaap zal hem wel verzorgen; ik bid u, doe hem, ter liefde van mij, geen leed."

„Bemint gij hem dan, lieve spreekster?" vroeg Perrol lachend: „ik dacht dat ik alléén dat geluk had."

„O, zeer zeker bemin ik u alléén," hernam zij snel, en zag hem met oogen vol liefde aan: „maar mijn schuld is het, dat hij hier is; ik bid u, in den naam van de Heilige Maagd, dood hem niet."

„Voed geen vrees, Aleida," antwoordde Perrol lachend: „bij St. Maria de Egyptenaresse beloof ik u, dat hem heden geen leed zal geschieden; maar verwijder u nu, want morgen moet ik vroeg van hier, om voor u een weddenschap te winnen, en elk oogenblik is voor mij een eeuw; gij zijt zoo bekoorlijk." Toen greep hij haar hand, leidde haar naar de verborgen deur van de kamer, haalde het laken naar één zijde, kuste haar nog eens, en terwijl zij hem lachend met de hand wenkte, verdween zij, en het gordijn viel.

„Vidal," zei Perrol toen tot den knaap, die zwijgend op Van Baerbergh zag, „roep Froccard; ik wil hem spreken," en daar hij niet spoedig genoeg vertrok, riep hij toornig: „Terstond, Vidal, draal niet!"

Een oogenblik daarna trad Froccard alleen in het vertrek, hij stoorde Perrol in zijn overdenkingen en vroeg: „Wat verlangt gij, Heer?"

„Een monnik, hoewel hij de pij heeft weggeworpen," zei Perrol, „moet toch nog wel weten, hoe men met een stervende handelen moet. Hij, die daar ligt, staat gereed om de reis naar de hel aan te nemen; leg hem op de tafel en breng alles in orde; alsof hij op zijn sterfbed lag," en wees op Van Baerbergh.

„Die is dood," zei Froccard, nam een kandelaar van de tafel en beschouwde het van alle kleur beroofde gelaat van Van Baerbergh. „Neen, den duivel zij dank, neen! Hij is maar beschonken, hem wacht een andere dood," vervolgde hij, waarop Perrol tevreden lachend zei: „Ik wist het wel!"

Nu zette de gewezen monnik de bekers en kandelaars van de tafel en nam Van Baerbergh op; en hoewel hij hem met zijn sterke armen met gemak op de tafel legde, zei hij glimlachend: „Hij is zwaar, Heer, bijna zoo zwaar als een lijk." Hierop nam hij het koord, waaraan zijn dolkmes hing, en vervolgde: „Het is

jammer, maar hij zal er niets van gewaar worden; alleen zijn gelaat zal morgen een weinig zwart zien."

„Weg met dat touw!" riep Perrol, die nu eerst bemerkte, wat de man, dien hij had laten ontbieden, van plan was.

„Wilt gij dan, Heer," vervolgde Froccard bedaard, „dat ik....." en bracht de hand aan zijn mes, dat op de tafel lag.

„Neen, ellendeling," zei Perrol, met den voet stampend, „ik wil, dat gij hem niet aanraakt, al was het met den vinger; zijn leven behoort mij; maar haast u, en doe zooals ik u gezegd heb."

Froccard antwoordde niets, maar bracht somber glimlachend de kleeding van Van Baerbergh in orde, die alleen eenige onverstaanbare woorden mompelde, toen hij werd opgelicht. Froccard zette de kandelaars nu weer op de tafel en terwijl hij de handen van den bewusteloozen jongeling op de borst inéénvouwde, zei hij: „Alles is nu gereed, Heer, er ontbreekt nu alleen maar een priester om de gebeden op te zeggen."

„Ik weet, dat gij niet meer bidden kunt," zei Perrol schamper; „spoed u dus naar *de Regenboog*, haal een der monniken uit het Jeruzalemshuis, en laat hem door Riso hierheen geleiden, zoodra hij er is."

Froccard vertrok, en Perrol, die nu weer alleen was met den beschonkene, nam den dolk, dien Vidal ter zijde gelegd had, en stak hem weer in de scheede. Het was een vreemd schouwspel: heer Coene Van Baerbergh, die een lijk scheen, alsof de wraak van Perrol hem reeds den laatsten slag had toegebracht op de tafel; nu en dan alleen bewogen zijn lippen kampachtig; want het licht der kaarsen liet de geringste verandering van zijn gelaat duidelijk bemerken. Met kwaadaardige zelfvoldoening beschouwde het hoofd der Zwarte Bende zijn slachtoffer, en legde zijn hand op diens borst.

„Ha!" riep hij schamper, „voelt gij de Roode Hand niet op uw hart? Dáár zal de Roode Hand u treffen, vermetele knaap! Gij hebt niet willen drinken ter eere van mijn meester of met mij den beker willen ledigen, en gij hebt u aan mijn tafel zat gedronken. Mijn hand rust op u, gelijk zij weldra rusten zal op Van Schaffelaar, als zijn bruid gelijk zal zijn aan die spreekster, welke mij liefheeft, en zij kost u het leven!" Sterk drukte hij zijn vuist op het hart van den jongeling, die zich bewoog; een zucht ontglipte aan diens borst, welke door zijn onverzoenlijken vijand inééngedrukt werd. Toen lachte Perrol boosaardig en hij keek somber naar den ongelukkige, en weldra hoorde men niets meer in het vertrek; alles was stil. Het oog op Van Baerbergh gevestigd, genoot Perrol in stilte van zijn overwinning, en overdacht hoe hij zijn wraak zou vervolgen en voleindigen.

* * *

De Morgen.

„Wat woede zweept hen aan, wat haat, ter wederzijden!
 „..... Zie hen strijden!
 „'t Is als de worst'ling van de geesten tegen een.
 Mr. W. BILDERDIJK.

De herberg *de Groene Ridder*, waarin het hoofd der Zwarte Bende zijn tafelvrienden van den vorigen dag had verzocht bijéén te komen, was op de Ganzenmarkt; zij werd door hen die van een goeden maaltijd en goeden wijn hielden, bij voorkeur bezocht en de voornaamste vreemde heeren, die in de laatste jaren de stad bezochten, hadden hier voor het grootste gedeelte hun intrek genomen; wat de herbergier Maarten Pieters, die een voornaam man in zijn buurt was, niet naliet te verhalen aan ieder die het maar wilde hooren. Het huis was vrij groot; een groote plaats, welke met een muur van de straat was afgescheiden en naar de stallen en den tuin leidde, bevond zich aan de eene zijde daarnaast.

Alles was in beweging in *de Groene Ridder*, zoowel in de keuken als in de stal; want reeds vroegtijdig werden de paarden der gasten, die men verwachtte, door hun stalknechts in den stal geplaatst, waarbij eenige ruiters van Perrol hun behulpzaam waren; en hoewel de genoodigden niet zeer vroeg kwamen opdagen, moest men toch, in aanmerking genomen wat den vorigen nacht had plaats gehad, over hun vlugheid verwonderd zijn. In de groote zaal, die op de eerste verdieping was, verwachtte hen Perrol, die er, volgens zijn plicht, het eerst was, en gelastte aan zijn pages en de knechts uit het huis, de gasten behoorlijk te bedienen. Door den krijg en het ruwe en ongebonden leven, dat hij van zijn jeugd af geleid had, eerder gehard, dan ongezonder geworden, zou men niet gezegd hebben, dat hij zoo weinig rust genoten had. Hij was in wit laken gekleed, dat met gouden oplegsels en franjes was omzoomd, zijn gelaat was opgeruimd en verried geen zorg voor de toekomst; maar er vertoonde zich een boosaardige lach op zijn gelaat, toen hij Vidal gelastte, om, indien de heer Van Baerbergh mocht verschijnen, hem in zijn nabijheid te plaatsen. Het zwaard, dat hij in het Bisschopshof gedragen had, hing nu ook aan zijn zijde, en aan een van zijn vingers droeg hij een breeden gouden ring over zijn rooden handschoen.

Zijn gasten, die langzamerhand aankwamen, vertoonden voor het meerendeel ook weinig sporen van hun zwelgen en nachtbraken; de andere kleeding, welke zij droegen, de zorg waarmee hun haar en hun helder witte kragen waren opgemaakt, en de frissche morgenlucht hadden alle sporen van dronkenschap doen

verdwijnen. Waarschijnlijk hadden de meesten zelfs wel iets gedronken of gegeten, om zich voor het ontbijt voor te bereiden, dat volgens gebruik van die tijden, ook in gekookte, ofschoon dan meest koude, vaste spijsen, wijn en bier zou bestaan.

„Mijn waarde Heeren,” zei Perrol, nadat hij de heeren Van Wachtendonck en Van Lanskroon verwelkomd had: „mij dunkt, wij moesten niet langer wachten met wat te gebruiken; wij zijn er zoo vroeg, dat zij, die langer slapen, het ons niet kwalijk kunnen nemen; ook frischt niets den mensch meer op dan een goede teug wijn, vooral als men den vorigen avond niet al te matig geweest is.” Hij gelastte toen Vidal, te laten inschenken. Riso en de overige pages boden den heeren de gevulde bekers aan, en men wenschte elkander een goeden en aangename morgen; zij roemden Perrol, dat hij om hunnentwil zeker weinig gerust had, en zij alles reeds gereed hadden gevonden, terwijl Hendrik van Nijveld in het bijzonder het kleed prees, dat het bendehoofd aanhad.

„Waarlijk, Heeren,” hernam deze lachend, „ik heb dit kleed uit Frankrijk meegebracht; staat het u aan, welnu, het is tot uw dienst, om soortgelijk te laten maken, en met reden roemt gij mij, dat ik zoo vroeg hier ben geweest; want, bij mijn banier, indien het geen heilige en aangename plicht voor mij was geweest, dan zou ik nu niet in de *Groene Ridder*, maar nog in de veeren zijn.”

„Weet iemand ook iets van onzen vriend Van Baerbergh en de Zwarte Aleida? Misschien luistert hij nog wel naar haar sproken,” zei Van Middachten vroolijk; maar allen schudden luid lachend het hoofd, en Perrol grimlachte, den ring beziend, die aan zijn vinger stak, en lachte toen mee.

„Wat beduidt die ring, dien gij zoo aandachtig beziet? Weet gij meer dan wij? Welnu, laat ons dan niet in bezorgdheid,” riep Adriaan van Naaldwijk uit.

„Wat heer Coene betreft,” antwoordde Perrol meesmuilendé, „ik vertrouw, dat hij, indien hij niet meer beschonken is, wel op de been zal zijn, evenals wij; maar wat de schoone spreekster aangaat, naar wien gij onderzoek doet, zoo kan ik u zeggen, dat zij als een roos sliep, toen ik haar den afscheidskus op den mond drukte. Ik heb haar een van haar ringen ontvreemd, zooals gij ziet, Heeren. Misschien slaapt het lieve kind nog wel, en zij heeft, op mijn eer, de rust wel verdiend,” eindigde hij schaterend van het lachen.

Een algemeene uitroep van verwondering en spotternij liet zich hooren; men liet Perrol geen rust; men wilde van alles nauwkeurig op de hoogte zijn, en grif gaf hij aan hun verlangen gehoor, nadat hij eens had laten inschenken, en vertelde met een zeker soort zelfvoldoening, die van snoeverij niet vrij te pleiten was, de nederlaag van den armen Van Baerbergh, zooals hij hem noemde.

Toen de heeren Van Montfoort en Reijer Van Broechuijsen het vertrek binnentraden, was Perrol genoodzaakt zijn verhaal te staken om hen te verwelkomen en nadat zij den morgendronk hadden genomen, zei de Burggraaf opgeruimd: „Ik ben verheugd u te zien, en dank u voor uw goedkeuring over het onthaal van gisteren, en bij St. Maarten, mijne Heeren, indien de goede God ons nog eens de overwinning schenkt, waaraan ik niet twijfel, dan verwacht ik u weer aan mijn tafel. — Maar wat verhaaldt gij toch, Messire? Ik hoorde uw gasten reeds op de trap schateren van lachen. Wij komen wel wat laat, het is waar;

maar vertel ons, ten gevalle van heer Rijer, die van nieuwsgierigheid brandt om het te weten."

"Het is de moeite niet waard, Heeren," hernam Perrol, „om u met deze vertellingen op te houden: het is een grap, die ik aan de heeren op hun verzoek vertelde, anders niet."

"Maar die wel waard is om gekend te worden," riep Jan van Middachten; „begrijpt eens, Heeren, de zaak is, dat wij gisteren zeer onnoozel handelden met heer Coene te verzoeken de Zwarte Aleide in onzen naam te kussen; want zij had zich wel laten overhalen om de verliefde gesprekken van Van Baerbergh te komen aanhooren. Maar ziet, zoodra zij vernam dat Messire Perrol, op wien zij verzot is, en die aan den disch haar lonken had verstaan, zich over haar zou erbarmen, liet zij den armen Van Baerbergh loopen, en Messire vond haar reeds, toen hij in zijn kwartier kwam," eindigde hij lachend.

"Bij St. Maarten!" riep Montfoort, „dat is een ongelukkige misrekening," en de heer Van Broechuijsen zei lachend: „En als Van Baerbergh er achter komt, Messire, dan zult gij het hard te verantwoorden hebben; want dezen nacht was hij als een weinig twistziek."

"De Roode Hand, Heer," zei Perrol somber, „zal in alles wel voorzien; ik bekreun mij al zeer weinig om die opgever van onnoozele raadsels."

"Maar nu komt het fraaiste eerst aan," riep Van Wachtendonck; „Van Baerbergh weet het al; want toen de zwartoogige Aleida niet kwam opdagen, zond hij naar het huis, waar zij haar intrek had genomen, en men deelde daar zijn knaap mee, dat de schoone spreekster reeds voor geruimen tijd naar het huis van Messire Perrol vertrokken was. Hij begaf er zich dadelijk heen om haar terug te vorderen; maar hoewel men hem inliet, was het aan doovemansdeur geklopt, dat begrijpt gij." Vervolgens vertelde hij in het kort, wat er verder gebeurd was, en dat Perrol ook met den beker meester was gebleven. Montfoort, die aandachtig geluisterd had, scheen er juist niet veel behagen in te scheppen, dat Van Baerbergh Perrol gevolgd was; iets, dat juist de andere heeren het aardigste vonden; en toen Van Wachtendonck zweeg, vorderde men van het hoofd der Zwarte Bende, dat hij zijn verhaal zou vervolgen.

"Ik vervolg dan, mijne Heeren," zei hij vroolijk, „omdat gij het verlangt, en omdat wij toch allen nog niet bijéén zijn; anders zou het, op mijn eer, beter zijn om te gaan aanzitten; want elk oogenblik verzuim is een genot te min: het weer is schoon, en onze paarden wachten ons zeker vol ongeduld. Ik ben gebleven, toen Aleida en degene, dien ik uitgezonden had, om een geestelijke te halen, mij verlaten hadden. Waarlijk, het was geen aangename wacht bij onzen dronken vriend, te meer daar ik begreep, dat de lieve deern op mij zat te wachten; en op mijn eer, er behoorde een groote zelfbeheersching toe om te blijven en niet dadelijk in haar armen te snellen. Ten laatste, ik erken het, was ik op het punt om hem aan zijn noodlot over te laten, mij troostend met de gedachte dat dronken lieden altijd voor ongelukken bewaard worden, toen mijn page eindelijk met een monnik uit het Jeruzalemshuis de kamer binnenkwam. „Eerwaarde vader," zei ik zoo ernstig mogelijk, „ik weet dat uw klooster nooit is achtergebleven, als er iets tot heil van een ziel, die in gevaar is, gedaan moet worden,

en daarom heb ik u laten roepen; nooit was het eigenbelang uw klooster eigen, anders zou ik, om uw ijver aan te sporen, zeggen, dat voor den dienst dien gij bewijzen zult, u een ruime som ter hand zal worden gesteld. Ziehier wat van u verlangd wordt; de jongeling, die daar ligt, is plotseling ongesteld geworden, en de heelmeeester, dien ik geroepen heb, heeft geen hoop op zijn behoud gegeven, en zich verwijderd om u te halen; gij ziet het, de dood zweeft reeds op zijn gelaat: zooveen hebben wij, door hem met wijn te laven voor een oogenblik zijn geestvermogens opgewekt. Hij gaf toen de begeerte te kennen, om een geestelijke te zien, en gekleed en met zijn wapens naar zijn huis te worden teruggebracht, waar hij wenschte te sterven; een verlangen, dat verraadt, hoe hij zijn hart nog niet van de aardsche nietigheden heeft losgescheurd. Daarna is hij in dezen staat van verdooving geraakt, welke, volgens den heelmeeester, den dood voorafgaat; ik verzoek u dus om hem de hulp toe te dienen, die hij noodig heeft; want hij is te jong, en helaas, ik moet zeggen, het spel en de vrouwen, vechten en drinken, waren zijn lust en zijn leven."

De oude monnik geloofde alles wat ik zei; niet voor niets had ik gesproken van de belooning, die te verdienen was, en hij toonde zich, zooals mij zei, bereid om voor zijn ziel te bidden, niet op hoop van vergelding, maar alleen tot welzijn van den zieke. „Ik zou hem wel zelf naar zijn huis brengen," vervolgde ik, „maar mijn vrouw wacht mij in het naaste vertrek; zij weent en is bedroefd, zij heeft mijn troost noodig; mocht dus de stervende een oogenblik tot zichzelf komen, zoo zeg hem, dat hij geen oogenblik uit onze gedachten is." Toen, mijne Heeren, begon het aardigste van de grap," vervolgde Perrol lachend, „en ik wenschte wel, dat gij den optocht gezien hadt. Vidal ging voorop; daarop volgden twee knechts met toortsen, en voorts zes van mijn ruiters, die heer Coene van Baerbergh, over wien een mantel geworpen was, op een ladder droegen, en de trein werd besloten door den monnik met een van mijn ruiters, die zijn kennis in de geneeskunde uitkraamde. Op mijn eer, mijne Heeren, ik was blij, toen ik onzen beschonken vriend, zoo goed bezorgd, naar huis had gezonden. Gij begrijpt licht, dat ik den afloop van de zaak niet vernam voor dezen morgen, want Aleida wachtte mij en bij mijnheer Amor, ik had waarheid gesproken tegen den paap; want zij weende en was bedroefd, maar het was van liefde en vrees, dat ik niet komen zou. Die nu zegt, dat ik geen zorg draag voor hen, die mij bezoeken en zich aan mijn tafel bedrinken, al zijn zij nog zoo onvriendelijk geweest, die weet het niet; en indien onze goede Van Baerbergh niet nuchter geworden was, en den paap naar den duivel gejaagd heeft, dan leest de vrome vader nog de gebeden der stervende bij hem." Hier hield Perrol met voldoening op, en zag om zich heen.

„De scherts is bitter genoeg, Messire," zei Montfoort, de eenige die niet schaterde van lachen; „maar ik had nog erger gevreesd. Doch zeg mij eens, werden de lieden van Van Baerbergh niet gewaar, dat hij slechts door den wijn bevangen was?"

„Ncen, Heer," hernam Perrol lachend, „de monnik was zoo begeerig om het geld te verdienen, en de zielmissen, die in het vervolg misschien noodig zouden kunnen zijn, overtuigden hem zoo gemakkelijk, dat Van Baerbergh op sterven

lag, dat hij het misschien te goeder trouw zou hebben bezworen. De knechts twijfelden niet aan wat hij zei; alleen zijn knaap opperde tegen den gewaanden geneesheer de bedenking, of misschien alleen de dronkenschap zijn meester in dezen toestand gebracht had; maar deze deed hem spoedig van gedachten veranderen."

„En de monnik zelf zal wel verhinderd hebben, dat eenige middelen aan den armen zondaar werden toegediend," zei Hendrik van Nijveld spottend, „het was zijn belang niet."

„Maar het schijnt," zei Perrol verwonderd, „dat de heer Van Montfoort dit spel niet goedkeurt, en toch doet het Van Baerbergh immers geen leed"

„Er zijn zaken, die voor een man van eer erger zijn dan de dood," antwoordde de Burggraaf; „niets grieft meer, dan dat men iemand belachelijk maakt: ik wenschte wel, Messire, dat gij ons niets te verhalen hadt gehad."

Perrol beet zich op de lippen, zweeg een oogenblik en zei onverschillig: „Gij hebt gelijk, edele Heer. Maar wat zal ik zeggen? Uw wijn was zoo krachtig, dat ook ik wel een weinig toegevendheid mag vorderen, die dezen nacht alles heb gedaan, om de eensgezindheid te herstellen; doch in elk geval weet de heer Van Baerbergh, waar hij mij vinden kan; en zoo hem een ongeluk overkomt, kan men door den monnik uit het Jeruzalemshuis verwachten, dat hij in staat van genade zal zijn!"

„Recht zoo, Messire," lachte Vincent van Swanenburgh, die pas later was binnengekomen; „maar indien gij uw tijd evengoed besteed hebt als de broeder van St. Hieronymus, dan kunnen wij vaststellen, dat gij en de Zwarte Aleida in staat van doodzonde zijt, of gij moest reeds zoo vroeg gebiecht hebben."

„Dat is mijn gewoonte niet, Heer," hernam Perrol vroolijk; „ik wacht meestal, totdat er wat veel op den kerfstok staat; mijn beurs bevindt er zich goed bij, en mijn ziel is er niet minder om. — Maar zou het geen tijd worden, om eens te zien of de kok van de *Groene Ridder* zich ten aanzien van mijn gasten waardig van zijn taak gekwetten heeft? Wij kunnen immers aan den disch evengoed vroolijk zijn als hier," eindigde hij tegen de heeren, die om hem heen stonden, en nog lachten over wat hij hun verhaald had.

Juist toen men aan zijn verlangen zou voldoen, hoorde men iemand op de trap aankomen, en Van Middachten riep luid: „Gij komt te laat, luiaard! Het ontbijt is afgeloopen," en iedereen zag naar de deur, wie zoo laat nog kwam opdagen; maar een plotselinge stilte verving het vroolijk gelach; want heer Coene van Baerbergh verscheen eensklaps voor hun oog. Hij was geheel in zwart laken gekleed; noch het wambuis, noch de hoze waren afgezet met goud of zilver, maar met zwarte zijde; hij droeg noch halsketen, noch eenig ander versiersel. Aan zijn linkerzijde hing een zwaard met ijzeren gevest en aan de rechter een eenvoudige dolk: zijn houding verried noch drift, noch beschroomdheid. Hij bleef een oogenblik in de deur staan, en wierp een bedaarden blik op de gasten; zelfs toen zijn oog dat van Perrol, die grimlachte, ontmoette, bleef zijn gelaat kalm en ernstig.

Perrol, die niet tevreden was met deze onaangename stilte, riep vroolijk: „Kom, Mijnheer Van Montfoort, neem plaats! — Mijne Heeren, als het u belieft; zie-

daar den heer Van Baerbergh ook reeds, die ons met zijn tegenwoordigheid vereert."

Nu trad Van Baerbergh de zaal binnen en naderde zonder iets te zeggen of zijn hoed af te nemen, ja, zelfs zonder dat hij Perrol scheen te hebben verstaan. Zijn gang was vol waardigheid, zijn bleek gelaat ernstig en koud, als dat van een beeld. Hij scheen vervuld met een vast voornemen, dat hij ontworpen had en wilde uitvoeren; hij was niet meer de twistzoekende, vroolijke en lichtzinnige jongeling, die in alles aan zijn driften den vrijen teugel had gelaten; het was een man, die een beleediging met bloed wilde afwasschen. De bespottelijke vertooning, die Perrol met hem had aangericht, had hem in weinige uren eenige jaren ouder gemaakt, en het laatste spoor van zijn beschonkenheid verdreven. Een diepe en indrukwekkende stilte heerschte in de zaal, terwijl Van Baerbergh met afgemeten stappen door de gasten trad, die door zijn doen verstomd, zwijgend ter zijde weken. Toen hij in den kring was, welken zij om den verteller gevormd hadden, trad hij langs den Burggraaf, bleef voor zijn vijand staan, en zijn koele blik rustte op hem.

„Aanvoerder der Zwarte Bende," zei hij plechtig; maar Perrol, die, met de hand in de zijde, hem rustig had afgewacht, viel hem in de rede, en zei op denzelfden toon: „Coene van Baerbergh, wij hebben u reeds lang gewacht," en hoewel zijn gelaat ernstig bleef, zweefde er echter een hoonende grimlach op zijn lippen. „Aanvoerder der Zwarte Bende!" vervolgde Van Baerbergh met verheffing van stem, die koud als ijs was, „wischt dit uit met de Roode Hand!" en op hetzelfde oogenblik gaf hij hem een hevigen slag in het gezicht.

Te laat tilde Perrol de hand op om den slag op te vangen; want hij had niet willen terugtreden, of zijn armen van houding veranderen, toen Van Baerbergh voor hem trad. Het bloed sprong hem uit neus en mond; maar noch zijn oog, noch zijn hoofd hadden zich bewogen.

„Ha!" brulde hij, zoodra hij de hand op zijn gelaat voelde, „de Roode Hand zal u nederstooten, lafaard!" Tegelijkertijd sloeg hij zijn linkerhand bliksemsnel, alsof het de klauw van een wild dier was, in de borst van Van Baerbergh, en eer deze was teruggetreden, wrong hij met zooveel kracht den kraag en het bovenste gedeelte van zijn wambuis inéén, dat de hand, welke deze aan zijn zwaard geslagen had, machteloos langs zijn lijf neerviel. Dit alles geschiedde zoo spoedig en onverwacht, de handeling van Perrol was zoo snel, dat de Burggraaf, die het naaste bij stond, en reeds voor den afloop van de zaak bevreesd geweest was, doch gelukkig zelden zijn tegenwoordigheid van geest verloor, nauwelijks tijd had om zich tusschen de twee vijanden te werpen, voordat de dolk, dien Perrol hoog opgeheven had, naar den borst van heer Coene neerdaalde.

„Om Godswil, Messire, geen bloed!" riep hij luid, en dekte Van Baerbergh met zijn eigen lichaam.

Verwoed vestigde Perrol zijn oog, dat vreeselijk rolde, op hem, die zijn prooi aan zijn wapen onttrok; zijn vingers klemde zich krampachtig om het gevest van het opheven moordtuig; de borst van den burggraaf stond bloot voor den stoot, en hij schreeuwde woest en dreigend: „M o n t f o o r t.....!"

Deze alleen hoorde onbevreesd dit enkele woord, dat de omstanders deed huive-

ren, en alle tegenwoordigheid van geest verliezen deed; zooveel wraakzucht en toorn lagen er in de stem, en hij zei kalm: „Men doodt iemand in dit land; maar vermoordt hem niet.”

„Zoo zal het dan zijn, Heer Burggraaf,” hernam Perrol, en liet den opgeheven arm zakken, „maar terstond dan. Ha!” riep hij, terwijl hij Van Baerbergh losliet: „de Roode Hand zal dit bloed met bloed afwasschen,” en lachte woest.

Vidal naderde met een servet en een bekken met water, en Perrol waschte zijn gelaat en zijn handen. Zij, die toegeschoten waren om Perrol's arm te grijpen en Montfoort te beveiligen, kwamen juist van pas, om Van Baerbergh op te vangen, die achterover viel, toen zijn vijand, wiens hand hem bijna worgde, hem losliet. Het gelaat van den jongen man was blauw en paars; maar hij opende weldra de oogen weer, toen men zijn wambuis losknoopte, en hem koud water in het gezicht wierp.

Perrol, die op zijn tanden geknarst had, terwijl hij zijn gelaat en kleed reinigde, zag met boosaardig genoegen, hoe een enkele druk van zijn hand Van Baerbergh had getroffen; maar deze richtte zich spoedig op, en zei tot den Burggraaf, die, met de armen over elkander geslagen, in zijn gedachten verdiept daar stond: „Heer Van Montfoort, ik bemerk nu, wat ik aan u verplicht ben; maar ik bid u, verzet u niet tegen hetgeen gebeuren moet: de Zwarte Bende moet heden haar hoofd of ik mijn leven verliezen; dat moet zoo zijn.”

„Heeren,” zei Montfoort, en hij drukte Van Baerbergh de hand en zag Perrol aan, „gisteren was ik uw gastheer; aan mijn tafel rees tusschen u een twist, waarover ik dus recht heb mijn oordeel te vellen; bewaart, bid ik u, den vrede, totdat ik met deze heeren dag en uur bepaald heb om deze ongelukkige zaak ten einde te brengen; want hoe gaarne ik dezen morgen u zou hebben voorgesteld u te verzoenen, ik besef zelf, dat dit nu onmogelijk is geworden.”

„Wanneer men mijn eer aanrandt,” zei Perrol somber, „dan ken ik mij alleen het recht toe om te beoordeelen, hoe en waar ik dien hoon wil uitwisschen. Men straft hier, naar ik hoor, een onverwachte aanranding niet met een goeden dolkstoot; maar ik wil, al zou het ook landsgebruik zijn, geen oogenblik langer met dit schandmerk op het gezicht loopen. Neen! Voor den duivel! Ik wil het niet; en indien hij geen tiendubbele lafaard is, dan zal hij zich niet terugtrekken. Ik vorder het gevecht terstond!” en hij wees nu op Van Baerbergh.

„Heer van Montfoort!” riep deze, „doe geen vruchteloze moeite; ook ik vorder het gevecht op staanden voet. — Zijt gij gereed, Perrol?” eindigde hij koel.

„Altijd,” hernam deze snel; „mijne Heeren, onderzoekt onze wapens, als gij zoo goed wilt zijn, dan kunnen wij de zaak spoedig afdoen,” en hij wierp zijn zwaard en zijn dolk op den grond; Van Baerbergh trok ook zijn wapens uit de scheede en legde die er naast.

Terwijl men bezig was, om de lengte, breedte en zwaarte der wapens te onderzoeken, was het Perrol gelukt om het bloed, dat hem uit neus en mond vloeide, te stelpen. Toen deze mensch zijn eerste drift beheerscht had, kostte het hem, die wist te veinzen en zijn wraak op te schorten, als hij het raadzaam voor zijn doel beschouwde, weinig moeite om de vreeselijke uitdrukking van woede en

wraakzucht te doen verdwijnen, die zijn gelaat zoo akelig en verschrikkelijk gemaakt had. Toen dus heer Reijer van Broechuijsen zei: „Het oordeel dezer heeren is eenparig, dat de wapens vrij gelijk zijn; alleen is het zwaard van Messire Perrol een weinig korter; zij verzoeken hem dus een ander te nemen,” toen grimlachte het bendehoofd.

„Ik dank u, Heeren, voor uw bericht,” hernam Perrol beleefd, nam zijn wapenen terug en stak ze op; „maar ik had, God zij dank, nooit minder behoefte aan een langen degen dan nu: want met mijn dolk alleen wil ik desnoods die borst doorpriemen, welke mijnheer de Burggraaf zoo even voor mij beveiligd heeft; als men een schrede voorwaarts doet, scheelt een handbreedte op het lemmer niet veel. *Per moio*, mijn hand zal zijn hart wel bereiken,” eindigde hij en lachte hoonend.

„Laster niet, Perrol,” zei Van Baerbergh met waardigheid, „wisch eerst het spoor van mijn hand uit, laffe spotter en beschimp mij dan! Laat ons naar buiten gaan!”

„Dezen nacht, vrome jonkman!” riep Perrol gemelijk, „rustte mijn hand op uw hart; gij moet het gevoeld hebben, maar edelmoediger dan gij, heb ik u niet geslagen: dat gij nog hier komt, hebt gij aan mij te danken.”

„Te danken,” hernam Van Baerbergh grimlachend, „moet ik u nog danken, na al hetgeen gij deedt? Neen, ik dank er u niet voor, dat gij mij niet vermoord hebt; het was misschien voor mij te wenschen geweest, indien mij niet de middelen overbleven, om mij te wreken over de schande, die gij op mij gebracht hebt. Ja, ik voelde misschien uw hand dezen nacht; maar toen stond ik niet overeind, zooals gij, toen mijn hand zooveen, in het bijzijn van deze heeren, uw aangezicht trof.”

„*Per moio*, het is waar,” riep Perrol lachend, „gij voeldet mijn hand niet, want gij waart beschonken; gij zoudt het zelfs niet gewaar geworden zijn, al had de goddelijke Aleida uw mond met haar lippen aangeraakt,” en hij zag met welgevallen op den ring, dien hij droeg.

„Mijne heeren,” zei Van Baerbergh bedaard, „heb ik gisteren met reden gezegd, dat deze vreemdeling zeer gewillig een beleediging verduurt? Gij ziet het! Opnieuw zal ik hem met mijn hand moeten aansporen; want hij heeft weinig lust om te vechten; het snoeven is gemakkelijker.” Hij zag met verachting naar Perrol en deed een schrede voorwaarts.

„Ik wacht u,” hernam deze spottend en wilde vervolgen, maar de Burggraaf brak zijn stilzwijgen af, en zei ernstig: „De heer Van Baerbergh heeft gelijk; het past brave lieden, die een degen dragen niet om te schelden of te schimpen; doe wat gij van zins zijt, terstond of niet.”

„Terstond, Heer Van Montfoort!” riep Perrol, „reeds lang ben ik gereed; maar sta mij toe nog eenmaal te drinken. — Heidaar, Vidal, laat eens schenken, en vergeet den heer Van Baerbergh niet.”

Toen nam hij een schaal wijn en dronk, na zich te hebben gebogen; de meesten, evenals Van Baerbergh, dronken niet. Met veel ongedwongenheid, alsof hij zich slechts verwijderde, om een wandeling in den hof te doen, gelastte Perrol aan de knechts alles gereed te maken, voordat hij met zijn gasten terugkeerde; en

toen hij de zaal verliet, riep hij onverschillig: „Gij kunt een bord en een stoel wegnemen; wij zullen daardoor ruimer zitten.”

De deuren van de plaats waren dichtgedaan, zoodat men van de straat af niet zien kon, wat er gebeurde en weldra waren al de heeren vereenigd. Van Baerbergh ging, nadat hij een blik op de zon geslagen had, naar het midden der plaats, en groette zijn vrienden en wapenbroeders, door het afnemen van den hoed. Perrol, die, terwijl zij de trap afgingen Vincent van Swanenburgh had uitgenoodigd, om hun paarden tegen elkander te laten loopen, zei haastig: „Het blijft dan zoo, Heer, zoo aanstonds spreek ik u nader; verschoon mij nu, want de heer Van Baerbergh wacht mij reeds;” en ook hij begaf zich naar het midden der plaats; ook hij groette, toen hij zich tegenover heer Coene plaatste. Er heerschte een diepe stilte, terwijl de wapens werden ontbloot. Eindelijk zei Van Baerbergh bedaard: „Aanvoerder der Zwarte Bende, uw zwaard is korter dan het mijne; begeert gij een ander?” — „Neen,” hernam Perrol onverschillig: „het lemmer is kort, maar deugdzaam, gelijk gij zien zult; doch daar het oogenblik, waarnaar gij zoo dwaas verlangd hebt, nu dáár is, vraag ik, of gij nog iets te doen of te belasten hebt, en ik zal er u den tijd toe geven.”

„Niets!” zei Van Baerbergh somber.

„Zelfs niet aan de Zwarte Aleida?” vroeg Perrol grimlachend. Toen riep Van Baerbergh driftig, en stampte met den voet: „Neen, duivel, ik denk niet meer aan haar, maar alleen hoe ik u zal neerstooten.

„Ik zie, dat de vermaningen van den monnik dus niet vergeefs geweest zijn, en uw vleeschelijke driften hebben uitgebluscht,” zei Perrol spottend, „maar ik ben gereed, en deze heeren wachten mij.”

Nauwelijks had hij dit laatste woord geuit, of Van Baerbergh naderde hem, de zwaarden ontmoetten elkander. Aller oogen waren op de beide strijdenden gevestigd. Zoowel de gasten van Perrol als de stalknechts en bedienden uit de herberg waren ten gunste van Van Baerbergh gestemd: vooreerst omdat hij hun landgenoot was, en voornamelijk ook omdat zij met afschuw de spotternij van Perrol hadden aangehoord. Iedereen hoopte, dat de jongeling mocht zegevieren, behalve de mannen der Zwarte Bende, die bedaard het gevecht gadesloegen; maar zij, die bekend waren met de behandeling der wapenen, vreesden voor hem; zij bemerkten, dat het aan het bendehoofd gelukt was, zijn tegenpartij door zijn tergen de bedaardheid te doen verliezen, terwijl uit al zijn doen bleek, dat hij geheel meester van zich zelf was.

Het gelaat van den onvoorzichtige, die zich moedwillig had blootgesteld aan de woede van den vreemden ruiteraanvoerder, door hem den voet dwars te zetten en hem te beleedigen, was nu niet meer geheel bleek; neen, de strijdlust die hem bezielde en zijn oog deed schitteren, had ook weer een lichtroode kleur over zijn wangen verspreid, wat aan zijn jeugdig, vroom gelaat een edele uitdrukking gaf. Wat Perrol betreft, op zijn aangezicht, dat uit den aard bruin en verbrand was, lag geen blos, maar vertoonde zich slechts een spottende lach, toen het gevecht een oogenblik geduurd had. De zwaarden, die licht en klein konden genoemd worden, in vergelijking met die, welke men

gewoonlijk gebruikte als men te paard zat, waren even geschikt om te steken als te houwen; en hoewel de schermkunst in dien tijd nog geen vorderingen gemaakt had, gaf de gewoonte om het zwaard te voeren toch altijd veel voordeel aan iemand, die van jongs af van het zwaard geëeld had. Daarom lachte Perrol, en zijn opgeruimdheid keerde terug, toen hij de sterkte van zijn vijand meende te hebben doorgrond.

Nu eens bedreigde het staal van Van Baerbergh zijn borst, dan weer beschreef het dreigende kringen boven zijn hoofd, of men dacht den buik van den ruiteraanvoerder te zien openrijten, maar altijd ontmoette het voortdringende wapen dat van zijn tegenpartij, en elke houw en slag werd met den dolk of het zwaard zelf opgevangen of afgekeerd; want naar het gebruik van die tijden, hield elk den dolk tot afwering van het vijandelijk staal in de linkervuist.

De aanvoerder der Zwarte Bende week gedurig achterwaarts, en vergenoegde zich de slagen af te keeren, die men hem wilde toebrengen. Van Baerbergh streed aanvallend, hij was verwonderd en woedend, dat zijn vijand zich steeds aan elken stoot wist te onttrekken, en riep, juist toen Perrol door een weinig ter zijde te springen, weer aan zijn zwaard ontsnapte: „Sta, ellendeling! Of wilt gij nog langer terugwijken?”

„Nee, dwaas!” hernam Perrol valsch lachend; „’t is genoeg, en het zal nu uw beurt zijn; waarom hebt gij zulk een haast? *Per moio!* Het ontbijt wacht u toch niet, en uw ros zal uw spoor nimmer meer voelen; kon ik minder doen, uw kunde in het aanvallen voor het laatst nog eens aan deze heeren te doen bewonderen?”

„Vang dit op, lage spotter!” schreeuwde Van Baerbergh, en zijn zwaard daalde met de snelheid des bliksems neer; maar Perrol lachte hoonend, terwijl de vonken uit het lemmer van zijn wapen sprongen, en riep: „Gevangen, dappere Heer! Maar nu terug, *Per moio!* ’t Is nu mijn beurt!”

Vruchteloos zag Van Baerbergh nu naar een gelegenheid uit, om zijn vijand een stoot toe te brengen; zwaard en dolk waren bijna niet toereikend, om het dreigende wapen van Perrol af te wenden, dat hem dan hier, dan daar dreigde te treffen; zijn oog had moeite, om het vreeselijke staal, dat vast in de roode vuist geklemd zat, te volgen.

Weldra stond Van Baerbergh weer op dezelfde plaats, waar hij vóór het gevecht gestaan had, en hijgde naar zijn adem; maar het bendehoofd was bedaard. Nu trad de Burggraaf vooruit, en zei: „Ik bid, Heeren, neem een oogenblik rust; Messire Perrol, vervolg niet dadelijk uw voordeel.”

„Zeer goed, Heer van Montfoort,” antwoordde deze koel, terwijl hij hem met zijn zwaard groette, waarna hij de punt tusschen de steenen stak, waarmee de plaats bestraat was; „ik gun dezen heer gaarne een rust, die ik zelf niet noodig heb.” De Burggraaf, die hen genaderd was, vatte Van Baerbergh bij den arm, om hem over te halen ook zijn zwaard te laten zakken; maar alle moeite was vergeefs; want de driftige jongeling riep: „Ik wil niet rusten, vóórdát ik de Roode Hand heb afgehouden, zooals ik beloofd heb. — Verdedig u, Perrol! En stoor mij niet meer, Heer! Ik bid u.”

Montfoort trad, zijn schouders ophalend, terug, en het gevecht begon weer.

„Riso!” riep Perrol nu luid tegen zijn page, dien hij op de plaats gewaar werd, loop snel naar mijn huis, en laat terstond een ander kleed hier brengen; want dit zal spoedig tot mijn spijt, voor altijd bedorven zijn, en ik kan zoo niet met deze heeren uitrijden. — Niet goed geraakt, Heer Coene,” vervolgde hij toen lachend: „maar wijk wat terug, toon nu ook uw bedrevenheid in den aftocht.”

„Hé, Riso!” riep hij nogmaals, voordat de page in het huis verdween, „groet de Zwarte Aleida van mij. — Hebt gij ook nog iets aan het dartele meisje te zeggen?” vroeg hij, en zag Van Baerbergh spottend aan; maar deze onderdrukte met moeite een uitroep van drift en antwoordde door naar zijn vijand te stooten: „Vrij goed gedaan! *Per moio!* Dat scheelde niet veel,” en hij vervolgde luid: „Van mij alleen, Riso, want heer Coene van Baerbergh is nog op haar verstoord.”

In het begin trachtte Perrol tevergeefs Van Baerbergh terug te drijven; want de dappere jongeling, wiens gelaat door de spotternij van zijn vijand weer van alle kleuren beroofd was, stond vast. Eindelijk werd hij toch genoodzaakt te wijken, zoo dicht vielen de slagen en stooten van het bendehoofd, en het meerendeel der toeschouwers begreep niet, waarom diens staal zijn vijand, die in zijn macht scheen, niet reeds lang getroffen had.

„Ho, ho!” riep Perrol eindelijk, „hebt gij besloten om deze geheele plaats af te loopen? Ik dacht, dat gij nimmer terugtradt; maar voordat ge ontsnapt, zal ik u teekenen, zooals zij mij dezen nacht wildet doen,” en terwijl zijn zwaard dat Van Baerbergh neerdrukte, streek hij met de punt van zijn dolk langs het gezicht, zoodat het bloed uit een lichte snede vloeide, die over neus en wangen liep. Een kreet van woede en vertwijfeling ontsnapte aan de borst van Van Baerbergh, die op deze daad niet verdacht geweest was, en de punt van zijn zwaard naderde, helaas, tevergeefs tot op een handbreedte de borst van Perrol. Een afkeurend gemompel liet zich onder de omstanders hooren.

„Nabij, maar niet nabij genoeg,” lachte Perrol; maar toen veranderde zijn stem en zijn gelaat, en hij vroeg koel en bedaard: „Gij hebt dus niets te zeggen aan Aleida, dat lieve kind, niets aan uw dapperen vriend Van Schaffelaar, aan niemand iets meer?” en de toon van zijn stem was vreeselijk ernstig.

„Neen, valsche spotter!” brulde Van Baerbergh, en riep, terwijl een zucht aan zijn borst ontglipte: „Indien ik val, zal hij mij wreken; dan zal hij de Roode Klauw van uw hand slaan!”

„Zoo,” lachte Perrol hoonend, „gij twijfelt dan nu eindelijk aan uw leven, dat ik gisteren niet tot onderpand begeerde; maar uw laatste hoop zal ik hem doen weten, en ik zend hem u spoedig na. Doch zeg eens, zijt gij voornemens nog langer achteruit te gaan?”

„Neen, ellendeling!” riep Van Baerbergh, en hieuw met zulk een geweld, dat het zwaard het hoofd van zijn vijand zou gekloofd hebben, indien deze den slag niet ontweken had; want de veder van zijn hoed werd middendoor gehakt. „Welnu dan,” riep Perrol dreigend, terwijl een wild vuur in zijn oog schitterde, en hij vruchteloos trachtte zijn tegenpartij nog meer achteruit te doen gaan; een vreeselijke dorst naar bloed was op zijn gelaat te lezen, waarlangs het bloed liep, dat hem, door de drift welke hem beheerschte, weer uit neus en mond

begon te vloeien. Ook het gelaat van Van Baerbergh was vreeselijk om aan te zien, en zijn krachten schenen weer te herleven; zij stonden dikwijls borst tegen borst, zwaard tegen zwaard, dolk tegen dolk, en beiden waren zij genoodzaakt terug te treden, om elkander opnieuw te kunnen aanvallen. Toen hieuw Van Baerbergh nog eens, en Perrol ving den hevigen slag op zijn dolk op; maar ook tegelijkertijd zette de laatste den linkervoet bij en den rechter vooruit.

„Ha!” riep hij woest, „voelt gij nu de Roode Hand...!” en zijn staal drong bijna tot aan het gevest in de borst van den ongelukkigen Van Baerbergh, die zich voorover had gebogen om meer kracht te geven aan zijn slag, en tevergeefs getracht had den stoot met zijn dolk af te keeren.

Een uitroep van schrik en medelijden ontsnapte aan het hart van hen die den stoot zagen, en de vrouwen uit de herberg, zoowel als de waard Maarten Pieters, vluchtten in huis, zoodra het droevig spel geëindigd was. Geen woord of zucht ontsnapte aan de borst van den zoo vroeg aan deze wereld ontvallen Van Baerbergh, en zijn armen zonken naast hem neer, hoewel de wapens nog in de verstijfde vuisten geklemd bleven; maar nog stond hij half overeind; het staal dat hem vermoordde, ondersteunde hem. Met een vreeselijken lach op het gelaat, zag Perrol voorovergebogen, op zijn slachtoffer, zijn oog, dat van bloed-dorst schitterde, wachtte met ongeduld, of zijn vijand ook de oogen zou openen, die hij gesloten had, toen het koude staal in zijn borst drong. Met een wreedaardige oplettendheid luisterde hij, of de ongelukkige ook nog iets stamelde om hem nog een nieuwe verguizing tot in den dood als het ware in het oor te schreeuwen; maar toen alles stil bleef en zelfs de sporen van drift, welke het edele gelaat van den jongen edelman ontsierden, langzamerhand verdwenen, toen zette de wreedaard zijn linkervuist tegen de borst van Van Baerbergh en haalde zijn zwaard terug. Nog ééns zag hij met welgevallen op het lichaam, dat nu voor zijn voeten was neergevallen, en zei, terwijl hij ontevreden het hoofd schudde: „*Per moi!* Ik ben te driftig geweest; mijn hand heeft hem, als een onhandig soldenier, in het hart getroffen, en hij is gestorven, zonder het te weten.”

Weldra richtte hij het hoofd op en zag om zich heen; vele heeren hadden het gelaat afgewend, anderen verwijderden zich, en sommigen, waaronder de Burggraaf, zagen zwijgend op den ongelukkigen Van Baerbergh. Het verwonderde het bendehoofd, dat niemand hem geluk wenschte; maar hij verborg zijn verwondering en zijn ongenoegen en riep: „Mijne Heeren! Gij ziet hier opnieuw een bewijs, hoe gevaarlijk het is, om te houwen in plaats van te steken. Doch ik heb veel gevergd van uw geduld, en toch zoudt gij zelven niet goedgekeurd hebben, dat ik alles terstond had afgedaan; maar treedt in huis, bid ik u, mijn knaap zal u laten schenken, terwijl ik mij verkleed; in een oogenblik ben ik weer bij u.”

Geen der aanwezigen antwoordde iets; maar zij traden het huis binnen, nadat zij nog eens het oog gevestigd hadden op de plaats, waar Van Baerbergh lag onder den mantel, dien zijn knaap over hem had uitgespreid. Uit een geheel ander oogpunt beschouwden zij nu dezelfde zaken, waarmee zij den vorigen avond en nog vóór weinige oogenblikken zich vermaakt hadden. Montfoort voelde, dat er aan de zaak niets meer te veranderen was en wilde zijn vrienden geen ver-

wijt maken over hun gedrag in het Bisschopshof; zij zelf voelden zeer goed, dat zij door Van Baerbergh in zijn dwaas voornemen te ondersteunen, de wraak van het hoofd der Zwarte Bende op diens schouders geladen hadden. Het was wel geen ongewoon iets in die tijden, dat twee edellieden elkander voor het zwaard daagden, zelfs dat er bij zoo'n twist, die meestal aan den disch begon, één kwam te vallen; maar de wijze waarop maakt veel verschil; en met afgrijzen gingen zij na, hoe Perrol van trap tot trap zijn wraak had voortgezet. Misschien zouden zij allen vertrokken zijn, en Perrol al zijn gasten verloren hebben, indien zij dit voornemen, dat in hen opkwam, niet hadden laten varen, uit nieuwsgierigheid hoe de overwinnaar zich gedragen zou. De gastheer toefde niet lang, maar trad weldra in de kamer; zijn stem en zijn gelaat waren onverschillig, en bedaard en vriendelijk noodigde hij zijn gasten om te gaan aanzitten, wat zij zonder iets te zeggen deden. Hij scheen hun stroefheid niet te bemerken, maar gelastte met luide stem om te schenken, vertrouwend, dat de wijn hen wel spraakzaam zou maken.

* * *

De morgen was al ver gevorderd, toen de deuren van de plaats weer werden opengezet. Veel drukte heerschte er in de stallen: knapen, pages en stalknechten liepen door elkander; men hoorde niets dan het geschreeuw en gevloek van deze lieden, die het eerst gered wilden zijn, en het gesnuif en getrappel der paarden, die één voor één uit den stal te voorschijn kwamen. Aan de hand van de knapen, stapten deze edele dieren fier vooruit, ongeduldig op het bit bijtend en trotsch het hoofd oprichtend. De meeste droegen hosen of dekkleeden van schitterende kleuren; sommige hadden pluimen op den kop of droegen verzilverde of vergulde bellen om den hals; ja de zadels en teugels waren bijna alle fraai en prachtig.

Toen eindelijk het ontbijt was afgelopen, en men de heeren hoorde naderen, ontstond er zooveel beweging onder degenen, die de paarden vasthielden, dat de knechts, die belast waren met de jongens en het gemeen, dat zich vóór de deur vergaderd had, van de plaats af te houden, hun post verlieten, om des te beter het opzitten der heeren te kunnen zien. Een bonte menigte stond weldra, toen zij gewaar werden, dat men niet om hen dacht, op de plaats, en bekeek alles met bewondering. Toen de waard deze inbreuk op zijn grondgebied gewaar werd, riep hij tevergeefs tot zijn knechts: „Kom aan, kerels, werpt die truwanten en rabauwen naar buiten; ik duld geen bedelaar en zulk geboefte op mijn plaats.”

Zij waren echter niet in staat om zijn bevelen ten uitvoer te brengen.

Een luid gejuich ging er op, toen de ridders en edellieden zich vertoonden; alle uitdrukking van rouw en neerslachtigheid was van hun gelaat verdwenen; lachend zetten zij zich in den zadel, en Perrol zei vroolijk: „Heer Van Swanenburgh, wij zullen nu spoedig zien, of mijn Arabier voor uw renpaard moet onderdoen.” Daarop riep hij luid: „Een oogenblik nog, mijne Heeren. Den afscheidsdronk in den zadel, als het u belijft.”

De bekers, die men den heeren in de hand gaf, werden tot den boord gevuld, en zij dronken die uit, terwijl hun rossen steigerden, zetten zich vaster in den zadel, en drukten de hoeden, waarop de veeren wapperden, op het hoofd. Terwijl eenigen reeds de plaats verlieten, en hun paarden deden steigeren en springen, zoodat het volk verschrikt uitéénstoof, zette ook Perrol den voet in den stijgbeugel en lachte onwillekeurig, toen hij zag, dat zijn gasten, die het driftigste waren, zonder er op te letten, door een groote plek zand waren gereden, die midden op de plaats lag, en een roode kleur had, dáár waar de hoeven der paarden het hadden omgewoeld. Juist toen hij opsteeg, ontvielen hem eenige stukken geld, die hij in den gordel had gestoken, nadat hij den knechts een drinkpenning gegeven had. De bedelaars, die om hem heen stonden, wierpen zich daarop, en riepen, terwijl zij onderling worstelden en vochten: „Leve deze dappere heeren! Largesse! Largesse! Voor mijnheer St. Joris!” en een luid geroepe van: „Leve de Zwarte Bende!” volgde, toen Perrol de hand in zijn beursstak, die aan zijn zij hing, eenig geld om zich heen strooide, en lachend wegreed. Voordat hij echter de plaats nog verliet, riep een oud man, die op zijn staf geleund, alles bedaard had aangezien:

„Ja, juist zoo, menschen, leve de Zwarte Bende! Largesse voor Perrol met de Roode Hand!” en hij nam zijn staf, waaraan een stuk ijzer zat; en wierp een kluit zand in de hoogte, die op den rug van Perrol's paard neerviel.

Deze keerde zich om in den zadel; want de schelle stem van den grijsaard had hem getroffen. Hij hield zijn paard staande, toen hij het bloedige zand gewaar werd, dat op zijn dekkleed lag, en riep dirftig: „Wat wilt gij, boef? Op! Mijn ruiters, knapen! Pakt dien ellendigen bedelaar, en...” Maar Hendrik van Nijveld, die naast hem reed, zei lachend: „Ho, Messire, vergeef het hem; hij is niet wijs, en het volk heeft veel eerbied voor hem; laten wij gaan, hij heeft ons voor zijn schapen aangezien.”

Hoewel tegen zijn zin, gaf Perrol zijn paard de sporen, en de schitterende ruitertocht nam een aanvang. Weldra hoorde men het getrappel der paarden niet meer op de markt, en de oude man, die hem nog had nageschreeuwd: „He! Denkt gij niet, dat Ralph het onderscheid kent tusschen schapen en wolven?” wees de uitnoodiging van den waard, Maarten Pieters, om in de keuken te gaan van de hand, spoelde toen zijn staf onder de pomp, die op de plaats was, af, en verliet met overhaaste schreden *de Groene Ridder*, zonder dat een der Zwarte Ruiters trachtte dit te verhinderen.

Toen het nacht was, werd het lijk van den dapperen heer Coene van Baerbergh door zijn treurenden knaap afgehaald. Helaas! Zijn dood verhinderde hem Van Schaffelaar te berichten, dat de deugd van diens bruid op het spel stond tegen een strijdpard. Het was nu voor de tweede maal, dat hij zijn huis werd binnengedragen; maar de Roode Hand had hem nu zeker getroffen, en de eenige troost, die zijn bedroefden ouders en vrienden overbleef, was de hoop, dat hij zou ontwaken in een betere wereld, waar zijn vroege dood hem genade zou doen vinden, en waar de Roode Hand, noch de spotternij van Perrol hem meer konden bereiken.

* * *

II.

DE HEIDIN.

*Het laet zich over al den naem van Heydens geven,
En leyt, alwaer het komt, een wonder seldsaem leven,
Het roemt sich dattet weet uyt yders handt te sien
Wat yemant voor geluck of onbeyl sal geschien.*

J. CATS.

„Maria, ik denk wel, dat de heer Perrol, als hij terugkeert, zal zeggen, dat gij eenige vorderingen in het spelen gemaakt heb,” zei Martha, die bezig was een halsdoek te zoomen, tegen haar dochter. Deze had eenigen tijd een ballade gespeeld, welke Perrol haar geleerd had, en hing nu haar citer aan den muur. „Ik hoop ja, lieve moeder,” hernam zij, en zag door het raam naar het weer, „maar gij weet niet, hoe moeilijk de wijze is; doch ik troost mij gaarne eenige moeite om Van Schaffelaar te verrassen: hij houdt veel van zingen en spelen, en heeft mij reeds beloofd, dat hij het mij zou laten leeren als wij...”

„Nu wanneer dan?” vroeg haar moeder, die van haar werk opzag en lachte, toen Maria zweeg, en deze vervolgde snel: „Als wij getrouwd zullen zijn.”

„Ha, dan eerst?” lachte Martha hartelijk. „Kindlief, gij weet nog niet, hoe weinig de mannen hun beloften nakomen, en welk een drukte er heerscht, als men jong getrouwd is.”

„Ja, maar denkt gij dan niet, dat Jan een man van zijn woord is? Hij is een edelman, moederlief!” zei Maria, een weinig geraakt; maar vrouw Martha stoorde zich niet aan haar ongeloovig hoofdschudden, en vervolgde: „Dat is alles wel waar, kind, maar denkt gij dan ook niet, dat de heer Van Schaffelaar ons een gezonden, lieven kleinzoon beloofd heeft? Dan zult gij het zoo druk hebben, dat spel en zang geheel vergeten zullen worden.”

Maria bloosde, en Martha lachte; doch spoedig keerde deze tot haar werk terug, en zei langzaam: „Helaas, kind, het is zoo ver nog niet, en ik doe niet goed met zoo vroolijk te zijn, terwijl uw vader nog gevangen is; ja, voordat de goede God en mijnheer St. Elloy hem weer hierheen voeren, kunnen wij niet op duurzame vreugde hopen.”

„Maar wat heeft mijn goede vader dan toch gedaan, moederlief?” vroeg Maria, en zei, toen haar moeder zweeg: „Ja, wilt gij wel gelooven, dat ik meest uit den grond van mijn hart vriendelijk kan zijn tegen dien vreemden ruiteraanvoerder, alleen omdat hij zoo vurig verlangt den meester hier te zien? Van Schaffelaar ziet hem voor slechter aan dan hij is, en gelooft nog altijd, dat hij zijn huis

verwoest heeft; maar de pater zelf hecht immers niet aan de woorden van den ouden herder. Hij kent hem niet zooals wij; soms wil ik hem onvriendelijk behandelen, om Van Schaffelaar genoeg te doen; maar hij is zoo vriendelijk; en wie mijn ouders acht en liefheeft, kan ik niet haten."

„Wie het kwaadst schijnen en in een wolvenhuid gehuld zijn, zijn niet altijd het gevaarlijkst, zei mijn vader gewoonlijk," hernam Martha; „maar ik keur niet af, Maria, dat gij vriendelijk tegen heer Perrol zijt; zijn rang geeft hem ook aanspraak op elks ontzag. Ik wenschte wel, dat hij hier nooit weer over den vloer kwam; hoewel ik nu niet meer zoo bevreesd voor hem ben, als toen hij voor den eersten keer hier kwam; ik wacht hem elken dag, en hij zal ons veel te verhalen hebben van den slag."

„Goddank, dat Van Schaffelaar daar niet bij geweest is," zei Maria. „O, ik ben altijd zoo bevreesd, dat zij elkander eens ontmoeten, en ik durf toch Perrol niet bidden om mijn bruidegom niet te bevechten; hij zou wel denken, dat ik twijfelde, of Van Schaffelaar niet veel vromer en moediger is dan hij. Maar zeg eens moederlief," vervolgde zij, sloeg haar arm om deze heen en kustte haar, „het is nu goed weer; spoedig zullen de Zwarte Ruiters en Perrol weer in de stad zijn, en dan wilt gij niet veroorloven, dat ik uitga; daarom sta mij nu toe, de oude zieke vrouw buiten de Triesjenspoort eens te bezoeken; ik kom spoedig terug."

Vrouw Martha trachtte haar dit plannetje uit het hoofd te praten, maar tevergeefs: „ik zal Dirk vragen om met mij te gaan, dan behoeft gij immers niet bang te zijn," riep het meisje, en verliet haastig, zonder iets te zeggen, het vertrek. Niet tevergeefs had Perrol zijn slechte inborst vermomd; hoe meer men voor hem bevreesd geweest was, des te meer hadden zijn vriendelijkheid en beleefdheid de vrouwen getroffen. Gewoon den meester te gehoorzamen (want ook Wouter uit *de Vergulde Helm* was ijverzuchtig op zijn gezag) waren zij reeds vanzelf geneigd, zich geduldig te onderwerpen aan den wil van den vreemden gast, die door den rang dien hij bekleedde, en de macht die hij bezat, van iedereen ontzag kon eischen. Hoewel de burgers langzamerhand de vrijheid, welke hun als menschen toekwam, reeds begonnen te heroveren, was het zelfs in die tijden niets ongewoons, dat een enkele onverlaat, aan het hoofd van een troepje booswichten, de heele bevolking van een stad of een vlek voor zich deed beven, en zij hem zonder tegenspraak naar willekeur liet beschikken over de eer van hun dochters en vrouwen, hun bezittingen, ja zelfs over hun eigen leven. Soms verwonderde het echter de brave vrouw, dat haar dochter, die in het eerst Perrol tegemoet was gegaan, alsof hij haar het doodvonnis kwam aanzeggen, nu zijn bijzijn niet ontweek, en gewillig zijn woorden aanhoorde, die, hoewel altijd gepast en vriendelijk, meest toch niet onduidelijk lieten vermoeden, dat hij haar schoonheid bewonderde, ja, zelfs dat zij eenigen indruk gemaakt had op zijn hart, op welks sterkte hij dikwerf lachend zei, te veel te hebben vertrouwd, toen hij zijn intrek in *de Vergulde Helm* had genomen. Menigmaal had zij opgemerkt, dat Maria haar hand niet verstoord of bevreesd terugtrok, wanneer het bende-hoofd haar in den zang en het snarenspeel onderwees, en dan haar vingers op de toets van de luit verplaatste, als het accoord, dat zij greep, niet zuiver was; en

de bezorgde moeder zou reeds lang haar dochter tot meer voorzichtigheid vermaand hebben, indien zij het deugdzaam hart van Maria niet gekend, en niet gevreesd had haar te bedroeven. Maar zij vermoedde niet, dat de bruid van Van Schaffelaar door haar vriendelijkheid Perrol wilde doen vergeten, dat zij voorheen onvriendelijk geweest was, en zij zich vleide met de hoop, dat hij, alleen om haar geen leed te doen, te allen tijde zich zou wachten Van Schaffelaar te benadeelen, wien hij, naar hij zeide, achting, hoewel dan ook geen vriendschap toedroeg. Helaas! Het lieve onschuldige kind kende Perrol met de Roode Hand nog niet!

Zoo zat Martha te denken, toen Maria met een mand aan den arm de kamer binnenkwam, en zei: „Dirk zal terstond gereed zijn, moeder. Hij zei mij, dat het werk er niet door vertraagd zou worden; o, hij is een beste, gediensstige borst.”

„Ja, dat geloof ik,” hernam Martha, „indien ook hij gevangen genomen, of nog erger, gedood was, dan weet St. Eloy hoe het met *de Vergulde Helm* afgeloopen zou zijn.” Toen zij opzag, bemerkte zij dat Maria bij het raam stond, en een stuk papier in de hand hield, en zij vervolgde glimlachend: „Leest gij den brief van uw bruidegom voor de honderdste maal nog eens over, Maria? Nu, dat is goed! Een gelukkig mensch, die lezen kan, want er zijn er maar zoo weinig, helaas,” zei ze bedroefd, en wischte een traan uit haar oog. Toen de goede pater van Broechuijsen u lezen en schrijven leerde, wat hem veel zorg en moeite baarde, dachten wij niet, dat gij nog eens de woorden van een wereldschen bruidegom zoudt lezen: want daar uw broeder toen nog leefde, hadden wij beloofd een non van u te maken. Maar de kleine Maarten werd ons ontnomen, en wij moesten ons troosten als mijnheer St. Job. O, het was een groote vreugde voor mij, dat ik u toen nog bij mij behouden mocht, daar uw broeder dood was.”

Maria naderde haar moeder, en kuste haar, terwijl Martha vervolgde: „Onze lieve Heere Jezus had hem liever, en ik morde niet; wij weten waarvoor hij bewaard is gebleven. Doch lees maar voort, mijn kind, en ween niet.”

Het schoone meisje wischte de tranen uit de oogen van haar moeder, droogde toen haar vochtige oogleden af, en zei: „Ik wenschte, dat hij nog leefde, moeder. Maar, o, het zou mij zoo bedroeven u te moeten verlaten; doch,” vervolgde zij meer opgeruimd, om haar moeder van gedachten te doen veranderen: „lieve moeder, het verheugt mij zoo, dat Van Schaffelaar mij prijst om mijn schrift; o, luister nog eens, wat hij schrijft: „Lieve Maria, gij maakt groote vorderingen in uw schrift; gelooft gij wel, bruidje, dat ik uw brieven beter kan lezen dan van den besten klerk? Hun letters lees ik met mijn oogen, en de uwe met mijn hart; ik weet reeds wat er staat, vóórdat ik lees, en mijn eenige vreugde is, als er niets meer te doen, en Frank in zijn droomerijen verdiept is, en ik uw brieven voor den dag kan halen,” is dat niet lief gezegd,” vroeg Maria, en zag haar moeder aan, „o, hij houdt zooveel van mij, maar dat die arme Frank nog altijd zoo treurt. Het is jammer, dat Ada zoo ongelukkig is; maar daar hij haar toch niet bemint, moest hij zich dit niet zoo aantrekken; toch is zij een goede jonkvrouw; want zij heeft hem in Utrecht gered, toen men hem gevangen wilde

nemen, iets, waarvan heer Perrol zweert niets geweten te hebben; doch de jonkvrouw kan ook wel verkeerd verstaan hebben. Ik ben altijd nieuwsgierig om te weten, hoe zij de stad hebben kunnen verlaten, zonder herkend te worden; want Jan wil mij er niets van schrijven, uit vrees iemand in ongelegenheid te brengen. Dat is braaf, niet waar, moeder? En dan, als hij over vader Wouter schrijft, zie, dan moet ik weenen. Maar wat dat toch is, dat ongeluk, dat in Utrecht gebeurd is, met dien vriend van Van Schaffelaar, die in een tweegevecht door Perrol gedood is, en waarvan hij nog niets anders weet?"

„Ja, ja,” zei Martha, „dat is akelig en doet mij huiveren; Perrol moet daar zeker anders zijn dan hier; want soms vertelt hij wel eens van een gevecht, of iets dergelijks; maar nimmer geeft hij te kennen dat hij iemand zoo goedsmoeds zou kunnen vermoorden; doch de wijn is een gevaarlijke drank; zelfs uw vader, Maria, die anders zoo goed is, wordt bij den beker wel eens driftig. Ik herinner mij den jongen edelman nog zeer goed; hij vroeg altijd naar u, als hij soms hier kwam; maar uw vader noodigde hem nooit uit binnen te treden, en Van Schaffelaar bracht hem nooit mee.”

„O, ik ook moeder!” riep Maria lachend, „hij was een knap heer, maar een beetje vrijpostig, en het stond hem nooit aan, als ik den winkel verliet, wanneer hij er binnen trad; doch nu is hij dood,” eindigde zij ernstig.

„Indien Van Schaffelaar bij hem geweest was,” zei Martha, „dan had deze hem nog wel gered door hen te verzoenen.”

„Ik twijfel er aan,” hernam Maria, het hoofd schuddend. „O, ik wenschte wel, dat ik er bij geweest was, wellicht leefde hij dan nog.”

„Gij, Maria,” zei Martha ongeloovig, „wat zoudt gij er hebben uitgericht?”

„O, meer dan gij denkt, moeder,” hernam het meisje; „heer Perrol heeft mij meermalen gezegd, dat hij nimmer een verzoek aan een vrouw had kunnen weigeren, en mij uitgenoodigd het te beproeven, toen ik hem niet wilde gelooven. Daarom denk ik, dat hij niet had kunnen weigeren, als ik hem gesmeekt had den twist bij te leggen. — Hij spotte niet, toen hij mij dat zei, ik verzeker het u, moeder!”

„Ja, ik weet het wel, dochter,” antwoordde Martha; „maar zeggen en doen is twee. Gij kent de mannen nog niet: wees voorzichtig, en geloof hen niet, als zij zoo vriendelijk zijn.”

„En vader dan, en Van Schaffelaar, ja Frank en zelfs Dirk, lieve moeder?” riep Maria verwonderd en ontevreden, „moet ik die dan ook niet vertrouwen? Liegen die ook, als zij vriendelijk zijn, en mij iets zeggen uit eigen beweging, zooals hij deed?”

„Neen, Maria,” zei haar moeder ernstig, „die liegen niet; uw vader is een gemeen burgerman; die gaan niet met leugens om, vooral niet met hun kinderen, een kleine onwaarheid in hun vak of handwerk daargelaten. Maar de heeren schromen niet een vrouw wat op de mouw te spelden, om zich bij haar in te dringen; een waar vriend prijst niet altijd, Maria! Maar Van Schaffelaar handelt zoo niet; geloof dus, wat hij zegt, zonder daarom elken ridder of edelman te gelooven, omdat hij goud en zilver draagt. Wat Frank betreft, de jongelieden zijn nog onbedreven in die kunst, welke hij ook nooit leeren zal; want achter

de schapen heeft hij niet geleerd iemand te bedriegen; en Dirk, dien ik daar hoor aankomen, geloof dien ook vrij, uitgezonderd, als hij vertelt, hoe gelukkig hij van zijn leven wel in het visschen geweest is."

"Daar ben ik reeds," zei Dirk, die de kamer binnenkwam; en toen hij bemerkte, dat Martha naar den knuppel zag, dien hij in de hand hield, vervolgde hij lachend: „Ik neem dezen stok alleen mee, vrouw, omdat ik gaarne wat in de hand heb, en mijn linkerarm moet ik nog wat stil houden, maar niet omdat er iets te vreezen is; een kleine loop zal goed zijn voor uw dochter. Geloof mij, Maria heeft niets te vreezen."

"Denkt gij dat, Dirk? Welnu, dan is het goed; ga dan maar, en groet de oude sloof van mij, Maria." Deze, die Dirk verzocht een paar woorden tot geruststelling van haar moeder te zeggen, knikte hem vriendelijk toe en kuste haar moeder, waarna zij haar opnoemde, wat zij in haar mand meenam en riep vroolijk, toen zij de kamer uitsnelde: „Griet knorde wel wat, moeder, en vroeg of ik alles de deur wilde uitsleepen; daarom zeg ik u liever zelf wat er in is. Nu, tot straks dan."

Martha lachte, terwijl zij haar kind nazag, en verwachtte de oude dienstmaagd met klaagliederen over de verwoesting, die in haar schapraai was aangericht. Zoodra zij het huis verlaten hadden, bood Dirk aan, de mand te dragen; maar Maria sloeg dit aanbod van de hand, omdat zijn linkerarm nog rust noodig had; zij ging naast hem, en praatte vertrouwelijk met hem: hij behoefde niet achter haar aan te gaan, zooals de knechts der jonkvrouwen. Dirk was echter ook meer dan een gewoon gezelschap; vooral voor haar, die hem van haar vroegste jeugd aan gezien en gekend had. Het gelukte hun echter niet zoo meteen de poort te bereiken; nu eens ontmoette hen iemand, die naar meester Wouter vroeg, dan weer werd Maria uitgenoodigd hier of daar in huis te treden en eenige oogenblikken te vertoeven, of zij hield zelf stil voor een raam, waaraan de een of andere bejaarde man of vrouw zat, die zij kende om te vragen, hoe het hun ging. Toen zij eindelijk aan de St. Andries-poort kwamen, vroeg Dirk aan den burger, die als schildwacht met zijn piek heen en weer stapte, of men gerust naar buiten kon gaan, en of er ook wat nieuws was; maar het antwoord was bevredigend, dat de gezelschap weldra welgemoed met de dochter van zijn meester over de laatste brug en langs den sluitboom, die daar voor stond, naar buiten trad.

De woningen en schuren, die hier buiten de poort stonden, zagen er eilendig uit. Toen Maria een eind was voortgegaan tusschen deze van stroo en slecht hout opgerichte gebouwen, die meestal bloksgewijs stonden, hield zij stil en zei: „Ik dank u nogmaals voor het geduld, dat gij met mij gehad hebt; maar wees nu zoo goed, Dirk, om hier een oogenblik te wachten; ik zal spoedig terugkeeren, en zal u maar niet uitnoodigen met mij naar binnen te gaan; de hut is is zoo klein, en de drukte mocht de oude vrouw eens hinderen."

Dirk scheen het hiermee eens te zijn; want hij zei: „Het is ook zoo, Maria. Ik ben beter bij gezonden dan bij zieken, en zal u hier zoo lang wachten, als gij zult goedvinden; het is frisch weer, en ik sta hier buiten den wind."

Maria ging nu naar de bouwvallige hut, waarin de zieke vrouw woonde met haar zoon, die een veehoedersknecht was, opende voorzichtig de oude deur,

welke er aanhing, en trad binnen. Dirk had haar doen opmerkzaam gadege-
slagen, en stapte heen en weer, toen hij haar niet meer zag. Geen mensch kwam
hem tegen of ging hem voorbij, en toen hij, na eenigen tijd gewacht te hebben,
bleef stilstaan, bemerkte hij, dat hij te veel gezegd had, toen hij zich voor den
wind beveiligd achtte.

Hij luisterde voor de hut, of hij Maria hooren kon, en toen hij bemerkte, dat
zij, zeker op verzoek van de zieke vrouw, een gebed opzei, kruiste hij zich, en
hervatte zijn wandeling weer, van tijd tot tijd zich al verder van de hut ver-
wijderend. Welkom was het hem daarom, dat hem eindelijk een menschelijk
wezen naderde; vooral toen dit iemand was, dien hij kende. Nadat hij op diens
vraag geantwoord had, dat hij hier iemand wachtte, noodigde deze hem uit,
hem voor een oogenblik te volgen, daar hij hem over het beslaan van een paard
wenschte te raadplegen. De gezelschap aarzelde eerst; maar hij had Maria nog zoo
vol ijver hooren bidden, toen hij de laatste maal voorbijging, dat hij besloot aan
de uitnoodiging gehoor te geven, in het vertrouwen, dat hij terug zou zijn, voor-
dat zij gedaan had.

Hij volgde dus met haastige schreden den man, dien hij verzocht hem langs den
naasten weg te brengen, tusschen eenige verspreid liggende schuren en stallen;
maar toen hij bij het paard was gekomen, begon hij den man zoo duidelijk en
omslachtig te beduiden, hoe de hoefijzers moesten worden aangelegd, dat hij
vergat dat Maria op hem wachtte, of misschien zijn hulp noodig kon hebben.

* * *

Maria vond de vrouw alleen; haar zoon had haar reeds des morgens verlaten,
en hij was te arm om iemand te betalen, die zijn moeder kon verplegen; met het
verlies van haar vroegere welvaart, had zij al haar vrienden verloren; het was
alsof dezen haar zelfs nooit gekend hadden. Eén huisgezin was er echter in de
stad, dat zich haar aantrok: nu en dan werd Griet, of iemand anders, met een
verkwikking tot haar gezonden; doch dit was niets bij de troostwoorden, welke
de dochter van meester Wouter gewoonlijk haar toesprak, en de opbeurende
gebeden, die zij voor haar deed; daarom weende de oude vrouw van aandoening
en geluk, toen Maria als een engel in den nood binnentrad.

Maria zette met kinderlijke zorg de oude vrouw op een soort bankje, dat naast
de plaats stond waar zij lag, verschikte toen den bultzak, gevuld met gedroogde
bladeren, welke echter meest reeds tot stof gewreven waren. Zij waschte de
zieke het gelaat en de handen, zei haar, wat zij meegebracht had, en hoe zij
hoop had haar tegen den winter een beter verblijf in de stad te bezorgen, ten
minste indien haar vader terugkeerde, voor wien de oude beloofde te bidden.
Vervolgens hielp zij de zwakke vrouw weer ter ruste, en ging bij de ellendige
legerstede, in de bedompte hut zitten. De oude, die iets van wat haar gebracht
was, genuttigd had, verlangde nu ook, dat Maria voor en met haar zou bidden,
en het lieve kind deed haar dadelijk genoeg en bad; doch als zij op-
hield, verzocht de vrouw, die zich thans zoo gelukkig voelde, dat zij haar nog
niet zou verlaten, en Maria vouwde dan opnieuw haar handen, en begon, het

schoone oog vol geloof ten hemel geheven, een nieuw gebed, dat de zieke narevelde.

Toen de dochter van meester Wouter de oude eindelijk verliet, die haar bad toch spoedig terug te komen, legde zij eenig geld, dat zij van haar spaarpenningen had meegenomen, in de hand, die deze haar tot afscheid toereikte en zegenwensen volgden haar, totdat zij de deur achter zich had dichtgedaan. Het meisje werd nu eerst gewaar, dat zij langer had vertoefd, dan zij van plan was geweest, en zij verwonderde zich niet, toen zij Dirk niet dadelijk zag; want zij dacht, dat hij zich hier of daar zou hebben neergezet. Maar toen zij tevergeefs rondzag, werd zij, zonder zelf te weten waarom, ongerust, en riep luid: „Dirk! Hier ben ik! Waar zijt gij toch, Dirk!” Haar roepen was echter tevergeefs; de gezel van haar vader kwam niet opdagen. Zij kon niet vermoeden, dat hem eenig leed was overkomen, en evenmin, dat hij zich met dit weer (want de wind was vrij guur geworden) hier of daar had neergelegd om te slapen; waarschijnlijk wachtte hij haar dus achter een der schuren, en zij wilde gaan zien, of zij hem vinden kon, of anders snel alleen naar de stad te gaan.

Zij zag niemand, zoover de gebouwen haar het gezicht vrijlieten: en deze eenzaamheid was weinig geschikt om haar weer moed te geven; te meer, daar de avond reeds begon te vallen, en er in deze verlaten gebouwen, voornamelijk in de overblijfsels van het St. Andries-klooster, gemakkelijk licht volk kon verborgen zijn, dat haar van haar kleeren kon berooven.

Zij keek dus vlug een eindje verder om den hoek van een schuur of zij Dirk daar ook beroepen kon; maar ook daar was hij niet. In de verte echter zag zij een St. Jansbroeder, die zeker naar zijn klooster terugkeerde; zij riep hem, en versnelde haar tred; maar de broeder die haastig liep, hoorde noch zag haar en verdween achter een der schuren. Mismoedig besloot zij nu alleen terug te keeren; want zij had gehoopt, dat hij haar misschien iets van Dirk zou hebben kunnen zeggen, of haar vergezellen.

Juist toen zij op den viersprong in beraad stond, welke van de vier wegen haar het vlugst naar de poort zou brengen, riep een schelle stem achter haar:

„Deern! Deern! Wat doet gij op den kamp?”

Maria schrok en keerde zich om; maar zag tot haar vreugde dat het een vrouw was, die tot haar gesproken had. Toen zij deze echter van naderbij bezag, vermeederde haar vrees, want het oude wijf zag haar met nijdige oogen aan; de zwarte en grijze haren kwamen onder de oude, roodlakensche muts met lange slippen te voorschijn, en hingen haar haveloos over het bruine gelaat.

„Deern! Blonde deern! Wat doet gij op den kamp?” herhaalde de oude spottend lachend, en zag haar, voorover gebukt op haar kruk geleund, strak aan.

„Ik zoek Dirk, den gezel, goede oude. Hebt gij hem ook gezien?” stamelde Maria, die werkelijk beangst werd, dat het oude wijf haar zou aangrijpen, en in een der kotten sleepen, waar zij met haar metgezellen haar gemakkelijk van haar kleeren en zelfs van het leven zou kunnen berooven.

„Een knappe deern en een jong gezel, hè, hè! Verstaat gij mij wel?” riep nu de vrouw, schaterend van het lachen, en begon om haar heen te dansen, dat al de lappen van haar schoudermantel en van haar rok heen en weer begonnen te

fladderen. Soms draaide zij zeer vlug, alsof zij op een spil stond, op haar eenen voet om, en maakte dan zulk een beweging met kruk en armen, dat Maria bevreesd werd, dat zij zou worden getroffen. Zij begon nu te begrijpen dat het de vrouw in het hoofd scheelde, en wilde zich snel verwijderen, terwijl zij uitriep: „Goeden avond, oude! Ik ga naar stad!”

Maar het oude wijf gilde opeens, terwijl zij stil stond: „Gaan, gaan! Die staan moet, kan niet gaan; de meester wil het zoo.” Zij nam daarop haar kruk en liep om Maria heen, terwijl zij met de kruk een kring rondom haar op den grond trok. Toen zei zag, dat Maria hevig geschrokken bleef staan en den voet niet buiten den kring durfde zetten, vervolgde zij schaterlachend: „Ha, ha, deern! De gezel wacht; de meester wil het zoo; die staan moet, kan niet gaan!”

Maria wrong haar handen van angst, en zag rond; maar zij werd niemand gewaar, die haar verlossen kon van dit zinneloos wijf, dat nu voor haar zelfs een nog verschrikkelijker gedaante had aangenomen. Zij vermoedde, dat het wijf tot een bende heidenen behoorde, die misschien hun leger in het verlaten klooster hadden opgeslagen, en zij kruiste zich, zonder echter haar voet buiten den kring te durven zetten, dien de heidin om haar getrokken had.

„Goede moeder, laat mij gaan,” zei zij smeekend, „ik heb nu niets voor u; maar ga met mij mee in de stad, ik woon in *de Vergulde Helm*, en zal u een aalmoes geven, of anders morgen, zoo gij wilt, als gij naar Maria vraagt.”

„De meester geeft!” schreeuwde de oude, „wat wilt *gij* dan geven?” en sprong weer om haar heen.

„Een geheel nieuw kleed, als mijn huwelijk wordt ingezegend, en ik ben reeds bruid, goede vrouw,” zei Maria snel.

„Ha, bruidje, bruidje!” schaterde het wijf, „als de maan vol is, houd ik bruiloft met den meester, daarboven op de schans,” en zij wees met haar hand naar het Oosten. „Ik draag ook mijn bruiloftskleed,” zei zij, en begon te draaien, dat haar schoudermantel en rok, ofschoon bijna een hand dik van al de lappen, die er op hingen, wijd van haar lijf afvlogen.

„O, goede vrouw, laat mij gaan. ik bid het u,” bad Maria angstig, en stak haar de handen toe, terwijl de tranen haar over de bleeke wangen liepen.

„Lach, lach, bruidje! De meester wil geen gehuil,” riep de oude, die eerst nu weer spreken kon, en voorovergebogen op haar kruk naar adem hijgde; toch scheen de droefheid van het schoone meisje eenigen indruk op haar te maken, en zij vervolgde vrij bedaard: „En wanneer is het bruiloft, en waar blijft de bruidegom? Reik mij de hand, lief bruidje! — De meester wil het, en ik zal zien,” schreeuwde zij, toen Maria aarzelde, en het meisje had den moed niet om te weigeren. Haar kleine, lieve hand, die bevallig uit haar eenvoudig gewaad kwam, rustte bevend in de linkerhand van de vrouw, die mompelend met den wijsvinger van haar rechterhand de bijna onmerkbaar lijnen volgde, welke zij, vooral nu het duister begon te worden, moeilijk kon zien. Maar o, welk een onderscheid was er tusschen Maria's handen en die van het wijf, die vuil en rimpelig waren, en een roodachtige kleur hadden, alsof zij bij het vuur geschroeid waren.

„Het bruidje is blond en lief,” zei de oude binnenmonds, „maar wie zal haar

hebben? Eén, twee, drie, vier — o, misschien zijn er nog wel meer; doch die ken ik," riep zij verwonderd, „en die heb ik ook gezien; maar allen verdwijnen, en de eerste blijft. Hé bruidje, de eerste bruidegom zal u hebben, de meester heeft het gezegd." Toen trok Maria haar hand terug. Maar driftig greep de vrouw ze weer, en streek de haren voor haar gelaat weg; haar oogen schitterden, en zij riep wild: „Meester, sta bij, verleen den geest!" Vergeefs wilde Maria haar hand terugtrekken; want zij sidderde voor de woede waarmee die werd gegrepen, en de oude riep: „Gehoorzaam deern! Ik wil haar zien; ik ken hem; hij behoort mij toe, laat zien, of vrees voor den meester!" Toen bood het meisje geen verderen en nutteloozen weerstand meer; de angst overwon haar krachten en zij viel gillend ter aarde, terwijl zij uitriep: „Heere Jezus! Maria! Sta bij!"

Het oude wijf, dat haar hand toch had vastgehouden, zag haar een oogenblik verbaasd aan, en scheen te luisteren; toen liet zij opeens de hand los, greep haar kruk, die zij had laten vallen, en riep met gillende stem: „De meester roept, en ik moet komen," sloeg driewerf met haar stok op den grond en verdween pijlsnel, zonder dat Wouter's dochter kon ontdekken, naar welke zijde zij zich verwijderd had.

Toen alles weer stil was, hoorde zij op eenigen afstand roepen; zij durfde zich echter niet verroeren; de woorden van het wijf lagen haar nog versch in de gedachten, en zij beefde als een riet. Doch spoedig begon de hoop in haar borst te herleven; want zij hoorde iemand, die haar naam riep, en herkende de stem van Dirk, den gezel. Zij kreeg nu weer kracht genoeg om op te staan, en zijn roep te beantwoorden, en weldra was hij bij haar.

Hij verontschuldigde zich, dat hij zich verwijderd had, en zei, dat hij gedacht had, dat zij hem op de plaats zou wachten. Het lieve kind beknorde hem niet, terwijl zij naar de stad gingen, doch vroeg op zijn arm te mogen leunen en hij bemerkte nu, dat er iets was voorgevallen, wat haar meer deerde dan een gewone ongerustheid, omdat hij haar alleen had gelaten. Zij zei slechts, dat zij geschrokken was voor een oud bedelaarswijf, dat haar ruw bejegend had, omdat zij haar geen aalmoes had kunnen geven, en verzocht, hem niets van dit alles aan haar moeder te zeggen, die haar anders nooit meer zou toestaan, om de zieke vrouw, zoolang zij daar woonde, te bezoeken.

De gezel beloofde dit, maar zwoer tevens, voortaan liever in het akelige hok van de zieke te wachten, dan Maria, als zij aan zijn zorg was toevertrouwd, weer uit het oog te verliezen. Men was juist bezig de valbrug op te halen, toen zij de poort naderden; maar op geroep van Dirk liet men haar weer zakken, en Maria was niet gerust, voordat zij in de stad was en de poort achter zich had hooren sluiten.

III.

DE BIECHTVADER.

*Het lust hem, min de vloekbazuin
Op Ebals barren top te steeken,
Dan zegeningen uit te spreken
Op Gerizims bedaaude kruin.*
N. S. VAN WINTER.

Het hoofd der Zwarte Bende was naar Amersfoort teruggekeerd, met het voornemen om niets te verzuimen, dat hem de genegenheid van Maria kon doen verwerven, en hoewel haar deugd en eenvoud hem reeds lang bekend waren, wanhoopde hij nog niet, om haar binnenkort door zijn schoonschijnende woorden en gehuichelde vriendelijkheid in zijn netten te lokken. Gelukte hem dit niet, dan moest geweld het meisje in zijn armen voeren, maar ook niet, voordat hij moest opgeven om haar hart te winnen. Soms had hij gedacht, dat Maria zijn plannen doorgrond had, omdat zijn vleierijen en het geluk, dat er volgens zijn zeggen in rijkdom, pracht van kleederdracht en een vroolijk leven lag opgesloten en dat hij haar zoo aanlokkelijk had voorgesteld, zoo weinig invloed op haar gemoed schenen te hebben. Maar, zooals gezegd, hij gaf den moed niet op; hij kon niet vermoeden, dat zij hem op den duur tegenstand zou kunnen bieden, vooral daar Van Schaffelaar zoo ver van haar verwijderd was. Hij meende ook bemerkt te hebben, dat zij de liefde nog niet kende, en zijn trots maakte hem diets, dat hij voor het eerst haar hart zou doen spreken; dat hij voor het eerst haar kuischen mond, als zij van liefde dacht te sterven, de zoetste namen zou hooren stamelen.

Toen hij weer zijn intrek in *de Vergulde Helm* genomen had, dacht hij den volgenden morgen Maria alleen of met haar moeder in de huiskamer te vinden en spoedde zich naar beneden, maar toen hij de kamer binnenkwam, zag hij dat pater van Broechuijsen geheel alleen bij het raam zat. Hij wilde nu zachtjes de deur weer dicht doen, want hij was er juist niet bijster op gesteld, om met dezen achtenswaardigen geestelijke, dien hij steeds ontweken had, in aanraking te komen; maar ziet, de oude man wendde het hoofd om en dat noodzaakte Perrol binnen te treden.

Hij deed de deur dicht, boog voor den grijsaard, die in een eenvoudig klooster-gewaad gehuld was, en wiens eerwaardige, zilverachtige baard op zijn borst neerhing en zei ongedwongen, terwijl hij zijn kaproen afnam: „Indien ik mij

niet bedrieg, dan heb ik eindelijk het geluk den achtenswaardigen pater van het St. Aagten-klooster te mogen begroeten."

"Dat ben ik, Heer," antwoordde de geestelijke vriendelijk, die Perrol van het hoofd tot de voeten bezag. „De vrouw is met haar dochter uitgegaan. Zet u neer, Heer, het zal mij veel genoegen doen eenige oogenblikken met u te spreken."

"En niets zal mij aangenamer zijn," hernam Perrol, en ging zitten; „reeds zoolang heb ik u eens willen bezoeken: want gij zijt het, die de arme vrouw en Maria nu en dan in haar lot zoekt te troosten, en ik wilde u vragen of er niets voor den meester gedaan zou kunnen worden?"

"Wat te doen was, is al gedaan, Heer ruiter," zei de pater en glimlachte vriendelijk; „en uw bezoek zou mij zeker veel genoegen gedaan, doch tevens ook bevreemd hebben."

Zoo spraken zij eenige oogenblikken; toen zei Perrol: „Ik weet het, waarde vader, dat gij den Bisschop zeer genegen zijt, en het verwondert mij niet; als ik een geestelijke was, zou ik ook mijnheer David niet verlaten; niets heb ik altijd meer afgekeurd."

"Bedrieg ik mij dan, dat gij in het eerst zijn Eerwaarde gediend hebt?" zei de pater en zag hem meesmuilend aan; „ik dacht, Heer, dat de Zwarte Bende in zijn soldij had gestaan."

"O neen, gij hebt gelijk," hernam Perrol, „en ik stel te veel prijs op uw achting, om u de zaak niet nader uit te leggen. Gij weet, mijn Vader, dat zijne Majesteit Lodewijk de elfde, koning van Frankrijk, met Maximiliaan gestadig oorlog heeft; toen ontstond in Utrecht de twist met den Bisschop en de koning van Frankrijk besloot deze tweespalt te ondersteunen, evenals hij de onlusten in Luik en Vlaanderen met geld en beloften heeft gevoed. Maar Utrecht behoefde meer dan geld en belofte, en toch was het hem niet mogelijk, om hulptroepen dwars door het gebied van Maximiliaan te zenden. Men kan voor geld spoedig een hoop schobbejakken in soldij nemen, doch men kan zoo maar op eens geen ruiters vormen, en in den dienst bekwamen. De ridder Petit Salazar had zijn dienst uit ongenoegen verlaten en was in dien van zijn vijanden overgegaan; toen gelastte hij mij hierheen te trekken, en ik ging; want ik stond in zijn soldij, en diende hem. Vandaar, waarde Heer, dat hij mij vervolgen liet, dat men mij in het land van den Hertog gewillig ontving en zelfs dienst aanbood, want men dacht, dat ik Salazar's voorbeeld gevolgd had; maar ik had reeds aan Bisschop David geschreven en hem mijn persoon en mijn bende aangeboden, voorgevende niet gaarne tegen mijn oude wapenbroeders te willen vechten. Hij nam mij in zijn soldij, en de eenige reden, dat ik niet dadelijk zijn zijde verliet, toen ik veilig in deze gewesten was aangekomen, lag in een bevel van mijn vorstelijken meester, die gewoon is de zaken lang te bezien, voordat hij ze haar beslag geeft. Ik heb mij niet te beklagen over mijnheer David, die mij goed behandelde, maar dat heeft hij zich evenmin over mij, want zijn vrijheid en zijn leven waren dikwijls in mijn handen. Hij wantrouwde mij ook niet, hoewel hij altijd bevreesd is, dat de heeren van dit gewest, die hem trouw zijn, zijn zijde zullen verlaten. Gij ziet dus, waarde Vader, dat ik niet uit eigen beweging

hierheen kwam, of heer David verried. Mijn koning beloont mijn diensten vorstelijk; een krijgsman moet zijn vorst dienen, en dat heb ik gedaan.

„Gij hebt gedaan, mijn zoon, wat men u gelastte,” zei de pater langzaam; „maar gij weet niet, hoeveel onheil uw tegenwoordigheid hier sticht, door den geest van oproer te versterken, en gij zult met uw Bende toch alleen de oorlogsmacht niet kunnen weerstaan, die de Hertog hierheen kan zenden.”

„Ik heb nooit getwijfeld aan den goeden afloop van een oorlog, waarin ik diende,” hernam Perrol; „mijn Zwarte Ruiters, mijn Vader, zijn moedige knapen, en ik ben het alleen niet, die deze zaak verdedigen zal, de Burggraaf van Montfoort heeft veel invloed en wordt bemind, en Utrecht is een stad, die zeer veel hulpbronnen bevat.”

„Ik wil niet hopen, dat gij gelijk hebt,” zei de pater, „maar God zal den zegen geven aan de goede zaak; wat u en de andere krijgslieden betreft, gij zijt gewoon aan oorlog en verwoesting; maar wij geestelijken en de arme burgerij niet.”

„En toch heb ik wel eens geestelijken aangetroffen, die zwaard of strijdhamer voerden,” zei Perrol lachend; „maar ik moet u toegeven, niet in deze landen: nergens heb ik vromer dienaren van de heilige Moederkerk aangetroffen dan in deze streken.”

„Een priester bloed vergieten!” riep de pater vol afschuw, „o dat is slecht en een ongehoorde misdaad; want het bloed, dat men vergiet, zal men moeten verantwoorden, mijn zoon,” eindigde hij, en zag Perrol met nadruk aan.

„Reeds meermalen, eerwaarde Vader,” zei deze, nadat hij eenige oogenblikken gezwezen en zijn gelaat een ernstige plooi gegeven had, „hebben eenige vrome mannen, zooals gij, dit tot mij gezegd, en hun woorden hebben diepen indruk op mijn hart gemaakt; maar, helaas, de gewoonte (want van den jeugd af voerde ik het zwaard) om te strijden, te rooven en te plunderen, was mij te veel eigen geworden om deze loopbaan te verlaten, en als ik dan geestelijke vorsten, ja zelfs onzen heiligen Vader het moorden niet zag afkeuren, als het in hun belang en op hun bevel geschiedde, dan begon ik weer te twijfelen, hoewel mijn hart mij toeriep: „Leg het zwaard neer.” Ja, zoudt gij wel gelooven, dat ik reeds dikwerf het voornemen heb opgevat, om mijn dagen ergens, ver van het gewoel der wereld, in een eenzaam kloostergebouw te gaan eindigen, of een vrouw te nemen en alleen in het huiselijk geluk mijn vreugde te zoeken? O ja, dan verbeeld ik mij, dat, indien ik zoo gelukkig kon zijn, een deugdzaam en eenvoudig meisje voor eeuwig door den plechtigen band van het huwelijk aan mij te verbinden, en mijn echt gezegend was, mijn ziel ook behouden zou zijn. Maar helaas, mijn waarde Vader, dat geluk wacht Perrol niet; wie zou mij tot man begeeren, die gevreesd en ontvlucht wordt, als een booze geest, alleen omdat ik nimmer getracht heb mijn losbandig gedrag of mijn onstuimige inborst te verbergen.”

Hier zweeg hij, boog zijn hoofd voorover, en verborg zijn gelaat in zijn handen; want de vreugde, waarmee de Pater hem aanhoorde, en welke op diens eerwaardig gelaat te lezen stond, werkte zoo sterk op de lachspieren van den veinzaard, dat hij zijn gelaat niet meer in de plooi houden kon, die zijn klaaglied noodzakelijk vorderde.

„Mijn zoon, ween niet,” zei de oude man aangedaan, en legde zijn hand op den schouder van Perrol, „ik dank St. Hendrik, die mij tot voorspraak dient, dat hij mij heeft toegestaan een blik in uw ziel te werpen; waar het berouw groot is, daar is ook de genade groot; maar bedroef u niet; ook ik heb u verkeerd beoordeeld, doch wat mijn beide biechtelingen mij van u zeiden, heeft mij u nader doen kennen. Zij verachten u niet, ik verzeker het u; maar ontzien u als een vriend, en ik hoewel helaas, een onwaardig dienaar der kerk, ik veracht geen mensch; de grootste zondaar is een ongelukkige broeder voor mij. Richt u op, en vestig uw gedachten op andere onderwerpen; deze plaats is niet geschikt voor zulk een gesprek.”

Perrol richtte het hoofd weer op, en drukte de hand van den vromen man, die vriendelijk zei: „Mijn zoon, gij hebt mij gezegd, dat gij uw booze daden nooit hebt verbloed; ik weet niet, of ik dat moet goedkeuren of niet; maar ik weet, dat gij uw goede daden geheim houdt, en dat is braaf.”

„Hoe zoo mijn Vader?” vroeg Perrol, die werkelijk verwonderd was.

„Wel, ik bedoel de edele poging om den vader van dit huis te verlossen; zonder dat gij getracht hebt u uit deze daad een verdienste bij zijn vrouw en dochter te maken,” antwoordde de pater.

Gij weet het dus,” riep Perrol mismoedig, „maar vanwaar?”

„Ja, Heer,” hernam vader Van Broechuijsen, „ik schreef een tweeden brief aan zijn Eerwaarde met een bede, om meester Wouter in vrijheid te stellen of het losgeld te bepalen, en toen ontving ik ten antwoord dat de heer Van Schaffelaar en Messire Perrol tevergeefs reeds vele aanbiedingen, ja zelfs de laatste bedreigingen had gedaan; want dat zijn Eerwaarde vooralsnog reden had om hem niet op vrije voeten te stellen.”

„Ja, dat weet ik niet,” hernam deze, „want de meester is een stil burger, en men zal toch in Utrecht of hier geen gebrek hebben aan hoef- of wapensmeden.”

„Gij hebt daarvan immers niets aan vrouw Martha of haar dochter gezegd?” vroeg Perrol; en toen de geestelijke lachend het hoofd schudde en antwoordde: „Neen, nog niet,” verzocht Perrol hem van deze zaak niets te zeggen; maar pater Van Broechuijsen was niet te bewegen om zijn woord van stilzwijgendheid te geven, en zei eindelijk: „Al uw praten is tevergeefs, mijn zoon. Indien het iets was tot uw nadeel, ik zweeg vanzelf, of zou u ter wille zijn; zij moeten weten, wat zij aan u verplicht zijn.” Perrol zweeg, want wat de geestelijke gezegd had, was juist wat hij verlangde.

„Heer,” zei de biechtvader van het St. Aagten-klooster een oogenblik daarna, „gij hebt daar een fraaien steen aan die halsketen hangen; indien het niet te veel geveerd is, laat mij dien eens zien.”

„Volgaarne,” hernam Perrol, die den ketting van zijn hals afdeed en het slot in de hand van den pater legde; „het is een gesneden kornalijnsteen, dien ik in Italië gekocht heb, en in dit slot liet zetten; een geleerd geestelijke te Toulouse heeft mij verzekerd, dat het St. Agatha voorstelt en Quintianus, die haar zoekt te verleiden.”

„O neen, Heer. Hij bedroog zich,” zei de pater, die met geestdrift en met be-

langstelling den steen bezag; „niet, dat St. Aagte niet een zeer gepast onderwerp zou zijn, St. Hendrik en St. Augustinus bewaren mij! Neen, het zijn de heidensche afgoden Venus en Mars; maar de steen is goed bewaard en groot. Ik ben een weinig met die dingen bekend,” vervolgde hij met een tikje eigenliefde: „een geestelijke, zelfs, mijn zoon, kan niet altijd bidden of dienst doen en er zijn zoovele vermaken, die hem niet vervoegen, dat de studie bijna zijn eenige troost is, en al de gedenkstukken der oudheid hebben mij sinds jaren bijzonder veel belangstelling ingeboezemd.”

Perrol, die bemerkte met hoeveel genoegen de pater den gesneden steen bezag, en die niets meer verlangde dan den biechtvader van Maria en haar moeder aan zich te verplichten, maar ook wist hoe graag geestelijken, ja de meeste menschen en vooral verzamelaars van oudheden, iets ten geschenke ontvangen, onderdrukte met moeite zijn lachlust en zei verwonderd: „Bij mijnheer St. George, eerwaarde Vader! Ik geloof u gaarne; maar hij, die hem mij verkocht, was prior van een klooster in Rome, en hij heeft mij bezworen, dat deze reliquie door den heiligen vader gewijd was. Helaas, wat ik zoo dikwijls aan de heilige Agatha gezegd heb, heeft zich dan gericht tot de schoone, maar heidensche vrouw Venus!”

„De heilige Vader, mijn zoon, kan zich bedrogen hebben in het beoordeelen van een steen, hoewel hij anders onfeilbaar is,” hernam de pater; „want als die monnik het bezworen heeft, mogen wij niet twifelen of de steen is gewijd; maar bedroef u niet; St. Aagte zal u wel verhoord hebben, toen gij haar aanriep, ofschoon gij haar onder de gedaante van een onreine godin vereerdet; bovendien moet de wijding u geruststellen.”

„Zoo gij dat gelooft, waarde Vader,” zei Perrol, „dan ben ik weer gerust; maar toch wil ik den steen niet meer dragen, omdat ik niet zeker weet, of ik de beeltenis moet vereeren of niet. Ik bid u, mijn Vaeder, red mij uit deze verlegenheid: neem dit slot en bewaar het, zoo gij wilt, als een gedachtenis aan mij.”

„Ik dien kostbaren steen aannemen, die zoo zuiver gesneden is!” riep de pater verwonderd, doch met een verheugd gelaat; „bedenk eens, welk een groot geschenk, Heer, en bovendien hoeveel goud zit er wel niet omheen.”

„Ik heb meer steenen, mijn waarde Heer, en dit is juist een heilige, dien gij bijzonder vereert,” hernam Perrol; „ik zal u de andere bij gelegenheid laten zien, zij zijn meest in mijn wapens, sieraden of drinkschalen gevat; ik bid u, weiger dit geschenk nu niet; bewaar den kornalijn, en laat het goud dienen, om bij den naderenden winter in de behoefte van eenige arme burgers of dienaren der heilige Moederkerk te voorzien.” Hierop maakte hij het slot van de keten los, en overhandigde het den pater, die niet langer weigerde; want nog nooit had hij zoo'n fraaien steen in zijn bezit gehad.

Vervolgens ondervroeg de oude man het bendevoofd over de overblijfselen der oudheid, welke hij gezien had; en hoewel deze nooit zijn aandacht daarop had gevestigd, kostte het hem weinig moeite, zich nog veel te herinneren; hij verhaalde en beschreef nu wat hij in Italië, Spanje en Frankrijk gezien had. Toen de pater zich beklagde, dat in deze landen zulk fraaie overblijfselen der

oude wereldbeheerschers niet gevonden werden, vroeg Perrol verwonderd: „Maar zijn de Romeinen dan ook hier met hun legers doorgedrongen, waarde Vader?”

„Zeer zeker, Heer,” hernam deze; onder hun veldheer Cajus Julius Caesar, die naderhand keizer werd, kwamen zij in deze landen en sloten een verbond van vrede en vriendschap met de volkeren, die hier woonden, waarna zij hun veroveringen voortzetten en tot in het tegenwoordige Engeland doordrongen. In vervolg van tijd ontstond er nu en dan wel eens oneenigheid over de belastingen of diensten die zij vorderden en daarvoor hadden zij wapen- en wijkhuizen opgericht. Aan den mond van den Rijn ligt, hoewel nu door de zee bedolven, zulk een sterkte; te Leiden, in Holland, en op vele plaatsen hadden zij hun burchten of sloten, waarin de krijgslieden bezetting hielden.” Voorts vertelde de pater hem, welk een voornaam punt van hun bezittingen het oude Trajectum, het tegenwoordige Utrecht, geweest was, en hij beloofde Perrol in het vervolg eenige munten en oudheden te laten zien, die in de nabijheid van Vechten en bij het huis te Voorn gevonden waren, waar, naar men geloofde, ook twee burchten gestaan hadden, om zich van den Rijn, zoowel boven als beneden Utrecht, te kunnen verzekeren. „Ik zal u dan ook nog eenige oude potten, met asch en beenderen gevuld, laten zien, die men in groote menigte tusschen deze stad en Arnhem vinden kan,” vervolgde de pater, „in een vrij groote vlakte van zand en heide, welke midden in het woud bij Roekel gelegen is, en tevens eenige oudheden, die bij de Schans op de Veluwe gevonden zijn.” „Is dit ook een oude verblijfplaats der Romeinen?” vroeg Perrol, die niet veel belang stelde in wat men hem vertelde.

„Nee, Heer ruiter,” hernam pater Van Broechuijsen, „tevergeefs heb ik getracht met zekerheid op te sporen, door welk volk deze sterkte is opgeworpen, die van ouder tot ouder de Hunnen-schans genoemd wordt.” En hij gaf een gansche uiteenzetting ten beste over de Hunnen.

„Ik ben u wel zeer verplicht, eerwaarde Heer,” zei Perrol snel daartusschen-door; „vermoei u niet met mij nadere inlichtingen te geven; want indien ik hier nog ben, als het voorjaar aankomt, dan ga ik zelf de Schans eens bezoeken.” Maar de geestelijke heer, die verheugd was iemand te treffen, dien hij over zijn verzameling van scherven, van potten en kannen kon onderhouden, vervolgde zijn betoog, terwijl hij zijn hand op den arm van den aanvoerder der Zwarte Bende legde, die opstaan wilde.

„Het is dus een ellendige sterkte geweest,” zei Perrol eindelijk, ongeduldig: „toch is zij de bezichtiging wel waard, ofschoon ik mij herinner meer zulke aardhoopen gezien te hebben.”

„Voor het tegenwoordige, mijn zoon,” riep de pater droevig, „is er geen denken aan, om de Hunnen-schans te gaan bezoeken; ik zelf had zoo gaarne, ondanks mijn hooge jaren, nasporingen gedaan in eenige grafheuveltjes, die buiten de Schans gevonden worden, en waaruit een oude schaapherder vóór eenige jaren belangrijke oudheden opgroef; maar de Schans is thans zoo ongenaakbaar, dat de herders haar niet eens durven naderen, of hun schapen naar het Uddeler-meer drijven om ze te drenken.”

„Ho, ho, Heer pater!” riep Perrol met meer aandacht, „dat alleen zou mij uitlokken; mijn Zwarte Ruiters zijn niet bevreesd voor eenige heidensche troniën, en bij mijnheer St. George, al wonen er nog Hunnen of Magyaren, Sarracenen of ander tuig, zij zullen de Schans beklimmen en er de zwarte banier op planten.”

„Al naamt gij uw geheele bende mee, gij zoudt niets uitrichten, en al waren zij tienmaal zoo sterk, dan zou ik uw banier nog niet willen volgen; er is maar één veldteeken, Heer, waarin men zou kunnen overwinnen; het is het kruis, Heer,” zei de pater bedaard.

Toen Perrol nieuwsgierig uitriep: „Maar Vader, wie woont er dan toch in dat verlaten aarden kasteel?” antwoordde hij zacht:

„Een afschuwelijke tooverheks, mijn zoon, die door de herders de heks van de Hunnen-schans genoemd wordt.”

„Maar ik dacht, dat een geestelijke niet bevreesd behoefde te wezen voor een tooverkol,” vroeg Perrol, die meer belang scheen te stellen in dit gedeelte van hun gesprek, en met moeite een glimlach onderdrukte.

„Zeer zeker kunnen wij door de kracht van onzen lieven Heere Jezus en zijn moeder, de heilige Jonkvrouw Maria, den duivel uitbannen en den toovenaars en zulk afschuwelijk volk hun macht ontnemen; en inderdaad, ik zou zoo gaarne de schans eens gaan opzoeken, welke nu reeds sedert jaren door dat helsche wijf wordt bewoond, dat ik reeds aan den kellenaar van de abdij Abdinckhof heb voorgesteld, om de heks te bezweren en te verdrijven. Tot mijn leedwezen echter moet ik zeggen, dat hij uit belang voor zijn abdij mijn voorslag heeft verworpen; want de vrees, die de omliggende bewoners voor de kol hebben, is oorzaak dat hij jaarlijks aan het volk een groot getal gewijde zaken verkoopt, welke hen tegen haar macht beschermen.”

„Ik zie dus,” merkte Perrol op, „dat alle geestelijken hier ook al niet handelen, zooals het behoorde; maar,” vervolgde hij, na zich eenige oogenblikken bedacht te hebben, „tegen het voorjaar, mijn waarde Vader, zal ik u om uw heiligen zegen vragen, en ik vertrek dan welgemoed, om de heks met mijn zwaard te belezen; en het zal voor het laatst zijn, dat de kellenaar het arme volk in de noodzakelijkheid brengt, om hun zuur verdiend geld bij hem te brengen.”

Hij vroeg nog eenige nadere inlichtingen over de Schans, en een oogenblik daarna werd de deur geopend, en vrouw Martha kwam met haar dochter binnen. Perrol groette haar vriendelijk, en riep: „Waarlijk, mijn beste huisvrouw, gij laat uw gast lang wachten; en ik vrees, dat deze waarde heer, dien ik met zooveel vragen heb lastig gevallen, een weinig verstoord op u zal zijn, dat gij hem met een nieuwsgierigen ruiters alleen laat, zelf op Maria, indien zij er de schuld van is.”

„Beangst u maar niet, mijn dochter, deze heer jukt,” zei de pater vroolijk; „het is voor mijn geen last, maar een groot genoegen geweest met hem kennis te maken.”

„En ik dan!” riep Perrol. „Ha, ha, het is wel wat onbeleefd gezegd tot mijn goede vrouw Martha en haar schoone dochter; maar indien ik mijn gesprek met den

Pater moet staken, omdat gij binnen zijt getreden, dan wenschte ik waarlijk, dat gij nog een weinig waart weggebleven."

Moeder en dochter, zoowel als Perrol zetten zich neer, en met beleid wist hij zijn gesprek zoodanig in te richten, dat hij vertrouwen kon, dat het aan de twee vrouwen en den pater welgevallig zou zijn.

* * *

IV.

WALSON.

*Hoe ik mij wreken wil! bij God! het zal hem rouwen,
Gij zijt mijn regterhand, ik wil het u vertrouwen
Dat hij mij hoonde. Ha! men zal mij leeren kennen,
Ik wil ten strijde gaan, den vreemden wal berennen.*
Z. VAN BERGH Gz.

Den volgenden dag zat het hoofd der Zwarte Bende met zijn waardigen luitenant, den ridder Walson, in de kamer, welke hij in *de Vergulde Helm* bewoonde; het vuur brandde fel; want Perrol was kouwelijk, en een kan wijn stond op de tafel, die voor den schoorsteen geschoven was.

„Men spreekt dus nog wel eens over dien verwaanden knaap?” vroeg Perrol, terwijl hij dronk en zorgeloos den beker nederzette.

„Nu en dan, Messire,” antwoordde Walson, „maar ik geloof, dat de heeren, die zoo vroolijk met u uit *de Groene Ridder*, afreden, naderhand verwonderd zijn geweest, hoe gij hun zoo spoedig hun bespottelijke stroefheid hebt doen vergeten.”

„Ha!” riep Perrol lachend, „zij kunnen den beker niet laten staan; en als mijnheer satan bij mij aan tafel zat, en maar niet weigerde om te drinken, dan geloof ik, dat ik hem bij den neus zou kunnen leiden.”

„Ho, ho, Messire, dat is wat sterk; ik ben de duivel niet, en toch zou ik het wel tegen een Tempelier durven aannemen: maar de heilige Vader heeft hen waarschijnlijk laten uitroeien, omdat ze zijn wijn uitzopen,” zei Walson en lachte.

„Zeer wel mogelijk, Walson,” hernam Perrol, die vervolgens meer ernstig zei: „Maar op mijn eer, zij zullen zien, dat ik meer kan dan drinken en spelen of mijn man nederleggen! De reden waarom ik u ontboden, en mijn heele bende hier vereenigd heb, is, dat ik voornemens ben Naarden te verrassen.”

„Naarden?” zei Walson verwonderd, „daarvan heeft de Burggraaf mij niets gezegd.”

„Dat geloof ik gaarne,” antwoordde Perrol, „want ik ben het zelf nog niet eens, hoe en wanneer ik het doen zal. Had ik iets van de zaak gezegd, Walson, er zouden duizend zwaarigheden zijn gemaakt; en ging het waagstuk door, (want een waagstuk is het), welnu, dan zou zich een ander misschien de eer er van toeëigenen, die ik en de Zwarte Bende alleen willen hebben. Daarom heb ik slechts aan Montfoort, die op mijn raad het dorp Eemnes heeft laten versterken,

dat ik bezetten zal, om van daar in de gelegenheid te zijn gedurig strooptochten in Gooiland te doen, gezegd, dat ik u hierheen liet komen, om een tocht in 's vijands land te doen; maar ook niets meer. Indien het mij dus gelukt, zal ik toonen, dat Perrol alleen met zijn ruiters oorlog kan voeren, en met niemand den buit of de eer behoeft te deelen; en mislukt het, welnu, wij beiden zullen alleen weten, wat eigenlijk het doel was."

Walson opperde eenige bedenkingen; maar Perrol antwoordde, dat hij hem voordat de avond viel, zijn plan geheel zou ontvouwen en zijn laatste bevelen geven.

"Ik heb wat te stellen gehad met de deern, op wie die Van Baerbergh zoo verzot was," zei Walson lachend, een oogenblik daarna.

"Hoe zoo, gij meent immers de Zwarte Aleida?" vroeg Perrol onverschillig.

"Ja, met die schoone spreekster," zei Walson. "O, het is een lieve deern, doch die niet zeer tam is. Begrijp eens, Messire, zij viel mij telkens lastig met allereerste vragen; zij wist niet, waarmee zij u beleedigd had, en waarom gij haar zonder afscheid te nemen, verlaten, en onvriendelijke boodschap achtergelaten hebt, dat, indien zij de stoutheid had u te volgen, gij haar door uw ruiters, evenals de gemeenste vrouwspersoon, uit Amersfoort zoudt laten jagen. Ik dacht, dat zulk een meisje u hier den tijd wat aangenamer moest doen doorbrengen."

"Heb ik haar dan niet in de zorg van mijn luitenant aanbevolen?" zeide Perrol lachend, "ik sta alle rechten op haar aan u af."

"Zeer verplicht, Messire," hernam Walson, het hoofd schuddend, "maar zij is onhandelbaar, zooals ik gezegd heb; en voor het overige ben ik niet zeer gesteld op de liefjes die u niet meer aanstaan."

"Ho, mijn edele Brit," lachte Perrol, "hebt gij de moeder van de Zwarte Bende vergeten? Gij zijt niet altijd zoo keurig geweest."

"Gij bedoelt Ganita," zei Walson, en zag Perrol aan; en toen deze riep: "Zwijg, bid ik u, gij brengt mij die heele verdoemde geschiedenis weer in het geheugen," begonnen zij te schateren van het lachen.

Perrol echter, die het eerst zijn vroolijkheid staakte, omdat zijn blik op den rooden handschoen viel, dien hij droeg, zei: "Maar begrijpt gij dan niet, Walson, dat ik niet zou kunnen hopen, het hart van Maria te veroveren, indien de zwarte spreekster hier kwam, om mij met haar bekoorlijkheden te vervolgen?"

"Ha, zit het hem daar!" riep Walson; "de heer Van Middachten heeft toch al genoeg kans om uw fraai strijdpaaard te winnen; 't is jammer van Hector; hij kost u zooveel geld. Maar hoe staat het met de liefdesgeschiedenis hier?" eindigde hij lachend en dronk.

"Wel, hoe zou het staan," zei Perrol gemelijk. "Wat helpt het mij, dat zij mij niet meer wantrouwt en zich door mij laat bedriegen! Voor den duivel, wie heeft ooit een knappe meid gezien, die zoo weinig eerzucht bezit als zij? Bij alles wat men haar zegt, blijft zij zoo koud als een steen; dat heeten ze hier deugd. Vertel haar van feesten, van dans en snarenspeel, beschrijf haar de prachtigste kleederdrachten, en alle eerbare vermaken — doch alleen de eerbare, Walson," vervolgde hij lachend; "want anders zou zij u voor den duivel aanzien, en voor altijd hadt gij haar vertrouwen verloren — welnu, al die moeite is vergeefs: men

dankt en luistert met genoegen; maar vraagt gij, of zij ook geen lust gevoelt om zoo te schitteren, en al die grootheid te zien, dan antwoordt zij onnoozel: „Neen!” Verdoemd, ik geloof, dat zij alleen leeft of behagen schept om evenals een gemeen wijf haar huishouden te verzorgen en te bidden, met een vogel of een hondje te spelen, of bloemen aan te kweeken; en gij moet Maria bewonderen en prijzen, als gij haar, om haar bespottelijke eenvoudigheid, naar den duivel wenscht. Reeds dadelijk toen ik hier kwam, verveelde mij dat gemaal met die bloemen, en ik knakte in het geheim een roos, waarbij zij elken dag eenige uren doorbracht; ik gunde die bloem den tijd niet om af te vallen, en meer dan vijf dagen had zij roode oogen,” eindigde hij, en lachte vol minachting.

„Maar, bij mijnheer St. George en Oud-Engeland!” riep Walson, „waarom zoekt gij ook zulk een stuk marmer te verwarmen? Is de aanvoerder der Zwarte Bende dan geen meester in dit huis, en in geheel Amersfoort, om zoolang den verliefde te spelen? Neem den burcht, dien gij vergeefs tot de overgaaf tracht te bewegen, met storm in. Waarlijk, Messire, ik herken u niet meer; is zulk een deern, omdat zij schoonheid bezit, waard, dat gij u eenige moeite om haar geeft? Neen! Maar zoo gij aarzelt om geweld te gebruiken, waarom weet ik niet, ha, ha, Messire, laat haar dan een drankje geven en het marmeren beeld zal vol verlangen aan uw voeten neervallen; gij kent immers de wijze, hoe het bereid wordt, en hebt er menige weerspannige vrouw of onwillig meisje gelukkig door gemaakt?” En zijn handen wrijvend, lachte hij luid.

„Neen!” riep Perrol met drift, „ik voed geen vrees om hier iets met geweld te ondernemen, wat geef ik om de burgerij of de belachelijke bezorgdheid van Montfoort, die altijd weifelt. Reeds heb ik een sleutel van de kamer, die zij bewoont; hoewel zij thans bij haar moeder slaapt; maar geweld baat mij niet; evenmin zou het middel helpen, dat u zoo doet lachen. Neen, Walson, was zij door een of ander middel de mijne geworden, dan zouden er tranen vergoten worden; het zou blijken, dat het duifje onschuldig was, hoewel zij haar onschuld verloren had, en de blaam viel alleen op mij; de oude gek, die hier biechtvader is, zou alles wel weten te plooiën. Ik verloor toch mijn Hector, en de edele heer Van Schaffelaar zou haar wel naar zijn ellendig huis voeren, als ik het niet verbrand had; want hij is zoo goed, zegt Maria, en hij zou zeker zoo nauw niet zien,” eindigde hij lachend.

„Maar wat wilt gij dan?” vroeg Walson; „wat voor hoop hebt gij om te slagen?” „Ik heb nog hoop,” zei Perrol somber. „Hoor, Walson, was het mij alleen te doen om Maria, die schoon is, maar boven wie ik de dartele Aleida verkies, dan was mijn begeerte reeds vervuld, op mijn eer, dat was zij. Maar zij moet mij liefhebben, en mij vervolgen met haar liefde, evenals die ribaude; ik moet haar in Utrecht vertoonen, vroolijk en opgeruimd aan mijn zijde, zonder schroom of schaamte, evenals de spreekster het doen zou, — dan is het strijdpaaard van Van Middachten het mijne. Doch wat scheelt mij Hector. Ik ben aan dat paard gehecht; maar ik zou geen woede gevoelen, als ik het verloor. Maar die Van Schaffelaar, die niet als Van Baerbergh, half beschonken, maar nuchter, mij beleedigde, — die verwaande ruiter, die den Bisschop afried mij in dienst te nemen, mij dwarsboomde, vóórdat hij mij gezien had, — en mij een huurling van den

paap noemde — dien moet het hart bloedig worden opengereten. Wanneer Maria dan als mijn bijzit rondzwerft, — dan zal hij het uur en zichzelf verwenschen, dat hij mij hoonde, — ha, dan zal hij gevoelen, wat de wraak van Perrol zeggen wil. Het arme kind is schoon en bevallig, en misschien spijt het mij van haar; maar alleen met Maria kan ik mij wreken. Verkwijnt hij dan van smart, dan zal hij mij leeren kennen, hij, dien men uit mijn handen verlost heeft; en als hij dan de vrouw, met wie hij dacht te leven, zoo diep verachtelijk ziet, dan zal mijn moeite dubbel beloond zijn. Is eenmaal zijn ongeluk volmaakt, is alle deugd uit haar hart weggevaagd, dan stoot ik Maria van mij, werp haar weg, evenals dit glas, en dan — beroep ik mij op het zwaard!” Bij deze woorden wierp hij het drinkglas, dat hij in zijn hand hield, op den haardsteen aan duizend stukken, en lachte woest. „Maar het zal een lang gevecht zijn, — ik verzeker het u; — want met elken houw, dien hij mij toebrengt, zal ik hem een spotternij toeduwen, en het laatste, dat hij zal hooren, zal een uitroep van geluk zijn en de naam van zijn gewezen bruid. Ha, hij zal zoo gemakkelijk niet sterven als heer Coene!”

Walson had hem zonder verbazing of afgrijzen aangehoord; maar waarom zou hij zich ook verwonderd hebben? Hij kende het hoofd der Zwarte Bende sedert jaren; daarom riep hij verheugd: „Waarlijk, Messire, ik herken in u den oude weer; vergeef mij, dat ik een oogenblik getwijfeld heb. Bij mijnheer St. George en den duivel! dat zal den edelen ridder zeer doen. Maar hoe zult gij dit bereiken, hebt gij een talisman gevonden?”

„Neen!” riep Perrol, „die dingen, welke zooveel waard zouden zijn, vindt men niet meer! Maar de oude pater, die mij verschrikkelijk verveelde met zijn, zoo hij dacht, geleerde praatjes, welke ik met oplettendheid moest aanhooren, heeft mijn hoop op een goeden uitslag van mijn voornemen geheel verlevendigd. Onder meer zaken vertelde hij mij, dat er een halve dag reizens van hier een aarden schans is, volgens zijn zeggen woont tegenwoordig in deze anders geheel verlaten Hunnen-schans een verschrikkelijke tooverkol.”

„En wat verwacht gij van haar?” vroeg Walson.

„Een minnedrank, die even krachtig zal werken als een talisman en maken, dat Maria mij niet met afschuw zal ontwijken, zooals zij doen zou, als ik uw raad volgde, maar integendeel voor altijd met een onoverwinnelijke kracht zich aan mij hechten zal,” zei Perrol opgewonden.

„En gelooft gij dan waarlijk aan de bekwaamheid van dat wijf?” vroeg Walson; „ik vrees, Messire, dat de verdoemde tooverheks u niet anders zal geven, dan wat gij op mijn raad niet gebruiken wilt. Maar ik mag het lijden, hoewel gij mogelijk voor niets uw geluk zult wagen, door die dienaar van den satan op te zoeken.”

„Ik geloof niet aan haar macht, maar wel aan haar kunde,” hernam Perrol.

„Ik voel geen vrees voor mijn geluk of mijn zaligheid; maar ik vertrouw, dat zij in staat zal zijn mij te geven, wat ik verlang. Ik heb niet zoo’n gedachte van haar als gij, mijn edele Brit! Waarom zou zij dan geheel haar leven versleten hebben met kruiden en planten te zoeken, met het vooruitzicht om vroeg of laat verbrand te worden, indien zij ze niet leerde kennen?”

„En wanneer wordt die minnedrank gehaald, Messire?” vroeg de luitenant.
„Binnenkort, Walson,” antwoordde Perrol; „ik denk zoo spoedig als onze tocht naar Naarden is afgelopen. Ga nu eens zien, hoe het volk zich gedraagt, en of de wapens en paarden behoorlijk verzorgd worden; dezen avond verwacht ik u.”
De luitenant stond op, zette zijn hoed op en vertrok, terwijl Perrol, die in het vuur staarde en kwaadaardig grimlachte, hem nariet: „Wees zoo goed, Walson, Vidal bij mij te zenden; hij moet mij kleeden, want ik moet nog ver wezen, eer gij weer bij mij komt, en zal u dan iets naders van Naarden kunnen zeggen.”
„De heks moet mij bijstaan en de weddenschap helpen winnen!” riep hij, toen hij alleen was. „Maria verwerpt mijn liefde en toch mistrouwt zij mij niet; mijn voorzichtigheid en haar engelachtige goedheid, die mij haar zou doen achten, indien ik er haar niet om verachten moest, hebben den kwaden indruk weggenomen, die mijn daden op haar gemaakt hadden; maar zij bemint mij niet en zal mij nooit liefhebben. Gedane zaken nemen geen keer: de tijd keert niet weer, anders zou de Schaffelaar niet verwoest zijn; mijn mond zou haar bruidegom niet gezegd hebben, welk lot zijn bruid wacht; ik zou hem zelfs hebben gewaarschuwd, dat men hem te Utrecht op het spoor was, in plaats van hem in *het Land van Belofte* te laten opzoeken: dan lag Maria misschien nu reeds in mijn armen. — Ha, ik heb mijn eigen wraak verwoest!”

* * *

V.

DE GEVANGENIS.

*Gevangen tusschen de enge muren,
Verwijderd ver van huis en haard,
Staat hij met wellust stipt te turen
Op hen, die vrij zijn op deze aard.*
Z. VAN BERGH Gz.

Meester Wouter zat gevangen in het slot van Wijk bij Duurstede. Hij bewoonde een kamertje boven in een der torens. Maar geen kluisters boeiden hem voeten of handen; hij kon ten minste zoo ver gaan als de muren van zijn gevangenis zich uitstrekten, en als hij op een bank stond, kon hij uit het kleine raam, dat met ijzeren staven voorzien was, over de rivier de Lek en de Betuwe zien.

Hij was zooeven op de bank geklommen, om zich met het riviergezicht te verlustigen en de frissche lucht in te ademen, toen hij voetstappen op de trap hoorde en het hoofd omwendde; maar het beangstigde hem niet. Hoewel hij niet kon raden, wie hem kwam bezoeken, toch wist hij, dat hij niet voor zijn leven te vreezen had, maar aangenaam voelde hij zich verrast, toen hij de deur hoorde openen en Van Schaffelaar zag binnentreden.

„Hoe hebt gij het, meester?” was de eerste vraag van dezen, terwijl hij den smid, die van de bank was afgesprongen, de hand gaf.

„Zoo redelijk wel, maar de verveling kwelt mij,” hernam Wouter, die niet zoo opgeruimd scheen, als toen hij in vrijheid was; „zeg, hebt gij goede tijding meegebracht, dat gij zoo spoedig terugkeert?”

Van Schaffelaar schudde het hoofd en zette zich neer, nadat hij Wouter gevraagd had, of hij ook iets verlangde en gelastte vervolgens den stokke knecht te vertrekken en hem onder aan de trap te wachten, toen de meester niets behoefde.

„Frank is zooeven eerst van hier vertrokken,” zei Wouter, en schonk twee tinnen bekers vol met bier, „de goede jongen heeft mij nogal trouw bezocht. Sedert gij mij een quaekbord geschonken hebt, bezoekt hij mij meer, hij zegt om het spel te leeren; maar bij St. Eloy, dikwijls moet ik hem herinneren om met de steenen te gooien; en ik geloof, dat hem het geklaag over mijn verlangen om naar huis te keeren, een weinig verveelt. Doch, Jan, zeg het mij maar ronduit, heeft de Bisschop nog niets laten verluiden over mijn invrijheidstelling?”

„Helaas, neen, Wouter!” riep Van Schaffelaar. „Zooeven sprak ik hem en vroeg nogmaals om u vrij te laten, maar mijn bede zoowel als de losprijs dien gij, en zelfs de verachtelijke Perrol, hebt aangeboden, kunnen hem evenmin overhalen als de smeekschriften door uw dochter, in naam van haar moeder en door den braven vader van Broechuijsen opgesteld.”

„Maar wat wil die vreemde geestelijke toch, die zich met geweld op den zetel heeft neergezet?” zei Wouter met drift, en sloeg op de tafel.

„Hij is mijn heer, beste meester,” antwoordde Van Schaffelaar. „O, hoe heeft hij het nederige smeekschrift, dat door mijn lieve bruid geschreven is, onverhoord kunnen laten, dat zoo alle kenteekenen draagt van opgesteld te zijn door een treurende dochter! Maar ’t is alsof het priesterlijk gewaad het hart met een harnas omkleedt en belet edelmoedig te zijn of zich te laten vermurwen. Zei hij mij niet, dat het slecht geschreven en gevlekt was? Iets dat in mijn oog er de meeste waarde van uitmaakte; want ik zag, dunkt mij, Maria met de pen in de hand, sidderend van vrees en hoop. — O, meester, ik zag de tranen, die om u uit haar schoone, reine oogen op het papier neervielen.”

„Maar welke reden geeft die Bisschop voor zijn verstoktheid?” vroeg Wouter. „Hij wil noch losprijs, noch dank, als hij u vrijlaat, zegt hij,” hernam Van Schaffelaar; „doch die tijd is nog niet dáár, maar wel nabij, verzekerde hij mij, en uw vrijheid zal het loon zijn voor mijn trouwe diensten. Geloof mij, Wouter, het aanbod en de bedreigingen van dien Perrol houden u gevangen, want zijn Eerwaarde haat hem.”

Toen antwoordde hij nog op eenige vragen, die de smid hem deed, en deelde hem mee, dat hij niets over *de Vergulde Helm* had kunnen vernemen, hoewel hij in de nabijheid van Amersfoort geweest was, en vervolgde: „Maar ik moet u nog zeggen, wat ik gedaan heb en wat er gebeurd is. Verwonder u dan nog, dat bisschop David niet zeer vriendelijk was. De Zwarte Bende heeft Naarden geplunderd!”

„Naarden!” riep Wouter verbaasd.

„Ja, het is maar al te waar; hoor, meester, hoe ik het vernomen heb. Gij weet, dat de Bisschop van zijn vrienden te Utrecht gehoord had, dat zijn vijanden het voornemen hadden om Eemnes te versterken en ik werd afgezonden, om berichten in te winnen. Verwijderd van den weg, bevond ik mij in den vroegen morgen in de nabijheid van Soest, toen Heintje, dien ik had afgezonden, om in het dorp te vernemen of er ook krijgsvolk in het veld was, mij de verontrustende tijding meebracht, dat er des nachts een groote bende rijzige ruiters door het dorp was getrokken, maar dat niemand het gewaagd had het hoofd buiten de deur te steken. Ik vermoedde toen al dadelijk, dat het volk tot de Zwarte Bende behoorde, maar tevens, dat de dorpelingen door de duisternis en den schrik het aantal ruiters veel vergroot hadden. Toch werd er veel omzichtigheid vereischt, want ik had maar twintig van mijn rijzige ruiters, buiten mijn knaap, meegenomen. Ging de vijand naar Eemnes, waarom dan des nachts ~~daarheen~~ gereden? En deze nachtelijke optocht geleek meer dien van een ~~stroopbende~~. Zoo spoedig mogelijk liet ik dus den Stichtschen grond achter mij en reed ik op Laren aan; maar vóórdát wij dit dorp naderden, zag ik in

WOUTER EN VAN SCHAFFELAAR

de verte een ruiter in vollen ren op ons aankomen. Op mijn bevel verlieten de mijnen dadelijk den weg, en alleen Heintje, dien ik genoodzaakt had een boerenpak aan te trekken, stapte op mijn bevel af, om zijn paardendek, zoo het scheen, te verleggen. Zoodra de ruiter dichterbij kwam, hield hij een oogenblik zijn paard in den draf, en scheen gevaar te duchten; maar Heintje schreeuwde hem toe naderbij te komen, want dat zijn paard, waarvan hij den poot bezag, kreupel was geworden, en nu naderde de ruiter. Toen wij hem beter konden zien, zag ik, dat het één van de Zwarte Bende was; mijn jongens vielen hem nu dadelijk te lijf, en voordat hij kon terugkeeren, sloeg een van mijn ruiters hem met zijn speer van het paard. In het eerst trachtte hij ons door allerlei leugens om den tuin te leiden, maar toen Heintje in hem den gruwelijken beul herkende, die hem te Utrecht den arm had opengekorven, besloot ik geen medelijden met hem te hebben en beval mijn volk, hem zoolang met hun zwaarden te slaan, totdat hij de waarheid zei. Toen ik den lafaard beloofde hem het leven te schenken, deelde hij mij, nog vóórdat hij de klingen gevoeld had, het volgende mee: Perrol was met zijn geheele bende uit Amersfoort getrokken en des nachts voor de poort te Naarden aangekomen. Hij had zijn volk verborgen, en een tiental ruiters, als boerenwijven verkleed, met manden aan den arm, vertoonden zich met het opgaan der zon vóór de poort, alsof zij met hun waren ter markt wilden gaan. Zoodra de poort echter door den burgemeester geopend was, wierpen de ruiters hun manden weg, vielen op hem en die kleine wacht aan, en degenen, die opgezeten waren en op dit oogenblik wachtten, renden dadelijk, toen zij het afgesproken teeken hoorden, de stad in, vertraptten alles onder den voet. De burgers gaven echter de stad nog niet gewonnen, en hevig werd er op het kerkhof en in de kerk zelfs gevochten; maar Perrol en zijn luitenant voerden in persoon de ruiters aan, en de dappere poorters moesten zwichten. Meer dan veertig hunner lieten daarbij het leven, en velen zochten uit te stad te ontkomen of zich te verbergen; maar dit gelukte slechts weinigen, en zij moesten zelfs hun vijanden hun beste goederen aanwijzen. Perrol had dadelijk van zijn overwinning naar Amersfoort en Utrecht bericht willen zenden, met verzoek om de stad bijtijds te laten bezetten, indien men haar wenschte te behouden, en de ruiter had, naar hij zei, aan zijn hoofdman verzocht, de tijding te mogen overbrengen, omdat hij priester was, en het gejammer der arme burgers niet langer kon aanhooren; maar naar Heintje mij gezegd had, en naar de uitdrukking van zijn valsch gelaat te oordeelen, zou ik denken, dat Perrol hem juist om andere redenen had weggezonden, indien het hoofd der Zwarte Bende voor eenig edel gevoel vatbaar was. Zoodra ik het plan van den vijand had vernomen, reed ik naar de hoogten, waarover de wegen loopen en liet die bezetten. Meer dan één bode van Perrol viel in den loop van den dag, en zelfs des nachts in onze handen, niet levend, want zij vochten verwoed tot den dood toe, zoodra zij de onmogelijkheid inzagen om te ontkomen, en deigden ons nog, als wij hen niet ongemoeid doorlieten, dat hun aanvoerder de stad zou laten plunderen. Hun woorden waren maar al te waar; want toen de nacht verliep en hij waarschijnlijk uit het wegblijven van zijn ruiters bemerkte, dat hij niet op ondersteuning kon rekenen, verliet hij

de stad en van verre kon ik in de morgenschemering flauw de menigte karren en wagens zien, die zwaar beladen waren met den roof der burgerij. Daar mijn langer vertoeven op deze plaats onnoodig was, keerde ik met mijn ruiters, die rust behoefden, terug, en niets heeft mij meer verwonderd, dan dat hij bij zijn aftocht de stad niet in brand heeft gestoken."

"Het is een duivelsche vent," zei Wouter, toen Van Schaffelaar zweeg, „en een dapper ruiter; jammer maar, dat hij zoo slecht bekend staat, en dat gij met hem niet op goeden voet staat. Als ik thuis was, zou ik waarlijk verheugd zijn, dat hij in de *Vergulde Helm* thuis ligt; hij ziet niet op een paar stukken geld, en ik kan goede zaken met hem doen. — Gij ziet immers uit de brieven van Maria, dat hij zich goed gedraagt," eindigde hij, toen Van Schaffelaar droevig het hoofd schudde.

"Ja juist, Maria!" riep Van Schaffelaar treurig. „O, meester, ik wenschte zoo gaarne dat gij gelijk hadt, maar ik doorgrond hem beter; ik begrijp nu maar al te wel, waarmee hij mij bedreigd heeft in die legerplaats, waarheen heer David mij gezonden had. Geloof mij, uw vrouw en Maria kunnen hem niet leeren kennen achter het masker van vriendelijkheid, dat hij heeft voorgedaan."

"En welk belang zou hij bij mijn bevrijding kunnen hebben?" vroeg Wouter, en vervolgde toen Van Schaffelaar zweeg: „Gij deedt wel, om over niets van dat alles te schrijven; want mijn vrouw zou zich maar ongerust maken, en Maria ook, zoo het onschuldige kind al begreep, dat iemand zoo slecht zou kunnen zijn, om haar ongeluk alleen uit wraakzucht te bewerken. Maar ik geloof, dat het hoofd der Zwarte Bende zoo zwart niet is, als gij wel denkt; of meent gij nog, dat hij, en niet het volk van Salazar, de Schaffelaar verbrand heeft?"

"Meester!" riep Van Schaffelaar driftig en sloeg met de vuist op de tafel, „ik weet wel, dat gij wapens voor de Zwarte Bende gemaakt hebt; maar het bedroeft mij u Perrol te hooren verdedigen. Bij de zaligheid van mijn vader, 't is goed, dat ik in u den vader van mijn bruid moet en wil eerbiedigen, anders....."

"Wouter," vervolgde hij langzaam, want zijn drift was bedaard, „het smart mij, dat ik u het monster hoor verontschuldigen, dat op mijn bruid loert, dat uw kind, uw Maria, ten val wil brengen, maar gij hebt niet gehoord, waarmee hij gedreigd heeft; gij waart niet met mij in de legerplaats; ik vergeef het u dus. Doch ik bezweer u bij al wat heilig is, geloof mij: niemand dan hij vermoordde mijn ouden Hans, verwoestte mijn voorvaderlijk verblijf. Het is waar, geen mensch wist wie de moordbrander was dan Ralph; maar de oude schaapherder liegt niet; mijn hart zegt het mij."

"De mannen van Salazar zijn even woest als die van de Zwarte Bende," zei Wouter, „en..."

"Maar," viel Van Schaffelaar hem in de rede: „Jean de Salazar is geen Perrol; en zoo hij al in staat mag zijn het huis van een vijand te verwoesten, zoo geloof ik niet, dat hij de Schaffelaar zou vernielen; want tusschen ons beiden is nimmer twist geweest. Te laat misschien zult gij gewaar worden, dat ik mij niet voor niets verontrust heb, dat mijn vrees geen ijdele vrees was; dan zal

Maria, indien zij niet van rouw en droefheid gestorven is, het bejammeren, dat zij mijn zwaard in de scheede vastgeklonken heeft; dan zult gij kunnen weenen over uw kind, en mij zal niets overblijven dan haar te wreken en te sterven," eindigde hij treurig. Hij bedekte nu zijn gelaat met zijn handen; tevergeefs trachtte de brave Wouter hem te overtuigen, dat hij zich voor Perrol niet bevreesd behoefde te maken, vooral als de Bisschop hem in vrijheid stelde, en hij naar Amersfoort kon terugkeeren.

* * *

VI.

DE AFTOCHT.

*Zoo vreeslijk de aankomst was des wreedsten der barbaren,
Zoo schandelijk was 't vertrek van hem en zijne scharen.
Een afschrik voor zijn naam, trots, bloeddorst, woede en haat
Is all' wat die barbaar voor eeuwig achterlaat.*

J. NOMSZ.

Het vermoeden van Van Schaffelaar was zeer juist geweest. Toen Perrol geen antwoord van Amersfoort of Utrecht ontving en zijn ruiters niet terugkeerden, besloot hij Naarden te verlaten. Hij bekreunde zich weinig om het bezit van de stad; wilde hij haar bezet houden, dan liep hij gevaar door het volk van den Stadhouder en de burgers der omliggende steden en dorpen te worden ingesloten; — die van Amsterdam waren reeds in aantocht. — En trok hij af, dan was het niet noodig, de stad of de burgerij, welke men toch aan haar lot zou overlaten, te verschoonen. Een woeste vreugde heerschte er onder de Zwarte Bende, toen haar, nog eer de morgen aanbrak, door Walson die door de stad rende, werd bevolen zich tot den aftocht gereed te maken en de stad te plunderen. Sinds dat oogenblik bood dat stadje het droevige schouwspel aan van een aan de woestheid van het krijgsvolk overgegeven burgerij, en alle mid-delen, hoe verschrikkelijk ook, werden door de ruiters aangewend, om de plaats, waar de kostbaarheden en het geld verborgen waren, te weten te komen; gelukkig hij, die iets aan te wijzen had, en dus niet werd vermoord, omdat hij niet overgaf, wat hij bezat.

„De voertuigen, die in de stad gevonden of in den omtrek geprest waren, werden bevracht met huisraad, kleedingstukken en levensmiddelen; ook het vee, dat er gevonden was, lieten zij niet achter, en droefgeestig verlieten degenen, die gedwongen waren de paarden te besturen, de stad. Van alle zijden werd deze lange trein van wagens vergezeld door de ruiters, de een genoegelijken blik wierpen op hun buit en honderd en veertig van de voornaamste burgers, die als gijzelaars werden meegevoerd voor de brandschatting, welke de stad had aangeboden te betalen, gingen zwijgend tusschen de paarden, waarop de monsters gezeten waren, die na hen van alles beroofd, en hun vrouwen en dochters onteerd te hebben, nog den spot dreven met hun droefgeestigheid, en hen met de punten van hun speren aanspoorden, als de smart of de jaren sommige nu en dan niet snel genoeg deden gaan.

Perrol, die met Walson vooraan reed, zei, terwijl zij de hoogte opreden, die

tusschen Laren en de stad ligt: „Het zal mij benieuwen, of men mijn mannen heeft durven terughouden, of dat zij Utrecht of Amersfoort in 't geheel niet bereikt hebben.”

„Ik denk het eerste, Messire,” hernam Walson; „want niemand heeft immers vermoed, wat wij van zins waren, en van het Hollandsche krijgsvolk is in dezen omtrek geen mensch te vinden.”

„Ik weet het,” zei Perrol; „maar ik ben bevreesd, dat bisschoppelijke ruiters hen hebben opgelicht. Als het die verdoemde Van Schaffelaar maar niet geweest is, want de bruidegom zal misschien eens in de nabuurschap van Amersfoort gekomen zijn, om wat dichterbij zijn bruidje te wezen.” Nu lachte hij, maar vervolgde meer ernstig: „Het zou een nieuwe dienst zijn, waarvoor ik hem bedanken moest; ik zou ook beter gedaan hebben Quintijn met vijf en twintig man af te zenden; maar ik troost mij met den buit, en dat Froccard er ten minste ook bij geweest is.”

„Indien de anderen gebleven zijn, Messire,” zei Walson, „dan wed ik, bij mijnheer St. George, dat hij er zich niet zal hebben doorgeslagen.”

„Maar misschien wel doorgelogen, Walson,” zei Perrol vroolijk. „Doch zie eens welk een verrukkelijk gezicht zich hier voor ons opdoet; wat een aantal zwaar beladen wagens; jammer maar, dat wij zoo weinig klinkende munt gevonden hebben.” Walson hield nu ook zijn paard staande, zag om en zei lachend: „Ik voel nu geen spijt meer, dat wij Naarden verlaten hebben, want wat er is achtergebleven, is niets meer waard. Ha, ha, het is een verhuizing, die zeer gemakkelijk gaat en waarvan wij alleen de voordeelen hebben.”

„Zoo is het!” riep Perrol; „maar geloof mij, hoewel de som, die zij ons zullen brengen, omdat wij den rooden haan niet in hun huizen gestoken hebben, nogal van belang is, spijt het mij, dat ik mij heb laten overhalen, want niets is aangamer, wanneer men een stad bij wijze van processie verlaat, zooals wij deze, dan dat men haar achter zich in brand ziet staan; de vlam en de rook geven meer levendigheid aan het tooneel. De laatste maal nog zag ik het aan de Schaffelaar; men kan verzekerd wezen, dat men niets achterlaat; niets verwoest gemakkelijker dan het vuur: één brandende toorts in een huis of een schuur geworpen, vernielt een heele stad; 't is evenals een bal, die vanzelf langs de helling loopt, waarop men hem gelegd heeft.”

Een oogenblik daarna ontdekten zij, ter zijde van den weg, een der ruiters, die was afgezonden, en dood achter het kreupelhout lag. Perrol gelastte, zonder verder iets te zeggen, aan die achter hem reden, hun makker op te nemen en op den eersten wagen te leggen, die voorbij zou komen. Nu reed hij met Walson een eindje vooruit, en onderhield zich met hem over zijn bijzondere belangen; hij gaf hem last eenige geldzaken met heer Loef van Oosterweerd af te doen, en gaf niet onduidelijk te kennen, dat hij dezen ervan verdacht, zoowel aan heer David van Bourgondië, als aan de Utrechtsche partij geld te leenen, op een wijze, dat hij, buiten de dadelijke voordeelen, hoop had om, welke partij ook meester bleef in de toekomst, zijn voorschotten met woeker terug te krijgen. „Het is een slimme vogel,” vervolgde hij lachend: „maar ik kan goed met hem overweg en ik geloof, dat wij het verstandigst zullen doen, het graan, dat daar

ginds op onze wagens ligt, inééns aan hem over te doen. Er is tegenwoordig gebrek in Utrecht aan granen en als ik dan aan iederen ruiter geld geef, zal hij altijd nog meer voordeel hebben, dan dat hij zelf zijn aandeel te gelde maakt.” „De meubelen en de andere roof blijven hun toch nog over,” zei Walson; „zij hebben reeds voordeelen genoeg, en velen hebben een aardige som aan geld of goud- of zilverwerk in hun zadeltasschen.”

„Te veel is niet eens goed,” merkte Perrol aan, en vervolgde: „Maar van heer Loef gesproken; om een voorbeeld aan te halen: toen ik op den dwarsdijk lag, vertelde hij mij, dat hij naar Wijk moest, omdat zijn nicht dien knaap, die onder Van Schaffelaar dient, wenschte te zien; maar de zaak was eigenlijk, dat hij heer David een som gelds en misschien een paar inlichtingen kwam brengen; en in Utrecht deed hij het voorkomen, alsof hij naar de paardenmarkt geweest was, om een paar paarden te koopen, waaraan men in Utrecht gebrek had.”

Walson deelde daarop aan Perrol een besluit mee, dat hij genomen had, namelijk, om Ada ten huwelijk te vragen; en nadat deze hem meesmuilend had aangeboord, barstte hij in een luid gelach uit. „Op mijn eer, edele Brit!” riep hij, „dat zou de grootste zotternij wezen, die ooit door een Engelsman begaan werd; maar wilt gij mij dan verlaten, of zijt gij voornemens met uw gekke vrouw de Zwarte Bende te volgen? Maar gij gekscheert, Walson, mijn luitenant, getrouwd met jonkvrouw Ada, ha, ha, ha, dat zou te veel eer zijn voor mijn banier!”

Doch Walson beduidde hem, dat hij in vollen ernst sprak, en zei, dat hij zich minder om de onnoozele jonkvrouw, dan wel om haar vermogen bekommerde, en dat hij haar zonder eenig hartzeer in dit land achterlaten, maar zorgen zou haar goederen van te voren tegen baar geld te verwisselen; ook sprak hij van heer Loef en diens zoon.

„Ja, ja, gij hebt gelijk,” zei Perrol, „die Reynoud is een stugge knaap, die evenmin als zijn vader eenige ridderlijke deugden bezit; hij draagt ons niet bepaald groote vriendschap toe; wees daarvan verzekerd. Maar bekommer er u niet over: hij zou in staat zijn u een langen brief te schrijven, ten einde u zijn verontwaardiging te kennen te geven over uw voornemen om zijn nicht te trouwen; doch daarbij zou hij het ook laten. Ik wil er al mijn paarden onder verwedden, dat hij nog nooit een mensch gedood heeft,” riep hij lachend: „maar, waarde heer luitenant, er zijn erger hinderpalen dan de zotte grillen van dien knaap; hoor eens en luister. Ada van Rijn is een zusters dochter van heer Loef van Oosterweerd; haar vader, die zijn vrouw reeds vroeg verloren had, was bevreesd, dat zijn dochter, die toen reeds niet wel bij het hoofd geweest moet zijn, een man zou trouwen, die niet voor haar geschikt was; daarom heeft zij slechts het vruchtgebruik van haar goederen, zoolang zij ongetrouwd blijft. Doch zij kan geen huwelijk aangaan, zonder verlof van haar oom, indien zij niet een aantal goederen wil verliezen, die haar grootste vermogen uitmaken, en welke goederen in dat geval op haar neef overgaan. De heer Loef, die sedert den dood van haar vader eenige voogd is, omdat zij geen andere bloedverwanten heeft, heeft vruchteloos getracht Ada over te halen, zich met haar neef in den echt te verbinden, waartoe hij reeds de toestemming

te Rome had weten te verwerven; want hoewel Reynoud, geloof ik, waarlijk op haar verzot is, heeft zij zijn aanzoeken van de hand gewezen. In dien tijd had heer Loef dus belang, alle vrijers te verwijderen, op wie hij niets zou kunnen aanmerken; maar toen kreeg zij opeens de kuur in het hoofd, om op dien Frank, zoo heet hij, geloof ik, te verlieven en dit stond den oom aan, want tegen dat huwelijk, dat hij in het geheim wenschte, zou hij zich in het openbaar verzet hebben; daarom heeft hij alle moeite aangewend, om dien gemeenen jongen aan zijn nicht te koppelen. Doch hetzij deze iets bemerkt heeft van de zaak, hoewel weinig menschen er het rechte van weten, of dat hij geen zin had in de gekke meid, heer Loef deed moeite tevergeefs, om de goederen op deze wijze te benaderen, en zij kunnen dus zijn zoon nog ontgaan.” „Maar ik ben een Engelsch Edelman, Messire!” riep Walson. „De oom zou mij dus tevergeefs de goederen van mijn vrouw trachten te onthouden; ik ben uw luitenant, en gij zoudt immers niet toestaan, dat men mij die beleediging aandeed.”

„Neen, Walson,” hernam Perrol, „en niet onwaarschijnlijk zou hij zich wel wachten, om mijn luitenant zijn huwelijksgoed te onthouden, of te kennen geven, dat hij aan uw adellijke afkomst twijfelde, maar,” vervolgde hij lachend, „andere bezwaren doen zich op, edele Brit! Ik geloof, dat de edele jonkvrouw liever als maagd zal sterven, dan u tot man nemen; zij bemint dien knaap immers.”

„Wat scheelt het mij, wien zij bemint,” riep Walson driftig, „laat haar met dien gemeenen ruiter naar den duivel loopen, Messire, al wat gij mij gezegd hebt, schrikt mij niet af; ik zal haar noodzaken mij te trouwen, en, bij mijnheer St. George, ik zal noch de eerste, noch de laatste zijn, die met geweld een vrouw genomen heeft.”

„Bravo!” riep Perrol vroolijk, „het huwelijk is een heilig sacrament, Heer bruidegom! Ik wensch u veel geluk, maar ga bedaard te werk; mogelijk weet ik u binnenkort de juiste woonplaats aan te wijzen van een aardig wijfje, dat u een middel zal verschaffen, om het hart van jonkvrouw Ada te vermurven, of u in een beeldschoonen jonkman te herscheppen; en misschien weet ik u dan zelfs ook den prijs wel op te geven. Wees nu zoo goed onze achterhoede eens te bezoeken, om te zien of alles geregeld voortgaat, want wij vorderen traag, dunkt mij.”

Toen Walson vertrokken was, riep Perrol Vidal, die een eindje ter zijde reed, gaf hem eenige bevelen, en terwijl zijn knaap spoorlags in de richting van Amersfoort wegreed, zong Perrol een Fransch liedje, deed zijn paard nu eens draven, dan weer stappen of in den vollen ren plotseling stilstaan, of hij staakte zijn gezang en lachte luid; want hij beloofde zich plezier van Walson's vrijage.

* * *

VII.

DE HUNNEN-SCHANS.

Daar is een Eunjier-wijf in dit gewest te vinden.

J. CATS.

Die schans beheerschte veld en golven —

Van daar trok 't vreemde wachtvolk uit,

De Veluw langs, op moord en buit. —

A. W. SMALT Wzn.

Niet zoo vroeg als hij wel gewenscht had, verliet Perrol den volgenden dag Amersfoort, vergezeld van Vidal en een twaalftal van zijn vertrouwdste ruiters; de bezorging en verdeeling van den roof hadden hem eenige moeite gegeven, en alleen zijn tegenwoordigheid was in staat geweest, om een bloedbad onder de woestelingen, die zijn bende uitmaakten, te voorkomen; ieder wilde zich het meeste toeëigenen, hoewel de buit gewoonlijk gelijkelijk verdeeld werd. Hij had ook vele woorden moeten verspillen, om de plundering van het ongelukkige Naarden aan Martha en haar dochter uit een voor hem eenigszins gunstig oogpunt doen zien; en het was niet uit eenig menschelijk gevoel, dat hij misschien ook nooit gekend had, dat hij vrouw Martha verzocht had, vader Van Broechuijsen in zijn naam te verzoeken, de gevangen burgers met zijn troostredenen te sterken, voordat zij naar Utrecht vertrokken, en hen voor zijn rekening behoorlijk van voedsel te laten voorzien. Om dezelfde reden gelastte hij in hun bijzijn aan Walson, de gijzelaars niet te snel te laten gaan, en hun de noodige rust te gunnen. Hij zocht door dit alles zich voor te doen, alsof hij zoo veel mogelijk trachten wilde het lot van de ongelukkigen te verzachten, die zijn plicht hem gedwongen had met zich mee te voeren, en hij beklagde zich over het leed, dat een krijgsman in den oorlog genoodzaakt is zijn medemenschen aan te doen.

Het hoofd der Zwarte Bende reed met zijn geleide door het Hooge Land op de brug aan, die over het watertje de Laak ligt, en voorts door het moerassige land, dat ter weerszijden van het riviertje lag, naar Nijkerk, dat door eenige Utrechtsche voetknechten was bezet. Zonder zich hier echter op te houden, trok hij de een poort in, en de andere uit. De grond was hier hooger en beter voor de paarden; Perrol reed vooruit op een zwart paard, en scheen vol ongeduld, om het doel van zijn tocht te bereiken. Vidal volgde hem, en zag nu en dan met belangstelling over het land, dat zich ter rechter- of linkerzijde van den weg opdeed, en de ruiters, die, evenmin als de knaap, wisten waarheen zij gingen, volg-

den hun meester, terwijl zij zich onderling vermaakten met snoeverijen op de gruweldaden, welke zij in Naarden hadden gepleegd.

Het had den vorigen dag uit het noorden gewaaid; de wind was echter gedurende den nacht zuidelijk geworden, en Perrol voorspelde zich goed weer, toen hij uitreed; echter hinderde hem van tijd tot tijd de wind, en dan haalde hij zijn met zwart bont gevoerden rok dicht om den hals toe. Hij droeg een open helm met de roode pluim, en zijn borstharnas; maar zijn armen en beenen waren niet gewapend. Zijn knaap was even licht gewapend als hij, en het ijzer van hun helmen en harnassen was glad geschuurd; doch zijn mannen van wapenen staken van het hoofd tot de voeten in hun zwarte wapenrustingen; zij droegen hun lange speren met scherpe punten.

Nadat zij door een armzalig gehucht van een paar hutten gereden waren, vroeg Perrol aan een landman, die een ouden knol, met takkenbossen beladen, voor zich uitdreef, hoe ver hij nog wel van Putten verwijderd was, en of hij hem ook langs den naasten weg naar de Hunnen-schans kon brengen. Nadat de kinkel hem een langen tijd bevreesd had aangestaard, gaf hij ten antwoord, dat hij omstreeks halverwege Putten en Nijkerk was, maar dat hem geen Hunnen-schans in de buurt bekend was; doch wel een klein gehucht in het Hunnen-veen, dat rechtsaf naar den kant van Putten lag.

Het verwonderde Perrol, dat de kerel niets wist van de Schans, waarvan de pater hem toch met zooveel zekerheid gesproken had. Hij besloot geen nadere vragen aan den lompen boer te doen, die voor zijn akelig paard bevreesd scheen, en reed, zonder iets te zeggen verder. De boer, met zijn muts in de hand, boog tot de aarde voor Perrol, Vidal en voor elk der voorbijrijdende ruiters, blij zoo gemakkelijk aan deze ontmoeting ontkomen te zijn. Doch de achterste ruiter gaf hem, juist terwijl hij zijn hoofd zoo diep boog, dat zijn rug een horizontaal vlak vormde, een slag daarop met zijn speer, zoodat de arme boer een gil gaf en plat op den grond viel. Perrol zag om en lachte, toen hij den kerel zag liggen, zonder te onderzoeken, wat men hem gedaan had, en de ruiters, die herhaaldelijk omzagen, riepen lachend: „Wij gelooven, duivelsche Tuimelaar, dat gij den schoft hebt doodgeslagen; want hij staat maar niet op.” Deze antwoordde echter: „Ho, ho, jongens, zulk een gemeene kerel zal wel te veel gewoon zijn aan een dracht knuppelslagen, om zoo spoedig zijn stomme ziel uit te blazen, omdat ik slechts even zijn schoft heb aangeraakt.”

Hij had gelijk; want toen de boer dacht, dat zij ver genoeg verwijderd waren, zagen zij, hoe hij een eind maakte aan het doodliggen, opstond, en zijn paard met spoed voor zich uitdreef. De ruiters lachten. De Tuimelaar zette zijn hand aan den mond, en schreeuwde, en toen de boer omzag, wendde hij zijn paard, velde zijn lans, en deed alsof hij op hem af wilde rijden. Nauwelijks zag de onnoozele boer, welk gevaar hem dreigde, of hij liet zich weer op den grond vallen, tot groot vermaak van de ruiters. En toch hoorde men weldra geen enkelen lach meer onder hen; zelfs waagden zij het niet eens om luid te spreken; want Perrol, die ook den schreeuw gehoord had, dien de Tuimelaar had gegeven, had zich omgewend en met een dreigende stem geroepen: „Stilte!” Dit enkele woord was genoeg geweest om hen weer in zwijgende werktuigen van zijn

wil te herscheppen, terwijl hij zelf wenschte dat zijn ruiters hun buit reeds verbrast en doorgebracht hadden, want hij wist, dat zij nimmer gehoorzamer en stouter waren, dan wanneer het gebruik der beurzen weer voor een tijdje bij de bende, als geheel noodeloos, scheen te zijn afgeschaft.

Het speet Perrol nu wel, dat hij niemand uit Amersfoort had meegenomen, om hem als wegwijzers te dienen, want hij, noch één der zijnen was hier ooit geweest. Zoo voortrijdend, zag hij voor zich uit, toen de grond weer hooger en vaster begon te worden dan het gedeelte van het land, dat zij het laatst waren doorgetrokken, een weinig terzijde van den weg, een man op een boom zitten die omgewaaid of geveld was. Hij besloot nog eens te vragen, of hij op den goeden weg was; want er liepen zooveel waken en sporen, nu hier, dan daar, dat hij bevreesd was, dat het geboomte, dat vóór hem lag, misschien een bosch was, waar de rechte weg nog veel moeilijker zou zijn te vinden, als men er eenmaal in was. De oude man, die onverschillig scheen voor den naderenden troep, was bezig een stuk brood te eten, en zijn ruigharige hond zat naast hem geduldig af te wachten, dat zijn meester hem iets gaf. Hij zag niet op, voordat Perrol zijn paard stilhield aan de diepe greppel, welke hier langs den weg liep, en deze hem toeriep:

„Hei daar, oude, gij moest mij den weg eens wijzen!”

De oude man, wiens kleeding bijna ruig was als de harige huid van zijn hond, riep tot antwoord: „De wegen, die wij moeten volgen, loopen uit elkander, en de weg dien ik u zou wijzen, zou zeker niet naar uw zin zijn.”

„Een wonderlijke kerel, Vidal,” riep Perrol; „mogelijk meent hij, dat hij alléén de voetpaden kent; maar ik heb die stem reeds gehoord, en hem meer gezien. Kent gij hem niet?” eindigde hij, en zag oplettend naar den ouden man, die bedaard zijn brood at, en zijn hond met een hand een teeken gaf, om bij hem te blijven.

Vidal scheen hem echter niet te kennen of te willen herkennen, en Perrol riep nogmaals: „Wat denkt gij van het weer, kerel?” Maar het korte antwoord, dat hem grommig werd toegeschreeuwd, was: „Ik denk niets van het weer, maar eet, gelijk gij ziet.”

Toen riep Perrol, die met ongenoegen de wijde greppel en den hoogen wal aan de andere zijde bezag, driftig: „Vreet uw barst vol, gemeene boer! Maar zeg mij eerst, of wij dicht bij Putten zijn.”

„Putten! putten!” riep de oude spottend, die nu opstond en een langen stok opnam, welke naast hem had gelegen, hé, hé, paardenman, daar moet gij al voorbijgereden zijn.”

„Voorbijgereden, kerel!” riep Perrol verwonderd, „en ik kom van Nijkerk, en ben nog geen dorp voorbijgetrokken.”

„Wel zoo! Wat wilt gij mij nu wijsmaken?” schreeuwde de andere lachend, „hebt gij in Nijkerk geen putten gezien, paardenman? Gij meent immers waterputten?” En gevolgd door zijn hond, stapte hij voort over de heide, waarmee de grond hier en daar begroeid was.

„Hij is het! Verdoemd, het is dezelfde!” riep Perrol driftig, die zijn paard niet wilde wagen, om over de steile diepte te springen. „Zit af, ruiters, en sleept dien

ellendigen boef hierheen. Met speed, kerels, *Per moio!* Het zal voor het laatst zijn, dat zulk een oud galgenaas zich met een voorbijganger vermaakt."

Snel wierpen de ruiters zich uit den zadel, en aan Vidal de teugels toe, en één hunner sprong in de greppel; doch deze diepte, waaruit men misschien turf gestoken had, was zoo drassig, dat hij geen voet kon verzetten, maar tot aan zijn kniestukken in den grond zakte. Zijn makkers vonden het niet raadzaam hem te volgen, en staken hem het achtereinde van een speer toe, om hem er uit te halen. Nu riep Perrol opeens: „Voor den duivel! Daar verdwijnt hij! Ha, die verdoemde diepte!"

De Tuimelaar, die zeker zijn meester genoeg wilde doen, nam vijf speren, en stak die met de punten in de aarde aan de overzijde van de greppel. Zij waren nauwelijks lang genoeg om nog een klein eind aan zijn zijde op den grond te kunnen rusten: toch liep hij over deze brug van speren, en beklom toen, echter niet zonder moeite, de overzijde. Zoo hard hij loopen kon, volgde hij nu de richting, welke de onbeleefde, oude man genomen had, maar vruchteloos; want toen hij besluiteloos staan bleef, en Perrol hem toeriep, dat hij zou voortgaan, antwoordde hij, dat er zooveel greppels en sleuven in den grond gestoken waren, dat het onmogelijk was, om te weten waar men zoeken moest.

Perrol riep hem dus terug; de ruiter was intusschen weer op den weg getrokken en veegde de modder van zijn wapenrusting af. Vervolgens zaten zij weer op, en Perrol vervolgde zijn weg, na nog een nijdigen blik over het veld geworpen te hebben, waar de oude man verdwenen was. Hij had echter de moeite kunnen besparen om dezen onvriendelijken wegwijzer eenige inlichting te vragen; want het geboomte, dat hij voor zich gezien had, was een gedeelte van het Putter bosch, dat zich in dien tijd ook aan deze zijde van het dorp uitstreckte. Spoedig viel hem de molen in het oog, dien hij reeds in de verte had kunnen zien, indien hij met de ligging der plaats bekend geweest was; korten tijd daarna reed hij het dorp binnen, en de onzekerheid, waarin hij verkeerd had, deed hem ten stelligste besluiten niet verder te gaan, zonder iemand als gids mee te nemen.

In het dorp, dat nogal groot was, viel hem, toen hij de kerk naderde, welke aan St. Pancras geheiligd was, een huis in het oog, dat op den hoek van het kerkhof lag, en waar een aarden drinkkan, aan een stok gebonden, uitstak. Voor de deur van dit huis, dat, zoo vermoedde hij, een herberg was, hield hij stil. Hij en zijn ruiters werden van alle zijden nieuwsgierig gadeslagen door de bewoners van dit eenzaam gelegen dorp, die door het woeste uitzicht der Zwarte Ruiters bevreesd en beducht waren, dat het misschien de voorhoede was van een naderende bende. Zij rilden reeds bij de gedachte aan plundering en brandstichting, en vreesden voor den wintervoorraad; maar toen de vreemde gasten zwijgend, doch rustig door het dorp trokken en voor de kroeg stilhielden, waar een geschilderde afbeelding van den apostel St. Andreas boven de deur was vastgespijkerd, begon de moed te herleven, en waren zij zoo stout de ruiters te naderen, om te zien, hoe deze afstapten, en, op bevel van den man met de roode pluim, de paarden naar den stal brachten. Toen de bevelhebber zijn paard aan zijn knaap overgaf, een onverschilligen blik op de gapende boeren wierp en in huis trad, staken zij de hoofden bij elkander, om te gissen, welke edelman en

welk volk het zou zijn, en wat vader Plemp wel aan zijn gasten zou kunnen verdienen. Zij werden echter gestoord in deze berekening, die hen, vrij onbeleefd, tot aan de deur had doen naderen, in de hoop door een reet te kunnen ontdekken, wat de edelman gebruikte of deed; want de Tuimelaar, die van den stal, buiten om het huis kwam, en de deur bezet vond, gaf met zijn bijna geheel met ijzer bedekten voet een der boeren en trap onder zijn ruggegraat, zoodat hij, als een looden kogel uit een spring-aal, tusschen hen, die tegenover hem stonden, geworpen werd. Een uitroep van verbazing en schrik volgde; maar nadat de Tuimelaar met zijn ijzeren handschoenen nog twee boerenwangen had beploegd, nam de heele troep de vlucht, om misschien, op een veiliger plaats, hunne veronderstellingen en berekeningen te vervolgen.

Perrol stond bij het vuur, waarop men een paar takkenbossen geworpen had; hij scheen te praten met vader Plemp, die in een nederige houding voor hem stond, en toen de Tuimelaar binnentrad, en de deur op de klink deed, vroeg hij, wat daar buiten gebeurde.

„Niets, Messire,” antwoordde deze lachend, „maar de boeren zijn in alle landen hetzelfde: dom, lomp, onbeschoft en nieuwsgierig; zij waren zoo druk bezig om te zien, hoe een edelman zich verwarmt, dat ik er mij met handen en voeten heb moeten doorworstelen.”

De aanvoerder der Zwarte Bende gelastte nu den waard de paarden behoorlijk te laten voeren, en tevens dat elk der ruiters zich van brood zou voorzien, in geval het eerstvolgend dorp soms te ver verwijderd was, en stond hun toe, als de staldienst was afgeloopen, zich hier in het voorhuis, bij het vuur, spek, brood en bier te laten voorzetten.

„Heer,” zei de boerenwaard, „er is morgen een plechtige dienst ter eere van St. Andries, en heden is het vastendag; uw rijzige ruiters zullen zich dus met bier en brood wel vergenoegen.”

„Ik geloof van neen, boer,” antwoordde Perrol lachend, „maar stel u gerust: mijnheer St. Andries zelf zou met hen gerust een stuk spek eten; want zij hebben zich door een langdurig vasten voor dezen tocht, die een heilig doel heeft, voorbereid; ook heb ik dispensatie van den eerwaarden vader, heer David, Bisschop van Utrecht.” Deze reden scheen vader Plemp gerust te stellen, en hij gelastte zijn vrouw spoedig alles gereed te maken, terwijl hij den heer naar de kellenarij zou brengen.

Vidal was intusschen teruggekeerd; en nadat Perrol met hem een beker van het bier, dat bij het vuur warm was gemaakt, gedronken had, wikkelde hij zich in zijn gevoerden rok, en verliet met zijn knaap en den waard te huis.

Een klein eindje buiten Putten, aan den ingang van het bosch, stond de Celle of Uithof, gewoonlijk de Kellenarij genoemd, waar de kellenaar en onderkellenaar woonden, twee geestelijken uit de abdij Abdinckhof te Paderborn, die de inkomsten der abdij, waaraan veel land op de Veluwe toebehoorde, moesten inzamelen.

Toen Perrol vóór het gebouw aankwam, dat een zeer oud aanzien had, was hij verwonderd, dat het zoo groot en zwaar was, en voornamelijk, dat de brug, die over de gracht lag, was opgehaald. De waard uit de herberg zei hem, dat zij

misschien gehoord hadden, dat er krijgsvolk in het dorp was aangekomen, en daarom het huis gesloten hadden, en verzocht hem eenige oogenblikken te wachten. Hij liep daarop naar de gracht, en riep, dat er een vreemde edelman was, die den kellenaar wenschte te spreken, en eenigen tijd daarna daalde de brug neer; want men maakte zeker geen zwaarigheid, den vreemdeling, die zich op een afstand zoo edel voordeed, met zijn knaap te ontvangen. Er waren nogal wat knechts in het huis; en naar de honden, die op de plaats vastlagen, en sommige bedienden, die pijlen en bogen in de hand hielden, toen hij in het gebouw trad, oordeelde Perrol, dat de geestelijke heeren liefhebber van de jacht en misschien wel beducht geweest waren voor een aanval op de kellenarij en de gegaarde penningen van den abt. De kellenaar was een oud, afgeleefd man, die, in zijn stoel zittend, Perrol ontving, en hem verschooning verzocht, dat hij hem niet tegemoet was gekomen, omdat hij sinds verscheiden jaren zijn kamer niet meer verliet. De broeder, die hem in het bestuur der goederen bijstond, was dezen morgen, zoo zei hij, naar Apeldoorn vertrokken, waar zijn tegenwoordigheid vereischt werd, en zou niet voor den anderen dag terugkomen. Hij vroeg hem verder, waaraan hij het te danken had, dat hij in zijn nederige Celle een bezoek ontving van den krijgshaftigen ridder, dien hij het geluk had bij zich te zien.

Perrol antwoordde hem zonder zich te bedenken, dat hij op eigen kosten in het leger van den hertog diende; dat hij een Brabantsch edelman was, die zich steeds beijverd had, zijn arm te leenen tot beveiliging van de onschuld en de heilige Moederkerk.

„Uw doel is edel, Heer,” zei de kellenaar, die nieuwsgierig was, wat deze dolende ridder hem toch wel zou hebben te vragen, „maar waarin kunnen wij u van dienst zijn?”

„Mijn doel, zeer Eerwaarde,” antwoordde Perrol, „is om deze omstreken te verlossen van de heks, die hier ergens in een oude schans moet wonen; en daar ik zie, dat gij zelf mij niet kunt vergezellen, is mijn verzoek om iemand als wegwijzer mee te geven.”

De kellenaar zag verwonderd op, en trachtte hem zijn voornemen uit het hoofd te praten, door hem al de gevaren voor te stellen, die hem konden overkomen, en eindigde met te zeggen, dat hij misschien zijn ijver voor het belang der heilige kerk te ver dreef; dat, zoodra het hem gelukte de heks te verdrijven, de herders en het landvolk, minder bevreesd voor de macht van den boozen geest, ook minder belang zouden stellen in de vereering van de heiligen, welke zij nu in den nood aanriepen.

„Gij zoudt wel gelijk kunnen hebben, eerwaarde Heer,” hernam Perrol lachend; „maar ik blijf bij mijn besluit; ik heb altijd gehoord, dat men een goede daad doen moet, zonder de gevolgen te berekenen; en de waarzeggende geest, dien mijnheer St. Paulus uitdreef, bracht meester Simon zeker nog meer voordeel aan dan de gewijde ringen of andere dingen, die gij hier aan het domme volk verkoopt, aan uw abdij. Ik weet wel, dat meester Simon niet tevreden was; maar gij, mijn waarde Heer, die zelf de leer van het heilige kruis predikt, zult immers de verdelging van een verdoemde heks niet wraken.”

De kellenaar scheen de onnauwkeurigheid van deze aanhaling niet eens te bemerken en zweeg; want de woorden van den vreemden krijgsman en diens spottende blik brachten hem van zijn stuk, en hij riep binnensmonds zijn geliefkoosde patronen aan, toen hij den langen ruitersman met den rooden vederbos, die nu opgestaan was, tegenover zich zag staan. Er lag iets dreigends in den lach van Perrol, en de kellenaar was bevreesd, dat het de satan zelf was. „Indien u zooveel aan het wijf gelegen is, kellenaar,” vervolgde Perrol, „zoo zal ik haar in vrede laten rusten; maar ik vorder van u terstond honderd rozenobels, en als het volle maan is, zult gij mij te middernacht een zwarten haan brengen op den galgenberg van Amersfoort.”

„Heer!” riep de kellenaar, die vergat, dat hij in maanden tijds niet had kunnen staan, veel minder gaan, en nu opstond om de kamer te verlaten. De eisch van den vreemdeling deed hem de haren onder zijn priesterkmuts te berge rijzen; maar Perrol drukte hem lachend weer op zijn zetel neer en zei spottend: „Zeër eervoorde Vader, ik schertste slechts; ik ben mijnheer satan niet en wenschte slechts te onderzoeken, of gij als een braaf geestelijke, een afschuw hebt van den boozen geest. Ik zie nu, dat gij slechts geschertst hebt, toen gij zooveel belangstelling voor die verdoemde heks toondet: ik verzoek u dus mij een van uw dienaren als gids mee te geven.”

De kellenaar maakte echter vele bezwaren en zei, dat geen van zijn knechts hem zou durven vergezellen, zoodat Perrol gemelijk uitriep: „Ik had gehoopt, dat een der geestelijken mij zou hebben vergezeld; doch nu dit niet kan, verlang ik ten minste een van hun knechts, die ik daareven gewapend gezien heb, alsof het hier een sterk slot, maar niet de woning van een paar papen ware.”

„Ook de woning van de dienaren der kerk moet bewaakt worden, mijn zoon,” zei de kellenaar, die zijn tegenwoordigheid van geest teruggekreken had; „blijf dus, en ik zal u wijn en brood laten voorzetten, of vertrek in vrede.”

„Het laatste, mijn waarde Heer, bevalt mij het beste,” hernam Perrol; „maar ik geef u den raad om veel pijlen te laten vederen en punten; want, bij mijnheer St. George, uw woning ligt hier zoo eenzaam, dat het mij niet verwonderen zou, indien een paar stoute knapen eens op de gedachte kwamen, om de pacht-penningen van den heer abt te komen afhalen.”

De kellenaar boog ootmoedig het hoofd, en zei plechtig: „Wat onze Heer Jezus wil, dat aan zijn dienstknechten geschiede, dat zullen zij geduldig dragen; maar ook meer niet; en indien, wat gij zegt, een bedreiging is, dan vergeven wij het u.”

„Het is alleen een raadgeving, bijgeloovige paap!” riep Perrol, die zich verwijderde; „maar reken niet meer op het voordeel, dat de heks u zal aanbrengen, en bid, dat het u niet in het eeuwige vuur moge storten, dat gij het rijk van satan niet hebt omvergeworpen, uit belang voor eenige luie monniken.”

Het speet Perrol, dat hij zoo nutteloos zijn tijd verbeuzeld had; toch verheugde het hem, dat hij eenigszins bekend geworden was met de ligging van het gebouw; daarom alleen was het misschien, dat hij, toen hij bij Vidal kwam, die hem op de plaats wachtte en met de knechts sprak, nog een oogenblik vertoefde, den muur in oogenschouw nam en luid vroeg: „Is er onder die brave jongens iemand, die mij naar de Hunnen-schans den weg wil wijzen! Op mijn eer, hij zal zich over

mijn vasthoudendheid niet te beklagen hebben." Toen zij zwegen, riep hij verwonderd: „Hoe! Niemand?"

Een hunner zei: „Neen, heer. Ik geloof ook niet, dat er iemand in het dorp is, die u, vooral met dit weer, er heen zou durven brengen; hoor den wind eens opsteken; de satan zal dezen nacht mooi weer hebben in de Hunnen-schans."

„Ik zou dus niemand kunnen overhalen?" vroeg Perrol aan hem, die gesproken had, en deze antwoordde: „Ik geloof neen, Heer. Niemand zou er u durven brengen dan de oude Ralph, indien hij het al doen wilde; want hij is wat eigenzinnig."

„En wie is dat?" vroeg Perrol snel, „waar kan ik hem vinden?"

„Het is een oude herder, Heer, die nu hier, dan daar zwerft; dus als gij op hem wacht, zoudt gij lang hebben moeten zoeken om hem te vinden," kreeg hij ten antwoord. Daar ook deze hoop om zonder geweld een gids te krijgen, vervlogen was, en hij de ligging van het huis in zijn hoofd geprent had, wenkte hij Vidal hem te volgen, en verliet de kellenarij, al de knechts verwonderd latend, wat hij toch in de Hunnen-schans wel mocht hebben te doen. Zoodra hij in *de Heilige Andreas* was teruggekeerd, vroeg hij of zijn ruiters en de paarden gereed waren, en gelastte dadelijk op te zadelen. Nadat hij vader Plemp betaald had, verzocht hij dezen iemand op te zoeken, die hem tegen een goede belooning als wegwijzer naar Apeldoorn zou willen vergezellen.

De waard zei, dat het hem leed deed, dat hij te oud was om zelf mee te gaan; maar dat hij Slimmen Jasper zou roepen, een vroolijke borst, die hem best terecht zou brengen.

Terwijl vader Plemp er op uitging, verheugde Perrol zich, dat hij op deze wijze iemand mee zou krijgen, daar de naam van de Hunnen-schans iedereen al dadelijk scheen af te schrikken; het speet hem echter, dat die Ralph niet in het dorp was; want hij had gaarne iemand gehad, die goedschiks meeinging. Het getrappel der paarden op de steenen, die voor de deur lagen, deed hem naar buiten gaan, en hij zag met genoegen, dat zijn paarden er zoo frisch uitzagen, toen juist de waard terugkwam met een man van kleine gestalte, maar die zeer schrandere uit zijn oogen zag, en dien hij hem voorstelde als Slimmen Jasper. „Zijt gij genegen mij den weg naar Apeldoorn te wijzen, Jasper?" vroeg Perrol. „Ja, edele Heer," hernam deze, en boog, hoewel hij de muts ophield: „maar ik verzuim veel, want de wind zal goed zijn om te malen, en ik reken op een goede belooning."

„Die zeg ik u toe," zei Perrol lachend, „maar ik geloof, dat gij niets verzuimt: dit is immers geen weer om de zeilen aan den molen te slaan. Voor den duivel, het stormt, Jasper!"

„Ik wil zeggen, als hij een weinig gaat liggen, Heer," antwoordde de ander meesmuilend, waarop Perrol vervolgde: „Rogardo, neem dezen molenaar achter op uw paard. — Kom, Jasper, zit op; want wij hebben haast."

De molenaar klom nu op het paard, terwijl de ruiter, dien Perrol genoemd had, en die een Italiaan scheen te zijn, hem de hand reikte; maar hij zei lachend: „Ik bid u, edele Heer, noem mij Slimmen Jasper, zooals heel Putten doet; want er zijn meer Jaspers in het dorp."

„Wijs ons dan den weg, Slimme Jasper,” zei Perrol, die te paard steeg; en de molenaar wees met zijn hand den ruiters, waarachter hij zat, den weg aan, welken hij volgen moest. Vader Plemp groette hem tot de aarde, terwijl de boeren en dorpelingen op een afstand stonden te kijken, maar evenals de waard uit *de Heilige Andreas*, zich als knipmessen bogen, toen Perrol omzag.

Slimme Jasper nam zijn weg langs de kellenarij, en weldra gingen zij het Putter Bosch binnen. De boomen, bijna van alle bladeren beroofd, hadden een treurig aanzien, en de wind, die door de takken blies, scheen ook de laatste te willen doen vallen. Hoewel hier meer beschutting was dan op de vlakte, was het er bijna even guur, en Perrol bemerkte, dat hij zich met het weer te veel geveleid had. De weg was zeer moeilijk voor de paarden; want de gevallen bladeren maakten dien glad en glibberig, en daarbij was hij zoo smal, dat er geen twee ruiters naast elkander konden rijden.

„De weg is niet best, Slimme Jasper,” zei Perrol, die achter Rogardo reed, „hadt gij geen beteren kunnen nemen?”

„Zeer zeker, Heer! Maar geen die nader is en beter beschut voor den wind,” antwoordde deze en vervolgde: „Wij zullen zoo door het Putter- in het Spelder-Bosch komen, dat ons bijna tot aan Garderen zal brengen. Maar het is onnoodig dat ik dit arme dier zulk een last veroorzaak; ik kan goed loopen, en dan zelfs beter de warmte houden; want dat harnas is zoo koud als ijs.” Met deze woorden liet hij zich van het paard glijden, en ging vooruit; toen reed Perrol naast hem, en zei hem, dat hij door Uddel wenschte te rijden.

„Uddel?” zei de molenaar verwonderd. „Ei kijk! De boeren waren al verwonderd, dat gij den kellenaar bezocht; maar als zij hoorden, dat gij ook te Uddel moest wezen, zouden zij nog meer staan te kijken. Doch wat heeft een edelman in dat akelige gehucht van kotten en schuren te maken, zou ik vragen.” Perrol zei hem, dat een van zijn knechts, die hem jaren had gediend en nu overleden was, hem verzocht had wat geld aan zijn naastbestaanden daar te overhandigen, en dat hij dat zelf wilde doen, om verzekerd te zijn, dat het goed bezorgd werd.

„Een edele daad, Heer,” zei Slimme Jasper, „maar niet onnoodig; ik weet hoeveel moeite het kost, om geen meel te storten, als men een anders zak moet vullen. Maar dan zal het aardig laat wezen, als wij te Apeldoorn komen, en ik dank St. Pancras, dat ik den weg hier even goed in donker kan vinden als in mijn molen.”

„De kellenaar sprak ervan, mij een ouden herder mee te geven,” zei Perrol, „maar die was nu juist niet bij de hand; hij heet Ralph, geloof ik; kent gij hem?”

„Of ik Ralph ken, Heer!” riep de gids verwonderd, „wel, kijk eens. Hij is nog vandaag voorbij den molen gekomen; mij dunkt, gij moet hem tegengekomen zijn, oud, lang, in schapenvel gekleed, met een langen staf en een ruigen hond. Kent gij hem nu, Heer?” eindigde hij, toen hij zag, dat Perrol zijn paard liet stilstaan.

„Ja, zei deze, die zijn verwondering bedwong en weer voortreed; „ik heb hem gezien; had ik hem gekend, Slimme Jasper, dan zat gij nu stil op den molen.”

„Jawel,” hernam de molenaar, „of Ralph zoo maar klaar staat; voor goede

woorden is hij doof; geld heeft hij niet nodig en om bedreigingen geeft hij niet. Maar ik geloof, dat gij nu beter voorzien zijt, Heer! Alle gidsen zijn geen goede wegwijzers."

„Dat kan wel zijn, Slimme Jasper," zei Perrol lachend, „maar wat is die Ralph dan toch voor een schooier?"

„Hoor, Heer," antwoordde de molenaar, die dichterbij hem toetrad: „Ralph is een herder, en mijn vader, die al jarenlang dood is, heeft mij verhaald, dat hij hem, zoolang het hem heugde, reeds gekend had; doch toen zwierf hij niet zooals nu door het land, maar kwam hier in de nabuurschap schapen koopen. Nu weidt hij dan hier, dan daar de schapen; maar hij behoeft niets te doen om van te leven; er is geen huis op de geheele Veluwe, waar men zou durven weigeren hem te ontvangen, geen haard, waarbij men hem niet gaarne een plaats inruimt, geen tafel, waaraan hij niet ongevraagd kan gaan zitten."

„Maar wat is hij dan?" vroeg Perrol verwonderd.

„Wat hij is, Heer," hernam de gids, die nu een weg, welke meer links liep, insloeg, „hij is met een helm geboren, en hij weet wat gebeuren moet;" en toen hij zag, dat Perrol lachte en ongeloovig het hoofd schudde, vervolgde hij zacht: „Het is zoo, Heer, maar hebt gij wel eens van de heks van de Hunnenschans gehoord?"

„Misschien ja, maar ik herinner het mij niet," zei Perrol; „wat is dat voor een wijf, Jasper?" en hij luisterde aandachtig.

„Slimme Jasper met uw welnemen, Heer," antwoordde de gids; „maar ik weet niet, of ik wel doe er hier over te spreken; Barlebaen, dat is de duivel, die heeft veel macht, Heer."

„Ik zal onderwijl een litanie opzeggen, spreek dan gerust," riep Perrol, en Jasper hierdoor bemoedigd, vervolgde: „Dat wijf, St. Pancras moge ons bijstaan, is niet meer of minder dan een satansche tooverkol, die hier al meer dan een dozijn jaren in die Schans leeft, en menschen en beesten behekst. O, daarvan zou ik u wat vertellen kunnen; zij is erger dan de witte wijven, en niemand durft aan het meer komen, dat bij de Schans is."

„En waarvan leeft die heks?" vroeg Perrol nieuwsgierig.

„Wel, van den satan," antwoordde Jasper, „maar mogelijk ook wel van de visch, die in het meer is, en die de duivel voor haar er in gepoot heeft, want visch is immers alleen in loopend water of in de zee. Toch leggen de herders dikwijls brood neer, om te maken, dat zij de schapen geen kwaad doet, en mogelijk eet zij dat; want het verdwijnt."

„Dat schijnt een rare tooverkol te zijn, Slimme Jasper," zei Perrol; maar gij zijt zoo bij de hand, dat ik geloof, dat gij de Schans wel zoudt durven naderen."

„St. Pancras beware mij daarvoor!" riep de gids, „maar denkt gij wel om de litanie, Heer!"

„St. Hubertus, bid voor ons," zei Perrol overluid, en toen vervolgde de gids met meer vertrouwen: „Welnu, Heer, ga zoo voort, en dan kunnen wij geen kwaad. Die Ralph, van wien wij spraken, is de eenige mensch, die de Hunnenschans durft naderen en zijn schapen aan het meer laten drinken; maar hij is een wonderlijk mensch, en is met een helm geboren."

„Ik geloof het gaarne, maar wat zulk een oude bedelaar doen kan, dat zou Slimme Jasper ook wel durven ondernemen,” zei Perrol. „Ik wed gij zoudt wel in de Schans durven gaan.”

„De litanie, Heer,” zei de molenaar. „Neen, daar is Slimme Jasper te slim voor; maar dat Ralph het durft doen, o, dat is zeker. Op St. Pieter en Paulus was de zoon van den molenaar van Garderen bij mij aan den molen, en ik liet hem een looden beeldje van St. Pancras zien, dat ik bij den kellenaar voor een Andries-gulden gekocht had; toen vertelde hij mij, dat de broeder van Baske, die de schapen voor de vrouw uit het lange huis te Millingen weidt, hem gezegd had, dat hij de vorige week, toen hij op de hoogte aan den kant van Garderen lag te rusten, een mensch uit de Hunnen-schans had zien komen, en dat hij meende, dat het Ralph geweest was; doch de zoon van den molenaar geloofde het niet; maar het toch wel waar zijn, en misschien is de kol toen op reis geweest op den bezem.”

Perrol lette weinig op het laatste gedeelte van zijn vertelling, en vroeg hem, hoe ver zij nog wel van Uddel verwijderd waren, en daarna hoe ver het meertje van het gehucht lag. Hij vernam tot zijn spijt, dat de avond al zou zijn gevallen, eer hij er komen kon, en hij dus zonder gids den weg niet zou kunnen vinden. Terwijl hij hierover nadacht, en tot zijn verdriet het weer hoe langer hoe boozter zag worden, verhaalde Slimme Jasper, die niet gewaar werd, dat de ruiter niet naar hem luisterde, dat er nog een meertje niet ver van het andere was, waarin groote schatten te vinden waren; de Hunnen, die de Schans weleer bewoonden, hadden hun afgoden van goud en zilver op een heuvel neergezet, maar door het gebed van een heiligen monnik waren deze afgoden met heuvel en al in den grond gezonken; daarom heette het nog het Goden-meer; tervergeefs had men beproefd den bodem er van te bereiken; de langste touwen waren nog te kort en men had wel eens gezegd, dat het water zoo diep was als de wereld.

Vidal reed achter Perrol en den molenaar en voorts de ruiters één aan één; de Tuimelaar, die achteraan reed, hield nu een oogenblik zijn paard stil, en antwoordde, toen zijn makker hem vroeg, waarnaar hij gezien had, want hij reed nu weer vlak achter zijn voorman: „Waarnaar ik kijk, Wilhelm? Ik verbeeldde mij, toen ik zooeven omzag, dat ik daar achter ons in de bocht van den weg, dien verdoemden boef zag, die daar straks zoo wonderlijk verdwenen is.”

„Meent gij den vent met zijn hond?” riep de ruiter verwonderd, en de Tuimelaar riep: „Denzelfden, kameraad, en het zou mij niet verwonderen, want toen wij langs dat huis reden, waar Messire Perrol een bezoek heeft afgelegd, verbeeldde ik mij ook, dat ik dien leelijken rekel gezien heb, en het zal met hem wel zijn, zooals met den duivel en zijn staart: ziet gij den hond, dan is de meester niet ver meer af.

„Bij St. Veit, gij hebt gelijk, geloof ik,” hernam Wilhelm, „het is dezelfde grijskop, als ik 't wel heb, die daar te Utrecht met die zandkluit wierp; toen hadden wij hem in handen, maar Messire Perrol had juist een goede bui, anders zou hij nu niet meer loopen kunnen. Ha, ha, het was een aardig lijk, dat

ik den vorigen nacht hielp thuisbrengen; maar de verdiensten waren ellendig," eindigde hij lachend.

„Dat is waar, gij behoortet ook tot de dragers van dien edelman," zei de Tuimelaar; „maar den anderen morgen deed hij zijn best; het was zijn tijd, vriend Wilhelm, en Messire stak niet mis."

Vervolgens onderhielden zijn elkaar over hun tegenwoordig rondzwerven in deze onbekende streek, en geen van beiden kon gissen, wat Perrol voorhad; en toen Wilhelm zijn verwondering te kennen gaf, zei de Tuimelaar: „Ho, ho, Duitsche jongen, als gij wat langer bij de Zwarte Bende geweest zijt, zult gij u over niets meer verwonderen, evenmin als een paard over een ezel; vraag Rogardo maar eens daarnaar. Maar gij spreekt ervan, Vidal de woorden uit den mond te halen; doch dan moet gij knap zijn, want die knaap is even dicht als een maliënkap van Milaan."

In het begin liep de weg vrij gelijk, maar sinds de gids van het paard gestapt was, ging het opwaarts; dit hield een geruimen tijd aan, waarna de grond, hoewel nu eens rijzend, dan dalend, weer meer effen was.

„Wij zullen nu spoedig weer van de hoogte afdalen, Heer," zei Slimme Jasper nu, „en dan kunnen wij zeggen, dat wij het grootste gedeelte van het Putter Bosch achter den rug hebben; de grond is glibberig door het blad en de paarden zouden gemakkelijk kunnen storten."

„Zoo," zei Perrol, „ik wenschte wel, dat wij dit satansche bosch al door waren; want op de vlakte kunnen wij beter vorderen."

„Met onderscheid, Heer," merkte Slimme Jasper aan. „Maar waarlijk, daar begint de regen; nu zal het er lief uitzien. Hoor den storm daarboven eens in de toppen der boomen; niet voor niets zag ik dezen morgen zooveel zee-meeuwen, die zich op het land trachtte te bergen. De heilige Pancras moge ons wel bijstaan voor de vallende boomen en ons op de heide wel op de been houden!"

Een luid gevloek liet zich onder de ruiters hooren, die hun met zwarte schapenvachten gevoerde wapenrokken dicht om zich heen trokken, want de storm begon heviger dan ooit te loeien, en de koude regen viel desondanks met heele stroomen naar beneden; het was de akeligste Novemberdag, dien men zich op zulk een plaats bedenken kon. „Indien dat weer aanhoudt, Heer," zei de gids, die me groote stappen naast Perrol ging, van koude bibberde, „dan zal het pikdonker zijn, als wij te Uddel komen, want om vier uren zal er van de zon niet veel meer te vinden zijn, en ik zou u raden om terug te keeren."

„Neen," riep Perrol driftig, hoewel ook hij in den zadel rilde van de kou; „wij krijgslieden, Slimme Jasper, zijn gewoon de elementen te trotseeren, maar denkt gij nog, dat het een goede wind is om te malen?" vroeg hij spottend. „St. Pancras beware mij," antwoordde deze luid, want het spreken viel moeilijk; „maar ik heb toch spijt, dat ik den molen verlaten heb."

Perrol zei verder niets, maar zijn blik was duister; deze tegenspoed, waartegen hij zich wel wilde verzetten, maakten hem gemelijk; hij voorzag moeilijkheden in het bereiken van zijn doel, want schoon het niet voor het eerst was, dat hij bij den nacht tegen regen en storm moest kampen, zoo benam de lafhartig-

heid van den molenaar hem toch schier alle hoop om de Hunnen-schans te bereiken. O, hij zou den ouden herder gaarne goede woorden en veel geld hebben willen geven, als hij hem als wegwijzer had willen dienen, want binnen weinige dagen verwachtte Van Middachten hem te Utrecht met Maria, en zijn tegenwoordigheid werd den volgenden morgen in Amersfoort dringend vereischt; daarom besloot hij niet langer te wachten, om zich van een gids te verzekeren, en hij zei schijnbaar vroolijk: „Zeg eens, Slimme Jasper, wij vorderen traag, en gij zult wel vermoeid zijn; zet u dus achter mijn knaap, zijn hengst is sterk en hij is niet zwaar gewapend, dan kunnen wij haast maken.” en wil dus uw raad volgen,” antwoordde de wegwijzer, die staan bleef. De achterste ruiters stonden in de stijgbeugels op, om te zien, wat dit oponthoud veroorzaakte, en Vidal nam hem op bevel van Perrol achter zich. Nu liet deze zijn knaap voorop rijden, en begaf zich zoo dicht mogelijk in zijn nabijheid. Zij kwamen nu ook sneller vooruit en de aanvoerder der Zwarte Bende begon langzamerhand vrij duidelijk zijn verlangen te kennen te geven, om de Hunnen-schans te bezoeken.

In het eerst zag Jasper verwonderd op, doch lachte weer, want hij dacht, dat Perrol gekscheerde; maar toen deze hem nogmaals trachtte te bewegen, om hem er heen te brengen, riep hij: „Geef aan die begeerte geen gehoor, Heer! Dat is een ingeving van den duivel! Waarom heb ik ook over die heks gesproken? Bedenk toch, Heer, dat het een tooverkol is, die tot alles in staat is, en dat gij uw arme ziel voor eeuwig ellendig zoudt maken.

„Wees niet bevreesd, Slimme meeldief,” hernam Perrol spottend, „ik en mijn ruiters hebben gewijde dolken bij ons, die in een heks ingaan als in een meelzak, en gij hebt immers dat looden poppetje van den kellenaar; spartel daarom maar niet tegen; wat dien Ralph geen kwaad doet, zal Slimmen Jasper ook niet ongelukkig maken.”

„Heer!” riep de molenaar angstig, „ik mag, ik durf niet; niemand kan het doen dan Ralph, want die is immers met een helm geboren.”

„Indien het aan den helm hapert,” zei Perrol, „dan zal ik u er een van mijn ruiters opzetten, als wij de Hunnen-schans naderen, en gij behoeft er geen voet in te zetten; als ik die oude sterkte maar even rond kan rijden, dan ben ik voldaan.”

„Neen, edele Heer,” zei de gids zuchtend, „ik ben aangenomen om u naar Apeldoorn te brengen, en dat zal ik doen, en zelfs over Uddel; maar naar de Hunnen-schans breng ik niemand. St. Pancras beware mij! Ik laat liever mijn belooning in den loop.”

„Ik wil naar de Hunnen-schans, kerel!” riep Perrol kwaadaardig, „en gij zult er mij brengen: spreek niet tegen, of ik laat u, bij St. Pancras, dien gij gedurig lastig valt met uw lafhartig gepraat, het hart uit uw ellendig lijf snijden, en dat gaat zekerder dan de beziening van de heks!” Tegelijkertijd vatte hij den molenaar, die zich van het paard wilde laten glijden, bij zijn wambuis. „Ha slimme Jasper!” riep Perrol, „dacht gij ons zoo van uw gezelschap te berooven? Dat zullen wij wel verhinderen. Vooruit, Rogardo, bind mij dien schoft de handen op den rug, en gesp hem met een riem aan Vidal vast.” „St. Pan-

cras, sta bij! Edele Heer, genade!" riep de arme molenaar, die bijna niet spreken kon van angst, en sidderde, toen de ruiter zijn handen knevelde.

„Zwijg, *Per moi!*" schreeuwde Perrol, die hem zijn dolk onder den neus hield. „Ziet gij dit brok staal, laffe guit? Welnu, wijs mij den weg, maar klaag niet, of ik stoot het u tuschen de ribben, en nu regelrecht naar de Hunnenschans, als gij uw leven liefhebt."

De Slimme Jasper, die van te voren zoo spraakzaam was geweest, werd zoo onzacht tot zwijgen gebracht, dat alle opgeruimdheid hem verliet; hij begon nu eens recht na te denken, waarom hij zich gewillig, op hoop van een goede belooning, had laten overhalen, om dien vreemdeling als gids te vergezellen; de bruine, sombere troniën van de ruiters kwamen hem nu schrikwekkend voor; alleen de knaap op wiens paard hij zat, had nog een menschelijk gezicht. Hij dacht aan vrouw en kinderen, aan den molen en zijn meelzakken, en op een middel om te ontsnappen, maar zelfs de Slimme Jasper zag geen hoop op redding, en hij begon halffluid te bidden, wat Perrol echter door den wind niet hooren kon en waarin Vidal hem zeker niet wilde verhinderen.

Perrol, die reeds éénmaal het woord tot den molenaar gericht had, die hem echter door den stormwind, en de aandacht waarmee hij bad, niet gehoord had, gaf hem nu een slag met de hand, en vroeg hem nogmaals, waar zij zich bevonden. Gedwee antwoordde de molenaar, dat zij in het Speelder Bosch waren. De aanvoerder der Zwarte Bende scheen opgeruimder sedert hij zich van den gids verzekerd had, daar hij vermoedde, dat de vrees voor zijn leven dezen zou verhinderen, hem van het spoor te leiden, en hij moedigde zijn ruiters, die zonder morren achter hem reden, nu en dan aan, om hun paarden goed in den bek te houden, en vooral niet langzamer te laten stappen. Men vond in dit bosch over het algemeen grooter boomen dan in dat van Putten, toch waren er veel plekken met jong hout beplant. Reeds tweemaal hadden zij met groote moeite en tijdverlies het spoor moeten verlaten, en hun weg dwars door het bosch nemen, omdat er boomen over den weg heen waren gevallen, en herhaaldelijk hoorde men het kraken der boomen, die in het bosch werden ontworteld of van de takken, die er door den stormwind werden afgescheurd. Hoewel de boomen dor waren, vermeerderden zij toch de duisternis, die, zooals Jasper reeds vermoed had, vroegtijdig een aanvang nam. Dáár, waar denneboomen stonden, was het reeds donker en het geruisch van den wind in de hooge toppen herinnerde Perrol aan het geweld, dat de zee maakt, als haar onstuimige golven tegen een rotsachtig strand gebroken worden. Hierdoor was het misschien, en ook door den regen, die Vidal in het aangezicht werd gezweept, als hij het hoofd rechtop hield, dat deze, tot tweemaal toe, voor zich uit op den kronkelenden weg iemand meende te hebben gezien, maar het zich evenwel ontgaf.

Op een oogenblik echter, dat hij weer voor zich uitzag, en de weg zoo nauw was, dat er tusschen zijn paard en het struikgewas ter weerszijden weinig ruimte overbleef en juist toen hij een zwaren boom voorbij reed, die hoog boven het andere geboomte uitstak, en reeds eenige zware takken verloren had, die over den weg lagen, begon het paard, dat hij bereed, op eens zoo hevig

te steigen, dat hij het tevergeefs de sporen in de zijden drukte en zich in den zadel wilde houden; want de hengst luisterde naar spoor noch teugel, ging op zijn achterpooten overeind staan, en door de zwaarte van den molenaar medegesleept, viel Vidal met den gids ter aarde. Indien Vidal aandachtig naar de borst van zijn fieren klepper gezien had, toen hij den ouden boom voorbijreed, dan zou hij zich over de ongehoorzaamheid van den hengst niet verwonderd maar een puntig mes gezien hebben, dat op een stok gestoken, achter den stam uit te voorschijn kwam, en het paard in de linkerzijde van de borst trof.

Perrol hield dadelijk stil, maar was niet weinig verwonderd, toen hij drie menschen vóór zich op den grond zag liggen, terwijl het paard steigerend den boschweg oprende, doch zijn verwondering nam spoedig een einde, toen hij gewaar werd, dat iemand, dien hij echter niet herkennen kon, met een mes den riem doorsneed, welke den gids aan Vidal vasthield. De hand aan zijn zwaard slaande, trok hij het uit de scheede, maar voordat hij zijn paard had kunnen omwenden, dat vreesachtig vóór zijn pooten naar de drie menschen zag, die schenen te worstelen, ten einde den man, die de oorzaak en bewerker van dit ongeluk scheen te zijn, met zijn zwaard in den rug of op het hoofd te houwen, verdween deze achter den boom, Slimmen Jasper met zich in het kreupelbosch sleepend; en Vidal, die nu kon opstaan, ontving bijna den houw, die voor een ander bestemd was. „Afgezeten, knapen! *Per moio*, grijpt hem!” schreeuwde Perrol luid, zoodat zelfs de Tuimelaar zijn bevel duidelijk verstaan kon, en de ruiters wierpen zich uit den zadel, lieten hun speren op den grond vallen en snelden het bosch in; alleen Perrol bleef achter en sloeg zijn paard met het plat van het zwaard, omdat het niet spoedig genoeg aan zijn wil voldaan had.

Hoeveel spoed de ruiters maakten, toch was Vidal hen vóór, en hij vervolgde door het kleine hout, dat tusschen het hoge geboomte stond, iemand, die voor hem vluchtte. Hij was vertoornd over wat gebeurd was, en wenschte den gids terug te vinden. Hoewel hij jong en sterk was, scheen degene dien hij vervolgde, niet minder vlug in het loopen, en door struiken, over omgevallen boomen, en belette de wind hem de voetstappen van Jasper, of wie het zijn mocht, te hooren, volgde hij met schrander beleid den vluchtende, die tevergeefs nu en dan van richting veranderde. Nog had hij hem niet gezien, of iets vernomen van de ruiters, die hij ver achter zich had gelaten; hij versnelde nu zijn loop, zooveel maar immer mogelijk was, en eindelijk werd hij iemand gewaar, die, dat zag hij al dadelijk, Jasper niet was; maar het zou misschien nog lang geduurd hebben, eer hij hem had ingehaald, indien deze niet over den wortel van een gevallen boom gevallen was. Vóór hij kon opstaan, was Vidal naast hem, en stiet hem met zijn voet weer neer, trok zijn zwaard en riep: „Zoo, onbeleefde schooier, zijt gij het geweest, die mij bij den heg hebt aangerand?” Zijn voet drukte den gevallene op den grond, die vruchteloze moeite deed om op te staan, en rustig doch ernstig riep: „Sla toe, man van Perrol! Maar zeg mij eerst, de hoeveelste grijsaard ik ben, dien gij vermoordt, dan zult ook gij het recht hebben, om den bijnaam aan te nemen van de Roode Hand!” en hij lachte schel en schaterend, zoodat het door het bosch klonk, terwijl een

hond, die eenige schreden verder met een touw aan een boom was vastgemaakt, vergeefsche moeite deed om zich van dezen breidel te ontslaan.

Doch Vidal, die de grijze haren zag, welke, daar de muts was afgevallen, door den wind heen en weer woeien, en vol dorre bladeren waren, stak zijn zwaard op, vatte den ouden man bij de hand, haalde zijn voet terug, en zei, terwijl hij hem hielp opstaan: „Maar wat had mijn arm paard u gedaan, oude man?” Ralph (want weze was het, die Slimmen Jasper verlost had) legde zijn magere hand op den schouder van den knaap en wilde iets zeggen, maar deze riep: „Vlucht, oude, en laat uw hond zwijgen, want indien de ruiters u zagen, zouden zij geen medelijden hebben,” en verwijderde zich zoo snel mogelijk. De oude schaapherder zag hem na, maakte Wolf los, die met zijn tanden moeite had gedaan om het touw af te bijten, en vervolgde toen, na zijn muts opgezet te hebben, zijn weg dwars door het bosch.

Vidal keerde zoo haastig mogelijk terug, voortduren 'n beetje rechts afhoudend, en was zoo gelukkig, om spoediger dan hij verwacht had, op den weg te komen, welke de sporen droeg van kort te voren door een troep paardenvolk bereden te zijn. Toen hij bij Perrol kwam, zei hij, dat hij het spoor van iemand, dien hij gevolgd had, bijster was geworden; ook de ruiters waren reeds, zonder den gids gevonden te hebben, teruggekeerd. Het paard van Vidal was reeds opgevangen en met een stuk boomzwam verbonden, en Perrol gelastte hem terstond op te zitten.

Er bleef geen ander middel over, om uit het bosch te komen, dan hun weg te vervolgen, en zwijgend reed Perrol vooruit. Hij meende ook dien Ralph herkend te hebben, van wien zijn gids, die zoo te ongelegener ure ontsnapt was, hem gesproken had. Hij begreep niet, hoe zoo'n oude man hen hier had kunnen volgen, ja zelfs in hinderlaag afwachten, en waarom hij er belang bij scheen te hebben hem te dwarsboomen; het eerste liet zich nog verklaren door de kennis van voet- en bijpaden; maar voor het laatste kon hij geen grond vinden. Het weer, dat eer erger dan beter werd, had bijna allen moed bij zijn ruiters en hun paarden uitgedoofd; hun wapenrokken beveiligden hen weinig tegen de koude; de regen liep langs helm en harnas, en drong door de voegen van schouder- en dijsstukken tot op het leeren kleed, dat zij er onder droegen. Perrol alleen gaf den moed nog niet op, maar besloot zijn doel te bereiken, zonder zich door het noodweer of den ellendigen, ouden schaapherder te laten afschrikken. Op de omgevallen boomen na, die zij hoe langer hoe meer vonden, bleef de weg aldoor hetzelfde; de ruiters en Perrol zelf, die meermalen gezworven hadden in groote bosschen en wouden, kenden het gevaar dat men loopt, om er in te verdwalen, als men het spoor bijster wordt, vooral in den nacht; en de duisternis nam hand over hand toe.

Toen Perrol eindelijk buiten het bosch geraakte, zonder dat één hunner een ongeluk overkomen was, kon hij op de vlakte reeds niets meer zien; het laatste uur hadden zij vóór hun paarden moeten loopen, om den weg te kunnen houden; en toch wist hij niet, of het die wel was, welken hij had behooren te volgen. De hoop, om hier of daar een onderkomen te vinden, begon bij de ruiters te herleven; maar daarentegen verminderde het zelfvertrouwen van hun aan-

voerder, toen hij, bij het verlaten van het woud, de Hunnen-schans niet voor zich zag. Zoover de duisternis hem toeliet te zien, was hij op een heide, waarop wat dorre distelen en struiken stonden, en de weg, dien zij tot nog toe gevolgd hadden, scheen zich hier in de heide te verliezen; alle hoop was dus voor hem verloren om dezen avond de heks te spreken, en hij moest zich gelukkig rekenen, als hij den geheelen nacht niet met zijn ruiters hier in den regen en de koude op de vlakte moest doorbrengen.

Hij stampte met den voet, dat het natte zand en het water om hem heen spatte, en vervloekte de heks, zichzelf, Maria en haar bruidegom; maar het kraken der boomen in het woud en het loeien van den stormwind door het geboomte, overstemden de godslasteringen van den woesteling. De verbolgen natuur sprak luider dan de stem van den mensch: Perrol zweeg. Daar niemand hunner meer van de ligging van het land wist dan hij, kon hij noch bij Vidal, noch bij zijn ruiters eenige raad inwinnen, en beval hij kortaf zijn mannen op te stijgen. „Bij mijnheer St. George en den satan, knapen!” riep hij woest, „ik gelast u de gelaatstrekken van dien ouden schaapherder in uw gedachten te prenten! Die mij tijding brengt van zijn dood, zal beloond worden, en herinnert mij, als ik er niet aan mocht denken, dat die molenaar ook niet vergeten wordt; ha, zoo slim zal Slimme Jasper het nog nooit gehad hebben, als hij eens weer in onze handen is. Komt, jongens, nu voorwaarts, volgt mij, en zijt verdacht op de kuilen en diepten.”

Een tijdlang reden zij voort, maar spoedig noodzaakte hen de stormwind weer af te zitten, te meer, daar de heide met struiken en vol kuilen was, die met water gevuld waren. Te midden van een hevigen rukwind, hoorde men den val van een der ruiters, die met paard en al ter aarde werd geworpen. Rogardo vloekte vreeselijk, terwijl zijn harnas knarste en hij zijn hengst dwong weer op te staan. Een spoor, dat zij een half uur later ontdekten, maakte het gebruik van de paarden weer mogelijk; doch meer wegen schenen elkander hier te kruisen, en op goed geluk moest men er één inslaan, op gevaar weer naar het bosch te worden teruggevoerd. Zoo doolden zij in den duisteren nacht rond, zonder dat zij, waarheen zij ook zagen, eenig licht ontdekten; maar het weer moest nog verschrikkelijker worden. Toen zij begonnen te vermoeden, dat zij tot nog toe op een hoogte hadden rondgedwaald, waarover de stormwind met woede heenblies, en het spoor, dat zij nu volgden, van de hoogte naar beneden liep, doorkliefde eensklaps een bliksemstraal de lucht, en een hevige donderslag volgde dadelijk op het weerlicht. Van dat oogenblik af scheen de lucht in vuur te staan, en het geratel van den donder veroorzaakte, dat de ruiters den stormwind niet meer hoorden.

Zoowat aan de helling van de hoogte stond Perrol, te paard gezeten; de roode pluim hing slap bij zijn helm neer; 't was een vreemd schouwspel, hem en zijn ruiters te zien, als het licht van den bliksem hen bij tusschenpoozen verlichtte. De punten der lansen schitterden in het licht, en elk deel van hun wapenrusting en hun wapenen, elke uitdrukking van hun somber gelaat, was nu eens zichtbaar, dan weer zag men van menschen en paarden niets.

Opeens, nadat weer een hevige lichtstraal de vlakte en het bosch verlicht had,

gaf Perrol een schreeuw van vreugde en rende met spoed de hoogte af, gevolgd door de ruiters, die hij met donderende stem gelastte hem te volgen. Hij had namelijk, toen de vlakte onder hem verlicht werd, twee plaatsen gezien, welke het licht des hemels als een spiegel weerkaatsten, en hij hield het voor de meertjes.

Doch toen zij een eind in de vlakte waren, begon het weerlichten op te houden, dat zoo goed den weg langs de glooiing van de hoogte voor hen had verlicht, en Perrol moest weer in het duister op goed geluk voortrijden, zooveel mogelijk de richting volgend, waarin hij meende het water te hebben gezien. Terwijl Perrol met ongeduld een nieuwen bliksemstraal wachtte, om zijn weg daarnaar te regelen, stond zijn paard plotseling stil, en toen hij het de sporen gaf, sprong het voorwaarts; maar hij ontdekte nu, dat het tegen iets was aangereiden, hoewel hij niet beseffen kon, wat het geweest was, daar het zoo weinig weerstand aan den schok geboden had; doch een jammerende stem riep: „Heere Jezus, Maria, wees mij genadig. St. Andreas, bewaar mij!”

Het bevreesde Perrol hier iemand aan te treffen, maar het verheugde hem. Zijn ruiters vloekten van schrik en verbazing, want een levend wezen, dat zij door de duisternis niet herkenden, drong met geweld tusschen hun paarden door; doch de Tuimelaar steeg op bevel van Perrol af, en riep hem toe: „Messire, ik heb hier een soort van mensch opgevischt, zonder haar op de kruin van zijn hoofd; het is een toovenaar of een priester, dien mijnheer satan ons toezendt om ons den weg te wijzen, of een goede engel om ons te bekeeren.”

„Om ons als gids te dienen!” riep Perrol, „maar breng hem hier,” en hij vroeg, toen de Tuimelaar de gedaante bij hem bracht, die hij nauwelijks zien kon, hoewel zij naast zijn paard stond: „Wie zijt gij?”

„Ik ben een monnik uit de abdij Abdinckh en onderkellenaar in het Uithof te Putten,” was het antwoord, „ik bid u...”

„Wat doet gij hier?” viel Perrol den sidderenden monnik barsch in de rede, en de onderkellenaar antwoordde bevend:

„Doe geen leed aan een geestelijke, mijn zoon! Het zou u berouwen, en op uw sterfbed...”

„Wat doet gij hier, monnik?” riep Perrol nogmaals.

„Heer,” zei de onderkellenaar, „ik ben te Apeldoorn geweest, en dacht het heden nog tot Garderen te kunnen brengen, maar ik ben verdwaald op de heide; gij hebt mij omvergereden; ik bid u, laat mijn ezel opzoeken, en neem mij onder uw bescherming.”

„Gij woont dus te Putten en weet hier den weg niet, domme paap!” riep Perrol, „en denkt, dat ik mij zal bemoeien om uw ezel te zoeken, terwijl ik naar de Hunnen-schans zoek. Kom, onderkellenaar, stap vooruit, en tracht uw ezel te vinden.”

„De Hunnen-schans, mijn zoon,” zei de monnik met verbazing. „Hoe, vreest gij niet, dat de toorn van den Almachtige op u neerdalen, en de bliksem uw hoofd verpletteren zal, als gij den voet in het verblijf van de heks zet?”

„Neen paap,” lachte Perrol hoonend, „want mijn helm is sterk; maar ik schrik voor het gezeur van een schijnheiligen monnik, die voor de verdoemde heks

bezorgd is, omdat haar verblijf zijn abdij voordeel aanbrengt; daarom zwijg, en doe zooals ik wil. — Tuimelaar, sleep den heer onderkellenaar voort, maar houdt hem goed vast."

De monnik onderwierp zich en zuchtte, want hij wist, dat de beschuldiging tegen zijn abdij niet van allen grond ontbloot was, en voelde, dat alle tegenstand of vermanning vruchteloos zou zijn.

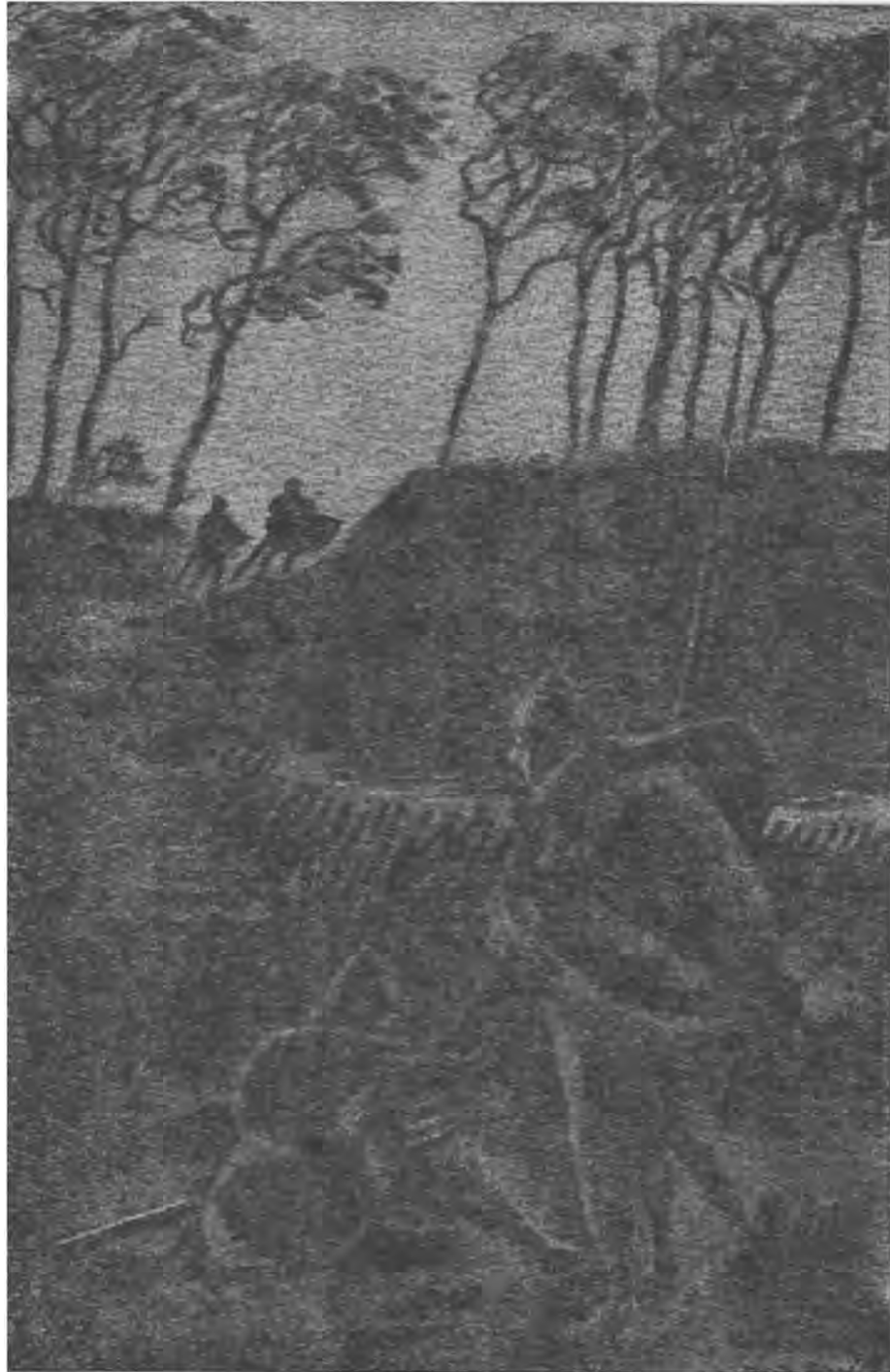
Eenigen tijd waren zij zoo voortgetrokken, toen Perrol gewaar werd, dat zijn paard over een kleinen heuvel was gereden. Nu kwamen hem die grafheuveltjes, waarvan Pater van Broechuijsen hem gesproken had, in de gedachte; en hij was juist van zins den monnik te raadplegen, en dus den Tuimelaar te roepen, die hem vooruitging, maar dien hij door de duisternis niet zien kon, toen het lang gewenschte licht zich weer vertoonde.

„Daar is de Hunnen-schans," riep Perrol verheugd, en de monnik, die de Schans, Perrol en de Zwarte Ruiters nu eerst te zien kreeg, jammerde: „Heilige Andreas; wees mij genadig en red mijn arme ziel!"

„*Per moio*, breng dien paap tot zwijgen!" schreeuwde Perrol, en men hoorde de ijzeren handschoen van den ruiter herhaalde malen met geweld neerkomen op den jammerenden onderkellenaar, wiens stem men weldra niet meer vernam; een week lichaam viel met een doffen dreun op de heide. Het hoofd van de Zwarte Bende had de Hunnen-schans gezien, zooals men hem die beschreven had: een doodsch verblijf van dezelfde kleur als de heide. Het meertje had hij geheel kunnen zien en ook het reusachtige geboomte van het Uddeler Bosch, dat zich aan de overzijde daarvan tot aan den oever uitstreekte. Ten spijt van storm en regen, de woestheid der landstreek, en zonder gids, had hij het doel van zijn zoeken bereikt.

Hij stapte af, en beval zijn ruiters hetzelfde te doen; en terwijl er van tijd tot tijd weer een bliksemstraal door de lucht schoot, al scheen het onweer zich verwijderd te hebben, trad hij naar de gracht. De Tuimelaar daalde op zijn bevel er in af; maar door den regen, en misschien door den hoogen stand van het meer, was de diepe gracht, waarvan men op eenigen afstand niets ontdekken kon, zoo vol water, dat de wal hier niet te beklimmen was. Hij volgde dus de gracht, totdat hij aan een der ingangen kwam, waarvan de pater hem gesproken had. Hier gelastte hij zijn ruiters hem te wachten en den paarden brood te geven, en trad, alleen door Vidal gevolgd, de Schans binnen. Nieuwsgierig staarden zijn ruiters naar de aarden vesting, doch zonder eenige verwondering of angst te laten blijken, zagen zij hem met zijn knaap in de diepe groef, die in den wal was, verdwijnen.

Perrol zag oplettend om zich heen, terwijl hij zacht tot Vidal sprak, en diens helm en wapenrok tegen de zijne verwisselde. Als de bliksemstralen de Schans van binnen verlichtten, zag hij er niets in staan dan in het midden den ouden stam van een reusachtigen boom, welke door den stormwind of door den bliksem verpletterd was. De wal was zoo hoog, dat hij niets van de heide zien kon; alleen zag hij aan de achterzijde, waar bijna geen wal meer was, over het meer op het Uddeler Bosch, en hoorde hij den storm door het hooge geboomte huilen, en het geklots van het water, dat door den wind nu en dan tot in de

HUNNENSCHANS

Schans geworpen werd. De grond was bedekt met groote keisteenen, welke zeker uit de heide hierheen gesleept waren. Perrol hield ze voor de overblijfselen van een oud gebouw, of dat ter verdediging der sterkte hier bijeengebracht waren. De grootte der steenen deed hem, hoewel sidderend van koude nadenken over de reusachtige lichaamskracht der woeste bouwmeesters van de Schans; maar hij zag noch de heks, noch een gebouw, waarin zij kon wonen. Indien hij er niet zooveel belang in had gesteld om haar te zien, en alleen de nieuwsgierigheid hem hierheen gedreven had, zou hij misschien spoedig en zelfs tevreden dat de heks van de Hunnen-schans zich niet vertoonde, verwijderd hebben, want het was zoo eenzaam en akelig in de verlaten werkplaats der Magyaren, dat zelfs het hoofd der Zwarte Bende een oogenblik in twijfel stond, wat hij doen zou; maar spoedig vermande hij zich, en vervolgde zijn weg langs den wal, en voorts langs de waterzijde, waar nog eenige palen zichtbaar waren.

Eindelijk zag hij in den hoek van den wal, die ter weerszijden nog een klein eindje langs het water liep, een verhevenheid, die wel het hol van de heks zijn kon; en inderdaad, hij stond weldra voor een soort verblijf, dat aan twee kanten tegen den wal steunde, en met een dak van zoden bedekt was. Het water stroomde er langs neer, en de lage ronde muur was van dezelfde soort steenen samengesteld, welke in de Schans lagen. Perrol sloeg de hand aan het gevest van zijn dolk; daarna wees hij op de deur, en Vidal, die was blijven staan, naderde schoorvoetend, klopte aan de teenen horde, die den ingang sloot, en riep: „Doe open, wijze vrouw, ik heb uw raad noodig.” Maar zij hoorden niets in het hol; slechts de wind, het vallen van den regen en het steunen van de heen en weer buigende boomen van het woud deden zich hooren.

Daarom vatte Perrol een keisteen op, en sloeg er mee tegen den muur, dat het vuur er uitsprong. De heks werd zeker bevreesd, dat haar woning zou invallen; want een krijschende stem riep nu van binnen: „Is de meester daar? Ik wacht hem!” Maar toen Vidal voelde, dat de deur van binnen was vastgemaakt, riep hij nog eens luid: „Wijze vrouw, doe open, ik heb uw raad noodig!”

De lage deur werd nu inderdaad geopend en huiverend trad Vidal binnen, gevolgd door Perrol. De heks lachte, toen zij binnentraden, en lichtte hen in het aangezicht met een stuk brandend kienhout; zij sloot de deur weer, en liet er een ouden lap over heen vallen, die zeker oorzaak geweest was, dat Perrol buiten niets had kunnen zien van het vuur, dat op een grooten steen brandde. Het hol was bijna geheel gevuld met rook, die alleen door eenige openingen van het dak kon ontsnappen, maar waardoor het hemelwater daarentegen ook naar binnen kwam. Het hol was ruimer dan zij verwacht hadden, omdat het eenigszins in den wal liep; en Perrol kon er gemakkelijk in staan, daar het eenige voeten in den grond gegraven was, zoodat de muur in de hut beneden uit aarde en boven uit steen bestond. Zij zagen er niets dan een paar visschen, die, aan twijgen gestoken, aan het dak hingen, waartusschen ook een aantal gedroogde slangen en adders waren, die door den tocht heen en weer bewogen werden; eenige potten en een paar groote steenen, welke misschien voor tafel en stoel dienden, en in een hoek lag een hoop lompen, waarop waarschijnlijk

de heks sliep. Het eenige levende wezen, dat zij buiten de kol te zien kregen, was een raaf, die bedaard heen en weer huppelde.

Het vuur was hun zoo welkom, dat zij er op toetraden, zoodra zij een blik om zich heen hadden geworpen. De heks, die de deur gesloten had, naderde hen nu, en vroeg spottend: „Wat zoekt gij hier? Moet gij kruiden, die het leven verkorten of verlengen? Spreekt! Of wilt gij in de toekomst zien?”

Vidal zweeg eerst, maar zei toen, terwijl angst en verlegenheid in zijn stem te bemerken waren: „Neen, vrouw; ik kom noch om het een, noch om het andere; maar...”

„Maar wat dan?” schreeuwde het wijf. „Weet gij wel, wat gij gewaagd hebt met hier te komen? Kent gij de heks van de Hunnen-schans niet?” Zij schudde de roode kap, die haar gelaat verborg achteruit, en sprong om het vuur, nu en dan voor den ontstelden knaap stil staand, en dan lachte zij weer en vervolgde haar wilde sprongen. Toen stiet Perrol, wien dit begon te vervelen, en die zijn wapenrok hoog had dichtgehaald, zoodat zijn gelaat bijna geheel verborgen was, Vidal aan, en zei zacht, doch kortaf: „Heer, de vrouw verlangt te weten, wat gij begeert?”

Maar juist toen Vidal wilde spreken, riep het wijf gebiedend: „Zwijg! Als de heer spreekt, moet de knaap zwijgen.” Hierna lachte zij helsch, rukte Vidal den helm van het hoofd, wierp hem neer, en vervolgde: „Eén draagt er maar een pluim: het is de heer; maar gij zijt het niet. — Heer, wat verlangt gij van mij?” vroeg zij, en bleef voor Perrol staan, dien zij vorschend aanzag.

„Wat ik verlang, heks,” riep Perrol barsch, die besloot zelf te spreken, daar Vidal zijn bevelen door den angst scheen te hebben vergeten, maar eer hij verlangen kon, gaf het wijf een luiden schreeuw, en viel op den grond. Zij spartelde in het begin met handen en voeten, en zou misschien in brand geraakt zijn, want haar oude, zwart lakensche kleeding was op het punt om in het vuur te geraken, maar Perrol schoof met de ijzeren scheede van zijn zwaard het brandend hout wat ter zijde. Doch toen de heks eindelijk roerloos bleef liggen, verloor hij zijn geduld en riep: „Op, op heks, ik breng u geld, maar maak een einde aan dat kinderspel, dat met mij niet noodig is,” en stiet haar vrij onzacht met de punt van zijn laars in de zijde.

Maar nog verroerde zij zich niet; het was een vreemd schouwspel, de twee ruiters met verbazing of vrees te zien staren op de heks, die inééngekromd voor het vuur lag. Men kon geen menschelijk gedaante in haar herkennen en zag niets dan een dorre hand of een uitgeteerden arm en eenige verwarde haarlokken te voorschijn komen uit een hoop vuil zwart laken, dat geheel met zand en slijk overdekt was, want het water dat in de hut binnendrong, had den anders vrij harden grond in een soort slijkmassa veranderd.

Toen Perrol, die zijn geduld verloor, opnieuw en nu met geweld en op goed geluk, tegen deze onbeweeglijke massa aanschopte, terwijl hij riep: „Sta op, heks, of bij den satan, ik zal u met mijn dolk belezen,” toen begon het leven, zoo scheen het, in het wijf terug te keeren. Zij kroop, of liever rolde, om het vuur heen en langs Vidal, die met afschuw terugtrad; haar hoofd kwam nu weer te voorschijn, en de knaap was iets geruster, toen hij haar herkende: hij had

gevreesd, dat uit den bal, welke langs hem heen was gerold, een akelig gedrocht, misschien de duivel zelf wel, te voorschijn zou zijn gekomen.

De heks zat bij den haardsteen, zij scheen zich te bezinnen, want zij staarde, terwijl zij haar hoofd met haar handen ondersteunde en met haar elleboogen op haar knieën rustte, in het vuur, terwijl de raaf met haar bek de veeren uit de roode pluim trok. Spoedig veranderde het wijf van houding; want zij had haar beenen kruiselings naar zich toegehaald, en stond snel op. Zij had een stok, die naast het vuur gelegen had, in de hand; haar grijze en zwarte, lange haren hingen, daar haar kap was afgevallen, los en wild langs haar borst en schouders; de opgeschorte mouwen van haar zwart kleed bedekte nauwelijks haar armen tot aan den elleboog. Geheel door het vuur verlicht, ontging geen enkele trek van haar gelaat, geen uitdrukking van haar rollend oog aan haar bezoekers; het geflikker der vlam en de opstijgende rook gaven iets duivelsch aan het wijf. Vidal ontstelde, en zelfs de aanvoerder der Zwarte Bende deed een schrede achterwaarts, toen zij haar hand met den stok, door den rook en boven de vlam naar Perrol uitstreekte, en terwijl buiten de stormwind huilde en de donder ratelde, gillend uitriep: „Perrol! — Perrol! — Wat zoekt gij in de Hunnen-schans?”

Het was nu niet meer hetzelfde wijf, dat hen lachend ontvangen had, daarna was neergevallen, alsof zij van den duivel bezeten was, wat Perrol voor een staaltje der armzalige kunstgrepen had aangezien, waarmee zij den dommen herders vrees aanjoeg, en waardoor zij voor een toovenares doorging. Neen, zij had nu een geheel andere, meer schrikwekkende gedaante aangenomen; en zoo hij al niet geloofde aan haar macht, voelde hij zich toch door een onwillekeurige huivering aangegrepen, toen de heks, die hij nimmer gezien had, en die waarschijnlijk zelden of nooit de omstreken van de Schans verliet, zijn naam noemde. Hij zag met woede en verbazing naar de heks, die aan de andere zijde van het vuur stond, en een antwoord scheen te wachten, en kon zich niet verzadigen aan den aanblik van het bruine en gerimpelde gelaat, dat tusschen het verwilderde haar te voorschijn kwam, en door een helschen spotlust bezielde scheen. Nu riep de heks nog eens: „Wat doet gij in de Schans, Perrol! Perr...o...l!” De laatste lettergreep van zijn naam hield zij bijna even lang aan, als het geluid van den laatsten donderslag, die gevallen was, terwijl zij sprak.

Het hoofd der Zwarte Bende kreeg door de uitdrukking van helsche vreugde, welke in den toon van die stem lag, zijn tegenwoordigheid van geest terug; en terwijl hij het vuur naderde, zoodat de stok van de heks zijn borstharnas bijna raakte, zei hij onbevreesd: „Gij schijnt genoeg te vinden, tooverkol, om dien naam uit te spreken, maar bedenk, dat het u het leven zou kunnen kosten, dat gij hem kent.”

Hier kon hij niet verder gaan, omdat het wijf schaterend van het lachen uitriep: „Perrol, Perrol! Ik weet het!”

Toen zij zweeg, liet hij zich door haar gelach niet afschrikken, maar schreeuwde driftig: „Heks, lach niet, maar noem ook zijn naam! *Per moio!* Wie is hij?” Hij legde hierop zijn hand op den schouder van Vidal, en noodzaakte den knaap om nader bij het vuur te treden.

De heks wierp echter geen enkelen blik op den bevenden knaap, maar zei ernstig: „Alleen hem, die mij opzoekt, dien noemt de meester mij; eerst den heer en dan den knecht. — Perrol, wat zoekt gij in de Schans?”

„Ha, ha, tooverkol,” lachte Perrol met verachting; „dacht ik het niet, dat gij slechts een ellendige bedriegster waart! Maar, bij mijnheer St. George, wat gij niet weet, dat moogt gij niet zeggen.”

„En wat ik weet, mag dat gezegd worden, aanvoerder der Zwarte Bende?” vroeg de heks wild lachend, en trad op hem toe, alsof zij door het vuur heen-sprong, en toen Perrol, die op deze nabijheid niet gesteld scheen, terugtrad, riep zij: „He, he, waarvoor zijt gij bang, dappere Heer!” Zij naderde hem weer, maar hij bracht de hand aan zijn dolk, en riep: „Terug, vervloekte heks, of, voor den duivel, ik jaag u dit staal in den buik.”

„Is de duivel ook uw meester, ha, ha!” riep de heks en lachte ijlhoofdig. „Wel zoo, Zwarte Ruiter, dat is goed, dan hebben wij denzelfden heer. Maar geef mij uw hand, als gij niet bang zijt, opdat ik zie, wat gij begeert.” Toen Perrol echter niet geneigd scheen om zijn hand te geven, riep zij: „Perrol is bevreesd! Het bendehoofd durft zijn hand niet geven!” en zij draaide wild lachend in het rond.

Hierop trok Perrol, die zelfs den schijn niet wilde geven, alsof hij iets vreesde, zijn handschoen uit, stak haar zijn linkerhand toe, en zei nijdig: „Daar heks! Daar is mijn hand; zie er uit, hoelang gij nog in den ketel leven zult, want, *per moio*, gekookt zult gij worden!”

„Ha!” riep de heks, „de meester is heeter dan water, en water brandt niet! Maar de andere hand, Perrol, die moet ik zien, daar kan ik alleen in lezen,” eindigde zij en schudde het hoofd. Perrol trok zijn hand, die blank en goed gespierd was, terug en zijn handschoen weer aan.

„De andere hand, Perrol!” schreeuwde het wijf, toen hij geen aanstalten maakte ook zijn rechterhand te ontblooten.

„Neen, heks!” riep Perrol, „gij zult haar nooit zien.”

„Is zij dan ook rood zooals de mijne?” zei het wijf toen, schamper lachend. „Eilieve heer, zie deze schoone hand, zie hoe fraai,” en zij stak haar vuile, dorre en met roode vlekken bedekte hand naar hem uit, en hield haar voor zijn gezicht.

„Zwijg, tooverkol!” riep Perrol, „zwijg, of mijn dolk zal u tot zwijgen brengen; of denkt gij, dat ik hier ben gekomen, om als een ellendige boer uw spotternij aan te hooren? Uit mijn rechterhand zoudt gij evenmin iets kunnen zien, als uit mijn linker.”

„Ik wil die hand toch zien — en haar vragen aan den meester,” zei de heks langzaam en zich bedenkend; „maar zelfs zonder dat, zie ik toch alles door den geest,” Zij bracht nu haar hand aan het hoofd, strekte daarna haar rechter naar den grond uit, ten einde eenige teekens met den stok in den natten grond om den haardsteen te maken, en zei ernstig, toen zij weer achter het vuur stond: „Wilt gij dan liever spreken over hetgeen gebeurd is, Perrol? — Ha, bij mijn meester zijn reeds een aantal Zwarte Ruiters bij elkander, die branden reeds; — de aanvoerder nog niet; doch hij moet ook branden, en — die tijd is nabij!”

Nu noemde zij verschillende vreemde namen van menschen of steden op, en voegde aan elk een opmerking toe; en hoewel zij zacht en onverstaanbaar sprak, scheen Perrol haar zeer goed te begrijpen; want de verbazing en schrik stonden op zijn verwilderd gelaat te lezen.

„Ha, ha, dat was nogal aardig,” vervolgde zij duidelijker, zonder zich aan hem te storen, „de jonkvrouw uit de legerplaats gejaagd met al die andere lichte vrouwen; maar Perrol had haar niet getrouwd, en dan die aardige jonkman, haar broer, — Valbéni, niet waar? Ha, ha! Die Romeinsche held werd be-tooverd door dien zwarten tovenaer. — He, zeg Perrol, doet gij niet wat aan de kunst?”

„Zwijg voor den satan! — Wijf! Wie zijt gij?” riep deze verwoed, en trad naar haar toe, de hand aan zijn dolk; doch toen zij zonder eenigen angst te verraden, hem zag naderen, en weer luid en half zinneloos lachte, toen hij vóór haar stond, scheen hij te twifelen aan wat hij gehoord had, en wierp een onderzoekenden of bevreesden, dan weer een wraakzuchtigen en ijzingwekkenden blik op het gerimpelde gelaat en het vuurschietend oog van de heks. Hetzij deze eenig gevaar duchtte, of dat haar gedachten op iets anders gevestigd werden, zij vroeg nog eens, doch nu bedaard: „Perrol, wat zoekt gij in de Schans?”

„Wat ik zoek?” herhaalde deze, die elk woord dat zij sprak met de grootste aandacht scheen op te vangen, en stiet daarna zijn dolk geheel in de scheede terug, terwijl hij binnensmonds bromde: „Uw bloed, vervloekt beest! Maar dat zal naderhand komen.” En hij vervolgde luid: „Wat ik zoek, heks? Iets, dat zeer gemakkelijk te geven is, en dat ik met veel geld betalen wil. Ik moet een minnedrank hebben, welke haar, die hem drinkt, voor altijd — ik wil zeggen tot aan haar dood — aan mij verbindt. Let wel! Een drank, die haar voor een oogenblik, van wellust dronken, in mijn armen doet vallen, baat mij niets, neen! De dronk moet nooit zijn kracht verliezen. Maak dus spoed en verzuim geen tijd.”

„Perrol is dan verliefd,” zei de heks langzaam, „maar men wil niets van zijn liefde weten. He, wilt gij zelf een drank drinken, lieve Heer, die u op mij verzot maakt? Ha, ha! De heks van de Hunnen-schans en de aanvoerder der Zwarte Bende! Een lief paar!” en zij lachte, dat zij schaterde.

„Wijf!” schreeuwde Perrol haar toe: „Kunt gij zoo'n drank maken als ik verlang?”

„Ja! — Hoe heet het liefje?” antwoordde de heks, en zag hem vorschend aan; maar hij riep: „Den naam? Indien gij alles weet, behoef ik u dien niet te zeggen,” en toen zij met het hoofd knikte, vervolgde hij: „Doch spoedig, heks! Ziehier het geld; maar als de drank niet deugt, dan...”

„Dan zal ik weer een nieuwen gereed maken,” viel zij hem gillend in de rede, en scheurde hem het geld, dat in een zakje was, uit de handen. „Maar hebt gij ook haar meegebracht? — Goed! Geef mij dan ook een dier zwarte haarlokken, die toch den tijd niet zullen hebben om grijs te worden.” Zij wees naar zijn hoofd, en grijnsde hem aan.

Perrol voldeed aan wat zij vroeg; zij bezag, terwijl hij den dolk opstak, waarmee hij zich een haarlok had afgesneden, bedaard het blonde haar, dat naast

het zwarte op haar hand lag, daarop ging zij naar een hoek van haar verblijf, nam een aarden pot, en zette dien op het vuur.

Vidal had wel met vrees geluisterd, toen het wijf met zijn heer sprak, hoewel hij moeite had om haar vreemde spraak te verstaan; maar toch trof hem de stilte, die nu in het hol heerschte; te meer daar het noodweer buiten nog steeds aanhield. Het verschrikkelijkste oogenblik, de bereiding van den tooverdrank, zou nu aanvangen en alsof de raaf ook deelnam aan deze helsche bewerking, naderde zij al meer en meer het vuur, en staarde op den pot. Vidal trad telkens bevreesd terug, als het zwarte dier, dat meestal kwaadaardig met de vlerken sloeg, langs hem heen huppelde; want hij twijfelde niet, of het was de duivel zelf; hij had immers gezien, dat het beest altijd stil stond en luisterde, als de heks sprak.

Ook Perrol scheen deze akelige stilte niet te bevallen; maar stouter dan zijn knaap, zei hij: „Gij doet wel om te beginnen, en als de drank goed is, zal ik spoedig iemand anders hierheen zenden, die ook vruchteloos bemint.” De heks scheen hem echter niet te hooren, maar zag met aandacht naar den pot, waarin misschien water was; want er scheen geraas uit te komen, toen zij het vuur met haar stok oprakelde, en wat nieuw hout op den steen wierp.

„Uw vriend de onderkellenaar ligt buiten de Schans, heks,” vervolgde hij, en lachte gemaakt. „Als gij eens met den satan breken wilt, dan zal die monnik u wel een middel aan de hand geven, indien mijn ruiters hem tenminste niet doodgeslagen hebben.” Maar de heks zweeg nog altijd, en toen hij weer iets wilde zeggen riep zij wild: „Zwijg! Zwijg! De meester is nabij. Meester! Meester! De drank zal koken.” Zij scheen geheel vervuld van wat zij verrichtte, en lette niet op het gehuil van den wind of het ratelen van den donder, Perrol zag echter plotseling om, hoewel het bedrijf van het wijf hem eenige belangstelling inboezemde; want hij hoorde een steen uit den muur in het hol vallen, en vreesde, dat het wrakke dak naar beneden zou komen; doch wat de heks verrichtte, deed hem weer naar het vuur zien.

Toen het vocht dat in den pot was, kookte, wierp zij er van tijd tot tijd wat kruiden in, die zij in de linkerhand hield; vervolgens roerde zij met haar stok het kooksel om, en danste om het vuur, terwijl zij op een vreemde wijs een paar eentonige woorden mompelde. Zij hield telkens stil om weer kruiden in den pot te werpen, en hervatte daarna haar wilde sprongen om den haardsteen.

Perrol zag met verwondering naar het wijf, wier gelaat dikwijls verborgen was achter haar lange haren, die grijs en zwart waren, tot haar middel reikten, en wild om haar heen vlogen, als zij nu en dan snel ronddraaide. Vidal, die bevreesd was om door haar stok of haar haren aangeraakt te worden, was zoo veel mogelijk achteruit getreden; maar zijn schrik vermeerderde niet weinig, toen hij voor het gat, dat door het uitvallen van den steen gemaakt was, het aanzicht van een mensch meende te zien, die in de hut zag; en eenige oogenblikken daarna rezen zijn haren te berge! Want toen zag hij er den kop van een weerwolf doorsteken, wiens oogen als vuurballen schitterden en verschrikt wende hij het gelaat naar een andere zijde. Perrol had gezien, dat de heks, toen haar kruiden op waren, de haarlokken in een lapje gewikkeld en ook in den pot

geworpen had, terwijl zij den drank omroerde, en halffluid iets riep, waaronder hij, tot zijn verbazing, den naam van Maria en den zijnen meende te hooren, maar hij kon verder bijna niets verstaan; want zij hervatte haar vreemd gehuppel om den steen, en het noodweer hield aan.

Tot niet geringe vreugde van Perrol en Vidal, scheen de minnedrank eindelijk gereed; want het wijf staakte op eens haar gedans, juist toen men, tusschen het loeien van den wind, buiten de hut een gehuil als dat van een wolf hoorde en zij nam den pot van het vuur.

„Is de drank gereed?” vroeg Perrol, terwijl hij een fleschje uit zijn beurs te voorschijn haalde; maar zonder te antwoorden, wees zij gebiedend op den steen, die tot tafel diende, en toen hij het er zwijgend op gezet had, naderde zij en schonk er haar drank in over, waarna zij den pot, met wat er nog was ingebleven, in het vuur wierp. Het daarin vallende vocht deed den rook verdubbelen, en juist toen Perrol het fleschje, dat hij dichtstopte, tegen de vlam hield, en den bruinachtigen drank bezag, sprong de heks, schel lachend, op den haardsteen en schopte het vuur er van af. Het ging voor het grootste gedeelte op den natten grond uit, en zij schreeuwde wild: „Dank meester! Dank! De drank is bereid, de kruiden hebben gekookt, het vuur brandt niet meer!”

„Zal de drank nu goed zijn, heks, en werken, zooals ik het verlangd heb?” vroeg Perrol, die haar nog flauw zien kon.

„Ja!” riep zij, „de meester heeft hem zien koken.”

„Want anders, verdoemde tooverkol,” vervolgde hij, „zullen al uw duivels-kunsten u niet beveiligen. Perrol zal zich herinneren, dat gij hem bedrogen hebt.”

„En de meester ook! En de heks van de Hunnen-schans ook, Perrol!” hernam zij, wraakgierig lachend; en hoewel hij haar bijna niet meer zien kon, trof hem toch de toon waarop zij deze woorden uitsprak. Hij herinnerde zich, hoe zij hem gekend had, hoe zij den naam van de dochter van den smid had genoemd, hoe zij van menschen gesproken had, die hij aan zijn driften had opgeofferd, namen genoemd had van ongelukkigen, wier bloedige schimmen, hoewel zelden, zich toch wel eens voor zijn oog vertoond hadden en hij stond in beraad wat te doen.

Reeds verliet zijn dolk de scheede, en tastte hij, de linkerhand vooruitstekend, in den rook en den damp naar de heks, die hij zooeven nog meende te hebben gezien. Toen hij echter met den voet tegen den haardsteen stiet, werd hij haar nog niet gewaar, en toch hoorde hij haar lach; doch hij kon niet bemerken, in welken hoek zij zich verborgen had. Vidal, wien het in het hol, met rook gevuld, te eng werd, had in dien tusschentijd den ouden lap voor den ingang weggetrokken, de deur opengetrapt en was naar buiten getreden. Perrol volgde hem werktuigelijk, terwijl hij zijn dolk opstak. Toen hij ook uit het hol gekropen was, hoorde hij het wijf zijn naam noemen, en zag door den lagen muur, dat zij weer in het midden van de hut scheen te staan, blazend op een stuk glimmend hout; want hij ontdekte haar gerimpeld gelaat en wild blikkende oogen, die nu eens zichtbaar waren en dan weer verdwenen.

Nog nam hij den helm niet aan, dien Vidal hem voorhield, en was besluiteloos; maar hetzij het akelige van den nacht en het weer, of een geheime vrees voor

het wijf hem terughield, of dat hij zich voornam haar nog eens te bezoeken, en dan te dwingen hem te zeggen, door welke macht zij alles wist, en haar vreeselijk te straffen, indien de drank niet goed werd bevonden; hij nam eindelijk den helm en mantel aan, en zei tot Vidal:

„Bij mijnheer St. George, indien gij u even ellendig in het veld gedroeg, als in dit hol, dan zou elk oud wijf voortaan mij als knaap kunnen dienen.” Hierop werd hij door het gelach van het wijf gestoord en hij mompelde, terwijl hij zich verwijderde: „Ja, lach, verdoemde heks! *Per moio*! Perrol zal ook lachen. Door een enkelen dolkstoot te sterven, zou een te gemakkelijk einde zijn voor de tooverkol, die door zulke vrome monniken in waarde wordt gehouden!”

Terwijl zij de Schans verlieten, meende Vidal in den uitgang, die het naast aan de hut grensde, een lange gedaante te zien staan, toen het weerlicht de Schans verlichtte; maar hij zei niets aan zijn meester; ook vermoedde hij, dat het misschien een der ruiters was. Maar dezen stonden allen bij elkander, rustend op hun lansen, en gaven een luide kreet van vreugde, toen zij hun aanvoerder eindelijk uit de doodsche Schans zagen treden. Nieuwsgierig zagen zij van ter zijde naar hem om, toen de vlakte verlicht werd; maar niemand durfde iets vragen. Menschen en paarden waren in een akeligen toestand; niets was er aan hen, of het was druipnat en het vooruitzicht gaf geen hoop op beter.

„Zit op, mannen, en ziet uit of gij ook het spoor kunt vinden, dat links af, langs het meer loopt,” gebod Perrol, die, voordat hij te paard steeg, onderzocht of hij het fleschje met den minnedrank wel goed had opgeborgen. Spoediger dan hij verwacht had, riep de Tuimelaar, die te voet vóór zijn paard ging, dat hij een weg gevonden had, die door wagens bereden scheen te zijn geweest, en Perrol gelastte, dat men dien zou volgen.

Bedaard zat hij op zijn hengst, en scheen den kouden regen noch den guren wind te voelen, die hem opnieuw aandeed, nadat hij zich in het hol bij het vuur van de heks gewarmd had; hij kende zijn onmacht tegen de worsteling der elementen. Toen zij bezijden de Hunnen-schans den weg vervolgden, die geheel blank van den regen stond, verhief zich een verschrikkelijk geschreeuw in de Schans. De Tuimelaar stond stil, en Perrol en zijn ruiters hielden ook hun paarden staande; want ondanks het gehuil van den wind in het hooge geboomte, dat weldra de oude sterkte en het meer aan hun oog zou onttrekken, klonk een schaterend gelach over de heide. De ruiters staarden met schrik naar de plaats, vanwaar het geluid nu en dan kwam.

Perrol wilde juist (want hij herkende de stem van de heks) bevel geven om voort te rijden, toen het weerlicht over de vlakte flikkerde, en het water, het woud en de Schans verlichtte, en een uitroep van schrik ontsnapte aan de van koude klappertandende Zwarte Ruiters; want zij zagen een menschelijke gedaante, die in een liggende houding door een onkenbaar wezen snel over den wal werd rondgedragen. Toen een nieuwe bliksemstraal de duisternis weer voor een oogenblik deed verdwijnen, zag Perrol, dat de heks nog altijd met het mensch, dat zij boven haar hoofd op haar schouders scheen te dragen, pijsnel over den wal van de Hunnen-schans voortholde, en nu en dan voor een oogenblik uit het oog verdween, als zij langs het water ging, of in de diepte van de ingangen moest afdalen.

„Voorwaarts, mannen!” gebood Perrol, die zelf met stomme verbazing dit schouwspel had aangezien. De Tuimelaar vervolgde zijn weg, en toen hij het bosch bereikte, waardoor het spoor liep, en Perrol een laatsten blik naar de verblijfplaats der Magyaren wierp, scheen de heks de Schans te verlaten, want men hoorde haar helsche stem zich over de heide in de richting van het Godenmeertje verwijderen, en zelfs Perrol was verheugd, toen alleen het geluid van den storm, en het neervallen der takken en de koude regen hem in zijn overdenkingen stoorden.

De nacht was reeds ver gevorderd, toen Perrol eindelijk met zijn afgematte ruiters en paarden een menschelijke woning bereikte; want zij hadden het geluk gehad den weg, die hoe langer hoe meer opwaarts liep, niet te verliezen, en Perrol bevond zich, zooals hij ook reeds vermoed had, toen hij de richting van het spoor naging, aan den ingang van het dorp Garderen.

Tevergeefs echter klopte men aan het eerste huis of op de schuren, die daarnaast stonden; de bewoners waren er zeker niet opgesteld in zoo'n nacht den troep vreemde ruiters, die voor hun woning had stilgehouden, onder dak te nemen; maar zij hadden er misschien niet mee gerekend, dat de vreemde krijgslieden zelden gewoon waren het eigendomsrecht te eerbiedigen. „Werpt de deur neer,” gebood iemand, en weldra viel de deur verbrijzeld in het huis en eer er een half uur verlopen was, waren de paarden behoorlijk verzorgd, het spek, dat uit den schoorsteen gelicht was, had den ruiters goed gesmaakt, met wie Perrol het gevonden brood gedeeld had, en zij lagen te slapen om het vuur, dat zoo goed van groote blokken voorzien was, dat de woning groot gevaar liep in brand te geraten. De aanvoerder der Zwarte Bende had zijn harnas en zijn kleeren uitgetrokken en een lakensche, met lammervellen gevoerden mantel van den boer, die zijn woning ontvlucht was, omgeslagen, terwijl zijn kleeren naast den schoorsteen droogden. Hij zat in den eenigen stoel die in de woning gevonden werd, en warmde zijn verkleumde leden bij het vuur; nu eens zag hij op zijn slapende ruiters of luisterde naar de voetstappen van Rogardo, die in de gang de wacht hield; dan weer staarde hij in de vlam en zijn blik verried, dat deze akelige tocht hem niet tot inkeer had gebracht, of van zijn booze voornemens had doen afzien, neen hem zelfs nieuwe voorwerpen had doen kennen, die zijn wraakzuchtige gedachten bezighielden. Hij lachte, toen hij zich voorstelde, welke gezichten de kellenaar zou zetten, als hij met zijn benden de pachtgelden van de abdij kwam afhalen, en wat de tooverkol zou zeggen, als Froccard, indien deze nog leefde, haar onderhanden had. Een oogenblik daarna haalde hij het fleschje uit zijn beurs en beschouwde, kwaadaardig lachend den troebelen drank tegen de vlam van het vuur.

* * *

VIII.

DE MINNEDRANK.

*'t Geldt u, Maria, teedre duifl
Die, rein gelijk een heldre bronne,
Geen havik in de takken ducht,
En giegelt in het licht der zonne.*
Mr. B. W. A. E. SLOET TOT OLDHUIS.

*En dronk uit den beker zoo listig bereid. —
J. L. NIERSTRASZ Jz.*

De aanvoerder der Zwarte Bende reed met zijn ruiters den volgenden morgen door de Kamppoort Amersfoort binnen en men kon aan hen niets anders meer zien van het noodweer, waarin zij gedurende den nacht op de heide en in de bosschen hadden rondgezworven, dan dat de roode veer, die op Perrol's helmkam stond, er verflenst bij neer hing, en de paarden tot aan den buik met slijk bedekt waren, wat niemand verwonderde, die met den staat der wegen om de stad bekend was.

De eerste ontmoeting, welke Perrol had, die zijn ruiters bij het inkomen der stad had verlaten, en alleen door Vidal gevolgd, door den Kamp reed, was, dat hij, juist toen hij door de binnenpoort wilde rijden, Froccard gewaar werd, die hem tegemoet trad.

„Waar komt gij vandaan, kerel?” riep hij, zijn paard stil houdend.

Deze boog en antwoordde: „Vanwaar, Messire? Uit de handen van den heer Van Schaffelaar, die mij naar Wijk dacht te sleepen en reeds wat van de galg mompelde.”

„Ha, ik vermoedde het al,” zei Perrol; „hij was het dus, die den weg tusschen Naarden en deze plaatst bezet hield!”

„En wie anders, Messire?” riep Froccard; „hij verheugde zich, dat hij u in uw voornemen kon dwarsboomen, wat hij niet te weten zou zijn gekomen, als al uw ruiters zoo goed gezwegen hadden als ik.”

„Zoo goed gezwegen, lafaard!” grauwde Perrol hem toe. „Is het, omdat zij mij verraden hebben, dat hun harnas was gebroken, en zij met de wapens in de vuist gevallen zijn? Of heeft hij alleen den verrader de galg waardig gekeurd, verlopen monnik?”

„Messire,” zei Froccard, terwijl zijn gelaat doodelijk bleek werd, „Van Schaffelaar wilde zich over mijn stilzwijgen wreken; maar hij is zoo onnoozel ge-

weest mij te laten ontsnappen. Zou ik teruggekomen zijn, indien ik mijn plicht verzaakt had?"

„Gij voelt den strop reeds, Froccard!" lachte Perrol schamper: „want uw aangezicht neemt reeds de kleur van een gehangene aan. Ha, waarom is Van Schaffelaar zoo dom geweest? Maar hij wist zeker niet, dat gij de pij gedragen hebt."

Nu kwam het hem in de gedachten, dat hij zichzelf door Slimmen Jasper en den ouden Ralph had laten bedriegen, en zonder verder iets te zeggen of een blik op den Zwarten Ruiter te werpen, reed hij door de poort.

Hij stapte voor de deur van *de Vergulde Helm* af, wierp Vidal den teugel toe, en trad voorbij Griet in het huis. Hij bekommerde zich niet om de oude vrouw, die hem iets wilde zeggen, en naar de straat gesneld was, toen zij de paarden hoorde. Perrol stond echter plotseling stil en stampte met den voet; want boven eenige stemmen, die zich in het huisvertrek lieten hooren, herkende hij de stem van iemand, die vroolijk zong.

„Hij beslaat ors, telle en sommier,
Zeer vlug en zeer sterk, naar elks manier,
Maakt goede teestieren en sporen met zwier,
En steekplaten voor jouste, en voor tornier,
Tik, rik, gaat de moker, tik, rikker de tik,
Zoekt gij meester Wouter den smid? dien ben ik."

„Het is de meester, die zingt, Heer!" riep Griet, die dacht, dat hij de stem van den smid niet herkende.

„*Per moio!* is die al teruggekomen?" zei Perrol en stampte nog eens met den voet en Griet, die verwonderd het gedrag van den ruiteraanvoerder aanzag, hoewel zij hem niet goed kon verstaan, vroeg: „He, Heer, zijt gij niet verblijd, dat de meester los is?"

„Zeer zeker, oude," antwoordde Perrol luid, doch bedaard; „maar ik had gehoopt zelf hem te bevrijden, en het spijt mij, dat een ander mij vóór geweest is." Hierop trad hij de gang in en het vertrek binnien, waar hij den meester tusschen moeder en dochter vóór het vuur zag zitten, bezig met een vuurtang op den haardsteen te slaan, alsof hij wilde onderzoeken of de lange rust zijn arm niet verlamd had. Met ongeveinsde hartelijkheid ontving meester Wouter zijn gast en bedankte dezen voor de valsche gelukwensen over zijn verlossing. Perrol vond Martha zoo opgeruimd en Maria zoo vroolijk, dat zij beiden zijn tegenwoordigheid bijna niet gewaar werden; de meester riep ze echter tot hun plicht terug, en Perrol wenschte nu ook de vrouw en dochter geluk met de bevrijding van den huisvader. Nooit had hij Maria nog zoo schoon gezien; nooit was haar lief gelaat, door de vreugde bezielde, hem zoo bekoorlijk voorgekomen; het geluk haar vader weer te zien, hem naast haar moeder te zien zitten, hem te kunnen kussen, vervulde haar hart zoo geheel met vreugde en dankbaarheid jegens den Heere Jezus en zijn Heilige Moeder, die haar vurige bede verhoord hadden, dat hij verwonderd was, dat het lieve, onschuldige kind, dat in den

laatstentijd meestal treurig was geweest, voor zooveel geestdrift vatbaar was. Hij bezag die blonde lokken, waarvan een den vorigen nacht in de Hunnenschans in den pot van de heks gekookt had, en beklagde zich niet meer over de ongemakken, die hij had uitgestaan. Nooit had de wraak zich genoegelijker en meer overeenkomstig zijn driften aangeboden, en zoo hem de vrees al bekreep, dat het zelfs de macht van de heks te boven kon gaan een minnedrank te bereiden, zooals hij dien verlangde, zoo vertrouwde hij toch, dat de drank, dien hij nu bezat, kracht genoeg zou hebben, om Maria, al was het dan ook maar voor weinige oogenblikken, vol liefde in zijn armen te voeren.

Ook de pater van het St. Aagten-klooster vermeederde weldra het aantal der om het vuur vereenigde huisgenooten, en bejegende Perrol met veel onderscheiding, die, hetzij hij de waarheid zei, of dat zijn booze hart, zelfs in schijn, aan de vreugde van het vereenigde huisgezin geen deel kon nemen, nu opstond en tot de smid zei:

„Nu meester, moet gij mij toestaan te vertrekken; ik ben vermoeid en heb nog iets te doen; ook begrijp ik, dat gij, na zoo'n lange afwezigheid gaarne eens met uw vrouw en dochter alleen zult willen zijn, waarbij de tegenwoordigheid van dezen waardigen vader niet hinderen zal, zooals die van een krijgsman doen zou.”

„O neen, Messire,” riep Wouter vroolijk. „Kom Martha, loop eens schielijk naar den kelder; bij St. Eloy, Messire, ik vergat u een frisschen morgendronk toe te brengen; blijf dus.”

Maar Perrol hield Martha bij den arm tegen en zei lachend: „Blijf, bid ik u, beste huisvrouw, — en weerhoud mij niet, meester, doch hedenavond beloof ik bij u te komen, om den wijn met u te proeven en met den beker in de hand op uw bevrijding te drinken. Tot hedenavond dan, meester!” Hierop keerde hij zich tot den pater, nam afscheid van hem, groette vriendelijk de vrouwen en verliet het vertrek.

Met genoegen zag de smid, hoe zelfs de pater jegens Perrol zeer voorkomend was; zijn vrouw betoonde zich zeer voldaan over zijn gedrag, zelfs Maria prees hem, en legde de gebreken, welke zij in hem meende te hebben ontdekt, niet bloot; zij verborg die vol goedheid, terwijl hij, die den helschen drank bij zich droeg, welke haar van haar onschuld moest berooven, op zijn kamer zat en koelbloedig haar ongeluk en haar vernedering overdacht en beraamde.

* * *

Denzelfden avond vertoonde Perrol zich volgens zijn belofte aan den haard van den smid, en meester Wouter wachtte hem met den wijn.

„Goeden avond, Messire,” riep hij, toen Perrol binnentrad. „Ik wacht u reeds en had ook den pater gevraagd; maar die beste heer is reeds zoo hoog bejaard. Nu, wij verliezen niet veel aan hem, want hij drinkt als een muis.”

„Dat heb ik ook reeds bemerkt,” antwoordde Perrol vroolijk, terwijl hij de vrouwen met de hand groette; „maar, bij mijnheer St. George, ik heb wel geestelijke heeren gekend, die ik, voor broeders van den Tempel zou hebben aan-

gezien, indien de orde nog bestond; en ik verzeker u, uw kelder zal gewaar worden, dat gij een ruiteraanzoeder onder uw dak hebt."

„Ho, ho, Messire, dat is niets," hernam Wouter lachend: „maar zet u daar bij het vuur neer; het is reeds koud en ik geloof, dat gij gisteren om dezen tijd zoo gemakkelijk niet zat als thans. Waar zijt gij heen geweest?"

Toen verhaalde Perrol, dat hij te Nijkerk geweest was, en voorts over Bunschoten en de Eembrug naar Eemnes, dat versterkt werd, gereden was. „Maar nu meester," vervolgde hij, „moet ik eens drinken. — Kom, beste vrouw, kom, Maria, drinkt met mij mee op de gezondheid van den meester uit *de Vergulde Helm*, en op zijn verlossing uit de gevangenis van den Bisschop." Gaarne gaven dezen gehoor aan zijn uitnoodiging, en vroolijk klonk de smid met hen.

Wouter bedankte hem nogmaals voor de poging, die hij gedaan had, om hem, door een losgeld aan te bieden, zijn vrijheid terug te bezorgen, maar Perrol viel hem in de rede en zei: „Gij hoeft niet te danken, meester. Ik heb niets gedaan, maar op mijn eer, het heeft aan mij niet gelegen. Zoudt gij wel gelooven, dat ik hedenmorgen kwaad werd, toen ik uw stem hoorde? — Nu, vrouw Martha, lach maar niet, het is waar, wat ik zeg: het speet mij, dat ik de kluisters van den braven smid niet verbroken had. Geloof mij, alleen dáárom heb ik eenige kerels uit Naarden meegesleept. Ik verwachtte, dat er ten minste één onder zou zijn. tegen wien gij zoudt kunnen worden uitgewisseld, wijl heer David van geen losgeld wilde weten.

„Ik ben er even dankbaar voor, Heer, alsof gij mij de vrijheid hadt bezorgd," zei Wouter; „maar de Bisschop wilde mij, alleen ten gevalle van den heer Van Schaffelaar, loslaten; daarom was uw welgemeend aanbod zonder vrucht, en het spijt mij, dat die Naardensche burgers nu om mij van hun haardsteden zijn weggerukt." Vervolgens sprak hij over de inneming van die stad, en Perrol antwoordde, zonder dat hij eenige ontstemming liet blijken:

„Ja, meester, ik wist het al, dat heer Van Schaffelaar mijn ruiters had neergelegd; ik acht hem daarom niet minder, al spijt het mij van de dappere kerels; elk doet zijn best voor de partij, welke hij dient; ik zou in zijn plaats evenzoo gehandeld hebben."

„O, waarom gaven zij zich ook niet gevangen, zooals die eerste ruiters?" zei Maria, „want dan zou Van Schaffelaar hun geen leed gedaan hebben, en zij leefden nog."

„De Zwarte Ruiters geven zich niet gaarne gevangen, Maria," zei Perrol vriendelijk. „Maar geloof mij, er was mij zoo weinig aan het bezethouden van Naarden gelegen, dat ik uw vriend daarom geen vijandschap zal toedragen. En toch, meester," vervolgde hij, zich tot dezen wendend, „er zijn kwade geruchten genoeg over mij in omloop; men zegt, dat ik reeds eenige dagen vroeger met mijn ruiters hier in de stad had behooren te zijn, en men geeft mij dus de schuld dat zoovele burgers verslagen of met u gevangen genomen zijn; misschien hebt gij het wel gehoord, dat men mij zelfs beschuldigt de Schaffelaar verbrand te hebben; gelukkig, dat uw vrouw en Maria er geen geloof aan hechten."

„Gehoord heb ik het, Messire," zei de smid, die hem inschonk, „maar geloofd niet; welke reden zoudt gij toch kunnen hebben gehad om dat gebouw te ver-

nielen? En ik verklaar u ronduit, dat, zoo ik al getwijfeld heb, ik u thans van alle schuld moet vrijspreken."

„In het eind, beste meester," zei Perrol, „zullen alle menschen mij recht doen wedervaren; maar die tijd moet nog komen. Op mijn eer, ik ben blij, dat gij weer thuis zijt; die Dirk is een braaf gezelschap, doch er is maar één meester Wouter om een armstuk te klinken, en morgen, overdag, zullen wij over een nieuw harnas spreken."

„Ik ben geheel tot uw dienst, Messire," riep Wouter verheugd; „en hoewel ik in die vervloekte gevangenis geen gereedschap hebben mocht, toch heb ik mijn tijd niet nutteloos versleten, maar eenige lofwerken en figuren met het potlood op het papier gebracht, die, als zij op helm of harnas gedreven zijn, zeer fraai zullen staan."

Nu verzocht Perrol aan Maria iets te zingen; zij nam haar citer van de muur en zong met veel gevoel en een fraaie stem een lied van een ridder, die, na langen tijd in Palestina in slavernij gezocht te hebben, op zijn slot terugkwam, en een traan viel op het speeltuig neer, want ook de meester was teruggekeerd, en zij voelde dus zoo juist hetgeen zij zong.

Haar vader kustte haar, prees haar spel en zang, en bedankte Perrol; ook deze nam nu de citer in de handen, en zong meer dan één ballade. Terwijl zij zoo elkaar onderling vermaakten, verliep de avond, en het eenvoudige avondmaal, dat voor dezen buitengewonen keer een weinig meer uitgebreidheid had dan gewoonlijk, werd opgedragen, en vroolijk deed Perrol den meester op elken dronk bescheid.

Reeds liep het avondmaal ten einde, toen Perrol vroolijk uitriep: „De wijn is zoo goed, en zoo ruim door u geschonken, meester, dat ik ook niet wil achterblijven. Ik heb nog een half kistje met fijnen wijn van Creta, en kan nooit een betere gelegenheid vinden, om het open te maken, dan ter eere van uw terugkomst, en ik vertrouw, dat uw vrouw en uw dochter gaarne eens van dezen drank zullen proeven."

„Gij zijt al te goed, Heer," zei Martha verlegen; „wijzelf en Wouter hebben misschien reeds teveel gedronken; ik bid u, doe geen moeite, Heer!"

„Te veel gedronken, vrouw," lachte Wouter, „gij hebt slechts even uw beker aangeraakt; kom, wijs de goedheid van Messire niet af met die praatjes."

„Ik zal er ook niet naar luisteren," zei Perrol vroolijk; „de wijn is zacht en zal uw vrouw en Maria wel smaken, als zij hem maar eens geproefd hebben."

Hierop trad hij naar de deur, opende die en riep luid: „Vidal! Vidal!"

„Hé, Messire," zei Wouter, „Maria had immers uw knaap wel kunnen roepen."

„En waarom?" vroeg Perrol, „het is hier koud in de gang en zij is warm; de kostbaarste wijn der wereld is niet waard, dat zij er ziek om wordt. Daar komt mijn knaap ook reeds."

Toen Vidal binnentrad, gelastte Perrol hem den bedoelden wijn te geven en tevens door Riso een glas te laten meebrengen, dat hij hem uitdruide. Weinige oogenblikken daarna keerde de knaap terug met een aarden kan, die met hars was dichtgemaakt, terwijl Riso een grooten, hoogen, kristallen beker droeg. Wouter wierp een vorschend oog op de aarden kan, maar Maria en haar moeder

zagen aandachtig naar het glas; en toen Martha haar bewondering er over te kennen gaf, reikte Perrol het haar toe en zei lachend: „Het is zoo groot, dat wij er allen uit kunnen drinken; het is een heel fraai glas, niet waar, vrouw? Ik heb het in Italië gekocht, en de bloemen en vruchten, die gij er op ziet, zijn door een der kundigste meesters in deze kunst gesneden.” Ook Wouter prees het werk en Maria stelde hem het glas weer ter hand. „Het is een stuk, dat mij veel geld kost,” vervolgde hij vroolijk, „zie eens hoe fraai de bloemen uitkomen, als het licht er op valt. Ziet gij uw naam daar wel tusschen de bloemen staan, Maria? Daarom heet het drinkglas evenals gij,” en hij hield het bij de smeerskaars, die op een koperen kandelaar brandde. Vervolgens vroeg hij aan Riso om een doek, ten einde het glas nog eens uit te vegen. Maar ziet, plotseling gaven Martha en haar dochter een gil van schrik, want het kostbare glas viel uit zijn hand op den grond aan stukken; zij wisten niet, dat hij met opzet het glas liet vallen.

„Schrikt gij ervan, Martha?” vroeg hij lachend. „O, dat is het glas niet waard! Het spijt mij, maar ik ben er zelf de schuld van.” Hierop gelastte hij aan Vidal, die nog in het vertrek was, om een bepaald kistje te halen. Nadat deze teruggekeerd en op zijn bevel met de page vertrokken was, zei hij, het kistje openend, dat met rood leer van Provence bekleed, en met spijkertjes met vergulde knoppen beslagen was: „Gij ziet, mijn vrienden, dat ik meer drinktuig heb; en dit is zoo broos niet als het glas.”

Het kistje bevatte buiten een schenkan en een klein blad, vier drinkschalen van fijn zilver; het drijfwerk op de kan en de schalen was rijk en schoon van teekening en de meester gaf er luid zijn verbazing over te kennen.

Perrol zette de schalen op het blad en dit op de kist, welke in het vertrek stond, maakte met zijn dolk de kruik open en schonk den wijn over in de zilveren schenkan.

„Maria,” zei Wouter snel, „neem voorzichtig de kan aan, en schenk in, als Messire het goedvindt.”

„Ik dank u, Maria,” zei Perrol vriendelijk, en wees lachend haar hand met de zijne terug: „Ik ben daar even zoo onhandig geweest, dat ik mijn eer weer moet zoeken te herstellen. Vrouw Martha zou wel denken, dat een ruiter niet behoorlijk een glas of een beker zou kunnen behandelen; bovendien, wij zijn hier onder ons, en ik zal het genoeg hebben heden voor schenker te dienen.”

Hierop trad hij ter zijde, en terwijl hij zich hield alsof hij de schalen terechtzette, goot hij het vocht, dat hij van de heks gekregen had, in één daarvan, en daar niemand eenigen argwaan koesterde, kon hij dit ongemerkt doen. Toen vatte hij terstond het blad en de kan aan, ging naar den meester, schonk een der schalen vol, en bood hem die aan; vervolgens bediende hij Martha, en trad daarop naast Maria.

„Ik hoop, dat u deze goddelijke drank goed bekomen mag, Maria,” zei hij vroolijk, zonder dat zijn stem of hand beefde, of hij enig berouw gevoelde over zijn afschuwelijk bedrijf. Nu schonk hij, de kan hoog opheffend, de schaal vol, waarin de minnedrank gegoten was, bood haar die aan, en het meisje dat geen kwaad vermoedde, en niet in die drinkschalen had kunnen zien, omdat

hij het schenklad ter hoogte van zijn borst hield, nam haar dankend aan. „Ha,” riep Perrol, toen hij den noodlottigen drank in haar hand zag: „Nu alleen voor mij, en dan zult gij het Cretasche druivennat eens proeven,” en vervolgde, nadat hij ook zijn drinkschaal gevuld had: „Nu meester, ter eere van uw verlossing en op den bloei van *de Vergulde Helm* drinken wij!”

De drinkschalen van den vader, de moeder en haar dochter en van den aanvoerder der Zwarte Bende klonken tegen elkander boven de tafel, waarna Perrol en Wouter hun schalen tot aan den bodem ledigden, maar Martha en Maria dronken zoo haastig niet, en de laatste zei, den mond samentrekkend: „Die wijn is bitter, Heer!”

„Bitter, Maria?” riep Wouter lachend. „Ha, ha, wat wilt gij ons nu vertellen?”

„Nee, bitter is hij niet,” zei Martha, „maar de drinkschalen zijn groot.”

„Kom, meester,” riep Perrol, die zijdelings naar de schaal van Maria zag, en schonk opnieuw voor zich en voor Wouter, waarna hij lachend vervolgde: „Nu nog één gezondheid, en als Maria dan haar drinkschaal niet ledigt, dan.....” Maar hij vervolgde niet, dreigde met den vinger en riep vroolijk: „Lang leve de gelukkige bruidegom van Maria!” en dronk.

„Lang leve hij!” riep Wouter. Ook Martha ledigde nu haar schaal, en Maria, die bloosde, boog, dankzeggend met het hoofd, en dronk langzaam den zoo kostelijk geroemden wijn, maar die haar niet smaken wilde.

Toen zij haar schaal neerzette, nam Perrol, die bij elken teug dien zij nam, haar had toegelachen, die op, zag er in en riep, terwijl hij zijn vreugde verborg, toen hij bemerkte, dat het onschuldige meisje den duivelschen drank gedronken had: „Gij hebt met één schaal de gezondheid van uw vader en uw bruidegom gedronken, sta mij toe, ze nog eens te vullen, want wij zullen nu drinken op de gezondheid van uw brave moeder en van uzelf.”

„Hé, Messire,” zei Wouter lachend, „gij vergeet den schenker; de vrouwen mogen mij wel toestaan om ook met dezelfde schaal de gezondheid van den aanvoerder der Zwarte Bende te drinken, want wat mij betreft, ik breng ieder liever den drank toe met een nieuwen beker, 't is alsof de heildrank dan meer van harte is.”

„En waarlijk, Wouter,” riep Perrol, „ik geloof, dat de meester uit *de Vergulde Helm* juist de man is, om liever een halve kan dan een halve beker op het welzijn van een vriend te ledigen.”

„Ja, zonder te snoeven, wat een burger niet voegt,” antwoordde Wouter, hief zijn schaal op en ledigde die, „moet ik, bij St. Eloy niet bekennen, dat gij wel gelijk kunt hebben Messire!”

„Heer, ik bid u, schenk mijn man niet meer,” riep Martha en hield den arm van Perrol vast, „hij drinkt te veel.”

„Ho, moeder,” zei Wouter, „dat zijn uw zaken niet; weet gij wel, dat het oneerbiedig is, dien arm vast te houden, en dat het een doodzonde is, om dezen goddelijken wijn in de kan te laten, waar hij zijn lekkeren geur verliest!”

„Uw vrouw heeft zich van mijn arm meester gemaakt, Wouter,” zei Perrol lachend, „wijt het mij dus niet, als gij met een leeg schaal voor u zit.” Maar hij vervolgde, toen de meester half lachend, half verstoord, het hoofd schudde:

„Doch, bij St. George, zonder uw goede huisvrouw haar meesterschap op mijn arm te betwisten, zal ik u met het Cretasche druivennat bedienen,” en hij nam met zijn linkerhand de kan uit zijn rechter, en vulde de schaal van den meester, die luid lachend met de vuist op de tafel sloeg, en Perrol voor dezen dienst bedankte, maar Martha, die toch ook niet kon nalaten te meesmuilen, keerde zich om, alsof ze verstoord was, en stookte het vuur op.

„Het schijnt, Maria, dat gij de tweede schaal gemakkelijker hebt kunnen ledigen, dan de eerste,” zei de smid vroolijk; „indien wij nu de gezondheid van uw bruidegom gedronken hadden, zou ik er mij niet over verwonderen.”

„Ik weet het niet, vaderlief,” antwoordde zij blozend, „maar het was, alsof deze wijn veel zoeter en lekkerder was, dan de eerste.”

„Gekheid, meid,” riep Wouter lachend; en Perrol, die met welgevallen en vervuld met een duivelsch verlangen, den schoonen gloed op haar wangen zag, dien hij aan de werking van den minnedrank en den wijn toeschreef, zei langzaam, terwijl hij haar bekoorlijkheden met zijn vurig zwart oog beschouwde: „Het is zooals uw vader zegt, Maria, helaas. Het zou te veel verwaandheid van mij zijn om te durven hopen, dat de wijn, dien gij te mijner eere gedronken hebt, u juist daarom zoeter en geuriger heeft gesmaakt.”

De bruid van Van Schaffelaar bloosde nog sterker, en sloeg haar zacht blauw oog neer; wat hij zoo beleefd gezegd had, en dat zij gaarne als de scherts van een huisvriend zou hebben aangemerkt, herinnerde haar den kus, dien Perrol eens op haar hals gedrukt had. Treurig schudde zij dus met het hoofd en zuchtte, want zij wist niet hoe het kwam, maar het vertrouwen, dat zij in Perrol had leeren stellen, verliet haar plotseling.

„Vergeef, Heer,” zei de smid lachend, „dat mijn dochter zoo weinig antwoordt op de beleefdheid, welke gij haar gezegd hebt: zij is een burgerdeern, en weet een edelman zoo gepast en beleefd niet te antwoorden, als de jonkvrouwen en edelvrouwen, met wie gij gewoonlijk verkeert; daarom zwijgt zij; maar haar roode wangen zeggen genoeg, Heer, dat zij u verstaan heeft.

„Vader,” zei Maria treurig en zag hem smeekend aan, als wilde zij hem smeeken om te zwijgen; maar hij lachte, dronk zijn drinkschaal uit en vervolgde: „De meisjes en vrouwen hebben goede ooren, Messire, hoewel zij zich dikwijls gedragen, alsof zij doof zijn. O, zij verstaan zoo slecht, als zij niet hooren willen.”

„Wouter, is dat nu praat voor een vader, die zoolang van zijn haard verwijderd geweest is?” riep Martha bestraffend. „Zult gij den tweeden dag, dat gij terug zijt, reeds weer een begin maken met meer te drinken dan gij verdragen kunt, en dat in het bijzijn van heer Perrol?”

„Martha,” zei Wouter kortaf, en schonk zichzelf in, „zult gij reeds den tweeden dag, dat ik mijn beenen in huis heb, met dat gezeur weer beginnen, dat mij verveelt, en dat ik, bij St. Eloy, niet langer...”

„Houd op, meester,” viel Perrol hem in de rede, „uw beste vrouw heeft gelijk; wij hebben reeds te veel gedronken. Ik ben er de oorzaak van, Martha, want ik heb immers dien vreemden wijn laten komen; daarom beknor den meester niet. Vergeef het mij, dat ik hem verleid heb om met mij te drinken, want ik zal

u verlaten en hem niet meer schenken." Nu stond hij op, en vervolgde vroolijk: „En wat hij gezegd heeft van de vrouwen en de meisjes, geloof ik niet; ja, hijzelf slaat er geen geloof aan; en, op mijn eer, Martha, nooit heb ik aan wat gij zeidet kunnen bespeuren, dat gij en uw dochter niet van adellijke geboorte waart, dan alleen daardoor, dat wat over uw lippen kwam, minder gekunsteld was, en meer openhartig en onschuld verried. Daarom, Maria," zei hij schijnbaar vol gevoel; want hij had gezien, dat zijn woorden haar onaangenaam getroffen hadden, en hij scheen toornig op zichzelf, daar hij haar kiesch gevoel gekwetst had: „Vergeef wat ik gezegd heb; gij weet, dat ik zelden veel wijn drink. Die verleidelijke drank heeft alleen veroorzaakt, dat ik iets gezegd heb, dat u mishaat; en zoo gij al den ruiter niet vergeeft, dat hij zich vergeten heeft, zoo zult gij het immers den vriend van uw ouderlijk huis niet willen aanrekenen, dat de vreugde uw vader in vrijheid te zien, hem den beker in de hand heeft gegeven? Dat wilt, dat zult gij immers niet, Maria?" eindigde hij, en stak haar de hand toe; en toen Maria haar dochter aanstiet, legde Maria haar zachte hand in de hand van Perrol, en zei langzaam en beschroomd: „Neen, Heer, want de vrijheid van mijn goeden vader heeft mij zelf zoo verheugd, dat ik niet meer gewicht hecht aan wat gij gezegd hebt, dan gij zelf."

Perrol scheen ten uiterste voldaan over wat zij zei; hij wenschte hun allen een goeden nacht, en na vrouw Martha gekust, en zijn dank over het gul onthaal betoond te hebben, verliet hij het vertrek.

Meester Wouter ging met hem mee, ten einde Perrol met de kaars tot aan de trap bij te lichten, hoewel deze hem verzocht had, in de kamer te blijven, en zijn vrouw en dochter niet in het donker te laten. Toen zij in de gang waren, zei de smid vroolijk: „De meisjes hebben dikwerf wonderlijke grillen, Messire, en gij zijt al te goed geweest om verschooning te vragen voor iets, dat niets om het lijf had. Ik wed, dat zij u morgen weer even vroolijk aanziet als heden; zij is schuwer dan haar moeder in haar jeugd was, ik verzeker het u; maar Maria is toch een goed kind."

„O, zij is schoon en goed," zei Perrol met vuur; „ik heb het reeds lang bemerkt, meester, en ik hoop ook, dat zij mij morgen, als de dag aanbreekt, vriendelijk zal aanzien. Maar, beste vriend, ik raad u mij nu te verlaten, indien gij wilt, dat uw vrouw en ik geen geslagen vijanden worden," vervolgde hij lachend, en klopte Wouter op den schouder: „want zij zou denken, dat ik u had opgehouden, na zoolang met u gedronken te hebben. Reken maar eens uit, hoeveel weken gij gevangen gezeten hebt, en het is de tweede nacht, dat gij weer onder uw eigen dak zult slapen."

„Gij zoudt, bij St. Eloy, wel gelijk kunnen hebben, Messire!" riep de smid, terwijl hij de kaars omhoog hield; „slaap wel, en wees bedankt voor den raad."

De aanvoerder der Zwarte Bende lachte nog, toen hij boven aan de trap gekomen was, zei den smid dank voor het bijlichten, en trad zijn vertrek binnen, terwijl de meester door den gang terugkeerde. Vidal kwam een oogenblik na hem binnen, om de kostbare drinkschalen en de kan met het kistje te halen. Maria en haar moeder waren juist bezig, om de stukken glas op te rapen, en bejammerden het verlies van zoo'n kunststuk. De knaap wierp een medelijdend

oog op het lieve meisje, dat met kinderlijke eenvoud de stukken aanéénpaste, en haar vader raadpleegde of het drinkglas niet nog te herstellen zou zijn. Hij zag die schoone, blonde haren, waarvan hij een lok in de handen van de afschuwelijke heks gezien had, en die reine, blauwe oogen, welke vol goedheid en onschuld op het bleeke gelaat van den knaap gevestigd bleven, toen zij hem vroeg, of hij verdrietig was over het breken van het drinkglas, dat hij misschien zoo langen tijd onder zijn berusting gehad had, of dat hij zich niet wel gevoelde. Hij zei vermoeid te zijn van den laatsten tocht, en dankte haar voor haar bezorgdheid. Voor het laatst was het dus, dat de lieve maagd rein en onbevlekt tusschen haar ouders zou zitten; want spoedig zou haar onschuld weggevaagd worden, evenals het zuivere kristal, dat voor altijd verbrijzeld was. Helaas, de werking van den helschen drank kon niet ver meer af zijn, hij voelde dit; voor het laatst lag de bloes der onschuld op haar roode wangen, die voortaan, bleek door smart en vertwijfeling, alleen door kunst of schaamte gekleurd zouden kunnen worden. Hij huiverde en bleef aarzelend staan; zijn hart zei hem: „Spreek, red het lieve kind,” maar de vrees voor Perrol weerhield hem: het was zijn heer. Zelden, en dan nog sidderend, had hij een slechte daad verricht, en goed te doen maakte hem gelukkig; maar hij had nooit den moed gehad, zijn heer in zijn voornemens, hoe verschrikkelijk ook, te dwarsboomen. Altijd tusschen het goede en het kwade dobberend, had hij zich gewend het kwaad te zien verrichten, zonder het tegen te gaan, en hij zou een braaf man geworden zijn, indien hij niet Perrol, maar Van Schaffelaar van zijn jeugd af als knaap gediend had. Daarom verbandde hij elke gedachte om Maria te redden, alsof het een verraad jegens zijn heer geweest zou zijn, en verliet het huisvertrek zonder Wouter of haar moeder te waarschuwen; maar hij nam zich voor om te bidden voor de onschuldige bruid van Jan van Schaffelaar. Hij was de eenige van de heele Zwarte Bende, die bad; voor de andere ruiters was dit een gewoonte uit hun kindsheid, die sommigen zich alleen herinnerden, en als een laatste reddingsmiddel aangrepen, wanneer de dood en de satan voor hen verschenen, als zij met den strop om den hals naast den hangman stonden, of als hun bloed door verschrikkelijke wonden uit hun lichaam stroomde.

* * *

IX.

MARIA.

Het komt, het monster, 't nadert wrekend.
H. TOLLENS Cz.

Zie mij dan raad'loos me in 't stof voor u verneëren . . .
Zie op mijn wanhoop, op mijn angsta jam'ren neer.
Mr. B. FEITH.

Maria was alleen in haar kamer, en de diepste stilte heerschte er in het huis; want reeds was er geruime tijd verlopen, nadat haar ouders haar tot aan haar kamer geleid, gekust en een goedennacht gewenscht hadden. Ook de aanvoerder der Zwarte Bende en zijn bedienden schenen te rusten, zelfs de kleine Snip, die in Maria's kamer sliep, lag reeds in zijn mandje te snorken. Zij zei zacht, terwijl zij luisterde: „Allen slapen reeds, ik nog niet,” en ging bij de tafel zitten. De deur van de kamer was op de klink; den sleutel, waarmede deze van buiten kon worden geopend worden, had haar vader meegenomen; en hoewel het koud was, en haar kaars geen vroolijk licht door het hooge vertrek verspreidde, scheen zij nog niet te denken aan naar bed gaan, maar herlas den brief van Van Schaffelaar, dien Wouter haar had meegebracht.

Mogelijk was zij eerst van voornemen geweest, zich dadelijk ter ruste te begeben; want zij had haar hoofdhulsel afgezet, en aan den muur naast een kleinen geblazen spiegel gehangen, die in een houten rand met vreemd snijwerk besloten zat. Misschien had zij haar hoofddoek ook reeds afgedaan, of was het haar te koud op de borst geweest, zij had tenminste een warmen doek over haar schouders hangen.

Zij richtte haar hoofd op, vouwde den brief dicht en zuchtte. O, zij wenschte, evenals Van Schaffelaar, dat de oorlog spoedig mocht eindigen, en had met aandoening gelezen, wat hij schreef over zijn vreugde en gerustheid, dat haar vader weer in vrijheid was gesteld. Zij opende nu nog eens het blad papier en las halffluid: „En toch, Maria, verlies ik zooveel, als gij uw vader weer omhelzen kunt; met hem alleen kon ik altijd spreken over mijn lieve bruid; maar nu ben ik alleen: ik kan aan u denken, en soms wat schrijven; doch niemand hoort nu meer naar wat mijn hart voor u voelt, terwijl hij mij zoo gaarne over zijn lieve Maria hoorde spreken, en mij opbeurde, als mij de moed begaf. Helaas, ik ben

geheel alleen, want de eenige, met wien ik mijn verdriet of mijn vreugde zou kunnen deelen, verlaat mij of zwijgt, als ik hem over onze liefde onderhoud; ik bedoel den armen Frank. Hij treurt en zal sterven, indien hij niet een engel als gij ontmoet, die hem Ada van Rijn doet vergeten. Och, waarom is die jonkvrouw zoo ongelukkig, en waarom is mijn trouwe vriend niet zoo edel van geboorte als zij!"

Zij legde nu den brief weer neer, en dacht na over wat zij gelezen had; zij wist zelf, hoe graag zij over Van Schaffelaar met haar moeder sprak, en voelde dus, hoe verlaten haar bruidegom zich nu moest voelen; daarna dacht zij weer aan Frank, en herinnerde zich alles, wat haar vader haar gezegd had. „Waarom toch vermijdt die jongeling met Van Schaffelaar of den meester over mij te spreken? Bedroeft het geluk van zijn vriend hem, dewijl hij zelf zoo ongelukkig is?" dacht zij. Maar neen, zij verwierp deze gedachte; zij kende Frank immers; al wat zijn weldoener gelukkig kon maken, zou hij met opoffering van zijn leven hebben willen bevorderen; zij was daarvan overtuigd. „Het is alleen droefheid over zijn geringe of onbekende afkomst, en de krankzinnigheid van die edele jonkvrouw; zij benemen hem alle hoop op vereeniging met haar, en daarom treurt hij," dacht zij bij zichzelf. Maar Frank had haar immers gezegd, dat hij Ada niet beminde; zijn droefheid moest dus een andere reden hebben; maar welke? Tevergeefs trachtte de bruid van Van Schaffelaar die reden uit te vorschen; zij kon niet vermoeden dat Frank haar beminde, dat hij ongelukkig was, omdat zij zoo schoon, zoo goed was, en dat hij haar liefhad; nooit had zij er aan gedacht. Haar oogen schoten vol tranen, toen zij zich voorstelde den jongeling van verdriet te zien sterven.

Zij zag hem nog, hoe hij vóór haar stond, toen zij hem de roos overgaf, en zag nu eerst in, dat zij hem misschien daardoor onwillekeurig herinnerd had, hetgeen hem zoo bedroefde. „O, ik had geheel anders jegens hem moeten zijn," zei zij langzaam; „maar ik weet niet, wat mij deed beven, toen ik hem voor het eerst weerzag, en hij mij kuste. Ik gevoel wel vriendschap voor hem, maar ook niets meer; daarom naderde ik hem schoorvoetend; en tienmalen zou ik mijn vader, mijn moeder of mijn bruidegom kussen, zonder dat het mij moeite zou kosten. O, ik heb hem lief, en toch is het gevoel, dat mij verwijdert van hem, die mijn speelmakker geweest is, geheel anders dan wat mij verwijdert van Perrol; neen, die kan nooit een vriend voor mij worden zooals Frank."

Zoo denkende, richtte zij opeens het hoofd op en luisterde: het was alsof er behoedzaam een sleutel in de deur werd gestoken. „Het zal mijn vader zijn, die vermoedt, dat ik nog op ben, hij zal mij beknorren," dacht zij en wilde haar kaars uitblazen; maar liet het na, daar zij zich niet bevreesd maakte voor de vaderlijke bestraffing van den goeden meester; maar toen zij omzag, en de deur niet geopend werd, en zij niets meer hoorde, ja zelfs de kleine hond zich niet bewoog, verbeeldde zij zich, dat zij de klink niet goed had dicht gedaan, en besloot, vóórdat zij zich ter ruste begaf, den grendel nog op de deur te doen. „Maar zoo het Ada niet is, wie bemint hij dan?" dacht zij; want sedert zij zich ervan verdacht Frank onvriendelijk behandeld te hebben, zweefde haar het beeld van den treurenden jongeling voor den geest. Was het onnatuurlijk, dat

een jong meisje, dat de liefde kende, of meende te kennen, begaan was met de ongelukkige genegenheid van den schoonen jonkman, dien zij zoo dikwijls gezien had, en die een trouw vriend van haar bruidegom geworden was?

* * *

Plotseling werd zij in de droomerij, waarin zij verdiept was, gestoord; want zij hoorde de deur zacht op haar hengsels draaien, en gelijktijdig het geblaf van den kleinen Snip. Verwonderd, doch zonder schrik, zag zij om, terwijl zij opstond, en werd iemand gewaar, die haar kamer binnen was gekomen; zij ving zelf het licht van de kaars op, en herkende hem dus niet; maar toen zij ter zijde was gestapt, gaf zij een gil; want nu herkende zij den aanvoerder der Zwarte Bende, die, in een bruinen mantel gehuld, bij de deur stond.

Bedrogen in zijn hoop om het meisje in haar slaap te verrassen, had Perrol, toen hij licht gezien had, zich stil gehouden en zich bedacht; maar in de veronderstelling, dat zij geen acht meer zou slaan op het geluid, dat hij gemaakt had, toen hij de sleutel omdraaide, zette hij de kleine lantaarn, die hij in zijn hand hield, op den grond, en stapte vol hoop het vertrek binnen. Het verwonderde hem nu niet meer, dat zij nog niet geslapen had, en hij zei glimlachend bij zichzelf: „Ha, de minnedrank van de heks heeft gewerkt; bruid van Van Schaffelaar, gij behoort mij!”

Zijn eerste zorg was de deur achter zich te sluiten; de klink viel, zonder dat zij nog opzag, en hij lachte zacht, toen hij de blonde haarlokken golvend op haar schouders zag liggen. Op dit oogenblik schoot de trouwe hond uit zijn nest te voorschijn; maar reeds lang had de slimme booswicht zich beijverd om met Snip bevriend te raken, en toen hij den hond de hand toestak, herkende deze hem en zweeg. Doch ook Maria, die opgestaan was, herkende hem, en haar uitroep van schrik trof zijn oor, toen hij het misleide dier, dat kwispelstaartend om hem heensprong, tot zwijgen had gebracht. Hij voelde zeer goed, hoe moeilijk en gevaarlijk zijn onderneming bleef, indien hij zich in de werking of kracht van den drank bedrogen had; daarom haastte hij zich vriendelijk te vragen:

„Gij hebt geroepen, Maria. Bevindt gij u niet wel?”

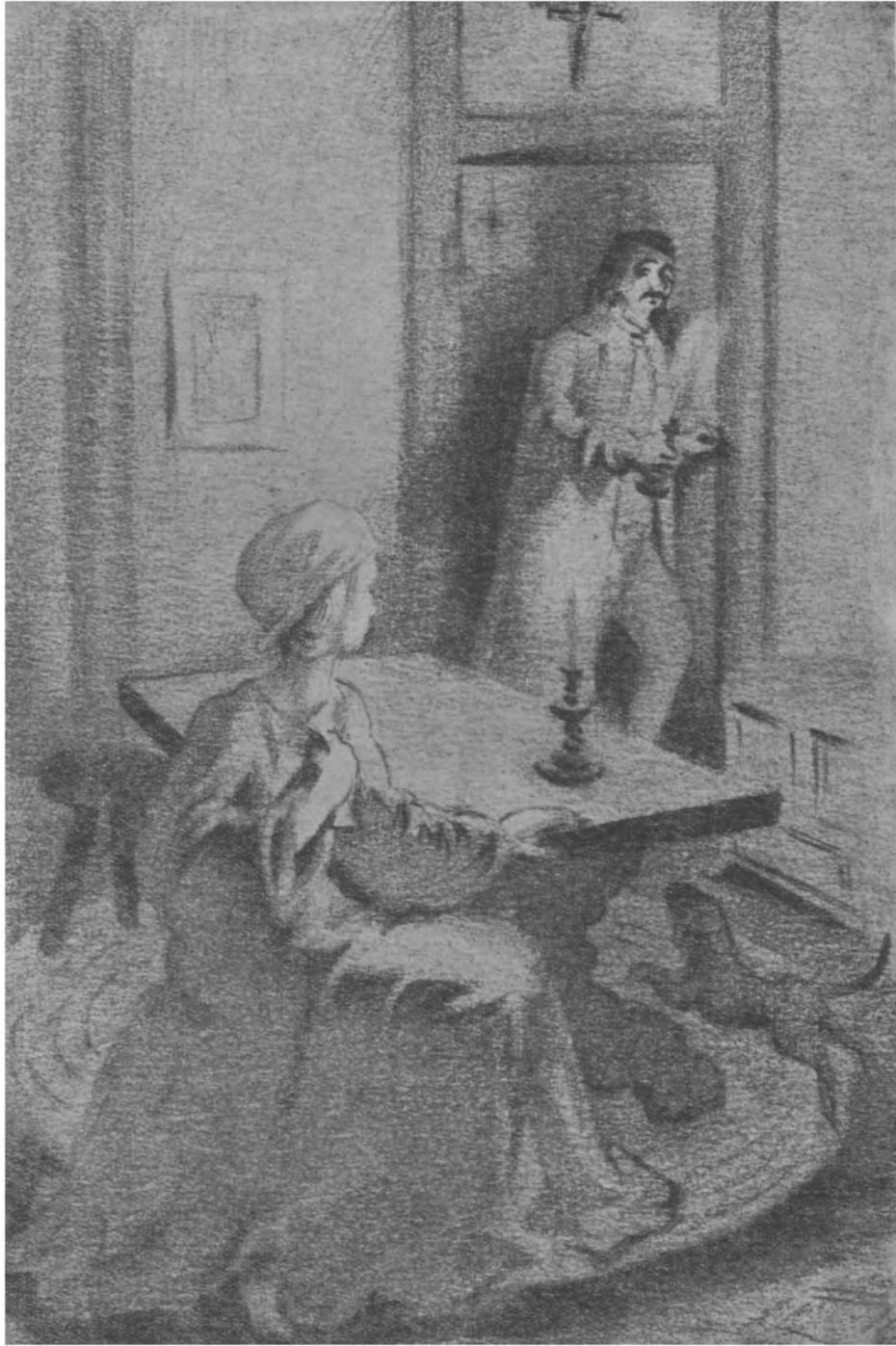
„Ik?” zei zij verwonderd, en haar onrust bedaarde een weinig. „Neen, Heer. Ik riep niet. Ik ben wel.”

„En waarom zijt gij dan nog wakend, Maria?” vroeg hij opnieuw. „Ik meende uw stem te hooren, en Vidal verzekerde het mij ook, daarom nam ik de stoutheid binnen te treden; ik vreesde dat u iets deerde.” Hij zag haar hierop vorschend aan, en trachtte op haar gelaat te lezen, of de duivelsche drank hem in zijn schandelijk voornemen zou bijstaan.

„En toch, Heer, was de deur gesloten,” zei Maria, en sloeg den blik neer; maar Perrol riep zacht:

„O, ja, Maria, maar de sleutel stak er in, hoe zou ik anders hier kunnen zijn?”

„Dan moet mijn vader hem vergeten hebben,” zei zij ongeloovig en vervolgde snel: „Maar ik ben wel, Heer! Ik dank u voor uw goedheid: slaap wel, God zij met u.”

MARIA EN PERROL

„O, ik wil liever bij u zijn, Maria!” antwoordde hij met vuur, en vroeg vriendelijk, toen zij terugtrad: „Verkiest gij ook, Maria, dat ik uw moeder roep? Zeg het mij dan, en ik zal het doen.”

„Ja, Heer, ik bid u, wees zoo goed,” riep het meisje, dat niet liever wenschte dan hem verwijderd te zien. De gedachte haar moeder bij zich te hebben, stelde haar gerust.

„Ik zal haar roepen,” zei hij langzaam, terwijl hij haar bezag, en vervolgde toen zacht, doch met veel uitdrukking van stem: „Maar weet gij wel, Maria, dat gij schoon zijt, en dat hoofdhulsel u leelijk maakt? O, nu zie ik die glanzende lokken in al hun pracht. Nooit zag ik schooner maagd! En wilt gij dan zoo hardvochtig zijn om mij nu reeds te verwijderen, en mij het geluk u te zien, zoo spoedig te doen derven?” eindigde hij.

Zij wenkte hem met de hand om te gaan, en riep bevreesd uit: „O, Heer, zwijg, bid ik u, en roep mijn moeder; om onzes lieven Heeren Jezus wil, laat mij alleen.” Zij vouwde haar handen, zag hem smeekend aan, en richtte toen haar oog ten hemel.

„Hooft gij iets in huis bewegen?” vroeg hij, luisterde aandachtig en vervolgde: „Alles rust, Maria, en wij zijn alleen. O, verdrijf mij daarom nog niet; maar laat mij het hemelsch geluk genieten u te zien. Gelast mij niet, Maria, om terstond te vertrekken. Niemand zal weten, hoe gelukkig ik geweest ben. Het kost u immers niets,” zei hij, toen zij met het hoofd schudde.

Met schrik zag Maria zijn oog, dat vurig schitterde, op zich gericht; de uitdrukking van zijn stem, hoewel vriendelijk en liefvallig, beangstigde haar meer, dan als hij haar gedreigd en verwenscht had; maar zij wist niet, waarom zij sidderde. Daarom deed zij een schrede voorwaarts, met de linkerhand haar halsdoek vasthoudend, en van plan om snel langs hem heen naar de deur te gaan, en het vertrek te verlaten; maar hij trad haar in den weg en riep: „O, blijf, Maria! Wat vreest gij, ben ik niet hier? Heb ik u niet beloofd uw moeder te roepen!”

„O, doe het dan! Om Gods wil, roep haar, Heer!” riep Maria.

„En waarom nu reeds?” riep hij. „Zijt gij dan even onverbiddelijk als schoon?” en hij zag tot zijn smart, dat hij te vroeg was gekomen, of dat de heks hem bedrogen had; want het meisje stond even rein en deugdzaam voor hem als anders; zelfs verwonderde hem haar bedaardheid; liever had hij haar meer bevreesd en minder sterk gevonden.

Nu wierp hij zijn mantel af, en hij stond vóór haar in een prachtig kleed van witte zijde, met gouddraad geborduurd en met knopen, waarin kostbare steenen gevat waren; hij wist, dat een fraaie kleedij de vrouwen behaagt; niets had hij verzuimd om te zegevieren. Voor iedere vrouw, die hem niet kende, of niet zoo deugdzaam was als Maria, zou hij gevaarlijk geweest zijn; want eerbiedig en als opgetogen door haar schoonheid, stond hij in een edele houding voor haar. Zij zei niets, toen hij zijn mantel weggegoorpen had, want deze pracht verbaasde en verschrikte haar; maar zij legde haar rechterhand op de leuning van den stoel. „Maria!” zei Perrol vurig, „hebt gij dan nooit in dit hart gelezen, waarover gij heerscht, en waarin uw bekoorlijk beeld voor eeuwig is afgedrukt? Heeft nooit

de eerbiedige uitdrukking van mijn oog u verraden, dat ik u beminde, daar gij verwonderd toont te zijn, dat ik hier vertoef tegen uw wil? Helaas, gij kent zelf de kracht van uw bekoorlijkheden niet."

„Heer!” riep Maria angstig, „voegt u die taal? Gij weet immers, dat ik een ander toebehoor? — O, roep mijn moeder, en beledig mij niet."

„Ik u beledigen?” riep hij met drift. „Bij alles wat heilig is, ik u beledigen? O, Maria, gij kent mij niet; hoor mij aan. Treed niet terug, bid ik u, ik kan niet langer zwijgen; dit hart, dat voor u klopt, kan ik niet meer dwingen stom te zijn. Gij zijt schoon, Maria,” vervolgde hij aangedaan. „O, als ik aan uw voeten smeeke mij aan te hooren, zult gij dan nog geen medelijden met mij hebben? Is het mijn schuld, dat de natuur u zoo rijk bedeelde en ik u bemin?” Toen boog hij zijn knie voor haar en vervolgde, terwijl hij zijn vurig oog op haar gericht hield en zijn armen naar haar uitstrekke: „O, sidder niet, tenzij van liefde, Maria, en wees goed, gelijk gij altijd zijt. De eerste maal dat ik u zag, drong het zoete gif der min in mijn hart, op hetzelfde oogenblik, dat mijn lippen uw schoonen hals durfden aanraken, wat gij mij vergeven, maar dat ik niet vergeten heb. — Maria, heb medelijden met mij."

„Vergeet gij, Heer, dat ik de bruid ben van den heer Van Schaffelaar, en dat gij in het huis van mijn vader zijt?” vroeg Maria met beleedigd eergevoel, en zag hem ernstig aan.

„Ja, alles heb ik vergeten, behalve het geluk, dat ik in uw bijzijn genoten heb,” antwoordde Perrol langzaam. „Helaas, waarom hebt gij den eerbied en de onderscheiding vergeten, waarmee ik uw liefde heb trachten te winnen? Maar waarmee beledig ik u? Is het, omdat ik hier voor u neerkniel, of dat ik, door het toeval gevoerd, het eindelijk waag te spreken? Zijn die banden, welke u aan uw bruidegom verbinden, dan onverbreekbaar? Immers neen! Wat biedt hij u aan, die vazal van een verjaagden priester, die waardig is aan uw voeten te worden neergelegd? O, geheel anders zal het zijn, als gij mij verhoort; in mijn land, waar alles schooner, bekoorlijker is dan hier, daar zult gij leven en de schoonste der vrouwen zijn, die daar schitteren! De machtigste koning, mijn heer, zal mij met hooge waardigheid bekleeden; want ik zal hem er om vragen, als gij het goedvindt, en zijn grootmoedigheid zal mij in staat stellen, u met ongekende pracht te omringen. Dan zal ieder u bewonderen, en een wenk van uw oogen zal ieder gelukkig maken!”

„Houd op, verleider!” riep Maria; maar zij vervolgde minder beraden: „In den naam van de Heilige Moeder Gods, Heer, wees barmhartig, verlaat mij en ik wil vergeten, wat gij gezegd hebt."

„Vergeeten, Maria...,” zei hij langzaam. „Verkiest gij dus liever hier te leven met den man, die u niet eens een huis kan aanbieden, dat waardig is u te ontvangen? Vergeet gij zelfs, hoeveel goeds door u zal worden gesticht; dat elk verzoek, door u gedaan, door mij zal worden ingewilligd; dat mijn eenig streven zal zijn u zoo gelukkig te maken, als nog nimmer een vrouw geweest is; dat Perrol, en alles wat hem omringd, aan uw voeten liggen zal?”

Maria sidderde; met schrik zag en hoorde zij den man, die voor haar lag; de vreeselijkste gedachten schokten haar ziel, en al haar krachten verzamelend,

wilde zij nog een poging doen, om te ontsnappen; maar hij strekte zijn arm uit. Huiverend deinsde zij terug, en hij zei treurig: „Gij hebt dus geen medelijden met mij? — En toch bemin ik u zoo hevig, Maria!”

Toen riep zij: „Voor het laatst, Heer, bid ik u, vertrek of laat mij gaan, of ik roep om hulp.”

„En wie zou u helpen, Maria?” vroeg hij, terwijl hij opstond, en zijn bruin gelaat veel van de vriendelijke uitdrukking verloor, die het veredeld had.

„Mijn vader. — O, denkt gij niet, dat hij zijn dochter beschermen zal?” antwoordde zij geestdriftig en vol vertrouwen.

„Uw vader, Maria,” hernam hij, en schudde lachend het hoofd, „die slaapt zijn roes uit.”

„Dan zal ik luid roepen,” vervolgde zij; en hij hernam zacht doch met nadruk: „Ik bezweer u mij mijn liefde en alle Heiligen, roep niet, Maria, want gij zoudt dan morgen geen vader meer hebben.”

„Jezus, Maria!” riep het meisje angstig. „Wat wilt gij zeggen?” en zag met schrik den stroeven lach op het gelaat van het bende hoofd.

„Denkt gij dan, lief, maar wreed kind,” zei hij langzaam, doch met nadruk, „dat ik er niet aan gedacht heb mij van den tijd te verzekeren, dien ik kon berekenen noodig te hebben om u mijn liefde te verklaren? Roep, Maria, verstoor voor eeuwig mijn geluk, werp het gebouw van mijn liefde, dat mij zooveel zorg gebaard heeft, meedoogenloos omver! Roep, maar weet, dat mijn lieden voor de kamer van uw vader post hebben gevat, en — dat hij des doods is, als hij haar opent.”

„Genade! O, Heilige Moeder Gods, sta mij bij! Genade, Heer!” riep Maria zacht. Haar gelaat werd doodsbleek, en zij viel voor hem neer.

„Genade, Maria?” vroeg hij vriendelijk. „Maar wat vreest gij? Ik bemin den vroolijken meester; niemand zal hem met een vinger aanraken, zoolang ik leef; hij is immers de vader van mijn Maria! — Hoor mij aan, verhef uw stem niet, en hij zal niets te vreezen hebben. Doch sta nu op, Maria! Uw plaats is aan mijn borst, maar niet aan mijn voeten.” Hierop vatte hij haar handen, die zij smeekend ten hemel geheven had, hielp haar opstaan, en sloeg zijn arm om haar middel, lachte vriendelijk, en zijn oog kenschetste verrukking en liefde; maar het onschuldige en verschrikte meisje sloeg haar oogen neer, en zei, terwijl zij zich wilde losrukken:

„Heer, handel edel; o, laat mij alleen, de goede God zal het u vergelden.”

„En gij zelve niet?” vroeg hij, en trachtte haar vast te houden; maar zij antwoordde snel: „Ook ik, Heer, elken dag zal ik voor u bidden.”

„Heb dank, Maria,” zei hij, en deed geen verdere moeite om haar omvat te houden; want hij wilde nog eens probeeren, of hij haar niet door zijn listige taal in het verderf kon storten, zooals het hem zoo dikwijls met de schoone slachtoffers van zijn driften gelukt was. „Zet u dan hier neer, Maria, en wees gerust.”

„Gij zult mij dus verlaten, Heer? O, ik dacht wel, dat gij mijn bede verhooren zoudt,” zei zij zacht en gerust; want Perrol had haar losgelaten en haar den stoel aangeboden. Een oogenblik beschouwde hij het schoone meisje, vatte toen haar hand, die zij niet durfde terugtrekken, knielde naast haar neer en zei ge-

veinsd: „Ik ga terstond, Maria, en gij vreest mij immers nu niet meer? Hoor mij daarom aan. Zie, — deze nacht zal nooit uit mijn geheugen gaan; want zoo ik mijn leven gestadig doorgedobberd heb tusschen smart en vreugde, sedert dit oogenblik ben ik eerst diep rampzalig en voor altijd ongelukkig geworden; het verdriet zal mij vergezellen tot aan het graf, want geen vreugde wacht mij meer op aarde. Uw gestrengheid, Maria, maakt mij zoo beklagenswaardig: uw schoonheid en deugd deden mijn hart van liefde blaken, en gij verstoot mij van u; mijn leed gaat u niets aan, ik ben u vreemd, ik ben niets voor u. O, kon ik u vervloeken, kon ik het oogenblik verwenschen, dat ik u zag, dan zou ik misschien deze verterende vlam uit mijn hart kunnen rukken; maar — ik kan dit niet, ik bemin u nog heviger, sedert alle hoop verloren is, en ik moet dus sterven! Leven zonder u... en sterven...!”

Maria luisterde met aandacht en aandoening; want zijn stem was zoo treurig, zijn oog drukte zooveel rouw uit, dat ze niet anders dacht, of hij sprak de waarheid; zij twijfelde niet aan het bestaan van een oprecht berouw, en welke vrouw voelt geen medelijden voor den man, die haar bemint en die treurt, omdat zij zijn liefde verwerpt? Hij dreigde niet, zijn betuigingen van smart waren zoo natuurlijk, zoo eerbiedig, dat zij medelijden met hem had; zij sloeg haar oog ten hemel, en vervolgens op den aanvoerder der Zwarte Bende, op dien vreemden en machtigen edelman, die voor haar, het eenvoudige burgermeisje, geknield lag. Zij voelde zijn hand sidderen, en zei zacht: „Ik bid om verschooning, Heer, voor het leed, dat ik u zonder mijn schuld veroorzaak, en zal de Heilige moeder Gods smeeken uw smart te verlichten. Verlaat morgen reeds dit huis; ik ben uw liefde en vereering niet waard, en een schoone, edele jonkvrouw zal u gemakkelijk de dochter van den smid doen vergeten.”

„Nooit, nooit vergeet ik u, Maria!” riep hij met vuur, en vervolgde toen langzaam: „Maar denkt gij niet, Maria, dat gij zult moeten verantwoorden, dat gij mij verstooten, dat gij geen medelijden met mij gehad hebt? Niet hier, o neen, want ik heb u te lief: om zelfs iets te zeggen, dat u onaangenaam zou kunnen zijn; ik zou uw geluk willen koopen ten koste van mijn leven; — maar hiernaals, meen ik. O, weet gij wel, Maria, dat Perrol, die u bemint, die verworpen en miskend aan uw voeten ligt, een groot zondaar is, en dat gij hem op den weg der deugd, dien hij zoo dikwijls verliet, zout kunnen terugvoeren? — Weet gij wel dat de eerwaarde vader, die dit huis heilig maakt, door zijn bezoeken, mij in dat denkbeeld heeft versterkt? Weet gij wel, Maria, wat gij doet, deugdzaam en heilig kind, met mij van u te stooten en terug te werpen in den poel van zonde en misdaden, dien ik verafschuw heb, toen ik u aanschouwd had? Want uw liefde zou mij redden, zoo onbevlekt en onschuldig zijt gij. O, siddert gij niet, Maria, bij de gedachte, dat eenmaal, op dien verschrikkelijken dag, als alles zal worden geoordeeld, en ik rekenschap moet geven van mijn ziel, en waarom ik haar verloren heb, dat dan een stem zal worden gehoord, die uw naam zal noemen en uitroepen: „Maria had mij kunnen redden, maar zij heeft het niet gewild; door haar is mijn ziel niet rein en zonder zonden, zij heeft haar verloren laten gaan!”

„Heer!” riep Maria, wenend, „wees barmhartig en beschuldig mij niet; God

weet of ik uw ziel zou laten verloren gaan, als ik haar redden kon; maar ik kan niets doen dan bidden, en zal het doen. Zoo waar ik leef, Heer! Dagelijks zal ik, geknield, voor uw geluk den hoogsten bijstand inroepen!"

„Kunt gij niets doen, Maria? Kunt gij mijn eeuwig geluk niet bevorderen?" zei Perrol met nadruk. „O, hebt gij dan vergeten, wat ik gebeden en gesmeekt heb? Maria, schenk mij uw liefde, dan ben ik gered!"

„O, dat kan niet, Heer!" riep zij, en trok haar hand terug. „Gij weet het immers, Heer, ik ben verloofd, een ander behoort mijn hand," en zij schudde het hoofd, en wischte de tranen met haar lokken af.

„Uw hand," zei Perrol, en een onmerkbare grimlach vertoonde zich op zijn gelaat, „uw liefde alleen zou mij reeds gelukkig maken."

Het onschuldige kind vermoedde niet, dat het hem in de gedachten kon komen, om haar liefde te vragen zonder haar hand, en daarom zei zij ernstig: „Bij mijn eeuwig welzijn, Heer, ik kan niets voor u doen dan bidden; Van Schaffelaar zwoer ik trouw voor God en mijn ouders; mijn ziel zou immers verloren gaan, als ik mijn woord brak, — en ik bemin hem."

„Gij bemint hem," zei hij koel. „Maar de heilige Vader zal u van die belofte ontslaan; alleen van u hangt mijn geluk af. O, is dan alle mededoogen uit uw hart verbannen?"

„Heer!" riep Maria, en zij zuchtte: „Niemand kan mij van mijn belofte vrijspreken; ik mag niet breken, wat ik vrijwillig beloofd heb, en wat mijn hart niet weerspreekt; en denkt gij, dat mijn bruidegom mij zou ontslaan van mijn eed; bedenk zelf, Heer, kan ik den heer Van Schaffelaar verlaten om u? Hij bemint mij ook; helaas, mijn ontrouw zou hem het leven kosten, ook hij zou wanhopig zijn."

„Maar niet als ik, Maria," viel Perrol haar in de rede; „hij bemint u, maar niet zooals ik. O, geloof mij, hij zou treuren, zich troosten en een ander meisje uitzoeken, om het geslacht der edele Van Schaffelaren voort te planten; want hij is goed en braaf; maar geen hevige driften beheerschen hem. Maar ik, Maria! Ik bemin u met een drift, waarvoor zijn hart niet vatbaar is; het is een vlam die mij verteert; maar die u gelukkiger zal maken dan zijn koude hartstocht. O, Maria, gij begrijpt niet, hoeveel kracht mijn liefde heeft; alleen in mijn armen wacht u het zalig genot der mn. O, zoete, schoone maagd, verhoor mijn smeeken. Kunt gij de ongelukken berekenen, die alles wat u dierbaar is, kunnen treffen, indien ik, door u afgewezen, in een stikdonkeren nacht, radeloos rondzwerf, zonder dat uw liefde als een weldadige ster in de verte voor mijn wanhopige ziel flikkert en haar het pad der deugd wijst?"

De drift scheen zich reeds zoo sterk van Perrol, die haar hand gevat had, meester gemaakt te hebben, dat Maria opnieuw bevreesd werd; maar zij verzamelde al haar moed en zei schijnbaar bedaard: „Heer, indien mijn vriendschap en mijn gebeden u niet kunnen helpen, mijn medelijden zal u niet gelukkig maken. O, ga dus, en spreek morgen met mijn ouders; ik ben hun kind en hun onderdanig." „Waarom zou ik mij tot hen wenden?" zei Perrol, ongeloovig het hoofd schuddend: „gij wilt mij uit uw bijzijn verdrijven. O, ik begrijp het wel, gij wilt voor mij dien Van Schaffelaar niet verlaten."

„En hoe kunt gij zoo wreed en onrechtvaardig zijn dit te vorderen, Heer?” hernam zij fier, en trok haar hand uit de zijne, „hij is mijn bruidegom, en ik bemin hem.”

„Hem, Maria,” zei Perrol, somber grimlachend, terwijl hij opstond. „Gij gelooft het; op mijn eer, ik vertrouw u genoeg, om verzekerd te zijn, dat gij het belooft; maar het is niet zoo, gij bemint hem niet! Gij acht hem en gevoelt vriendschap voor hem, en dat is reeds genoeg, te veel geluk voor hem. Neen, Maria, ik heb beter in uw hart gelezen; gij bemint hem niet als een bruid haar bruidegom, als een maagd vol vuur en verlangen den man, die haar hart getroffen heeft; gij bemint mij, maar zonder het te weten.”

„Ik bemin hem, Heer, hem alléén; gij beledigt mij door door er aan te twifelen,” riep zij geestdriftig en vervolgde, toen hij met een minachtenden lach het hoofd schudde: „Gij hebt gelogen, zoo waar als ik hoop zalig te worden; ik bemin Van Schaffelaar even sterk als mijn ouders!” en met haar reine blauwe oogen zag zij hem onbevreesd aan, en legde haar hand op haar hart.

„Als uw ouders,” herhaalde Perrol grimlachend en vervolgde: „Gij bedriegt uzelf en waagt uw schoone ziel, die waardig is, om niet verloren te gaan, door mij te willen overtuigen; maar ik weet beter. O, sta mij toe, Maria, om éénmaal slechts uw lippen te kussen, en gij zult gewaar worden, dat ik alleen u bemin, zooals gij waardig zijt bemind te worden. Gij zult zien, dat ik niet gelogen heb.”

„Laat af, Perrol! Raak mij niet aan met uw hand!” riep zij terugtreidend, en vervolgde fier: „Vreest gij niet de wraak van mijn vader en van Van Schaffelaar?”

„Op mijn eer, neen, Maria. Neen, lieve Maria,” antwoordde hij en lachte; toen riep zij: „Gij hebt geen eer meer, als gij het waagt, langer hier te blijven. Vertrek terstond of ik zal roepen!”

„Gij alleen, Maria, kunt zonder gevaar twifelen aan mijn eer,” zei hij, en naderde haar; „maar geloof ten minste aan mijn liefde. O, dreig mij niet met de wraak van Van Schaffelaar, of denkt gij, dat ik hem vrees? Waarom behoeft gij hem mij voor de voeten te werpen? Of denkt gij niet, dat deze hand hem spoedig genoeg kan treffen, evenals zijn vriend, den dapperen heer Coene van Baerbergh, wiens lot gij schijnt te kennen? O, ik ben zoo sterk als ijzer, en verbrijzel al wat mij tegenstand durft bieden,” en hij vervolgde met een duivelschen lach, terwijl hij haar al meer en meer naderde: „Roep niet, mijn Maria, vergeet gij, dat uw goede vader niet naderen kan zonder den dood te vinden? Hebt gij hem dan minder lief dan Van Schaffelaar, en wilt gij zijn leven wagen voor een enkelen kus?”

„O, Heere Jezus, Maria!” riep het meisje, de handen wringend, „red mij uit zijn handen! Booswicht! Stoot mij neer met uw moordprijem; o, neem mijn leven, maar spaar hem, en onteer mij niet, Heer!” riep zij, en viel voor hem neer: „Ik bezweer u bij de moeder, die God voor uw geboorte gedankt heeft — in den naam van uw moeder, Heer, mishandel mij niet. Dood mij, en stervend zal ik nog voor u bidden.” Zij stak smeekend de gevouwen handen naar hem op; de kracht van den drank, die haar tot nog toe gesterkt had en haar haar tegenwoordigheid van geest had doen behouden, bezweek voor dezen hevigen schok, en liet haar geen kracht tot den zwaksten tegenstand.

„Hoewel de hel zich tegen mij verklaard heeft, toch zal ik overwinnen!” riep het bendehoofd, dat geen mededoogen gevoelde, maar verschrikkelijk lachte, toen hij haar zoo geheel vernietigd voor zich zag. Hoewel zij hem goddelijk schoon voorkwam, streefde hem minder het geluk, haar aan zijn wellustige driften op te offeren, dan de gedachte aan de droefheid van Van Schaffelaar. Hij beschouwde haar bedaard, en verwoed over haar ongevoeligheid voor zijn geveinsde taal, zei hij halffluid: „Zij zal wel berouw voelen, als ik niets meer te verlangen en zij niets meer te verliezen heeft, en ik haar dan zeggen, dat niemand de deur van haar vader heeft bewaakt, en zij gered zou zijn geweest als zij geroepen had.” Hier-na zei hij lachend en haar opheffend: „Treur niet, mijn kind. Ziet gij mij voor mijnheer satan aan, dat gij zoo voor mij siddert? O, zooveel meisjes zijn weenend in mijn armen gevallen, en verlieten die schoorvoetend en dartel lachend.”

„Genade, Heer!” riep Maria, toen hij haar omvatte; „zult gij mij loslaten? Of ik roep!” Zij deed vruchteloze moeite om zich los te wringen, en bad smeekend: „Om onzen lieven Heer Jezus wil, Heer! O, stort mij niet in het verderf en uzelf ook; laat af, en alles zal ik u vergeven.”

„Genade, Maria?” lachte Perrol; „maar wilt gij dan, dat ik mijn Hector zal verliezen? — Schenkt gij mij niet een goed strijdpaard met uw liefde?”

Zij beefde als een riet, dat door den stormwind bewogen wordt, in den arm van het bendehoofd, dat met een duivelsch genoegen zijn zegepraal tragsgewijze wilde genieten. Vergeefs wendde zij het gelaat af; hij stak zijn hand in haar traaië lokken, tilde die op, kuste en zei lachend: „Die blonde lokken zijn schoon. En voordat ik u verlaat, mijn liefste, zal ik er een vragen om op mijn hart te dragen.” Zij antwoordde niets, maar worstelde tevergeefs tegen den krachtigen arm, die haar omvat hield. Met haar beide handen tegen zijn borst, hield zij hem van zich verwijderd: radeloos en strak was haar blik; maar zij durfde niet roepen. Zij wist, dat haar vader komen zou, maar ook, dat hij vermoord zou worden. Zijn vurige blik hinderde haar nu niet meer, de wanhoop alleen beheerschte haar teedere hart. „Maria,” zei de booswicht toen, en vatte haar handen die hij gemakkelijk van zijn zijden wambuis losscheurde, waaraan zij geklemd zaten, „Maria, waarom die vrees? Zijn wij niet alleen...? Ik zweer u, nooit zal iemand weten, dat ik u gekust heb en hoe gelukkig ik dezen nacht geweest ben; uw bruidegom zelfs zal het niet weten, en de pater zal er u vergeving voor schenken; een enkele kus aan een vriend is immers geen zonde.” Maar met afschuw wendde zij het hoofd af, en hij vervolgde met vuur: „Waarom wijst gij mijn liefde af, Maria? Is het omdat gij hem denkt te beminnen? O, heb mij slechts voor één oogenblik lief, en gij zult gevoelen, dat ik alleen uw liefde waardig ben. Zij zal u zoo zoet smaken als de wijn, dien gij op mijn gezondheid gedronken hebt. Is het gebroken drinkglas niet het voorteken van mijn geluk? — Een enkele kus slechts, Maria, en gij zult de liefde kennen. Deze weinige uren van den nacht zult gij mijn bruid zijn; en als gij niet gelukkig in mijn armen zijt, dan bezweer ik, u voor eeuwig in rust te laten met Van Schaffelaar, en zijn leven zal mij even heilig zijn, als het denken aan uw bekoorlijkheden.”

„Heb medelijden, — een rechtvaardig God ziet u. — Laat af, Perrol!” riep zij,

toen hij, haar handen vasthoudend, haar tegen zijn borst klemde. Zijn gelaat, dat woest en wraakzuchtig werd, was verschrikkelijk. Perrol met de Rode Hand huichelde niet meer; zijn oogen schitterden, en hij zei zacht en akelig lachend: „Gij zijt in mijn macht, bruid van Van Schaffelaar! Ha, gij zult nu bruiloft vieren met Perrol, en uw onschuld zal verwelken, zonder dat het hem het leven redt. Door deze hand zal hij sterven, als hij weet, hoe gelukkig ik geweest ben. O, ik zal hem vermorzelen, evenals het glas!”

„Red mij, vader! — Heere Jezus! — O, mijn moeder!...” gilde Maria zacht. Alle krachten begaven haar; zij dacht, dat zij stierf, en deed nu te laat moeite om te roepen; zij kon geen klank meer uitbrengen, sloot haar oogen en zakte ineen: en toen de aanvoerder der Zwarte Bende met zijn mond de bleeke koude lippen van het onschuldige kind aanroerde, was alle gevoel reeds uit haar geweken, en zij wist niet, dat het wraakgierige monster haar schoonen mond met zijn kussen bezoedelde.

Woest lachend, vatte Perrol haar nu in zijn armen, en trad naar de deur. Terwijl hij haar zoo droeg, zag hij met een duivelsch genoegen het lieve, achteroverhangende hoofd, waarvan de blonde haren tot op den grond neerhingen. De halsdoek was gevallen, en zijn oog genoot van het gezicht van den schoonen boezem, die nog nooit aan den blik van een man was blootgesteld geweest, en witter was dan het linnen hemd, dat hem ten deele bedekte. Met zorg hield hij haar omvat en behoedzaam ging hij; doch plotseling bekreep hem de vrees, dat zij in zijn armen sterven zou; want het schoone meisje was doodsbleek. De wraak zou hem dus nu nog ontruikt worden; daarom zag hij rond, of hij ook water gewaar werd om haar weer bij te brengen. Maar de kleine Snip, die, terwijl Perrol Maria door zijn logentaal trachtte te bedriegen, zich weer had neergelegd, daar toch geen van beiden zijn liefkoozingen gewaar scheen te worden, richtte nu den kop op, gestoord in zijn slaap, of bevreesd voor zijn meesteres, die hij nooit in den handen van zijn vriend, den ruiter, had gezien, begon luid te blaffen.

„Snip! Snip! — Stil, Snip!” riep Perrol zacht, terwijl hij Maria behoedzaam neerlegde; maar de trouwe hond zweeg niet en verwoed keerde het bendehoofd zich om. Zoo dicht bij zijn doel, zou een ellendige hond hem verhinderen om zijn lage en gruwelijke wraak te volvoeren; die gedachte was vreeselijk voor hem, en hij naderde den hond om hem te worgen. Maar door zijn ongeduld (want misschien zou het dier zich anders wel weer neergelegd hebben) deed hij het schrikken door zijn snelle beweging. Snip sprong uit zijn nest en ontweek luid blaffend zijn vervolger. Bleek van toorn, de gehandschoende handen vooruitgestrekt, liep het bendehoofd hem voorovergebogen na; nu was Snip onder de tafel, dan weer bij de deur; eindelijk vluchtte hij onder de bedstede, en hief een doordringend gehuil aan. Tevergeefs bedacht Perrol zich, hoe hij hem tot zwijgen zou brengen, en sloeg zich voor het hoofd; want de tusschenruimte was niet genoeg om een mensch door te laten. Maar alsof het geluk den booswicht wilde begunstigen, zweeg Snip, zoodra Perrol geen verdere moeite deed om hem te vangen, en hij vatte weer hoop.

Hij ging naar de tafel en snoot de kaars, die dezen dienst reeds lang noodig had

gehad, nam haar in de hand en trad naar de bedstede. Nog altijd lag Maria roerloos, en hij beschouwde haar met welgevallen, doch tevens met bezorgdheid; hij legde zijn hand op haar ontblooten boezem, en voelde haar hart onder de drukking der Roode Hand nog kloppen; zij leefde dus nog. Hierop ging hij snel weer naar de tafel, zette den blaker neer en luisterde; want hij meende iets te hooren; en toen hij weer bij Maria was teruggekeerd, hoorde hij duidelijk iemand de deur naderen. Hij trad nu ook zelf snel naar de deur, en tegelijkertijd, dat de sleutel in het slot werd gestoken, schoof hij zacht de grendels voor de deur, keerde toen behoedzaam terug en lachte.

„Ik ben het, Maria, doe open!” riep Wouter nu buiten de kamer, en scheen iets binnensmond te mompelen over de dwaze gewoonte om zich op te sluiten.

„Schuif de grendels weg, Maria!” riep hij luider en klopte harder op de deur. Perrol, die bij de bedstede stond, lachte zacht; geen vrees scheen hem te bekruipen; hij vermoedde dat Wouter zich zou verwijderen, als hij zag, dat Maria vast sliep.

Juist toen hij het hoofd van het meisje oplichtte, dat van schaamte zou gestorven zijn als zij den kus gevoeld had, dien Perrol op haar boezem drukte, stiet Wouter, die, als het er op aan kwam, zeer kort van stof was, een luiden vloek uit, en een hevigen slag dreunde door het huis. Ontzet trad Perrol terug; een tweede slag, even goed aangebracht als de eerste, deed de deur splijten; het was alsof een bliksemstraal door het hout heenschoot; toen werd de deur krakend middendoor gebroken, zoodat de eene helft op den grond viel, en Wouter sprong in de kamer.

Als door den donder getroffen, bleef de meester staan, toen hij iemand, — een man, in Maria's kamer gewaar werd. Daar Wouter geen licht bij zich had, de kleine lantaarn van Perrol was uitgegaan, en de kaars van Maria reeds in de pijp brandde, kon hij de lange gestalte niet dadelijk herkennen; maar toen Martha, Vidal en Riso, van licht voorzien, ook de deur naderden, riep de smid verwonderd, doch kortaf:

„Ha, zijt gij het, Messire!” en hij dreigde met de hand.

„Zooals gij ziet, Wouter,” antwoordde Perrol, en knarsetandde van woedde; nooit had de wraak zich bekoorlijker aan hem vertoond, en hij stampvoette, toen zijn blik van Maria werd afgetrokken door de stem van haar vader.

Het was een wonderlijke, schrikwekkende groep. Iets verder dan de gebroken deur stond Wouter; de haast, die hij gemaakt had, toen hij Snip hoorde, had hem verhinderd zich, hoe weinig dan ook, te kleeden. Hij was zooals hij uit zijn bed gekomen was: zijn ruige en sterk gespierde armen en zijn beenen waren tot aan den elleboog en de knie onbedekt; zijn hemd hing open op de borst, die breed en met lang haar bedekt was; zijn bruinachtig gelaat was bleek van schrik en toorn, en in zijn rechtervuist hield hij de fraaie strijdbijl, die hij zelf vervaardigd, en in het donker gegrepen had, om zijn dochter te hulp te snellen. Achter hem stond Martha; de handen wringend, zag zij naar haar kind, en herhaalde zacht, terwijl zij alle heiligen, die zij kende, aanriep, den naam van Maria. De angst was op het moederlijk gelaat te lezen; hoewel zij den meester spoedig was gevolgd, had zij toch in de haast eenige kleeren om het lijf ge-

worpen; de kandelaar, die zij in de hand hield, sidderde. Verder verwijderd stond Vidal met een bleek gezicht als Martha, maar geheel gekleed; Riso stond naast hem en droeg een lange waskaars. Alleen Perrol, die midden in het vertrek stond, werd verlicht door de kaarsen, die zij bij zich hadden; het goud van zijn kleet en de robijnen, die in de knopen gevat waren, schitterden; zijn lange gestalte en zijn onbevreesde houding duidden evenveel moed aan als die van den meester. Vlug en slank van leest, geleeke hij den tijger, die, buigzaam van leden, zijn vijand onverhoeds bespringt, of den kundigen vechter, die zeker is van zijn overwinning. De smid daarentegen scheen al de vereischten te bezitten van een worstelaar; hij stond daar, breed geschouderd en vast op zijn voet, evenals de wilde buffel, die zijn horens aan het monster voorhoudt, dat zijn jong verscheuren wil.

Van Maria zagen de verschrikte ouders niets: de kaars op de tafel gaf alleen nog maar bij tusschenpoozen eenig licht; zij was op het punt van uit te gaan, en flikkerde nog flauw; zij was evenals de onschuld van Maria, toen zij het laatst den mond geopend had.

„Waar is Maria?” riep Wouter driftig. „O, Messire, het is uw laatste schurkenstuk. Kent gij dit wapen? Gij zult sterven!” en de bijl opheffend, trad hij vooruit. Maar Perrol, die zijn tegenwoordigheid van geest niet verloor, want niet de minste schaamte gevoelde hij over wat hij gedaan had, riep snel en met verkropte woede: „Maria — daar is zij! — Maar nader niet, indien gij uw leven liefhebt!” Hij wees, terwijl hij dit zeide op de bedstede, en trok den langen dolk, die aan zijn rechterzijde in zijn gordel stak.

„Maria!” riep Martha weenend; maar haar dochter antwoordde haar niet, en de smid vervolgde, hem woest aanzien: „Mijn leven, Perrol! O, ik heb uw dood liever dan mijn leven. Hebt gij haar vermoord of onteerd, of misschien wel beide? — Gruwelijke jakhals! Zijt gij te laf om te zeggen, wat gij gedaan hebt?” riep hij en naderde.

Doch de aanvoerder der Zwarte Bende zei ijskoud: „Matig die drift, meester! Vergeet gij, wie ik ben? Nader niet, bij mijnheer St. George, of zij zal voor goed sterven; gij alleen hebt haar in dien staat gebracht door dat kloppen aan de deur.”

Huiverend trad de vader terug, en liet wanhopig de bijl zinken; want de dolk blonk, in de hand van het bendehoofd, boven de borst van zijn ongelukkige dochter. Tranen sprongen uit de oogen van den vader; de booswicht, dien hij ontzien en geëerd had, die voor weinige uren met hem had gedronken, en wiens verdediging hij bij Van Schaffelaar op zich had genomen, stond nu ontmaskerd voor hem en toch kon hij niet toeslaan, en zijn kind lag hulpeloos. Allen sidderden; slechts de hoofdman der Zwarte Bende beefde niet.

Nu trad Martha, die minder voorzichtig was, of meer liefde gevoelde voor haar dochter dan de meester, langs hem heen en naderde. Had het moordtuig boven het hart van haar Maria geschitterd, toen de meester naderde, die dreigend en gewapend was, een smeevende moeder zou immers toch genade vinden, zelfs bij Perrol, dacht zij; want haar afschuw en haar vrees verbergend, wierp zij zich voor hem neer. De moeder strekte de handen biddend uit naar de oorzaak

van het onheil, naar den booswicht, en zij riep smeekend: „O, Heer, laat mij naderen, of dood mij in plaats van haar. — Heer, geef mij mijn arm kind terug,” want niets is onmogelijk voor het hart van een moeder; alles kan zij vergeten, als haar kroost haar hulp behoeft.

De aanvoerder der Zwarte Bende, die dreigend den dolk had opgeheven, toen zij vooruittrad, zag haar aan; maar zonder dat zijn hart door haar nederigheid of moederlijke getroffen werd, liet hij den gewapenden arm zakken, wees op Maria, en zei koel: „Daar is zij, sta op en help haar,” want hij wilde niet, dat de bruid van Van Schaffelaar sterven zou.

Nu vloog Martha naar haar kind en kustte het; de tranen liepen haar uit de oogen, die vol moederlijke liefde vragend op haar Maria gericht waren; doch Maria zag haar niet. Spoedig bedekte zij nu de borst van haar dochter, en hield er zich alleen mee bezig, haar in het leven terug te roepen. Zij overwoog niet, of zij nog hoop had zich te kunnen verheugen over de goddelijke bewaring, die haar haar Maria rein en onbevlekt kon teruggeven, of dat zij zou moeten treuren bij haar diep vernederde dochter, of zich misschien moeten beklagen, dat zij haar in het leven had teruggeroepen, als zij, met haar schoonste sieraad, ook haar onschuld verloren had.

De angst van den vader begon te verminderen, toen hij zijn kind door zijn vrouw zag verzorgen; maar toch hield hij de bijl nog krampachtig omvat. Wat Perrol betreft, die heden tevergeefs beproefd had Maria in zijn netten te lokken, deze troostte zich over het gebeurde. En daar hij gezien had, dat alleen geweld haar kon doen vallen, oordeelde hij, dat alle veinzerij nu voor altijd overbodig was. „Een ander maal,” zei hij bij zichzelf, „zal geen ellendige hond, noch Wouter haar kunnen redden, en daar ik niets meer te ontzien heb, zal ik mij gemakkelijk op de een of andere wijze van haar meester maken.” Nu dacht hij aan de heks, die hem bedrogen had, en de gruwelijkste verwenschingen kwamen uit zijn mond; hij zon op nieuwe misdaden, en nog stond de beleedigde vader dreigend voor hem.

De meester sloeg hem wantrouwend gade, en zelfs Martha wendde het hoofd om, terwijl zij haar dochter met haar eigen lichaam bedekte; want zij hoorde hem vloeken, en dacht, dat hij opnieuw den dolk had opgeheven. Het geluk der moeder deed Perrol's helsche ziel leed, en de laaghartigste wraak te baat nemend, om Maria voor haar deugd te straffen, zei hij zacht; „Vrees niets, Martha. Ik verwensch mijzelf, nu ik besef wat ik gedaan heb; aan haar moeder durf ik het zeggen, maar aan haar vader niet. O, Martha, zij was nog zoo schoon en vroolijk, toen zij in mijn armen lag, en over ons toekomstig geluk sprak; maar toen haar vader naderde, viel zij in zwijm van schrik. Doch gij zult haar zwakheid bedekken en haar troosten; ik alleen heb schuld, Martha! Ik zweer het, helaas! Zij zou nog rein onschuldig geweest zijn, indien ik minder verliefd geweest was.”

„Jezus Maria! Mijn arm kind!” riep Martha sidderend, en sloot het meisje in haar armen, dat haar bewustzijn nog niet had herkrege, hoewel haar gelaat met water bevochtigd was.

Nu vroeg Wouter somber: „Martha, wat heeft hij gezegd?” Maar de moeder

weende en antwoordde hem niet, en Perrol zei koel, nadat hij een nijldigen blik op Martha en haar dochter geworpen had:

„Ik zei aan uw vrouw, dat ik naar mijn kamer zal gaan; laat mij door, en vaarwel tot morgen.”

„Gij, Messire, gij zult hier blijven, totdat Maria gesproken heeft. Verroer u niet, of ik kloof u den kop!” riep Wouter driftig; want hij had alle ontzag voor Perrol verloren; hij vergat den eerbied, dien elk burger in dien tijd gewoon was voor alles te betoonen, wat van groote afkomst en hoogen rang was.

„Ha!” zei Perrol, „waarom die drift, meester? Zijt gij verwonderd, dat een ruiter gedurende den nacht met een lief meisje spreekt, en dat zij hem in haar kamer ontvangt? Is dit zoo vreemd? Herinner u uw jeugd, mijn maarschalk! En stel u niet bespottelijk aan. Op mijn eer, zult gij dan evenals de meeste vaders, het eene oogenblik snoeven op wat gij weleer als jongeling verrichttet, en in het andere een edelman beleedigen, omdat hij uw dochter alleen gesproken heeft?” en hij lachte. Doch Wouter riep even driftig: „Ik laat u niet door, Perrol! — Sta!”

„*Per moio!* Vreest gij dan niet, onbeschofte kerel!” riep Perrol dreigend, „dat ik morgen, of nog eer de dag aanbreekt, dit huis zal doen leegplunderen, en u met uw vrouw en Maria gevangen door mijn ruiters doen wegsleepen? Want ik ben alleen meester in Amersfoort, en gij zult mijn macht niet kunnen loochenen, indien gij niet nog bezopen zijt.”

Wouter stond een oogenblik onthutst; hij wist wat Perrol doen kon, vooral in den nacht, terwijl de stad in rust was; hij zag den schamperen lach op het gelaat van het bendehoofd, en schrok bij de gedachte aan wat Perrol dreigde te doen; maar spoedig lachte hij ook, en riep: „Ik vertrouw, dat gij de waarheid spreekt; maar zeg mij eens, hoe zullen uw ruiters uw bevelen kunnen hooren, indien gij hier in stukken wordt gehouwen?” en hij deed eenige schreden voorwaarts.

Perrol, die geen zwaard of degen droeg, stampvoette van woede en vloekte; hij vatte snel den mantel op, die op den grond lag, en hield hem in zijn hand, gereed om dien den smid over het hoofd te werpen, of de bijl er in te doen verwarren; tegelijkertijd riep hij koel:

„Maak den uitgang vrij, Vidal! Stoot hem neer!” Aarzelend trok deze, die tot nog toe niets gezegd of gedaan had, zijn zwaard, en Wouter stond stil; aan de eene zijde bedreigde hem de knaap, aan de andere zijde het bendehoofd. Had de vrees voor vrouw en dochter hem niet weerhouden, dan zou hij zijn wapen spoedig op het hoofd van den woesteling hebben doen neerdalen.

„Spaar hem om Jezus wil, vermoord hem niet, knaap!” riep Martha, die het gevaar, waarin haar man verkeerde gewaar werd.

Toen zei Perrol nog eens, maar ijskoud en dreigend: „Stoot toe, knaap!” en Vidal hief het zwaard op; doch voor het eerst van zijn leven was hij ongehoorzaam aan een stellig bevel van zijn snooden meester: het beeld van Maria, die daar lag, onteerd door den vreeselijken man, dien hij diende, zweefde hem voor den geest. Hij dacht, dat zij dood was, en het was hem, als rees haar geest tusschen hem en haar vader op; de toorn en de handelwijs van Wouter waren

zoo natuurlijk; het recht van een vader, die rekenschap vraagt aan hem, die zijn dochter mishandeld had, was zoo eerbiedwekkend voor hem, dat hij de punt van zijn zwaard ter aarde boog en het hoofd op de borst liet vallen.

„Vervloekte bloodaard!” schreeuwde Perrol, en tandenknarsend zwaaide hij den mantel; want Wouter trad vooruit en riep: „Ik lach met die dagge en dien mantel; het is de laatste maal, dat gij den braven knaap het moorden gelast.” Toen riep Perrol iets in een vreemde taal, wierp den mantel weg, en vatte zijn moordpriem in de linkerhand. Het was alsof er een bliksemstraal door het vertrek over het hoofd van den meester heen schoot, en Perrol zei hoonend, terwijl hij het zwaard opving, dat Vidal hem op zijn bevel had toegeworpen: „Nu staat het meer gelijk, Wouter! Mijn knaap is laf genoeg, om u het leven te laten; maar, *per moio*! niet slecht genoeg, om mij te laten vermoorden; treed dus terzijde kerel! Voor het laatst, maak ruimte! Of wilt ge, dat *de Vergulde Helm* in dezen nacht voor altijd van zijn meester beroofd wordt?”

Ofschoon de smid vermoeden kon, dat Perrol meer kans had, om in dit gevecht te zegevieren, zwaaide hij de bijl, zonder iets te zeggen, en zijn oogen schoten vurige stralen. Het bende hoofd zag echter verwonderd op, toen het bruine, door drift bezielde gelaat van den meester opeens veranderde, en een uitdrukking van geluk zich daarover verspreidde, terwijl hij zijn wapen wegwierp. Hij dacht, dat Wouter zich op hem wilde werpen, en hem aanvallen; hij hield zich dus gereed; maar zonder zich om hem te bekreunen, sprong de verheugde vader naar zijn dochter; want hij had haar zijn naam hooren stamelen. De stem, welke hem scheen te roepen, had sterker op het vaderhart gewerkt dan de verontwaardiging en de wraakzucht, en hij vergat den nietswaardigen booswicht en alle voorzichtigheid, om Maria aan zijn hart te drukken.

Een oogenblik stond Perrol roerloos, en zag somber op de groep, welke vóór de bedstede stond. Hij begreep de vreugde der ouders niet, en toch hinderde hem deze; hij meende, dat hij het hoofd van Maria zag, die tegen de borst van haar moeder leunde, terwijl haar vader haar handen drukte. Hij herinnerde zich, hoe schoon hij haar gezien had, en bemerkte met vreugde, dat de dood Maria niet aan hem ontrukkt had; want zij scheen haar gelaat te verbergen, toen zij zijn blik ontmoette.

Hij grimlachte nijdig, en mompelde: „Ha, St. Thomas-dag wordt morgen nog niet gevierd,” vatte toen den mantel op en vertrok, nadat hij nog eens een blik op de bedstede en rondom in het vertrek geworpen had. De kleine Snip kwam voor den dag, zoodra hij de kamer verlaten had. Perrol plaatste zich vóór Vidal, die naast Riso aan de deur stond. Zonder iets te zeggen, richtte hij zijn dreigenden blik op den knaap en op diens borst, hief zijn moordpriem op, dien hij nog in de hand hield, en zocht de plaats uit, waar hij dien wilde instooten; maar terwijl Riso den kandelaar van angst bijna liet vallen, stond Vidal onbevreesd; hij was bleek en treurig; doch hij beefde niet.

„Vidal,” zei Perrol toen streng, en stak zijn dolk op, „indien gij morgen nog in de stad gevonden wordt, laat ik u opknoopen. Vertrek, en kom nimmer weer onder mijn oog; de diensten, welke uw vader, die een dapper ruiter was, mij bewezen heeft, redden u het leven.” — De gerustheid, waarmee de knaap vóór

hem stond, had hem getroffen; hij wist dat deze hem trouw en genegen was, zijn bevelen steeds met gehoorzaamheid volbracht, en dat, zoo Vidal nu al den meester het leven had gelaten, dit alleen veroorzaakt was door den flauwen straal van menschelijk gevoel, die nog in het hart van den knaap schemerde, en dien Perrol tevergeefs gezocht had te verstikken. Vidal boog zich, toen Perrol hem voorbijtrad, wierp nog een laatsten blik op Martha en haar dochter, en verwijderde zich.

Nu geheel alleen met hun beminde dochter, die zooveel uitgestaan had, keerde de vroolijkheid weer in het gemoed van Wouter terug en hij verwonderde zich dat zijn vrouw niet ophield met weenen, daardoor ook de tranen van Maria deed vloeien; de brave vader wist niet, wat de aanvoerder der Zwarte Bende tot zijn vrouw gezegd had; zij herinnerde zich angstig de woorden, die hij haar had toegefluisterd. Martha kende haar dochter; doch wist ook, hoe Perrol getracht had haar vriendschap te winnen, en hoe zwak het hart der vrouwen is. O, zij bad zoo vurig, dat hij gelogen mocht hebben. Maar hoe kwam hij in het vertrek? Waarom had Maria niet geroepen? Waarom weende het lieve kind zoo? Deze vragen lagen haar op de lippen; doch vrees voor den meester deed haar zwijgen, en zij verlangde vurig, nu eens hopen, dan weer vreezend, naar het oogenblik, waarin zij met haar dochter alleen zou zijn, om te vernemen, of zij den Hemel moest bidden, om genade voor de zwakheid van haar kind, of danken voor het behoud van Maria, de vlekkelooze bruid van heer Jan van Schaffelaar.

* * *

X.

HET KLOOSTER.

*Doe mij nog uw liefde eens hooren:
Zeg nog ééns, dat gij mij mint.*

J. DU PRÉ.

Heer Jan van Schaffelaar sidderde, toen hij de tijding kreeg van den boosaardigen aanslag van Perrol. Tevergeefs had hij Wouter voorzichtigheid aangeraden; de goede en geen kwaad denkende meester had zich, evenals de vrouwen, door het bendehoofd laten misleiden. Maria sluimerde zonder vrees aan den rand van den afgrond, waarin hij haar wilde neerploffen; kon Van Schaffelaar haar toeroepen, wat Perrol gedreigd had? Zou het onschuldige kind zijn waarschuwend stem begrepen hebben? Kon hij zijn bruid doen blozen van schaamte?

Maar God had haar bewaard; hij dankte den Hemel, dat zijn lieve bruid gered was. Zoo zag hij dan, dat deze vreemde ruiter nu eens zijn wraak snel wist te doen treffen, als met Van Baerbergh, dan weer bedaard zijn tijd kon afwachten, om hem, dien hij treffen wilde, nog heviger in het hart te grijpen. O, hij zag nu, dat deze duivel in menschelijke gedaante reeds zijn belofte was nagekomen, en alleen door hogere bestiering zijn vloekwaardig voornemen verijdeld had gezien; daarom vernam hij met blijdschap, dat de aanvoerder der Zwarte Bende *de Vergulde Helm* reeds des morgens vroeg na dien vreeselijken nacht ontruimd had, zoodat Martha, noch haar dochter, hem sedertdien weer gezien hadden. Sindsdien was Maria door medewerking en op aanraden van pater Van Broechuijsen heimelijk uit de stad vertrokken; want haar vader was niet machtig genoeg om haar te beschermen tegen een gewelddadigen aanslag van Perrol, die met zijn Zwarte Ruiters in Amersfoort doen kon, wat hem goed dacht.

In het begin van December begaf Van Schaffelaar zich naar Naarden, waar de Stadhouder weer een leger bijeen bracht; zijn ruiters waren reeds vroeger daarheen getrokken en thans te Hilversum gelegerd. Hij verheugde zich, dat de Bisschop hem eindelijk had toegestaan te vertrekken; en de hoop om Maria, die hem in zoo langen tijd niet gezien had, eens aan zijn hart te drukken, maakte hem reeds bij voorbaat gelukkig. Vijf en twintig mannen van wapenen vergezelden hem, en zoo snel de grondgesteldheid het mogelijk maakte, reed hij

over den Amersfoorter bergen op den Vuurschen weg aan, om van daar het Gooiland te bereiken.

Toen hij de hoogten opreed, die tot nog toe den toenmaligen weg van Utrecht naar Amersfoort voor hem verborgen hadden, ontwaarde hij een twintigtal ruiters, die, een oogenblik te voren, voorbijgetrokken waren en den weg naar Amersfoort volgden. Hij zag het zonnelicht op de punten der lange speren flikkeren, en herkende de rusting der Zwarte Ruiters. Vóór hen uit reed een man op een fraai paard, die een grooten hoed met een lange veer droeg. Was het Perrol, die hier voorbijtrok? Hij hoopte het: daarom gelastte hij zijn ruiters zich vast in den zadel te zetten, en hun speren gereed te houden; langzaam daalden zij van de hoogten af, zonder dat de vijandelijke ruiters hen gewaar werden. Toen zij in de laagte waren, plaatste Van Schaffelaar hen, volgens het toenmalige krijgsgebruik, op een rij; de paarden werden gespoord, en snelden over en ter zijde van den breeden weg vooruit. „Van Schaffelaar en St. Maarten!” riepen de mannen van wapenen.

Ofschoon de Zwarte Ruiters zich onverhoeds zagen aangevallen, riep een forsche stem: „Keert om, mannen, sluit het gelid, velt de speer en staat vast!” Dit was het eenige, dat hun overbleef; want de Schaffelaars waren hen zoo op de hielen, dat zij niets anders konden doen, dan hen vast in den zadel af te wachten. Zij beantwoordden het veldgeschreeuw van hun vijanden niet, en vingen hen onverschrokken op: maar de aanval geschiedde met zooveel kracht, dat de paarden weken, en de slagorde gebroken werd.

Nu vlogen de Zwarte Ruiters vloekend uitéén, en werden vervolgd; her- en derwaarts zetten de Schaffelaars hen na; maar in deze afzonderlijke gevechten konden zij hun meerdere sterkte in getal niet behouden; want nu eens streden zij allen tegen twee ruiters van Perrol of omgekeerd, dan weer vochten zij man tegen man.

Van Schaffelaar, die wel de speer had aangenomen, welke zijn knaap hem overgaf, maar, zonder haar te vellen aan de rechterzijde van zijn ruiters gereden had, bespeurde met verwondering dat de vijandelijke aanvoerder niet eens den schok afgewacht had, doch zich reeds van te voren verwijderd had; daarom dacht hij dat het Perrol niet zijn kon; en toen zijn mannen de Zwarte Ruiters vervolgden, gaf hij ook zijn paard de sporen, om zich van den vreemdeling meester te maken, en zijn knaap volgde hem.

De vluchtende bereed een fraai paard en droeg een groen lakensche houpelande, die met zwart bont gevoerd scheen en het kwam Van Schaffelaar voor, dat hij geen harnas droeg. Geruimen tijd wanhoopte hij er aan om hem in te halen, want zijn hengst had veel te dragen aan den van het hoofd tot de voeten gewapenden bevelhebber. Hij had zich echter bedrogen; het paard van den vreemdeling beantwoordde niet aan de goede gedachte, die Van Schaffelaar er van gehad had, en weldra riep hij luid:

„Sta, en geef u over, of ik werp u van het paard!” en hij velde zijn speer. Deze bedreiging scheen eenigen invloed te hebben, want de vluchtende hield stand, wendde zijn paard, rukte zijn houpelande los en trok zijn degen. Een eind van hem af, hield Van Schaffelaar zijn paard staande, richtte zijn lans op, en be-

schouwde den vreemdeling: maar het was noch Perrol, noch zijn luitenant. Hij was nog jong, en scheen, naar zijn kleeding te oordeelen, niet tot de Zwarte Ruiters te behooren.

„Heer!” riep hij uit, „ofschoon gij zwaar gewapend zijt, en ik niets heb om mij te verdedigen dan dezen degen, zal ik mij toch niet overgeven, want ik ben van edel bloed, ofschoon ik niet gewoon ben het zwaard te voeren.”

Van Schaffelaar bezag zijn gelaat terwijl hij sprak; het was bedaard en onbevreesd en kondigde een edel gemoed aan, ofschoon het niet regelmatig en schoon gevormd was. Hij zei daarom tot den onbekende: „Heer, vergeef mij de moeite, die ik u veroorzaakt heb. Vervolg gerust uw weg en wijt hetgeen gebeurd is, alleen aan de knapen, die u vergezelden; ik meende dat gij tot de Zwarte Bende behoort, maar deed u onrecht; God zij met u!” Zonder het antwoord van den vreemden edelman af te wachten, boog hij zijn hoofd ten teken van afscheid, gaf zijn paard de sporen en keerde terug.

De vreemdeling wenkte den knaap, die zijn heer wilde volgen, en vroeg hem, terwijl hij hem eenig geld gaf, wie de krijgsman was, die hem zoo edelmoedig had vrijgelaten, en Heintje noemde hem zijn meester en volgde Van Schaffelaar. De jongeling had nu gelegenheid om te zien, wat er van zijn geleide geworden was. Hij zag Van Schaffelaar op eenigen afstand staan; deze blies op een horen, en scheen zijn ruiters terug te roepen. Sommigen hadden zich zeer ver verwijderd om hun vijanden te vervolgen, en hij zag met verwondering, dat de kleine knaap, die hem te woord had gestaan, zonder schroom een der Zwarte Ruiters te gemoet reed, die dwars over den weg rende, om te ontsnappen aan twee vijandelijke ruiters, die hem vervolgden. De groote ruiter scheen zelf verwonderd, dat de knaap het waagde, hem in zijn vaart te stuiten, en hief met beide handen zijn zwaard op; maar de knaap liet zijn kleine paard ter zijde springen en ontweek den slag. Snel op hem aanrijdende, stak hij zijn zwaard, zoo het scheen, in de voeg van het borstharnas; want de Zwarte Ruiter viel, en zijn paard werd door den knaap opgevangen en medegenomen.

Hoewel de jongeling met belangstelling de overwinning van den knaap had gadegeslagen, en hoewel de verslagen ruiter tot zijn geleide behoorde, zag hij toch met vreugde, dat het gevecht een einde had genomen. Langzamerhand keerden de Schaffelaars terug, sommigen langs den weg, anderen over de hoogten of door de engten daartusschen, maar zonder gevangenen, wel met eenige paarden; waarschijnlijk hadden de Zwarte Ruiters geen kwartier gevraagd of verkregen. Nu verliet Van Schaffelaar de plaats, waar de schermutse-ling plaats had gehad, en hij reed links af van den weg, in de richting der venen. Het kwam hem voor, dat de ruiters, die hem vergezelden, minder in getal waren dan tijdens den aanval, en hij zag dat zij eenige gekwetsten met zich voerden. Daar hij geheel alleen was, en niemand van de mannen zag, die met hem van Utrecht waren gekomen, reed de jongeling naar den ruiter, die door den knaap was neergestooten, steeg af, en onderzocht of hij zijn hulp ook nog noodig mocht hebben. De Zwarte Ruiter opende de oogen, toen zijn helm werd losgegespt en afgenomen; hij zag den vreemdeling aan, en zei flauw, terwijl zijn gelaat reeds door de doodskleur werd overdekt: „Neen, het is gedaan; en gij,

die zelfs het veld geruimd hebt zonder te vechten, zult misschien niet begrijpen, dat het niet de naderende dood is, die mij wanhopig maakt, maar dat ik door de hand van dien ellendigen dwerg gevallen ben, wiens paard mij reeds eenmaal op den grond heeft geworpen." Hierop braakte hij nog eenige verwenschingen uit tegen den knaap, sloot zijn oogen weer, scheen met zijn handen iets te willen grijpen, dat hij voor zich meende te zien, en blies den laatsten adem uit. Geheel vreemd aan zulke tooneelen van moord en bloed, verliet de jongeling hem zoo spoedig mogelijk, en reed, terwijl hij zijn houpelande weer tot bovenaan toeknoopte, alleen den weg naar Amersfoort op. Af en toe keerden nu echter eenige Zwarte Ruiters tot hem terug. Niet ver van *het Huis ten Dalen* was een kleine herberg, waar zij hun intrek namen; want zoowel de ruiters als de paarden hadden rust noodig. De jongeling lichtte met moeite een zwaren leeren zak van zijn paard, die achter den zadel, in een mantel gewikkeld, vastgegespt was, en trad er mee de herberg binnen, terwijl zijn paard naar den stal gebracht werd.

* * *

In de parochie van het dorp Soest, lag in dien tijd een vrouwenklooster, dat aan de heilige jonkvrouw Maria gewijd was, en bijgevolg Mariënburg heette, hoewel men het gewoonlijk eenvoudig de Brigitten noemde, omdat de kloosterzusters naar de regelen van de heilige Brigitta leefden.

Dit klooster werd op uitdrukkelijken last van den Burggraaf van Montfoort nooit door het Utrechtsche krijgsvolk gekweld, en hoewel de geestelijke maagden vooral wel eens bezocht hadden kunnen worden door eenige stoute stroopers van des Stadhouders partij, zij hadden door bemiddeling van den Bisschop, die haar huis zeer genegen was, ook van die zijde een vredebrief gekregen, die hun vrijwaarde tegen allen overlast van het vijandelijke krijgsvolk. Het huis had dus, hoewel de oorlog voortduurde, en reeds een aantal bewoners van Soest naar elders gevlucht waren, tot nog toe niets geleden, en de zusters hadden er in stille afzondering geleefd, alsof het vrede was.

In dit klooster had Maria een schuilplaats gezocht, toen Perrol haar genoodzaakt had, om het ouderlijk huis te verlaten, waar zij niet meer veilig was voor zijn aanslagen. De snelheid, waarmee zij vertrokken was, en de voorzorgen, die men genomen had, gaven haar vader het vertrouwen, dat het hoofd der Zwarte Bende niets te weten was gekomen van haar vertrek, of van de plaats waar zij zich bevond; en Martha troostte zich, toen haar dochter haar verliet met de verzekering, welke de pater haar gaf, dat de mater van het klooster haar met liefde zou ontvangen, en dat Perrol, al werd hem bericht waar zij was, het waarschijnlijk niet zou durven wagen, de rust der kloosterlingen te verstoren, of de heiligschennende hand te slaan aan het meisje, dat zich onder de bescherming bevond van de navolgers van de heilige Brigitta. Zij troostte zich dus en dankte God, dat Hij haar bij al deze onheilen nog den zegen had geschonken, om zich uit den grond van haar hart te kunnen verheugen over de redding van haar dochter, die rein en onschuldig uit de handen van het monster verlost was, en dat haar smeeken en de vermaningen van den pater van Broechuijsen zooveel invloed op

net gemoed van haar man gehad hadden, dat hij zijn voornemen, om Perrol te straffen voor zijn laaghartig gedrag, had opgegeven.

Omstreeks vespertijd naderde een boer, die een zak rapen aan een dikken stok op zijn rug droeg, de Brigitten. Hij stond eenige oogenblikken stil, om te luisteren naar de kloosterklok, die getrokken werd, en waarvan het geluid zich over de vlakte verspreidde, doch naar het scheen, door een echo met kracht werd teruggekaatst; want ook de Birkenaars — de reguliere kanonniken van het naburige mannenklooster — gingen kerkwaarts en de zilverachtige klank der kloosterbengels verloor zich even zacht over het veld, als een zucht over de lippen van een maagd, die de komst van haar minnaar verbeidt. Nu versnelde de boer zijn tred, en begaf zich naar het verblijf der zusters, dat bijna geheel uit hout was samengesteld, opende het hek, dat een soort van voorplein, voor het huis, van den weg afzonderde en trad naar de deur. Doch hij scheen zich te bedenken, wierp zijn zak op den grond en ging, nadat hij eenige oogenblikken de kleine ramen van het verblijf der nonnen één voor één had opgenomen, in de kerk.

Maria begaf zich, nadat de vesper was afgeloopen, uit de kerk in haar kleine vertrek. Zij was, evenals de zusters, in een grauwen rok en mantel gekleed; maar zonder het roode kruis met de witte rondte er in op den mantel. Sedert de aanvoerder der Zwarte Bende haar eerst zoo geveinsd, en daarna zoo woest zijn gruwelijke liefde en wraakzucht bekend had gemaakt, was zij krank naar geest en lichaam. Haar kuisch gemoed treurde wel niet om de kussen, die hij haar gegeven had, of omdat zijn dartel oog een blik op haar bekoorlijkheden had geworpen, want zij wist niet wat er met haar voorgevallen was, sinds zij haar moeder geroepen, en vóórdat zij in haar armen het bewustzijn herkregeen had. Niets verschaftte haar afleiding in het stille huis, waar zij verborgen was; zij dankte God wel dagelijks voor zijn bewaring, en bad Hem voor haar ouders, Van Schaffelaar en zichzelf; maar wat het bendehoofd tot haar gezegd had, herinnerde zij zich nog zoo goed, dat zij elk oogenblik bevreesd was hem opnieuw voor zich te zien verschijnen. Eén woord van Perrol had haar ziel vooral geschokt. O, als zij aan die beschuldiging dacht, en die was geen oogenblik uit haar gedachten, dan kromp haar hart van schaamte in één; hij had immers gezegd, dat zij Van Schaffelaar niet beminde — dat zij dus zijn liefde, zijn vereering niet waardig was! Zij had haar hart onderzocht, maar er het beeld van haar ouders en van haar bruidegom in gevonden. Perrol had dus gelogen; want niemand beminde zij dan Van Schaffelaar.

Soms had zich het bleeke gelaat van Frank achter haar bruidegom vertoond; ook hem had zij lief, maar zij had slechts medelijden met hem, zij beminde hem niet als zijn vriend. „Zou hij mij beminnen?” dacht zij, en na deze gedachte kon zij zijn beeld niet meer uit haar hart verbannen; zij zag hem altijd treurig en bleek voor zich staan, als toen zij hem de roos overgaf. Sedert dat oogenblik verliet haar vaak alle vertrouwen in zichzelf en zij weende; en toch beminde zij Van Schaffelaar alleen.

De nonnen, die gedurende den dienst achter het koorhek zaten, hadden alleen uit tijdverveling, en zonder verdere belangstelling naar den boer gezien, toen hij in het ruim van de kerk trad, doch Maria had opgemerkt, dat de landman,

na zich gebogen en geknield zijn gebed gedaan te hebben, met bijzondere aandacht naar die zijde van het aan den dienst gewijde gebouw gezien had, waar de nonnen zaten.

De duisternis, die in de kerk heerschte en die door de weinige lichten op het altaar niet veel verminderd werd, verhinderde haar den man te herkennen, indien zij hem al meer gezien had; maar zijn lange gestalte en de fiere tred, den boer anders niet eigen, waarmee hij tot midden in de kerk genaderd was, waren haar niet ontgaan, evenmin als zijn blik, die een oogenblik stijf op haar gericht was gebleven. Was het een vreemdeling, die aan zijn nieuwsgierigheid voldeed, of iemand die haar zocht en kende? Was het Van Schaffelaar, of Perrol of een van zijn zendelingen? Zij wist het niet; en toch stelde het haar gerust, toen de boer, voordat nog de zusters uit de kerk weer naar het klooster gingen, het heilige gebouw weer verliet.

In het eenzame vertrek gekomen, dat zij bewoonde, zette zij zich bij het venster neer, en zag naar buiten. Het was reeds duister, en toch kon zij de boomen in den hof nog zien; want de sneeuw, die des morgens gevallen was, lag nog op de takken en zij herinnerde zich, hoe zij zich in vroeger jaren wel in den tuin, achter het huis van haar ouders, vermaakt had met figuren van sneeuw omver te werpen, die Frank vervaardigd had, of zich door haar vader of Van Schaffelaar in een slee te laten rijden. Doch dat alles was nu over, alleen door de wraakzucht van het bendehoofd. Zoo dacht zij na over het verleden en werd daardoor de mater van het klooster niet gewaar, die de cel binnengekomen was; maar toen deze haar naam riep, schrok zij en zag om. „Er is iemand beneden, mijn dochter, die u verlangt te spreken,” zei de mater; „zet daarom de kap op, het is koud en gij zoudt zeker kunnen worden, want het strijdt tegen onze regelen om hier een man te laten komen.”

Maria zag verwonderd; de boer kwam haar weer in de gedachten, daarom vroeg zij snel: „Om mij te spreken, eerwaarde moeder? Is het mijn vader, of komt hij uit zijn naam? O, als het Perrol maar niet is! Kent gij dien man?” „Neen, Maria,” zei de mater met afschuw, „de heilige Brigitta dank ik, dat die onverlaat nooit zijn oog op mij geworpen heeft; ik ken den man niet, die beneden wacht. Hij zei mij, dat hij uw bruidegom is; maar ik ken heer Jan van Schaffelaar niet.”

„O, is het Van Schaffelaar?” riep Maria verheugd, en greep haastig naar de kap; doch toen stond zij plotseling stil, en de mater moest haar nog eens aansporen om haar te volgen.

Bij het vertrek gekomen, waartoe ook de mannen den toegang hadden, opende de mater de deur en liet Maria vóór zich uitgaan. Deze wierp een snellen blik op den man, die bij de tafel stond, want zij herkende den boer, dien zij in de kerk gezien had; maar tegelijkertijd viel het licht van de draagbare lamp, die op de tafel stond, op zijn gezicht, en terwijl hij de grove muts van het hoofd rukte, haar naam noemde, en zijn armen uitstreckende, eenige schreden voorwaarts deed, riep Maria: „Mater, hij is het! De Heilige Maagd zij gedankt, dat ik u zie, Jan! O, ik dank u, dat gij gekomen zijt,” en zij snelde in allerijl naar hem toe, en viel in zijn armen.

Het eenvoudige gesticht der vrome nonnen kon geen zalen en kamers aanwijzen, zooals de rijke en prachtige kloosters van dien tijd in andere streken van ons land, of in andere landen; maar hij, wien het werd toegestaan er een zuster of bloedverwant te bezoeken, behoefde haar ook niet achter een traliwerk te spreken: een voorzorg, welke lastig en droevig was voor den man, die met edel gevoel in het huis der geestelijke zusters kwam, en onvoldoende tegen hem, die alleen kwam om een jonge non of leekzuster met verliefde blikken te beschouwen, of haar de vingers te kussen, en onder de hand over te halen, hem in de gelegenheid te stellen, haar op een nadere plaats met meer vrijheid zijn liefde te kunnen verzekeren.

Daarom genoot Van Schaffelaar het geluk, zijn bruid aan zijn hart te drukken; en toen de mater zag, dat Maria hem herkende, liet zij hen alleen, om naar de eetzaal terug te keeren; de pater had haar meegedeeld, in welke betrekking de edele Van Schaffelaar stond tot de deugdzame dochter uit *de Vergulde Helm*, en zij achtte daarom haar tegenwoordigheid overbodig.

„Maria,” zei Van Schaffelaar teeder, die haar naar de bank geleidde, welke bij de tafel stond, „zet u neer; want ik weet, dat gij niet gezond zijt, en toch kon ik het niet langer uitstellen u eens te bezoeken, zoodra het mogelijk was. Zeg mij, Maria, zal mijn komst u geen nadeel doen?”

„O, neen, Jan,” antwoordde zij. „Ik heb u reeds gedurende de vesper gezien; doch het was zoo duister, dat ik u niet herkennen kon. Het zal mijn gezondheid niet schaden, geloof mij; ik heb zoo lang naar dit oogenblik verlangd, en toch heeft uw bezoek mij nog verrast; maar ik ben anders wel.”

„Verbergt het mij niet, bid ik u, Maria,” zei Van Schaffelaar bewogen; „wilt gij, dat ik even aan een der leekzusters verzoek, u wat water te brengen?.....”

„O neen, blijf, bid ik u,” hernam Maria en lei de hand op zijn arm, „het zal wel overgaan.”

„Rust dan tegen mijn borst, o, gun mij dat genoeg, Maria,” zei Van Schaffelaar, „leg uw hoofd op mijn schouder.” Maar toen hij, zijn arm om haar middel geslagen, haar aan zijn hart trok, zuchtte zij en voldeed niet aan zijn verzoek; daarom riep hij verwonderd en treurig: „Ben ik niet uw bruidegom, Maria? Ben ik niet dezelfde Jan van Schaffelaar, met wien uw ouders u verloofden? Lieve bruid, zeg het mij in Gods naam, denkt gij, dat ik u niet meer liefheb, zooals voorheen?”

„Neen, Van Schaffelaar! O, neen, ik weet, dat uw hart niet veranderd is,” riep zij en omvatte met haar zachte armen den hals van haar bruidegom. Toen zei hij zacht en de vreugde keerde weer op zijn gelaat: „O, gij stelt mij gerust, Maria, maar zeg het mij, waarom hebt gij gezucht?” Hij kustte haar, maar zij verborg haar gelaat aan zijn borst: het scheen, dat zij niet rustig in zijn armen geklemd bleef, en hij vervolgde daarom aangedaan: „Ben ik niet reeds zoo goed als uw echtgenoot, Maria? O, waarom wilt gij mijn omarming dan ontvluchten? Heeft het geestelijk gewaad u dan van mij vervreemd? Voorheen rusttet gij kalm op deze borst, aan dit hart, dat alleen voor u slaat, en uw ouders keurden het immers goed, en zagen het met welgevallen.”

„Ik weet het, Van Schaffelaar,” zei zij zacht en treurig, „maar mijn hart is niet

zoo opgeruimd als toen. Uw Maria, uw bruid, weet niet, of zij uw liefde nog verdient.....” en hij hoorde haar weenen.

„Maria, lieve Maria!” riep hij, „laat mij deze tranen weggukken. Zeg, dat gij geschertst hebt, dat gij het zelf niet gelooft, want uw liefde is mijn geluk.” Doch toen hij zag, dat zij snikte, en met het hoofd schudde, vertoonde zich een dreigende uitdrukking op zijn gelaat, die weldra in een droevigen glimlach veranderde, en hij riep treurig: „O, Maria, waaraan denkt gij? Ik wil geen woord gerept hebben van wat die wreedaard gedaan heeft, uit vrees van u zijn gruwelijke daad in het geheugen terug te roepen. Maar kent gij mij dan niet, Maria? — Hoe kunt gij vermoeden, dat gij mij minder waard zoudt zijn, nadat gij om mijnentwil met de wraakzucht van dien zwarten booswicht hebt moeten kampen? O neen, Maria, ik bemin u nog heviger, nadat gij voor mij geleden hebt. O, waarom koelde hij zijn wraak niet op mij?”

„Op u, Van Schaffelaar?” zei zij langzaam doch treurig; „ik ben het eerste offer — en dan wil hij u treffen; dat heeft hij mij gezegd en er op gevloekt. O, als gij moest sterven vóór uw tijd, evenals die roos, die uw naam droeg!..... Helaas, ik heb niets gedaan dan mijn plicht; ik verdien geen meerdere liefde.” „Gij treurt om een bloem? — Zoo is de vrouw! Maar zie mij aan: ben ik even zwak als zij? — Neen, de man is gelijk den boom van het woud, hij valt niet bij den eersten bijlslag; God alleen kan hem verpletteren met één slag, en Hij bemint zijn kinderen,” zei hij bemoedigend en kustte haar op het voorhoofd.

„Waarom treurt gij dan nog, Maria?” vroeg hij na eenige oogenblikken; want zij antwoordde hem niet. Toen zei zij, en zag hem aan, als wilde zij in zijn oog lezen, wat hij dacht: „Helaas, mijn bruidegom! Ik wil u zeggen, wat mij bedroeft. O Jan, in dien vreeselijken nacht, toen ik alleen was overgelaten aan de woede van Perrol, toen ik zelfs dacht, dat de Hemel mij had losgelaten, toen.....” Doch hier zweeg zij, en verborg haar gelaat. Hij sidderde, zijn gelaat werd doodsbleek, een zucht ontsnapte aan zijn krampachtig tezamen gedrukte lippen; toen kustte hij haar lokken en zei vriendelijk en met aandoening: „Welnu, Maria, vervolg! Uw bruidegom heeft u zoo lief, vertrouw hem alles; wat gij zelfs voor uw ouders verzwijgen zoudt, zeg dat mij; zijt gij niet reeds zoo goed als mijn vrouw? Mijn hart zal u nooit verstooten; o, zeg dus Maria, — toen.....?”

„Toen,” riep zij snikkend, zonder dat zij de uitdrukking van zijn gelaat gezien had; want indien zij de bleekheid van zijn gelaat had gadeslagen, zou zij niet hebben durven spreken, — „toen, Jan, heeft hij mij gezegd, dat ik u niet liefhad, niet beminde met hart en ziel, maar dat hij alleen mij liefhad, die wreedaard!”

„Bij mijnheer St. Maarten, en mijn dagge! Hij loog als een gemeene roover en maagdschennner; — en daarom weent gij, Maria? O, zie mij aan, verkwik mijn hart, lieve bruid, door een vroolijken blik van uw schoon en onschuldig oog. Gelooft gij dan nog, wat hij u gezegd heeft om u te bedriegen? Lach eens, Maria, — verzet die dwaze gedachte; — past het nog de bruid van een edelman, hem met zulke kinderachtigheden te verontrusten en zijn hart vrees

aan te jagen?" eindigde hij verheugd. Zijn oogen fonkelden van geluk; hij zette zijn hand onder haar kin en richtte haar hoofd een beetje op, om het lieve gelaat des te beter te kunnen zien.

„En toch, Jan," riep zij mistroostig „denk ik steeds aan wat hij gezegd heeft; die ijselijke woorden klinken mij nog altijd in het oor. O, zoo gaarne zou ik ze vergeten, maar ik kan niet. Tevergeefs heb ik voor mij en voor u gebeden; doch de rust keert niet terug. — O, indien ik u eens niet liefhad, zooals ik u moet liefhebben," snikte zij.

„Maar uw eigen hart, Maria," zei Van Schaffelaar liefdevol, „weerspreekt immers wat die booswicht gezegd heeft; waarom maakt gij u dan angstig? Ik beschuldig u immers niet! Bij onzen lieven Heere Jezus zweer ik, dat ik nooit een oogenblik getwijfeld heb aan uw liefde, sedert ik u het laatst gezien heb." „Gij twijfelt dus niet?" vroeg Maria, meer gerustgesteld. „O Jan, uw woorden doen mij zoo goed; maar ik dacht, dat hij misschien gelijk kon hebben; gij hebt mij immers zoo dikwijls in uw brieven, die ik nog alle bewaard heb, gesmeekt niet vriendelijk te zijn tegen dien vreemden ruiters, en toch ben ik het geweest."

„Doch niet omdat ik voor uw trouw bevreesd was, Maria," zei Van Schaffelaar gevoelvol, „o neen, — maar ik was beducht, dat zijn geveinsde taal bij u en uw moeder een gerustheid en zorgeloosheid zou verwekken, welke mij beangstigden. In spijt van zijn laaghartige taal, zult gij mij altijd beminnen, altijd zult gij mijn Maria en mijn lieve bruid zijn, tot gij mijn vrouw wordt." Hierop kuste hij haar, en door zijn liefde en zijn woorden gerustgesteld, beantwoordde zij zijn blikken van innige verknochtheid. Zonder eenigen schroom te gevoelen lag zij in zijn armen, en beantwoordde den druk van zijn hand; daarom antwoordde zij, toen hij eenige oogenblikken later vroeg: „Twijfelt gij nog, of gij mij als uw bruidegom liefhebt, Maria?"

„Neen, Jan, maar hoe kunt gij dit nog vragen? Ziet gij niet, dat ik gelukkig en zoo gerust ben? Zit ik niet even dicht naast u als weleer? O, ik gevoel nu, dat ik u even lief heb, als toen wij geknield voor mijn vader lagen," en om hem te overtuigen, sloeg zij haar arm om hem heen en kuste hem. O, zij gevoelde nu, dat zij zich voor niets beangstigd had, dat zij Van Schaffelaar alléén liefhad; zij dacht niet meer aan Frank, noch aan wat Perrol gezegd had.

Op haar verzoek vertelde hij haar nu, dat hij den vorigen dag van Wijk gede grenzen van het Sticht zou blijven, en zei, nadat hij weer een van haar komen was, en waarschijnlijk eenigen tijd in de omstreken van Naarden en vragen beantwoord had: „Uw ouders willen u gaarne in hun nabijheid houden, Maria, en ik wenschte ook zoo gaarne, dat gij hier kondt blijven; maar het kan niet. Bedenk maar eens, de goede pater oordeelde, dat de kloosters in Amersfoort u geen veilige schuilplaats aanboden; maar hoe zult gij dan in dit huis, dat zoo afgelegen is voor de ondernemingen van dien mensch beveiligd zijn? Zou het voor het eerst zijn, dat een monnik of een non voor geld een geheim verried, of door bedreigingen tot bekentenis gebracht werd? Helaas, Maria, onze lieve Heer zelf werd immers voor een handvol zilver verraden, en gij zijt maar een arm meisje."

„Denkt gij dan, Van Schaffelaar,” vroeg Maria angstig, „dat hij mij hier zou durven bezoeken of wegrooven? Heeft dit klooster niet een brief van Montfoort en zelfs van den Stadhouder, om het te beveiligen?”

„Hoe weinig kent gij de wereld, Maria,” zei Van Schaffelaar glimlachend; „maar daarom bemin ik u des te meer. De brieven zullen misschien niet eens erkend worden door de mannen, die ze verleenden; de oorlog, Maria, verschoont niets, en heel spoedig kan het omliggende land verwoest worden: daarom heb ik reeds aan den pater geschreven, om uw ouders te raadplegen, en hun voorgesteld u naar Zutfen te laten brengen; een vriendin van mijn zalige moeder is mater van het klooster Spitaal. Geloof mij, zij zal u met liefde ontvangen, en gij zult daar veilig zijn; ofschoon ik u nog liever in een der Hollandsche steden zag.”

„Maar dat is zoo ver, Van Schaffelaar,” riep Maria. „Hier heb ik nog hoop, om mijn vader of mijn moeder en zelfs u te zien en te spreken, maar Zutfen is zoo ver van hier.”

„Maar ook ver van Perrol,” zei Van Schaffelaar met nadruk, waarna hij snel vervolgde: „Hoor, Maria, ik wilde gaarne altijd dicht bij u blijven: maar ik offer gaarne mijn geluk op voor uw welzijn. Ik had gehoopt dat uw ouders reeds een besluit genomen hadden, en dan had ik u reeds in veiligheid gebracht; maar hun verlangen is, u zoo veel mogelijk in hun nabijheid te hebben. Hun ouderliefde maakt hen onvoorzichtig; zij hebben nog niet genoeg geleerd, en, de Heere vergeve het mij, zij hechten te veel aan de verzekering van den braven, maar niet argwanenden grijsaard. Wat zult gij dus zeggen, als men uw gevoelen vraagt?”

„Dat ik wil vertrekken,” riep Maria. „Ik heb u allen lief; maar het bende hoofd te ontvliesen is mijn eerste verlangen en mijn plicht. Gij zult mij schrijven, als ik daar te Zutfen zijn zal, niet waar?” vroeg zij.

„Zeer zeker, Maria,” antwoordde hij, en zei zacht: „Wilt gij mij een bewijs van vertrouwen schenken? O, denk dan, dat uw ouders van u gehoorzaamheid kunnen vorderen: maar dat uw bruidegom ook iets voor u is. Mochten zij u dus hier willen houden, of kwam het antwoord niet spoedig genoeg, vertrouw u dan aan mijn hoede toe, gij kent mij immers? Wie heeft meer belang dan ik, om over u te waken? Behoort gij mij niet reeds? Mijn liefde is niet zorgeloos, maar maakt mij beangst; zult gij mij dus volgen, als ik u kom afhalen? Zult gij aan de smeekingen van uw bruidegom gehoor geven, zelfs als uw ouders u hier zouden willen houden?”

Met gespannen aandacht wachtte hij het antwoord op zijn vraag; zij scheen zich te bedenken, en zei eindelijk, terwijl zij hem haar hand reikte: „Altijd gehoorzaamde ik mijn ouders, Van Schaffelaar, maar zij en de Heilige Maagd zullen het mij vergeven, als ik om deze reden mijn plicht verzaak. Uw bruid zal u volgen; maar ik bid u: haast u niet; een enkele dag wachters kan mij misschien voor schuld behoeden; ik wilde u en mijn ouders gaarne beiden genoeg doen.”

„Ik dank u, Maria!” riep hij en kuste haar hand; „hoe ongaarne ook, moet ik u dit uitstel toestaan; maar als de toestemming komt, dan ziet gij mij spoedig,

misschien reeds morgen weer. — De mater zal mij wel wachten en ontevreden zijn, dat ik zoolang bij u bleef; ik hoop maar, dat u het spreken niet vermoeid heeft.” Met deze woorden stond hij op en vervolgde glimlachend: „Zoudt gij mij onder dit kleed wel gekend hebben, Maria, indien ik mijn naam niet genoemd had?”

„O ja, Jan,” zei zij. „Was het in de kerk zoo duister niet geweest, ik zou u dadelijk herkend hebben; dat grove goed kan uw hooge gestalte en uw deftigen tred niet verbergen, en ik zal nimmer vergeten, dat gij, ter liefde van mij, deze gemeene kleeding hebt aangeschoten, die een edelman of dapper krijgsman niet voegt.”

„Die lof bevalt mij uit uw schoonen mond,” zei hij vriendelijk; „en indien ik eenigen prijs stel op eertitels en bezittingen. is het alleen om die met u te deelen. Maar het verheugt mij, dat ik, nu ik afscheid neem, de hoop mag voeden u spoedig weer te zien; daarom, Maria, houd goeden moed en vertrouw op God en op Van Schaffelaar!”

„Ik ken u immers, Jan,” zei zij gevoelvol. „Weet ik niet, hoe mijn welzijn u ter harte gaat? En de Hemel zal mij niet gered hebben om mij later in de handen van onzen vijand te laten vallen.”

„Neen, Maria, dat zal hij niet,” riep Van Schaffelaar met drift; toen vervolgde hij ernstig: „Maria, ik heb u niet gesproken over wat Perrol bestaan heeft; ik heb u niet gevraagd, wat hij gezegd of gedaan heeft; ik wist reeds genoeg, toen ik hoorde, dat de Heilige Maagd u had bewaard; daarom zweeg ik, om u die verschrikkelijke tooneelen niet te herinneren. Doch ook ik ben maar een mensch; ook ik heb driften, welke de godsdienst niet altijd kan bedwingen. Van Schaffelaar wil zich wreken, wil vergelden wat Perrol u deed, de belediging straffen, die men zijn bruid heeft aangedaan. Ik heb de puinhoopen van mijn voorvaderlijk huis gezien en heb zijn bitteren spot in zijn legerplaats moeten verduren; — ik heb hem u het hof moeten laten maken, en zijn vervloekten aanslag voorbereiden; want ik kon niets voor u doen, — plichten jegens mijn heer weerhielden mij. Maar ook gij, Maria, gijzelf hebt door mijn zwakheid mijn arm aan banden gelegd, en die arm moest u beschermen. Ik vraag mijn woord terug. Evenals gij, zou ik bij verrassing mijn woord hebben kunnen lossen, door u te verzoeken mij een bede toe te staan; doch ik heb dit niet gewild. Eénmaal, Maria, beloofde ik u geen twist te zoeken met Perrol, en ik hield mijn woord; maar zie, Maria, nu wil ik u aan uw voeten smeeken mij mijn vrijheid te hergeven. Thans helpt geen vrede houden meer; het wraakzwaard moet niet aarzelen in deze vuist!”

„Mijn bruidegom,” zei Maria treurig, en hield hem staande; want hij wilde de knie buigen, en schudde het hoofd, toen zij de strijdlust in zijn oogen las. — „O, ik vrees zoo voor zijn bloeddorst. Van Schaffelaar, denk aan het lot van den ongelukkigen Van Baerbergh.”

„Ook hij moet gewroken worden, Maria!” riep hij met vuur, en strekte zijn arm uit; „ik bid u, handel edelmoedig, wijs mijn verzoek niet af. Of twijfelt gij aan mijn moed? Zou alleen die booswicht het zwaard kunnen voeren? Zal ik u, zal ik onze liefde niet verdedigen? Zal mijnheer St. Maarten, mijn

patroon, mij niet bijstaan, zoo de hel al aan zijn armen kracht moge geven?" Doch Maria aarzelde en schudde het hoofd. Toen riep hij treurig: „Wilt gij dan, Maria, dat uw bruidegom, dat ik, edelman en aanvoerder der Schaffelaars, wacht, tot hij u vermoord of van uw eer beroofd heeft? Zal mij dan niets overblijven dan mij te verweren, als hij zich op mij werpt, nadat hij mijn bruid vermoord heeft? Zeg, Maria, laat gij mij geen andere keus?"

„Nee, Van Schaffelaar! Nee, mijn hartevriend!" riep zij, „zou ik waard zijn eens uw huisvrouw te worden, als ik langer weigerde? Ik geef u uw woord terug. Ik dacht goed te doen, toen ik het u afvroeg: vergeef het mij, indien ik misdeed; alleen vrees voor uw leven, maar niet voor uw moed, bracht mij op die gedachte. Betreft al wat uw eer aangaat, ook mij niet? Zou ik het kunnen verantwoorden, als door mij de edele Van Schaffelaar zich niet zijner waardig kon gedragen?" „Ik dank u, Maria," zei hij verheugd. „Heb geen berouw, dat gij mij mijn woord hebt teruggegeven; ik ken den man, met wien ik te doen heb, en in dit leven wachten mij aan uw zijde nog zulke schoone dagen, dat ik geen dwaas gebruik zal maken van uw goedheid. Vaarwel dus, lieve bruid, en verwacht mij spoedig weer; want zoodra de toestemming van uw ouders komt, of te lang wegblijft, haal ik u af; noch het weer, noch de tijd van dag of nacht zal mij terughouden."

„Maar niet al te spoedig toch," zei Maria; „want dit hebt gij mij beloofd. Wees bij het terugkeeren ook voorzichtig; want ik ben bevreesd, dat men u zelfs in deze kleeding herkennen zal; waarlijk, gij hebt te veel gewaagd met mij te bezoeken! Maar ik zal den bijstand des Hemels voor u afsmeeken."

„Wees dan gegroet, Maria, en vertrouw op mijn voorzichtigheid," zei hij, sloot haar in zijn armen en vervolgde: „Gij zijt zoo schoon bruidje, dat ik vergat te vragen, of gij mij ook eenige bevelen te geven hebt; ik ben geheel tot uw dienst en eisch geen hooger loon dan weleer," en hij zag haar lachend aan.

„Nee, Jan," antwoordde zij, „voor het oogenblik heb ik niets te verzoeken, dan dat gij voor uw veiligheid zorg zult dragen, en zoo gij mij dit belooft, beloon ik u gaarne met een kus." „Ik dank u, Maria," vervolgde hij vroolijk: „maar bezin u eens, vergeet gij niemand, hebt gij mij waarlijk niets meer te zeggen?"

„Mijn vader? Is die in het leger?" vroeg zij snel; maar Van Schaffelaar schudde met het hoofd en vervolgde: „Voor zoover ik weet, niet; maar ik heb u den groet van iemand overgebracht: gij vergeet mijn goeden vriend Frank."

„O, Frank!" riep Maria, die den jongen ruiter geheel vergeten had; en toen zij, zonder iets te zeggen, staan bleef, zei Van Schaffelaar vriendelijk: „Nu, schrik maar niet, Maria. Ik zal hem niet zeggen dat gij hem geheel vergeten hebt, en hem uit uw naam groeten; hij is ongelukkig, en verdient dus, dat zijn vrienden hem niet vergeten."

„Ik denk dikwijls aan hem, Jan," zei zij langzaam, „en zou zoo gaarne zien, dat hij gelukkig was; groet hem dus van mij. Uw vertrek doet mij zoo leed, dat ik den trouwen, jongen ruiter vergeten had. Helaas, elken dag bid ik voor hem."

„Ik weet wel, Maria," zei Van Schaffelaar, „dat gij hem het beste toewenscht; daarom, stel u gerust, hij zal het niet weten; en zoo hij mij vergezelt, als ik

u kom afhalen, spreek hem dan eens vriendelijk toe en tracht hem op te beuren." Zooals Van Schaffelaar gevreesd had, was zijn bezoek aan de mater reeds te lang voorgekomen; zij opende nu de deur, ten einde hem te verzoeken het huis te verlaten; want de tijd, waarop men gewoon was het klooster te sluiten, was reeds lang voorbij. Van Schaffelaar verzocht haar verschooning voor den overlast, die hij haar en de portierster veroorzaakte, welke de goede moeder kloostervoogdes hem vriendelijk verleende. Hierop kuste hij Maria vaarwel, bad haar hem niet verder te vergezellen, en op hem te vertrouwen, en verliet, de mater volgend, het vertrek. Bij den uitgang van het klooster gekomen, legde hij eenige geldstukken in een houten bakje, dat naast de deur hing, dankte de goede, eerwaardige vrouw voor de zorg, welke zij voor zijn bruid gedragen had, en verliet het klooster, waarin Maria zich voor Perrol had verborgen.

Van Schaffelaar was even voorbij het dorp op den dijk gekomen, die van Soest naar het Gooiland liep, en was van plan, dien dwars over te steken, ten einde over de Wetering der Vuursche venen en bosschen, en langs de weinig bezochte wegen, tusschen de Baarnsche venen en de Hooge Vuursche, de Gooische grens te bereiken; maar een vijftal ruiters, die van de zijde van Amersfoort kwamen, en die hij op de dik met zand overdekte kruin van den dijk niet had kunnen hooren naderen, kregen hem waarschijnlijk in het oog, toen hij den dijk beklommen had.

„Ziet gij daar niet een kerel voor ons uit?" riep een hunner met een ruwe stem. Van Schaffelaar stond stil, toen hij deze vraag hoorde, welke hem niet zeer aangenaam was; maar terwijl een der andere ruiters antwoordde: „Ja wel, Rogardo. Hij draagt iets, en dat kunnen wij gemakkelijk onder ons verdeelen," had Van Schaffelaar zijn plan om den dijk te verlaten, reeds opgegeven, en hij ging dien nu over, alsof hij naar Eemnes of naar die zijde wilde gaan. Hij kromde zooveel mogelijk zijn edele gestalte onder den zak, dien hij torste, en trok de muts over zijn voorhoofd tot op zijn oogen. Hij zou zijn last hebben kunnen wegwerpen en zich met de vlucht redden; maar de grondgesteldheid stelde hem er aan bloot, door de ruiters achterhaald te worden: hij verkoos daarom liever hun argwaan geen voedsel te geven, te meer daar hij hoopte, dat dit laatste redmiddel hem desnoods altijd nog zou overblijven: de gedachte, dat Maria voor hem bad, stelde hem gerust, zoowel als de bedaarde moed, die hem altijd eigen was.

Hij wachtte niet af, dat zij hem bereikten, maar bleef aan de zijde van den dijk staan, juist op een plaats, waar deze steil binnenwaarts afliep; hij had zich dus slechts te laten vallen, om buiten hun bereik te zijn, en riep, zooveel mogelijk den tongval van een landman aannemend, en terwijl hij de hand aan zijn muts bracht: „Goedennacht, Heeren ruiters: en goede reis!"

„Hei, kerel, wat hebt gij in dien zak?" riep Rogardo, die vooruitreed; „treed nader schoft, en zeg waar gij zoo laat vandaan komt; en waar gij naar toe gaat!"

„Van Soest, Heer Ruiters," hernam Van Schaffelaar, mijn meester zei: „Jaap breng fluks de rapen nog eens aan Hein te Baarn, en daarom is Jaap nog zoo laat op den dijk."

„Dus hebt gij rapen in dien zak, stomme duivel?" vroeg een der ruiters

vloekend, en Van Schaffelaar zei droogweg: „Rapen, Heer, en anders niet; believen de Heeren eenige knollen, dan zal Jaap ze hun geven.”

„Nader, schoft!” schreeuwde Rogardo, en toen Van Schaffelaar hem genaderd was, voelde hij op den zak, stak er zijn hand in en riep: „De lomperd heeft niet gelogen, het zijn niets dan rapen,” en zij dachten, toen Van Schaffelaar vervolgde: „Als een der Heeren reizigers den zak op zijn paard wilde nemen, zou het een groot gemak voor Jaap zijn, en het komt er op een paar dozijn knollen niet aan, als de Heeren ze lusten.”

„Loop naar den duivel met uw knollen, schooier!” riep Rogardo en gaf een harden stoot tegen den zak, zoodat hij Van Schaffelaar van de schouders viel, en de rapen over en van den dijk afrolden. Maar zonder zich te bezinnen, boog zich de gewaande Jaap voorover, terwijl hij een klaaglied over het verlies van zijn rapen aanhief, en zich bezighield met het verzamelen van zijn verloren veldvruchten. Gelukkig hadden zij door deze beweging geen gelegenheid, om zijn gelaat en zijn houding te kunnen gadeslaan, en zij vertrokken, terwijl één hunner hem nog toeriep: „Indien gij weder het geluk hebt om de ruiters van de Zwarte Bende tegen te komen, zorg dan, gemeene hond, dat gij wat beters dan rapen hebt, of, bij St. Veit, gij hebt ons voor het laatst gezien!”

Van Schaffelaar richtte zich op, toen zij een weinig vooruit waren, nam de zak met wat er nog in was, op den rug, en keerde op zijn schreden terug, om den weg in te slaan, dien hij eerst had willen volgen; en hoewel zijn hart niet harder geklopt had dan anders, toen hij tegen het paard van Rogardo aanstond, was hij toch blij, dat hij het volk van Perrol ontkomen was: want hij vertrouwde niet roekeloos op eigen krachten.

* * *

XI.

FRANK.

'k Ben zonder hindernis in 's vijands heir getreden,

*.....
Maar hoe! wat 's dit? Wat angst kruipt ijlings door mijn leden,
Zie ik voor 't eerst mijn moed in nood terug getreden?
O eischt de stem der deugd, dat ik mijn poging staak?*

Mr. R. FEITH.

*Mij dunkt ik hoor gerucht, daar roept een aan de poort,
O vreught! het is mijn heer, ik heb zijn stem gehoord.*

J. VAN DEN VONDEL.

Den volgenden morgen, lang voordat het begon te schemeren, werd de poort van Naarden, op last van den bevelhebber der stadhouderlijke lijfwacht en iemand uit de regeering der stad geopend, en de burgers en soldaten, die gezamenlijk de stad bewaakten, lieten een boer naar buiten, die een paard voor zich uit dreef, dat met beddegoed en kleeren beladen was. Toen rees de valbrug weer, hoewel men het niet noodig oordeelde de hamei te sluiten; de poortdeuren werden toegeworpen, en alles keerde weer tot rust terug.

Het had het grootste gedeelte van den nacht geregend; de sneeuw, die des avonds nog op het veld lag, was verdwenen, en de wegen waren bijzonder moeilijk om te gaan, hoewel het hier een goede zandgrond was. De boer, die zich weinig om den kouden regen scheen te bekommeren, droeg zorg, dat zijn paard den stap niet verminderde; hij ontmoette geen mensch op den weg van Blarikum, dien hij volgde, en die meestal door een boschachtige streek liep. toen hij eindelijk buiten het hout en op de heide kwam, had hij niets gehoord, behalve het vallen van den regen, het ruischen der dennen, en den tred van zijn paard, dan het blaffen der groote honden op het pachthuis te Oud-Bussum, hoewel hij door de duisternis niets had kunnen zien van den steenen toren, die aan de linkerzijde van de woning lag, en op eenigen afstand aan het pachthuis het uiterlijk gaf van een vaste brug met zijn wijktoren.

Hij was echter nauwelijks drie voetboogschoten ver op de vlakte voortgestapt, of hij hoorde een paard achter zich: kort daarop riep men hem toe, dat hij zou stilhouden, en een man, die een eenvoudige ruiterskleeding droeg, reed hem op zijde en riep:

„Gij zijt vroeger vertrokken dan ik dacht, Kars, maar ik vermoedde, dat gij reeds op weg waart, want gelukkig hadden zij de hamei opengelaten; anders stond ik misschien nog vóór de stad te wachten.”

„Komt gij mij dan misschien eenige bevelen van den heer aanvoerder brengen, Heer Frank?” vroeg de boer.

„Neen,” antwoordde deze, die van het paard sprong: „maar ik kom u ontslaan van de gevaarlijke zending, die gij op u hebt genomen. De reden is eigenlijk, dat ik zelf de plaats eens wenschte op te nemen, waar men u heenzendt en ik vernam de zaak te laat om mijzelf aan te bieden. Ik zal u een goed drinkgeld geven, en gij kunt zeggen, dat ik u den last hebt overgebracht om mij in uw plaats te laten gaan, en mij te Blarikum te wachten.”

De jonge boer maakte eenige tegenwerpingen: doch het gelukte Frank die te overwinnen. Daarop verwisselden zij van kleeren, en de last van het paard van den boer werd op dat van Frank overgepakt, dat zonder zadel was.

„Gij hebt nu veel van een dorper,” zei Kars, die van den regen, welke hem tot op het lijf was doorgedrongen, bibberde, en de touwen vastknoopte, die voor torsriemen dienden. „Men zal u niet herkennen; want uw gelaat is onkenbaar onder die muts; maar gij deed beter mijn stijven vos te nemen dan dat sterke ruiterspaard.”

„Ik zal wel zorgen, dat hij zijn krachten niet verraadt,” antwoordde Frank. „O, mijn eigen hengst behoeft men slechts aan te zien om het strijdpaaard te herkennen: maar wien deze ruige merrie van den aanvoerder niet kent, zal zich licht bedriegen; ook zal de Steeg hem wel wat mak maken. Gij wacht mij dus aan het dorp...?”

Doch hij hield zijn paard staande, dat hij reeds had aangespoord om voort te rijden, legde zijn hand op den schouder van den boer, en zei langzaam en somber: „Kars, indien de dag voorbijgaat, zonder dat ik terugkom, dan kunt gij terugkeeren en alle schuld op mij laden; er zal slechts één dag voor den Stadhouder verloren zijn. Aan heer Jan van Schaffelaar, den bisschoppelijken ruiteraanvoerder, kunt gij echter de waarheid zeggen; groet hem uit mijn naam, indien ik niet weerkom, en verzoek hem mij te vergeven, wat ik gedaan heb...”

„Vraag mij niets!” riep hij driftig, toen de boer hem in de rede wilde vallen, „maar rijd nu voort, en houdt u niet op in den regen; ik zal dan tegelijk kunnen zien of gij reeds goed te paard kunt zitten,” eindigde hij en lachte gedwongen. Kars knikte met het hoofd, sprong op zijn paard, en riep: „Ik zal het zeggen en u wachten. Veel geluk! God geleide u, Heer ruiter!” en verwijderde zich met al de snelheid van het slechte paard, dat hij bereed.

In gedachten verdiept, liep Frank met groote schreden naast zijn paard; hij was even onherkenbaar, als toen hij in Amersfoort was gekomen; zijn somber gelaat geleek wel niet meer op de zorgeloze tronie van den boer; maar indien men veronderstelde, dat hij met verlating van huis en hof zijn besten inboedel voor de roofgierige krijgslieden in veiligheid bracht, dan was de neerslachtigheid, welke zijn gansche houding te kennen gaf, beter te verklaren.

Zonder zich aan den regen of den slechten weg te storen, ging Frank voort; het verheugde hem, dat Kars, de zoon van den boschwachter te Hilversum, zich zoo gemakkelijk had laten overhalen, om wat hij te verrichten had, aan hem over te dragen. Hij vertrouwde, dat het dezen niet ten kwade gedeut zou worden, en Van Schaffelaar hem mettertijd wel onder zijn ruiters zou opnemen, als hij ver-

nam, dat Frank hem had toegezegd, hem als ruitknecht onder zijn speer te nemen. Frank hoopte, dat men het, wat hemzelf betrof, zou toeschrijven aan dwaze nieuwsgierigheid, of een verlangen, om zich verdienstelijk te maken. Hij had zich gehaast den jongen weg te zenden, om zich des te vrijer aan zijn gedachten te kunnen overgeven; maar hij voelde zich nu gans verlaten; zijn hart gaf zich geen lucht, zooals weleer op de heide, door een treurig gezang; ternauwernood loosde hij nu en dan een pijnlijken zucht; doch de zon schoot nu ook haren gouden stralen niet over het woeste veld; het was nog duister, en de doordringende regen verminderde nog niet.

Toen hij het Loo voorbij was, en in de buurt van een paar dorre heesters op den rand van de hoogte stond, haalde hij den teugel aan, en zag om zich heen; een doodelijke stilte heerschte er, zoowel op de hoogte als in de laagte, en hoewel het reeds begon te schemeren, verhinderde de regen hem zelfs den kerktoeren van het dorp Blarikum te zien, dat aan zijn voeten lag. De gure zeewind, die over de heide tot hem doordrong, kon hem niet nopen een enkelen blik naar zijn zijde te werpen, waar de zilte waterplas zich, als het dag geweest was, aan zijn oog zou hebben vertoond; want zijn blik bleef op één punt gericht. Waarschijnlijk trachtte hij tevergeefs naar de zijde van de Eem te ontwaren wat hij zocht; hij stampte ten minste ongeduldig met den voet, en riep toornig: „Eemnes...! Eemnes...!” terwijl hij, als wilde hij zijn oogen dwingen, door den nevel heen te zien, die zijn gezicht belemmerde, met de hand over zijn oogen streek, waarna hij op zijn wambuis sloeg, en woest lachend, de vuist dreigend vooruitstrekke.

Hetzij een andere gedachte zich van hem meester maakte, en hij zich dit opont-houd niet langer durfde toestaan, of dat hij zelf schrok, toen hij zijn lachen over de vlakke hoorde klinken, hij dreef zijn paard plotseling voort, en daalde van de hoogte neer.

Hij nam zijn weg zooveel mogelijk buitenom het zeer verspreid liggende dorp, waar nog alles in rust was, stak vervolgens het Melkpad over, en naderde verder langs den naasten weg de landscheiding tusschen Gooiland en het Sticht. Eindelijk bemerkte hij, dat hij aan de uiterste grens van Gooiland was.

Hij stond stil, en verhinderde zijn paard verder voort te gaan; want de moeilijke en ongelijke weg had de opgepakte goederen doen verschuiven, en hij haalde de touwen vaster aan, voordat hij de Meenesteeg inreed, die, daar zij eenigszins lager lag dan de Gooische grond, evenals het weiland, gedeeltelijk onder water lag. Terwijl hij hiermee bezig was, naderde iemand, die langs de landscheiding van de zijde van Hilversum scheen te komen. Frank werd hem niet gewaar, zoowel door den regen, die het uitzicht hinderde, als door den ijver, waarmee hij den laatsten knoop in het touw legde: doch hij richtte zich snel op, en schrok, toen men hem toeriep:

„Ha, zijt gij daar? Ik heb mij dus niet bedrogen, maar ik kom, God zij dank, nog bijtijds.” Frank herkende de stem van Ralph, en zag dezen met snelle schreden naderen; hij kon geen woord uitbrengen, doch zuchtte diep, en leunde geheel verslagen tegen zijn paard.

„Frank, waartoe dient deze verkleeding? Wat doet gij hier?” vroeg Ralph, toen

hij naast hem trad; want hij wees ontstemd op de ellendige kleeding, welke de jonkman aanhad. „Vader Ralph,” zei Frank en zuchtte, „hebt gij mij nooit meer in zulk een kleed gezien, dat gij er verwonderd over zijt?”

„Ja wel,” hernam Ralph, „maar ik weet ook, dat gij het schooierskleed voor het harnas verwisseld hebt. Ha, ha! Indien gij dat kleed zoo gaarne draagt, waarom verliet gij mij dan? Maar waar gaat gij heen?”

„Dáárheen, Ralph,” zei Frank schoorvoetend, en wees op den kerktoren van Eemnes, die in het grauw verschiet flauw zichtbaar was.

„Dáár, ongelukkige!” riep Ralph en stiet met zijn staf op den grond, „zijt gij dan uw leven moe? En gij zijt nog zoo jong!”

„De plicht gebiedt, vader,” zei Frank langzaam. „Een ruiter moet gehoorzamen; de Stadhouder zond mij om den vijand te verkennen.”

„Er was dus niemand dan gij te vinden, om voor geld als verspieder zijn leven te wagen?” riep Ralph verachtelijk lachend: „zult gij mij nog zeggen, dat er geen schande aan zulk geld kleeft?”

„Ik verdien geen geld, Ralph!” riep Frank snel, en richtte fier het hoofd op; maar hij liet het op de borst zakken, toen Ralph vervolgde: „Dan liegt gij, Frank! Ik weet, dat gij mij bedriegt; maar het is nog tijd om terug te gaan; bedenkt, dat de Zwarte Bende in het dorp ligt.”

„Ik weet het,” antwoordde Frank somber, en toen de schaapherder hem vragend bleef aanstaren, vervolgde hij met verheffing van stem: „Ralph, mogelijk ziet gij mij thans voor de laatste maal, en wat gij eenmaal voor den geest zaagt, zal waarheid worden; ik moet immers voor u sterven; daarom vader, verhinder niet de laatste daad van mijn leven, en ik zal u dankbaar gedenken tot aan mijn dood. Ik weet, dat Perrol daar genesteld is; dáár zal mijn hand hem treffen; dezen avond zal zijn lijk zoo koud zijn als een steen, en waarschijnlijk,” zei hij droevig grimlachend, „zal dit hart dan rust hebben, en de man van wapenen zal even koud zijn als het bendehoofd...!”

„Frank,” viel Ralph hem in de rede, en legde zijn arm op den schouder van den ruiter, „Frank, denkt gij dan niet aan mij, aan uzelf? Huivert gij dan niet bij de gedachte om iemand, zelfs hem te vermoorden? Kind! Bedenk eens wat gij, zonder wapenen, zijt tegen Perrol met de Roode Hand; wat is uw oogmerk, ongelukkige knaap?”

„Vader,” zei Frank somber, „dat alles heb ik mijzelf gezegd; maar mijn voornemen staat vast. Kunt gij het een moord noemen, dien Perrol te verhinderen nieuwe euvels te verrichten? Ha, mijn moed en het staal, dat aan mijn borst rust, zullen mij bijstaan; morgen zal Van Schaffelaar geen vijand meer hebben, en die duivel zal zijn Roode Hand niet meer op Maria leggen, of ik zal omkomen.”

„Dat zult gij!” riep Ralph luid. „Frank, gij waagt uw leven, en ik dacht, dat gij haar liefhadt. Kan die ongelukkige drift u niet eens met het leven verzoenen? Zij is immers de uwe, als die vreemdeling en haar bruidegom elkander vernield hebben.”

„Ralph!” riep Frank verwijtend, „kent gij mij niet? Bij de Heilige Moeder Gods,

gij spreekt als satan, en indien gij vader Ralph niet waart, aan wien ik het leven te danken heb, dan..."

„Dan stiet gij mij neer, knaap!” riep de schaapherder spottend, „alsof het mij een ondankbaren voedsterzoon zou verwonderen; maar weet, dat uw voor-nemen mij erger grieft, dan uw moordpriem zou kunnen doen.” Toen vervolgde hij jammerend: „Ga niet, Frank, maar wacht. Ik bekreun mij niet om Van Schaffelaar of om zijn blonde bruid, ik zie niets dan mijn Frank; laat de Roode Hand hen verstikken, als gij maar behouden blijft.”

„Vaarwel, Ralph,” zei Frank treurig. „Ik had gehoopt, dat ons laatste gesprek anders zijn zou; ik kan u niet danken voor deze liefde, die ik moet vervloeken en afwijzen; maar ik bid, dat de Hemel het u vergeven zal.” Na deze woorden rukte hij zich los, en sprong met één sprong achter op zijn paard, dat meteen vooruitsnelde.

„Frank, hoor mij om Gods wil!” riep Ralph, die hem snel volgde, en toen deze den draf van zijn paard iets verminderde, en hem met de hand vaarwel zei, ver-volgde de herder: „Blijf, ik moet u spreken, kind! Wat zoudt gij doen als Maria reeds verloren was? Frank, gij komt te laat!”

„Vaarwel, vader!” riep hem de ruiter, die zich pijlsnel verwijderde, en misschien zijn woorden niet verstaan had, uit de verte toe.

De schaapherder gaf een wanhopigen gil, bleef staan, en zag, op zijn staf ge-leund, den knaap, dien hij had opgevoed, de Meenesteeg langs rijden; de tranen, die hem uit de oogen geperst werden, vereenigden zich met den regen, die langs zijn gelaat en zijn baard afliep. Meer en meer verloor hij Frank uit het gezicht; toen overmeesterde hem de droefheid; hij viel op den natten heidegrond neer, en jammerde. Hij sloeg zich op de borst, en verwenschte den ondankbaren knaap en de schoone Maria, die, zonder haar schuld, de oorzaak was van het lijden van den jongen ruiter, waarna hij uitriep:

„Voor niets heb ik u dan opgevoed, en hebt gij uw jeugd op de heide aan mijn zijde gesleten; zorg en liefde hielpen niet, en gij verliet mij, zoodra gij een paard hadt hooren brieschen, de trompet klonk, en een ruiter u tot zich nam. Maar gij verachtet mij niet, en hoordet naar mijn woorden, hoewel gij het harnas had aangeschoten; gij waart mijn Frank nog, mijn Frank, wapenbroeder van heer Jan van Schaffelaar; het was Gods hand: de zoon van den vader kon niets meer, niets minder voor mij zijn: — dat moest zoo wezen. O, indien gij niet verliefd waart op die deern, wier schoonheid u het leven kost, dan hadt gij gelukkig kunnen zijn, en nog, als uw vriend niet zelf op haar het oog geslagen had; maar...! Daar rijdt gij naar uw verderf, en kent vader Ralph niet meer; en dat alles is haar werk; voor niets heb ik het zinneloos wijf geraadpleegd, dat u op de heide heeft aangesproken, want ik hoopte, dat zij mij een raad zou geven tot uw welzijn. O, wat baat het mij nu, dat ik dag en nacht voor u waakte, en uw gangen bespiedde? Gij moet sterven! Vergeefs volgde ik dien Perrol; voor niets liet ik den helschen drank in zijn handen; ik wist voor wie hij bestemd was en zweeg; want Frank, gij zijt voor mij meer dan die vreemde deern. Ik hoopte, als zij dronk, ook uw liefde zou verdwijnen: maar de heks bedroog mij en den Zwarten Ruiters.” Hij zweeg en liet het hoofd hangen. „Maar zal ik hem

laten vallen onder de Rode Hand, zonder een poging te doen om hem te redden?" riep hij een oogenblik daarna driftig, en stond snel op. „Neen, dat zal Ralph niet, en al wacht mij de dood in Eemnes, toch zal ik hem mogelijk nog eens zien, voordat ik sterf, al is hij dan ook vooruitgegaan." Hierop greep hij den staf en sloeg de Steeg in, welke Frank was ingereden.

* * *

Het dorp Eemnes was in dien tijd nog niet verdeeld in de twee dorpen Eemnes buitendijks en Eemnes binnendijks, maar maakte één dorp uit, dat een half uur lang was. Het lag geheel in de lengte uitgestrekt ter weerszijden van den Wakkerdijk. De Wakkerdijk was de eenige toe- en uitgang. Aan weerszijden van het dorp was de ingang behoorlijk versterkt, en behalve het gedeelte der Zwarte Bende, dat er in lag, had men er van Utrecht veel voetvolk, dat uit onderscheiden vendels gelicht was. De inwoners en het gevluchte landvolk hielp deze macht nog versterken, en aan oorlogsbehoeften, bussen en andere verdedigingswapens was er geen gebrek. Perrol had zeer goed de sterkte van de plaats beoordeeld, en zij werd voor onwinbaar gehouden; van alle zijden waren de bewoners van het omliggende land dus hierheen gekomen, om zichzelf, hun vee, hun huisraad en hun levensmiddelen te bergen; want de macht, die de Stadhouder te Naarden vereenigd had, had hem in staat gesteld, herhaalde strooptochten in 's vijands land te laten doen, en daarmee den hoon af te wasschen, dien de nederlaag aan de Vaart en de plundering van Naarden op de Hollandsche wapenen geworpen had.

Frank was van het paard gestegen, zoodra hij niet meer bevreesd behoefde te zijn, dat Ralph hem zou bereiken. Wat deze had gezegd, had hem zóó getroffen, dat hij wenschte het nooit te hebben gehoord. Gedurig zag hij om, en voelde berouw, den man, aan wien hij zooveel verplichting had, zoo opeens te hebben verlaten; de gedachte, hem waarschijnlijk nooit meer te zullen weerzien, maakte hem treurig, en deed zijn voornemen wankelen; maar toen hij de Meenesteeg, welke hij volgde, bijna ten einde was, herkreeg hij zijn bedaardheid, en dacht alleen aan wat hem te doen stond.

Daar men, zoo ver men zien kon, niemand op de Meenesteeg ontwaarde, maakten de voetknechten, die hier de wacht hielden, geen bezwaren om Frank binnen te laten, toen hij hun dit verzocht. Op hun vraag, vanwaar hij kwam, antwoordde hij, dat hij een huisje bij den Zijd-wind bewoonde, en het niet langer durfde wagen, buiten te blijven; en toen hij op een vraag, of hij ook geld bij zich had, zich op zijn armoede beriep, lieten zij hem door, nadat hij beloofd had, hun, als hij het laatste gedeelte van zijn huisraad gehaald had, iets te geven, dat nog eenige waarde had. Tegelijkertijd was er ook iemand met een paar hoornbeesten de versterking op den Wakkerdijk binnengelaten. Frank groette hem, toen hij boven op den dijk was, en zij gingen gezamenlijk naar de afsluiting op den derden arm van den driesprong, aan het begin van het dorp. De dijk was hier geheel doorgegraven, en met een losse brug ging men over de gracht. Een hek van zware balken, en met planken bedekt, sloot hier den dijk af, en van het hek liep, langs de gracht, een sterke rij stormpalen, tot in het

drassige gedeelte onder aan den dijk. Een eind lang waren de palen met dikke deelen bekleed, waarachter de voetboog- en roerschutters veilig konden staan of liggen; en op sommige plaatsen waren openingen gelaten, groot genoeg om er de bussen en slangen door te leggen.

De verschansing, waarbinnen men hem, na eenige vragen, liet komen, werd dadelijk weer gesloten, en Frank beloofde, als hij nog eens terugkwam, hen te beloonen voor de moeite; maar de boer, die met hem kwam, gaf hun eenig geld, en daarom riepen de kloveniers van Willem van Wachtendonck, die hier stonden: „Zonder geld gaat niemand door! Wij kennen dat praatje al. Komaan, kinkel, het geld voor den dag, of wij smijten u naar buiten, en houden de bultzakken hier.”

„En het paard ook, bij mijn ziel, want het is veel te goed voor zulk een lompen vlegel,” zei lachend een hunner, die bezig was geweest met een stuk hout in de losse kamer van een oude slang te slaan, om meer kracht aan de lading te geven, en nu de kamer achteraan in de slang bevestigde, door een ijzeren pen door een bout te steken, waarna hij het op den daartoe vervaardigden balk, voor een der schietgaten legde, en met een lap geölied doek voor den regen bedekte.

Hoewel hij wel geld bij zich had, achtte Frank het toch beter, aan den boer een kleine som te leen te vragen op onderpand van het goed, dat op zijn paard lag; want hij vreesde bij de soldaten eenig achterdocht te verwekken, daar hij reeds gezegd had geen geld te hebben. De boer willigde zijn verzoek in, en de onbezorgde bewakers van den slagboom stonden hun toe verder te gaan, zooals zij zeiden, met verlof om het heele dorp door te gaan, en het weer te verlaten, en zelfs terug te komen, behoudens een nieuwe drinkpenning. Ook verwijderde zich dadelijk een hunner, om bier te koopen, terwijl de anderen weer onder dak kropen.

Aan den rechter kant van den dijk lag de kerk, die aan St. Nicolaas gewijd was, op het hooge kerkhof, dat met een muur was afgesloten, en het scheen dat men er partij van had willen trekken en het versterkt had; want er waren voor den muur stormpalen in den grond geslagen, waarachter het volk beveiligd staan kon; ook kwam het Frank voor, dat er vele bankarmborsten en eenige bussen op het kerkhof lagen, waarmee men de Meenesteeg bestrijken, ja het misschien den vijand, indien hij al de buitenste verschansing veroverd had, onmogelijk maken kon, om zich, bestookt door de pijlen en kogels, voor de hoofdverschansing binnen de soort wapenplaats op den driesprong staande te houden of te nestelen. Voorbij het kerkhof, dat, als een kasteel den dijk beheerschte, was nog een soort versperring, het was de laatste; en Frank begreep terecht, dat zij niet zou kunnen worden veroverd, zoolang men het kerkhof niet vermeesterd had. Doch deze werd nu niet bewaakt, tot genoegen van den boer, en nog meer van Frank, die zeer in zijn schik was, zoo gemakkelijk te zijn binnengekomen; wat, zoo verzekerde zijn nieuwe kennis hem, aan de andere zijde van het dorp, waar de Zwarte Bende lag, zoo gemakkelijk niet in zijn werk ging; meer, zoo hij zei, om de ongelukkigen, die hier een toevlucht zochten van hun armoedje te berooven, dan wel uit vrees voor verraad of verspieters; want Eemnes was zóó sterk, dat de Stadhouder en het volk van den Bisschop nooit zouden durven

wagen er een aanval op te doen; wat Frank aanhoorde zonder hem tegen te spreken.

Er heerschte reeds groote drukte in het dorp; want men was bezig met vee uit onderscheiden stallen te halen en dieper het dorp in te drijven. Vrouwen, kinderen, boeren en krijgslieden liepen dooreen, hoewel er nog gestadig regen viel. Toen zij een eind waren voortgegaan, ontmoette de boer, voorbij de haven, iemand dien hij kende, en deze wees hem zeer bereidwillig den weg naar zijn woning en een plaats voor zijn beesten. Frank maakte ook van deze gelegenheid gebruik om zijn paard af te laden, en gaf het eenig hooi, waarop hij zijn nieuwen kennis verzocht, een oog te houden op zijn goede paard, totdat hij terugkeerde; want hij gaf voor, dat hij iemand zou trachten te vinden, die hij wist, dat hij in Eemnes was, en zei hem, dat hij spoedig het dorp zou verlaten, om nog eenig goed uit zijn woning te gaan halen, eer het door het volk van den Stadhouder geroofd of verbrand werd.

Het kostte Frank eenige moeite om zich van den goeden man te scheiden, met wien hij eerst sedert zoo kort had kennis gemaakt; maar hij verliet hem toch na iets gedronken te hebben, en spoedde zich op weg. Bij de kerk stonden de huizen ter weerszijden van den dijk: doch even voorbij de haven hielden die aan zijn linkerzijde op, en hij had een vrij uitzicht over het verdrongen buitendijksche land. Doch aan de rechterhand stonden de woningen en schuren aaneengeschaald aan de glooiing van den dijk; het achtergedeelte der schuren of boomgaarden lag ook vaak in het water, en Frank volgde den dijk, totdat hij aan het andere eind van het dorp kwam. Het was, zooals de boer gezegd had: de slagboomen werden er strenger bewaakt, en de Zwarte Ruiters schenen niet zoo gemakkelijk door te laten als het volk van Wachtendonck. Onder de menigte verscholen, bezag hij vluchtig de versterking aan deze zijde, welke bijna evenals de andere was ingericht; met dit verschil echter, dat men bezig was om nog een afsluiting aan den ingang van het dorp, bij de kerk te maken, hoewel er reeds een meer naar voren op den Wakkerdijk lag. Ook hier heerschte een groote beweging; het kwam hem echter voor, dat er weinig rijzige ruiters in het dorp waren; want hij zag bijna geen ander krijgsvolk, dan dat te voet diende, en met voetbogen, pieken of kolfroeren gewapend was.

Hij vroeg aan een man, die evenals hij, zag naar wat er voorviel, waar de aanvoerder der Zwarte Bende gehuisvest was, en deze duidde hem een huis aan, dat evenals de kerk aan de buitenzijde van den dijk stond, en ongeveer een half boogshot van het kerkhof verwijderd was.

Hij bedankte hem, zonder te vragen, of Perrol in het dorp was of niet, en begaf zich, zonder te aarzelen, naar de hem aangewezen woning.

Het huis, dat niet meer was dan een gewone boerenwoning, doch misschien een meer gegoeden eigenaar toebehoorde, dan de overige huizen, welke hier stonden, was aan de voorzijde van rooden steen opgetrokken, en het laatste aan deze zijde van den dijk. Hij bleef even staan, alsof hij naar den stal zag, die naast de woning, maar meer achteruit lag. En waarlijk, er deed zich daar een tooneel voor zijn oogen op, dat wel geschikt was op iedereen, maar vooral op hem een diepen indruk te maken; want aan een balk, welke door het strooien dak van

de schuur naar buiten stak, hingen twee menschelijke lichamen, en tusschen deze een klein varken. Het eene scheen een boer te zijn; doch de andere man kwam hem voor tot de Zwarte Ruiters te behooren; hij droeg althans het zwart leeren kleed, dat ook diegenen aan hadden, die geheel gewapend te paard dienden, en dat hij zooeven sommigen, die nog hun harnas niet aangeschoten hadden, had zien aanhebben. Het vreemdste was, dat de lichamen zoo hingen, dat de ongelukkigen beiden het hoofd schenen te buigen, om het varken des te beter te kunnen zien.

Misschien dacht hij nog eens aan Maria, aan Ralph, aan Van Schaffelaar en aan het noodlottig besluit, waartoe hij gekomen was; want het scheen hem moeite te kosten, zichzelf te overreden het huis binnen te treden, en in zijn verderf te loopen. Hij werd echter in zijn gedachten gestoord door den ruiter, die, met zijn kolfroer op den schouder, voor de deur op en neer wandelde; want deze riep, terwijl hij juist onder een zwart schild stond, dat tegen den muur hing, en waarop een zwaard en de spreuk van Perrol waren geschilderd:

„Heidaar, kerel! Hebt gij wat te zeggen op het varken? Ga voorbij, of blijf staan, duivelskind, als gij lust hebt om opgeknoopt te worden; want gij kijkt er even fel op, als de domme boer, die het niet geven, en de arme jongen, die het stelen wilde.”

Zonder iets te antwoorden, keerde Frank eenige schreden terug, ging door de opening, die aan deze zijde in de ophooging van den dijk was, en trad naar de deur.

„Heer ruiter,” vroeg hij bedaard, „is de heer aanvoerder der Zwarte Bende hier in huis? Of zeg mij, waar ik hem vinden kan.”

„Hebt gij dan wat aan Messire Perrol te zeggen?” vroeg de ruiter verwonderd; en hij zag hem verbaasd aan, toen Frank met het hoofd knikte en vervolgde: „Ja, ik moet hemzelf spreken over iets, dat hem alleen betreft; zeg mij dus, is uw aanvoerder op het dorp?”

„Hé, Tuimelaar!” riep de ruiter nu, „daar is iemand om Messire te spreken.” Deze, die op het geroep uit de woning kwam, zei: „Moet de vlegel den aanvoerder spreken?” en hij bezag Frank van het hoofd tot de voeten; maar deze herhaalde onbeschroomd, wat hij reeds gezegd had. De Tuimelaar vertrok, keerde eenige oogenblikken daarna terug, en gelastte Frank hem te volgen.

Toen Frank de kamer binnentrad, waar de ruiter hem bracht, zag hij, dat Perrol half zat, half lag op een legerstede, waarover een berenhuid was geworpen; er waren geen stoelen, doch alleen een paar houten zitbankjes in het vertrek, dat met roode tegels bevloerd was. Een groot vuur brandde op den haardsteen, en Perrol scheen eenige bevelen te geven aan Riso, die met een paar andere pages bezig was kleedingstukken in kisten te pakken, die met leer overtrokken waren. Hij sloeg daarom zoo dadelijk geen acht op Frank, toen deze binnentrad en de jongeling had daardoor den tijd om alles te overzien en zijn tegenwoordigheid van geest te herkrijgen, die het voornemen dat hij koesterde, hem bijna deed verliezen, vooral toen hij het voorwerp van zijn haat vóór zich zag, en die hem toch zoo noodzakelijk was tot het welslagen van zijn onderneming.

Perrol liet hem echter niet lang met rust, maar vroeg barsch: „Is dat de kerel,

Tuimelaar?" Toen deze bevestigend antwoordde, vervolgde hij: „Gij verlangt mij te spreken, boer? Wat hebt gij te zeggen?"

„Ja, Heer," zei Frank langzaam, wyl de stem van Perrol hem getroffen had, en hij bleef staan, zonder iets te zeggen; want hij hoorde een vrouw gillen in het naastgelegen vertrek.

Opeens herinnerde hij zich wat Ralph hem had nageroepen, en de toon van een jammerende vrouwenstem vond weerklank in zijn borst. Met angst luisterde hij naar elk geluid, dat tot hem doordrong, en hij dacht aan Maria. Vervolgens zag hij vorschend naar Perrol, die ook gestoord scheen door het gejammer en uitriep: „Voor den duivel, zal zij dan nimmer leeren van den nood een deugd te maken! — Riso zeg, dat men haar een weinig van hier verwijderd, want zij hindert mij; maar gelast tevens, dat men zorg draagt dat zij niet ontvlucht." Op dit oogenblik werd de deur geopend en Walson trad binnen. Toen hij Perrol vroeg, wat er voorviel, zei deze lachend: „Het lieve kind wilde nu reeds dit huis verlaten, en toch heeft zij dezen nacht kunnen leeren, dat wat ik wil, geschieden moet; dat tranen en bedreigingen mij niet kunnen afschrikken; dat alleen liefkoozingen mij winnen kunnen; maar ik zal er voor zorgen! Nu ik haar eenmaal in mijn macht heb....."

„Zult gij haar zoo spoedig niet vrijlaten," viel Walson hem grimlachend in de rede. „Vindt gij goed, Messire, dat ik tracht haar gerust te stellen?" en hij naderde de deur, waardoor Riso vertrokken was; doch Perrol riep:

„Verplicht, Heer luitenant, ik hoor haar niet meer; blijf dus, en laat ons liever eens hooren, wat deze boer te zeggen heeft. — Welnu, kerel, sta daar niet, alsof gij geworgd waart; maar spreek duidelijk en snel."

„Heer," zei Frank, die met aandacht elken klank der vrouwenstem, die nu zweeg, en elk woord, dat Perrol en zijn luitenant geuit hadden, opgevangen had: „Wat ik te zeggen heb, betreft alleen u; ik verzoek dus u alleen te mogen spreken." Hij was nu weer gerust: 't was de stem van Maria niet.

„Alleen, boer?" vroeg Perrol verwonderd, „dit is mijn luitenant, en die ruiter en knapen zullen zich wel wachten om te luisteren naar wat gij zegt. Spreek, wat wilt gij dan?" eindigde hij gebiedend.

„Gij zelf zoudt niet gaarne willen, dat iemand anders, zelfs de heer luitenant, het hoort," antwoordde Frank. „Wat ik te zeggen heb, raakt u alleen; het zou mij het leven kosten, als het een ander ter oore kwam."

„Ziedaar den stijfkoppigsten ezel van een boer, dien ik in lang gezien heb," zei Perrol lachend. „O, Walson, wees zoo goed om een oogenblik naar de andere zijde van de kamer te gaan," en hij vervolgde barsch, toen Walson, de Tuimelaar en de pages aan het einde van het vertrek stonden; „Treed nu nader, vlegel, maar weet vooruit, dat, indien wat gij komt vertellen, niet veel te beduiden heeft, ik u zal laten slaan, dat men u van de eene kerk tot de andere zal kunnen hooren jammeren."

Frank naderde nu, en stond weldra vóór den aanvoerder der Zwarte Bende. Perrol lag half zittend, op de berenhuid, en rustte met zijn arm op de tafel, die tegen de legerstede was geplaatst, en waarop een kan met wijn, een paar glazen en een bord met brood stonden. Hij was niet gewapend en nauwelijks gekleed;

de gespen van zijn jakeboenhomme of borstrok van blauw zijden laken waren niet dicht gesespt, zoodat zijn hemd en zelfs zijn hals en een gedeelte van zijn borst zichtbaar waren. Geschikter gelegenheid om zijn plan te volvoeren had Frank niet kunnen wenschen; Perrol was in zijn macht en indien zijn hand maar niet aarzelde, zoodra het stael, dat Wouter zelf vervaardigd had, er in zou zijn vastgeklemd, dan was Maria bevrijd van de aanslagen van het bendehoofd, en de belediging, die hij haar aangedaan had, bloedig gewroken. Doch het was alsof een nevel zijn oog verduisterde. Hij sidderde; zijn arm was zoo zwaar als lood; hij kon zelfs Perrol met de Roode Hand niet vermoorden, zijn deugd beschermde den booswicht; eindelijk gaf de wraakzucht hem nieuwe krachten. Maar is het den mensch eigen, niet tevreden te zijn, als het geluk hem eens begunstigt; voor luttele oogenblikken nog zou Frank alles gegeven hebben, om Perrol zoo voor zich te zien, en nu verlangde hij nog meer; hij voelde den druk van het dolkmes, dat onder zijn wambuis verborgen was, tegen zijn borst, en haalde 't niet te voorschijn. Misschien zou hij niet geaarzeld hebben, indien Perrol in het midden van zijn ruiters gestaan, en geweigerd of gevreesd had hem te laten naderen; maar de gerustheid, waarmede deze hem voor zich liet treden, de achtelooze houding, die elken tegenstand onmogelijk maakte, boezemde hem, zoo al geen eerbied of ontzag, dan toch verbazing in; daar om begreep hij niet te veel te wagen of van het geluk te veel te vergen, door zich in een gelijken kamp met den aanvoerder te willen meten. Met graagte greep hij de gelegenheid aan, om, in plaats van als een laaghartige moordenaar, zich als een wrekende engel voor den onverlaat te vertoonen, en zelfs na zijn dood de achting van Maria, van Van Schaffelaar en alle brave menschen niet te verliezen; de eerezucht bekreep hem, om dien geduchten ruiteraanvoerder in een gevecht met gelijke wapens neer te stooten; daarom bleef hij nog voor Perrol staan, en vermoordde hij hem niet. Hoewel er slechts weinige oogenblikken noodig waren geweest om Frank zijn voornemen aldus te doen wijzigen, riep Perrol hem toch ongeduldig toe: „Zult gij eindelijk spreken, hond, of geeft gij er den duivel van?”

„Ja Heer,” antwoordde Frank zacht, „maar ik durf niet spreken, zoolang zij daar staan; het zou mij het leven kunnen kosten.”

„Het leven,” zei Perrol, „en wat zoudt gij daaraan verliezen? Zeg, heeft het leven voor een boer ook nog iets bekoorlijks, vlegel?”

„Het is alles wat hij heeft, Heer! Laat hen gaan en gij zult de reden van mijn verlangen begrijpen.”

Perrol bedacht zich, en riep toen: „Walson, de kerel staat er op, dat gij allen vertrekt, ga dus heen; want de ellendeling schijnt zoo bevreesd voor zijn leven te zijn als een bedelmonnik.”

„Messire,” hernam Walson, terwijl hij nader trad, „bedenkt gij wel, dat gij nog veel te doen hebt, en dat die gemeene boer mogelijk, als het op stuk van zaken komt, niets van belang zal hebben te zeggen.”

„Heer!” riep Frank angstig, „een oogenblik slechts behoeft gij mij te woord te staan,” maar zonder hem te antwoorden, sprong Perrol van zijn legerstede af, en zei:

„Gij hebt gelijk, Walson, ik ga met u mee. — Riso, geef mij mijn gevoerden rok. — En gij, boer kunt in dien tusschentijd uw gedachten verzamelen, wat gij te zeggen hebt; maar zorg, dat het spoedig gaat, als gij mij weerziet, want anders zullen mijn ruiters uw geheugen met hun stijgbeugelreepen moeten opscherpen.”

„Elk tijdverzuim, Heer!” riep Frank, die den aanvoerder, welke buiten zijn bereik was, weer naderde, „kan groot onheil veroorzaken, hoor mij aan!” Hij werd echter in zijn rede en zijn loop gestuit, doordat Walson hem bij den arm vatte en zei: „Blijf staan, boer! — En als gij mijn raad volgt, Messire, dan spreekt gij dezen vlegel niet alleen; want zoo hij al een boer is, geloof ik, dat hij een raar soort dorper is.”

„Tuimelaar,” zei Perrol, „neem dien knaap mee en laat hem ergens gevangen houden, totdat ik terugkom. — En gij, lomper, maak u gereed om straks in tegenwoordigheid van den ridder Walson, die daar staat, uw mond te openen of alleen te worden opgeknoopt.”

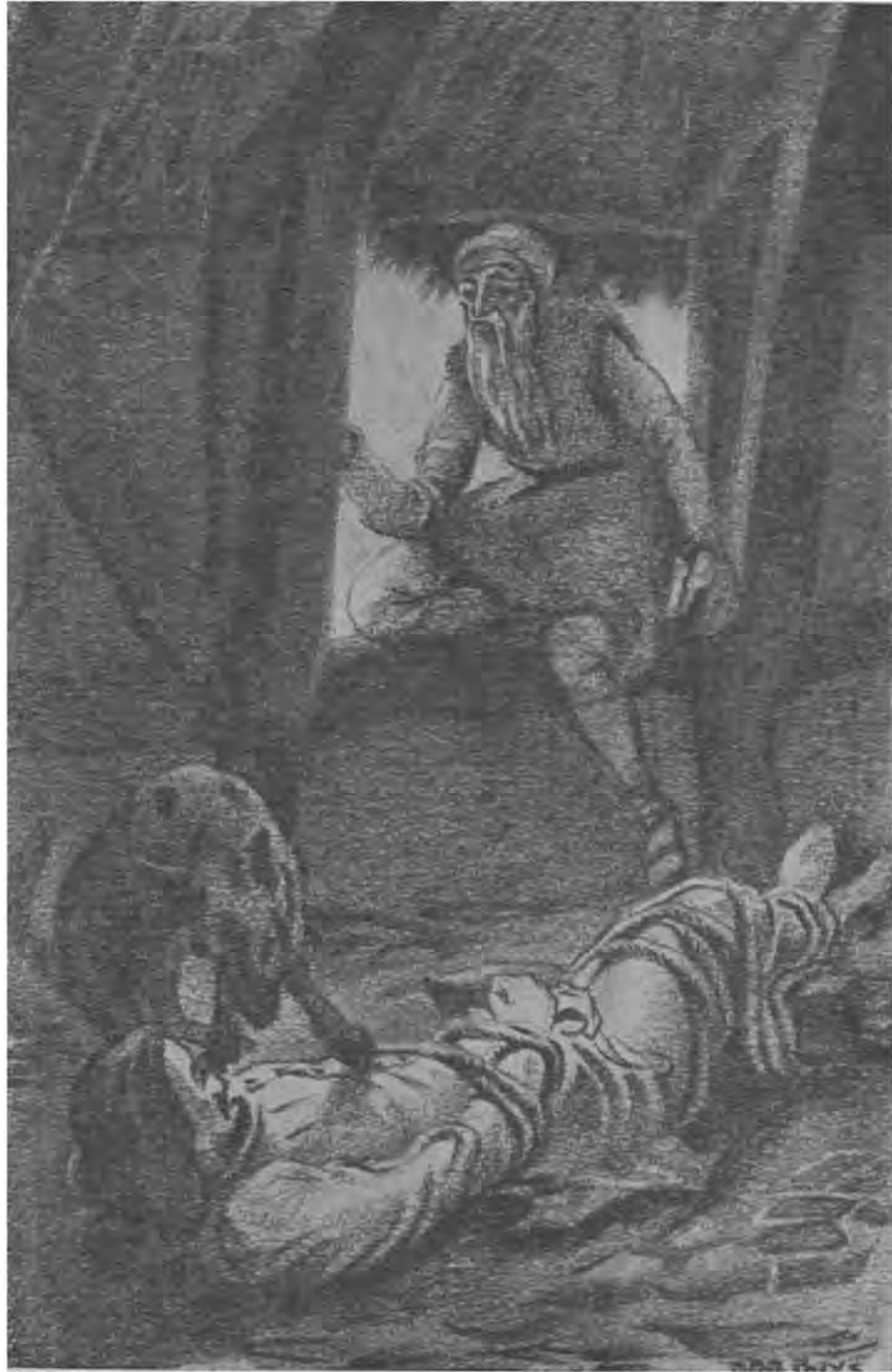
De Tuimelaar trad dadelijk naderbij. Frank zag geen mogelijkheid Perrol te naderen en hij was genoodzaakt zich te laten wegbrengen.

De aanvoerder der Zwarte Bende trok zijn met bont gevoerden rok aan, zette zijn hoed op, nam zijn handschoenen, en verliet het vertrek met Walson, die onder het heengaan beweerde, dat de boer waarschijnlijk niets anders dan een bespieder, zoo niet erger was.

* * *

Frank zag nu, helaas te laat, het onheilzame van zijn voornemen in; hij had te veel vertrouwd op de wraakzucht, die hem bezielde en gedacht, dat het hem even gemakkelijk zou vallen Perrol te vermoorden, als hem met gelijke wapenen te bestrijden; maar hij had aan de ingeving van zijn hart gehoor gegeven, en dit juist had hem in het verderf gestort. Tevergeefs had Perrol zich onvoorzichtig aan zijn dolk blootgegeven; tevergeefs had hij zijn leven gewaagd; voor niets wachtte hem nu een verschrikkelijke dood, zonder hoop om zich op zijn vijand te kunnen werpen; zelfs het vermoorden bleef hem niet eens meer over; ook deze laatste toevlucht, hoe vreeselijk, hoe verachtelijk zij zijn mocht, was hem benomen, en hij had niets voor Maria of voor Van Schaffelaar gedaan.

Terwijl de Tuimelaar hem, met behulp van eenige ruiters, naar de huizen aan de overzijde van den dijk voerde, had deze het onder zijn wambuis verborgen wapen ontdekt, en daarom zag Frank zijn einde reeds nabij. Hij lag in een klein vertrek van een boerenwoning op den kouden steenen vloer, maar was ongevoelig voor de koude der steenen, die door zijn natte kleeren drong, want zijn armen en voeten waren stijf gebonden, ja zelfs had men hem met een dik touw, de beenen en het lijf aan een onbeweeglijk blok hout, dat toevallig op den grond lag, vastgebonden. Een klein raampje of liever luchtgat, wierp het licht juist op zijn gelaat, en met moeite kon hij daardoor het verblijf, waarin hij was opgesloten, rondzien; alleen meende hij aan den muur een

RALPH REDT FRANK

soort van mantel en een voetboog te zien hangen. Er was één deur in het hok, en daarvóór hoorde hij den schildwacht heen en weer gaan.

Voor zichzelf niet, maar voor het welzijn van Van Schaffelaar en zijn bruid speet het hem, dat hij Perrol ontzien had, en hij beschuldigde zichzelf van lafhartigheid. Hij bad voor Maria en om vergeving voor zijn zonden; hij dacht aan haar en aan de oogenblikken, die hij in haar bijzijn had doorgebracht, waarin hij het zoete, maar voor hem zoo bittere gif der liefde had ingezogen. Dan dacht hij aan de vrouw, die hij in de woning van Perrol had hooren jammeren; hij trachtte na te gaan, wie de ongelukkige zijn kon, en vreesde zich bedrogen te hebben, toen hij gemeend had Maria's stem niet te herkennen. Hij dacht aan Ralph, die hem nog vóór korten tijd ten beste geraten had, en riep in zijn gedachten de dagen terug, toen hij met den ouden schaapherder achter de schapen rondzwierf, — dagen zonder geluk of genot, maar dagen van onbezorgde rust en tevredenheid, — en hij wenschte, dat hij zijn goeden pleegvader nimmer verlaten had. Doch dan vertoonde zich het lieve beeld van Maria weer voor zijn geest en hij zuchtte en beklagde zich niet meer over het leed, dat hem drukte; want hij kon zich geen geluk meer voorstellen zonder het meisje, dat hij beminde. Met moed, hoewel met smart, deed hij zich geweld aan om haar te vergeten en zich alleen met God bezig te houden; maar steeds keerden zijn gedachten weer tot haar terug, en als hij bad, bad hij voor haar.

Hij luisterde niet naar de voetstappen van den ruiter, die hem bewaakte, noch naar het gerucht, dat zich nu en dan in andere deelen van de woning hooren liet; zelfs kon hem het kloppen met zware hamers op stormpalen of balken, dat op eenigen afstand van het huis in het veld plaats had, niet uit de gedachten wekken, waarin hij verdiept was, en hij lag met gesloten oogen, omdat het licht hem hinderde, zonder hoop op redding, het oogenblik af te wachten, waarop men hem zou komen halen om voor Perrol te verschijnen. Opeens echter werd hij opmerkzaam door eenig gerucht, dat dicht bij hem ontstond, en iets, dat voor een oogenblik het licht onderschepte, deed hem de oogen openen. Tot zijn niet geringe verbazing zag hij, dat iemand zich door den zolder heen, liet afzakken; en toen deze man, die als uit de lucht kwam vallen, naast hem geknield lag, zei hij zacht en dankbaar: „God zij dank, dat gij komt, Ralph!”

De oude schaapherder, die gemakkelijk door de slagboomen was heengekomen, was met omzichtigheid de plaats genaderd, waar de Zwarte Ruiters lagen, en had aldaar vernomen, wat er met den boer gebeurd was, dien hij vermoedde, dat Frank zou zijn. Eenmaal bekend met de plaats, waar men hem gevangen hield, had hij over de zolders, waar niemand acht op hem sloeg, zonder veel moeite den weg gevonden naar dat gedeelte, waaronder de gevangenis van Frank was. De Tuimelaar had geen acht geslagen op het luik in den zolder; hij was niet zoo goed bekend als Ralph met de bouwde van de boerenwoningen in deze streken.

In een oogwenk was de jonge ruiter bevrijd van zijn banden, en Ralph zei toen pas: „Kom, dwaze knaap, nu moet gij voort; zet u op mijn schouders

en klim naar boven." Maar Frank zei: „Eerst gij, vader, en ik zal u volgen.“ „Nee, Frank," zei Ralph zacht, „gij zijt vlugger dan ik; draal niet langer; hebt gij nog niet genoeg geleerd?"

Toen trad Frank snel naar den wand waaraan een dagge hing, die hij bij zich stak, en hij zou aan het verlangen van Ralph voldaan hebben; maar juist toen hij voorbij het luchtgat ging, zag hij ongeveer een boogschot ver van de huizen af, bezijden het dorp, een aantal menschen, die op de Biersteeg stonden en bezig waren om die te versperren. Plotseling greep hij naar een voetboog, die aan den wand hing, zette zijn voet in den beugel en spande de pees.

„Frank, wilt gij dan, dat wij beiden omkomen?" zei Ralph verwijtend, en wilde hem met zich meedrekken, maar de jongeling, die nu ook den bout op den boog gelegd had, zag hem smeekend aan, en zei: „Ik ga terstond, vader! Men zal op ons geen gedachte hebben." Snel plaatste hij zich nu vóór het luchtgat en mikte; hij zag Perrol en Walson, en legde den boog aan. Een oogenblik zag hij over den bout; bedaard stond Ralph achter hem, toen drukte hij los, de pees strekte zich, het staal klonk, en de bout vloog naar zijn bestemming; maar tegelijkertijd rukte de schaapherder hem ook van het raampje weg en noodzaakte hem te vertrekken. „Getroffen, vader," zei Frank vroolijk, terwijl hij den boog neerlegde en tegen diens schouder opklom. Nu boog zich de schaapherder voorover, en wierp een blik naar de Biersteeg; vervolgens stak hij Frank de hand toe, en toen hij boven was en het luik voorzichtig liet vallen, antwoordde hij op de vraag van Frank, wat hij gezien had: „Zwijg, knaap, en volg mij; want dat dwaze schot kan onzen dood verhaasten, zonder hem het leven te kosten."

Zij gingen nu door den engen doorgang tusschen het graan op den zolder. Spoedig echter werd het gaan moeilijker, daar men nu op de plaats kwam, welke boven de deel was, waar geen vaste zolderingen lagen. Over een balk bereikten zij de ladder, daalden er langs af, en liepen beneden een eind snel langs de huizen voort, waarna zij zich op den bovenweg begaven. Het was nog even druk en woelig op den dijk, en de spoed, waarmee zij gingen, verwonderde, naar het scheen, niemand; ook wist natuurlijk nog geen hunner, dat men op den aanvoerder der Zwarte Bende geschoten had. Frank had zoo graag gevraagd, wat Ralph gezien had; maar hij durfde het niet; want de Schaapherder liep voor hem uit, en scheen niet genegen om hem te woord te staan. Nu en dan speet het hem, dat Ralph gekomen was; want hij had gehoopt door den dood moedig tegemoet te gaan, de schande over den mislukten aanslag te doen vergeten, en de dood bracht hem immers ook rust. Het verwonderde hem nu zelf, dat hij niet geaarzeld had den boog los te drukken, terwijl het toch hetzelfde was, of hij op Perrol schoot, dan of hij hem met een handwapen trachtte te dooden, daar het beide onverhoeds geschiedde.

Toen zij de woningen naderden, waar zijn paard stond, kwam hij naast Ralph, wees hem de plaats aan en vroeg wat hij doen zou. De schaapherder gelastte hem zijn paard terstond te halen, wat hij deed, waarbij hij den boer, die het verzorgd had, de zorg voor zijn kleeën en zijn beddegoed aanbeval. Tevergeefs trachtte Frank, zelfs met bedreigingen van te zullen blijven, Ralph over

te halen zich alleen met het paard, of ten minste met hem te verwijderen, maar de oude man was onverbiddelijk en wees streng zijn aanzoek van de hand. Hij beduidde Frank, dat hij eerst later het dorp zou verlaten, dat hij er nog iets te doen en niets te vreezen had, daar niemand wist, dat hij Perrol kende; want hij had verzwegen, dat hij reeds met dezen kennis had gemaakt. Ralph vergezelde hem dus tot aan de verschansing; de voetknechten zaten op een bank, die zij naar buiten gesleept hadden, want het was nu droog weer, en zij stookten op eenige steenen een vuur aan. Zij herkenden hem dadelijk en hij riep hun toe: „Laat mij door, mannen en ik zal zorgen niet met leege handen terug te komen.”

Zij voldeden aan zijn verzoek, herinnerden hem er aan zijn belofte niet te vergeten, en Frank reed door den slagboom, na Ralph te hebben gegroet, zonder dat de krijgslieden dit konden bemerken. Met aandacht zag de oude man, tegen de verschansing geleund, hoe Frank met de wacht sprak, die aan de Steeg stond, doorgelaten werd en zich verwijderde. De krijgslieden, die naast hem stonden, hielden een gesprek over het paard, dat de boer bereed, maar zij werden gestoord in hun redeneering door een ruiter, die snel langs den dijk door het dorp kwam aanrennen.

„Er moet niemand doorgelaten worden!” riep hij: „er zijn verspieders in het dorp, en de aanvoerder van onze bende is gekwetst!” en toen hij vóór de verschansing stilhield, vervolgde hij: „Ho, ho, wat is dat voor een kerel die daar weggrijdt?”

„Het is een boer die hier voor een poos eenige goederen gebracht heeft,” zei degene die over het volk van Wachtendonck scheen te bevelen.

„Het is de hond zelf,” riep de Tuimelaar, die het bevel was komen brengen.

„Mannen, laat mij door, en ziet of gij hem ook kunt treffen; schiet hem neer!”

Terwijl eenigen een slagboom openden, liepen anderen naar de kerk terug, en juist toen de Tuimelaar ook de laatste versperring door was, werd er een slangstuk van het kerkhof gelost. De Schaapherder sidderde. Weldra volgden een paar bouten der zware windasbogen; doch met vreugde zag de oude Ralph, toen de rook opsteeg, dat geen der pijlen getroffen had, dat Frank nu zoo spoedig mogelijk voortrende, en weldra geheel buiten het bereik van het geschut zou zijn. Met nieuwsgierigheid volgden de krijgslieden de twee ruiters op de Steeg, en degene, die reeds te voren het paard van den boer geprezen had, en een smidsgezel scheen te zijn, zei: „Ik wed, dat die domme boer het nog zal winnen; want zijn ruig paard is niets minder dan dat van den ruiter, en deze draagt ook nog wat ijzer aan zich. Wat denkt gij er van, oude?” vroeg hij aan Ralph.

„Ik denk er ook zoo over,” antwoordde deze, die met bezorgdheid tuurde, of de ruiter ook iets scheen te winnen op den knaap, die vervolgd werd.

„Welnu, zei ik het niet?” vervolgde dezelfde man, die, toen Frank in het dorp kwam, juist bezig was om een slangstuk te laden; „want de oude weet het; er gebeurt niets, dat hij niet reeds van te voren gezien heeft.”

De aandacht, welke dit gesprek op den schaapherder deed vestigen, scheen dezen niet te bevalen; hij getroostte zich echter de vragen der krijgslieden en

omstanders; want er was veel volk naar de verschansing heengevloed, en hij wilde niet heengaan, voordat hij verzekerd was, dat Frank ontkomen zou. Hij werd echter in zijn beschouwing gestoord, daar hij een hand op zijn schouder voelde leggen, en toen hij omzag, herkende hij een der Zwarte Ruiters. „Ha, ha, zijt gij ook hier? Nu zal ik u den weg eens wijzen, lompe herder,” grauwde Rogardo hem toe, die hem nu, door Wilhelm bijgestaan, met zich voortsleepte.

„Mannen, gij hebt den verkeerde voor!” riep Ralph bedaard en hij draaide het hoofd om, om nog eenmaal naar de Steeg te zien; maar zijn pogen was tevergeefs, zij trokken hem met zich voort. De boeren en andere inwoners zeiden niets, en traden bevreesd terug; maar de smidsgezel waagde het een goed woord voor hem te doen; hij had den ouden man dikwijls in Utrecht gezien; hij wist, dat hij niemand kwaad deed, en trachtte dus het voetvolk over te halen, hem te ontzetten. Doch toen Rogardo barsch ten antwoord gaf, dat de eerste, die het waagde, den ouden galgebrok te bevrijden, op last van Messire Perrol zou worden opgeknoopt, traden zij terug, en Ralph zelf scheen zich nu gelaten aan zijn lot te onderwerpen; want hij zei ernstig: „Mannen, stelt u om mij niet bloot aan de slagen van de Roode Hand. Ziet gij daar die bloedige streep niet in de lucht? Hoort gij niet het gevecht der strijdenden en het gekraak der verschansingen, die gij bewaakt.....”

Maar hier werd de oude schaapherder gestoord in den voorspellenden uitroep, dien hij deed, want Rogardo sloeg vloekend den arm naar beneden, welken Ralph naar de lucht had uitgestrekt, en noodzaakte dezen hem te volgen.

Met geheimen schrik zagen de meesten naar de wolk, waarop de schaapherder gewezen had, en die werkelijk een bloedroode kleur had, anderen zagen met medelijden den ouden man zich met zijn vangers verwijderen, terwijl de krijgslieden zonder veel zorg voor de toekomst, of vrees over zijn voorzegging naar de Meenesteeg zagen, waarlangs de Tuimelaar, zonder in zijn voornemen om den boer te achterhalen geslaagd te zijn, stapvoets terugkeerde.

Frank had zelf, van wat hij in Eemnes gezien had, verslag gedaan aan den Stadhouder, die zich op dit oogenblik te Laren bevond, waar een kriegsraad belegd was; en deze, voldaan over de oplettendheid, waarmede hij de vijandelijke werken had bespied, dankte hem, dat hij in plaats van den boerenknaap gegaan was. De jonge ruiter, die zoo gelukkig aan den Tuimelaar ontsnapt was, reed nu naar Hilversum, weinig vermoedend, dat Ralph reeds gevangen zat. Hoewel hij voor Van Schaffelaar trachtte te verbergen, dat hij een ander doel had gehad dan de vijandelijke werken te verkennen, hielp hem dit niet, en hij was genoodzaakt te bekennen, dat Perrol hem daarheen gelokt had. Hij durfde hem echter niet zeggen, dat hij was heengegaan met het voornemen om hem te vermoorden, noch dat hij gevangen was geweest; want hij kende de riddelijke braafheid van zijn vriend en weldoener, en hoorde zich van zijn schuld bewust, gelaten aan, hoe Van Schaffelaar het afkeurde, dat hij zich voor niets aan zoo'n gevaar had blootgesteld, daar Perrol de man niet was, om geen gebruik te maken van het overwicht, dat zijn wapens hem konden verschaffen, indien hij niet, zooals wel te vermoeden was, de voorkeur er aan gaf, om de

uitdaging te beantwoorden met den strop of de uitgezochtste martelingen. De aanvoerder was reeds gekleed om zich naar den stadhouder te begeven, en stapte, met Frank sprekend, voor de deur van het huis van den boschbewaarder, waar hij zijn intrek genomen had, heen en weer, toen Frank plotseling bleef stilstaan en met verwondering uitriep: „Mijn hemel, zie eens, wie komt daar aan?”

Ook Van Schaffelaar bleef nu staan, en zag naar de plaats, waarheen Frank met de hand wees, en ook hij riep nu: „Hij is het, hij heeft dan, God zij dank, eindelijk besloten, zelf te komen.”

De man, die met groote schreden naderde, en dien zij te gemoet gingen, droeg een stroohoed op het hoofd, welke in plaats van een pluim of veer, met een stalen punt prijkte. Een nauwsluitend jak van buffelleer was van voren bedekt door een fraai gepolijst borstharnas; voor het overige waren zijn beenen en armen zonder ijzeren bekleedsel; alleen op zijn handschoenen waren eenige plaatjes van ijzer vastgenaaid. Behalve met een zwaard en een opsteker, was hij gewapend met een handbus, die hij op den schouder droeg, en waarvoor zeker het kloverkruit, de looden kogels en de lont, in een leeren zak, bestemd waren, die aan zijn rechterzijde aan een riem hing.

„Komt gij om dienst te nemen in het leger, meester?” riep Van Schaffelaar hem toe; „gij zijt geheel gewapend als ik het wel heb.”

„Ja, Van Schaffelaar,” antwoordde Wouter; maar geen lach vertoonde zich op zijn gelaat; en voordat hij vervolgde, riep Van Schaffelaar ongerust: „Om Gods wil, meester, welke tijding brengt gij? Of komt gij inderdaad om met ons te vechten?”

„Ja!” riep de meester, „ja, Jan! Ik kom om aan uw zijde te vechten en uw bijstand te roepen; want dezen nacht is Maria door Perrol weggeroofd: wij hebben haar verloren!”

„Maria?” riepen haar bruidegom en Frank bijna gelijktijdig uit, en hun gelaats-trekken en stem verrieden zoo duidelijk, hoe diep hen deze tijding trof, dat de meester zijn eigen droefheid en den angst ter zijde stelde en zei: „Nu, houdt goeden moed, vrienden! Heet zij niet Maria, en kan de Heilige Moeder Gods haar niet beschermen, hoewel Perrol met de Roode Hand haar met zich heeft gevoerd? Ik kom u om hulp vragen; want mijn arm kind moet geholpen worden.”

„Meester, spreekt gij de waarheid?” zei Van Schaffelaar doodsbleek en met verkropte smart; en toen Wouter treurig met het hoofd knikte, vervolgde hij langzaam: „Zal die mensch dan altijd mijn hoop storen? Zal altijd het geluk hem dienen, en dan in het einde de onschuld van dezen engel nog door hem verwoest worden? Mijn God! Hoe kunt gij dat gedoogen, daar zij deugdzaam en rein van zonden is, en zoo wij al Uw toorn verdiend hebben, waarom moet zij voor ons boeten? Of bezoekt Gij ons in hetgeen ons lief en waard is, evenals Perrol?”

Hier zweeg hij, en zijn gelaat werd wild en dreigend; hij richtte het hoofd snel op, en sloeg de hand aan zijn zwaard. „Ha!” riep hij, maar vervolgde niet; want met zooveel kracht vatte hij het gevest aan, dat een der schakels van de keten brak. Toen wierp hij het zwaard voor zich neer en trapte verachtelijk lachend

op het wapen, dat in de scheede trilde. „Vervloekt zijt gij!” riep hij wild, „ellendig zwaard, dat mijn Maria niet verdedigd hebt! Vervloekt! Driewerf vervloekt! — En gij, mijnheer St. Maarten!” riep hij, terwijl hij den dreigenden blik en de gebalde vuisten hemelwaarts ophief, „zijt gij geen goed patroon meer? O, hebt gij vergeten, hoe ik u steeds vereerd heb; waar is mijn bruid...? Hebt gij geen macht meer? Zijt gij niet sterker dan de satan, welke dien booswicht helpt? Ha! Vreest niet, St. Maarten, dat ook ik zijn bijstand zal inroepen; want ik kan alles doen voor Maria!” eindigde hij, en liet het hoofd op de borst vallen. Zijn woede was nu bedaard; de meester legde de hand op zijn borst, maar kon niet spreken; tranen stonden in de oogen van den bruidegom, den vader en den vriend. Toen boog Van Schaffelaar zich snel, die het zwaard weer opraapte, de scheede ver van zich afwierp, en het krampachtig tegen zijn borst drukte. Zijn oogen fonkelden; heldenmoed en vertrouwen blonken op zijn mannelijk gelaat; hoog hief hij het schitterend staal in de samengevouwen handen; zijn oog richtte zich hemelwaarts en hij riep luid: „En ik vergat U, mijn God! O, Gij zijt machtig, en de satan vermag niets tegen U. Schenk kracht, Heere, aan dezen arm, zegen dit zwaard; door U zal ik de zege hebben, de zege en mijn bruid!” Hij zweeg, liet den arm zakken, en zei vol vertrouwen tot den meester: „Wouter, wij zullen haar weervinden, en de heilige Jonkvrouw Maria zal uw kind bewaren tot ik haar aan uw hart leg. Volg mij!” Gevolgd door den Meester en Frank trad hij binnen; maar wij zullen den smid uit *de Vergulde Helm* laten verhalen, wat hem van de zaak bekend was, en zelf eenige uren teruggaan, en ons naar het klooster begeven.

* * *

Het was nacht, en de regen, die tegen het kleine venster van de cel werd gejaagd, was misschien oorzaak, dat Maria niet sliep. Sinds Van Schaffelaar haar verlaten had, haakte zij naar het oogenblik, waarin zij het eenzaam gelegen, en toch niet veilige klooster verlaten zou. Gedurende den dag waren eenige Hollandsche ruiters in het dorp geweest, en hadden er geroofd en gebrand, en zij dacht aan wat Van Schaffelaar haar gezegd had. O, zij verlangde zoo om weer naar haar moeder terug te keeren. Juist toen zij half wakend, half sluimerend over dit alles nadacht, hoorde zij eenig gerucht buiten het klooster; men scheen aan de deur te kloppen, en weldra hoorde zij iemand buiten roepen: „Open voor Van Schaffelaar!” Zoodra zij dit hoorde, dacht zij, dat het haar bruidegom was, die haar reeds kwam afhalen, stond op en kleeedde zich aan; zij luisterde of zij de stem van Van Schaffelaar of van Frank ook kon herkennen, en zij nam zich voor, den jongen man vriendelijk toe te spreken.

Het scheen, dat de portierster niet spoedig bij de hand was om de deur te openen; want men hoorde iemand last geven de deur onder den voet te werpen. Wel verwonderde haar dit bedrijf; maar zij veronderstelde, dat Van Schaffelaar geen tijd verliezen kon, dat misschien eenig gevaar haar boven het hoofd hing, en toen zij, nadat de deur was opengeloopen, hoorde roepen: „Leve Van

Schaffelaar en St. Maarten!" twijfelde zij niet meer, of het was haar bruidegom, en opende haar cel.

Er vertoonde zich nu een lichtstraal tegen de zoldering boven de trap, die aan het einde van de gang lag, waarop de cellen uitkwamen, waaruit sommige nonnen angstig en nieuwsgierig stonden te luisteren naar wat er toch gebeurde. De oudste geestelijke dochters, hoewel zij het minst van het krijgsvolk te vreezen hadden, schenen het meest beangst; terwijl zij, die jonger waren, misschien wel eenig gevaar wilden doorstaan, om voor een oogenblik den eentonigen en strengen leefregel te zien verbreken, waaronder zij gebukt gingen.

Weldra zagen zij een krijgsman de trap opkomen; hij ging met spoed, en de zuster portierster, die achter hem aankwam, en de lamp droeg, had moeite hem te volgen. De meeste der nonnen traden terug; want nog nooit hadden zij hier een anderen man gezien dan den biechtvader van het klooster. De bruid van Van Schaffelaar meende haar bruidegom te herkennen, en bleef dus; en toen de ruiter, die stil bleef staan, zijn armen uitstreekte en zacht haar naam noemde, spoedde zij zich naar hem toe en riep: „Goddank, dat gij komt; mijn ouders hebben dus eindelijk toegegeven?” Maar zonder iets te zeggen, deed de ruiter twee schreden voorwaarts, omvatte haar met zijn rechterarm, kustte haar en riep: „Dezen keer ten minste heeft mijn mond den druk uwer lippen ontvangen, Maria, want de vorige maal waren zij ijskoud!”

De gil, dien Maria gaf, toen zij gewaar werd, dat zij in de macht van Perrol was, werd herhaald door de nonnen, die zich nu allen in hun cellen verborgen; ook de portierster nam de vlucht, en zou hem dus in het donker gelaten hebben, indien de mater, die achter haar de trap was opgekomen, de lamp niet uit haar hand had genomen.

Perrol hield Maria met zijn rechterarm omvat, en droeg haar zoo naar de trap, terwijl haar voeten langs den grond sleepten. De goede kloostervoogdes wierp een blik vol medelijden op het doodbleeke gelaat van het meisje, dat niet wist wat er met haar gebeurde; zij wierp zich voor Perrol neer, bad hem deernis te hebben met de arme maagd en met het klooster, en de heilige verblijfplaats der zusters niet te ontheiligen.

„Voor den duivel, vrouw!” antwoordde Perrol, „licht mij bij, en babbel niet. Uw huis is immers beveiligd voor allen overlast, door het toedoen van zijn Eerwaarde; daarom heb ik last van mijn aanvoerder, den edelen Van Schaffelaar, om noch u, noch één der lieve nonnetjes eenig leed te doen, maar zijn bruid af te halen, eer een zekere Zwarte Ruiter, dien gij misschien wel hebt hooren noemen, haar hier nog eens mocht bezoeken.”

Van angst bevend, en zonder zijn woorden te gelooven, ging de mater voor hem uit; maar onder aan de trap riep Perrol om hulp; want hij kon Maria niet alleen dragen, zonder haar tegen zijn harnas te drukken. Dadelijk sprong er een ruiter naar hem toe, maar toen Perrol hem zag, riep hij kwaad: „Terug, Froc-card, raak haar zelfs met uw vinger niet aan, of ik stoot u neer!” Toen naderde Vidal, die nog bij hem scheen te zijn, en deze hielp hem naar buiten dragen. Een draagkoets, welke tusschen twee torspaarden hing, stond gereed; zij werd er in gezet, en eenig geestrijk vocht, dat hij haar onder den neus hield, bracht

haar tot zichzelf terug; maar zij verborg haar gelaat tegen een der zijden van de draagkoets, toen zij, bij het licht van een fakkel, Perrol er naast zag staan. „Maria,” zei hij spottend, „geloofst gij nu nog niet dat ik u liefheb, daar mijn hart geraden heeft, waar gij u voor mij verborgen hadt; of zult gij dan altijd ongevoelig blijven? De kus, dien gij mij gegeven hebt, deed mij verlangen, u nog in dit oogenblik voor altijd tot de mijne te maken; maar ik heb mijn drift bedwongen. Ik wil u van pracht en rijkdom omringd zien, als gij mij gelukkig maakt; de armzalige cellen van dat ellendige klooster zijn niet waard getuigen te zijn van onze liefde, daarom moet gij geduld hebben. Vaar dus wel, Maria!” De bruid van Van Schaffelaar sidderde, te meer, daar alles wat hij zei, zooals zij in haar angst meende te hooren, door een vreemde stem aan de andere zijde der draagkoets werd herhaald. Toen hij eindigde, vatte hij haar hand, hoewel zij die vol afschuw terugtrok, kuste ze en sloot lachend de draagkoets, en ook zijn lach werd weerkaatst, evenals zijn woorden. Toen sprak hij zacht tot Vidal en Froccard, steeg te paard, reed vóór een twintigtal ruiters uit, die reeds opgezeten waren, en gaf het teken om hem te volgen.

* * *

Verder deelde Wouter aan Van Schaffelaar en Frank mee, dat men hem vroegtijdig had laten waarschuwen, voor wat er gebeurd was; hij kwam nu van het klooster, dat anders geen overlast geleden had, en zijn verhaal kwam zoowat neer op wat wij vermeld hebben; de mater had hem echter verzekerd, dat zij Perrol, toen hij wegreed, bevel had hooren geven den weg naar Emnes in te slaan. Met gespannen aandacht hadden Van Schaffelaar en Frank den meester aangehoord; van tijd tot tijd alleen hadden zij door de beweging van hun gelaat, of het ongeduldig heen en weer schuiven van hun zitbanken, hun innerlijke gemoedsbeweging verraden, en door het uiten van een onwillekeurigen kreet van woede of smart aan hun hart lucht gegeven. De heele houding van den jongen man toonde echter minder drift dan van den bruidegom van Maria. Een pijnlijke gewaarwording kneep hem de borst tezamen, en belette hem de vrije ademhaling; zijn smart uitte zich niet luid, maar daarom niet minder hevig; want alle hoop om Maria, de schoone bruid van zijn vriend, haar, die hij zoo vurig beminde, te redden beschouwde hij als verloren. Had hij haar stem niet gehoord in het huis van Perrol? Had hij dezen niet tegen zijn luitenant hooren snoeven op de liefde, welke zij hem betuigd had? O, hoe kwam het, dat hij de stem, die zijn hulp inriep, niet herkend had, toen zijn geluksengel hem in haar nabijheid gevoerd had? Dit maakte hem wanhopig, en hij zat daar als verpletterd over wat hij gehoord had, en over zijn bloohartigheid. Hij, de gemeene knaap, die niets te verliezen had dan eenige levensjaren, vergald door een ongelukkige tegenheid, en zonder hoop op wederliefde, hij had gearzeld, haar en zijn wel-doener van Perrol te verlossen, uit een kinderachtige vrees om het hoofd der Zwarte Bende, zonder dat zijn maagdenschennende Roode Hand gewapend was, terneer te stooten: mogelijk had zij, die hij aanbad, toen nog kunnen worden gered. En hij zei tandenknarsend tot zichzelf: „Verheug u, dappere ruiter, want

het geluk van uw vriend is verwoest; zijn bruid, de onschuldige, de schoone Maria, voor wien gij alles wildet opofferen, behalve een ongepast gevoel van eer en deugd, bespottelijk voor een schooiersjongen, als gij zijt, verkwijnt onder de liefkoozingen van Perrol met de Roode Hand; maar verheug u — men zal u nu niet Frank, den moordenaar, maar Frank, den lafaard, noemen,” en hij liet het hoofd op de borst zakken, en zat oogenschijnlijk zoo gelaten te luisteren, dat Wouter verwonderd was over de bedaardheid, waarmee hij hem aanhoorde. Toen de smid het dorp noemde, waarheen Perrol zijn slachtoffer gevoerd had, stond Van Schaffelaar snel op, en riep: „Naar Eemnes, meester! Ha, nu weet ik genoeg. Bij mijnheer St. Maarten, ook ik zal roepen: Naar Eemnes! En mijn ruiters zullen mij volgen, en over stormpaal en staketsel zal ik den maagden-roover mijn veldgeschreeuw in de ooren donderen. Perrol! Zoo waar als God leeft, zult gij mij zien, en de Roode Hand zal u niet voor mijn wraak kunnen beschermen: deze hand zal u verpletteren!”

Bij deze woorden gaf hij zoo'n geweldigen slag met zijn vuist op de tafel, dat de smid terugtrad, en Frank, in zijn gedachten gestoord, snel opsprong. „Meester!” vervolgde Van Schaffelaar even driftig; maar hij bedacht zich, en zei minder luid: „Neen, ik wil u niet beschuldigen; en toch zoo gij naar mijn raad geluisterd had, zou uw arm kind gered zijn. — Helaas, de vrees om aan uw ouders ongehoorzaam te zijn, Maria, veroorzaakt uw ongeluk; maar uw bruidegom zal u verlossen of dood blijven — helaas, meer kan ik niet beloven! — Wacht mij hier, Wouter, en wees niet treurig, Frank!” riep hij en stak hun zijn handen toe. „Nooit begaf ik mij met meer verlangen naar een krijgsraad; als ik terugkom, breng ik u de tijding mee, dat wij naar Eemnes oprukken. Vaarwel dus, en vertrouw op de Heilige Moeder Gods; want zij waakt over mijn Maria!”

Toen hij dit gezegd had, verliet hij zoo snel het vertrek, dat noch de meester, noch Frank hem zoo spoedig konden volgen. Men hoorde hem buiten het huis aan Heintje gelasten zijn wapens gereed te maken, en toen de smid de deur uittrad, zag hij Van Schaffelaar zich reeds verwijderen.

De knaap haastte zich aan het bevel van zijn heer te gehoorzamen, en terwijl Frank naar den stal ging, bezag Wouter stuk voor stuk elk gedeelte der wapenrusting, die Heintje te voorschijn haalde. De droefheid over de ontvoering van Maria, welke hem ondanks den weg, dien hij had afgelegd, er niet eens aan had doen denken, om iets te eten of te drinken te vragen, verhinderde hem niet, om Heintje nu eens te prijzen, dan weer te laken over de wijze, waarop deze de wapens van zijn heer onderhield.

* * *

DERDE DEEL.

I.

DE KRIJGSRAAD.

*Hij zwijgt, en wacht een wyl des landvoogds antwoord af,
Doch toen deze, eindelijk, hem een duister antwoord gaf,
Vertrekt de fiere held, door gramschap aangedreven.*

J. NOMSZ.

Van Schaffelaar reed in vollen draf langs den Hoogen Laarder weg; zijn paard, dat hij had aangespoord om spoed te maken, scheen aan het verlangen van zijn meester te willen voldoen en Van Schaffelaar kon gerust nadenken over wat hij gehoord had; hij behoefde het edele dier niet te noodzaken, om met meer spoed voort te snellen.

Toen hij het dorp bereikte, waar hij reeds vóór eenige oogenblikken had behooren te zijn, reed hij, zonder op iets acht te geven, naar het huis, waar de krijgsraad belegd was. Het Duitsche voetvolk, dat Maximiliaan onder de bevelen van den Stadhouder had gesteld en dat de toegangen van Laren bezet hield, stond gedeeltelijk in slagorde voor de deur en zij, die er het bevel over voerden, beantwoordden zijn groet. Snel steeg hij af en wierp den teugel aan een der voor het huis staande ongewapende soldeniers toe, en hij trad een oogenblik daarna de kamer binnen, waar de Stadhouder, de aanvoerders van het krijgsvolk en hen die met het gezag over de ter heervvaart opgeroepen poorters en bewoners van het platteland belast waren, had doen samenroepen. Het was een gewoon, eenvoudig, doch ruim vertrek; en toen de deur, die door vier mannen der lijfwacht van den Stadhouder bezet was, achter hem gesloten werd, zag Van Schaffelaar tot zijn blijdschap, dat de heer van Lalain nog niet tegenwoordig was. Hij boog en nam, zonder iets te zeggen, plaats op een der zitbankjes, die met leeren kussens belegd waren, en in een halfroond voor den armstoel stonden, welke voor den Stadhouder bestemd was. De aanwezigen beantwoordden zijn groet, en een man in een eenvoudig zwart gewaad, die aan een tafel naast den armstoel zat, was bezig iets voor te lezen, waarmee hij voortging, zoodra Van Schaffelaar zat; 't was een algemeen verslag van de ligging en sterkte van Eemnes, benevens een opsomming van het aantal gewapenden, die het dorp bezet hielden, samengesteld uit de berichten van Frank,

en wat men reeds van te voren te weten was gekomen, en Van Schaffelaar, die genoeg van de ligging van het dorp afwist en Frank zelf gesproken had, bemerkte tot zijn genoegen, dat hij niets verzuimd had door zoo laat te komen.

Kort nadat de geheimschrijver van den Stadhouder geëindigd had en terwijl sommige heeren over het gehoorde spraken, trad Joost van Lalain het vertrek binnen, gevolgd door den markgraaf van Antwerpen. De heeren stonden allen op en bogen zich eerbiedig; deftig, doch vriendelijk beantwoordde hij hun groet, en ging zonder iets te zeggen zitten en door te wijzen op de zitbanken, noodigde hij hen uit, eveneens plaats te nemen.

„Heeren,” zei hij toen bedaard, terwijl hij den langen degen, die aan zijn zijde hing, met de scheede op den stoel liet rusten, „meester Eckman heeft u zeker gezegd, wat gij weten moet, en ik vertrouw, dat gij dus allen, even goed als ik, met de zaak waarover wij te rade zullen gaan, bekend zijt. Maar alvorens hiertoe over te gaan,” vervolgde hij en richtte zijn oog op Van Schaffelaar, „vindt ik mij verplicht den heer Van Schaffelaar te vragen, of hij niet bekend is met het strikte bevel, om het klooster te Soest geen overlast aan te doen, en waarom eenigen zijner ruiters zich in het dorp vertoond hebben.”

Aller oogen vestigden zich op den krijgsman, die aangesproken werd, en met nieuwsgierigheid verwachtten zij, wat hij zou antwoorden, te meer daar de toon, waarmee de Stadhouder de vraag tot hem had gericht, koel en zelfs streng was. Doch zonder eenige aarzeling te laten blijken, hoewel deze vraag Van Schaffelaar verraste, antwoordde hij bedaard: „Het verwondert mij, edele Heer, dat gij mij vraagt, of ik met het bevel bekend ben, dat aan het leger gegeven is, daar gij zelf het mij hebt medegedeeld; en wat betreft, dat mijn ruiters in Soest zouden zijn geweest, heeft men u verkeerd ingelicht; zij, die er gistermorgen geroofd en gebrand hebben, behoorden niet tot mijn bende.”

„Toen ik u vroeg, of gij het bevel kendet,” zei de Stadhouder driftig, „bedoelde ik alleen, waarom gij er tegen gehandeld hebt; ik sprak niet, Heer Van Schaffelaar, van wat er des morgens, maar des nachts in het vrouwenklooster gebeurd is, wil weten, waarom gij, of iemand van uwentwege, zonder de heiligheid van het gebouw te ontzien er met geweld zijt ingedrongen.”

„Indien het klooster door iemand moet ontzien worden, dan is het door mij,” zei Van Schaffelaar; „want zijn Eerwaarde heeft het onder zijn bescherming genomen; maar buiten dat, Heer Stadhouder, verzoek ik u, eerst de zaak te laten onderzoeken, vóórdat gij een edelman, in tegenwoordigheid van deze heeren, rekenschap vraagt van iets, waaraan hij onschuldig is. Nooit hebben mijn ruiters een kerk of een klooster geschonden; en die zegt, dat zij dezen nacht het vrouwenklooster hebben aangerand, die heeft, bij God, gelogen.”

„Men heeft toch uw wapengeschreeuw gehoord, Heer Van Schaffelaar,” zei de markgraaf en de heer van Lalain beet zich op de lippen en zweeg; „ten minste zoo verzekerde ons degene, die de tijding overbracht.

„En was dat een bode van de mater, Heer markgraaf?” vroeg Van Schaffelaar.

„Nee, maar toch scheen wat hij zei geloof te verdienen. Van het klooster zelf is nog geen bericht; doch het wordt elk oogenblik verwacht,” antwoordde deze met een vaste stem.

„Dus geloofwaardiger dan ik,” riep Van Schaffelaar glimlachend, en vervolgde kortaf: „Maar weet gij wel, Heer, dat dit verhoor mij verveelt? Het is een zaak, die mijn eer betreft, en waarvan mijnheer de Bisschop alleen mij ongestraft zou kunnen beschuldigen omdat hij een priester is!”

„Heer Van Schaffelaar!” riep de Stadhouders; maar Van Schaffelaar stond op en riep: „Edele Heer, sta mij toe, u in te lichten over een zaak, die ik beter ken dan hij, die mij hier, waarschijnlijk zonder kwaad voornemen, heeft aangeklaagd, en dan kunt gij zeggen, wat gij goedvindt; ik ben edelman en zal u te woord staan. Mijne Heeren, de aanvoerder van de Zwarte Bende heeft heden nacht van mijn naam gebruik gemaakt om zich het klooster te doen openen, hij heeft mijn bruid, die er in verborgen was, en nu vraagt men van mij reenschap van zijn gedrag; en alsof ik nog niet genoeg verloren heb, beschuldigt men mij van heiligschennis.”

„Bij mijn zwaard, ik beklaag u, Heer Van Schaffelaar,” riep het bendehoofd Petit Salazar meesmuilend: „Messire Perrol is vreeselijk haastig bij de meisjes, en ik ben beducht, dat gij uw bruid zonder krans naar het altaar zult moeten voeren, indien gij haar nog wilt trouwen na deze ongelukkige geschiedenis.”

„Messire Salazar,” zei Van Schaffelaar driftig, „voor die laaghartige spotternij zal ik voldoening vragen.”

„Het zij zoo,” hernam deze losweg; „maar gij kunt mij niet verhinderen, het zeer hard te noemen, het arme kind te laten loopen, omdat Perrol haar geschaakt heeft.”

„Mijne Heeren,” zei de Stadhouders, die zijn bedaardheid herkregen had, „alles zal zich nader ophelderen en de heer Van Schaffelaar bedriegt zich, als hij denkt, dat het ons in de gedachte zou kunnen komen een enkel woord te zeggen, dat zijn eer kon kwetsen. Zoovele dingen zijn er, die mij komen kwellen, dat het geduld ten einde loopt; bijvoorbeeld, zooeven ontving ik een onbeleefden brief van den aanvoerder der Zwarte Bende, die mij beschuldigt, iemand afgezonden te hebben om hem te vermoorden, en toch weten wij er op mijn eer niets van. Volgens wat hij schrijft, denk ik, dat hij een der ruiters van den heer Van Schaffelaar bedoelt, die dezen morgen te Eemnes geweest is; wij verzoeken hem er onderzoek naar te doen.”

„Frank?” zei Van Schaffelaar halffluid, en toen vervolgde hij: „Edele Heer, ik zal doen, zooals gij verlangt; maar die Perrol verdient minder geloof mij, dan de gemeene jongen van het leger! En wijl hij leeft en mijn ruiter onverlet is teruggekomen, geloof ik met u van gedachten te mogen verschillen.”

„En waarom niet?” zei Lalain grimlachend, maar Perrol schrijft van de wonde, welke hij door een schot met een voetboog ontvangen heeft, voordat de moordenaar ontsnapte, en van een ouden schaapherder, dien hij gevangen heeft en tot bekentenis zal dwingen. Maar ik wil gelooven, dat hij liegt, doch verzoek u toch de zaak te onderzoeken, want het is een zaak, die mijn eer betreft,” eindigde hij met nadruk.

Opnieuw had Van Schaffelaar een bewijs gekregen, dat de ridder Joost van Lalain, heer van Montigny, die door velen verdacht werd de hoeksche partij toegedaan te zijn, nog verstoord op hem was om de vrijmoedigheid, waarmee

hij de zaak van bisschop David meermalen voorgestaan en verdedigd had. Hoewel de onvriendelijke bejegening van den Stadhouder hem zeer onwelkom was, liet hij zich er niet door terneerslaan, en wachtte hij met ongeduld naar wat in rondvraag zou worden gebracht en dat waarschijnlijk nu wel niet anders kon zijn dan de aanval op Eemnes, te oordeelen althans naar wat de geheim-schrijver had voorgelezen.

De Stadhouder stipte nu ook in het kort aan, wat vóór en tegen een onderneming op Eemnes overwogen diende te worden. Hij herinnerde hun aan het ongunstige weer en de sterkte van de plaats, en sprak, zonder echter van zijn nederlaag aan de Vaart te reppen, van de geoefendheid der vijandelijke benden en gevaren voor geheel Holland, indien men voor Eemnes het hoofd stiet of geslagen werd, waardoor de vijand in stoutheid zou toenemen, en zijn strooptochten niet langer te verhinderen zouden zijn. Hij noodigde voorts ieder uit, om op zijn beurt zijn gevoelen naar zijn beste weten en zijn gedachten te uiten, zonder zich om iets te bekommeren dan om het algemeene welzijn.

Wat hij gezegd had, geschiedde slechts voor de leus; want hij had zorg gedragen iedereen duidelijk te laten merken, dat hij het niet raadzaam vond, om in dezen tijd van het jaar het versterkte dorp aan te vallen; en Van Schaffelaar, die den invloed van Joost van Lalain, als Stadhouder, ridder van het Gulden Vlies en krijgsman van naam kende, had weinig hoop om zijn stem de meerderheid te zien behalen, en toch gaf hij den moed niet op, want Maria moest gered worden.

Zooals hij vermoed had, gebeurde het; de aanvoorders der poorters, die geen ander belang bij de zaak hadden, dan om zoo weinig mogelijk gevaar uit te staan, en zoo spoedig doenlijk ontslagen te worden, keurden een aanval in den tegenwoordigen tijd als zeer gevaarlijk af, en waren van oordeel, dat het gelichte volk ontslagen moest worden tot het naderende voorjaar. Alleen die van Amsterdam herinnerden eerbiedig aan de onrust, welke men in de stad had doorstaan, toen de Zwarte Ruiters Naarden verrast hadden, en toonden zich bezorgd, dat niet alleen het platteland zou worden leeggeplunderd, als men de dorpen in het Gooiland onbezet liet, zoolang Eemnes niet gewonnen was, maar dat zelfs Amsterdam bij de vorst, die elk oogenblik te verwachten was, groot gevaar liep om aangevallen en rampzalig te gronde gebracht te worden.

Ook de burgemeester van Naarden voorspelde de droevigste gevolgen, indien men de dorpen onbezet liet, alvorens Eemnes te bemachtigen en hij haalde aan wat Naarden had moeten ondergaan.

Voorts liepen de gevoelens meer uiteen; want de aanvoorders der soldeniers, hoewel op buit belust, vreesden toch voor den aanval op het sterke dorp, waarbij zij zeker het spits zouden moeten afbijten; het was hun ook onverschillig, of de vijand gedurende den winter Hilversum, Laren, Blarikum, Huizen en andere dorpen geheel vernielde en tot in het hart van Holland doordrong. De ridder Petit Salazar zei, dat hij, naar wat hij vernomen had, Eemnes als zeer sterk beschouwde; maar dat hij ook gehoord had, wat er was heenge-

voerd en van oordeel was, dat het wel de moeite waard was een kans te wagen, en dat hij dus onder goedvinden van zijn edelheid, den Stadhouder, van gevoelen was, dat het dorp hoe eerder hoe beter moest worden bemachtigd, en hij eindigde glimlachend: „En op mijn eer, mijne Heeren, om u te toonen, dat, hoewel ik voor mijn gemak mijn vijanden gewoonlijk in een hinderlaag tracht te lokken, ik ook het wild weet op te jagen, en uit zijn leger te verdrijven, ben ik bereid om de voorhoede uit te maken.”

Toen hij weer plaats had genomen, stond Van Schaffelaar op: het was nu zijn beurt om te spreken, en aller oogen vestigden zich op zijn ernstig en doormoed bezielde gelaat. Het licht, dat door een der kleine vensters juist op hem viel, gaf hun gelegenheid om de krijgshaftige gestalte van den ruieraanvoerder te bewonderen, die met bedaardheid en toch vol kracht zijn gedachte uitte. „Edele Heer,” ving Van Schaffelaar aan, „ik ben geheel van hetzelfde gevoelen als de vrome mannen van des Hertogs goede steden Amsterdam en Naarden. Nu reeds valt het moeilijk, het krijgsvolk in deze, door den oorlog uitgeputte dorpen van het noodige te voorzien.” En voorts betoogde hij, waarom naar zijn meening een aanval op Eemnes moest worden gewaagd. Daarna vervolgde hij: „Indien ik mijn gevoelen mag zeggen over de wijze, waarop de aanval zou dienen te geschieden, dan kan hij alleen gedurende den nacht met hoop op een goeden uitslag ondernomen worden; en elke dag verzuim, maakt de plaats nog onneembaarder. Slechts twee wegen staan ons open voor een krachtdadigen aanval: het is langs den Wakkerdijk. Terwijl het eene gedeelte van het leger van Blarikum op den dijk aanrukt en de eerste versperring aan dien kant van voren tracht te vermeesteren, moet deze beweging ondersteund worden door een aanval langs de Meenesteeg op de staketsels, die daar zijn geplaatst. Alleen gedurende den nacht is een goede uitslag mogelijk, want bij dag zou het niet doenlijk zijn onder het geschut van het kerkhof dat de Steeg bestrijkt, te blijven staan, of anderhand den aanval op de hoofdverschansing te doen.

Tegelijkertijd trekt de tweede afdeeling van het leger langs de Vikevoortsche-steeg, die buiten bereik van het geschut ligt, en voorts over den Wakkerdijk op het andere gedeelte van het dorp aan, en bestormt ook dáár de vijandelijke werken. Van twee zijden in den nacht op de uiterste punten met kracht aangegrepen, zal de vijand zijn handen vol hebben; en toch geloof ik, dat er nog meer gedaan kan worden, en het zou mij zeer verwonderen, indien de brave poorters van Amsterdam en andere plaatsen, die bij de scheepvaart zijn opgevoed, geen gelegenheid vonden om de gemeenschap langs de Biersteeg en de Zijdwind te herstellen, en de verdedigers der versperringen in den rug aan te vallen.

„Ik ben bereid met mijn bende langs de Vikevoortsche-steeg den aanval op het kwartier van den aanvoerder der Zwarte Bende te wagen, en zal mijn plicht doen. Indien er eenige vrome mannen van Naarden bereid mochten zijn met mij mee te gaan, ten einde de staketsels neer te houwen, zullen zij mij welkom zijn; zij hebben ook nog iets af te rekenen met Perrol met de Roode Hand, en wij zullen hem met de stukken betalen, indien God en St. Maarten met ons zijn. — Edele Heer, ik stem vóór den aanval, en wel nog dezen nacht.”

Toen Van Schaffelaar zweeg en weer ging zitten, liet zich een zachte uiting van goedkeuring hooren, en de burgemeester Jan Coman Jansz., die over de Amsterdamsche poorters het bevel voerde, zoowel als de drie overmannen der schutterijen van de stad en de burgemeester van Naarden, dankten hem met een buiging van het hoofd, voor wat hij in hun belang gezegd had. Nu stond de markgraaf van Antwerpen op, en gaf zijn gevoelen te kennen; hij drong vooral aan op een bezadigd overleg, en vermaande ieder om zich niet door bijzondere belangen te laten meeslepen, noch door roekeloosheid en gering-schatting van den vijand het welzijn van het geheele leger in de waagschaal te stellen, daar de gevolgen van een nederlaag vóór Eemnes, dat zoo goed van volk voorzien was, niet te berekenen waren. Ten slotte zei hij, dat het te laat of nog te vroeg was voor zoo'n onderneming. Zoodra de markgraaf was gaan zitten, vatte de Stadhouder zelf het woord op; hij had met ongeduld aangehoord, wat zij, die vóór den aanval waren, gezegd hadden; maar hij had hen niet gestoord, en zei: „Met welgevallen, Heeren en brave lieden, heb ik zoowel de moedige gezindheid gehoord, die een gedeelte van u bezielt, als de bedaarde gevoelens, die weer anderen aankleven. Op mijn eer, ik wenschte niets liever dan eens een goeden slag te slaan tegen het krijgsvolk van Montfoort; maar ik ben aan mijn gevreesden heer, den Hertog, rekenschap schuldig van de macht, welke hij onder mijn bevelen gesteld heeft, en moet dus, hoe ongaarne ook, vooreerst een aanval op Eemnes ontraden. Indien de meerderheid van u er echter voor is, zullen wij het met Gods hulp bestaan; zij, die dus vóór den aanval op het dorp stemmen, verzoek ik op te staan, hun, die er tegen zijn, te blijven zitten.”

Van Schaffelaar, Petit Salazar, de burgemeesters van Naarden, Weesp, Muiden en Amsterdam, de overmannen der schutterijen, de buurtmeesters van Gooiland, en de aanvoerder der Duitsche ruiters of voetknechten, stonden op, terwijl de markgraaf en de overige aanvoerders der poorters en soldeniers bleven zitten. Van Schaffelaar zag om zich heen, of er zich niet meer bij hem zouden voegen, want zij, die opgestaan waren, behoorden tot het kleinste getal. Doch toen ook de maarschalk van Gooiland zitten bleef, werd hij tot zijn smart gewaar, dat hij alle hoop moest opgeven om Eemnes te zien vermeesteren en Maria te redden, maar de stem van Joost van Lalain riep hem tot zichzelf terug.

„Gij ziet zelf, Heeren en vrome lieden,” zei hij, „dat gij de minderheid hebt, en dat dus de onderneming moet worden uitgesteld. Ik dank u voor uw goede en dappere gezindheid, en u allen voor de blijken van eerbied voor uw gevreesden heer en de bezorgdheid voor het welzijn van het land, en herhaal, dat het mij leed doet; ik zou zoo gaarne het bevel tot den aanval gegeven hebben.” Met deze woorden stond hij op.

„En wat weerhoudt u, edele Heer?” riep Van Schaffelaar. „Eén woord slechts van u, en geen dezer heeren zal er aan denken bezwaren te opperen, maar met moed ten strijde gaan.”

„Een stadhouder en legerbevelhebber heeft andere plichten te vervullen dan een eenvoudig ruiteraanvoerder, Heer Van Schaffelaar,” zei de markgraaf.

„Ik weet het, Heer,” antwoordde deze kortaf: „maar ik wist niet, dat het

een markgraaf van Antwerpen past om het woord op te nemen voor een stadhouder van Holland."

De markgraaf wist niet dadelijk wat hij zeggen zou, want Petit Salazar zei halffluid, half lachend: „Alsof ik niet wist, dat de vredelievendheid van den markgraaf de sterkte van Eemnes nog zou helpen versterken." Maar Joost van Lalain keerde zich met drift om naar Van Schaffelaar, en zei:

„Op mijn eer, Heer Van Schaffelaar, ik zeg u geen dank voor deze aanmerking." „Ik verzoek er u ook niet om, edele Heer," hernam Van Schaffelaar bedaard, „maar wel om bevel tot den aanval te geven."

„Ik zal nimmer gedoogen, dat men zich met mijn zaken bemoeit," riep Lalain driftig; „wat de markgraaf zei, is zoo: doch evenmin zal ik mij laten dwingen om, tegen het bij meerderheid gestemde, het welzijn van het leger roekeloos te wagen; of zijt gij nog niet tevreden, dat wij u ongestoord hebben laten spreken, zoolang gij goedvindt?"

„Tevreden, maar ook niet meer," zei Van Schaffelaar met besef van eigenwaarde.

„Zeer wel, Heer ruiteraanvoerder," zei Lalain gemelijk spottend; „maar wij vergeven het u, hoewel wij met recht konden verwachten, dat gij u in dezen krijgsraad, overeenkomstig uw rang en uw jaren, zoudt hebben gedragen, zonder om uw eigenbelang of om een vrouw een onzeker gevecht te willen doordrijven, tegen het welzijn van het leger en het belang van uw heer, den Bisschop."

„Bij mijnheer St. Maarten, Heer Stadhouder!" riep Van Schaffelaar, die met moeite zijn bedaardheid behield, „indien er niemand met meer eigenbelang gesproken heeft, dan zal het wèl zijn. Op mijn woord van edelman en de gehoorzaamheid, die ik aan zijn Eerwaarde verschuldigd ben, verklaar ik, dat ik gesproken heb volgens mijn geweten, en dat ik niet voor den aanval zou hebben gestemd, indien het niet tot welzijn van hem en van het land, waarover gij gezag hebt, dienstig zou zijn geweest; en zoo iemand er aan durft twijfelen," zei hij en wierp zijn handschoen op den grond, „dan heeft hij bij hals en keel gelogen."

„Heer Van Schaffelaar," zei Joost van Lalain, die zijn ontstemming verborg, „neem uw handschoen terug; ik ben niet gewoon mij door iemand te laten dwingen; wij gaan niet naar Eemnes! Neem uw handschoen terug, zeg ik, en bewaar hem voor Perrol!"

„Tot dezen avond zal ik hem bewaren, hoewel ik hier, op mijn eer, niemand zie, die een te groot heer is, om hem op te nemen," riep Van Schaffelaar, en raapte zijn handschoen op. „Maar denk niet, Heer Stadhouder, dat ik zal smeeken om bevel tot den aanval te geven; want ik besef dat het nutteloos zou zijn. Alléén," vervolgde hij met verheffing van stem, „zal de eenvoudige bisschoppelijke ruiteraanvoerder Eemnes innemen, of er vóór dood blijven; zoo waarlijk zij mij God genadig! En morgen zult gij beschaamd moeten zijn, Stadhouder van Holland, omdat ik zonder u overwonnen heb, of zonder bijstand gevallen ben," en hij zette zijn hoed op.

„Heer aanvoerder!" riep de Stadhouder toornig, toen hij zag dat Van Schaffe-

laar wilde heengaan, „vergeet gij, dat ik hier het bevel voer, en dat gij niet moogt oprukken zonder mijn toestemming?”

„Onder uw bevel?” zei Van Schaffelaar met vuur: „nooit heeft mijn genadige heer van Utrecht mij gezegd, dat ik onder uw bevel zou staan; maar al toondet gij mij zijn schriftelijken last, Heer Stadhouder, dan zou ik niet gehoorzamen; ik was edelman vóórdát ik ruiteraanvoerder werd; en het geldt hier een zaak, die mij meer ter harte gaat dan mijn leven.”

„Maar uw ruiters, aan wien behooren die dan?” zei Lalain stampvoetend.

„Aan mijnheer David en aan mij,” antwoordde Van Schaffelaar, „en wees verzekerd, Heer Stadhouder, dat zij mij niet alleen zullen laten gaan; morgen zult gij hen in of vóór Eemnes kunnen vinden, zij zullen dan overwinnaars of dood zijn.”

„Wij zullen zien, Heer ruiter, wij zullen zien, of zij zonder mijn wil u zullen volgen, en of mijn leger niet een handvol bisschoppelijke ruiters zal beletten hun dollen kop te volgen,” zei Joost van Lalain driftig, en hij trok met zijn hand aan de ridderorde van het Gulden Vlies, die om zijn hals hing.

„Wij zullen zien!” riep Van Schaffelaar. „Maar wees verzekerd, Heer van Lalain, dat mijn Schaffelaars niet zullen teruggaan, als mijn trompenaars geblazen hebben en mijn banier ontrold is, al was het voor uw meester. Neen, bij St. Maarten, zij zullen uw slagorde doorbreken, of zullen omkomen, en hun bloed komt over u. Vaartwel, mijne Heeren,” vervolgde hij met vuur, doch treurig, tot degenen die om hem heen stonden, „mogelijk zie ik u nooit weer, en ik verlang er ook niet naar, indien het zoo zijn moet, als men mij dreigt; maar gij zult niet tegen mij oprukken, na den aanval op Eemnes te hebben afgestemd; mijn hart zegt mij dit.” Hierop verliet hij snel het vertrek.

Met schrik en verbazing hadden de meesten hem aangehoord; met verkropten spijt stond de Stadhouder op, niet wetend wat hij doen zou, en hij strekte zijn hand naar de deur uit, alsof hij last wilde geven Van Schaffelaar tegen te houden of hem te bevelen om te blijven. Doch toen de deur werd dichtgeslagen, en de markgraaf zacht iets tegen hem zei, schudde hij het hoofd, en zei: „Neen, dat zou niet raadzaam zijn, want de bisschoppelijke ruiter is dol. — Wat dunt u er van, mijn Heeren en goede lieden?” vervolgde hij, zich opeens tot de heeren wendend die om hem heen stonden.

„Dat hij een vroom krijgsman is, edele heer,” zei burgemeester Jan Coman Jansz. en boog, „en dat het te wenschen was, dat zijn voorslag ware aangenomen; wij hadden zoo gaarne een einde aan de zaak gemaakt; het welzijn der burgerij zal ons nu noodzaken het leger te verlaten.”

„Het leger verlaten, Meester,” zei Joost van Lalain barsch; doch de burgemeester liet zich niet afschrikken, en zei met gepaste vrijmoedigheid: „En waarom niet, edele Heer! Indien er niet gestreden wordt, behoeven zij immers vrouw en kinderen niet te verlaten, om hier te liggen, wat beter aan soldeniers, dan aan poorters en schutters voegt.”

„Op mijn eer, hij spreekt niet kwaad, edele Heer!” riep Petit Salazar, die, in zichzelf mompelend, heen en weer had gestapt. „Maar het zal niet gezegd worden, dat een Fransch ridder èen maagd in de handen van haar roover heeft

gelaten, zonder haar te helpen verlossen; dat er een gevecht plaats heeft gehad, waarin een edelman van Biscaye niet heeft durven deelen; noch, bij de ziel van mijn vader, dat er iets te plunderen is geweest, zonder dat de mannen van Petit Salazar deel aan den buit gehad hebben: en daarom, edele Heer, wil ik u groeten; want ik zal met de ruiters van den Bisschop aanvallen."

„Bij God, Heer ridder," riep de Stadhouder verwonderd „spot gij er mee, of vergeet gij, dat mijnheer de Hertog u en uw bende in soldij heeft genomen?"

„Neen," antwoordde Petit Salazar lachend, „maar bedenk, edele Heer, dat er vijf maanden aan de soldij ontbreken. Was alleen de laatste maand ten achter, dan zou ik blijven liggen; doch nu behoort ik mijzelf, en mijn mannen behooren mij. Vaar dus wel, en houd dezen dag van de soldij terug wat altijd de betaling gemakkelijker zal maken. Leve de buit! Salazar, val aan!" Op deze uitroep boog hij en snelde het vertrek uit.

De Stadhouder, door het vertrek van den Franschen bende-aanvoerder verbaasd, wiens bijstand hij vooral noodig had, om zich met vrucht tegen den aftocht der Schaffelaars te verzetten, verzocht bevelend en onvriendelijk, aan den burgemeester van Naarden te zwijgen, toen deze hem bad zijn besluit nog te veranderen en hij verliet gramstorig, gevolgd door den markgraaf, het vertrek. De bevreesing van de leden van den krijgsraad verminderde niet, toen deze eenige oogenblikken daarna terugkeerden en hen uit naam van Joost van Lalain verzocht, nog niet te vertrekken, zij hoorden zelfs, dat de schildwachten buiten in de gang den last ontvingen, om niemand door te laten. Het was alsof de Stadhouder vreesde, dat al de leden van den krijgsraad zouden ontsnappen. De gedachte, dat zij geen deel aan den buit zouden hebben, deed de aanvoerders der krijgslieden vloeken, terwijl zij, die over de poorters en andere, meest tegen hun zin tot den oorlog genoodzaakte huislieden het bevel voerden, de hoofden bijeenstaken, en zich onderling verbonden met algemeene stem te verzoeken, om naar hun haardsteden terug te keeren en zich op hun voorrechten te beroepen.

Een goed eind was Van Schaffelaar reeds gevorderd; terwijl hij vol verontwaardiging nadacht over de aan lafheid grenzende voorzichtigheid van den Stadhouder, welke allen schijn had van de vijandelijke partij te willen ontzien, toen hij iemand hoorde, die hem riep, en hem met losse teugel achteropreed. Tegen zijn zin hield hij stil, doch tot zijn leedwezen zag hij, dat het de ridder Petit Salazar was, en daar hij niet den schijn wilde hebben van hem te ontwijken, bleef hij staan, de greep van zijn zwaard onder het bereik van zijn hand, want hij vermoedde, dat deze vreemdeling misschien was afgezonden, om zich van hem meester te maken, en alleen kwam uit verwaandheid en snoeverij, den Gascogners zoo algemeen eigen. Het verrastte hem daarom, toen deze hem ter zijde reed en vroolijk uitriep: „Op mijn eer, Heer Van Schaffelaar, gij hieldt een goeden stap; maar Goddank, ik heb u toch ingehaald. Bij San Sol, gij hebt zeker wel eens den naam van mijn vader hooren noemen, en gij vermoedt dus misschien reeds, wat ik te zeggen heb."

„Heeft de Stadhouder.....?" vroeg Van Schaffelaar somber; doch Salazar liet hem niet uitspreken, maar vervolgde luid: „Naar den duivel met dien held van

het blokhuis aan de Vaart! Maar zeg eens, hebt gij vergeten, wat ik gezegd heb van het meisje, dat die satansche Perrol geroofd heeft?"

„Ha,” riep Van Schaffelaar; maar weer liet Salazar hem niet uitspreken, en zei snel, doch ernstig: „Heer, wij zijn beiden edellieden, en nooit heb ik aan uw moed getwijfeld. Ik ben een Biscayer en Fransch ridder, gij kunt dus ook niet aan mijn moed twifelen, daarom vraag ik verschooning voor wat ik gezegd heb: het doet mij leed, wilt gij mijn vriend zijn? Ziedaar mijn hand en laat alles voorbij zijn.”

„Het zij zoo, Heer ridder,” zei Van Schaffelaar, na zich een oogenblik bedacht te hebben. „Ik ben niet haatdragend van aard; één mensch slechts haat ik; gij kent hem, het is Perrol. Ziedaar mijn hand, waarschijnlijk zie ik den dag van morgen niet, en nu heb ik geen tijd om aan dwaze tweegevechten te denken; daarom is uw edel gedrag mij welkom.”

„Gij twijfelt dus niet aan mijn moed, Heer?” vroeg Salazar met nadruk.

„Bij mijnheer St. Maarten en mijn zwaard, neen, Heer,” antwoordde Van Schaffelaar volmondig.

„Ha, dan is het wel; en ik heb u alleen nog maar te zeggen, dat ik met u Eemnes zal aanvallen; bij onze lieve Vrouw van Serrance, dit was de voornaamste reden van mijn komst,” riep het bendehoofd lachend.

„Gij, Heer Ridder? Zullen de mannen van Salazar met de Schaffelaars oprukken?” vroeg Van Schaffelaar verwonderd doch verheugd.

Na een kort onderhoud scheidden zij van elkaar, de een noordwaarts, de ander zuidwaarts weggrijdend, terwijl de ridder nog riep: „God zij met u Heer, en als gij het vuur van mijn kolfroerschutters hoort, dan weet gij, dat het is: Salazar! Val aan!”

„En het zal voor mij het sein wezen om den aanval te laten blazen. Vaarwel, Heer ridder!” riep Van Schaffelaar en in vollen galop snelden de moedige rossen voorwaarts.

* * *

Zoodra Van Schaffelaar te Hilversum aankwam, en vóór het huis van den boschwachter afsteeg, kwam Wouter, door Henri gevolgd, naar buiten, en vroeg:

„Brengt gij goede tijding, Van Schaffelaar? Tegen hoe laat is de aanval bepaald?”

Maar voordat Van Schaffelaar hem antwoordde, riep deze: „Henri, loop haastig naar een van mijn trompenaars, laat hem opzitten en door het dorp het bevel voor mijn ruiters blazen om zich te wapenen; ik moet hen spreken.”

Hierop ging hij met den smid naar binnen, wierp zich op een bank neer, verborg een oogenblik zijn hoofd in zijn handen en zei toen tot den meester, die hem bedaard had gadegeslagen: „God weet hoe het komt, Wouter, maar de kriegsraad was slechts een ijdel vertoon van verlangen om den vijand afbreuk te doen; Lalain wil niet, of zijn nederlaag heugt hem nog; en daarom blijven wij werkeloos; degenen, die met mij stemden tot het nemen van een beslissende stap,

waren te weinig in getal; de pluimstrijkers of bloodaards hadden de meerderheid."

„En Maria, mijn arm kind, wat zal er van haar worden, Jan?" riep de meester treurig. „Blijft ons de hoop niet meer over om haar te redden?"

„Ja, meester!" riep Van Schaffelaar. „Toen ik zag dat ik alleen op God en mijzelf vertrouwen moest, heb ik dien edelman van Henegouwen gezegd, dat ik alleen zou gaan; dat geen Utrechtsch edelman, noch bisschoppelijk ruitershoofd zich door een stadhouder van den Hertog wetten laat stellen, en dat mijn ruiters mij niet alleen zullen laten gaan. Hedenavond gaan wij dus; en zooveel invloed had mijn voorbeeld, dat de ridder Salazar mij achterop is komen rijden, met de belofte, om gelijk met mij te zullen aanvallen. Zoodra hij te Naarden is, rukt hij met zijn bende op Blarikum aan, en tegen den avond van daar naar den Wakkerdijk."

„St. Eloy zij geloofd!" riep de smid verheugd: „nu vergeef ik het dien vreemden soldenier, dat hij onze stad zoo deerlijk van het vee beroofd heeft, en dat een zijner mannen mij heeft neergeslagen; want wij hebben zijn hulp wel noodig."

„O, meester," zei Van Schaffelaar, „ik kon op het gelaat van velen zien, dat zij gaarne met mij zouden gegaan zijn; maar de vrees deed hen zwijgen. Indien men hen niet terughoudt, dan zullen wij, vóórdat wij Hilversum verlaten, wel eenigen hunner hier zien komen, om met ons het gevaar te deelen, en dan zult gij aan hun hoofd naar Eemnes kunnen oprukken om Maria te redden, en de staketsels onder den voet te hakken."

Voorts deelde Van Schaffelaar hem nog het een en ander mede, en was verwonderd, toen hij naar Frank vroeg, te hooren, dat deze reeds vóór eenigen tijd met Kars, den zoon van den boschbewaarder was weggereden, inzake eenige nadere berichten inzake de ontvoering van Maria te gaan inwinnen.

„Hij kan niet vermoeden, dat de kriegsraad zoo ellendig is afgeloopen," zei Van Schaffelaar; „ik verwacht hem dus spoedig terug, ten minste vóór den avond; maar," vervolgde hij, zich bezinnend, „indien ik den Stadhouder wèl verstaan heb, dan is Ralph, de schaapherder, gevangen, en misschien zal Frank opnieuw zijn leven wagen voor niets; ongelukkig . . ."

Op dit oogenblik kwam Henri binnen, en zei: „Heer, de ruiters wachten uw bevelen." Toen noodigde Van Schaffelaar den smid uit, hem te volgen, en begaf zich naar buiten. Op de Kleine Drift stonden de Schaffelaars; de trommen werden geroerd, en de trompetten gestoken, zoodra hij naderde; doch zij lieten hun verwondering niet bemerken, toen zij hun aanvoerder zonder harnas en te voet zagen aankomen.

Met welgevallen zag Van Schaffelaar naar zijn ruiters; hij wenkte met de hand, en de trommen bij het voetvolk, en de trompetten bij het paardenvolk zwegen. Hierop zei hij luid en verstaanbaar:

„Mannen, wat ik te zeggen heb, betreft den dienst van mijnheer den Bisschop niet, maar mijzelf; verlaat dus uw gelederen, en gaat om mij heen staan; zoo dikwijls zijt gij tot mij gekomen om mij iets te vragen; nu kom ik met een verzoek tot u."

Vreemd zagen de ruiters op; maar zij voldeden aan zijn verlangen, terwijl zij

uitriepen: „Leve Van Schaffelaar!” De rijzige ruiters stonden achter de ruiters-knechten, en in het midden van deze gewapende macht bevond zich Van Schaffelaar, die op een grooten keisteen ging staan; naast hem, maar op den grond, stond Wouter.

„Mannen,” zei Van Schaffelaar, „een zwaar leed drukt mij; maar nu ik u zoo sterk en zoo vol moed om mij heen zie, wordt mijn hart gerust, en het durft weder hopen.” Weer liet zich een luid gejuich hooren; maar hij wenkte met de hand en de diepste stilte heerschte weer rondom hem. „Zij, die door haar deugd en goedheid het hart van uw aanvoerder gewonnen had, mijn bruid, de dochter van dezen braven man, mijn aanstaande echte vrouw, die reeds voor het bende-hoofd der Zwarte Ruiters het ouderlijk huis had moeten ontvluchten, en een schuilplaats gevonden had in het vrouwenklooster te Soest, dat door mijnheer David bijzonder beschermd wordt, zij is hedennacht door Perrol, mijn bijzonderen vijand, met geweld uit het heilige huis gesleept en naar Eemnes vervoerd.” „De dood voor Perrol!” riepen de Schaffelaars; maar Van Schaffelaar verzocht hen nog eens te zwijgen, en hij vervolgde: „De inneming van Eemnes, zoo noodig voor Holland zelf, voor het leger en voor de zaak van zijn Eerwaarde, is in den kriegsraad voorgesteld, maar afgestemd, en de hoop om mijn bruid te redden, vernietigd. Toen, mannen, heb ik aan den Stadhouder gezegd, dat ik alleen zou gaan; maar tevens, dat gij mij zoudt volgen, en dat wij het dorp zouden nemen of er voor dood blijven.”

„Leven de Schaffelaars! Weg met de Zwarte Bende!” schreeuwden de ruiters en sloegen dreigend op hun wapens.

„Mannen!” riep Van Schaffelaar, „geheel vrijwillig moet gij mij volgen naar de plaats, waar wij misschien allen zullen omkomen; het is geen bevel; gij zijt niet gehouden mij te volgen; zelfs heeft de Stadhouder gedreigd u te verhinderen met mij te gaan, en gij zult mogelijk eerst zijn benden moeten doorbreken, vóórdat de weg naar Eemnes ons geopend wordt.”

„Leve Van Schaffelaar! St. Maarten en Van Schaffelaar! Valt aan!” riepen de ruiters. „Weg met den Stadhouder! De dood voor de Zwarte Bende!” schreeuwden zij, en die het dichtstbij stonden, gaven hem en Wouter de hand, en beloofden het uiterste te zullen doen.

Nog eens sprak Van Schaffelaar, voordat zij weer in de gelederen terugtraden, en bewogen dankte hij hen voor hun toezegging en gehechtheid aan zijn persoon. In alle richtingen trad hij door den hoop, die hem omringde, en gaf den onderbevelhebbers de hand, terwijl hij hun tevens meedeelde, dat de ridder van Salazar beloofd had hem bij te staan.

Toen zij weer geschaard stonden, riep Van Schaffelaar zijn onderbevelhebbers bij zich, en gaf hun zijn bevelen. Op den Naarder en Laarder weg, zoowel als op de talrijke paden, benoorden Hilversum, werden nu, ver van het dorp verwijderd, voorposten uitgezet en de rijzige ruiters ontvingen bevel zich gereed te houden om dadelijk te kunnen opzitten.

Reeds eenigen tijd was Van Schaffelaar met den meester naar het huis van den boschbewaarder teruggekeerd, en terwijl Wouter, die eindelijk bemerkte had, dat hij zich door iets te eten, diende te versterken, zich innerlijk wapende, werd

Van Schaffelaar door Henri uiterlijk gewapend, dat is, zijn harnas werd hem aangedaan, en intusschen verklaarde hij aan den meester, waarom hij zijn boog- en roerschutters te voet naar de zijde van Eemnes gezonden had, om, zoodra hij kennis kreeg, dat er door den stadhouder volk op hem werd afgezonden, Hilversum te ontruimen, en langs den Lieberger weg het voetvolk te volgen.

Een bevelhebber van de stadhouderlijke lijfwacht, welke nu door den ruiter werd binnengeleid, die met hem van de voorposten op den Lagen Laarderweg naar het dorp was gereden, deed Van Schaffelaar zijn rede staken. Hij was echter niet weinig verheugd, toen deze hem uit naam van Joost van Lalain kwam zeggen, dat hij eindelijk, om aan het verlangen van zijn eigen hart en dat van zijn bevelhebbers en de aanvoerders der poorters genoeg te doen, had besloten, dezen nacht Eemnes met vereende macht aan te vallen.

Van Schaffelaar zei niet, dat hij vermoedde, dat de vrees van de Schaffelaars en de mannen van Salazar te zien zegevieren, den stadhouder van gedachte had doen veranderen; maar dankte den brenger voor de blijde boodschap, welke, na hem nog vele mededeelingen gedaan te hebben, vertrok.

„Gode zij dank!” riep Van Schaffelaar, „wij kunnen thans gerust den nacht zien naderen; hoewel ik nu niets voor mijn bruid doen kan, voordat ik mijn plicht als edelman en aanvoerder vervuld heb. O, hoe verlang ik naar het oogenblik, om Perrol te ontmoeten en Maria aan mijn hart te drukken!”

„Ik geloof het wel, want het gaat mij evenzoo,” antwoordde de meester. „Maar Jan, volg mijn raad, zet u hier neer, en eet en drink, terwijl ik eens ga zien of gij op uw wagens geen bijl hebt, die mij aanstaat; en als die burgemeester en zijn mannen van Naarden zoo vol vuur zijn, als gij gezegd hebt, dan zullen wij spoedig die versperringen voor de Schaffelaars wegruimen, en dan zal het zijn: „Sla dood, Van Schaffelaar!” — of ik wil geen Wouter heeten.”

Toen de meester vertrokken was, zette Van Schaffelaar zich neer, maar niet om spijs en drank te nuttigen; hij berekende de uren, die er nog verlopen moesten, voordat hij het bevel tot den aanval zou kunnen geven, en dacht aan zijn bruid.

* * *

II.

EEMNES.

*Maar schrikkelijk rolt het stormgerucht
En 't wraakgeschreeuw in 't rond,
De donder perst en scheurt de lucht,
En daverd langs den grond.*

*Hij beukt en kneust wat naken mag,
En blakert ze aan zijn brand,
En stort en smakt met bouw en slag
Er honderd meer in 't zand.*

H. TOLLENS Cz.

De sluier van den nacht had zich over het aardrijk verspreid, en oogenschijnlijk scheen ook in Eemnes alles in een diepe rust gedompeld. Hier en daar was eenig beschonken volk in de huizen op de been, en terwijl er geen droppel jenever in het geheele dorp te vinden was, droegen de wijn en het bier alleen de schuld van deze onmatigheid. Zij, die in de woningen waren, welke voor wachthuizen dienden, vermaakten zich met spreken, drinken en spelen.

In een vrij ruim, boersch vertrek, zaten eenige Zwarte Ruiters rondom het vuur. Het huis, waar deze mannen zaten, stond in het noordelijk gedeelte van het dorp, in de nabijheid van de versperringen, die Frank met den boer was doorgekomen, en een houten beschot, dat een eind wegs door het vertrek liep, beveiligde hen, die bij het vuur zaten, tegen den tocht van de deur, maar liet daardoor ook het overige gedeelte in het duister; want er was geen licht dan van het hout, dat op den haardsteen brandde.

„Wij liggen hier beter, Rogardo,” zei een der ruiters. „Messire Perrol heeft gelijk gehad dit gedeelte van het dorp in te nemen; de woningen en stallen zijn hier grooter en beter ingericht, en wij liggen hier dicht bij Laren,” eindigde hij lachend.

Rogardo beaamde dit en merkte op, dat den Zwarten Ruiters altijd de beste plaats toekwam. Een hunner, die afwezig geweest was, keerde nu terug en Rogardo vroeg: „Hoe maakt de vent het, Wilhelm? Is hij nog even stom als dezen morgen?”

„Gewis,” hernam deze, „de oude bedelaar bromde slechts, toen ik hem met mijn spoor in de zijde aanraakte; de touwen, waarmee hij gebonden is, zitten nog zoo vast als een muur, hoewel de domme dorpingen en zelfs de mannen van

Wachtendonck zeiden, dat hij zich wel zou weten vrij te maken. Een leelijke hond, die van het water droop, is in de kamer gedrongen; hij zat vóór de deur te wachten; zou het mijnheer satan ook zijn?"

„Ha, ha,” lachte Rogardo, „dat heeft geen nood. Jammer maar, dat Froccard niet bij de hand was, anders ware het nu al met den boef gedaan.”

„Bij St. Veit, ik heb lang met mijn speer in Duitschland gediend,” zei Wilhelm, „maar er zijn hier al rare makkers onder ons. Onze aanvoerder is een liefhebber van knappe meisjes, en hij bekreunt er zich niet veel om of zijn liefde haar aanstaat; het schoone kind, dat hier in huis gevangen zit, had toch beter lot verdiend; ik hoorde haar zuchten, toen ik voorbij het kamertje ging, en gevoelde lust om haar te troosten.”

„En om kennis te maken met Froccard?” vroeg Rogardo lachend.

„Indien het was om met hem te vechten, waarom niet?” riep Wilhelm. „Ik vind haar zoo lief, dat, als ik wist, dat de oude landlooper gelijk had, toen hij mij zei, dat ik nader aan den dood was dan hij, ik er eens een kansje op zou wagen, ten spijt van Froccard.”

„Indien gij uw leven liefhebt, dan laat gij die malle grappen varen,” zei Rogardo. „De oude leugenaar wist misschien iets van den kriegsraad, die in het leger gehouden zou worden; maar er is voor goed tijding, dat er niets beslist is, zooals wel te denken was; wij slapen dezen nacht gerust.”

Een kan wijn ging van mond tot mond rond; toen zei Rogardo, die een weinig spraakzamer begon te worden dan anders: „Ha, heeft de Tuimelaar u daarvan gesproken, Wilhelm? Heeft hij u wel eens verhaald van Giulia? *Per Bacca!* Dat is het mooiste nonnetje geweest, dat ik ooit gezien heb. Te Milaan haalde hij haar uit een klooster; maar zij was van vorstelijke afkomst, en dacht dat Messire Perrol van even edele geboorte was. Zij zag zich bedrogen, toen zij, in plaats van de vrouw van een voornaam edelman uit Frankrijk, de bijzit werd van een eenvoudigen, ofschoon beroemden condottier.”

„Maar die, bij St. Michiel, niet lang duurde,” vervolgde Rogardo. „De treurigheid van die lieve Giulia beviel den aanvoerder niet; zij was trotsch, en matigde zich een gezag over ons aan, dat lastig begon te worden, toen zij gelukkig ook haar schaker zijn bedrog verweet, en zich tegen hem verzette. Na een hevigen twist gedurende een zekeren nacht, kreeg ik den volgenden morgen bevel haar in een overdekte kar of een gesloten wagen naar de plaats van bestemming te voeren. Ha, ha, dat was anders dan mij te laten hangen, zooals zij hem verzocht had, en Messire Perrol zei haar nog, toen wij hem verlieten: „Gij hebt mij zoo dikwijls verweten, dat ik u uit uw klooster gelokt heb, dat ik waarlijk niets beters weet, dan u er weer heen te zenden. Vaarwel, Giulia, en bid voor de zonden, die wij begaan hebben; maar als men u inmetstelt, zooals ik vrees, dan zal het gebed niet lang zijn.” Toen riep hij: „Voorwaarts, Rogardo, naar Milaan, en draag zorg de boetvaardige Magdalena niet te verliezen.”

„En bracht gij haar naar hetzelfde klooster terug, waar een vreeselijke dood haar wachtte?” vroeg Wilhelm.

„Zeer zeker,” hernam Rogardo; „het was immers den wil van Messire Perrol; ofschoon ik misschien den moed niet zou hebben om het te doen, indien zij

altijd vriendelijk was geweest. O, zij was niet zoo bemind als de moeder der Zwarte Bende, en toch, waar is zij!... Hei, schuif dien wijn eens wat hier heen!" De makkers van Rogardo stonden op, toen hij zweeg; zij stelden misschien niet veel belang in wat hij zei, of gaven er uit voorzichtigheid liever de voorkeur aan om te gaan slapen; zij wenschten hem tenminste goeden nacht en vertrouwen. „Nu de kan leeg is, gaan zij heen," bromde Rogardo; maar Wilhelm troostte hem, dat hij nog wat bewaard had; en toen hij de kan opnieuw had gevuld zette hij ze tusschen hen beiden in, stookte het vuur op. Rogardo antwoordde nu zacht op een vraag van Wilhelm, die weten wilde, waar Perrol de moeder van de Zwarte Bende het eerst gezien had: „Het was op een groot feest, vriend Wilhelm, als ik mij ten minste wel herinner; op het schoone kasteel, dat de edelman, die haar had opgevoed, destijds bewoonde. Later toen Ganita volgens haar belofte, een zijdeur opende, en Messire Perrol tegemoet snelde, sloot hij haar in zijn armen en nam den sleutel uit haar hand om de deur voor haar te sluiten, en hem daarna weg te werpen. Zoodra Perrol niet met dat gedeelte van ons, dat hem zou vergezellen, ver genoeg verwijderd was, openden wij de deur, en stormden naar binnen.

„Een onberekenbare buit viel in onze handen, en niemand heeft ooit geweten, dat wij er des nachts geweest zijn; want al wat leefde werd neergestooten, en de doode lichamen en het geplunderde gebouw, dat op vele plaatsen aangestoken werd, verbrandden zonder enig spoor van onzen strooptocht achter te laten; zelfs Ganita werd er niets van gewaar, voordat Perrol het haar verhaalde, toen na verloop van tijd zijn liefde verdwenen en in haat veranderd was." Wilhelm, die zeer nieuwsgierig scheen te zijn, deed nog meer vragen, waarop Rogardo schoorvoetend antwoordde; maar toch zei hij, na gedronken en, zijn muts tusschen zich en het vuur houdend, rondgezien te hebben:

„Voor den satan, vriend Wilhelm, waarom hebt gij het niet aan den Tuimelaar gevraagd? Want dat zijn halszaken; en voor geen geld wilde ik, dat Messire Perrol reeds gehoord had, wat ik gezegd heb; maar wij zijn alleen: schik wat naderbij en luister. Gij weet, dat de moeder van de Zwarte Bende door ons geëerd en bemind werd. O, het was een goed soort wijf, en kundig en gediensig om een kranken of een gekwetsten ruiter te verplegen, want zij was niet zoo trotsch als Giulia, en beminde Perrol, hoewel hij haar ruw en koel behandelde, nadat zijn genegenheid, die zelden lang op één voorwerp gevestigd bleef, verdwenen was. Wij waren toen in Frankrijk. Walson, die toen reeds bij hem was, vond zeker behagen in haar; want op zekeren dag, dat hij met Perrol zat te zuipen, en ik de wacht had, hoorde ik hem, toen deze aanvoerder in verwenschingen tegen Ganita uitbarstte, aan dezen voorstellen, haar aan hem af te staan; en na een woordenwisseling moest ik binnentreden, en ontving last haar te roepen. Zij kwam, onwetend wat er met haar zou gebeuren; en ik hoorde Messire Perrol haar zeggen, dat zijn luitenant Sir Walson op haar verliefd was, en dat hij haar aan hem had afgestaan voor een paard, dat de luitenant onlangs een Spaanschen edelman ontnomen had, en haar bevel gevend om voortaan alle liefde voor hem op den luitenant over te dragen. Ik hoorde haar jammeren en spreken, hem dreigen en vloeken; spoedig ging de deur van de

kamer open, en Ganita nam de vlucht, terwijl Walson den aanvoerder verzocht haar den tijd te geven, om zich te bedenken. Sindsdien sprak Perrol haar niet meer toe, en scheen het gebeurde te hebben vergeten; en, zooals ik wel verwacht had, stelde Walson tevergeefs alles in het werk, om haar genegenheid te winnen; maar zij bleef bij de bende; want zij beminde nog altijd den aanvoerder, evenals de hond, dien men slaat, en die toch terugkeert: de heidens zijn honden, ha, ha! Maar op zekeren nacht, toen wij ons in een verlaten klooster gehuisvest hadden, en er dachten te blijven, kregen wij plotseling bevel, in het holst van den nacht op te breken. Toen wij het klooster reeds ver achter ons hadden, zagen wij, dat de vlam van onze wachtvuren het hout moest hebben aangestoken, dat wij bijeenverzameld hadden, en zoodra wij des morgens ons leger bij een dorp opsloegen, verspreidde zich het gerucht, dat de moeder van de Zwarte Bende niet in haar wagen was gevonden, en niemand iets van haar wist. Allerlei gissingen werden er gemaakt: men vertelde elkander in het geheim, dat Messire Perrol en Walson dien nacht meer dan ooit gedronken hadden, en dat de aanvoerder toen zelf Ganita was gaan halen, en haar naar het gewelf gevoerd had, waar Walson hem wachtte; dat de vlammen, die wij gezien hadden, door het getraliede raam van dat gewelf te voorschijn waren gekomen. Sommigen meenden Perrol en Walson het laatst uit het klooster te hebben zien treden, terwijl zij hevig vloekten, en dat de eerste zijn hand met een doek omwonden had, en Ganita verdwenen was. Dit alles maakte, dat niemand durfde vragen waar zij was; te meer, toen Walson bevel gaf den wagen, dien zij gebruikt had, te verkoopen.

„Daarna ontving Messire Perrol, bij een feest van vele voorname krijgslieden en edelen,” vervolgde Rigardo, „den bijnaam van Perrol met de Roode Hand, en van dat oogenblik af draagt hij altijd een handschoen aan zijn rechterhand. Hij, die hem dien bijnaam gaf, hoewel sommigen vermoeden, dat een edele vrouw hem het eerst zoo genoemd heeft, was de eerste, wien deze naam het leven kostte; en daar sindsdien ook eenige Zwarte Ruiters, alleen om het uiten van dien naam, gehangen zijn, is het beter er niet aan te denken, laat staan er over te spreken.”

Toen Rogardo zweeg, zei Wilhelm, die met aandacht geluisterd had: „Zeg mij eens hoe de Roode Hand er wel uitziet.” Maar zijn makker, die de kan met beide handen ophief en dronk, zweeg, zelfs toen hij snel de kan weer neerzette; een rilling scheen den man van wapenen te bevangen, terwijl hij langs het vuur met strakke blikken in het vertrek staarde.

„Wat wil dat zeggen?” vroeg Wilhelm verwonderd; maar hij ontving toch antwoord, hoewel zijn makker zweeg; want iemand riep streng en dicht bij hem: „Het wil zooveel zeggen, ellendeling, dat gij morgen zult worden opgeknoopt!” Met schrik zag Wilhelm achter zich en hij werd nu Sir Walson gewaar, die over het planken afschutsel heenzag, en, na nog een dreigenden blik op hen te hebben geworpen, vertrok.

„Morgen wacht u, en mij dus mogelijk ook, het lot om door Froccard te worden opgeknoopt,” zei Rogardo somber en wrevelig grimlachend. „Voor den duivel! Die verdoemde monnik zal wat te doen hebben; hé, de oude kerel is er immers

ook nog, zoo hij niet verdwijnt, want hij zal dan toch gelijk hebben; morgen wacht u de strop, Duitsche jongen!"

Wilhelm scheen geheel terneergeslagen; toch vatte hij een oogenblik daarna de kan aan, dronk en riep toen: „Indien het zoo zijn moet, dan wil ik ten minste niet sterven, voordat ik de deern gekust heb, die hier gevangen zit, en mogelijk gelukt het mij nog wel vóór den morgen het dorp te ontvluchten.”

Rogardo overdacht ook wat hem te doen stond; maar daar Walson hem niet scheen bedoeld te hebben, wist hij niet of hij blijven of gaan moest, en verwachtte zelfs elk oogenblik eenige van zijn makkers te zien binnenkomen, om hem gevangen te nemen. De verschijning van den luitenant had zijn roes doen verdwijnen, evenals allen lust om te drinken, en hij wachtte in een sombere stemming zijn lot af, terwijl zijn makker, door herhaalde teugen, trachtte te vergeten, wat er was voorgevallen.

Een volmaakte rust heerschte er in het dorp, toen de zuidelijke torenklok een oogenblik daarna begon te slaan; maar eer de klank van den laatsten slag zich over het verdronken veld verloren had, gaf de noordelijke kerktorenklok antwoord, en daarna werd weer alles stil; alleen liet zich nu en dan bij de versperringen eenig gerucht en het toeroepen van de schildwachten hooren.

Indien zij, die op de kerktorens de wacht hielden, minder vertrouwd hadden op de rust van den vijand, en de sterkte van het dorp, zouden zij misschien, ondanks de diepe duisternis, gezien of liever vermoed hebben, dat er iets vreemd in den omtrek plaats had.

Het was alsof men langs den Wakkerdijk en de Vikevoortsche-steeg, die, voor den opmerkzamen beschouwer, flauw, doch nog een eind van de ondergelopen landerijen te onderscheiden waren, iets zag bewegen, dat nog zwarter, of van een andere kleur was dan de dijk en de Steeg. Langzaam, doch gestadig, verdween de kleur van de wegen onder deze nieuwe tint. Het was alsof twee slangen het dorp zochten te naderen, die zacht langs de Vikevoortsche-steeg en langs den dijk voortschuifelden, om het dorp in den slaap te overvallen, en met haar lichaam te omstrengelen en te verworgen. Slechts een zacht en bijna onmerkbaar geluid liet zich hooren. Ook aan het einde van de Biersteeg en den Zijdwind scheen uit het donker van den nacht een aantocht te geschieden; maar deze wezens schenen van een anderen aard; niet gelijkmatig was hun voortgang; soms scheen een gedeelte van hun lichaam te verdwijnen, en zich in de water-massa te verliezen; 't was alsof deze watermonsters zich ophielden om onderweg te dartelen en te spelen.

Het was meer dan tijd voor de wachters op den toren om den stormklok te luiden; want zelfs langs de Meenesteeg werd het dorp bedreigd door een nieuwen vijand, die wel het laatst, maar nu ook met spoed scheen voort te snellen; doch de wachters sliepen op den toren.

Toen was het alsof het monster eindelijk de uiterste versperring aan de noord-zijde bereikte, en er zijn tanden inzette, om de stormpalen neer te halen; maar tegelijk met het kraken van het hout, hoorde men ook het geschreeuw van de bewakers der versperring, plotseling vertoonde zich een vlam; het geluid van een ontploffing rolde over de vlakke en een zware bus werd losgebrand.

Terwijl de ontstelde wacht de klok begon te trekken, en het gekraak der stormpalen zich mengde met het geschreeuw der verdedigers van de werken, ver- toonde zich buiten het dorp een klein licht, dat zich scheen te vermenigvuldigen. Niet lang daarna volgde de eene losbarsting op de andere, en verdoofde elk ander geluid, behalve dat van het lossen der zware bussen, en het naar en een- tonig gelui van de noodklok.

Zoodra het geluid van het lossen der bus zich aan het noordelijk deel had laten hooren, riep iemand, die op een groot zwart paard aan het hoofd van een groote bende ruiters op de Vikevoortsche-steeg, en niet ver van den Wakkerdijk stond: „Ziedaar, Goddank! Messire Salazar, die den aanval doet, ga dus vooruit, meester, maar wees voorzichtig!” Deze woorden schenen zich te richten tot een man, die naast hem stond, en, met de bijl op den schouder, met zijn handen op den zadelboom rustte. Zonder te antwoorden, verliet deze den ruiter, drong door het voetvolk heen, dat vóór de rijzige ruiters stond, plaatste zich aan het hoofd, en riep: „Volg mij, mannen van Naarden! Vooruit! Weg met dat paalwerk!”

Het was Wouter, die welgemoed en zonder vrees vooruit ging, en gevolgd door de poorters van Naarden en een deel van het voetvolk der Schaffelaren naar de versperring snelde. Ook aan deze zijde liet zich reeds de alarmklok hooren, en soms verhief zich boven dat geluid en het verwarde geweld, dat aan de andere zijde van het dorp heerschte, het geschreeuw der soldeniers en gevluchte burgers, die toesnelden om de werken te helpen verdedigen.

Een vierkant van stormpalen, dat alleen aan de dorpszijde openlag, en slechts nauwe doorgangen bevatte op den Wakkerdijk, de Vikevoortsche-steeg en de gemeenschap langs de Dragenburger-Graft, werd nu plotseling van drie zijden te gelijk aangevallen; want zoodra Wouter zijn stem had doen hooren, be- antwoordde het volk, dat langs den anderen weg en dijk was gekomen, zijn ge- schreeuw en stormde voorwaarts.

De pijlen van hand- en voetbogen snorden nu langs de wegen, de kolfroeren werden losgebrand, en hoewel de aanvallers buiten het bereik van het geschut stonden, dat op het kerkhof lag, droegen de kogels der bussen en slangen van de tweede versperring toch achter de Graft tot de Vikevoortsche-steeg, en drongen door de gelederen van de rijzige en ander ruiters, die in een gesloten massa geschaard stonden, en het alleen nu en dan nog omzichtig waagden, een pijl of kogel op den vijand af te zenden.

Bijna zonder verhindering beklom Wouter, trouw bijgestaan door degenen, die met hem waren, de zijde, waar de palen stonden, die nog van geen borstwering voorzien waren.

Nu moest men zich met de eene hand aan een paal vasthouden, om op een anderen te houwen, of, er tusschen door, den vijand het hoofd te kloven, en zichzelf te verdedigen; zelfs grepen soms twee of drie mannen denzelfden paal bij het bovenste einde aan, en rukten dien door de zwaarte van hun lichamen naar beneden. De meester drong het eerst met opgeheven bijl onder het roepen: „Zege! Zege! De verschansing is gewonnen!” naar binnen; terzelfdertijd be- zweek ook het paalwerk op den Wakkerdijk, en zij die hier gestaan hadden,

namen de vlucht, in de hoop de tweede versperring te bereiken. Zoodra men echter daar vernomen had, dat de voorpost verbroken was, werden de slagboomen gesloten, en met een hevig vuur van roeren en bussen trachtte men de vijanden te verdrijven.

Door de pijlen en kogels van hun eigen volk neergeworpen, bleef er niets over voor hen, die het onderspit dolven, dan zich in den moerassigen waterpoel te werpen, waar hen een akelige dood wachtte, of zich dood te vechten; sommigen schenen het laatste boven het eerste te verkiezen; en toen al het voetvolk der bende van Van Schaffelaar was binnengedrongen, bood men weldra geen tegenstand meer, maar werd Wouter's stem gehoord, die riep: „Die mij liefheeft, volg mij! Hoezee! Daar is Van Schaffelaar! Waar zijn de Zwarte Ruiters?” Hetzij om de aanvallers te verkennen of hun afbreuk te doen, wierpen de verdedigers met daartoe dienstige werktuigen brandende stroo- en takkenbossen, ja zelfs steenen over de versperring en binnen de reeds ingenomen verschansing.

De ruiter, die vóór den aanval met Wouter gesproken had, reed nu door de omvergehaalde stormpalen binnen het vierkant; het was Van Schaffelaar, die met zijn oog snel alles overzag en riep: „Terug, ruiters! Schaart u meer achterwaarts, totdat het tijd is om aan te vallen,” en het volk, dat niet behulpzaam kon zijn in het vermeesteren der verschansing en den eenmaal gewonnen grond niet had willen verlaten, trad achteruit en meer buiten het bereik van het geschut. De kogels floten om den ruiter en het paard, dat evenals zijn meester, ongeduldig op het oogenblik wachtte om vooruit te kunnen gaan; de pijlen vlogen langs hen heen, of drongen diep in den grond, en brachten nieuwe wonden toe aan de reeds verslagen krijgslieden. Zelfs de zware steenen en ijzeren kogels van de bussen op het kerkhof, en de bouten van de windasbogen drongen tot hier door; maar het gevecht aan de versperring boezemde hem zooveel belang in, dat hij geen acht gaf op het gevaar, dat hem hier dreigde. Hij luisterde, of hij de stem van Perrol of het veldgescheeuw der Zwarte Bende ook hoorde; maar het was tevergeefs; het geschreeuw van de aanvallers en de verdedigers vereenigde zich zoozeer met het geklep van de klok en de losbarstingen der slangen en bussen, dat hij niets kon onderscheiden; en toch meende hij aan zijn linkerhand, bezijden het dorp, over de watervlakte, ook het losbranden van kolfroeren te hooren. Tot zijn bevreemding herkende hij in de mannen, die dood of stervend rondom hem lagen, geen ruiters der Zwarte Bende, en het verwonderde hem, dat Perrol de uiterste verschansing door ander krijgsvolk had laten bezetten, en dat Frank dit niet gezegd had.

De gedachte aan Maria, die door elk oogenblik tijdverlies des te langer in de handen van Perrol bleef, en de lust, dien hij gevoelde om zelf het zwaard te trekken, deden hem vooruit rijden. Hij zag, hoe Wouter, met de mannen van Naarden en een aantal van zijn ruiters, halverwege in het water stonden, en met hun bijlen en koevoeten de versperring trachtten neer te houwen en te verbreken; want wat zij aan rijs en planken hadden meegevoerd, was niet toereikend om de Drakenburger Graft vóór den slagboom te vullen.

„Sedert het licht is, gaat het niet goed, Jan!” schreeuwde Wouter, die Van

Schaffelaar zag naderen. „Zie, daar valt weer een dappere borst; ga in Gods naam terug!”

„Houd stand, Wouter!” riep Van Schaffelaar; „bij mijnheer St. Maarten! Ik zal u laten bijstaan.” Toen reed hij terug naar de ruiterknechten, die hij achteruit had laten gaan, en riep: „Voortgerukt, mannen, tot aan de gracht; de boogschutters vooraan! Brengt het vuur van den vijand tot zwijgen. En gij, piekdragers, begeeft u te water en beschermt de werklieden!” Snel, en hoewel er eenige vielen, rukten de ruiterknechten, die met pieken gewapend waren, tot aan de gracht voort, mengden zich onder de poorters van Naarden en hun makers, en volbrachten den last, die hun gegeven was. De voetboogschutters zetten hun schilden vóór zich neer, legden de pijlen vóór zich, en schoten zoo spoedig mogelijk op het volk, dat de versperring verdedigde. Achter hen stonden de kolfroerdragers, die niets deden dan laden en losbranden, en het vreeselijk geweld en de dichte rook deden hooren en zien vergaan.

Inmiddels waren de rijzige ruiters ook binnen het vierkant gereden; de mannen van wapenen of lansvoerders stonden vooraan, en daarna de boogschutters en handbusschutters; de eersten hadden hun helmen gesloten. Vóór hen wachtte Van Schaffelaar met ongeduld, dat de versperringen wijd genoeg geopend zouden zijn, om hen door te laten. Zijn knaap Henri was vlak achter hem; ter zijde van de ruiters stonden de trompetters, en iets meer naar achteren de trommelslagers, die door het roeren der trommen het leven trachtten te vergrooten, dat vooral in dien tijd tot de kunst van oorlogvoeren behoorde. Een tiental ruiterknechten waren bezig met het verwijden van de opening in de stormpalen op de Vikevoortsche-steeg, opdat de legerwagens van de bende, waarin allerhande wapenen en werktuigen waren, de ruiters zouden kunnen volgen.

Eindelijk liet zich een luid vreugdegejuich aan de gracht hooren: „Leve Naarden! Schaffelaar val aan!” klonk het, en het vuur der bisschoppelijke ruiters scheen te verminderen. Toen riep Van Schaffelaar luid en trok zijn zwaard: „Ter zijde, boogschutters! Maakt plaats, ruiters!” en zij weken ter zijde. „Volgt mij, mannen, en zit vast! Schaffelaar, val aan!”

„Van Schaffelaar en St. Maarten! Leve Van Schaffelaar! De dood aan de Zwarte Bende!” riepen de ruiters. De trompetters bliezen; de grond dreunde onder de zich snel vooruitstortende geharnaste paarden en mannen; en midden door de kolfroer- en boogschutters, de piekeniers en de poorters van Naarden, drong Van Schaffelaar, over de nauwelijks half gevulde gracht, door den verbrijzelden slagboom. Zijn paard had moeite de overzijde te bereiken, te meer daar men het met hellebaarden en pieken trachtte tegen te houden, en zijn achterpooten in het natte rijs verward bleven; maar toen Moor de sporen voelde, sprong hij voorwaarts, en een houw, welke Van Schaffelaar voor zich en langs de borst van het paard deed, veroorzaakte, dat twee dergenen, die het wilden tegenhouden, neervielen.

Met gevelde speer volgden hem zijn ruiters en toen degenen, die de versperring verdedigd hadden, bemerkten, dat het hun onmogelijk zou zijn, het paardenvolk tegen te houden of terug te drijven, wilden zij trachten zich te redden; doch hun aanvoerder riep: „Staat vast, mannen van Wachtendonck! Sluit aan! Sluit

aan! Legt aan de lont! Vuur!" en de meesten gehoorzaamden. Maar eer de mannen van Wachtendonck Van Schaffelaar met een laag van hun kolfroeren konden begroeten, riep hij: „Voor Van Schaffelaar en St. Maarten, volg mij! en gaf Moor de sporen. De ruiters herhaalden dien kreet, en zij wierpen het voetvolk overhoop, dat toen alleen aan vluchten denken kon.

De meesten liepen bijna zoo snel als de paarden, en trachten zich naar het kerkhof of binnen de laatste versperring te redden; maar hun poging was vruchteloos. Wel bereikten velen vóór de ruiters den ingang tot het kerkhof; maar deze was reeds gesloten, en ook de versperring op den dijk werd niet voor hen geopend. Doch hun smeeken om den slagboom te openen, duurde niet lang; want de Schaffelaars, die met lossen teugel vooruitsnelden, en spoedig de tusschenruimte tusschen het dorp en den veroverden slagboom hadden afgelegd, bereikten hen, en zij werden letterlijk tegen de versperring verpletterd. Slechts weinigen gelukte het, over de lijken van hun makkers, die in de doorsnijding gedreven waren, en haar hier met hun lichamen gevuld hadden, tegen de stormpalen op te klauteren, en zich zoo te redden, hoewel velen nog door de ruiters, die tot aan de gracht genaderd waren, er met hun speren werden afgestooten. „Terug! Leven de schutters van St. Aagten!" riepen degenen, die achter de versperring stonden, en de ruiters werden begroet door een menigte pijlen; het waren de mannen van Soest, die om hun dapperheid en kunde in het boogschieten beroemd waren, en hier meehielpen weerstand te bieden, en op bevel van Van Schaffelaar zwenkten zijn ruiters en keerden terug.

Wouter snelde hem nu reeds voorbij naar de laatste versperring en riep: „Wij zullen die ook onder den voet werpen, Van Schaffelaar, en dan is Eemnes gewonnen."

„Doe zoo, meester!" riep hem Van Schaffelaar na; „o, de tijd valt mij zoo lang." Toen reed hij naar zijn ruiterknechten, die nieuwe bevelen wachtten, en gelastte hun om evenals te voren, gedurig de bezetting van het kerkhof en de versperring met hun kogels en pijlen te verontrusten.

„Henri," zei Van Schaffelaar toen tot den knaap, die trouw bij hem gebleven was; „ik ben over u tevreden, maar zie eens, dat gij van een der ongelukkigen, die daar liggen en misschien nog niet allen dood zijn, verneemt, waar Perrol gebleven is."

De knaap stapte af, en Van Schaffelaar reed snel terug, om te zien, of het krijgsvolk van het leger, dat zijn bende zou volgen, nog niet was aangekomen. Tot zijn vreugde was het er reeds, en hij verzocht de aanvoerder hun volk te gelasten het kerkhof aan alle kanten aan te grijpen. Als een vaste burcht en vooral ontzagwekkend door zijn hooge ligging en de menigte windasbogen, bussen en slangen, die er op lagen, bestreek dit kerkhof den geheelen dijk en de versperring, die nu nog moest veroverd worden.

Bij tusschenpoozen hoorde hij nu ook weer aan zijn linkerzijde het geluid van vuurwapenen, en hij zag nu en dan op eenigen afstand het licht der losbarstingen.

Henri voegde zich nu bij hem, en zei: „Heer, ik heb een hunner aangetroffen, die nog kon spreken; hij heeft mij gezegd, dat die van de Zwarte Bende op

het andere eind van het dorp liggen; zij zijn vóór den middag van kwartier veranderd."

Van Schaffelaar antwoordde niet; maar sloeg met zijn vuist op de dijsstukken van zijn harnas, en de gedachte, dat Maria aan het andere einde van het dorp was, en dat een ander Perrol zou bevechten en misschien neervellen, vervulde zijn hart met droefheid en toorn.

De overdenkingen, die snel voor zijn geest opkwamen, werden opeens afgebroken door de voetstappen van een menigte lieden, die van de zijde der versperring haastig naderden. „Geef acht, mannen!" riep hij snel, en hield zich gereed om Moor de sporen te geven, en zijn slagzwaard op te heffen; want hij wist niet, of de vijand het waagde een uitval te doen, of dat het zijn eigen volk was, dat terug werd gedreven. Niet lang duurde zijn onzekerheid; want Wouter trad uit den rook op hem toe, gevolgd door degenen, die onder zijn aanvoering werkzaam geweest waren, en zei: „Ik heb nog geen Zwarte Ruiter gezien; maar ik zou toch zeggen, dat zij den slagboom verdedigen. Misschien is Perrol op het kerkhof; want hun vuur is niet te verdragen. Hier zijn wij terug; het zou voor God niet te verantwoorden zijn, deze dappere mannen langer nutteloos bloot te stellen; bij St. Eloy, Van Schaffelaar, de moed helpt hier niet!"

„Ha!" riep Van Schaffelaar. „Maar neen, Wouter," vervolgde hij, „Perrol is hier niet; hij zou zoo lafhartig niet geweest zijn, ons de versperringen te hebben laten nemen, en deze ongelukkigen neer te laten houwen, zonder een uitval te doen om ons terug te werpen, en de werken te hernemen. Maar wacht, meester, weldra zullen de bijlen van deze dapperen dat paalwerk neerhouwen: dat vuur moet ophouden, al zouden mijn rijzigers afzitten, en het kerkhof met storm overen!"

Toen verhief hij zijn stem, en riep snel en bevelend: „Heidaar! Weg met de duisternis! Steekt die huizen in brand! Bij St. Maarten! Van Schaffelaar zal vechten bij het licht van de vlam!" Terwijl zijn last volbracht werd, reed hij terug naar het voetvolk van het leger, dat vooruitgerukt was, en waarvan de voorsten zich vergenoegden met op het kerkhof te vuren, met hun roeren en de slangen, die bij de verschansing waren vermeesterd, maar ook niets meer deden. „Bij God, Heeren!" riep Van Schaffelaar tegen de aanvoerders, „had ik u niet verzocht dat kerkhof te overheersen? Gij verspilt tijd en kloverkruit; ziet gij niet, dat mijn rijzigers allen zullen omkomen, indien dit niet verandert? Want de poorters van Naarden hebben reeds de wijk moeten nemen; het is hier op den dijk niet te houden. Keert naar uw kwartieren terug, indien gij het lijf niet wagen durft, en wij zullen hier alleen sterven of alleen de zege behalen. Indien gij niet vooruitgaat, dan zal ik afstijgen; maar mijn rijzigers zijn niet geschikt den wal te beklimmen. Bij mijnheer St. Maarten, wat zult gij zonder paardenvolk uitrichten, als ik en mijn mannen er niet meer zullen zijn?"

„Wij verlangen niets liever, Heer, dan het kerkhof in te nemen," antwoordde één hunner; „maar het vuur der slangen is zoo hevig, en de bouten vallen zoo dicht, dat..."

„Dat alleen een algemeene aanval kan helpen," hernam Van Schaffelaar, hem in de reden vallend; „loopt storm en het vuur zal ophouden!" en hij riep met ver-

WOUTER IN DEN STRIJD OM EEMNES

heffing van stem: „Vooruit, mannen! Vooruit het voetvolk! De voornaamste buit is het kerkhof! Vooruit met de stormladders! Holland, valt aan!”

De stem der aanvoerders herhaalde dezen wapenkreet, en zelf het voorbeeld gevend, snelden zij nu zonder vrees te midden van kogels en pijlen vooruit.

„Dat zal helpen, Wouter,” zei Van Schaffelaar, die bij hem stil hield, „en wij zullen weldra met vrucht vooruit kunnen gaan. Zoek een scherpe bijl voor mij uit, en ik zal met u gaan.”

Maar de meester antwoordde snel: „Nee, Jan, dat nooit! Denkt gij niet dat Wouter evengoed als gij de bijl kan voeren? Maria is mijn dochter; ik waag met vreugd mijn leven, één van ons beiden is genoeg; in alle gevalle, Van Schaffelaar, kus haar en Martha voor mij. Ik groet u, Jan!”

Van Schaffelaar drukte hem de hand; maar zijn hart was te vol, hij kon niet antwoorden. Ook de meester onderdrukte de angstige gevoelens, die zijn ruw gemoed aangrepen, en hij riep met een sterke stem: „Zullen die knapen van Soest en de schobbejakken, die achter de palen staan, nog langer op ons wachten? Nee! Vooruit, mannen van Naarden! Volg mij! Ditmaal breken wij er door! Naarden en Van Schaffelaar, vooruit!”

Met verschen moed snelde hij nu voorwaarts, gevolgd door degenen, waarover hij zich door zijn bedaarden moed en zijn handigheid met de bijl een zeker gezag had verworven, en Van Schaffelaar zond hem nog ter versterking een hoop Gooilanders achterna, die juist, met den vader van Kars aan hun spits, langs hem heentrokken. Een oogenblik daarna kon hij alles goed overzien; want de huizen stonden in volle vlam, en een helder licht verspreidde zich over de plaats van het gevecht, die tot nog toe zoo duister geweest was. Met meer zekerheid vielen nu slagen en schoten.

Met vreugde zag Van Schaffelaar, dat het volk, hoewel wat laat, toch met moed en vastberadenheid tot den storm gesneld was, en dat hun aanvoerders aan hun spitsen streden.

„Oostenrijk en Bourgondië!” riepen de soldeniers. „Holland! Holland!” de poorters en schutters der steden. „Valt aan! Loopt storm!” klonk het.

„Terug voor Zuilen, Utrecht en Wachtendonck!” riep men van binnen, terwijl men dapper weerstand bood.

Het vuur der bussen en slangen, hoewel thans minder hevig, hield toch nog niet geheel op, terwijl de huizen brandden en de rook in dikke wolken rechtstandig opsteeg, daar er bijna geen wind was. De versperring was in een gestadigen kruitdamp verborgen; Van Schaffelaar kon dus niet zien, wat dáár voorviel; evenals bij de reeds vermeesterde, stonden zijn boogschutters en busschieters er voor, en schoten met pijlen en kogels op de verdedigers. De vijanden stonden vlak tegenover elkander. De Schaffelaars volbrachten zonder morren wat hun was bevolen; maar ook de mannen van Eemnes stonden onwrikbaar. Nu en dan echter zag Van Schaffelaar zijn mannen staan, als de damp meer optrok; maar dan zag hij ook een kleine beweging in hun gelederen, en hij hoorde de slangen lossen, die achter de borstwering van den slagboom op hun raderen of balken lagen, en de kogels drongen tot hem door, woelden den grond voor de pooten van zijn strijdhengst om, en deden de aarde en het slijk om hen heen spatten.

Van Schaffelaar dankte God, dat de versperring vóór het kerkhof, aan den ingang van het dorp, nog zoo geheel onvoltooid was geweest, dat men er niet eens aan had kunnen denken haar te verdedigen. Terwijl hij er een blik op wierp, dacht hij aan de droevige gevolgen van den oorlog; want tegen een der stormpalen leunde een vrouw, die waarschijnlijk op die plaats, zoo dacht hij, den dood gevonden had. Doch toen hij haar met meer opmerkzaamheid beschouwde, zag hij haar oogen, die vlammen schoten en het gevecht gadesloegen, en hij hoorde haar wild lachen, als de ladders vielen, of het geschreeuw zich verhief; hij vermoedde dus, dat zij van angst en van vertwijfeling zinneloos geworden was. Zijn mannen van wapenen dachten zeker hetzelfde, en zagen nu en dan naar het wijf om, dat wild het hoofd schudde en nu en dan duivelsch lachte. De slagboom, met de doorgraving daarvóór, was met het kerkhof verbonden door een rij stormpalen, die tot aan den muur van het kerkhof reikte, en met een borstwering van dikke deelen voorzien was. De meester uit *de Vergulde Helm*, die dit had opgemerkt, had, toen hij voor de tweede maal vooruitging, niet aangevallen op den slagboom zelf, maar op deze verlenging: onder het kerkhof was hij meer buiten het bereik van het geschut geplaatst, en het water was hier ook zoo diep niet. Daar stond hij met de poorters van Naarden, terwijl de Schaffelaars en de Gooilanders meer op den dijk den aanval deden, en achter hen de ruiterknechten, die met den vijand schutgevaarte hielden. Tot aan de knieën in het water staand, hieuw hij met zijn bijl krachtig op het hout neer. Opeens zag Van Schaffelaar een groote beweging onder zijn ruiterknechten, en zij staakten hun vuur; eenige sprongen van Moor brachten hem naderbij, en de kreten: „David en St. Maarten! Van Schaffelaar en Naarden!” vervulden zijn hart met een blijde hoop. Snel, en man aan man gesloten, drongen zijn ruiters vooruit langs den slagboom en naar de plaats, waar Wouter gestaan had, en langzamerhand verdween deze juichende en dreigende hoop door de nauwe opening, die daar in de stormpalen was.

Een vreeselijke verwarring heerschte er binnen; hij zag er de bijlen en wapens schitteren; woedend werd er gestreden, en hij hoorde het veldgeschreeuw der poorters van Naarden, die langs de stormpalen naar den slagboom zochten door te dringen. De verdedigers wendden nu al hun krachten aan, om de opening weer te bereiken en te stoppen; hij zag de half witte en half groene kaproenen der boogschutters van Soest, die hem, onder het aanroepen van hun beschermheilige, St. Aagten, met hun pijlen begroetten en hem deden terugkeeren. Doch zijn hoop was levendig geworden; hij zag met een blij gelaat naar het kerkhof, en werd niet gewaar, dat een kogel van een zware buis over den weg werd geschoten op de plaats, die hij zooeven verlaten had, en aan de andere zijde van den dijk een geknotten wilg vaneen deed splijten; want de vrouw, die hij vroeger gezien had, snelde hem voorbij, en hij zag haar zwarte gedaante en haar muts tusschen de stormpalen verdwijnen.

Geen der ruiters, die te voet dienst deden, was nu meer te zien; zij, die nog leefden, waren naar binnen gedrongen. Terwijl nu binnen den slagboom het gevecht voortduurde, en de bestorming van het kerkhof nog zonder vrucht gebleven was, daar de weinigen, die over de stormpalen hadden kunnen klimmen,

er ook den dood gevonden hadden, vernam men een geschreeuw en verwarring, dat boven alles uit gehoord werd. Ook Van Schaffelaar deed een uitroep, maar van vreugde; zijn oogen fonkelden, en zijn ruiters riepen, hun sporen schuddend: „Leve Van Schaffelaar!” De klok, die onafgebroken geluid had, begon hoe langer hoe sneller te kleppen. Een vreeselijke verwarring scheen er op het kerkhof te ontstaan; en alle bussen en slangen zwegen als door een tooverslag. Luid hief het krijgsvolk van het leger, hun onderscheiden wapenkreten aan en hervatte met meer kracht dan ooit den storm; maar ditmaal was er niemand om hen tegen te houden: de een voor, de ander na klom langs de ladders naar boven en over de palen; zij lieten zich met de wapens in de vuist er langs afzakken; zelfs degenen, die, omdat zij gekwetst waren, zich verwijderd hadden, keerden weer terug om deel te hebben aan den buit. Al minder en minder werd het geweld op het kerkhof, en weldra hoorde men er alleen nog het vreugdegejuich der overwinnaars.

De ruiterknechten van Van Schaffelaar waren amper binnen de versperring gedrongen, of hun aanvoerders deden hen rechtsaf langs het kerkhof gaan, dat zij van achteren gemakkelijk beklommen. Toen zij dit eenmaal bereikt hadden, vielen zij onverhoeds op de hen niet verwachtende vijanden aan, die zij met hun windasbogen, bussen en slangen neervelden. Een oogenblik nog vereenigden zich de verdedigers; om zich te weer te stellen; maar toen de muur van alle kanten beklommen werd, was het gevecht spoedig gedaan; die de vlucht konden nemen, trachtten zich te redden naar de zijde van het dorp, of in het water naar de zijde van de Eem, en Van Schaffelaar hoorde de losbarstingen der slangen, die over de watervlakte rolden, waarmee men den vluchtenden vijand in het water vervolgde.

Het licht begon nu sterk te verminderen, daar de vlam, die de daken der huizen verteerd had, weinig voedsel meer vond in de wanden, die meest uit zoden van kleiaarde waren samengesteld. Ook de noodklok hield nu op te luiden; 't was alsof hij, die haar trok, verhinderd was den laatsten ruk aan het touw ten einde te brengen; want de laatste slag was zwak, als de woorden van een stervende, en toch hoorde Van Schaffelaar nog gerucht boven den toren. Luide kreten, als van een mensch, die door razernij beheerscht wordt, vervingen den klank van het welluidend metaal, en vereenigden zich met den vervliegendsten klank, en hij zag eenige zwarte massa's, die, ronddraaiende, van den omvang vielen en doffe slagen gaven, toen zij op het kerkhof neerkwamen. Het was alsof de beelden, die aan den toren stonden, uit hun nissen naar beneden sprongen, uit smart dat het kerkhof was ingenomen, of uit verontwaardiging dat het gebouw, dat misschien hun ter eere gebouwd was, ontheiligd zou worden.

Zoodra het Wouter gelukt was, de palen, die hem tegenhielden, te vernielen, drong hij naar binnen.

Hij wilde beproeven, nog vóórdat de ruiterknechten terugkeerden, den slagboom te openen. De op hem aandringende hoop liet hem ook geen andere keus dan met moed zijn voordeel te vervolgen.

De eerste vijand, waartegenover Wouter zich geplaatst zag, scheen even sterk als hij. Zijn hals en armen waren ondanks de koude, geheel bloot, en evenals

zijn gezicht zwart van den damp der bussen en van het donderkruid; het was de Utrechtsche smid, die hier het geschut hielp bedienen. Hij scheen verwonderd, toen hij Wouter herkende, en riep luid: „Gij hier, Wouter?”

„Gelijk gij ziet, meester!” hernam deze.

„Wat doet gij hier, verrader?” vroeg de ander dreigend, en sloeg ook de linkerhand aan de greep van het breede zwaard, dat hij in zijn rechter hield.

„Ik zoek mijn dochter,” antwoordde Wouter, over een voetknecht heen-springend, die stervend vóór zijn voeten was neergevallen.

„Zeg liever den dood!” schreeuwde de Utrechtsche smid; en toen Wouter lachte, en de bijl vast in de hand greep, gaf de ander hem een houw over het hoofd. De kracht waarmee de ander het breede zwaard deed neerdalen, had naar zijn gedachten den stormhoed moeten doen scheuren, en het lemmer in het hoofd van zijn vijand doen dringen; daarom riep hij toornig: „Verdoemde stormhoed!” toen de ijzeren platen den slag weerstonden, en het zwaard, dat omsloeg, wel op den schouder van Wouter, doch slechts met het platte van het lemmer neerkwam.

„Dien heb ik zelf gesmeed, meester!” hernam de vader van Maria snel, en reeds was de bijl opgeheven. Zijn tegenpartij, zeker niet veel vertrouwend op den ketelhoed, dien hij droeg, boog en week ter zijde; maar de nauwe ruimte, waarin men vocht, liet hem geen plaats genoeg, en het scherpe van de bijl trof hem in den hals. Hoewel dit wapen reeds zooveel dienst had gedaan, scheelde het weinig, of het hoofd was geheel afgehouden; nog slechts aan één zijde bleef het verbonden aan het lichaam, evenals een deksel door het scharnier aan een doos; en de man, die onvermoeid de bussen bediend had, en een voorbeeld van kracht geweest was, viel, zonder dat er iets van zijn lichaam bewoog, als een steen op den grond, die reeds met zijn bloed bedekt was.

„Vooruit mannen!” riep Wouter: „wij overweldigen den slagboom,” en luid schreeuwend hernieuwden de mannen van Naarden en het Gooiland den aanval. „Terug voor Eemnes, Zuijlen en Utrecht!” antwoordden de verdedigers, en welke moeite de meester ook aanwendde, om langs de stormpalen den slagboom te naderen, het was onmogelijk. Helaas, hij vreesde zelfs in het einde genoodzaakt te zijn om terug te gaan; want de klok klepte nog, hoewel de bussen gezwegen hadden, en men vocht nog op het kerkhof, zoowel als aan de versperring op de Biersteeg.

Maar gehoorzaam aan de bevelen van hun aanvoerders, keerden de ruiters van Van Schaffelaar terug, zoodra zij zagen, dat hun hulp op het kerkhof niet meer noodig was; de genegenheid, die zij Van Schaffelaar toedroegen, sprak sterker in hun ruw, maar moedig hart, dan de liefde tot den buit, die den krijgsman van dien tijd zoo licht verleidde.

„Het kerkhof is gewonnen! Terug voor Van Schaffelaar!” riepen zij, terwijl zij zich langs den muur lieten neervallen, en Wouter te hulp snelden. Nu was het de beurt voor die van Eemnes om te aarzelen; juichend drong het door die overwinning opgewonden volk vooruit, en daar er zich onder hun vijanden geen beter gewapenden bevonden, streden zij meestal met voordeel.

Reeds hadden zij een stuk grond gewonnen, en de verdedigers van de ver-

sperring tot boven op den dijk teruggeslagen; wel boden de verdedigers van Eemnes nog een dapperen weerstand; maar een sombere stilte heerschte onder hen. Zij stonden pal, stieten hun vijanden neer, of ontvingen zelf den laatsten slag; doch zij juichten niet meer; want de klok zweeg. Het bolwerk, dat den weg bestreek, was bezweken, en reeds hoorden zij het brieschen van de paarden voor den slagboom, en zagen op korten afstand de dreigende gedaanten van de rijzige ruiters, terwijl zij geen gelegenheid hadden om een enkele bus op hen te lossen.

Toen liet zich de stem van Van Schaffelaar hooren; hij moedigde zijn ruiters aan, een laatste poging te doen, om hem den toegang te verschaffen. Luid herhaalden zij den wapenkreet van hun aanvoerder; ook de dappere poorters van Naarden wedijverden met hem, om deel te hebben aan de zege; en andermaal werden de vijanden teruggedrongen. Maar opeens ontstond er een beweging onder het volk, dat samengepakt op den dijk stond; de hoeven van een paard lieten zich hooren; de steenen, die hier en daar op den dijk lagen, werden in den grond getrapt of verbrijzeld, en toen een paar ruiters van Van Schaffelaar, die juist de toortsen ontstoken hadden, om de sluiting van den slagboom beter te kunnen onderscheiden, die toortsen boven hun hoofd heen en weer bewogen, zag men een Zwarten rijzigen ruiter, die midden onder de mannen van Eemnes den teugel van zijn paard inhield. Zoo snel was de kracht geweest, waarmee hij zijn ros had aangezet, dat man en paard dreigden achterover te vallen, toen zij stilhielden. Weldra richtte zich echter de krachtige strijdhengst met een edelen zwier weer op. De door elkander wemelende massa voetknechten en andere mannen, scheen een woelende zee, waarin zich het paard als een schip bewoog, dat nu eens met zijn voor-, dan weer met zijn achtersteven, in het zilte nat verdwijnt, maar zich weer statig opheft; de ruiter scheen den mast, die, lang en buigzaam, toch al de bewegingen van den bodem volgt, welke aan hem zijn voortsnellende kracht ontleent.

Een oogenblik was het gevecht minder hevig, en de Zwarte Ruiter wierp een snellen blik op de verschansing, naar het kerkhof, op de vechtenden en op de harnassen, die aan de andere zijde van de versperring het licht der toortsen terugkaatsten; toen riep hij krachtig, doch met een vreemden tongval: „Staat vast, mannen! Staat vast! De Zwarte Bende komt de slagboomen hernemen.

„De Zwarte Bende komt den slagboom hernemen! Leve Perrol! Valt aan, Zuijlen, Utrecht en Eemnes!” schreeuwden degenen, die hem hoorden, en terwijl hij zijn paard liet zwenken, en, even spoedig als hij gekomen was, terugkeerde, drong de dichte hoop voorwaarts. Hun moed herleefde; de klok, die aan de andere zijde van het dorp nog altijd geluid werd, deed hen vermoeden, dat de vijand daar geen voordeelen behaald had; in hun gedachten zagen zij reeds Perrol met zijn ruiters opdagen, den slagboom geopend en de ruiters van den Bisschop tot buiten de uiterste verschansing teruggeworpen, terwijl zij het kerkhof hernamen.

Van alle zijden kwamen nu verdedigers aansnellen; ieder, die maar een hooi- of een mestvork, een knuppel of een zeis had, was goed genoeg gewapend; en Wouter en de ruiters verloren veel van hun voordeel, hoewel hun geschreeuw:

„Weg met de Roode Hand! De dood voor de Zwarte Ruiters! Leve de Schaffelaars!” te kennen gaf, dat hun moed niet verflauwd was.

Van Schaffelaar, die de plunderzucht der soldeniers en poorters vervloekte, die, in plaats van het kerkhof te verlaten, zich onledig hielden met de in de kerk geborgen goederen te vermeesteren, en, doof voor de bedreigingen en bevelen van hun aanvoerders, geweigerd hadden zich dadelijk na hun overwinning het dorp in te gaan, bedacht wat hem te doen stond; want hij had, zoo meende hij, gehoord, dat Perrol en zijn ruiters naderden. Doch juist toen hij wilde gaan zien, of de opening in de stormpalen wijd genoeg was om een paard door te laten, verhief zich aan zijn linkerzijde op de Biersteeg, terwijl daar het schieten met kolfroeren ophield, een vreeselijk geschreeuw en gerucht, dat den Wakkerdijk scheen te naderen en zijn hoop deed herleven.

Terwijl dus Wouter zich niet eens staande kon houden, en de toegezegde hulp van Perrol nieuwe krachten scheen te hebben gegeven aan zijn vijanden, die, als uit den grond opkomend, met dichte drommen naar de verschansing stroomden, werd ook zijn oor getroffen door het geschreeuw tegenover hem op de Biersteeg. Een opééngedrongen hoop mannen kwam met vervaardheid snel door de versperring aan het einde van de Biersteeg, aan den voet van den Wakkerdijk, tegen de kruin oploopen, en drong als een wig in de daar vereenigde mannen, zoo dat deze aandrang ook de ruiters zelfs weer deed terugwijken; maar tevens hoorde men roepen: „Vlucht, vlucht! De Biersteeg bezwijgt! De vijand volgt ons op de hielen!”

Toen ging er een algemeen gemor op. „Vlucht! Vlucht!” klonk het van alle zijden; zelfs Wouter en de ruiters hieven dezen kreet aan. Een der aanvoerders van de verdedigers riep gebiedend: „Volg mij! Zuijlen vooruit!” en drong, gevolgd door zijn dapperste mannen, door degenen, die van de Biersteeg kwamen, heen; wie niet ter zijde week, werd neergestooten. Hij hoopte nog bijtijds te komen om de afsluiting onder aan den dijk te sluiten, zoodat alles nog weer voor de komst van de Zwarte Bende hersteld kon worden.

Hoewel de meesten van het landvolk, dat in het dorp een schuilplaats had gezocht, nu gevlucht waren, stonden de soldeniers, door de dapperste dorpers bijgestaan, nog altijd tegenover de ruiters; voortdurend klonk nog het ontmoedigend geroep van: „Vlucht! Vlucht!” En het krijgsgeschreeuw van de Schaffelaars. Toen liet zich een hevig gevecht onder aan den dijk hooren, dat echter niet lang duurde, want spoedig verscheen het volk van Dirk van Zuijlen weer bij de kruin, thans ook op de vlucht. Degenen, die hen vervolgden, en wapenrokken droegen van half wit en half rood laken, en met slijk bedekt waren, riepen luid: „Terug voor Amsterdam! Sla dood! De Biersteeg is gewonnen!”

„Vlucht, vlucht, en verwacht den dood!” schreeuwde nu een man, die reeds een tijdlang, op een hellebaard rustend, midden op den dijk aan den slagboom stond; zijn hooge, ruige muts stak boven alle hoofden uit; zijn stem was somber en veelzeggend, en een akelig gehuil liet zich hooren, toen hij gesproken had. Doch hij behoefde dezen raad niet te geven; de slagboom te houden was nu onmogelijk en even hardnekkig als die van Eemnes tot nog toe dit verdedigings-

werk, het laatste aan deze zijde, verdedigd hadden, even snel gingen zij nu achteruit, en lieten de versperring en den dijk aan hun vijanden over. De poorters van Amsterdam, die, hoewel de Biersteeg overal was doorgegraven, door verhakkingen en putten onbegaanbaar gemaakt, en met twee versperringen afgesloten, door het water en het moeras, in weerwil van den dapperen tegenstand, met moed en volharding tot in het dorp waren doorgedrongen, stroomden, tegelijk met Wouter, de ruiters en de mannen van Naarden en Gooiland, de kruin van den dijk op, en begroetten elkander met een luid geroep van: „Zege! Zege! Eemnes is gewonnen!”

Eén man echter was nog bij den slagboom blijven staan, toen al het volk zich verwijderd had; het was dezelfde, die door zijn vermaning om te vluchten en den toon van zijn stem er veel toe had bijgedragen, om den moed bij de verdedigers uit te blusschen; want de meesten hadden hem meer gezien, en zij twijfelden niet of hun laatste uur was nabij, toen hij hun den dood aanzei.

Misschien zouden die van Amsterdam, welke hem niet kenden, aarzelen, maar nu riep hij: „Opent den slagboom; want het vonnis moet voltrokken worden!” en sloeg zelf het eerst de handen aan het werk, en zij riepen, zonder te weten wat het inhield, met de ruiters van Van Schaffelaar: „Leve Ralph, de schaapherder! Opent den slagboom!”

Het was een oogenblik van schrik en vertwijfeling voor die van Eemnes, van vreugde en blijde hoop voor hun vijanden; de trommen die op het kerkhof geroerd werden, verkondigden, dat het krijgsvolk en de poorters eindelijk tot de orde waren teruggekeerd en zich gereed maakten om den slagboom, na het doorrukken van de bisschoppelijke ruiters, evenals het kerkhof te bezetten. Eenige hoopen verlieten het reeds aan de achterzijde en wierpen zich onderlangs den dijk in de huizen, die aan de rechterzijde stonden, en men hoorde er het gemjammer der ongelukkigen, die doodgeslagen werden of de vlucht namen.

Toen riep Wouter luid: „Plaats! Maakt ruimte!” Terwijl de slagboomen openvlogen, verliet al het volk de kruin van den dijk, en riep: „Vooruit, Naarden en Gooiland!” of „Amsterdam, val aan!” De laatsten vielen onderlangs den dijk op de mannen van Soest aan, terwijl die van Naarden en Gooiland met de ruiterknechten aan de rechterzijde op den linkervleugel der voetknechten van Dirk en Zuijlen aanrukten, die bedaard den aanval, bij het dof gerommel van de trom, afwachtten.

„Volgt mij!” riep Van Schaffelaar, die met de Moor binnen den slagboom reed.

„Vooruit, voor St. Maarten en Van Schaffelaar!” en terwijl de trompet gestoken werd, reed hij ter zijde, en zag hoe zijn mannen van wapenen zich op den dijk in rijen schaarden, die de geheele kruin besloegen. Zoodra het vierde gelid was binnengerukt, klonkt het, terwijl de trompetten den aanval bliezen: „De eerste rij, laat vallen de speren! Zit vast! Valt aan!”

„Valt aan, voor Van Schaffelaar en St. Maarten! Valt aan!” riepen zij, die de speren lieten zakken en vooruitsnelden. „Sta vast, Zuijlen!” hoorde men roepen, terwijl de roeren werden losgebrand. De grond dreunde onder den last der ruiters; men hoorde den schok, toen de speren in de gelederen der voetknechten

drongen, en de paarden met de platen, welke zij voor de borst hadden, tegen de pieken stieten.

Het geschreeuw van „Zuijlen! Zuijlen!” deed vermoeden, dat de rijzigers niet door hun gelederen heengebroken waren, want door den kruitdamp, waarin de dijk gehuld was, zag men eenigen terugkeeren, en zelfs een paard, dat zijn berijder verloren had. Snel riep nu Van Schaffelaar, die midden op den dijk sprong:

„Mannen van de tweede rij! Laat vallen de speren! Voor St. Maarten! Volgt mij!” en bij het licht van het losbranden der kolfroeren, zag men hem voor zijn ruiters met opgeheven zwaard op het voetvolk indringen. De schoten vielen, en het veldgeschreeuw van Van Schaffelaar's bende werd gevolgd door een geweldigen schok; men hoorde het breken der speren en pieken; zij vlogen aan splinters tegen de borstharnassen der mannen, die zoo vast als een muur stonden, en tegen de steekplaten der strijdhengsten, die als ijzeren stormrammen er op instortten.

Toen de damp optrok, zag men de derde rij, die op de stem van haar aanvoerder vooruitsnelde, en de overige rijzige ruiters, die onder het blazen der trompetten binnen den slagboom reden. Men hoorde reeds het voetvolk van Dirk van Zuijlen hun veldgeschreeuw niet meer herhalen; noch den aanvoerder eenige poging doen om verder geregeld weerstand te bieden; want ook de vleugels waren achteruitgeslagen. Onderlangs den dijk zag men de wimpels der schutters en poorters, men hoorde hen roepen: „St. Sebastiaan voor den handboog! St. Joris! Leve de oude schutters! Terug voor Amsterdam!” Ook aan de rechterzijde van den weg werd alles neergestooten of verjaagd door het krijgsvolk en door de ruiters van Van Schaffelaar, die zich gereedmaakten, om boven over den dijk het paardenvolk te volgen, dat weldra vooruit zou gaan.

Te midden van de voetknechten, die zonder orde, en alleen ter verdediging van hun leven streden, zag men de mannen van wapenen, die hen met hun zwaarden of speren neerstieten. Maar spoedig riep Van Schaffelaar hun toe hem te volgen, en liet het aan de kruisboog- en handbusschietters te paard over om het voetvolk, dat den dood boven de vlucht scheen te verkiezen, in de pan te hakken.

Alleen met zijn ruiters, die speren voerden, reed hij vooruit, na den meester de hand gedrukt te hebben, gevolgd door zijn knaap, die op zijn paard, dat met Moor verbazend in grootte verschild, hem steeds nabij gebleven was, en terwijl de trompetten schalden, drong dit zwaar gewapende gedeelte der bende voorwaarts. Eindelijk was het Van Schaffelaar dan gelukt, in het dorp door te dringen; eindelijk zou hij dan het geluk hebben Maria te redden, en zich met zijn geduchten vijand te meten. O, hoe meer dat oogenblik naderde, hoe meer alle bezorgdheid voor den afloop van den strijd hem verliet. ja hij verheugde zich, dat de klok aan het andere einde nog niet had opgehouden te luiden; want Perrol was dus nog niet overwonnen.

* * *

Was het gevecht aan de verschansingen op het kerkhof, en met het voetvolk hevig en moorddadig geweest, wat nu gebeurde, was niet minder verschrikkelijk en hartverscheurend. Zij, die van alle zijden door de oprukkende vleugels van het Hollandsche leger aangevallen, niet langer een schuilplaats in hun huizen, in het begin van het dorp konden vinden, waren gevlucht, om zich verderop te bergen. Tot nog toe had men alleen dorpelingen en krijgslieden, en allen gewapend en vol strijdlust gezien; maar nu wemelde de vluchtende hoop van vrouwen en kinderen, en een hartverscheurend gejammer ging er op, toen de rijzigers in vollen draf naderden. Het met ijzeren platen bedekte hengsten reden alles onder den voet, wat zich niet kon redden, en het akelige gegil van vrouwen, mannen en kinderen werd tot zwijgen gebracht door het neerzetten van de ijzeren hoeven der paarden. Het gevecht aan den slagboom was niets geweest bij wat er nu voorviel; het was de oorlog van zijn verschrikkelijkste zijde gezien; de overmacht moest hier de weerlooze partij vernielen om zichzelf te redden en den vijand op te zoeken en aan te grijpen. Van Schaffelaar zelf dacht er misschien over na, want hij werd niet gewaar, dat een man zich in doodsangst aan zijn zadel had vastgeklemd, en zich zoo liet voort-sleuren, wat zijn knaap noodzaakte, met de punt van de speer van zijn heer, die hij droeg, den ongelukkige er af te stooten.

Maar weldra wies het gevaar nog; het wies, zoowel vóór als achter deze menigte, die door de Schaffelaars werd opgejaagd. De twee toortsen, welke door de ruiters van de eerste rij gedragen werden, waren weldra niet meer het eenige licht dat zich liet zien; van de tegenovergestelde zijde naderde ook een drom krijgsvolk, dat met toortslicht voorwaarts spoedde, en, ondanks het geschreeuw der menigte, dat hoe langer hoe heviger begon te worden, hoorde men, behalve het trompetgeschal der bisschoppelijke ruiters, den krijgsmacht der Zwarte Bende, die geblazen werd.

„Herneemt de rijen, mannen, en geeft acht!” riep Van Schaffelaar, zoodra hij den naderenden vijand gewaar werd. Hoewel te laat, door het bezwijken van de Biersteeg, kwamen de Zwarte Ruiters volgens hun belofte aan, en hij zag bij het schijnsel der fakkels, die zij bij zich hadden, den dicht inéengesloten hoop, die hem als een donkere onweerswolk naderde.

Ter weerszijden van de rij was nu minder ruimte, en de spoed, waarmee het krijgsvolk vooruitsnelde, benam den eenigen uitweg aan de vluchtenden en den-genen die zoo hard geloopt hadden, stond dus hetzelfde lot te wachten als hun, die vroeger reeds onder den voet waren gereden. Toen deden velen, die geen mogelijkheid zagen om te ontkomen, geen verdere moeite, en wachtten, door het volk heen en weer gestuwd, in sombere bedaardheid, totdat de paarden hen bereikten. Anderen hielden stand, en zwaaiden hun wapens, welke zij nog niet weggeworpen hadden, en vertoonden oogenschijnlijk een moed en strijdlust, welken men vergeefs bij hen gezocht zou hebben, en die aan den slagboom wellicht het dorp nog hadden kunnen redden. Doch de wanhoop maakte hen moedig; zij grepen de ketenen aan, waarmee de paarden bestuurd werden, en trachtten met hun wapen aan den hals of de borst dier fiere oorlogspaarden een plaats te vinden, welke niet door het ijzer gedekt was, of de mannen te treffen,

die er op zaten. Het geschreeuw, dat zij aanhieven, was even woest en vrees wekkend als hun bleek en wild gelaat. De Schaffelaars ontdeden zich echter van deze aanvallers, door hun paarden de sporen te geven, en door hen met de achtereinden van hun speren in het aangezicht of voor de borst te stooten en de hersenpannen te verbrijzelen.

Doch, was het voortgaan voor de bisschoppelijke ruiters moeilijk, nog veel meer was het dit voor de Zwarte Ruiters, want de stroom der vluchtenden had eenmaal een beweging aangenomen naar de zijde, vanwaar zij kwamen, en dien konden zij zoo spoedig niet doen keeren, daar hij door het voortrukken der Schaffelaars telkens nieuwe kracht ontving. De Zwarte Ruiters waren geen knapen, die, om eenige menschen het leven te redden, hun eigen geluk in de waagschaal stelden; zij wisten wat hun te vreezen stond, indien de lieden, die zich reeds tusschen hun paarden ingewrongen hadden, door anderen gevolgd werden, en de vijandelijke ruiters met de laatsten in hun open gelederen drongen, daarom gaven degenen, die vooraan reden, op last van hun aanvoerder, hun speren aan hun makkers van de tweede rij over, en trokken hun zwaarden, om de ongelukkigen naast en vóór zich neer te houwen.

Nu ontstond er voor een oogenblik een terugwerkende beweging, in de hoop, die weldra niet voor- en achteruit kon, maar nu met geweld naar beide zijden trachtte door te breken. Een verschrikkelijk gewoel heerschte er in deze beperkte ruimte, terwijl zij, die tusschen deze twee benden ruiters verpletterd dreigde te worden, met woest geschreeuw op de menschen indrongen, die onder aan den dijk een schuilplaats gevonden hadden, of nog verderop zochten te ontvluchten. Men zag gedurig vóór de Zwarte Bende het flikkeren der zwaarden, die tegen de zwarte harnessen uitkwamen, en de breede lemmers boven de hoofden draaien en dan met snelheid neerdalen. De ruiter, die voorafreed, scheen er welbehagen in te scheppen, zijn grooten strijdhengst, die over de zwart laken-sche hoze met roode randen, geheel met ijzeren platen bedekt was, in den drom te laten steigeren en achteruitslaan; de roode pluim wapperde als een bloedige stroom, achter op zijn helm. De Zwarte Ruiters schenen klein en niet moorddadig, als men hen bij hun aanvoerder vergeleek, die er vermaak in had, om met elken houw van zijn zwaard iemand neer te slaan, hetzij jong of oud, of van welk geslacht ook. De hengst van Van Schaffelaar en de paarden van zijn ruiters, en zelfs die van de Zwarte Bende, raakten meestal de vluchtenden, maar zoo groot was de schrik voor den aanvoerder der Zwarte Bende, dat zij hem een vrij groote ruimte overlieten, om er zich in te bewegen, en men hoorde angstig geroep: „Daar is Perrol!” dat alles overstemde. Maar vergeefs was hun voorzorg; hij was vertoornd, dat zijn ruiters niet spoedig genoeg vooruit konden snellen, en op den weerloozen hoop koelde hij zijn drift; zelfs geen vrouw spaarde hij.

Zoodra de elkaar opzoekende vijanden zoo nabij waren, dat zij elkander duidelijk onderscheiden konden, zocht Van Schaffelaar's oog Perrol; vaster zette hij zich in den zadel, en riep, toen hij zijn vijand ontdekte: „God, ik dank U, hij is het!” Want hij zag de roode pluim en het blinkend zwaard, dat alles zonder meedoogen neersloeg. Hij zag Perrol, die als satan hoog boven het volk

uitstak, en aan het hoofd van zijn zwarte duivels naderde. Tot nog toe had Van Schaffelaar zijn drift bedwongen, maar toen hij den ellendeling, die misschien zijn geluk voor eeuwig verwoest had, die hem in alles, wat hem heilig en dierbaar was, bloedig beleedigd en aangetast had, voor zich zag, riep hij donderend, terwijl het volk, rechts en links van den dijk af, zocht door te breken, en de ruiters langzaam vorderden: „Plaats, kerels! Bij mijnheer St. Maarten en alle heiligen, maakt plaats, ik moet er door.” En ook zijn zwaard schitterde dreigend boven de hoofden van de verschrikte menigte, die zich zooveel mogelijk ter zijde wierp, om buiten het bereik van het wapen en het paard te blijven.

Hij wierp zich in den nauwen doorgang, welke zich voor hem opende; tevergeefs trachtte zijn knaap hem dadelijk te volgen, en stiet met het achterein/le der speer in het rond, om het volk uitéén te drijven, dat zich achter zijn meester weer aanéensloot. Zoodra Van Schaffelaar vooruitreed, naderde ook van zijn kant de aanvoerder der Zwarte Ruiters; van beide zijden schenen zij, die het bevelvoerden, verlangend, om, daar hun volk zoo traag vorderde, alleen het gevecht te beginnen. Van beide zijden was het niet alleen een vertrouwen op eigen krachten, en de hoop op een gemakkelijker zegepraal op den van zijn hoofd beroofden vijand. Neen, een heviger verlangen om elkander te vernielen was te lezen uit de drift, waarmee zij hun hengsten aanspoorden, en uit de slagen, die vielen op hen, die niet spoedig genoeg konden uitwijken. Van Schaffelaar had, evenals zijn vijand, den helm gesloten; hun schild hing om den hals, en zij hadden hun lange slagzwaarden in de hand; moedig snelde Moor vooruit, ofschoon hij zijn meester reeds lang gedragen had.

„Kom vooruit, ellendige maagdenroover! Van Schaffelaar komt om u te straffen en Maria te wreken,” donderde Van Schaffelaar hem tegemoet. Hij hief zijn zwaard op, maar zijn vijand hield een oogenblik zijn paard staande, en alleen een hoonend gelach was het antwoord op deze uitdaging. Doch spoedig daarna scheen deze zijn ros aan te sporen, want het sprong als een bliksemschicht vooruit, en van weerszijden overschreden de twee kampvechters den afstand, die nog tusschen hen was. De paarden stieten bijna met de ijzeren platen van de borst tegen elkander, en de zwaarden, die reeds van te voren met twee handen waren opgeheven, daalden met kracht en snelheid neer. Geen van beiden dacht er aan zich te dekken, maar alleen om zijn tegenpartij een vreeselijken slag toe te brengen. De deugdelijke lemmers klonken, de wapenrustingen gaven een dof geluid, en beide vechters bleven onwrikbaar in den zadel; maar de helm van Van Schaffelaar was gedeeltelijk van zijn versierselen en van den witten vederdos beroofd, en de roode vederbos wapperde nog altijd op het stalen hoofdhulsel van den Zwarten Ruiter. Weer werden de zware wapens snel opgelicht; doch een kuil in den dijk veroorzaakte, dat Moor niet tijdig genoeg aan den wil van zijn meester kon voldoen en niet vast stond; daarom bracht Van Schaffelaar de hand aan den kettingbeugel; maar ook daardoor flikkerde zijn zwaard niet dreigend in de lucht, toen dat van zijn verwoeden vijand reeds hoog was opgeheven. Een spottend gelach drong door het vizier van den zwarten helm, en loodlijniig daalde het vreeselijke wapen neer, maar snel

boog zich Van Schaffelaar vóórover; zijn hand liet den teugel los, vatte ijlings het schild en hief het op. De platen trilden en de aanvoerder der Schaffelaars werd op den zadel neergedrukt; maar het zwaard van zijn vijand gleed langs het schild af, dat nu even snel werd losgelaten, als het zwaard met beide handen weer werd gevat, dat nu niet te laat werd opgeheven; want juist toen de aanvoerder der Zwarte Ruiters ook den arm had uitgestrekt, riep Van Schaffelaar: „Vang dit op met de Roode Hand!” Ditmaal stond Moor vast, en juist toen zijn vijand zijn zwaard dacht te laten vallen, trof Van Schaffelaar hem tegen de armstukken van zijn linkerarm, en vreeselijk klonk het staal toen het langs het harnas en het paard gleed, en het zwaard van den Zwarten Ruiter zonder kracht neerzonk. Het paard met de zwarte hoze sprong terzijde, en Van Schaffelaar gaf Moor de sporen. Een woeste kreet was alles, wat de Zwarte Ruiter liet hooren, toen hij den slag ontving; ook hij deed zijn ros snel vooruitgaan, en alleen met de rechterhand hief hij nu zijn zwaard op. Maar reeds was Van Schaffelaar vlak bij hem; reeds eenmaal had de eerste de kracht van zijn vijand ondervonden, en hij zag, dat deze zich met alle macht op hem zou werpen; daarom richtte hij zich in den zadel op, en liet zijn zwaard neerdalen; doch de helm van den Zwarten Ruiter was stevig en rustte op de schouders, en zonder te buigen weerstond deze den slag. De helm van Van Schaffelaar was evenwel ook stevig, en hoewel hij zich onmerkbaar boog, toen het vijandelijk staal hem trof, richtte hij zijn edele gestalte snel weer op, en zijn zwaard van zijn linker- over zijn hoofd naar de rechterzijde brengend, riep hij: „Licht de Roode Hand op, maagdenroover! Of sterf!” en gaf zijn vijand hierop een hevigen slag aan de linkerzijde van den hals, zoodat de Zwarte Ruiter op zijde viel.

Deze brulde van woede, terwijl hij zich met zijn linkerhand, waarin hij weinig kracht meer had, aan den zadel vasthield, met zijn zwaard zijn hoofd dekte, en zijn evenwicht trachtte te hernemen. Dit was echter vruchteloos; want nog eens daalde het zwaard van Maria's bruidegom op hem neer; het wapen dat den slag moest afwenden, had geen kracht genoeg, en de ruiter met de roode pluim viel uit den zadel aan de voeten van zijn vijanden neer, terwijl een woeste kreet, die niets menschenlijks had, zich op eenigen afstand liet hooren.

Een gevoel van geluk, zooals in langen tijd Van Schaffelaar's hart niet had doen kloppen, deed het nu weldadig aan; met het wrekend zwaard in de hand, zag hij naar zijn vijand om, dien hij had neergeslagen, en die voor zijn oog in de duisternis verdwenen was. Wel stond het van zijn ruiter beroofde paard vóór hem, maar Perrol kon hij niet zien: de zwarte rusting verloor zich in de duisterteit, die den dijk overdekte! Het zag zelfs den rooden vederdos niet. Hij had dus dien grooten, beruchten ruiteraanvoerder van het paard geworpen, wiens machtigen arm hij nog op zijn helm meende te voelen, toen die hem bijna verpletterde: en hij schreef het aan de wonde toe, waarvan de Stadhouder hem gesproken had, dat Perrol zich niet met zijn schild gedekt, en het gevecht zoo kort geduurd had.

Zoodra de beide ruitertroepen hun aanvoerders handgemeen hadden zien worden, waren zij langzamer vooruit gegaan, en eindelijk geheel stil blijven staan.

Zij wisten, dat, zoodra er één viel, het gevecht of de vlucht van een der partijen zou aanvangen.

De uitroep van vreugde van Van Schaffelaar werd gevolgd door een angstig gegil der vluchtende dorpelingen, maar onstuimig riepen de ruiters van Van Schaffelaar, zoodra zij den man met de roode pluim zagen verdwijnen: „Perrol is dood! Leve Van Schaffelaar! De dood voor de Zwarte Bende! en hun stemmen en de klank van hun wapens braken het oogenblik van stilte af, dat er na de overwinning van Van Schaffelaar geheerscht had. Een woest en somber gemor en gemompel was het eenige antwoord der Zwarte Ruiters. Eerst hadden zij gedacht, dat de roode pluim zich weer hoog zou verheffen; want de tootsen gaven een flauw en twijfelachtig licht: maar toen zich niemand meer in den zadel van het paard vertoonde, dat alleen naar hen terugkeerde, zagen zij, dat Van Schaffelaar gezegevierd had.

Te zwaar gewapend, om gemakkelijk op en af te zitten, zou het een dwaasheid voor Van Schaffelaar geweest zijn, midden tusschen de twee benden af te stijgen, om zijn vijand den genadestoot te geven; hij aarzelde. De klok aan het andere einde van het dorp luidde echter nog; Maria wachtte hem; zijn ruiters brandden van strijdlust; daarom ontglipte een zucht aan zijn borst, toen hij ter zijde reed en met donderende stem, die boven het vreugdegeschreeuw zijner ruiters, het gevloek en gemor der mannen van de Zwarte Bende en het geschreeuw der dorpelingen gehoord werd, uitriep: „De eerste rij, velt de speer! Vooruit!”

De trouwe knaap was juist zijn meester genaderd, toen de witte vederbos van diens helm werd afgehouden, en op een kleinen afstand volgde hij met fonkelenden blik den loop van het gevecht, en zag, of de knaap van Perrol ook achter zijn heer stond; maar hij werd hem niet gewaar. Hevig schrok hij, toen Moor niet tijdig genoeg aan den wil van zijn meester kon voldoen, en hij het oogenblik tegemoet zag, dat zijn brave heer zou worden neergeslagen; krampachtig sloot zijn kleine hand zich om de speer, die hij droeg. Maar toen Van Schaffelaar in het eind overwon en het paard met de zwarte hoze van zijn berijder beroofd was, verkeerde zijn vrees in vreugde, en zijn gejuich vermengde zich met dat der ruiters. Snel wierp hij een blik op Van Schaffelaar en toen hij zag, dat deze geen voornemen scheen te hebben den zadel te verlaten, liet hij zich van zijn paard glijden.

Zoo groot was de duisternis langs den grond, en zoozeer hield alles, wat hem omringde, Van Schaffelaar bezig, dat hij den knaap niet gewaar werd, die langs zijn paard heen, voorovergebukt langs den grond naar den aanvoerder der Zwarte Ruiters rondtastte. Eindelijk dacht hij hem gevonden te hebben; hij zag iets zwarts, dat zich bewoog, en hij meende ook bloed te zien; maar het was de roode vederbos, en hij hoorde verschrikkelijke verwenschingen, die met een doffe stem door de nauwe openingen van het vizier drongen. Zonder te aarzelen, en met een kracht, welke men van hem niet zou hebben verwacht, greep hij den helm met beide handen, trok den aanvoerder, die zich reeds gedeeltelijk had opgericht, maar nog geheel verdoofd en stijf was van den slag en den val. achterover, en sleepte hem, ondanks de zware wapenrusting, naar de zijde van

den dijk. De aanvoerder stelde zich wel te weer tegen dezen nieuwen aanvaller, maar slechts voor een oogenblik, want de helm was zóó los aan het harnas bevestigd, dat het halsstuk met de geheele zwaarte van zijn eigen gewicht, en dat van zijn wapenen hem onder tegen de kin werd gedrukt en hem zijn bewust-zijn deed verliezen.

Toen liet zich de stem van Van Schaffelaar hooren, daarna het veldgeschreeuw van zijn ruiters en de tonen der trompetten en Henri luisterde. De aanvoerder zelf scheen, toen de knaap hem losliet, door de stem van zijn vijand en het vroolijk geschal der trompetten, weer geheel bij te komen, want hij richtte het hoofd op, en wilde zich op zijn rechterzijde wentelen; doch eensklaps sprong de knaap op hem toe, en wierp zich op hem, terwijl de grond onder de hoeven der paarden dreunden, en de voortgestuwde lucht hem langs het aangezicht woei. Maar de zwaarte van den kleinen knaap was niet voldoende, om den sterken ruiter in bedwang te houden; een vreeselijke vloek klonk hem uit den helm, dien hij wilde openen, tegen; de linkerarm van den Zwarter Ruiter daalde over zijn rug, en drukte hem bijna inéén. Het scheen, dat de gevallene zijn toestand nog niet hopeloos vond, of dat er iets was, waarmee hij zich aan den oever des doods nog vermaakte: want Henri meende, dat hij onder zich hoorde lachen. De geharnaste man bewoog zich hevig. Toen hoorde Henri het rammelen van de keten, waaraan de dolk van den Zwarten Ruiter hing, en elk oogenblik tijdverzuim kon hem noodlottig worden. IJlings liet hij de banden van den helm los; met zijn linkerhand lichtte hij met alle kracht het halsstuk op, dat zijn tegenpartij trachtte neer te drukken, door het hoofd op te lichten, en met de rechter trok hij den langen opsteker, welks deugdzaamheid Wouter hem had gewaarborgd. Daarna riep hij: „Perrol met de Roode Hand, sterf en denk aan Van Schaffelaar!” en het lange tweesnijdige lemmer verdween onder het harnas. Nog richtte zich de roode pluim op; een bovenmenselijke kracht scheen den Zwarten Ruiter te bezielen, hij trok zijn beenen hoog op, en strekte die toen snel weer uit, als iemand, die met inspanning van alle krachten zwemt. De knaap zat echter vast op zijn prooi, die hij niet verlaten wilde, voordat haar alle leven begeben had; éénmaal moest Perrol voor goed boeten voor wat hij gedaan had; daarom riep hij nogmaals: „Sterf, Perrol, en denk aan Van Schaffelaar!” en nog eens stiet hij den opsteker onder het halsstuk. Een onverstaanbaar geluid klonk hem uit den helm tegen; ditmaal was het goede staal en de forsche stoot, door de maliënkap heengedrongen, welke onder het harnas den hals bedekte; de linkerhand gleed langs den rug van den knaap af, en viel op den grond neer, alsof zij van lood was; het hoofd zonk achterover, en draaide verschrikkelijk, terwijl de roode pluim door het slijk heen en weer fladderde. Toen het wapen voor de derde maal zijn noodlottigen plicht vervulde, was het, alsof een trillende beweging den Zwarten Ruiter van het hoofd tot de voeten scheen te bevangen, en daarna hoorde men niets meer dan het geknars van de onderscheiden stukken van het harnas, dat uitgestrekt werd. Het hoofd lag onbeweeglijk, en de roode vederbos bewoog zich niet meer; hij, die de Zwarte Ruiters had aangevoerd, was niet meer; hij was zonder berouw en zonder priester in zijn woeste leefwijs gestuit.

Zoodra de knaap de zekerheid had, dat de man werkelijk dood was, vatte hij diens rechterhand, rukte ze naar zich toe en trachtte er den handschoen af te trekken, maar zonder vrucht. Het gelukte hem wel den arm op te tillen, doch de hand zat zóó vast om het hecht van den dolk geklemd, die door deze beweging eindelijk de scheede verliet, dat het onmogelijk was de reeds verstijfde vingers te openen, of den handschoen van de hand af te stroopen. Toen sloeg hij de hand aan den helm, want hij wilde het genoeg hebben het gelaat van Perrol te zien, voordat hij hem verliet. Doch plotseling werd hij bij de schouders gevat; met een onweerstaanbare kracht rukte men hem van het zwarte harnas af, en wierp hem ter zijde, en toen hij opsprong en met den bebloeden opsteker in de hand, vloekend naar dengene zag, die hem had aangevallen, ontwaarde hij een wijf, welks gelaatstrekken hij niet kon onderscheiden, maar welks dreigend en wild gebrom hem deed terugdeinzen. Hij boog zich voorover naar den ruiter; maar het wijf riep kwaadaardig: „Perrol behoort mij!” en wierp zich tuschen den knaap en den verslagene. Henri stond gereed, zonder zich aan haar dreigend gemompel te storen, te doen wat hij voorhad, en hief zijn wapen op. Doch toen hoorde hij de stem van Van Schaffelaar, die hem scheen te roepen; en snel verliet hij den doode voor den levende, en het speet hem, dat hij nu reeds moest vertrekken, hoewel hij vermoedde, dat het wijf vergeefsche moeite zou doen, om Perrol in het leven terug te roepen.

Zoodra Van Schaffelaar het bevel aan zijn ruiters gegeven had om vooruit te gaan, daalden de speren neer, totdat zij een horizontale lijn vormden. „Voor St. Maarten en Van Schaffelaar!” schreeuwden zij, terwijl de trompetten werden gestoken, en de paarden op één lijn in vollen ren vooruitsnelden. Het scheen alsof de Zwarte Ruiters nog niet gelooven konden, dat zij hun aanvoerder verloren hadden, alsof zij dachten hem te zien terugkeeren, en op zijn bevelen wachtten; te meer, daar Van Schaffelaar niet was afgestegen, om hem af te maken en zij den kleinen knaap niet gezien hadden; want behalve het gemor en gevloek, dat zich onder hen had laten hooren, was alles stil gebleven; de trompetten en bazuinen zwegen; alleen hadden zij hun speren geveld, en wachtten somber af, wat er zou gebeuren; het was alsof zij met hun aanvoerder hun veerkracht verloren hadden.

Toen de ruiters van Van Schaffelaar vooruitsnelden en de trompetten klonken, begon het hoornvee, dat men vroeger den dijk had opgedreven, in de hoop het te redden, angstig te loeien. Toen het echter de punten van de speren voelde, rende het, alsof het bezeten was, met den kop tusschen de pooten ter zijde af, met de horens en de zware lichamen zich met geweld een weg banend door de menschen, die het gevecht gadesloegen, of zich, zonder om te zien naar het gevaar, dat hen daar dreigde, op de slagorde der Zwarte Bende stortend, welken weg de paarden, na eerst den kop opgestoken en angstig met de ooren geschud te hebben, reeds genomen hadden of nog insloegen. Hoe vast de ruiters van de Zwarte Bende ook stonden, zij noch hun speren waren bestand tegen dezen aanloop; hun slagorde wankelde en velen hielden niets dan de halve houten van hun speren in de hand, terwijl de dieren, die het andere einde in het lijf hadden steken, of dood waren neergevallen, dikwijls de paarden nog verwond-

den met hun horens of zich ook van den dijk hadden afgestort, om daar te sterven, na te voren mannen, vrouwen en kinderen te hebben gedood en verwond.

Maar hierbij bleef het niet, want de weeke grond bewoog zich als een golvende zee onder de Schaffelaars, die nog eens hun veldgeschreeuw aanhieven, en toen op de Zwarte Bende inbraken; men hoorde het hout kraken en het ijzer klinken, en zelfs den doffen schok der paarden, die met de borsten tegen elkander stieten. Daarop keerden de meeste ruiters van Van Schaffelaar met gebroken speren langs den zoom van den weg terug, terwijl zij vroolijk riepen: „Leve Van Schaffelaar! De dood voor de Zwarte Bende!” Doch de Zwarte Ruiters hadden dapper gestaan, geen handbreedte waren zij teruggedaan; een tweetal paarden renden zonder berijders heen en weer, de voorsten waren allen gedood of met hun paarden neergeworpen; de geheele eerste rij was vernietigd.

Toen riep Van Schaffelaar: „De tweede rij velt de speer! Vooruit!” en de speren werden geveld; maar alsof de Zwarte Ruiters uit hun werkeloosheid waren opgewekt door hun nederlaag, liet zich ook dáár een stem hooren, die den aanval gebod; de bazuinen en trompetten bliezen met sombere toonen den aanval; een heele rij dier welbereden Zwarte Ruiters snelde vooruit. „Perrol! Perrol! Hoezee, de Zwarte Bende!” — „Voor Van Schaffelaar en St. Maarten!” schreeuwden de beide partijen, die zich met een razernij op elkander wierpen, waarvan men zich bijna geen denkbeeld kan vormen. Ieder scheen te vreezen te laat te komen; het scheen, dat de strijdhengsten zelf vermaak vonden in het gevecht, en de grond beefde. Maar al dit geschreeuw en gebriesch der paarden ging verloren in den hevigen schok, toen deze twee zwaar gewapende en wel bereden rijen ruiters tegen elkander stieten. Men hoorde het kraken van het hout, den klank der harnassen en schilden, welke doorboord werden, de doffe slagen of het gerammel van de harnassen en platen van de ruiters en paarden, die vielen, en een kreet van woede en moed, welke van velen de laatste was, en toen was het gewoel en geschreeuw gedaan; alles werd betrekkelijk stil. Eenige paarden schenen den schok ontkomen te zijn; één ruiter slechts keerde naar de Zwarte Bende terug, de anderen bleven liggen met de ruiters van Van Schaffelaar, die minder gelukkig waren geweest dan hun vijanden.

Terwijl Van Schaffelaar zijn mannen van wapenen moedig en snel aan zijn bevelen zag gehoorzamen, knoopte hij een witten doek aan een gedeelte van het helmstuk vast, dat door het zwaard van zijn vijand nog gespaard was; het diende om het verlies van den witten vederbos te verhelpen, en opdat vriend en vijand hem nog zouden kunnen herkennen. Toen de ruiters, die den tweeden aanval gedaan hadden, daar allen voor zijn oog door die van de Zwarte Bende waren neergeworpen, en één van hun aan de algemeene vernieling ontsnapte, riep hij driftig: „Henri! Hier knaap! Mijn speer!” Hij zag om zich heen, en volgde onstuimig, toen hij zijn knaap niet achter zich zag, terwijl Moor door hem werd omgewend, „Henri! Henri! Mijn speer! In Gods naam, waar blijft gij?”

„Hier ben ik, Heer!” antwoordde de knaap, die hem snel naderde, en hem het

verlangde wapen in de hand gaf: „de vreemde aanvoerder, dien gij hebt neergematst, zal nu niet meer opstaan; de Roode Hand begint al koud te worden, ik heb mijn plicht gedaan.” Zoodra de knaap bemerkte, dat zijn heer hem riep, was hij naar hem toegesneld; het paardje dat hij bereed, en dat voor ieder ander onhandelbaar was, had zich zoo aan zijn berijder en dagelijkschen verzorger gewend, dat het hem als een hond gevolgd was, toen de knaap den verslagen ruiter ter zijde sleepte.

Reeds werden de speren bij de Zwarte Bende geveld, en het bevel tot den aanval liet zich hooren, toen Van Schaffelaar, met de speer in de vuist, met twee sprongen van Moor zich vóór zijn ruiters plaatste. „Voor St. Maarten! Volgt mij, mannen! Stoot de kerels neer, die mijn ruiters hebben geveld! Op! Op! Vooruit voor St. Maarten en Van Schaffelaar!” riep hij, terwijl hij zijn schild greep, en donderend herhaalden de Schaffelaars zijn veldgeschreeuw. De Zwarte Ruiters waren blijven staan, toen zij den bisschoppelijken aanvoerder midden op den dijk zagen; zij begrepen, dat de uitslag van de vorige aanvallen niet naar zijn genoegen was uitgevallen, en dat hij van plan was, zelf en met zijn heele macht den aanval te doen; daarom hoorde men ook daar roepen: „Op! Op! Vooruit, Perrol! Leve de Zwarte Bende!” en de heele troep stelde zich in beweging.

De grond bewoog alsof de dijk midden tusschen de twee vijandige benden zou vanéénscheuren of inzakken, en een wijd graf openen voor menschen, paarden en wapenen.

Geen der Zwarte Ruiters had zich buiten de eerste rij geplaatst; geen hunner keurde zich zeker dapper genoeg of in staat den aanvoerder te vervangen en Van Schaffelaar het hoofd te bieden, die niet in de eerste rij zijner mannen streed, maar hen met gevelde speer vooruitsnelde; hij had reeds een wijde opening in de slagorde der Zwarte Ruiters gebroken, waarin hij en zijn knaap verdwenen waren, vóórdat de twee benden op elkander stieten.

Vreeselijk was de schok geweest, toen de speren de ruiters uit den zadel lichtten of met paard en al onderste boven wierpen, in de borsten der paarden afbraken, of met zoo'n kracht troffen, dat zij door vizier of wapenrusting heendrongen; maar dit treffen, hoe noodlottig ook voor beide benden, werd niet, zooals vroeger, gevolgd door een oogenblik van rust en verademing, neen! Het was het sein tot een veel heviger gevecht, waarvan het slechts als voorspel diende. Nu eerst werden zij handgemeen; het gevecht bepaalde zich nu niet tot weinige enkelingen, neen, elk had nu hoop, en trachtte er deel aan te nemen; de zwaarden verlieten de scheeden, waarin zij reeds te lang naar den zin van hen, die ze droegen, gerust hadden. Men dacht er niet meer aan om de slagorde te bewaren; de beide hoopen mengden zich, in de hoop hun vijand in te sluiten, en in hun midden te verstikken. Het geschreeuw en gevloek, het snuiven der paarden en het gerammel der wapenen was vreeselijk. Het moordgeschreeuw en de kreten der bijzondere krijgsbenden, de doffe slagen op helm en harnas verdoofden den klank der trompetten en bazuinen.

Een tijdlang duurde dit treffen, waarop het geroep van „Perrol!” en „St. Maarten!” of „Van Schaffelaar!” en „De Zwarte Bende!” bijna alleen gelegenheid

gaf, elkander te herkennen; want zelfs de witte veeren op de helmen der bisschoppelijke ruiters waren moeilijk te onderscheiden en geen der benden kon zich nog vleien de zege te zullen behalen; want de Zwarte Bende was sterker dan de Schaffelaars; zelfs wisten dezen, die steeds vooruitdrongen, zonder Van Schaffelaar of zijn knaap te zien, niet of hij nog leefde, of dat beiden reeds verslagen waren.

Opeens echter vielen er lichtstralen op de helmen van de strijdenden en op de wapens, die zich snel boven hen in de lucht verhieven, en even snel weer neerdaalden. Sterker en sterker werd het licht, dat scheen te naderen; zelfs was het alsof een blij gejuich in de verte opging, en als uit één mond herhaalden de ruiters van Van Schaffelaar hun veldgeschreeuw. Zij herkenden, terwijl zij zich te weer stelden, of hun vijanden den doodsteek gaven, de kruisboog- en handbusschutters te paard, die kwamen, om deel te nemen aan het treffen. Toen verdween de onzekerheid van het gevecht: men zag nu duidelijk de witte veeren, of zoo zij verloren waren, de gladgeschuurde wapenrustingen der Schaffelaars, welke het licht terugkaatsten. Men zag eveneens de zwarte wapenen van de vreemde ruiters, die met een woest gejuich hun vijanden, die zich tusschen hen gewaagd hadden, neersloegen, of zich met somberen ernst tegen een aantal bisschoppelijke ruiters, die hen omsingeld hadden, te weer stelden. Vele strijders hadden tot nog toe het leven behouden, doordat de duisternis hun vijanden bellette hun hopeloozen toestand te bemerken; zoodra het licht werd, was het met hen gedaan.

Te midden echter van den sterksten drom van Zwarte Ruiters, zag men nog een witte pluim, die zich in alle richtingen bewoog; het was de witte doek, dien Van Schaffelaar aan zijn helm bevestigd had, en die daarachter wapperde; de aanvoerder leefde dus nog.

Een van de Zwarte Ruiters, dezelfde die aan den slagboom de tijding had gebracht, dat zij de versperring zouden komen hernemen, en die met koelbloedigheid tot nog toe gestreden had, scheen van zins zich met Van Schaffelaar te meten; want hij wendde zicht tot hem met opgeheven zwaard. Hij riep hem vloekend toe, en Van Schaffelaar meende de stem van den ruiter te herkennen, die hem op den dijk bij Soest staande had gehouden. Van Schaffelaar keerde den slag af; maar voordat hij zelf het zwaard oplichtte, deed de Zwarte Ruiter zijn paard achteruitgaan, en riep: „Makkers, volgt mij! Voort naar den slagboom! Hoezee, de Zwarte Bende!” Op hetzelfde oogenblik wierp hij zich met degenen, die in zijn nabijheid waren, op zijn vijanden, en sloeg er zich door. Slechts vijf van zijn makkers waren zoo gelukkig, zich met hem uit het gedrang te redden; en zij waren nauwelijks buiten het bereik der wapens van hun vijanden, toen de laatste man der Zwarte Bende, die reeds een tijdlang blootschot vocht, daar zijn helm gebroken en afgevallen was, met gekloofde hersenpan neerzonk.

* * *

Zoodra de zege zich voor de bisschoppelijke ruiters verklaard had, gebod hun aanvoerder hen, vooruit te gaan en hem te volgen naar het kerkhof.

Daar aangekomen liet Van Schaffelaar terstond den slagboom openen, wat, behalve door de ketenen en sluitbalken, nog moeilijker werd gemaakt door zijn dappere verdedigers, die, hoewel dood, er zich als met hun lichamen nog tegen trachtten te verzetten! Het volk van Salazar drong op dit oogenblik ook door de stormpalen. Toen de slagboom gedeeltelijk open was, reed Van Schaffelaar naar buiten, en riep: „Goedennacht, Heer ridder! Ik dank God, dat gij nog leeft. Bij mijnheer St. Maarten, indien ik had kunnen denken, dat de Zwarte Bende hier stond, dan zou ik verzocht hebben, aan deze zijde van het dorp den aanval te doen.”

„Bij God en mijn zwaard, Heer,” hernam Salazar verheugd, die op hem toereed en hem de hand gaf, „ik ben blij u te zien; het is waar, het was hier moeilijk, vooral door die verdoemde Zwarte Ruiters; maar wij zijn tot hiertoe gekomen, en zouden, zoo ik vertrouw, verder gekomen zijn. Doch hebt gij Perrol ook gezien?”

„Perrol?” hernam Van Schaffelaar, „die is dood, Messire! Hij kwam aan het hoofd der rijzige ruiters om den slagboom aan het andere einde te hernemen; mijnheer St. Maarten heeft het anders gewild: ik heb hem met eigen hand van het paard gehouwen.”

„Ik wensch u geluk,” zei Salazar, „hij was altijd noodlottig voor wien hij vijandig was. Op mijn eer, nooit heb ik met hem op een vriendschappelijken voet geleefd; maar de waarheid moet gezegd zijn: hij was een der stoutste mannen van wapenen, die ooit een bende in het veld hebben gevoerd.”

„En zijn luitenant, hebt gij dien ook gezien, Heer ridder?” vroeg Van Schaffelaar eenigszins ongeduldig.

„Ik verzeker het u,” hernam Salazar, „de Engelschman heeft zijn plicht gedaan; hij heeft de slagboomen, die wij genomen hebben, dapper verdedigd, en zich toen, denk ik, naar het kerkhof begeven; want de tegenstand is er verschrikkelijk geweest. Maar daar komt de Stadhouder aan, die misschien meer van hem weten zal.”

Joost van Lalain naderde nu met de heeren, die met hem op het kerkhof waren gedrongen; een groote vederbos van witte en blauwe veeren versierde zijn helm; de witte zijden wapenrok, dien hij over zijn harnas droeg, en die met de wapens van Lalain en Montigny prijkte, was zwart door den damp van het buskruit, en op de hoze van zijn bruinen strijdhengst zag men in vakken dezelfde wapens afgebeeld. Hij beantwoordde met zijn hand den groet der beide bevelhebbers, en riep: „Ik ben blij u te zien, mijne Heeren! Dat is een werkzame nacht geweest, bij mijnheer St. George!”

„En ik wensch u geluk, edele Heer, met de overwinning, welke het leger bevochten heeft,” zei Van Schaffelaar.

„De weg is vrij!” riep Salazar lachend; „de heer Van Schaffelaar heeft de goedheid gehad, den laatsten slagboom voor ons te openen,” en hij wees naar het dorp.

„Wij zijn dus veel aan hem verplicht,” zei de Stadhouder, terwijl hij zich naar

de zijde van den bisschoppelijken ruiteraanvoerder boog, en hij zag met opmerkzaamheid naar de gescheurde hoze van zijn paard, het op vele plaatsen geschonden en gebroken harnas, den van zijn pluim beroofden helm, en naar het vizier, dat er in stukken bij hing.

„De ridder Salazar verzweeg, dat zijn volk reeds den voet in het dorp had, toen mijn ruiters de versperring openden,” zei Van Schaffelaar, waarna hij vervolgde: „Ik had gezegd, dat gij mij met mijn ruiters aan den slagboom zoudt vinden, edele Heer. Mijnheer St. Maarten heeft mij toegestaan, mijn woord na te komen, en de goede God heeft gewild, dat gij mij levend zoudt vinden.”

„En waarvoor ik Hem dankbaar ben,” hernam de Stadhouder; „maar zelfs al had ik u hier niet gevonden, toch zou ik u reeds voor een man van uw woord gehouden hebben. Maar zeg mij eens, hebt gij Messire Perrol ook ontmoet?”

„Ik heb dat geluk gehad,” antwoordde Van Schaffelaar; „Perrol ligt verslagen; de kerfstok van zijn misdaden was vol; de Heer zij hem genadig; want weinigen zullen bidden voor zijn ziel.”

„Ik zie, dunkt mij, de sporen van zijn zwaard op uw harnas, Heer Van Schaffelaar!” zei de Stadhouder; „het is een groote eer voor u, dien krijgsman te hebben overwonnen. Maar zeg mij nu nog, of gij ook het geluk gehad hebt uw bruid te vinden; haar te verlossen was hedenmorgen immers uw vurigste begeerte?”

„Indien ik alleen met mijn bende was aangevallen en het dorp had kunnen overrompelen, dan zou ik nu al weten, wat ik te vreezen of te hopen had,” antwoordde Van Schaffelaar snel; „maar zoodra mij werd bericht, edele Heer, dat gij ten laatste aan het algemeen verlangen toegegeven en tot den aanval besloten hadt, behoorden ik en mijn mannen tot het leger, en ik beval mijn bruid in de machtige hoede van God. Wat men ook durft te kennen geven,” vervolgde hij driftig, „het zal in dezen nacht blijken, dat Jan van Schaffelaar niet voor zijn eigen, maar voor het algemeen welzijn het zwaard getrokken heeft! Ja, het zal blijken, dat mijn ruiters zonder vrees den dood tegemoet zijn gesneld, en hun wapenrustingen vernield of bevlekt zijn; omdat zij den weg gebaad hebben, ook voor hen, die in den kriegsraad, uit voorzichtigheid zeker, mijn bedoelingen heeft miskend, en nu ook uit voorzichtigheid zijn wapenrusting voor elken slag of stoot bewaard heeft.”

Bij deze woorden zag hij naar de zijde, waar de maarschalk van Antwerpen stond, grimlachte en eindigde met waardigheid, terwijl hij den Stadhouder met zijn zwaard groette: „Zoolang er nog gevochten wordt, edele Heer, zal ik als edelman en aanvoerder mijn plicht doen; Jan van Schaffelaar en zijn ruiters wachten uw bevelen.”

De ridder Petit Salazar en de meeste heeren gaven elkander onderling hun tevredenheid te kennen over wat Van Schaffelaar had gezegd, en wierpen, half lachend, een zijdelingschen blik op den golvenden, witten vederbos, die op den helm van den maarschalk van Antwerpen prijkte, en op zijn wapenrok van lichte kleur, die zelfs niet eens den damp van het buskruit scheen te hebben doorstaan. Zelfs de Stadhouder scheen zeer goed het gewicht van de woorden van den braven krijgsman te voelen, die, zonder om zijn harteled te denken, zijn

bevelen vroeg; daarom riep hij met vuur, toen hij het gemompel van goedkeuring van zijn aanvoerders hoorde:

„Zoo waar als ik het wapen van mijn voorouders wensch te behoeden voor elke smet, zoo waar wil ik ook altijd en overal erkennen, dat gij in dezen nacht meer gedaan hebt dan één onzer, en meer dan men van den braafsten edelman en ridder kon verwachten. Neen, bij mijnheer St. George, gij en uw ruiters hebt reeds genoeg gedaan; wij zullen desnoods zelf doen, wat nog verricht moet worden, en zoek uw bruid; dat mijnheer St. George en de goede God u geleiden, en vergeet wat de Stadhouder in den krijgsraad tot u gezegd heeft; Joost van Lalain verzoekt het u.”

Hierbij bood hij Van Schaffelaar zijn hand aan, die haar drukte en verheugd antwoordde: „Ik dank u, Heer, en zoo gij ooit den arm van iemand noodig mocht hebben, die met goeden wil voor Lalain en Montigny het zwaard zou trekken, dan kunt gij, behoudens den dienst van mijnheer den Bisschop, steeds op mij rekenen.”

Hij stak nu zijn zwaard op, en wilde met Moor terugkeeren, nadat hij den Stadhouder en zijn gevolg gegroet had; maar toen hij het edele dier aanspoordde om met spoed den slagboom binnen te snellen, viel het. Gelukkig dat het nog geen vaart had, en dat Van Schaffelaar het ongeval zag aankomen, anders zou hij onverhoeds op den grond geworpen zijn. Hij ontdeed zijn voeten snel van de stijgbeugels en reepen, en trachtte zijn trouwen makker in den strijd te doen opstaan; doch verzwakt door bloedverlies of vermoeidheid, en gedrukt door het gewicht van de zware ijzeren platen bleef het liggen. De ridder Petit Salazar en eenige anderen, die nu den Stadhouder verlieten en den slagboom zouden doorrijden, hielden bij hem stil, en hij zei, terwijl hij Henri, die dadelijk van het paard gesprongen was, en naast hem stond, de teugels toewierp:

„Mijne Heeren, mijn paard laat mij zitten, nu het gevecht voor mij gedaan is: ik gun het gaarne deze rust. Daar, Henri, neem den teugel, en zorg goed voor mijn armen, trouwen Moor.” Hierop groette hij de omstanders, wierp nog een blik op het paard, dat hem nazag; want het lichtte den kop op, toen zijn meester vertrok, die met overhaaste schreden naar den slagboom stapte.

De krijgslieden lachten, toen zij den kleinen knaap bij het licht, dat de toortsen en brandende huizen verspreidden, om het paard zagen loopen, angstig onderzoekend, wat de reden was, dat het was gevallen, en Salazar riep, toen hij gewaar werd, hoe deerlijk de knaap gehavend was: „Hé, hé, mannetje, zeg eens hoe dat komt: het kleed, dat gij draagt, en uw handen schijnen wel éénerlei geverfd; gij lijkt wel een kreeft.”

„Die verf was hedennacht niet duur, Messiere,” hernam Heintje, terwijl hij zijn eigen kleed bezag, en hij vervolgde, terwijl hij het hoofd oprichtte, en met zijn armen zekere beweging maakte: „Perrol en zijn ruiters hadden rood bloed, Messire! Het dorp is een half uur lang, en het komt mij dus voor, dat ik voor een kreeft nogal goed gelooopen heb, dat ik u hier nog aan den ingang aantrof.”

„De jongen heeft gelijk,” riep Salazar lachend, terwijl hij zijn paard de sporen gaf; en Henri, wien het eindelijk gelukt was Moor te doen opstaan, mompelde bij zichzelf: „Kreeft! Een aardige naam voor een dapperen schildknaap, vooral

als ridders, die als slakken gekropen hebben, dien durven geven," en hij volgde langzaam met het paard dat hij behoedzaam leidde, en dat telkens weer dreigde te vallen, terwijl de lijfwacht van den Stadhouder en eenige andere benden langs hem het dorp binnenrukten.

Zoodra Van Schaffelaar den slagboom, doch nu te voet, weer was binnengetreden, ging hij naar zijn volk, dat hem wachtte; zij waren reeds te weten gekomen waar Perrol gehuisvest was geweest, en hadden het huis bezet; want ook hun was de buit niet onverschillig, en met recht hoopten zij eenige dingen van waarde te bemachtigen. Bij het licht der fakkels, welke zijn ruiters droegen, zag Van Schaffelaar het wapenschild van Perrol boven de deur van het huis hangen, dat zij hem aanwezen; en hij riep, terwijl hij de deur intrapte, die van binnen gesloten was: „Geef acht, mannen, dat niemand het huis verlaat of binnendringt, en zoekt in de schuren en hooibergen van de naaste huizen; ik beloof u een helm vol stukken zilvergeld, inden een uwer mijn bruid terugbrengt," hierop ging hij het huis binnen.

Zij, die Van Schaffelaar volgden, snelden dadelijk naar de kamers, welke vóór in het huis waren; doch hijzelf was een oogenblik in het groote voorhuis blijven staan, hetzij overmand door de aandoeningen van zijn hart, of getroffen door een gerucht, dat hem van achter uit het huis had tegengeklonken, dat hij alleen gehoord had. Het was dus zeker om deze reden, dat hij het licht, dat hij droeg, boven zijn hoofd houdend, met spoed naar het achterhuis snelde. Neen, hij bedroog zich niet, flauw klonken de jammerklachten van een vrouw, die om hulp riep, hem in de ooren; hij zag Maria voor zijn geest worstelen met het monster, dat haar op Perrol's bevel wilde vermoorden; hij hoorde haar, zoo kwam het hem voor, zijn hulp inroepen; zou hij dan nog te laat komen om haar lijk in zijn armen op te vangen; misschien niet eens tijdig genoeg om de bleeke lippen op te vangen, maar alleen om haar kouden mond te kussen? O, neen, dat kon niet, in Gods hoede had hij haar immers aanbevolen, daarom riep hij droevig: „Almachtige God in den hemel, verlaat haar niet, heilige Moeder Gods! Red mijn bruid!" en hij stond als een ijzeren standbeeld, dat een fakkel draagt, luisterend, vanwaar het geluid scheen te komen. Maar spoedig snelde hij weer vooruit, en sloeg de hand aan de klink van de deur van een achtergelegen vertrek; hieruit was het geroep gekomen, dat nu niet meer gehoord werd; en toen hij langs de deur lichtte, om te zien, wat haar gesloten hield, en duidelijk in de kamer zacht hoorde loopen, wierp hij de fakkel op den grond, en stortte zich met al zijn zwaarte tegen de deur. Viermaal weerstond zij den schok van den zwaar geharnasten ruiter; maar toen de levende stormram, de ijzeren platen, waarin de bewegingskracht besloten lag, nog eens met geweld tegen het hout bonsde, viel de deur neer, en Van Schaffelaar sprong in het vertrek.

Er was geen licht in; toch kon Van Schaffelaar, misschien door het schijnsel, dat door een hoog geplaatst venster kwam, of dat de toorts gaf, welke voor de deur lag te branden, flauw onderscheiden, dat een lange zwarte gedaante een in het wit gehulde gestalte in zijn armen gekneld hield; maar zoodra hij zich vertoonde, liet de man, die nu niet langer tijd had zich met de vrouw te bemoeien, haar vallen, of wierp haar op den grond, en sprong terzijde.

„Maria...!” riep Van Schaffelaar halffluid, en snelde naar haar toe; want hij hoorde haar stem niet meer. Een vreeselijke slag, welke hem op zijn helm werd toegebracht, deed hem op zijn knie neervallen; het gezicht van zijn bruid, en de toestand, waarin zij was, hadden hem zoo onvoorzichtig doen zijn, zijn oog van den man af te wenden, die met opgeheven zwaard op hem toegesprongen was. Een woeste lach volgde op den slag; Van Schaffelaar zag opeens in, dat hij geen tijd zou hebben om op te staan en zijn zwaard te trekken, voordat de tweede slag, die doodelijk kon zijn, zou vallen; daarom sprong hij met onbegrijpelijke vlugheid op, hoewel hem het hoofd duizelde, wierp zich tegen zijn aanvaller aan, die reeds het zwaard had opgeheven, en smeed den geharnasten belager van zijn bruid, zoo lang als hij was, achterover.

„Bij St. Veit en den duivel, wien heb ik daar?” brulde Wilhelm, die zich schuil had gehouden, toen de andere ruiters waren opgezeten, daarna nogmaals de wijnkan had nagezien, en daar hij meende dat alles gedaan was, besloten had de laatste oogenblikken van zijn leven door te brengen in de armen van het meisje, dat Perrol gevangen hield. Zijn wapen was niet aan zijn hand ontglipt; maar het kostte hem veel moeite zich te bewegen. Eer hij echter half was opgestaan, hoorde men een harden slag, die door het vertrek heen klonk; het zwaard ontviel aan zijn hand, terwijl hij zacht den naam van zijn geliefkoosden heilige aanriep, en toen, eer hij nog was neergevallen, een tweede slag zijn ijzeren hoed vanéénspleet, rolde hij op den grond, zonder dat een enkel woord, een enkele klank meer aan zijn mond ontsnapte, en Van Schaffelaar stak zijn zwaard op.

Wat er gebeurd was, had haar, die hij nog bijtijds van de gewelddadige aanslagen van den beschonken ruiter verlost had, tot zichzelf doen komen; zij stond dus op, en strekte haar armen naar haar redder uit. Ook Van Schaffelaar snelde op haar toe; want zijn gemoed was te vol om te spreken, en hij ving haar aan zijn borst op. Hij voelde door het koude harnas noch het hevig kloppend hart, dat tegen zijn rusting sloeg, noch den lichten druk der zachte en mollige armen, die hem om den hals gevat hadden; maar hun lippen ontmoetten elkander. O, toen hij zijn bruid in zijn armen drukte, voelde hij zoo sterk, hoe gelukkig hij was; zonder schroom rustte zij aan zijn borst, zij was dus nog volkomen waardig, zijn echte vrouw te worden; anders zou zij zijn omarming hebben afgewezen; hij wist immers, hoe zij nog onlangs zich reeds als zijn onwaardige bruid had beschouwd, alleen omdat Perrol haar gezegd had, dat zij hem niet beminde. Ook zij voelde het geluk door hem gered te worden; nog nooit had zij hem zoo vol liefde gekust; de liefde overwon ten laatste de schroomvalligheid van de maagd.

Maar al de zoete droomen, die bijna gelijktijdig zijn hart verteederden, werden opeens als door een tooverslag van een boozen geest verdreven; want zij, die hij aan zijn borst geklemd hield, stamelde den naam van zijn vijand, en Van Schaffelaar herkende de stem van zijn bruid niet. O, die naam van het hoofd der Zwarte Bende, vol liefde uitgesproken door haar, die hij voor zijn bruid, voor Maria gehouden had, die hij als zijn bruid had gekust, doorboorde zijn hart met dolksteken.

„Wie zijt gij?” riep hij wild, terwijl hij haar bij het middel vatte, en van zich losscheurde; en daar ook de vrouw, toen hij sprak, verschrikt terugtrad, riep zij: „Gij zijt Perrol niet; laat mij vrij, wie zijt gij?” Maar Van Schaffelaar antwoordde haar niet; want een paar van zijn ruiters, die nu ook tot hier al zoekend met licht doordrongen, maakten dat hij met verwondering de vreemde en schoone vrouw aanzag, die hij nog altijd tusschen zijn ijzeren handschoenen geprangd hield. Gerustgesteld door zijn verbazing en de tegenwoordigheid van de ruiters, of veel liever door de edele gelaatstrekken van den vreemdeling, vroeg zij nu nogmaals doch zonder eenigen angst te verraden: „Waar is Messire Perrol?”

„Perrol! Altijd Perrol!” schreeuwde Van Schaffelaar, terwijl hij haar driftig losliet. „Messire Perrol is dood!”

„En gij hebt hem gedood!” riep zij snel, en vestigde haar zwart oog, dat droefheid en toorn scheen te verraden, op den ruiter, die voor haar stond. „O, dan weet ik, wie hem vermoord heeft: gij zijt dus Jan van Schaffelaar!”

„Die ben ik, vrouw!” riep Van Schaffelaar, trad op haar toe en vervolgde met verheffing van stem: „Maar wie zijt gij, die over zijn dood klaagt? Spreek!” Zij ging eenige stappen achteruit, en antwoordde eenigszins bevreesd: „Ik ben Aleida, de spreekster. Ik bid u, neem mij in uw bescherming, Heer!”

„Ha!” riep Van Schaffelaar hoonend en driftig, „zijt gij de zwarte Aleida... die beroemde spreekster? Waarom beroept gij u niet op de gedachtenis van mijn vriend, op Coene van Baerbergh? Ha! Hoe is het mogelijk, dat ik u voor mijn bruid heb kunnen houden, en al wat laag van uw kunne is, aanzag voor al wat rein en deugdzaam is. Maar neen, aan uw kussen zou ik u en uw soort herkend hebben; de lippen, die een Perrol gekust hebben, kunnen niet kussen als de mond van een engel van onschuld en deugd; en ik... ik zou u beschermen! — Maar zeg mij, waar mijn bruid is, en ik zal het doen.” Dit laatste zei hij bedaar-der, en zag haar ongeduldig en vragend aan.

Maar de harde woorden, die hij tot haar gericht had, hadden haar geraakt; in het eerst dacht zij, dat hij door haar schoonheid was getroffen; doch de verachting, waarmee hij haar gezien had, en de smart, die zij over het verlies van Perrol voelde, deden haar het gevaar, waarin zij was, vergeten, alleen om het genoeg te hebben, Van Schaffelaar leed te doen; en zij gaf hem met zekere zelfvoldoening ten antwoord: „Wat ik uit liefde voor Messire Perrol gedaan heb, zou ik nooit voor u doen; maar gij komt te laat, om de dochter van den smid te redden. Zoek haar, indien gij haar na Perrol met uw liefde wilt verkwikken; ik zeg u niet, waar zij is.”

„Niet?” riep Van Schaffelaar, greep haar bij den arm en schudde haar heen en weer. „Gij liegt, noem Perrol niet meer! Spreek! Waar is Maria?”

„Neen,” zei Aleida, die de pijn verkropte, welke de ijzeren vingers haar deden uitstaan, „ik ben slechts een zwakke vrouw; maar gij zult niet weten, waar zij is.”

„Gij hebt gelijk, zwakke en diepgevallen vrouw,” zei Van Schaffelaar verachtelijk, terwijl hij haar losliet, en vervolgde ernstig: „Bid en vraag genade voor u, doch niet aan mij; daar naderen mijn ruiters, gij zult ook hun uw liefde moeten schenken, en dan sterven.”

„Heer!...” riep Aleida angstig, en wierp zich voor hem neer; want de vrees om aan de ruiters te worden overgeleverd, deed haar trots verdwijnen; maar Van Schaffelaar wendde het gelaat van haar af. Verscheidene ruiters naderden nu weer het vertrek, en traden op last van Van Schaffelaar binnen; doch men had Maria niet gevonden: alleen een kleine knaap was uit zijn schuilplaats te voorschijn gehaald, en op zijn bevel bracht men hem vóór Van Schaffelaar. Het was Riso, die schoorvoetend naderde, en aan zijn kleeren en zijn haar zag men, dat hij zich in het hooi had verscholen. Van Schaffelaar herkende dadelijk den page van Perrol, en hij zei, terwijl zijn hoop opnieuw herleefde: „Jongen, ik zoek Maria, de dochter van meester Wouter; zeg mij waar zij is en uw leven zal gespaard worden.”

Verwonderd zag de page nu eens Van Schaffelaar en dan weer Aleida aan, en hij zei aarzelend: „Heer, mijn meester is streng; het staat mij niet vrij u te antwoorden.”

„Uw meester zal u geen leed doen voor wat gij mij zeggen zult, mijn jongen,” zei Van Schaffelaar vriendelijk, „ik zal u goed beloonen, maar haast u mij te antwoorden.” Doch toen de knaap bleef zwijgen, vervolgde hij streng: „Ik wil gehoorzaamd worden of...”

Nu zei de knaap langzaam: „Heer Van Schaffelaar...!” Maar hij vervolgde niet, en Van Schaffelaar zag, toen hij het oog van den page volgde, dat Aleida haar vinger voor den mond hield.

„Stoor u niet aan haar,” zei Van Schaffelaar driftig. „Spreek, jongen, en ik beloon u ruim.”

Maar toen de knaap wilde gehoorzamen, riep Aleida: „Riso, zeg hem niets; hij heeft Messire Perrol vermoord,” en dit bericht scheen den knaap te doen verstommen. Vruchteloos gelastte Van Schaffelaar, hem dreigend, te spreken; de page wilde niet antwoorden. Een vrouw en een kind hielden iets voor hem verborgen, dat hij met zijn bloed had willen betalen, om te weten, en dat hij den moed niet had, hun met den dolk op de keel af te vragen; want met den voet van woeden stampend, stiet hij zijn zwaard, dat hij halverwege had uitgehaald, om zich te doen gehoorzamen, in de scheede terug, en bracht zijn hand aan zijn voorhoofd.

Zijn ruiter, die zeer goed begrepen, wat hij verlangde te weten, en gehoord hadden, wie de schoone vrouw was, die vóór hen stond, dachten, toen hun heer besluiteloos scheen, in zijn plaats te moeten handelen; en een gil, dien Aleida gaf, zoodra drie ruiters haar aanvatten, deed den aanvoerder opzien, juist toen anderen zich van Riso meester maakten.

„Laat den jongen los!” zei Van Schaffelaar; „hij is zijn meester trouw; ik wil dat hem geen leed geschiedt,” en gehoorzaamden hem. Ook degenen die Aleida vasthielden, hadden een oogenblik gewacht; doch toen hun heer naar hun zijde zag zonder iets te zeggen, gingen zij voort met haar handen te binden, terwijl één haar kleed aan den hals wilde losmaken, riep zij: „Genade, Heer!” en zag hem met een smeekenden blik aan; zij beefde als een riet onder de handen der ruiters, die met haar spotten.

„Gij zult mij dus nu antwoorden?” vroeg Van Schaffelaar; maar zij antwoordde

neerslachtig; want zij wist dat hij haar niet zou kunnen gelooven: „Ik weet niet waar uw bruid is, Heer. De heilige Maagd zij mij genadig, maar ik zeg de waarheid.” Toen verdween ook deze hoop weer voor Van Schaffelaar; en toch, toen hij Aleida aan den moedwil zijner ruiter overgegeven had gezien, voelde hij medelijden met haar; zij was wel niet rein en onschuldig als zijn bruid; maar het was een vrouw. En ook op zijn last lieten zij, die haar hadden aangevat, haar met vrede.

Van Schaffelaar stond op het punt om te vertrekken, want de kamer was bijna geheel vol met zijn ruiters, die van tijd tot tijd waren binnengekomen met het droevige bericht, dat men nergens iets van Maria had kunnen ontdekken. Hij wilde heengaan, want de toorn welke met ontembaar geweld in zijn gemoed, hij vreesde voor zichzelf. Hij wilde zijn handen niet bezoedelen met het bloed van het meisje of het kind. Maar nu kwamen twee nieuwe personages op het tooneel: de meester uit *de Vergulde Helm* verscheen, nog altijd gewapend met de bijl, en met slijk en bloed overdekt, voorafgegaan door Heintje, die Moor verzorgd, onder de wapens van Perrol een nieuw zwaard opgezocht, en den meester ontmoet had, die zich naar zijn heer begaf.

„Goeden nacht, Heer aanvoerder,” zei de smid luid en met opgeruimde stem, toen hij binnentrad, de strijdbijl op den schouder; „de zaken staan goed, niet waar? De ruiters rukten wat lui vooruit, want zij maakten al dat zwarte goed af, dat wij op den dijk nog levend vonden, daarom ging ik maar vooruit. Ho, ho, dat moet een lief gedrang geweest zijn, of heb ik het mis? Maar waar is Maria, Jan!” eindigde hij verwonderd vragend, en stond nu opeens stil; want hij zag nu, dat de vrouw, die op eenigen afstand stond, zijn dochter niet was.

„Helaas, Wouter,” antwoordde Van Schaffelaar droevig, „wij hebben haar niet kunnen vinden, noch ontdekken waar zij is. Ha, deze vrouw en die jongen weten het misschien, maar willen het niet zeggen; bij St. Maarten.....!”

„Willen niet?” riep Wouter en deed een stap voorwaarts, „o, dat zullen wij eens zien,” en hij lichtte zijn bijl van den schouder.

„Neen meester, sedert zij weten, dat Perrol dood is, weigeren zij te antwoorden,” zei Van Schaffelaar bedaarder.

„Perrol dood! Is 't mogelijk!” riep de vader van Maria verbaasd. „Maar hebt gij wèl, Jan, is hij hier aan den slagboom gebleven?”

Terwijl zij elkander onderhielden, was Heintje den page van Perrol genaderd, en wees hem dreigend den opsteker, dien hij ontbloot had, en die er nog de sporen van droeg onlangs gebezigd te zijn. Riso sidderde voor den blik en de gebaren van den knaap, wiens kleine en mismaakte gestalte nog terugstootender werd door de haveloosheid van zijn wapens en kleeën, en het bloed, waarmee die bevlekt waren, en snel trad hij naar Van Schaffelaar, ten einde dezen om bijstand te smeeken. Niet vruchteloos was dit stilzwijgend beroep op de mensche-lievendheid van den braven ruiteraanvoerder; want met een strengen blik wenkte hij Henri om niet dichter te naderen, en zei: „Hij is niet aan den slagboom gevallen, maar in het gevecht door deze hand. Dat geluk heeft mijnheer St. Maarten mij gegund; en indien het licht was, zoudt gij hem aan de zijde van de kruin van den dijk gevonden hebben; daar ligt de aanvoerder der Zwarte

Bende; hij viel het eerst, en over en naast hem vielen zijn ruiters; zoo heeft God het gewild."

"Bij de ruiters? — Op de plaats van het treffen?" vroeg Wouter, terwijl hij Van Schaffelaar vorschend aanzag; en toen deze met het hoofd knikte, vervolgde hij: „Dáár vond ik een ruiter der Zwarte Bende; het schild met het zwaard en de spreuk er op, hing om zijn hals; een groote roode pluim had voorheen op den helm gewapperd, die nu in slijk en bloed op eenigen afstand lag, en drie breede openingen, welke met geweld in den deugdzamen maliënkolder gestooten waren, hadden van den machtigen ruiter een lijk gemaakt; zeg mij, bedoelt gij dien?"

Van Schaffelaar boog nogmaals met het hoofd, en Heintje riep met zelfvoldoening: „Ja, meester, het was de opsteker uit *de Vergulde Helm*, die de gaten gestoken heeft; en de man, die den helm ophad, toen ik hem verliet, is Perrol," en hij hield het wapen vlak voor den meester, hem aantoonend, dat de punt niet gebroken of stomp geworden was; doch deze zag er niet naar, maar zei langzaam: „Gij bedriegt u; die man was Perrol niet."

„Perrol niet....." schreeuwde Van Schaffelaar; „en het schild en de pluim! Meester, in Gods naam, spreek, wie was het dan?"

„Ik ontdeed hem van zijn maliënkolder — het rosachtige haar en het gelaat, dat ik heb afgewischt, behoorden niet aan Perrol, maar aan zijn luitenant," antwoordde Wouter.

„Dus was het Walson, de Engelschman, en niet zijn meester, dien ik ontmoet heb!" riep Van Schaffelaar en sloeg zich voor het hoofd. „Perrol niet!" herhaalde hij nog eens en stampvoette. „Ha, hij dacht misschien, dat het harnas van den maagdenroover hem zou beveiligen tegen mijn zwaard; maar hij is dood..... en Perrol leeft," eindigde hij treurig.

„Een oogenblik heb ik er aan getwijfeld," zei Heintje, maar meer zei hij niet, toen hij de droefheid van zijn heer zag. Ook de smid zweeg, en wist niet, wat hij zeggen zou.

De ruiters spraken zacht onder elkander, en op het gelaat van Riso en Aleida was te lezen, dat dit bericht hen zeer verheugde; en terwijl niemand zich met hen bemoeide, wenkte zij den page om haar te naderen, en zij sprak zacht met hem.

„Het heeft u dus nog niet gebaat, Maria!" riep Van Schaffelaar, stampte met den voet en sloeg op zijn zwaard, „dat ik den kriegsraad den aanval aanried. Tevergeefs zijn mijn brave ruiters bij menigte aan mijn zijde gevallen. Waarvoor, beste Wouter, hebt gij uw zoo dierbaar leven aan de slagboomen gewaagd? Helaas voor niets zijt gij met uw eigen bloed bedekt; voor niets heeft mijn stem een verschrikkelijk wee over deze plaats gebracht; vrouw en kind, man en grijsaard werden vermoord, en morgen zal dit schoone dorp niets zijn dan een brandende en rookende puinhoop; ten minste het baat Maria niet. — Ha, Perrol leeft dus nog, al is zijn bende bijna geheel vernietigd, en mijn bruid is nog in zijn macht....."

„Houd moed, Van Schaffelaar," zei Wouter, hoewel zijn stem verried, dat hij even sterk bewogen was als de man, dien hij trachtte te troosten, en hij legde,

toen hij zijn oogen afgeveegd had, zijn hand op den schouder van den aanvoerder. „Misschien vinden wij haar hier of daar nog in het dorp; ik ben nog sterk, en heb krachten genoeg haar te zoeken, of morgen opnieuw in den strijd te gaan en haar te verlossen.”

Met de armen over elkander geslagen, stond Van Schaffelaar daar; zijn bleek gelaat verried vertwijfeling en woede; hij zag somber vóór zich en zijn ruiters sloegen met belangstelling hun oogen op hem. Hoewel zij ruwe krijgslieden waren, raadden zij toch wat er in zijn boezem omging. Toen stiet Aleida den page ter zijde, die haar wilde verhinderen te spreken. Van Schaffelaar vestigde zijn duisteren blik op haar; doch zij naderde toch en zei luid: „Heer Van Schaffelaar, uw bruid is in Utrecht, en Messire Perrol is dezen namiddag naar Amersfoort vertrokken!”

Zoodra zij vernomen had, dat Perrol nog leefde, was haar boosheid, welke haar nu en dan den moed gegeven had over haar angst te zegevieren en den ruiteraanvoerder te trotseeren, geweken. Zij hield niet van Maria, op wie zij dacht dat Perrol verliefd was; maar Maria's bruidegom haatte zij niet; de gedachte, dat Perrol bij Maria was, en dat hij haar om den wil van dat meisje verachtte en had laten opsluiten, deed haar niet meer denken aan wat Van Schaffelaar haar gezegd had; daarom had zij den page Riso uitgehoord, en nadat zij van hem had vernomen, waar Maria heengevoerd was, besloot zij, zonder te bedenken, dat zij Perrol misschien aan gevaar blootstelde, te zeggen, waar deze was, omdat zij dan aan Perrol zou kunnen worden ontnomen. De kostwinning, welke zij bij de hand had, gevoegd bij haar schoonheid, had haar reeds jong voor de verleiding doen bezwijken, en reeds vroeg gewend aan alles wat zedeloos was. Zij voelde wel, dat Van Schaffelaar haar wel hard had aangesproken, maar niet geheel zonder grond; en zij wist zeer goed, dat elk ander ruiteraanvoerder, in soortgelijk oogenblik, haar op een geheel andere wijze zou hebben doen behandelen; het was misschien minder daarom, dat zij Perrol van Maria zocht te verwijderen, dan omdat zij met het leed van Van Schaffelaar begaan was, dat zij hem de plaats verried, waar zijn bruid zich bevond.

„Spreekt gij de waarheid, vrouw? Of zijt gij onmenssch genoeg, ons door een leugen van het rechte spoor te brengen?” riep Van Schaffelaar ernstig. Hij zag haar aan, en eindigde somber: „O, vertrouw niet te veel op mijn goedheid, want in het einde zou ik ook streng kunnen worden, en uw lot zou vreeselijk zijn.”

„Aleida herhaalt slechts, wat de page haar gezegd heeft. O neen, ik lieg niet, Heer! Genade, Heer, want ik weet niet beter; in naam van uw bruid, heb medelijden met mij!” riep de Zwarte Aleida, die, getroffen door den blik van Van Schaffelaar, aan zijn voeten neerviel, en weenend de handen naar hem uitstak. „Ik denk, dat wij haar gelooven kunnen, meester,” zei Van Schaffelaar, na haar eenige oogenblikken beschouwd te hebben. „Helaas, hoewel wij verder dan ooit van uw ongelukkige dochter verwijderd zijn, weten wij nu toch iets. Mogelijk is het dit, wat de oude Ralph mij heeft willen zeggen, toen hij mij aan den slagboom in het voorbijgaan eenige woorden toeriep, zonder dat ik hem begreep. — Sta op, Aleida, en vergeet, wat ik gezegd heb; ik ben ongelukkig, en men vervolgt mijn bruid zoo vreeselijk! Wees gerust; gij hebt van Jan van Schaffelaar

niets te vreezen, indien gij u op Maria beroept, zelfs niet al hadt gij schuld. Sta op," zei hij vriendelijk, en haar bij de hand nemend, richtte hij haar op.

„Meester," vervolgde hij daarna snel en beraden, gij blijft hier, en neemt deze vrouw en dezen page onder uw hoede: zij behooren mij en zijn onder mijn bescherming. Wat mij betreft, mijn weg ligt naar Utrecht. Eigen kracht of die van onze vijanden helpen hier niet; ik zal op den Goeden God vertrouwen en het uiterste wagen. De burggraaf is een man van eer, en op hem wil ik mij beroepen; hij kent Van Schaffelaar, en bij mijnheer St. Maarten, wij zijn vijanden, maar zal hij toestaan, dat door dien vreemdeling de kloosters worden geschonden, de dochters van de goede burgers worden geroofd? Dat een edelman van het Sticht in zijn eer, in zijn nauwste betrekking bloedig beleedigd wordt door dien onverlaat van een Perrol, is een zaak, die geheel vreemd is aan den oorlog. Hij zal de macht hebben, mij mijn bruid te doen teruggeven, of den maagdenroover te dwingen, als een man op klaarlichten dag in het openbaar, te paard of te voet, rekenschap te geven van zijn gedrag. Ik waag misschien mijn vrijheid, maar hier moet veel gewaagd worden, en mijn taal weerklank vinden in de harten van al wat edel denkt. Perrol denkt veilig te zijn achter Utrecht's wallen, maar Van Schaffelaar zal hem noodzaken zich te vertoonen; ha, ik zelf zal hem de tijding brengen van den ondergang van Walson en zijn zwarte duivels, en bij mijnheer St. Maarten, ik zal hem met Gods hulp, met den voet op de keel, tot bekentenis van zijn euvel daden dwingen, of gij ziet mij niet weer."

„Doe zoo, Van Schaffelaar!" riep Wouter en drukte hem de hand. „Zie, gaarne ging ik met u, of in uw plaats, maar één van ons beiden is genoeg; gij zijt edelman; uw rede zal meer ingang vinden dan die van den meester uit *de Vergulde Helm*, en er blijft dan nog iemand over om u te wreken, indien..... indien wij u verliezen moesten. Maar zeg in elk geval aan heer Jan van Montfoort, dat het geen der vijanden van Utrecht aan wapenen zal ontbreken, zoolang er nog één in mijn winkel is, en mijn gezellen nog werken kunnen, indien ik mijn dochter niet terugkrijg. Zeg hem dat, Jan en tevens, dat ik, zoo het noodig is, mijn laatste geldstuk zal besteden, om de partij van den Bisschop te ondersteunen, en dat hij zien zal, wat een vader doen kan, en welken invloed meester Wouter's stem in Amersfoort heeft."

„Ik zal hem dat zeggen, meester," hernam Van Schaffelaar; „maar laten wij nu om 's hemels wil geen tijd verliezen."

„Neen, bij St. Eloy, want die is kostbaar," riep deze. „Maar luister eens: daar hoor ik de trom van uw ruiterknechten; de kerels komen daar eindelijk aan; zij hebben dus met de rijzigers van de Zwarte Bende afgehandeld; er leeft er niet één meer in het dorp."

Heintje werd nu terstond afgezonden, om voor zijn heer een paard op te zadelen, en Van Schaffelaar werd van zijn zware wapenrusting ontlast, waarna hij ging zitten. Zijn ruiters zetten wijn en brood vóór hem, terwijl de meester het vertrek verliet om onder de wapenen van Perrol een lichten helm en maliënkolder voor hem uit te zoeken.

Toen Van Schaffelaar later op een der paarden van Perrol gezeten, en licht gewapend het dorp verliet, door de slagboomen, welke hij zelf vermeersterd had,

verhaalden de krijgslieden, welke die bewaakten, hem, dat reeds eenigen tijd te voren een zijner ruiters was doorgereden, zonder dat hij gissen kon, wie het geweest was, en zonder dat het hem in de gedachten kwam, of het misschien Frank ook kon zijn geweest. Zijn knaap reed achter hem, benevens een tiental zijner ruiters, die zich vrijwillig aangeboden hadden hem te vergezellen, en die allen versche paarden hadden. Van Schaffelaar gevoelde zich een weinig meer opgebeurd, toen hij maar eerst buiten het dorp was, vanwaar hij zich nu met spoed hoe langer hoe meer verwijderde. Die nacht, zoo rijk aan verschrikkelijke oogenblikken, was hem als een droom; en toen hij niets meer van het doffe gerucht van de plundering, van het woest getier der krijgslieden, of het gejammer der dorpelingen, noch van het geloei van het vee meer hooren kon, toen kon hij zich bijna niet indenken, dat alles werkelijk gebeurd was, of dat het was geschied, zonder dat het Maria had gered, en dat hij van zijn vijand verlost was.

* * *

III.

HET HUIS OOSTERWEERD.

*Haar schaker stuift haar vlammen tegen,
Daar stond zij, bleek en dood verlegen,
De Maagd, van hulp en heul ontbloot,
En dreigt haar — schande en dood.*

H. TOLLENS Cz.

Het huis Oosterweerd, op de Oude Gracht, tusschen de St. Jacobs- en de Viebrug, was niet een der onaanzienlijkste van Utrecht en vertoonde uitwendig niets dan hooge muren van zware steenen opgemetseld, met weinig en diepgeplaatste lichten. De muren waren van onderen zoo dik, dat iemand, binnenshuis staande, bezwaarlijk de hand had kunnen aanraken van iemand, die ze hem door een der openingen in den muur van buiten had toegestoken.

Het zou een zeer sterk gebouw zijn geweest, althans bij een behoorlijke bezetting; maar het huis was tusschen andere woningen en gebouwen gelegen, welke den hoogen muur, in weerwil der hangtorens op de hoeken van het huis, en zelfs bij een kloeke verdediging, nog blootstelden om met ladders beklommen te worden.

Heer Loef van Oosterweerd was bezitter van het huis, dat waarschijnlijk in vroeger dagen door iemand van zijn geslacht gesticht was. Zijn vredelievende aard, waardoor hij oogenschijnlijk noch de partij van den Bisschop, noch die van de stad aankleefde, zou desnoods zoo'n versterkte woning voor hem onnoodig gemaakt hebben; want hoewel sommige adellijke heeren met minachting van hem spraken, omdat hij zich inliet met koopmanszaken, was hij bij de overigen en bij de burgers zeer gezien om zijn rijkdommen; maar juist dit was misschien oorzaak, dat hem zoo'n verblijf bijzonder aangenaam en nuttig voorkwam, daar hij bijna altijd in de stad was. Al had hij dus weinig of niets te duchten, zijn huis was gewoonlijk van een grooter aantal knechts voorzien, dan hij anders voor zijn staat noodig geacht zou hebben. Dit versterkte nog het gerucht, dat hij groote rijkdommen bezat, welke hij met zorg liet bewaken; en men vertelde, dat men soms, des nachts, door de diepe luchtgaten der kelders, of liever door de schietgaten, welke in den muur, even boven de straat waren, licht had gezien; en daaruit had men al dadelijk opgemaakt, dat de heer Loef gewoon was, elken nacht zijn schatten na te zien. De praatjes, die er zooal over het huis Oosterweerd liepen, waren niet verminderd, sinds men had bemerkt, dat de aanvoerder der Zwarte Bende het dikwijls bezocht.

Jonkvrouw Ada leverde ook veel stof tot zulke gesprekken, wat bij den toestand van haar geestvermogens ook niet te verwonderen was. In den namiddag van den dag, waarop de krijgsraad gehouden werd, zat zij in een van de beste, hoewel niet de grootste vertrekken van het huis. Twee ramen met fraai wit glas, dat met een rand van gekleurde ruitjes was omgeven, verlichtten, vooral voor dien tijd en het uur van den dag, de kamer zeer goed.

„Annetje,” zei Ada van Rijn, die, toen zij de kamer, waarin zij gewoonlijk sliep, verlaten had, voor een spiegel naast den schoorsteen bleef stilstaan, „gij hebt dit te vast gestrikt; ik kan den mond niet opendoen.”

„O, dat is spoedig te verhelpen,” antwoordde haar kamermeisje, dat haar met spoed naderde, en gereed had gestaan om te vertrekken. Zij was nog jong, en haar jeugd, de gezonde kleur van haar wangen en de nette kleeding maakten misschien, dat zij voor mooi doorging, hoewel haar gelaatstrekken onregelmatig waren.

„Ik dank u,” zei zij langzaam, toen het meisje het doekje minder vast gestrikt had, en de puntjes, met kleine bloemen van gouddraad doorwerkt, met een zeker verlangen, om haar meesteres zoo fraai mogelijk aan te kleeden, recht schikte. „Maar vindt gij niet, dat dit doekje mij het aanzien geeft van een non of weduwe?” en zij grimlachte, terwijl zij in den spiegel zag.

„Nee, Jonkvrouw,” antwoordde Annetje, „het staat u zeer goed; uw edel gelaat komt er zoo bevallig uit te voorschijn. Een non of een weduwe! Bij de heilige Caecilia! Hoe komt het in uw gedachten? Vergeet gij dan die twee vlechten van uw fraai zwart haar, die ik uit uw hulsel te voorschijn heb laten komen? Nee, ieder zal u dadelijk herkennen voor een jonkvrouw, aan wie elk ridder of edelman gaarne zou behagen.”

„Ieder?” herhaalde Ada met nadruk, en schudde ongeloovig het hoofd. „Gij weet wel, Annetje, dat uw ongelukkige meesteres geen aanspraak maakt op hun hulde.”

„En waarom is het u dan dezen dag in den zin gekomen, u zoo mooi te doen kleeden? Zeker toch omdat gij het bezoek van iemand verwacht!” zei het kamermeisje nieuwsgierig; zij wist dat haar meesteres, die haar liefhad, haar deze vraag niet ten kwade zou duiden.

„Zeer zeker verwacht ik iemand,” antwoordde Ada. Hierop bedacht zij zich eenige oogenblikken, en vroeg, terwijl zij de hand aan haar voorhoofd bracht, „En wien denkt gij dat ik verwacht?”

Toen noemde Annetje onderscheiden heeren, hun vrouwen of dochters; maar haar meesteres schudde met het hoofd; doch toen zij eindelijk ook Perrol noemde, zei Ada kortaf: „Nee, dien niet.”

„En Sir Walson, dien verwacht gij toch immers niet?” riep Annetje verwonderd; want zij had ieder genoemd, die in de stad was of kon komen.

„Walson!” zei Ada met verachting, en haar zwart oog fonkelde van toorn; „meisje, waarom noemt gij dien? — Ik, Ada van Rijn, de heilige Moeder Gods zij mij genadig! Ik wachten op dien man, die zijn vaderland verliet, om een Perrol te dienen? Noem nooit weer den naam van dien luitenant der Zwarte Bende.” Hier zweeg zij, verwijderde zich van den spiegel, en trad met een fier

tred voor den haard heen en weer; doch toen haar oog op het kamermeisje viel, dat met een bedrukte houding als aan den grond genageld stond, en haar oogen met de handen afwischte, stond zij stil, en zei vriendelijk: „Ween niet, lief kind, gij kunt niet raden, wien ik verwacht. O, ik weet het immers zelf niet, en toch... of mijn hart moest mij weer bedriegen; daarom droog die tranen; gij zijt te gelukkig om te weenen. — Ik heb uw dienst vooreerst niet meer noodig, gij kunt dus gaan, maar spreek niet te veel met dien vreemden knaap, en vertrouw hem niet.”

„En waarom niet, beste meesteres?” vroeg Annetje, en kustte de hand van Ada. „Hij en zijn meester verschillen zooveel! O, als die ook zoo dacht, dan zou zijn hart even edel zijn, als zijn gelaat; de knaap verdient geen wantrouwen.”

„Gij spreekt met zooveel drift dat ik bevreesd ben, dat gij hem reeds liefhebt,” zei Ada, goedhartig met haar vinger dreigend; „maar wees voorzichtig, de mannen spotten met de liefde der vrouwen; wanneer men hun zegt: ik bemin u, dan vindt men zich vaak bitter teleurgesteld,” en haar gelaat verried nog meer droefgeestigheid dan anders.

„O, vrees niet, jonkvrouw!” riep Annetje. „Hij heeft mij lief, ik verzeker het u; hij heeft het mij gezegd en bezworen bij zijn zwaard en op dit kruis,” en zij lichtte het zilveren kruisje op, dat om haar hals hing.

„Hij heeft u lief, en heeft het u gezegd? Gij zijt dan wel gelukkig, mijn kind,” zei Ada, en een smartelijke lach vertoonde zich op haar gelaat. „Ga dan maar naar hem toe, en wees hem trouw; de heilige Moeder Gods zal u beiden zegenen.”

Het kamermeisje liet zich dit geen tweemaal zeggen, en verliet huppelend het vertrek, nadat zij de deuren gesloten had, die naar het bidvertrek en de slaapkamer van haar meesteres leidden.

Eerst ging Ada bij het vuur zitten, waar een kleine tafel stond; maar spoedig legde zij het handwerk ter zijde, dat zij opgenomen had, en zat eenigen tijd, haar hoofd in haar hand, in gedachten verdiept in het vuur te staren. Doch ook deze houding verdroot haar weldra; zij richtte het hoofd weer op, zag naar de glasramen, in welker nissen, ter zijde, vier kooitjes met vogeltjes hingen; maar het zachte gefluit en de onvermoeide sprongen van de schoone diertjes, die het verlies van hun vrijheid niet schenen te voelen, boeiden niet lang haar oog. Onrustig liep haar blik het vertrek rond, en eindelijk verliet zij den armstoel, waarop zij zat.

„Ik Walson wachten?” zei zij halffluid, „na het schaamteloze aanzoek, dat hij heeft durven doen? Een schoone en edele echtgenoot voor Ada van Rijn, nu zij den goeden Reynoud afgewezen heeft! En toch zal hij misschien komen, die Engelschman; en hij, hij niet. God weet waar hij is. — O, neen, Heere, verwijder hem van hier; want zijn vijanden zijn hier machtig, en een misdaad kost hun niet veel.” Bij deze woorden vouwde zij smeekend de handen samen, en ging onrustig het vertrek heen en weer.

Toen Annetje eenigen tijd nadat zij vertrokken was, het vertrek weer binnentrad, waar zij haar meesteres had achtergelaten, vond zij Ada zitten op een soort lage zitplaats, welke uit kussens van gebloemde zijde samengesteld, en

groot genoeg was om drie menschen te bevatten. Zij leunde achteloos tegen een der zijden van de gevulde leuning, hield een rozenkrans in haar hand, en verschoof met haar blanke vingers de koralen van rood kornaliijn. In het eerst scheen zij niet te merken, dat iemand de deur geopend had; doch toen zij haar rozenkrans ten einde was, zag zij op, om te vernemen, waarom haar kamermeisje zoo spoedig terugkeerde, en wat zij te zeggen had.

Annetje vertelde, dat zij zoo even met een reizenden marskramer aan de deur had gesproken, die zoolang gesmeekt had, tot men haar was gaan roepen. Hij had eenige fraaie beeldjes van was, en de afbeelding van geestelijke personen, die aangekleed waren, zooals het behoorde, en zijn mars was ruim voorzien van allerhande goederen, die in een klooster vervaardigd waren.

Ada scheen geen lust te voelen om iets te koopen, hoewel Annetje de belangen van den kramer verstond; maar toen zij haar meesteres berichtte, dat hij volgens zijn zeggen tijding uit het Hollandsche leger meebracht, veranderde Ada van gedachten, en gelastte haar kamermeisje den marsman terstond met zijn waren vóór haar te doen komen, en Annetje haastte zich dit bevel ten uitvoer te brengen. Toen de man binnentrad, die de mars, waarin hij anders zijn goederen op den rug droeg, nu vóór zich had hangen, nam hij de muts met breede randen af; en zijn gelaat, dat ten deele bedekt was door een grooten wollen doek, dien hij waarschijnlijk voor de koude over het hoofd geknoopt had, was bruin, als dat van de lieden, die nu en dan uit zuidelijke landen herwaarts kwamen met kramerijen, beren en honden, die kunsten maakten, of andere soortgelijke zaken.

Hij scheen vluchtig het vertrek rond te zien, en toen hij niemand gewaar werd dan de bewoonster van deze kamer, die in haar kostbaar gewaad in half liggende houding, vooral door haar hulsel, veel geleek op een Oostersche vrouw, op haar divan rustend en met haar rozenkrans spelend, deed hij eenige schreden voorwaarts. Het kamermeisje, misschien begeerig om het gezelschap van den knaap weer op te zoeken, en het niet noodig achtend te blijven, verliet nu snel het vertrek, waardoor de kramer omzag. Maar juist toen Ada gereed stond om haar terug te roepen (want zij wilde niet alleen blijven met den vreemden man), strekte deze den arm uit. Zij stond nu plotseling stil en zag hem scherp aan; doch toen naderde zij hem snel en zei verheugd: „O, zijt gij het Frank! Ik heb mij nu dus niet bedrogen en u niet tevergeefs gewacht!”

„Ik ben het zelf, waarde Jonkvrouw!” zei Frank, en hij kustte haar gevoelvol de hand. „Maar gij hebt mij gewacht? Ik bid u, zeg mij, wie heeft u gezegd, dat ik komen zou?”

„Mijn hart, Frank,” zei zij, en liet haar hand in de zijne rusten, „dat kan niet altijd liegen, en het had mij reeds zoolang gezegd, dat gij eens komen zoudt.”

„Gij zijt dus nog zoo goed nu en dan aan mij te denken, Ada,” zei hij dankbaar, en maakte de riemen van zijn mars los. „Zeg mij, kan ik eenige oogenblikken hier vertoeven en met u spreken, zonder dat men ons hooren kan?”

„Zeer zeker,” antwoordde zij, en haastte zich de grendels van de deuren te verschuiven; „maar het meisje is zoo spoedig vertrokken, dat het voorzichtig zal zijn om haar voor uw komst te waarschuwen,” liet zij er toen op volgen.

„Zij heeft mij herkend,” zei Frank, „uw zorg is dus onnoodig; zij zal wel zwijgen. Ik dacht ook, dat zij u gezegd zou hebben, dat ik mij hier bevond, en was dus verwonderd u daar zittend te vinden, zonder dat gij mij meent te kennen; ik was bevreesd voor uw gezondheid.”

„Mijn gedachten waren nog bij u in het leger,” zei zij glimlachend, en een oogenblik vertoonde zich een bijna onmerkbaar bloos op haar wangen; „ik zag u dus zonder u te zien; gij moet het mij vergeven, Frank.”

„En ik dan?” hernam hij, „ik had mij immers terstond moeten noemen; gij hebt geen schuld; de goede oude portierster van het klooster, waar ik mij van deze beeldjes en goederen voorzien heb, heeft mijn gelaat zoo bruin geverfd, alsof ik een der mannen van Perrol of Salazar was, en dit, zoowel als deze doek, maken mij onkenbaar.”

„Die kleur misstaat u niet, maar wel dat kleed; doch, onder welke gedaante ook, zijt gij welkom,” zei Ada.

„En toch voegt dit kleed, zoo niet een veel slechter, naar mijn afkomst, mij. Voordat Van Schaffelaar mij tot zich nam, had ik nog nooit een zoo kostbaar gehad,” zei Frank.

Toen noodigde zij hem vriendelijk uit, zich naast haar neer te zetten, op de zitplaats, die zij even verlaten had, en zei, toen hij zich deze eer ontzeggen wilde: „Zet u naast mij, Frank, anders zou ik moeten denken, dat gij ontstemd was over wat ik gezegd heb. Het is een eer, die Walson en zijn meester niet dan met geweld van mij verkrijgen zouden; maar mijn vrienden zijn mij welkom, in welke kleeding het de Heilige Moeder Gods ook behage, hen tot mij te zenden.” Frank weigerde nu niet langer, en het was vreemd den in grauwe wollen stof gekleeden knaap of koopman, die een ruwe soort schoenen droeg, vertrouwelijk te zien zitten op de prachtige zitplaats, aan de zijde van de fraai gekleede jonkvrouw.

Frank sprak niet; een zekere onrust vertoonde zich op zijn gelaat; het was alsof hij de woorden terughield, die gereed stonden hem te ontsnappen; maar Ada bemerkte dit niet, en zei: „O, wat is het lang geleden, dat ik u het laatst zag, en welk een vreeselijke dag was dat! Het heugt mij nog, welk een onheil mijn ijverzucht had kunnen stichten. O, nog deins ik terug, alleen bij het herdenken daarvan; maar nu, Frank, nu zullen wij ongestoord kunnen spreken, niet waar? De naam van haar, die ik niet wil noemen, zal ons nu niet doen twisten; het zal wezen, alsof zij niet bestond; gij zult mij alleen van u vertellen; het is nu om mij alleen, alleen om uw bedroefde Ada eens te zien, dat gij gekomen zijt. O, heb daarvoor dank, mijn vriend. Maar zeg mij, hebt gij niet te veel gewaagd met hier te komen? Ik bid u, stel mij gerust!”

Een zucht ontsnapte aan de borst van den jonkman; het was alsof zijn oog door een dichten nevel bedekt werd; maar hij deed zich geweld aan, greep haar hand en zei langzaam; „Ben ik niet gekomen alleen om u te zien, geloof echter, mijn beste Ada, dat geen gevaren mij ooit zouden kunnen weerhouden om naar u toe te snellen, als uw vriendschap mij riep. O, het verheugt mij u zoo gezond te zien; zegt mij, zijt gij het altijd geweest, sedert dien dag dat gij mij en mijn vriend het leven hebt gered, en mag ik dit prachtige gewaad beschouwen

als een bewijs, dat gij niet meer, gelijk voorheen, geheel in afzondering leeft?" „Dit kleed?" zei zij en lachte. „Ik wachtte u immers, Frank; voor u heb ik het aangedaan, het gebeurt mij zoo zelden een goed vriend te zien, buiten mijn neef Reynoud. — Doch gij vraagt mij naar mijn gezondheid." Nu schudde zij treurig met het hoofd, en vervolgde: „Die is nu wel; maar ik heb sombere dagen doorgebracht, toen het loof van het geboomte, door de herfststormen afgevallen, de aarde met een veelkleurig tapijt bedekte: alles was duister voor mijn geest; een ondragelijke last drukte mij op het hart en het hoofd, en als het nu en dan voor een oogenblik voor mijn geest licht en helder werd, dan bad ik alleen — om naar het koude graf te worden weggedragen. Maar de Heilige Moeder Gods en alle heiligen hebben mij weer opgericht, en ik ben nu gezond," eindigde zij droevig lachend; doch de bleekheid van haar gelaat sprak haar woorden tegen; en alsof zij het zelf voelde, bracht zij haar hand aan haar voorhoofd, en schudde langzaam het hoofd.

Een tijdlang spraken zij samen, terwijl Frank met moeite zijn onrust verborg. Eindelijk vertelde zij hem, dat Walson om haar hand had verzocht, dat dit verzoek door Perrol zeer sterk ondersteund was, en dat heer Loef, hoewel niet geneigd zijn toestemming te geven, toch niet had durven weigeren haar er over te onderhouden, maar dat zij met verachting de hand van den edelen Brit geweigerd had.

Frank toonde zijn verontwaardiging over dit verzoek en den toon, waarop deze twee vreemde krijgslieden het gedaan hadden en gezocht het door te drijven, en vervolgde toen, terwijl hij aan zijn aarzeling een eind maakte: „Beste Ada, gij zijt niet de eenige, die blootgesteld zijt aan hun duivelsche begeerten; uw rang en die van uw oom beveiligen u ten minste nog voor dadelijk geweld. Helaas, anderen zijn zoo gelukkig niet, en op dit oogenblik wordt het hart van mijn weldoener door smart verscheurd: de Roode Hand van dien Perrol, dat monster, dat vreemde landen over dit gewest hebben uitgebraakt, heeft hem meer dan het leven benomen."

Hier wachtte Frank een oogenblik, en vervolgde, toen hij zag, dat Ada naar hem luisterde, zonder dat haar gelaat de gewone kalmte verloren had: „Deze morgen, toen Van Schaffelaar gereed stond naar den krijgsraad te gaan, om daar met klem van redenen aan te raden Perrol uit het sterke Eemnes te verwijderen, toen verscheen een vader vóór hem, die ten tweeden male in het hart gestoken is door een aanslag van dien woesteling op zijn dochter, en die aan haar bruidegom wraak is komen vragen voor het rooven van zijn eenig kind."

„Ik beklaag dien braven edelman," zei Ada, toen hij zweeg, „en hoop, dat de macht van onzen lieven Heer hem op zijn vijanden zal doen zegevieren." Maar haar houding noch haar stem verried eenige aandoening; het was alsof zij niet vermoedde, dat het meisje, dat weggeroofd was, die Maria was, van wien zij niets wilde hooren."

„De plicht gebod Van Schaffelaar om in het leger te blijven, en weerhield hem om zelf onderzoek naar het schelmstuk te doen," ging Frank voort, hoewel hij vreesde te vervolgen; „een heilige plicht gebod mij dus om in zijn plaats te gaan. In deze kleeding met den zoon van onzen huiswaard te Hilversum aan

het klooster te Soest gekomen, schonk mij mijnheer St. Maarten de genade, om te ontdekken, dat de booswichten hun prooi niet naar Eemnes hadden gevoerd, maar den weg naar deze stad hadden ingeslagen, en ik aarzelde niet hun spoor te volgen. Buiten de Witte-Vrouwenpoort verlieten wij onze paarden, en geraakten binnen de stad; ook hier rustte de goddelijke zegen op mijn pogingen; de Zwarte Ruiters, die een draagkoets geleidden, waren gedurende den nacht niet zóó onopgemerkt door de stad getrokken, of ik kon ontdekken, waar zij gebleven waren...”

„Genoeg! Genoeg daarvan!” riep Ada, die opeens haar stilzwijgen verbrak; „spreek mij niet meer over haar; noem haar naam niet meer, Frank! Gij weet, wat ik gezegd heb.” Toen zweeg zij een oogenblik, bedacht zich en riep droevig: „Helaas, het is niet om mij, dat gij hier gekomen zijt; alleen bezorgdheid voor haar dreef u hierheen, en ik, die u wachtte!... Frank, dat is slecht gehandeld.” „Ada, waarde Jonkvrouw!” riep Frank en greep haar hand, „ik beroep mij op uw hart, op uw menschlievendheid. Ik heb één bede te doen, en indien gij mijn verzoek weigert, maakt gij mijn weldoener voor eeuwig ongelukkig.”

„En dat is?” vroeg Ada van Rijn ongeduldig.

„Red de ongelukkige bruid van Van Schaffelaar, geef de treurende dochter aan haar schreiende ouders terug, en God zal u zegenen. O, voeg deze nieuwe weldaad bij die, welke u eenmaal de vreugde van het hemelsche paradijs zullen openen!” riep Frank, en hij zag haar smeekend aan.

„Ik haar redden?” riep Ada verwonderd; maar opeens scheen er een licht voor haar geest op te gaan, en zij vervolgde: „Heden nacht, zegt gij? — De Zwarte Ruiters met een draagkoets? Mijn kamermeisje heeft mij zooiets gezegd. Zeg, heeft men haar naar dit huis gevoerd?” en toen Frank toestemmend boog, riep zij: „Ha, hoe komt het toch, dat ik dit al niet eerder vermoedde? Nu weet ik, waaraan ik het bezoek van mijn vriend Frank te danken heb: de bruid van zijn aanvoerder lokte hem hierheen. Arme heer Van Schaffelaar! De een rooft haar met geweld, en de ander zoekt in stilte haar liefde te winnen. — Het verwondert mij, dat gij zoolang van haar hebt kunnen zwijgen, en ik dank u voor deze hoffelijkheid!” eindigde ze met een minachtenden lach, en driftig schoof zij zich zoo ver mogelijk van hem af, aan het einde der zitplaats.

„Gij zijt hard en onrechtvaardig, Ada!” riep Frank smartelijk. „O, gij kunt niet gelooven wat gij zegt; wijs mij niet af. Op u alleen berust mijn hoop; zult gij het onschuldige meisje overlaten aan Perrol met de Roode Hand, edele jonkvrouw! Zult gij dit?”

„Zeker zal ik dit,” antwoordde zij driftig. „Vraag haar aan Perrol terug; zoek hem haar aan u af te staan, en smeeek mijn oom om voor u een goed woord te doen; maar denk niet, dat ik een poging zal doen om haar te redden; ik heb daartoe ook niet de macht.”

Frank bedekte zijn gelaat met zijn handen, en men hoorde de zuchten, die uit zijn door smart overmande borst ontsnapten.

„Wat betreurt gij, Heer ruiter!” zei Ada schamper lachend, terwijl zij haar oog stijf op hem gericht hield. „Gij zijt voorwaar geen vroolijk gezelschap; het is goed, dat ik u ken; anders zou ik u aanzien voor een marsman, wien men zijn

godderen ontstolen heeft. Het blonde haar van de dochter van een smid, doet u de jonkvrouw vergeten, naar wier gezondheid gij nog zooeven met zooveel belangstelling gevraagd hebt; zij moet wel lief zijn, ha, ha, om zooveel minnaars te hebben."

Hier werd zij verhinderd voort te gaan, daar zij door een lachlust bevangen werd, welke zoo luid en schrikwekkend klonk, dat Frank zijn oogen snel oprichtte. Haar oogen rolden wild door haar hoofd, en zij scheen niet te merken, dat hij haar hand met kussen bedekte, en zich aan haar voeten neerwierp.

„Ada! Beste Ada!” riep hij angstig, „kom tot uzelf terug; ik bid u, wees bedaard, ik bemin haar niet; o, staak dat droevig gelach; het is Frank, ik ben het, die het u verzoekt.” Maar al zijn smeeken was vergeefs. Toen riep hij, zijn handen wringend: „Heilige Moeder Gods, heb medelijden met haar,” omvatte haar met zijn armen, en bad haar nogmaals zoo gevoelvol om bedaard te zijn, dat zijn woorden eindelijk eenigen invloed op haar schenen uit te oefenen. Langzaam verdween de verwildering van haar blik; het ijlhoofdig gelach ging over in een pijnlijken en krampachtigen trek om den mond, en toen zij eindelijk haar hoofd op den schouder van den jongen ruiters liet neervallen, zei zij zacht en droevig: „Ha, zijt gij het Frank? De Hemel zij gedankt, het is weer over.”

„O, ja, de hemel zij gedankt, Ada,” zei Frank aangedaan; „want uw toestand was zoo treurig en bedroefde mij zoozeer.” De jonkvrouw leunde vol vertrouwen tegen de borst van den man, die als een kind door den schaapherder was gevonden, en later met Ralph achter de kudde geloopt had. De grove stof van de mouwen van zijn buis raakte het kostbare roode laken, dat de schoone leest van het adellijke meisje bedekte; zij vreesde niet haar hoofdhulsel te kreukelen, dat op zijn breedte schouder lag. Zijn haar, even zwart als de vlechten, die langs haar voorhoofd lagen, viel op de gouden halve maan, en bedekte de edelgesteenten; de zachte uitdrukking van haar oog, dat nog kort te voren zoo wild heen en weer had gerold, gaf hem den moed nog een poging te doen, om haar bijstand voor Maria af te smeeken. Hij kustte haar op het hooge, witte voorhoofd en zei gevoelvol:

„Deze kus, Ada, zij het teeken der vernieuwing van onze vriendschap; hebt gij zelf mij niet toegestaan den schoonen naam van broeder te voeren? Daarom, zuster, hoor mij aan, en bedroef mij niet meer door een wantrouwen te doen blijken, dat mij vernedert.” Hier hield Frank een oogenblik stil; het was alsof hij iemand in het voorvertrek hoorde loopen, en Ada schudde haar hoofd; maar hij zette zich uit het hoofd, wat hij meende te hebben gehoord; hij verloor nog niet alle hoop om den machtigen bijstand der jonkvrouw te verkrijgen, en vervolgde:

„Ada, uw broeder Frank bezweert u nogmaals bij al wat heilig is, om hem uw hulp niet te ontfangen. — Niemand zal het ooit weten, als gij mij verstoot; ik zal de tranen van de rampzalige maagd, den vloek van haar ouders en haar bruidegom, niet op uw hoofd laden; maar de lieve Heer en zijn heilige Moeder zien het, als gij mij ongetroost van u laat gaan. Ada, ik bid u, red haar, die uw medelijden en uw achting verdient; zeg mij, waar is zij in dit huis, hoe kan ik haar bevrijden? Antwoord mij in Gods naam; kan ik mijn vertrouwen aan den

heer Loef, of is uw oom zoover gegaan, om zijn gevangenkamers aan een maagdenroover, aan een Perrol te leenen?"

Maar hier hield hij plotseling op, want Ada richtte het hoofd op, en schudde het ongeduldig; weer was de zachte opslag voor haar oog verdwenen, twee hevige driften schenen innerlijk in haar hart te kampen. Helaas, eindelijk behield de minnenijd de overhand in haar brein, dat voortdurend zoo hevig geschokt, doch zelden opgeklaard was en ook nu dolf het edel gevoel van haar hart het onder-spit. Zij kon het niet begrijpen, dat de ruiter alles waagde en afsmeekte, alleen voor zijn vriend, — zonder eenig bijoogmerk, — alleen om Maria te redden. Want bedroog hij haar niet, dan bleef hem immers niets over dan te lijden zonder te klagen, totdat het graf het ongevoelig voor aardsche liefde zou maken, en opvoeren tot een beter leven.

Tevergeefs gaf hij haar de teederste namen, vruchteloos bezwoer hij haar, bij al wat invloed kon hebben op haar geest, om bedaard te zijn; het scheen, dat zij niet meer gewaar werd, dat hij haar tegen zijn borst gedrukt had, dat hij in zijn smart haar handen kuste, zijn lippen drukte op het voorhoofd van de jonkvrouw, dat wit en koud als marmer was. Opeens was dat oogenblik van verrukking verdwenen, toen zij zich gelukkig scheen te voelen in zijn armen. Vruuchteloos waren zijn pogingen om haar te doen zwijgen en terug te houden; met verontwaardiging stiet zij hem van zich af, terwijl zij opstond. Misschien zag zij niet eens, hoe hij zijn handen naar haar uitgestrekt, aan haar voeten lag, veel minder de tranen, die hem van medelijden uit de oogen sprongen. Het meisje, dat hij liefhad, versmachtte als een offer der boosheid in de gevangenis, en hij kon, zoo dicht bij haar, niets doen om haar te redden. De jongvrouw, die de tweede plaats in zijn hart bekleedde, zijn vriendin, zijn zuster, stond daar ten prooi aan een droevige verstandsverbijstering. Hij weende over beiden, en hoewel Ada hem verstiet, kon hij toch geen woorden vinden om haar te vervloeken, maar wel om voor haar te bidden.

„En zoo gij mij niet wilt aanhooren, wat doet gij hier dan?" riep zij luid, met drift en in antwoord op zijn smeeken. „Vertrek, en laat mij alleen, reeds te lang zie ik u voor mij. Wie heeft u geleerd mij te dwingen om zacht te spreken? Ha, de jonkvrouw Van Rijn in haar vertrekken de wet voorgeschreven door een ruiter, — door een gemeenen herdersjongen, en ik moet zwijgen; ik ben krankzinnig, — niet waar?" eindigde zij vreeselijk lachend.

„Ik zal gaan, Ada," zei Frank treurig, „maar zoo dacht ik niet door u weggezonden te worden. O, ik bid u, spreek niet zoo luid, of wilt gij, dat de Zwarte Ruiters mij herkennen, dat zij mij voor uw voeten terneerstooten, of gevangen nemen, en ik heb Perrol dezen morgen naar het leven gestaan.

„Aan die vrees herken ik uw afkomst," antwoordde zij toornig. „Ik had in den vriend van een edelman meer moed verwacht; gij verdient zijn goedheid niet; vertrek uit mijn oog, mogelijk staat de schooier Ralph u te wachten," eindigde zij schamper, en weer klonk haar zinneloos gelach.

Toen wierp Frank een smartelijken blik op haar; zijn oog, dat somber en mat was, zag nog eens naar haar, terwijl hij voor haar boog, en met het diepste medelijden het hoofd schudde. Hij was niet vertoornd over wat zij gezegd had;

hij nam zijn muts in de hand en zette die op, vatte het kistje aan, dat hij had meegebracht, en toch toefde hij nog. Hoopte hij, dat in het einde haar goedheid en menschlievendheid zouden zegevieren? Of was hij zoo begaan met het schoone, ongelukkige meisje, dat vóór hem stond? Bleef hij om Maria of om Ada? Hij wist dit zelf niet.

„Vergeet gij, dat Maria wacht, of zijt gij bang voor vreemde ruiters?” vroeg Ada met verachting, terwijl zij lachte. „Wilt gij ook, dat ik Annetje laat komen om u te verdedigen, of wacht gij, totdat ik u door de knechts van mijn oom de deur uit doe werpen?”

Een snelle beweging van Frank's hoofd en armen gaf te kennen, dat haar woorden hem diep getroffen hadden, en hij slaakte een zucht, terwijl de laatste hoop hem begaf. Maar zie, op ditzelfde oogenblik werd er hevig op de deur geklopt van het vertrek. Nog eens vestigde Frank zijn oog op dat van de jonkvrouw; maar toen de verachtende grimlach en de schampere blik hem bleven vervolgen, en zij vermaak scheen te scheppen in zijn verlegenheid en smart, snelde hij naar de deur.

„Frank!” riep zij nu opeens, want nu eerst trof haar het gebons op de deur, en zij stak de handen naar hem uit. De toon van haar stem verried, dat er een plotselinge verandering in haar gemoed was voorgevallen; maar Frank schoof met de eene hand den grendel voor de deur weg, terwijl hij zonder om te zien, met zijn hand het verzoek, dat in haar uitroep gelegen was, terugwees. Ach, indien hij den angst gezien had, die op haar gelaat te lezen stond, zou hij misschien de wanhoop nog bedwongen hebben, die zich van hem had meester gemaakt.

Het scheen, dat Frank in zijn verwachting werd bedrogen, toen de deur geopend werd. want zonder vooruit te gaan trok hij zijn hand onder zijn buis vandaan, en liet de armen langs zijn lijf neerhangen; hij had misschen verwacht eenige ruiters van Perrol te zien, maar niet het gelaat van Walter, den hofmeester van heer Loef, die, gevolgd door eenige bedienden, na eenige verwondering te hebben laten blijken, in de kamer trad. Het was een klein, schraal mannetje, in een grijs lakensch kleed, met een langen, dunnen neus en grauwe, vurig fonkelende oogen, en die bij een voor zijn stand wat aanmatigende houding, uiterlijk de teekenen van geslepenheid en schranderheid op het gelaat droeg. Het eerste behoefde niet te bevreemden, daar hij het onbepaalde vertrouwen van zijn meester genoot, wat alleen diens zoon en nicht nog beveiligde voor willekeur, die hij jegens alle andere bewoners van het huis Oosterweerd aan den dag legde. Het korte zwaard, dat hij in de hand droeg en de gewapende knechts, die hem vergezelden, lieten niet vermoeden, dat hij verwonderd kon zijn, een vreemde in het vertrek te vinden; zijn verwondering ontstond dus waarschijnlijk uit het herken van Frank, wat hem, hoewel hij niet liet blijken, dat hij zich door de vermomming niet liet misleiden, waarschijnlijk den moed gaf, om vooruit te gaan; te meer daar de houding van den ruiter deed vermoeden, dat deze niet aanval- lender wijze te werk zou gaan.

„Heer Loef heeft toevallig uw roepen om bijstand vernomen, Jonkvrouw,” zei hij en maakte een kleine buiging met het hoofd, waarna hij, zijn zwaard vaster

in de hand nam en vervolgde: „En gij, marsman, die het waagt, om uw waren met geweld aan de edele jonkvrouw op te dringen, gij hebt mij dadelijk te volgen, om kennis te maken met de kelders van Oosterweerd — en geen tegenspraak, of de zaak zou erger gevolgen hebben.”

Frank was verwonderd, dat Walter hem niet herkende, doch schreef dit toe aan de schemering, die achter in het vertrek heerschte; hij sloeg den spottenden trek gade, die zich op het gelaat van het mannetje, dat tot hem gesproken had, vertoonde, en was in twijfel, of hij zich noemen zou of niet, toen Ada, haar geestkracht herwon, haastig eenige schreden voorwaarts trad en op hoogen toon uitriep:

„Met welke zaken bemoeit gij u, Walter? Kan ik niet zoo luid spreken als ik wil, zonder dat mijn oom daarom zijn knechts in mijn vertrek laat dringen? — De koopman heeft geen schuld, ik ken hem; vertrek dus, en keert niet terug, voordat ik u laat roepen.”

„De bevelen zijn stipt, edele Jonkvrouw,” zei Walter en haalde zijn schouders op, „men kan niet te voorzichtig zijn; maar met allen eerbied, het is mij niet mogelijk heen te gaan zonder dezen snaak.”

„Snaak!” herhaalde Ada driftig, en haar oog fonkelde van verontwaardiging. „Ha, weet gij dan, hoe zijn naam is, knecht? Weet gij, dat gij deze mars voor hem zult dragen, indien ik het wil?” Maar hier zweeg zij, daar zij zeker meende niet goed te doen, om te laten bemerken, dat het geen gewoon koopman was, en zij vervolgde: „De bevelen, Walter, van mijn oom kunnen nooit verder komen dan de deur van mijn vertrekken; gij zult zonder den marsman moeten gaan. Gij zijt lang in het huis van Oosterweerd geweest, en uw haren zijn grijs, maar het zou u heugen, als gij den eerbied voor Ada van Rijn uit het oog verloren hadt; vertrek dus.”

Indien de oude hofmeester, verwend door het gezag, dat hij gewend was te voeren, alleen was geweest, zou hij zich waarschijnlijk niet bedacht hebben om haar te gehoorzamen, of het gewaagd hebben zijn opzet te volvoeren, maar hij hoorde achter zich de slachtoffers van zijn heerschezucht zacht lachen over den hoon, die hem werd aangedaan, en de oude, knorrige Walter besloot, vertrouwend op de goedheid van heer Loef, om Ada en haar bedreigingen te trotseeren. Hij haalde dus nogmaals de schouders op en riep toen gebiedend tot zijn helpers: „Knapen, pakt dien marsman aan, in naam van heer Loef en voor mijn rekening. — Biedt geen weerstand, koopman, het zou tevergeefs zijn.”

„Gij waagt het?” zei de jonkvrouw toornig, terwijl zij ter zijde trad en het deksel van een fraai gebeeldhouwde en ingelegde kist opende, die tegen den muur stond. Schoorvoetend traden de knechts vooruit, hoewel Frank geen schijn gaf van zich te verdedigen; maar zij bleven staan, toen de jonkvrouw luid en met een zegevierenden blik vervolgde: „Ha, wat hebt gij gedaan, laag gespuis? Maar gij dacht hem met u allen te overvallen, zonder dat deze hand gewapend was! Beeft en valt voor hem neer, of gij zult hem leeren kennen. — Neem dit zwaard aan, dat mijn vader zelf gedragen heeft, marsman! Stoot hen vrij neer! Zij beleedigen mij! Ik, Ada van Rijn, zal het verantwoorden!”

Maar Frank wees, zonder iets tot haar te zeggen, het wapen terug, dat zij hem

in de hand wilde geven, en een schrede voorwaarts doende, zei hij bedaard: „Ik volg u, hofmeester, en geef mij gevangen, geen wapens passen in de hand van iemand, als ik ben, de Jonkvrouw weet zulks wel. Ik verlang heer Loef van Oosterweerd te spreken.”

Er lag veel bedaardheid, maar ook een verwijt opgesloten in den toon, waarmee hij deze woorden zeide, en rustig en zonder om te zien naar de jonkvrouw, ging hij tusschen de knechts door naar de deur; maar juist toen hij gereed stond om het vertrek te verlaten, liet Ada het zwaard uit haar handen vallen. Een enkele kreet, welke smart, vertwijfeling en berouw verried, gaf te kennen, hoezeer zij getroffen werd door wat voorviel, en wat zij gezegd had. Frank zag onwillekeurig in het vertrek terug; zijn blik was koel, doch niet toornig; en toch lag daarin zoozeer een verwijt voor haar te lezen, dat zij berouw voelde over haar gedrag, en de handen smeekend naar hem uitstak, als wilde zij hem terughouden en hem vergeving vragen.

Zou hij zóó het meisje, dat hem beminde, de jonkvrouw, die hem zooveel goedheid betoond had, achterlaten, ongetroost, zonder haar ook maar met één woord te kennen te geven, dat hij haar alles vergaf? Neen, dat kon niet. Wist hij of hij haar ooit zou weerzien, die zelfs niet verantwoordelijk kon wezen voor wat zij geweigerd had? Immers neen! Daarom keerde hij op zijn schreden terug, en hetzij zijn bewakers zijn bedoeling gisten of het niet durfden wagen, hem tegen te houden, zij lieten hem ten minste begaan.

Toen hij haar naderde, nam hij zijn muts af; zij liet haar armen zakken, en lachte hem toe, hoewel de tranen langs haar bleeke wangen rolden. Hij boog en greep haar rechterhand, bracht die aan zijn mond, en zei zeker iets tot haar, dat haar geruststelde; want zij knikte hem toe. Noch Walter, noch zijn gevolg, hoorden wat hij zei; ook waren de knechts niet verwonderd over het gedrag van de jonkvrouw, en over de gunst, die zij aan den vreemden marsman toestond; zij stelden dit alles op de gevolgen van haar krankzinnigheid. Met meer gerustheid zag Ada nu den ruiter vertrekken, en zij wenkte hem nog eens een vaarwel toe met haar hand, toen hij, gevolgd door de knechts van haar oom, en voorafgegaan door Walter, die, tevreden over zijn overwinning, genoeglijk lachte, de kamer verliet. Vervolgens zette zij zich in den stoel bij het vuur neer, en verzonk in diep nadenken.

* * *

Alles wel overwogen, hebt gij welgedaan, met u te houden alsof gij den ruiter niet hebt herkent, Walter,” zei heer Loef van Oosterweerd tot zijn hofmeester, terwijl hij meer uit tevredenheid dan voor de koude de handen wreef, want het vertrek, waarin hij zich bevond, werd goed verwarmd door het groote vuur, waarvoor hij zat.

De vertrouwde dienaar zat tegenover zijn meester, glimlachte over wat er gebeurd was, en antwoordde: „Ik dacht ook, dat het hier geen zaak was, zich te

storen aan de grillen van een jonkvrouw, en heb dus maar gewaagd om door te tasten."

Frank had verzocht den heer van het huis te spreken; maar toen hem bericht was, dat dezen den marsman niet te woord kon staan, had hij aan Walter gezegd, wie hij was, en zijn verzoek herhaald. Doch het scheen, dat heer Loef geen lust gevoelde den vriend van Van Schaffelaar te woord te staan; want hij vervolgde: „Gij moet hem toch wel zeggen, Walter, dat ik, hoe ongaarne ook, mij het genoeg moet ontzeggen hem te zien, en nog minder hem kan spreken; de tijd, waarin wij leven, en zijn betrekking als ruiter van mijnheer David zullen u redenen genoeg kunnen doen vinden, waarom ik zijn verzoek moet weigeren.” „Verlaat u gerust daarop, Heer,” antwoordde de slimme hofmeester. „Ik zal hem zoo duidelijk zeggen, dat men hem reeds in de stad zoekt, en het u onmogelijk is hem te laten vertrekken of hem te spreken, dat hij inderdaad gelooven zal, dat gij uw bezittingen en uw vrijheid zoudt wagen door hem aan te hooren. Verlangt gij, dat ik nu maar eens tracht de zaak tot een goed einde te brengen, en het huwelijk te sluiten?” eindigde hij lachend, en zag zijn meester vragend aan, terwijl hij opstond.

Maar deze wenkte hem weer te gaan zitten, en zei langzaam en met bezorgheid: „Ja, zoo meteen, Walter, maar wij zullen nog eens nagaan, of wij niets vergeten hebben; te veel haast heeft dikwijls een voordeelige zaak doen mislukken. Het toeval, dat hem hierheen voert, is, zooals gij wel hebt opgemerkt, te gunstig om er geen partij van te trekken; maar ik voorzie groote moeilijkheden om Ada te beïdigen, dat dit alleen hem redden kan, en niet minder om zijn toestemming te verwerven. Hoewel hij, naar ik vertrouw, niet weet, waarom mij zooveel aan dit huwelijk gelegen is, vrees ik toch, dat ik mij voor niets zal blootstellen aan de verstoordheid van mijn nicht en de tegenwerpingen van mijn zoon.”

„Gelukkig is heer Reynoud niet bij de hand,” merkte de hofmeester aan, die met leedwezen bemerkte, dat zijn meester opnieuw begon bezwaren op te werpen: „daarom wordt er spoed vereischt. In elk geval, Heer, wat kan hij zeggen? Het is immers voor hem, dat gij u deze zorgen getroost? Hij zal er eenmaal de schoone vruchten van plukken, en niet langer wachten om naar een ander meisje uit te zien, als zijn nicht gehuwd is; en de jonkvrouw,” vervolgde hij grimlachend, „die ziet immers toch altijd stroef; zij zal er u niet over spreken; maar tevreden zijn den ruiter te redden, en tevens een echtgenoot naar haar keus te krijgen.”

„Zacht, zacht, Walter,” zei heer Loef. „Vergeet niet, dat zij de dochter van mijn zuster is; ik wenschte wel, dat zij mijn Reynoud had willen trouwen; hij bemint haar nog, geloof ik. Die Walson blijft ons dan ook nog altijd op ons dak. Ik heb goede zaken gedaan met Messire Perrol; maar ik wenschte, dat ik hem nooit gezien had; het zijn vrienden, die zich niet ontzien uw huis te gebruiken als het hunne, en die altijd gereed zijn de tanden te laten zien. Dat die vervloekte Zwarte knapen nu ook juist in mijn huis moeten zijn, om op alles te letten, wat er gebeurt; als Reynoud hen hier vindt, zal er weer wat te doen zijn; hij verwijt mij mijn zwakheid, en hij heeft gelijk.”

„Jongelieden kunnen over zulke zaken niet oordeelen, Heer,” antwoordde

Walter; „in dit geval zullen de ruiters van Perrol, die niets van de gevangenneming bemerkt hebben, ons van dienst zijn; ik zal zeggen dat zij den bisschoppelijken ruiter herkend hebben, en dat zal een goede aansporing wezen voor de jongelieden, om alles toe te staan, wat gij zult verlangen.”

„Hun verblijf hier, dat ik niet heb durven weigeren, zal dan ten minste tot iets dienen; maar ik zal alle heiligen danken, als zij vertrekken; ik maak mij ongerust. Hebt gij nog niet kunnen te weten komen, wie de vrouw is, die zij in die draagkoets hierheen gebracht hebben?” vroeg heer Loef.

„Neen, Heer,” antwoordde Walter, en alle opgeruimdheid verdween van zijn gelaat, dat nu alleen spijt en teleurstelling verried. „De knaap is zoo dicht als een pot, en de gemeene ruiters weten niets, of antwoorden niet eens, als men hun vraagt: de eenige, met wien ik een gesprek heb kunnen aanknoopen, gaf zooveel te kennen, dat het een meisje was, dat fraai kon spreken, en van wier veranderlijke genegenheid Messire Perrol zich voor altijd verzekeren wilde.”

„Misschien wel de Zwarte Aleida, met wie hij hier geleeft heeft,” zei heer Loef verheugd. „Ik vreesde Walter, dat het een jonkvrouw zou zijn, en dat haar verblijf in mijn huis mij misschien duur te staan zou komen.”

„O, ho! Die spreekster zou wel bij hem blijven; ware het niet de liefde van hem, dan uit liefde voor zijn geschenken,” zei de hofmeester, het hoofd schuddend. „Neen, Heer, Walter is te oud om zich door dien ruiter, die veel van een weggelooopen monnik heeft, te laten bedriegen; ik geloof er niets van...” Hij zou zeker verder vervolgd hebben, indien niet een zacht geklop tegen de deur, dat hoe langer hoe sterker werd, hem hierin verhinderd had. Hij zag zijn meester vragend aan, en toen deze hem last gaf, om te zien wat men begeerde, trad hij naar de deur, opende haar en Froccard, over wien hij nog zooeven gesproken had, stapte hem voorbij, en boog diep voor heer Loef, die onaangenaam getroffen werd, toen hij den ruiter met het ongunstige en valsche gelaat voor zich zag.

„De zaak, waarover ik u kom spreken, Heer,” zei deze, „deed mij gelooven, dat het raadzaam is mij regelrecht tot u te wenden, zonder mij te laten aandienen, en zij noodzaakt mij u te verzoeken, mij een onderhoud van eenige oogenblikken met u alléén toe te staan.”

Het woord *alleen*, waarop hij sterk drukte, terwijl hij een zijdelingschen blik op Walter wierp, deed dezen met bevreemding opzien, want hij wierp juist eenige stukken hout op het vuur. Verontwaardiging vertoonde zich op zijn gelaat. Heer Loef vond zich door dit verzoek teleurgesteld; hij had zoo iets gewichtigs niet verwacht, en trachtte tevergeefs op het strakke gelaat van den ruiter iets naders te lezen. Hij voelde geen verlangen, om met den Zwarten Ruiter alleen te blijven, te meer daar Walter zijn volle vertrouwen bezat, en antwoordde dus, na eenige oogenblikken nagedacht te hebben: „Mijn hofmeester mag, wat mij betreft, alles hooren, wat gij te zeggen hebt; gij kunt veilig spreken.”

Froccard boog en zei: „Zeer wel, Heer. Meester Walter weet wel, dat ik geen geheimen voor hem heb; maar in dit geval meende ik toch uw goetvinden te moeten verstaan. De zaak is namelijk deze, dat de marsman, die hier in huis

is gekomen om zijn waren te verkoopen, zeker niet veel goeds in den zin heeft, het is geen gewoon marskramer, ik ben er zeker van, en raad u aan hem niet zonder verhoor te laten gaan."

Heer Loef zag onverschillig door het ruime vertrek, dat alleen bij de ramen en het vuur genoegzaam verlicht was, om de voorwerpen duidelijk te onderscheiden; de raadgeving van den ruiter kwam hem zeer te onpas; hij vervloekte diens opmerkzaamheid, maar gaf lachend ten antwoord: „Gij geeft u wel veel moeite voor zulk een gemeenen vent, mijn vriend. Aan uw voorzorg dacht ik, dat er ten minste iets meer belangrijks uit u zou komen. Ik heb den marsman niet gezien of gesproken; maar zoo hij mocht terugkeeren, zullen wij er om denken en danken u voor het bericht."

„Ik geloof, Heer, dat gij u bedriegt," zei Froccard, zonder dat zijn gelaat eenige verandering onderging. „De koopman is nog niet vertrokken; maar bevindt zich nog hier in huis."

„Weet gij er iets van, Walter?" vroeg heer Loef, gemelijk over de woorden van den ruiter.

„Volstrekt niets, dan dat de man reeds langs vertrokken is; ik zag hem immers voor een geruimen tijd, toen hij het vertrek van de jonkvrouw verliet; hij zal nu reeds ver te zoeken zijn," antwoordde de hofmeester, zonder eenige verlegenheid te laten blijken.

„Zeer zonderling," merkte de ruiter aan; „want ik kom nu regelrecht van den ingang van het huis, dien ik niet verlaten heb, sinds hij is binnengekomen, en ik heb hem niet zien uitgaan."

„Ik wst wel, dat gij de kamer bewaakt, waarin de vrouw gebracht is," zei Walter spottend, „maar niet, dat u tevens de last was opgedragen, om bij de deur van dit huis op wacht te staan."

„Wij weten dan zoowat even veel, meester," hernam de ruiter, die nu bijna onmerkbaar glimlachte; „want ik weet er ook niets van; maar een hond jaagt wel eens voor zijn eigen vermaak, en gij ziet, dat ik edelmoedig de vruchten van mijn jacht aan anderen kom meedeelen."

„Het is wel, vriend, en ik zal er u voor beloonen," antwoordde heer Loef, „gij kunt nu gaan. — En gij, Walter, onderzoek terstond of het waar is, dat de koopman hier nog is, en tracht anders te onthouden, hoe hij er uitziet, als hij eens terug mocht komen."

Walter boog, en heer Loef stond op, in de hoop dat de Zwarte Ruiter nu ook vertrekken zou, maar hij vond zich bedrogen, want deze haastte zich te zeggen: „Een belooning komt nooit te onpas, en de eene dienst is de andere waard, Heer. De makker van den marsman liep zoowat om de deur te draaien, en scheen te wachten, tot deze er uitkwam; ik wist hem binnen te lokken en heb hem zoolang vastgehouden; valt er dus nog wel te twijfelen, of de marsman al of niet vertrokken is?"

„Wij zullen zien," zei Walter gemelijk, terwijl hij binnensmonds iets scheen te pruttelen; maar heer Loef verried niet, dat de woorden van den ruiter hem hoogst onaangenaam waren, en spoorde Walter aan om het noodige onderzoek te laten doen. De hofmeester wierp een vorschenden blik op den

ruiter, die voornemens scheen vooreerst nog te blijven, en verliet de kamer. De deur was nauwelijks gesloten, of de heer Loef, die heen en weer voorbij den schoorsteen stapte, bleef stilstaan, en hield zich, alsof hij verwonderd was den ruiter nog voor zich te zien; maar deze nam terstond het woord, en zei: „Heer, ik vrees dat uw oude dienaar niet handelt, zooals het behoorde; daarom ben ik gebleven. Weet gij, wie de marsman is? Het is een der ruiters van de Bende van Van Schaffelaar, en die brouwt zeker niet veel goeds hier in de stad. Walter weet evengoed als ik, dat hij hier nog in huis is, en ik kan u de kamer aanwezen, waar hij verborgen is. Wat Walter voorheeft, weet ik niet; maar ik weet, dat Messire Perrol zeer tevreden zal zijn, als gij hem dien knaap overlevert, en hij zou het u nooit vergeven, als gij hem ongemoeid liet gaan.”

Geheel terneergeslagen, liet heer Loef zich in zijn zetel vallen; niet alleen dat het hem door deze herkenning onmogelijk werd, zonder met Perroi te breken, Frank zijn vrijheid te hergeven, als het hem toedacht; maar hij kon nu den ruiter zelfs niet eens vrijwaren voor de vervolging van Perrol, zonder dezen rekschap te geven van zijn gedrag, en zijn ongenoegen op zich te laden. De plannen, zoo vernuftig ontworpen, vielen door de opeisching van den ruiter in duigen, en men wachtte zijn antwoord. Men wist, dat Frank niet vertrokken, maar verborgen of gevangen was; en de schijn kon den Zwarten Ruiter, die valsch grimlachte, niet van het spoor geleid hebben; dit zag hij duidelijk.

Heer Loef zei eindelijk, dat het hem leed zou doen, als de ruiter zich niet bedrogen had, omdat hij Frank sinds geruimen tijd kende, en wel kon nagaan, dat hij niet met slechte oogmerken gekomen was; hij gaf voor, niet te kunnen begrijpen, wat de aanvoerder der Zwarte Bende gemeen had met een man van wapenen van geringen rang; en dat het hem voorkwam, dat deze niets behoefde te weten van het bezoek, dat de vijandelijke ruiter in het huis Oosterweerd had afgelegd.

Walter keerde nu terug; maar daar hij geen haast scheen te hebben om te spreken, en de tegenwoordigheid van den ruiter hem niet zeer aanmoedigde om den mond te openen, zei deze: „Meester Walter, uw heer weet reeds, welke tijding gij brengt: de ruiter Frank is voorloopig op het kamertje boven de poort opgesloten, tot Messire Perrol zijn goedvinden bekend zal maken, niet waar?” Doch Walter antwoordde niet, en plaatste zich zwijsend naast zijn meester, terwijl Froccard heer Loef te kennen gaf, dat hij hem aanried, Frank niet te laten gaan, indien hij met Perrol bevriend wilde blijven; en dat hij, wat hem betrof, wel niets te zeggen had in het huis van Oosterweerd, maar toch verplicht was, zijn meester van de zaak te onderrichten. „Indien ik het verzweg, Heer, en de zaak werd ruchtbaar, hoewel de knaap en mijn makkers van den ruiter niets weten, dan zou hij mij laten opknoopen, zoo zeker als ik de eer heb tegen u te spreken,” eindigde hij.

„Dat zou jammer zijn,” merkte Walter op, die met onwil de woorden van den ruiter had aangehoord, en wien het verdroot, dat zijn meester zich in zijn eigen huis de wet door een gemeenen ruiter liet voorschrijven.

Doch de oude hofmeester liet zich door zijn drift te veel beheerschen, en verloor daardoor zijn gewone voorzichtigheid. Heer Loef daarentegen had al zijn

tegenwoordigheid van geest herwonnen, toen de zaak geheel ontdekt was, en er niets meer viel te verzwijgen; hij voelde dat hij, door zich te houden alsof hij van niets wist, den ruiter had laten merken, dat hij de komst van Frank geheim wenschte te houden; maar tevens vermoedde hij, dat er met den ruiter wel te onderhandelen zou zijn.

Op zijn last ontstak Walter de kaars, die op de tafel stond, en schoof de gordijnen vóór het venster.

* * *

Ook in het vertrek van de jonkvrouw brandde reeds licht; zij zat vóór het vuur, en had haar kleeding verwisseld. Haar kamermeisje zat tegenover haar en spon, en wierp nu en dan een blik vol medelijden op haar gebiedster.

Reeds tweemaal had men op de deur geklopt, zonder dat Ada iets scheen te hooren: daarom waagde Annetje het eindelijk om zacht te zeggen: „Men klopt op de deur, Jonkvrouw! Is het uw wil, dat ik zie wie er is?”

Het was alsof Ada in haar slaap gestoord was, toen zij werd aangesproken; maar haar oogen waren niet gesloten geweest, hadden genoeg te kennen gegeven, dat geen rust voor een oogenblik haar leed verzacht had. Zij boog toestemmend het hoofd; en toen Annetje haar had bericht, dat de hofmeester haar eenige oogenblikken alleen wenschte te spreken, bedacht zij zich. Zij scheen in tweestrijd; toch gaf een nieuwe buiging van het hoofd te kennen, dat zij er genoeg mee nam, en Annetje verliet het vertrek, toen Walter het binnentrad.

Hij boog eerbiedig, en zei, terwijl Ada stijf voor zich bleef zien: „Gij ziet een oud man vóór u, edele Jonkvrouw, die vergiffenis komt vragen voor wat hij gedaan heeft; maar wat gebeurd is, is niet meer te veranderen. De marsman is niemand anders dan heer Frank; ik waag het te vermoeden, dat u dit bekend is. Helaas, indien het u behaagd had te spreken, of hem, om zich bekend te maken, ik zou niet de hand aan hem geslagen hebben, en zijn leven zou nu niet in gevaar zijn.”

„Zijn leven in gevaar?” riep Ada en zag snel op, „wie heeft u dat gezegd, Walter? Dat kan niet zijn; en waarom komt mijn oom niet, terwijl ik hem verzocht heb hier te komen?”

Walter haalde de schouders op, en vervolgde: „Heer Loef is verstoord, omdat heer Frank vermomd dit huis is binnengekomen, en u bezocht heeft; hij beschouwt het als een beleediging, welke u en hem is aangedaan.”

„Een beleediging aan mij?” zei Ada fier. „Ik geloof, dat wij daarover zelf het best kunnen oordeelen. Ha, gij spreekt van zijn leven; denkt mijn oom mij te verschrikken? Zeg hem, dat hij mij niet kent, ik wil niets meer weten!” en zij wendde het gelaat van hem af.

„Waarde Jonkvrouw,” zei de oude hofmeester met een droevige stem: „gij weet nog niet alles. Heer Loef weet niet, dat ik hier ben om met u over heer Frank te spreken. Gij begrijpt zelf wel, dat mijn meester, hoe vertoornd ook, nooit het leven van den jonkman zou bedreigen; maar vooreerst is het in de stad reeds

ruchtbaar, dat er een zendeling van heer David, als marsman verkleed is binnengekomen; men doet onderzoek en..."

„En zal uw meester zoo laaghartig zijn hem over te leveren in plaats van hem te verbergen?" vroeg Ada, en wierp een verachtelijken blik op den hofmeester. „Neen, ten minste niet uit eigen beweging," hernam Walter, en haalde nogmaals de schouders op; „maar het volk van de Zwarte Bende heeft hem herkend, en hem opgeëischt in naam van Perrol, die hem den dood gezworen heeft; er valt dus niets voor hem te doen, tenzij men als verrader van de stad wil worden beschouwd en de wraak van den aanvoerder der Zwarte Bende op zich wil laden."

„Heilige Moeder Gods! O, lieve Heer Jezus, wees hem genadig!" riep Ada, haar handen wringend, en de vreeselijke angst, die haar hart aangreep, was op haar gelaat te lezen. — „Walter, gij zijt oud, weldra zult gij er niet meer zijn, en ik zal voor uw ziel laten bidden, alsof gij een edelman en rijk waart; maar red hem! God en alle heiligen zullen het u vergelden," zei zij en zag hem smeekend aan.

„Ik ben oud, het is zoo, Jonkvrouw," antwoordde hij, het hoofd schuddend; „maar ook zwak: ik mag het leven van mijn meester niet wagen voor dat van een onvoorzichtigen jongeling; ook letten de Zwarte Ruiters op alles; de eenige hoop is, dat Perrol met de Roode Hand hem genade verleent."

„Neen, die verleent geen genade. En wie zou die van hem begeeren? Frank ten minste niet!" riep Ada fier, en zij vervolgde schamper: „Zoo is dan een vreemdeling tegenwoordig meester in Oosterweerd! Mijn oom beeft voor de Roode Hand! Maar denkt gij, grijsaard, denkt heer Loef, dat Frank aangeraakt zal worden, zonder dat gij sidderen zult? Ha, is het slot van Wijk zoo ver van hier gelegen, dat mijnheer David zijn zetel niet meer beklimmen, of de Hertog hem op de wapenen van zijn krijgsvolk niet binnen de stad dragen kan? Denkt gij niet, dat heer Jan van Schaffelaar, die ook een bende ruiters heeft, aan het huis van Oosterweerd met zijn zwaard zal aankloppen, en van den heer zijn man van wapenen en vriend zal opvorderen, als Perrol misschien reeds lang verslagen, berecht of naar zijn land teruggekeerd is?"

Terwijl zij sprak, was zij opgestaan en had haar hand dreigend naar den hofmeester uitgestrekt; maar bij de laatste woorden werd de spanning gebroken, die haar tot hiertoe kracht had gegeven; zij viel in den stoel neer, bedekte haar gelaat met haar handen, en eindigde somber: „De wraak, hoe snel, hoe zeker ook, zou hem niet redden, hij heeft het mij gezegd: Perrol zal geen oogenblik verzuimen zich te wreken." — „Walter," zei zij eenige oogenblikken daarna, en bedaarder, „waar is mijn neef Reynoud toch? Hij zal het huis van zijn vader bewaren voor zulk een schande, en Frank beschermen tegen de Zwarte Ruiters."

„Hij keert niet voor morgen terug, Jonkvrouw," antwoordde Walter; „en zoo hij al gehoor gaf aan uw verzoek of zijn eigen verlangen, zou het hemzelf en zijn vader in het ongeluk storten."

„Dan zal ik zelf mijn oom gaan spreken. O, indien de zucht om schatten te vergaren hem niet geheel onwaardig gemaakt heeft, zich nog een edelman te

noemen, dan zal ik hem overhalen, om in zijn eigen huis, naar zijn eigen welgevallen en volgens de wetten van eer en menselijkheid te handelen," zei zij, terwijl zij opstond; maar het was dit niet, wat de hofmeester verlangde, en hij antwoordde: „Helaas, edele Jonkvrouw, uw voornemen, zoo loffelijk, zoo edel, zou misschien geen goede uitwerking hebben; doch mijn meester heeft zich in zijn kamer opgesloten en mij gezegd, dat hij u niet vóór morgen wilde zien of spreken, en Perrol kan elk oogenblik verschijnen; zijn volk verwacht hem met ongeduld."

„Gij zijt wreed, grijsaard!" zei Ada smartelijk; want die naam klonk haar als een doodvonnis. „Maar kan het goud, dat alles kan bewerken, dat alléén soms den booze tot goede daden kan uitlokken, hier niets doen?" vroeg zij, en het scheen, dat er een nieuw licht voor haar geest was opgegaan. Maar Walter schudde het hoofd, en antwoordde: „Heer Loef heeft het vruchteloos beproefd, Jonkvrouw. De ruiters zijn voor niets vatbaar dan voor gehoorzaamheid aan hun meester."

Deze hoop ging dus weer verloren, en het scheen dat Ada geen uitkomst meer zag; zij liet haar hoofd zakken, staarde vóór zich en herhaalde, droevig het hoofd schuddend: „Hij zou dus verloren zijn, verloren en zoo jong nog!"

„Waarde Jonkvrouw," zei toen de hofmeester, alsof het diepste medelijden hem bezielde, hoewel hij slechts op dit oogenblik gewacht had, om haar bekend te maken met wat hij voorhad; „het is zooals gij zegt, hij is zoo goed als dood; maar als u, tegen den wil van mijn meester, die niet weet dat ik hier ben, onderricht heb van het gevaar, dat hem boven het hoofd hangt, is dit voorname-lijk, om u het eenige middel te doen kennen, dat hem zou kunnen redden..."

„Zeg mij dat, Walter! O, haast u, verlies toch geen tijd, oude man!" riep Ada, van houding veranderend.

„Het zou noodzakelijk zijn aan heer Loef te bewijzen, dat zijn komst in die vermomming een gegronde reden had..."

„Dat heeft hij; hij is voor die deern hier gekomen," viel Ada in de rede. Maar Walter, hoewel hij haar vragend aanzag, toen zij zweeg, vervolgde: „en dat in zijn vertoeven in dit vertrek niets ongepasts gelegen was."

„Maar dit zal immers gemakkelijk vallen!" riep Ada.

„Ik geloof het gaarne, edele Jonkvrouw!" zei Walter, „en dat zal voldoende zijn, om heer Frank in zijn oog van alle schuld vrij te pleiten, en zelfs ook anderen, als het noodig zou zijn; maar, helaas, dit alles kan het leven van den heer ruiters niet beschermen tegen het gerecht van de stad of Messire..."

„O, noem dien naam niet meer. Maar ik dacht, dat gij een redmiddel wist, Walter! Tevergeefs zoekt gij mij te misleiden, er bestaan er geen. O, was Reynoud hier, hij zou mij niet bedriegen," zei zij verwijtend en schudde het hoofd.

„En zoo ik durfde spreken, nu het er op aankomt? Indien ik te veel verwacht had van mijn stoutheid, en mijn woorden u grievend beleedigden, wat dan, edele Jonkvrouw?" vroeg Walter langzaam, terwijl hij oplettend de houding en de gelaatstreken van het doodsbleeke meisje gadesloeg.

„Spreek! Spreek toch, Walter! Ik kan alles hooren, ik wil, dat gij spreekt!" riep

Ada. Toen boog de hofmeester zich en zei: „Indien er een zekere band bestond tusschen mijn meester en de ruiter, die hem noodzaakte, zich voor dezen in de bres te stellen, en die bij het gerecht, en bij Perrol en zijn luitenant tot voorwendsel en reden kon dienen, waarom hij hem had laten ontsnappen, dan zou hij er misschien toe overgaan om de macht van dien ruiteraanvoerder en van de burgerij het hoofd te bieden.”

Met een strakken blik hoorde Ada hem aan; en toen hij zweeg, in angstige verwachting van wat zij zou antwoorden, riep zij kortaf: „Spreek duidelijk, zonder omwegen, ik wil gehoorzaamd worden!” en zij dreigde met den vinger.

„Het is uw wil, en het geldt een menschenleven,” antwoordde Walter ernstig: „daarom zal ik ronduit mijn gevoelens zeggen. Hij is een dapper en jong krijgsman, maar ook niets meer: en gij, mijn Jonkvrouw, gij zijt rijk en uit edele voorouders gesproten; kunt gij besluiten om hem uw hand te schenken, dan is hij gered; zoo niet, dan wacht hem de dood!”

„Genoeg!” riep Ada, en toen verzonk zij in gedachten; de hardvochtige oude voelde toch eenig medelijden met de ongelukkige jonkvrouw; maar hij besloot den last van zijn meester ten einde toe te vervullen; zelfs deed het hem eenigermate vermaak, dat hij haar kon straffen voor de trots, waarmee zij hem behandeld had.

Een hevige tweestrijd scheen in haar binnenste te heerschen, toen zij heen en weer door het vertrek ging, terwijl Walter de kaars snoot, en met ongeduld op haar besluit wachtte; hij vreesde elk oogenblik, dat een vlaag van ijdelheid haar zou overvallen en aan alles een einde maken.

„Zoo is de oorzaak van zijn ongeluk, en aan mij zal hij zijn vrijheid en het leven te danken hebben,” zei Ada halfloord, terwijl zij stilstond en zich scheen te beraden; wat zij er nog meer bijvoegde, kon Walter niet verstaan. Eindelijk zette zij zich weer neer, drukte haar hand tegen het voorhoofd, en zei langzaam, doch ernstig: „Mijn besluit is genomen; het middel, dat gij voorstelt, wil ik beproeven. Zoodra hij mijn hand aanneemt,” — hier glimlachte zij treurig, — „zal ik mijn toestemming geven; maar ook eerder niet: en zoolang hij gevangen blijft, zoolang hem eenig gevaar dreigt, behoud ik aan mij, mijn woord terug te nemen.”

„Ik beloof mij alles goeds van uw edel besluit, Jonkvrouw,” zei Walter innerlijk verheugd; „en ik hoop, dat ik u spoedig goede tijding brengen zal.” Hij boog, zonder dat Ada scheen te bemerken, dat hij nog in de kamer was, die hij echter haastig verliet.

Waarschijnlijk bemerkte het kamermeisje, dat in het voorvertrek wachtte, bij het flauwe licht van een kleine lamp, dat Walter bijzonder opgeruimd scheen; de vergenoegde lach, die op zijn gelaat te lezen stond, bevreemde haar, daar haar meesteres zoo treurig was, en er iets met den bisschoppelijken ruiter scheen te zijn voorgevallen, dat zij niet te weten had kunnen komen en dat haar belang maakte. Waarschijnlijk bemerkte de hofmeester de verwondering, die zij liet blijken, en eer zij hem kon aanspreken, zei hij: „Ik zou u aanraden, Annetje, om terstond naar binnen te gaan en de jonkvrouw niet te verlaten,” waarna hij er ernstig op liet volgen: „Het geeft geen pas voor een jonge deern, om bij

knechts en vreemde ruiters naar een rondlopenden koopman te vragen, en heer Loef ziet niet gaarne, dat men zijn neus in andermans zaken steekt; daarom raad ik u aan, meisje, om maar boven te blijven." Met deze woorden wees hij met zijn vinger op de deur van het vertrek, dat hij zooeven verlaten had, en ging niet heen, voordat Annetje, zonder een woord te durven antwoorden, hoewel haar houding haar ontevredenheid te kennen gaf, de kamer van haar meesteres binnengegaan was.

* * *

Het moeilijkste gedeelte van zijn last meende Walter nu reeds vervuld te hebben. Hij had meer moeite gevreesd, om Ada te doen begrijpen, welk gevaar Frank boven het hoofd hing, en om over haar trots te zegevieren; hij grimlachte, om dat zij zich zoo gemakkelijk had laten wijs maken, dat heer Loef haar niet te woord zou staan, en Frank aan zijn vijanden zou uitleveren. Wat den jongen ruiters betrof, hij stelde zich voor, dat niets gemakkelijker zou zijn, dan met dezen de zaak ééns te worden; daar hij met zekerheid vermoedde dat deze, tot nog toe, alleen uit besef van zijn onwaardigheid om de hand van jonkvrouw Ada te verkrijgen, bij heer Loef niet het minste aanzoek had gedaan om deze gunst van hem te verwerven, en nooit had laten blijken, dat hij op de jonkvrouw of op haar goederen verzot was.

Hij haastte zich, om zich naar een ander gedeelte van het huis te begeven, opende met een sleutel, dien hij bij zich droeg, de zware deur van een donkere gang, en hield de hand vóór de vlam van de lamp, die door de zuiging van de lucht bewogen werd; hij sloot de deur niet achter zich, maar zette haar op een haak, deed, eenige voetstappen verder, de grendels van een kleine deur weg, en opende die. Dit gedeelte van het gebouw lag, zooals Froccard gezegd had, boven de buitendeur van het huis, en de hofmeester had begrepen, de deur van het kamertje niet met den sleutel te moeten sluiten, om Frank niet al te veel argwaan te laten blijken.

Zoolang het nog dag was, had Frank nu eens het kleine vertrek op en neer gewandeld, dan weer voor het kleine en met ijzeren staven voorziene raam stilgestaan, om naar buiten te zien, maar hij was Kars niet gewaar geworden. De trouwe jongen zou hem buiten wachten; maar was misschien reeds vertrokken en had de hoop opgegeven, om hem terug te zien keeren, of hij wachtte nog.

Zijn gevangenneming verwonderde hem niet, maar wel dat Walter zoolang wegbleef, nadat hij zich bekend gemaakt had. Welke reden toch kon heer Loef hebben om hem niet te willen spreken? Toen eindelijk het eene oogenblik na het andere vervloog, zonder dat hij iets hoorde, dan nu en dan eenig gerucht onder in het gebouw, toen verwonderde hij er zich over, dat de deur, hoewel niet op slot, was dichtgegrendeld en hij huiverde, toen hij zich herinnerde, dat Froccard hem bij den ingang van het huis had ontmoet, en een oogenblik had stilgestaan om hem met aandacht te beschouwen.

Frank hoorde noch het ontsluiten van de gangdeur, noch het geluid van de grendels, toen zijn gevangenis geopend werd; de gewoonte, welke Walter aan-

genomen had, om al wat hij verrichtte zoo zacht mogelijk te doen, en de aandoeningen, die het hart van den ruiter beheerschten, waren er de reden van. Doch toen opeens een vrij helder licht in de kamer drong, dat door het glasraam terugkeaatst, het oog van Frank pijnlijk aandeed, keerde hij zich snel om en riep:

„Ha, zijt gij daar eindelijk? Breng mij naar uw meester!”

„Ik breng u licht,” was het antwoord van Walter, die eenigszins verbaasd achteruitging, toen de ruiter op hem toetrad. Het doodsbleek gelaat en de hevige gebaren van Frank verwonderden hem, maar hij herstelde zich en dacht: „Hij is reeds bevreesd, en alles zal zich wel schikken.”

Frank liet hem echter niet veel tijd, maar herhaalde zijn verzoek en Walter zei, terwijl hij de lamp neerzette: „Ik heb daartoe geen last, Heer, maar kom om voor uw veiligheid te zorgen.”

„Voor mijn veiligheid?” riep Frank verwonderd, „alsof ik mij daarom bekreunde. — Walter, hebt gij geen geheugen meer, of wilt gij mij razend maken? Ik wil heer Loef spreken, breng mij in Gods naam bij hem, of gij laadt een verschrikkelijke verantwoording op uw ziel.”

De oude grimlachte, maar gelukkig bemerkte de ruiter er niets van, en hij zei ernstig: „Mijn lieve Heer, mijn meester weigert u te zien; nooit zag ik hem zoo driftig, en ik geloof niet, dat hij zich weer met u verzoenen zal, na wat er gebeurd is.”

„Na wat er gebeurd is?” herhaalde Frank, nadenkend en deed een stap achterwaarts, toen vervolgde hij driftig: „Bij God en St. Maarten, is uw meester dan geen edelman meer? — Ha, ik begrijp nu al, waarom ik gevangen ben, en hij mij niet te woord durft staan, heer Loef staat in soldij van Perrol; — de Roode Hand beveelt hem, en werpt hem het goud voor de voeten, — de Zwarte Ruiters laten hun zwaarden slepen in het huis Oosterweerd, de gewelven weerkaatsen hier hun veldgeschreeuw, en de gevangenen zijn ten dienste van Perrol!” „Is het mogelijk! Heeft de koude van dit vertrek uw hersenen gekrenkt?” zei Walter en trad terug, terwijl hij verbazing en afkeuring liet blijken, „en dit zegt gij aan zijn hofmeester! — Weet gij wel eens, wat hij u verwijt, of wat ik kom doen?”

„Welnu, Walter?” zei Frank vragend, en hij matigde zijn drift.

„Zijt gij niet verkleed in zijn huis binnengeslopen? Hebt gij u niet een geruimen tijd in het vertrek van zijn nicht opgehouden? Heeft hij geen billijke reden om rekenschap te vragen van uw gedrag, dat hem beledigt, en den goeden naam van de jonkvrouw benadeelt?”

„Heb ik iets gedaan, dat verkeerd is, Walter,” antwoordde Frank, „ik zal hem verschooning verzoeken; was hij jonger en een ruiter evenals ik, dan zou er een middel voor hem zijn, om met het zwaard rekenschap voor deze voorgewende belediging te vragen. Voorheen wantrouwde hij mij niet zoo!”

„Ha, gij spreekt van vechten,” zei Walter treurig, en hij liet de arm zakken. „Arme Heer, nog zoo jong loopt uw leven reeds ten einde, — de vermomming brengt het verderf over u, — gij moet sterven!”

„Nog niet!” riep Frank snel, alle gedachten aan een naderend einde van zich

afwerpend, maar toen Walter het hoofd schudde, vroeg hij: „Heer Loef wil dus met een moord de eer van zijn geslacht weer opluisteren, of volgt hij hoogere bevelen? — Wat geeft Perrol hem wel voor mijn leven?”..... en hij lachte verachtelijk.

„Indien mijn heer uw dood wenscht, dan wil ik hier voor u dood blijven,” riep Walter. „O, hoe zeer miskent gij hem! — Neen, men weet, dat gij hier zijt; het gerecht kan elk oogenblik komen, en de Zwarte Ruiters hebben u herkend; er blijft hem dus niets over dan u uit te leveren.” Toen droeg hij hem alles voor, zooals hij het aan Ada gezegd had, het zou hem leed doen, dat iemand als de ruiter niet in een gevecht een roemrijken dood vond, maar door de verachtelijke hand van den beul op aandringen van een Perrol, kwam te vallen, daarom kwam hij hem bezoeken.

„Gij gelooft dus, dat de ongelukkige jonkvrouw mij haar hand wil schenken zonder zich vernederd te voelen, tot mij af te dalen?” vroeg Frank verwonderd en vervolgde toen Walter dit beaamde: „Welnu, dan wil ik van geen priester weten: haar woord is immers genoeg. Wie zegt u, dat dit middel mij zal redden? Waarom zou de jonkvrouw het weduwkleed dragen over iemand, die door den beul vermoord is? Doch gelooft gij ook, dat heer Loef dit huwelijk of deze trouwbelofte niet zal aanmerken als een nieuwe schande voor zijn geslacht en een nieuwe beleediging voor zijn persoon, omdat alles zonder overleg met hem geschied is? — Ja, dat hij zich zelfs verplicht zal rekenen mij te redden?”

„Ook dat geloof ik,” zei Walter. „En wilt gij zeker zijn, zoo zullen wij het met zooveel woorden in de trouwbelofte zetten, dat gij de jonkvrouw Van Rijn belooft te nemen tot uw echte vrouw, als gij u dezen nacht vrij en frank buiten de stad zult bevinden. — De inzegening ontvangt gij dan later; wat wilt gij meer?” vroeg Walter grimlachend, omdat hij besepte, dat het den ruiter niet bekend was, welk belang heer Loef had, om zijn nicht juist aan hem uit te huwelijken.

„Hofmeester,” zei Frank ernstig, „indien heer Loef zich voor mij in de bres zal stellen, als hij verneemt, dat zijn nicht mij trouw beloofd heeft, dan aarzel ik niet uw raad te volgen,” en toen hij zag, dat deze den mond wilde openen, vervolgde hij snel: „Maar het meisje, dat door de Zwarte Ruiters hier is gebracht, moet mij vergezellen!”

„Onmogelijk,” riep Walter, wiens gelaat, dat zooveel tevredenheid vertoonde, opeens spijt en teleurstelling verried; maar hij haastte zich te vervolgen: „Van welk meisje spreekt gij, heer Frank? Die ruiters zullen wel meer dan één deern hebben; maar op den dag, dat gij de jonkvrouw trouw belooft, zou ik mij niet bemoeien met meisjes van de Zwarte Ruiters, ha, ha!”

„Lach niet, Walter,” zei Frank met nadruk; „ik bedoel haar, die in den verloop van nacht hier is binnengebracht; zij is de bruid van een edelman, het is Maria, Wouter's dochter, en in naam van heer Jan van Schaffelaar eisch ik haar op!”

Wat Frank zei, was wel geschikt om Walter tot nadenken te brengen. Hij voorzag hoe'n onaangename tijding die voor zijn meester zou zijn, die gehoopt had, dat het een meisje was, waarover zich niemand zou bekommeren. Kwaadheid

over de misleiding van Froccard, die nu duidelijk was, en teleurstelling over dezen eisch van Frank, die de reeds zoo goed als gesloten overeenkomst weer geheel verbrak, sloten hem eerst den mond, waarna hij langzaam vroeg: „Hebt gij het wel? Bedriegt gij u niet, dat zij een meisje hier gebracht hebben? Ik zou het immers moeten weten!”

„Gij weet het wel!” riep Frank snel. „Het is tevergeefs, dat gij mij zoekt te bedriegen; durft gij nog heeten liegen, wat ik gezegd heb? — Zij hebben hier een meisje gebracht!”

„Een meisje?” zei Walter. „Nu, zoo gij wilt, hoewel gij u zoudt kunnen vergissen, ja, dan is er nachtverblijf verzocht voor een meisje of een vrouw, ha, ha! De ruiters zeiden mij, dat zij mooi en jong was, en schoon kon spreken en zingen: ik dacht dat het een ribaude was, want zoowaar ik leef en bij mijnheer St. Andreas, ik heb haar niet gezien.”

De woorden van den hofmeester troffen den ruiter; hij herinnerde zich nu de vrouwenstem, die hij 's morgens te Eemnes gehoord had. Zou hij zich bedrogen hebben en het spoor van een ander slachtoffer van Perrol gevolgd zijn? En toch, de berichten, te Soest ingewonnen, waren zoo duidelijk, dat er tot nog toe geen twijfel bij hem was opgekomen. „Ha, als satan mij eens misleid had,” dacht hij en huiverde. Vergeefs trachtte hij op het gelaat van den ouden man, die vóór hem stond, te ontdekken, of hij de waarheid sprak; aan de eene kant bevreesdde het hem, dat heer Loef zijn huis zou leenen om een vrouw tegen haar wil gevangen te houden, maar aan den anderen kant wekte het bij hem argwaan op, dat hij weigerde om hem te spreken, en hij vermoedde, dat de gevangene Maria wel kon zijn, zonder dat Walter of zijn meester het met zekerheid wist. Hij trachtte den hofmeester dus over te halen, zijn heer te bewegen haar de vrijheid te hergeven, maar deze verklaarde stellig, dat heer Loef daartoe niet zou besluiten zonder goedvinden van Perrol, doch dat hij in elk geval zeker niet zou nalaten, dezen dringend te verzoeken de vrouw te laten gaan, indien zij tegen haar zin werd opgehouden, vooral als zij de dochter van den smid was, wat hij echter niet geloofde. „Het is honderd tegen één, Heer,” eindigde hij, „dat zij het meisje is, dat gij zoekt; verwerp daarom op zoo'n lossen grond het middel niet, dat ik heb uitgedacht om u te redden, en dat u tevens rijk en gelukkig maakt; elk oogenblik kan men u komen gevangen-nemen, en dan is het te laat.”

„Ik zal het gerecht hier verwachten,” antwoordde Frank vastberaden. „Ik dank u, Walter, indien gij het wel met mij gemeend hebt, en indien uw aanbod niet een duivelsche list geweest is, om mij van haar te verwijderen. Eens zal het mij bekend worden, of de jonkvrouw mij inderdaad haar hand heeft willen schenken, of dat men mij slechts daarmede heeft geveleid, om mij door deze eer en haar rijkdommen te verbinden, maar ook dan, grijsaard, zal ik rekenschap vragen van dit bedrog. — Ga nu heen naar uw heer,” vervolgde hij dreigend, „en zeg hem, dat de bruid van Jan van Schaffelaar, aan haar ouders en uit het klooster ontroofd, zich hier in zijn huis bevindt; dat elk van haar tranen hem droppels bloed kan kosten, en dat het minste geweld, dat haar wordt aangedaan, zoo goed zal zijn als zijn doodvonnis!”

„Helaas, ik verwachtte een verstandiger besluit,” zei Walter, die niets liet blijken van teleurstelling over het weigeren van zijn voorslag. „Gij wilt dus uw vrijheid, uw leven opofferen voor een vrouw, die u waarschijnlijk vreemd is, en de vereeniging met jonkvrouw Ada, die u bemint, belooft u zooveel geluk! Ik herhaal het, elk oogenblik kan men u komen halen, en dan zult gij te laat uw onvoorzichtigheid beklagen.”

„O neen!” riep Frank vurig. „Ik zou alles willen geven, dat men mij nu reeds gevangen had genomen; of denkt gij, dat zij, die de macht hebben om mij uit deze kamer te halen, ook niet de macht zullen hebben, om de dochter van een burger van Amersfoort op te eischen, die hier tegen alle wetten gevangen wordt gehouden? — Of denkt gij, dat dit huis niet zal moeten worden geopend, als de burgers te weten komen, dat de dochter van Wouter, uit *de Vergulde Helm* hier door Perrol gebracht is, zoo uw meester al den moed had te loochenen, dat zij hier is?”

„Gij dreigt, Heer, en zijt gevangen,” antwoordde Walter gemelijk en geraakt over de halsstarrigheid van den ruiter; „gij berekent niet, dat heer Loef niets weet van wat ik u heb voorgeslagen, en reeds op u verstoord is. Op uw last en volgens mijn plicht zal ik hem zeggen, wat uw voornemen is, en hij zal zeker niet verkiezen, dat de burgerij, die zich reeds genoeg op de adellijken allerlei gezag wil aanmatigen, op de been gebracht wordt, omdat de een of andere deern hier, op verzoek van een vriend, overnacht heeft. Als het gerecht dus komt, zal het antwoord zijn: de vreemde marsman is reeds lang vertrokken, en — gij blijft hier om Messire Perrol af te wachten en hem die Maria zelf af te vragen.”

„De naam van den aanvoerder der Zwarte Bende boezemt in dit huis groot ontzag in; helaas, ik moet het tot schande van uw meester zeggen,” riep Frank. „Maar al is heer Loef, tot schande van zijn adelijk geslacht, laaghartig genoeg, om uit vrees of voordeel dien vreemden maagdenroover te dienen, ik vrees hem niet, hoewel ik slechts een gemeen ruiter ben. Mijn vriend Van Schaffelaar en mijnheer David zullen van uw meester en zijn knechts rekenschap vragen van wat het onschuldige kind en mij geschied zal zijn; noem dan den vervloekten naam van Perrol en het zal uw aller straf nog verschrikkelijker maken. De hofmeester haalde de schouders op en grimlachte, terwijl hij achteruit naar de deur trad, en zei: „Het is goed, dat deze muren en ik alleen hooren, wat gij zegt; niemand zal ooit weten, wat er binnen Oosterweerd gebeurd is. — Het doet mij leed, want ik had het goed met u voor; — maar gij wilt niet.” „Verheug u niet over mijn onmacht, Walter,” riep Frank driftig, „en vergeet niet te veel, dat alleen uw grijze haren mij weerhouden uw hoofd tegen deze muren te verpletteren, die dan ook uw laatste woorden hooren zullen, — vergeet niet, en doe uw meester wel beseffen, dat de bijstand van mijnheer St. Maarten mij kracht kan geven, en Maria, beschermd door de heilige Moeder Gods, veilig is, zelfs in dit huis, voor Perrol en zijn medehelpers, en zeg hem, dat zelfs de redding nabij is; er is iemand in de stad, die weet, dat zij en ik hier gevangen worden gehouden.”

„Het kortste antwoord op wat gij gezegd hebt, Heer, zal zijn den jongen bij u

te brengen, op wiens hulp gij schijnt te bouwen," hernam Walter driftig, terwijl hij snel het kamertje verliet. Juist nu heer Loef door de slimheid van zijn hofmeester zijn oogmerk zou bereiken, werd het beraamde plan vernietigd; want daar men aan het verlangen van den ruiter kon noch durfde voldoen, moest men hem gevangen houden, om zich van zijn stilzwijgendheid te verzekeren, zonder dat deze daad van geweld eenige vruchten opleverde.

Toen Frank zich weer alleen bevond, liet hij zich op een bank neervallen en beducht, dat elk oogenblik tijdverlies Maria ongelukkig kon maken; maar nog ondersteunde zijn hoofd met zijn handen. Vóór de komst van Walter was hij was hem de hoop overgebleven, dat heer Loef hem te woord zou staan, en hij van hem haar redding zou kunnen verkrijgen; doch ook deze hoop was nu voor hem vervlogen. Het middel, hem door Walter aan de hand gedaan, om zijn vrijheid te verkrijgen, boezemde hem niet veel vertrouwen in; hij kon niet gelooven, dat Ada zooveel voor hem wilde doen, en dat de oude dienaar zooiets durfde bewerken buiten goedvinden van zijn meester. Hij had gehoopt, dat Walter zich zou hebben laten bewegen Maria in vrijheid te stellen, want hij wist niet, dat de gevangene van Perrol door diens ruiters bewaakt werd. De hofmeester had niet de minste vrees laten blijken of verraden, dat hij vermoedde, dat het de bruid van Van Schaffelaar zijn kon, en Frank dacht na, of hij wel goed gedaan had, met de aanbieding van Walter van de hand te wijzen, of het niet voorzigtiger geweest zou zijn, eerst voor zijn vrijheid te zorgen, daar hij nu toch niets voor Maria doen kon. Hij werd in zijn overdenkingen gestoord, doordat de deur geopend werd, en Kars bij hem werd gelaten; dit overtuigde hem, dat de hofmeester zijn woord hield.

De jongen was verheugd, dat hij hem weerzag, en verhaalde, dat hij reeds een geruimen tijd geleden door een der Zwarte Ruiters naar binnen gelokt en vastgehouden was. Frank verborg zooveel mogelijk het leed, dat hem drukte, en trachtte Kars te beduiden, dat hij niets behoefde te vreezen, daar alles op zijn rekening zou komen; ook zei hij hem niet, dat zijn laatste hoop geweest was, dat hij, Kars, iets in het werk zou hebben kunnen stellen, om Maria te verlossen.

* . *

Frank had zich niet bedrogen: het was de dochter van meester Wouter, die door de ruiters in het huis van heer Loef gebracht was. Perrol had Froccard gelast haar te vergezellen, en hem gezegd, dat hij voor Maria, zonder haar naam echter te noemen, nachtverblijf moest verzoeken bij den heer Van Oosterweerd. Hij had hem vermaand zorg te dragen, dat zij niet ontsnapte of verlost werd, daar hij haar den volgenden dag van hem zou terugvragen. Was hem het bevel over de ruiters opgedragen, het was hem op verbeurte van zijn leven verboden Maria te verzorgen of aan te raken. Zijn knaap Vidal, wien hij vroeger gelast had hem nooit meer onder de oogen te komen, en die als de trouwe hond, welke zijn meester volgt, den anderen morgen, toen hij het huis van den smid verliet, weer voor hem verschenen was, was nog altijd in zijn dienst. Hij kende hem,

en had hem weer in genade aangenomen. De bewaring van Maria, waaraan hem om zijn eer en uit wraakgierigheid zooveel gelegen was, durfde hij niet aan den knaap vertrouwen, en het bevel over de ruiters werd dus opgedragen aan Froccard, terwijl Vidal, dien zij kende, haar kon verschaffen, wat zij verlangde of noodig had, en haar te woord kon staan. Het vertrouwen, dat hij stelde in de doortraptheid van Froccard, en het verlangen dat hij had, om Maria door de noodelooze beledigingen van dezen niet nog meer tegen zich in te nemen, waren oorzaak van deze beschikking.

Geen oog had Maria geloken, geen enkel oogenblik van rust had haar de krachten gegeven om haar leed te dragen, sedert Perrol haar in het klooster met zijn arm had omvat.

Maria wist niet, in welk huis zij zich bevond; zij had aan het geluid der klokken gehoord, dat zij niet in Amersfoort was gebracht, en meende om dezelfde reden, dat zij in Utrecht werd vastgehouden. Maar wat baatte haar dit? De kamer, waarin men haar gebracht had, was niet groot doch zindelijk en boven in het huis gelegen; het kleine raam, dat dicht bij de zoldering dan bij den vloer was, zou haar bij dag gelegenheid gegeven hebben een gedeelte der stad te overzien; maar het was zóó hoog geplaatst, dat zij het niet bereiken kon. Een tafel, een stoel en een paar bankjes, maakten, buiten het bed, al het huisraad uit; doch het vertrek werd vrij goed door een turfvuur verwarmd, en door een lamp verlicht.

Met het aanbreken van den dageraad, was er een flauwe straal van hoop in haar treurend hart binnengedrongen, maar sedert het avond geworden was, gevoelde zij zich weer dubbel ongelukkig en ellendig. Vergeefs had zij de uren geteld, of aan Vidal gevraagd, waar zij was, en hem om deernis gesmeekt; het eene uur verliep na het andere en niemand daagde op om haar te redden. De knaap antwoordde haar niet, maar voorzag, de schouders ophalend, het vuur, of vermaande haar om iets te nuttigen. Helaas, het kwam zelfs niet in hem op, haar aan te raden zich te troosten en haar tranen te drogen; hij wist immers, wat haar boven het hoofd hing, en dat niets haar uit de macht van Perrol zou kunnen verlossen.

Het vuur, dat ineenviel, juist toen zij er het oog stijf op gericht hield, deed haar van schrik opspringen; zij schoof toen met haar hand de blonde lokken ter zijde, die uit den doek te voorschijn kwamen, welke haar hoofd bedekte, en grimlachte bitter. Eenige vallende turven hadden haar verschrikt, alsof er nog iets anders voor haar te vreezen was dan de komst van den aanvoerder der Zwarte Bende. Toen vouwde zij de handen tezamen, sloeg haar oog hemelwaarts, en boog het hoofd voorover; maar een zacht gekraak deed haar opzien en het oog op de deur vestigen. „Zou Vidal reeds weerkomen,” dacht zij; maar de deur bleef gesloten. Meer ongerust zag zij nu om zich heen langs den bruinen eikenhouten wand, die het vertrek tot menschenhoogte bekleedde; maar zij sprong snel op, en staarde met verwilderde blikken op een gedeelte van het beschot, ter zijde van den schoorsteen. Een der paneelen was omstreeks twee voet geopend, en terwijl zij, als een riet bevende, weer op den stoel terugviel, zou zij een gil van angst en vertwijfeling gegeven hebben, indien niet haar

tanden door vrees en wanhoop op elkander waren geklemd; want zij zag iemand, die een slip van zijn mantel voor het gelaat hield en in den muur bleef staan. Het scheen dat degeen, die van deze onverwachte zijde naderde, een blik door het vertrek wilde werpen, voordat hij binnentrad, want hij deed nu een schrede voorwaarts, zoodat zijn hoed buiten den muur kwam. Al haar krachten verzameland, liet Maria zich voorover op den grond neervallen, en stak de handen smeekend op. O, dat gevreesde oogenblik was dan daar; de man, die haar ongeluk gezworen had, kwam zijn belofte na; ten tweede male bevond zij zich in zijn macht, kwam hij in het duister en nu langs een geheimen weg haar overvallen, en nu kon niemand haar redden; haar moeder en haar vader waren nu zoover verwijderd, en alles gehoorzaamde aan de wenken van Perrol. Maar het was zoo ver nog niet met haar; want de vreemdeling liet den mantel los, tilde den hoed op, bracht den vinger voor den mond, en riep zacht: „Stil, ik kom u redden!”

Slechts flauw had zij zijn woorden verstaan, het was Perrol niet! Maar het lieve kind had te veel geleden, dan dat deze toezegging van redding haar niet hevig zou hebben getroffen; zij had alleen de kracht om haar handen naar den onbekende uit te steken, en zou misschien op zij in het vuur gevallen zijn, indien hij niet snel, doch behoedzaam uit den muur was gesprongen en haar had opgevangen.

„Maria, bij het lichaam onzen Heer zweer ik u, ik kom u redden; gij kunt mij vertrouwen,” fluisterde hij haar in het oor; want hij dacht, dat zij voor hem nog bevreesd was, en dat zij hem om ontferming had willen smeeken. Zijn oogen werden vochtig, terwijl hij haar in zijn armen oprichtte, en hij bewonderde de bleeke, maar schoone gelaatstreken van de bruid van Van Schaffelaar; maar weldra opende zij, door zijn woorden in het leven teruggeroepen, haar oogen, welke zij gesloten had, zag hem aan, en knikte met het hoofd, toen hij vroeg: „Zijt gij Maria, Wouter's dochter, arm kind?” Zijn houding en kleeding verrieden, dat hij geen knecht of burgerman was, en zijn gelaat, dat goedheid uitdrukte, en gevormd scheen om vertrouwen in te boezemen, deed haar geen oogenblik twifelen aan zijn woorden, en zij vroeg, terwijl zij met zijn hulp opstond: „De heilige Moeder Gods heeft dus mijn gebeden verhoord en u gezonden om mij te redden?”

„Ja, Maria,” antwoordde hij, doch toen zij naar de opening trad, waaruit hij gekomen was, vervolgde hij snel: „Ik kom om u te redden, maar ik kan u niet redden, zooals ik wil; ik heb meer plichten te vervullen. Zeg aan hen, die u bewaken, dat gij u ter ruste wilt begeven, en verzoek hun, dat zij niet meer uw kamer binnentreden.”

„O, laat mij met u gaan,” riep Maria smeekend, maar hij antwoordde, terwijl hij het hoofd schudde, en terugkeerde: „Dat kan niet, meisje, maar vertrouw op mijn woord: gij ziet mij weer, zoodra gij tegen dit beschot klopt;” en hij verdween in den muur; de opening sloot zich, en het was alsof er geen deur of doorgang was.

Neerslachtig liet Maria de armen zakken, en staarde naar de plaats, waar zij nog zooeven den vreemdeling gezien had. Was het zinsbedrog, of had zij het

wel? Had de hemel eindelijk haar bede verhoord, of was het een droom? Zou iemand als een reddende engel vóór haar verschijnen, als zij hem riep, of zou alleen de stem van haar bewakers haar antwoorden? Tevergeefs lichtte zij met haar lamp langs het beschot en zij zette de lamp weer neer. Maar de woorden van den vreemdeling had zij toch gehoord; wie anders dan hij, had haar op den stoel neergezet? Zij besloot dus te doen, wat haar gelast was.

Op haar kloppen tegen de deur ontstond er eenig gerucht in de gang; men ging zeker Froccard er van verwittigen, want na een kort tijdsverloop werd de deur geopend, en Vidal trad binnen, terwijl Froccard, in de deur stond en zag wat hij deed, en vervolgens toeluisterde, wat er gesproken werd.

Zij had zich weer neergezet en het licht zoo geplaatst, dat het niet op haar viel; zij voelde, dat zij niet moest laten blijken, dat een straal van hoop in haar gevangenis was doorgedrongen. Zij was bevreesd, dat ieder op haar gelaat de vreugde van haar hart zou lezen, en was minder beducht voor Vidal dan voor den man, die den sleutel van haar kamer droeg. Zelfs was zij beangst, dat haar stem haar zou verraden; zij was niet gewoon iets voor anderen te verbergen; maar het gevaar, waarin zij verkeerde, noodzaakte haar er toe. „Vidal,” antwoordde zij langzaam op de vraag van den knaap, wat zij verlangde: „het is reeds laat, en ik ben zeer vermoeid; indien ik dezen nacht moest doorbrengen als dezen dag, dan geloof ik, dat ik morgenochtend dood zou zijn; ik wil dus trachten te rusten; mogelijk, dat de slaap mij zal verkwikken; want ik heb reeds zooveel geleden.”

„De Hemel doet u dus eindelijk gehoor geven aan mijn smeekingen,” zei Vidal verheugd, en hij zag met deelneming op het meisje neer; „de rust zal u goed doen: als men slaapt, lijdt men niet meer; de slaap geeft krachten om nieuw leed te dragen.”

Maria knikte hem toe, en vervolgde: „Er is olie genoeg in de lamp; zij zal niet uitgaan, voordat de dag aanbreekt; ik zal het vuur voorzien, en u dan verlaten.” „Maar.....” zei Maria beschroomd, en vervolgde, terwijl zij haar ongerustheid verborg: „maar Vidal, de deur kan ik niet grendelen. Helaas, ik verlang zoo naar rust, maar ieder kan in dit vertrek komen, en ik durf mij niet neerleggen.” Froccard liet een spottend gelach hooren; de knaap echter, die turf en hout op het vuur legde, richtte zich op en antwoordde vriendelijk: „Laat dit u niet weerhouden om den slaap te zoeken, Maria! Men zal niet in uw kamer komen, voordat gij het zelf verlangt; vertrouw daarop.”

„Vertrouw daarop,” spotte Froccard. „Zal de bruidegom niet binnengaan bij de bruid, als hij het wil? — door het kleed een bruid des hemels, maar inderdaad bruid.....”

„Zwijg!” viel Vidal hem driftig in de rede; „juicht uw laffe ziel van vreugde, omdat het geluid van bus en slang u slechts uit de verte in de ooren klink, die gij reeds honderdmaal had moeten verliezen? Hier ten minste zult gij de onschuld met uw helsche vreugde niet vermoorden!”

Hier zweeg hij eenige oogenblikken, zag vóór zich neer, zuchtte en vervolgde toen goedgehartig tegen het meisje, dat haar gelaat in haar handen verborgen had en weende: „Helaas, meisje, satan liegt; maar zijn dienaar spreekt nu misschien

de waarheid; en sluit toch gerust uw oogen, Maria! Ik zelf zal de wacht houden en aankloppen, voordat men de deur opent."

"Zult gij het doen?" vroeg Maria, vriendelijk naar hem opziend; maar toen Vidal, op Froccard wees en antwoordde: „Zoowaar ik leef, hij zal niet binnenkomen, voordat ik u gewekt heb," riep deze: „Hij is zeker zelf mijnheer satan, lieve non, want hij liegt; ik heb nooit moed noodig gehad om te doen wat ik bedreven heb. Hij zelf is lafhartig; als de aanvoerder zijn stem laat hooren, en hij zal sidderen van vrees, maar niet durven aankloppen, als Messire mij gelast uw kamer te openen. Slaap dus gerust, lieve bruid, die een schoon paard ten huwelijk brengt!"

Het valsche gelach, dat zijn rede besloot, beleedigde Maria echter niet lang. „Ellendeling!" riep Vidal toornig, die nu met getrokken dolk op den ontloopen monnik toesprong; en het staal zou Froccard in den voorheen kaal geschoren kop doorgedrongen zijn, die door geen helm bedekt werd, zoo hij niet bijtijds teruggetreden was en de deur had toegehaald. Met moeite trok Vidal zijn wapen uit het hout, waar het met kracht was ingestooten, en riep met verachting: „Kom maar terug; bij de banier van mijn heer, ik zou daar bijna den beul in zijn brood benadeeld hebben; gij behoort niet door een goeden stoot te sterven; zoo'n zachte dood zou doen twifelen aan een oordeel hier op aarde, — Meisje," vervolgde hij hierop met waardigheid, en zijn oog fonkelde niet meer van toorn, maar van edele zelfvoldoening over het besluit, dat hij genomen had: „Ik zeg nogmaals, leg u gerust neer, ik zal u bewaken en wekken." Hierop trad hij nader bij de tafel, terwijl Froccard, die de deur in zijn hand hield, zijn bleeke en door schrik en woede afzichtelijker dan ooit geworden tronie in de kamer stak, en eindigde zacht: „Maria, ik zal kloppen, zelfs als de aanvoerder komt; maar bid voor mijn arme ziel; want ik zie u niet meer. De heilige Moeder Gods bescherm u; — slaap wel Maria!" De toon, waarop hij deze laatste woorden uitsprak, overtuigde haar, dat hij zijn woord zou nakomen; maar zijn stem beefde. Maria was te sterk getroffen door zijn goedheid, dan dat zij hem terstond kon antwoorden. Vóórdat hij de kamer verliet, wierp hij nog eens een blik vol medelijden en bezorgdheid op het lieve meisje, dat hem met de hand toewenkte om hem te danken voor wat hij voor haar wilde doen, boog, en de deur werd weer gesloten.

Nauwelijks echter was de sleutel in het slot omgedraaid, of Maria sprong op; een zachte uitroep van schrik ontglipte haar, en zij snelde naar de deur, haar armen uitgestrekt, als wilde zij den knaap bidden om terug te keeren. Midden in het vertrek bleef zij evenwel in treurig nadenken verzonken, staan. Zij weende. Toen keerde zij, nog half besluiteloos, terug, trad naar het beschot en klopte.

Met bange verwachting zag zij langs den eiken wand; het zou nu blijken, of zij zich door een droom had laten misleiden, of dat haar redding werkelijk nabij was; en toen alles stil bleef, klopte zij nog eens met haar sidderende vingers tegen het hout. Er was haar alles aan gelegen, dat de muur zich opende; eer en geluk, zoowel hier op aarde als daarboven in den hemel, stonden op het spel. Zij sloeg haar vochtig oog smeekend ten hemel, en toch greep een droevig

gevoel van berouw haar aan, toen het beschot bewoog, de vreemdeling in de kamer stapte en zei: „Het heeft lang geduurd, en de tijd is kostbaar; waarom weent gij, meisje?”

„De brave knaap heeft beloofd mij te waarschuwen, als iemand, zelfs zijn meester, hier zou willen binnen treden, en dat zal hem het leven kosten. O, zeker, want Perrol zal het hem niet vergeven; — daarom ween ik, Heer, de knaap is zoo goed, en ik offer hem voor mij op!”

De vreemdeling, die verwonderd was geweest, haar met tranen in de oogen te vinden, zag haar met welgevallen aan en zei bemoedigend: „Bedroef u niet, Maria, en beschuldig u zelf niet. Zooals de hemel mij toestaat u te redden, zal Hij ook een middel vinden, of mij toelaten den knaap voor den toorn van zijn meester te beveiligen; en zoo niet, dan zullen wij voor hem bidden; het is schoon en zalig te sterven in de verdediging der onschuld.”

Maria hoorde hem aan; de zachte en welluidende stem van den vreemdeling klonk haar troostvol in de ooren; zij las met vertrouwen op zijn edel gelaat, dat de knaap in hem een ijverige, en naar zij vertrouwde, ook een machtigen beschermer zou vinden.

„Meisje,” zei hij toen, „er is iemand in dit huis, die gekomen is om u te redden.”

„O, ik hoopte het wel, maar kon het niet verwachten; Van Schaffelaar, niet waar, Heer, — mijn bruidegom?” riep zij vragend, en een lichte blos kleurde haar wangen bij het uitspreken van het laatste woord.

„Neen, Maria,” zei hij; „de krijgsman heeft dikwerf zware plichten te vervullen; als de trompetten schateren en de banier ontrold is, gebiedt de eer hem, vrouw en kinderen te verlaten, en toch verwerft hij zich zoo gemakkelijk een bruid.” Hier zuchtte hij, en luisterde, en Maria, die niet wist, waarom zijn woorden als een zacht, maar droevig verwijt klonken, trachtte eveneens te ontdekken, wat hij hoorde. Een verwijderd, maar dof geluid klonk haar nu in de ooren, en bij tuschenpoozen verhief het zich. O, zij herinnerde het zich nu: reeds lang had zij dat zachte, maar sombere gestommel gehoord, zonder er acht op te geven, of te vermoeden, wat het was; maar nu drukte elke dreun met zulk een geweld op haar hart, dat zij met moeite en vertwijfeling uitriep: „O, mijn God, dat is het gevecht! Heere Jezus, Maria, wees hem genadig!”

„Wring uw handen niet, treur niet, Maria,” antwoordde hij, terwijl hij haar handen vatte en in de zijne drukte. „Wie door den Heere en Zijn heiligen bewaard wordt, dien zal immers geen leed geschieden, en hij is vroom en dapper, wees gerust en vertrouw.....”

„O ja, ik zal vertrouwen, heilige moeder Gods, ik klaag niet meer,” riep zij berouwvol, en vervolgde toen: „O, zeg het mij, Heer, het is mijn goede vader die mij is komen zoeken, niet waar? Hij wacht mij, laat ons gaan.”

„Ook die is het niet, Maria,” was het antwoord; en toen zij hem verwonderd en vragend aanzag, en zei: „Wie is het dan, Heer?” vervolgde hij: „Het is de gewezen knaap van den heer Van Schaffelaar; het is de ruiter Frank.”

„Frank!” riep Maria, „komt Frank om mij te redden?” en zij trad een schrede achteruit; een blos, die snel haar gelaat kleurde, verdween sterfend weer en maakte voor een doodelijke bleekheid plaats.

De vreemdeling, die haar ontroering niet geheel bemerkte, vervolgde: „Ja, hij is het, hij zou bijna het slachtoffer zijn geworden van zijn edele daad; want een plan, hoe listig ook uitgedacht, om zich onrechtmatig eens anders bezittingen toe te eigenen, en mij voor altijd de hoop van mijn leven te benemen, ging te niet, omdat de ruiter weigerde zijn vrijheid te koopen of te verwerven, zonder u tevens te redden. Maar de hemel deed mij vroeger dan men verwachtte en ik zelf gedacht had, terugkeeren, en Hij zal mij, hoop ik, het geluk schenken u beiden te verlossen, en de eer van mijn geslacht te redden; en als de aanvoerder van de Zwarte Bende komt, zal tenminste zijn woede u niet treffen.....”

Maria, die hem zwijgend had aangehoord, vroeg, getroffen door het edele vuur, dat in zijn oogen schitterde: „Maar wie zijt gij toch, aan wien ik zooveel verplichtingen hebben zal?”

„Uw vriend, Maria,” antwoordde hij neerslachtig. „Waartoe u mijn naam te noemen, daar de eigenaar van dit huis mijn vader is, en ik de grootste verplichting aan uw bruidegom heb, die nog niet lang geleden, mij mijn vrijheid, ja zelfs het leven liet?”

Ofschoon er nog niet veel tijd verlopen was, sedert Vidal de kamer had verlaten, scheen het, alsof de vreemdeling op zichzelf ontevreden was, dat hij zich had laten verleiden om met het meisje, dat hij wilde bevrijden, te spreken. Snel trad hij terug naar de opening in den muur, haalde daar een bundel kleeen uit, die in een mantel gerold was, zette toen de verborgen deur aan, en zei tot Maria, die gedacht had, dat zij nu reeds zouden vertrekken: „Maria, ik kan u redden; maar het moet den schijn hebben, alsof gij door hulp van buiten ontvlucht zijt, en wel door dat raam;” en toen zij hem ongeloovig aanzag, vervolgde hij: „Bij al wat heilig is, meisje, zweer ik u, dat het zoo moet zijn, of anders zal er dezen nacht nog bloed vloeien in dit huis, dat alleen door hoogere goedheid voor zulk onheil bewaard kan blijven. Deze kleeen zijn die van Kars, den jongen, die met Frank gevangen wordt gehouden; in diens plaats zult gij dus dit huis verlaten, terwijl hij zich door dit raam naar buiten laat afzakken; want, hoewel dit huis eenmaal het mijne worden moet, zijn de sleutels niet in mijn macht.” Hij grimlachte bitter, spreidde de grove wollen kleeen voor haar uit, en zei: „Trek ze aan, terwijl ik het raam zal openen, en draag zorg, uw lokken met dezen doek tezamen te binden; zij mochten onder den hoed uitkomen en u verraden.”

Maria zag besluiteloos naar het gewaad, terwijl hij de lamp op den vloer zette; hij bemerkte dit en zei ernstig: „Wij hebben geen tijd te verliezen; verkleed u dáár achter het bed. Op mijn eer, ik beloof u, ik zal niet naar die zijde zien;” en hij nam de kleeen op, en legde die op de plaats, welke hij aanduidde; maar toen zij, blozend en met neergeslagen blik, verlegen staan bleef, riep hij: „Verdien ik dan zoo weinig vertrouwen meisje? De tijd moet dubbel besteed worden, geloof het vrij. Het leven van mijn vader loopt misschien gevaar, omdat ik uw vrijheid bewerk, en gij wantrouwt mij: bij de zaligheid van mijn moeder, ik zweer u, dat gij zoo heilig voor mij zult zijn als zijzelf.”

Er lag een edel verwijt in den toon van zijn stem; Maria voelde, dat zij hem

griefde door haar wantrouwen, terwijl zijn gelaat en zijn houding alleen geschikt waren om vertrouwen in te boezemen; maar het was geen wantrouwen voor den edelen vreemdeling; alleen maagdelijke schroomvalligheid had haar doen aarzelen; daarom legde zij de hand op haar hart, en zag hem, het hoofd schuddend, aan, waarna zij, zonder iets te zeggen, zich achteruit begaf, om aan zijn verlangen te voldoen.

Met uiterste behoedzaamheid zette de vreemdeling nu de tafel onder het raam tegen den muur, zette daar twee banken op, en plaatste daarop weer den eenigen stoel, die in het vertrek was. De zorg, welke hij en Maria gebruikt hadden, om heel zacht te spreken, kon door het minste gerucht, dat hij maakte, doelloos worden en de wacht in de gang opmerkzaam maken, want gedurig hoorde men iemand op en neer gaan; nu en dan alleen scheen er nog iemand, hoewel met lichten tred, voorbij de deur heen en weer te gaan, en Maria vermoedde dat het Vidal was.

Er behoorde veel voorzichtigheid en buigzaamheid van leest toe, om boven op deze gevaarlijke stellage te klimmen, die gelukkig hoog genoeg was, om zelfs desnoods Maria gelegenheid te geven, het kleine glasraam te openen, door het kozijn te kruipen, en in den muur te gaan zitten, die daartoe nog breed genoeg was. Een koude wind woei den vreemdeling in het gezicht, toen hij het raam opende, en beroofde opeens het vertrek van den graad van warmte, die er in geheerscht had; de tocht deed zelfs zijn uitwerking op het vuur en op de vlam der lamp; maar meer dan dit alles verontrustte hem het duidelijker worden van het gerucht, dat uit de verte over de stad klonk, en dit, evenals het slaan der klokken, kon verraden, dat er een raam geopend was. Maria vernam met nieuwen angst het flauw gebulder van de doodverspreidende werktuigen, dat nog niet uit haar geheugen was gewischt; zij dacht er niet aan, dat het haar noodlottig kon worden; zij dacht slechts om haar bruidegom.

Zoodra het raam geopend was, waarvoor geen traliën waren, haastte de vreemdeling zich om zijn hooge standplaats te verlaten, en klom toen weer naar boven, een rol touw en een bundel reepen van linnen meenemend, welke hij met de kleeren had meegebracht. Het touw werd losgemaakt en naar buiten neergelaten, tot het bijna ten einde was; toen werden de linnen reepen, die aan elkander waren geknoopt, aan het touw bevestigd, dat voorts stevig om het kruis van het raam werd vastgemaakt. Het moest den schijn hebben, alsof Maria haar beddelakens aan reepen had gescheurd, toen zij, in het raam geklommen om hulp in te roepen, haar poging met goed gevolg had zien bekronen, en het linnen had neergelaten om het touw op te halen.

Indien er slechts iemand buiten het huis was, die het voornemen had om haar te redden, was zulks niet onmogelijk of onwaarschijnlijk; en zoodra Frank op vrije voeten was, zou de ontvluchting van Maria voor hen, die wisten, dat hij van haar gevangenneming wist, ten minste niets wonderbaarlijks hebben.

„Zijt gij nu gereed, Maria?” vroeg hij zacht, toen hij afgeklommen was, en zonder dat hij naar haar omzag.

„Ja, Heer!” antwoordde zij, zoo zacht, dat hij haar nauwelijks verstaan kon, en toch kwam zij niet te voorschijn. Hij voelde, dat zij zich schaamde, om zich in

mansgewaad voor zijn oog te vertoonen; hij wist de zedigheid van de maagd naar waarde te schatten, nam zijn mantel op, die nog op den grond lag en trad naar haar toe. Gaarne zou hij gezegd hebben, dat het grove gewaad haar schoon gelaat nog des te meer deed uitkomen; maar hij hield deze opmerking, als hier ongepast, voor zich, en zei slechts: „Het is hier koud, Maria. De wind is guur, laat mij u daarom dezen mantel omdoen, hij zal u goed doen; maar draag zorg niet te vallen.”

„O, ik dank u, Heer, de goede God moge het u vergelden; ik kan het niet,” zei ze dankbaar en keerde zich met maagdelijke schroom tot hem. Meer kon zij niet zeggen, toen hij haar den mantel over de schouders hing; zooveel goedheid en kiesch gevoel had zij van geen vreemde verwacht; en toch wist hij immers, wie zij was; en hij kon niet anders zijn dan een edelman.

Zoodra hij haar den hoed nog een weinig dieper op het hoofd gedrukt had, raapte hij het kleed, dat zij had aangehad, bijeen, trok de lakens van het bed af, en pakte alles samen; maar toen hij de deur in het beschot wilde openen, ontdekte hij tot zijn spijt, dat de tocht haar in het slot had doen vallen; de moeite welke hij van te voren genomen had, om dit, evenals de scharnieren met olie te bestrijken, om het krassen te voorkomen, was er zeker de oorzaak van. Aan Maria, die hem gevolgd was, ontsnapte een zachte uitroep van schrik; maar hij trachtte haar te bemoedigen, en zei: „De jongen, die ons wacht, zal mij misschien wel hooren; anders blijft ons immers het raam nog over; geef dus de moed niet op, lief kind.”

Hij waagde het nu om zacht, en eindelijk om harder te kloppen; een geruime poos stonden beiden in bange verwachting; eindelijk werd de jongen, misschien door het gebed dat Maria in stilte deed, opmerkzaam gemaakt op wat men van hem verlangde; want hij opende de verborgen deur, en vroeg of alles gereed was. „God zij geloofd, dat gij mij eindelijk gehoord hebt,” zei de vreemdeling, „maar gij zult een gevaarlijke reis doen. Bedenk u wel; want zoo gij denkt, dat het niet gaan zal, dan zal ik u, het koste wat het wil, in mijn kamer verbergen; het huis is hoog, en als uw handen het touw loslaten, valt gij te pletter.”

Zoowel uit de woorden van den vreemdeling, als uit de uitdrukking van zijn gelaat voelde Maria, welk gevaar den jongen boven het hoofd hing; maar deze, die haar met blijdschap gegroet had, riep lachend: „Bij St. Hubert, als was het huis nog eens zoo hoog, dan zou ik tegen het afzakken niet opzien, want het touw is goed; en als wij den tijd hadden, zou ik u laten zien, Heer, dat Kars zijn gezicht niet scheef zou trekken, al moest hij van de straat naar boven klimmen. Mijn vader is boschbewaarder, en als kleine jongen ging ik reeds met het volk het Gooische bosch in.”

Hij was bij deze laatste woorden de tafel genaderd, klom nu naar boven, en toen hij in den muur gestapt was, volgde hem de vreemdeling, die hem, naar het scheen, nogmaals den naam van den man herinnerde, naar wien hij zich moest begeven en in zijn naam huisvesting verlangen voor den nacht; wat hem, daar hij een kleed met de kleuren van den vreemdeling droeg, en bovendien van geld voorzien was, zeker wel zou worden gegeven, totdat de poorten van de stad werden geopend.

Maria durfde er niet naar zien, hoe de jongen, om haar te redden, in het donkere gat verdween; zij wendde haar gelaat af; elk oogenblik vreesde zij den ongelukkige te hooren vallen, en zijn gekerm te vernemen. Bezorgdheid voor den jongen deed haar het verwijderde geluid der bussen en de voetstappen van haar wachters vergeten; zij schrok eerst, doch werd vervolgens blij verrast, toen de vreemdeling zijn hand op haar schouder legde, en haar toefluisterde: „Hij is gelukkig beneden gekomen, en zal een strik aan het touw maken, alsof men u onder de armen had afgelaten; nu kunnen wij gaan, Maria, de ruiter wacht ons.” Doch Maria bleef staan, en toen hij den angst op haar gelaat las, vroeg hij eindelijk, doch treurig: „Wantrouwt gij mij nog, Maria?”

„O, neen, Heer!” riep ze vol vertrouwen, „ik wantrouw mijn redder niet. O, gij hebt reeds zooveel voor mij gedaan; ik bid u, breng mij zelf in veiligheid,” eindigde zij smeekend. „Dat kan niet, lief kind,” hernam hij, en noodzaakte haar, als het ware, om aan zijn verlangen te voldoen; „beef niet! Ik zeg u immers, dat gij niets te vreezen hebt; waartoe die angst?”

Hij was haar behulpzaam, om door de geheime deur te stappen, nam haar kleeven en alles op, dat zou hebben kunnen verraden, dat zij hier geweest was, wierp nog eens een blik op de ramen, die openstonden, op den witten, langen band, die naar beneden hing en op den grond lag, blies toen de lamp uit, en een zacht en bijna onmerkbaar gekraak verried, dat het beschot weer gesloten was. Het vuur, dat nog goed brandde, verlichtte nu en dan een groot gedeelte van het vertrek, waarin de dochter uit *de Vergulde Helm* zooveel bange uren had doorgebracht. De afgemeten stap van den ruiter liet zich voortdurend in de gang hooren; maar weinige oogenblikken, nadat de vreemdeling met den gewaanden Kars vertrokken was, zweeg het gedreun der zware bussen, zonder dat daarom de burgers van Utrecht verlost werden van de beangstigende onzekerheid, welke hen, sedert het begonnen was, gepijnigd had.

* * *

Hoewel het Maria onmogelijk geweest was, te gissen, wie de vreemdeling was, die zich zooveel aan haar bevrijding gelegen liet zijn, zal iedere lezer dadelijk begrepen hebben, dat het niemand anders kon zijn dan Reynoud, de zoon van heer Loef van Oosterweerd.

Een dag vroeger dan hij gedacht had, was hij teruggekeerd van de jacht. Hij had zich gehaast zijn vader te gaan begroeten, die zijn ongenoegen niet had kunnen verbergen, dat hij nu reeds was teruggekomen, en hem geraten had, zich maar dadelijk ter ruste te begeven, om van de vermoeyenissen van de jacht uit te rusten. Met vreugde zag heer Loef hem vertrekken; want het gaf hem gelegenheid om zich met zijn hofmeester te beraden. De weigering van Frank, om zonder Maria te vertrekken, had zijn plan in duigen geworpen; voor niets had hij een ruime som geld op hand aan den Zwarten Ruiter gegeven, om diens stilzwijgen te koopen. Bovendien vernam hij met schrik, dat het de bruid van Van Schaffelaar was, die in zijn huis was opgesloten.

Niets zou er dus gedaan zijn, om de bruid van Van Schaffelaar aan de macht van Perrol te onttrekken of Frank te bevrijden. Maar ondanks de vermaning van Walter en op last van haar meesteres, trachtte Annetje te vernemen, wat er in het huis gebeurde; want Walter was nog niet teruggekeerd om Ada te berichten, dat Frank haar aanbod aannam, en om de trouwbelofte ter onderteeke-ning voor te leggen, en elk oogenblik vermeerderde haar ongerustheid. Zonder veel moeite vernam het kamermeisje, dat heer Reynoud was teruggekeerd en zij spoedde zich om hem te verwittigen, dat haar gebiedster reeds reikhalzend naar zijn komst had uitgezien.

Volgaarne gaf hij gehoor aan het verzoek van het meisje en volgde haar. Altijd bereid ieder van dienst te zijn, streefde het hem zijn nicht te zullen zien en iets te kunnen doen, dat haar aangenaam was. Helaas, hij vermoedde niet, wat er gebeurd was. Reeds bij het binnentreden trof hem de verandering, welke haar gelaat ondergaan had, en toen zij hem zoo aaneengeschalk als haar mogelijk was, verhaald had, hoe Frank gekomen was, en wat er verder was voorgevallen, verborg hij zijn gelaat in zijn handen. Hij doorzag het voornemen, om in deze vereeniging, buiten toestemming, en, naar het den schijn moest hebben, buiten medeweten van haar oom, een voorwendsel te zoeken, om haar van een gedeelte van haar goederen te berooven, en de man die dit verrichtte, was zijn vader. Doch alsof dit nog niet genoeg was om zijn hart met rouw te vullen, moest deze helsche uitvinding hem voor altijd alle hoop benemen om haar hand te verwerven, en toen Ada, die dacht, dat hij uit ontstemdheid in dat somber nadenken vervallen was, voor hem neerviel en hem smeekte den ruiter te redden, toen zag hij, hoe sterk zij Frank beminde, en dat voor hem alle hoop op haar genegenheid voor eeuwig vervlogen was. Maar hij overwon den weerzin, die hij gevoelde om iets voor den ruiter te doen, die hem het hart van haar, welke hij beminde, had ontstolen, en verliet Ada, na haar gerustgesteld te hebben, met het voornemen om den jongen ruiter te bevrijden, al was het dan ook ten koste van de hand van zijn nicht.

Het verwonderde hem, dat Frank niet terstond zijn vrijheid had gekocht ten koste van een prijs, waarvoor hij gaarne zijn vrijheid zou opgeofferd hebben; want dit was immers uit het wegblijven van Walter op te maken; en het was om de reden hiervan te ontdekken, dat hij zich eerst naar den ruiter wilde be-geven, alvorens zijn vader te verzoeken, dezen vrij te laten, zonder hem eenige belofte of verbintenis af te dwingen.

Waren Frank en Maria in de gevangenis onder het huis opgesloten geweest, het zou hem even onmogelijk geweest zijn hen te bezoeken, als het hem nu was, hun de deur van het huis te openen; gelukkig kon hij door een omweg in de gang komen, waarop het kamertje uitliep, waar Frank, volgens het bericht van het kamermeisje, gevangen zat.

Frank, die geen uitkomst meer zag, en Maria verloren waande, was niet weinig verwonderd en verheugd, den jonkheer van Oosterweerd te zien binnenkomen; zelfs Kars beloofde zich veel goeds van dit bezoek, hoewel hij hem niet kende. Maar al dadelijk ontdekte Reynoud de reden, waarom Walter's voorslag was verworpen; want Ada had hem niet gezegd, dat Frank was gekomen, niet om

haar van zijn liefde te verzekeren, maar om de bruid van zijn vriend te redden; de jonkvrouw had het burgermeisje en den minnenijd geheel vergeten, zoodra het leven van den geliefden ruiter in gevaar was.

Misschien zou de gedachte, dat Frank niet om zijn nicht in Utrecht was gekomen, Reynoud eenige hoop hebben kunnen geven; doch uit zijn weigering om zich te verbinden, bleek alleen, dat hij het meisje wilde redden, of dat hij ook had ingezien, dat men op de bezittingen van de jonkvrouw loerde; maar het gevangenhouden van een vrouw, van de bruid van een edelman, in het huis van zijn vader, trof hem te zeer, dan dat hij aan iets anders kon denken. Zijn vader, handlanger van Perrol met de Roode Hand, handlanger van een maagden roover; o, dat was te veel voor den edelen jongeling; hij stond als verpletterd voor den ruiter.

Zijn eerste voornemen was, naar zijn vader te gaan; het was het natuurlijkste; het stond immers in de macht van dezen, om alles weer goed te maken, en Frank met het meisje te laten gaan! Doch tot zijn smart moest hij het opgeven; zijn vader wist immers, wie zij was. Hij moest dus eerst beproeven haar hulp te bieden, zonder voorkennis van zijn vader; maar zou dit mogelijk zijn? Hij was zich ervan bewust, dat het meisje onder de onmiddellijke bewaring van de Zwarte Ruiters was gebleven; en ofschoon het hem, die anders vreedzaam van aard was, bijna van toorn deed sidderen, voelde hij, dat hij, de zoon des huizes, zelfs vóór haar deur, onder het dak van zijn vader, door een der kerels van Perrol met het ontbloote zwaard zou worden teruggewezen. Gereed om zich aan de wanhoop over te geven en op het punt om naar zijn vader te snellen en zich aan diens voeten neer te werpen, ontkiemde een nieuwe hoop in zijn hart; zijn lijfknecht dien hij uitgezonden had om uit te vorschen waar de vreemdelinge was gehuisvest, kwam hem bericht brengen. Tweemaal vroeg dezen of hij zich niet bedroog; of het vertrek dat hij hem noemde, wel hetzelfde was, dat door de vreemde ruiters werd bewaakt; en toen hij overtuigd was, dat hij zich niet met ijdele hoop had geleid, begon de moed in zijn hart te herleven. Misschien was het bij toeval, mogelijk echter met overleg, dat zijn vader deze kamer had laten aanwijzen, welke men langs den geheimen weg kon naderen, welke alleen aan hem, heer Loef, en aan Walter bekend was.

Het was hem mogelijk Frank en Maria te bereiken; maar niet om hun de deur van het huis Oosterweerd te openen; langs een anderen weg moest hij dus trachten hen te bevrijden. O, hij voelde zoo goed, dat Perrol zich niet tevreden zou laten stellen met het bericht, dat zij uit haar kamer verdwenen was, dat hij andere middelen beramen moest, wilde hij zijn vader niet roekeloos blootstellen aan den moordlust van dien woesteling. Het moest den schijn hebben, alsof zij aan de macht van Perrol ontsnapt was zonder hulp van de bewoners van het huis Oosterweerd; het venster, hoe hoog ook boven de straat, kon misschien daartoe dienstig zijn, en zijn plan werd daarop beraamd. Het verheugde hem dezen uitweg gevonden te hebben, waarlangs hij Maria, den ruiter en zijn jongen hoopte te laten ontsnappen; want daardoor verdween voor Frank de noodzaak, zich met Ada te verbinden; ook hem zou dus nog de hoop op haar hand overblijven. Bij verder nadenken moest hij echter dit plan laten varen;

want Froccard, die wist dat Frank en Kars het huis niet verlaten hadden, zou zeker niet verzuimen, om, zoodra Maria's ontvluchting ruchtbaar werd, Perrol er opmerkzaam op te maken, dat heer Loef hem bedroog, wat hij zich wel zou wachten te doen, indien de ruiter en de jongen met zijn medeweten het huis verlieten, en hij er betaling voor ontving.

De bruid van Van Schaffelaar te redden, zonder zijn vader stellig ongelukkig te maken, de eer van zijn geslacht voor deze vlek te bewaren, en Frank te bevrijden, dit alles kon alleen gepaard gaan met opoffering van alle hoop op eigen geluk. De jongen alleen moest door het venster ontsnappen. Frank moest niet langer weigeren de hand van de jonkvrouw aan te nemen, en de dochter van den smid moest in het kleed van den zoon van den boschbewaarder het huis verlaten, en hij — hij zou Ada in de armen van een ander zien.

* * *

In somber nadenken gekeerd, zat heer Loef in zijn vertrek, onbewust van wat zijn zoon beraamd had, om te doen, wat hij niet uitvoeren, of waaraan hij zelfs niet denken durfde. Walter, die anders altijd gemakkelijk een voorwendsel wist te bedenken, waarmee men zich kon helpen, had thans tevergeefs gezocht naar een, dat doorgaan kon; hij had er tenminste geen kunnen vinden, dat zijn heer kon geruststellen. Wij, die gezien hebben, hoe gelukkig de brave Reynoud er in was geslaagd, om Maria uit haar gevangenschap te verlossen, zullen zeker minder verwonderd zijn dan heer Loef en zijn hofmeester, dat men hem kwam berichten, dat de marsman zich blijkbaar in zijn eng verblijf begon te vervelen, want dat hij op de deur scheen te bonzen, alsof zijn vuisten ijzeren hamers waren.

Op een wenk van zijn meester, verliet Walter het vertrek, en keerde spoedig met de onverwachte tijding terug, dat Frank eindelijk, het kostte wat het wilde, zijn vrijheid terug verlangde.

„De onnoozele ruiter kiest tenslotte eieren voor zijn geld,” zei hij spottend. „Het hart begint den opvliedenden dwaas reeds in de schoenen te zakken; hij is genegen de jonkvrouw zijn hand aan te bieden en u vergeving te vragen, als hij verzekerd is, dat men hem en den jongen ruiter terstond vrijlaat, en gelegenheid geeft, om nog dezen nacht de stad te verlaten. Op één punt blijft hij echter staan: hij is zoo bevreesd voor den priester, alsof deze een toovenaar was, en wil er niets van hooren; maar de trouwbelofte is immers voldoende?”

„Zeer zeker; want Ada is te trotsch om in te trekken, wat zij beloofd en bezegeld heeft. Doch wat zegt hij van het meisje?” vroeg heer Loef met ongeduld. „Zal hij zonder haar vertrekken?”

„Ja,” hernam Walter lachend, „hij laat haar in de hoop; hij begrijpt niet, dat de schoonste goederen van de jonkvrouw in uw handen zullen vallen, en schijnt er zoo weinig op gesteld te zijn, om Messire Perrol af te wachten, dat hij zich door mij de belofte heeft laten afdwingen, om den heer Van Schaffelaar niets te zeggen, dat u in een ongunstig daglicht zou kunnen stellen, zoo deze al met de vrouw iets gemeen mocht hebben, ha, ha!”

Het geluk, dat op eens zijn plannen scheen te willen bekronen, verheugde heer Loef, en deed hem een oogenblik vergeten, dat, zoo het de bruid van den ruiter-aanvoerder was, de voorspraak van Frank hem misschien even weinig zou baten, als zijn eigen verzoek aan Perrol, om haar de vrijheid te hergeven. Terstond werd Walter dus afgezonden, om de trouwbelofte, welke reeds geschreven was, zoowel door de jonkvrouw als den ruiter, te laten bekrachtigen, door er hun teeken onder te stellen, en verder alles in orde te brengen, om Frank en den jongen zoo spoedig mogelijk te doen vertrekken.

Voldaan over het gelukken van zijn list, wachtte heer Loef met ongeduld den afloop af. Eindelijk had Frank zich dan toch genoodzaakt gezien om, hoewel tegen zijn zin, te doen wat hij van hem verlangde; het deed hem genoeg, dat Reynoud reeds ter ruste was gegaan, zooals Walter van diens knecht vernomen had; en hoezeer hij met schrik het oogenblik tegemoet zag, dat deze van het gebeurde kennis zou krijgen, was hem er alles aan gelegen, dat hij niets van de zaak vernam, voordat er niets meer aan te veranderen zou zijn. Ook wenschte hij, dat de aanvoerder der Zwarte Bende vooreerst nog niet mocht komen, en toch voelde hij, dat hij alleen aan diens naam te danken had, dat Frank zich aan het voorstel van Walter had onderworpen. Ieder sidderde dus voor dien vreemdeling; zelfs de gemeene jongen, die beneden de wraak van Perrol geplaatst was, had immers, zooals hem de hofmeester gezegd had, zijn afgrijzen niet kunnen verbergen, toen hij dien naam genoemd had, om de besluiteloosheid van Frank te overwinnen.

Heer Loef werd in zijn overdenkingen gestoord door Froccard, die, nadat hij aan de deur geklopt had, het vertrek binnentrad. Deze had, zooals hij zei, tot zijn vreugde vernomen, dat de ruiter eindelijk besloten had, het hazenpad te kiezen, en hij kwam, op uitnoodiging van Walter, om zich verder met heer Loef te verstaan en het overige van het hem toegezegde geld te ontvangen, tegen afgifte van een stuk papier, waarop een order stond geschreven, om den vertooner daarvan vrij door te laten. Maar dit alleen was de reden niet van zijn komst; hij zou toch gekomen zijn, om aan heer Loef te verzoeken, hem in de gelegenheid te stellen, om volgens bekomen last, Messire Perrol vier van zijn ruiters, van fakkels voorzien, tegemoet te zenden, als deze binnen zekeren tijd niet kwam opdagen, en vroeg, toen hij het geld naar zich toe gestreken had, om den vrijen pas nog eens terug te hebben, ten einde hem met dezelfde hand in te vullen op naam van den marsman en zijn jongen, en voor de wacht van de poort, waardoor Frank verkozen had de stad te verlaten.

Heer Loef las het geschrift, toen het hem weer ter hand was gesteld, en daar hij het in behoorlijke orde vond, onderhield hij zich vervolgens met den Zwarten Ruiter over het verwijderd geluid van het losbranden der bussen, dat hem zoo lang verontrust had. Walter keerde eindelijk terug, met het bericht, dat er niets meer te doen viel dan Frank in vrijheid te stellen, en met vreugde bezag heer Loef het perkament, dat hem de lang begeerde goederen in handen moest spelen. Ook Walter lachte en wreef zich vergenoegd de handen, toen zijn heer met voldoening de handteekening van Ada en Frank had gewezen: een onduidelijke naamteekening en een klein zegel van was bekrachtigden de verbintenis van de

zijde der jonkvrouw, een ruw geteekend kruis, dat door een zwaard en een herdersstaf gevormd werd, was door den ruiter opgezet. Zelfs Froccard onderdrukte met moeite een valsch en spottend gelach; hij voelde de geldstukken in zijn gordel, waarvoor hij beloofd had den ruiter te laten gaan, en aan zijn meester niet te ontdekken, dat men hem had losgelaten. Als Frank vrij de stad verliet, had heer Loef immers niets te zeggen, en Perrol zou er zich niets aan zijn gelegen, of de vriend van Van Schaffelaar, die Maria gevolgd was, in de stad was vrijgelaten of niet, als hij vernam, dat hij buiten de poort toch weer gevangen was genomen.

Toen Walter voor de laatste maal, zooals hij dacht, de deur van het verblijf van Frank opende, zag hij hem naast den jongen staan, die met het hoofd voorovergebogen op de tafel lag, en het laatste woord, dat zijn ooren trof, verried, dat de ruiter hem vriendelijk toesprak en trachtte te troosten, en nieuwsgierig vroeg hij: „Heer Frank, wat scheelt er aan?”

„O, niets, Walter,” antwoordde deze, die met moeite den blik van bezorgdheid, dien hij op den jongen had geworpen van hem afwendde. „De arme borst is bang dat hij zijn ouders niet zal weerzien; hij waande, dat gij niet terug zoudt komen. Maar zeg mij, heeft uw meester eindelijk toegegeven?”

„Ei, ei,” zei Walter, „maar hier zijn wij immers al met den mantel, waarom gij gevraagd hebt, en het verlov van heer Loef om u vrij te laten. De jongen heeft zooveel moed niet als gij, Heer,” eindigde hij spottend.

Toen naderde Frank hem, nam den mantel aan, en zei: „Ik vreesde zelfs, dat Perrol reeds gekomen was; ik heb zooeven getrappel van paarden hier onder de poort gehoord; maar zij schenen het huis te verlaten, is dit zoo?”

De hofmeester knikte met het hoofd, en antwoordde, toen hij bemerkte, dat Frank zich veel aan deze zaak gelegen liet zijn: „Vier Zwarte Ruiters zijn hun meester tegemoet gereden; doch gij hebt geen nood hen te ontmoeten, en de jongen behoeft dus niet bevreesd te zijn.” Hierop glimlachte hij; maar Frank bemerkte niet, dat de oude hem bespote en zijn minachting te kennen geven wilde, omdat hij, uit vrees voor zichzelf, de bruid van zijn weldoener in de gevangenis had achtergelaten. Frank wist niet hoe het kwam, maar een angstig voorgevoel zei hem, dat er een verraderlijk plan beraamd was: het uitrijden van de Zwarte Ruiters deed hem angstig de toekomst tegemoet zien. „Hier is het geschrift, dat u de Witte-Vrouwenpoort zal openen,” zei Walter. „Heer Loef heeft nog lang geaarzeld om toe te geven; maar daar gedane zaken geen keer nemen, moet hij er in berusten; en hoewel hij u nog niet zien wil, heeft hij mij toch gelast u te laten gaan, waarheen gij goed zoudt vinden. Uw bruid heeft zelf getuige willen zijn van uw vertrek; zij wacht ons,” eindigde hij grimlachend.

„Wacht de jonkvrouw mij?” vroeg Frank verwonderd; en toen Walter hem dit herhaalde, vervolgde hij: „Nu, laat ons dan in Godsnaam gaan; het voegt niet, dat zij op mij wacht; en ik wilde vertrekken. — Kars,” zei hij toen tot den jongen, die nog steeds in dezelfde houding was gebleven, „hier is de mantel; hang hem over uw arm en volg ons.”

De jongen stond op, en Frank gaf hem den mantel over; daarop haastte hij zich, om zich bij Walter te voegen, die reeds met een kleine lantaarn in de hand, in de deur wachtte, en zij traden de gang in. Zacht, doch gedurig sprak de ruiter tot den hofmeester, als wilde hij de aandacht van hem afleiden, en nu en dan wierp hij als tersluiks een blik achter zich op den jongen, die hem op den voet, doch met onzekere schreden volgde. Toen zij aan het einde van de gang gekomen waren, opende Walter een trap, voerde hen naar beneden. Beneden gekomen, stond hij een oogenblik stil, en hield de lantaarn in de hoogte, om den jongen voor te lichten, die met moeite scheen af te dalen. Frank stond gereed om hem de hand te reiken, ten einde meer vastheid aan zijn gang te geven, maar hij weerhield zich; en toen Kars eindelijk beneden was, en tegen den muur leunde, en met voorovergebogen hoofd bleef staan, zei Walter, zijn weg, op uitnoodiging van Frank, vervolgend: „Ik herken in hem, op mijn woord, den vluggen jongen niet, dien ik zelf bij u gebracht heb; de vrees maakt den een vlug en den ander traag, Heer Frank.”

De ruiter antwoordde hem echter niet, en Walter vervolgde: „Zoodra wij deze gang ten einde zijn, zult gij uw bruid vinden, doch ik moet zeggen, dat uw kleed niet past voor den bruidegom van een schoone jonkvrouw, ha, ha, en dat de plaats niet voor haar geschikt is om er u te wachten.”

Toen de deur geopend was, welke de gang afsloot, bevonden zij zich aan het boveneinde van een trap, die naar de kelders van het huis scheen te voeren. De deur was nauwelijks weer toegedaan, nadat Walter gewacht had, tot de jongen hem was voorbijgegaan, of Frank, die scheen om te zien waar deze bleef, onderdrukte met moeite een uitroep van schrik. De jongen, die iets scheen te ontwaren, dat hem vrees aanjoeg, en snel achteruit trad, zou van de trap gestort zijn, indien hij hem niet vastgehouden en van den donkeren afgrond weggeleid had. Maar terwijl hij hem met bevende stem vermaande om toch den moed niet te verliezen, en Walter den jongen over zijn onvoorzichtigheid en blooheid bespote, hoorde Frank iets in zijn nabijheid over den steenen vloer ritselen. De hofmeester stiet hem aan, en hij was eenigszins verwonderd, iemand, in een zwart zijden falie gehuld, achter zich te zien: de kleinmoedigheid van zijn makker had hem zijn bruid doen vergeten.

Zij scheen besluiteloos te wezen, of zij hem zou aanspreken of niet; misschien was zij verwonderd, dat Frank, in dit gewichtig oogenblik zijn tijd besteedde om den gemeenen jongen met een bezorgdheid te behandelen, welke een jongere broeder nauwelijks van hem had kunnen vergen; misschien bemerkte zij het ook niet, en was haar gemoed te vol, om iets te kunnen uitbrengen,

„Waarde Jonkvrouw,” zei Frank gevoelvol, terwijl hij snel haar hand vatte, die uit het kleed te voorschijn kwam; „welke woorden zal ik gebruiken om u te danken? Helaas, ik verdien zooveel eer, zooveel goedheid niet. Geloof niet, dat ik misbruik zal maken van wat gij deelt om mij te redden; gij schenkt mij meer dan het leven. Ada, ik ding naar geen grooter eer dan u zuster te mogen noemen,” en hij kuste haar de hand.

„Gij verlangt geen hooger eer, Frank,” zei zij treurig; „en toch dacht ik, dat er een betrekking bestaan kon, die niet meer eer, maar meer geluk kan aanbrengen.

Helaas, ik voel dat ik gedwaald heb," zuchtte zij, het hoofd schuddend, en haar hand liet die van den ruiter los. Deze lei toen de zijne op zijn borst en wilde iets zeggen, maar zij vervolgde: „Neen, Frank, laat mij spreken, — gij zoudt mij weer uw zuster noemen, en ik smeeek u, spaar mij dien naam; laat mij ten minste deze weinige oogenblikken den waan dat een nauwer band ons vereenigt. Helaas, het maakte mij zoo gelukkig u die eer te kunnen aanbieden, welke gij slechts hebt aangenomen om ze naderhand weer te laten varen. O, Frank, indien gij mij liefhebt als een broeder, laat mij dan ten minste de gedachte, dat gij mij alles vergeven hebt, dat het daarom niet is, dat gij mij verstoot."

„Ada!" riep Frank, en boog zich voorover om haar hand te kussen, waarop een traan viel, „veracht mij; ik verdien niet anders. Zou ik u vergeven moeten? Zou ik u verstooten? Helaas, geloof dit niet, ik kan uw goedheid niet vergelden; wat mijn geluk, mijn eer moest uitmaken, moet ik weigeren, om niet geheel door u veracht te worden."

„De tijd verloopt, Heer," zei Walter, die den jongen bij den schouder gevat en zich een eind met hem verwijderd had.

Frank richtte zich op, zei luid: „Terstond!" en vervolgde toen: „Ada, ik dank u voor alles, ook voor de gunst van dit afscheid; nooit vergeet ik dezen nacht. God en zijn heiligen mogen het u vergelden — ik, ik kan het niet; verwijder u nu..."

„Neen," viel zij hem in de rede, „ik verlaat u nog niet, Frank. Niet voordat gij dit huis verlaat, wil ik van u scheiden."

„En de koude, de nachtlucht? O, ik bid u, keer terug!" riep Frank; maar zij scheen zijn verzoek te verwerpen en zei luid: „Walter, wijs ons den weg, ik zal meegaan."

„Bedenk wel, Jonkvrouw," antwoordde Walter, „dat wij, omdat de Zwarte knapen het oog op de deur van het huis hebben, door de kelders naar buiten moeten gaan, en dat het onder den grond koud en vochtig is."

„Ga maar vooruit, Walter, ik zal volgen," hernam zij kortaf; en toen zij den jongen in het oog kreeg, die, den hoed diep op het hoofd gedrukt, achter Frank stond en tegen den muur leunde, vervolgde zij gebiedend: „Jongen, kom hier!"

„Wat is uw verlangen, Ada?" haastte Frank zich te zeggen, en zij antwoordde: „Ik wil hem dit zwaard te dragen geven; maar hij verroert zich niet. — Knaap!" riep zij luider, „hier is het zwaard van uw heer; draag het hem na, zooals uw plicht is."

„Maar hij is ziek, Ada," zei Frank smeekend, „geef mij het zwaard; ik dank u voor dat geschenk, laat mij het dragen; de arme jongen zou het laten vallen, en ik hoop het lang te bewaren, zoo ik het niet op de hoofden van onze vijanden in stukken sla." Hij nam het in zijn linkerhand, toen zij het hem overgaf, en vervolgde: „Steun gerust op mij en let op uw falie, de trap is steil! — Kom, Kars, volg ons, en val niet, jongen!"

Walter ging vooruit, en hield de lantaarn zoo, dat de trappen goed verlicht waren; hij zei: „Men doet veel voor zijn vrijheid, maar ook voor die van een ander: ik had niet gedacht, dezen nacht nog hier te zullen komen. Volgt die luie jongen wel?" vroeg hij, toen hij zag dat Frank omkeek.

„Ja, Walter,” hernam deze, „maar houd uw lantaarn naar omlaag; het is gevaarlijk als men de trappen niet zien kan.”

„Die menigeen in vroegere dagen met zijn hoofd heeft kunnen tellen, als hij er bij de beenen werd afgesleept,” zei Walter. „De heeren van Oosterweerd waren allen zoo goed niet als heer Loef; de gevangeniskluizen zouden zich toen eerder geopend hebben dan de geheime uitgang voor den onwelkomen bruidegom,” eindigde hij lachend, en hield onder aan de trap stil, terwijl de gewelven zijn laatste woorden en zijn gelach weerkaatsten.

„Walter!” riep de jonkvrouw met waardigheid, „gij vergeet u!” en Frank, die aan de siddering van haar arm bemerkte had, dat het gezegde haar mishaagde, zei snel: „Maar die ongelukkigen hadden niet, zooals ik, een zwaard, hofmeester! — Wijs mij dus den weg, en verlies den eerbied niet meer uit het oog. „Neen,” antwoordde deze gemelijk; „maar Messire Perrol gaat ook niet ongewapend, Heer! Bewaar uw moed en lust om te vechten, totdat gij hem ontmoet; ik ben te oud en te ver beneden u, om uw toorn gaande te maken.”

„Vooruit dan!” riep Frank driftig; maar Walter zei onwillig, terwijl hij de lantaarn in de hoogte hield: „Het is mij wel, als gij den jongen verkiest achter te laten, die op de trap in slaap is gevallen. Het zij zoo, gij hebt mij slechts te volgen.”

Zonder verder iets te zeggen, liet hij de lantaarn zakken, en verwijderde zich met groote stappen. Frank schrok, toen Walter over den jongen sprak; het licht, dat hem nog de gelegenheid had gegeven om vluchtig de trap te overzien, toen hij het hoofd omwendde, had hem Kars gewaar doen worden, die eenige treden hooger op de trappen neergezegen scheen te zijn.

„O, een oogenblik, beste Ada,” bad hij, toen zij Walter wilde volgen. Hij verliet haar zijde, en keerde op zijn schreden terug, en zij zag, hoewel Walter reeds een eind vooruit was, hoe hij onder aan den trap gekomen, den jongen neerzette, dien hij scheen te hebben gedragen, en hem zacht toefluisterde, verzocht den moed niet te verliezen en niet achter te blijven.

„De jongen heeft uw moed niet, Ada,” zei Frank met een ontroerende stem, toen hij haar hand vatte, en Walter weer volgde. „Waarom zijt gij met mij meegegaan? Ik hoop, dat ik mij niet bedrieg, maar het zal uw gezondheid schade doen.”

Terwijl zij zoo voortgingen, antwoordde de jonkvrouw hem, en hij hoorde met blijdschap den zachten tred van Kars, die achter hem ging; nu en dan zag hij om en achter zich, als nieuwsgierig naar de plaats, waar zij zich bevonden. Het waren gewelfde kelders, die niet zeer hoog waren: de eerste waren meest gevuld met brandstoffen, en daarna, toen zij aan de gesloten deur kwamen, en Walter die opende, zouden hun de groote vaten, die er in lagen, verraden hebben, dat zij zich in de wijnkelders bevonden, indien de vochtigheid en de wijnlucht, welke hun tegemoet kwamen, het niet reeds hadden doen bemerken. Het geluid van hun voetstappen werd door de gewelven teruggekaatst; het ontsluiten van de deuren en het gekras van de scharnieren verbraken de stilte, welke hier had geheerscht, en vermengden zich met het ontstemde gemompel van den hofmeester en de woorden van Frank en zijn bruid.

„Wij zijn nu op den goeden weg,” zei Walter, die hen aan een kleine, zware deur, welke hij geopend had, wachtte, en hij sloot die weer achter zich, toen zij hem waren voorbijgegaan; een voorzorg welke hij nog niet genomen had. Frank en zelfs de jonkvrouw zagen om zich heen, maar ontdekten geen spoor van een anderen uitgang aan het kleine gewelf, waarin zij zich bevonden, en dat alleen een paar kleine tonnen en drie groote leeren zakken bevatte, die boven den grond op dwarsbalken lagen; maar eer zij hun verwondering te kennen gaven, zei Walter, terwijl hij nazag, of de lantaarn goed gesloten was: „De jonkvrouw zelf is hier nog nooit geweest: dáár ligt het leven en de dood. Wees dus zoo goed, heer Frank, om dat zwaard niet op de steenen te laten slepen; met donderkruid is geen spotten. Help mij dezen steen verschuiven; want de angst heeft de krachten van uw schildknaap doen verdwijnen.”

Walter zette nu zijn lantaarn neer, wees Frank een der zerken aan, waarmee de kelder bevoerd was, en nadat hij deze door er een plat ijzeren werktuig tusschen te wringen, dat achter de tonnen verborgen was, eerst een eindje van de andere zijde verwijderd had, werd zij vrij gemakkelijk voor het grootste gedeelte onder een der zijmuren geschoven. „Zal de jonkvrouw ons nog verder vergezellen?” vroeg hij, en Frank, die het oog op de nauwe, donkere opening sloeg, wilde Ada bidden hier te blijven; maar zij voorkwam zijn verzoek en zei vastberaden: „Ja, Walter!”

Zonder verder iets in het midden te brengen, nam de hofmeester de lantaarn op, daalde in het gat af, en riep, toen hij beneden was: „De gang is hoog genoeg, om rechtop te gaan; doch geef acht op het laddertje: de sporten zijn vrij breed, maar het staat wat steil.”

Frank lei terstond het zwaard neer, dat hij reeds weer had opgenomen, reikte Ada de hand en zei: „Sta mij toe u te helpen; indien u eenig leed overkwam, nooit zou ik het kunnen vergeten; waarom zijt gij ook niet daar boven gebleven?”

„Waarom?” zei zij. „Denkt gij dan, Frank, dat ik niet veel belang, o zoo veel belang stel in uw redding?”

„Hoe kunt gij dit gelooven?” antwoordde hij, terwijl zij, door hem ondersteund, langzaam afdaalde, en eindelijk geheel onder den grond verdween. „Denkt gij, dat mijn hart het mij niet zegt?”

„Nu den jongen nog,” zei Walter, „neem hem maar in zijn wambuis en laat hem afzakken; ik zal hem wel opvangen.”

„Waar zijt gij?” vroeg Frank zacht, toen hij de jonkvrouw, op zijn knieën liggend, nagezien, en zoolang mogelijk vastgehouden had: want daar alles om hem heen duister was, zag hij Kars niet, die zooeven nog bij de opening gestaan had; er kwam wel eenig licht uit de onderaardsche gang, maar dit bescheen alleen het gewelf.

„Antwoord mij in Gods naam!” riep hij zacht, en met een gesmoorde stem. Met de handen voor zich uitgestrekt, liep hij op de opening heen en weer, en zei eindelijk diep bewogen: „Zit gij daar? O, ik bid u, verzamel al uw krachten; een oogenblik nog, en wij zijn behouden. Sta op, leun op mij; waarvoor zijt gij bevreesd? Ben ik niet bij u?”

„Wij kunnen niet langer wachten,” riep Walter nu gemelijk uit de gang, en scheen vooruit te gaan. „Frank, Frank, waar blijft gij toch?” zei Ada luid. „Laat dien jongen achter, ik smeeek u, kom toch! Waag uw leven niet voor den knaap, laat hem achter.”

„Ik kom, Ada,” antwoordde hij boven aan de opening, en vervolgde zacht: „Zet uw voeten op de sporten. Zoo, Kars, houd mij gerust vast; niet zoo spoedig. O, val niet, zijt gij er nu? Goddank!” vervolgde hij, terwijl hij den jongen eerst om het midden van het lijf, daarbij bij zijn kleed had vastgehouden, en hij liet hem niet los, voordat hij op vasten grond stond.

Zonder tijdverlies nam hij nu het zwaard op, liet zich eerder naar beneden vallen, dan dat hij van de ladder gebruik maakte, trad voorbij den jongen, nam de lantaarn op, die Walter had neergezet, plaatste zich naast de jonkvrouw, en zei: „Ada, ook deze arme knaap zal u danken, dat hij zijn ouders weerziet; vergeef hem zijn zwakheid.”

„Ik wil niet minder goed zijn dan gij, Frank,” antwoordde zij, „maar ik wilde er veel voor geven, dat die jongen niet hier was! Het is alsof hij zich tusschen ons indringt. Ik misprijs uw goedheid niet, Frank, maar zie, het komt mij voor, dat uw bezorgdheid voor hem te ver gaat; ik wenschte u zoo gaarne uw zorgen alleen aan mij te zien besteden; want wanneer zie ik u weer?...” eindigde zij zuchtend.

Het was Frank onmogelijk te antwoorden, en Walter, die nu een zware ijzeren deur geopend had, die in de gang was, riep hen, om hem te volgen.

Het huis Oosterweerd, dat oogenschijnlijk geen kelders had, die aan den benedenwal uitkwamen, had echter door deze enge gang, welke onder de kluizen van twee belendende huizen doorliep, echter een uitgang in een kelder of een woning aan den benedenwal, die nu leeg stond, en alleen tot berging van brandhout en rommel gebruikt scheen te worden. Deze kelder, hoewel zij aan heer Loef toebehoorde, had naar het scheen niets gemeen met het huis Oosterweerd, noch met de belendende huizen, die op de Oude-Gracht stonden. En weldra vonden zij aan het andere einde van de gang, voorbij de zware ijzeren deur een trapje of ladder, zooals dat, waar zij reeds waren afgeklimmen. Ook hier moest een steen worden verschoven, en Walter, die de lantaarn aannam, klom het eerst naar boven, en toen volgde Frank, die daarna de jonkvrouw naar boven hielp. Walter zette het licht achter een oud meubelstuk, zocht den sleutel, dien hij noodig had, en trad naar het voorste gedeelte van de woning, die in twee groote gedeelten was gescheiden. De ruiter stond nu gereed om ook Kars de hand toe te reiken; maar de jonkvrouw liet er hem den tijd niet toe; zij trok hem ter zijde, en zei snel: „Frank, de heilige Moeder Gods zij gedankt; ik zal u dan eindelijk bevrijd zien, en toch is het mij, alsof het geluk mij met u verlaat. Zeg het mij, als gij het mij nog niet vergeven hebt, dat ik u hedenmiddag geweigerd heb voor haar te zorgen, welke u hierheen lokte.”

„En twijfelt gij dan nu nog daaraan, Ada?” riep hij vriendelijk. „Weet ik zelf niet, dat uw tusschenkomst niets voor haar doen kan? Kunt gij vermoeden, dat uw goedheid, uw zorg voor mijn veiligheid, mijn hart niet zou vermurwd hebben, indien ik u niet reeds uw gedrag en uw woorden geheel vergeven had?”

„O!...” zuchtte Ada, „ik dacht soms, Frank, — doch ik voel het, ik bedrieg mij, gij verwijt het mij niet meer. Ik had mij te veel geluk voorgesteld; gij kunt mij niet anders toespreken dan gij doet, en ik dacht, dat gij vertoornd op mij waart, omdat ik u dit huis heb willen zien verlaten.”

„O, ik verdien dat verwijt!” zei hij driftig. „Vergeving, Ada, het is waar, ik ben niet dankbaar, en mijn verplichting is zoo groot!...” Hier hield hij op, keerde zich om en zag Kars achter zich; de jongen was alleen tegen de ladder opgeklommen en hen genaderd; hij trok Frank bij zijn arm en zei zacht: „Laten wij gaan, ik bid u: het is tijd!”

„Wie zijt gij?” riep Ada, die nu ook den jongen gewaar werd. „Verwijder u, gemeene knaap! Hoe durft gij hem, uw meester, aanraken? Onttrek u en laat ons alleen!” Met een fiere houding naderde zij hem, de hand dreigend uitgestrekt, en de arme jongen, die bevreesd achteruit trad, liet den mantel vallen, dien hij op den arm had.

„Vergeef het hem,” riep Frank treurig, „hij weet niet beter, beste Ada,” en vóór de jonkvrouw tredend, sloeg hij zijn arm om haar middel en vatte haar hand.

„Frank,” zei de jonkvrouw, die den jongen en haar drift plotseling vergeten scheen te hebben, en vol vertrouwen haar hand op zijn schouder legde, „ik wil u nog even zeggen, dat ik gevorderd heb het geschrift te zien, waarop uw handteekening stond. Het zien van uw teeken, dat naast het mijne stond, maakte mij reeds gelukkig; maar zonder uw hart zou uw hand alleen het mij op den duur niet kunnen zijn; maar dezen nacht nog zal ik het vernietigen; want gij hebt immers den priester geweigerd, — tenzij gij...”

„Nee, Ada, doe het niet, laat het in wezen...” riep Frank, haar in de rede vallend; maar zij vervolgde treurig, toen hij verder zweeg: „Het moet geschieden, en waarom niet? Dezen nacht heb ik u voor mijn bruidegom aangenomen; morgen zal geen band u meer binden, en ik zal wachten, tot uw hart verlangt om mij uw bruid te noemen; tot zoolang blijft gij mijn... broeder!” eindigde zij droefgeestig.

De stem van Walter, die de deur ontsloten had, riep hem nu; en de jongen, die den mantel had opgeraapt, waagde het, omdat zij het niet schenen te hooren, den ruiter bij zijn naam te roepen. Frank schrok, toen het geluid van deze stem zijn ooren trof, en de jonkvrouw wierp een vragenden blik op hem, en daarna op den jongen, die met zijn rug naar het licht gekeerd, hen scheen gade te slaan. „Walter roept ons,” zei Frank zacht; „het uur van scheiden is dan daar, Ada, en elk woord van u staat voor eeuwig in mijn hart opgeschreven. Gij wilt niet, dat ik u zuster noem; maar den naam van vriend zult gij mij toch niet ontzeggen,” en hij trad met haar naar het voorste gedeelte van de woning. De aandoeningen, die haar beheerschten, deden haar zwijgen; de jongen volgde hen, en Walter wachtte bij de deur.

„Gij houdt slechts rechts af, totdat gij aan de houten trap komt, die naar de straat geleidt; wees maar zoo voorzichtig om langs den muur te gaan, uit vrees voor het water,” zei Walter, die de deur reeds half opende.

De ruiter stond stil, hij moest de jonkvrouw verlaten; maar zij greep zijn hand,

en zei zacht: „Frank, één ding moet gij mij beloven, helaas, dat had ik bijna vergeten: verlaat de stad niet door de poort, die men mij genoemd heeft.”

„Maar het verlof is alleen voor de Witte-Vrouwen-poort geldig,” antwoordde Frank, „en mijn paarden...”

„Ik weet het,” vervolgde de jonkvrouw snel; „maar juist daardoor kan men u vervolgen, als men wil.”

„Maar hier in de stad blijven, waarde Ada?” riep Frank.

„Neen!” haastte zij zich te zeggen; „maar gij herinnert u immers den ouden dienaar van mijn vader, die in de toren bij de Witte-Vrouwen-poort woont?” De ruiter knikte met het hoofd, en zij vervolgde: „Welnu, hij zal u met zijn aak overzetten; en herkent hij in u den krijgsman niet, die hem eens uit mijn naam verzocht hierheen te komen, laat hem dan slechts dit zwaard zien, dat hij zoo menigmaal gedragen heeft, en zeg hem, dat ik u zend.”

„Ik zal uw begeerte opvolgen,” zei Frank gevoelvol. „Zeg het mij, Ada, is er ook iets, dat ik voor u doen kan, gij doet zooveel voor mij...?”

„Neen, Frank,” hernam zij treurig, „maar denk soms aan mij; gij weet immers, dat er geen dag omgaat, dat uw beeld mij niet voor den geest zweeft, en ik niet voor u bid; ten minste als mijn verstand niet in een nevel gehuld is.”

Een flauwe lichtstraal, die op haar viel, verlichtte haar bleek gelaat, en Frank bleef staan, op de plaats geboeid door de zachte en droevige uitdrukking van haar groot zwart oog; een pijnlijke glimlach zweefde om haar mond. Hij dacht niet meer aan Perrol; alles had hij vergeten; alleen de jonkvrouw hield zijn gedachten bezig: berouw en liefde, vriendschap en dankbaarheid kampten in zijn hart. Doch Walter wachtte met ongeduld, en Kars waagde het, nog eenmaal tusschenbeiden te treden; schoorvoetend naderde hij den ruiter, raakte hem aan den arm, en Frank sprong op, alsof hij uit den slaap gewekt werd.

„Walter!” riep Ada snel, „laat den jongen maar vast naar buiten gaan — ik wil, dat hij vertrekt!” eindigde zij driftig, toen Kars verschrikt terzijde trad. De hofmeester, die niets liever wenschte, dan zoo spoedig mogelijk terug te keeren, voldeed terstond aan dit bevel, dat nu met zijn verlangen overeenkwam; zonder mededooger vatte hij den jongen, die geen moeite deed om zich aan zijn handen te onttrekken, bij den schouder, en trok hem met zich voort. Gewillig, zelfs zonder klagen, gehoorzaamde Kars; hij richtte slechts het hoofd op, toen hij den laatsten voet nog in den kelder had, wierp een enkelen blik op den ruiter, en verdween toen in het donker, terwijl Walter uitriep: „Dat is er één! En indien gij heer Frank ook niet wegzendt, dan bewaart gij hem voor Perrol, Jonkvrouw!”

De ruiter had snel de hand opheven, toen Walter den jongen aanvatte; maar toen hij den hofmeester wilde verhinderen, om dezen weg te voeren, vatte de jonkvrouw hem bij den arm, en de dreigende uitdrukking van zijn gelaat verdween. Ontmoedigd liet hij nu de beide armen zakken; het zwaard klonk, toen het de steenen raakte, en zijn blik volgde den jongen, totdat hij uit zijn oog verdween.

„Jonkvrouw Ada!” riep Frank, „er blijft mij niet anders over; ik moet u verlaten; de Hemel zegene u en wake over uw gezondheid.” De toon van zijn

stem veranderde, nadat hij de eerste woorden geuit had; hij wilde door vriendelijkheid de onwillekeurige stroefheid vergoeden, waarmee hij haar had aangesproken.

„Vergeef mij, Frank!” riep zij hevig, „ik handelde onbillijk; en ik waag uw leven door u nog langer te willen ophouden. Maar het is, omdat ik u... omdat gij mijn vriend zijt. Vaarwel! Onze goede Heere Jezus en alle heiligen geleiden u; vertrek! O, blijf niet langer, bid ik u!”

„Vaarwel dan, Ada, trouwe vriendin,” antwoordde Frank aangedaan, terwijl hij haar in zijn armen sloot en haar kustte. „Ach, waarom kan ik u niet gelukkig maken met opoffering van mijn leven?”

„Ween niet,” fluisterde zij zacht, „zeg aan uw vriend, dat ik over zijn bruid zal waken, als ik kan. Helaas, ik weet nu immers, wat het hart van haar bruidegom moet gevoelen. Neem dit nog; het goud, dat mij niets waard is, kan soms uw dierbaar leven redden.”

„Vergeving, Ada! Heb dank, mijn vriendin!” antwoordde Frank smartelijk en stak werktuigelijk wat zij hem in de hand drukte, in zijn borst. „Veracht mij niet, — ik ben die tranen niet waard; vergeving, — vaarwel.....!”

Bij deze woorden sloot hij haar nauwer in zijn armen, klemde haar vast aan zijn borst, die onrustig joeg, kustte haar nog eens, en snelde toen Walter voorbij, de deur uit. Het zwaard, dat hij in de linkerhand droeg, sleepte over de steenen en met zijn rechterhand bedekte hij zijn gezicht. Het was alsof de wanhoop zich geheel meester gemaakt had van zijn gemoed.

„Allen heiligen zij dank! Hij is vertrokken!” zei Walter, die de deur achter Frank sloot; maar driemaal moest hij de jonkvrouw verzoeken hem te volgen, voordat zij zich bewoog; toen sloeg zij het zijden kleed om zich heen, en trad hem voorbij, zonder een woord te spreken, of door haar houding te verraden, dat de man, dien zij beminde, haar verlaten had.

* * *

De hofmeester was bij zijn meester teruggekeerd, terwijl de jonkvrouw in haar vertrek nu eens met ongerustheid haar bruidegom in gedachten vergezelde, dan weer neergeknield voor hem bad; want nog had zij het geschrift niet vernietigd, dat hen verbond. Zij bezag het nu en dan en zuchtte: — nog was zij zijn bruid. Froccard zat zwijgend tegenover Vidal, die sedert eenigen tijd zijn voornemen om de kamer van Maria met de schildwacht te helpen bewaken, scheen te hebben opgegeven; nu en dan stond de knaap echter op, om met Annetje, als zij voorbij de kamer ging, te spreken. Het meisje scheen hem zijn plechtige belofte te hebben doen vergeten. De beul der Zwarte Bende berekende, hoe lang de ruiters, door hem afgezonden, reeds weg waren, en vermaakte zich reeds bij voorbaat met de verbazing en smart van heer Loef en zijn nicht, en met de teleurstelling van den slimmen hofmeester, als de gewaande marsman weer gevangen voor hun oogen zou verschijnen; hij wist niet, dat de bezorgdheid van Ada voor zijn vrijheid hem misschien nog kon redden. Bij tusschenpoozen trachtte hij te raden, wat Perrol terughield, daar deze hem omstreeks den middag had laten weten, dat

hij vóór den avond terug zou komen, hoewel hij de stad verlaten moest; hij vermoedde daarom half, dat deze misschien door het geluid van de bussen Maria had vergeten en weer naar Eemnes gereden was.

Met ongeduld had heer Loef op zijn hofmeester gewacht; maar toen deze eindelijk terugkeerde, vernam hij, dat alles voorspoedig was afgeloopen, en dat zijn nicht begeerd had de trouwbelofte nog te behouden.

„Nu, wij behoeven ook niet bevreesd te zijn, dat zij het geschrift zal vernietigen,” zei heer Loef lachend. „Maar zie eens, Walter, ik geloof dat men de deur tracht te openen, ik wil niemand meer zien, tenzij de Zwarte Ruiter iets te zeggen had.”

De hofmeester trad naar de deur, schoof den grendel weg, en Reynoud drong hem voorbij. „Heer,” zei de oude knorrig, „uw vader wil rust hebben; wat zoekt gij hier?” en hoewel hij verwonderd was, den jongeling hier, en geheel gekleed met het zwaard aan de heup te zien, waagde hij het hem in den weg te treden.

„Bij uw grijze haren, Walter!” riep Reynoud driftig, „raak mij niet aan, of de zoon van uw heer zal eens vooral den gemeenen knecht tot zijn plicht weten terug te brengen! Terug.....!”

„Reynoud!” riep heer Loef verstoord, „hij volgt mijn bevelen; is dat het loon voor zijn diensten, aan mij en mijn huis bewezen?”

„Vader,” antwoordde Reynoud, buigend, „vergeef het mij; maar in dit oogenblik mag geen knecht zich tusschen u en uw zoon stellen. Ik kwam.....”

„Ik dacht, dat gij reeds lang ter ruste waart gegaan, Reynoud. Ik verzoek u, vertrek, het is reeds laat,” zei heer Loef ernstig, en stond op.

„Maar, vader, gij zelf waakt immers nog, waarom zou ik dan slapen? O laat mij blijven. Zeg het mij, wien wacht gij nog zoo laat?” vroeg Reynoud driftig, en hij naderde.

„Ik verzoek, — ik wil, dat gij vertrekt, Reynoud!” riep heer Loef. „Hoort gij mij niet? Ik wil alleen zijn.”

„Ik bid u, verleen mij gehoor, antwoord uw zoon,” smeekte Reynoud, terwijl hij de handen samenvouwde. Een oogenblik dacht Walter, die met moeite zijn ontstemming verkropte, dat zijn meester zou toegeven; maar de vreugde schitterde in zijn oog, toen deze hem streng vroeg: „Met welk recht dwingt gij uw vader om u te woord te staan?”

Toen nam Reynoud den kandelaar, die op de tafel stond in de hand, hief hem op, zoodat het licht op de kleuren van een wapen viel, dat vóór den schoorsteen hing, en riep met geestdrift: „Met welk recht mijn vader? Is dat niet mijn blazoën; ontvingt gij het niet zonder vlek van uwe voorouders, en was het niet de plicht van uw voorouders, en is het niet de plicht van uw leven het onbesmet aan zijn kinderen over te brengen, indien de Hemel hem er mee zegenen wil?”

Heer Loef zag zijn zoon voor zich staan, dien met zijn rechterhand op het wapen wees; hij voelde, dat hij niet langer verbergen kon, wat hij zoo gaarne geheim had gehouden, en antwoordde langzaam: „Ik wacht Messire Perrol, Reynoud.”

„En mag ik daarom niet bij mijn vader zijn?” vroeg Reynoud, en zette den kandelaar neer.

„Maar ik verzoek u mij alleen te laten, Reynoud,” zei heer Loef dringend. „Morgen, morgen, dan zal ik u wachten. Misschien komt hij zelfs niet eens, en ik heb rust nodig.”

„Hij zal dus komen om rekenschap te vragen van de gevangenen?” vroeg Reynoud veelzeggend, en zijn vader riep verwonderd, terwijl hij hoofd op de borst liet zakken: „Hoe, gij weet.....?”

„Alles, vader,” zei Reynoud, en greep zijn hand. „Maar voegt het u, — zijt gij genoodzaakt in uw eigen huis te wachten op dien man? O, ik voel het, zijn komst wordt door u gevreesd; maar hebt gij dan geen zoon, geen knechts meer? — Kunnen deze muren u niet meer beschermen? O, mijn vader, gij u verantwoordt voor Perrol met de Roode Hand, gij, een edelman en inwoner van Utrecht.”

„Het kan niet anders, Reynoud,” zuchtte heer Loef, terwijl hij zijn schouders ophaalde. „Doch vrees niet, hij zal ons geen leed doen.”

„En indien ik eens gewaakt had voor uw eer,” vroeg Reynoud zacht, „indien uw zoon.....”

„Zijn vader rampzalig had gemaakt,” — jammerde heer Loef. „Zwijg!” riep hij, toen Reynoud spreken wilde, „dan kan ik ten minste zweren, dat ik van niets geweten heb.”

Reynoud greep opnieuw zijn hand en wilde antwoorden; maar men riep in de gang, en Walter zei luid: „Heer, Messire Perrol is vóór het huis en begeert ingelaten te worden.”

„Nog is het tijd, mijn vader,” riep Reynoud. „Ik bid u, houd uw huis gesloten,” maar heer Loef schudde met het hoofd, en zei langzaam: „Neen, Reynoud, neen, — Walter, ga heen en laat hem binnen, de Hemel alleen kan mij helpen tegen dien man. Heilige martelaren, bidt voor mij.”

Toen Walter weg was, zei heer Loef aangedaan: „Reynoud, mijn zoon, verlaat mij nu. Indien hij hierheen komt, zal ik hem trachten te overtuigen van mijn onschuld: bespaar mij ten minste de smart, voor u te moeten vreezen; ik vergeef u alles, mits gij terstond dit huis verlaat.”

Doch Reynoud riep met vuur: „Ik heb gedaan, zooals ik dacht wel te doen, vader, maar u verlaten kan ik niet. Is het niet mijn plicht om voor uw leven te waken? Moet ik niet verantwoorden wat ik gedaan heb, zoo die vreemdeling iemand mocht verdenken?” en hij wees op het lange zwaard, dat aan zijn zijde hing. „Kind,” zei heer Loef treurig, „gij wilt Perrol te woord staan met het zwaard, dat vreemd aan uw zijde hangt, en weinig kracht zal hebben in uw zwakke hand?” „Vader!” riep Reynoud met geestdrift, „laat mij hier blijven; u behoort de verdediging met woorden, mij die met het zwaard; maar zeg mij nog eens, dat gij mij alles vergeeft.”

Toen sloot de heer Loef hem in zijn armen en zei aangedaan: „Ja Reynoud, ik vergeef u alles, mits gij uw vader alleen laat spreken; gij zijt te jong om de woord en met voorzichtigheid te kiezen: de drift der jeugd zou ons ongelukkig maken.”

* * *

IV.

DE VLUCHT

*Die breidelooze drift.
Die ongetemde kracht, in 't manlijk hart gegrift.
Dat onbeteugeld vuur, in 't heftig bloed aan 't gloeien,
Moest met een zachter ziel verteederd zamen vloeijen.*
H. TOLLENS Cz.

*Reeds zweeft de schrik des doods den vluchting door zijn adren,
Elk oogenblik ziet hij haar met dubbele ijzing nadren:
Hij voelt ze in 't kloppend hart met raadloos siddren slaan,
Hij blikt ze in elken struik, in elken heester, aan.*
Mr. W. BILDERDIJK.

De drift, waarmee Frank zich van de jonkvrouw had losgescheurd, de duisternis, die buiten heerschte, en de liefde en vriendschap, het medelijden en het berouw, waardoor zijn hart gefolterd werd, hadden hem bijna te ver vooruit doen gaan; want toen hij de hand van zijn oogen liet zakken, bevond hij zich slechts weinige stappen van het water af. Een oogenblik staarde hij op de donkere vlakke, die onder hem gereed stond hem in haar kouden en doodenden schoot op te nemen. toen hij plotseling riep: „O mijn God! Heere Jezus! heb ontferming; en ik, die haar vergat, — Maria! o Maria! waar zijt gij? Heb ik u dan slechts gered om u weer te verliezen?” en liep onstuimig heen en weer, keerde naar de deur terug, waar hij zooeven was uitgekomen en die nu reeds gesloten was, en onderzocht toen bij de naburige huisjes of zij zich ook op een bank had neergezet. Doch tevergeefs was zijn zoeken; met stijgenden angst, en hoe langer hoe luider, herhaalde hij haar geliefden naam; maar een doodsche stilte omringde hem en hij ontdekte niets om zich heen dan het hout van deur of vensterstuk, en de koude steenen van den muur in de straat. Toen liep hij weer naar het water, en riep wanhopig: „Zijt gij daar, Maria! O, indien ik uw dood veroorzaakt heb, vertoon u dan nog eenmaal, opdat ik u volg, en hetzelfde graf ons ontvangt.” Maar terwijl hij voorovergebogen en het zwaard tegen zijn borst gedrukt, over het water hing, en met verwilderd blikken iets op den donkeren waterplas trachtte te ontdekken, was het, alsof een zachte echo zijn stem herhaalde. Zijn wensch was dan verhoord, en met zijn oor de zachte klanken opvangend, liep hij met de snelheid van den bliksem langs den waterkant voort, en wie beschrijft zijn vreugde, het geluk, dat zich op eens van zijn hart meester maakte? Die jongen, die door Walter de deur was uitgeworpen, de maagd die hij beminde, de bruid van zijn weldoener, van den edelman, stond dáár voorovergeleund tegen een houten

sluitboom aan den waterkant; haar hoofd hing neerslachtig voorovergebukt; zij scheen geheel moedeloos en sidderde van vrees en koude.

„Maria, zijt gij daar?” riep Frank, toen hij naast haar stond, en de toon van deze woorden verried, hoe gelukkig hij zich voelde; maar hij vervolgde, terwijl zijn stem beefde: „Hebt gij gehoord wat ik gezegd heb? O, waarom antwoordet gij mij niet terstond?”

„Ik dacht, dat gij nog met die vrouw spraakt,” antwoordde zij langzaam, „en toch meende ik naderhand, dat gij mijn naam noemdet. O, Frank, zij heeft zooveel macht over u; ik vreesde, dat gij niet komen zoudt en wilde alleen vluchten; maar ik durfde niet; alles is mij zoo vreemd, en het was, alsof ik reeds stierf.”

„Laat mij u dien mantel omdoen, en spoeden wij ons van hier,” zei Frank aangedaan, nam den mantel van haar arm, hing haar dien om en vervolgde: „Hij was zwaar voor u; doch ik durfde hem niet dragen. Tracht nu te gaan, Maria, de beweging zal u goed doen; leun gerust op mijn arm, of ik zal u dragen, zoo gij niet loopen kunt.”

„Neen, Frank,” zeide zij snel, „de heilige Maagd en mijn lieve Zaligmaker zullen mij bewaren, zulk een last van u te moeten vergen. Nu ik in vrijheid ben, herleven mijne krachten weer.”

„Ik dank er de heiligen voor, die ons zien en over ons waken, Maria,” antwoordde hij; „maar ik ben sterk; niets is er, dat ik niet zou willen doen, om u..... om de bruid van mijn vriend te redden.”

„O, zal ik nog tijdig genoeg komen om hem levend te zien?” vroeg zij treurig, terwijl zij de huisjes en kluizen volgden, die langs den onderwal waren. „Dat akelige geluid, ik hoor het nog in mijne ooren. En toch is het, alsof een vreeselijke ramp mij getroffen heeft, sedert het heeft opgehouden. O, mijn God, als hij eens gevallen was, hij, zoo goed, zoo edel, mijn bruidegom.”

„Verban die droevige gedachten,” zei Frank zacht, terwijl hij zelf zijn ongerustheid niet overwinnen kon. „Waarom hem u voorgesteld als gewikkeld in zijn doodskleed, terwijl hij u zal ontvangen met den palm der overwinning op zijn helm, gelukkig, die aan den voet van zijn bruid neer te kunnen leggen?” Maria zuchtte, doch antwoordde niet. Volgens de aanwijzingen van Walter, was Frank rechtsaf gegaan, en hij bevond zich nu aan de houten trap. „Een oogenblik geduld, Maria,” zei hij, sloeg den riem van het zwaard om zich heen, en gespte dien boven de heup vast. „Zoo, laat mij u nu ondersteunen; de trappen zijn oud en los, en gij zijt niet gewoon zulk een zwaren mantel te dragen.” Hij vatte haar bij de hand, sloeg zijn arm om haar heen, en hielp haar, met zooveel spoed als mogelijk was, de trap beklimmen.

„Ik dank u,” zei zij, toen zij boven kwamen en zonder haar hand uit de zijne te nemen, vervolgde zij: „Die groote vrouw was er nu niet, om u te verhinderen, mij te helpen.”

„En toch is zij zoo goed,” hernam Frank, die haar hand nu losliet. „O, Maria, gij kunt niet beseffen, hoeveel ik aan haar verplicht ben, en wat zij voor mij gedaan heeft; geloof mij, ik zou den moed niet gehad hebben haar te verlaten, indien gij..... de bruid van mijn weldoener, niet op mij gewacht hadt, indien uw

en zijn welzijn mij niet genoodzaakt had, ondankbaar te zijn. Dat was nu Ada, die rijke jonkvrouw, die.....”

„Die gij bemint?” riep Maria verwonderd, „zonder hoop bemint, zooals mijn vader zeide, en ik, die dat niet eens vermoedde, en toch noemt gij haar bij den naam. Ik dacht..... maar zij heeft u lief, die Ada, Frank, geloof mij, haar hart behoort u; noemde zij zich niet uw bruid? O ja, waarom mij verzwegen, dat zij ons zou redden? Dan had ik haar immers kunnen danken. Waarom mocht zij niet weten, dat de dochter van den smid haar eeuwig dankbaar zou zijn? Maar ik heb haar mijn naam niet hooren noemen, Frank. Zij was ontstemd over mijn ondankbaarheid, is het niet zoo? Daarom stiet zij mij terug, en toch was ik onschuldig.”

„Maria,” zei Frank zacht, terwijl zij de Viebrug overgingen, „gij kent haar niet, en zij wist niet, dat gij in het kleet van den jongen gestoken waart. Zij moet dit niet weten,” zei hij snel, toen zij haar verwondering liet blijken. „Zij is zoo ongelukkig, Ada, maar zoo goed; haar laatste woorden verzekerden mij, dat zij zou waken voor de bruid van mijn vriend, van heer Jan van Schaffelaar.”

„Zoo graag had ik haar mijn dank betuigd,” zei Maria; „en zoo haar gedrag mij vreemd is voorgekomen, nu ik haar ken, verwondert het mij niet meer. Ik wed, dat zij ongelukkig is, en zal voor haar bidden, want ik ben het dubbel verplicht; maar ik was boos op haar, dat zij door u op te houden, u verhinderde mij te redden, en uw leven in de waagschaal stelde. O, gij doet wel, Frank, dat gij haar liefhebt.”

„Zwijg, bid ik u,” riep Frank en hij vervolgde snel, doch zuchtend: „Reeds te veel hebben wij gesproken, het vermoeit u onder het gaan; bovendien hoor ik voetstappen in de verte; wij moeten voorzichtig zijn.”

Tot nog toe hadden zij niemand ontmoet; de benedenwal werd ook alleen begaan door wie er woonden, en zelfs het aantal menschen, die op dit uur nog op straat waren, was zelden groot; de burgers keerden gewoonlijk vroeg terug, als zij hier of daar buitenshuis den avond hadden doorgebracht; alleen edellieden of de bevelhebbers der soldaten, hielden zich zoo nauw niet aan het uur, waarop vuur en licht moesten worden uitgedaan, en keerden dan, gevolgd door hun dienaars en pages, terug; een beveiliging, welke de eenvoudige burger niet kon hebben tegen de aanranding van truanten, bedelaars en ander geboefte, die dikwijls des nachts de straten onveilig maakten.

Frank liep zooveel mogelijk langs de huizen, toen zij van de brug door de Potterstraat gingen. De lieden, die hij had hooren aankomen volgden de overzijde van de straat; zij gingen even haastig voort als de twee vluchtelingen en schenen even verheugd te zijn als dezen, toen zij voorbijgegaan waren, want men hoorde hen spoedig hun gesprek weer vervolgen, dat zij afgebroken hadden, toen zij twee menschen hun tegemoet hadden zien komen.

De Neude scheen geheel verlaten te zijn, toen zij de straat uitkwamen, en hoewel zich van de zijde van de straat, die op de Ganzenmarkt uitliep, eenig gerucht liet hooren, zei Frank, die scherp luisterde: „Gelukkig behoeven wij hier niet midden over, en kunnen hier langs de huizen gaan. Houd moed, Maria, de paarden zijn nog ver van ons verwijderd.”

Met versnelden tred gingen zij langs de noordzijde van de Neude; maar juist toen zij de Voorstraat wilden inslaan, vertoonde zich een rood licht aan het einde van het plein, en Frank zei bewogen: „Gij beeft, Maria! Welnu, wij zullen wachten tot zij voorbij zijn; onder deze luifel zal niemand ons kunnen ontdekken. Hier is een bank; wees bedaard en rust wat uit; bid, Maria, het zal u en mij kracht geven; vrees niets, ik ben immers hier om u te beschermen,” en hij zuchtte, want hij sidderde zelf voor haar; zij die naderden, waren sterk in aantal en hij was alleen, om al wat hij beminde te verdedigen.

De ruiters, die op de Neude gereden waren, hadden stil gehouden; men hoorde hun stemmen, die over de markt klonken, en het getrappel der paarden op de steenen; de tootsen, die in alle richtingen bewogen werden, verlichtten deze groep en de huizen; eindelijk schenen zij hun weg weer te vervolgen naar de Bakkerbrug. Frank keerde zich tot Maria en zei zacht: „Zij komen niet hierheen, wij zijn gered.” Maar met het geluid van de stemmen, die elkander nogmaals den afscheidsgroet schenen toe te roepen, hoorde hij nu ook het getrappel van eenige paarden, welke recht op hen aankwamen, en ontwaarde twee tootsen, die naderden.

„Helaas, neen!” riep Maria droevig, „daar komen zij; indien zij ons zien, zijn wij verloren.

„Wees gerust, Maria,” hernam Frank snel, „het is hier donker, zij zullen wel voorbijrijden, doch verroer u in Godsnaam niet. Indien zij ons al gewaar werden, blijf dan stil zitten; laat mij hen aanspreken, en vertoon u niet, voordat ik het u verzoek, zelfs als zij mij met zich namen; de Hemel zal u dan helpen.”

Terwijl het geluid van de hoeven der paarden, die zich verwijderd hadden verloren ging in het getrappel der paarden die naderbij waren, en de tootsen de huizen aan het einde der Neude, het een na het ander verlichtten en de duisternis weer achter zich lieten, zag Frank weldra de voorste ruiters naderen: de grootste van de twee droeg een lange veer op zijn hoed. Zij spraken luid en toen hun gestalten zich goed lieten onderscheiden tegen het licht, dat achter hen gedragen werd, zag hij ook hun gevolg; zijn hand klemde zich om het zwaard, dat aan zijn zijde hing en dat tusschen hem en Maria verborgen was en hij fluisterde zacht: „Verroer u niet en zie niet op, Maria!”

Naast eenige knechten, die in rood laken gekleed waren, reden vijf ruiters van de Zwarte Bende; het roode licht van de tootsen verlichtte de sombere kleur van hun wapenrustingen, die hun een indrukwekkend voorkomen gaven. Dichter en dichter naderden zij; Frank herkende nu één der twee ruiters, die voorop reden, sloeg den mantel van Maria over haar heen, bedekte met een der einden het zwaard, trok zijn muts diep over zijn gelaat en bleef schijnbaar gelaten zitten. Blijven, was alles wagen; hun schuilplaats te verlaten, nu de Neude en de huizen verlicht werden, was een zeker verderf. De twee ruiters, die voorop reden, wierpen lange schaduwen voor zich uit, die reeds lang in de Voorstraat vielen, voordat zij die zelf bereikten; maar men kon hun woorden nog niet verstaan. Frank zag de zwarte schimmen van de paarden en hun berijders langs zich voorbijgaan, en bleef onbeweeglijk met het hoofd voorovergebogen zitten; maar opeens legde hij de hand op den schouder van Maria, die sidderde en zuchtte, want

de ruiters hielden bijna vlak vóór het huis, waar zij zich verborgen hadden, stil. Wat toen in het hart van Frank omging, is niet te beschrijven. Hij vermoedde niet anders, of men had hen ontdekt, en hij had zooveel te verliezen! Ook de overige ruiters hielden nu hun paarden staande; het geluid van het slaan der hoefijzers verdoofde nu de stem van de twee mannen niet meer, en Maria riep zacht: „O, Jezus, Jozef, ik ben verloren!”

„Nog niet, Maria,” fluisterde Frank zacht, en drukte haar neer; zijn stem klonk niet minder droevig dan die van het meisje. „In naam van uw goede moeder, van uw vader, zoo gij ooit uw bruidegom hoopt weer te zien, Maria, versmoor dan elken kreet en bid, dat mijnheer St. Maarten mijn arm kracht geeft..... maar bid zacht.”

Dicht tegen haar aangeleund, alsof hij haar met zijn lichaam voor ieders oog wilde verbergen, zat hij naast haar, en met zijn hand hield hij haar gevouwen handen vast, die zij krampachtig van onder den mantel ten hemel wilde heffen, en noodzaakte haar te blijven zitten, en hij dankte God, toen hij de ruiters hoorde zeggen:

„Hier moeten wij scheiden, Messire! De burggraaf heeft wel beloofd het mij te laten zeggen, als hij eenig nieuws verneemt, maar als ik u verzoeken mag, sta mij dan toe, morgen bij u te zenden om te hooren, wat er toch gebeurd is.”

„Waarom niet, Heer?” hernam de ander lachend. „Maar gij zult zien, dat het gerucht, dat onzen goeden burggraaf verontrust heeft, niets anders is geweest dan een nuttelooze aanval op Eemnes.”

„Gij denkt dan, dat de Stadhouder daartoe zou hebben kunnen besluiten?” vroeg hij, die het eerst gesproken had.

„Ik moet wel; hoewel het mij verwondert,” was het antwoord. „Het zal een feit wezen, dat hem evenveel roem zal aanbrengen als het geval aan de Vaart, ha, ha! — Sir Walson, mijn luitenant, zal hem goed ontvangen hebben; maar ik weet wel, wie Lalain, die naar de burggraaf zegt, ons niet geheel ongelegen is, de stoutheid heeft doen nemen, om mijn kwartier te durven naderen. De heer Van Schaffelaar dacht er zijn liefje te vinden, en heeft er niets dan een bebloeden kop kunnen krijgen. Ha, ha, mogelijk is hij wel alleen gekomen, want de Stadhouder scheen niet veel lust te hebben om den aanval te doen; anders zou ik ook in Eemnes gebleven zijn; maar de liefde riep mij hier.”

„Ha, ha, dat is de weddenschap met Van Middachten, hoe staat het er mee?” lachte de kleinste ruiter.

„O, zeer goed, zijn paard is reeds zoo goed als het mijne,” hernam de ander spottend. „Helaas, Heer, gij moogt mij wel beklagen: het lieve bruidje, dat haar edelen bruidegom voor mij verlaten had, heeft mij tot nu toe tevergeefs gewacht. Ik, die hier alleen heen kwam om haar te troosten, en alles gereed te maken om u allen te onthalen, en daardoor zeker het genoegen heb moeten missen, het bezoek van haar afgedankten bruidegom te Eemnes te ontvangen, ik werd dadelijk bij mijn aankomst dezen middag hier, juist toen ik een huis gehuurd had, dat waardig was om door mijn liefste bewoond te worden, door den braven Montfoort geprest, om hem naar het blokhuis aan de Vaart te vergezellen. Bij mijnheer St. George, ik geloof, dat wij er nog allen zouden

zitten, om morgen opnieuw te moeten raadplegen over de versterking van dit gebouw, indien het bericht, dat er wat ongewoons was, en dat er gevochten werd, ons niet had doen terugkeeren."

"Gij hebt het dus aan onze vijanden te danken, dat gij haar dezen nacht zult weerzien?" zei de ruiter lachend.

"Bij mijn banier, zoo is het, Heer Van Nijveld!" was het antwoord. "De machteloze toorn van haar bruidegom voert mij, spoediger dan zij had kunnen hopen, weer in haar armen terug; gedoog dus, dat ik afscheid neem....."

"Vergeef mij, Messire, indien ik u heb opgehouden," riep de andere op denzelfden vroolijken toon. "De arme Van Middachten verliest zijn strijdhengst, ik zie het al. Wees zoo goed den Heer Van Oosterweerd te groeten; slaap wel, en dat uw arm spoedig moge genezen."

"Goedennacht, Heer," antwoordde de ruiter met de lange veer op zijn hoed.

"Zoo gij mij morgen wilt bezoeken, zult gij mij waarschijnlijk niet meer bij heer Loef, maar in mijn eigen woning vinden. — Doch zie eens, is het niet of het gemeene volk geen gevoel heeft? Ha, ha, hier zijn twee goede burgers van Utrecht, die buiten hun deur in slaap zijn gevallen!"

Terwijl de mannen, die de Zwarte uitrusting droegen, waren blijven staan, waren zij, die in het rood gekleed waren, een eind opgereden, toen hun heer op het punt stond te vertrekken; daardoor viel het licht van de toorts die een hunner droeg, op de bank en onder de luifel. Tot nog toe hadden de twee ruiters die gesproken hadden, de twee vluchtelingen door hun lichamen en die van hun paarden beveiligd voor het licht der fakkels.

"Heilige Moeder Gods, bid voor ons!" bad Maria met gesmoorde stem. Maar toen zweeg zij, en liet haar handen neervallen, terwijl Frank haar toefluisterde: "O, Maria, geef den moed niet op, al wijk ik van uw zijde. Om al wat u dierbaar is, houd moed! Als gij mij den naam van den ellendeling hoort uitroepen, werp u dan aan de voeten van den edelman, die hem vergezelt; zeg hem, dat gij een vrouw zijt en bekommer u niet om mij!"

"Wat gij voor poorters gelieft te houden, die vóór hun huis een nachtluchtje scheppen, Messire," hernam Van Nijveld, "zijn op zijn best genomen een paar kerels, die te diep in de kan met heet bier gezien hebben, zoo het geen trawanten of rabauwen zijn, die op de loer liggen om den voorbijganger uit te plunderen." De voorste der Zwarte Ridders was vooruitgereden, en riep: "Verkiest gij, Messire, dat ik hen met dit hout opklop, want zij slapen als ossen," terwijl hij zijn zwart geschilderde speer liet zakken, en de punt reeds onder de luifel bracht.

"Neen, Tuimelaar, de schout mocht het ons eens kwalijk nemen, dat wij het werk van zijn dienaren gingen verrichten," zei de ruiter met de roode veer. —

"Zijt gij ook niet van gevoelen, Heer, dat men geen slapende honden moet wekken, al waren zij ook nog zoo weinig te vreezen, en dat wij wel deden met het voorbeeld van deze twee te volgen?"

"Volkomen, Messire, tot morgen dus, God geleide u!" antwoordde Van Nijveld, terwijl hij hem de hand drukte.

"Ik beveel mij in uw vriendschap, goedennacht, Heer!" riep de andere, en de

heer Van Nijveld reed verder de Voorstraat op. De man, die de fakkel droeg, bleef achter hem, omdat de wind nog altijd uit het noorden waaide.

Een oogenblik zag de achtergebleven ruiter hem na; toen naderde hij met zijn paard tot aan de stoep, zoodat de veer van zijn hoed de luifel raakte. Maria had alle gevoel verloren; zij wist niet meer, wat rondom haar voorviel. Frank daarentegen, die den heeten adem van het paard voelde, dat hem berook, was vol aandacht, hoewel zijn laatste hoop, om haar gered te zien, met den zich verwijderden edelman vervlogen was. Hij voelde nog wel kracht genoeg te bezitten, om den naam van den ruiter te noemen en hem zijn zwaard tusschen de ribben te stooten; — maar kon zulks zijn Maria redden?

„Hé, hé, mijn paard, meer eerbied! Daar werpt gij zijn muts immers af; maar hij roert zich niet, — verdoemd, die slaapt vast, zou ik zeggen. Maar wat is dat?” riep de ruiter verwonderd, en luisterde. „Het was, alsof ik ijzer op de steenen hoorde klinken. Ha, ziedaar ten minste er één die wakker wordt, hij beweegt zich, — die mantel benauwt hem; nu de voorste ook, hij begint te spreken; droomt hij van een Maria? Ha, ha! — Daar slapen zij weer in; dwaas die ik ben, voor twee dronken rabauwen houd ik mij op, en ook op mij wacht een Maria — Volgt mij, kerels!” Met dezen uitroep wendde hij zijn paard, gaf het de sporen, en reed in vollen draf, gevolgd door zijn ruiters, de Neude af.

Frank stond op en zag hem na; het regende vuurvonken van de toorts, die een der Zwarte Ruiters droeg; daarna wierp hij een blik in de Voorstraat. Reeds waren Van Nijveld's knechten buiten zijn gezicht, maar de huizen aan de linkerzijde in de bocht van de straat werden nog verlicht, en de vlam van de toorts deed de glazen in de vensters schitteren. Toen riep hij verheugd: „Maria, dit gevaar zijn wij ontkomen. Gij ziet wel, dat de Hemel met ons is; sta nu op. — Helaas, ik voel, wat uw hart geleden heeft; maar hij liegt. Indien uw bruidegom gevochten heeft, dan is hij overwinnaar geweest; hij streed immers voor u; — doch ik bid u, laten wij van hier gaan.

„Laat mij hier, Frank,” zei zij treurig, „ik kan niet meer, elk woord van hem ging mij door de ziel; red uzelf, en zeg aan.....”

„Ik u verlaten?” riep Frank met vervoering, „ik leven zonder u..... zonder u aan mijn vriend te kunnen teruggeven? O, gij kent mijn dankbaarheid en vriendschap niet, Maria, — gij hebt geen krachten nodig, zoolang ik er nog bezit; wees niet bevreesd, maak u niet ongelukkig door niet te willen toegeven; ik zal u niet laten vallen..... Zie, gij zijt mij niet te zwaar, ik draag u liever dan mijn volle wapenrusting,” zei hij bijna vroolijk, om haar moed te geven, nadat hij haar ondanks haarzelf had opgetild, en ging zoo snel voort als in zijn vermogen was; het was alsof de zwaarte van het meisje hem niet hinderde.

Maar een eind ver in de Voorstraat was hij genoodzaakt stil te staan, en stond gereed haar op den rand van den waterput, die hier was, neer te zetten, toen zij tot hem zei: „Frank, laat mij probeeren om te loopen. — Ziet gij niet, dat mijn krachten teruggekeerd zijn?” riep zij, toen hij scheen te twijfelen, of zij wel zou kunnen gaan, en zij deed, zonder hulp eenige schreden. Hij volgde

haar, bood haar zijn arm aan, en zij snelden zoo spoedig mogelijk voorwaarts. Toen zij de straat ten einde waren, en over de brug gingen, die er vóór lag, zag hij aan zijn rechterhand, in de verte, nog het licht van de toorts van Van Nijveld, juist toen het in een der huizen aan het einde van de Nieuwe Gracht verdween. Hij zou nu misschien de Witte-Vrouwenstraat doorgaan zijn, maar de gedachte aan de wacht, die aan de poort lag, en de voetstappen van iemand, die met overhaasten tred hen scheen tegemoet te komen, deed hem dadelijk links af de Nieuwe Gracht langs gaan, tot aan de eerste straat, die zij aantroffen. Ook deze kwamen zij gelukkig ten einde; toen stond hij stil, nam Maria op, zonder zich te storen aan wat zij zei, droeg haar tegen de helling van den aarden stadswal op, zette haar boven voorzichtig neer, op eenigen afstand van een molen, die hier was, en zei zacht: „Vergeef het mij, maar gij zijt zoo vermoeid en met dien mantel zoudt gij onvermijdelijk gevallen zijn.” Een weinig rechts van hen vertoonde zich een hooge ronde toren, en in het verschiet, verder op den wal, het zware gebouw, van de Witte-Vrouwen-poort; vóór het gebouw, meer buitenwaarts, zag men ook flauw de zwarte gedaante van de voorpoort, en binnen de stad verhief zich het spitsje van den kerk-toren van het Witte-vrouwen-klooster, dat onder hen aan den wal lag. Frank hield voor den ronden toren stil en klopte zacht aan de kleine deur; eindelijk waagde hij het om harder op de deur te slaan. Het geblaf van een hond liet zich nu hooren; daarna werd er boven aan den toren een luik of raampje geopend, en hoewel zij niet konden zien, of er iemand naar buiten zag, vroeg een grommige mansstem: „Wie zijt gij? Wat zoekt gij in den nacht in den toren *de Hond*?”

„Indien het leven van twee goede Christenen u lief is,” riep Frank, „kom dan beneden; jonkvrouw Ada van Rijn zendt mij hier.”

Gelukkig gaf de oude man, die den toren bewoonde, dadelijk gehoor aan dit verzoek; hetzij de stem van den ruiter hem bekend voorkwam, of dat hij vermoedde, dat het gevaarlijk kon zijn, om op dien afstand nadere inlichtingen te vragen, en weinige oogenblikken daarna bevonden zij zich in den toren. De oude, die met tranen in de oogen het zwaard van zijn ouden meester herkend had, beloofde terstond aan hun verzoek te voldoen. Terwijl hij zijn lamp die op het punt was uit te gaan, van olie voorzag, bood Frank Maria een houten nap met water aan, dat hij voor haar gevraagd had, en terwijl zij dronk, stond hij met de armen over elkander geslagen vóór haar. De liefde en het medelijden, die hij voor haar voelde, gaven zijn gelaat een zoo sterke uitdrukking van smart, dat zij, toen ze den nap neerzette, en zijn gelaat haar bij het licht der lamp in het oog viel, hem haar hand toestak en dankbaar zei: „Die dronk heeft mij versterkt, Frank! Gij zult zien, dat ik evengoed zal kunnen loopen als gij; — bedroef u niet om mij.”

Zij deed moeite om haar bleek gelaat tot een lach te dwingen, en Frank antwoordde terwijl hij zijn leed verkropte en haar den mantel weer omdeed: „Wij behoeven, God zij dank, niet ver meer te gaan; en toch zijn wij nog niet, waar wij zijn moeten.” Zij volgden nu den ouden man, die hen langs een steenen trap naar het onderste gedeelte van den toren voerde; hij opende hier een kleine

deur, die naar den benedenwal leidde, zette zijn lamp in een nis, en verzocht hun, om hem naar buiten te volgen.

Een kleine aak, die onder een rieten afdak lag, werd door hem voorgehaald. Niet zonder angst vertrouwde Frank het meisje, dat hij beminde, aan het oude vaartuig, dat dreigde te zinken of om te slaan, toen de oude man er intrad, en het van den wal zette. Maria, die op de eenige bank zat, welke er in was, huiverde van de koude, en de ruiter, die in het midden van de aak op zijn knieën lag, hoorde haar tanden klapperen van de koude of van de koorts, die haar bevangen had; hijzelf zou op elk ander oogenblik de koude onverdragelijk gevonden hebben.

Hoe voorzichtig hun geleider het vaartuig ook bestuurde, toch ontving het een schok, toen het aan de overzijde van de gracht tegen den kant stiet, en Maria, die totnogtoe geen vrees had laten blijken, deed een uitroep van schrik. Frank vatte haar om haar middel, ten einde haar te verhinderen om op te staan, en haar niet te verliezen, indien het vaartuig omsloeg, maar hun vrees was ijdel geweest. Het verlaten van het aakje, hier, in den nacht en aan den ongelijken wal, was niet zonder gevaar, en de oude vermaande hen, om voorzichtig te zijn. Frank aarzelde daarom geen oogenblik, om tot zijn knieën in het water te gaan staan, teneinde Maria uit het vaartuig te tillen en op den vasten grond te zetten. Met hartelijke dankzegging, waar Frank een groot stuk geld aan toevoegde, en een laatsten groet voor de jonkvrouw, verlieten zij den oude, die beloofde St. Jurriaan, zijn patroon, om een behouden reis voor hen te bidden. Zij bevonden zich nu in de Witte-Vrouwen Voorstad, en Frank, die steeds zooveel mogelijk de nabijheid van de poort wilde vermijden, sloeg een pad in, dat hen naar de Steengracht bracht, die zij ook langs de stadsgracht hadden kunnen bereiken. Hij stond gereed, om den weg dwars over te steken, toen hij plotseling roerloos met Maria staan bleef, want hij vernam het geluid der hoefijzers van eenige paarden op de steenstraat, die van de poort schenen te komen. De dikke stam van een ouden boom, waarachter zij zich schuil hielden, gaf hun de hoop, dat de ruiters voorbij zouden rijden, zonder hen te zien, en zij, die hier post gevat schenen te hebben, keerden terug, toen zij aan de plaats genaderd waren, waar de ruiter en Maria zich ophielden. Ondanks duisternis meende Frank met verwondering en schrik dezelfde sombere wapenrustingen te herkennen, welke hen op de Neude reeds verschrikt hadden.

Zoodra zij dit nieuw gevaar weer ontkomen waren, haastte Frank zich om naar het Heilige-Kruis-Gasthuis over te steken, en een eind verder traden zij binnen een omheining, waarin een paar stallen of schuren en een klein, armzalig woonhuis stonden.

„Maria,” zei hij toen, „hier staan mijn paarden; voelt gij u sterk genoeg, om er één van te bestijgen?”

„Hoe kunt gij dit vragen? Gij weet immers, dat ik nooit het paardrijden heb geleerd; tevergeefs zou ik het wagen,” antwoordde Maria treurig.

„O, dat is niets,” riep hij, „maak u niet bezorgd.” Toen verzocht hij haar te gaan zitten op een stuk van een omgehouden boom, dat daar lag, beloofde

spoedig terug te keeren, en vertrok, nadat hij eerst geluisterd had, of er ook iets was, dat het gevaarlijk maakte om haar alleen te laten.

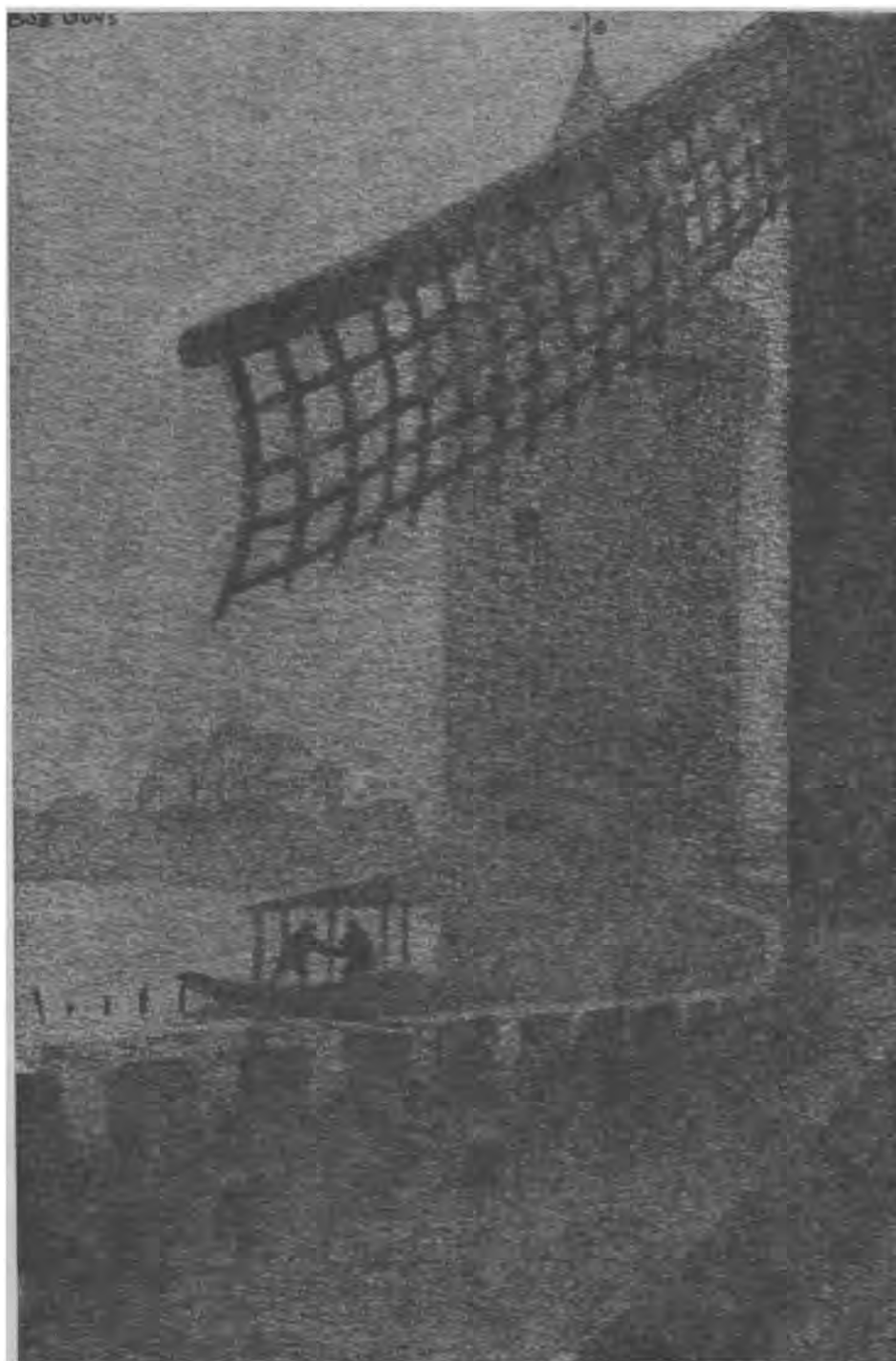
Zij hoorde hem nu op de deur van een der stallen kloppen, maar nadat op zijn verzoek de deur geopend was, vernam zij niets meer. Hoewel zij in den mantel gewikkeld was, beefde zij van de koude, en ondersteunde haar hoofd met haar handen. Reeds zooveel had de zwakke maagd doorgestaan, sedert Perrol haar uit het stille kloosterhuis geroofd had, zoo afwisselend had zij tusschen hoop en vrees gedobberd; het vooruitzicht van het lot, dat haar wachtte, en haar gedurende den vorigen nacht en dag geen enkel oogenblik met rust had gelaten, was zoo vreeselijk, dat haar krachten geheel uitgeput waren. Was de hoop weer in haar ziel herleefd, toen de edele Reynoud haar zijn hulp kwam aanbieden, de angst, die daarna haar teeder hart had bestormd, had haar hoop op redding weer doen vervliegen; het verschijnen van de ruiters, vóór weinige oogenblikken, deed haar gevoelen, dat het haar onmogelijk zou zijn, zich aan de netten te onttrekken, die Perrol op haar had geworpen. Nu Frank haar verlaten had, beschouwde zij zich als verloren; zij voedde de hoop niet meer, dat hij terug zou keeren, nu zij zijn stem niet meer hoorde.

„O moeder, o vader,” zuchtte zij, „zal uw eenig kind u dan niet weerzien? Heilige Moeder Gods, ontferming! — Mijn edele bruidegom zal ik dan nooit de belofte kunnen vervullen, die ik u gedaan heb? O, niet voor niets werd uw borst toen door wanhoop saamgeknepen. De Roode Hand, Perrol, had mij voor altijd aan zijn helsche macht onderworpen, zoodra hij mij met zijn vervloekte lippen gekust had. — En hem ook, hij, nog zoo jong en zoo dapper, ik ruk hem met mij mee in het verderf; liefde, eer en rijkdom wachten hem bij Ada, en hij waagt dat alles om mij te redden, en waarmee heb ik dit verdiend?.....” Nu kwam het haar voor den geest, dat Van Schaffelaar haar verzocht had, vriendelijk jegens Frank te zijn, en zij verdiepte zich in haar gedachten.

Toen Frank haar eindelijk met het paard, dat hij aan den teugel leidde, naderde, dacht hij eerst, dat zij sliep, doch daar zij zelfs niet opzag toen hij haar naam noemde, viel hij bijna van vrees en droefheid voor haar neer, want hij dacht, dat haar ziel het schoone maar afgetobde lichaam verlaten had. IJlings liet hij den teugel los, sloeg zijn armen om haar heen, en riep wanhopig: „Maria, antwoord, — leeft hij nog, dierbare Maria?” Het meisje dat hij tegen zijn borst geklemd had, sidderde en deinsde terug, maar toen zij hem herkende, riep zij vriendelijk, terwijl zij gerust in zijn armen toefde: „O, zijt gij het, Frank! Ik heb u dus niet verloren?”

Zoo liefelijk klonk hem de stem van de maagd die hij in het geheim beminde, in de ooren, dat zijn hart door een zalig gevoel werd overstroomd; nooit had zij zóó zijn naam uitgesproken, en terwijl hij zijn oog, dat van geluk fonkelde, op haar gericht hield, riep hij nog eens: „Maria.....?” Maar snel liet hij zijn armen vallen, trad terug, en zei met een gesmoorde stem: „Uw bruidegom wacht u, laten wij vertrekken.”

Hij vatte den teugel van zijn strijdhengst weer aan, en wierp er zich op, want het paard was zonder zadel of stijgbeugel, en alleen met een wollen kleedje gedekt, en Frank, die, zelfs van het hoofd tot de voeten gewapend, geen

VLUCHT VAN MARIA EN FRANK

stijgbeugel behoefde om in den zadel te gaan zitten, nam de moeite niet zich van den boom te bedienen, waarop hij Maria verzocht te gaan staan; ten tilde hij haar op, plaatste haar achter zich, verzocht haar haar armen uit den mantel te steken, en hem vast te houden, bad haar de handen niet los te laten, en reed de werf af.

Zij hoorden vóór zich uit aan hun rechterzijde, in de verte, het luiden van het kerkklokje van het klooster Oudwijk, dat alleen door de stilte van den nacht afgebroken werd, toen zij de Steenstraat langs reden. Om het geluid der hoefijzers op de keien te voorkomen en om de beweging voor Maria niet te vermoeiend te doen zijn, reed Frank naast den steenweg op den zandweg. Deze zomerweg was echter reeds door de najaarsregens zoo bedorven, dat het paard gevaar liep, in de diepe sporen te geraken en te vallen, en hoezeer ook tegen zijn zin, eindelijk zag hij zich genoodzaakt zijn paard naar den steenweg te leiden. Zij kwamen nu met meer spoed vooruit, maar de groote keien deden hem elk oogenblik vreezen, dat Maria van het paard, en hem in haar val meesleepen zou, al zijn geoefendheid in de rijkunst werd vereischt, om zonder zadel de hevige schokken te weerstaan, die zij ontvingen. Maria hield hem zoo goed vast, als haar mogelijk was; maar zij voelde, dat zij op den duur de krachten niet zou hebben, om zich aan het wambuis van Frank vast te klemmen; haar voeten, die aan de linkerzijde van het paard hingen, waren geheel gevoelloos, en het moedige dier steigerde, als die tegen zijn zijde aansloegen.

Toen zij de Gildepoort voorbij waren, voelde Frank, dat zij haar handen liet. Bliksemsnel haalde hij den teugel aan, keerde zich naar haar toe, en voordat zij op de steenen viel, boog hij zich ter zijde, ving haar op, en hield haar op de been. Zij stond nu naast het paard en leunde er tegen; en op de vraag van Frank of hij haar weer op het paard wilde helpen, ontving hij het antwoord, dat hij gevreesd had.

„Laat mij hier, Frank,” zei zij langzaam; „zoodra het licht wordt, zal ik mij in de een of andere woning verbergen. O, offer u niet nutteloos voor mij op; laat mij aan mijn noodlot over; denk aan de jonkvrouw die gij bemint; de heilige Moeder Gods zal mij redden zoo het wezen moet.....”

„Maria!” riep Frank met een wanhopige stem: „Wilt gij mijn dood.....? Is mijn weldoener uw bruidegom niet meer? Heeft de edele Van Schaffelaar geen recht meer op uw liefde? — En uw vader, uw moeder, die om u weent, hebt gij niet meer.....”

„Neen,” riep zij weemoedig. „De Hemel is mijn getuige, neen, maar ik kan niet meer...”

„O, dan moet ik u redden,” viel Frank haar in de rede, terwijl hij vol geestdrift haar hand drukte. „In mijn armen zal ik u naar uw ouders en uw bruidegom voeren of ik wil sterven; gij behoort aan mij, Maria, want zij zullen u van mij opvorderen. Ik bid u, vertrouw op mij, of wilt gij, dat ik mij voor uw oog met dit zwaard zal neerstooten?” Toen boog hij zich geheel naar haar zijde over, vatte haar aan, en plaatste haar vóór zich op het paard, dat steigerde, doch zich op de dreigende stem van zijn meester stilhield.

„Frank, gij kunt mij niet redden, o, laat mij!” bad zij; maar hij antwoordde

aangedaan: „Neen, Maria, u verlaten, dat nooit; denkt gij dan dat uw ongeluk ook mij niet rampzalig zou maken? O, gelooft gij niet, dat het mij zoo gelukkig maakt, u te redden?” Hij wikkelde Maria van het hoofd tot de voeten in den wijden mantel, drukte haar den hoed vast op het hoofd, hield haar omvat met zijn rechterarm, en bad haar, haar hoofd tegen zijn borst te laten rusten; hierop greep hij met de linkerhand den teugel, en riep luid: „Vooruit, paard! Vooruit nu, of ik zal u de punt van mijn opsteker doen voelen! Vooruit voor St. Maarten!”

Het moedige ros stoof bliksemsnel vooruit; het vuur sprong uit de keien, en gedurig hoorde men de stem van den ruiter, die het aanmoedigde of bestrafte, vermengd met het geluid der hoefijzers, het gebriesch van het paard en het rammelen van het zwaard in de scheede, die tegen de zijde van het paard aansloeg.

* * *

Sedert het oogenblik dat Frank Maria tegen haar wil had opgenomen, teneinde haar te verhinderen, om, van elk verlaten, door de kou en de smart, in den nacht bij den weg om te komen, of in handen van den vijand van haar deugd en haar geluk te vallen, hadden zij hun vlucht met een snelheid, die tot nog toe, hoe noodzakelijk ook, onmogelijk geweest was.

Frank reed nu langs de huizen van de Ronde Bilt, en hield zijn paard staande op de hoogte van een kleine kapel van steen, die, aan St. Petronella gewijd, naast den Steenweg onder het geboomte stond. Alles was stil, de huizen scheenen uitgestorven alleen hoorde men soms het geblaf van een hofhond, of het kraaien van de hanen. Terwijl hij zich scheen te bezinnen, welken weg hij nu moest inslaan, trof het geluid van een naderend paard zijn oor, en dit deed hem behoedzaam den weg verlaten. Geheel achter het bedehuisje verscholen, liet hij den ruiter, die naar de stad scheen te jagen, voorbijsnellen; het was alsof hij, ondanks de duisternis, het schijnsel van een wapenrusting zag, en hij luisterde naar den zwaren en moeilijken gang van het paard. Verbeelde hij het zich, of had hij werkelijk den witten vederdos op den hoed of helm gezien? Dat slaan van de hoefijzers op de keien, hetwelk zich hoe langer hoe meer verwijderde, hield hem als op de plek geboeid. Doch spoedig nam zijn besluiteloosheid een einde; opnieuw gaf hij zijn paard den vrijen teugel, en even door het dorp, waar de Steenstraat eindigde, sloeg hij linksaf den Spieringweg in, die op de Vuursche Steeg aanliep; en hoewel zijn paard den galop in den draf veranderd had, lieten zij de huizen spoedig achter zich.

Het is moeilijk te beschrijven, wat er in het hart van Maria omging; zij voelde zich door een macht meegesleept, waartegen zij zich niet verzetten, noch zelfs haar zwakke stem verheffen kon, en toch lag er iets in haar toestand, dat haar gelukkig maakte. Zij voelde de koude niet meer: hetzij de mantel haar verwarmde, die haar lichaam al zijn natuurlijke warmte deed behouden, hetzij de koorts, die haar had bevangen, geheel van uitwerking veranderd

was. Haar gelaat gloeide; het was alsof de borst van den ruiter, waartegen haar hoofd rustte, den gloed, die in hem was, aan haar meedeelde.

Hoewel Frank meer kracht bezat dan het meisje, was het misschien alleen te danken aan de plicht, die op hem rustte om voor haar leven te waken, dat hij zijn tegenwoordigheid van geest niet geheel verloor, hoewel zijn hart onstuimig klopte. Alles, wat hij op aarde beminde, hield hij in zijn armen geklemd, en als hij Maria dichter tegen zich aan drukte, voelde hij ondanks den mantel en zijn wambuis, haar hart, dat tegen zijn borst sloeg. Geheel in zijn macht, vol vertrouwen lag zij daar, die hij gered had, en die de terughouding scheen te hebben laten varen, welke zij in den laatsten tijd tegen hem aan den dag gelegd had. De liefde, die hij zoolang in zijn hart had omgedragen, en die hij steeds met smart, maar vastberaden, binnen de grenzen daarvan had teruggedrongen, zonder te zien, of zij het verscheurde; die drift, zoolang aan zijn vasten wil onderworpen, luisterde nu naar geen rede meer, alleen de liefde beheerschte zijn zinnen.

De voorzichtigheid, de rechten van zijn vriend, dankbaarheid, eer en deugd, alles stond op het spel, en zijn driften riepen hem toe: „Waag, en gij zult winnen; zijt gij niet jong en recht van lijf en leden? Zou zij alléén dat niet bemerken, daar zoovele vrouwen u lieten blijken, dat gij haar behaagt? Is Van Schaffelaar niet ouder dan gij? Ziet de jonge maagd naar rang of geld, als haar hart voor iemand gesproken heeft? Kan zij dan iets anders dan beminnen? Verlangt zij meer dan liefde?

Deze gedachten, die zich van hem meester maakten, en waaraan hij zich ongemerkt had overgegeven, deden hem naar adem hijgen.

Maar zoo voor een oogenblik de driften al over zijn deugd en braafheid geheerscht hadden, spoedig zegevierde edeler gevoel, en hij wierp met schrik de vooruitzichten van zich, die hij zich voor den geest gesteld had, en die niet gekocht konden worden dan ten koste van het geluk van zijn weldoener en de rust van zijn eigen geweten.

De weg dien zij nu bereden, en die in het eerst aan de linkerzijde langs de venen liep, had zich allengs meer daarvan verwijderd. Het paard, dat vroeger van tijd tot tijd gestapt had, hernam hier den draf. Maria sluimerde zachter, sedert zij de steenen verlaten hadden. Waarschijnlijk speelde haar het geluid van het orgel, dat zij gehoord had, voor den geest; het was haar nu, alsof zij het nog hoorde. Zij bevond zich in een kerk, waarbij die uit haar geboortestad een klein bedehuis leek; duizenden waskaarsen verlichtten het hoofdaltaar, de kapellen, het koor en de beelden tegen de pilaren, die zich in het oneindige verloren. Slechts het gewelf was in het duister gehuld; alles rondom haar schitterde van goud, zilver en edelgesteenten. Banieren, helmen, wapenborden, wimpels, rijk van kleuren, en graftomben van metaal en marmer boeiden haar oog. Toen zweeg het kerkorgel en de laatste tonen van het orgel galmden door de gewelven. Zij stond zelf in het wit gekleed voor het altaar: zij was de bruid en haar ouders stonden achter haar; toen werd zij door haar biechtvader, die den dienst verricht had, uitgenoodigd, haar bruidegom te naderen, en Perrol verscheen. Zijn aanblik deed haar schrikken; het kleed, dat zij

droeg werd zwart; zij sidderde; maar toen hij den priester naderde, verdween hij. Alsof alleen zij hem gezien had, riep de geestelijke nogmaals haar bruidegom op, en Van Schaffelaar naderde; zij zag dat haar kleed in rood semijt veranderde en stak hem de hand toe; maar voordat hij het altaar bereikte, was ook hij verdwenen. Op de derde uitnoodiging van den priester trad Frank te voorschijn. Haar kleed was groen geworden. Hij lachte haar toe en plaatste zich tegenover haar. Zij vergat den helschen lach van Perrol, bijna den smartelijken afscheidsgroet van Van Schaffelaar; toen kwam uit een der praalgraven een bisschop, in vol ornaat te voorschijn; met den staf in de hand naderde hij het altaar en trad tusschen haar en Frank door. In plaats van zijn gewoon gevolg, ging Ralph, de schaapherder, achter hem; ook hij droeg een staf in de hand; het had veel van een narrenspel; vervolgens kwam de jonkvrouw in het zwarte gewaad, daarna de heidin, die zij eens buiten de St. Andriespoort had ontmoet, en toen deze ook langs haar heen gegaan was, zag zij Frank niet meer, en bisschop, schaapherder, jonkvrouw en heidin waren ook verdwenen. Weer riep de stem van den ouden dienaar den bruidegom op en haar gewaad was weer wit geworden; opnieuw klonken nu de hemelsche tonen der lofzangen door de kerk. Nooit had zij zooiets gehoord. Toen verduisterde het licht der kaarsen; de glans der edelgesteenten en metalen verdoofde; een licht dat alles verblindde, scheen heerlijk boven het altaar; het verwijderdste gedeelte van het gebouw was beter verlicht dan door de zommiddagzon, en zij viel vol eerbied en ontzag neer.

„Ho, stil paard,” riep Frank luid, bevreesd dat het op zij zou vallen, want het was gestruikeld in een der diepe wagensporen, en wilde uit eigen beweging niet opstaan.

„O, mijn God!” gilte Maria, die zich op eens in de armen van den ruiter op de donkere, koude hedi verplaatst vond; maar Frank voegde haar terstond toe: „Wees niet bevreesd, dat zal zich schikken; het is mijn schuld, zoowel als die van dit moedig dier; gedoog, dat ik u een oogenblik neerzet, — zoo. Staat gij vast, Maria! Ga nu een weinig ter zijde; misschien begint het paard te slaan, als ik oprij.

Maria ging naar den kant van den weg; Frank zag zorgvol naar haar, of zij ook te ver ging, sloeg eerst zijn been over het paard heen, en hielp het opstaan; het edele dier droop van zweet, toch beet het op zijn gebit, ploegde het zand met zijn hoeven om, en richtte moedig den kop op.

Gestoord in de tooverachtige werking van haar geest, sloeg Maria de hand aan het voorhoofd, en trachtte zich te herinneren, wat zij in haar sluimering gezien had; maar alles was zoo verward, dat zij er geen geheel uit kon maken. Zij hoorde niet, dat Frank haar verzocht te naderen, en zelfs toen zij eindelijk zijn stem vernam, die nu luider en ongerust haar toeriep: „O, kom toch, de koude zal u ziek maken, en wij moeten nog een langen weg afleggen,” bleef zij staan, en leunde, geschokt naar ziel en lichaam, tegen den stam van een dorren eik; zij scheen zich, noch om den meer en meer opstekenden wind, noch om de duisternis van den nacht te bekommeren.

Toen naderde Frank, die doodelijk vermoeid, zelf met moeite te paard was

gestegen: hij hield naast haar stil, en zei aangedaan: „Maria, wij moeten van hier: sla uw mantel dicht, ik zal u opnemen.” Nu trad zij schielijk ter zijde en zijn hand gleed langs den mantel af; hij liet moedeloos den arm vallen, en vervolgde treurig: „Maria, heb ik u iets misdaan? Zeg het mij zonder verbloemen, niemand hoort ons hier dan Hij, voor wien niets verborgen is. — Zeg het mij” eindigde hij met nadruk en vastberaden. „Laat mij u verder geleiden, en ik zal mij zelf straffen voor mijn misdrijf; maar laat mij u geleiden.” Hij zag niet, hoe diep bewogen zij was, hoe haar hart gefolterd werd, en toen zij het stilzwijgen bleef bewaren, riep hij wanhopig: „Antwoord mij, Maria of.....” „Frank!” riep Maria op hetzelfde oogenblik, dat zijn hand zich aan het gevest van het zwaard klemde. „Laat los dat vreeselijk wapen! Wie zegt u, dat gij iets misdeedt? Dank ik niet mijn redding aan.....”

„Welnu Maria.....?” vroeg Frank verheugd, die reeds half gerustgesteld was, en zij vervolgde langzaam: „Ik ben ziek; het paard vermoeit mij, ik zal trachten te loopen; de beweging zal mij goed doen.”

„Loopen?” riep Frank ongeloovig. „Gij loopen, in den nacht, op de heide of in het zand, door struik en diepte, over hoogten en keisteenen? Neen, Maria, hoe kunt gij daaraan denken?” en hij liet zijn paard haar naderen.

Maria antwoordde niet, en hij zag niet, hoe zij haar handen angstig wrong, het onschuldige kind! Zij was, door al wat zij geleden had, door de koorts, die haar deed rillen, door de hersenbeelden, welke haar bestormd hadden, geheel besluiteloos. Zij voelde zelf, dat zij niet zou kunnen loopen; nu reeds beefden haar knieën; de jongeling, die haar met gevaar van zijn leven gered had, bad zoo treurig, zijn hulp niet te verstooten, die hij dacht dat haar niet welgevallig was, en toch schrok zij, toen hij naderde. Het was alsof zij haar bruidegom beleedigde met aan dat smeeken te voldoen; alsof zij eeuwig zijn liefde, zijn achting zou verliezen; zij hoorde, als het ware nog de voorzegging van het oude wijf op den kruisweg, en de duivelsche opmerking van Perrol; daarom riep zij treurig en sidderend, toen hij de hand op haar legde: „Neen, Frank, ik blijf — ik zal loopen, o laat mij.....”

Maar terwijl hij behoedzaam zijn handen om haar slanke gestalte sloot, riep hij met edele geestdrift: „Bruid van Jan van Schaffelaar, in naam van uw moeder, Maria moet ik ongehoorzaam zijn!” Hij hielp haar op het paard, liet het den vrijen teugel, en sprak luid over zijn vriend en haar ouders. Onder het spreken had hij geen gevaar te duchten van zijn hart; zij neigde, zonder te antwoorden het oor naar zijn woorden; het deed haar goed, over alles wat zij vereerde en liefhad, door haar vriend, door haar redder te hooren spreken; het stelde haar beklemde borst gerust en zij vergat, dat zij zich weer in de armen van den jongen ruiter bevond.

Tot nu toe hadden zich slechts af en toe eenige boomen naast den weg opgedaan, zelfs wel eens een groep opgaand geboomte en kreupelhout; maar nu vertoonde zich een bosch voor hen, toen zij zich boven een hoogte bevonden. De hoge kruinen vormden een donker gordijn, dat tegen de lucht uitkwam; doch de nacht liet hun niet toe, te beoordeelen, of het geboomte zich aan weerszijden diep in de heide uitstreekte, dan of het zich spoedig daarin ver-

loor. De wind, die door de bladerlooze takken blies, bewoog ze, en speelde door de naakte kruinen, die over het verlies van den rijken dos der schoone bladeren scheen te zuchten; en deze muziek der natuur klonk zacht, maar droevig, in den nacht op de eenzame heide. Hetzij toeval, of om de steilte der hoogte te verminderen, het spoor, dat, misschien vóór honderden jaren, door den eersten wagen, die de heide overtrok, was ontstaan, liep in een gebogen lijn naar beneden, waar de groeiing onmerkbaar begon te worden, stonden de eerste boomen. Het paard voelde, dat de krachtige hand van zijn berijder hem herinnerde voorzichtig te zijn; het volgde daarom snel en vast de kronkeling van den weg, en had nog den draf niet hernomen, toen het de eerste struiken en boomen voorbij reed. Maar plotseling liet Frank een uitroep hooren, die schrik en teleurstelling verried. Hij stuitte het steigerend paard, door een geweldigen ruk aan den toom, in zijn vaart en deed het, als een slagboom op zijn spil, op zijn achterpooten omdraaien. De boomen, die over dit gedeelte van den weg bijna een volslagen duisternis verspreidden, en de kronkeling van het spoor, hadden hem herinnerd vroeger een ruiter te zien, die hem tegemoet kwam. Uit eigen beweging reeds hielden de paarden hun vaart in; indien zij niet beter uitgekeken hadden dan hun berijders, zouden zij waarschijnlijk tegen elkander aangereden, en zich den kop en de borst verbrijzeld hebben, want ook de ruiter, die uit het bosch kwam, scheen veel van den galop te houden. Hij hield ook zijn paard in, en gaf zijn verwondering door een uitroep te kennen, welke achter hem een weerklank scheen te vinden, die zich vermengde met het klinken van wapenrustingen en het onrustig snuiven van paarden. Bliksemsnel overdacht Frank, wat hem te doen stond, wat hij te hopen, wat hij te vreezen had. Vooruit te gaan was onmogelijk, voordat hij de mannen herkende, die vóór hem op den weg waren, want hij vermoedde, dat er meer waren, hoewel hij er maar één gezien had. Maar zou het niet te laat zijn, als hij wist of het vrienden of vijanden waren? Terugkeeren, en waarheen? Zou er niemand onder hen zijn, die beter bereden was dan hij? En zijn paard had immers hem en Maria te dragen? Kon hij zelfs hoop hebben de hoogte te bereiken, die hij was afgereden, voordat zij hem inhaalden? Daarom koos hij een middenweg, liet zijn paard, dat op de achterpooten steigerde, en dwars over den weg stond, den vrijen teugel en rende linksaf door de heide langs den zoom van het bosch. Dit alles was zoo snel geschied, dat de ruiter, die Frank tegemoet gereden was, alleen den tijd gehad had te bemerken, dat iemand voor hem op den weg teruggesprongen en bijna op hetzelfde oogenblik verdwenen was. Maria had niets gezien; de mantel bedekte gedeeltelijk haar gelaat, en zij luisterde naar het geritsel der takken, terwijl zij nadacht over wat Frank haar van haar vader verteld had. Wel schrok zij, toen zij het paard voelde steigeren, alsof het zich van den last dien het drukte, wilde ontdoen, en zij dacht, dat Frank ontstemd was over die weerspannigheid; maar toen zij met verbazende snelheid den weg verlieten, voelde zij, dat er iets bijzonders gebeurd was; doch zij zweeg. Frank, die voelde, welke plicht hem op de schouders rustte, die het meisje dat hij beminde, redden moest, had verwacht dat de nacht met zijn sluier hem aan het oog en de vervolging van den onbekenden ruiter zou ont-

trekken; daarom hield hij een oogenblik stil en luisterde, met het plan om zich stapvoets, terzijde af, in het open veld verder te verwijderen. Het vertrappen der struiken en heesters, het doffe geluid van de hoeven van zijn paard op de heide, of het kletteren van de ijzers op de keisteenen, konden dan niet verraden, waar hij zich bevond, indien men hem al vervolgde. Maar spoedig liet hij zijn paard weer in vollen ren vooruitsnellen, terwijl een zucht en daarna een gesmoorden uitroep van woede aan zijn borst ontglipte. Terwijl hij langs den zoom van het bosch, of tusschen de verst vooruitstaande boomen doorreed, met gevaar, dat zijn paard over de wortels en de heesters zou struikelen, of dat het hoofd van Maria zou worden verpletterd tegen de stammen, waarlangs zij heenschoren, zei hij snel: „Maria, het ongeluk vervolgt mij; het zou hard zijn u nu nog te moeten verliezen; hoort gij niet, dat wij vervolgd worden? Vruchteloos had ik gehoopt hem van het spoor te leiden; hij komt steeds dichterbij, en is niet alleen; ik hoor het wrijven van de ijzeren rustingen; ik ken het ritselen van de speren in de takken, ik ken immers het dansen van de stalen klingen in de ijzeren scheeden. — „Op, op, Van Schaffelaar! Op ruiters!” riep hij half-luid, „verdedigt de bruid van uw aanvoerder. — Helaas, ik bazel; het is om razend te worden; zij hooren mij niet; wij zijn geheel alleen, Maria,” eindigde hij treurig.

„Maar Frank, vertrouw op God!” riep zij bewogen; en het scheen, dat zijn klagen haar sterker trof dan de vrees voor het gevaar. „Indien het eens...” „Uw bruidegom zou zijn, niet waar, Maria?” zei Frank ongeloovig en bitter. „Helaas, ken ik dan Moor en den witten vederbos niet meer? Ken ik niet elk van zijn wapenrustingen, die ik zoo dikwijls heb gepolijst? Zijn zij zwart als de ziel van den satan, van dien Perrol? — Neen, Maria, buiten Moor heeft hij geen paard op stal, dat mijn hengst zou kunnen inhalen, als ik u redden moest. Zoudt gij alleen zonder mij het paard kunnen besturen, Maria?” vroeg hij snel. Maar toen zij zweeg, riep hij wanhopig: „O neen, ik weet het, dat kan niet; anders zoudt gij u wel redden, terwijl ik... Vooruit, harder!” riep hij, en zette zijn paard met zijn hielen aan. Toen vervolgde hij: „Maria, gij zult mij moeten verlaten; ik zal u neerzetten, verberg u in het diepste van het bosch, terwijl ik hen er van verwijder; ik zal hen ver, heel ver met mij nemen; wikkel u goed in den mantel, want het is koud, Maria. Tracht dan nog dadelijk den weg terug te vinden, of wacht, totdat de dag aanbreekt, en verwijder u dan. De hemel behoede u, en doe u brave menschen vinden...!”

„U verlaten, Frank!” riep zij; „ik hier alleen blijven, terwijl men u vervolgt! Mijn God, ik hoor...”

„Vooruit, paard!” schreeuwde Frank wild, en vroeg toen treurig en geroerd: „Welnu, Maria...”

„Wat zal er van u worden, Frank, als zij u inhalen? O, bedenk...” riep zij jammerend, terwijl het paard snuivend langs en tusschen de boomen doorsnelde, alsof het door verscheurend gedierte gejaagd werd, en het kraken van de takken en springen van de steenen achter hen, de nabijheid van hun vervolgers te kennen gaven.

Frank had het hoofd omgewend, maar keek nu weer naar zijn paard, naar Maria

en naar de stammen van de boomen, waarlangs hij rende, en viel haar in de rede: „Van mij?” riep hij somber. „Wat er van mij worden zal? Maar als zij het spoor bijster zijn, keer ik terug, en kom u afhalen, Maria,” eindigde hij lachend.

Zij kon de doodelijke bleekheid van zijn gelaat niet zien; zij zag het angstzweet niet, dat om harentwille van zijn voorhoofd druppelde; maar zij verstond wat hij trachtte te verbergen.

„Neen, Frank!” riep zij, „gij kunt mijn hart niet bedriegen, het zou uw dood zijn. O, neen, dat kan niet, de Hemel zal ons tezamen redden, gij misleidt mij.” „Dwaasheid!” riep hij wild lachend. „Vooruit, paard! Jaag, voor den duivel! Op! Hij haalt ons in. Maria, zijt gij een kind geworden? Wat weet gij ervan? Gij zijt de bruid van Jan van Schaffelaar; o, zoo gij mij behoort! Maar gij behoort hem, uzelf niet. Laat mij los, dat ik u kan neerzetten, Maria! In Gods naam, neem die hand van mijn wambuis af!”

„Gij hebt mij gered!” riep zij geestdriftig, en klemde zich aan hem vast. Haar eenige vrees scheen te zijn, zonder hem in het bosch, gedurende den nacht, te moeten rondzwerven en hem te verliezen; het was alsof zij vergeten had, dat de ruiter haar tegen haar wil op zijn paard had geplaatst. „Indien gij sterft, is het voor mij; het is mijn plicht u de oogen te sluiten, te bidden aan uw zijde; zijt gij niet zijn vriend? Zal hij er mij niet te meer om liefhebben, Frank? Hebt gij uw Ada vergeten? Denk alleen om uw leven!”

„O, spreek mij niet van haar; wat lach ik om mijn leven!” riep Frank, die in dit oogenblik inzag, dat het langer vluchten onmogelijk was, en alleen kon dienen om de laatste krachten van zijn paard te verspillen, en dat wilde hij niet. Hij bevond zich nu buiten het geboomte; aan zijn rechterzijde was veel kreupelhout tusschen het opgaande hout; dáár tusschendoor kon zij gemakkelijk ontsnappen; het zou haar voor vervolging beveiligen. Hij liet zijn paard aan zich zelf over, terwijl afgebroken uitroepen van woede, smart en vertwijfeling aan zijn borst ontsnapten; hij knarsetandde van wraakzucht; toen vatte hij haar arm aan, en scheurde haar van zich los.

„Indien gij u van mij verwijdert, Frank!” riep zij smartelijk, maar vastberaden, „zult gij toch alleen den dood niet vinden, want ik geef mij aan hem over. Maar red u! Nog is het mogelijk; de wil des Hemels geschiede dan met mij! Wie zegt u...”

„En uw bruidegom?” vroeg hij verwijtend; maar toen zij zweeg, en er geen tijd meer te verliezen was, riep hij aangedaan: „Wat maakt u nu zoo eigenzinnig, Maria! Gij, anders zoo gehoorzaam? Helaas... maar het zij zoo, en wilt gij, dat ik u zegen, als ik sterf, vlucht dan als gij mij ziet vallen, groet Van Schaffelaar, en vergeef mij, dat ik niet meer voor u gedaan heb; vaarwel, Maria...” Bij deze woorden kuste hij haar en haalde den teugel aan, waarna het vermoeide ros, dat naar adem hijgde, dadelijk luisterde, en wilde haar neerzetten; maar zij klemde zich aan zijn arm vats en weende. Hierop zei hij droevig: „Bid voor mij, vaarwel, vaarwel voor eeuwig, Maria!” en stiet haar van zich af, zoodat zij tusschen het kreupelhout viel.

Toen drukte hij zijn muts vast op zijn hoofd, wierp nog een blik, die liefde en

smart uitdrukte, naar de plaats, waar hij haar van zich afgeworpen had, vatte snel den teugel, wendde zijn paard om, klemde de vuist om het gevest van het lange zwaard, dat de jonkvrouw hem gegeven had, en mompelde: „Ha, Walson! Ik zal dezen nacht ook vechten!” en riep woest en somber, terwijl hij zich van het kreupelhout verwijderde en zich voor zijn vervolger plaatste, die hem nu bereikte: „Sta!” Het geluid van zijn stem klonk over het veld: dat enkele woord klonk als de bloedademende kreet van den roover, dien men met zijn buit achterhaalt, als die van het wild gedierte, dat men zijn jongen zoekt te ontroofen, en dat ter verdediging met opengesperden muil en uitgestoken nagels aansnelt: het klonk als een doodvonnis. Ook de ruiter hield stil, toen de man, dien hij vervolgde, plotseling vóór hem sprong, en hij het zwaard, dat dreigend uitgestrekt was, gewaar werd. Hij trok nu eveneens zijn zwaard, dat aan zijn zijde hing, uit de scheede, en voordat Frank zijn stem nog eens liet hooren, of zijn paard vooruit liet gaan, riep hij snel en dreigend: „Werp weg dat wapen. kerel! Geef u over! Wat droegt gij op uw paard?”

„God, ik dank u!” mompelde Frank, terwijl hij zijn arm liet zakken; maar hij eindigde treurig, en liet het hoofd op de borst hangen; „O, nu reeds...?”

De mannen die den ruiter volgden, en die Frank nog niet gezien had, hielden nu achter dezen stil. Het snuiven der paarden en het geritsel der wapenen, verrieden hun tegenwoordigheid meer dan het zwakke licht dat op hen viel; want men zag maar flauw hun hooge, zwarte en dreigende gestalten, die zich achter hun meester bewogen. Ook de ruiter stond gereed zijn paard de sporen te geven en zonder verdere woordenwisseling den kerel te naderen, die hem zoo woest had bevolen stil te staan; maar nauwelijks had het laatste woord uitgesproken, of een krachtig gerucht in het lage hout aan zijn rechterzijde hield hem nog terug; hij hoorde een uitroep, die verloren ging in den klank van zijn eigen stem, en hij zag iemand, die een mantel scheen af te werpen en op hem toesnelde. Zonder zich te bezinnen, lichtte de ruiter het zwaard op, en bood den man, die hem van terzijde scheen te willen aanvallen, er de scherpe punt van aan. Tegelijkertijd gaf een knaap, die zich achter hem bevond, zijn paard de sporen, en velde de speer, om zijn meester van dezen verraderlijken aanvaller te bevrijden; maar op hetzelfde oogenblik ook, juist toen de stalen punt, die op het lange hout geklonken was, den vreemde, wiens aanval alleen den ruiter scheen te gelden, in de zijde zou hebben getroffen, viel Maria den hoed af. „Zijt gij het? O, zijt gij het, Van Schaffelaar?” riep een vrouwenstem. De knaap haalde, met de kracht van de wanhoop, den teugel naar zich toe; zijn paard richtte zich wild op zijn achterpooten; de noodlottige punt beschreef een boog door de lucht, en de knaap, die nog even sterk den teugel bleef aanhalen, viel achterover met paard en speer en wapenen op het veld.

Van Schaffelaar (want hij was het, die zijn vriend bijna tot razernij had doen overslaan), liet bliksemsnel het zwaard los, waarin zijn bruid zou zijn geloopen. Zij zag niet naar den knaap, noch naar het dreigend lemmer; haar oog zocht alleen Van Schaffelaar; en toen het gladde staal verdwenen was, dat zij nu met haar voeten vertrad, viel zij bijna, door vreugde overmand, tegen zijn paard aan, en stak de handen naar hem uit.

„Maria!” riep Van Schaffelaar verheugd en teeder, „Maria, heb ik u dan weer? Zijt gij het wel, mijn bruid, die ik hier moet vinden, die ik zonder Gods bestuur zou hebben vermoord?” Hij had zich naar haar voorovergebogen; de dappere edelman, de held van Eemnes, hief haar in zijn armen op, en kuste haar; hij stak de hand, die den ijzeren handschoen afschudde, in de blonde lokken van zijn bruid, die in den wind golfden, vestigde zijn oog vol liefde op de gelaats-trekken van het beminde meisje, dat hij in zijn armen gekneld hield, en kuste haar nog eens; de overwinning, het gevecht, Perrol, alles was vergeten: hij dacht om niets dan om Maria.

Het gemoed van het meisje was te vol om te antwoorden op de betuigingen van zijn geluk, van zijn liefde; de plotselinge overgang van de wanhoop tot vreugde hield haar mond gesloten; zij wist zelfs niet, aan welk gevaar zij nu nog op het laatste oogenblik ontkomen was. Helaas, indien de speer van den al te trouwen knaap haar in het schoone lichaam was gedrongen, of het zwaard van haar bruidegom haar zachte borst doorboord had, zou er een tafereel van wanhoop en vertwijfeling geheerscht hebben, dat zelfs den ruwen krijgslieden de haren te berge zou hebben doen rijzen. De armen van Van Schaffelaar, die haar omvatten en zacht drukten, veroorzaakten haar de onrust niet van de omarming van Frank; zij voelde zich zoo gelukkig aan zijn borst; zij sloeg zelfs de armen om zijn hals, en luisterde naar de uitroepen van liefde en teederheid, die aan zijn mond ontsnapten, zij kuste zelfs den bruidegom, dien zij had weergevonden. O, zij voelde het, zij beminde hem; hij had voor eeuwig haar liefde; hij was de echtgenoot, dien God en haar ouders haar hadden gegeven, en toch, toen wat zij gedroomd, wat haar voor den geest gespeeld had, haar in de gedachten schoot, klemde zij zich dichter aan hem vast, als zocht zij in zijn armen een schuilplaats voor dreigend gevaar.

„Wat vreest gij, Maria-lief?” vroeg hij teeder fluisterend, toen zij haar gelaat tegen zijn borst verborg, en hij haar hals voelde sidderen; maar voordat hij antwoordde, riep hij snel: „Op, mannen! Vat hem aan, grijpt hem, maar spaart zijn leven.” Nu eerst viel zijn oog weer op den man, die tegenover hem stond; hij voelde, wat Maria deed sidderen; hij verwenschte zijn onvoorzichtigheid, die haar aan de slagen van den kerel blootstelde; want hij had immers zijn zwaard niet om haar te beschermen en de woeste roover scheen op de prooi te loeren, die hij niet wilde verlaten, hoewel hij haar had verloren.

Maar toen Maria riep: „Het is Frank, Jan!” klonk het donderend: „Staat mannen!” over het veld, juist toen de mannen van wapenen hun paarden de sporen in de zijden drukten; en Frank, die eerst door de stem van zijn vriend zijn bewustzijn scheen te hebben herkrege, stak zijn zwaard op en naderde.

„Mijn God, zijt gij het, Frank?” riep Van Schaffelaar verwonderd, doch met een stem die blijdschap verried: „een nieuwe gunst, waarvoor ik den Hemel danken moet; maar uw hand is ijskoud?”

„Ik heb vergeten mijn handschoenen aan te doen,” antwoordde Frank langzaam, en toen zijn vriend vervolgde: „Maar uw hand beeft, Frank,” gaf de jonge ruiter snel ten antwoord: „Gij bedriegt u, Van Schaffelaar, zoo zij gebeefd heeft, nu ten minste niet meer.”

„Het zal de mijne misschien zijn,” zei Van Schaffelaar dankbaar. „O, zou ik hebben kunnen denken, dat ik dezen nacht nog van geluk zou sidderen? God zij gedankt, dat gij beiden leeft. Gij zijt het, Frank, die mij haar teruggeeft; maar waarom niet gesproken? Herkendet gij mij niet?”

„Neen,” riep Frank, „hoe kon ik u hier verwachten? Nog herken ik uw paard en uw wapenrusting niet. Gelukkig, dat ik uw stem herkende, anders had ik mij op u geworpen, en dit zwaard zou mijn weldoener, in plaats van Walson, voor wien ik u hield, getroffen hebben, indien gij mij niet van het paard gehouwen hadt.”

„En ik, die u vervolgde,” zei Van Schaffelaar; „en toch ben ik blij, dat ik het gedaan heb. Mijn hart zei mij, dat ik het doen moest, toen gij voor mijn oog verdweent, zonder dat ik kan zien, wat gij op uw paard hadt. O, Frank, ik ben u zooveel verplicht, gij veroverdet mijn bruid, terwijl wij Eemnes innamen. Vrees niets, Maria. Ik leef immers en ben bij u,” eindigde hij zacht.

„Eemnes...,” herhaalde Frank somber. „Het lossen van de bussen en het zwijgen van het vuur voorspelde het mij; zonder mij heeft men dus gestreden; de Schaffelaars hebben hun speren geveld, en ik was niet bij u!”

„En deedt gij niet meer voor mij dan zij allen?” riep Van Schaffelaar verwijtend. „Frank, Frank, ziet gij niet, dat ik Maria aan mijn borst mag drukken en haar armen mij omkneld houden?” Hierop kuste hij haar, en drukte Frank de hand.

„Ik beklaag mij niet, dat ik haar gered heb,” riep Frank vurig. „Neen, mijn vriend, u en Maria gelukkig te maken is mij alles waard! Maar mag ik als ruiter niet naar het krijgsgewoel verlangen...? Doch zult gij er niet op bedacht zijn, om hier vandaan te gaan? Uw bruid heeft rust noodig, en wij zijn nog ver van de plaats, waar gij haar zeker heen wilt brengen,” eindigde hij langzaam.

* * *

Spoedig nadat hij den aanvoerder der Schaffelaars verlaten had, die met de moeilijke, maar blijde taak belast was, zijn bruid in den nacht over de heide in veiligheid te brengen, en vóór zich op het paard te houden, totdat hij in de gelegenheid was, een voertuig voor haar te huren of te vorderen, verminderde Frank de snelheid van zijn paard; het onstuimige gevoel, dat hem beheerscht had, maakte plaats voor een zachte, maar droevige aandoening. Hij dacht na over alles wat er met hem gebeurd was; nu en dan was het, alsof Maria, die hem ontnomen was, nog aan zijn borst rustte. Een ander drukte haar nu in zijn armen; maar het was zijn vriend, en hij verheugde zich in diens geluk, hoewel het hem een zucht kostte. Zonder het te weten, herhaalde hij den naam van het meisje, dat hij beminde; de uitroepen van liefde, die ondanks hemzelf aan zijn mond ontsnapten, werden door den wind over de heide weggevoerd.

Juist toen hij het dorp Vuurst naderde, zonder dat hij bemerkte had, dat het laatste gedeelte van den weg nu door laag land liep, en de heide hem verlaten had; of zonder dat hij acht gegeven had op den rooden gloed, die zich vóór

hem uit vertoonde en de lucht vuurrood verfde, werd hij in de droomerijen, waarin hij verdiept was, gestoord door het stilstaan van zijn paard, en toen hij opzag, werd hij gewaar, dat iemand, die midden op den weg stond, het bij den teugel gevat had. Op hetzelfde oogenblik klonk het zwaard, dat hij greep, en toornig riep hij: „Los!” maar ook voelde hij terzelfder tijd een hond, die blaffend tegen hem opsprong, en de stem van Ralph riep hem toe: „Laat uw zwaard maar hangen, zorgeloze knaap!”

„Ha, zijt gij het, vader,” zei Frank verheugd, terwijl hij van het paard sprong. De oude man drukte hem aan zijn borst; hij scheen zoo blij, hem terug te vinden, dat hij in het eerst niet spreken kon; toen zei hij eindelijk, vriendelijk bestraffend: „Durft gij mij nog wel vader noemen, ondankbare jongen? Was het nog niet genoeg, dat ik u dezen morgen van den dood gered heb; waar komt gij vandaan? Spreek! Ik laat u niet meer uw dwaze wegen gaan.”

„Ik ga naar het leger, vader Ralph,” zei Frank treurig.

„God zij gedankt!” riep Ralph. „Eindelijk hoor ik u verstandig spreken; ik was zoo bevreesd, dat gij weer naar Eemnes waart gegaan; maar te Soest werd ik, gewaar...”

„Dat ik haar gevolgd ben, nietwaar?” zei Frank vurig. „Maar men heeft u niet gezegd, vader, dat ik Maria gered heb, dat mijn vriend, dat haar bruidgom mij zijn geluk verplicht is.”

„Neen, Frank, van u hoor ik dit het eerst,” hernam Ralph ernstig, „en ik beklag u; helaas, ongelukkige, was uw leed niet reeds groot genoeg? Maar zeg mij eens, juicht gij over hun geluk? Geldt die uitroep het welzijn van uw vriend, of juicht gij over de gunsten der liefde, welke gij uw weldoener ontroofd hebt? Een oogenblik geluk voor een eeuwigheid van berouw! De bruid van uw aanvoerder...”

„Is mij heilig geweest,” riep Frank. „O, vrees niet, Ralph, dat zij mij zal beminnen; een oogenblik dacht ik, dat een zachter gevoel haar bij mij deed blijven; maar het was de vrees, en zij snelde in zijn armen, zij bemint hem alleen,” eindigde hij droevig. „Hij alleen is ook haar liefde waardig.”

Kort daarna vervolgde hij zijn tocht naar Hilversum met den ouden schaapherder, die op een boomtak steunend, naast hem ging; het paard dat hij bij den teugel hield, stapte achter hem; Wolf liep achter zijn meester, en men hoorde Frank, die uitriep: „Wie het mij gezegd heeft, Ralph? Dezelfde oude vrouw, die ik eens op de heide aantrof, zei mij, dat Perrol haar naar het huis Oosterweerd had laten brengen.”

„Dus de heks van de Hunnen-schans?” zei Ralph.

* * *

V.

WESTBROEK.

*Daar ligt hij, die nog korts, vermetel,
Zich waande aan Jupiter gelijk!
Hij ligt gebliksemd van zijn zetel,
Stuiptrekkend, worstelend in 't slijk.*
J. F. HELMERS.

De verslagenheid, die in Utrecht heerschte, toen het innemen van Eemnes bekend raakte, is niet te beschrijven. Deze voorpost van het Sticht, dien men als onneembaar geschouwd had, was bezwiken. De verbinding met Amersfoort werd verbroken, want de volgende dagen werden Baarn en Soest door den vijand, stout door de bepaalde overwinning, plat gebrand, en de mannen van den ridder Petit Salazar deden strooptochten, tot vóór de poorten van Utrecht. De burggraaf van Montfoort trachtte vergeefs de krachten van zijn vrienden en partijgenooten te vereenigen, om zich, in de hoop op een goeden uitslag, tegen den vijand te keeren; de bemoeiingen van den bisschop hadden zijn invloed verzwakt; er was een partij, die naar een anderen aanvoerder omzag, wien zij aan de burgerij, als geschikter dan de burggraaf, voor zulk een post aanwezen. De schuld van de verovering van Eemnes door den stadhouder, werd aan ridder van Montfoort geweten; velen die zich zijn vrienden genoemd hadden, en vroeger zijn lof, met de gevulde schaal in de hand, hadden uitgeschreeuwd, verzetten zich nu tegen zijn plannen, ten beste van het algemeen ontworpen, en de ondankbare burgerij vergat, dat zij onder zijn aanvoering bij de Vaart de overwinning bevochten had.

Op den heiligen Kerstavond deed jonkheer Engelbert, broeder van Jan, hertog van Kleef, zijn intocht in de stad. Het volk stroomde hem tegemoet, en ontving hem met blij gejuich, onder het luiden der klokken, terwijl de lichten op de torens brandden.

Hij nam zijn intrek in het Bisschopshof; de zaal, waar de overwinning bij het blokhuis met den beker in de hand gevierd was, was weer gereedgemaakt om den aanzienlijken stoet te ontvangen, en ieder verdrong zich hier om den jongeling, die Utrecht redden moest, en zoo spoedig mogelijk als voogd en beschermheer zou worden gehuldigd. Met edelen zwier en blij gelaat ontving hij de dienstaanbiedingen der aanwezigen, en voelde de zwaarte van den last nog niet, dien hij, onbezonnen, op zijn jeugdige schouders genomen had.

Zij, die weleer hier bij den burggraaf te gast waren geweest, waren allen tegenwoordig. Eén echter ontbrak: het was de te vroeg gevallen Coene van Baerbergh. Wellicht was er maar één man in de zaal, die zich hem herinnerde; misschien was het zijn dood, die voor een oogenblik een genoegelijken grimlach op het sombere gelaat van Perrol deed verschijnen, toen hij den drempel overschreed. Wat deze man gevoeld en geuit had, toen hij het onschuldige slachtoffer van zijn gruwelijke wraak en praalzucht niet gevonden had, laat zich genoeg gissen. De listige Froccard, die terstond inzag, dat Frank, hoe wist hij echter niet, haar bij haar vlucht geholpen had, beriep zich sidderend op zijn onschuld; ja, het stelde hem gerust, toen de ruiters, door hem afgezonden, onverrichterzake terugkeerden; indien Perrol gewaar geworden was, dat de ruiter, die hem had willen vermoorden, losgelaten was, dan zou zijn woede niets meer ontzien hebben. De woorden van Froccard vonden weinig geloof; de verzekering echter van Vidal, dat deze niet alléén bij Maria geweest was, dwong hem te gelooven, dat de ellendeling ditmaal de waarheid zei. Toen daalde de storm op het hoofd van heer Loef neer, die, hierop voorbereid, met bedaardheid en in zachte bewoordingen zijn beschuldigingen weerlegde, terwijl Reynoud op last van zijn vader het stilzwijgen bewaarde. Teleurgesteld en bedrogen, stond Perrol in twijfel wat te doen, en zijn hand naderde meermalen de greep van zijn zwaard. O, had hij slechts kunnen nagaan, of zijn ruiter en knaap, of heer Loef en de zijnen hem verraden hadden, dan zou nog dien eigen nacht zijn moordlust in het huis Oosterweerd gewoed hebben; maar hij wist niet, op wien zijn vloek te laden. Hoewel hij de man niet was, om iemand te ontzien, die hem beleedigd had, was hij toch te voorzichtig, om zijn wraak op te offeren; en Reynoud huiverde, toen hij hem lachend aan zijn vader vergeving hoorde verzoeken voor zijn te driftige bewoordingen, en hem hoorde zweren, dat hij den man wel ontdekken zou, die hem het meisje had ontroofd, en zich op hem zou wreken, al was het over honderd jaar.

* * *

De dag die op de komst van jonkheer Engelbert volgde, was door alle geloovigen plechtig gevierd: het was een dubbel heilige dag geweest voor ieder, die de terugkomst van den verdreven herder van het bisdom niet wenschte, en alles liet zich aanzien, dat de kerkdienst op den tweeden feestdag, die tevens aan den heiligen martelaar Stephanus gewijd was, niet minder prettig zou verricht worden. Maar toen de klokken van de bedehuizen het volk naar het altaar riepen, veranderde plotseling het plechtige gebom der klokken in een noodgelui, en de angstkreet ging van mond tot mond: „De vijand, de vijand! Westbroek staat in brand!” De eerste ingeving deed de burgers naar de muren en torens snellen, maar weldra wapende men zich. Men had de inneming van Eemnes vergeten; zij, die er door den vijand waren gevonden, leefden niet meer; de burgers herinnerden zich slechts hun overwinning aan de Vaart; de bekkens werden geslagen, de banieren en wimpels ontrold; en zonder iets anders te raadplegen dan hun moed, snelden zij buiten hun wallen. Ieder

vreesde te laat te komen, en daardoor de schande op zich te laden om alleen achter te blijven, zonder deel te hebben aan de overwinning. Wat de onvoorzichtige burgerij slechts voor de brandstichtingen van een stroopende bende aangezien had, was helaas een met overleg beraamd plan. Ook in het leger was de tijding van de komst van den nieuwen beschermheer aangekomen, en de ridder Petit Salazar had besloten van de afwezigheid van den Stadhouder gebruik te maken, „om”, zooals hij zei: „den Klevenaar het Kerstfeest te helpen vieren.”

Het plunderen en in brand steken van het dorp Westbroek en de kerk was het voorspel; het uit hun hinderlaag te voorschijn springende krijgsvolk was de verrassing, en de ontknooping bestond in den aanval van alle zijden op de onvoorzichtigen, die zich roekeloos gewaagd hadden. Het droevig spel werd volkomen uitgevoerd volgens de berekeningen van den loozen krijgsman.

De aanvoerder der Zwarte Bende, die in het eerst ook gedacht had, dat het weer een der gewone strooptochten van de Oostenrijkers en bisschoppelijken was, had, toen hij nadere berichten ontving, aan zijn rijzige ruiters bevel gegeven om op te zitten. Geen van zijn mannen was zonder verlof den naar buiten snellenden drom gevolgd: de strenge krijgstucht, waaronder zij stonden, had hen teruggehouden. Perrol liet zijn ruiters, die te voet gingen, en de nieuw aangeworven mannen achter, en verliet met het overige deel van zijn bende de stad, met de heimelijke hoop, dat Van Schaffelaar bij het leger zou zijn.

Van alle zijden kwamen hem weldra de vluchtenden tegemoet, en gaven hem op zijn barsche vragen geen of kort antwoord; doch toen hij den St. Anthoniedijk was opgereden, liet hij er van tijd tot tijd een door zijn ruiters staande houden, om te vernemen, wat hij weten wilde; maar geen hunner antwoorden voldeed aan zijn verlangen, en toch ging hij nog verder. De Zwarte Bende vormde als het ware een ijzeren gordijn, waarachter de vluchtenden zich konden verbergen; dáár, waar Perrol stond, had de vlucht, maar ook de vervolging een einde. Hij, die de Zwarte Ruiters bereikte, was gered; want de vijand oordeelde het voorzichtiger om niet verder te gaan.

Perrol stond iets meer vooruit dan Vidal, en met den rug naar zijn mannen van wapenen en den dijk gekeerd; zijn paard bewoog moedig den kop bij elk schot, dat er viel, terwijl zijn meester in somber nadenken verdiept was. Honderden burgers en krijgslieden lagen over het gladde ijsveld en op de wegen, gedood en uitgeplunderd, terwijl het laatste hoopje een wanhopigen tegenstand bood, in de hoop zich er door te slaan; één woord slechts, en zijn ruiters openden hun den vrijen aftocht, maar dit tafereel van moord en ellende had geen invloed op zijn hart, dat alleen naar wraak dorstte. De vlammen, die zich in de verte bij tusschenpoozen in het smeulende dorp verhieven, deden hem alleen denken aan de felle vorst, die zijn voeten in den stijgbeugel deed verstijven. Hij beloofde zich wel den braven Hoogduitschers, die het kerkhof hadden ingenomen, en den ridder Petit Salazar, die zijn kwartier had aangevallen, dit duur betaald te zetten, maar de wraak moest snel en volkomen wezen; evenals bij Eemnes, moest er, op zijn hoogst genomen, één ontsnappen, om hun aller dood aan te zeggen. Maar bedroog zich zijn oog niet? Naderde daar

niet met lossen teugel een ruiter? Kende hij dien wapenrok, dien vederbos niet? Neen, hij bedroog zich niet; dat was er een van de bende van Van Schaffelaar, en de hoop herleefde in zijn hart. De ruiter rende, zonder naar vriend of vijand te zien, naar zijn zijde; een oogenblik verdween hij in het gewoel der strijdenden, in den damp van het buskruit. Doch daar ziet hij hem weer; hij behoort tot de Schaffelaars; hij draagt hun gladgeschuurde wapenrusting; hij komt dicht bij; maar nu houdt hij zijn paard staande, en schijnt adem te halen; zijn oog loopt onverschrokken langs de rij Zwarte Ruiters. Nu vestigt zich zijn blik op den aanvoerder, die als een standbeeld blijft staan, daar hij hem niet kan herkennen, hoewel zijn helm open is, en vloekt, omdat hij de hooge en edele gestalte van Van Schaffelaar niet terugvindt. De ruiter richt zich in den zadel op, en schreeuwt met woeste vreugde: „Perrol met de Roode Hand!” want hij had den man gevonden, dien hij zocht.

De aanvoerder bewoog zich niet, hoewel zijn wapenrusting trilde, en zijn paard, dat hij met zijn knieën drukte, beefde; hij las de wraakzucht en de vreugde in de fonkelende oogen van den man, die dezen naam genoemd had. O, was het Van Schaffelaar geweest, zijn stem zou hem met dezelfde uitdrukking van vreugde den een of anderen scheldnaam hebben toegeschreeuwd; nu echter riep hij somber: „Ha, sluipmoordenaar, zijt gij daar? Komt gij mij den handschoen aanbieden van den heer Van Schaffelaar, of zendt de ellendige lafaard u hier om mij te vermoorden?” en hij lachte verachtelijk.

Frank, want hij was het, liet een uitroep van verontwaardiging hooren, terwijl Perrol zich bedacht, of hij hem door zijn ruiters onder den voet zou doen schieten; maar Frank liet hem den tijd niet, en antwoordde luid: „Indien Van Schaffelaar niet ver van hier was, zou hij zelf gekomen zijn, om den moordenaar en maagdenroover ter aarde te werpen; hef de Roode Hand op, bij St. Maarten, want ik dring op u in.” Na deze woorden sloot hij zijn helm, trok zijn zwaard, en gaf zijn paard de sporen.

Perrol sloot zijn helm niet, maar hij vergenoegde zich zijn zwaard te trekken, dat in zijn vuist geklemd, omlaagging en met de punt den grond raakte. Zijn ruiters, die zwijgend, maar vol aandacht gadesloegen wat er gebeurde, zagen niet de minste beweging in de gedaante of het paard van den aanvoerder; hij liet zijn schild op den rug hangen; alleen de roode pluim bewoog zich bijna onmerkbaar.

Frank naderde snel en wilde langs de rechterzijde van Perrol rijden; toen hij dicht bij hem was, hief hij met beide handen zijn zwaard hoog op. Nog stond Perrol onbeweeglijk, alsof de woorden van den ruiter hem versteend of zijn arm verlamd hadden, en een grimlach vol minachting vertoonde zich op zijn bruin gelaat. Een onrustige beweging liep door de rijen der Zwarte Ruiters heen en sommigen velden hun speren, doch toen het breede, lange zwaard op den zwarten helm zou neerdalen en reeds begon te zakken, lichtte Perrol bliksemsnel zijn staal op, en sloeg het zwaard van zijn vijand, dat reeds tot op twee voet afstands van zijn hoofd genaderd was, terug. De vonken sprongen uit de lemmers, die te sterk waren om te breken. Hoewel Perrol zijn zwaard slechts met één hand vasthield, draaide het wapen in de handen van den jongen ruiter; het

ontviel bijna aan zijn handen, die door de kracht van den slag bijna ontwricht werden. Een uitroep van smart ontsnapte aan de borst van den braven vriend van Van Schaffelaar; zijn paard, verschrikt door het flikkerende wapen, dat langs hem was gesneld, stond stil en hij hief, in den stijgbeugel opstaand, nog eens zijn lang zwaard op om Maria te wreken; maar toen het boven zijn hoofd verrees, daalde het wapen van zijn vijand, die zijn paard een weinig van plaats had doen veranderen, met kracht en vastheid neer; het drukte het lemmer van Frank omlaag, en trof toen met een slag, die als een hamer op een aambeeld klonk, den gesloten helm. De jongeling werd op den zadel neergedrukt; zijn zwaard ontviel aan zijn handen, en als wilde hij zijn paard niet verlaten, bleef hij nog een oogenblik onbeweeglijk zitten, en viel toen tusschen zijn paard en dat van zijn vijand in. Zijn wapenrusting rammelde, en de grond dreunde, toen hij er op neerkwam; het klonk alsof men een metalen standbeeld uit zijn nis neerwierp, en even onbeweeglijk als het ontzielde metaal, bleef hij roerloos liggen. Geen uitroep van smart of drift was aan zijn mond ontsnapt, toen de Roode Hand hem getroffen had; was hij dood, dan had zijn vijand hem niet den tijd gelaten, om met stervende lippen den naam van Maria voor de laatste maal uit te spreken.

Een grimlach vertoonde zich op het gelaat van Perrol. Hoewel hij den ruiter had neergeslagen, dien hij haatte, daar deze een vriend van Van Schaffelaar was, en hem aan den arm gewond had, voelde hij toch geen voldoening over deze overwinning, welke hij op den gemeenen jongen, want zoo beschouwde hij Frank, behaald had; de roekeloosheid, waarmede hij dezen had laten naderen, ontsproot alleen aan minachting en vertrouwen op eigen krachten. Maar het deed hem toch genoeg, dat hij eens had kunnen beproeven, of zijn hand hier in deze noordelijke landen haar kracht niet verloren had; tweemaal sloeg hij met de punt van zijn zwaard tegen den helm van Frank; maar toen deze zich niet verroerde, stak hij zijn wapen op. De ruiters, die een eindje vooruitgereden waren, dwongen nu hun paarden, om weer in de rij terug te keeren; weer verhieven zich de speren, en Perrol, die ontstemd omzag, riep toornig: „*Per moio!*” zijt gij uw leven zat, knapen, om u te durven verroeren zonder mijn bevel? Nog eens, en het zal voor het laatst zijn!”

Vidal was niet genaderd, toen de tegenpartij van zijn heer viel; maar deze riep hem, na zich een tijdlang bedacht te hebben, en gelastte hem Froccard te roepen. Een oogenblik daarna reed deze voor hem en boog.

„Gij verstaat genoeg van de heilkunde, dat gij mijn vijanden kunt verzorgen,” zei Perrol spottend: „zit af, en zie eens of er nog leven in is, of dat het een kreng is,” eindigde hij lachend.

Froccard voldeed aan zijn verlangen, opende den helm van Frank, rukte den handschoen van zijn rechterhand af, en antwoordde eindelijk: „Hij zal nog kunnen leven, om te voelen wat sterven is; maar dan moet men hem verzorgen, Messire!”

„Het is een werk van barmhartigheid,” zei Perrol lachend, die op het gelaat van Froccard een duivelschen grimlach bespeurde. „Bij mijnheer St. George, ik vreesde, dat mijn hand te zwaar geweest was; neem hem op, voer hem

stadwaarts; en roep hem in het leven terug; maar kies een andere poort dan de Waardpoort; daar is het nu te druk, en men zou hem kunnen herkennen; wacht zelfs tot het duister wordt. Gij zijt een goed meester om iemand te leeren sterven, zonder zelf een voorbeeld te geven; bedenk eens een nieuwe wijze, en gij zult goud hebben," eindigde hij zacht, terwijl hij boosaardig lachte.

„Gij zult tevreden zijn, Messire," hernam Froccard en boog; „ik zal veel geld ontvangen, indien ik beloond word, zooals ik het verdienen zal; gij zult veel genoeg smaken voor een weinig gouds, en hij....."

„Vertrek nu," viel Perrol hem in de rede en maakte een beweging met de hand, die verachting te kennen gaf. „Sleep hem weg, en laat mij alleen."

Froccard boog; de duivelsche lach verdween van zijn gelaat, en hij gehoorzaamde zonder een enkel woord te zeggen. Met behulp van twee ruiters, die hij riep, wierp hij Frank, die nog geen teken van leven gaf, over het paard, dat beiden hadden vastgehouden, bond hem daarop vast, en reed toen langs de ruiters, die op een rij geschaard stonden, gevolgd door de twee mannen, die hem vergezellen moesten, met den ongelukkigen vriend van Van Schaffelaar op weg naar het dorp Blauwkapel.

Het gevecht had een einde genomen; reeds begon de avond te vallen, en slechts eenige kleine hoopen vijandelijk krijgsvolk bewogen zich nog hier en daar op de velden. Nu en dan viel er een enkel schot in de verte, als zij, die zich in het riet of elders verborgen hadden, te voorschijn kwamen. De vlammen van de smeulende huizen van Westbroek vormden een lichtpunt in de verte, en de Zwarte Bende stond op het punt om terug te keeren. Perrol liet de trompet steken, voordat hij vertrok, om een laatste uitdaging te doen, die, dat voelde hij vooruit, niemand zou beantwoorden. Hij bedroog zich echter.

Jan van Schaffelaar, die, nadat hij zijn bruid in veiligheid gebracht had, bij den Bisschop was ontboden, was juist op den dag van den aanval op Westbroek naar het leger teruggekeerd. Op de hooge landstreek die hij doortrok, had hij aan zijn linkerzijde den brand gezien, waardoor hij zijn weg veranderd had, en door de venen genaderd was. Later had het lossen van de handbussen en kolfroeren hem nogmaals, zelfs over het ijs, een weg, meer stadwaarts, doen inslaan; hij kwam echter te laat; het gevecht was geëindigd. Toen klonken hem de snerpende tonen van den marsch der Zwarte Bende in het oor; hij bevond zich, zonder het te weten of te willen, met zijn knaap en de weinige ruiters, die bij hem waren, tegenover zijn vijand en diens manschappen.

Hij zag den rooden vederbos, die hoog boven alle helmen uitstak, vooraan staan, en gehoor gevend aan de inspraak van zijn hart, stond hij gereed Moor de sporen te geven, toen het beeld van Maria hem voor den geest zweefde, en hij bleef staan. Hun macht was zoo verschillend; kon hij dus vermoeden, dat Perrol geen misbruik van zijn overmacht maken en den tweestrijd niet weigeren zou? Maar het oog van den aanvoerder der Zwarte Bende zag scherper dan hij vermoedde; de wraakzucht gaf er de kracht aan van den adelaarsblik. Hij zag de ruiters op de vlakke rijden, en stilstaan; hij herkende den onbevleekten vederbos, rein en wit als de lelie des velds, en zijn stem klonk luid,

terwijl hij met moeite zijn vreugde bedwong; hij riep: „Op, op, Heer van Schaffelaar, of heeft heer David u weer verboden een lans te breken?”

Deze woorden maakten een einde aan de besluiteloosheid van Van Schaffelaar; zoo weinig was er noodig om hem de voorzichtigheid te doen vergeten. Perrol zag hem naderen en juichte; hij wilde zijn vijand nu niet laten gaan, zooals weleer in zijn legerplaats; sedert den val van Eemnes was zijn wijze van denken veranderd; de bruid of de bruidegom, 't was hem hetzelfde, wie het eerst in zijn handen viel, als hij zich maar wreken kon. Deze dag zou gelukkig voor hem zijn; want al wat hij had moeten lijden, zou dan eindelijk vergolden worden; één slachtoffer was reeds in zijn macht, en het tweede naderde; ook dezen moest zijn arm neerwerpen, om hem dan onder begunstiging van den nacht, stadwaarts te sleepen. Hij alleen en de mannen, wier mond zich niet zonder zijn wil opende, zouden weten, waar zij gebleven waren. Van Schaffelaar was nu reeds in zijn macht; maar de Utrechtsche edelman moest tevens ondervinden, dat zijn moed en zijn krachten niets tegen de zijne vermochten.

De ruiters van Van Schaffelaar hielden op eenigen afstand stil; alleen hun aanvoerder naderde stapvoets, door zijn knaap gevolgd. Hierop hielden ook zij stand, en Henri gaf de speer aan zijn meester, waarna hij afsteeg, den buikriem aanhaalde, en den zadel en de verdere optooming van Moor bezag. Het paard was nog vol vuur, hoewel het een verren weg had afgelegd; gelukkig had het paard van Perrol, die zijn gewonen strijdhengst verloren had, door het stilstaan veel van de kou geleden. Van Schaffelaar was veel lichter gewapend dan zijn tegenpartij; doch zonder hieraan te denken, vatte hij zijn schild, dat op zijn schouder had gehangen, en wachtte, zonder iets te zeggen, met gerustheid, tot zijn vijand gereed zou zijn.

Vidal bewees zijn heer denzelfden dienst als de andere knaap. Perrol zag oplettend naar den man, die tegenover hem stond; hij kon zich er niet van weerhouden zijn edele gestalte te bewonderen, en de waardigheid waarmee hij, zonder een enkel woord te spreken, genaderd was; het was dus geen lafhartigheid, die Van Schaffelaar vroeger elke beleediging had doen verdragen; zou hij anders zich nu geheel in zijn macht gesteld hebben? Perrol voelde het, en wilde daarom des te meer den hoogmoed van zijn vijand fnuiken; toch zei hij grimlachend: „Het heeft u veel moeite gekost, om zoo ver te komen; ik had gehoopt u eerder te zien, leenman van St. Maarten!”

„Ik heb den vreemden huurling tevergeefs in Eemnes gezocht,” hernam Van Schaffelaar bedaard.

„Ha!” riep Perrol woedend, „dat woord nog! Vergeet gij, dat uw bruid mij alles eens zal moeten betalen? Dat gij in mijn macht zijt?”

„Bij St. Maarten! Zij en ik?” riep Van Schaffelaar met vuur, „haar geluk en mijn leven zijn in Gods hand en niet in uw Roode Hand!” Toen sloot hij zijn helm, en bevestigde het vizier.

„Ha, lafaard! Ik zal u en de heiligen, met wie gij strijdt, overwinnen. — Ter zijde, Vidal!” riep Perrol woest, die nu ook den helm sloot, zich vast in den zadel zette, en zijn paard de sporen gaf.

Van Schaffelaar velde op hetzelfde oogenblik zijn speer, en Moor snelde vooruit; de bruidegom van Maria, en de man, die haar reeds tweemaal in zijn macht had gehad, hadden elkander dan eindelijk ontmoet.

Perrol, die op het oog, in de verte gezien had, dat de speer van Van Schaffelaar niet zoo lang was, als die welke Vidal voor hem gereed hield, had daarin weer iets gezien, dat in zijn voordeel was, en hij schroomde niet er gebruik van te maken. Voordat de speer van Van Schaffelaar hem bereikte, zou de zijne dezen reeds tegen den helm treffen, en hem van het paard, of met paard en al op den grond werpen. Hij liet dus zijn schild voor zijn borst hangen, omdat zijn linkerarm hem na de ontvangen wonden, niet sterk genoeg voorkwam, om het te voeren, en hij zijn paard op den harden grond met juistheid wilde besturen. De berekeningen van Van Schaffelaar gingen zoover niet; hij hield zijn schild gereed; in vertrouwen op den vasten voet van Moor, liet hij zich aan diens leiding over en vertrouwde naast God, op de hulp van mijnheer St. Maarten en de deugd van zijn wapens.

Juist toen de punten van de speren elkander kruisten, liet Van Schaffelaar zijn speer zakken; die van Perrol richtte zich bijna gelijktijdig op; met gelijke snelheid stortten de paarden vooruit, en de harde grond dreunde. Daar klonk een vreeselijken vloek uit den zwarten helm; het paard van Perrol versnelde plotseling zijn vaart, omdat zijn berijder het de sporen gaf, toen het op een bevroren plas of op een weggeworpen wapenstuk dreigde uit te glijden; de lange speer gleed af over den gladden helm van Van Schaffelaar, die bijna onmerkbaar het hoofd boog. Het schild van Perrol hing het meest naar de linkerkant, de minder lange, maar sterke en buigzame speer van Van Schaffelaar trof zijn vijand naast het rechter schouderstuk; op hetzelfde oogenblik kreeg Moor de sporen, terwijl de teugel hem den weg wees. Perrol ontving den schok van al de voortstuwende kracht, welke het zware paard aan de speer had bijgezet; toch bleef hij bijna recht in den zadel zitten; de Roode Hand liet de speer vallen en tastte naar het zwaard. Een woeste kreet verried wat Perrol voelde, maar het was te laat; niets had de kracht van den stoot gebroken, en de aanvoerder der Zwarte Bende werd met paard en wapenrusting ter aarde geworpen. Zoo ontwortelt de orkaan den reusachtigen eik, als hij dien niet kan buigen of breken.

Stomme verbazing trof de Zwarte Ruiters; die van Van Schaffelaar hieven hun wapenkreet aan. Toen de gevreesde Perrol daar lag neergeworpen, niet ver van de plaats, waar vóór weinig tijd Frank gevoelloos was neergevallen, ging er een oogenblik verloren, voordat Moor en zijn meester hun gewone houding hernomen hadden; zoo sterk was de schok geweest, zooveel weerstand had Perrol geboden, dat Van Schaffelaar waarschijnlijk zou zijn gevallen, indien zijn vijand was blijven staan, tenzij de speer gebroken was.

Van Schaffelaar velde nu zijn speer, om den vijand, hoewel deze roerloos lag, aan den grond vast te rijgen; om de laatste levensvonk uit dat lichaam te drijven, dat anders weer vol kracht, en beziel met vreeselijke wraakzucht, vóór hem kon verschijnen, om voor eeuwig de hand tot rust te doemen, die zooveel bloed had vergoten. Even onverzoenlijk als Perrol, moest ook hij zijn;

de schim van Van Baerbergh scheen hem te gelasten toe te stooten. Hij zocht de plaats reeds met zijn oog, waar het puntige staal het harnas zou binnendringen, toen plotseling twee knapen den aanvoerder naderden, die hoewel gevallen, als het ware nog in den zadel zat, en Vidal wierp zich over zijn meester heen.

Zelfs de moordenaar vindt een trouwen vriend in zijn hond; hij weigert niet het brood aan te nemen, of zich te laten streelen door de hand, die met onschuldig bloed bevlekt is, en als zijn rotgezellen hem verlaten, vindt hij in hem nog een verdediger. Terwijl al de zwijgende werktuigen van zijn driften als verlamd stonden, omdat hij gevallen was, die hen met zijn stem en bevelen in beweging moest brengen, snelde de trouwe knaap toe, om zijn leven ten koste van het eigen te verdedigen, zelfs op gevaar af zich voor een doode op te offeren, wiens bevelen hij zoo dikwijls met afgrijzen uitgevoerd of overgebracht had.

„Terug, Vidal!” riep Van Schaffelaar, die niet meer dan één der beenen, de helmpluim en een gedeelte van den zwarten rok van den aanvoerder zien kon; maar de knaap scheen niet op zijn vermaning te letten. Toen naderde Henri, die te laat gekomen was om den aanvoerder te bereiken, om hetzelfde staal, dat vroeger gedropen had van het bloed van den Brit, nu te verven met dat van Perrol zelf; vol gramschap had hij het korte wapen in de scheede teruggestooten en zijn zwaard ontbloot. Zonder op de speer acht te geven, wachtte Vidal hem, half liggend, half opgericht, af, en hield hem de scherpe punt van zijn lang zwaard voor, of sloeg dat van Henri terug. Tevergeefs liep deze vloekend en stampvoetend om hem heen; als een aal bewoog de knaap zich in alle richtingen, zonder het lichaam van zijn heer bloot te geven, en men hoorde niets dan het krassen der rustingen, het gemor van Heintje en het geluid der slagen, die Vidal hem toebracht; Perrol en zijn paard bewogen zich niet.

Toen riep Van Schaffelaar nog eens: „Ter zijde, knaap, of mijn speer zal u doorrijgen; zijn doodsuur heeft geslagen; hij moet sterven — terug!”

Heintje staakte zijn aanval en schudde met het hoofd; hij gaf den moed op, om den knaap van het lichaam van zijn meester te verdrijven. „Stoot toe, Heer, en laat mij dan begaan,” zei hij snel en wraakzuchtig; de speer verhief zich, en naderde toen. Een oogenblik bleef de keus onbepaald; zou de punt tusschen de ribben of in den geopenden helm dringen? Vidal wantrouwde de rust van zijn bestoker, zag naar den ruiter, wierp zich meer voorover, omdat het hoofd van zijn meester niet genoeg gedekt was, en wachtte, naar het scheen, gelaten den stoot af; zijn vuist sloot zich vast om den greep van zijn zwaard. Maar daar zweefde het beeld van Maria tusschen hem en Van Schaffelaar; zij scheen dezen toe te roepen: „Het is Vidal, van wien ik u vertelde; zult gij uit verlangen naar het bloed van dat ondier, dat van den man doen stroomen, die zijn plicht doet, van den eenigen onder hen, die met uw bruid begaan was? Zal uw arm een anderen keer, als Perrol nog leeft, minder sterk zijn? Zal de Hemel ook dan niet over mijn edelen bruidegom waken? In Gods naam en ter liefde van uw Maria, schenk den knaap genade.”

Toen rees de speer, en Van Schaffelaar stond gereed zijn knaap terug te roepen, die nu weer op Vidal wilde aanvallen; maar deze, die den mond nog niet had kunnen openen, kreeg eindelijk het spraakvermogen terug, en riep luid: „Op, op, mannen van wapenen! — Op, op, voor Perrol!” en een woest geschreeuw volgde op zijn woorden; de mannen van wapenen velden hun speren, en stortten voorwaarts met al de snelheid van hun hengsten. Van Schaffelaar sprong met zijn paard terug, terwijl Henri zich in den zadel wierp. De ruiters met de witte vederbossen antwoordden vol moed, en snelden toe tot bijstand van hun aanvoerder; maar toen Vidal, de aanvoerder der Zwarte Bende en diens paard reeds tusschen de Zwarte Ruiters, die hun gelid geopend hadden, verborgen waren, en Van Schaffelaar met zijn wapenkreet den zwarten ijzeren drom tegemoet wilde snellen, toen de edelen bruidegom van Maria niets overbleef dan met de zijnen met roem te sterven, toen verhief de stem van Vidal zich weer even luid en krachtig; het: „Staat, mannen van wapenen! Staat voor Perrol!” klonk snel en duidelijk, en de Zwarte Ruiters gehoorzaamden. Verbaasd over de nederlaag van hun aanvoerder, beschouwden zij met ontzetting den krijgsman, die hem had overwonnen, en een naderende hoop vijandelijke voetknechten, wier aantal zij door de duisternis niet konden berekenen, benam hun allen lust, om het gevecht te beginnen.

Kort nadat heer Jan van Schaffelaar, die nog een oogenblik stand had gehouden, eerst stapvoets en daarna in den draf, zich met zijn ruiters verwijderd had, werd de aanvoerder der Zwarte Bende onder zijn paard weggehaald en naar de stad gebracht, zonder dat hij eenig teeken van leven gaf. Zwijgend reden de Zwarte Ruiters vóór en achter hun meester; het paard, dat hij bereden had, volgde het laatst, het liet den kop hangen, en stapte neerslachtig en bevreesd achter de andere strijdparden, die het de schande schenen te verwijten, welke de bende door zijn schuld had ondergaan; want zij sloegen met de achterpooten, en wendden kwaadaardig den kop om. Zonder trompetgeschal trok deze ruiterhoop de voorstad binnen. Vidal reed naast Rogardo; de aanvoerder lag vóór hen op hun paarden in zijn pelsrok gewikkeld, en een kreet van blijdschap ontsnapte aan de borst van den trouwen knaap, toen hij, terwijl zij de Waardpoort door reden, meende te hooren, dat Perrol een zucht loosde, en Rogardo zacht tot hem zei: „Ik voel zijn hand zich krampachtig bewegen; ik geloof, dat de ijzeren handschoen het dolkmes zoekt; ik zeg het u, Vidal, de aanvoerder zal nog leven om zich te wreken!”

Toen de Zwarte Ruiters zich reeds in beweging gesteld hadden, om de plaats, zoo noodlottig voor hun aanvoerder, te verlaten, zonder dat hun trompetten opnieuw de uitdaging bliezen, begon een dichte sneeuw te vallen.

„Hebt gij hem gevonden, Wolf?” vroeg iemand, die, op een staf geleund, op het gehoor af scheen voort te gaan, en toen hij een hond naderde, die hem door een zacht gebrom scheen te willen roepen, en dezen bezig vond, om de sneeuw van een helm en een harnas af te krabben, veegde hij met zijn hand de witte vlokken van het gelaat van den verslagene af. Hij voelde de natuurlijke warmte, welke misschien door de sneeuw niet geheel vervlogen was; maar toen hij de lantaarn, die hij in de hand hield, snel naderbij bracht, begon

Wolf reeds kwaad te knorren, en Ralph (want het was de oude schaapherder, die hier onder de lijken naar zijn voedsterzoon zocht) riep treurig: „Dat is hij niet, Wolf, dat is mijn Frank niet!” De hond zag hem aan, en begon heviger te brommen, en de gekwetste man van den ridder van Salazar, die misschien door den warmen adem van den hond weer bijkwam, zag verwonderd en verwezen op; hij herkende dien hond, welke hem dreigde bij den keel te vatten, evenals den ouden schaapherder. Tevergeefs trachtte hij zijn arm op te lichten, of zich om te wentelen: want schrik en verbazing vertoonden zich op zijn gelaat, dat reeds door den dood bevangen scheen; het eenige dat hem overbleef, was het half gebroken oog te sluiten. Ralph trok den hond terug, en zei: „Sterf in vrede, zoo gij kunt,” en ging met Wolf verder.

Na een eind touw aan den halsband vastgemaakt te hebben, moedigde Ralph Wolf opnieuw aan om zijn zoeken voort te zetten, en de hond gehoorzaamde driftig. Aan het begin van den St. Anthoniedijk, scheen hij besluiteloos welke richting te volgen; maar spoedig trok hij zijn meester, steeds den neus langs den grond houdend, naar het dorp Blauwkapel. Enkele keeren stond hij stil; dan haalde Ralph, die met moeite zijn hond in bedwang kon houden, weer adem, totdat Wolf het rechte spoor teruggevonden had.

De oude schaapherder verwijderde zich in de sneeuw en de duisternis, evenals een blindeman, die door zijn hond geleid wordt, en men zag het licht van de lantaarn nog nu en dan in de verte, toen de man van Salazar reeds opnieuw door het witte doodskleed bedekt was.

De ruiters, die Frank vervoerden, gingen stapvoets tot aan het dorp Blauwkapel; de huizen waren alle gesloten; de inwoners waren met hun goederen van waarde naar de stad gevlucht, of hadden zich in de hooibergen en schuren verborgen. Eenzaam verlaten stond de kruiskerk met haar blauw leien dak; de blauw geschilderde deur was gesloten, en de vrees voor den vijand had zelfs den priester van het altaar doen wijken: menschevrees zou de heilige verborgenheden van de mis op dezen plechtigen dag hier niet doen vieren.

De mannen van Perrol sloegen den Blauwkapelschen weg in, die van het dorp naar de stad leidde, doch niet voordat zij de deuren van een paar huizen hadden opengebroken, om eenige goederen te rooven, en om levensmiddelen te bemachtigen, en volgden den weg tot aan de lazarus-wetering, gingen toen links af, en hielden eindelijk stil bij de overblijfselen van een woning, welke niet alleen onbewoond, maar reeds vroeger door den vijand in de asch scheen te zijn gelegd. Zij reden de plaats op, waar vroeger de deel geweest was, zaten af, en zochten een deel van de woning op, waar een overhangende zoldering of een gedeelte van het dak, dat nog overgebleven was, eenige beveiliging tegen de kou en den wind aanbood, bonden hun paarden vast en legden een vuur aan, waarna Froccard zijn makkers wegzond, om in en om de vernielde woning te zien, of er zich ook mensen ophielden, die, evenals zij, in dit afgelegen oord een schuilplaats gezocht hadden.

Hij trok zelf den jongen ruiter, die nog geen teeken van leven gegeven had, dicht bij het vuur, ontdeed hem van zijn helm, en gespte zijn borstharnas los, voelde toen met zijn vingers over het hoofd van Frank, die nog geen

huivering verried over de hand, welke zijn zwarte haren doorwoelde, nam vervolgens een kleine flesch van geslagen koper, die aan zijn zadel had gehangen, en goot een gedeelte van den wijn die er nog in was, in den mond van den man, aan wiens leven hem zooveel gelegen was. Maar evenals het wrijven der slapen van het hoofd van den ongelukkige, was dit vruchteloos. De ruiters keerden nu terug, zonder iets te hebben gevonden dan eenige stukken hout, die zij meebrachten, en naast het vuur neerwierpen; toen ontblootte Froccard, door hen geholpen, den linkerarm van Frank, nam zijn dolk en opende hem een ader, en het bloed sprong uit den gespierden, blanken arm. Een glans van genoeg vertoonde zich op het valsch gelaat van den gewezen monnik, omdat hij den ongelukkige een zucht hoorde loozen; misschien zag hij met vreugde het warme bloed, dat zijn dolk had doen vloeien, en haastte zich daarom de wond te sluiten; de ruiter moest niet zonder krachten voor Perrol gebracht worden, maar sterk en in staat om een langzamen dood te sterven.

Frank wist niet wat er met hem gebeurd was; hij ontwaakte als uit een langen slaap, toen zijn bloed vloeide; alle deelen van zijn lichaam schenen te tintelen, en het was of er een zware last op zijn hoofd drukte; hij voelde, voordat hij de oogen kon openen, dat hij in het leven terugkeerde, zonder nog te weten, wat hem in dien staat van verdooving gebracht had. Hij bemerkte, dat hij met zorg behandeld werd, en dankte, nog voordat hij hem zag, den man, die hem verzorgde: de warmte van het vuur was hem welkom. Maar hoe veranderde opeens alles, toen hij de oogen opende, en het gelaat van Froccard gewaar werd, die zijn blik stijf op hem gericht hield. Het aanschouwen van dit monster riep alles in zijn geheugen terug; hij voelde nog den slag van het groote slagzwaard; het was alsof het nog op zijn hoofd drukte, en zonder dat hij wist, wat hem te wachten stond, scheen hij er iets van te vermoeden. De zorg om hem opnieuw te doen leven, door een Froccard aangewend, en in dit eenzame oord, zei hem genoeg, en zonder een woord te uiten, sloot hij, onder het loozen van een bitteren zucht, de oogen weer.

Froccard was nu gerust; hij wist, dat de ruiter niet sterven kon, zonder dat hij het wilde, en gelastte aan zijn makkers hem de handen en voeten te binden. Terwijl de vriend van Van Schaffelaar op eenigen afstand van het vuur lag, plaatsten de drie ruiters zich daar omheen. Wel begon de avond reeds te vallen, maar Froccard begreep, nog niet naar de stad te moeten gaan, en deelde aan zijn makkers, wier inborst hij kende, een plan mee, dat hij ontworpen had, en dat hun een goede som geld zou opleveren. Na eenige tegenwerpingen, vooral daar geen hunner de uitvoering op zich wilde nemen, stemden zij er in toe; te meer daar Froccard tot hun verwondering er in bewilligde, om zelf dien last en dat gevaar op zich te nemen.

Men zou namelijk Frank voorstellen, hem te laten ontsnappen tegen een goeden losprijs, die van te voren moest worden betaald, en hem het verzoek, om deze som voor zijn verlossing te betalen, met zijn teeken te laten bekrachtigen.

Frank was te veel in zijn gedachten verdiept, om iets van hun gesprek te hooren, al had hij de vreemde taal gekend, welke zij gebruikten; hij had een

poging aangewend, om zijn vrijheid terug te krijgen, toen zijn krachten teruggekeerd waren; maar zijn bewakers hadden goede voorzorgen genomen; de koorden van zijn handen en voeten waren niet los te rukken. Gelaten gaf hij zich dus aan zijn noodlot over; de gedachte dat Maria in veiligheid was, en dat hij haar gered had, maakte hem ongevoelig voor het gevaar, dat hem boven het hoofd hing; zij verplaatste hem weer met haar op den eenzamen weg en op het voortrennende paard.

Froccard stoorde hem in deze gedachten van het verleden; toen hij de oogen opende, zat deze naast hem, en herinnerde hem, dat hij in de handen van Perrol gevallen was; hij schetste hem met de verschrikkelijkste kleuren het lot, dat hem te wachten stond; wat hij zei was uit zijn mond zóó natuurlijk, dat Frank door een huivering bevangen werd. Froccard merkte grimlachend op, hoe alleen de beschrijving reeds den ruiter in de ziel greep; wat zou het dan zijn, als het oogenblik van het lijden daar zou wezen! Hij ging dus, vol vertrouwen op zijn vreeselijke overredingsmiddelen, voort, met Frank te beduiden, dat zij gemakkelijk konden voorwenden, dat hij door vijandelijke ruiters verlost was, en stelde hem voor, een geschrift te teekenen, waarbij aan Van Schaffelaar of de jonkvrouw Van Rijn dringend verzocht werd het losgeld te betalen, teneinde hierdoor aan den vreeselijken dood te ontkomen.

Toen de valschaard zweeg, zag hij met genoegen, dat de jonkman zich bedacht; hij twijfelde geen oogenblik, of deze zou zich laten misleiden; hij verheugde zich reeds met de teleurstelling van den ruiter, die, nadat de losprijs was uitbetaald, toch naar de stad zou worden gesleept; hij had hem, Froccard, eens bedrogen, door Maria te verlossen, en nu wilde hij hem den angst betaald zetten, welke hem in den nacht, toen hij door Perrol ondervraagd werd, gefolterd had. De krachten, die opnieuw het jeugdige lichaam van Frank gesterkt hadden, moesten hem den dood, vooral zooals hem die was voorgesteld, vreeselijk doen voorkomen; hij was immers nog zoo jong!

Maar kortaf antwoordde Frank: „Ik teeken niets! Handel met mij, zooals uw gevloekte meester bevolen heeft: ik vrees hem niet!”

Nog eens schilderde Froccard hem af, wat hem in Utrecht zou wachten, en eindigde, terwijl hij zijn dolk schudde, met hem valsch lachend te vragen, hoe hij dit alles zou doorstaan, daar een enkele slag hem reeds, gewapend zooals hij was, had neergeveld.

Toen richtte Frank het hoofd op, en zei bedaard en ernstig: „Gij hebt gelijk, ellendeling! Een enkele slag heeft mij neergeveld; maar hoewel ik niet overwonnen heb, zal ik bewijzen, dat ik den folterdood met moed zal ondergaan; en ik tart u en Perrol met de Roode Hand, een enkel verzoek om genade aan mijn mond af te persen, die zich niet zal openen dan om hem te vervloeken en te trotseeren. Wat u betreft, handlanger van zijn wraak, gij zijt te verachtelijk in mijn oog, om mijn toorn op te wekken; laat mij met rust, verloop monnik!” Hierop keerde hij zich om, teneinde den man niet meer te zien, die naast hem op de knieën lag.

Een oogenblik stond Froccard als verpletterd; hij zag, dat Frank een vast besluit genomen had. „Ha,” riep hij daarna, vreeselijk lachend, „gij vergeet, dat

ik wel kans zou zien uw teekening te verkrijgen, indien zij mij dienen kon; de punt van dezen dolk heeft reeds zooveel stijfkoppige zotten voor mijn wil doen buigen; later zult gij aan dit oogenblik denken; gij weet nog niet, hoe ik mij kan wreken!"

Hierna trad hij naar het vuur terug, en zei tot de ruiters: „De verdoemde zot wil niet; maar wij behoeven zijn toestemming niet, om zijn aanvoerder eenige veeren uit te plukken. Ik heb eens zijn handteekening zien staan onder een trouwbelofte, ha, ha, en het zou wel ongelukkig zijn, dat ik er niet genoeg van onthouden had, om haar op dit stuk papier te zetten, zoodat de duivel zelf er zich door zou laten misleiden." Hij haalde schrijfgereedschap te voorschijn uit de beurs of tasch, die aan zijn dolkriem hing, begon te schrijven, en las hun eenige oogenblikken later den brief voor: deze luidde aldus:

„Den edelen, dapperen en gestrengen Heer Jan van Schaffelaar,
Bendehoofd in dienst van den eerwaarden Vader in Gode,
Heer David van Bourgondië, de vrede zij met u!

Om reden het den Heere behaagd heeft, uw ruiter Frank te stellen in de macht van Messire Perrol, bij u bekend, welke, helaas, bedacht is hem te behandelen naar de inspraak zijner driftten, meer dan naar de inspraak van een vroom gemoed, gelijk de man, die u spreekt dit zeggen zal, zoo is het, dat wij, zonderling genegen, om uw vriend te redden, en door ingeving van den heiligen apostel St. Andreas u dezen toezenden, om te dienen tot getuigenis van waarheid, dat de man, die u spreekt, en twee anderen genegen zijn, hem vrij en frank te laten gaan tegen een losprijs, welken gij met hem zult overeenkomen en terstond betalen. De man van de Zwarte Bende neemt tot meerder bewijs den *misericordium* en den handschoen van uw vriend mee; het zal den brenger geloof doen schenken, die zich heeft laten vermurwen door mijn woorden, en die veilig komen en gaan zal met dezen brief, welken wij schrijven, in de hoop, dat de heilige apostel uw hart zal besturen om uw vriend te redden, die op u vertrouwende, zijn teeken naast het mijne gesteld heeft.

Geschreven in den avond van St. Stevens-dag.

Andries, Broeder in de Regulieren."

„Naast zijn naam," vervolgde Froccard lachende, „zal ik nu het teeken van den verstokte zetten, dien gij niet uit het oog moet verliezen; helpt mij nu dat harnas afleggen, en de boerenkleeren aandoen, ha, ik verheug mij, hoe ik dien domoor bij den neus zal nemen. Eens, toen wij van Naarden aftrokken, heb ik den menschlievenden gek leeren kennen: een kind zou hem kunnen aanraken, zonder dat hij zich verroerde, en ik zal bij hem even veilig zijn, vooral met den brief, als in ons kwartier. Wacht mij hier, en gij zult mij met de gevulde beurs zien weerkeeren."

Daarop trok hij het laatste kleedingstuk aan, gespte den riem toe, waaraan zijn zwaard hing, stak den handschoen en den dolk van Frank bij zich, nam nog een teug uit de bierkan, die bij het vuur stond, zette zich in den zadel, en verliet zijn makkers, die, toen hij vertrokken was, elkander hun verwondering te kennen gaven, over wat hij ging verrichten. Om de ontstemming van Perrol over hun late komst in de stad te ontgaan, kon men voorwenden, dat men

uit vrees voor den vijand zich had moeten verbergen, of zeggen, dat de toestand van den gevangene gevorderd had, hem een ader te openen en een vuur aan te leggen; maar zij konden niet begrijpen, hoe Froccard, die de grootste, ja, de eenige lafaard van de bende was, den moed had, zijn hals in het vijandelijke leger te wagen. Zij wisten niet, dat de gewezen monnik, door geldzucht en arglist gedreven, vast vertrouwde op zijn sluwheid, terwijl zij alleen op hun moed en hun krachten steunden.

Een der ruiters toonde zelfs bevreesdheid, dat Froccard hen en den gevangene mogelijk aan den vijand zou verkoopen; hij was immers tot alles in staat. Was het daarom niet raadzamer den gevangene naar de stad te voeren, en Froccard met den losprijs te laten volgen? De ander daarentegen, hoewel hij zelf de mogelijkheid besepte van wat zijn makker vreesde, ried het af, daar zij zich dan voor altijd den haat van Froccard op den hals zouden halen, die door zijn listigheid, hoewel Perrol zelf hem niet mocht lijden, reeds zoolang bij de Zwarte Bende geweest was. Toch gebruikten zij de voorzorg om Frank wat dichterbij het vuur te leggen, en met den rok van Froccard te bedekken, waarvoor in ruil zij verzochten hun leven en hun vrijheid te sparen, indien hij ontzet werd. Het bevreemde den vriend van Van Schaffelaar; maar hij beloofde het hun, en dankte hen voor hun verzorging, zonder dat hij een poging aanwendde, om hen om te koopen: hij was reeds geheel voorbereid om te sterven.

Reeds geruimen tijd was Froccard vermomd vertrokken; en hoewel zij wisten, dat hij nog in lang niet terug kon komen, viel de tijd den ruiters lang in de eenzaam gelegen en verwoeste woning. Zij zaten ter weerszijden van het vuur, dat onder het overblijfsel van het dak was aangelegd; hun wapens en helmen lagen aan hun zijde, en zij hadden de leeren mutsen opgezet. De rook steeg met dichte wolken tot aan de zoldering op, en trok dan naar buiten. Frank lag een eind van het vuur; verderop stonden de paarden. De sneeuw, die sinds eenigen tijd viel, en waarvoor zij en de paarden beveiligd waren, hoopte zich gestadig een eind van hen af op, zonder dat het vallen van de witte vlokken eenig gerucht veroorzaakte. Aan de buitenzijde was de grond wit, zoover hij door het vuur verlicht werd; achter onder het afdak, waar de paarden stonden, was het duister.

„De kan is leeg,” zei de eene ruiter gemelijk, toen hij die weer neerzette, „en toch is zij nog zwaar — ik zou er, voor den duivel, niet graag van den een of anderen lompen boer een slag mee krijgen. Bastiaan, hoort gij daar buiten niets kraken?”

„Het zal een steen wezen, die valt, of een stuk hout, dat de sneeuw niet dragen kan,” antwoordde deze. „Ik weet niet of de duivel wijn tapt; ha, ha, anders zou ik hem aanroepen om de kan met ouden wijn te vullen.”

„Zie, daar dacht ik, dat de ruiter den zwarten rok oplichtte en zich bewoog,” zei zijn makker. „De Satan tapt geen wijn, Bastiaan!”

Op ditzelfde oogenblik sprong iets zwarts, dat zij niet onderscheiden konden, over Frank heen en bleef vóór het vuur staan. Het scheen slechts een groote, ruige, zwarte hond te zijn; maar zijn plotselinge verschijning gaf hem iets

duivelsch. Hij likte zijn bek met bloedroode tong, en zag nu den een, dan den ander scherp aan met zijn flonkerend oog, dat hen scheen te dreigen. Was het satan of een van zijn afgezanten, die hier in dit verlaten gebouw vóór hen verscheen, om aan hun verlangen te voldoen; of was het slechts een hond, dien de koude en de honger, gedurende den winternacht, door het veld deden zwerven?

Maar ziet, daar veranderde hij de richting van zijn oog, voordat zij iets konden zeggen; hij scheen nu in de vlam, of door deze in den rook te zien. Werktuigelijk draaiden ook zij het hoofd om, maar wie beschrijft hun schrik, toen zij een hooge, ruige gedaante, tegenover den hond, tusschen hen in zagen staan! Hij leunde op een staf, en uit zijn borst kwam een helder licht te voorschijn; het scheen onder zijn ruige haren te branden; een ontbloot zwaard hing aan zijn zijde, en tegen zijn ruige beenen. Twee grauwe en bliksemende oogen waren op hen gericht; een doodsche stilte bleef er heerschen, en geen twijfel bleef hun over, of het was satan zelf.

Maar nauwelijks hadden zij den tijd gehad om den hond te zien springen en de wilde gedaante te beschouwen, of deze lichtte bliksemsnel zijn staf op en riep: „Pak aan, Wolf!” en de ijzeren schop, die aan den staf zat, daalde met kracht op de leeren muts van een der ruiters neer. De ander, die door het geluid van de menschelijke stem zijn tegenwoordigheid van geest herkrege had, schreeuwde: „Vat den hond aan, Bastiaan!” en trachtte zelf den trouwen vriend van Ralph, die hem op den rug had geworpen, van zijn keel af te houden. De woede van den hond was zoo groot, dat hij hem met moeite weerstand bood, en geen tijd had om den dolk te trekken; maar toen daalde de ijzeren schop ook twee malen op zijn hoofd neer, en hij bleef roerloos liggen; zijn makker Bastiaan, die weer was bijgekomen, toen hij geroepen werd, en zich trachtte op te richten, viel opnieuw in zwijm, toen de onverbiddelijke staf van den schaapherder nog eens zijn schedel had getroffen.

„Pas op, Wolf!” zei Ralph toen bedaard, en trad snel naar den jonkman, die nog niet wist, dat hij gered was; wien het misschien moeite kostte, den last van het leven en zijn genoegens, waarvan hij afstand gedaan had, weer op zich te nemen; en de hond bleef als trouwe wachter bij het vuur. Met de stipste aandacht zag hij naar de twee mannen, die daar lagen, en zou bij de minste beweging, die hij gewaar geworden was, op hen toegesprongen zijn; maar zij verroerden zich niet.

„Zijt gij het weer, die mij komt redden, vader?” zei Frank aangedaan, toen de oude man, zonder iets te zeggen, den rok van Froccard van hem afgenomen en de touwen losgesneden had.

„Ja, Frank,” antwoordde de schaapherder bedaard; „over den nacht, de kou en de sneeuw beklag ik mij niet, hoewel ik oud ben, maar over u beklag ik mij. Wat hebt gij weer gedaan?”

„Ik heb het zwaard getrokken en mij laten overwinnen,” riep Frank somber. „Ik ben gevallen zonder eer; waarom wilt gij mijn lot veranderen? Waarom moet ik leven, Ralph! Met schande leven, daar ik toch eenmaal sterven moet! En ik was bereid...”

„Kind,” zei Ralph en schudde treurig het hoofd, terwijl hij hem aanvatte en hem hielp opstaan; „hebt gij mij daarom verlaten? Was de gemeene herdersjongen niet gelukkiger dan de vriend van den edelman? Is er geen middenweg voor u meer? Moet gij vermoorden of uzelf aan den dood prijsgeven? Kunt gij, krijgslieden, niet leven zonder bloed? — Frank, heb ik het u niet gezegd?” „Ja, vader, doch het is nu te laat!” zei Frank; maar toen de oude man den arm liet zakken, legde hij zijn hand op den schouder van den schaapherder, en zei langzaam: „Ik zal trachten te leven; uw zorgen zullen niet tevergeefs geweest zijn; doch ik verdien die niet. Maar zijt gij alleen gekomen, vader?” vroeg Frank snel.

„Ja, met Wolf,” antwoordde deze. „Daar bij het vuur liggen uw bewakers.” Toen zei Frank hem, dat er drie geweest waren; misschien was Froccard naar de stad of naar het leger gereden, dat wist hij niet; want hij had hem zelfs niet hooren vertrekken; de wapenrusting, die op den grond lag, bewees echter dat hij zich daarvan ontdaan had. Geen tijd werd er nu verzuimd om de paarden te voorschijn te halen; tevergeefs trachtte Frank Ralph over te halen om er een te bestijgen, waarna zij zich van de speren en andere wapenen der ruiters meester maakten; wat hem vrijwaarde voor alle achtervolging, zonder de mannen af te maken, die wel onbeweeglijk lagen, doch weer bij konden komen. Op eenigen afstand van de woning, wierpen zij de wapenen in alle richtingen weg, wel wetend, dat zij bij nacht in de sneeuw niet terug te vinden zouden zijn. Hierop nam Frank afscheid van Ralph, dankte hem nogmaals en de tranen kwamen hem in de oogen, toen de oude man hem in zijn armen sloot.

„Het is wel, arme jongen,” zei hij vriendelijk; „maar spoed u nu voort! Bekommer u niet om mij; ik zal aan den Steenweg wel een onderkomen vinden. Rijd niet te hard en ziehier, uw zwaard terug; gij zult dus niet daarzonder terugkeeren.”

Toen steeg Frank, die zijn helm weer opgezet had, met moeite te paard, en zei „Goedennacht, vader! De Hemel zij met u!” en verwijderde zich met de twee losse paarden. De schaapherder zag hem na, terwijl hij op zijn staf leunde, veegde met den ruigen handschoen, die zijn hand bedekte, zich de vochtige oogen af, en mompelde iets binnensmonds. Een schel gefluit klonk nu om de vervallen woning; Wolf, die nog op zijn bevel bij het vuur de wacht had gehouden, verscheen bijna oogenblikkelijk aan zijn zijde, en liep naar den Blauwkapelschen weg, steeds de lucht van het paard van Frank volgend; maar zijn meester riep hem, en nadat de hond en de man nog een blik op de woning geworpen, en nog een tijdlang geluisterd hadden, volgden zij de Lazaruswetering in een tegenovergestelde richting als Frank.

Toen Froccard terugkeerde, liet hij de geldstukken in de beurs klinken en riep spottend: „Daar ben ik reeds terug; had hij meer geld gehad, de druiloor, hij zou meer gegeven hebben; hij zei wel, dat Messire Perrol mogelijk niet in staat zou zijn om hem kwaad te doen, en vertrouwde op den bijstand van St. Maarten, doch niet genoeg om mijn voorslag te weigeren. — Maar voor den duivel, wat scheelt u toch? Verdient gij het geld niet gemakkelijk genoeg? Ik en mijn paard hebben alleen de moeite en het gevaar gehad.”

De ruiters, die de een na den ander van de verdooving waren bekomen, waren slechts gebleven, omdat zij zonder hun paarden, hun wapens en den gevangene niet in de stad durfden komen. Er was hun niets overgebleven dan Froccard af te wachten, in de hoop, dat hij een middel zou weten uit te denken, om hen voor strenge straf te beveiligen. Zij ontvingen hem norsch en zonder vreugde; zelfs het geld scheen geen invloed meer te hebben op hun gemoed; zij verhaalden alles wat er gebeurd was. Hevig schrok de booswicht, toen hij het voorwerp van zijn haat niet meer vond; ook hij sidderde bij het denkbeeld, aan Perrol weer rekenschap te moeten geven van een aan zijn waakzaamheid toevertrouwde gevangene. Hij dacht er aan te vluchten, en zijn makkers aan te raden, tot den vijand over te loopen; maar dan moest hij den schat, dien hij met zooveel zorg vergaard had, achterlaten. De eene ruiter klaagde, de andere morde; beiden beschuldigden hem de oorzaak van het ongeval te zijn geweest, en dreigden hem bij Perrol aan te klagen. Bleeker dan ooit werd het gelaat van den booswicht; zijn oogen rolden verwilderd door zijn hoofd, en op de vraag, waarom zij den moed niet gehad hadden den vluchtende te vervolgen, gaf Bastiaan hem driftig ten antwoord: „Den moed, Froccard! Durft gij aan onzen moed twijfelen? Bij den satan, wij lagen neergeslagen, voordat wij het wisten, en naderhand was het te laat; en dan in den nacht, voor den duivel! Vergeet gij, dat zij ons van zwaard en speer en zelfs van onze dolkmessen beroofd hebben?”

„Ha, dat is waar ook, Bastiaan,” zei Froccard langzaam, en een duivelschen inval scheen zijn gelaat een vreeselijke rust te schenken. „Zoo waar als ik Froccard ben, makkers, ik weet iets dat ons redden zal; maar verdeelen wij eerst het geld, en zoo gij tegen mijn voorstel het minst hebt in te brengen, dan kunt gij mij knevelen en zoo voor den aanvoerder brengen; ik neem alles op mij.” De gerustheid, waarmee hij dat zei en het gezicht van het geld, dat hij tusschen hen beiden op een doek uitspreidde, stelden hen voor het oogenblik tevreden.

Hij verdeelde het in drie deelen, zonder dat zij beiden zich over hun deel te beklagen hadden, stond vervolgens op, trok zijn wapenrusting weer aan, en zei toen vroolijk, doch gedwongen lachend: „Gij ziet, dat ik het meeste niet begeer; beziet de goudstukken eens; zij zijn nog geheel nieuw, maar nu moet ik u ook den wijn laten proeven, dien ik heb meegebracht, bij mijn ziel, ik liet het beste nog aan den zadel hangen,” en hij haalde in het heengaan zijn zwaard voorzichtig uit de scheede.

* * *

Het was reeds laat, toen Froccard alléén in Utrecht bij de Zwarte Bende aankwam; met innerlijke vreugde vernam hij de nederlaag, die Perrol geleden, en waarvan Van Schaffelaar hem niets gezegd had. Het bericht, dat de meesters uit de stad, die Perrol bezocht hadden, omdat de heemeester van de Zwarte Bende in Eemnes was omgekomen, hoop gaven op zijn behoud, matigde Froccard's blijdschap; toch was het voor hem veel waard, dat de

aanvoerder niet in staat was, hem dadelijk rekenschap te vragen van wat er voorgevallen was.

Hij deed aan Vidal verslag van het gebeurde, beschreef hem de woning, waar hij uit zorg voor den gevangene had moeten blijven, en waar zij onverhoeds overvallen waren door de ruiters, zoo zei hij, van heer Jan van Schaffelaar. Hij was zoo verstandig, om alleen te zeggen, dat hij nauwelijks den tijd gehad had, om de vlucht te nemen, zonder hoog op te geven van zijn dapper tegenweer; hij had zijn makkers zien vallen, terwijl hij wegreed, en zich met moeite gered. De vermoeidheid van zijn paard, en de houwen die op zijn hem zichtbaar waren, lieten geen twijfel aan wat hij zei; en toen de brave knaap, die innerlijk verheugd was over de redding van Frank, opmerkte, dat zijn borstharnas van voren geschaafd en gebult was, alsof er een gebakken steen op geslagen was, antwoordde Froccard, dat de schaapherder, die hen vergezelde, hem een steen tegen de borst had geslingerd.

Den volgenden morgen liet Vidal de twee ruiters begraven, en hun wapenrustingen die de vijand achtergelaten scheen te hebben, meenemen. Het hoofd van beiden was gekloofd; de een lag bij het vuur, dat uitgegaan was, de ander een eindje verder: een gebroken kan lag naast hem, waarvan het oor nog door zijn verstijfden vinger werd vastgeklemd.

* * *

VIERDE DEEL.

I.

B A R N E V E L D.

1.

Eerste Dag.

*Hij klimt den steilen toren op
Met achttien rappe mans.*
H. TOLLENS Cz.

*Met dolheid slaat hij 't oog op torentrans en tin,
Hij dorst naar 't bloed des helds, met rustloos knarsetanden,
Die eenmaal in 't gevecht hem knevelde in zijn banden.*
Mr. W. BILDERDIJK.

Het jaar 1481 liep ten einde, zonder dat een overwinning van eenig belang den tegenstanders van heer David weer nieuwen moed had kunnen geven, na den tegenspoed, die in den laatsten tijd hun wapenen had getroffen.

In de maand Februari van het jaar 1482 werd een dagvaart te Schoonhoven gehouden, om over den vrede te onderhandelen; doch de Stadhouder, zoowel als die van Utrecht, stelden hun vorderingen zoo hoog, dat alles op niets uitliep. Door den nood gedrongen, hun toestand zelf te verbeteren, en door een gelukkigen aanslag het zelfvertrouwen van hun partij weer op te wekken, trachtten die van Utrecht in de volgende maand, Vianen te bemachtigen.

De gunstige uitslag van deze onderneming gaf hun waarschijnlijk den moed, om ook een kans te wagen op Dordrecht. De burggraaf van Montfoort begaf zich met bijna duizend man sloop; maar aangezien de krijgslieden en Utrechtsche burgers, die hem ondersteunen moesten, niet op den bepaalden tijd kwamen opdagen, keerde de burggraaf terug, en zag van zijn voornemen af. Heer Willem van Wachtendonck, onder wiens bevel Perrol eenigen van zijn ruiters gesteld had, waagde het echter, met hen en zijn overige macht, een poging te doen, die evenwel mislukte; en hij mocht zich gelukkig rekenen, zijn volk, dat hij te Rotterdam ontscheept had, met een klein verlies binnen Utrecht te kunnen terugbrengen.

De aanslag op Dordrecht maakte het den Stadhouder noodzakelijk, de stoutte onderneming der vijanden te voorkomen; hij rukte dus zoo spoedig mogelijk,

ondanks het ongunstige weer, in het veld, en opende den oorlog van zijn zijde, door het beleg te slaan vóór het huis te Harmelen, dat bijna op hetzelfde oogenblik werd bemachtigd. Vandaar trok hij vóór het slot Ter Haar, dat hij niet zoo spoedig vermeesteren kon.

Dag en nacht werd nu het sterke slot Ter Haar beschoten, en omstreeks de helft van de maand Juli, na een bloedig gevecht, stormenderhand veroverd. Weinig dagen daarna, en zeer snel voor die tijden, stond de Stadhouder, aan het hoofd van zesduizend strijders, voor de muren van het weerspannige Hoorn; hevig was de aanval, en niet minder de verdediging; de twee dappere edellieden, die de stad genomen hadden, sneuvelden op de wallen, en over hun lichamen stroomde het krijgsvolk binnen de ongelukkige stad.

Wat Perrol betreft, hij leefde. Een geruime tijd was er verlopen eer hij zijn legerstede had kunnen verlaten, eer de kneuzingen, die hij ontvangen had, genezen waren; toch herinnerden hem gedurige pijnen in het been en zijn linker-schouder, dat hij onder het paard gelegen, en dat heer Jan van Schaffelaar hem overwonnen had; de gedachte daaraan ondermijnde zijn sterke gestel, en belette zijn krachten weer te keeren. Zoodra hij vervoerd kon worden, had hij Utrecht verlaten; de stad waar hij als overwonneling bewusteloos was binnengedragen, was hem hatelijk geworden; hij had zijn bende naar Amersfoort gevoerd, en bleef er liggen, zonder zich te bekreunen om wat heer Engelbert, of wie ook, van hem denken zou. Doch de eerste last, dien hij aan zijn ruiters gaf, kon door dezen niet volbracht worden. Rogardo, Froccard en eenige anderen deden een vruchteloze reis naar de Hunnenschans; de heks was verdwenen, en de herders uit de buurt hadden haar sedert het begin van den afgeloopen winter niet gezien.

Toch was Perrol niet werkeloos. Hoewel de Zwarte Bende haar aanvoerder sedert de nederlaag bij Westbroek niet aan haar hoofd gezien had, verscheen hij toch, toen zijn gezondheid redelijk begon te worden, bijna dagelijks in haar midden.

Hij had vernomen, dat Frank ontvlucht was; maar de zaak was niet te verhelpen. Hij wantrouwde Froccard, wien hij reeds vooruit besloot den weg tot nieuwe misdaden en bedriegerijen af te snijden: zijn dagen waren geteld. Maar hij had hem nog noodig; een laatsten dienst zou hij misschien nog van hem vorderen, en dan zou hij het werktuig van zijn schelmstukken verbrijzelen, omdat hij er al de geheimen niet van kende, omdat het zich dikwijls bewoog, zonder dat hij het wilde. Nooit sprak hij over den dag van Westbroek, zelfs niet tot Vidal; indien hij al wist, dat deze zijn vijand had laten aftrekken, was het hem tevens bekend, dat de knaap hem gered had.

Soms stapte hij vóór *de Vergulde Helm* af; want de meester durfde niet weigeren voor hem te werken; maar nooit zette hij een voet in het huis; alleen de werkplaats werd door hem betreden. Hij sprak met den vader van Maria, alsof er nooit iets tusschen hen was voorgevallen, hoewel Martha zich vleide, dat hij haar dochter vergeten had. De meester onderwierp zich aan wat men van hem vorderde, hoewel hij vast besloten had, hem nooit toe te staan de huisdeur te overschrijden, en antwoordde altijd onwillig, als de aanvoerder naar de ge-

zondheid van zijn vrouw en dochter vroeg; en Perrol liet niet blijken, dat hij bemerkte, dat hij alles veel duurder dan voorheen bij den smid betalen moest. Heer Jan van Schaffelaar was met den Stadhouder vóór Ter Haar getrokken; hij had zich opnieuw diens gunst verworven, en heer David gaf, hoe ongaarne ook, toe aan het verlangen van Lalain, om de Schaffelaars met het leger naar Hoorn te voeren; hij voelde, dat na den dood van Maria van Bourgondië vooral geen zaak was, om iets aan den Stadhouder van den Oostenrijker te weigeren.

Wat Frank betreft, men behoeft niet te twijfelen, of hij in de laatste gevechten zijn plicht gedaan had; Van Schaffelaar had hem zelfs meermalen voor zijn roekeloosheid gestraft, en toch was hij niet de stormladders opgesneld met het voornemen om den dood te zoeken; de woorden van Ralph, de troostrijke vermaningen van zijn vriend, hadden hem doen besluiten om te leven; de Zwarte Bende was ook nog niet uit het veld gerukt, en misschien wenschte hij het voorwerp van zijn liefde nog eens te zien, voordat hij stierf.

En Maria? Zullen wij de geheimen van haar hart trachten te raden, of alleen zeggen, dat zij in het klooster Spitaal, binnen de muren van Zutphen, tot nog toe niets van Perrol vernomen had? Zullen wij het zeggen, dat de brave Van Schaffelaar juist in dien nacht, toen zijn vriend het meisje voor hem gered had, zijn bruid verloren, voor altijd verloren had? Zullen wij zeggen dat de ongelukkige bruid tevergeefs weende en bad, om het beeld van Frank, dat zich in haar hart gedrongen had, er uit te verdrijven; dat dikwijls zijn stem, de druk van zijn arm, zijn lippen die haar kusten, haar wekten, als een verkwikkende rust haar weer nieuwe krachten kwam schenken om te lijden?

Toen het voorjaar naderde had Maria te kennen gegeven, om haar moeder of biechtvader te zien; vrouw Martha zag op tegen den verren weg, de waardige geestelijke toonde zich, ondanks zijn hoge jaren, bereid, aan het verlangen van het meisje te voldoen. Heer Jan van Schaffelaar had echter geen reden om zich over de tusschenkomst van pater Van Broekhuijzen te verheugen: het verzoek, dat hij met zooveel aandrang gedaan had, om hem nu reeds met Maria te verbinden, en haar door dezen band nog meer te beveiligen voor den aanslagen van zijn vijand, werd door haar ouders, op raad van haar biechtvader, vooreerst van de hand gewezen. Maria was nog niet bereid hem als haar echtgenoot aan te nemen, had hij aan den vader gezegd; alleen vrouw Martha had nadere inlichtingen gekregen, en dikwijls verraste de meester haar, dat zij weende, zonder dat hij een enkel woord uit haar kon krijgen. De ruwe, maar goede man dacht, dat zij bedroefd was, omdat haar kind van haar verwijderd was; hij trachtte haar te troosten met de hoop op den spoedigen afloop van den oorlog, wanneer zij haar dochter zou weerzien. om haar door Jan van Schaffelaar tot vrouw te zien nemen; maar zelfs dit deed, zooals vroeger, de vreugde niet op haar gelaat weerkeeren; zij bewaarde het stilzwijgen en weende.

* * *

Weinige dagen nadat Hoorn door den Stadhouder ten onder gebracht was, vinden wij Frank omstreeks den middag weer op de heide. Het schoone zomerweer maakte het aangenaam op het veld; een zachte oostenwind bewoog bijna onmerkbaar de heesters, die hier en daar door de hand der natuur waren neergeworpen, om de eentonigheid der vlakke af te wisselen, waarover een roode gloed verspreid lag.

Hij kwam van den kant van Kootwijk, en was de lage streek bij dit dorp reeds voorbijgereden, toen hij afsteeg, minder om zijn paard te verlichten, dan wel om zelf adem te scheppen; want de groote, zwarte strijdhengst, dien hij bereed, verzette zich gedurig tegen zijn berijder, die hem tevergeefs trachtte te breidelen. Het was Hector; Frank had hem in Hoorn buitgemaakt of gekocht van een der soldaten; het paard kwam hem ook van rechtswege toe; hij was immers de oorzaak, dat Perrol zijn paard verloren had. Hij naderde nu de hoogten, welke hij van het dorp af reeds vóór zich had gezien. Op die hoogten stond het Ucheler bosch, waarin op dit oogenblik de laatste zwijnen van een kleine kudde door den hoeder gedreven werd, en waarachter Hoog Burlo verscholen lag. De weg begon hier reeds te klimmen. Frank leidde zijn paard bij den teugel; hij scheen in zijn gedachten verdiept, en lette niet op wat zich op de vlakke vertoonde, of hoe de wegen zich kruisten; alleen zag hij nu en dan vóór zich uit; het was alsof hij iemand verwachtte. Weldra stond hij stil en hield de hand boven zijn oogen; dáár reed een ruiter uit het bosch te voorschijn, gevolgd door een tweeden, die veel kleiner was, en terwijl hij, ondanks den afstand, den aanvoerder der Schaffelaars, en diens knaap herkende, zag hij nog en derden persoon uit het bosch komen; maar dezen kende hij niet, en de zon, die teruggekaatst werd op de wapenrustingen van heer en knaap, deed hem alleen ontwaren, dat deze noch helm noch hoed droeg, en dus geen krijgsman of edelman was. Hij zette zich nu weer in het zadel; de drie mannen, die hem ook in het oog schenen te hebben gekregen, daalden met spoed van de hoogte af, volgden de kronkelingen van den weg, en kort daarna drukte Frank zijn vriend de hand, en toen hij vroeg: „Is alles wel, daar ginds?” antwoordde Van Schaffelaar: „Ja, Frank, maar ik had niet verwacht u hier reeds te zien; de afspraak was immers, dat gij mij wachten zoudt?”

„De rust verveelde mij,” hernam deze glimlachend, „dit haalde mij over u tegemoet te rijden; gij weet, ik heb nog een oude betrekking op de heide.” Toen beantwoordde hij den groet van Heintje, boog voor den derden ruiter, en zei, terwijl hij de hand aan zijn helm bracht: „Ik groet u, vader,” waarop zijn paard, dat gesteigerd had, toen hij naast Moor reed, zonder zich om den wil van zijn berijder te bekreunen, zich naar het paard van den vreemdeling begaf en het berook.

Het was een monnik, dien hij als reisgezel van zijn vriend aantrof, en die vrij zonderling en zonder stijgbeugels op het roodbonte paard zat, dat er echter vrij sterk uitzag. De kap van zijn pij, die geheel over het hoofd getrokken was, beschermde hem tegen de zon; hij beantwoordde den groet van Frank door zijn handen zegenend op te heffen, en bracht, het hoofd schuddend, de hand naar zijn mond, toen deze zijn verwondering liet blijken, dat de monnik niet sprak.

„Het moet u niet bevreemden, Frank,” zei Van Schaffelaar tot hem, die Hector genoodzaakt had, het bonte paard te verlaten, terwijl zij de hoogte verder afreden, „dat de goede vader uw groet niet anders beantwoordt; zie hij wijst u op het stuk lei, dat hij in zijn hand houdt; hij kan niet spreken, sedert hij dezen winter het ongeluk heeft gehad in de rivier te vallen. Hij woont in het klooster te Emmerik, en moet naar het klooster Emmaus bij Harderwijk, waar een broeder woont, die vele zieken genezen heeft, en hij zal, als deze hem niet kan helpen, het Lieve Vrouwenbeeld te Amersfoort en het Sacrament in de Heilige Stede te Amsterdam bezoeken. Dezen morgen, toen ik Zutphen verliet, reed hij mij achterop, en verzocht mij te mogen vergezellen. De waardige vader,” vervolgde glimlachend, terwijl hij met Frank een eindje vooruitreed, „was geen aangenaam gezelschap, daar hij wel nieuwsgierig was om allerlei nieuws van den oorlog te vernemen, maar ik had werk om zijn vragen te lezen: het was een soort Latijn, vermengd met Duitsch, dat bijna onverstaanbaar is; ik behoef u niets meer te zeggen, dan dat hij wel honderd uren hier vandaan in Duitschland geboren is, en in zijn jeugd als ruiter gediend heeft.”

„Hoorde hij daarom zoo graag van den oorlog spreken?” zei Frank lachend; „mij dacht, het was ook al een vreemd verschijnsel, een monnik op zulk een sterk paard.”

„En toch kunt gij wel zien, dat hij zijn meesten tijd op een ezel gereden heeft,” zei zijn vriend, die zweeg, toen de monnik naderbij reed. Frank zag hem nu aan de andere zijde van Van Schaffelaar stappen; hij bewoog werktuigelijk den rozenkrans van grove houten kralen door zijn vingers, en boog nu en dan het hoofd voorover. De lange grijze baard hing op zijn borst, en bedekte een groot gedeelte van zijn gelaat, wat de kap er niet van verborg, was bruin en gerimpeld. Tusschen zijn gebed, dat hij niet eens prevelen kon, scheen hem evenwel niets te ontsnappen, en nu en dan verried een snelle opslag van zijn oog, dat de ouderdom en het kloosterleven al het vuur in den ouden ruiter nog niet hadden uitgedoofd.

Toen zij Kootwijk naderden, zei Van Schaffelaar: „Wij zullen hier een weinig uitrusten vader, ofschoon wij de paarden te Beekbergen gevoerd hebben, zal hun dit Geldersch brood hier niet te onpas komen. Zoo gij er niets tegen hebt, geloof ik niet, dat uw paard den stal zal willen voorbijrijden.” De monnik boog, en scheen met zijn voorstel genoeg te nemen. Even later zaten zij met hun drieën om de tafel, waarop brood, vleesch en bier was neergezet, en Van Schaffelaar maakte Frank er schertsend opmerkzaam op, dat de vader bij zijn ongeluk nog het geluk had, als elke andere monnik, zijn natje en droogje tot zich te kunnen nemen.

De monnik, die hier, gemakkelijker dan op het paard, gebruik kon maken van het eenige middel dat hem overbleef, om zich beter te doen verstaan dan door teekens, verzocht Van Schaffelaar, iemand over te halen, om den weg te wijzen, dien hij nu moest volgen, daar hij in deze landstreek geheel onbekend was. Maar Van Schaffelaar, die de scherts wilde goedmaken, welke niet naar den zin van den gast was geweest, noodigde dezen uit, hem nog niet van zijn gezelschap te berooven, en door te rijden tot Barneveld, waar hij den nacht zou

doorbrengen. De monnik luisterde vol aandacht naar zijn woorden; het kwam Frank voor, dat de oogen van den vader reeds tintelden van vreugde bij het vooruitzicht van een goed avondmaal en een kan goed bier. Doch hij bedroog zich: de monnik schudde het hoofd, en toen Van Schaffelaar zijn weigering, omdat hij niet langer met den brief van zijn prior onderweg durfde blijven, ontcijferd had, en hem nogmaals trachtte over te halen, stond de monnik op, schudde het hoofd, en wees op dat gedeelte van de lei, waarop het verzoek, om over den weg en den afstand ingelicht te worden, nog was blijven staan. „Gij moet zelf weten, wat gij kunt aannemen en moet weigeren, vader,” zei Van Schaffelaar; „ik wil u niet van uw plicht afhouden, en niemand is beter in staat dan mijn vriend Frank, u den weg te wijzen, dien gij moet nemen; intusschen hoop ik, dat gij een stuk geld, dat ik uw klooster toegedacht had, niet weigeren zult, en mij en hen, die mij waard zijn, in uw gebeden zult gedenken.” De monnik boog het hoofd, ontving met diepen ootmoed de geldstukken, welke de edelman uit zijn beurs haalde en hem gaf, en verborg die onder zijn pij. Toen de paarden weer opgezadeld waren, verlieten zij het dorp; Frank wees den monnik, welken weg hij moest houden, en daarna namen zij afscheid van hun sprakeloozen reisgenoot, wiens paard met weerzin zijn makkers, waarmee het kennis gemaakt had, scheen te verlaten; doch van welks berijder Frank blij was ontslagen te zijn: de stomme, oude, nieuwsgierige monnik was toch een vervelend gezelschap, en benam de gelegenheid om zich met zijn vriend te onderhouden.

Van Schaffelaar, die, nadat hij bij den Bisschop geweest was, verlof gekregen had om een paar dagen voor zichzelf te besteden, was bijzonder opgeruimd; hij had zijn bruid bezocht; het terugkeerende leger gaf hem de hoop, dat de oorlog en ook zijn bruidegomschap, dat hem lang begon te vallen, spoedig ten einde zouden loopen, en hij zei, terwijl Heintje op een behoorlijken afstand achter hen reed: „Het scheen, dat u het bijzijn van den Emmerikschon monnik niet zeer aangenaam was; had ik dat vermoed, ik zou hem niet genoodigd hebben, ons nog verder te vergezellen.”

„Bij St. Maarten, neen!” riep Frank. „Ik kan niet zeggen, dat hij mij beviel; bij tusschenpoozen, als hij de drift van zijn paard intoomde, herkende ik in hem den monnik niet, die in den zadel zat, alsof hij er op gesmeten was, en dacht, dat zijn onkunde inzake den weg maar een voorwendsel was, om ons niet te verlaten, en op uw beurs te teren.”

„Gij vergeet, dat hij niet kan spreken en weinig menschen op de Veluwe zal aantreffen om zijn monnikenschrift te lezen: en ruiters, die het monnikenschrift en Latijn verstaan, vindt men niet veel,” zei Van Schaffelaar.

„Ik houd hem ook wel voor een monnik, sedert ik hem heb zien eten en drinken; maar niet voor den besten,” antwoordde Frank.

Een oogenblik reden zij zwijgend naast elkander; toen zei Van Schaffelaar: „Ik breng u den groet van Maria, Frank, daar gij haar vergeet, moet ik het eerst haar naam noemen; ik zie wel, dat gij nooit bemind hebt, anders zoudt gij reeds naar haar gevraagd hebben, daar een man over niets met meer vreugde spreekt, dan over het meisje, dat hij bemint, en dat hem liefheeft.”

„Dat ik haar vergeet!” riep Frank snel, en hij bewoog zich in den zadel, alsof men hem onverhoeds een stoot had toegebracht; maar verder zweeg hij, en Van Schaffelaar zei vertrouwelijk: „Nu, ik weet immers beter, en mijn bruid hoort het niet en zou het u vergeven: zij is zoo goed. Ik wed, dat die oude monnik u nog door de hersens speelt. Gij hebt immers bewezen, indien het noodig was, dat gij alles voor haar over hebt; is het niet aan u te danken, dat zij zonder schroom mij haar hand kan geven, dat niemand meer zal kunnen zeggen, dat ik de dochter van een burger getrouwd heb, en dat ik nog leef en gelukkig ben?”

„Wat de oorzaak zij van mijn verzuim,” zei Frank langzaam, „waarom zou ik u die zeggen; weet ik het zelf? De ingeving, die mij dreef, om u tegemoet te rijden, moet mij vrijspreken. Reeds toen ik u ontmoette, zeydet gij mij, dat alles wel was, en ik wilde naar haar vragen: maar de vreemde reisgenoot deed mij zwijgen. Zeg mij nu, hoe vaart uw... Maria?”

„Den hemel zij dank, redelijk gezond,” antwoordde Van Schaffelaar minder vroolijk. „En toch, het kon beter zijn; het vroolijke meisje heeft zooveel geleden; met geweld van de borst van haar moeder afgescheurd, heeft zij een naren winter doorgebracht, en het eentonige kloosterleven is niet geschikt om haar op te vroolijken; zij treurt. Als een bloem, die men uit den grond rukt, waarin zij gegroeid is, verkwijnt zij binnen de stille, maar veilige woning. Indien de ouders naar mij geluisterd hadden, in plaats van naar den ouden pater Van Broekhuizen, zou zij nu reeds mijn vrouw zijn, mijn liefde zou haar koesteren en alle gedachten aan het verleden uit haar hart verbannen; haar echtgenoot zou alle zorgen van haar verwijderen. Maar het heeft zoo niet mogen zijn; Maria is een gehoorzaam kind; de maagd nadert sidderend het echtaaltaar; zij durft haar stem niet voegen bij die van den man, die zonder schroom zijn bruid de hand mag toesteken, evenals hij een vijand den handschoen voor de voeten werpt. Doch gij hoort mij niet meer; ik vergeet, dat gij niet kunt begrijpen wat ik zeggen wil,” eindigde Van Schaffelaar, toen Frank, die, in zichzelf gekeerd, naast hem reed, niet liet bemerken, dat hij zijn geestdrift deelde.

Deze richtte zich snel op, alsof hij uit den slaap ontwaakte, en zei: „Bij God, mijn vriend, vergeet gij, dat al wat u gelukkig maakt, ook mij gelukkig zal doen zijn! Geloof niet, dat ik zonder gevoel ben, omdat dit hart,” hier sloeg hij op zijn harnas, „nooit is verkwikt door het geluk bemind te worden door wat het liefhad. Ik voel wat gij zeggen wilt, en zou desnoods uw woorden kunnen herhalen; ik heb u wel verstaan. Ik voel, dat gij met ongeduld verlangt, om alleen voor haar te zijn, als mijn gebeden verhoord waren geworden.”

„Ik deed u weer onrecht, Frank,” zei Van Schaffelaar aangedaan, en drukte hem de hand. „Zelden hoorde ik u met zooveel vuur over dit onderwerp spreken; zoo gij aan ons gedacht hebt in uw gebeden, Maria heeft u niet vergeten! Zij heeft mij gezegd: dagelijks smeekt zij den Hemel voor uw geluk.”

„Maria bidt voor *mij*?” vroeg Frank snel, en toen hij zweeg, vervolgde zijn vriend: „Verwondert het u? Is zij het niet verplicht? Dankt zij het u niet, dat

zij gered is? Hebt gij haar niet aan de Roode Hand van dien zwarten onverlaat onttrokken?"

„Het is zoo," antwoordde Frank, en eindigde wild lachend; „maar mij heeft de Roode Hand getroffen en ter aarde geworpen, en toch is die hand nog niet verlamd, en Perrol leeft nog."

„Vergeet gij," riep Van Schaffelaar minzaam, „dat gij niet alleen gevallen zijt? Heeft de hand van uw vriend, van den aanvoerder, onder wien gij dient, u niet weer gewroken? Heeft iemand u minder geacht, omdat gij niet bestand geweest zijt tegen de koelbloedige verdediging van den volmaakten krijgsman?"

„Neen," hernam Frank somber, „maar is daardoor de houw minder zichtbaar op dezen helm? Weet gij wel, dat ik tweemaal mijn leven zou geven, om hem het zijne te ontnemen? Uw overwinning wischt mijn nederlaag niet uit; de aanvoerder heeft zijn ruiter gewroken; maar de herdersjongen wil zich zelf wraak verschaffen!"

„Ik herken u niet meer, Frank," zei Van Schaffelaar ernstig. „Welnu, daar gij dien naam van herdersjongen verkiest aan te nemen, wordt die jongen geen man? Is hij niet een mensch, hoewel zijn vader geen ridder of edelman was? Heeft de Heer zelf niet een herdersknaap opgezocht, om over zijn volk als koning te bevelen? De aanvoerder wreekte zijn man van wapenen, den vriend, zijn vriend!" en hij vervolgde met meer ernst, toen de jonge man het zwijgen bewaarde: „Die wraakzucht verwachtte ik niet in den voedsterknaap van Ralph: hoe komt zij in uw hart? Zij gij niet gevallen, alleen omdat gij kwaamt om hem te dooden, zonder voor uw leven te zorgen, en is dit geen eerste plicht? Dacht gij met een vroom gemoed aan de wisselvalligheid van den strijd, zooals een braaf Christen betaamt? Of zijt gij naijverig op uw vriend? Kon ik u de eer geven, van Perrol ter aarde geworpen te hebben, ik gaf ze u gaarne, die naijverig zijt op uw vriend, die u alles zou willen afstaan!"

„Alles!" riep Frank, en hij vervolgde snel: „O, hoe herken ik u daaraan, maar kan ik nog meer verlangen, nadat gij mij uw vriendschap geschonken hebt? Neen, dat kan ik niet; vergeef een oogenblik van dwaling; vergeef mij wat ik gezegd heb; geloof niet, dat ik naijverig ben op uw roem, ofschoon ik uw daden steeds tot voorbeeld neem; ik weet immers, dat ik nooit zulk een krijgsman worden kan als mijn vriend. Zie, Van Schaffelaar, de gedachte aan dien man verlaat mijn nooit en wat de toekomst verborgen houdt, maakt mij ongerust."

„En waarom?" vroeg Van Schaffelaar. „Zijn die aanslagen van dien geweldenaar tegen ons niet alle op niets uitgelopen? 't Is waar, zorg en angst zijn ons deel geweest, mijn bruid is van den ouderlijken haard verdreven; maar waar is de Britsche edelman, die den trots, zijn landgenooten eigen, vergeten had, om Perrol te dienen? Zijn de Zwarte Ruiters niet in Eemnes gebleven? Is zelfs Perrol niet ternauwernood hersteld, terwijl gij gezond aan mijn zijde rijdt? Maar gij ziet alles te somber in; ik wed, gij hebt den ouden schaapherder gesproken; die man brengt u gewoonlijk in een droevige stemming."

„Het is waar, ik heb hem gezien," antwoordde Frank langzaam, „en wat hij zei, was niet geschikt om mij op te vroolijken. Dezen morgen beklom ik den kerktoeren van Barneveld, tegelijk met het werkvolk, dat er iets aan herstellen

moest. Het overzicht over de vlakte lokte mij uit u tegemoet te rijden, en toen ik uw ruiters verliet en langs het kerkhof heen wilde rijden, ontmoette ik Ralph. Hij toonde zich verheugd mij te zien; het gure weer scheen weinig invloed op zijn gezondheid te hebben gehad, en ik stapte af. Kort deelde ik hem mee, wat hij verlangde te weten; hij wilde mij met zijn hond een eind weegs vergezellen. „Als ik met u op de heide wandel, Frank,” zei hij, „dan denk ik, dat gij nog bij mij zijt, en mij niet verlaten hebt; daarom doe ik het gaarne.” Doch het kwam er niet toe; want wij hadden nog maar weinig schreden gedaan, of hij stond stil. Ik noodigde hem om verder te gaan; doch hij antwoordde niet, zette den voet vooruit, maar trok dien dan weer terug. Hij wilde mij volgen, maar kon niet; het was alsof een onzichtbare hand hem terugdrong. Ik zag, dat hij niet meer voelde waar hij was, niet meer zag wat hem omringde; met wijd geopende oogen staarde hij naar de wolken, die over den toren en de kerk heendreven; hij zag door zijn geest. In het eerst bleef zijn mond gesloten, en hij stond roerloos; toen strekte hij den staf uit, en riep luid: „Geeft acht op wat gebeurt. — Ha, dat is geen wolk, maar een hoop Zwarte Strijders. — Wat klinkt die krijgsmuziek! — Ziet gij dien rook en die vlammen! — Hoort gij hen niet dreunen, als zij neerploffen? — Daar valt de witte pluim; nog wappert de roode vederbos. — Ha!...” Toen werden zijn woorden onverstaanbaar, en toch sprak hij nog lang, terwijl een aantal menschen ons omringden, en met schrik en eerbied naar zijn woorden luisterden. Zijn lippen bewogen; alles wat hij zag, wees hij met zijn staf aan, wij zagen niets dan een grauwe wolk, die over het dorp dreef; mogelijk was zijn zwijgen nog indrukwekkender dan zijn spreken. Eindelijk sloot hij de oogen en liet den arm zakken; ik gaf door een teeken met de hand den dorpelingen te kennen dat zij zich verwijderden zouden, en zij voldeden aan mijn verlangen. Doch toen ik hem uitnoodigde mij te volgen, schudde hij het hoofd, en zei treurig: „Dat kan niet, Frank, dikwijls wordt mijn geest verlicht, zonder dat ik heb kunnen raden waarom, en toch spot ik nooit met deze waarschuwing; het is een bitter voorrecht, dat ik tot aan het einde dragen moet. Onze wegen loopen uiteen; wanneer gij mij zult zien, weet ik niet.” Hierop gaf hij mij de hand, verwijderde zich zonder op mijn vragen te antwoorden, en toen hij tusschen de huizen verdwenen was, zette ik mij weer in den zadel; mogelijk heeft dit toeval meegewerkt om mij droevig te stemmen.” „Gij hecht te veel aan deze zaak,” hernam Van Schaffelaar. „Het is een ongelukkige ziekte; men moet hem beklagen, die er mee bezocht is, zonder te vreezen, dat wat hij waant te zien, waarheid is: Ralph zei het u immers met andere woorden zelf. Maar laten wij van iets anders spreken. Als ik het wilde, zou ik ook kunnen verhalen, dat mijn bruid mij bijna niet wilde laten gaan; zij was half bewusteloos, toen ik haar bij mijn afscheid aan de zorgen der nonnen moest overlaten; toch hecht ik niet aan deze ongerustheid, welke de menschen een geheim voor gevoel van een naderend onheil noemen.” Hier zweeg hij; waarschijnlijk herinnerde hij zich de droefheid en de laatste woorden van Maria, die op het punt geweest was, hem de geheimen van haar hart te openbaren, en aan zijn voeten om vergiffenis te smeeken, voor wat haar hart misdreven had. Maar de plechtige gelofte, aan haar biechtvader gedaan,

deed de bekentenis op haar lippen versterven; de brave grijsaard had haar gelast te zwijgen en te bidden. „Het gebed zal de bekoringen uwer zinnen doen verdwijnen, mijn dochter,” had hij gezegd. Wat wist de oude priester van liefde! „Ik wilde u zeggen, Frank,” vervolgde Van Schaffelaar, „dat ik haar beloofde, dat gij mij bij een volgend bezoek zoudt vergezellen; gij hebt nu verkozen te blijven, in de hoop Ralph te zien, ik keurde dit goed; maar ik heb uw woord verpand, en nu zult gij het moeten inlossen.”

De stem van Frank verried geen vreugde, terwijl hij beloofde de belofte van zijn vriend te zullen nakomen en zoo sprekende, vervolgde zij hun tocht naar het dorp Barneveld. De weinige menschen, die zij tegenkwamen of op de heide gewaar werden, gaven hun weinig stof tot onderhoud. Eenmaal hadden zij stilgehouden, toen Van Schaffelaar zijn vrees te kennen gaf, dat de sprakelooze monnik, hoe goed ook door Frank ingelicht, misschien toch zijn weg niet zou kunnen vinden. Deze dacht hem in de verte nog te kunnen zien, maar hij bedroog zich; hij werd niets gewaar in de richting, waarin hij hem zocht en onderstelde dus, dat hij van den weg was afgedwaald en te veel rechts gehouden had.

De zwaarte van hun wapenen en het warme weer deden hen zacht rijden, om hun paarden in het zandige spoor te sparen; en daar het zwarte paard, dat Frank bereed, en dat Henri meende vroeger in de legerplaats van Perrol te hebben gezien, zich met Moor niet verdragen kon, bracht Van Schaffelaar, die niet wist, in welke betrekking het moedige dier tot zijn bruid stond, Frank opnieuw onder het oog, dat hij niet wel gedaan had, dit vreemde paard, hoe voortreffelijk het ook was, in plaats van zijn eigen mee te nemen. De jongeling durfde zijn vriend niet zeggen, dat hij het paard, waarop hij des nachts met Maria gevlucht was, nooit kon berijden zonder aan haar te denken, en gaf dus voor, dat hij er, sedert den dag van Westbroek, een weerzin aan had, en dat hij, hoeveel zorg het hem ook baarde, zijn nieuwe paard wilde trachten te beheerschen. Hij moest echter erkennen, dat hij er nu en dan even weinig meester over was, als vroeger over Moor, en Van Schaffelaar herinnerde hem lachend het oogenblik, toen hij hem, nadat hij nog slechts weinig lessen in het paardrijden van den ouden Hans gekregen had, eens voor de aardigheid op zijn strijdpard had doen zitten.

De voorzorg, welke zij gebruikten, om zacht te rijden, deed hen toen zij de plaats van hun bestemming reeds begonnen te naderen, verwonderd stilstaan, en in de verte naar iemand uitzien, die met een onbegrijpelijke snelheid naar het dorp Voorthuizen reed. Ondanks den afstand, durfde Van Schaffelaar verklaren, dat die ruiter zijn paard zou doodrijden, tenzij het van een bijzonder goed ras was; wat Henri beaamde door te zeggen, dat het waarschijnlijk een dronken boer was, wiens paard op hol was geslagen; doch Frank zei, dat het niemand anders was dan de stomme monnik. Zijn vriend lachte om zijn verzekering, te meer daar Henri, die zich veel op zijn ver gezicht liet voorstaan, evenals Van Schaffelaar bleef beweren, dat de afstand te groot was, om paard en kleeding te herkennen, en zelfs Frank kon, terwijl zij voortreden, niet loochenen, dat de snelheid, waarmee de ruiter voortijlde, moeilijk overeen te brengen was met het lompe paard, en in het geheel niet met den sprakeloozen monnik.

Reeds lag de sluier van den nacht over het dorp Barneveld, dat, als een eiland door de zee, aan alle zijden door de heide omringd was; de maan was nog niet opgegaan, en alles lag in diepe rust; alleen Van Schaffelaar en zijn vriend zaten nog aan den avonddisch op het Moleneind, in de woning van den dorper, bij wien hij meer zijn intrek had genomen. Moor stond met de andere paarden op den stal; de achttien ruiters, die Van Schaffelaar van Hoorn had medegenomen, om hen tot dekking te strekken op zijn tocht door de streken welke de vijand onveilig maakte, waren hem, meer op verzoek van Frank, dan op eigen verlangen, van Wijk-bij-Duurstede tot hier toe gevolgd. Zij sliepen reeds, daar het hun bekend was, dat hun aanvoerder met het aanbreken van den dag verder zou gaan. Van Schaffelaar sprak met Frank over den oorlog en de belangen van zijn heer, den Bisschop; Henri, vermoeid van den rit, was achter zijn meester op een bank ingeslapen, die hem niet riep om te schenken. Het licht van de kaars verlichtte flauw het groote voorhuis, en werd teruggekaatst door twee blanke wapenrustingen, die op den achtergrond geplaatst waren.

Op het oogenblik dat zij opstonden, om zich ter ruste te bewegen en den knaap te wekken, maakte Frank zijn vriend opmerkzaam op eenig gerucht, dat hij meende te hooren. Zij luisterden: het was alsof een hond met zijn nagels langs de huisdeur krabde, en er met zijn neus onderdoor snuffelde; maar weldra liep iemand met snelheid voorbij de gesloten luiken, en er werd driftig op de deur geklopt. Beiden traden er terstond naar toe, terwijl de knaap verschrikt opvloog; het kloppen werd nog onstuimiger, en Frank sloeg met zijn vuist tegen de deur om er een einde aan te maken, en vroeg barsch:

„Wie klopt daar zoo hard in den laten avond?” Toen klonk de stem van den schaapherder door het sleutelgat, en riep: „Ik ben het, Frank, laat mij binnen of...” Maar de stem van den ouden man was te zwak, om zich verder te doen verstaan. Hij zweeg, te meer daar de grendels reeds werden weggeschoven. Toen Wolf naar binnen sprong, en zijn meester hem volgde, beduidde deze, dat men de deur zou sluiten; hij leunde op zijn staf, en hijgde naar adem. Frank ondersteunde hem met zijn armen, en zag met verbazing en droefheid de afmatting van Ralph; maar deze stiet hem terug, en voordat van Schaffelaar hem aansprak, riep hij ernstig: „Er is geen tijd van vragen of van rust meer; de mannen van de Zwarte Bende volgen mij op de hielen, gij zoudt hun marsch reeds hooren, indien zij niet kwamen als dieven in den nacht. Vlucht, werpt u op uw paarden, indien het nog tijd is — gij Frank, gij moet mij volgen.”

„Ha, de Zwarte Ruiters,” riepen Van Schaffelaar en zijn vriend als uit één mond en Frank vervolgde: „Vader, wij danken u: vaarwel, red u, wij zullen voor onszelf zorgen, ik verlaat mijn aanvoerder niet.”

„Dwaze knaap!” zei de herder, terwijl hij Frank, die hem de hand drukte, beschouwde; „doe wat gij wilt, maar vlucht, er is geen tijd om u rede te doen verstaan”; en hij vervolgde, toen Van Schaffelaar zijn knaap gelastte de ruiters te wekken en hun te bevelen zich te wapenen: „Er is geen tijd meer, om het harnas aan te schieten, Heer, ternauwernood om de zadels op de paarden te werpen.”

„Zeg dat zij zich wapenen,” riep Van Schaffelaar driftig, toen zijn knaap nadere bevelen wachtte, en terwijl deze zich met spoed verwijderde, trad hij naar zijn wapenrusting en vervolgde met vuur: „Bij St. Maarten, oude, ik dank u voor den raad. Maar nooit zal men mij zien terugtreden, zonder mijn wapenen; een edelman kan zich niet overgeven of neer laten houwen als een boer; indien ik sterven moet, dan wil ik in mijn harnas sterven.”

Ralph schudde wel het hoofd, terwijl Wolf onrustig af en toe naar de deur liep maar zei niets, en hielp zelf de wapenstukken vastgespen, en toen Van Schaffelaar zijn vriend gereed zag, en zelf den helm opette, riep hij moedig: „Nu naar mijn mannen en naar den stal; zoo waar als God leeft, zij zullen zich bedriegen, als zij denken ons slapende te vinden.”

De bewoners van het huis, gewekt door de ongewone beweging, hielpen de ruiters de ijzeren rustingen aan doen. Een kreet van vreugde ging er op, toen deze hun aanvoerder zagen binnentreden; zij herkenden, bij het zwakke licht van de brandende houtspanen, den witten vederbos, die zij gewoon waren te volgen. Toen spoedden zij zich allen naar den stad. De Zwarte Bende zal hen gereed vinden om haar het hoofd te bieden; de paarden zijn versch en sterk, en Frank, die op de heide bekend is, zal hun op de vlakte tot gids verstrekken; zij zullen gereed zijn, voordat de maan hun spoor aan hunne vijanden kan doen terugvinden.

Nog was alles stil om het dorp; nog liet zich geen gebriesch van paarden hooren, geen hoef of wapengekletter klonk door het dorp, toen deze gewapende mannen den stal binnendrongen; maar een zacht gekraak, dat zich nu aan het einde daarvan deed hooren, trof hun oor. De paarden zagen schichtig naar het licht en naar hun meesters; één was er echter, dat den grooten zwaren kop juist van het licht afwendde; het snoof door de wijd geopende neusgaten, zijn oogen schoten vuurstralen, en het hinnikte van genoegen; het was Hector. Nog hoorde men geen geroep of geschreeuw; maar daar opende zich krakend de deur van den stal, en onrustig bewogen zich nu de paarden. Reeds had Wolf zijn meester doen merken, dat de paarden niet meer gezadeld konden worden; doch eer Ralph iets zei, roep Van Schaffelaar snel, maar bedaard; „Achterwaarts, mannen, het is te laat om onze paarden te behouden; maar wij hebben onze wapens,” en hij wierp de deur weer dicht, op hetzelfde oogenblik, dat de Zwarte Ruiters aan het andere einde in den stal drongen. Zij hieven een woest geschreeuw aan, toen zij bij het licht de blanke wapenrustingen zagen, die snel door de deur aan hun oog onttrokken werden.

Een oogenblik stond Van Schaffelaar in beraad, of hij zich hier verdedigen en zijn leven zoo duur mogelijk verkoopen zou, of dat hij nog zou trachten zich te redden; de raad van Ralph deed hem zijn besluit nemen. „Volg mij, Heer,” riep de schaapherder, „ik ken de wegen in het dorp; de dood is zoowel hier als daar buiten.”

Toen volgden zij den herder naar het voorhuis, terwijl hun vijanden reeds op de staldeur aanvielen, welke zij gesloten hadden; maar het gekletter der wapenen en het onrustig gebrom van Wolf verrieden, dat zij hem volgen zouden, en hij zei zacht, toen zij achter in het huis kwamen, dat van de bijlslagen dreunde:

„Werp het licht weg, en volgt hij zonder gerucht te maken.” Van Schaffelaar herhaalde bevelend, wat de herder verlangde; hij vertrouwde op diens bekendheid in dit oord; zijn ruiters, op den helm, waarmee hij geboren was.

Zij verlieten nu het huis, en traden in den hof, die zich ver achter eenige andere huizen uitstreckte, en met een nauwen doorgang een uitgang had tegenover het kerkhof. Er was geen tijd te verliezen, de oude deur aan het einde van den doorgang, die nauwelijks gesloten was, werd geopend, en hoewel zich hier geen vijanden lieten zien, hoorde men hen toch op een kleinen afstand. Ralph bedacht zich een oogenblik, terwijl Frank zich herinnerde, wat er, gedurende den morgen, bijna op dezelfde plaats, gebeurd was. Daarop zei de oude: „Zij staan ter weerszijden, maar misschien gelukt het ons nog, om de kerk heen te gaan”; en zonder eenig geraas te maken, naderden zij tot den lagen muur, die het kerkhof omgaf. O! dat vluchten in den nacht, dat bevreesd zijn voor het kletteren van zijn wapens bij het overklimmen van den muur, dat alles griede Van Schaffelaar; maar moest hij niet alles aanwenden om zijn leven te redden? Behoorde het niet aan zijn bruid? Op het kerkhof gekomen, gingen zij dicht langs den muur van de kerk, die aan den heiligen Odulf gewijd was; gelukte het hun, er om heen te gaan, dan waren zij misschien gered; maar toen zij den hoek van den toren bereikten, bleef Wolf staan. Plotseling schitterde een hevig licht; de vijand ontstak een toorts en zijn woest geschreeuw liet zich hooren: het was nu niet langer noodig, zich in het duister te verbergen of stil te zijn, daar men wist, dat men ontdekt was.

„Trekt uw zwaarden, mannen, en volgt mij,” riep Van Schaffelaar. Het beslissende oogenblik naderde: de schaapherder had, als het ware, het bevel gevoerd over den aftocht; maar Van Schaffelaar wilde nu het bevel voeren over den aanval, en snelde vooruit; Frank en zijn ruiters volgden hem, en Ralph volgde den gewezen herdersknaap, die onbevreesd naast zijn vriend ging. Toen zij om den hoek traden, zagen zij eenige Zwarte Ruiters, die met een fakkel bij zich, het kerkhof opgekomen waren; dezen hieven een vreugdekreet aan, toen zij de Schaffelaars gewaar werden; zij waren bijna even sterk in aantal, en naderden vol moed. Geen van de partijen gunde zich den tijd om hun gewone strijdleus uit te roepen; Van Schaffelaar had geen belang, om aan zijn vijanden te verraden waar hij was; de Zwarte Ruiters wilden de eer hebben zonder hun makers te overwinnen.

De verwoedheid, waarmede zij elkander aanvielen, is niet te beschrijven; waren Van Schaffelaar noch Frank er geweest, misschien zou de strijd lang onbeslist gebleven zijn; maar met elken slag wierp de aanvoerder een vijand neer. Hun aanval was bijna alleen op hem gericht, en dit berokkende hun ondergang; doffe kreten van wanhoop en woede lieten zich hooren, als er weer een neerviel en de overmacht van hun vijand vermeerderde. Zelfs Ralph was geen bloot toeschouwer: zijn staf stiet de vijanden van Frank omver, deed hun het evenwicht verliezen, en stelde hen bloot aan de zwaarden van de Schaffelaars; maar toen zijn staf stuk gehouwen werd, zou hij gevallen zijn, indien Frank zijn zwaard niet onder het borstharnas van den Zwarten Ruiter gestoken had, die zijn pleegvader bedreigde, en nu zonder een enkelen gil te geven, dood ter aarde

viel. De schaapherder vatte nu de bijl op, welke aan de zijde van den verslagene hing.

Toen sloeg het zwaard van Van Schaffelaar weer een vijand neer, en de vier die nog over waren, namen de vlucht; het gevecht was binnen weinige oogenblikken begonnen en geëindigd. Maar nu hoorde en zag men den vijand van alle zijden naderen en het licht van de toortsen vertoonde zich overal. Ralph trad snel naar de deur onder den toren; maar deze was gesloten. „Het is niet mogelijk die deur te openen,” zei Van Schaffelaar, die er met de vuist tegen sloeg; maar de schaapherder riep: „Misschien is de kerk zelf niet gesloten; in elk geval volg mij, ik wijs u den weg.” Doch ook deze deur was niet te openen, en toch gaf de schaapherder den moed niet op.

Eenige schreden dichterbij het koor was het beenderhuis. Hier wees de oude man met de hand naar het kerkraam; Van Schaffelaar gaf zijn bevelen; de gewapende mannen hielpen elkander om het lage leiendak te beklimmen; de voorste, die de bijl van Ralph aanpakte, verbrijzelde met snelle slagen het onderste van het glasraam, dat boven het huisje was. Zijn makkers hielden hem op het schuine dak staande; het verroeste ijzer, het lood en de ruitjes vielen onder de bijlslagen, terwijl Ralph Frank beval hem te verlaten; en toen de Zwarte Ruiters van alle zijden op het kerkhof drongen, en hun toortsen deze zijde van de oude kerk geheel verlichtten, kwamen zij nog juist op tijd om den laatste hunner vijanden door het glasraam in de kerk te zien verdwijnen. Zij sloegen geen acht op hun makkers, die door Van Schaffelaar en zijn mannen dood ter aarde geworpen waren; maar volgden hun vijanden met een woest geschreeuw.

Op het oogenblik, dat de derde man van Perrol zijn beenen door het gebroken raam stak, hoorde men een hevigen dreun, die door de kerk klonk; het was alsof men een zware deur dichtwierp. De toorts van den Zwarten Ruiter verlichtte nu de vensterramen aan de binnenzijde. Het was alsof het altaar verlicht was, of de kaarsen brandden; de wapens en beelden, op sommige ruiten met kleursel geschilderd, werden zichtbaar; de eene ruiter vóór, de andere na, beklom het dak en verdween door de opening. Toen staakten de krijgslieden hun geschreeuw; een man te paard sprong achter het koor uit te voorschijn, een borstharnas en handschoenen met ijzeren platen en een open helm met een rooden veder maakten zijn wapenrusting uit: het was Perrol. Met de grootste voorzorg had hij alle uitgangen van het dorp doen bezetten, voordat hij het huis, waar zijn vijand overnachtte, liet openbreken. Toen hij dezen, hij wist niet hoe, van zijn komst onderricht vond, stelde hij zich gerust met de gedachte, dat hij hem niet ontsnappen kon; de paarden waren immers allen achtergebleven, en het huis was omsingeld. Doch toen dit vruchteloos werd doorzocht, vervloekte hij het oogenblik, waarin hij het besluit had genomen, om niet zelf voorop te gaan; hij voelde zich nu sterk genoeg, om zelf Van Schaffelaar het hoofd te bieden, en zijn mannen doorzochten nu op zijn bevel de naburige woningen en de moeshoven. „Waar zijn zij, kerels?” vroeg hij woest, terwijl hij met zijn paard stilstond, toen zij uit één mond riepen: „Daar in de kerk, Messire!” — Hierop vervolgde hij driftig: „Welnu, werpt de deur dan onder den voet,” en hij wees naar de deur, die Ralph gesloten had gevonden. Zijn ruiters stroomden er heen;

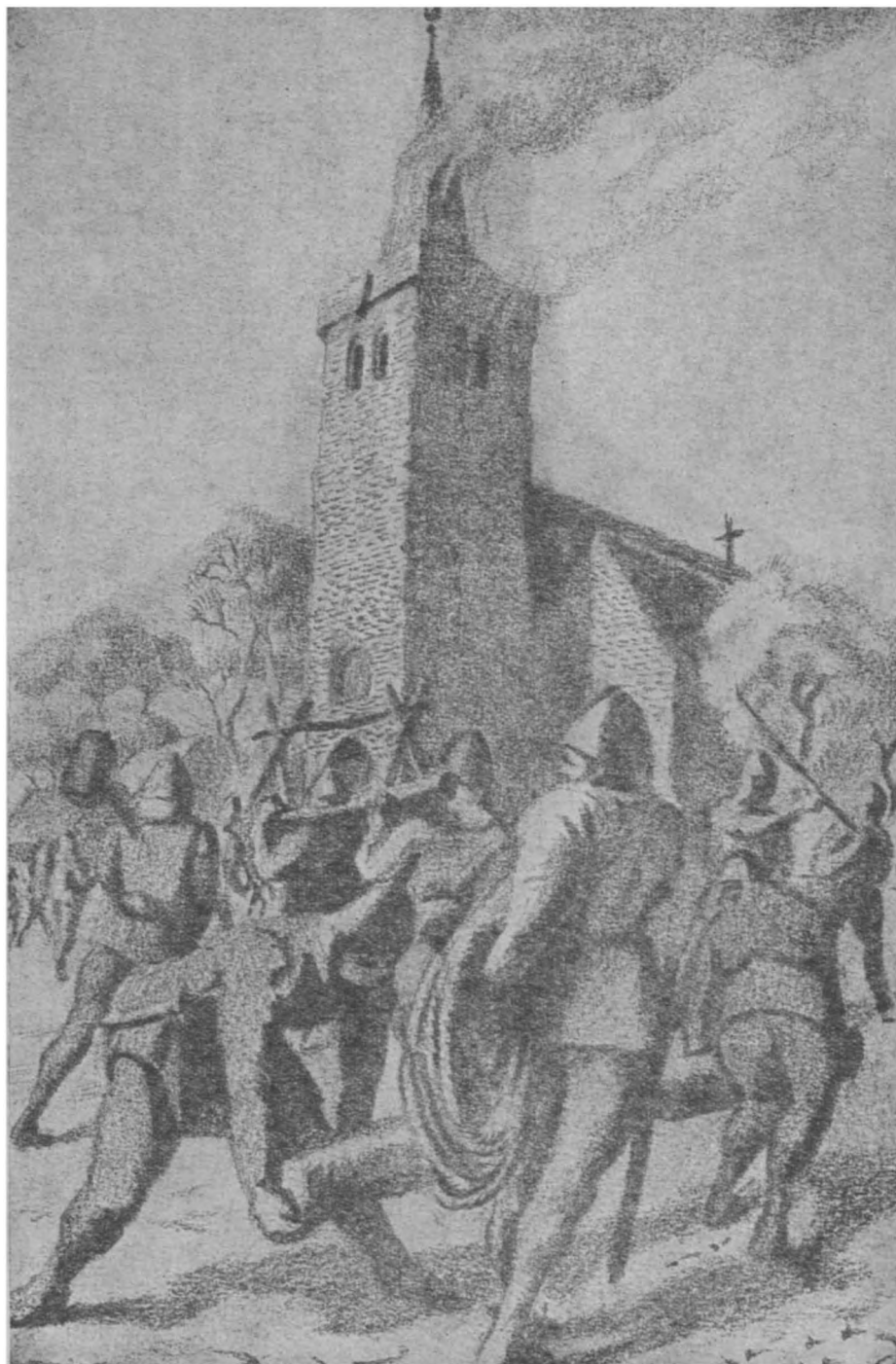
maar op dat oogenblik stak iemand zijn hoofd door het gebroken glasraam, en de Tuimelaar riep: „Zij zitten onder den toren, Messire, en de deur zal de bijl lang weerstaan.” De doffe slagen, die door het vroeger zoo stille gebouw weergalmden, bewezen, dat zij reeds bezig waren, de deur met hun bijlen te openen. „Ha, dan zit hij in de val,” riep Perrol vroolijk, vreeselijk lachend, en vervolgde: „Verlaat de deur niet, Tuimelaar, houd goede wacht, ik zal de buitendeur laten openloopen!” Het hoofd verdween weer, en Perrol, die naar den toren reed, schreeuwde: „Voor den satan, volgt mij allen!” De bijlen, gereed om opnieuw de deur van het heilige gebouw te schenden, hielden op, en de woeste hoop volgde zijn wraakzuchtigen meester, die met zijn paard over de lijken van zijn gevallen ruiters om den hoek van den toren reed. Dezen herinnerden hem wel aan zijn nederlaag bij Westbroek, maar zeiden hem ook, dat Van Schaffelaar hier geweest was.

Toen iedereen nu de zijde van de kerk verlaten had, stak iemand zijn hoofd uit het verblijf, waar de overblijfselen der dooden rustten; hij schudde het stof der beenderen van zich af, waaronder hij zich verborgen had gehouden, en verliet het beenderhuis, terwijl een hond hem volgde. Snel verliet hij het kerkhof, klom over den lagen muur, en verdween door een lage omheining in den moestuin, die naast een der huizen uitkwam.

Bijna tegelijkertijd kreeg de torendeur den eersten stoot: twintig ruiters liepen met een boom storm op de deuren. Perrol was afgestegen, bezag bij het licht van een toorts zijn handschoen, en veegde dien af; want er kleefde bloed aan. De boer, dien hij uit zijn woning had laten sleepen, had niet spoedig kunnen begripen, dat de vreemde krijgsman, die het dorp overvallen had, een boom verlangde, om hem tot stormram te dienen; een vreeselijke slag met de Roode Hand in het gezicht had hem geheel ongeschikt gemaakt, om iets te kunnen aanwijzen; een tweede dorpeling was gelukkiger geweest.

„Loop voor den duivel! — sneller! — Voor den satan, hebt gij geen kracht meer om dat stuk hout te dragen?” — schreeuwde Perrol, toen de deur den tweeden stoot weerstond. Met meer geweld bonsde nu de punt van den langen boom tegen de deur; de mannen vielen er bijna mee om, terwijl de deur een klagend geluid gaf, maar niet openging; het geluid van elken stoot klonk dof en somber onder den toren en over het kerkhof. „Ellendelingen!” — brulde de aanvoerder der Zwarte Bende. „Rogardo, op, dappere kerels! Dat zijn geen mannen van Perrol; toont gij, dat niets u te sterk is, dat alles op mijn wenk gewoon is te vallen.”

Sidderend legden de nieuw aangeworven ruiters den boom neer. Nog schenen de bijlen in de kerk te werken, en het was alsof bint en balk in den toren vielen; toen naderde Rogardo en lichtte met die hem volgden, den zwaren boom op, alsof deze het hout van een speer was. Met gelijken tred traden zij achteruit, en gingen toen met spoed vooruit. Zij lagen voorovergebogen op den boom, dien zij met hun armen omvat hielden, hun beenen, die met het zware ijzer bekleed waren, bewogen zich snel en gelijkmatig, als de geschubde pooten van het kruipend gedierte; de hingsels van de deur kraakten, en eenige splinters vlogen er af; en toen zij met een woest geschreeuw den tweeden aanloop deden,

STRIJD OM DEN TOREN TE BARNEVELD

viel een der deuren krakend en met een harden slag naar binnen, terwijl de andere half geopend bleef hangen.

Een kreet van vreugde verhief zich in de kerk en daarbuiten. Rogardo en zij, die bij hem waren, lieten den boom nu plotseling vallen en drongen, met het zwaard in de hand, voorwaarts, echter zonder het eerst den voet in den toren te zetten. Perrol stortte zich, het ontbloote zwaard zwaaiend, er binnen; maar als door den donder getroffen, bleef hij in den toren staan; zijn hand, die het schild voerde, klemde zich krampachtig tegen zijn harnas, en het zwaard daalde neer. De toren hield zijn vijanden niet verborgen: hij was geheel leeg en trap noch ladder was er in te zien. Hij kon zich niet begrijpen, dat er geen vaste trap was, waarlangs men den toren beklimmen kon, en dat Van Schaffelaar zich door de opening, die boven zijn hoofd in het gewelf was, aan zijn handen onttrokken had; daarom liet hij de deuren aan de kerkzijde openen, en de Tuimelaar zag verwonderd in den toren rond. Doch plotseling vestigde zich het oog van Perrol op een smalle en weinig in het oog vallende deur, die ter zijde van de groote, in de kerk was; en waarop zijn ruiters in hun drift tot nog toe geen bijzondere acht geslagen hadden. Op zijn bevel werd de deur, die een tijdlang aan de bijslagen weerstand bood, verbrijzeld. Nu zag hij de smalle steenen trap, die in den muur van den toren was, en riep: „Naar boven, mannen! Daar zijn zij, die uw makkers neergeslagen hebben. Op, naar boven!” Met een brandende toorts, die van hand tot hand ging, voldeden zij aan zijn bevel. Rogardo was de voorste, en ook de Tuimelaar snelde naar de trap, die reeds overkropt was van zwarte wapenrustingen; doch toen Perrol stampvoetend vroeg, waarom men stand hield, en de trap zijn ruiters niet verzwelgen kon, riep Rogardo, dat de trap met hout en steenen gestopt was. Perrol wilde niet gelooven, wat men hem verzekerde, en zonder staande te durven houden, wat zij gezegd en gezien hadden, verlieten zijn ruiters op zijn bevel de trap, die hij nu zelf beklom. Halverwege de trap stiet hij tegen een ijzeren hek, dat, hoewel sterk verroest, nog zwaar en hecht en niet te bewegen was, daar men de trap met hout en steenen gevuld had. In zijn verwachting bedrogen, klom hij weer naar beneden.

„Van Schaffelaar, ik heb u gevangen!” schreeuwde hij woest lachend, toen hij zich verwijderde: „Morgen, als de dag aanbreekt, *Per moio!* dan zult gij mijn ruiters leeren kennen. Slaap gerust, bruidegom van Maria!”

Op ditzelfde oogenblik kwamen de ruiters van de Zwarte Bende aan, die te voet dienden; in gesloten gelederen naderden zij het kerkhof en schaarden zich op het Rond-om in orde. De rijzige ruiters keerden terug, om hun paarden te verzorgen; zij, die de wegen bezet hielden, werden van deze zorg ontheven; alleen werden er buiten het dorp voorposten uitgezet, en het geheele kerkhof met schildwachten bezet. Perrol beval, bij het heengaan, dat men tot aan den morgen onder den toren en in de trap vochtig riet en stroo zou branden.

Het stille dorp, dat zoo opeens in den nacht door de woeste bende overvallen was, keerde nu weer eenigszins tot een schijnbare rust terug. Wel beangstigde het roekeloos zwerven met brandende toortsen, langs hooiberg en schuur, de arme dorpingen nu niet meer; maar de vreemde ruiters, die het dorp

bezet hadden, het scheen met het voornemen om het te plunderen en plat te branden, waren hun woningen binnengedrongen. Zij hadden voor zich en hun paarden spijs en drank gevorderd; maar men voorzag, dat, na de bemachtiging van den toren, het droevige branden en plunderen eerst zou beginnen. De ruiters gebruikten de inwoners nu nog om hun paarden te verzorgen en voor hen op te schaffen; zij waren niet dom genoeg hun eigen voorraad te vernielen, of de menschen, die hen als slaven dienden, tot vluchten te noodzaken; dat zou wel komen, zeiden degenen, die de Zwarte Bende en haar aanvoerder kenden; en als zij nu en dan eens tezamen een paar woorden in veiligheid konden wisselen, herinnerden zij elkander de geruchten, die over Van Schaffelaar geloopt hadden, de voorzegging van Ralph, den schaapherder, en alles wat aan hun vrees voedsel kon geven.

Het kerkhof zelf vertoonde niet meer dat gewoel, als toen Perrol storm liet loopen, en toch drukten nog veel ruiters hun heiligschennende voetstappen op de gewijde aarde. De kerk was van binnen flauw verlicht, en door de ramen aan de torenzijde flonkerde een roodachtige gloed, die van het koor werden zacht verlicht, alsof de gewijde kaarsen op het altaar brandden, en dit was ook zoo. Terwijl de weer gesloten binnendeur van den toren aan de kerkzijde bewaakt werd door een sterke wacht ruiters, die bij het licht van een toorts het vochtige stroo op de trap stookten, zwolgen, met dobbelsteenen wierpen, en reeds bij voorbaat den buit verspeelden, dien zij uit het dorp hoopten mee te sleepen, brandde twee kaarsen op het altaar, op welks trappen de oude geestelijke van het dorp gezeten was. Hij had zich voor den aanvoerder der Zwarte Bende op de knieën geworpen, toen hij vernomen had, dat de kerk overweldigd was, en hem smeekte ten minste de plaats te ontzien, die aan den heiligen dienst gewijd was, waarop deze hem spottend geantwoord had: „Priester, mijn ruiters hebben nog geen bevel ontvangen, om den rooden haan in het heilige dak te steken, of het altaar van nuttelooze pracht te berooven; maar morgen, ha, wie weet wat dan gebeuren kan! Gij zelf liegt echter als een ketter: mijn mannen hebben den eersten slag aan uw kerk niet toegebracht; hij, die zich er in heeft verborgen, heeft het eerst de goddelooze hand opgeheven, en wij zijn hem gevolgd. Ga tot hem, dreig hem met den toorn der Kerk, als hij langer in zijn schuilplaats blijft, en indien hij de dwaasheid begaat naar u te luisteren, en den toren verlaat, dan zal aan de kerk geen verder leed geschieden. Ga, hij is een gek; misschien laat hij zich bedriegen, en gij kunt voor uw schutsheilige verdienen, wat ik aan dengene had toegezegd, die hem zou vangen.”

De oude dienaar van het altaar stond op en vertrok zonder te antwoorden, en zonder zijn zwakke stem te richten tot de ongelukkigen, die tegen dezen verwoesten ruiterhoofdman binnen de gewijde muren een schuilplaats hadden gezocht, ging hij de waskaarsen ontsteken, om te bidden en het altaar te beschermen, dat, gelukkig en zonderling genoeg, op Perrol's bevel ontzien werd. Tevergeefs zochten de ruiters hem te storen door hun schimpen en godslasteringen; doch zij konden zijn vromen ijver niet doen verflauwen; en wanneer zij nu en dan al naderden, om den ouden kerkrat, zooals zij hem noemden, uit

zijn hol te jagen, en hem spottend aanboden, hem met een bundel smeulend stroo, in plaats van wierook, in het verrichten van den dienst bij te staan, traden zij terug, als hij, gesterkt door het gebed, hun met een donderende stem gelastte het koor te verlaten. Zij zagen met verwondering de houding van den ouden man, hoorden met verbazing de verandering van zijn zwakke stem, en lieten hem met vrede, morrend tegen het bevel, dat hun gelastte de kerk en den priester te ontzien.

Vóór den toren hielden een menigte ruiters de wacht. Een groote hoop brandstoffen was hier op hun bevel door de inwoners heengesleept; eerst was er een vuur van droog hout onder den toren aangelegd; daarna werd het met nat riet, stroo of hooi smeulende gehouden. Wel steeg de rook langs de trap en door de opening in het gewelf naar boven; doch de sleuven en openingen waren te klein om alles te verzwelgen, en gedurig kwamen dichte rookwolken uit de deur te voorschijn, rezen langs den voormuur van den toren op, alsof zij zoolang mogelijk wilden voldoen aan den wil van Perrol, drongen in de bomgaten, vervolgden hun weg over de borstwering van den omgang, en verlieten den toren niet, voordat zij zich boven den haan verspreidden; het kruis was meestal in een dichte rookwolk gehuld.

Nu en dan was het, alsof de rook de mannen, die op den toren waren geweken, noodzaakte om zelf de trap op te ruimen; het vuur en de damp schenen eenige onzichtbare hefboomen in beweging te brengen, welke men hoorde slaan en breken. Dan was het gerucht boven, dan beneden in den toren; maar men hoorde geen menschenlijke stemmen, en als de ruiters nu en dan hun wapens grepen, en naar de halfgeopende deur snelden, trad geen van hun vijanden uit den rook te voorschijn; de trap bleef versperd en het gewelf gesloten, en noch de verstikkende damp, noch de rust, die oogenschijnlijk in het dorp heerschte, deed hen het vaste punt verlaten, waar zij veilig waren. Gestadig gingen sommige mannen der Zwarte Bende om de kerk, en niet lang nadat de eerste rookwolken boven de spits opstegen, hielden twee voetboogschutters naast den toren stil. „Wat zegt gij daarvan?” vroeg hij, die het eerst was blijven staan; „het komt mij voor, dat er iets langs den toren kruipt.”

„Gekheid,” hernam de andere. „Al hadden zij nagels als een kat, dan zouden zij zich nog niet tusschen de steenen kunnen vasthouden.”

„En toch,” riep de ander, zie ik wat bewegen; gij zijt blind, kameraad! Loop maar eens een eind op, en zie langs den toren”; en terwijl deze verdween, spande hij zijn voetboog, haalde een pijl uit den koker, die aan zijn rechterzijde hing en legde dien voor de pees..

„Voor den duivel, bega geen dwaasheid,” zei de ander lachend, die terugkeerde en de hand op den boog legde; „de rook versterkt mijn gezicht juist niet; maar stel u niet aan als een gek, het zal de een of andere torenuil zijn.”

„Dat zullen wij zien,” riep zijn makker, en bevrijdde zijn boog van de hand, die er op lag, vervolgens legde hij aan, mikte en drukte los. „Hebt gij niets gehoord?” vroeg hij vlug, toen de pijl zich, naar het scheen, een oogenblik tusschen de steenen hechtte en daarna neerviel.

„Ja, op zijn meest ijzer op steen, uilenjager,” gaf de ander lachend ten antwoord.

„En ik, ik heb een onderdrukten schreeuw gehoord,” zei zijn makker stampvoetend, „maar nu zie ik de donkere vlek tegen den toren niet meer bewegen; zij zakt niet meer.”

„De uilen schreeuwen ook,” lachte de andere, „en het hol, waarin hij zit, zal wel niet hooger of lager klimmen; de rook, die langs dezen muur afdrijft, maakt u even blind als mij. Komaan, voort, bewaar uw pijlen tot morgen.” Met deze woorden vatte hij hem bij den arm, en trok den ruiter voort, die bleef staande houden, dat het geen uil geweest was.

Nauwelijks waren zij vandaár gegaan, of de zwarte moet, tegen den toren, begon hoe langer hoe meer te zakken; eindelijk bereikte zij den grond en bleef een oogenblik onder aan den muur onbeweeglijk. Nu nam zij een andere gedaante aan; handen en voeten spreidden zich uit, en een kleine menschelijke gedaante kroop met den buik over den grond naar het vuur van het kerkhof. Een der schildwachten, die stilgestaan had, naderde nu, en de kleine gedaante vouwde zich te zamen en bleef roerloos tegen den muur liggen; doch toen de ruiter er buitenlangs gegaan was, zonder iets te bemerken, klom degene, die van den toren afgesloten was, over den muur. De Zwarte Ruiter was misschien aan een even groot gevaar ontsnapt als hij die vluchtte.

Heer Jan van Schaffelaar was dus ingesloten door zijn onverzoenlijken vijand, die hem met zijn heele macht omringde, te midden van overvloed van levensmiddelen, terwijl hij niets bezat, om onder zijn ruiters uit te deelen, of zijn eigen leven te onderhouden. De eerste noodzakelijkheid was geweest, zich van een plaats te verzekeren, waaruit hij zich, al was het dan ook maar voor eenigen tijd, tegen de overmacht kon verzetten. De raad van Ralph was de beste, dien men hier verlangen kon; de kerk zelf bood geen middelen van tegenstand aan, de toren daarentegen wel; en zij achtten zich gelukkig, toen zij dien wegens de werkzaamheden, die er op verricht werden, open, en er zich binnen bevonden, en dat hun de tijd overbleef, om de trap te versperren. De tweede vereischte was, binnen den kortst mogelijken tijd kennis te geven van het ongeluk, dat hen getroffen had; de knaap moest, op bevel van Van Schaffelaar, dien post op zich te nemen. De spoed, waarmee zij Ralph hadden moeten verlaten, had het hun niet mogelijk gemaakt, iets daaromtrent te beramen, en toch was het een zaak, waarvan hun aller leven afhing, en waar zonder alle tegenweer binnen een bepaalden tijd nutteloos zou zijn. Henri voelde het gevaar, maar ook de eer aan dien last verbonden, en toonde zich bereid. De maan verlichtte met haar zilveren stralen den toren, de kerk, het dorp of de heide nog niet; de Zwarte Ruiters zouden zelfs nu nog misschien minder letten op het afzenden van een boodschapper, in de meening, dat de bijstand toch niet tijdig genoeg zou kunnen komen. Frank hielp zelf om Heintje af te laten; zij hoorden het gesprek van de ruiters niet, die onder aan den toren stonden, noch het spannen van den boog. Niet voordat de uitroep van den gewonden knaap hun ooren trof, bemerkten zij, dat hij in groot gevaar verkeerde, en het overeengekomen teeken van eenmaal aan het touw te rukken, dat zij hem niet naar boven terugtrokken, maar lieten hangen. Henri had den moed zijn pijn te verkroppen en den pijl uit de mouw van zijn kleed te rukken, om zijn vijanden te

misleiden, hoewel de scherpe punt, die het laken verscheurd had, hem aan den arm wondde. Nog één schot wilde de knaap afwachten: zijn moed werd echter niet op deze tweede proef gesteld, die doodelijk kon zijn; twee rukken aan het touw deden hem eindelijk tot op den grond zakken. Een poos luisterden zij met aandacht of ook eenig ongewoon gerucht de gevangenneming of den dood van hun afgezant verkondigde, maar alles bleef stil en eenige oogenblikken daarna hoorden zij op eenigen afstand het aanslaan van een hond, en vervolgens den zachten klank van een schel geluid; wat Frank de zekerheid gaf, dat Henri ontkomen was en zich bij Ralph bevond, die hem wel buiten het dorp zou brengen.

Van Schaffelaar had wel de woorden gehoord, die Perrol hem had toegeschreeuwd, maar hij had die niet beantwoord; hoe meer hij voelde, dat hij in de macht was van den man, dien hij verachtte, des te minder wilde hij zich gevoelig toonen voor zijn lage spotternij. Hij wist wel, dat hij dezen nacht nog veilig kon slapen, vertrouwend op de bewaking van zijn trouwe ruiters; hij had daarvoor de toestemming van Perrol niet noodig; maar ook hier wilde hij de eerst zijn, om zijn mannen vóór te gaan. Hij en Frank gingen de ruiters vóór om alles aan te wenden, wat de beklimming onmogelijk kon maken; zij waren in het donker in den ouden toren werkzaam, totdat de maan opging, en door de sleuven en gaten ook daarin wel een twijfelachtigen, maar toch welkomen lichtstraal liet vallen.

Wat Perrol betreft, ook hij sliep niet; tweemaal gedurende den nacht bezocht hij het kerkhof en lachte genoeglijk, toen hij de rookwolken boven de torenspits zag opstijgen; hij juichte van vreugde, als hij nadacht, dat zijn vijand binnen dat enge gebouw, zonder voorraad of oorlogstuig, was opgesloten, en dreigde met de vuist, alsof hij het steengevaarte wilde omverstoeten. Twaalf dagen te voren had hij Froccard ontboden, en hem gelast opnieuw alles in het werk te stellen, om de schuilplaats van de dochter uit *de Vergulde Helm* te ontdekken. De belooning zou niet falen; nooit zou hij zoo tevreden zijn over wat zijn meester hem zou schenken; hij wist niet, dat deze den laatsten dienst van hem vergde, dat zijn dood dezen van zijn belofte ontslaan, en hem straffen zou voor zijn domheid.

Spoediger dan Perrol verwacht had, vertoonde zich Froccard, om het loon te ontvangen; hij berichtte, waar Maria zich ophield, namelijk, dat zij te Zutphen in het klooster Spitaal een schuilplaats gezocht had. Toen vroeg de aanvoerder lachend, terwijl hij opstond, daar hij de ruiters in het voorvertrek hoorde, die den speurhond moesten worgen, of hij ook nog iets te zeggen had, voordat hij hem betaalde en liet vertrekken. Doch opeens trad de aanvoerder naar hem toe; wraakzucht deed den lachenden trek van zijn aangezicht verdwijnen, en verspreidde er den glans over van een duivelsch genoegen. Andermaal sprak hij over iemand het doodvonnis uit; maar nu niet over een hatelijk werktuig van zijn drift, dat hem zelf door zijn verachtelijkheid een walg geworden was, doch over een braven en edelen vijand. „Ik wil sterven, als het niet zoo is,” herhaalde Froccard lachend, „indien ik mij niet gehaast had, om u de tijding te brengen, dat het lieve bruidje weergevonden is, dan zou het roodbonte paard

nu niet bedorven zijn, en dan zou ik de eer hebben nu met den dapperen heer Van Schaffelaar aan den avonddisch te zitten."

Dit bericht deed hem Froccard vergeten; bijna de heele bende kreeg bevel zich te wapenen; de gelegenheid was te schoon voor hem, om haar ongebruikt te laten voorbijgaan: de hoon van Westbroek zou dan eindelijk gewroken, bloedig gewroken worden.

* * *

2.

Tweede Dag.

*Maar, kerk en toren krakt en kraakt,
En siddrend daar zij staan,
En 't vuur dat langs de leijen blaakt
Grijpt kerk en toren aan.*

H. TOLLENS Cz.

Met beklemden borst zagen de dorpelingen den dag aanbreken. Helaas, heden bracht de morgenstond hun geen vreugde, maar schrik; want de trompetten der Zwarte Ruiters bliezen, op last van Perrol, met schellen toon hun morgenlied. Een man, die op eenige bossen stroo lag te slapen, werd door deze muziek gewekt; het was Ralph. Hij bevond zich boven in een schuur, welke achterin den hof van een huis der Langestraat stond, en hield zich verborgen achter het stroo, dat hier bewaard werd. De reden, waarom hij zich hier ophield, was niet, dat hij voor de inwoners van het dorp bevreesd was, die hem met eerbied en vrees beschouwden, maar om de Zwarte Ruiters te ontwijken, waarvan velen hem kenden; en tevens om te kunnen zien, wat er om en bij de kerk gebeurde. Zoo-dra de snerpande tonen der koperen instrumenten hem in zijn slaap gestoord hadden, richtte hij zich op, en zag door een kleine opening, die in het rieten dak was. Dit kijkgat werd door een soort halfronde luifel gedekt, waardoor het indringen van het water verhinderd werd, dat langs het dak afliep, als het regende.

Van de zijde van het Beeken-eind rukte de Zwarte Bende, ten minste het meerendeel daarvan, op naar het kerkhof. Het was een waardig slagveld voor de Zwarte Ruiters; op de graven der gestorvenen zouden zij hun veldgeschreeuw aanheffen en nieuwe orders in de ontvleesde armen van den dood werpen. Waarom klonk nu de krijgsmuziek? Waarom had zij des nachts gezwegen? Was het, omdat Perrol toen zijn vijand nog hoopte te bekruipen, als de tijger het edele hert, dat zich onder de schaduw van het geboomte neergevlijd heeft? Nu hij zich bedrogen zag, nu zijn prooi hem ontsnapt was, wilde hij heer Jan van Schaffelaar verschrikken door het vertoon van al zijn macht. Het was een soort van zegepraal voor hem, zijn vijand diens machteloosheid voor oogen te stellen, en als het ware door den klank der trompetten in de ooren donderen: een ellendige overwinning, die een Perrol waardig was, en geen vat had op de gemoederen van de Schaffelaars; ten minste niet op het edele hart van den aanvoerder. Hij deed Frank de goede houding van hun vijanden opmerken, toen

de Zwarte Bende uit de Langestraat te voorschijn kwam, en roemde de krijgstucht, welke de vreemdeling onder dit, meest onlangs aangeworven volk had weten in te voeren. Perrol, die de gewoonte had, zich licht gewapend aan het hoofd van zijn geharnaste mannen in een gevecht te vertoonen, om blijk te geven van zijn onverschrokkenheid, was nu van het hoofd tot de voeten gewapend, hoewel zijn wapenrusting hem drukte, en hij ze vooralsnog niet noodig had. Hij troostte zich echter dit ongemak; want hij was bevreesd, dat zijn vijand bemerken zou, dat hij zoo sterk niet meer was als voorheen; dat diens hand, na zooveel tijdsverloop, als het ware nog op hem drukte. Met tevredenheid reed hij weer op dat paard, dat alleen hem gehoorzaam was; aan welks verlies hij alleen zijn ongeluk bij Westbroek geweten had; hij was trotsch op zijn Hector, dien hij door zijn schandelijke weddenschap verloren, en als een roover onridderlijk heroverd had.

Perrol richtte gedurig het hoofd op, en zag naar de spits, den omgang en de bomgaten; misschien bekroop hem plotseling de vrees, dat Van Schaffelaar zich had weten te verwijderen; daarom wenkte hij met de hand en de krijgsmuziek zweeg; de zwarte slang, die het kerkhof reeds bijna geheel met haar lichaam omwonden had, bleef onbeweeglijk staan; maar geen geluid of geroep stelde zijn wraakzuchtig hart gerust. Toen hoorde Ralph, hoe de ruiters, die vóór den toren de wacht hielden, Perrol toeriepen en naar den toren wezen; de aanvoerder vergat zijn zwakheid en de zwaarte van zijn wapenen, gaf zijn paard de sporen, en sprong over den muur op het kerkhof. Waagde het eindelijk een van zijn vijanden, die hij reeds half dood waande van schrik, door den opgestegen rook zich te vertoonen, of braken zij eindelijk het verachtend stilzwijgen af, dat zij tot nog toe bewaard hadden? Neen! Niets van dat alles gebeurde er; maar toen hij vóór den toren reed, toen zijn oog langs den rooden muur naar boven klom, werd hij een schild gewaar, dat van den omgang afhing; het droeg een wapen, waarop de zilveren lelie prijkte boven den gelen balk op het roode veld.

Hij herkende dit wapen, welks gepolijst staal de stralen der zon terugkaatste, en, als met een vurigen stralenglans, de schitterende kleuren van het geslachtswapen van Jan van Schaffelaar omringde. O, dit schild zei hem meer dan de ergste smaadwoorden, dan het veldgeschreeuw van zijn vijanden, al ware het door duizenden monden herhaald; dat schild, waarvoor hij met paard en wapens was neergevallen, dat het zijne had zien zinken, zei hem, dat heer Jan van Schaffelaar zich op den toren van Barneveld bevond — en hem trotseerde. Hij strekte zijn ijzeren handschoen uit, alsof hij het met zijn hand wilde neerhalen; maar de toren was hoog; zijn oog kon het terugkaatsen van de zon op het staal niet verdragen, en hij riep woest: „Gij hebt welgedaan, leenman van den bischoppelijken basterd, om uw wapen vóór dien kerktoren op te hangen; maar al hangt het nog zoo hoog, toch zal ik het ter aarde rukken. Het is de laatste maal, dat het zich verheft; ik zal het verbreken, *per moio*, evenals ik den lasten der Van Schaffelaars verpletteren zal. — Zoo waar als ik Perrol ben, gij noch uw wapen, zullen dit kerkhof meer verlaten: uw geslacht en het wapen zal hier voor eeuwig verdwijnen. — *Per moio*, mijn zwaard zal hooger reiken dan

dat schild: *je le tien haut!*" Bij deze woorden wees hij eerst naar den toren, en sloeg toen op zijn schild, dat hij naar voren trok, waarop het ontbloote zwaard stond en zijn spreuk te lezen was.

Toen Perrol zweeg, en geen stem van den toren hem antwoordde, deed hij zijn paard omkeeren; maar eer het vooruitsprong, viel er een groote steen tusschen de klankborden uit; een zachte uitroep van vreugde van den herder vermengde zich met het geschreeuw der ruiters. Hoe meer de steen de aarde naderde, hoe sneller hij viel; echter miste hij zijn doel; want de hengst van Perrol deed juist den eersten tsap, toen hij den aanvoerder zou hebben getroffen, en de platen, welke den rug van Hector bedekten, rammelden toen de steen er langs afgleed. Het moedige dier verhief zich opeens op zijn achterpooten, en snoof door zijn neusgaten; zijn oogen schoten vurige stralen door de openingen van de zwarte ijzeren plaat, die zijn kop van voren bedekte. Sommige ruiters snelden toe om hun heer op te vangen, die uit den zadel dreigde te vallen, en de rechterhand aan den zadelknop sloeg; doch hun vrees duurde slechts een oogenblik; want de sporen, die geheel bebloed uit de zijden van het weerspannige dier te voorschijn kwamen, deden het vooruitspringen. Nog eens waagde Hector het, den kop schuddend, te steigeren; doch opnieuw bewogen zich de met scherpe punten gewapende hielen, terwijl een krachtige hand het bebloede schuim langs zijn bek deed neerlooopen, en het dier onderwierp zich. De vrees had het zoo stout gemaakt om zich te verzetten, maar het besepte de vruchteloosheid van zijn poging, om zijn rug van den ijzeren man te ontslaan, en Perrol liet, onder de toejuiching van zijn mannen, het paard eenige bewegingen maken, die iedereen bewezen, dat hij zijn overwicht er op hernomen had; eerst toen verliet hij het kerkhof, evenals hij er op gekomen was.

Maar niet verder vervolgde hij zijn optocht rondom den muur; de rijzige ruiters trokken met de krijgsmuziek af, om hun paarden naar de stal te voeren, waar zij opgezadeld moesten blijven staan; zij die te voet gingen, en met hen een tiental van hun makkers en hun paarden, om zijn bevelen over te brengen, als het noodig mocht zijn.

Frank had gestampvoet, toen hij bemerkte had, dat Perrol *zijn* paard bereed en het volkomen meester was; doch Van Schaffelaar liet niet merken, dat het hem smartte, toen hij achter zijn vijanden zijn trouwen Moor bij een gemeenen halster zag rondleiden.

Het edele dier stapte vol moed voorwaarts, hoewel het van zijn kleeden en wapens beroofd was, en twee ruiterknechten bedwongen dikwijls met moeite zijn tegenstand. Thans keerden de rijzige ruiters, die met vuurwapens en kruisbogen voorzien waren, benevens vele mannen van wapenen terug. Inwoners van het dorp zag Ralph niet, dan nu en dan eenige, die op last van de krijgslieden het een of ander aandroegen, en vloeken en slagen ontvingen voor hun loon. Perrol deelde nu zijn bevelen uit. De voet- en kruisboogschutters verdeelden onder elkander het vlas, dat een boer had aangedragen, en weldra omringden zij aan alle zijden den toren. Achter hen stonden degenen, die vuurwapenen hadden; de lonten werden ontstoken, en het buskruit en de kogels in de wijde openingen der bussen gestampt. Kleine vuren van spaanders en

kienhout brandden weldra vóór de gelederen der boogschutters; de pijlen met vlas omwonden werden gedoopt in de hars of het pek, dat op de vuren gesmolten was; de afhangende einden weren aangestoken, als de pijl voor de gespannen pees lag, en weldra snorden van alle zijden een aantal brandpijlen door de lucht, en drongen door de kracht der stalen bogen, in weerwil van den afstand, tot aan het einde der lange scherpe punten, in de houten planken, die de bomgaten sloten. In het eerst schenen eenige onzichtbare handen de brandende schichten te verbrijzelen; maar weldra groeide het aantal der pijlen zoozeer aan, dat men dit gevaarlijk werk scheen te staken. Niemand vertoonde zich op den omgang, om de brandstichters te verdrijven, en tevergeefs wachtten de busschutters op hun wapenen geleund, dat zich iemand zou vertoonen, om aan hun kogels ten doel te strekken. Ralph zag, hoe de eene pijl vóór, de andere na, in de droge planken drong. Eerst waren het weinige vlammetjes, die hier en daar flikkerden, maar die, evenals de sterren aan den hemel, hoe langer hoe meer zichtbaar werden en in getal toenamen, totdat eindelijk een witte rook verried, dat de dikke eiken planken hadden vuur gevat.

Op ditzelfden oogenblik openden zich de gelederen der boogschutters, en zij, die anders met pieken gewapend waren, traden op last van Perrol met spoed naar den toren, en voerden een dubbele ladder met zich mee. Ralph bemerkte nu, dat de aanvoerder, het als onmogelijk beschouwde om de bomgaten te bereiken, en door de opening, die in de tweede verdieping was, naar binnen wilde dringen; want de ladder werd opgericht tegen het luik, dat, boven den ingang van den toren, vóór deze opening was. Waarschijnlijk hinderde de rook degenen wel, die de ladder beklommen; maar deze ontrok hen ook aan het oog van hun vijanden, die bovendien door het vuur en den rook der brandende planken zelf reeds verhinderd werden, om te zien, welk gevaar hen bedreigde. Het luik, dat waarschijnlijk te dik was om spoedig opengehakt te worden, werd geheel bestreken met pek, dat in een pot naar boven werd gebracht, waarna de ruiters weer afklommen. Nu werd de ladder opnieuw beklommen. Ditmaal voerden zij een grooten lap doek met zich, die van het pek droop, waarmee hij bestreken was. Het kleed werd bevestigd, door spijkers op spieën met de hand zoo vast mogelijk tusschen luik en den muur te klemmen. Vervolgens liet Perrol het vlas en stroo aandragen, dat van hand tot hand naar boven ging en de soort zak, welken het kleed vormde, werd er mee gevuld. Maar daar verheft zich een gekraak boven aan den toren, en de brandende klankborden vallen naar buiten. Nu en dan vertoont zich een dunne balk buiten den muur door de kracht der stooten; de bussen worden tegen borst of schouder gedrukt; vuur en rook is nu ook beneden den toren, en de knallen der bussen klinken gestadig; de onzichtbare kogels dringen fluitend in den toren: de belegerden willen het door hun vijanden ontstoken vuurwerk niet langer aanzien.

Aan alle zijden is de toren omringd door een rook, die zich, als men het zoo noemen mag, aan de steenen tracht vast te klemmen, en het wordt moeilijk alles te overzien. Dáár vestigt zich het oog van Ralph op iets, dat zich als een witte rook tegen de leien spits vertoont, zich beweegt, en uit een voorwerp

dat schittert schijnt op te rijzen. Brandt het dak reeds? — was zijn eerste gedachte; maar hij ziet scherper toe; wat zijn oog getroffen heeft verandert van plaats; hij ziet één — twee witte vederbossen op den omgang. De Zwarte Ruiters schenen nog niets te bemerken, o, waarom kon hij den Schaffelaars niet zeggen, wat hen bedreigt! Maar daar gaan zij vooruit; zonder schroom zien zij over de borstwering, 't is alsof hun vijanden met blindheid geslagen zijn. Ha! God zij gedankt, daar staan zij boven de poort stil. Heeft hij het wel, of houdt de geharnaste man, die ver over den rand heen buigt, zijn makker terug, en weerhoudt hij hem om zijn gevaarlijke daad te volgen? Wappert niet de groote vederbos op den stalen helm boven het wapenschild? Ja, want Perrol schreeuwt en zijn woeste stem verheft zich boven het geweld, dat om den toren heerscht: „Drukt los de bussen, voor den satan, dáár.....” en hij strekt de Roode Hand naar den toren uit. De looden kogels stuitten tegen steen en ijzer af, en Ralph zag, toen de rook een weinig verminderde, de witte pluimen niet meer bewegen. Waren het de helm en het harnas, of was het alleen het schild, dat getroffen was? Ook Perrol trad tevergeefs achteruit, om iets naders te zien. Het luik was tot bovenaan bedekt door het vlas en stroo, dat er vóór gestopt was. De ruiters droegen weer een pot met pek of hars aan, om dien over dit alles heen uit te storten, opdat de uitwerking des te vreeselijke zijn zou, maar Perrol, die zijn vijand had gezien, wilde niet langer wachten, maar riep: „Steekt aan, *Per moio!* steekt er den brand in, voor den duivel!” Men gehoorzaamde, en een toorts werd aangestoken. Perrol scheen, evenals Ralph, eerst naar den omgang te zien, die geheel verlaten scheen, en toen naar de fakkel, welke de ruiters elkander aangaven. Met angstige oplettendheid zag de oude man de vlam het donkerbruine brandkleed naderen; maar ziet, op eens verdween de toorts; een vreeselijk kraken, gevolgd door angstgeschreeuw en woeste kreten, paarde zich met het rammelen der wapenrustingen en met een doffen slag; de brandstoffen hadden geen vuur gevat, en de ladder was verdwenen. Stomme verbazing heerschte er op het kerkhof, en de handbussen zwegen; ongemerkt hadden de belegerden een zwaar en vrij lang stuk hout boven op de borstwering van den omgang gelegd en het er van afgestooten.

Het stof, dat door het vallen van den balk en de ruiters was opgestegen, verhinderde hen eerst te zien, maar weldra hoorde men het geschreeuw van de gekwetsten. De toorts was op den voorraad brandstoffen gevallen, welke vóór de deur lag, en waaronder en -over de pot met pek en hars was omgestort. Zij, die den brand hadden willen stichten, worstelden te midden van de vlammen. Hun makkers snelden toe, maar juist werden de klankborden aan deze zijde ook naar beneden gestooten, waardoor zij, die kwamen om te redden, terugtraden, en er zelfs twee hunner mee neervielen. Wie nog eenige kracht hadden, kropen zelf uit de vlammen weg, die hen echter niet schenen te willen verlaten, want het pek, dat aan hun harnassen zat, bleef branden, toen zij zich reeds van het vuur verwijderd hadden. Op bevel van Perrol, wien het speet, dat zijn ladder gebroken was, werden alle gevallen eindelijk uit de vlammen gesleept, welke langs den grond bleven branden; doch voor eenigen hunner kwam de hulp te laat, zoo zij zelfs niet altijd vruchteloos zou geweest zijn. Toen zag

Ralph, hoe Perrol een der boogschutters den gespannen boog uit de hand rukte, een omwoelden pijl aanstak, voor de pees legde en zonder te mikken de brandstoffen in brand schoot, die voor het luik tezamen waren gepakt, den boog wegwierp, en met de linkerhand op zijn zwaard geleund, de ontwikkeling der vlammen gadesloeg.

Waarschijnlijk beseften de belegerden de nutteloosheid om eenige pogingen tot afweer van den brand te doen; sedert de laatste borden waren weggeschoten, scheen alles op den toren weer in rust te zijn, en men hoorde er niets bewegen. Tevergeefs traden zelfs de ruiters op een verren afstand, om door de bomgaten iemand te zien te krijgen. Uitgezonderd eenige kleine stukken hout, welke nog boven aan den toren smeulden, was het vuur geheel uit, behalve vóór het luik; maar het brandde met een ongehoorde woede; het was alsof de geheele toren met pek en zwavel gevuld was, en dat dit de eenige uitweg der vlammen was. Gelaten zag Ralph naar den opstijgenden zwarten rook; naar het hem voorkwam, drong de stank van pek en zwavel tot hem door. Wellicht dacht hij, dat alle hoop verloren was, dat niets meer redding kon brengen, of misschien vertrouwde hij op den moed en het geluk van de belegerden. Perrol zelf, die zich vergast had, toen de vlammen uitbraken, verwijderde zich nu voor een oogenblik, terwijl men zich onledig hield om van alle zijden ladders aan te brengen; mogelijk gevoelde hij de behoefte om uit te rusten, en wilde hij niet gaan zitten voor het oog van zijn vijanden.

Een beweging, welke nu onder de Zwarte Ruiters ontstond, die tot nog toe meestal naar de vlammen gezien hadden, wekte Ralph uit de soort verdooving, welke hem bevangen had. Hij zag, hoe een der mannen van Perrol uit de kleine deur van het traptorentje in de goot van de kerk stapte, en langs een ladder, welke men hem toestak, tegen het middelste dak opklom. In het eerst dacht de schaapherder, dat men van deze zijde wilde beproeven, om een der bomgaten, of wel den omgang te bereiken, en hij plaatste zich voor het gat, dat hem in staat stelde de achterzijde van den toren gade te slaan; maar hij bedroog zich, want men voerde geen andere ladder aan, en geen der Zwarte Ruiters volgde hun makker, die nu boven op de nok stond. Hij scheen tot de mannen van wapenen te behooren, hoewel hij noch speer noch schild voerde, en de platte looden strook, welke het kerkdak dekte, bleek breed genoeg voor hem te zijn, om er voor- en achterwaarts op te gaan.

Toen hij halverwege het koor en den toren gekomen was, bleef hij staan, en schikte zijn harnas terecht, dat door het klimmen verschoven was, verzette zijn helm, plaatste den rechtervoet vooruit, sloeg driemaal met zijn hand op de greep van zijn groote zwaard, en schreeuwde snoevend: „Heidaar, kerels, vertoont u eens, als gij durft, en houdt u niet schuil als de kerkuilen bij den dag. — Ha, waar blijft gij? Is het niet genoeg, Heeren, dat ik de moeite genomen heb om den halven weg af te leggen? Durft gij u niet op dezen smallen weg wagen, of zijn uw oogen door den rook bedorven? Maar men antwoordde hem niet, en hij vervolgde schamper: „Ik zie nog niemand! Heer Van Schaffelaar! Heidaar, kom op, dappere ridder! Ik wacht u; ik ben Rogardo, de Italiaan! Vertoon u, ha!” riep hij met den voet stampend. „Is dat het antwoord,

papenruiters, die zelf de heilige leien van dit dak vernielt, toen een steen, welke uit den toren naar hem werd geworpen, hem niet bereikte, maar eenige leien van het dak verbrijzelde en in de dakgoot neerviel.

„Ellendelingen!” schreeuwde hij kwaadaardig, „zijt gij allen lafaards, van den aanvoerder tot den verdraaiden knaap? Zijt gij bang voor dit zwaard, dat reeds zoovele gladde rustingen heeft verbroken? Vecht gij nooit dan met overmacht! Blijft gij terug voor mij alleen.....! Voor Rogardo.....?”

Ralph voelde, dat Van Schaffelaar te verstandig was, om den Zwarten Ruiter met eenig antwoord te vereeren, en dat geen van zijn ruiters het zou wagen, om zonder zijn toestemming gehoor te geven aan deze uitdaging. De kwaadheid en trots van den Italiaan vonden nieuw voedsel in de voorzichtigheid van zijn vijanden; hij trok zijn zwaard en riep: „Hier, met dit zwaard, dat uw makkers heeft verslagen, wil ik bewijzen, dat heer Jan van Schaffelaar een ellendeling is. Per Bacco, ik, Rogardo zal zulks bewijzen!”

„Zwijg!” riep op eens uit den toren een stem, die den schaapherder deed opspringen. „Staakt die logentaal; de Zwarte Ruiters hebben de Schaffelaars niet ontmoet dan in Eemnes, en zij zijn daar allen met hun luitenant gebleven.”

„Gij liegt!” schreeuwde Rogardo met zijn zwaard dreigend. „Ik ben dáár geweest, en sta hier nog, — ik zal u bewijzen, dat gij liegt, — daal af.....!”

Doch niemand liet zich zien, of viel hem in de rede, en de schaapherder werd weer gerust, het ongeluk, dat hij verwacht had, scheen weer te zijn geweken. Toen vervolgde de Italiaan lachend, na een oogenblik te hebben gewacht: „Voor den satan, waar blijft hij, die daar zooeven sprak, zijt gij het zelf geweest, Van Schaffelaar? Welnu, daar het strijden u niet bevalt, zal ik over de dochter van den smid spreken: gij weet zeker, wie haar na uw dood zal verzorgen? O, de Zwarte Ruiters houden veel van ouden wijn en jonge meisjes; zij zal ons welkom zijn, als de aanvoerder haar van zich stoot. Ik, Rogardo, ik beloof u haar te zeggen, hoe vroom haar bruidegom zijn leven bewaard, en hoe hij zijn eer verloren heeft. — Ha, ha, zij zal een goed leven met mij hebben, die Maria; zij zal ons allen gelukkig maken, totdat de aanvoerder haar van de bende laat verdrijven, en dan — wat zal dan de bruid van den edelman, den laffen handlanger van den Bourgondischen bastaard zijn, hé, Heer Van Schaffelaar.

De schaapherder zag met donkere blikken naar den lagen ruiter, die de onschuld lasterde, en met het ongeluk spotte, dat den braven aanvoerder en zijn mannen dwong, om alleen met verachting zijn taal te beantwoorden. Misschien stelde de zonderlinge grijsaard belang genoeg in Maria, die door Frank bemind werd, en in de eer van Van Schaffelaar en zijn bende, waarbij zijn jongen diende, om verontwaardigd te zijn over deze taal; hij herkende den Zwarten Ruiter dien hij meer, en het laatst in Eemnes, bij den slagboom gezien had; hij zag met leede oogen zijn krachtige gestalte, en hoorde ongeduldig zijn verachtend lachen.

„Genade, makkers!” riep de Zwarte Ruiter plotseling, en strekte zijn zwaard en zijn linkerhand naar beneden uit, alsof hij hen van de kerk en den toren wilde verwijderen. Ralph zag, hoe de bogen en bussen van den schouder of de borst werden afgenomen. „Genade voor hem!” schreeuwde Rogardo spottend

lachend. „De eerste, die hem een kras op zijn harnas geeft, zal met mij te doen hebben, — hij behoort mij!”

Nu eerst zag Ralph, die alleen op den Zwarten Ruiter gelet had, wat er gebeurde. Boven op de borstwering van den omgang zat een ruiter in blinkend harnas; de laatste woorden van den man van Perrol gingen hem door merg en been. Wie was de roekeloze, die zich daar ten doelwit stelde aan aller pijlen en kogels? Hij zag zijn gelaat niet, door door den voorovergebogen helm verborgen was; het was ook te ver af; maar het was de vederbos van den aanvoerder niet. Nu had de ruiter zijn voeten in de lus van een touw geplaatst, dat men van boven liet schieten; hij zakte af, terwijl hij rechtop stond, en zich met zijn handen vasthield aan het touw, dat gedurig ronddraaide. Nu eens was zijn gelaat naar den toren, dan weer naar den Zwarten Ruiter gekeerd, die hem afwachtte. Spoedig bereikte hij het dak, trad uit de lus van het touw, en zag naar beneden! Hij scheen met het oog de diepte te meten, die ter weerszijden aan zijn voeten was, hij scheen te berekenen wat zijn lot zou zijn, als hij tusschen de daken in viel. Nu trok hij zijn rechter handschoen in de hoogte, hief het hoofd met edelen zwier op, en vroeg luid en dreigend: „Zijt gij het, man van Perrol, die in Eemnes geweest zijt, en nog leeft?”.....

„Ja,” riep Rogardo spottend, „en *Per Bacco!* nog lang zal leven, als ik u van dit dak geworpen zal hebben!”

„En ik, ik ben er niet geweest,” vervolgde de ruiter, wiens eerste woorden den schaapherder hadden doen sidderen, want hij herkende Frank. „Gij behoort mij! De dood, dien gij op den Wakkerdijk ontkomen zijt, zal u hier bij het heldere licht der zon noodzaken om Walson en degenen, die met hem waren, te volgen.”

„Is dat alles, wat gij te zeggen hebt?” vroeg Rogardo, die met het zwaard op het lood figuren trok, en lachte, „ik dacht dat gij gekomen waart, om de lafheid van uw aanvoerder te verbergen, de eer van zijn bruid op te houden, die zij reeds lang verloren heeft, ha, ha!”

„Zwijg, vervloekte Italiaan!” riep Frank, die zijn zwaard trok, „vraag aan Perrol met de Roode Hand, wie de man is, die hem ter aarde geworpen heeft; maar denk niet, dat ik gekomen ben om te antwoorden op de lasteringen van een gemeenen snoever, dien ik veracht; ik kom alleen, om u voor eeuwig het zwijgen op te leggen, — en ik heb haast.”

„Ha, ellendige jongen.....!” schreeuwde Rogardo, die zijn helm sloot en een paar stappen voorwaarts deed; maar Frank bespaarde hem de moeite, om verder te gaan; want hij trad snel op hem toe, terwijl hij zijn vizier naar beneden drukte. Een oogenblik stonden de groote ruiter met de zwarte rusting, en hij, die het blinkende harnas droeg, tegenover elkander. Beiden hielden het hoofd rechtop; zij wisselden geen woorden meer, maar dreigende en wraakgierige blikken door de nauwe sleuven in het ijzer dat hun gelaat bedekte. Met het angstzweet op het gelaat zag Ralph den knaap, dien hij had opgevoed, dáár staan; had de gunst hem dan bedrogen, toen hij des morgens velen vallen zag, maar hem niet? Hoe edel was zijn houding, hoe krijgshaftig stond dat gladde staal, dat zoo juist mogelijk zijn welgevormde leest omsloot, en dat misschien

door de hand van den meester uit *de Vergulde Helm* was afgewerkt! Hoe schoon, maar ook hoe zwak was hij, in vergelijking met den breedgeschouderden en langen man van wapenen der Zwatre Bende! Opeens en als door een gelijktijdige drift bezielde, werden de zwaarden opgelicht, zij verhieven zich hoog zonder elkander te raken of te zoeken, en daalden toen snel neer; geen schild beveiligde hier helm of harnas, de enge plaats, waar het gevecht plaats had, gedoogde niet, dat men een slag ontweek. Elke houw, die toegebracht of opgevangen werd, scheen den schaapherder te treffen; zijn grauwe oogen waren dof en zonder vuur. Het groote zwaard, dat door den Zwarten Ruiter gevoerd werd, scheen een schrikwekkende kracht te hebben; Fank moest terugtreden. O, dat oogenblik was verschrikkelijk voor den ouden man, en een uitroep van wanhoop ontsnapte hem, toen de roekeloze vriend van Van Schaffeiaar naar den toren omzag, vanwaar men hem scheen te roepen, want Rogardo maakte van deze gelegenheid gebruik, en trof den gladden helm. Doch Rogardo was Perrol niet, en hoewel Frank bijna neerviel, hield zij zich staande, terwijl hij op zijn zwaard leunde. Rogardo lachte woest, en Frank richtte zich fier op, voordat zijn vijand hem voor de tweede maal trof. Een luide uitroep gaf zijn moed te kennen, maar ook de wraakzucht, die hem bezielde. Was de uitroep hem bijna noodlottig geweest, de gedachte, dat hij streed onder het oog van den bruidegom van Maria, van zijn weldoener, verdubbelde zijn krachten. Het was nu aan Rogardo, om achteruit te gaan; het touw, dat misschien opgehaald was, om een tweeden man van den toren af te laten, bleef nu halverwege hangen; een geharnaste man, die zich hoog boven den omgang vertoond had, verdween weer. O, met welk een oplettendheid volgde nu het oog van Ralph de twee mannen, die elkander op de nok van het kerkdak zochten te vermoorden! Hoe schitterde zijn oog van vreugde! Hoe was hij gereed om te roepen: „Het is Frank; ik heb hem opgevoed, de jonge held met zijn blinkende rusting, is de gewezen herdersknaap van Ralph!”

Reeds was Frank de plaats voorbij, waar het gevecht begonnen was; het zwaard, dat hij met beide handen voerde, daalde zoo snel neer, dat Rogardo, brullend van woede, steeds moest wijken. Het was, alsof de jonge ruiter grooter was dan zijn vijand, die misschien eindelijk besloot om niet verder achteruit te gaan. O, hoe snel en wild flikkerde zijn zwaard, waarmee Frank scheen te lachen, die achteruitsprong, alsof hij op den vasten grond was, weer vooruitsnelde, en met een houw het vizier van Rogardo bijna verpletterde! De wreker van de eer van Maria en haar bruidegom verdubbelde zijn slagen; nu eens ontweek hij het zwaard van den Zwarten Ruiter of ving het op, dan weer bekreunde hij er zich niet om waar het zou neerdalen: hij had zich immers in de hoede van God aanbevolen. Zoo werd de man van Perrol, zoo werd de snoever genoodzaakt te wijken. Met stomme verbazing zagen zijn makkers den gevreesden Rogardo, dien ouden ruiter der bende, terugtreden voor zijn jongeren en op het oog minder sterken vijand: nu eens zette hij den voet achteruit om een slag te ontwijken, dan weer sloeg Frank hem met zijn zwaard, als het ware terug. Eindelijk waren zij het koor genaderd, en de Italiaan, die een paar stappen achteruit deed, leunde, naar adem hijgend, op zijn zwaard. Ook Frank bleef

staan, en liet zijn wapen zakken; ook hij scheen vermoeid. Langzaam boog de Zwarte Ruiter het hoofd voorover, en zag nu eens aan de eene, dan aan de andere zijde van de kerk naar zijn makkers, maar zijn stem klonk niet door het half vernielde vizier; hij zou nu geen genade gevraagd hebben voor den jongen man, wiens krachten hij te vroeg veracht had. Doch zijn makkers gebruikten hun wapens niet, en hij was te trotsch, hun te verzoeken om hem te redden; nog hoopte hij te overwinnen; hij kon bijna nog niet gelooven, dat hij, Rogardo, langer zou behoeven te wijken. Ralph kon de woeste uitdrukking van zijn oog niet zien; maar hij meende hem van woede te zien sidderen. Rogardo richtte zich snel op, en drong op Frank in, die zich niet liet overvallen, maar hem zelfs tegemoet trad. Voor een oogenblik was het twijfelachtig, of de Zwarte Ruiter den voet weer zou zetten op het gedeelte van het dak, dat boven het schip der kerk was, dan of zijn vijand hem ook boven het koor zou vervolgen. Maar spoedig was het dit niet meer; Rogardo had den tijd niet, om zijn slagen toe te brengen, nauwelijks dien om het zwaard van zijn vijand af te weeren, en niet te vallen of mis te stappen op de nok, welke hier nog smaller was, toen hij opnieuw den terugtocht moest aanvangen. Hoe langer hoe onzekerder werd zijn gang, en de overmacht van zijn vijand scheen zijn arm te verlammen. Hij zag ter zijde, maar het dak was steil en de goot niet breed; als hij zich hier liet afglijden, wachtte hem toch de dood, want hij viel dan op het kerkhof. Een nieuwe slag op zijn helm herinnerde hem er aan, dat zijn tegenpartij hem den tijd niet zou laten, al waagde hij, Rogardo, het om te vluchten. Tranen van aandoening bevochtigden de oogen van den ouden schaapherder; hij was trotsch op de daden van Frank, en voelde zich meegesleept door dit betoon van moed en dapperheid, hoewel hij altijd de keus van Frank om het herderspak voor het harnas te verruilen, had gelaakt. Hij zag nu, hoe Rogardo den laatsten stap gedaan had, hoe hij bijna tegen het ijzeren kruis rustte, dat op de uiterste punt van het koordak was, al zijn krachten verzamelde, en het zwaard nog eens ophief, dat echter machteloos neerzonk, toen Frank, eer het treffen kon, een der armen raakte, welke het hadden bestuurd. Nu dacht Ralph, dat de Zwarte Ruiter zou vallen, maar het kruis steunde hem.

Er heerschte een oogenblik doodsche stilte; beide zwaarden rustten met de punt op het lood; dat houwen, dat klinken van harnas en lemmet, dat zoo vreeselijk en onophoudelijk geweest was, had opgehouden. Toen hief Frank zijn zwaard op; ook Rogardo scheen hetzelfde te willen doen, want hij zette den rechtervoet vooruit en verliet voor een oogenblik de eenigszins gebogen houding, waarin hij gestaan had; maar zijn zwaard bewoog zich niet, en hij hernam zijn vorige houding weer. Ralph zag, hoe Frank hem met de punt van zijn zwaard op het borstharnas sloeg, terwijl deze luid: „Op, lafaard!” riep en hij hoorde de Zwarte Ruiters als uit één mond schreeuwen: „Op, Rogardo!”

Doch de Italiaan bewoog wel het hoofd en trachtte zich op te richten, maar zijn moed of zijn krachten hadden hem verlaten, toen hij gezien had, dat het gevecht in zijn nadeel zou uitvallen. Nu hoorde Ralph een kreet van verwondering en woede opgaan, en de ruiters grepen naar hun bogen en vuurwapenen; maar een doodelijke stille verving op eens dit gerucht.

„Dat Perrol met de Roode Hand en de geheele Zwarte Bende sterven, even ellendig als gij! — Sterf, Rogardo!” riep Frank met donderende stem, terwijl hij zijn vijand, die als versteend tegenover hem stond, het lemmet van zijn zwaard bijna tot aan het gevest onder het borstharnas stiet. Rogardo liet zijn zwaard vallen en boog zich achterover, een oogenblik door het kruis gesteund; daar lag hij, half staande, met neergebogen hoofd en hangende armen, toen Frank het zwaard terugtrok. Het kruis kon echter den zwaren last niet dragen, maar brak; de Zwarte Ruiter viel met het teeken des geloofs langs het dak. Zijn helm bereikte het eerst de goot, zijn beenen beschreven een vierde van een cirkel, maar vielen over den rand van de dakgoot heen, en toen het gedeelte van het lichaam, dat naar buiten afhing, het zwaarste werd, viel de man van wapenen op het kerkhof neer. Daar lag Rogardo, de Italiaan, die, uit Eemnes ontkomen, hier den dood vond, omdat hij Maria en haar bruidegom beleedigd had.

„Schiet hem neer!” riep nu een stem, welke Ralph herkende, en Perrol snelde het kerkhof op, terwijl Rogardo met een doffen slag neerviel. Het was alsof een nevel het oog van den schaapherder bedekte; hij hoorde de vuurwapens lossen, en de pijlen sissen, maar tevens ook de stem van Frank, die: „Leve Van Schaffelaar!” riep. Dat gaf hem weer moed. Hij streek zijn hand over zijn oogen, en zag de blinkende wapenrusting in den kruitdamp bewegen. Frank scheen het zwaard op te steken en naar den toren te gaan, in weerwil van de pijlen, die om hem heen vlogen. Daar nadert hij reeds den muur, waarvan het touw afhangt; maar het buskruit ontbrandt weer, en Frank valt voorover, terwijl de vuurwapenen knallen en de Zwarte Ruiters juichen. „Frank!” riep de schaapherder met een uitdrukking van liefde en angst, welke niet te beschrijven is, maar die door een vreugdekreet gevolgd werd, want door den rook zag hij den jongen man weer opstaan: alleen een misstap had hem doen vallen en hem wellicht gered. Daar bereikt hij den muur; de Zwarte Ruiters komen uit den traptoren te voorschijn, en verdwijnen tusschen de daken. Doch te midden van de pijlen, die door de lucht snorren, de fluitende kogels, het ontploffen van het buskruit, het geschreeuw van de ruiters en de bevelen van Perrol, wordt de overwinnaar als door een tooverwerking naar boven gehaald, Reeds bereikte zijn helm den omgang, toen hem iemand bij de armen vatte en snel naar zich toetrok; tevergeefs scheen het aanleggen en losdrukken van de bogen en handbussen, want het blinkende harnas verdween over de borstwering. „Leve Frank, de dood voor de Zwarte Bende!” klonk het uit den toren, en de schaapherder viel, overmand door de verschillende aandoeningen, die beurtelings zijn hart getroffen hadden, achterover op het stroo neer.

* * *

Tot nog toe was Wolf stil blijven liggen op de plaats, die zijn meester hem bevoelen had niet te verlaten; alleen had hij zijn ooren gespitst, toen de stem van Frank zich hooren liet; doch zoodra zijn meester was gevallen, had hij zich bij hem geplaatst, om hem te bewaken.

Toen Ralph zijn bewustzijn herkreeg, hoorde hij de stem van Perrol en het veldgeschreeuw van de Zwarte Bende; misschien had dit hem wel doen bijkomen. De hond likte zijn handen, toen hij de oogen weer opende, en keerde op een beweging van de hand van zijn meester, met den staart kwispelend, naar zijn vorige ligplaats terug. Ralph wierp hem tot belooning een stuk brood toe, voordat hij door de opening in het dak zag. Het scheen, dat men den toren bestormde, en Perrol, dien hij, hoewel deze vrij dicht bij de deur stond, nog zien kon, wees met zijn rechterhand naar boven, terwijl de linker op het gevest van zijn zwaard rustte. „Ruimt de steenen weg, grijpt de bijlen, en dringt naar binnen, kerels!” riep hij, en men hoorde nu en dan den klank van het staal, dat tegen hout of steenen stiet.

Ralph wilde zich wel weer naar de plaats spoeden, waar hij eerst gestaan had; maar hij bleef waar hij was, want een ruiter, die uit den traptoren te voorschijn kwam, zag, in de goot staand, naar den toren. Hij had een bos touw aan de greep van zijn zwaard hangen, en scheen met het oog den afstand tusschen den omgang en de nok van het dak te meten. Hij droeg een harnas, dat denzelfden vorm had als dat van Rogardo, en was even groot, maar veel losser in zijn bewegingen, wat bleek, toen hij als een kat tegen de ladder opklom, welke ook Rogardo gebruikt had. Zoodra hij op de nok stond, traden nog een aantal van zijn makkers uit de opening van de trap te voorschijn; achter het koor op het kerkhof vertoonden er zich ook eenigen, die een lange ladder droegen. Zoodra de ladder naar boven was gehaald en hij, die op de nok stond, het boveneinde zag naderen, boog hij zich voorover, vatte het aan, en liep met een onbegrijpelijke vlugheid, ondanks zijn wapenrusting, over de nok naar den toren. Met moeite verrichtten zijn makkers met hun allen bijna hetzelfde wat hij deed, en werkten ook het ondereinde op de nok. Eindelijk lag de ladder, aan welker boveneinde hij een touw vastknoopte, boven op het dak; maar nu moest zij opgericht worden. Snel liep de ruiter, het touw onder de hand uitvierende, tusschen de sporten van de ladder door, naar het ondereinde en beduidde waarschijnlijk aan zijn makkers, wat hij verlangde; want drie gingen er schrijlings op de nok zitten, om de ladder tegen te houden, terwijl hij met twee anderen weer naar het dunne einde terugkeerde. Hij liep even snel, alsof hij over een breeden en effen weg ging. Zijn makkers volgden hem aarzelend, maar durfden hem niet voorbijgaan, zooals hij scheen te verlangen, waarom hij zich voorover boog, zijn rechterhand aan den rand van de overzijde van de nok sloek, en zich aan deze zijde langs de leien liet afzakken. De ruiters, die minder stout waren dan hij, stapten nu over zijn geharnasten arm heen, en zonder dat een van hun hem hielp, trok hij zich naar boven, bracht met behulp van zijn andere hand zijn borstharnas op de platte zijde van het lood, en sprong er op. Zoodra hij rechtop stond, vatte hij de ladder aan, hief haar op, en richtte haar, bijgestaan door degenen, die bij hem waren, overeind, terwijl het ondereinde steunde tegen de ruiters, die onbeweeglijk op de nok zaten. Drie anderen, die met het touw in de hand naar de zijde van het koor gegaan waren, en zich ook hadden neergezet, hielpen niet weinig om de lange, dunne ladder op te heffen, die met den omgang gelijk kwam.

Door de aandacht, waarmee Ralph dit had aangezien, had hij minder gelet op wat vóór den toren voorviel; het scheen, alsof het den Zwarten Ruiters nog niet gelukt was, den toegang vrij te maken of de belegerden terug te drijven. Zijn groote belangstelling noopte hem wel een blik naar die zijde te werpen, maar die ladder verontrustte hem; de handigheid en vlugheid van dien éénen ruiter deden hem beven. Vruchteloos zag hij naar den omgang of naar de bomgaten; doch niemand vertoonde zich. Het afslaan van een vijand hield zeker Van Schaffelaar en zijn mannen bezig; hun aantal was te gering, om overal acht op te geven. Toch verwonderde Ralph zich, dat de aanvoerder zoo onvoorzichtig was, om zelfs niet gedurende het gevecht door de sleuven van den toren te laten uitzien, naar wat zijn vijanden verrichtten.

Op dit oogenblik werd de ladder, die door het touw bijna rechtstandig gehouden werd, naar den toren voortgeschoven, doch zonder eenig gerucht te maken. Behoedzaam liet men haar eindelijk zakken, totdat zij met het topeinde tegen den toren rustte. Zij reikte bijna tot boven aan de borstwering van den omgang en het touw, dat nu werd losgelaten, hing langs den toren neer. Met de ruiters, die, terwijl men met het vooruitbrengen van de ladder bezig was geweest, uit den traptoren te voorschijn waren gekomen en het dak beklommen hadden, en degenen, die er reeds van te voren waren geweest, stond er een twintigtal achter elkander op de nok. Hij, die hun allen bevelen scheen te geven, schoof de ladder ter zijde, en stapte er om heen, maar de twee mannen, die zich met hem achter de ladder bevonden, aarzelden hem te volgen en hij schoof de ladder terug, ontstemd naar het scheen, over hun dralen, of van oordeel, dat zij strek genoeg in aantal waren. Toen keerde hij zich tot degenen, die achter hem stonden, wees naar de torenspits, en zette den voet op de tweede sport; want Ralph zag, dat de ladder te breed uitliep, om met de punten op de smalle nok te staan, en dat zij er slechts met de onderste sport op rustte.

Tevergeefs richtte de schaapherder zijn zoekenden blik naar den omgang; hij zag niemand aan deze zijde, en toch was het, alsof hij, ondanks het gedruisch onder aan den toren, ook eenig gerucht van boven hoorde. O, die Zwarte Ruiters, die daar stormden, waren zoo gevaarlijk niet als de zwarte gedaanten, die daar achter elkander op het dak stonden, en waarvan de laatsten lange, zwarte schaduwen op de dakleien van het koor wierpen; zelfs Perrol met de Roode Hand, met zijn dreigen en vloeken, was voor hem zoo vreeselijk niet als de zwijgende ruiter, van wien elk stuk van zijn harnas zoo onbeweegbaar scheen te zijn, alsof het aan een draad hing, en toch zoo sterk, alsof het een massief ijzeren hefboom was. Toen de ruiter halverwege de steile ladder gekomen was, zag hij naar zijn makkers om; maar niemand was hem nog gevolgd, en hij wenkte hen met de hand en wees hen naar boven: doch het buigen van de ladder en haar onzeker rustpunt deed hen aarzelen. Ontevreden schudde hij met het hoofd, en de hoop, die Ralph had opgevat, dat hij zou terugkeeren vervloog, want hij klom snel verder, zeker in het vermoeden, dat zijn makkers niet langer achter zouden blijven, als zij hem maar eerst boven zagen. Het liet zich aanzien, dat hem zijn plan gelukken zou: hij had juist een gunstig oogenblik gekozen. Het klamme zweet stond den schaapherder op het voorhoofd, die

opeens de handen aan den mond bracht, en zoo dicht mogelijk de opening naderde.

Een schelle en eigenaardige schreeuw klonk nu over het kerkhof; de mannen, die op het dak stonden, zagen rond, en zelfs de ruiter op de ladder bleef, den voet half opgelicht, staan; hij zag naar boven en daarna onder zich, en toen hij niets vreemds gewaar werd, deed hij nog een stap en zag door de bomgaten in den toren. Nog eens bracht de schaapherder zijn handen aan den mond, maar liet ze snel weer zakken. „Ha, daar is hij!” riep hij verheugd, terwijl zijn oogen fonkelden. Twee ruiters, die snel van de voorzijde van den toren naar het achtergedeelte liepen, vertoonden zich op den omgang; hij herkende den aanvoerder en den overwinnaar van Rogardo. Nog ziet de ruiter, die op de ladder staat, hen niet; maar daar treden zij om de spits; — het bovineinde van de ladder is bijna onder hun bereik; zij zien de Zwarte Ruiters geschaard staan op het dak; de man, die klimt, wordt hen gewaar. Een oogenblik scheen hij te aarzelen, terwijl de belegerden nog onzeker waren, hoe zij de stormladder zouden omverwerpen. Reeds staken zij beiden de armen uit en vatten haar, toen de Zwarte Ruiter begon te schreeuwen: „Trekt het touw aan, strak voor den duivel! — Op kerels, volgt mij!” en zijn zwaard trekkend, klom hij alleen, onverschrokken verder. Het gezicht van hun vijanden deed den ruiters het gevaarlijke van den klim vergeten; zij trokken hun zwaarden, terwijl degenen, die achter de ladder stonden, het touw aangrepen en vasthielden. Ralph zag, dat de twee ruiters op den toren vruchteloze pogingen aanwendden, om de ladder opzij te werpen. Het volk, dat op het geroep achter de kerk was toegesnel, riep: „Val aan voor Perrol!” Maar toen zag Ralph, hoe Van Schaffelaar zijn hand terugtrok en die spoedig weer over de steenen borstwering naar buiten bracht; hij zag den breeden langen dolk flikkeren, het touw vallen, de ruiters, die het vasthielden, waggelden en één hunner achter het kerkdak verdwijnen, terwijl de ander zijn behoud hieraan te danken had, dat hij plat voorover viel, en zich aan het lood vastklemde. De bogen werden gespannen, eenige bussen werden losgebrand. De ruiters op den omgang traden achteruit, terwijl de man op de ladder zijn zwaard opstak en eenige sporten afklom, daarna bleef stilstaan en terwijl hij naar beneden zag, uitriep: „Vervloekte kerel, laat gij mij in den steek? Klimt op voor den satan en wij winnen den toren.” Zijn woorden hadden zooveel invloed op zijn makkers, dat zij hun wapenkreet herhaalden en de ondersten onverschrokken op de ladder stapte. Opnieuw werd Ralph ongerust; had een grooter gevaar Van Schaffelaar en Frank genoodzaakt te vertrekken, of lagen zij misschien machteloos achter de borstwering? O, dat was een vreeselijke gedachte, want die vlugge ruiter scheen weer gereed om naar boven te gaan, nu hij zag, dat zijn makkers hem volgden. Op het oogenblik dat dezelfde zonderlinge gil weer over het kerkhof klonk, keerden ook de twee witte vederbossen weer; die sombere roep, welke steeds de komst van den vijand scheen te verkondigen, maar nog meer het gezicht van die blanke wapenrustingen, hadden een ontmoedigende uitwerking op de Zwarte Ruiters. De aanvoerder en zijn vriend schenen zich met hun gesloten helmen niet om de pijlen of kogels te bekreunen. Door den rook zag Ralph, hoe zij een houten rib

achter de ladder staken, om die als een hefboom te gebruiken. De Zwarte Ruiter liet zich afglijden, doch de ongelijkheid van die uit stukken samengestelde ladder verhinderde hem dit gevaarlijke werk snel genoeg te doen. Zijn makkers hieven een vreeselijk geschreeuw aan; zij werden nu gewaar, waarom de belegerden heengegaan en teruggekomen waren, dat het namelijk hun voornemen was, om hen allen met de ladder te vermorzelen. De een stiet den ander omver, en sommigen lieten zich van het dak afglijden, op gevaar af om over de goot op het kerkhof te vallen; maar Ralph had geen oogen voor hun bedrijf, voor hun pogingen om zich te redden; de ladder alleen hield zijn blik gekluisterd; de hefboom werkte prachtig. Terwijl Perrol zelf naar de zijde snelde, om te zien wat er toch gebeurde en het gevecht vóór den toren een oogenblik uit het oog verloor, werd de ladder van den torenmuur afgeworpen, en de ruiter had haar nog niet kunnen verlaten. Dit geschiedde zoo snel, dat hij niet den tijd had gehad om zich verder te laten zakken. Alles zag met stomme verbazing naar het dak; ook de ruiters, die er nog op waren, stonden roerloos en staarden op dat stuk hout, dat hen zou verpletteren. De ladder was niet van richting veranderd: want de belegerden hadden haar met juistheid afgestooten. Zij zagen ongedeerd naar beneden; geen pijl of kogel dienden zij tot doel; niemand kon iets anders doen dan zien. Van Schaffelaar schoof het vizier op en de twee aanvoerders wisselden den eersten blik in Barneveld.

Toen de ladder werd afgeworpen, verlieten zij den muur, en hoewel de vaart allengs verminderde, zag Ralph, dat de kracht, die men gebezigd had, om haar achterover te werpen, ruim voldoende was geweest. Het bevreesde hem daarom, dat de ruiter niet van angst om hulp riep, en nog kracht genoeg had om zich vast te houden. Doch op het oogenblik, dat de ladder bijna rechtstandig stond, en de schaapherder haar met ruiter en al dacht te zien neervallen op de mannen, die nog op de nok stonden, maakte de ladder een schuinsche beweging: eerst verwijderde de eene zijde zich van den toren, daarna de andere. Nog sloeg de ladder niet achterover, maar herhaalde dezelfde beweging: nu eens naderde de eene, dan de andere zijde meer het midden van het dak; het was alsof de ladder met den krijgsman, die er zich aan vasthield, op de nok wandelde. Een luid geroep van: „Leve de Tuimelaar!” liet zich hooren, want deze was het, die de ladder bestuurde. Met leedwezen zag Ralph, terwijl de omgang verlaten werd, dat de stormladder nu bijna onbeweeglijk stond, de behendigheid van dien Zwarten Ruiter haar in haar vaart gestuit had; ja, met verbazing zag hij dezen met afgemeten stappen en zonder eenige ongerustheid te verraden, sport voor sport afdalen, steeds het oog gericht op het topeinde, dat altijd nog eenigszins naar den toren overhelde.

Juist toen hij den voet op de nok zette, de ladder omverwierp en opnieuw het geroep van: „Leve de Tuimelaar!” klonk, terwijl Perrol zich verwijderde, riep de stem van Frank boven op den toren: „Leve de Schaffelaars!” en een vreeselijke slag volgde op dezen uitroep.

★ ★ ★

Toen de schaapherder, die ijlings naar het andere kijkgat gesneld was, daar doorheen zag, zonder zich te bekommeren om wat er verder op het dak gebeurde, werd hij Perrol gewaar, die reeds, met de armen over elkaar, aan den voet van den toren stond en zijn woede scheen te verkroppen. Ralph kon niet verstaan, wat hij uitriep. Te midden van de stof, welke opgestegen was, viel een der Zwarte Ruiters uit de opening boven de deur; hij viel op zijn makker, die vóór hem uit de toren waren verdreven, of die, toen de stormladder door een zwaar stuk hout werd verpletterd, verminkt op het kerkhof waren gevallen.

Hoewel het vuur het zware luik had verteerd of doen verkolen, zoodat het onder de eerste bijslagen ingevallen was, hadden de belegerden hun vijanden opnieuw afgeslagen. Toen het luik bezweek, hadden de bestormers een nieuwe borstwering aangetroffen, die inderhaast door die van binnen was gemaakt, en welke de vijanden vruchteloos trachtten weg te ruimen.

Het scheen, dat men vooreerst den belegerden weer eenige rust zou gunnen. De bewoner van het huis, waarbij de schuur behoorde, vergat niet Ralph van brood en water te voorzien, en keerde na een kort gesprek naar zijn woning terug, na hem vermaand te hebben, deze veilige schuilplaats niet te verlaten. De schaapherder nuttigde het brood, dat hij, evenals het water, met zijn trouwen metgezel deelde, waarna beiden zich neerlegden, want het was warm onder het rieten dak. Nu en dan stond hij echter op, en zag naar buiten, maar alles was er rustig.

Het losbranden van de roeren waarschuwde hem eindelijk, dat de aanval weer begon, en misschien weer onder een andere gedaante; ook zag hij, toen hij opstond, dat de ruiter, met wien Perrol, voordat hij vertrok, gesproken had, het volk, dat van vuurwapenen voorzien was, rondom den toren plaatste. Het bevreesdden den schaapherder, dat dit vuur gericht scheen tegen de spits, welke veel te sterk was, dan dat er iets voor haar te vreezen zou zijn van de kogels der handbussen: hij kon niet begrijpen, wat men voorhad, en lachte in zichzelf, toen hij zag, hoe de vijand zich vermoeide, en zijn buskruit en kogels verspilde. Aan alle zijden stoven de leien van de spits, terwijl de Zwarte Ruiters hun logge vuurwapens lachend en vroolijk losten en ze dan weer laadden.

Er scheen echter een soort regelmatigheid te heerschen in dit vernielingswerk, dat veel had van het vermaak van beschonken landvolk, want zelden raakte een der kogels het boven einde; en toen de aanvoerder zich weer vertoonde en het lachen een einde nam, zag Ralph, zoo ver hij het kon zien, dat onderaan, rondom de spits, omstreeks ter hoogte van twee voet, de leien stukgeschoten waren, waardoor het hout ontbloot was. De busschietters verwijderden zich nu, en de boogschutters traden voor; de kruisbogen van de rijzige ruiters werden gespannen, en de pezen van de voetbogen der ruiterknechten werden gedeeltelijk met dommekrachten gestrekt. Weer werden de pijlen en bouten omwoeld, aangestoken en afgeschoten en terwijl de brandpijlen, ondanks de hoogte van den toren, in het hout van de spits drongen, zei Perrol lachend tot den ruiter, die naast hem stond: „Dat gaat goed Quintyn! Zie, dat vuurwerk zal hen in den kouden steenen klomp verwarmen; spoedig zal de voorraad van dat

verdoemde hout op wezen, waarmee zij zoo spaarzaam zijn, doch dat zij zoo juist van pas gebruikt hebben.

Maar Ralph, die zijn woorden gehoord had, zag grimlachend, hoe hij eenige oogenblikken daarna met den voet stampte, want de belegerden schenen geen vermaak te scheppen in dit vuurwerk, en zonder dat men van het kerkhof iemand gewaar werd, bezweek de eene brandpijl voor, de andere na, onder de slagen van eenige stukken hout of van een bijl, bestuurd door de mannen, die achter de borstwering van den omgang verborgen waren.

Perrol zag het vruchteloze van zijn pogingen in, en beval den boogschutter het schieten te staken, terwijl de pijlen gebroken en nog half brandend door de onzichtbare redders van de spits over den muur naar beneden werden geworpen. Een oogenblik daarna traden de mannen met de vuurwapenen weer voor, beroofden ook de spits, hooger op, van de leien, waarna de brandpijlen weer als bliksemstralen begonnen te vliegen. Ditmaal zaten zij te hoog; men scheen geen moeite meer aan te wenden om de spits te beveiligen; het duurde echter lang, voordat het hout begon te branden, vooral aan de zijde van Ralph, welke zijde niet op den wind stond, maar het was zeker, dat de toren van zijn spits beroofd zou worden.

Eindelijk, langzaam en statig en, naar het scheen, onwillig, neigde de spits haar top, en Ralph zag het kruis verdwijnen, alsof het den toren niet verlaten wilde.

Een harde, maar enkele toon van de klok liet zich hooren, en hoewel de vlamme spits naar het voorste gedeelte van den toren hoe langer hoe meer een liggende houding begon aan te nemen, steeg de rook rechtop. Het geschreeuw der ruiters en de stem van Perrol verloren zich in een hevig kraken; een oogenblik duurde het nog, terwijl het hout, dat nog niet verbrand was, verbroken of meegesleept werd. Toen zag Ralph niets meer van de brandende massa, die met donderend geweld neerstortte. De grond dreunde; het was alsof de geheele toren inviel, alsof de gestorvenen in hun graven zuchtten.

Nu heerschte er een doodsche stilte; men hoorde niets meer dan een zacht geluid, dat de vlammen maakten, die uit het hout opstegen. Het scheen, dat het verschikkelijke oogenblik, dat vervlogen was, het gevecht had doen eindigen.

Perrol leefde nog, hoewel niet ver van hem eenige balken en binten lagen; hij had het zwaard naar den grond gekeerd. Daar lag dat houtwerk, dat zijn vijanden nog zoo goed had kunnen dienen; hij was blij, dat hij het vóór zich zag, al had het eenigen van zijn mannen begraven.

De schaapherder dacht, dat zijn stem opnieuw met ruwe taal den aanval zou gelasten, maar Perrol beval hun integendeel, den toren te verlaten, waar de hitte van het vuur hen dreigde te verschroeien; misschien voelde hij zich vermoeid, en dacht voor dezen dag reeds genoeg gedaan te hebben; of vermoedde hij met grond, dat de volgende dag zijn vijanden zwakker, en zijn mannen nog even sterk zou vinden? Hij vertrok althans, na den toren en de kerk rondgegaan te zijn. Ralph zag, dat vooreerst het zwaard in de scheede zou rusten, want de Zwarte Bende verwijderde zich; alleen de wachters bleven. De schaapherder

wierp, voordat hij zich neerzette, nog een blik op het kerkhof. Aan den voet van den toren, welke van zijn sieraad beroofd was, brandde het hout; de rook, die boven den omgang opsteeg en het vlamrende hout, dat men naar beneden wierp, verrieden, dat ook dáár het vuur nog smeulde, en toch hing het wapenschild van Jan van Schaffelaar nog van den trans, dien hij en zijn ruiters hadden weten te bewaren.

* * *

3.

Derde Dag.

De toren brandt, de grondvest trilt

*.....
"Wij stikken in den stoom." —*

H. TOLLENS Cz.

De tweede dag, dien heer Jan van Schaffelaar op den toren zag aanbreken, beloofde even schoon te zijn als de vorige: de zon verrees met statige pracht van achter heuvelen en bosschen; de geheele natuur herleefde, en het zingend gevogelte zag, in het groen gezeten, reikhalzend uit naar de gouden stralen, wier eenvoudig, maar harmonisch loflied het aanhief.

Geheel zonder levensmiddelen, zelfs zonder een dronk water, had Van Schaffelaar, zoomin als Frank en de overige ruiters, bijna geen oogenblik rust gehad, van het oogenblik af, dat de schaapherder hen gewekt had. Den eersten nacht hadden de voorbereidselen tot verdediging hen bezig gehouden; gedurende den dag had Perrol hun geen rust gegund, en zelfs den volgenden nacht nog niet. Van alle zijden waren zij steeds bedreigd.

Elk oogenblik konden de vijanden weer verwacht worden; men zag hun zwarte gestalten op het kerkhof bewegen, en zij, die gedurende den nacht de wacht in de zakken van het kerkdak gehouden hadden, verlieten nu hun post. Frank volgde zijn vriend. Zij daalden langs de trap af en bevonden zich nu op de vierde verdieping van den toren, waarvan de ruimte zeer beperkt werd door het houtwerk van de jukken, die vroeger de spits en nu nog de luiklok droegen. De ruiters, die hier bijeen waren, en hun aanvoerder langs den omgang hadden zien gaan, zaten, tegen den muur geleund, in de hoeken van den toren, terwijl de rook langzaam naar boven steeg en door alle openingen van den vloer kwam. Zij hadden het ijzer, dat hun armen en beenen dekte, ter zijde gelegd, daar zij vreesden, dat het hun te zwaar zou vallen; hun helmen stonden naast hen gereed om op het hoofd gezet te worden, en zij wilden opstaan, toen Frank en zijn vriend onder aan de laddertrap waren, maar Van Schaffelaar wenkte met de hand. „Mannen,” zei hij vriendelijk, „blijf zitten; de weinige rust, die u gegund wordt, zal spoedig voorbij zijn; geniet haar derhalve; het is het ecnige, dat ik u geven kan. Ik kan met u de vermoeyenissen van het waken en het gevecht deelen, maar meer ook niet. Waarom kan ik u niet, zooals voorheen, van spijs en drank voorzien, maar ik heb zelf niets.....”

„Nooit hebt gij geweigerd iets op hand te geven, Heer, als Heer David de soldij liet oploopen,” zei een der ruiters; „steeds hebt gij met ons ontberingen en gevaren gedeeld: gij zijt onze aanvoerder; maar gij waart meer, gij waart voor ons een vader. Daarom zullen uw ruiters u niet vragen om geld of levensmiddelen; maar om voor u te mogen sterven. „Van Schaffelaar en St. Maarten!” zal onze roep zijn, zoolang wij het zwaard kunnen voeren; en als wij vallen, Heer, zullen wij met dien kreet in den dood gaan!”

„Voor Van Schaffelaar en St. Maarten!” riepen de ruiters en sloegen op hun zwaarden om te toonen, dat dit ook hun voornemen was.

De stem van Van Schaffelaar verried eenige ontroering, toen hij met vuur ten antwoord gaf: „Uw trouw, mannen, treft mij, maar bevreemdt mij niet; ik ken immers mijn mannen van wapenen en den dapperen Aalbrecht, die daar het woord gevoerd heeft. Maar mijn schild is nog niet neengerukt, en wij zullen ook heden den vijand teruggedrijven; de Schaffelaars zullen niet overwonnen worden door de Zwarte Bende, en als de Hemel mijn trouwen knaap gespaard heeft, dan kunnen wij vóór den nacht nog het volk van mijnheer David zien, dat ons komt ontzetten, en de verdediging van den toren van Barneveld zal een van uw schoonste wapenfeiten zijn.”

Van Schaffelaar en Frank onderhielden zich nog een poos met hen, waarna de eerste naar de trap ging en zei: „Bij mijnheer St. Maarten, die rook is hinderlijker voor ons dan de wapens der Zwarte Ruiters; het wordt tijd, dat zij die beneden zijn, een oogenblik de versche lucht inademen,” en hij vervolgde, toen hij zag, dat Frank en de ruiters hem wilden volgen: „Neen, blijft allen hier, ik wil alleen gaan en draagt zorg u niet bloot te stellen aan de pijlen of kogels van het volk van Perrol.”

De witte vederbos verdween in den rook, die uit de opening van de trap opsteeg en eenige oogenblikken later kwamen de ruiters, die beneden de wacht gehouden hadden, naar boven. Zij brachten hun vinger aan den mond en bevochtigden hun oogen, daar zij bijna niet zien konden door den rook; hun monden en tongen waren droog, en zij konden geen woord uitbrengen, voordat zij eenigen tijd versche lucht hadden ingeademd, die hen scheen te versterken en te doen herleven.

Zooals Van Schaffelaar verwacht had, duurde de rust niet lang; weldra klonken de trompetten; de trommen werden geroerd, en met langzame, doch gelijke stappen rukte de vijand naar het kerkhof. Perrol verscheen een oogenblik daarna, en Frank ijlde naar beneden, om te vernemen, wat Van Schaffelaar wilde dat men doen zou; hij vond hem staan voor een der sleuven, in de muur, die dit gedeelte van den toren flauw verlicht zouden hebben, indien de stikkende damp van het stroo en riet deze ruimte niet geheel had gevuld.

„De ellendeling ontziet zich niet, alles te baat te nemen, om ons te vernielen,” zei Frank met verachting lachend; „die verdoemde rook maakt dat men het hier niet uithouden kan; 't is een wijze van vechten, den vreemden moordbrander, die uw huis verwoest heeft, waardig.”

„Alle middelen zijn goed in den oorlog, Frank,” zei zijn vriend bedaard; „vooral als de wraakzucht onder het harnas van den krijgsman blaakt. Ga nu

naar boven; zend mij tien ruiters hier, zoodra gij mij hoort roepen, en ga spaarzaam om met hout en steenen."

Toen plaatste Van Schaffelaar zich weer voor de opening, en luisterde aandachtig naar wat er buiten gebeurde; hoe meer de rook hem kwelde, hoe meer hij zich verheugde, dat Frank en zijn ruiters er op het oogenblik niet door leden.

Perrol, die de vruchteloosheid der bestorming van de opening boven de deur den vorigen dag en gedurende den nacht ondervonden had, was eerst van plan geweest een poging te doen, om het hout, dat de opening in het gewelf onder in den toren dekte, door het vuur te vernielen, maar de beklimming kwam hem binnen den toren nog moeilijker voor dan in de open lucht; te meer daar de opening in het gewelf weinig grooter dan die in den buitenmuur was. Op zijn bevel voerde men dus een nieuwen voorraad brandstoffen aan, hij liet die met lange staken, en reeds aangestoken, in de opening steken, en weldra sloegen de vlammen naar buiten, evenals toen het luik verbrand was. Vergeefs waagde men het, zich aan de bomgaten te vertoonen, of wierp men ook over den omgang eenige steenen en hout op de ruiters; Perrol stond hun niet toe, het werk op te geven, al werden sommigen getroffen. Even vruchteloos was het, dat men hem zelf trachtte te bereiken; want de pijlen en kogels snorden dadelijk door de lucht, zoodra zich hier of daar een helm of een wapenrusting vertoonde.

De stem van Van Schaffelaar riep nu zijn mannen op, en toen zij door den rook naderden, die dikker dan ooit in den toren drong, zagen zij het vuur, dat in de opening achter het houtwerk, als achter een ijzeren rooster, brandde. Het was duidelijk, dat zij spoedig van dit beschutsel beroofd zouden worden, dat hen tot nog toe zoo gediend had; daarom gelastte Van Schaffelaar hun om met behulp van eenige stukken hout, het vuur naar buiten te stooten, en weldra was de poging, om het opnieuw te vullen, zonder gevolg.

„Brengt de ladder hier!" riep Perrol toen. „De bijlen zullen wel verbrijzelen, wat de vlammen niet vernield hebben. Op, Zwarte Ruiters, naar boven!"

De ladders werden weer opgericht, de wapenrustingen rinkelden, en weldra drongen de ruiters in de opening; zij voelden door het ijzer niet zoo spoedig de hitte, die hier heerschte; maar de warmte van de steenen, en de rook, die hier een uitweg zocht, drongen door de openingen van het vizier tegen hun gelaat. Hetzij het vuur inderdaad het houtwerk veel van zijn sterkte had doen verliezen, hetzij de aanval met meer moed en beleid gedaan werd, het bovenste gedeelte van de versperring bezweek voor hun slagen; de geharnaste armen, gewapend met scherpe pijlen, drongen, over wat er nog van bestond, naar binnen; met een woeste snelheid bewogen zij zich her en der, om de verdedigers te verdrijven. „Voort, kerels, voort!" riep Perrol en zoowel in den toren als buiten op de ladder klonk het veldgeschreeuw der bestormers: „Op voor Perrol! Hoezee, de Zwarte Bendel!"

Frank begreep, dat het nu tijd werd, om die mannen met de ladder te verdrijven, en een zwaar stuk hout werd van den omgang geworpen; het draaide niet, maar viel horizontaal. „Staat vast, kerels!" riep Perrol. Een vreeselijke slag liet zich hooren; 't was alsof het ijzeren dak op de ladder boog onder de druk van het

hout, dat er langs afgleed, zonder iets anders te treffen dan de schilden, die zich niet verplaatsten, maar van den slag trilden.

Nog eens hieven de Zwarte Ruiters hun wapenkreet aan; maar nu klonk het ook: „Voor Van Schaffelaar en St. Maarten!” Vier ruiters van Perrol drongen binnen den toren, toen Van Schaffelaar zijn zwaard ontblootte en zijn ruiters terzijde wierp. Met den eersten slag reeds zonk een der vijanden neer; hij bekommerde zich verder niet over de drie, die nog over waren, maar stiet met zijn lemmet in de openingen van de helmen der mannen, die door de laagte van de opening in den muur gebukt moesten gaan, en moeilijk wapens gebruiken konden. „Leve Van Schaffelaar! De dood voor de Zwarte Ruiters!” riepen de Schaffelaars, terwijl de laatste man van Perrol in den toren neerviel.

Gestadig werd het groote zwaard teruggehaald en vooruitgebracht; het stiet den eenen vijand voor, den anderen na, neer, of onder den voet. Tevergeefs dreigde Perrol en gelastte vloekend zijn mannen om vooruit te gaan; maar toen liet Frank nog eens een poging doen om de stormladder te verbreken, en ditmaal viel de balk rechtstandig naar beneden. Al zijn zwaarte, nog vermeerderd door door de hoogte, waarvan hij neerkwam, drukte nu op één punt; het schild, dat getroffen werd, kon de drukking niet weerstaan: die balk verpletterde den man die het voerde, en deed hen, die achter hem waren, achterover van de ladder vallen.

Op ditzelfde oogenblik stiet Van Schaffelaar de twee mannen, die boven op de ladder stonden, er af; zij, die door hem uit den muur waren gejaagd, waren over de schilden van hun makkers op den grond gestort. Perrol zag de witte pluim vóór de opening, en riep: „Loopt storm — naar binnen, voor den duivel! — *Per moio!* schiet; dat is Van Schaffelaar!”

Eenige bogen en kolfroeren werden losgedrukt, de witte vederbos, die zich buiten den muur vertoond had, werd teruggetrokken, maar niet voordat de ladder was aangevat en van den muur geworpen. Perrol stampte met den voet, en liep daarna driftig heen en weer; dit was de tweede maal, dat hij zijn vijand gezien had; deze was het, die zijn ruiters uit den toren verdreven en de ladder met zijn ruiters had neergeworpen, die daar door hun makkers werden weggedragen.

De ladder werd nu op zijn bevel weer opgericht; maar ditmaal werd zij slechts door één man beklommen: het was de Tuimelaar; en toen deze de opening van den muur verliet en weer afklom, bracht hij Perrol de tijding, dat de doorgang opnieuw door de belegerden was versperd. Tevergeefs trachtten toen de ruiters, die boven op den toren waren, te raden wat Perrol voor had; want het was gevaarlijk naar buiten te zien.

Naast de deur werden drie balken geplaatst, welke van boven met touwen aan elkander gebonden waren, terwijl zij van onderen ver van elkander op den grond rustten en ten overvloede door stukken hout, die men in den grond sloeg, verhinderd werden om te verschuiven. De drie topeinden, die boven het touw zich ook van elkander verwijderden, vormden een soort vork, waarin een dwarsbalk werd gelegd, die van den eenen houten bok naar den anderen liep, en ook met touw werd bevestigd. Een soortgelijke schraag werd ongeveer vijf

en twintig voet van den toren, tegenover de eerste geplaatst; op deze twee jukken legde men nu vier lange balken, die bedekt werden met planken van éénerlei grootte, aan elke zijde door een dunnen balk, evenals die er onder lagen, in verband gehouden.

Perrol had met dubbel genoegen gezien, dat men geen moeite had aangewend om zijn werk te verhinderen: het was hem een bewijs, hoe slecht de belegerden voorzien waren van wat hun dienen kon om af te werpen, en hij liet vol hoop de ladder tegen den houten weg plaatsen.

„Waar zijn mijn mannen van wapenen?” riep hij, en zag om zich heen, en toen zij naderden, vervolgde hij snel: „Ik weet, dat het uw lust en leven is, om met uw hengsten den vijand met de speer in de hand te naderen; maar dat gij ook, hoe zwaar gewapend, altijd het voetvolk achter u laat, als het op stormen gaat: — op dan, mannen, dringt binnen dien toren, en tracht er den ellendeling, die uw wapenbroeders in Eemnes verslagen heeft, levend uit te sleepen: laat eens zien, dat de oude mannen van wapenen der Zwarte Bende kunnen doen!”

Stilzwijgend en met rustige blikken hadden zij hem aangehoord, en toen hij zweeg, riepen zij dreigend: „Leve Perrol! Hoezee de Zwarte Bende! Weg met Van Schaffelaar!” Voorheen had Perrol nooit een beroep gedaan op den moed van die wreede, maar dappere krijgslieden, die in het veld en bij herhaalde rooftochten en plunderingen waren opgegroeid of Rogardo bevond zich steeds aan hun hoofd. Het speet hem, dat zijn rechterhand, dat Walson er niet meer was, en het verdubbelde zijn wraakzucht tegen Van Schaffelaar, die hem had neergeveld. Hij hoopte echter, dat Quintyn, die Walson's plaats voorloopig vervulde, het volk binnen den toren zou voeren; hij trad dus op hem toe, en drukte hem op het hart, dat niets hem gelukkiger zou kunnen maken, dat niets door hem ruimer zou beloond worden dan het gevangennemen van Van Schaffelaar. „Gij begrijpt, Quintyn,” zei hij somber, „dat de dood eens krijgsmans voor hem te zacht zou zijn; hij zal moeten boeten voor al mijn ruiters, die hij heeft vermoord, voor elke beleediging, die hij mij heeft aangedaan. *Per moio!* Ik wil dat het volk in dit land, van den gemeensten landlooper tot den voor naamsten edelman, zal sidderen, alléén bij de gedachte Perrol den voet dwars te zetten.”

De ruiter hoorde bedaard de bevelen aan, die zijn hoofdman hem gaf, en antwoordde: „Het zal geschieden, Messire.” Vidal, die achter Perrol stond, verborg het medelijden, dat hij voor den edelen vijand van zijn heer voelde.

Er heerschte een oogenblik van diepe stilte op het kerkhof, terwijl de mannen van wapenen zich schaarden, en de ruiters met kolfroeren en bogen op een afstand gingen staan, om op bevel van Perrol den omgang en de bomgaten schoon te vegen. Hierop riep hij luid: „Vooruit!” en Quintyn besteeg met het zwaard in de hand de ladder, zei: „Volgt mij, mannen!” en trad zonder schroom tot aan den muur. Een lange balk werd door degenen die hem volgden, meegevoerd en op de planken neergelegd. Even door de openingen van hun helmen naar boven ziende grepen die mannen de touwen aan, die op bepaalde afstanden om den balk gebonden waren, lichtten hem op, liepen snel naar den toren, en nog eer de voorste den muur bereikte, trof de lange balk, die tusschen

hun gelederen uitstak, het houtwerk, dat achter de opening was. „Achteruit! Nog eens, mannen!” riep Quintyn. Opnieuw klonken de gelijke stappen op den vloer van planken, die onder den last boog; doch veel heviger dan de eerste maal kraakte het hout, en de balk, dien zij loslieten, schoot diep in den toren, en de ruiters, die al hun krachten niet noodig hadden gehad om de opening vrij te maken, vielen bijna over elkander.

„Vooruit!” schreeuwde Perrol, en verscheiden Zwarte Ruiters hieven hun wapenkreet aan, beklommen met spoed de ladder, en liepen, met hun zwaard in de hand, over de houten brug, terwijl hun makkers, die den balk gevoerd hadden, met Quintyn aan het hoofd, reeds in den toren drongen. Perrol lachte luid, toen hij hen in den muur zag verdwijnen en de mannen van wapenen met ongeduld zag staan wachten, om hun makkers te volgen.

De Zwarte Ruiters, die naar binnen drongen, hadden zich den tijd niet gegund, den stormbalk terug te halen, en merkten nauwelijks op, dat hij als vanzelf hoe langer hoe verder in den muur verdween, sedert zij hem hadden laten vallen. Met hun groote zwaarden in de hand, volgden zij Quintyn; niemand hunner twijfelde er aan, of ditmaal zou de kerktoren ingenomen worden; de mannen van wapenen zouden zegevieren. Het eerste wat hen trof toen zij binnen de muren kwamen, was de rook en de duisternis; zij konden niet zien, waar zij waren en hoe de standplaats van hun vijanden was; maar zij hoorden het geroep: „Terug voor Van Schaffelaar!” en voelden de slagen der zwaarden, die hen neerwierpen.

„Vooruit voor Perrol!” riep Quintyn, die vooruitdrong; want hij bemerkte, dat de verdedigers ter weerszijden van de opening stonden; maar de drift, waarmee hij en die hem volgden, vooruitsnelden, had de gewenschte uitwerking niet; de rook, die vóór hen opsteeg, verhinderde hen te bemerken, dat vóór hun voeten het luik van de opening in het gewelf was afgenomen. Van Schaffelaar en zijn mannen getroostten zich deze vreeselijke list, om hun vijanden te verschalken. Quintyn en eenige anderen schreeuwden van verbazing en woede, toen zij in de gapende en rook uitwerpende kolk verdwenen. De Zwarte Ruiters, die hen hoorden vallen, begrepen niet wat er gebeurde, en zij, die den voet nog niet in den toren hadden, luisterden met gespannen aandacht. Op ditzelfde oogenblik rammelden de schilden, en het gevloek liet zich buiten op de houten brug hooren; er scheen een groote beweging te heerschen, en Perrol moedigde zijn mannen aan om vooruit te dringen. Doch opnieuw verhief zich het geweld; men hoorde zware slagen op de brug en op de wapenrustingen; het volk scheen van de brug te vallen, terwijl een vreeselijk geschreeuw, dat alles overstemde, onder den toren gehoord werd, en men wanhopige pogingen deed, om de deur te openen, die toegehaald was, opdat de rook naar binnen zou opstijgen.

Terwijl dit alles buiten voorviel, riep Van Schaffelaar: „Vooruit voor St. Maarten! Valt aan!” en een verschrikkelijke strijd begon. Er waren bijna evenveel Zwarte Ruiters als mannen van Van Schaffelaar binnen de beperkte plaats; maar de stem en de tegenwoordigheid van hun aanvoerder gaven hun, hoe zwak ook, nog de kracht om hun zwaarden te voeren. De meesten dachten dat het hun laatste strijd was; zij trachtten dus noch hun leven, noch hun laatste

krachten te sparen, maar met roem op de lichamen van hun vijanden te sterven. De Zwarte Ruiters daarentegen vochten met verwoedheid; zij waren uitgerust en sterk, en wilden overwinnen voordat hun makkers hen volgden, of het gevecht aan den gang houden, totdat zij bijgesprongen werden.

Van Schaffelaar had eerst gedacht alleen verdedigenderwijze te kunnen handelen: doch nu hij gewaar werd, dat het Frank gelukt was, de brug van de Zwarte Ruiters te bevrijden, meende hij meer te moeten doen; daarom gelastte hij den aanval. Wederkeerig schreeuwde men elkander de namen van de aanvoerders toe, om zich in den strijd niet te vergissen. „Perrol!” schreeuwde de een. „Van Schaffelaar!” riep de ander, en dan vielen de zwaarden neer; er was één zwaard in den toren, dat met zoo’n kracht neerdaalde op ieder die het waagde, den hoofdman der Zwarte Bende te noemen, dat de Zwarte Ruiters weldra de minderheid kregen.

Perrol beefde van toorn, toen hij het hout en de steenen zag neervallen en zijn mannen van wapenen vruchteloos hun leven wagen om te blijven staan; zij bezweken en vielen van de brug, die heel bleef, hoewel het platte dak van schilden niet bestand was tegen het hout en de steenen. Nu kwam Quintyn zonder zwaard uit den toren te voorschijn, en zij die zoo gelukkig geweest waren, om door den val niet verminkt te worden, volgden hem; anderen hoorde men onder den toren brullen, waar zij worstelden te midden van het vuur en de rook.

De ruiterknechten kregen bevel, hen, zoowel als het smeulende stroo, er onder vandaan te sleepen. Gestadig hoorde men het losbranden van de kolfroeren en het sissen van de pijlen, terwijl de mannen van wapenen opnieuw de brug beklommen om hun makkers bij te staan; maar toen zij hun doel bereikten, zag Perrol zijn ruiters opnieuw door het vallende hout neerwerpen, en zelfs diegenen, die reeds in de opening waren, teruggedrijven. De belegerden behielden de overhand en verstopten den ingang. Nog één Zwarte Ruiters voerde het zwaard in den toren en riep: „Perrol!” toen Van Schaffelaar zijn eigen naam noemde, maar het zwaard van den aanvoerder kliefde slechts de lucht, toen het neerkwam, want de ruiters, die vóór hem gestaan had, was verdwenen door het gat in den vloer, en de Tuimelaar, die onder uit den toren trad, stak zijn zwaard op, en zei tot Perrol: „Messire, uw mannen van wapenen zijn allen verslagen; voordat men in den toren kan rondzien, kan de duivel zelf het er niet uithouden.”

„Ha,” riep Perrol driftig, „wij zullen hen wreken; ook hun dood zal hij moeten verantwoorden. — Vidal, ga en haal mijn helm, ik wil zelf gaan!” en toen deze hem verliet, vervolgde hij woest lachend: „*Per moio!* ik geloof, dat zij den rook vreten en er van leven, omdat zij nog zoo sterk zijn.”

„Ik weet het niet, Messire,” zei de Tuimelaar grimlachend, „maar wel, dat mij en Quintyn, die daar staat, zulk een kost niet bevalt; bij mijn zwaard, Messire, de aanvoerder is een gevelesde duivel.”

„Ha, wij zullen zien,” riep Perrol knarsetandend en stampte met den voet, terwijl hij nadenkend naar het slaan en breken boven in den toren luisterde. Toen niemand meer den naam van den vijand van Van Schaffelaar binnen den

toren herhaalde, hieven de overwinnaars hun veldgeschreeuw aan; zij leunden op hun zwaarden, schoven de vizieren van hun helmen op, en zagen met vreugde, dat de rook verminderde. Alleen aan den arm van hun aanvoerder hadden zij het te danken, dat zij de overhand behouden hadden! Zijn dapperheid en kracht hadden datgene vergoed, waarin hun vermoeide armen en uitgeputte lichamen te kort schoten.

Met eigen hand wierp Van Schaffelaar het luik op de opening, toen Frank, snel de trap afkwam en zei: „Goddank, dat het gedaan is; maar ik heb nu boven ook geen hout meer om het hun op den kop te werpen; ik kom dus hier met u sterven of wilt gij naar boven gaan en de laddertrap ophalen? Misschien kan dat ons vooreerst nog redden.”

Van Schaffelaar volgde den blik van zijn vriend, welke over de verslagen Zwarte Ruiters ging, die men onderscheiden kon, sedert de rook bijna geheel had opgehouden; vervolgens zag hij naar boven; zelfs de deelen, die de openingen in den vloer gedekt hadden, waren door Frank ook reeds naar buiten geworpen, en hij riep, op eens naar boven wijzend: „Gij vergeet de klok, Frank!”

„Op mijn eer, neen,” hernam Frank ontevreden, „ik heb haar gemeten, maar zij kan niet door de bomgaten; zij kan ons tot niets dienen.”

„Ik hoop van beter,” vervolgde Van Schaffelaar, „indien wij haar nog tijdig genoeg kunnen laten vallen, kunnen wij er deze opening mede stoppen.”

„Maar dit luik zal haar niet kunnen tegenhouden,” riep Frank, het hoofd schuddend en hij wees op den grond.

„Volg mij maar,” zei Van Schaffelaar, „al valt zij tot onder in den toren, dan verliezen wij immers niets dan een stuk metaal, dat ons tot niets dienen kan, en wij laten den vijand dit deel van den toren over, al zou het mij smarten,” zei hij somber, „want als zij hier vuur aanleggen, zijn wij verloren, en verbranden zij ons met de houten vloeren.” Hierop gelastte hij eenige ruiters met hem te gaan, anderen om te blijven, den stormbalk over het luik te leggen, en zich in den hoek van den toren te verschuilen, als de klok viel, waarna hij met Frank en de ruiters vertrok.

Hoewel de Zwarte Ruiters het onderspit gedolven hadden, waren zij nog niet allen dood; hun gekerm of gevloek klonk door den toren, terwijl Van Schaffelaar naar boven klom; maar zijn ruiters, die gebleven waren, ontrukten de zwaarden aan de handen, die er nog om vastgeklemd zaten, en brachten de mannen van wapenen tot zwijgen, die vruchteloos met hen worstelden, en nog met stervende lippen hun veldgeschreeuw trachtten te stamelen. De balk werd over het luik gelegd, waarna men de afgemaakte vijanden er eveneens naar toe sleepte; het was meer dan Van Schaffelaar bevolen had, maar die voorzorg was niet nutteloos. Het losmaken van de klok en het uitdrijven van de ijzeren spieën veroorzaakte het gedruisch, dat Perrol hoorde; elk oogenblik vreesde Van Schaffelaar te vernemen, dat de vijanden weer zouden aanvallen; hij wist niet dat de hoofdman zelf wilde meegaan.

Juist toen Vidal met den zwarten helm op het kerkhof trad, riep Frank: „Uit den weg, daar valt de klok!” Nog twee harde slagen klonken boven in den toren; daarop hoorde men een doffen slag, die onder door het gewelf klonk

Het verpletteren der wapenrustingen en een vreugdekreet der ruiters van Van Schaffelaar veroorzaakten misschien, dat men den rauwen gil niet hoorde, die nog voor het laatst uit sommige zwarte helmen kwam.

Nauwelijks lag de klok beneden, of zij, die haar hadden losgemaakt, sloegen met degenen die beneden waren gebleven, de handen aan het werk; de balk, waarmee men storm geloopt had, werd geheel naar binnen gehaald, en juist toen Perrol zijn mannen in orde stelde en het zwaard trok om te gaan, na tevergeefs getracht te hebben om te raden, wat men in den toren verricht had, werd de klok voor de opening gewenteld, en er zooveel mogelijk ingeschoven, terwijl de balk er binnen, ingestoken, tusschen deze en den muur tegenover de opening werd vastgeklemd. De ruiters van Van Schaffelaar hieven een luid gejuich aan, toen de zij-opening gesloten was; het bewegen van het zware stuk metaal had hen doodelijk afgemat. Tevergeefs vermoedde Perrol met grond, dat er bijna niets meer was om naar beneden te werpen, dat zijn houten brug nog even sterk was als voorheen, dat hij zelfs wilde wagen zijn vijand te bestrijden; die opening was voor goed gesloten, en de metalen klok was niet te bewegen; het vuur noch de bijlen hadden er vat op, en vergeefsche moeite zou het geweest zijn, haar te willen wegrammeien.

Vidal sidderde, toen hij de woede van zijn meester zag, die driftig uitriep: „Is de ziel van den satan in den papenknecht gevaren? Of moet de Zwarte Bende worden tegengehouden door dien weerloozen steenklomp en een handvol uitgehongerde kerels? Ha, wie lacht daar.....? vroeg hij opeens en zijn oog zag onder de ruiters, die in zijn nabijheid stonden. Alle hoofden keerden zich naar één punt, en Perrol riep, eenige stappen voorwaarts doend: „Ha, ellendeling, gij lacht? Is dat de uitvaart van mijn mannen van wapenen? *Per moio!* vindt gij het zoo aangenaam, dat sterven zeg.....”

„Neen, Messire!” antwoordde Froccard, die zijn tegenwoordigheid van geest niet verloor; hij wist ook niet, hoe dicht hij bij zijn dood was geweest, toen hij tijding van Maria bracht, en begreep dus niet wat Perrol wilde zeggen.

„En waarom lacht gij dan?” vroeg deze stampvoetend. „Spreek, ellendeling!”

„Omdat zij het eenige gat gestopt hebben, waardoor zij nog hoop hadden de mannen te zien binnenkomen, die met hen leven om leven wilden vechten,” antwoordde Froccard, en hij eindigde grimlachend: „Nu vechten zij alleen met het gebrek; ha, ha, de hongerdood grijnst hen aan!”

„Daarom lacht gij dus?” zei Perrol en hij vroeg vol beteekenis: „En indien ik u eens kiezen liet tusschen de strop en den hongerdood, Froccard, wat zou u het beste bevallen?”

„Geen van beiden, Messire,” antwoordde Froccard aarzelend, en de toon van Perrol's stem verontrustte hem, doch hij vervolgde met meer vertrouwen: „Maar voor een vijand zou de laatste mij het aangenaamst zijn.”

„Ik weet genoeg!” riep Perrol met een bijna onmerkbaaren lach, en hij vervolgde driftig: „Maar ik voor mij, ik zie hen liever vallen door mijn hand; wat helpt het mij of de honger en dorst Van Schaffelaar kwellen; ha, als mijn dolk hem kwellen kon, *Per moio!* dan zou ik kunnen juichen.” Hij bracht hierop de hand aan zijn wapen en verzonk in gedachten, terwijl Froccard hem op nederigen

toon voorsloeg, de belegering in schijn op te geven en slechts weinig volk in een hinderlaag bij de kerk te verbergen; hij stelde vast, dat Van Schaffelaar of zijn ruiters geen tegenstand zouden kunnen bieden aan de noodzakelijkheid om drank en spijs te zoeken. Vidal zag echter tot zijn blijdschap, dat Perrol niet naar hem luisterde, of hem geen antwoord waardig keurde. Toen trad de Tuimelaar naderbij, en richtte een verzoek tot Perrol, die in het heengaan ten antwoord gaf: „Ik had besloten geen enkelen ruiter meer te wagen; doch omdat gij het zijt, wil ik uw verzoek niet weigeren. Spreek met Quintyn, en bedenk, dat ik hen toch gevangen zal nemen of dien toren omver werken.”

* * *

Geruime tijd was er reeds verlopen, sedert het geschreeuw der bestormers gezwegen had, toen Frank opstond, om te zien, wat de oorzaak was van het gerucht, dat hij aan de achterzijde van den toren hoorde en hij riep opeens: „Van Schaffelaar, daar is dezelfde ruiter van gisteren, ha, zij zullen nu een poging aan deze zijde wagen.”

Zijn vriend sprong op, en de ruiters volgden zijn voorbeeld; allen drongen naar de bomgaten, maar traden weer terug, toen men op hen schoot. „Zij zullen dus den toren van het dak af trachten te beklimmen,” zei Van Schaffelaar. „Welnu mannen, ik geloof, dat wij met God en mijnheer St. Maarten de ladder weer zullen afwerpen.”

Evenals den vorigen dag, lag een ladder, welke nog eenigszins langer scheen te zijn, op de nok; de Tuimelaar, die slechts een stalen stormkap en een schild droeg en met zwaard en dolk gewapend was, bestuurde het werk, en de ladder werd opgericht. Tuimelaar trok de ladder vooruit, terwijl drie mannen hem hierin bijstonden; drie anderen, die bij het koor waren, hielden het touw vast, waarmee men haar in de hoogte getrokken had. Eindelijk liet men de ladder stilstaan; zij stond bijna loodrecht, maar helde een beetje naar den toren over. Frank zag Van Schaffelaar vragend aan, die zooveel bedrijvigheid en vlugheid verried, om de ladder heen stapte, langs het dak afklom en in het dekvenster verdween.

Hun verwondering verminderde niet, toen zij den Tuimelaar weer in de goot zagen stappen en alleen het dak beklimmen. Zijn schild hing om zijn hals, en hij was nog niet zwaarder gewapend: maar hij droeg een handboog in de hand, en aan zijn zijde hing een bundel lange pijlen. Hij scheen iets te zeggen tot degenen, die het touw vasthielden, waarna hij met een bewonderenswaardige vlugheid op de sporten stapte. Hij klom vaardig naar boven, zonder dat de ladder veel scheen te bewegen, en hield stil, toen hij het touw bereikte: hij vatte het aan en trok er aan, waarop de ladder een weinig meer begon over te hellen; toen stak hij zijn linkerbeen door de sporten heen, zag onbevreesd onder zich naar het kerkhof, liet de handen los en scheen onbeweeglijk te zitten.

„Hij zal alleen den toren niet innemen, laten wij heengaan,” zei Van Schaffelaar tegen Frank, doch eer zij hun voornemen ten uitvoer konden brengen, had de Tuimelaar een pijl gepakt, den boog gespannen en de pees losgelaten. De ladder

trilde en de pijl kwam met zulk een kracht tegen het borstharnas van Frank, dat hij binnen in den toren gevallen zou zijn, als zijn vriend hem niet bij den arm had vastgehouden. Een kreet van verbazing en drift ontsnapte aan den mond van Frank, maar voordat de tweede pijl op den omgang kon geschoten worden, was die verlaten. De Tuimelaar daalde nu eenige sporten af, ging weer half zitten en half hangen aan den ladder en schoot nu op de ruiters; de eerste pijl doorboorde de dij van een der mannen van wapenen.

„Hij kan ons met het zwaard niet overwinnen, en dus laat hij ons door dien moordenaar neerschieten,” riep Frank driftig, en nam een der zwaarden van de Zwarte Ruiters op. Een pijl snorde hem voorbij; en hij liep naar het bomgat, het gevest van het zwaard in de rechterhand boven het hoofd opheffend, terwijl hij het lemmet met de linker ondersteunde. Het zwaard vloog uit den toren, op hetzelfde oogenblik, dat een pijl van den boog werd geschoten, en nog eer Frank de armen liet zakken, trof de pijl zijn borstharnas, op een duim afstand van de opening, waardoor de rechterarm kwam; een kleine verandering van houding redde hem het leven. Even juist, doch zonder meer vrucht was het zwaard den Zwarten Ruiter genaderd; want toen de scherpe punt, door het zware gevest voortgestuwd, hem in den buik of de beenen zou zijn gedrongen, raakte de Tuimelaar het aan met zijn boog; het snelde langs de ladder en viel op het kerkdak, brak sommige leien en bleef in de goot liggen. Van Schaffelaar trok Frank terug, en gelastte zijn mannen om een verdieping lager te gaan, of zich achter den muur te verschuilen. Tevergeefs bond Frank een breekijzer aan een touw, en wilde naar boven gaan, om het naar den Tuimelaar te werpen; zijn vriend weerhield hem om zich bloot te geven aan de zekere schoten van den Zwarten Ruiter. Zij, die op het kerkhof stonden, traden zoo ver mogelijk achteruit, of plaatsten zich boven op de daken van de schuren en woningen, en zonden hun pijlen en kogels in den toren. Sedert de Tuimelaar dáár boven op de ladder stond, en vrij in den toren zag, bleef hun bijna geen ander toevluchts-oord meer over dan de twee donkere verdiepingen, waar de rook het bijna ondragelijk maakte. Toen er weer een lange geveerde pijl door den toren heen vloog, waagde Van Schaffelaar het naar buiten te zien, en zei: „Goddank Frank, dat zij niet van plan zijn den toren te beklimmen; en toch wilde ik, dat die kerel nooit op het dak gekomen was.” En hij vervolgde: „Het is dezelfde, die het laatst in den toren gestreden heeft. Maar let op, hij klimt hooger, alsof dit hem helpen zal. Is er wel iets ongelukkiger voor een edelman, dan zich te moeten verbergen voor een enkel mensch.....!”

„Neen,” riep Frank stampvoetend, „en dat voor een gemeenen Tuimelaar; mij maakt het reeds razend. Maar waar ziet gij naar?” vroeg hij, toen Van Schaffelaar naar het dak zag.

„Ik was bevreesd, dat men zou beproeven den toren te beklimmen, maar ik zie, de Heer zij geloofd, daartoe geen voorbereiding,” antwoordde zijn vriend bedaard, terwijl hij hem terughield, en er een kogel in den toren werd geschoten. Doch zoodra hij deze woorden uitsprak, hoorde men buiten een eigenaardigen schreeuw. „Ralph.....?” zei Frank, en op hetzelfde oogenblik scheen er iets tegen den muur te vallen. „Ha!” riepen Frank en Van Schaffelaar plotseling,

terwijl er een zwaar lichaam op den omgang neerkwam en de wapens klonken. „Op, Van Schaffelaar!” riepen de ruiters, die bij hen waren, en zij traden naar de trap. Van Schaffelaar riep: „Naar den omgang, mannen, vooruit!” Allen trokken hun zwaarden en al de Zwarte Ruiters op het kerkhof riepen: „Op voor Perrol! Hoezee de Zwarte Bende!”

De list van den Tuimelaar was dus maar al te goed gelukt, zijn pijlen hadden de ruiters van Van Schaffelaar den omgang en zelfs grootendeels de bovenste verdieping doen verlaten, en de voorzorg, die hij genomen had, om geen ruiters op het dak stormvaardig te doen staan, had zijn vijanden in den waan gebracht, dat hij alleen gekomen was, om hen met zijn pijlen te vervolgen. Nu viel de ladder, de Zwarte Ruiter stapte snel over de borstwering heen, en met één oogopslag overzag Van Schaffelaar de gevolgen van deze noodlottige gebeurtenis. De Tuimelaar stond boven aan de trap en verhinderde de Schaffelaars om op den omgang te dringen; zijn zwaard hield de trap gesloten. De zes Zwarte Ruiters, die op het dak geweest waren, beklommen met spoed de ladder. Tevergeefs gelastte Van Schaffelaar dreigend zijn mannen de trap te verlaten en plaats voor hem te maken. Zij hoorden zijn stem niet door hun drift om den Tuimelaar te verjagen, en de zes ruiters klommen reeds de een na den ander over de steenen borstwering! Zelfs eenige anderen traden nu op het dak en volgden hun makkers; luid klonk het zegevierend geschreeuw der vijanden en de naam van den Tuimelaar.

Frank zag, hoe acht zwaar gewapende mannen naar boven klommen, terwijl de anderen wachtten om hen te volgen, totdat zij de ladder zouden hebben verlaten, die sterk onder haar last boog. Daarop greep hij het touw, dat op den grond lag, en wierp het naar de ladder uit; het sissen der pijlen deed hem terugtreden, en hij haalde het breekijzer weer naar boven. De tweede uitwerping van het ijzer was even ongelukkig geweest als de eerste; reeds naderden de Zwarte Ruiters de bomgaten; maar toen sloeg het breekijzer, dat Frank voor de derde maal naar buiten wierp, gelukkig om de ladder, viel tusschen de sporten door en bleef haken. De voorste ruiter gaf een luiden gil, en klom snel omhoog. De vijanden, die op den omgang stonden, werden te laat gewaar wat er gebeurde, anders hadden zij de ladder kunnen vasthouden, en zij die nog op de nok stonden, durfden niet om haar heen stappen, of verloren hun tegenwoordigheid van geest. Te laat riep de Tuimelaar hun toe het touw te grijpen, dat langs den toren van de ladder afhing, die nu met vreeselijke snelheid over den smallen looden weg den toren naderde, en vervolgens ter zijde werd gehaald. Toen, doch nu te laat, bereikten twee Zwarte Ruiters de plaats, waar het touw vroeger gehangen had; het was buiten hun bereik. Een oogenblik was het twijfelachtig of de ladder in de schuine richting zou blijven staan; maar toen Frank het touw nog eens liet aanhalen, en de mannen op de ladder zich bewogen, viel zij om; het touw schoot door de handen van Frank heen, en de Zwarte Ruiters, die op het kerkhof stonden, hoorden het vreeselijke gilen van hun makker. Sommigen vielen, vóórdat de ladder neerkwam; de meesten echter hielden zich er aan vast, werden door het hout op de dakleien neergedrukt, en vielen, dood of stervend tusschen de daken

De toestand van de belegerden was echter verschikkelijk: de Tuimelaar liep over den omgang, of sprong op de jukken, welke de klok en de spits hadden helpen dragen, en schoot onder hen. Tevergeefs trachtten de verzwakte ruiters van Van Schaffelaar naar boven te klimmen. Van Schaffelaar zelf noodzaakte degenen, die de trap niet wilden verlaten, met geweld plaats voor hem te maken; maar op dit oogenblik voegden zich de acht Zwarte Ruiters bij de overige. Toen hij eindelijk de trap bestijgen zou, viel de eenige zijner ruiters, die zijn bevel nog niet was nagekomen, langs de trappen naar beneden, die hij met zijn bloed purperrood verfde. Hoewel hij de kracht niet gehad had om de vijanden te verdrijven, zoo was hij evenwel met roem gesneuveld.

Het woeste vreugdegeschreeuw der Zwarte Ruiters overstemde het wanhopig geroep van de belegerden; de uitzinnige vreugdekreten op het kerkhof zwegen, en de ladder viel met donderend geweld. Frank riep: „Zege, zege, wij zijn alleen met den vijand!” en trok zijn zwaard, maar een vreeselijke uitroep van teleurstelling en woede ontsnapte aan den Tuimelaar.

Van Schaffelaar riep nu luid en kortaf: „Naar beneden, mannen, bij mijnheer St. Maarten, naar beneden! — Ik wil het, Frank!” Zijn stem, die zich zoo dikwijls had doen gelden, gedoogde geen tegenspraak en weldra was er niemand meer van de Schaffelaars boven dan de man, die bij de trap, en een die bij de opening in den grond lag uitgestrekt.

„Naar beneden! Volgt mij langs de trap!” riep de Tuimelaar, die zich vooroverboog, de handen aan den klokbalk sloeg, en zich toen zonder aarzelen liet vallen. Hij zag nu naar de trap, en daarna voorovergebogen onder in den toren en bespeurde zijn vijanden. Daarop ging hij naar een der bomgaten, en riep: „Schiet een dun touw naar boven en bindt er een dikker aan, wij moeten pijlen en bogen hebben!”

Op dit oogenblik vertoonde Perrol zich op het kerkhof; men had hem gezegd, dat de Tuimelaar den toren beklommen had, en vol hoop was hij genaderd; maar toen hij verscheen lag de ladder gebroken op het dak, en zij, die er den voet op gehad hadden, lagen gedeeltelijk levenloos onder aan den kerkmuur. Hij vloekte verschrikkelijk, maar toen hij zijn mannen van wapenen op den omgang zag en de stem van den Tuimelaar hoorde, vergat hij de dooden, dacht alleen aan het naderende oogenblik der wraak, en haastte zich om aan het verlangen van dezen te laten voldoen.

De Tuimelaar had zich door de krijgslist van Van Schaffelaar laten verschalken; hij bedroog zich, toen hij dacht, dat deze zich niet meer zou vertoonen, en zich en zijn ruiters zonder tegenstand zou laten neervellen; want juist toen eenige Zwarte Ruiters den omgang reeds verlaten hadden, vertoonde zijn witte vederbos zich boven aan de trap. Zij waren nu niet talrijk genoeg, om hem terug te drijven, en zijn mannen stonden veilig voor de pijlen. Zijn schild ving het zwaard op, dat hem wilde slaan, en die het zwaard gevoerd had, zonk doorstoken neer. „Voor Van Schaffelaar en St. Maarten!” riep hij even bedaard, even luid als voorheen; even krachtig scheen zijn arm, als toen hij Eemnes was binnengereden. De Tuimelaar noch één der Zwarte Ruiters had aan het wapenschild van Van Schaffelaar gedacht; maar Perrol had het geen enkel oogenblik

vergeten; hij riep: „Ruk af dat schild, ruk af dat wapen van den laatsten der Van Schaffelaars; ik wil het vertrappen.” Maar zijn wraakzuchtige bevelen kwamen te laat: reeds waren alle Zwarte Ruiters beneden en reeds had Van Schaffelaar zijn veldgeschreeuw doen hooren. Het gold nu niet het afrukken van een schild, maar het terughdrijven van hun vijanden, het redden van hun eigen leven.

Frank was de eerste, die den aanvoerder volgde; de eene blinkende wapenrusting vóór, de andere na, kwam uit de opening van de trap te voorschijn. De eene pluim volgde de andere, als de witte zeilen van de vloot, die de haven verlaat, en waarvan de schepen één voor één hun admiraal volgen, die hen ten strijde voert. Het gevecht begon, als een strijd tusschen de engelen des lichts en die der duisternis; lijf aan lijf stonden die mannen; maar zwaard en dolk waren hier niet alleen te vreezen; een enkele misstap bij de bomgaten, of bij de opening in den grond, bracht immers reeds den dood aan. Te laat zag de Tuimelaar in, dat het verlaten van den omgang de grootste onvoorzichtigheid geweest was: aan terugtreden was nu geen denken meer.

Daar hieuw Frank een der vijanden neer en lichtte den voet op, om hem naar beneden te trappen, toen deze weer trachtte op te staan; zijn oog zocht reeds een nieuwen vijand. Maar de Zwarte Ruiter lachte vreeselijk, hoewel hij viel, toen hij boven den duisterten afgrond zweefde; want hij had den voet gegrepen, die hem in den dood schopte. Frank's oog werd door een nevel bedekt en hij achtte zich verloren. Tevergeefs trok hij den voet terug, maar de ijzeren vuist liet niet los. Maria was zijn laatste gedachte. Toen voelde hij een ijzeren arm, die zich om zijn lijf klemde, alsof een bliksemstraal langs hem heen schoot; de Zwarte Ruiter gaf een rauwen gil, en liet den voet los, en terwijl de man van Perrol onder in den toren viel, zei Van Schaffelaar: „Wees voorzichtig, Frank!” Een oogenblik stond Frank besluiteloos; maar een pijl, die van het kerkdak over den omgang heen in den toren werd geschoten, viel op hem; hij lette echter niet op het touw, dat er aan was vastgemaakt, maar hief het zwaard nu weer op. Met twee handen voerde Van Schaffelaar het breede zwaard; waar hij stond, stond hij als een muur; wat hij trof verbrijzelde hij. Perrol kon niets doen om zijn mannen bij te staan; geen ladder was groot genoeg om den toren te beklimmen; met de armen over elkander stond hij als een standbeeld op het kerkhof, met het oog naar boven. Tevergeefs trachtten zijn ruiters een doel te vinden voor hun pijlen of kogels; zij zagen niets dan zwarte harnassen voor de openingen in den muur. Toen gelastte Perrol om door het gewelf in den toren te klimmen en Quintyn snelde heen.

Toen luisterde Frank, en weldra riep een stem onder uit den toren: „Op Van Schaffelaar!” De Zwarte Bende richtte daar de ladders op, en Van Schaffelaar, die met eigen hand nog een man van Perrol naar buiten stiet, gelastte het meere deel van zijn mannen, om hun makker bij te springen. Zij gehoorzaamden, maar Frank bleef. Nu bevond zich slechts één Zwarte Ruiter op de been: het was de Tuimelaar, die alléén nog het zwaard voerde, en hoewel hij geen harnas droeg, had hij met zooveel beleid zijn schild gebruikt, dat hij nog geen enkele wonde had gekregen. Doch toen hij zich geheel alleen bevond, zag hij ook niets

voor oogen dan den dood. Frank leunde op zijn zwaard en de drie andere ruiters hadden zich neergezet, sedert hun vijanden gevallen waren, en zagen onverschillig naar den laatsten vijand, die zich tegen Aalbrecht verdedigde; zij waren te vermoeid, om hun eigen overwinning toe te juichen, en luisterden naar wat beneden zou gebeuren.

Van Schaffelaar, die ook vermoeid was, bleef staan, toen hij zag, dat zijn man van wapenen op zijn tegenpartij zou zegevieren, dien hij reeds tot aan het uiterste einde van een bomgat had teruggedreven; deze liet het zwaard vallen, en hoewel hij het wapen, dat hem den hals dreigde af te houwen, op zijn schild opving, werd hij toch slechts op de knieën neergedrukt. Vurig schitterde het oog van den Tuimelaar, terwijl hij ook het schild losliet en den laatsten slag met de gelatenheid der wanhoop scheen af te wachten; doch plotseling gaf Aalbrecht een schreeuw, welke door Van Schaffelaar en allen die bij hem waren, herhaald werd; de Zwarte Ruiter vatte den zwaar geharnasten man bij de beenen bracht het hoofd snel vooruit, en wierp hem over zich heen naar buiten.

„Ha!” riep Perrol, toen dat blinkende harnas zich in de lucht vertoonde. „Leve de Tuimelaar!” riepen de Zwarte Ruiters, die, evenals Perrol wenschten dat het de aanvoerde mocht zijn, die naar beneden viel.

„Sterve de Tuimelaar,” zei Van Schaffelaar somber, en lichtte zij zwaard op; hij had het vizier van zijn helm opgeschoven en zijn blik en die van den Tuimelaar ontmoetten elkander. Een oogenblik stonden beiden onbeweeglijk; toen vatte de Tuimelaar snel het zwaard op, stiet met den voet zijn boog naar buiten, die er naast lag, en trad vooruit, zoodra de aanvoerder naderde. Naar alle zijden ging zijn oog, en hij riep: „Op voor Perrol!” stak zijn zwaard op en greep een der balken, welke de Schaffelaars vergeefs hadden getracht te beklimmen, zonder moeite scheen hij zich op te hijschen; zijn voeten volgden zijn handen en hij sprong op den omgang, voordat Van Schaffelaar hem met zijn zwaard kon bereiken. Maar deze beklom snel de trap. De Tuimelaar was ijverig bezig, om het touw op te halen, dat van de borstwering hing; indien het gelukte, om het dikke einde te pakken te krijgen, zou hij misschien gered zijn, maar de aanvoerder liet hem hier den tijd niet toe; de Tuimelaar, steeds het touw naar zich toehalend, ontweek den geharnasten man, die hem naderde. Het wilde hem echter niet gelukken, want het touw klemde zich om den toren, en hoewel hij van woede brulde, moest hij het loslaten. Geen andere uitweg bleef hem nu over, dan den dood te trotseeren; hij trok het zwaard en wierp zich vol moed op den aanvoerder, ving diens lemmet op zijn schild, dat om zijn hals hing, op en trachtte hem het zijne onder het borstharnas te stooten; maar Van Schaffelaar keerde het af. Hierop werden de beide zwaarden gelijktijd opgeheven en met kracht daalden zij neer. Een uitroep van woede ontsnapte den Tuimelaar; zijn lemmet werd bij het gevest verbrijzeld en het ontviel aan zijn vuist. Nog eens hief Van Schaffelaar het breede zwaard op, maar de Zwarte Ruiter keerde den slag met zijn schild af, trok zijn dolkmes en drong vooruit. Een nieuwe houw deed hem echter waggelen en deed hem de knie buigen; doch Van Schaffelaar liet zich niet verschalken gelijk de dappere Aalbrecht, en trad rerug. Het zwaard daalde weer neer, en alleen aan het schild had de Tuimelaar

zijn leven te danken, maar nu viel het ook half verpletterd van zijn hals en uit zijn handen.

Voordat Van Schaffelaar hem echter den laatsten slag kon toebrengen, stond hij op en week achteruit; nu waagde hij het niet meer den aanvoerder af te wachten; slechts zijn dolk bleef hem nog over. Hij vluchtte voor Van Schaffelaar, die hem maar niet kon inhalen, want als deze hem dacht te bereiken, sprong hij op de jukken; elke weg, hoe smal ook, was hem breed genoeg, en op een andere plaats zette hij den voet weer op den omgang. Nu eens zag de Zwarte Ruiters naar beneden, dan weer keek hij in den toren; doch overal wachtte hem de dood. Toch kon hij nog niet besluiten, zijn leven prijs te geven; hij vluchtte als de buigzame panter, die gedurig stilstaat, en zijn vervolger aangrijnst, maar den kamp niet durft wagen, en weer vlucht.

Op dit oogenblik beklom Frank de trap, en plaatste zich met het zwaard in de hand, op den omgang. De Tuimelaar stond stil op een hoek van den toren, hief zijn dolk op, maar liet hem uit de hand vallen, en wierp zijn handschoenen weg; de riem, waaraan het wapenschild van Van Schaffelaar buiten den toren hing, scheen zijn oog te trekken. Doch hij wendde het gelaat af, zag naar Van Schaffelaar en Frank, naar beneden in den toren, en riep toen, terwijl zijn blik verwijfeling uitdrukte: „Hoezee, de Zwarte Bende!”, vatte den rand der borstwering aan, en slingerde zijn lichaam naar buiten.

„Leve de Tuimelaar!” riepen zijn makkers, die tevergeefs getracht hadden Van Schaffelaar met hun kogels en pijlen te treffen. Doch nu hield het geluid der vuurwapenen op, en alles werd doodstil op het kerkhof; zelfs Perrol, die zijn dolk weer opgestoken had, toen hij in den neergevallen vijand Van Schaffelaar niet herkend had, zag met angstige verwachting naar den steenklomp. De Tuimelaar, die zich juist aan den hoek van den toren bevond, had zich met zijn knieën en scheenbeenen vastgeklemd aan de beide zijmuren; zijn voeten zochten elke spleet in den muur; zijn handen hielden zich, na den rand van de borstwering verlaten te hebben, vast aan elken steen; zijn nagels zochten elke voeg, waar de kalk was uitgevallen, en toen Van Schaffelaar over den omgang zag, was hij reeds buiten het bereik van zijn zwaard. Het lederen kleed van den Zwarten Ruiters dat men de borst langs den kant van den muur schuurde, scheen zich vast te zuigen aan de ruwe en groote steenen. Doch toen hij reeds op de hoogte van de bomgaten genaderd was, zag Perrol, hoe zijn rechterbeen scheen uit te glijden, een woeste gil liet zich van de toren hooren; ’t was alsof die man, welke tot den toren scheen te behooren, er zich nu met kracht van afstiet. Als een rad draaide hij in het neervallen, maar het was de laatste tuimel van den Tuimelaar, want het eerste, dat op de aarde neerkwam, was de ijzeren kap, welke zijn hoofd dekte. Een oogenblik bleef hij rechtop staan; toen viel hij om, en zijn makkers, die hem opnamen, werden gewaar, dat hij dood was, hoewel zij geloofden, dat hij niet zou omgekomen zijn, indien hij op zijn voeten was neergekomen.

De dood van Tuimelaar trof zelfs Perrol. Perrol was verwonderd dat de Tuimelaar niet opstond, en trad naar hem toe, toen zijn ruiters hem opnamen. Het scheelde echter weinig of het bendehoofd was naast hem neergevallen; want

een zwaard, dat van den toren werd geworpen, viel met het platte van het lemmet op zijn schouderstuk; had de zwaarte van het gevest het wapen niet doen omslaan, was de scherpe punt op het harnas gekomen, en had hij den gesloten helm niet opgehad, waarschijnlijk zou Perrol, doodelijk getroffen, neergevallen zijn. Nu liet hij een woesten schreeuw hooren, terwijl hij op de beenen waggelde, en de hand aan den linkerschouder bracht; maar hij viel niet, en zag tevergeefs naar boven, wie hem getroffen had. Toen bukte Perrol voorover, en vatte het wapen, wat eenmaal aan de heup van een zijner mannen van wapenen had gehangen. Zijn vijanden te bereiken was hem onmogelijk, daarom riep hij van toorn bevend: „Hond, die gij zijt, voel het wapen eens, dat de ellendelingen op mij werpen, omdat gij uw plicht niet doet!” Hoog lichtte hij het zwaard boven het hoofd van een zijner ruiters op, die, op zijn roer geleund, voorovergebogen naar den Tuimelaar zag. Tevergeefs trad de Zwarte Ruiter terug; het lemmet trof zijn helm, en hij viel zonder een enkelen kreet te uiten. Met al de kracht van zijn arm, wierp Perrol het zwaard nog op den ongelukkige, die roerloos aan zijn voeten was neergevallen; hij wierp een vreeselijken blik om zich heen, terwijl hij terugtrad en riep: „*Per moio!* gij kent Perrol nog niet, — ha, ik zal u leeren mijn bevelen beter in waarde te houden; de dapperen, wier plaats gij vervult, zijn allen in Eemnes gebleven; maar bij den satan, indien zich nog één wapenrusting op den trans vertoont, zal ik den luiaard straffen; door mijn hand zal hij vallen, al was hij de laatste man van mijn bende!”

Hij sloeg op zijn zwaard, en sidderend gehoorzaamden zijn ruiters. De pijlen werden op de bogen gelegd, de lonten aangeblazen, de schoten gedaan, hoewel men niemand op den toren kon zien.

Terwijl Van Schaffelaar met Frank in een der hoeken zat en tegen den muur leunde, riep een der ruiters, die zich op de knieën had opgericht, want het was gevaarlijk zich te veel bloot te geven, sedert Perrol zijn ruiters had bestraft: „Heer, wij zijn gered, onze wapenbroeders komen ons ontzetten! Leve heer David!”

„Hoezee!” riepen zijn makkers, en Van Schaffelaar vroeg snel: „Waar ziet gij hen? God geve, dat gij u niet bedriegt!” De ruiter strekte zijn hand uit, en allen voegden zich bij hem of zagen langs den aanvoerder heen.

„Mijn vrienden,” zei Van Schaffelaar, na eenigen tijd naar buiten gezien te hebben: „De hoop, welke ons voor een oogenblik heeft verkwikt, zal vervliegen als de rook, welke langs ons oprijst; het zijn onze vijanden. Of ligt de weg van Wijk-bij-Duurstede of Rhenen over Amersfoort...? Tien jaren van mijn leven zou ik willen missen, om de harnassen van mijn ruiters dáár tegen de lucht aan den gezichteinder op den valen bergrug of aan den zoom van het woud te zien blinken; maar het is een ijdele wensch, dat is geen volk van den Bisschop.” Een oogenblik later verlieten omstreeks vijftig mannen van wapenen het dorp. In den draf verwijderde zich de zwarte drom; hun speren schitterden in de zon, en weldra kon men den rooden vederbos niet meer onderscheiden, die achter de speerhouten verdween.

Perrol was verwonderd geweest, toen de ruiter, die op de voorposten gestaan had, tijding bracht van het naderen van eenig krijgsvolk. Zijn eerste werk was,

Quintyn op verkenning uit te zenden, waarna hij zijn volk onder de wapenen liet roepen, om het dorp desnoods te verdedigen. De kant, vanwaar zij kwamen, stelde hem gerust, toch kostte het hem moeite zijn ontstemming te verbergen, toen Quintyn terugkeerde; en hoewel hij nu verzekerd was, dat het geen volk van den Bisschop was, dat aanrukte om Van Schaffelaar aan zijn wraak te ontrukken, beval hij toch, voordat hij het dorp verliet, dat ieder op straffe des doods op zijn post moest blijven.

Hoewel er, van den toren gezien, de beste eensgezindheid scheen te heerschen tusschen Perrol en den aanvoerder van het naderende krijgsvolk, tusschen de mannen van dezen en de Zwarte Ruiters, riep Perrol heer Gerrit van Nijveld, die hem tegemoet reed, toe: „Ik groet u, Heer van Nijveld, maar op mijn eer, gij zijt al te goed; mijn ruiters zouden er alleen wel gekomen zijn; het zou te stout van mij geweest zijn, om een edelman te belasten met de zorg om die logge bussen te begeleiden.”

Van Nijveld beantwoordde ten halve zijn koele hoofdbuiging, hield zijn paard staande en antwoordde: „Hem daarmee te belasten, Messire, zou zeker stout zijn, verzoeken was al genoeg; hoewel een edelman anders zonder schande het oorlogstuig kan begeleiden, dat gemakkelijker verloren dan gewonnen wordt. Maar dit was ook mijn bedoeling niet; geen van mijn mannen bevindt zich bij de bussen.”

„Ha,” zei Perrol spottend, „vergeef mijn dwaling, Heer. Gij komt dus eens zien, hoe ik het maak; ik blijf u wel zeer verplicht voor uw beleefdheid.”

„Ik zou reeds eerder gekomen zijn, Messire,” gaf deze op denzelfden toon ten antwoord, „indien ik mij had kunnen verwijderen zonder gevaar voor de stad, welke gij zoo plotseling verlaten hebt.”

„En welke bende ligt er dan nu in Amersfoort?” vroeg Perrol, terwijl hij aan zijn ruiters een teken gaf, om door te rijden.

„Het volk Van Wachtendonck, Messire,” zei Van Nijveld droogweg, terwijl hij zijn paard door het zware zand liet voortstappen, en met de hand wenkte, dat zijn soldaten zich in beweging zouden stellen.

Perrol, die naast hem reed, zweeg eenige oogenblikken, en vroeg toen ontevreden: „Zoudt gij zoo goed willen zijn, Heer, mij te zeggen, wie u bericht heeft waar ik mij bevind, en waarom al dat volk u vergezelt?”

„Stelt gij daar belang in?” vroeg Van Nijveld onverschillig.

„Ja, Heer,” antwoordde Perrol somber, „ik moet het weten, voordat wij verder gaan, ik moet weten of gij komt als vriend, dan of gij het voornemen hebt om mij den voet weer dwars te zetten, evenals in mijn legerplaats achter Dwarsdijk.”

„De vlammen, die men van den toren gezien had, en een gerucht, dat zich door Amersfoort had verspreid,” antwoordde Van Nijveld bedaard, „deden mij vermoeden dat de Zwarte Bende Barneveld bezet had. Hedenmorgen heeft zich deze veronderstelling bevestigd. Maar zeg mij nu eens, Messire, tegen wien zijt gij in het veld gerukt, zonder mij iets te zeggen of te laten weten? Waartoe moeten die bussen dienen, welke gij hebt laten halen?”

Perrol gaf zijn paard de sporen en haalde den teugel aan; er verliep een geruime tijd, eer hij den naam van den braven man, dien hij vervolgde, kon uit-

spreken. Eindelijk opende zich de dichtgekleemde mond. „Tegen wien? Tegen wien anders, dan tegen dien trouwen dienaar van den bastaard, die nog druipt van het bloed van mijn ruiters, van de mannen van Van Wachtendonck en van het volk van uw eigen bloedverwanten? Tegen Jan van Schaffelaar!” riep hij somber. Toen zweeg hij; maar de verwondering en teleurstelling, welke de edelman, die naast hem reed, liet blijken, gaven hem de spraak weer, en hij vervolgde driftig: „Bij mijnheer St. George, 't is onnoozel genoeg, om zich van het spoor te laten brengen; gij wist zoo goed als ik, dappere Heer, dat mijn vijand, de moordenaar van mijn ruiters zich hier bevindt.”

„Neen, bij mijn zwaard!” riep Van Nijveld met vuur, „voor wien zou ik behoeven te liegen? Vraagt een edelman naar den bekenden weg? Gij zijt de eerste, die het mij gezegd heeft.”

„En die vuurroeren, die boogschutters, die landsknechten, Heer Nijveld,” vroeg Perrol, „waartoe moeten die dan dienen? Waarvoor volgen zij u, indien het niet is, om een nuttelooze poging te doen, om den ellendeling te redden, die sterven moet, — die sterven zal!” Zijn gelaat trok zich tot een grimlach tezamen; zijn oogen schitterden woest, als die van een hyena, wie men haar prooi ontnemen wil.

„Hoofdman der Zwarte Bende,” zei Van Nijveld langzaam, en hield zijn paard staande, „de uitdrukking, die gij aan uw lastige vragen geeft, bevalt mij niet. Slechts omdat gij hier alleen zijt, en mijn bende mij volgt, kan ik ze aanhooren; elders zou ik u mijn handschoen toewerpen, maar hier niet.”

„En wat houdt u terug?” vroeg Perrol snel.

„Omdat, indien mij de zege bleef, men zou kunnen zeggen, dat de strijd niet geschied was in tegenwoordigheid van onze gelijken; maar zelfs op een oogenblik, dat gij geheel alleen waart,” zei Van Nijveld met waardigheid.

Voordat hij vervolgde, vroeg Perrol somber: „Maar zoo ik overbleef, wat dan?”

„Dan zouden mijn mannen u waarschijnlijk weinig tijd laten om uw overwinning te genieten, Messire!” antwoordde Gerrit van Nijveld koel.

Perrol zweeg eenige oogenblikken; hij overwon de drift die hem beheerschte, vierde den teugel, en zei toen onverschillig: „Na hem, en als hij er niet meer is, zal ik met genoeg uw handschoen oprapen; misschien ben ik dan ook gezonder dan nu, en de heeren, die ons zullen omringen, zullen des te meer reden hebben, om u toe te juichen, als Perrol valt.” Een bijna onmerkbaar grimlach vertoonde zich op zijn gelaat, en hij vervolgde: „Maar zou het te veel van uw goedheid gevergd zijn, mij te zeggen, Heer, wat u naar Barneveld dreef, daar gij niets van Van Schaffelaar wist?”

„Kunt gij dat nog vragen, Messire!” zei Van Nijveld, die door een buiging met het hoofd zijn goedkeuring om den twist te staken, scheen te kennen te geven.

„Het huis Hacfort is een goed van mijn moeder, en het behoort mijn vader immers? Denkt gij dan, dat de vlammen mij niet verontrust hebben, dat ik niet gedacht heb aan zijn huis, aan zijn dienstmannen, die in het dorp wonen, en dat het mij niet verwonderd heeft, dat de man, dien ik vroeg in den morgen op kondschap had uitgezonden, teruggewezen is, zonder dat men hem voor u heeft gebracht, zonder dat hij den Hacfort heeft kunnen bereiken?”

„En indien ik het slot van uw vader eens in bezit had genomen?” vroeg Perrol lachend.

„Zij, die het bewaren, zouden de valbrug niet voor u hebben neergelaten, Messire,” zei Gerrit van Nijveld, terwijl hij opmerkzaam het gelaat van den aanvoerder gadesloeg.

„En gesteld, dat ik hun die had doen neerlaten?” vervolgde Perrol.

„Bij het leven van mijn vader, Messire, dat hebt gij niet gedaan!” riep Van Nijveld snel, terwijl de toorn en moed in zijn oogen te lezen waren. Toen wierp Perrol een vluchtigen blik achter zich op de donderbussen, die meer in Van Nijveld's macht dan in de zijne waren, en zei ernstig: „Zoo is het ook, Heer. Ik bekreun mij om Hacfort evenmin als om de dienstmannen van uw vader, ik zocht voor het oogenblik niets in Barneveld dan Van Schaffelaar, en ik heb hem gevonden. Maar zoo zachtjes aan naderen wij het dorp; zonder verbloemen heb ik u gezegd, dat hij het niet levend verlaten zal, en zeg u nu, dat geen losprijs, hoe groot ook, mij zal kunnen overhalen om hem genade te verleen; hebt gij dus het voornemen om hem te redden, zoo zeg het, gelijk het een edelman en iemand die in het harnas steekt, betaamt. Dan kan ik mij verwijderen, en als gij het dorp inneemt, als de Zwarte Bende voor u vlucht, dan kunt gij u beroemen, die mannen, welke tot de Utrechtsche partij behooren, overwonnen, en den handlanger van den bastaard, den aanstaanden schoonzoon van den smid uit *de Vergulde Helm*, het leven gespaard te hebben. Mijn wraak opschorten, doe ik liever niet; liever wil ik sterven met mijn heele bende, en met u, en de mannen die u volgen; daarom beraadt u wel, voordat gij den voet in het dorp zet; want gij zoudt de zwakste zijn, en ik zou niet gaarne zien, dat men Perrol beschuldigde, dat hij heer Gerrit van Nijveld en zijn mannen veradelijk besprongen en vermoord had.”

Beiden hadden hun paarden weer laten stilstaan, maar de heer Van Nijveld gaf het zijne de sporen, terwijl hij met ernst ten antwoord gaf: „Ik ben gekomen om het huis van mijn vader te bezetten, Messire, en zal het doen of er mijn leven voor laten, laat ons dus voortgaan; maar ik zal mijn trouwe knechten niet opofferen voor het leven van een vijand, hoewel ik hem moet hoogachten, en vrees voor den dood mij niet weerhouden zou, om het dorp aan te vallen, indien ik nog heer David diende.”

Perrol grimlachte, terwijl de dappere en anders zoo vroolijke edelman diepen rouw gevoelde, dat Van Schaffelaar niet tot zijn wapenbroeders behoorde, wat hem de vrijheid zou hebben gelaten zijn mannen te wagen, al was het om een roekelooze poging te doen om hem te redden, of dat zijn macht niet sterk genoeg was, om Perrol alle hoop te benemen, tegen zijn wil zijn wraakzucht bot te vieren.

Wij zullen ons niet ophouden met de beschrijving te geven van de logge vuurmonden, noch van de moeite, welke het gekost had, om die door het zand naar het dorp te slepen. Onder de smeden en hun gezellen, die opgeroepen waren om de bussen te vergezellen, bevond zich wel de meester uit *de Vergulde Helm*, maar geen van zijn gezellen; zij waren op zijn last en zijn verantwoording teruggebleven.

Toen de bus van Nijkerk binnen het dorp werd getrokken, waren die uit Amersfoort reeds geplaatst; de wagens met steenen kogels, en die welke het buskruit bevatten, waren ook reeds het kerkhof genaderd, en niets verhinderde nu Perrol meer, zonder een van zijn mannen te wagen, den toren met deze oorlogswerktuigen aan te vallen.

Eer de zon den westelijken gezichtseinder bereikte, rolde het donderend geluid van de eerste losbranding over de heide; drie even harde ontploffingen volgden, zoodat de toren op zijn grondvesten dreunde, meer door de verplaatsing van de lucht en het schudden van den grond, dan door de zware steenen ballen, die tegen zijn muren terugstuitten. Een dikke kruitdamp hing over het kerkhof. Het vallen van den avond was welkom voor allen, omdat hij een einde maakte aan het laden en lossen van de bussen; alleen Perrol verheugde er zich niet over; maar dubbel welkom was hij voor Van Schaffelaar en degenen die bij hem waren. De nacht scheen een einde te maken aan alles; het geroep der schildwachten alleen liet zich op het kerkhof en aan de uiteinden van het dorp hooren, en toch bemerkte Van Schaffelaar, dat de toren veel strenger en met meer macht bewaakt werd, dan den vorigen nacht.

Honger en dorst kwelden de belegerden. De ruiters sliepen onrustig. Frank en Van Schaffelaar stonden tezamen uit te zien.

„Ha,” riep Frank opeens, maar hij ging niet verder, want zijn vriend greep hem bij den arm, en zei snel: „Ziet gij dáár, naar de zijde van het Eesche bosch, niet iets dat schijnt te branden? St. Maarten zij geloofd, het wordt een vlam.”

„God lof, het is de knaap,” riep Frank verheugd. „Ja het is een vuur! Het brandt juist op de plaats, die ik hem heb aangewezen; 't is alsof ik den rook zelfs zie, gij zijt gered! Zou heer David de voetknechten van Van Wilpen zenden? O, waarom is het geen dag?” Zijn vriend, die eerst in zijn vreugde scheen te deelen, antwoordde niet, maar zag strak naar buiten. „Gij zwijgt.....” vervolgde Frank, en van schrik opspringend, riep hij: „O mijn God, nog een vuur!” maar hij vervolgde: „Henri is onvoorzichtig geweest; hij heeft een brandend stuk hout ter zijde geworpen; denkt gij dat ook niet?”

„Zeker,” antwoordde zijn vriend, die hem niet van zijn hoop berooven wilde, maar vergeefs trachtte hij aan zijn stem een uitdrukking te geven, welke niet strookte met zijn gedachten, en Frank riep somber, toen vier vlammen op eenigen afstand van elkander oprezen: „Eén vuur zou ons redden, het tweede liet ons weinig hoop, en er zijn er vier — zij verkondigen ons den dood.”

Van Schaffelaar had den indruk overwonnen, welke het verloren gaan van zijn laatste hoop op hem gemaakt had; de hand, die hij op den schouder van Frank legde, beefde niet, en hij zei vol vertrouwen, met een vaste stem: „Hangt er ons leven van af, of daar één of twee vuren branden, of berust het in de hand van God? Geloof mij, het zal Hem niet moeilijk vallen, en mijn ruiters te redden, als het Zijn wil is.”

„En u, mijn weldoener?” zei Frank. Toen antwoordde Van Schaffelaar, zij het zacht: „Ook mij, Frank, wees daarom welgemoed, en laat mijn mannen niets merken.”

„Als Henri de vuren niet ontstoken had, dan zou ons nog eenig vooruitzicht overgebleven zijn; hij ontrooft ons onze laatste hoop,” riep Frank, het hoofd schuddend.

„Maar de trouwe knaap doet zijn plicht, en geeft mij opnieuw een bewijs, dat ik mij in den staljongen niet bedrogen heb,” zei zijn vriend.

Frank was het weer, die het woord opnam, maar zijn stem verried den toorn, die hem beheerschte. „Van Schaffelaar,” zei hij, „heb ik u niet gezegd, dat de moed en het edele gevoel alleen opwellen in de borst, die door het harnas gedekt wordt; maar dat het priesterkleed dat gevoel verstikt, en alleen lafheid en eigenbelang aankweekt? O, als heer David een krijgsman was.....”

„Gij zijt te jong om er over te oordeelen,” antwoordde Van Schaffelaar bedaard. „Voorheen dacht gij zoo, omdat uw vurig gemoed niet kon begrijpen, dat er veel meer deugd en moed toe behoort, om het priesterlijk gewaad dan het harnas te dragen; omdat de voorzichtigheid dier heilige mannen niet strookte met uw strijdlust; nu veroordeelt gij hen, omdat de man, van wien gij hulp verwacht, een priester is. Perrol draagt immers ook het harnas; hij is een krijgsman, gij weet het — en hij is een moordenaar!”

„Ja,” riep Frank, „hij is een ellendeling; maar zou *hij* zelfs Walson hebben laten vermoorden, zonder hem bij te springen, als hij het had kunnen doen? Zouden de koning van Frankrijk en Karel de Stoute hun trouwsten en dappersten aanvoerder hebben laten vermoorden, zonder met edel vuur het zwaard te grijpen? Neen, Van Schaffelaar, dat geloof ik niet. Helaas, de Bisschop, dien wij gediend hebben, is.....”

„Zwijg,” riep Van Schaffelaar bevelend, „vergeet gij, dat ik zijn leenman ben? Ik vorder eerbied voor zijn Eerwaarde; hij is mijn en uw heer! Vergeet gij, wat gij gezworen hebt op mijn zwaard?”.....

Zijn ernstig oog schitterde van verontwaardiging; maar toen de jonge man het hoofd neerslachtig liet zakken, verrieden zijn stem en zijn blik medelijden. „Ik weet, dat gij hem trouw zult blijven, Frank,” zei hij, „en dat gij nimmer tegen hem dienen zult, zoo gij al reden vindt om zijn zijde te verlaten, zooals heer Gerrit van Nijveld en zoovelen, die ik beklaag, maar niet verachten kan. Het is uw vriendschap voor mij, het is de honger, die u doet dwalen, geef mij de hand, en bedroef u niet; de diensten, welke gij hem nog bewijzen zult, zullen uw vergrijp weer goedmaken. Ziet gij zelf niet in, dat heer David niet anders handelen kan? Zal Engelbert van Kleef niet dadelijk kondschap krijgen, als hij de zwakke bezettingen van de steden hierheen zendt? Kan hij het als Bisschop en Heer van het Sticht verantwoorden, zijn steden en dorpen aan plundering, honderden huisgezinnen aan de armoede en den dood over te laten, zijn krijgslieden misschien te verliezen, en wellicht voor niets; — want Perrol zou zich verdedigen, — en zijn heiligen persoon wagen? — En waarvoor? — Voor een twintigtal van zijn ruiters.....”

„Maar gij,” riep Frank, „wie zal de Schaffelaars aanvoeren, als gij er niet meer zijn zult, waar vindt men weer iemand, zooals u, mijn vriend?”

„Dat zal de edelman doen, die onder mij als luitenant dient,” antwoordde zijn vriend met vuur; „de Bisschop heeft mij een vroom man gegeven; deze is

thans, God zij gedankt, weer gezond en sterk, en bij mijnheer St. Maarten, hij zal zijn plicht doen. Heer David zal verlegen zijn om eenige moedige ruiters, als hij u mist en hen die daar rusten; het zal hem niet moeilijk vallen, om de plaats van Jan van Schaffelaar te vervullen; hij heeft er die dapperder zijn dan hij: maar nooit zal hij er een kunnen vinden, die hem trouwer heeft willen dienen dan ik; dat is de eenige verdienste, welke ik niet wil afstaan!"

„Van Schaffelaar," zei Frank snel, „ik voel nu, dat uw hoop op redding niet vergeefs was; gij hebt Van Nijveld genoemd, het is een goddelijke bestiering, die mij de wapenstukken van sommige Zwarte Ruiters deed achterhouden. Gij schiet een zwart harnas aan, en sluit het vizier. Wij openen het luik en laten ons zakken; wat geven wij om den rook; ha, de Zwarte Ruiters zullen u niet herkennen, als die gladde wapenrustingen uit den toren snellen; bij mijnheer St. Maarten!" riep hij met geestdrift, „twee voetstappen hier vandaan ligt Van Nijveld; hij zal u nog eens redden!"

Van Schaffelaar glimlachte en schudde het hoofd. „En gij, en mijn ruiters.....?" vroeg hij.

„Zijn wij toch niet verloren? Is het niet onze plicht voor u te sterven? Zal de dood ons niet veel zachter vallen, als wij weten, dat gij gered zijt, dat Jan van Schaffelaar ons zal wreken? O, waarom zijn de Schaffelaars in Holland!" riep hij.

„Uw voorstel is onuitvoerbaar," antwoordde Van Schaffelaar, „uw vriendschap en bezorgdheid doen u niet bemerken, dat het mij niet waardig is. Neen Frank, het zou mij niet redden; Jan van Schaffelaar kan zich niet redden door een laffe vlucht; hij mag niet sterven, vermomd in een wapenrusting van de Zwarte Bendel!"

„Maar.....," riep Frank en zweeg, hij wilde Van Schaffelaar Maria herinneren, die hem wachtte, doch hij durfde haar naam niet noemen; de schuld, de bruid van zijn vriend te hebben bemind, kwam hem zwaar als lood op het hart vallen.

„Maar als ik u verzocht of gelastte om dat harnas aan te doen, Frank?" vroeg Van Schaffelaar.

„Om Gods wil, doe het niet, stoot mij niet van uw zijde," riep Frank wanhopig, „het zou mij niet redden; ik bid u, laat mij met u sterven; ik vervloek het zwarte ijzer, en wil met de witte helmpluimen sterven."

„Wees gerust, Frank," zei Van Schaffelaar en drukte hem de hand, „als alle hoop mij begeeft, als het luik geopend wordt, en Jan van Schaffelaar met het zwaard in de hand den toren van Barneveld verlaat, zult gij het eerst mij volgen; gij zult allen met uw aanvoerder sterven."

„Dat was dus uw hoop," riep Frank met geestdrift. „Ha, een eervolle dood zal ons uit de handen van Perrol redden, en voor het gebrek bevrijden; we zullen vallen, voordat deze muren instorten; maar men zal nog lang aan ons denken!"

Het geheele harnas van den aanvoerder was spiegglad en werd zorgvuldig neergelegd. Frank vergat zijn leed en zijn uitgeputheid, en was bijna vroolijk, nu hij meende het doel van zijn vriend te kennen, het speet hem, dat hij niet

een der hamers van meester Wouter had, om de sporen van de zwaarden van de Zwarte Ruiters uit het harnas te kloppen. Zijn vriend, die met droefgeestig stilzwijgen den jongen beschouwde, was in gedachten verzonken; het verwonderde hem, dat Frank, zoo jong, zonder eenige teleurstelling of smart den dood tegemoet zag, hem als met onrust tegemoet wilde snellen, dat in dat jeugdige hart niets meer scheen te zijn, dat naar het leven haakte, nu hij wist, dat hij met zijn vriend in den dood zou gaan.

„Frank,” zei Van Schaffelaar ernstig, na hem vermaand te hebben zijn vreugde te matigen en bedacht te zijn, dat de dood een overgang was tot een beter leven, een plechtig en schrikwekkend oogenblik voor een vroom Christen; dat men niet brooddronken tegemoet moet gaan; „dit alles zeg ik u, omdat ik weet, dat een vroom krijgsman geen sterken wijn, geen gevloek of gejuich noodig heeft, om zichzelf op te winden en het gevaar voorbij te zien; ik weet, dat gij moed houdt. Het is een plechtig oogenblik, waarop ieder die het harnas draagt, voorbereid moet zijn; maar toch heeft men altijd licht nog iets, dat men vergeten heeft; men heeft een begeerte, die men uitgevoerd, een groet, dien men gaarne wilde overgebracht hebben; morgen kunnen wij beiden vallen; maar één onzer kan ook gespaard worden. Zoo het mij dus gelukte het leven te behouden, is er dan iets, dat uw wapenbroeder voor u doen kan?”

„Ja,” riep Frank driftig, want de gedachte, dat Van Schaffelaar gered zou worden, maakte hem gelukkig; maar zijn drift bedaarde, toen hij aangedaan voortging: „Indien gij bij de vele weldaden ook die nog voegen wilt, dan kan ik zeggen, dat ik bij mijn leven en na mijn dood uw schuldenaar zal blijven, en er trotsch op ben, want ik heb niets om het u te vergelden.....”

„Gij vergeet, dat gij alles vergolden hebt, wat ik doen kan of gedaan heb,” zei Van Schaffelaar geroerd, „hebt gij niet Maria gered, Frank.....? Maar vervolg.”

Frank sidderde, toen zijn vriend hem de vlucht uit Utrecht herinnerde; al de gewaarwordingen, die hem toen beurtelings hadden beheerscht, schoten hem door de ziel; maar hij antwoordde Van Schaffelaar: „Mijn vriend, gij kent Ralph, en weet wat ik aan hem verplicht ben: beschuldig mij niet van ondankbaarheid, of denk niet, dat de dag van morgen mij afschrikt, maar ik heb berouw, dat ik hem verlaten heb; breng hem den laatsten groet van zijn Frank; ik weet, dat hij mij alles vergeven heeft; zeg hem, hoe ik gestorven ben. Ik behoef u niet te verzoeken, hem te verzorgen, indien hij uw bijstand noodig had, weet ik, dat gij hem dien verleen zult. Hij is oud: weldra zal zijn voet de heidestruiken niet meer drukken en hij zal den staf voor altijd neerleggen; spoedig zal ik den schaapherder weerzien. Herinner uw ruiters aan mij, als zij in het veld gaan; o, doe het, als zij de Zwarte Bende tegemoet rijden, dan zal mijn geest bij u, bij uw banier zijn; ik zal met u overwinnen. Ha, mijn naam met den uwe, die van den herdersjongen en den edelman zullen op het slagveld worden uitgeroepen! Ik zal mijn vijanden zien vallen, en Perrol! Maar hij, hij zal niet op de plaats komen, waar ik dan hoop te zijn; de Zwarte Ruiters en hij zullen het hemelsche kleed niet dragen.....”

Hier zweeg Frank eenige oogenblikken en vervolgde toen zacht: „Gij zult laten

bidden voor mijn arme ziel, ik weet het; ik verzoek u, laat het doen op de plaats, waar de priesterlijke zege u voor altijd met..... Maria verbinden zal. O, ik verg te veel," riep hij, toen zijn vriend zijn gelaat afwendde en scheen te willen opstaan, „gij hadt het mij verzocht, ik dacht....."

„Ga voort, Frank, gij vergt niet te veel, ik luister, de smart, die ik voelde, zal weldra overgaan," zei Van Schaffelaar gelaten, want hij had zijn aandoeningen bedwongen.

„Het zal de honger zijn, mijn vriend," zei Frank treurig, „en toch de dorst..... maar ik vervolg, gij zult die missen laten doen; zij zullen mij redden. Groet Wouter en vrouw Martha van mij, en Dirk en al de gezellen, en zelfs de oude sloof. Dank den meester en zijn vrouw voor hun belangstelling in mij; zeg hem, dat het dolkmes, dat hij mij geschonken heeft, door een dubbele maliënkap is gegaan, zonder te breken; het zal hem genoeg doen."

„Is dat alles, Frank? vroeg Van Schaffelaar verwonderd, toen deze zweeg en glimlachte.

„Ja," zei Frank, maar hij riep snel: „O, neen ik vergat nog iemand; zeg aan jonkvrouw Van Rijn, dat zij mij het leed vergeeft, dat ik haar heb aangedaan, dat haar broeder Frank haar smeekt hem dit te vergeven, dat hij God en de gebenedijde Maagd zal bidden voor haar..... en..... groet uw bruid van uw vriend," eindigde hij zacht.

„Gij hebt niets meer te zeggen aan Maria? vroeg Van Schaffelaar treurig. „Niets meer, Frank.....?"

„Zeg haar, mijn vriend," zei de jongeling, die zich geweld aandeed om te spreken, „dat u beider geluk mij daar boven zal verheugen; dank haar voor de goedheid, welke zij mij betoond heeft; verzoek haar voor mij te bidden; God verhoort immers de gebeden der engelen, en zij is er een op aarde. Smeek haar, dat zij mij vergeeft, wat ik jegens haar heb misdaan, waarmee ik haar beleedigd heb."

„Vergeet gij niemand?" vroeg Van Schaffelaar aangedaan, toen zijn vriend het hoofd liet hangen. „Gij waart meestal zoo treurig, hebt gij niet een enkel woord van liefde, dat ik overbrengen kan aan....."

„Neen!" riep Frank hevig, alsof hij vreesde, dat zijn vriend zou vervolgen; hij haalde zijn voeten naar zich toe, verborg het gelaat in zijn hand, die op zijn knieën rustte, en hij zat onbeweeglijk; zijn vriend bezag hem met bezorgdheid en medelijden. Ook hij begon te vermoeden, dat de dood ook zijn gelukkige zijde had voor den jongeling, maar hij wilde de sombere gedachte verdrijven, die hem scheen te beheerschen, en riep: „Frank!"

„Wie roept mij?" vroeg Frank, zijn hoofd oplichtend; maar hij verborg het weer, en scheen te sidderen; toen riep zijn vriend hem nog eens. Ditmaal klonk de stem zoo zacht, zoo vergevingsgezind in de ooren van den jongeling, dat hij besloot te spreken; hij wilde zijn vergrijp bekennen, dat hij Maria beminde, reeds lang bemind had, dat de bruid van den vriend niet heilig geweest was voor hem, dat zijn hart haar met onstuimige drift beminde. Hij had niet aan het zwaard van zijn vriend gedacht, maar alleen aan zijn vloek; doch de stem klonk zoo bemoedigend, en zij deed hem denken aan de vergiffe-

nis, die nu nog verworven kon worden; want morgen was het te laat, dan wachtte hem de dood. „Van Schaffelaar,” riep hij, en zweeg, als vreesde hij te vervolgen; maar hij ging somber voort: „Gij vraagt mij, of ik geen woord van liefde heb over te brengen..... ik heb dat niet; nooit heeft dit hart woorden van liefde kunnen doen hooren, nooit..... Maar in dit plechtig uur moet ik u vergeving vragen; gij waart mijn weldoener; alles heb ik aan u te danken, en ik heb vergeten.....”

Zijn aandoening verhinderde hem te vervolgen, en Van Schaffelaar zei bemoeidigend: „Frank, gij dwaalt, wat zou ik u moeten vergeven? Ik ken immers uw dankbaarheid: het gebrek doet u zoo spreken, het berooft u van uw verstand, keer tot uzelf terug.”

„Neen, mijn vriend,” riep Frank, voor hem neervallend. „O, laat mij aan uw voeten om vergeving smeeken; zult gij mij laten sterven zonder mij te hooren, zonder dat een woord van u mij mijn gerustheid hergeeft, of uw zwaard mij straft voor mijn misdaad.....?”

„Maar Frank!” riep Van Schaffelaar minzaam, die zijn handen vatte, en hem noodzaakte te gaan zitten. „Wat zouden mijn mannen van wapenen zeggen, als zij u zagen? Frank, zijt gij een kind geworden? Ik ken u immers. Hebt gij iets in den dienst van mijnheer David verzuimd, zijn aanvoerder ontheft u van alle schuld, en de vriend, wat zou hij u te vergeven hebben? Maar,” vervolgde hij, toen Frank zijn vorige houding wilde hernemen, „al hadt gij Perrol verwittigd, dat Jan van Schaffelaar in Barneveld was, dan zou ik het u vergeven, en dat hebt gij immers niet gedaan. Alles wat gij gedaan hebt, Frank, vergeef ik; uw vriend vergeeft u alles; en gij zijt nu voldaan, niet waar?”

„Laat mij spreken, Van Schaffelaar,” smeekte Frank met zachte stem; doch zijn vriend schudde het hoofd, en zei: „Morgen, Frank, morgen zal ik u hooren; maar eenige oogenblikken slapens zullen die onrustige gemoedsbezwaren verdrijven. Mogelijk wilt ge mij verhalen, wat u naar Eemnes joeg; misschien zou wat gij als een groot vergriep beschouwt, mij doen lachen, indien wij niet in Barneveld waren; ik weet het vooruit. Maar ik heb u lang aangehoord,” zei hij ernstig, „en zal uw laatste begeerten ten uitvoer brengen; — ook ik, ik wil u nu zeggen, wat ik gaarne door u gedaan zag, als de slag van morgen voor mij noodlottig mocht zijn. Luistert gij?”

Frank boog zijn hoofd; hij kon niet spreken, want zijn aandoening was te groot.

„Frank,” zei Van Schaffelaar langzaam: „indien het Gode behaagt, u te sparen, blijf dan gehoorzaam aan mijnheer David, en zeg hem, hoe wij het op den toren gehad hebben; zeg hem, dat ik gewenscht had, meer voor zijn dienst te kunnen doen, dat mijn dood voor hem nuttig mocht geweest zijn: dat mijn eenig verzoek is, dat hij zijn getrouwen leenman in zijn gebeden gedenkt, en dat hij u beschouwt als mijn broeder, dat hij mijn diensten kan beloonen door u wel te doen. Aan mijn ruiters, Frank, zegt gij, dat het mij smart, niet aan hun spits te zijn gevallen. Groet mijn luitenant; mijn mannen van wapenen zullen mij willen wreken op Perrol, ik weet het; die gedachte maakt mij gelukkig, en stelt mij gerust voor haar, die ik achterlaat; maar laat nooit hun

strijdlust hen den dienst van mijnheer David doen veronachtzamen; laat hen zich nooit verlagen om uit wraakzucht als sluipmoordenaars het bendehoofd te naderen; zij zijn geen Zwarte Ruiters. Bij mijnheer St. Maarten, indien ik Perrol nogmaals overwonnen had, indien deze knie op zijn borst lag en dit dolkmes gereed om hem te treffen, dan zouden de smeekingen van al de menschen der aarde, noch het bevel van mijnheer David, noch de ban van den Heiligen Vader hem het leven kunnen redden, en toch zou de booswicht aan mijn zijde veilig kunnen slapen — en ik moet sterven.....”

Hij hield een oogenblik op, hetzij hij nadacht over wat hij verder wilde zeggen, of dat zijn oog op Frank viel, die zijn gelaat bedekte, en hij vervolgde vriendelijk: „Ook u, Frank, geldt dit verzoek, dit bevel. Tot nog toe hebt gij voor mij verborgen, wat uw doel was met dien dwazen tocht naar Eemnes; ik had medelijden met u, doorzag de waarheid en hield mijn vragen terug; maar ik heb u reeds alles vergeven, gij kunt morgen gerust spreken, uw handen zijn nog rein van..... Maar ik vervolg; mochten mijn ruiters den eerbied vergeten jegens hun heer, herinner hun dan wat zij bezworen hebben, wat ik u gezegd heb; ik beklaag mij niet over hen; laat hun liefde voor hen niet ongehoorzaam en misdadig maken. De goede meester zal bedroefd zijn, en vrouw Martha zal weenen.

„O, ik voel het. Zeg hun, dat zij geen oogenblik uit mijn gedachten geweest zijn; breng hun den jongsten groet over van hun zoon, die zijn bruid in hun zorgen aanbeveelt; dubbel heeft zij nu de liefde van haar ouders noodig; zij bemint mij zoozeer. O, waarom moet de band zoo spoedig, zoo wreed verscheurd worden, die ons hier op aarde voor altijd moest verbinden? Helaas, had ik haar niet gekend, het leven zou mij niet zoo zoet zijn, de dood mij niet zoo zwaar vallen; kon ik de wanhoop, die haar zal aangrijpen, op mij nemen, het zou mij gelukkig maken; maar het zou een ijdel verlangen zijn. Gij zelf, Frank, zult haar de tijding van mijn dood brengen,” zei hij aangedaan; hij knoopte zijn leeren kleed op de borst los, haalde den halven ring te voorschijn, drukte dien aan zijn lippen, en reikte hem toen zijn vriend toe. De hand van den aanvoerder sidderde, en Frank trok de zijne terug, maar eindelijk vatte hij het stuk metaal aan, toen zijn vriend vervolgde: „Neem aan, Frank, en geef haar dit. Zij zal dan zien, dat zij geen bruidegom meer heeft, dat hij gevallen is. Verzwijg haar de ellende, die wij tezamen hebben uitgestaan; zeg haar, dat de dood mij niet zwaar gevallen is, omdat ik mij tot God gewend heb, en dat Hij mij kracht geschonken heeft. Mijn laatste gedachte zal aan haar zijn; zeg haar dat, en smee haar, gelaten te zijn. Gij behoeft haar niet te verzoeken voor mij te bidden: Maria zal mij in haar gebeden niet vergeten, die mij den hemel zullen openen, waar ik haar zal wachten. Waartoe zou het dienen, haar te zeggen, dat ik haar nog heviger bemin dan voorheen, nu ik haar verlaten, voor altijd verlaten moet? Haar hart zal het haar genoeg zeggen, uw woorden zouden haar maar bedroeven..... Gij zult dus aan mijn verlangen voldoen, Frank, en het trouw vervullen?” vroeg Van Schaffelaar zacht, want de smart verhinderde hem, meer te zeggen.

„Zeer zeker, mijn vriend,” antwoordde Frank stamelend, „maar waarom be-

houd gij dezen ring, welken gij mij toevertrouwt, niet? Hij behoort u immers, en morgen — o, ik geloof niet, dat ik het leven behouden zal. — Kan ik vluchten en mijn aanvoerder verlaten?"

„Neen, dat behoeft gij niet,” riep Van Schaffelaar; „maar als gij mij toch niet meer redden kunt, als gij mij levenloos ziet liggen, belooft gij dan zorg te dragen voor uw behoud; of wilt gij mijn verzoek verwerpen, wilt gij mijn jongsten groet niet overbrengen!"

„Ja, dat wil ik!” riep Frank, „hier is mijn hand, en toch, ik had gedacht met mijn vriend te sneuvelen; maar neem nu dezen halven ring terug. Maria zal mij wel gelooven; haar vader schonk hem u; behoud hem zelf.” Hij wilde hem teruggeven; het was alsof het goud gloeide en zijn vingers brandde.

„Neen, Frank,” zei Van Schaffelaar langzaam, „doe zooals ik u verzocht; de dood verbreekt den band, die ons vereenigde; de eene helft van den ring kan niet rusten op de borst van een doode, de andere op die van een jonge maagd; zeg haar dat nog, laat haar niet blijven treuren om mij; laat haar leven voor haar ouders; waarom zou zij geen echtgenoot, geen moeder worden? — Laat haar gelukkig zijn, dat is mijn wensch.”

Hij zweeg, en bedekte zijn gelaat met zijn handen. Frank verborg sidderend het kleine stuk goud in de ijzeren doos, die hij te voorschijn haalde, en zwoer bij zichzelf de doos nooit te openen dan in tegenwoordigheid van Maria; maar hij wist, zei hij, dat hij haar niet zou weerzien.

Een lange tijd ging er voorbij, eer Van Schaffelaar het hoofd oprichtte. Tranen schitterden in het oog van den man; maar hij moest sterven, terwijl hij anderen moest overhalen om te blijven leven. „Frank,” zei hij aangedaan, „na den Hemel en haar vader, zal mijn bruid weldra geen anderen verdediger hebben dan u; vergeet dat niet; ik reken en vertrouw op u. Maria is zoo goed, zoo deugdzaam, en zij is mijn bruid; ik ken u, en gij zijt mijn vriend. Zie, een oogenblik stelde ik mij voor, dat een andere betrekking u beiden gelukkig zou kunnen maken, dat zij u het leven zou kunnen doen beminnen, dat uw liefde haar tranen zou kunnen drogen. Maar helaas, ik gevoel het, mijn wensch, waarvan de uitvoering mij zoo gelukkig zou maken, is ijdel: vergeefs zoudt gij mij uw woord geven; ik weet, dat gij haar niet zoudt beminnen, zooals zij het verdient; uw hart zou koud blijven, terwijl gij haar, op mijn begeerte, naar het altaar leidt; en dat moet gij niet; gij zijt niet voor elkander geschapen; maar gij zult haar beschermen. Helaas, de gelukkige, aan wien haar ouders misschien haar hand zullen schenken, zal niet met haar over mij spreken.....!"

Van Schaffelaar stond bij deze laatste woorden op. Frank wilde den mond openen, maar Van Schaffelaar zei, terwijl hij zich verwijderde: „Neen, Frank, zeg mij niets; de jonkvrouw Van Rijn bemint u, ik weet het immers. Gij zult niet altijd zooveel liefde en goedheid kunnen afwijzen en langer ondankbaar zijn; ik geloof zelfs, dat uw hart haar toebehoort. Leg u neer, en vergeet in de armen van den slaap de kwellingen van den honger en den dorst, die uw ingewanden verschroeien. — Morgen moeten wij nog leven. — Rust wel!” Zijn eigen lijden, zijn liefde voor Maria, welke zijn hart wilde uiten in aandoenlijke en vurige taal, had hij voor den vriend verborgen; slechts nu en dan

was zijn vaste wil op het punt geweest te bezwijken, en zijn vol gemoed stortte zijn droefheid in de borst van den vriend uit, maar hij wilde zijn eigen leed alleen blijven dragen, en hij toonde zich weer gelaten.

Toen de aanvoerder, na beneden in den toren geweest te zijn, terugkeerde, lag Frank op den vloer en scheen te slapen; hij klom nu naar den omgang, en zette zich daar neer om de laatste oogenblikken rust te genieten, welke hem nog overbleven. Hij zat daar, kalm en bedaard, als een veldheer, die den dag verbeidt om zijn talrijke legerbenden tegen den zwakken vijand aan te voeren, en zeker is van de overwinning.

* * *

4.

Vierde Dag.

JAN VAN SCHAFFELAAR.

*„Steekt op de klingen, fersch en zwaar
Bluscht bussen en musket:
Daar hebt gij Jan van Schaffelaar!
Mijn makkers zijn gered!”*

H. TOLLENS Cz.

Nog voordat de zon zich boven de heuvelen en het geboomte vertoonde, zelfs voordat de maan haar lichtgevende kracht geheel verloren scheen te hebben, raakte alles in het dorp in beweging; de trompet en de trommel lieten zich hooren, en Perrol dorstte naar het bloed van zijn vijand. Ook op den toren sliep men niet meer; de honger en de dorst hadden zelfs het laatste gedeelte van den nacht den slaap uit de oogen der ruiters verdreven; de weinige regen, die er in den nanacht gevallen was, had hun lijden maar weinig verlicht. Toen zij eindelijk de vermoeide leden van de harde ligplaats hadden opgericht, toen zij allen, als op één bevel, tegelijk waren opgestaan, en door de bomgaten naar buiten zagen, en er, zoover hun oog het veld kon overzien, zich niets vertoonde dan de hier en daar staande Zwarte Ruiters, lieten zij het hoofd en de armen zakken, en zagen naar den aanvoerder. Zijn blik verried echter geen ongerustheid, maar vertrouwen; hij scheen zelfs met welgevallen zijn oog over de heide te laten gaan, terwijl Frank hem zijn harnas hielp aanschieten. Nog eens zagen zijn mannen van wapenen naar buiten, maar zonder beteren uitslag dan te voren, en zij zetten zich zwijgend neer; nu zelfs wilden zij nog liever blijven vertrouwen op het woord van den aanvoerder, dan hem aanspreken: zijn woord was hun laatste hoop. Hij alleen had den knaap bevelen gegeven, en wist waarop zij konden rekenen en ook Frank liet geen onrust blijken. De mannen van wapenen hadden hun wapenrustingen niet aangeschoten; zelfs de helm was te zwaar voor hun zwakke krachten; ternauwernood waren zij sterk genoeg om het zwaard te dragen, dat zij aan hun heup bevestigd hadden. Van Schaffelaar droeg echter zijn geheele wapenrusting; het was alsof Moor hem wachtte om hem in het veld te dragen; de witte vederdos prikte op den schitterenden helm;

het blinkende harnas omsloot zijn leden. Frank had vergeefs beproefd zijn borstharnas aan te doen; doch hij droeg den helm, niet omdat hij sterker was dan de mannen van wapenen, maar omdat hij er zijn roem in stelde het voorbeeld van zijn vriend zooveel mogelijk te volgen: de geestdrift gaf hem krachten. Weldra vertoonde Perrol zich op het kerkhof. De bussen van Amersfoort en Nijkerk werden geladen, en weldra schudden de kerk en de toren op hun grondvesten.

Langzaam, doch geregeld, volgde de eene slag den anderen op; het heele kerkhof was overdekt met den kruitdamp, die langs den toren opsteeg. Op eenigen afstand van de bussen stond de meester uit *de Vergulde Helm*; zijn hoofd hing treurig op zijn borst; elke losbarsting ging hem door de ziel en toch speet het hem niet, dat hij verlof had gevraagd het kerkhof te mogen naderen. Nog twee menschen waren er, die, evenals hij met angst naar het verbrijzelen van den muur luisterden, het waren Ralph, die in een der schuren zat, en Henri, die onder de mannen van Van Nijveld verborgen, naar den toren zag, waar zijn heer zich bevond, en nu en dan Perrol gewaar werd, die zich meestal bij de bussen ophield.

„Zou het niet een menschlievende daad zijn, dien man toe te staan, zich te verwijderen?” vroeg Van Nijveld, toen Perrol hem voorbijging, en hij wees op den smid.

„Dus een zeer wreede daad om hem hier te houden, niet waar?” vroeg Perrol stilstaand; en hij vervolgde, toen Van Nijveld droogweg: „Juist zoo, Messire,” ten antwoord gaf. „Welnu, gij beschuldigt hemzelf; de meester heeft mij gesmeekt hier te mogen komen; ziet gij niet, dat hij zelfs niet ontwapend is? Hij kan heengaan, als hij verkiest en morgen is hij misschien reeds vrij; wat wilt gij meer?”

„Veel en weinig,” zei Van Nijveld met vuur, en vroeg toen: „Heeft de nacht u niet tot inkeer gebracht, Messire, dat gij nog altijd voortgaat met den toren en de woningen te vernielen? Waarom veracht gij de onedele wraakzucht niet, welke u de bussen heeft doen aanvoeren, en behandelt gij uw vijand niet naar krijgsgebruik? Eisch den toren op, maar misbruik uw overmacht niet.”

Eerst trok een hoonende grimlach de lippen van het bendehoofd tezamen; maar toen Van Nijveld zweeg, riep hij, zijn hand aan het voorhoofd brengend: „Ha, daaraan had ik niet gedacht; bij mijnheer St. George, gij hebt gelijk; ik had niet gedacht om den toren op te eischen, want ik hield Van Schaffelaar voor te dapper en te verstandig; maar gij kunt gelijk hebben: honger en dorst zullen hem tam hebben gemaakt; hij zal zich aan mij overgeven, en gij maakt Perrol tot uw schuldenaar; want het welslagen van mijn wraak zal ik aan u te danken hebben!”

Hierop snelde hij voort, zonder zich om Van Nijveld te bekommeren, die hem wilde aanspreken. Een huivering liep den edelman over het lijf, onder het ijzer dat hij droeg, en hij zei halffluid: „Ik wil liever sterven, dan dien dank verdienen, en als Van Schaffelaar niet meer weet, met wien hij onderhandelt, dan zal ik het hem herinneren.”

Meteen hield het vuren van de bussen op en van alle zijden naderden de ruiters;

Perrol, door eenigen hunner vergezeld, trad op het kerkhof, en Van Nijveld volgde hem. Er heerschte een diepe stilte, terwijl de trompet zich onder aan den toren hooren liet, de rook het kerkhof verliet, en zich hoe langer hoe meer in de lucht verdeelde en verloor. Niemand vertoonde zich op den toren, aan wiens trans het wapenschild nog prijkte. „Zouden zij allen dood zijn? en hij ook reeds!” riep Perrol stampvoetend, en gelastte nog eens de trompet te steken, en toen op een wenk van zijn hand de trompet zweeg, en hij niemand gewaar werd, riep hij woest: „Jan van Schaffelaar.....!” en zijn oogén schoten vuur. Ditmaal werd hij gerustgesteld; maar tevens greep de nijd hem in de wraakzuchtige ziel; hij, die waande dat alles voor hem bukken moest, dat niemand Perrol in moed en sterkte evenaarde, zag zijn vijand te voorschijn treden, niet kruipend, ontwapend en ontdaan van gebrek en onrust, neen, hij zag hem voor een der bomgaten verschijnen in het schitterende harnas; de witte vederbos, waarvoor de Zwarte Ruiter, die den toren beklommen hadden, waren gevallen, wapperde zwierig op den helmkam, en hij vroeg verstaanbaar en bedaard: „Perrol, waarom roept gij mij, wat hebt gij te verzoeken?”

Van Schaffelaar scheen degene, die de macht in handen had, die heer was over leven en dood; zoo rustig, zoo krijgshaftig stond hij daar, en zag op zijn vijand neer, die door zijn aanblik getroffen werd. Perrol kon niet spreken, en sidderde van nijd; hij legde de hand op den schouder van Vidal, en hijgde naar adem. Het verwonderde den knaap niet, zijn heer in dezen toestand te zien; geen oogenblik rust had hij zich gegund, sedert hij bericht had ontvangen, dat Van Schaffelaar zich in Barneveld bevond; geen wonder dus, dat deze, hoewel hij geen levensmiddelen en geen rust gehad had, sterker was dan het bende-hoofd, dat door de wraakzucht verteerd werd, terwijl hij zich gelaten aan zijn noodlot onderwierp.

„Te verzoeken,” riep Perrol eindelijk, en stiet Vidal ter zijde. „Gij wilt zeggen, wat ik wil? — Bij den satan, gij kiest uw woorden slecht; maar het zij zoo,” riep hij woest lachend: „Ik verzoek, dat Heer Jan van Schaffelaar den toren opgeve!”

Heer Gerrit van Nijveld hoorde ontevreden den toon, waarop het bende-hoofd sprak, doch de aanvoerder op den toren, die hem met de hand gegroet had, vroeg snel, doch zonder drift: „En de voorwaarden?” De opeiseling verheugde hem; hij vermoedde wel, dat men zijn leven zou eischen; doch hij behoefde het dan niet zelf aan te bieden.

„Voorwaarden?” lachte Perrol nijdig. „*Per moio!* hebt gij krijgsgereedschappen en levensmiddelen, waarover gij wilt onderhandelen? Ha, ha, is Heer David met zijn papen voor het dorp om u te ontzetten? Zeg, denkt gij Perrol te overbluffen met den banvloek van den Bisschop? Of hebt gij niets dan het half uitgeteerde lijf te redden, dat anders onder de steenen begraven wordt?” Hij zweeg, en Van Schaffelaar zei met waardigheid: „Die scherts bevreemdt mij niet in uw mond, maar ik ben nog niet verplicht haar aan te hooren, zoolang dit zwaard aan mijn zijde hangt. Antwoord, zullen wij uittrekken met belofte van niet te dienen? Eischt gij een losgeld, of moeten wij gevangen blijven; wilt gij mij een eerlijke gevangenschap toestaan.....?”

„Nee, driemaal neen!” schreeuwde Perrol.

„Dus komt gij alleen om met ons te spotten,” riep Van Schaffelaar driftig. „Dat zou zelfs een ongeloovige zich tot schande rekenen. Ga, laat de bussen laden, hun geluid is mij aangenamer dan uw taal!”

Perrol had een oogenblik te voren in beraad gestaan, of hij nog eenmaal zijn ruiters den toren zou laten beklimmen, of den doorgang onder het gewelf beproeven; want hij vreesde, dat zijn vijand zich onder de puinhoopen zou laten begraven, en de vrees pijnigde hem. Maar toen hij Van Schaffelaar geheel gewapend en oogenschijnlijk zoo sterk voor zich zag, verwierp hij deze gedachte, en zei luid, doch somber: „Het is geen spotternij, neen, bij mijn banier, het is mij ernst. Ik eisch den toren op: en uw ruiters geeft u gevangen aan mij. „Nooit!” riep Van Schaffelaar met vuur, „ik mij overgeven aan u; dat is de dood, — erger dan de vreeselijkste dood,” en hij gaf door een beweging met de hand afgrijzen te kennen.

„Gij schijnt verheugd, Heer, omdat hij weigert,” zei Perrol tot Van Nijveld, „ziet gij dan niet in, dat gij — dat niets hem meer redden kan,” vervolgde hij lachend, en riep luid en kwaad naar den toren, voordat hij een antwoord wachtte: „Dat kon wel zijn, dappere Heer! Maar zult gij uw bende ruiters en uw eerwaarden Bisschop, zelfs uw lieve bruid weerzien, als gij dagen lang half verpletterd ligt te sterven tusschen de puinhoopen van den toren? — Vreest gij den dood.....?”

„Nee!” riep Van Schaffelaar met edele drift, „gij zijt Perrol, en ik ben Jan van Schaffelaar; laten wij zien, wie den dood vreest. Hoort allen, die hier tegenwoordig zijt, hetzij edelman of ruiter, knaap of burger, hoort! Ik, Jan van Schaffelaar, leenman van St. Maarten, daag Perrol, hoofdman der Zwarte Bende uit, tot den kamp op leven en dood, hetzij te voet of te paard, met speer en zwaard, met schild en dolk, of welke wapenen hij zal verkiezen.....”

„Zwijg!” schreeuwde Perrol, bevend van woede; doch zijn stem begaf hem, en Van Schaffelaar vervolgde met vuur: „Indien de zege aan mij blijft, gelijk ik durf hopen door mijn goed recht en den bijstand van mijnheer St. Maarten en mijn patroon, zal mij en mijn mannen van wapenen een vrije aftocht worden verleend, en ik wil geen edelman zijn, als Perrol niet, met het dolkmes op de keel, dwing om te erkennen, dat hij schandelijk den dienst van mijnheer David verlaten heeft, dat hij een moordbrander en maagdenroover is, dat hij mij laaghartig in den nacht overvallen heeft! — of dat ik hem neerstoot! Nu kunt gij u wreken, Perrol, ik sta voor u, ik daag u uit, hier is mijn handschoen.” Terwijl de laatste woorden over het kerkhof klonken, trok hij zijn rechter handschoen uit, en wierp dien voor het bendehoofd neer.

Het scheen dat Perrol zijn edelen vijand met zijn blik wilde dooden, toen deze sprak. Zijn vuisten hield hij gesloten; maar hij liet niets hooren dan eenige woeste klanken.

Van Nijveld, Wouter, Vidal, ja alle mannen van den Utrechtschen edelman bedwongen met moeite een luid gejuich. De Zwarte Ruiters, wier gelaat verbazing kenschetste, bewaarden een diep stilzwijgen; die taal en houding verwonderden hen. Het vallen van den handschoen deed Perrol opspringen, waarna

hij zich vooroverboog, maar den ijzeren handschoen niet aanraakte; hij bedwong zich uit schaamte voor Van Schaffelaar, Van Nijveld en zelfs voor zijn eigen ruiters. Tevergeefs onderzocht hij zijn eigen krachten; Van Schaffelaar stond dáár, vol moed en kracht, en het bendehoofd moest erkennen, dat hij de zwakste was: de Roode Hand had geen kracht genoeg om het zwaard of de lans met hoop op een goeden uitslag te voeren, en Perrol moest zich laten uitdagen. Dáár lag de handschoen van Van Schaffelaar, en hij durfde dien niet aanraken. O, dat oogenblik was verschrikkelijk voor hem; eindelijk riep hij met doffe stem: „Jan van Schaffelaar, gij hebt niets te verliezen; mijn hand rust reeds op u. Ha, waart gij het niet, dan zou ik geen grooter vreugde kennen, dan u hier op uw paard met speer en schild te zien, met u te strijden leven om leven; maar ik veracht u.....”

„Uw eerbied zoowel als uw vriendschap zou mij verachtelijk maken,” riep Van Schaffelaar; „maar gij liegt. Sedert twee dagen en drie nachten heb ik geen voedsel gebruikt, en ik draag het harnas zoo goed als gij; ha, gij zijt bevreesd voor Jan van Schaffelaar! — Maar zoo gij durft, wil ik u bevechten alleen met zwaard en dolk. Bestijg uw hengst; neem speer en schild; behoud uw wapenrusting, en laat mij alleen den helm, — of vreest Perrol den dood?”

„Nee, voor den satan!” schreeuwde het bendehoofd; „maar uw aanbod is tevergeefs. *Per moio!* indien ik met u den kamp wilde aanvaarden, zou ik naar geen wapens zien; maar Perrol veracht den laatste der Van Schaffelaars!”

„Omdat hij sterker is en meer moed heeft dan Perrol,” riep Van Schaffelaar schamper; „maar zeg liever, dat de stoot van mijn speer uw kracht vernietigt heeft. Welnu, indien gij niets vreest,” vervolgde hij snel, „zoo laat mij en mijn mannen gaan; gij zult zelf tijd, plaats en wapen nader bepalen; Jan van Schaffelaar zal op het eerste bericht tegenover u staan, te Utrecht, of waar gij zult verlangen. Ik verlang niet tegen een zwakken man te kampen; gij hebt mijn handschoen.

„Ik heb hem, hij ligt voor mij, en ik ben sterker dan gij,” riep Perrol nijdig, en lachte valsch; maar gij, — zoudt gij komen, welke zekerheid zoudt gij geven?”

„Ik ben edelman,” zei Van Schaffelaar snel, en Gerrit van Nijveld trad toe en riep luid: „Dat is hij, en hij zal komen, Messire, ik blijf borg voor zijn woord.”

„Ik vraag uw borgstelling niet, Heer van Nijveld,” zei Perrol schamper, „hij zelf beriep zich niet op u, vergeef mij, dat ik uw aanbod versmaad; indien de trouwe van den Bisschop u eens in den steek liet, dan.....”

„Dan zou mijn hand mijn woord lossen; gij zoudt altijd iemand te bevechten hebben, want gewis ik zou er zijn,” riep Van Nijveld met vuur. Perrol deed een schrede naar hem toe; maar bleef staan, toen Van Schaffelaar riep: „Ik dank u, Heer, uw aanbod maakt mij gelukkig, hoewel het verworpen wordt. Perrol dorst naar mijn bloed, en gij ziet het, — hij beeft voor mij.”

„Ha!” schreeuwde Perrol woest, die een schrede vooruit deed en den handschoen van Van Schaffelaar vertrapte: „*Per moio!* gij hebt gelijk; ik wil uw bloed zien vloeien; maar gij zult de eer niet hebben om met mij te strijden; ik zal u in het stof vertrappen, evenals ik dezen handschoen doe!”

„Ellendeling!” riep Van Schaffelaar dreigend; doch hij zei ernstig, na eenige woorden tot zijn ruiters te hebben gesproken, die hun verontwaardiging niet bedwingen konden: „Ik weet, dat de eer en de edelmoedigheid u onbekend zijn; gij zijt hier de sterkste, hoewel niet door eigen moed; doch God is machtig; ik bid niet dat Hij mij zal wreken, maar dat Hij mij en u oordeelen moge.”

„Ha!” riep Perrol smadelijk, „hij vangt weer aan met den Hemel te scherm; waar blijft mijnheer St. Maarten? Waarom roept gij hem niet aan? *Per moio!* Waarom verdedigt gij uw eigen zaak niet?”

„Perrol!” riep Van Schaffelaar luid, „gij liegt! Nooit heb ik geweigerd om zelf mijn eer te verdedigen; ligt mijn handschoen niet voor u? Neem hem op, lafaard, maar gij weet, dat ik u bij Westbroek heb neergeworpen; dáár liet ik u het leven; dáár heb ik, Jan van Schaffelaar, u genade bewezen, toen de Roode Hand verlamd was.”

„*Per moio!*” schreeuwde Perrol stampvoetend: „het was mijn knaap, die mij bewaarde, en die u het leven liet; hij was u genadig, en mijn ruiters waren onnoozel genoeg, hem te gehoorzamen; maar indien gij de vrees niet kent, wil ik u in staat stellen het te bewijzen en uw ruiters het leven te redden.”

„Spreek!” riep Van Schaffelaar en Perrol vervolgde met een doffe stem: „Er is mij niets gelegen aan uw ruiters; al waren er honderd op den toren, ik liet ze gaan; gij zijt het.....”

„Ik weet het, vervolg, Perrol!” zei Van Schaffelaar bedaard.

„*Per moio!*” riep Perrol, „val mij niet in de rede! Waarom haast gij u zoo? Denkt gij dat ik ook geen haast heb?” Hier lachte hij woest en vervolgde: „Gij levert u over aan mij, met den laffen knaap, dien gij uw vriend noemt, en ik laat uw ruiters het leven.”

„Messire!” zei Van Nijveld; doch Perrol hoorde hem niet; zijn oogen, die vuur schoten, trachtten het besluit van den aanvoerder te raden; zijn bleek gelaat verried lage tevredenheid; maar Van Schaffelaar riep, het hoofd afwendend: „Dat nooit!”

„Ziedaar zijn moed, Heer van Nijveld,” riep Perrol verachtelijk lachend, en wees naar den bruidegom van Maria; „misschien zoudt gij nog willen, dat ik zijn handschoen had opgenomen; maar ik ken hem, den dapperen edelman. — Wat zegt St. Maarten?” schreeuwde hij luid, „of hebt gij bevel van den bastaard om te blijven leven ten koste van eens anders leven?”

„Vermoei u niet, Perrol!” antwoordde Van Schaffelaar met waardigheid, „verspil uw laatste krachten niet; ik niet alleen, maar zelfs de Zwarte Bende, weet nu, dat de aanvoerder alleen kan dreigen met de stem, dat hij een lafaard is!”

„Er is maar één lafaard hier!” schreeuwde Perrol.

„En die zijt gij!” riep Van Schaffelaar met een donderende stem, „maar uw aanblik en uw taal zijn onverdraaglijk, daarom nog één woord slechts: die vriend, van wien gij spreekt, behoort tot mijn ruiters; hij is een mijner mannen van wapenen; hij moet met hen uitgaan!”

„Uw vriend,” riep Perrol, terwijl zich een gil van vertwijfeling hooren liet, „*Per moio!* zeg liever moordenaar, dappere Heer, of denkt gij, dat ik Eemnes vergeten heb?”

„Neen,” zei Van Schaffelaar langzaam, „er zijn genoeg Zwarte Ruiters met Walson gebleven, om er u tot uw dood toe aan te doen denken; maar zoudt gij nog leven, indien hij een moordenaar was, zoudt gij dan nog hier zijn om zijn bloed te eischen?”

„Grijpt gij elke gelegenheid aan om u te redden,” riep Perrol verachtelijk; „maar ik zal u elk voorwendsel benemen. Welnu, uw vriend zal den toren verlaten met de ruiters; zijt gij nu voldaan?”

„Ja!” riep Van Schaffelaar; maar hij keerde zich om, en men hoorde flauw, dat hij riep: „Terug, laat mij spreken, ik wil het!” Daarop zag hij weer naar buiten en Vidal huiverde, terwijl zijn heer binnensmonds mompelde: „Hij zal met hen uitgaan, maar om met hen te sterven; ha, hun bloed moet dat van Rogardo, den Tuimelaar en al mijn mannen betalen.” Hij lachte, en Gerrit van Nijveld, die zich eenige schreden verwijderd had, en tot nog toe, met de armen over elkander geslagen, met droefheid gehoord had, wat er gezegd werd, naderde nu.

„Messire,” zei hij met waardigheid, „vergeet gij in welk land gij zijt; dat gij met Christenmenschen te doen hebt? Heeft de Koning, uw heer, u dan alleen gezonden om te verwoesten en te verdelgen?”

„Misschien, edele Heer,” gaf Perrol spottend ten antwoord; „maar op mijn eer niet om uw raad in te winnen, of uw vermaningen aan te hooren; gij weet het immers, zijn leven behoort mij; gij hebt er in berust; Perrol zal hem neervellen, en heer Gerrit van Nijveld zal het aanzien, zonder zich te verroeren,” eindigde hij driftig.

„Dat zal hij niet!” riep deze met vuur.

„Per moio! dat zal hij wel!” schreeuwde Perrol, en hij wierp een blik naar alle zijden van het kerkhof, en grimlachte, toen hij zag, dat zijn ruiters alle toegangen bezet hielden; doch eer Van Nijveld vervolgde, want ook hij zag om naar zijn voetknechten, riep Van Schaffelaar kalm en verstaanbaar: „Heer, laat mij aan mijn noodlot over; verzet u niet tegen den laaghartigen moordenaar, die, in de wapenrusting van een krijgsman gestoken, moorden maar niet strijden wil; ik heb reeds genoeg verplichting aan u; ik bid u, laat alleen *mijn* bloed stroomen; ik ben bereid te sterven!”

„Hebt gij gedaan?” riep Perrol schamper; maar Van Schaffelaar antwoordde bedaard, terwijl hij de linker knie even boog, en de hand op den knop van zijn zwaar liet rusten: „Ja, en gij kunt spreken.” Zijn oog ging onrustig over het kerkhof; hij zag over alle hoofden heen; hij zag den meester staan, den vader van zijn bruid; hij zag zelfs zijn knaap en den ouden schaapherder achter de kloveniers van Van Nijveld, boog vriendelijk met het hoofd, en wenkte hen met de hand om te blijven.

Het oogenblik waarnaar Perrol zoozeer verlangd had, was dan eindelijk nabij; zijn vijand was op het punt zich aan hem over te leveren; maar zijn hart juichte niet; want hij had Van Schaffelaar niet kunnen vernederen. Even gerust, alsof hij zich aan het hoofd van zijn bende bevond, stond deze daar, en zag onverschillig op hem neer; niets scheen hem aan het leven te boeien; zijn bruid, alles scheen hij vergeten te hebben om met moed te sterven. O, Perrol voelde,

dat, als hij den aanvoerder gebonden voor zich liet sleepen, als zijn dolk hem grietde, als zijn vuist hem raakte en zijn mond hem hoonde, dat dan alleen een grimlach van verachting zich op het gelaat van Van Schaffelaar zou vertoonen; dat zelfs Froccard geen enkele klacht den mond van zijn vijand zou ontwingen, en daarom zweeg hij. Doch opeens richtte hij het hoofd op; de roode pluim bewoog zich, en zijn gelaat werd tevreden; hij had een soort van pijniging uitgevonden, welke Perrol alleen bedenken kon, en hij vroeg snel: „Gij schijnt uw ruiters lief te hebben, dat gij mijn wraak tegemoet wilt treden, en u wilt overleveren om hen te redden.”

„Ja,” antwoordde Van Schaffelaar, „zij zouden met vreugde hun leven geven om het *mijne* te bewaren; mijn dood zal het *hunne* redden.” Weer verhief zich eenig gerucht in den toren; maar toen de aanvoerder met strengen blik omzag, verstomde het, en toch was het alsof een zijner ruiters achter hem neerknielde, want het eind van een witte pluim raakte zijn kniestuk, en hij scheen iemand met zijn linkerhand terug te wijzen, terwijl hij met de rechter over zijn gelaat streek.

Perrol bemerkte echter niets hiervan, want hij overdacht zijn woorden en eindelijk riep hij schamper: „Jan van Schaffelaar, gij doet zooveel voor hen; ik wil ook, dat zij u een dienst bewijzen, de laatste in dit leven, — ik wil, dat zij u van den omgang werpen!”

Een kreet van afgrijzen klonk van de zijde waar de Nijvelders stonden, over het kerkhof. Van Nijveld en de ruiters op den toren verrieden door hun uitroep hetzelfde gevoel. Vidal verborg met moeite, wat er in hem omging; de Zwarte Ruiters zwegen, maar een zacht gemompel gaf hun goedkeuring en verwondering te kennen, zooiets hadden zij niet verwacht. Perrol lachte hoonend. Van Schaffelaar bedwong de ontroering, die hem had aangegrepen, maar zijn stem verried toch zijn afgrijzen, toen hij langzaam zei: „Verhef zelf de stem, die om bloed roept, hoofdman der Zwarte Bende! Doe zelf den voorslag aan mijn mannen van wapenen. Jan van Schaffelaar geeft zich aan hen over.” „En waarom niet?” riep Perrol, en schreeuwde: „Werpt den aanvoerder van den omgang, ruiters, en gij zijt vrij.” Maar nauwelijks klonk het laatste woord, of de mannen van wapenen riepen: „De dood voor Perrol! Weg de Roode Hand! Leve Jan van Schaffelaar!” Het bendehoofd stampte met den voet, terwijl eenige Zwarte Ruiters, die bij de Nijvelders stonden, omzagen; 't was alsof deze kreet een weerklank vond achter de gelederen der kloveniers. Van Schaffelaar liet niet blijken, dat het antwoord van zijn ruiters hem bevreesdde, want hij antwoordde, toen Perrol nijdig vroeg: „Hebt gij dan geen macht over hen, kunt gij hun niet gelasten, u van den toren te pletter te werpen?”

„Neen,” riep Van Schaffelaar, „toen ik hun gelastte uw ruiters naar beneden te stooten, hebben zij gehoorzaamd, maar ik mag hun niet bevelen, wat Perrol met de Roode Hand verlangt; zij zouden mij ook niet gehoorzamen.” Hij trad in den toren terug, en het bendehoofd zag hem niet meer; de Schaffelaars ontvingen hun aanvoerder met hun wapenkreet.

Een oogenblik stond het bendehoofd als versuft; reeds had hij zich gestreeld gevoeld door de gedachte, wat Van Schaffelaar zou gevoelen, als zijn mannen

hem hadden aangegrepen om zich te redden; hij voorzag een strijd tusschen den aanvoerder en zijn ruiters, en hoopte, dat de laatsten zouden zegevieren; hij zag zijn vijand naar den rand van den toren sleepen en neerploffen. O, dat moest een droevige dood zijn voor Van Schaffelaar! Misschien zou het slachtoffer van zijn wraak zijn laatste verguizing nog kunnen hooren, als hij machteloos daar lag; nog vernemen, dat Perrol bekend was met de schuilplaats van Maria, dat zijn arme bruid aan de Roode Hand was overgeleverd. Maar zijn duivelsche begeerte werd niet vervuld; hij kon niet juichen van helsche vreugde, en verwijderde zich met langzame schreden; de wraak ontsnapte hem, omdat hij haar geheel had willen genieten; zijn houding verried zijn verslagenheid.

Heer Gerrit van Nijveld had nu en dan den maaltijd in het Bisschopshof en het ontbijt in *de Groene Ridder* herdacht; doch tevergeefs trachtte hij in Perrol de bedaardheid en den strijdlust van dien tijd terug te vinden; deze was zijn woede niet meester, en weigerde hardnekkig, en onder een gezocht voorwendsel den tweestrijd, dien Jan van Schafflaar hem zoo vol moed en waardigheid had aangeboden. Van Nijveld wist niet, dat het bendehoofd ziek was; dat het dezelfde Perrol niet meer was, die Coene van Baerbergh gedaad had; dat hij zichzelf niet meer was, sedert den avond van Westbroek en de ontvluchting van Maria.

„Messire,” zei de edele vijand, die nog een poging wilde doen, om Van Schaffelaar te redden, want hij voedde de hoop, dat het bendehoofd zijn onwaardig gedrag eindelijk zelf begon in te zien: „Voor hem, maar ook voor u maakt het mij gelukkig, dat zij uw voorstel hebben verworpen; keer tot edeler gedachten terug; om Godswil, laat hem gaan! De gelegenheid om hem weer te vinden zal u niet ontgaan; denk om uw eigen eer. Overwint gij hem in een gelijken strijd, gij zult er u op kunnen beroemen een dapper edelman te hebben gevelde; maar viert gij hier uw wraak bot, dan overdekt gij u met onuitwisselbare schande!”

„Ha!” riep Perrol, die het hoofd oprichtte en tot zichzelf scheen terug te keeren: „zijt gij het, Heer? Perrol dankt u voor die vermaning; uw woorden zijn ongepast en stout; maar op mijn eer, gij kunt veel zeggen, zoolang hij nog leeft; doch tot zoolang maar.” Hij lachte, en Van Nijveld stond gereed te antwoorden, toen Perrol snel vervolgde:

„*Per moio!* laat mij spreken, Heer! Ik ken immers uw bezorgdheid voor hem; gij hebt gelijk, het zou maar een ellendige voldoening geweest zijn, als men hem naar beneden had geworpen; maar wat wilt gij? Perrol wilde er tevreden mee zijn, hoewel hij vreeselijker wraak gedroomd had; want zijn bruid is nog de mijne niet; daarom wees ook tevreden, edele Heer, of verberg uw ongenoegen. Die alles wil hebben, krijgt veelal niets; ik ben tevreden met den vinger, als ik den arm niet vatten kan; ik verlang het onmogelijke niet meer,” eindigde hij boosaardig lachend.

„Perrol!” riep Van Nijveld toornig, „vervloekt zijt gij en uw lage wraak; ik wil niet verbergen, dat ik u veracht. Ha, hoofdman van de Zwarte Bende, dacht gij dan, dat er geen einde aan mijn geduld zou zijn? Ik wil niet langer zwijgen, ik wil.....”

„En, *Per moio!* wat wilt gij dan?” vroeg Perrol bleek van woede, en naderde hem.

„Ik wil,” vervolgde Van Nijveld met vuur, „de aarde verlossen van een booswicht en Van Schaffelaar redden: trek, ik daag u uit!”

„Ziedaar mijn handschoen!” riep Van Nijveld, en wierp hem voor Perrol's voeten neer. „Neem hem aan, of moet ik u tot het gevecht drijven, evenals heer Coene van Baerbergh, dien gij.....”

„Gestraft hebt, gelijk ik u, *Per moio!* ook straffen zal!” brulde Perrol. Hij boog zich voorover; maar voordat hij den handschoen aanraakte, richtte hij zich op, en de razernij, die hem scheen te beheerschen, was bijna geheel verdwenen. „Raap den handschoen op, Vidal!” zei hij. De knaap gehoorzaamde, en hij vervolgde schamper: „Wat uw uitdaging betreft, zij komt te laat of te vroeg, maar nu te onpas; later, dappere Heer van Nijveld! Waarom morgen of dezen middag niet, zal mijn zwaard uw hart zoeken en weten te vinden!”

„Terstond nog!” riep Van Nijveld, bevend van woede. „Bij het leven van mijn vader, uw lafhartigheid gaat te ver, uw spotternij gedooft geen uitstel meer; trek, of ik stoot u neer: of zult gij ook durven zeggen, dat gij mij veracht?” en hij trok zijn zwaard.

„En waarom niet.....?” zei Perrol, bleek van nijd, maar valsch lachend, „*Per moio!* de eene gek is nog niet verslagen, of een tweede biedt zich aan, vreest gij dan, dat Perrol u vergeten zal? Ook wij zullen afrekenen, mijn edelman, maar nu niet!”

Maar Van Nijveld beantwoordde zijn weigering met een grimlach, die verachting te kennen gaf; fier richtte hij het hoofd op, en riep met waardigheid, terwijl hij vooruittrad: „Gij zult strijden of sterven als een ellendeling!”

Perrol trok de hand terug, die hij naar de greep van zijn zwaard gebracht had; hij hief ook het hoofd op, waarop de roode pluim wapperde, en riep gebiedend en bedaard: „Sta, gij moet nog blijven leven, totdat Van Schaffelaar er niet meer is. *Per moio!* bij Dwarsdijk hebt gij mij verschalkt, en ik liet hem gaan; maar uw verzoek en dreigen zijn nu tevergeefs. — „Ik weiger het gevecht met u. Ha, ha, liever wil ik hebben dat men zegt, dat ik u en al uw vuurroeren vermoord heb.....”

„Perrol.....!” riep Van Nijveld driftig, die was blijven staan, maar nu weer naderde, maar Perrol schreeuwde: „Op voor Perrol! — draait om de bussen, op, mijn ruiters!”

„Leve Perrol! Hoezee de Zwarte Bende!” riepen zijn ruiters; de paarden hinnikten, de wapenrustingen rammelden, en de mannen van wapenen, die achter de kerk stonden, reden om den toren heen naar voren.

Van Nijveld bleef staan, toen hij de stem van Volkert hoorde, die, nadat zijn mannen hun wapenkreet hadden doen hooren, riep: „Legt aan, mannen!” Hij hoorde de roeren op de ijzeren vorken vallen. Hij zag om: aan alle zijden wemelde het van zwarte wapenrustingen; de bussen werden gericht tegen de plaats, waar zijn trouwe voetknechten stonden; de ruiterknechten bewaakten de ijzeren bussen, die den dood in hun wijde buiken droegen; de brandende lonten waren gereed om zijn mannen den dood toe te zenden, en hij liet het zwaard zakken.

„Gevoelt gij nog lust om te vechten, Heer?” vroeg Perrol ijskoud. „Ga, stel u aan het hoofd; ik plaats mij aan het hoofd van mijn ruiters, en wij zullen zien of het *zwaard* op mijn banier de *zuilen* op de uwe niet verbrijzelen zal. — Doch ik verzoek u, om den wil van uw mannen, om den vrede te bewaren; ik bid er u om,” vervolgde hij nijdig lachend: „gij hebt immers gezegd, dat het geen schande was, om te bidden, als men sterk was; en voor den satan, ik ben het immers.” Toen eindigde hij weer op den vorigen toon: „In Dwarsdijk hebt gij Van Schaffelaar gered; maar in Barneveld zult gij het niet doen; en wie van ons beiden morgen het dorp verlaten zal, weet ik niet!”

„Maar God weet het!” riep Van Nijveld met vertrouwen, en stak zijn zwaard op, ernstig zeggend: „Ik mag hun leven niet wagen voor hem, anders.....! Maar zijn bloed komt op uw hoofd, ik ben onschuldig aan zijn dood,” en hij stapte treurig naar zijn voetknechten.

„Op *mijn* hoofd, Heer?” riep Perrol hem na, terwijl hij lachte. Maar ik wil het wel, en mijn vederbos zal er des te rooder door zijn, als gij hem voor het laatst ziet.”

Een oogenblik daarna waren de Zwarte Ruiters weer teruggetreden; de bussen hadden hun oude richtingen hernomen; opnieuw braakten zij verwoesting uit de wijde monden. Wouter verheugde zich bijna, toen de kruitdamp weer opsteeg; hij wist dat de bruidegom van Maria verloren was, en toch hoopte hij misschien nog. O, de woorden van Perrol en zijn eisch hadden hem geheel verpletterd en hij had zich bij de mannen van Van Nijveld gevoegd, toen de Zwarte Bende te wapen liep, en men hem uit het oog verloor.

Toen Van Schaffelaar, na het laatste woord met Perrol gesproken te hebben, terugtrad, en door zijn ruiters met blij gejuich ontvangen werd, vatte Frank zijn hand met beide handen en drukte haar, terwijl hij zich voorover boog. Zijn ruiters verwachtten geen dank voor wat zij op de laaghartige aanbieding van het bendehoofd geantwoord hadden; het kwam hun nooit in de gedachten, dat hun aanvoerder zich zou overgeven aan Perrol met de Roode Hand. Zij wisten, dat zij sterven moesten, dat hun aanvoerder hun te veel beloofd had; maar nooit dachten zij er aan, dat hij zich voor hen moest opofferen, sterven zonder het zwaard te trekken, en toen zij zijn rustig mannelijk gelaat, het vuur, dat in zijn oogen blonk, gezien hadden, zetten zij zich weer neer. Zij begrepen, dat hij slechts eens had willen zien, hoe ver de wraakzucht zijn lagen vijand zou kunnen vervoeren. Maar Frank was zoo gerust niet; met moeite smoorde hij zijn angst, als Van Schaffelaar stilte verlangde; eindelijk viel hij achter hem neer, doch de vriend wees hem terug. De vreugde, toen dat vreeselijke mond-gesprek, dat vreeselijk handelen om bloed en leven, een einde nam, deed tranen in zijn oogen komen, die hij trachtte te verbergen; maar toen Van Schaffelaar een traan langs zijn ijzeren handschoen zag rollen, legde hij de hand op den schouder van Frank, en zei zacht: „Wat wilt gij, Frank; bewaar uw krachten; ik ben immers hier; zie op, ik ben welgemoed.”

„Gij wilt dus niet.....” riep Frank angstig, „het was u dus geen ernst? Maar o, welk een akelige scherts, mijn vriend! Zeg, dat ik mij bedrieg; zweer mij, dat ik uw woorden niet goed verstaan heb.”

„En wat hebt gij dan verstaan? Mijn mannen zijn immers tevreden,” vroeg Van Schaffelaar vriendelijk; maar Frank schudde het hoofd, en zijn vriend vervolgde: „Dacht gij, dat ik u, dat ik mijn dappere ruiters zou dwingen, om den booswicht te gehoorzamen en aan zijn wraakzucht te voldoen. Neen, Frank, kent gij mij zoo weinig? Bij de zaligheid van mijn ouders en de onschuld van mijn bruid zweer ik u, dat ik dat niet vergen zal. Zijt gij nu voldaan?” Frank schudde ongeloovig het hoofd, waarna de aanvoerder droevig zei: „Ik had meer vertrouwen verwacht.” Maar snel veranderde zijn stem, en hij riep: „Hoort gij zijn stem daarbuiten?”

„Het is Perrol en Van Nijveld,” zei Frank somber, en schudde zijn dolkmes. „De edele man laadt de wraakzucht van het monster op zich, en het is voor niets.....” riep Van Schaffelaar neerslachtig.

Zoolang de twist duurde, luisterden zij allen aandachtig, om elk woord op te vangen; toen Perrol zijn ruiters echter opriep, zei Frank smeekend tot zijn vriend: „O, nu gaan wij immers? Van Schaffelaar en Van Nijveld zal onze roep zijn, o, laat ons gaan.” Zelfs Van Schaffelaar zag vol hoop naar buiten, en de ruiters stonden op; elk oogenblik verwachtten zij het bevel, om hun aanvoerder te volgen; maar toen Van Nijveld terugkeerde boog Jan van Schaffelaar het hoofd; zijn hand verliet den greep van zijn groot zwaard, en zijn mannen vielen neer, terwijl Frank zijn gelaat bedekte.

Geruimen tijd had het gedonder van de bussen geduurd, toen Van Schaffelaar die zich ook had neergezet, opstond. Hij wierp een smartelijken blik op zijn ruiters. Met de armen over elkander geslagen, ging hij heen en weer, en ernstige gedachten schenen hem bezig te houden; alleen Frank volgde hem met het oog terwijl de ruiters niet opzagen.

Eindelijk stond hij stil; hij scheen een vast besluit te hebben genomen, en ging naar een der bomgaten.

„Wat wilt gij doen, mijn vriend?” vroeg Frank, die, zoo snel het hem mogelijk was, opstond en hem naderde: „Nog eens en voor het laatst met hem spreken,” antwoordde Van Schaffelaar bedaard.

„Met Perrol? O, doe dat niet, om Gods wil! Wat wilt gij dan?” riep Frank hevig; maar zijn vriend antwoordde ernstig: „Wat een edelman en aanvoerder betaamt,” en hij vervolgde vriendelijk, doch met klem: „Gij zijt mijn ruiter en tevens mijn vriend, Frank, gij moest dubbel gehoorzaam zijn.” Frank trad vol ontzag terug, maar volgde met angstige blikken zijn vriend, die nu buiten aan den rand van den muur stond.

„Perrol! Perrol!” riep Van Schaffelaar luid en krachtig, terwijl het geluid van een losbarsting den toren nog deed bewegen. „Perrol! Perrol!” riep hij nog eens, toen er weer een schot gevallen was, maar hij zweeg nu; want hij meende de stem van het bendehoofd te hooren. Geen nieuwe slagen van de bussen volgden; de kruitdamp steeg statig in de hoogte, en verliet het kerkhof. Langzaam aan zag hij woningen, schuren, vijanden en de mannen van Van Nijveld zich voor zijn oog vertoonen, en Frank huiverde, toen de stem van het hoofd der Zwarte Ruiters haastig vroeg: „Wat wilt gij?”

Van Schaffelaar zag Wouter, die naast heer Gerrit van Nijveld stond, en hem

treurig met de hand toewenkte; hij meende zelfs zijn knaap te zien; 't was alsof de krijgslieden, onder welke hij stond, hem vasthielden, alsof hij zich wilde losscheuren, en hij groette hen allen met de hand. Van Nijveld boog; o, het deed den aanvoerder zoo goed, die menschen te zien, die hem liefhadden en hoogachten.

„Wat wilt gij, Jan van Schaffelaar,” vroeg Perrol nog eens ongeduldig; hij was de eenige die genaderd was, en in den ingang van het kerkhof stond.

Van Schaffelaar lette nu eerst op hem, en zei bedaard: „Ik heb nagedacht over uw verlangen; blijft gij eischen dat mijn ruiters uw wil volvoeren, hoewel zij het vervloeken?”

„Uw stem verheugde mij, toen ik haar hoorde,” zei Perrol schamper; „maar het is voor niets geweest: ik dacht, dat gij kwaamt aanbieden om u over te leveren, of uit eigen wil den sprong te wagen; — maar ik verwachtte te veel van Jan van Schaffelaar!”

Frank sidderde, terwijl de ruiters luisterden zonder op te staan, toen Van Schaffelaar langzaam en ernstig vroeg: „Zoudt gij dan willen zweren, Perrol, om allen, die hier onder mijn bevelen staan, vrij en ongehinderd en zonder arglist naar Wijk te laten gaan, als ik van den toren op het kerkhof ben neergevallen?”

„Ja!” riep Perrol luid, „op mijn eer en bij mijn banier, beloof ik hun vrijheid en lijfsгенade!”

„Gij allen zijt genade van zijn woord,” zei Van Schaffelaar, en zag vragend om zich heen. Het bendehoofd stampvoette, toen hij Van Nijveld met het hoofd zag knikken; hij vreesde, dat Van Schaffelaar wilde beproeven of Van Nijveld opnieuw zijn verdediging op zich zou nemen, en dat zijn aanbieding maar een voorwendsel was: ook aarzelde hij om te antwoorden, toen de aanvoerder bedaard zei: „Perrol, die eed is door de menschen gehoord; maar ook daarboven in den hemel heeft men hem gehoord. Laat uw bussen rusten; weldra zult gij Jan van Schaffelaar wederzien.”

Doch Perrol riep snel: „Gij trekt terug. *Per moio*, gij zoekt tijd te winnen!”

„Nee, bij St. Maarten!” riep Van Schaffelaar met vuur. „Op mijn eer en bij mijn wapen zweer ik, dat gij u bedriegt: Jan van Schaffelaar vreest den dood niet, en veel minder Perrol!” Hij trad terug, en Perrol durfde bijna niet meer te twijfelen, of zijn wraakzucht zou bevredigd worden; met een bonzend hart had hij moeite om te blijven staan, en leunde tegen den muur van het kerkhof. „Mannen van wapenen,” zei Jan van Schaffelaar fier, toen hij hen zag staan, rustend op hun zwaarden, en hij zag opzettelijk naar Frank, die met de armen over elkander stond, alsof alle denkvermogen hem verlaten had. „Gij hebt gehoord, wat Perrol verlangt; hij vordert niet meer een dienst, die uw mond en uw trouw onwaardig is; maar nog altijd mijn leven...”

„En gij zult het monster voldoen om ons...” viel Frank hem in de rede, en zijn oogen stonden wild in het hoofd; maar Van Schaffelaar liet hem niet uitspreken, en vervolgde fier: „Ook gij, Frank, zijt mij gehoorzaamheid verschuldigd; laat mij spreken. Ik alleen beschik over uw aller leven; want gij hebt mij trouw gezworen. — Mannen, wat gij voor mij gedaan hebt, kan ik nooit vergelden;

ontvangt mijn oprechten dank. Wij zullen allen den toren verlaten; zet daarom de helmen op, en houdt uw zwaarden gereed; de Schaffelaars moeten niet zonder wapenen zijn, als zij onder hun vijanden verschijnen."

„Leve Van Schaffelaar!" riepen zij allen; zij raapten de helmen op, en grepen de schilden aan. 't Was alsof hun krachten herleefden, nu zij den strijd tege- moet gingen; zelfs Frank vatte weer hoop. Toen zei Van Schaffelaar: „Het lot, dat ons wacht, zal den een mogelijk niet toelaten om te zien, waar de ander blijft; drukt daarom hier elkander voor het laatst de hand, en zegt elkander een laatst vaarwel!"

Hij zelf noemde elken ruiter bij zijn naam, dankte hem nogmaals, en gaf hem de hand. Toen hij Frank de hand schudde, welke in de zijne beefde, zei hij bedaard: „Houdt goeden moed, mijn vriend! De dood is niets, maar..." Hier hield hij op; want zijn stem werd minder vast, en hij vervolgde snel: „Frank, gij had mij nog iets te zeggen: dezen nacht wildet gij..."

„O, nu nog niet!" riep Frank huiverend, „later zal ik het u zeggen, nu nog niet!"

„Later dan," zei Van Schaffelaar droefgeestig glimlachend. „Het is mij wel; ik zal uw laatsten wil volbrengen, als ik kan. Denkt gij om hetgeen gij mij beloofd hebt, indien... Gij zult zorgen voor Maria, niet waar?" vroeg hij treurig.

„Als het zoo zijn moet, ja, mijn weldoener," zei Frank zacht, en Van Schaffelaar sloeg zijn gewapenden arm om den ruiter, drukte hem tegen zijn borst en riep: „Vaarwel, Frank!"

„Maar wij scheiden nog niet!" riep Frank, en sloeg op zijn zwaard, terwijl hij het schild omhing. „Eerst moeten nog de Zwarte Ruiters uw....." Doch hij zweeg; want Perrol riep luid: „Waar blijft Van Schaffelaar?"

„Ha, hij zal komen!" schreeuwde Frank. „Nu gaan wij immers?" vroeg hij driftig.

„Ja!" zei Van Schaffelaar, die bij de trap stond, zijn wapens in orde bracht, den helm recht zette en met deernis de zwakte van zijn ruiters zag. „Houdt u allen gereed; wij verlaten den toren; maar het schild met mijn wapen kan ik niet achterlaten, het moet mij in den dood vergezellen."

„Ik haal het voor u," riep Frank, en wilde hem voorbijgaan; maar zijn vriend wees hem met de hand terug.

„Van Schaffelaar!" riep Frank, de handen vouwend; maar de aanvoerder zei streng: „Ik wil gehoorzaamd zijn!" en hij vervolgde vriendelijk: „Zijt gij geen man van mijn bende meer, Frank, dat gij u tegen uw aanvoerder en vriend verzet!"

Moedeloos liet de jonge ruiter het hoofd voorover zakken, en trad terug: „Zoo is het wel," zei Van Schaffelaar aangedaan, sloeg hem met de hand op den schouder, en beklom de trap. Zijn ruiters zagen elkander aan; maar Frank hield alleen het oog naar boven gewend; hij zag den aanvoerder op den omgang komen, en naar de voorste zijde van den toren gaan; hij zag hoe hij het schild, dat aan een riem hing, losmaakte, met de hand over de kleuren van het wapen streek en het voorts om den hals hing. Toen zag zijn vriend naar hem en knikte hem vriendelijk toe. Frank schepte weer adem; maar daar richtte Van Schaffelaar zich op; zijn oog was vol edele geestdrift, terwijl het over zijn ruiters ging;

zijn stem was aangedaan, maar vol vuur: hij riep: „*Mannen, ik wil u in geen last brengen, ik moet toch eenmaal sterven!*” en wenkte hun zijn laatste vaarwel toe.

„O God, Van Schaffelaar!” gilde Frank, en snelde naar boven; de ruiters volgden hem, zoo machteloos als zij waren; doch zij konden geen woord uitbrengen. Toen Frank bijna boven aan de trap was, zag hij hoe zijn vriend op de borstwering van den omgang stond. De zon deed die gladde wapenrusting schitteren; de witte vederbos werd door den wind licht bewogen, en het wapenschild hing op zijn rug. Het hoofd fier opgeheven stond hij daar, als een metalen standbeeld van den edelsten vorm; toen zette hij de handen in de zijden, en riep luid en vol moed: „*Hier hebt gij Jan van Schaffelaar!*” — en sprong van den toren...

Frank bereikte juist de plaats, waar zijn vriend gestaan had, toen de witte pluim verdween. Een gil, die wanhoop en vertwijfeling verried, ontsnapte hem; reeds had hij den eenen voet op den rand van de borstwering gebracht, om zijn vriend te volgen, toen de ruiters hem aangrepen. Men hoorde een doffen slag, vermengd met wapengeritsel, op het kerkhof, en de jongeling, die zijn weldoener verloren had, zou nu achterover in den toren gevallen zijn, indien de ruiters hem niet hadden vastgehouden. Tranen liepen langs de ruwe en gebaarde gezichten der mannen van wapenen van Jan van Schaffelaar, terwijl zij zijn vriend naar beneden droegen, en een verward geschreeuw zich rondom den toren hooren liet; — zij hadden hun aanvoerder verloren!

* * *

Toen het bendehoofd het krijgsgeroep van de Schaffelaar hoorde, toen hij zijn vijand daarna op den omgang zag verschijnen, en bedaard dat wapenschild afnemen en omhangen zag, dat hij niet had kunnen neerdrukken, toen voelde hij berouw, dat hij den man, die hem overwonnen had, in de gelegenheid stellen zou, om het overtuigendste bewijs te geven van zijn moed en deugd; want toen reeds begreep hij, dat de bruidegom van Maria niet zou terugtreden. Nu vervloekte hij zijn haastigheid, en zijn schaamteloze bloeddorst deed hem op het punt zijn, om wat hij aangenomen had, te verbreken; hij wilde vorderen, dat zijn slachtoffer zich aan zijn beulen zou overleveren, gezond en vol leven; evenals de offerstier, die naar het altaar wordt gesleept, en hij zelf bracht de Roode Hand reeds aan het offermes; maar Van Schaffelaar sprong van de borstwering. Een diepe stilte heerscht alom; men kon een pijl hooren vallen; de smid en de edelman, de Zwarte Ruiters en de Nijvelders, Ralph en de knaap, allen zagen met verbazing naar den trouwen leenman van den Bisschop; zelfs Perrol stond als door den donder getroffen; hij kon de woorden niet uitbrengen, die hem op de lasterende tong lagen; de nijld verstikte hem. Jan van Schaffelaar was groot, en Perrol — verachtelijk.

De aanvoerder scheen een laatsten blik over het veld te laten gaan; voor het laatst bewonderde zijn opgetogen oog de schoone natuur, Gods schepping, en hij zag ten hemel; toen zette hij de handen tegen het blinkend harnas, en zag

naar de plaats, waar zij stonden, die hem zooveel bewijzen van verknochtheid gegeven hadden. Maar snel richtte zijn blik zich fier op Perrol, die van machtelooze woede beefde; zijn krachtige stem klonk over het kerkhof, en de witte vederbos bewoog zich voorwaarts. Het was alsof een bliksemstraal langs den toren schoot, of een hemelsch ridder van den trans de aarde naderde; want schitterende stralen werden teruggekaatst door het blinkende harnas, dat Wouter niet gedroomd had, op deze wijze te zien verpletteren. De aanvoerder draaide niet in den vreeselijken val: het hoofd van Jan van Schaffelaar, de witte pluim bleef hemelwaartsch gericht; doch toen hij op de aarde neerviel, op dezelfde plek, waar zooveel Zwarte Ruiters neergestort waren, raakte zijn helm de aarde van het kerkhof.

„Leve Perrol! Hoezee, de Zwarte Bende!” schreeuden de ruiters, die den vreeselijken krijgsman, den held van Eemnes, levenloos voor zich zagen. Een kreet van wanhoop ontsnapte aan den knaap van Wouter, die door Van Nijveld werd teruggehouden; maar bijna op hetzelfde oogenblik uitten de Nijvelders een uitroep van bewondering en eerbied; want langzaam richtte de witte vederbos zich op, de helm verhief zich, de blinkende wapenrusting verliet de aarde, en Perrol gaf een woesten schreeuw van nijd en vreugde.

„Hier ben ik!” riep Jan van Schaffelaar zacht, doch verstaanbaar, terwijl hij zich op zijn knieën oprichtte, en zijn verduisterd oog het bendehoofd zocht; maar hij viel weer neer.

„*Per moio!* gij zult mijn hand nog voelen,” riep Perrol, die, als het roofdier op zijn prooi met den langen dolk in de hand op zijn vijand toesnelde; hij boog zich voorover boven den aanvoerder, om den dood op zijn gelaat te lezen, om hem te spreken over Maria, om de plaats uit te zoeken, waar hij hem treffen wilde. De zwarte ijzeren handschoenen raakten het blinkende harnas, en het scheen alsof ook de gepolijste armstukken naderden; het was alsof Perrol, die van woede brulde, zijn vijand oplichtte, toen met hem neerviel, en hem met zijn lichaam verpletteren wilde. De witte en roode pluim raakten elkander en verwarden zich. Vidal en Quintyn sprongen op het kerkhof, en naderden den toren, maar bleven plotseling staan, toen zij de ijzeren massa bereikten, die zich voor hun voeten in het stof wentelde. Men hoorde niets dan het schuren en kraken van de wapenrustingen; 't was alsof een geschubd monster nu eens den glinsterenden rug, dan weer den zwarten buik in zijn kronkelingen zien liet. Quintyn, de hand op zijn dolk, wist niet waar hij moest toestooten. Vidal stak vruchteloos de handen uit, om de wapenrustingen vast te houden; hij werd ter aarde geworpen. Een vreeselijke stilte heerschte er; toen viel het zwarte harnas ter eene, het blinkende ter andere zijde, op hetzelfde oogenblik, dat Henri en Wouter zich met geweld aan de handen onttrokken, die hen terughielden, en den toren naderden.

De aanvoerder der Schaffelaars lag uitgestrekt op den grond; zijn armen lagen naast hem; de witte vederbos raakte de aarde; het edele bloed vloeide langzaam onder de voegen van het harnas uit, en verfde het gladde staal purperrood. De wapenrusting ritselde toen de bruidegom van Maria zich uitstreckte; zijn oogen waren voor altijd gesloten; een geruste en lachende trek lag over

het doodsbleeke, mannelijke gelaat verspreid, toen de knaap zich aan zijn voeten wierp, en Wouter naast hem knielde en de koude hand kuste. Jan van Schaffelaar leefde niet meer; hij lag dood op zijn schild, waarop zijn wapen prijkte — Maria had geen bruidegom meer...

Voordat Vidal zijn meester aanraakte, verhief zich de roode pluim; met de linkerhand op den grond rustend, richtte de zwarte wapenrusting, waarop het bloed niet zichtbaar was, zich op. Het lijkkleurige gelaat van het bendehoofd keerde zich naar zijn vijand, en de blik, dien hij op den aanvoerder wierp, was verschrikkelijk. Helaas, de witte vederbos was gevallen, en de roode wapperde. Duivelsche blijdschap straalde uit zijn oog, dat reeds zoo menig slachtoffer had zien sterven en ook nu zijn wraakzucht tevreden stelde; hij zwaaide met het bebloede dolkmes, dat in de roode vuist geklemd zat, en riep akelig lachend: „Hij is dood...!” Maar op hetzelfde oogenblik viel ook hij weer neer; Vidal en Quintyn knielden naast hem, en hieven hem op, maar zijn oog was gesloten. „Hij sterft,” zei Vidal, en Quintyn deed een uitroep van verbazing, terwijl hij op de gepolijste greep van een wapen wees, dat onder het zwarte borstharnas uit te voorschijn kwam.

„Ik ken het; ik heb het gesmeed...” zei Wouter opgewonden, en de knaap schreeuwde woest: „Het is het dolkmes van Jan van Schaffelaar!”

Vidal scheen dien zegevierenden uitroep niet te hooren, maar liet het bendehoofd door eenige ruiters, die hij geroepen had, wegdragen. Zonder zich te verroeren en met somber stilzwijgen, zagen de Zwarte Ruiters hun meester wegvoeren; men hoorde niets dan de voetstappen van de dragers. Wouter vatte toen Van Schaffelaar om het borstharnas; de knaap hield de beenen vast, en langzaam droegen zij hem weg. De meester uit *de Vergulde Helm* had nauwelijks kracht genoeg, den grooten krijgsman met zijn wapenrusting te dragen. Niemand van de Zwarte Bende bewoog zich; maar toen zij de kerk ingingen, toen Perrol en Van Schaffelaar bijna gelijktijdig het kerkhof verlieten, trad Froccard langs de mannen van wapenen, en de Zwarte Bende schreeuwde luid: „Wraak voor Perrol! De dood voor de Schaffelaars!”

„Heer!” riep Ralph, terwijl hij naast Van Nijveld trad, toen het gemor zich begon te verheffen, „zult gij mijn zoon, zult gij de ruiters van Jan van Schaffelaar laten vermoorden?” en zonder een antwoord af te wachten, snelde hij naar het kerkhof, gevolgd door zijn hond; de oude schaapherder wilde desnoods met zijn staf het leven van Frank beschermen; hij tartte de woede van de Zwarte Bende.

Maar Van Nijveld draalde niet; de vraag van Ralph strookte met zijn eigen plan, en hij riep, het zwaard trekkend: „Voorwaarts, mijn Volkert, bezet den toren,” en trad naar Quintyn, die besluiteloos luisterde naar wat Froccard hem zei. Op dit oogenblik verhief zich het schreeuwen der Zwarte Bende. Had Walson nog geleefd, dan zou het een vergeefsche poging van den edelman zijn geweest; de luitenant wist hoe hij doen moest, hoe Perrol gediend wilde zijn. Had het bendehoofd zelf nog bevelen kunnen geven, had Quintyn zelf gehoord, wat Vidal gelukkig alleen maar vernomen had, even vruchteloos zou misschien de poging geweest zijn om de ruiters te redden; maar nu gaf Quintyn,

na eenige oogenblikken gearzeld te hebben om toe te geven aan het driftige verlangen van Van Nijveld, bevel aan de Zwarte Ruiters om terug te treden, en te houden wat Perrol bezworen had, waarop zij gehoorzaamden. De moedige tusschenkomst van Gerrit van Nijveld boezemde hun ontzag in; met den val van het bendehoofd was hun zelfvertrouwen verdwenen.

De oude Volkert stond ook reeds met zijn vuurroeren vóór den toren; maar Van Nijveld was verheugd, dat hij het zwaard weer kon opsteken. Weinige oogenblikken daarna traden de mannen van wapenen uit den toren en over het kerkhof naar het kwartier van Van Nijveld. Met de witte vederbossen op de helmen, en met een treurig en ernstig gelaat, gingen zij met edelen maar langzamen tred voort; zij hielden de ontbloote zwaarden in de hand, misschien om er op te rusten; zij groeten er de plek mee, waar hun aanvoerder gestorven was. Wat Frank betreft, Ralph, die hem uit den toren gedragen had, droeg hem ook met behulp van een paar voetknechten achter zijn makkers; Van Nijveld en zijn mannen volgden. Toen was de toren verlaten; maar niemand van de Zwarte Bende voelde lust om hem te beklimmen, als vreesden zij voor den geest van Jan van Schaffelaar.

* * *

Vierde Dag.

PERROL.

*De half ontbulde maan met heur bekrompen licht,
Verspreidt een doodschen glans op 't schrikbaar aangezicht.
Mr. W. BILDERDIJK.*

Perrol lag op het rustbed, dat zijn knaap vroeger voor hem in gereedheid had laten brengen, maar waarvan zijn onrust en dorst naar wraak hem verhinderd hadden tot nog toe gebruik te maken; echter niet, omdat zijn vijand nu niet meer aan zijn macht ontsnappen kon, legde hij zich neer, maar omdat diens hand hem getroffen had. Ontwapend, en bijna geheel ontkleed, lag hij roerloos, en gaf geen teeken van leven; alleen toen Vidal het wapen van Jan van Schafelaar uit de wonde getrokken had, en het bloed was begonnen te stroomen, had hij zich bewogen; een trilling van het geheele lichaam had den knaap overtuigd, dat hij zich niet bedrogen had, dat Perrol nog leefde. De wonde werd afgewasschen en verbonden, en Vidal bevochtigde de stijf tezamen geknepen lippen met wijn. Nu eerst zuchtte Perrol zwaar, opende daarna de oogen, zag zijdelings om zich heen naar de mannen die hem omringden, en vroeg zacht, want hij herkende den knaap: „Is hij wel dood?” Vidal boog, zonder iets te zeggen, het hoofd. Toen legde Perrol, die in zijn arm rustte, zijn hoofd op het kussen; zijn gelaat verried tevredenheid. „En ik leef nog!” zei hij grimlachend, en sloot de oogen weer. De knaap wierp de doeken weg, die gediend hadden om het bloed te stelpen, dekte Perrol met het bedkleed, en zag ernstig doch bedaard naar het gelaat van zijn meester.

Weinige oogenblikken daarna opende deze de oogen weer, en zei: „Vidal, zij kunnen gaan; maar gij moet blijven.” De knaap gaf een teeken aan degenen, die hem geholpen hadden bij het verbinden van het bendehoofd, en zij vertrokken. „Zijt gij hier alleen?” vroeg Perrol, toen de deur zacht was dichtgedaan, en hij trachtte zelf een blik door het vertrek te werpen, waar zijn wapenen en kleeren lagen. „Ja, Messire,” antwoordde Vidal, „ik alleen ben bij u.” „Zoo,” zei Perrol, „ik had wel iets kouds gevoeld, dat mij in de zijde drong; maar, — o, ik dacht niet, dat hij nog zoo sterk zou zijn, die ellendeling! — Is de wonde diep, Vidal?”

„Nee, Messire,” antwoordde deze, „het harnas heeft het wapen verhinderd, om rechthout te gaan, gij zult aan die wond niet sterven.”

„Denkt gij dan, dat ik sterven wil?” riep Perrol luider; „hoewel gij uw heer niet hebt bijgestaan, zooals het behoorde; toch zal hij niet sterven. Nee, de hand van Jan van Schaffelaar mag Perrol niet dooden...” Toen zei hij zacht en zag om zich heen: „Wij zijn alleen, u kan ik het zeggen: Ik ben ziek, Vidal, ik ben zwak, *per moio*, was ik dat niet geweest, dan... vriend; Perrol is uitgedaagd, en hij kon niet strijden. — O, Vidal, uw heer is zwak; hij sterft van woede, en hij kan zichzelf niet meer wreken.”

„Uw krachten zullen terugkeeren; maar gij moet rust hebben, Messire,” zei Vidal, die zijn meester van razernij en koorts zag beven, „Ban dit alles uit uw gedachten, en gij zult spoedig weer even sterk zijn als weleer.”

„Wat zullen mijn ruiters zeggen,” zei Perrol somber. „Zijn zij zoo dom geweest om den sluipmoordenaar en dien kerels het leven te laten...? Ik wil het niet weten!” riep hij snel, toen Vidal spreken wilde, „het zou mij razend maken, en ik moet gezond zijn. — Gij hebt nog den handschoen van Van Nijveld? — Denkt gij, dat ik morgen...”

„Nee, morgen zult gij nog niet hersteld zijn, Messire,” antwoordde de knaap, het hoofd schuddend, toen zijn meester niet verder scheen te kunnen spreken. „Dat moet echter; morgen moet ik hem straffen, ik moet weer sterk zijn!” riep Perrol. „Geef mij wijn, Vidal!”

„Messire,” zei de knaap, terwijl hij hem liet drinken, „de wijn is niet goed voor u: ik heb naar Amersfoort gezonden om een heelmeeester; maar gij behoort een drank in te nemen; het zou u goed doen. Verkiest gij, dat ik Froccard laat roepen?”

„Nee!” riep Perrol, en lichtte het hoofd op, „laat hem niet bij mij komen; wilt gij, dat hij uw heer zal vergeven? Hij is erger dan de duivel; stoot hem neer, als hij hier komt. Ha, als ik hem niet noodig had om Maria te krijgen, dan zou hij er reeds niet meer zijn; maar de heeren in Utrecht moeten nog zien, dat zij de mijne is, al is mijn paard verloren geweest. Wel bekome u de winst, heer Van Middachten! In Hoorn ligt gij dood, ik leef nog en heb Hector weer.” Hij grimlachte; maar de drift, die hem beheerschte, en het spreken, vermoeiden hem, en hij zei flauw: „Ik ben ziek, zeer ziek, Vidal. Kunt gij geen drank bereiden?”

„Nee, Messire,” zei Vidal treurig; want de wraakzucht, die zijn heer liet blijken, ondanks den toestand waarin hij was, bedroefde hem. „Maar hedenmorgen vond ik bij uw ruiters, die bij de bestorming gekwetst zijn, den onderkellenaar van Putten: hij verbond hun wonden en kneuzingen, en hij schijnt zeer handig in dit vak; doch ik wist er genoeg van, om u vooreerst te kunnen helpen. Verkiest gij, dat ik hem laat komen?”

„Ja,” zei Perrol snel, „o, hij zal die kloppingen doen verdwijnen, 't is alsof men met een strijdhamer op mijn hersenen slaat.” Toen de knaap de deur geopend en bevel gegeven had den monnik te roepen, en weer naast het bed trad, vervolgde Perrol: „Heb ik niet gezegd, dat zij ons alleen moeten laten?” en zag naar den muur. Vidal schudde het hoofd en antwoordde langzaam: „Wij zijn

alleen, Messire. Het zijn uw wapenen, die daar staan, en er is niemand hier.” „O,” zei Perrol flauw, „maar het is ook waar. — De paap toeft lang, Vidal!” Het duurde echter niet lang of de onderkellenaar trad binnen. Men hoorde het geluid van zijn voetstappen niet; misschien had hij dit geleerd om de stilte van het klooster niet te storen. Hij wierp een blik door het vertrek, en toen zijn oog op het rustbed viel, waarvan de groen lakensche gordijnen ter weerszijde waren weggeschoven, legde hij de handen kruiselings op de borst en boog diep.

„Nader!” zei Perrol, en Vidal gaf met de hand een teken aan den monnik, die het bevel niet gehoord scheen te hebben, maar zich nu haastte er aan te voldoen. Het bende hoofd wierp een vorschenden blik op den onderkellenaar, die in een nederige houding naast hem stond en onthutst scheen; hij grimlachte om de verlegenheid van den paap en vroeg: „Zijt gij de onderkellenaar? Hoe komt gij hier? Kent gij de kracht der kruiden?”

„Edele Heer,” gaf de monnik langzaam, doch zonder aarzelen ten antwoord: „Ik ben het zelf; gisteravond hoorden wij het geluid van de bussen, hoewel onze woning achter het bosch ligt. De opperkellenaar zond mij uit om te zien, of mijn bijstand naar ziel of lichaam ook noodig mocht zijn; maar mijn kennis in de heilkunde is mij meer te pas gekomen, dan mijn macht als priester...”

„Ha,” zei Perrol, die grimlachte, „ik geloof het wel,” maar hij vervolgde ernstig: „Ik ben gekwetst en ziek, vader, kunt gij mij genezen?”

De onderkellenaar verlangde de wond te zien, en Perrol zei: „Werp uw kap op den rug, en stroop uw mouwen op dan kunt gij beter zien.” Maar toen de monnik hem zei, dat dit tegen de regels van zijn orde streed, vervolgde het bende hoofd grimlachend: „Het is wel, ik bemin de krijgstucht: maar die kap zal wel eens afvallen, als gij u aan het kloosterbier bezuigt. Stroopt gij nooit de mouwen van uw pij op, als gij dobbelt?” De kellenaar stoorde zich niet aan zijn taal, maar bracht het verband met beleid beter in orde en Perrol zei: „Gij weet er meer van dan mijn knaap; wat zegt gij er van?”

„Dat gij aan de wond niet sterven zult, Heer,” antwoordde de monnik, en spreidde het dekkleed weer over den gekwetste. „Ik wist het wel,” riep Perrol; „maar ik ben ziek, en wil morgen gezond zijn; kunt gij mij helpen?”

„Ja, Heer,” hernam de kellenaar zonder bedenken: „Indien gij mijn raad volgt, zult gij morgen gezond en sterk zijn; zelfs uw wond zal u niet verhinderen te paard te stijgen en een speer te breken.”

„Zegt gij de waarheid?” vroeg Perrol, terwijl zijn gelaat opklaarde, en toch zag hij wantrouwend naar den monnik, over wiens verklaring Vidal nauwelijks zijn verbaasdheid verbergen kon. Toen zei de onderkellenaar luid: „Bij mijn kleed en bij mijn zaligheid, zweer ik u, dat het zoo zal zijn!”

„Ha!” riep Perrol, „ik geloof u, en ik zal u goed beloonen.”

„Maar één ding, Heer, moet ik u zeggen,” zei de monnik, en zag naar Vidal, „de drank, dien ik u moet toedienen kan u misschien in een sluimering doen vallen, waaruit gij weer sterk ontwaken zult; maar indien men u in uw rust stoorde, zoudt gij sterven. Ik ben verantwoordelijk voor uw leven; daarom dien ik u alleen te verzorgen; uw knaap kan zich dus verwijderen.”

„Waarom?” zei Perrol verwonderd, en Vidal riep ontevreden:
„Ik zal geen gerucht maken, mijn vader. Het zal zoo goed zijn, alsof ik er niet was; ik ben altijd bij mijn heer.”
„Maar gij kunt hem niet genezen,” antwoordde de monnik gemelijk; toen boog hij zich voorover naar het bendehoofd, en zei: „Ik mag het lichaam niet genezen, als de ziel krank is, zonder ook voor haar te zorgen; terwijl ik u den drank van tijd tot tijd toedien, zult gij mij antwoorden, en morgen zult gij sterk zijn en zonder zonde.”
„Kent gij mij niet?” vroeg Perrol, en hij scheen scherp te luisteren.
„Ja, Heer, gij zijt Perrol, gij beveelt de Zwarte Bende.”
„Welnu,” vervolgde Perrol het hoofd bewegend, „dan zult gij misschien weten, dat ik dikwijls de papen lastig gevallen heb om hun geld, nooit om hun zegen. — Maak den drank terstond gereed!” De onderkellenaar scheen in tweestrijd wat te doen; hij deed een stap achteruit en bleef toen weer staan, en Vidal riep driftig: „Monnik, hebt gij het niet verstaan?”
„Laat mij naar de gemeene ruiters terugkeeren; want die hooren nog naar mij,” zei de onderkellenaar, die een vast besluit scheen te hebben genomen.
„Vervloekte paap!” riep Perrol; „denkt gij, dat ik u niet kan dwingen om mijn wil op te volgen? De dolken van mijn ruiters.....”
„Kunnen mij doen sterven als martelaar; maar niet doen handelen tegen mijn gelofte. Gij wilt dus sterven, gij wilt niet gezond zijn?” viel de onderkellenaar hem koel in de rede.
„Vidal,” zei Perrol, na eenige oogenblikken te hebben gezwegen, „ik ben ziek, en de dweepzieke paap is stijfkoppig; breng hem wat hij noodig heeft, en laat mij met hem alleen.” De knaap verwijderde zich, en Perrol vervolgde: „Gij schijnt tevreden, kellenaar. Misschien komt het door mijn zwakte, maar ik herken uw stem niet; en toch is het nu en dan of ik die meer gehoord heb.”
„Een uwer ruiters heeft mij geslagen en voor dood op de natte heide laten liggen; sinds dien tijd is mijn stem, is mijn gezondheid zoo sterk niet meer,” antwoordde de monnik langzaam.
„Ha, ik herinner het mij wel,” zei Perrol grimlachend, „dat was bij de Hunnenschans, niet waar? In den nacht — mijn gedachten zijn verward. — Weet men nog niets van de vervloekte heks, mijn vader?” vroeg Perrol scherp luisterend.
„Zeer zeker, Heer!” hernam de monnik, die genoeglijk lachte, „zij woont tegenwoordig weer in de Schans; dacht gij, dat zij dood was, Heer?”
„Gij lacht om het voordeel, dat zij aanbrengt; ik, ik zou kunnen lachen uit wraakzucht, indien ik gezond was,” zei Perrol. „O, ik dank u voor het bericht; dezen keer zal zij mij niet ontgaan. *Per moio*, zij zal het vuur voelen, zij zal weten, wien zij bedrogen heeft.”
„Hadt gij iets anders van den satan verwacht, Heer?” vroeg de kellenaar, toen Perrol de oogen sloot; maar het scheen, dat deze zijn vraag niet hoorde; de wraakzucht had hem eerst kracht gegeven om te spreken, doch sloot ook nu zijn mond; hij was geheel bewusteloos.
„Uw meester spreekt te veel,” zei de kellenaar tot Vidal, die nu terugkeerde; „maar ik zal hem rust bezorgen; blijf nog, hij mocht nog iets te zeggen hebben.”

De kellenaar was intusschen naar de tafel getreden, waar hij vuur, en heet water, honing en wijn vond; een zilveren doos, waarin kaneel, nagelen en andere specerijen waren, stond te midden van bekers en schalen, en terwijl hij een drank bereidde, waarin het aftreksel van eenige kruiden kwam, welke hij uit een leeren zak nam, dien hij onder zijn pij te voorschijn haalde, stelde hij Vidal gerust, die het open raam sloot. De knaap zou zich wellicht gelukkig geacht hebben, indien zijn heer niet meer geleefd had; maar nu hij stervende was, wenschte hij hem weer genezen te zien.

Toen de drank gereed was, lichtte Vidal het hoofd van zijn heer op, en de kellenaar bracht den beker aan den mond van Perrol, die misschien dronk zonder het te weten. Eenige oogenblikken daarna opende Perrol de oogen, zag naar den monnik en zijn knaap, en zei: „Dat doet mij goed; ik twijfel niet meer aan uw kunde, vader.” Een zalig gevoel scheen hem te bezielen en hem kracht te geven. De kellenaar zette den beker op tafel neer, en Perrol zei zacht: „Vidal, ga nu, de paap zal mij gezond maken; maar kom, als ik u laat roepen. Die drank is goud waard; mijn gedachten zijn helder; zooeven meende ik Froccard en Van Baerbergh voor mijn bed te zien; de heks scheen hen aan te vuren, om mij te vermoorden; ik hoorde haar stem, maar nu ben ik kalm.”

Vidal boog en verliet het vertrek, terwijl hij zei: „Ik kom, vader, zoodra gij tegen de deur klopt; de Hemel zegene uw pogingen om mijn meester te redden.” Sinds hij begreep, waarom de brave geestelijke met Perrol alleen wenschte te blijven, koesterde hij hoop op herstel, misschien op de bekeering van zijn meester.

Het bende hoofd lag rustig neer; zijn bleek gelaat was ernstig, maar niet vreese-lijk; zijn zwarte haar hing op het kussen; zijn knevel bewoog zich nu en dan bijna onmerkbaar; zijn ademhaling was niet zoo onregelmatig meer, als toen hij gesproken had; zijn linkerhand lag alleen op het dekkleed, en zijn gespierde arm was bijna geheel ontbloot. De kellenaar trad zacht naar het glasraam, dat op den hof uitzag, en opende het; hij zag naar buiten, boog het hoofd voor den ruitser, die daar de wacht hield, en sloot het weer, toen de versche buitenlucht in het vertrek was gedrongen. Snel naderde hij nu weer het rustbed en bleef roerloos daarvoor staan; zijn blik scheen als vastgenageld op het gelaat van den gekwetste, en zijn mouwen raakten elkander. Mogelijk vouwde hij de handen; een dof en eentonig geluid ontsnapte hem; hij scheen te bidden.

Perrol opende eenigen tijd daarna de oogen weer, zag door het vertrek, draaide toen het hoofd om en zei: „Ha, zijt gij daar, ik dacht dat gij mij verlaten hadt!” „Nog niet, mijn zoon,” hernam de monnik; „maar hoe gevoelt gij u?” „Beter, vader,” zei Perrol zacht; „maar als ik sluimer, dan kwellen mij pijnigende gedachten; ik meende *hem* te zien, hij stond nog overeind, en hij is immers dood, niet waar? Mijn hand heeft de juiste plaats gevonden.”

„Van wien spreekt gij, Heer?” vroeg de kellenaar langzaam, en Perrol antwoordde driftiger: „Van wien? Van Jan van Schaffelaar! Gij zijt immers niet bij hem geroepen? Ik wil niet, dat gij hem verpleegt... maar het zou ook te laat zijn, — zeg mij, dat hij dood is; het zal mij goeddoen.”

„Ja, hij is dood, Heer,” zei de monnik, „en gij zult leven, als gij mijn raad

volgt." Hij trad daarop naar de tafel, vulde den beker, naderde het bed weer en terwijl Perrol gretig dronk, en met zijn linkerhand den beker hielp vasthouden, vervolgde hij: „Als gij nog viermaal gedronken hebt, zijt gij behouden; maar tusschen elken dronk zal eenigen tijd moeten verlopen. Antwoord mij op mijn vragen; beken uw zonden: — het zal u verlichten."

Perrol glimlachte; een oogenblik trokken zijn wenkbrauwen zich donker tezaamen, en hij zei: „Waarom zoo spoedig, kellenaar, ik zal u te woord staan, morgen of wanneer gij wilt, — als ik de laatste teug van uw versterkenden drank gedronken heb! Het zou mij nu nog vermoeien."

„Ik zal nog wachten, Heer," antwoordde de monnik, toen Perrol weer ging liggen, en langzamerhand verdween de spottende trek van diens gelaat, en hij sluimerde weer in.

Een oogenblik stond de kellenaar onbeweeglijk en sloeg hem gade. Het was alsof hij door een somber gelach zijn ontevredenheid verried, en hij verliet het vertrek. „Knaap," zei hij tot Vidal, „uw Heer sluimert, indien hij roept, zeg, dat ik terstond terugkeer, maar nader hem niet, indien gij hem niet vermoorden wilt. Ik ga zijn ruiters bezoeken; ook zij moeten verpleegd worden."

Vidal zag den kellenaar na, die zich verwijderde zonder een antwoord af te wachten, en toen deze vertrokken was, opende hij, ondanks de vermaning, de kamer van zijn meester, en naderde hem. Zijn oog en oor overtuigden hem, dat Perrol een weldadigen slaap genoot, en hij haastte zich het rustbed te verlaten, voordat de monnik hem verrastte.

Toen Perrol weer opzag, zat de monnik bij hem, maar deze stond op en liet hem weer drinken. Het bendehoofd zei niets, hoewel hij zuchtte en zich uitstrekte. Hij knikte flauw met het hoofd, toen de kellenaar vroeg, of zijn wonde hem pijn deed lijden. „Geef mij uw hand, Heer," zei de monnik, en zijn stem verried een weinig ontroering; misschien was hij wat snel gegaan en had hij zich vermoeid. „De spanning, welke u beheerscht heeft en de gevolgen van de wonde, hebben u met een koorts bezocht, die ik niet nauwkeurig kan nagaan, om er u van te verlossen."

Perrol richtte de hand op, maar de monnik zei bedaard: „De rechterhand, Heer!"

„Kellenaar," zei Perrol, die zijn oogen wijd opende en de linkerhand liet vallen, „zelden behoefde ik een geneesheer te raadplegen, maar nooit gaf ik er een mijn rechterhand; de linker is immers voldoende?"

„Voor mij niet, mijn zoon," hernam de monnik kortaf.

„Gij weet dan meer of minder dan zij allen," zei Perrol schamper. „Gij zult haar niet zien! Gij weet niet wat gij vraagt. Ha, mijn heelmeester, dien zij in Eemnes vermoord hebben, zou mij voor geen legerwagen met geld om die hand durven vragen! — Hier is mijn linkerhand."

„Ik wil haar zien," zei de kellenaar somber.

„Ha, gij wilt!" riep Perrol. „*Per moio!* kent gij mij niet? Zijt gij zooveel uren in Barneveld geweest, en kent gij de Zwarte Bende en haar hoofdman niet? — Paap, spreek er niet meer over, of....."

„Of....." vroeg de kellenaar, en richtte zich op, toen Perrol het spraakvermogen

verloor; maar hij liet het hoofd weer zakken, en zei bedaard: „Heer, voelt gij niet, dat de koorts u heviger aantast! Waarom hoort gij niet naar mij? Ik ben immers hier om u te genezen. Morgen zult gij machteloos zijn; een kind zou u kunnen neerwerpen, en ik dacht, dat Perrol vol kracht wilde wezen. Wilt gij sterven.....”

Het bende hoofd zweeg en bedacht zich; zijn oog, dat een oogenblik weer fonkelde, bezag den kellenaar van het hoofd tot de voeten; eindelijk zei hij somber: „Ik ben in uw macht, want ik wil gezond zijn; maar gij vergt, gij waagt veel, monnik! *Per moio!* dat verlangen heeft meer bloed gekost, dan gij in uw ellendig lichaam hebt. Het gezicht van die hand kan mij genezen, zegt gij; maar het kan u den geschoren kop kosten, verstaat gij!”

„Ja,” hernam de kellenaar, „maar ik wil al het mogelijke voor u doen; ik waag alles om die hand te zien, want het is noodig. Weet gij niet, dat, al wat een geestelijke ziet of hoort, wel zijn oog en oor binnendringt, maar nooit zijn mond verlaat?”

„Maar wij biechten nog niet!” zei Perrol somber. Nog aarzelde hij eenige oogenblikken, en terwijl hij een vloek mompelde, trok hij langzaam den rechterarm onder het dekkleed weg, en legde er hem op neer. „*Per moio!* zijt gij de satan?” riep hij snel, en trok zijn hand met kracht terug; „Uw vingers branden mij; 't is alsof uw nagels gloeiend zijn.”

„Het is de koorts, de hitte van de koorts, mijn zoon,” zei de kellenaar. Hij scheen zacht te lachen over de woorden van den gekwetste, en met drift had hij met zijn linkerhand de hand opgenomen en met zijn rechter voelde hij de polsader.

„Gij zijt sterk, Paap,” zei Perrol grimmig, want de kellenaar liet de hand niet los, en het bende hoofd deed eindelijk geen moeite meer om haar terug te trekken. Hij wenschte, het kostte wat het wilde, weer genezen te worden, de zwakte had invloed op zijn oppermachtigen wil; hij was ziek, maar mompelde binnensmonds een vervloeking tegen den man, die hem bijstond, en besloot hem zijn dwang duur betaald te zetten; niemand zag zijn toegeven aan den kellenaar, wien morgen reeds het zwijgen kon worden opgelegd.

„Welk een ongesteldheid is dit?” vroeg de monnik, de hand buiten het bed houdend, zoodat de lichtstralen er op vielen, en hij boog het hoofd voorover.

„De nagels zijn mismaakt, het vel is gerimpeld en tezamen getrokken! — De hand is verschrikkelijk leelijk! Zij is rood, Heer.....!” eindigde hij grijnzend.

„Gij lacht? Vervloekte paap!” riep Perrol, die, zijn hoofd oplichtend, de hand terugtrok en nu voor het eerst de oogen van den monnik gewaar werd, die onder de kap fonkelden, en hem vragend aanzagen.

„Neen, Heer! En waarom?” zei de kellenaar vragend, hernam zijn bedaarde houding en vervolgde: „De hand is rood!”

„Dat is zij, *Per moio!*” riep Perrol; maar hij liet klappertandend het hoofd weer zakken, en hij had de kracht niet om te vervolgen of de hand weer onder het dek te brengen.

„Ha, daarom noemt men u Perrol met de Roode Hand!” zei de kellenaar onverschillig, na lang te hebben gezwegen. „Een schoone bijnaam voor een krijgs-

man; rood is immers de kleur van het bloed! Er is iets stouts, iets verschrikkelijks in dien naam." Hij ging naar de tafel, terwijl hij eenige woorden scheen te mompelen en Perrol, die zich bewogen had, alsof men hem in de gewonde zijde had gestooten, zei zacht en somber: „Prevel uw gebeden, paap! Gij doet wijs; het is stout om dien naam te noemen, maar ik heb u nog noodig."

„Dit zal de koorts doen verdwijnen, Heer," zei de monnik, toen hij hem weer den drank liet drinken, „gij zult u niet beklagen, mij uw hand te hebben gegeven; zij is wel rood, maar zij is mij even lief, alsof zij leliewit was."

„En zij is misschien krachtiger," zei Perrol stroef en trok zijn hand terug, terwijl de kellenaar haar nazag, totdat zij onder het dekkleed verdwenen was.

„Mijn zoon," ving de geestelijke aan, en sloeg de armen over elkander, „wij denken nu wel om het lichaam, maar ook uw ziel is krank; denkt gij daar wel aan? Ik ben gereed om u te hooren. Spreek gerust; een waar berouw....."

„Berouw.....!" zei het bende hoofd verachtelijk grimlachend, „maar gij kent Perrol niet; ik vergat dat. Ik sterf immers niet; lig ik op het uiterste, dat een paap mij komt lastig vallen? Nu nog niet; morgen!" riep hij, toen de monnik wilde spreken; maar deze liet zich niet afschrikken.

„Heer," zei deze koel, „verkiest gij, dat ik u verlaat, dat ik uw ruiters ga voorzorgen en naar mijn eenzame woning terugkeer!"

„Zijt gij het leven zat, kellenaar?" vroeg Perrol driftig. „Denkt gij mij te verlaten? Vergeet niet, tegen wien gij spreekt, en dat ik genezen moet worden? Vergeet gij mijn knaap? Tweemaal moet ik nog van uw drank drinken."

„Maar ik alleen kan het mengen," hernam de kellenaar ijskoud. „Als de ziel verloren moet gaan, kan ik het lichaam niet behouden; ik geef u het leven niet weer, om opnieuw de onschuld te vervolgen."

„Paap!" riep Perrol en richtte zich bijna op; maar hij viel weer neer, want de kellenaar vervolgde: „Wil ik den knaap roepen, want de martelkroon verschrikt mij niet; wilt gij sterven, Heer.....?"

Er heerschte een lange stilte. Het bende hoofd lag onbeweeglijk en de monnik stond als een beeld in het vertrek, met de eene hand onder zijn pij. Vrees voor den dood en lust om te leven kampten in het hart van den ruiteraanvoerder tegen vermetelheid en hoogvaardij. Het verwonderde hem, dat de dood hem wachtte, want hij voelde zich niet zoo ziek, maar de geestelijke sprak zoo stellig, de drank was zoo heilzaam, en hij dacht aan den handschoen van Van Nijveld. Het kostte hem echter veel, zich te buigen voor de vordering van den kellenaar, die onverschillig zijn besluit afwachtte; maar niemand zag zijn vernedering, en hij besloot zich te onderwerpen, doch er later wraak over te nemen. Een zucht volgde op een vloek, waarna hij langzaam vroeg: „Weet gij wel, wat het zeggen wil, de biecht van Perrol te hooren?"

„Ja, Heer," antwoordde de monnik en boog.

„Gij liegt! *Per moio!* gij liegt, kellenaar!" riep Perrol. „Ha, weet gij dan, dat ik het aantal dergenen, die mijn hand gevelde heeft, niet tellen kan? Dat het honderdste gedeelte van mijn daden, welke ik mij nog flauw herinner, u de haren te berge zou doen rijzen; dat het een biecht zou zijn, welke duren kon tot aan den nacht en tot het weer dag werd?" en hij lachte woest en zegevie-

rend; hij beroemde zich op zijn euveldden; daarom was hij verwonderd, toen de kellenaar niet ontzet terugtrad, maar somber zei: „Ik weet het.”

„Gij liegt als een schelm!” riep Perrol nijdig. „Gij liegt! Gij hebt misschien eenige rabauwen bijgestaan, voordat de strop hen knelde, de biecht gehoord van krijgslieden uit dit land, die bang zijn voor onschuldig bloed en het hunne soms roekeloos wagen voor een goede daad. Ha, morgen zult gij misschien zoo’n edelman bijstaan, indien ik het wil, indien mijn hand niet te driftig is.” Perrol meende te zien, dat de kellenaar naar de tafel trad, en hij lachte vergenoegd, daar hij dacht, dat deze ontsteld was over zijn taal; doch weldra keerde de kellenaar langzaam terug, leit hem drinken, en zei bedaard: „Dit is de derde teug: nu nog maar één maal, en gij zijt gered!”

Toen de beker weggezet was, schikte de kellenaar het kussen terecht. Perrol lag gemakkelijk; hij voelde bij elken dronk zijn krachten herleven, en de monnik zei bedaard: „Mijn zoon, gij hebt veel gezondigd; maar het berouw kan alles uitwisschen, de bekeering bestaat niet in een lange biecht van euveldden, maar in een waar berouw. Waarom zou ik u aanhooren? Waarom zoudt gij misschien door zoo lang te spreken, het uzelf voor altijd onmogelijk maken, om door een braaf leven uw zonden te doen vergeten? Eén vraag wil ik u doen, een oprecht antwoord zal u gelden voor een geheele biecht; wat wilt gij meer?” „Gij prevelt schietgebeden, of gij lacht,” riep Perrol verwonderd, en hij vervolgde grimlachend: „Gij zijt een vreemde priester, maar niet ongemakkelijk, op mijn eer! Gij valt mij niet lastig met al de heiligen van den kalender. Hebt gij misschien vroeger het leger gevolgd en er geleerd, hoe een krijgsman behandeld wil zijn?”

„Neen, Heer, maar nu ter zake: wilt gij mij antwoorden?” vroeg de kellenaar. „Waarom niet?” hernam Perrol wantrouwend; „want gij schijnt kort van stof, maar uw stem bevreedt mij nog altijd; toen de dappere Tuimelaar u op den geschoren kop sloeg, toen.....”

„Toen was ook uw stem sterker en vaster, maar ik ben ziek geweest, en gij zijt het nog!” zei de kellenaar en vervolgde toen langzaam: „Mijn zoon, ik hoor uw biecht. — Waarom hebt gij een roode hand?”

„*Per moio* en den satan!” riep Perrol; hij scheen te beven, en zijn oog schoot vuur. „Nog eens, verdoemde paap! Ha, gij denkt.....”

„Dat gij sterven wilt, liever dan te antwoorden,” zei kellenaar ijskoud, en hij vervolgde: „Het is mij wel en toch die ééne vraag hadt gij mij slechts te beantwoorden, en gij zoudt leven, en ik zou u vrijspreken, als gij berouw gevoelt.” „Maar hoe zult gij weten, of ik de waarheid spreek?” vroeg Perrol, na zich eenige oogenblikken te hebben bedacht.

„Ja zeker,” hernam de kellenaar; „maar zou Perrol bevreesd zijn, om de waarheid te zeggen, zoo laf zijn om te liegen? Immers neen! De laatste dronk wacht u, Heer, verzuim geen tijd, en morgen zult gij tegen den dappersten kunnen kampen!”

Weer bedacht zich het bendehoofd. Zijn gelaat verried beurtelings nijd en toorn; zijn blik rustte dreigend op den kellenaar, die roerloos voor het rustbed stond. Eindelijk besloot hij te spreken en zei: „Gij zijt een kundig geneesheer,

op mijn eer, maar ook een goed biechtvader: gij weet de juiste plaats te vinden, welke gewond is; ook ik weet juist de plaats te vinden, waar men de wonde moet slaan. Denkt gij, dat ik aan een paap niet durf zeggen, wat ik nog aan geen mensch verhaald heb? — Weet gij, wat gij waagt met mij aan te hooren? Het is jaren, vele jaren geleden: — Walson was reeds bij mij; gij hebt hem niet gekend; hij is nu dood, dáár in Eemnes. Hij was mijn luitenant, — gij knikt met het hoofd? Gij weet het dus? — Welnu, hij had behagen in een vrouw, die ik bij mij had. Zij was schoon geweest in mijn oog; ik had mij vroeger verbeeld, dat ik haar beminde, — later zag ik het beter in; zij was mijn liefde niet waard, zij was een landloopster! Maar Ganita — zoo heette zij — was nog jong, en Walson had het oog op haar; hij wist dat ik haar verachtte. — Bemint gij de vrouwen? Ha, gij herinnert u de een of andere biechteling. Arme boeren.....! De eerwaarde kellenaar siddert onder de pij, maar wordt niet verliefd op Ganita, mijn vader! Het is ook te laat, en zij was een vervloekte heidin! Maar zij bracht mij een bruidschat mee, ha, ha, zonder het te weten, en zij weende — ja, ik geloof, dat zij weende — toen ik het haar later zei. Mijn ruiters noemden haar de Moeder van de Zwarte Bende, maar zij was mijn duivel, want zij had mij lief, en zij was mij te veel. Ik vertrapte haar en sloeg haar, maar zij keerde terug, als de hond naar zijn meester. Was zij maar weggegaan — doch zij bleef en verzorgde mij; zij was gek op mij..... Ik zette haar eens op het spel tegen Walson, en hij won; nooit wierp ik met meer vreugde zoo weinig oogen; maar zij wilde hem niet volgen en verstond geen rede; later gaf hij mij nog een paard op den koop toe; hij was verliefd, eerwaarde Heer.....! De ruil heeft mijn leven en menigeen den dood verbitterd. — Maar gij wordt ongeduldig, ha, ha! — *Per moio!* mijn bende was gelegerd in een vervallen abdij — Valbéni, dien naam vergeet ik nooit — ik dronk met mijn luitenant, ik was toen nog een vereerder van Bacchus, kellenaar, en hij eischte Ganita, die hij gewonnen had, en sprak van zijn paard; maar hij wist, dat ik haar verachtte, anders..... *Per moio!* Walson zou niets gevraagd hebben, dat mij iets waard was; hij kende Perrol. — Ik zelf wilde hem genoeg doen... Ha, dat was een paard om een heidin, hier een paard tegen een onnoozele deern. Walson Ganita en Van Middachten zijn dood, ha, ha! Twijfelt gij er aan, eerwaarde Heer? — maar Maria leeft nog; doch hoe lang — weet gij het.....?”

Perrol zweeg; nu en dan alleen had de kellenaar zijn bevreemding laten merken; het bendehoofd sprak nu eens luid, dan zacht; drift en spotternij beheerschten hem beurtelings; maar nu hij eens begonnen was, scheen hij geen weerzin te gevoelen, om die lang vervlogen oogenblikken te gedenken.

„Gij schijnt niet verbaasd,” zei hij, na gerust te hebben. „Ik geloof, dat gij mijn geheele biecht zoudt kunnen hooren, zonder mij te verlaten; ha, ha! Ik en Walson zaten in een onderaardsche kapel, de stichter van Valbéni lag er mischien begraven, — een arduinsteenen grafgesteente — een ridder en een vrouw lagen er op, zonder handen en voeten; ik meen, dat de vrome heer zijn neus, de edele vrouw haar hoofd verloren had; ha, ha! De oorlog was over Valbéni heengegaan. Ik haalde Ganita..... maar de vervloekte heidin verstond geen

rede..... en toen zij zag, dat het ons ernst was, wilde zij zich om het leven brengen; — zoo zijn de vrouwen, kellenaar! — Zij dacht er zoo af te komen, en Walson bereed in gedachten weer zijn paard; maar Perrol dacht anders; ik leverde haar immers, en hij had niets te vorderen; doch zij moest weten, dat zij mij niet gehoorzaamd had..... Ik was driftig in dien tijd, en ik had veel gedronken..... Toen lag zij gebonden — tusschen den edelen ridder en de edele vrouw lag de heidin; de beelden waren ijskoud en vochtig; — zij was warm; maar zij moest nog warmer worden. Ha, ha..... zelfs mijn edele Brit werd als bezeten, want zij verwierp nóg zijn liefde en al wat hij haar voorsloeg, zij beleedigde hem, zij verweet hem zijn leelijkheid; ha, ha, en hij trok den dolk en toch, zij had gelijk, — is het niet zoo? Wij zijn van één gevoelen, gij hebt hem gekend; waar, zou ik vragen, maar.....”

„Dat zou te lang zijn,” zei de kellenaar somber.

„Juist, eerwaarde,” hernam Perrol grimlachend, „en ik vervolg. Ik hield den arm van mijn luitenant vast. — Gij zijt verwonderd.....? Hij was gek en dronken, en hij wilde zich armzalig wreken. Had ik hem maar laten begaan, *Per moio!* dan..... Ik herinnerde mij, dat zij zich steeds bewogen had getoond, als mijn ruiters de schildpad lieten spreken, dat is, op een zeer eigenaardige wijze een paap of edelman, een burger of boer noodzaakten om de waarheid te zeggen; ik wilde weten of zij mij inderdaad liefhad! Ha, en nu was Walson verheugd, dat ik zijn dolk had teruggehouden..... Een vreemd schouwspel! — Gij hadt in de kapel moeten zijn, die laag en somber was; het rugstuk van een harnas lag op Ganita, en op het ijzer brandde het hout..... Gij ijst, eerwaarde Heer, gij wilde immers weten van de Roode Hand; — wat prevelt gij? Ik ben mijnheer satan niet.....! De vlam verlichtte het gewelf; een roode gloed viel op het zwarte gelaat van het beeld der vrouw; neen, van den ridder, — het zag strak en onbeweeglijk naar boven en het lag stil; maar Ganita bewoog; zij wilde de beelden ter zijde schuiven, maar dat kon niet..... hadt gij haar gelaat gezien, die oogen! — Ik geloof, dat Walson niet meer lachte..... Vreeselijk, niet waar! Maar waarom verzette zij zich? Ha, soms is het, alsof ik haar nog hoor gillen. — De deur was dicht, maar het klonk door het gewelf en getralied luchtgat naar buiten..... Walson gevoelde medelijden, toen de schildpad sprak, en trok den dolk; maar hij durfde niet toestooten, en liep weg. — De deur was open geweest, en haar geschreeuw verveelde mij, want het was niet uit medelijden..... *Per moio!* dat het mij juist toen treffen moest! Zij lag tusschen de beelden in; het vuur dat haar verschroeide, beveiligde haar voor mijn wapen: — zelden stiet ik mis in mijn leven; ha, dat het mij toen gebeuren moest, dat is te zeggen, ik sneed met mijn dolk een der touwen af, hoewel ik haar raakte..... Ha, als ik er aan denk, waarom liet ik haar niet braden, al was het tien dagen..... een eeuwigheid geweest! — De vervloekte heidin greep mijn hand; het was alsof haar rollend oog mij verbijsterde; haar sterkte was die van een gevliesden duivel; zij trok mijn hand met onweerstaanbaar geweld naar het vuur, dat op haar borst brandde; zij zelf scheen het vuur niet te voelen; zij roerde mijn hand door het vuur, en lachte schaterend..... Eindelijk gaven de wanhoop en de smart mij krachten, of de hare verminderden; ik trok mijn hand terug, maar

mijn dolkmes bleef achter in de vlam..... ha, dat was de Roode Hand.....!" „Stil!" riep de kellenaar, die het hoofd snel omgewend had, en Perrol vroeg onverschillig: „Wat wilt gij?" Hij zag somber over zijn dekkleed naar het voeteinde en scheen in gedachten verdiept; hij verbeeldde zich in de grafkapel te zijn; doch toen de monnik ten antwoord gaf: „Uw knaap is daar," hief Perrol het hoofd op en vroeg barsch: „Vidal, gij hier?"

„Messire," zei de knaap bevreesd, — hij stond met de deur in de hand en wist niet of hij blijven of gaan moest — ik hoorde uw stem..... en ik trad binnen."

„Gij zijt dus ook nieuwsgierig!" riep Perrol nijdig. „Ga voor ditmaal nog, maar zoo u de lust weer bekruipt om te komen, zonder dat ik u roep, dan zal ik u vinden; gij kent mij — ga.....!" schreeuwde hij driftig, en de trouwe knaap verwijderde zich; het bende hoofd telde zijn bezorgdheid niet.

„Hij zal niet meer terugkomen," zei Perrol grimlachend, toen zij weer alleen waren. „Gij weet nu, eerwaarde vader, waarom mijn hand rood is; maar ik wil u nog meer zeggen; gij zoudt denken, dat Perrol de vuurproef had doorstaan zonder wraak te nemen; luister! Ik trok mijn hand terug, maar het is waar, dat heb ik u reeds gezegd. Welnu, Walson was genaderd op den schreeuw, dien ik gegeven had, en stond verbaasd; maar ik niet, *Per moio!* ik moest mij op de heidin wreken — de heidenen branden eeuwig, niet waar, monnik? — Zij scheen het vuur lief te hebben; ha, ik wilde het wel..... Walson hielp mij, en ik voelde geen pijn meer aan mijn hand, ik dacht alleen aan haar. Ha, gij hadt dat hooi en stroo, dat hout moeten zien, dat wij op en om haar wierpen, en in den brand staken; nooit hebt gij zulk gillen gehoord. Zij was razend geworden; maar toen wij de steenen deur dicht wierpen, die de verwoesters van de abdij wel hadden kunnen openen, doch niet vernielen, hoorden wij haar niet meer..... Ik was verlost van Ganita, en zij viel mij niet meer lastig, ha, ha! Zij brandde; — maar mijn hand was rood....."

„Gij schijnt verslagen, kellenaar, maar gij wilde immers, dat ik sprak; laat den kop niet hangen om een heidin, die men verbrandt. Is het geen goed werk, zeg.....? Hebt gij nooit een ketter of moor ten vure verdoemd, zeg.....? Of verliet gij nooit dit land, waar de menschen geen driften hebben? En uw tongval zou mij het toch doen denken..... hè! Liet gij zelf nooit een tooverkol verbranden, eerwaarde Heer? Maar hoe kan ik zoo vragen: de heksen verschaffen geld aan uw klooster, gij drijft den boozen geest niet uit; Perrol zal het voor u doen, morgen, overmorgen of wat later; ik zal het doen, ha, ha!"

„Ik wil het wel, Heer!" zei de kellenaar somber; „maar het vuur brandt; draag zorg voor de Roode Hand! Zij heeft niet veel vuur meer noodig."

„Paap!" riep Perrol driftig; maar hij vervolgde grimlachend: „Ik heb een monnik onder mijn bende: maar hij heeft de pij weggeworpen; hij zal met haar spreken, en verbrandt hij mee, dan zal satan lachen, en ik ook..... Gij ziet, ik laat mij niet nooden om te spreken, nu ik eens begonnen ben. Gij lacht ook, vader, gij zijt vroolijker dan ik dacht. Ha, ha, dacht gij wellicht, dat ik niet durfde spreken? Perrol bang voor een monnik.....! Wilt gij weten, wie mij den bijnaam gaf? Het was een vrouw..... O, een edele vrouw; zij was schoon, en beviel mij, zij toonde zich mij genegen, maar toen zij mijn hand gezien had,

versmaadde zij mij; zij voelde geen liefde voor Perrol met de Roode Hand. *Per moio!* dat waren haar woorden..... Zij herhaalde de woorden aan haar heer, den man, dien zij zou hebben bedrogen, als mijn hand wit geweest was, zij verhief haar deugd, die niet bestond, ten koste van mij.....! Haar dwaze echtgenoot was trotsch op zijn vrouw; hij wilde zich wreken. Terwijl de wijn met volle schalen gedronken werd, toen alles wat voornaam en edel was, aanzat, greep hij het oogenblik aan, dat het snarenspeel en de zang zwegen, noemde den vervloekten bijnaam, en wenschte mij er met de schaal in de hand geluk mee; ha, ha, als ik daar aan denk..... Hij was de eerste, wien die naam het leven kostte; de laatste, het was ook bij een maaltijd, was Van Baerbergh. Maar gij leeft nog en hebt haar gezien; zijt gij nu voldaan, eerwaarde Heer,” vroeg Perrol en zweeg, terwijl zijn duistere blik op den monnik gericht bleef. „Ja, Heer,” antwoordde deze bedaard, „gij hebt niets verzwegen, het is ook goed; maar hebt gij nooit meer iets van die Ganita vernomen, die u zoo trouw beminde?”

„Gij wilt nog meer weten?” riep Perrol driftig, waarna hij onverschillig zei: „Gij zijt lastig..... Neen, niets meer; Walson bezocht langen tijd daarna nog eens de bouwvallen van Valbéní, of liever Valmaudit; ha, ha, maar de deur scheen nog niet geopend te zijn. Het harnas, door het vuur en de roest verteerd, lag nog op de beelden; doch het vuur had het wijf geheel verteerd, of de tijd had de beenderen in stof doen verkeeren..... *Per moio!* nu niets meer!” riep hij, toen de kellenaar het hoofd oplichtte en scheen te willen spreken.

Deze zweeg, trad naar de tafel, vulde den beker en liet Perrol weer drinken. „Het spreken zou vermoeien,” zei hij, „dit is de laatste keer, dat gij behoeft te drinken.”

„Vermoeien! Neen,” zei Perrol; „ik ben nu weer sterk. Maar waarom denkt gij mij niet meer van den drank te geven; zou het niet goed zijn?” De kellenaar schudde het hoofd, en Perrol vervolgde, nadat hij gedronken had: „Zoo, nu, gij moet het weten, mijn krachten keeren ook reeds weer terug.”

„Het verheugt mij,” zei de monnik; „maar zeg mij nu ook, mijn zoon, of gij berouw gevoelt over uw zonde?”

„Berouw? Ja, ik heb berouw!” riep het bendehoofd, en toen de monnik den geledigden beker op het dekkleed liet vallen, vervolgde hij spottend: „Gij zijt onsteld, verwondert het u? *Per moio!* ik lieg niet; ik heb berouw, dat ik dat wijf, dat mijn hand geteekend heeft, niet vroeger heb doen martelen, totdat zij het leven uitblies.”

„Ha!” riep de monnik en lachend zei Perrol: „Zijt gij tevreden, of versta ik u niet? Ha, ha, hebt gij een ander berouw van mij verwacht.....?”

„Mijn zoon,” antwoordde de kellenaar ijskoud: „ik heb uw biecht gehoord; ik voel, dat elke daad van u een geheel leven boetedoening noodig zou hebben, om uitgewischt te kunnen worden; maar ik wil niet streng zijn; toon berouw, en ik spreek u vrij.....”

Perrol bedwong zijn lach en zei ernstig: „Hebt gij mij niet gezegd, dat ik geen drank meer behoef, dat ik morgen gezond zou zijn, dat mijn wonde mij niet verhinderen zou om.....”

„Dat heb ik gezegd,” zei de kellenaar schielijk.

„Maar kan ik u vertrouwen, spreekt gij de waarheid?” vroeg Perrol.

„Zoo waar ik leef, bij alles wat een geestelijke vereert, zweer ik u, dat het waarheid is, dat het zoo zijn zal,” zei de monnik plechtig; en toen Perrol tevreden scheen, en zijn hoofd gerust neerlegde, vervolgde hij koel: „De vlammen, die de heidin omringen, het vuur dat uw hand verschroeide, zal gelijk zijn aan een zoelen zomerwind, in vergelijking met het eeuwige vuur; haar gekerm zal een zachte welluidende muziek zijn bij het geklapper van uw tanden, als gij u niet bekeert.”

„Gij spreekt dichterlijk, en uw stem is koud; zij is als de lava, die over de eeuwigdurende sneeuw loopt,” zei Perrol glimlachend; „maar ik ben nu sterk, zal morgen gezond zijn en heb geen priester noodig.”

„Eén woord slechts, mijn zoon!” riep de kellenaar, „en ik spreek u vrij. O, bedenk eens, wat gij gevoelen zoudt, als gij mij liet gaan en de dood u verrastte; als Ganita u wachtte dáár, waar alles brandt, of u hier kwam opzoeken.”

„Hebt gij mij dan bedrogen?” vroeg Perrol; „maar gij schudt met het hoofd; neen, ik voel, dat uw drank mij mijn krachten hergeeft; — ik was ook niet stervend, doch alleen zwak. Ga, eerwaarde Heer, en kom morgen uw belooning halen,” zei hij spottend, „ik zal u den biechtpenning en den drank tegelijk betalen; ik verwerp uw vergeving, en lach er mee. Perrol heeft den paap bedrogen, en de tijd is nog ver af, dat hij zich bekeeren zal;” en toen hij zag, dat de kellenaar staan bleef, riep hij driftig: „Uit mijn oog, domme priester, ik wil u niet meer zien! Zoo gij blijven wilt, *Per moio!* laat mijn gordijn vallen; ik wil rust hebben.”

„Gij zult aan mij denken, heer,” zei de kellenaar somber, nam den beker weg en liet een gordijn vallen. Perrol werd getroffen door den toon van zijn stem; maar toen het tweede gordijn ook gevallen was, hoorde men het bendehoofd hoonend lachen, terwijl de monnik naar de tafel trad, waarop de geneesmiddelen stonden. Hij roerde, in gedachten verzonken, een kooksel om, dat in een zilveren schaal op het vuur stond, blies de houtskool aan en bleef roerloos staan. Perrol verlangde naar rust en sluimerde in: de Roode Hand, de kellenaar, Van Nijveld en Maria hielden hem niet wakker; een verkwikkende slaap sloot zijn oogen.

Het duurde geruimen tijd, voordat hij weer wakker werd. Hij wist niet, hoe lang hij geslapen had; ook niet of enig gerucht of de droogte van zijn mond hem had doen ontwaken; hij luisterde, maar alles was doodstil in het vertrek; alleen verbeeldde hij zich flauw een verwijderd gerucht te hooren; het waren de paarden, die in den stal met hun hoefijzers op den grond sloegen.

„Kellenaar, zijt gij daar nog?” vroeg hij, doch hij kreeg geen antwoord. Hij wendde het hoofd om, maar het laken der gordijnen liet hem niet toe te zien, of er iemand tegen het licht stond. Hij wilde nu Vidal roepen; maar hij verbeeldde zich, dat men op de tafel iets verzette, en vroeg nogmaals, maar ongeduldig: „Zijt gij daar, paap? Ik heb dorst, laat mij nog eens van dien drank drinken!” Maar de kellenaar antwoordde hem niet; toch hoorde hij, dat men het rustbed naderde, en hij bedroog zich niet: tusschen de opening der gordijnen

door, stak men hem den beker toe. Hij richtte zich gedeeltelijk op, vatte hem aan, en dronk gretig; maar toen hij den beker even van den mond nam, trok hij zijn lippen samen; de kracht van het kaneel werd overwonnen door een bitteren smaak, die aan den drank was. „*Per moio!* wat geeft gij mij, ellendeling!” riep hij driftig, en wierp den beker weg, want zijn keel brandde; doch niemand opende de gordijnen of antwoordde; maar hij hoorde lachen.

„Ha, gij lacht, paap!” riep hij, zich oprichtend. Hij haalde de Roode Hand onder het dek vandaan, dat door den drank, die in den beker gebleven was, bevochtigd was, en scheurde de gordijnen open; maar hij viel weer neer, terwijl hij met schrik uitriep: „Gij hier? — Heks, wat wilt gij?”

„Ik wil u waarzeggen, Heer,” zei zij grijnzend, zag hem aan, en trok het gordijn ter zijde. De kap bedekte haar gelaat slechts ten halve, en de zwarte haren, welke met grijze doormengd waren, hingen op haar borst.

„Wijf,” zei Perrol, die zijn oogen had dichtgeknepen, maar ze nu weer opende:

„Ha, die stem? — Hebt gij mij dien beker toegereikt?”

„Ja, Heer,” was het antwoord.

„Ha, gij hebt bediend,” vervolgde Perrol driftig! „Kellenaar, waarom staat gij het toe? Nader, luie paap, of ik zal u laten straffen.” Doch toen niemand hem antwoordde en de heks lachte, vroeg hij ongerust: „Wijf, waar is de monnik?”

„Gij hadt mijn hulp noodig, Heer! Ik wist het wel,” antwoordde zij spottend.

„Ik zag uit den hof in deze kamer, en toen de monnik ze door de deur verlaten had, kwam ik door het venster binnen, en kookte dezen drank.....”

„Gij!” riep Perrol huiverend.

„Ja, ik, Heer,” vervolgde zij koel. „De heks van de Hunnenschans gaf hem in — Perrol dronk hem. — Ha, ha!”

Het bende hoofd sidderde. Nu eerst voelde hij, dat de drank in zijn maag brandde, en het spreken hem moeilijk viel! Het wijf verontrustte hem, en hij verzamelde al zijn krachten om zijn knaap te roepen. „Vidal!” wilde hij roepen; maar reeds bij de eerste lettergreep schoot de heks op hem toe, en zei grimmig: „Zoo haastig niet, Heer,” en vatte hem bij de keel.

„Los!” brulde Perrol, en haalde ook de Roode Hand te voorschijn; hij vatte haar bij het haar, toen hij vruchteloos de hand trachtte los te rukken, die hem bijna worgde. „Werkt de drank nog niet?” zei zij wild lachend. „Kunt gij nog roepen? Hij moest u rust bezorgen, totdat hij u opwekt.”

Het bende hoofd liet machteloos de handen vallen, die langs de loshangende haren afgleden, de heks scheen geen gevoel te hebben; zij trok ook haar hand terug, en haalde weer adem; maar hij kon niet spreken, en zijn blik rustte met bloeddorstigen haat op het wijf, dat spottend lachte en hem aanzag. Hij zag in dat hij aan de heks was overgeleverd, dat zij sterker was dan hij, dat alleen bedaard overleg hem van het zinnelooze wijf verlossen kon; want zijn stem had geen kracht meer om den knaap te roepen. „Vidal, waar zijt gij?” dacht hij. O, kom toch, uw meester heeft uw bijstand noodig.” Hij vervloekte den kellenaar, die hem verlaten had, dien hij zelf had weggezonden! Alles zou hij nu hebben willen geven om hem bij zich te zien.

„Heeft de minnedrank u goed gediend?” vroeg de heks spottend. „Heeft zij

gedronken? Zijt gij gelukkig geweest met Maria? — De schoone Maria! Moer ik ook nog kruiden koken voor den heer, dien gij bedoeldet, of is het misschien al te laat voor hem.....? Ha, gij moogt wel spreken, maar zacht. Gij zijt lang weggebleven, Heer, daarom ben ik gekomen; een minnedrank moest Perrol aan de heks verbinden; gij hebt hem nu gedronken. Gij huivert, ha, ha! Dien nacht in de Hunnenschans waart gij zoo ongeduldig, zoo trotsch — gij begint aan mij te gewennen.....!”

Perrol overwon den afkeer, dien hij voelde; hij overwon zijn angst en deed zich geweld aan om te spreken, hoewel zijn keel als dichtgeknepen werd: zijn ingewandden brandden, en hij zei zacht: „Ik dacht, dat gij kwaamt om mijn lot te voorspellen; ik wil het gaarne, wijze vrouw, haast u, en mijn knaap zal u veel goud geven.”

„Veel goud?” zei zij woest lachend. „Ik wil het ook wel, Heer! Geef mij de hand, de Roode Hand! Nu, trek haar niet terug! In de Hunnenschans wildet gij haar niet geven, maar toen was het nacht, nu schijnt de zon, ha, ha!” Zij nam zijn hand op, en zag er in; zij volgde met haar dorre vingers de naden in het vel, de roode en zwarte vlekken, die er in waren, en zei koel: „Gij zult leven, Heer!”

„Leven.....?” riep Perrol, en zijn gelaat verried, dat haar voorspelling hem verheugde. Toen vervolgde zij somber: „Ja, leven, totdat de nacht valt; maar ook niet langer.”

„Wijf, vervloekte heks, gij liegt,” brulde hij. „Roep mijn knaap, en ik laat u het leven; doet gij het niet, dan moge de satan u bijstaan, want uw lot zal verschrikkelijk zijn.” Maar de heks lachte verachtelijk, sprong en draaide voor zijn bed heen en weer, hoewel hij bijna het geluid van haar sprongen niet hooren kon. „Wilt gij, Heer, dat ik verhalen zal wat er gebeurd is? Want gij gelooft mij niet.....? Gij zegt niets? Luister! Die hand,” zei zij, en zij sloeg op zijn rechterhand, „dat is de Roode Hand; maar zij was nog niet rood, toen gij de muren van Valbéní binnentradt! — Ha, gelooft gij mij nu?”

Perrol zag verwilderd op; smart en vertwijfeling pijnigden hem; maar hij zei ongeloofig: „Gij liegt! Wat gij daar zegt, hebt gij gehoord, afgeluisterd, toen ik met den monnik sprak. — Kellenaar, vader, waar zijt gij?” en hij zag door de kamer, maar trachtte vruchteloos zich te verroeren.

„Zal ik het u zeggen?” riep de heks. „Maar gij zoudt mij niet gelooven, doch ik zal u iets anders zeggen, om u te overtuigen van mijn kunst. Zeg, waar is Ganita? Waar is zij?”

Perrol antwoordde niet, maar toen zij hem bij de hand trok, en die schudde, zei hij zacht: „Dood, in de hel, daar wacht zij u..... zij is verbrand.....” en hij grimlachte.

„Gij liegt!” riep de heks grijnzend. „Perrol met de Roode Hand liegt! Toen die steenen deur gesloten werd, nam zij uw dolk op en sneed haar banden los. Zij, die het klooster hadden vernield, hadden de dooden niet met rust gelaten; het achterste gedeelte van het grafgesteente was verbrijzeld; en zij kroop in den grafkelder, waar zij veilig was voor het vuur. Den volgenden nacht verliet zij Valbéní!”

„Gij liegt, heks,” zei hij en bedacht zich. Gij wilt mij verontrusten, mij martelen. Neen! Perrol heeft zich wel gewroken; uw leugen is goed gevonden, maar ik doorzie haar. Ganita kan — zij mag niet leven!”

„Ha, ha!” lachte het wijf, en daarna zei zij grimmig: „Geloofst gij nog niet aan mijn macht, dappere Heer? Wilt gij bewijzen hebben? Vraag..... maar gij zijt te ellendig om te vragen. Zie, Heer, hebt gij kennis aan dit wapen?” riep zij, en haalde een langen dolk onder haar rok te voorschijn, dien zij voor zijn gelaat hield. „Zou die niet passen in de hand, welke hem losliet, toen zij rood begon te worden? Ha, ha! Het vuur heeft het staal blauw gemaakt; maar bezie den knop. Dat zwaard! — Die letters — *Je le tiens haut*, Heer! Is dat uw spreuk niet.....?”

„Wie zijt gij.....? Zijt gij satan.....?” riep Perrol terugdeinzend; want hij herkende den dolk; zijn blik was wild, zijn tanden klapperden; al dichter en dichter bij kwam het wapen, en hij zei zacht: „Laat mij dien dolk zien!”

„Ha, gij zijt sterk!” riep de heks; „maar ik ben nog sterker. Los! Wilt gij de Roode Hand beschadigen, ha, ha!” Vruchteloos trachtte het bendehoofd het wapen aan haar handen te ontwringen; hij liet den arm vallen, en riep: „Vidal, waar zijt gij? Nader of ik laat u straffen.” Maar zijn stem was nauwelijks hoorbaar, en de heks lachte.

Een geruime poos duurde het, toen zij het wapen weer verborgen had, eer hij den moed had om haar aan te spreken; hij wist geen raad om zich van het razende wijf te ontslaan, dat zoo sterk was als een leeuw. De dolk, hoe kwam zij er aan? Vergeefs trachtte hij het te raden... hij sidderde en moest gelooven, dat zij meer was dan een mensch; hij vroeg langzaam en teneergeslagen: „Wat wilt gij dan.....?”

„U kussen, voordat gij sterft!” — zei zij somber. „Nu, wend het gelaat niet af, gij hebt immers den drank gedronken, die u aan mij verbindt! Zijt gij bevreesd, Heer? Is de machtige Perrol bevreesd? Heeft hij geen bende meer? Heeft hij geen knapen, die hem dienen? Laat den marsch blazen ter eere van uw bruid! De heks is niet jong en schoon, maar zij is machtiger dan Perrol met de Roode Hand. — Ik zal u den laatsten kus geven..... is mijn bruidskleed niet fraai? — Mijn Perrol!” riep zij woest lachend. Toen viel zij plotseling op hem, zoodat zijn wonde hem deed steunen; zij lag op zijn armen en kustte hem.....

Hij brulde, traptte en trok zijn armen onder haar vandaan; tevergeefs echter greep hij haar bij haar kap, die van haar hoofd gleed; tevergeefs greep hij haar bij de haren; hij kon dat hoofd niet verwijderen, dat het zijne bijna aanraakte. Hij zag die dorre handen, die armen, die even leelijk waren als zijn hand; het waren dezelfde rimpels en vlekken. Hij hield die lange, verwarde, maar weelderige haren vast, waardoor enkele grijze haren liepen; hij bezag dien mond, den krommen neus, den vorm van het afzichtelijke gelaat, de wenkbrauwen en de groote zwarte oogen, die woest en vurig schitterden; zijn verwilderde blik zag dit alles, en toen door het opengevallen kleed, op de borst! 't Was niet anders dan één enkel verschrikkelijk litteken! Zijn lippen bewogen zich krampachtig, en toen zij vroeg: „Welnu, mijn Perrol, wat zegt gij van uw bruid.....?”

riep hij verschrikt: „Ganita.....!” zijn oogen sloten zich, zijn handen vielen machteloos neer. Zij lachte duivels.

De vrouw, wier liefde, wier genegenheid den booswicht tot een last was geworden, toen zijn driften voldaan waren; de vrouw, die hij als een dood stuk geld verspeeld, en zijn waardigen luitenant toegeworpen, die hij vertrapt, beschimpt, gemarteld en vermoord had, stond voor hem; — zij was aan den dood ontsnapt. Als een wrekende engel stond zij daar, op hetzelfde oogenblik, dat hij meende den dood te ontsnappen. Zij bezag met somberen ernst zijn gelaat, en haar woest gelach zweeg; dáár lag de man, dien zij bemind had; hij was in haar macht; wat hielpen hem al zijn ruiters en wapenen? Wat was er over van dien geweldenaar, die vertrouwde op zijn geluksster, die bij Westbroek gedaald was, en in Barneveld moest ondergaan?

„Hij is nog schoon.....!” zei zij zacht; haar driften schenen bedaard, en zij boog zich voorover; maar zij viel nu niet op hem neer, als een tijger op het lam: zacht raakten haar lippen zijn voorhoofd. Hij opende de oogen en deinsde terug; de kus hergaf hem zijn bewustzijn; doch zij bemerkte, naar het scheen, zijn schrik en afschuw niet, en zei treurig: „Herinnert gij u, Perrol, dat ik u zoo gewekt heb na den eersten nacht, dien ik in uw legerplaats doorbracht?” Hij zweeg, maar hield zijn oog op haar gericht. O, hij had zich niet bedrogen; zij was het, en hij trachtte te ontdekken, wat er in haar omging.

Het was een laatste herinnering, die in haar opwelde, een laatste gedachtenis van liefde; maar toen hij moed vatte en wilde spreken en zei: „Ik herinner het mij, Ganita.....,” verdween de zwaarmoedige trek op haar gelaat en zij vervolgde ernstig: „Waarom verstiet gij mij dan? Want ik beminde u. Gij hebt hen laten vermoorden, die mij verpleegden; maar heb ik het u verweten? Neen immers. Al waren het mijn ouders geweest, Perrol, ik had u zelfs vergeven, want ik beminde u. Ganita kende toen niets anders dan de liefde, de wraak kende zijn niet. Maar nu.....,” riep zij woest, en zweeg, terwijl zij de dorre hand boven hem uitstrekke.

Hij sidderde en kon niet spreken. Toen vervolgde zij: „Diende ik u niet, zelfs toen uw liefde vervlogen was? Diende ik niet als een slavin die vrouwen, welke gij in mijn bijzijn liefkoosdet, die mij mishandelden, die mij vergruisden, en die u niet beminden, zooals ik? Klaagde ik? Morde ik? Neen immers. Waarom hebt gij mij vermoord? Ik was immers tevreden uw slavin te zijn; ik verlangde niets anders dan u te mogen zien, dan u te mogen liefhebben; uw liefkoozingen waren voor haar, de vernederingen voor mij; maar ik klaagde niet, Perrol! Waarom hebt gij mij vermoord? Waarom hebt gij mij aan Walson overgeleverd, aan dat monster? Waarom waart gij zelfs wreeder dan hij.....?” De droevige toon van haar stem roerde hem niet; zijn geweten sprak niet; het berouw sloop niet in zijn hart binnen, maar wel de hoop, zich uit haar handen te redden, wel de wraakzucht; zijn vrees begon te verminderen, zij was geen heks meer, slechts een vrouw, waarover hij steeds geheerscht had — en hij besloot te veinzen.

„Ganita,” zei hij zacht, „het verheugt mij dat gij leeft; gij zult den man niet laten sterven, dien gij zoozeer bemind hebt, dien gij nog bemint, die alles weer

goed kan maken door berouw en liefde. Welke drank was dat? O, bereid er een, die mij van de folteringen verlost! Ganita, red mij, ben ik niet die Perrol, dien gij zoo liefhadt.....?"

Maar zijn woorden schenen geen anderen invloed op haar uit te oefenen, dan de woestheid weer te doen zegevieren op het zachte en droevige gevoel, dat haar beheerscht had, en zij riep: „Perrol moet mij smeeken! Ha, dat schenkt mij vreugde. Ganita, die hij vermoordde, de heks, die hij den dood zwoer, moet hij bidden om te leven, en — voor niet!” riep zij wild lachend, toen werd haar stem koud en ernstig, en zij vervolgde: „Ik moet nog meer zeggen, voordat ik ga, voordat ik u laat sterven als een hond. Toen ik het klooster verliet, waar ik de laatste blijken van uw liefde ontvangen had, was ik niet schoon meer, en mijn verstand was bezwiken voor de vuurproef; toen ik in den vochtigen grafkelder in het leven terugkeerde, was ik razend: ik had Perrol en mijn liefde vergeten. O, anders hadt gij mij al eerder gezien. Zwervende heidenen namen mij bij den weg op, en hielden mij in 't leven; maar de sporen van het vuur bleven, gij kunt het zien..... Onder hen nam ik de gewoonte van mijn jeugd weer aan, en zwierf met hen rond; flauw herinner ik het mij; somtijds verliet ik de eene bende, om naar de andere over te gaan, of ik zwierf alleen. Eindelijk bracht mij het toeval aan de Hunnenschans; ik herinnerde mij, dat mijn moeder mij van zulke aardhoopen verhaald had, die in de landen lagen, waar de zon opgaat en ik bleef er; het was alsof ik de graven, de woning van het volk, waarvan ik afstamde teruggevonden had. Men noemde mij de heks van de Hunnenschans; ik was gek en razend; ieder vreesde mij. Maar gij — gij hebt mij het verstand teruggegeven; toen ik uw stem hoorde, keerde alles in mijn gedachten terug, wat vóór mijn ongeluk was voorgevallen; ik herkende u, en die herkenning bezielde mij met wraakzucht. Mijn drank heeft u slecht gediend, en dat moest uw eerste straf zijn... naderhand zwierf ik in uw buurt rond. Ik was het, die den ruiter berichtte, waar hij Maria in Utrecht vinden zou; doch ik zocht u tevergeefs in Eemnes. De losbarstingen van de bussen wekten mij gisteren in de Hunnenschans; het geluid rolde over de heide en over het meer, en ik ben gekomen om mij te wreken: gij hebt vergif gedronken, — gij moet sterven.....!” riep zij, en stiet hem met den vinger op de borst.

Het bendehoofd had haar aangehoord, terwijl zijn strakke blik op haar gericht bleef. Hij ving haar woorden met stomme verbazing op; van tijd tot tijd steunde hij zacht, bewoog zich en drukte de handen op de borst, waarin het vergif werkte; haar laatste uitroep deed hem huiveren en kermen en hij zei smeekend: „Wilt gij dan niet, dat Perrol u weer bemint? O, Ganita, bereid een anderen drank — neem dat vergif uit mijn ingewanden weg.” Maar zij schudde het hoofd en lachte hoonend. „Ganita.....!” riep hij, „alles wil ik doen, maar laat mij leven; Perrol zal u dienen; — o, verwerp die wraak, denk om het eeuwige vuur, dat u wacht.....!”

Haar woest gelach verhinderde hem verder te gaan. „Uw smeeken is tevergeefs!” riep zij spottend, „de moeder van de Zwarte Bende is zonder genade, evenals Perrol geweest is; bij u leerde ik, hoe men zich wreken moet; bij u vergat ik den godsdienst, dien mijn meesteres mij had laten leeren, maar nu

zijn de goden van mijn voorouders weer de mijne. Bodda wacht mij, ha, ha! Maar gij zijt een Christen, een vrome monnik heeft u bijgestaan, ha, ha! Waarom vreest gij voor den dood? U wacht het eeuwige leven!"

„Ganita, genade!" riep hij, zijn handen smeekend opheffend; maar zij vervolgde woest lachend: „Neen....., één enkel menschelijk woord in dien nacht, toen uw stem mijn razernij deed verdwijnen, zelfs één teeken van berouw op dit sterfbed had u misschien nog kunnen redden, want de vrouw is zwak, die bemint of bemind heeft; zij is sterk, als zij haat. Perrol, gij moet sterven!"

„Ziet gij dan mijn wroeging niet?" riep hij zacht, maar zij zei ijskoud: „Dat is vergif; Perrol heeft geen berouw!" Toen naderde zij hem en zei grijnzend: „Ik verlaat u nu, en geef u den laatsten kus, nooit ziet gij mij weer, want de zegen van den paap heeft uw ziel gered. Gij, gij zult niet branden; en als ik dezen nacht uw Roode Hand kom halen, dan zult gij reeds een lijk zijn....."

„Ganita," zei hij snel, terwijl zij hem naderde en haar hoofd vooroverboog, maar plotseling veranderde zijn stem, hij vatte haar bij het haar, en riep vreese-lijk grimlachend: „Gij zult met mij sterven! — Heks of duivel, gij zult niet gaan, — ha, mijn ruiters zullen u koken — *Per moio!* ik houd u vast, Ganita!" Hij vatte haar hierop bij de keel, en toen zij zijn hand er afscheurde, zocht hij met de Roode Hand onder haar kleed naar den dolk; maar zij sprong op hem, en zijn gebrul vereenigde zich met haar grijnzend gelach.

De heks uit de Hunnenschans behaalde de overwinning. — Hij sidderde, toen hij haar mond voelde, welke zijn lippen drukte; want zijn oogen waren reeds gesloten. „Rust wel, Perrol met de Roode Hand, tot het vergif u wekt!" riep zij en sprong van het rustbed af. Hij beefde als een riet, toen hij haar zegevierend en woest gelach hoorde, en viel in zwijm.

Toen het bendehoofd tot zichzelf kwam, bemerkte hij, dat de werking van het vergif hem gewekt had; het klamme zweet stond op zijn gelaat, en hij bewoog zich krampachtig; maar toen hij de oogen opende, zag hij, dat de gordijnen voor het rustbed hingen, en hij durfde zich bijna niet verroeren, uit vrees de giftmengster te zien terugkeeren; toch herinnerde hij zich, dat zij hem vaarwel, maar tevens ook den dood had aangezegd. O, het speet hem nu hevig den monnik te hebben weggezonden, zelfs dat hij zijn zegen verworpen had; die zegen, dacht hij nu, zou gerustgesteld hebben; Ganita had er hem immers de waarde van doen gevoelen. Hij had geen kracht om den knaap te roepen, en zijn lijden was ondraaglijk; maar eindelijk gaf de wanhoop hem moed en krachten; hij trok het dekkleed van zich af, wentelde zich ter zijde, en liet zich op den grond vallen. Nog verscheen de knaap niet. Daar lag Perrol met bebloede handen, en het bloed vloeide weer uit zijn wonde; angstig zag hij het vertrek rond, waarin de lieve zon zoo vroolijk scheen, en hij haalde adem; Ganita de heks uit de Hunnenschans, was verdwenen. De deur was te ver, maar hij kroop naar zijn harnas, dat hij zoo kort geleden nog gedragen had; hij vatte den dolk, waaraan het bloed van zijn edelen vijand nog kleefde, bij de punt op, sloeg het gevest op het zwarte ijzer, en viel toen weer bewusteloos neer.

Vidal had zich niet van het vertrek verwijderd, doch tevergeefs gewacht, tot men hem riep; hij hoorde nu en dan wel flauw de stem van zijn meester en

een, welke hij voor die van den monnik hield, en eenig gerucht: maar hij waagde het niet naar den welstand van zijn meester te vragen; zelfs niet als Quintyn nu en dan kwam. Eindelijk opende de kellenaar de deur, vermaande hem, zijn heer, die sliep, vooral niet te storen, en zich er zelfs niet om te bekommeren, als hij hem hoorde spreken. Geruimen tijd was de kellenaar vertrokken en hij scheen niet terug te keeren; toen wekte het kloppen op het ijzer den knaap uit de overdenking, waarin hij vervallen was, en hij trad binnen. Hij vond Perrol, van zijn bed verwijderd, in zijn bloed op den grond liggen; op zijn geschreeuw schoten Quintyn en eenige ruiters toe, en hielpen hem het bendehoofd naar het bed terug te dragen en de wonde opnieuw te verbinden. Zij sloegen geen acht op de zwarte vlekken op het dekkleed, maar besluiteloos stond Vidal vóór de tafel, en hij wist niet wat zijn heer te geven: er stond nog wel een warme drank op de uitgedoofde houtskolen, doch hij was anders dan die, welken de monnik in zijn bijzijn gemengd had, en hij gaf zijn meester wijn.

Zij dachten, dat hij zijn handen gekwetst had aan het wapen, waarmede hij om den knaap geklopt had en schreven de stuiptrekkingen, die zijn lichaam deden trillen, aan het verschuiven van de windsels toe; maar toen hij de oogen opende en zag, dat Vidal hem ondersteunde, zei hij flauw: „Vidal, ik ben vergeven! — Waar is de monnik?” en toen zijn knaap verschrikt ten antwoord gaf, dat hij een poos geleden was uitgegaan, vervolgde hij snel: „Laat hem roepen, laat den paap, die mij verlaten heeft, hierheen sleepen.”

Quintyn verwijderde zich met spoed. Perrol wrong zich in alle richtingen: hij wilde zijn buik vasthouden en trok het verband weg; maar hij brulde en dreigde, als zijn knaap hem er in verhinderde; hij dreigde en jammerde; hij vervloekte Ganita en den kellenaar; hij sprak van de heks, en smeekte haar dan weer om ontferming, den priester om zijn zegen, of eischte wijn. De knaap was radeloos, en zijn haren rezen hem te berge: nooit had hij zijn meester zoo gezien.

Perrol zwoer zich te wreken op den monnik, op Quintyn, op de heele bende, omdat de kellenaar niet kwam. Vidal bad, dat hij toch maar spoedig mocht komen, hoewel hij nog niet gelooven kon, dat zijn meester inderdaad vergeven was. Hij opende het raam en vroeg aan den ruiter, die buiten de wacht hield, of er ook iemand door kon zijn binnengekomen, maar sedert Vidal het had gesloten, had slechts de monnik het voor een oogenblik geopend. Eindelijk keerde Quintyn terug, en berichtte, dat de kellenaar in het dorp niet te vinden was; men had het hem zien verlaten, en hem ruiters nagezonden... doch zij hadden geen priester gezien; geen mensch had zich op de heide naar Voorthuizen vertoond, en een oude vrouw, die zij op den weg voorbijgereden waren, had spottend gezegd, dat zij geen biechtvader gezien had.

„Ha, dat is de heks.....! Ganita, gij zult Perrol nog eenmaal zien!” brulde hij, vreeselijk lachend. „Ga, Quintyn, voor den satan! Ga zelf en houd haar aan, zij heeft het vergif gekookt en het mij gegeven — sleep haar vóór mij — opdat ik haar zie sterven!”

Men haastte zich hem te gehoorzamen, en Vidal liet op zijn last het heele dorp

doorzoeken. Perrol's aanblik was verschrikkelijk. De hoop om zich te wreken deed hem zijn smart bijna vergeten; hij lachte en dronk wijn, terwijl hij ineenkromp van het vergif; het belette hem nu niet meer te spreken, maar wekte hem op en gaf hem kracht, zooals zij gezegd had. Soms was Perrol wanhopig en trok hij zich de haren uit het hoofd; dan wilde hij, dat men den kellenaar zou roepen, al was het alleen maar om zijn biecht te hooren, om hem vrij te spreken van zonden — om voor hem te bidden.

Maar toen bijna gelijktijdig de tijdingen kwamen, dat de woningen en schuren vruchteloos waren doorzocht en dat Quintyn ook de heks niet had kunnen vinden, dat zij spoorloos verdwenen scheen te zijn, toen verloor hij zijn bewustzijn. Met somberen ernst stonden Vidal en Quintyn naast hem en zagen hem stuip trekken. Na eenig overleg ging de laatste Froccard vragen, of hij niets voor zijn meester doen kon, maar deze zei, dat hij geen tegengif kon bereiden, dat men wachten moest, totdat de geneesheer van Amersfoort kwam. Quintyn verwijderde zich, en Froccard zag hem na en lachte boosaardig. Een beetje wijn deed Perrol echter weer bijkomen; hij zag strak vóór zich en was in gedachten verzonken; maar toen hij zich alles weer herinnerde, rukte hij het verband los en gaf een gil van vertwijfeling en woede.

„Ik zal dus moeten sterven als een hond, zooals zij gezegd heeft,” riep hij. „Ha, had ik dat gedacht? Voor den satan, hij en ik in Barneveld! — Sterven, hoewel ik heb gezegevierd! — Perrol vergeven door..... door Ganita! Niet blijven in een vreeselijke treffen, met mijn bende op de lichamen van mijn vijanden, wentelend in hun bloed, maar op mijn bed, hier, *Per moio!* en vergeven.....! Geen roem meer, geen buit, geen bloed meer; — de roode pluim is gevallen.....! Op voor Perrol..... waar zijn mijn mannen van wapenen? Walson, waar zijt gij? Rogardo, Tuimelaar, gij allen, laat gij mij alleen.....? Ha, zijt gij daar, Vidal? — driemaal liet gij mij vermoorden, driemaal — maar ik zal mij wreken! Westbroek..... daar werd ik verslagen; hier trof mij zijn stervende hand, en de heks heeft mij vergeven... sterven! — Perrol sterven...!” Hij viel uit de armen van den sidderenden knaap neer en riep woest: „Wijn, schenk, mijn page, — wijn!” Men liet hem drinken. Zijn krachten herleefden en hij zei somber: „Mijn ingewanden branden, mijn handen zijn verlamd, — het zwaard, nooit zal ik het meer voeren, — maar de armen van mijn ruiters behooren mij; gij hebt den handschoen, Vidal, bewaar hem; ik wil, ha! — Perrol zal zich wreken. Quintyn, zijt gij daar? Kan ik dan niet meer zien?” vervolgde hij. „Ha, zijt gij daar! — Gij kent mij, ik ben uw hoofdman, ik ben Perrol! Zult gij gehoorzamen.....?”

„Beveel slechts, Messire,” zei deze zonder aarzelen.

„Ha, uw stem stelt mij gerust; gij zijt dapper, gij zult mijn luitenant zijn,” riep Perrol. „Luister, ik moet sterven: zij heeft het gezegd; zij heeft niet gelogen. O, ik voel het; maar zij ook! — Gij zult de heks opzoeken; dezen nacht of morgen is zij in de Hunnenschans, zij moet vreeselijk sterven, zweert gij het.....?”

„Ja, Messire,” zei Quintyn.

„Het is wel,” vervolgde Perrol. „O, ik heb nog veel te zeggen. Van Schaffelaar,

hij is dood; maar hij had een vriend en een bruid.....! Gij moet mij niet verlaten, levend of dood niet, want zij..... Ganita..... maar dat alles komt later. Dezen nacht komt mijn bende onder de wapens, mijn bevelen worden nagekomen, mijn banier is nog niet dood, ha, ha! — Morgen zijn Van Nijveld en zijn mannen even koud als ik; hebt gij mij begrepen? Ha, dat zal mijn uitvaart zijn..... maar gij aarzelt, lafaard ik wil het.....!"

„Het zal geschieden, Messire," zei Quintyn schoorvoetend.

„Ha, ik ben voldaan," zei Perrol woest. „Maar de paap, die mij verliet, die mij vervolgde met zijn monnikenstreken..... ha, die mij sterven laat zonder aflat, die mijn ziel, de ziel van Perrol laat verloren gaan, de onderkellenaar..... gij laat hem opknoopen; dat is genoeg..... Ha, gij beeft, mijn knaap, kunt gij vooruitzien? Uw beurt zal komen," riep hij vreeselijk lachend.

„Hé, Quintyn, het antwoord!" schreeuwde hij. „Ik zal gehoorzamen, Messire," zei deze langzaam. Toen riep het bendehoofd weer om wijn, en wilde voortgaan, maar de werking van het vergif verhinderde hem om verstaanbaar te spreken. „Froccard.....!" riep hij grijnzend, „hé, hoort gij mij? — Ik ben Perrol..... Priester, genade, ik zal de kerk ontzien, hoor mij aan! *Per moi!* wie spreekt van de Roode Hand.....? Zijt gij het.....? Gij zijt Ganita niet...! Heks, zijt gij de satan.....? Weg, wilt gij mij vergeven? Wijn, schenk Riso — leve Perrol! — Ik wil niet sterven, Kellenaar, waar blijft gij.....? Perrol leeft, en Van Schaffelaar is dood! — Waar zijn mijn wapens? Ha! *Je le tiens haut!*" De woorden van het bendehoofd waren zoo vreeselijk, zijn gelaat en zijn oogen waren zoo verschrikkelijk om aan te zien, dat Quintyn en de knaap terugdeinsden. Hij wentelde zich heen en weer, sloeg met de vuist en trapte, rukte zich de haren uit het hoofd; zijn tanden klapperden, en het geluid van zijn stem, het hijgen naar adem was zoo vreeswekkend, dat zij voor hem de vlucht namen. De stervende booswicht dreigde hen vloekend met den dood, terwijl zij huiverend de deur achter zich dichtwierpen; de trouw van den knaap, de hardvochtige aard van den Zwarten Ruiter waren niet bestand tegen de ijshoofdige bloeddorstigheid van zijn bevelen.

* * *

De avond begon reeds te vallen. Een oogenblik bedaarden zijn pijnen en zijn verstand klaarde op; maar vruchteloos trachtte hij te roepen of zich te verroeren; alleen als het vergif zijn ingewanden vanéénreet, had hij kracht en kon hij den mond openen. Hij voelde dat hij stierf, en dat hij geheel verlaten was, dat er spoedig van dien gevreesden krijgsman, van dien rijken en schoonen man dien de vrouwen bemind hadden, niets meer over zou zijn, dan een misvormd lijk — Perrol moest sterven! Maar daar verbeeldde hij zich, dat er een glasruit gebroken werd, dat het raam zich opende, dat iemand in de kamer klom. „Ha," dacht hij, „dat zal Ganita zijn; gij komt te vroeg, heks! Perrol zal nog eens met u worstelen! De Roode Hand zal u worgen; wraak voor Perrol!" Hij sloot de oogen en verroerde zich niet, hij hield zijn adem in, en verkropte zijn smart, want hij wilde zich wreken. Zacht hoorde hij iemand door het vertrek gaan, doch op

eenigen afstand van het bed hield men stil. Perrol scheen dood; een vreeselijke lach vertoonde zich wel op zijn strak en lijkkleurig gelaat, maar dat kon de doodstrek zijn. Toen verwijderden zich de voetstappen, en hij hoorde ritselen. „O,” dacht hij, „gij zoekt een wapen; maar nader slechts, vervloekte heks!” Daarna hoorde hij geld rammelen, het was alsof men een stuk zilverwerk of ander metaal tezamen boog. Nu opende hij het oog en zag om; een van zijn ruiters, maar thans zonder harnas, slechts met het zwarte leeren kleed aan, lag voorover bij de kist, die zijn goederen bevatte, en zocht er in. Het bendeheofd wilde spreken, maar kon niet; hij wilde het bed verlaten, doch had geen kracht; toch kraakte het, en hij zelf zuchtte; toen zag de ruiter schielijk om, en Perrol herkende Froccard.

De ellendeling stond verschrikt op, toen hij zijn meester nog zag leven; maar hij bleef staan, en zag de machteloosheid van het bendeheofd en grijsde; zijn valsch gelaat ademde bloeddorst, de oogen der twee booswichten ontmoetten elkander; haat en wraakzucht lagen in dien langen blik opgesloten. Een oogeblik had de vrees zich op het gelaat van den laffen monnik vertoond, maar die uitdrukking verdween snel, en hij lachte akelig: Perrol, de hoofdman der Zwarte Bende, was in zijn macht; want hij had alleen zijn oog om zich te verweren; de gelegenheid om zich voor al den onderganen hoon, al de geleden vrees te wreken was te schoon, en Froccard juichte. O, dat was een verschrikkelijk oogeblik voor het trotsche, het verwaten bendeheofd; stervend nog vermoord te worden — Perrol vermoord door Froccard! — want deze had den dolk getrokken, en naderde met afgemeten stappen. Een woeste gil ontsnapte zijn borst. Hij richtte zich op, en Froccard stond stil, maar Perrol viel weer neer. Hij hoorde zijn vijand lachen, en zag hem den voet weer verzetten. Toen deed de razernij zijn krachten herleven, en stuiptrekkend bewoog hij zich; hij wierp zijn rechterbeen van het rustbed af; dreigend strekte hij de roode vuist uit, en riep met vreeselijken wrevel, terwijl zijn oogen vurig fonkelden: „Froccard.....!” De uitdrukking van die stem, die beweging, die oogopslag deden den lafaard sidderen; hij nam de vlucht, en Perrol lachte zegevierend; maar vergeefs trachtte hij zijn vorige houding te hernemen: hij viel op den grond neer.

Een poos lag hij daar zonder bewustzijn; maar opnieuw klonk zijn stem door het vertrek; het vergif gaf hem kracht, terwijl het zijn ingewanden verscheurde. Hij kroop over den grond voort.

In doodsangst zat de knaap in het vertrek, dat vóór de kamer van zijn meester was, en dacht na over het gebeurde. Hij hoorde sidderend dat gevloek; dat gezang, dat roepen om wijn, dat dreigen, dat angstig smeeken om genade, en hij twijfelde niet langer, of de heks uit de Hunnenschans had Perrol bezocht, en haar vloek op hem geworpen. Maar zijn vertwijfeling moest nog komen; hij hoorde het wapengeroep van Perrol; hij hoorde dat beuken op harnas en schild, dat verbrijzelen der meubelen, dat spottend lachen; hij twijfelde niet langer of het uur der wraak voor zooveel boosheid had geslagen; de maat der zonde was vol; Perrol met de Roode Hand was overgegeven aan de macht van den booze, maar verzette zich tegen satan en zijn duivelen. Elk oogeblik vreesde hij hem met zijn helsche vervolgers te zien verschijnen; houwen op de ge-

grendelde deur deden hem van schrik opspringen; zijn haren rezen te berge, en hij hield zich gereed tot de vlucht; hij wilde bidden, maar het gevloek van zijn meester belette het hem. Toen eindelijk de nacht gevallen was, hoorde hij voor het laatst het ritselen der wapenen en de stem van zijn meester, die waanzinnig maar luid riep: „*Je le tiens haut!* Hier is Perrol, ik tart u allen!” En daarop werd het stil, doodstil. Vergeefs naderde Vidal de deur, hij hoorde niet meer kermen of zuchten; maar zelfs deze stilte was huiveringwekkend.

Op dit oogenblik kwamen eindelijk de ruiters, die naar Amersfoort gezonden waren, terug. Het was hun niet mogelijk geweest eerder een der geneesheeren mee te brengen, daar deze hun huizen ontvlucht waren, toen zij vernamen, dat men hen naar Barneveld wilde vervoeren. Het was den ruiters echter gelukt, één hunner in zijn schuilplaats te ontdekken, en hem te noodzaken hen te volgen. Er had een lang beraad plaats, voordat men het waagde de deur van Perrol's kamer te openen; Vidal was het, die de grendels wegschoof en het eerst den voet in de kamer zette. Quintyn, de heelmeeester en eenige ruiters volgden hem. De kaarsen, die zij bij zich hadden, dreigden door de zuiging van de lucht uit te gaan; de mannen deinsden terug; maar toen zij bemerkten, dat het raam aanstond, vatten zij weer moed, haalden de deur aan en traden verder. Alles lag door en op elkander verbrijzeld en verbroken; de grond was in alle richtingen met bloed bevuurd, maar zij hoorden niets. Nog werden zij niets gewaar, doch toen viel hun oog op iets, dat lichtstralen terugkaatste: zij hielden de kaarsen omhoog, en nu zagen zij Perrol, maar durfden hem niet naderen. Aan het einde en in den hoek van het vertrek lag hij tegen den muur, hen aanstarend, maar zijn gelaat was lijkkleurig en met blauwe vlekken; hij had zijn schild met zijn spreuk er op aan den arm; in de Roode Hand, waaraan hij een ijzeren handschoen droeg, hield hij een breede wapenbijl; hij droeg den helm met de roode pluim op het hoofd.

Vidal riep hem, maar hij antwoordde niet. Toen traden zij nader; zijn strakke blik scheen op hen gericht te blijven; zij sidderden en durfden hem niet naderen, veel minder aanraken. De heelmeeester echter, dien zij bij zich hadden, trad vooruit, en belichtte dat vreeselijke gelaat: de oogen zagen stijf in de vlam, en de geopende lippen lieten de opeengekleemde tanden zien; niets bewoog zich aan het half naakte lichaam, dat in zijn eigen bloed zat. Hierop deed hij, aan wien Perrol zijn paarden niet zou hebben toevertrouwd, zonder aarzelen twee stappen voorwaarts, legde de hand op den schouder van het bendevoofd, en zei koel: „Hij is dood,” en Perrol met de Roode Hand viel voorover. Vidal gilte en trad terug; zelfs de ruiters zetten den voet achteruit, en de heelmeeester zei lachend: „Hij zal u niet meer bijten, hij is wel dood!”

Een oogenblik stond Quintyn in gedachten verzonken, waarna hij het vertrek met de ruiters verliet. Perrol was immers dood; hij kon niet meer bevelen, niet meer dreigen of straffen; voor geld en uit vrees hadden zij hem gediend; maar nu was hij dood, zij konden heengaan. De heelmeeester stond gereed om hen te volgen; maar Vidal smeekte hem te blijven, en hem voor een goede belooning te helpen om zijn meester op te nemen. De man was gewoon aan den dood, en huiverde daarom niet, toen hij van geld hoorde, om den knaap ter wille te zijn.

waarna ook hij de kamer verliet. Perrol lag nu op de tafel; de knaap was genoodzaakt geweest, dat schild, die bijl uit de verstijfde handen te rukken, welke er aan vastgeklemd zaten. Toen het raam gesloten was, wilde hij kaarsen bij het lijk plaatsen en bij zijn dooden meester bidden, maar de kandelaar viel om, toen hij dien neerzette. Hij huiverde. Het was zóó akelig in het verlaten vertrek, alleen met het bendehoofd, dat hij zijn plan opgaf; hij wierp een der bedgordijnen over het bebloede lijk, dat hem zooveel vrees inboezemde, en verliet de kamer. Toch wilde hij voor de deur wacht houden. Hij zat daar in droevige gedachten verdiept, nadenkend over het lot dat hem wachtte, toen hij plotseling opsprong, en een doffe slag zich in de kamer hooren liet, waar zijn meester lag. Hij luisterde en beefde.....; zou Perrol gevallen zijn, zou hij nog leven? Maar hij hoorde zijn stem of zijn gesteun niet; zou de booze geest gekomen zijn, om zich van hem meester te maken? Doch alles was weer stil. Hij trachtte de vrees te overwinnen, die hij voelde; hij greep naar zijn wapens, nam de kaars op, opende de deur en riep: „Alle goede geesten loven den Heer, weg van mij, satan!” Maar alles was stil in het vertrek; het gordijn lag over de tafel; de maan scheen door het raam en viel op het groene laken. Hij bezag den omtrek van het lichaam, en trad voorwaarts; niets scheen van plaats veranderd dan de strijdbijl, die naast de tafel lag, en het raam stond open. Hij sloot het weer, riep nog eens de woorden uit, die hem tegen de macht der hel beschermen moesten en naderde het lijk. Bevend lichtte hij het einde van het laken op; maar toen zijn oog de geopende oogen en het zwarte gelaat van zijn meester gewaar werd, liet hij het vallen, en trad huiverend naar buiten. Hij sloot de deur weer, en verweet zich het afgrijzen, dat hij voor zijn meester voelde; hij wilde voor zijn ziel bidden, maar het was hem onmogelijk, en hij ging somber te moede zitten waken.

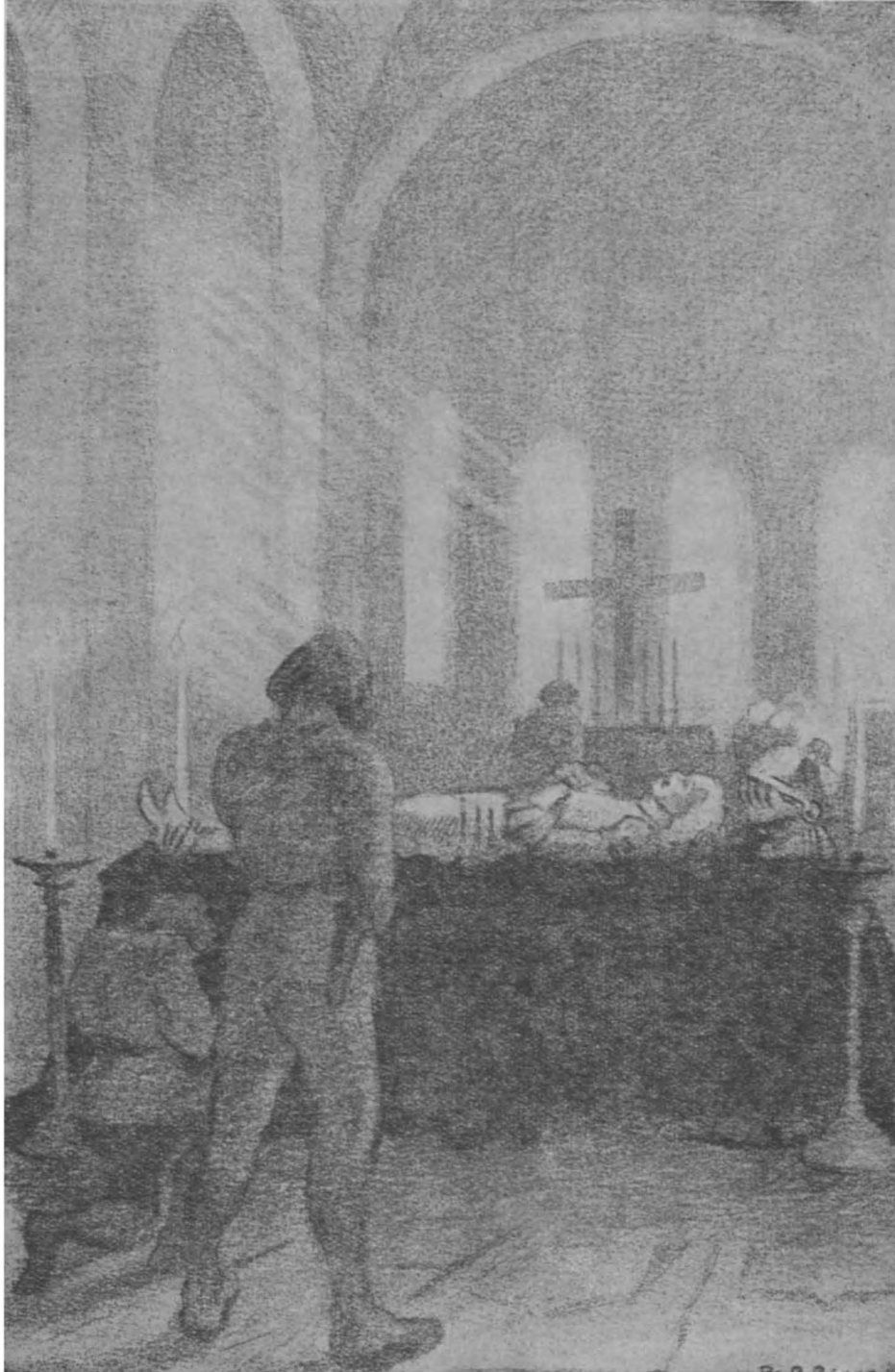
Hoe geheel anders was het met Jan van Schaffelaar. Vóór het altaar, in de kerk aan St. Odulf gewijd, lag hij op een verhevenheid, die met zwart laken bedekt was, dat aan de zijden in wijde plooiën afhing, en op elke hoek stond een gewijde kaars. Daar lag de bruidegom van Maria, de held van Eemnes; geen enkele bloedvlek kleefde meer aan het blinkend, zij het gebroken harnas, dat het forsche lijk bedekte, dat vroeger zoovele bewijzen van kracht gegeven had. Hij lag daar in volle wapenrusting met zijn helm achter zijn hoofd; slechts de handschoenen, dien Perrol lafhartig vertreden had, en het dolkmes, dat de edelman den huurling met stervende hand onder het harnas had gestoken, ontbraken; het lange zwaard lag aan zijn zijde. Op zijn kalm gelaat zweefde een lach om den mond, die, toen de ziel het verpletterde lichaam verliet, de naam van zijn bruid nog gestameld had. Zijn oogen waren gesloten, de oogleden waren voor die oogen gegleden, welke stervend den hemel gezocht hadden; zijn handen lagen gevouwen op zijn borstharnas, alsof hij bad; men zou niet gedacht hebben, dat hij niet meer leefde, als de doodelijke bleekheid van zijn gelaat het niet verraden had. Zijn wapenschild, waarop hij gestorven was, hing onder zijn voeten; er vóór lag de troosteloze knaap, en bad of antwoordde den priester, want de grijze dienaar der kerk lag geknield voor het altaar, waarop de gewijde kaarsen brandden; hij bad voor de ziel van Jan van Schaffelaar, wiens lichaam hij met wijwater besprenkeld had. De meester uit *de Vergulde*

Helm stond met ongebloot hoofd, niet ver van den bruidegom van zijn dochter; nu eens luisterde hij naar de gebeden, dan weer zag hij met somberen ernst naar het lijk; hij voelde, dat de brave man gelukkig was, die, zooals hij vertrouwde, reeds was ingegaan in het rijk der hemelen, maar de tranen sprongen uit zijn oogen, want hij dacht aan zijn kind; Maria was geen bruid meer: zij had den edelen bruidegom verloren.

Toen het ruchtbaar werd, dat Perrol met de Roode Hand dood was, heerschte er een algemeene onsteltenis onder zijn ruiters en de vrees voor eenig ongeval begon al te verminderen. Vijn Nijveld wist niet, welke bevelen Perrol nog gegeven had; er valt ook niet aan te twifelen, of hij zou zijn omgekomen, hoewel hij den geheelen nacht onder de wapenen bleef, indien Quintyn nagekomen was, wat hij beloofd had, want Gerrit van Nijveld wilde het dorp niet lafhartig ontruimen, en zich bergen op zijn sterk huis, waar hij in veiligheid zou geweest zijn. Doch de Zwarte Ruiters hechtten niet veel aan zijn woord; hij zag geen reden om dezen nachtelijken aanval te ondernemen, nu Perrol dood was; hij twijfelde wel niet aan de overwinning, maar het bende hoofd was er niet meer; op hem zou de verantwoording van deze daad gekomen zijn, waarbij niets te verdienen viel.

Met vreugde zagen de bewoners van Barneveld de Zwarte Ruiters het dorp verlaten. Zonder krijgsmuziek, vloekend en dreigend, dat zij wel eens zouden terugkeeren, reden de rijzige ruiters morrend naar buiten, en de ruiterknechten volgden met stille trom. Toen eerst haalden de dorpingen weer vrij adem, en stroomden naar de kerk om den Hemel te danken.

Terwijl de Zwarte schaar gewapend naar Amersfoort trok, zonder buit, zonder aanvoerder en met achterlating van zoovele makkers, zonder zich een twintigtal ruiters van hen af, en reed, om het dorp heen, den weg op naar Voorthuizen; alleen Quintyn, Vidal en Froccard kennen wij; de overigen waren gewone mannen van wapenen. Er waren echter nog twee draagpaarden, die naast elkander gingen, bij hen, hoewel men aan het uiterlijk van deze groote, moedige dieren zien kon, dat zij van een te edel bloed waren voor zulk een bestemming; zij waren groot en gitzwart; beiden waren waard om een vorst in den strijd te dragen. Het eene, dat zich gedurig van den last, welken het hielp torsen, ontslaan wilde, was het sterkst gebouwd; het deed niets dan steigeren en slaan, en zijn woestheid was bijna niet te beteugelen. Het andere daarentegen, dat zich door de fijnheid van zijn leden onderscheidde, scheen geheel verslagen en liet den kop hangen; geduldig droeg het den last, die het scheen te drukken. Soms echter werd het voor een oogenblik gedwongen, om zijn neerslachtige houding te verlaten; dan week zijn moedeloosheid, dan fonkelden zijn oogen; het was als zijn makker er zijn woede tegen richtte, het beet, en door zijn gebriesch ten strijde riep. Het waren Moor en Hector, die het lijk van Perrol droegen, alsof het een baal koopgoederen was, waaromheen men een lap groen laken geslagen en met koorden vastgebonden had. Dit was alles, wat er overbleef van het bende hoofd, dat men nu zelfs zijn bijnaam betwisten kon, want men had hem des morgens wel op de tafel gevonden en bedekt met het gordijn, maar de Roode Hand was verdwenen.....! Vidal was slechts meegegaan, om het lijk van

VAN SCHAFFELAAR OPGEBAARD

zijn meester de laatste eer te bewijzen, en het in 't dorp niet achter te laten; want hij wist, dat men het de gewijde aarde, ja zelfs een ongestoorden rustplaats zou hebben geweigerd.

Toen zij het Uddelermeer en de Hunnenschans in het zicht kregen, droegen de twee paarden hun last niet meer. Waarschijnlijk had men het bendehoofd hier of daar op de heide begraven: de man, die zonder priester gestorven was, verdiende ook geen beter graf dan een heiden. De knaap beefde, toen zij de gracht van de Schans langs reden. Hij dacht aan dien vreeselijken nacht en huiverde. In het eerst was hij niet van plan den voet in de Schans te zetten, want hoewel hij de heks niet beschermen wilde, was hij niet belust haar te zien, om Froccard, die zijn leven te danken had aan het vergif, dat zij gekookt had, haar te zien martelen; maar hoewel schoorvoetend, volgde hij de ruiters; een onweerstaanbaar gevoel dreef er hem toe. In de Schans zaten zij af, en lieten één hunner bij de paarden. Quintyn, die vooruitsnelde, liet een uitroep van teleurstelling hooren, toen hij de plaats, waar de hut geweest was, bereikte; deze was, wat het dak betrof, geheel verwoest; de plaggen, die het dak gevormd hadden, waren naar binnen gevallen, toen men de boomtakken weggenomen had, die voor sparren dienden; de heks was verdwenen.

Toen viel hun een plaats in het oog aan de waterzijde. Juist in het midden, tegenover het meer, brandde of smeulde nog eenig hout tusschen eenige groote steenen; het scheen het overblijfsel van een groote mijt, welke men hier had opgericht. De ruiters en zelfs Vidal schreeuwden van verbazing; want een menschelijke gedaante, hoewel door het vuur verteerd en ineengeschrompen, lag midden in de asch en de kolen. De ruiters roerden den aschhoop met hun klingen om, en toen viel het verteerde lichaam ineen; slechts een deel der beenderen had weerstand aan het vuur geboden. Vidal boog zich voorover; met ontzetting staarde hij op dien aschhoop, stak de hand uit, en haalde te midden van de asch een door het vuur beschadigden ijzeren handschoen en dolk te voorschijn; hij bezag die beide stukken opmerkzaam, en zei toen somber tegen Quintyn, terwijl hij eerst in den handschoen en daarna op den knoop van het wapen wees: „Dit is de Roode Hand en dit is het dolkmes van Messire Perrol! Toch had hij er maar één met dit zwaard en deze letters, en dezen morgen heb ik het ingepakt! — Geloof mij, dit gebeente, de asch zijn die van de heks...” Froccard grimlachte, en de ruiter en Quintyn lieten hun verwondering blijken: maar daar bleef het bij. Toen trad Vidal naar het water, wierp er het dolkmes en den handschoen in, en zag huiverend om bij het hooren van het gekras van een raaf: op den stam van den verbrijzelden boom, midden in de Schans, zat de ongeluksvogel van de heks. Het water spatte, en de droppels schitterden als diamanten: de hand en het wapen, die eerst het vuur gevoeld hadden in den grafkelder van Valbéni, daarna in de Hunnenschans, verdwenen in het heldere nat, en nog vóórdat de knaap en de ruiters waren opgezeten, was het water van het meer weer glad en effen; — de Roode Hand had slechts een oogenblik den waterspiegel kunnen doen rimpelen...

De dag was al ver verlopen, toen zij voor het Uithof van de monniken uit de abdij Abdinkhof stil hielden. Het weer begon onstuimig te worden, en de regen

viel; de weinige schoone dagen, die ieder zoo verheugd hadden, schenen voorbij te zijn, en 't was alsof de natuur slechts de aarde nog eens schoon had willen voordoen aan Jan van Schaffelaar, voordat hij haar voor altijd verlaten moest. Men was verwonderd, dat aantal Zwarte Ruiters voor de poort te zien: het bezoek van Perrol was nog niet vergeten. Slimme Jasper had zooveel verteld van den boozen, vreemden krijgsman, en men vreesde, dat er nog meer ruiters in het bosch verborgen waren gebleven. De ongerustheid verminderde iets, toen Quintyn, die het woord voerde, te kennen gaf, dat hij alleen kwam, om twee woorden met den waardigen heer onderkellenaar te spreken, en Froccard hield de hand reeds op een touw, dat hij voor zich op den zadel had liggen. Hij dacht na over het bevel van Perrol, dat hij zou uitvoeren, toen de man, die uit een raampje naast de poort tot hen gesproken had, ten antwoord gaf, dat er geen onderkellenaar was, hoewel er elk oogenblik een nieuwe van Paderborn verwacht werd, daar de vorige reeds op St. Ambrosiusdag van het verleden jaar was overleden. Quintyn gaf zijn verwondering te kennen en verzocht den kellenaar zelf te spreken, en na eenig tijdsverloop stond men hem zijn verzoek toe, mits hij de ruiters naar het dorp zond. De kellenaar, die nog in zijn stoel zat, bevestigde hem en Vidal, die was meegekomen, wat men hun gezegd had; hij vertelde hun, hoe de broeder, die in den nacht vóór St. Andreas-dag naar de Kellenarij terugkeerde, om den heiligendag te kunnen vieren, op de heide aangevallen, door de heks mishandeld en in het water gedompeld was; waardoor hij acht dagen daarna aan een heete koorts overleden en op het kerkhof begraven was. De Zwarte Ruiter en de knaap deden nog eenige vragen, en verwijderden zich toen, zonder den nieuwsgierigen, braven, ouden man een afdoend antwoord te geven nopens den woesten edelman, die hem juist op den dag vóór St. Andreas-dag bezocht had, en die hij er van verdacht, dat hij met den satan in betrekking stond. Wellicht was de kellenaar zelfs wel tevreden, zoo gemakkelijk van die ruiters ontslagen te worden.

Vidal was de eenige, die nog leefde van degenen, die vroeger bij vader Plemp waren geweest. De oude man herkende hem, en zag vol vrees naar de zwarte gasten; hij dacht aan de verhalen van den molenaar. Wat de kellenaar gezegd had, werd door hem eensluidend verhaald, en Vidal zei, toen zij het dorp verlieten, waaruit Slimme Jasper gevlucht was, zoodra hij vernomen had, dat er weer vreemde ruiters in den omtrek van den molen waren: „Ik zie het nu duidelijk in, dat de heks uit de Hunnenschans de gedaante van den onderkellenaar heeft aangenomen, om mijn meester te vermoorden,” en hij dacht bij zichzelf: „God heeft de onschuldige Maria gered; de macht der hel heeft zich tegen haar vijand gekeerd en hem verpletterd.”

* * *

II.

DE VERLATEN POST.

*Getroffen en verrukt bij 't sprakeloos aanschouwen
Kon hij niet langer 't geen zijn borst doordrong weêrhouden,
En midden in 't gesprek, op diep bewogen toon,
Sprak hij voor de eerste maal: „Maria gij zijt schoon!”*

*„Wat ziet gij?” — klonk het tot de wacht.
„Ik zie,” was 't antwoord, „ruiters rennen,
„Nog kan ik 't volk niet onderkennen.”*
C. G. WITHUYS.

Het jaar 1483 begon onder droevige vooruitzichten voor de vijanden van den Bisschop. Het vorige jaar waren hun wapenen meestal ongelukkig geweest, en hun bondgenooten bekommerden zich niet meer om hen, of hadden zelf de handen vol. De koning van Frankrijk had bij den vrede beloofd, dat hij die van Utrecht niet zou ondersteunen, en hoewel dit hem niet zou verhinderd hebben het onder de hand te doen, als het met hoop op goeden uitslag had kunnen geschieden, kwam hij toch na, wat hij bezworen had; de dood van Perrol en de verliezen van de Utrechtschen maakten, dat hij hun zaak als verloren beschouwde en het Fransche goud bleef weg. Zij waren nu zelfs genoodzaakt de soldij van de Zwarte Bende te betalen, aan welks hoofd Quintyn zich bevond; een groot deel der Zwarte Ruiters had echter na den dood van Perrol het Sticht verlaten, om dienst te nemen onder den vriend van het bende-hoofd, den graaf Van der Mark, bijgenaamd *le Sanglier des Ardennes*, die in Augustus den bisschop van Luik om hals had gebracht, en zich, na den vrede ook door eigen krachten tegen Maximiliaan staande moest houden; van die zijde kon men in Utrecht dus ook geen hulp verwachten. De Zwarte Ruiters hadden de bezittingen van Perrol onder elkander verdeeld. Vidal had echter tevergeefs naar verscheiden zaken van veel waarde gezocht, en niemand twijfelde of Froccard, die plotseling verdwenen was, had die ontvreemd. Ook Vidal had de Zwarte Bende verlaten, en zich naar Utrecht begeven.

Daar de oogst door den krijg en het weer, dat niemand zich herinnerde ooit zoo ongunstig beleefd te hebben, bij herhaling vernield werd, heerschte er overal gebrek en armoede. De duurte en de schaarschte der levensmiddelen, de drukkende opbrengsten, het stijgen van het geld, en de flauwe hoop, die er was op

betere tijden, veroorzaakten veel gemor in Utrecht; men herinnerde zich de tijden, toen er weinig schatting werd opgebracht, de markten goed voorzien waren, en men zag naar den verdreven Bisschop om. Het eenige wat de burgers voor al hun lijden gehad hadden, was onrust en gevaar; vrede en overvloed, meenden zij, zouden weerkeeren met hun ouden heer; zelfs zij, die het meest op hem gebeten geweest waren, begonnen anders te denken, of durfden hun gedachten niet meer uiten.

Terwijl de beschermheer van het Sticht, wien het in Februari gelukt was de stad Rhenen te overrompelen, twee maanden later naar Kleef vertrokken was, arbeidde de burggraaf van Montfoort aan den vrede, en begaf zich te dien einde zelf naar Wijk, om in persoon met heer David te handelen. Van dáár teruggekeerd, belegde hij een vergadering in het Kapittelhuis, waar eenige burgers hem overvielen, luid den vrede eischten en de deuren sloten. De meesten van het krijgsvolk waren juist op dat oogenblik buiten de stad: en eenige rijzige ruiters trachtten vruchteloos de rust te herstellen; de burgerij kwam op de been, behield de overhand, en de burggraaf en zijn vrienden werden op hetzelfde oogenblik, dat zij zich bevrijd hadden, gevangen genomen.

De voorstanders van den Bisschop maakten van deze gelegenheid gebruik, en men zond bode op bode naar heer David te Wijk, met de bede om spoedig in de stad te komen. Hij verzuimde niet, om van dezen ommekeer van zaken gebruik te maken. Er was geen tijd tot lang beraad; vergezeld door nog geen vierhonderd ruiters kwam hij in de stad, en zette den voet weer in het Bisschopshof. Door de onvoorzichtigheid van zijn vijanden, de bemoeiingen van zijn vrienden en het neigen der gemoederen naar zijn zijde, zag hij zich weer in het bezit van de voornaamste stad van het Sticht; hij behoefde Maximiliaan hiervoor geen dank te weten, en het liet zich aanzien, dat al zijn ongehoorzame onderdanen zich vanzelf aan hun ouden meester zouden onderwerpen, vóórdát de wapenen van den Hertog hen er toe dwongen. De Hollanders, die gewaar werden, dat de Bisschop trachtte zonder hen met de oproerigen trachtte te onderhandelen, en hen buiten de zaken te houden, namen dat euvel op, en rukten voor de stad Montfoort, die met toestemming van heer David voor hen gesloten werd gehouden. Hij ging in persoon naar IJselstein, doch trachtte vruchteloos hen te bewegen de belegering op te geven. Zij vergezelden hem zelfs tegen zijn wil, toen hij naar Utrecht terugkeerde, en maakten zich meester van den Katharijnenpoort, wat de burgerij het ergste deed vreezen, vooral voor degenen die gevangen waren; want het gerucht liep, dat zij allen naar Holland zouden vervoerd worden, en dat men de stad en het kasteel van Montfoort tot den grond toe zou verwoesten.

„En hoe maakt het heer Gerrit van Nijveld, Frank? Kan hij de gevangenschap nogal zetten?” vroeg Wouter, die met zijn vrouw in het huisvertrek van *de Vergulde Helm* zat.

„Hij moet het wel, meester,” antwoordde Frank, die het harnas tegen een burgerkleed scheen verruild te hebben. „Het deed mij genoegen, dat heer David mij medenam, toen de burgerij hem bad te komen, alleen omdat ik hem van dienst kon zijn; zijn Eerwaarde heeft den braven edelman op mijn verzoek toe-

gestaan naar Wijk te gaan; hij is daar onder bewaring van den heer van IJselstein, en de Hollanders zullen hem niet moeien."

"Gij schijnt dus al veel invloed te hebben bij den Bisschop," zei vrouw Martha. "Veel?" riep Frank. "Nu, dat wel niet; doch hij is met mijn dienst tevreden; ik heb hem de laatste bede van mijn weldoener overgebracht, en hij heeft zeker wel begrepen, dat hij schuld heeft..." Hier zweeg hij; hield de hand voor de oogen, en vervolgde treurig: "Maar hij is mijn heer, en mij edele vriend heeft mij het zwijgen opgelegd. — Ik ben zoo goed als onderbevelhebber van de Schaffelaars; want zoo blijven zijn mannen heeten; heer David heeft het gewild; en kan hij minder doen voor hem..." eindigde hij, het hoofd schuddend. Vrouw Martha wischte een traan af, en zei: "Gij hebt gelijk, wij mogen niet klagen; heer David is u genegen, en het is veel eer voor u."

"Bij St. Eloy, Frank, is het waar!" riep de meester snel, die geroerd vervolgde:

"Heugt het u nog, beste jongen, hoe wij, toen de zwarte duivels Barneveld verlaten hadden, en Willem van Wachtendonck hen met de beste knechten gevolgd was, onzen vriend begraven hebben? Hoe wij met zijn mannen van wapenen, die hem gedragen hadden, om het graf stonden? O, die enkele traan van den dapperen Van Nijveld, van dien edelmoedigen vijand, zei meer, dan de woorden van den geleerdsten klerk, meer dan onze droefheid. Heugt u dat gejammer van de dorpelingen nog, die geknield lagen, toen de bruidegom van Maria in de aarde verdween, en de geroerde stem van den ouden priester...? Maar hij had ook niets minder verdiend..."

"Ja, meester," zei Frank zacht, terwijl Martha weende. "Hedenmorgen, vóórdat de priester nog de eerste mis offerde ter eere van de hemelvaart onzes Heeren, heb ik op zijn graf gebeden; ik wilde niet hierheen gaan, vóór het bezocht te hebben..."

"Gij deedt braaf, Frank," zei Martha, en drukte hem de hand.

"En de hemel heeft er u reeds voor beloond," zei Wouter; "want in den voor-nacht moet Hendrik van Nijveld Amersfoort met een vrij sterke macht verlaten hebben; waart ge dus regelrecht hierheen gekomen, zoo waart gij hun misschien tegen het lijf geloopt."

"Hendrik van Nijveld! Dezen nacht?" zei Frank, die vreemd ophoorde; maar de meester vroeg bijna gelijktijdig: "Hebt gij de nieuwe zerk gezien, Frank? Wat zegt ge er van? Heb ik heer Jan van Schaffelaar niet voorgesteld, zooals hij was? Is zijn wapenrusting niet fraai gesneden, en zou er iemand zijn, die het koper beter in den steen had kunnen leggen?"

"Nee, meester," zei Frank. "Ik heb uw kunst bewonderd; want ik zag uw naam, naar ik meen, in den kleinen helm er achter staan. O, de dappere aanvoerder verdiende ook zulk een grafteeken."

Ze bewaarden allen eenigen tijd het stilzwijgen, waarna Martha zei: "Ik zal onze dochter waarschuwen, dat Frank hier is." Deze wierp een dankbaren blik op haar, en drukte haar de hand, toen zij opstond; maar Wouter riep snel: "Dat kan hij immers zelf wel, vrouw!"

"Ja!" riep Frank verheugd, en sprong op: "Waar is Maria, beste meester?"

„Moet het kind dan schrikken, Wouter?” vroeg Martha, en vervolgde: „Blijf hier, jongenlief, ik zal het haar gaan zeggen.”

De meester zweeg; maar Frank zag hem aan, en door zijn hoofdknikken moed vattend, hield hij Martha vast, en verzocht vriendelijk: „Laat mij gaan; Maria zal niet van mij schrikken.”

„Neen, Frank,” zei Martha, hoewel reeds half door zijn smeeken overgehaald. „Zij is in den hof, jongen, ga maar,” zei de meester glimlachend. Frank stond gereed, om van zijn toestemming gebruik te maken; maar hij bedacht zich, sloeg zijn arm om den hals van Martha, kuste haar, en zei smeekend: „Mag ik gaan, moederlief? Zeg...” Toen verdween de ernst van haar gelaat, en zij boog het hoofd. „Gij wilt het wel...” riep hij, en wilde haar uit dankbaarheid nog eens kussen; maar zij verwijderde zich lachend, en Wouter riep, terwijl de jonge man de kamer uitsnelde: „Breng dien kus maar aan Maria over; mijn vrouw wil hem niet hebben.”

„Hij is erg verliefd,” zei Martha, die naast haar man ging staan, om te zien hoe Frank pijlsnel over de plaats sprong, maar toen bleef staan, om Maria niet te doen schrikken.

„Hij is jong, Martha en wij zijn oud,” antwoordde hij, en toen zijn vrouw het laatste woord herhaalde, twijfelde zij er aan, vatte hij haar om haar middel. Zonder tegenspraak zette zij zich op zijn knie neer, en bood haar ronde wang tot kussen aan. Een oogenblik bewaarde hij het stilzwijgen, waarna hij ernstig zei: „Wij zijn ongelukkig geweest; maar door Gods goedheid kunnen wij nog veel vreugde beleven. Zie, al mijn wapenen en winkelgoederen, zelfs den geheelen *Vergulden Helm* zou ik willen geven, als wij Van Schaffelaar konden terugroepen; maar hij is dood; God heeft zijn ziel. Wij hadden Maria aan hem verloofd, omdat hij heel braaf was, maar niet om zijn rang en zijn goederen; waarom zouden wij haar dan weigeren aan den jongeling, dien hij zijn vriendschap waardig keurde? Wij vragen naar geen stand of rijkdom, als zij maar gelukkig is.”

Martha sloeg aangedaan haar arm om zijn hals en zei: „Hij is een brave jongen; de kinderen waren voor elkaar geschapen; maar wij bemerkten het niet. De arme Frank zag het te laat in, en onze Maria dacht, dat zij den edelman liefhad, totdat de Zwarte moordenaar haar zeide, dat zij nog niet beminde.”

Maria zat in den hof op een bank; de voorjaarsstormen, die lang hadden aangehouden, schenen eindelijk geweken te zijn; het was een schoone dag, en liefelijk scheen de zon op de nauwelijks ontloken bladeren der weinige boomen, die den hof versierden. Zij zat half verborgen achter een meidoornhaag, welke de bank omringde, een takje in de hand als om de bloempjes in de knoppen te bespieden; zij was in gedachten verdiept, en daar het een heilige dag was, werd zij niet door het kloppen en smeden in de werkplaats gestoord. Zij hoorde Frank niet naderen; maar de kleine Snip sprong onder de bank uit, den naderende luid blaffend tegemoet. Maria zag op, herkende den jongeling, en uitte een uitroep van verbazing, terwijl zij opstond en het takje liet vallen.

„Maria,” zei Frank aangedaan, terwijl hij haar hand vatte, „zet u neer, schrikt gij van mij.....?”

„O neen, Frank,” hernam zij zacht, en liet haar kleine hand, welke beefde, in de zijne rusten; „maar gij komt zoo onverwacht.”

„Ik heb de gave niet om aan mijn vrienden te schrijven, als ik kom, Maria, zei hij, en zette zich naast haar neer, „en wat ik vragen wilde, kon ook geen ander voor mij doen; een vreemde hand kan niet schrijven wat het hart voelt. Een krijgsman is geen meester van zijn tijd; met moeite ontweekert hij een oogenblik aan den dienst van zijn heer, om het te besteden aan..... het bezoeken van zijn vrienden,” eindigde hij geroerd.

Maria nam haar hand terug, en Frank deed geen moeite om die vast te houden, hoewel hij zuchtte. Zij vroeg langzaam: „Heeft heer David u toegestaan om te gaan? Gij blijft immers lang.....”

„Neen, Maria,” antwoordde Frank, het hoofd schuddend. Hij zag treurig voor zich uit en vervolgde: „Hij kan niet begrijpen, wat mij naar Amersfoort deed verlangen. Henri heeft gisteren mijn paard buiten de stad gebracht, terwijl mijn ruiters dezen nacht bij de Waard de wacht hadden; mijn knaap ontdeed mij van mijn wapens, en ik zwom door de gracht; mijn paard en mijn kleeven wachten mij. Het heilige feest, dat heden gevierd wordt, zal verhoeden, dat men mij mist, en voor den nacht ben ik weer terug.”

„Zooveel gevaren, o Frank, indien men eens bemerkte, dat gij uw post verlaten hadt?” riep Maria angstig en vouwde de handen.

Toen vatte hij haar hand, kuste die, en zei met geestdrift: „Geen nood, Maria, mijn ruiters waken immers; ik had het u ook niet moeten zeggen; uw vader weet er niets van. Maar het was zoo lang geleden, sedert ik u... sedert ik hier geweest was. Ik wilde vader Ralph ook eens opzoeken, en ik kon niet langer wegblijven; de zaken van heer David staan goed, en spoedig zal men den vrede sluiten.”

„Waarom dan zooveel gewaagd? Waarom niet gewacht?” vroeg het meisje, dat haar vrees niet overwinnen kon.

„Maria.....!” riep Frank en drukte haar hand. Zijn oogen flonkerden van liefde, en zij sloeg den blik neer. „Maarom, Maria?” vervolgde hij met vuur. „Ik wilde u zien, ik moest iets vragen aan uw ouders, aan u...! Mijn hart liet mij geen rust meer, al was mijn leven er mee gemoeid; ik moest spreken, en — ik ben gekomen.”

Zij bloosde en trok haar hand terug; zij beefde, en toch was haar gemoed overstelpt door een ongekende vreugde. Opnieuw vatte hij vurig haar hand, die zij hem niet weigerde; toen viel hij aan haar voeten neer, zag naar haar op, en zei vol gevoel en liefde: „Maria, de dag is eindelijk aangebroken, waarop zich dit hart zal ontsluiëren: gij zult er in lezen, als gij wilt; uw hemelsch oog zal er uw beeld in zien, dat er reeds zoo lang in gevestigd is geweest, — zult gij het eruit rukken...? O neen, het zou mijn dood zijn. — Maria, ik heb u lief; gij alleen bezit mijn hart: zult gij het verstoren? — O, bedriegen mij mijn zinnen niet, dan voel ik uw zachte hand sidderen in de mijne; zoudt gij mij beminnen? Maria, dierbare vriendin, lees ik wèl in die schoone oogen, den spiegel uwer ziel? Bedriegen mij die tranen niet, welke langs uw wangen vlieten? — Maria, gij bemint mij! — Maar gij schudt het hoofd,” riep hij treurig; „helaas, ik heb

mij bedrogen, gij hebt hem alleen bemind, en nog bemint gij Jan van Schaffelaar. Moet ik er u niet nog meer om liefhebben? Bemin mijn weldoener; hij alleen was u waardig, ik verdien uw liefde niet, — ik zal weten te sterven...”

„Frank...!” riep Maria verschrikt, en zweeg toen weer.

„Neen, ik zal leven,” vervolgde hij, treurig glimlachend, „maar hoor mij aan, Maria. Helaas, ik vraag niet meer om liefde, maar om gehoor; moogt gij het mij weigeren? Ik was nog een knaap, toen ik u het eerst zag; ik volgde den edelman, die mij tot zich had genomen, en ik had mijn eersten weldoener verlaten, die alleen over de heide zwierf. De herdersknaap moest eerbied hebben voor de dochter uit *de Vergulde Helm*, die zoo vriendelijk was tegen den gemeenen knaap. Ik leerde u beminnen, en later verbeeldde ik mij, dat nog steeds het bewustzijn van mijn geringen stand en mijn onbekende afkomst mij deed schromen, met u op gelijken voet om te gaan; maar het was de liefde, welke ik voor u voelde. Helaas, ik merkte het niet, voordat mijn weldoener mij met vreugde meedeelde, dat uw ouders zijn aanzoek om verkeering hadden toegestaan; toen was het te laat! Misschien nog niet; want de edele was zoo goed, zoo vol menschenliefde, en het gold mijn leven; maar ik twijfelde. Ik dacht dat ik u zou kunnen vergeten; maar ik wist niet, dat het onmogelijk was. — Ik werd zijn vriend; mijn treurigheid, die ik niet verbergen kon, trof hem; hij dacht, dat de eierzucht mij kwelde, verhief de gemeenen knaap tot zich, den knaap, die hem beleedigde door u te beminnen, en die niet sterven kon van verdriet en berouw; helaas, ik was nog jong! Slechts éénmaal, Maria!” riep hij huiverend, „dreigde de liefde mij eer en dankbaarheid te doen vergeten; ik stond op het punt om alles te vergeten: het was toen ik u uit Utrecht redde. Gij siddert? O, uw bruidegom heeft het mij vergeven; wees ook gij genadig, Maria. Gij hebt gerust tegen de borst, waarin het hart klopte, deze arm hield u omvat; gij zelf klemde u nauwer aan mij, de booze geest vervoerde mij, mijn lippen bezoeidelden uw rein voorhoofd, en hij — de vriend — dankte mij, toen gij in zijn armen rusttet, voor uw redding; hij wist niet, wat ik misdaan had, dat ik mij niet verheugde, toen hij u uit mijn armen kwam rukken, dat ik verstomd stond, toen ik hem herkende, — helaas, ik had gehoopt voor u te sterven, en ik moest blijven leven...”

„Maria, gij trekt uw hand terug, en gij weent; gij kunt mij niet vergeven, en toch deed hij het. Dezen morgen heb ik op zijn graf gebeden; ik wilde het doen, voordat ik hierheen ging; ik onderzocht mijn hart en durfde hopen. Het beminde u, maar tevens was het bereid zijn geluk op te offeren, indien het noodig was; ik voelde, dat de smartelijkste dood mij niet zou afschrikken, als ik ten koste daarvan, u uw bruidegom kon weergeven; zijn geest scheen mij toe te roepen: „Ga, mijn vriend!” — en ik ging...”

Hier zweeg hij. De aandoening verhinderde hem voort te gaan; zij beminde hem immers niet, en zij wilde hem zijn stoutheid niet vergeven; treurig liet hij het hoofd voorover vallen. Maria had hem aangehoord; ook zij had nagedacht over wat zij voor den jongen man gevoeld had; zij herinnerde zich ook, hoe de liefde binnen haar hart geslopen was; die vlucht uit Utrecht deed haar nog sidderen. Ook zij had misdaan, nog meer dan de vriend; zij was haar edelen bruidegom ontrouw geweest; zij verborg haar gelaat.

„Maria,” zei Frank somber en zonder op te zien, „zeg, dat gij het mij vergeeft, dat gij mij niet veracht. — Om den wille van onzen Heer en zijn heilige Moeder, laat mij niet zoo gaan...!”

Een oogenblik heerschte er een diepe stilte; toen riep Maria: „Helaas, Frank, ik kan u niet vergeven, — ik ben even schuldig als gij...!”

„Gij bemint mij dus...? Maria bemint mij, mijn God!” riep hij luid, terwijl hij opstond en haar in zijn armen sloot. „Bedriegt gij u niet?” vroeg hij zacht. „Heb ik goed gehoord, kan ik zoo gelukkig zijn? Gij mij beminnen! Dat is de hemel, die zich voor mij opent. O, zeg het mij gerust, o, spreek, bid ik u, — bemint gij mij, Maria...?”

„Ja, Frank...!” zei zij blozend en nauwelijks hoorbaar, en verborg haar gelaat aan zijn borst.

„Gij bemint mij dus? Mijn God, waarmede heb ik zooveel geluk verdiend! Zijt gij het, Maria, die ik in mijn armen druk? Rust uw hoofd wel tegen mijn borst? Ik kan het niet gelooven. O, herhaal het nog eens; mijn verstand begeeft mij; laat mij, laat mij uw lieve stem nog eens hooren, — zeg: ik bemin u, Frank!”

Maria voldeed schaamrood aan zijn verlangen. „Ik bemin u, Frank,” zei zij. O, die woorden klonken hem zoo lieflijk in de ooren; zij drongen hem tot in de ziel door, en maakten hem zoo gelukkig; ...hij gaf haar den eersten kus der liefde. „Sidder niet, mijn liefste Maria,” fluisterde hij zacht, „gij bemint mij immers? Uw ouders keuren mijn stoutheid goed. Zij willen ons gelukkig zien; ik zal een vader en een moeder hebben; gij zult ze mij schenken met uw hand. Voor het eerst van mijn leven ben ik gelukkig; ik kende de vreugde nog niet; laat mij nu die blonde lokken kussen; gij bemint mij immers, — de heilige engelen hebben geen schooner lokken. Zie mij aan, laat mij de liefde uit uw blik drinken! Uw blauwe oogen zijn nog vol tranen, — maar het zijn tranen van geluk en liefde; laat ze mij wegkussen; uw moeder wil het wel; o, zij is goed, en ik ben immers uw Frank, en gij bemint mij.”

Een oogenblik zag hij haar vol liefde aan, terwijl haar hand rustte in de zijne; haar linkerarm lag vertrouwelijk op zijn schouder; haar hand werd bedekt door zijn ravenzwart haar, dat er golvend op neerhing.

„Gij zijt gelukkig, Frank...?” vroeg zij vol gevoel en hij antwoordde: „O, twijfelt gij daar nog aan? Uw liefde voert mij van den oever des grafs in het leven terug, en welk een leven! Leven om u te beminnen, om door u bemind te worden!” Toen vervolgde hij zacht n smeekend: „En toch, hoe gelukkig gij mij maakt, Maria, hoewel ik bijna sterf van geluk, kunt gij mij nog meer schenken. — Gij begrijpt niet, wat ik zeggen wil? Zegt uw hart het u niet? Ik vraag veel; maar denk, dat ik u bemin, u zoolang reeds liefheb... gij hebt mij mijn kus nog niet teruggegeven, Maria!”

Zij aarzelde; maar zijn arm sloot zich nauwer aan. Hij zag haar smeekend aan, en blozend voldeed zij aan zijn verlangen. Een poos zaten zij hand in hand zonder te spreken, en terwijl de tijd omvloog, waren zij zoo gelukkig! Toen zei Frank langzaam, maar ernstig: „Gij hebt mij uw liefde geschonken; dat woord bevat alles wat mij gelukkig maken kan; alles zal ik aan u verschuldigd wezen, en dat verheugt mij. Nu kan ik u zeggen, wat ik tot nog toe voor u verborgen

hield, luister, bid ik u; maar bedroef u niet; hij heeft ons alles vergeven, en is gelukkiger dan wij; want de hemelsche vreugde duurt eeuwig... In dien nacht toen onze vriend mij zijn laatste bevelen opdroeg — helaas, kon ik denken die te zullen volbrengen? — toen was ik op het punt, om hem mijn liefde voor u te bekennen; maar hij sloot mij den mond; ik zweeg, ik wist niet, dat hij alleen sterven wilde. Hij zei, dat het hem gelukkig zou maken, indien hij kon verwachten, dat ik u zou kunnen liefhebben; maar hij dacht dat dat onmogelijk was, dat ik de jonkvrouw of een andere vrouw beminde, en wilde mij niets opleggen, dat tegen mijn hart streed. O, Maria, hij heeft het mij vergeven, ik ben er zeker van, dat ik niet durfde spreken; maar zijn woorden maken, dat gij zonder schroom aan mijn borst kunt rusten, dat ik u mijn liefde heb durven bekend maken. Jan van Schaffelaar heeft u aan mij afgestaan: was dit zoo niet, nooit zou mijn mond u het geheim van mijn hart verraden hebben. Mijn weldoener ziet zegenend op ons neer, Maria!” riep hij, en strekte zijn hand ten hemel. „O, ik geloof het, Frank. Mijn hart zegt het mij,” zei zij weenend, „nooit heb ik zijn liefde verdiend; ik heb hem bedrogen; maar wist ik het? Nog is hij mij even waard, nog bemin ik hem als in het oogenblik, toen hij met mij neergeknield lag voor mijn vader. Doch ik beminde hem anders, dan ik u bemin, Frank. Ik achtte hem en schatte hem hoog; ik voelde echter die onrust, maar ook dat geluk niet, dat mij thans beheerscht. Ik heb hem nog lief, maar als een vriend en beschermer, een broeder; doch u bemin ik uit liefde,” eindigde zij en liet haar hoofd vol aandoening op zijn borst vallen. Hij kustte haar op het voorhoofd en zij vervolgde verlegen: „Gij hebt mij immers gezegd, dat gij mij reeds lang bemint, Frank. O, ik schaam mij het te zeggen; maar ik kan het zeggen tegen u: ook u behoort reeds lang dit hart; doch ik wist het niet; ik meende hem alleen lief te hebben, en toen ik het bemerkte, bad ik den Hemel dagelijks mij tot zich te nemen. Hij, hij beminde mij oprecht, en ik, o, mijn God, vergeef het mij, en gij ook, Van Schaffelaar, maar ik kon immers uw hand niet aannemen, daar een ander in mijn hart woonde.” Zij weende, en Frank troostte haar; hij herinnerde haar de edelmoedigheid van haar bruidegom en zijn laatste begeerte.

Toen Frank met Maria het huisvertrek binnenkwam, riep de meester vroolijk: „Ha, zijt gij daar, kinderen! Bij St. Eloy, indien mijn wijf mij niet had terughouden, was ik u gaan halen.” Frank kon niet zoo spoedig antwoorden, maar keerde zich tot Maria, die hij bij de hand leidde. Zij verschool zich blozend achter hem; hij sloeg zijn arm om haar middel, en voerde haar naar vrouw Martha, die haar naderde.

„Hier is Maria, moeder,” zei hij aangedaan, en legde het sidderende meisje aan haar borst.

„Bij St. Eloy!” riep Wouter lachend, „ik dacht dat gij een knapper vrijer waart! Ha, toen ik jong was... Binnen een vierde van een uur zei ik Martha, waarop het stond, en ik verzeker het u, dat zij...”

„Wouter!” riep Martha, eenigszins verstoord, terwijl zij Maria ter zijde nam en haar bemoedigend toesprak; zij zag met moederlijke vreugde, dat de kleur, al was het dan ook maar voor een oogenblik, op de wangen was teruggekeerd.

en dat de tranen, die in de hemelsblauwe oogen blonken, aandoening en geluk verrieden. Zij schikte den halsdoek en de blonde lokken van haar dochter recht; zij had haar Maria weer bij zich.

„Nu, nu,” vervolgde Wouter, terwijl hij haar met de hand wenkte om te zwijgen, waarna hij vroolijk vroeg: „Zijt gij tevreden, Frank? Heeft zij de kus aangenomen, dien haar moeder niet hebben wilde...? Welnu, kunt gij niet spreken?”

„Ja, meester,” zei Frank, terwijl hij hem de hand drukte. „O, ik ben zoo gelukkig; nooit had ik gedacht, dat zij mij zou kunnen liefhebben.”

„En waarom?” vroeg Wouter, en legde zijn breede hand op den schouder van den jonkman. „Gij hebt alle vereischten voor een vrijer, en zijt bovendien een krijgsman.” Toen vervolgde hij, zacht meesmuilend: „Haar moeder liet zich niet lang bidden; doch daarvan nader; de vrouwen luisteren scherp. Maria is altijd veel beschroomder geweest; heeft zij u dien kus wel teruggegeven? Of... bij St. Eloy, ik geloof, dat gij nog niet weet, hoe een jonge deern... Maar gij zijt bang dat zij het hooren, — ben ik de meester niet?” eindigde hij lachend, toen Frank hem met zijn oog bad om te zwijgen, en voordat hij verder vroeg, fluisterde Frank hem iets in het oor.

„O zoo, dan is het wel, jongen!” riep Wouter, en wreef zich tevreden de handen, waarna hij vriendelijk uitriep: „Is dat gesprek haast uit? Heeft de kleine Maria niets aan haar vader te zeggen?”

Het meisje lichtte haar hoofd op, keerde zich om, en snelde in de armen van haar vader. De smid drukte haar aan zijn borst, en zei, terwijl zijn oogen vochtig werden: „Ik dacht, dat gij mij vergat, Maria. En uw geluk verheugt mij zoo!”

„O neen, vader!” riep zij. „Maar...”

„Nu, wees maar niet verlegen,” zei hij vroolijk. „Frank heeft immers met ons gesproken, en gij hebt welgedaan: hij heeft u lief.” Toen kuste hij haar en vervolgde aangedaan: „Gij zult nu gedurig kunnen spreken over onzen vriend, die thans bij God is; hij heeft u zijn vriend nagelaten en hem uw liefde vermaakt: wees gelukkig tezamen!”

Het huisgezin was reeds des morgens vroeg ter kerk geweest en bleef thuis. Frank moest tegen den avond vertrekken; maar wanneer hij weer zou kunnen terugkomen, was onzeker; de jongelieden waren zoo gelukkig, en de ouders zoo verheugd; zij dachten er niet aan om het huis te verlaten. Na den middag werd de kamerdeur geopend, en Dirk, die Frank nog niet gezien had, trad binnen. De jongeling stond op, om den eersten gezet van den meester te groeten. Het scheen, dat deze verwonderd was hem te zien, want, nadat hij Frank de hand gedrukt had, zei hij: „Meester...!”

„Wat wilt gij, Dirk?” vroeg Wouter, toen de gezet in zijn woorden bleef steken.

„Niets meester...” antwoordde Dirk verlegen; „maar ik wilde u zeggen, dat er veel drukte is bij de straat; er loopen ook al rare geruchten.”

„Geruchten?” riep Frank verwonderd; doch hij vroeg niet verder, maar bleef in gedachten verdiept staan, en scheen ongerust.

„Nu, spreek dan op!” riep Wouter gemelijk, „ziet gij niet, dat wij geen tijd hebben om naar straatpraatjes te luisteren. — Wees maar gerust, Maria-lief!”

„Het is juist daarom, meester,” zei Dirk aarzelend. „Maar het moet er uit, — men zegt, dat er tijding is van Utrecht; heer Engelbert heeft dezen morgen de stad verlaten, men mompelt, dat Utrecht gewonnen is...”

„Utrecht gewonnen!” schreeuwde Frank, terwijl Dirk vervolgde: „De Kleefsche rijzige ruiters keerden terug na de zege; van den toren kan men hen zien naderen.” Hier hield hij op; want Maria gaf een gil van angst, en Wouter riep toornig: „Domoor! Wilt gij haar vermoorden? — Maria! Dirk is mal, wees gerust! — Bij St. Eloy, Frank, hebt gij niets te zeggen? Troost het lieve kind!” „Maria!” riep Frank, en snelde op haar toe: „O, ween niet, waarvoor die tranen? Dirk heeft verkeerd gezien; Utrecht kan niet verloren zijn, ik verzeker het u; lach mij eens toe, Maria. Uw voorhoofd is koud, zie mij aan, gelooft gij uw Frank niet meer...?”

Zij zag om, toen hij haar kuste, en zonder zich om het bijzijn van den gezelschap te bekommeren, klemde zij zich aan hem vast, en kuste het bleeke gelaat van Frank, die zich geweld aandeed om haar toe te lachen; zij toch alleen wist dat hij zijn post verlaten had.

Na eenigen tijd van beraad, besloot de meester met den gezelschap te gaan vernemen, wat er eigenlijk gebeurd was, en Frank, die zijn doodelijke ongerustheid niet verbergen kon, wilde meegaan. Maria en haar moeder wilden hem dit afraden; maar hij was doof voor haar smeeken.

„Moederlief,” zei hij aangedaan, „ik ga met den meester uit; ik hoop, dat wij goede tijding zullen meebrengen; beduid aan Maria, dat zij niet treurig moet zijn. — En gij, Maria,” vervolgde hij, haar kussend, „verontrust u niet; in elk geval keer ik met uw vader terug. Tot straks dan, mijn Maria. O, ween niet; het is immers een dag van vreugde, en uw droefheid breekt mij het hart. Toen legde hij haar in de armen van haar moeder, en volgde, den hoed in de oogen drukkend, den meester en den gezelschap, die hem reeds in de gang wachtten.

Wouter had berouw, dat hij Frank had toegestaan hem te volgen, zoodra hij den voet op straat zette. De geheele stad scheen op de been te komen; alles was uitgelaten van vreugde, en luid riep men de namen van den beschermvoogd van het Sticht en zijn vrienden uit; het volk toonde zijn blijdschap over de behaalde overwinning, terwijl het allerhande smaaddeden uitschreeuwde tegen den Bisschop, de Hollanders en hun aanhang. Wouter liet Frank naast Dirk voortgaan, en ondervroeg dezen en genen, die iets meer schenen te weten, waarna hij Frank trachtte over te halen om terug te keeren, hem het gevaar schetste, waarin hij zich zou bevinden, indien men hem herkende. Doch deze verwierp somber die uitnoodiging, en wilde weten, wat de meester, die zwijgend het hoofd schudde, vernomen had; maar het was vruchteloos, dat Wouter trachtte te verbergen wat er gebeurd was. Een Kleefsche rijzige ruiter kwam in vollen ren de Langestraat afrijden; zegevierend wuifde hij met zijn ijzeren hoed, om meer klem aan zijn woorden bij te zetten, en hij schreeuwde: „Leve heer Engelbert van Kleef! De bastaard is gevangen!”

„Ha!” riep Frank, terwijl hij het hoofd liet zakken, en Dirk hem bij den arm greep; maar niemand sloeg acht op hem. „Weg met de Bourgondiërs! De Bisschop is gevangen, hoezee! Leve St. Maarten!” riep het volk met toemeloze

drift, terwijl de ruiter hen voorbijholde. Alles stroomde nu nog met meer spoed naar die zijde van de stad, welke naar Utrecht voerde. Langzaam volgde Wouter met den gezel en den ruiter, die doof scheen voor het geschreeuw, maar werktuigelijk met den volkshoop meeing. De Roode-Torenpoort was echter overkropt met nieuwsgierigen: de harnassen van de Zwarte en Kleefsche rijzige ruiters, die men over de hoofden heen zag, gaven te kennen, dat zij het volk verhinderden om op te dringen en de St. Joostenpoort te bereiken. Wouter stond stil en de menigte begon te morren. Toen riep een der bevelhebbers: „Ho, ho, menschen, dringt niet op, of wij zullen geweld gebruiken: de Bisschop is gevangen, een menigte wagens zijn in aantocht, en zullen spoedig hier zijn; heer Reijer van Broechuijsen voert hem naar het St. Aagtenklooster. Terug, voor den duivel! Ruiters, slaat er op, dat de lappen er afvliegen!”

Luide vreugdekreten verhieven zich aan alle zijden, en het volk stroomde terug om op een andere plaats gelegenheid te hebben hun heer gevangen te zien binnenvoeren. Ook de vrouwen drongen elkander voorbij: ieder wilde de eerste zijn. Frank stond met den meester en Dirk op den Singel, met den rug naar het water en tegenover den ingang van het St. Aagtenklooster; hij zag hoe een Kleefsche ruiter, met het onderende van zijn speer tegen de kloosterdeur stiet, waarboven het beeld van de heilige martelares Agatha in een kleine nis geplaatst was. Men wist nog niets in het stille huis van wat er geschied was; de zusters wisten niet welke voorname gast binnen haar muren zou worden gevoerd. Aarzelend opende de portierster de deur, maar nam de vlucht, zoodra de ruiter zijn speer daartusschen stak.

Er heerschte hier een druk gesprek; doch men schreeuwde niet. Het gerucht liep, dat Montfoort en de andere gevangenen bevrijd, maar dat heer Hendrik van Nijveld met vele krijgslieden in het gevecht waren. In de verte liet zich het geschreeuw van de menigte hooren, die scheen te naderen; weldra vertoonden zich ook de ijzeren gedaanten van de rijzige ruiters, die voorafgingen; het geschetter van de trompetten zweeg bij tusschenpoozen, en dan verhief zich weer het geroep der menigte. Het krijgsvolk hield stil voorbij de kloosterdeur; nu zag men een wagen naderen, die door twee slechte paarden werd voortgetrokken. Langzaam naderde de kar, waarnaast zes Kleefsche ruiters reden; drie anderen volgden haar; heer Reijer van Broechuijsen reed vooruit. Toen verhief zich het geschreeuw: het was de welkomstgroet aan heer David in zijn eigen stad, in dat Amersfoort, waarbinnen hij voor jaren het eerst als Bisschop werd verkozen. Alsof het nog niet genoeg was, dat men hem gevangen had genomen, had men nog een mestkar tot voertuig uitgezocht. Daar zat de Bisschop op een handvol stroo; geen herdersstaf hield hij in de hand, geen schitterende mijter rustte op zijn hoofd, geen geestelijken in plechtgewaad gingen hem vooraf: hij was gevangen: alleen aan den dood van heer Hendrik van Nijveld, aan de bescherming van den burggraaf, had hij het te danken, dat hij nog leefde. Geen plechtgewaad, zelfs geen dragelijk kleed rustte op zijn schouders; de ruwe krijgsknechten, die de hand aan hem geslagen hadden, hadden hem van zijn opperkleeren beroofd; slechts zijn onderkleeren, die verscheurd waren, bedekten hem; met ontbloot hoofd had men hem uit zijn hof gesleurd en op de kar ge-

smeten. Hij zat voorover gebukt; zijn hoofd met de geschoren kruin rustte op zijn rechterhand; hij scheen het geschreeuw van zijn vijanden, hun verguizing niet te hooren; alles was voor hem als een droom: hij kon het nog niet begrijpen, dat David van Bourgondië, dat de Bisschop van Utrecht, de gewijde priestervorst, de zoon van Filips den Goede, gevangen was en ongestraft bespot werd. Toen de wagen stilhield, richtte hij het hoofd op, en zag om zich heen; zijn zwart en dreigend oog zag tusschen de krijgslieden door naar de menigte, en hun geschreeuw verstomde; zijn zwarte baard, die hier en daar reeds grijze haren telde, bewoog zich en hij sidderde van toorn en verontwaardiging.

Frank stond als vernietigd. Het kwam hem voor, als rustte de blik van zijn heer op hem, hoewel de meester vóór hem stond; de wanhoop greep hem aan; en toen Reijer van Broechuijsen naast de kar reed, en de ijzeren hand op den schouder van zijn heer legde, wilde hij zich snel vooruitbegeven, dien edelman van het paard stooten, sterven voor zijn meester; maar de gezel hield hem vast. Vruchteloos trachtte Frank zich aan diens handen te ontrukken, vergeefs dreigde en brulde hij van woede. Het volk sloeg geen acht op hem! Het had geen oogen, geen ooren dan voor den gevangene; misschien hielden zij den jongeman voor een vijand van den Bisschop.

De druk van die hand scheen den priester tot in de ziel door te dringen; bliksemsnel vatte hij de hand en rukte haar van zich af, terwijl hij opstond. Het gerucht, dat het volk maakte, toen het door de krijgslieden werd teruggedreven om ruimte te maken, maakte, dat men de woorden van den Bisschop niet verstaan kon; maar Reijer van Broechuijsen week ter zijde, en zonder hulp steeg de Bisschop af. Hij hield het hoofd niet meer gebukt, maar hij ging met vasten tred, alsof hij in plechtgewaad naar het altaar trad, en of de wapenknechten van zijn vader hem nog omringden. Doch toen hij over den dorpel van het klooster trad, ving de menigte opnieuw aan hem te beschimpen; luider en smadelijker dan ooit was hun edelmoedig geschreeuw, en de gevangen Bisschop keerde zich om; het was alsof hij voor het altaar stond, en terwijl de gewijde kaarsen werden uitgebluscht, den herdersstaf neerwierp en den banvloek uitsprak. Zijn gelaat was streng, maar vol vuur, en met een krachtige stem, riep hij donderend: „Ik vloek hen, die de hand aan mij geslagen hebben, — ik vloek hen, die Gods knecht verguizen, — vloek over hen, die den gewijde des Heeren verlaten hebben.” De spotternijen en schimpreden bestieven op de lippen der sidderende menigte, toen hij omzag en sprak; een doodelijke stilte heerschte er; een enkele kreet liet zich echter hooren, toen hij, na het uitroepen van de laatste woorden, in het klooster verdween.

Reijer van Broechuijsen liet de trompetten steken, en Wouter zei tot degenen, die vroegen wie de jonkman was, dien hij en zijn gezel bewusteloos wegdroegen: „Het is een burgerzoon uit Kampen, menschen. Hij is ziek, maar wilde toch eens gaan kijken; het zal hem duur te staan komen. Laat mij er door, maak toch ruimte, menschen!” en terwijl hij Frank hielp wegdragen, ontving de menigte, die van den schrik weer bekomen was, met smadelijk gelach de kar, die nu het klooster naderde, en waarop meester Dirck Utenweert gezeten was.

* * *

III.

DE BISSCHOP EN DE SCHAAPHERDER.

*En nu — 'k was echtgenoot, 'k was man, 'k was vader. Jaren
Zijn met hun vreugd en smart onmerkbaar weggevaaren
Mijn lente, zomer, herfst zijn als een schaauw daarheen!*
Mr. R. FEITH.

De tijding van het gevangennemen van den Bisschop en het bemachtigen van Utrecht, was een donderslag voor de Hollanders; het beleg van de stad Montfoort werd terstond opgebroken, en men zond bericht van het gebeurde aan Maximiliaan. De vrede met Frankrijk gaf hem de gelegenheid, om nu, eens en vooral, met geweld de hoop van zijn vijanden voor altijd te vernielen, en hij kwam; van alle zijden verzamelden zich zijn krijgslieden en tot den dienst opgeroepen burgers; het volk van heer David voegde zich hierbij, en het leger rukte omstreeks half Juni vóór de weerspannige stad. Weldra werden de torens, poorten en muren beschoten uit slangen, bussen en mortieren, en kunstig samengestelde enginen wedijverden met hen om de stad en hare muren te vernielen. Frank bevond zich bij het leger; hij was de Schaffelaars gevolgd, waarvan slechts een gedeelte in Utrecht was geweest tijdens de overrompeling. Zijn knaap wist alleen, dat hij afwezig was geweest; de ruiters, die nog in leven waren gebleven, hadden hem des nachts wel niet gezien, maar door de verwarring, welke er heerschte, had niemand opgemerkt, dat Frank eerst tegen den nacht zich te Wijk bij de Schaffelaars kwam voegen. Geen oogenblik echter waren het gelaat en de woorden van den Bisschop uit zijn geheugen geweken; Maria beminde hem, en toch was hij niet opgeruimd: hij had zijn plicht verzaakt. Het gebrek aan levensmiddelen in de stad, de macht van den vijand, en de verwoestingen, die het geschut reeds had teweeggebracht, deden de belegerden een poging doen, om een vergelijk te treffen; doch zonder vrucht. Een week later kwamen echter heer Engelbert, de burggraaf van Montfoort en verscheiden aanzienlijke burgers opnieuw, op goed vertrouwen, nogmaals bij den aartshertog om over den vrede te onderhandelen. De burggraaf, door een van zijn vrienden gewaarschuwd, dat men allen in het weerkeeren gevangen zou nemen, vond gelegenheid om zich te verwijderen en zich, door de vlugheid van zijn paard en bekendheid met de wegen, in de stad te redden; de anderen echter bleven gevangen.

Eindelijk werd de oproerige stad genoodzaakt, uit vrees voor erger, zich te onderwerpen. Den 6den September deed Maximiliaan, over de brug, die de burgers over de stadsgracht hadden moeten slaan, en door den muur, dien zij hadden moeten openbreken, zijn intocht in de stad. De tegenstanders van heer David vluchtten, of verbeidden in bange verwachting de toekomst, en de burgers van Amersfoort, die na den val van Utrecht het zegevierend leger voor hun muren konden verwachten, haastten zich een voordeelige overeenkomst met den Bisschop te sluiten, en brachten hem zelf met een macht gewapenden naar Utrecht.

Men bemerkte echter al dadelijk, dat heer David ditmaal niet verzuimde zijn krijgsvolk in de stad te brengen, en zich van zijn vijanden te verzekeren; en terwijl het gerucht ging, dat men hun huizen onder den voet zou halen, versterken de Hollanders, die de Katharijnen-poort bezet hielden, deze aan de stadszijde met bolwerken en grachten. De heerschzuchtige Bisschop, nog woedend over den onderganen hoon, stelde alle middelen in het werk om te ontdekken, op wien hij zijn toorn laden moest; hij wilde degenen onverwijd straffen, die zijn gevangenneming veroorzaakt hadden. Zij, die in de stad woonden en met zijn vijanden den aanslag hadden beraamd, waren waarschijnlijk gevlucht; hem bleef dus vooreerst alleen over, om te onderzoeken of zijn eigen krijgslieden hun plicht gedaan hadden. De muur achter de Lauwerstraat, die gedeeltelijk door Frank, gedeeltelijk door den zoon van een der ijverigste voorstanders van den Bisschop had behooren te worden bewaakt, was beklommen; daarom liet heer David terstond hen beiden vatten. De ruiters waren meest bij den overval gedood en de weinigen, die nog leefden, verklaarden, dat zij Frank gedurende den nacht nog gezien hadden; dat zij ook niet twijfelden, of hij was met hen tegen den vijand slaags geweest, hoewel de verwarring hen zeker gehinderd had hen te zien. Zij zeiden de waarheid, zelfs minder dan de waarheid, om den vriend van Jan van Schaffelaar te redden: de knaap Henri, die alleen door zijn nietige gestalte verhinderd was, evenals Walson, in plaats van zijn heer te strijden en misschien te sneuvelen, zwoer, dat Frank zijn post niet verlaten had. De trouwe ruiters hadden niet verzuimd goede wacht te houden; de knechten van den tweeden gevangene echter wel; op hen en op hun bevelhebber lag de schuld; maar zij hadden Frank niet gezien, toen de Schaffelaars hen te hulp snelden, om den in de stad gedrongen vijand te keer te gaan. Hierop grondden zij hun verdediging, die geloof vond; want de een was de zoon van een edelman, die vermogende bloedverwanten en vrienden had, de ander was een gewezen schaapsherdersjongen, wiens diensten niet in aanmerking kwamen. Zijn leven, dat hij honderden malen in de voorstad gewaagd had, wilde men hem benemen; er moest een slachtoffer gevonden worden; zijn dood alleen kon zijn rechters tevreden stellen, den toorn van den Bisschop doen bedaren en den jongen edelman redden. Tot nog toe had Frank staande gehouden, dat hij zijn plicht gedaan had; het was onwaar; maar de waarheid was de dood, en hij wilde leven. Doch toen men zijn knaap en zijn ruiters opnieuw aansprak, toen hij voorzag, dat zij ter pijnbank zouden gesleept worden, kwam hem de edelmoedige opoffering van zijn vriend in de gedachte: hij wilde Jan

van Schaffelaar niet geheel onwaardig zijn. De rechters dachten, dat hij terugbeefde voor de folteringen; want hij deed een uitroep, die smart en wanhoop uitdrukte; doch deze gold Maria. Hij lichtte daarna het hoofd op en zei: „Deze mannen hebben mij gezien, zij hebben geen schuld; wat mijn knaap gezegd heeft, is de waarheid; ze weten echter niet, dat ik mijn post verlaten heb, ik heb mijn plicht verzuimd; zij hebben geen schuld; mij alleen moet gij veroordeelen!”

De Bisschop verwachtte een schuldigverklaring, en de rechters velden het doodvonnis.....

„Zoo zeker als mijn vijanden mij zullen leeren kennen,” zei de Bisschop driftig tegen heer Loef van Oosterweerd, die voor hem stond, „zoo zeker zeg ik u: hij zal sterven; zijn aanvoerder heeft vruchteloos getracht mij te verbidden. De ridder Salazar had voor hem gesproken bij den Aartshertog; gisteren verzocht deze mij het leven te schenken; weet gij, wat ik antwoordde? — Dappere neef, zei ik, men heeft mij gezegd, dat gij eenigen uwer mannen hebt laten opknoopen, omdat zij zonder uw bevel de stad bestormd hadden, en gij hebt welgedaan; maar wees dus zoo goed niet vreemd te vinden, dat ik een ellendeling laat onthoofden, die zijn post verlaten heeft en mijn vernedering heeft veroorzaakt. — De aartshertog lachte; hij voelde, dat ik het verzoek afsloeg, en sprak over andere zaken.”

„Ik had gedacht, dat uwe vorstelijke genade,” zei de heer Loef eerbiedig, „uit aanmerking van mijn trouwe diensten, mijn verzoek niet zou hebben afgeslagen.”

„Gedacht?” riep de Bisschop spottend, „durven hopen was wel, zouden wij denken; en wat die diensten betreft, de belooning zal wel opwegen tegen de straf voor de diensten aan Montfoort en den Klevenaar bewezen. Maar schrik niet, trouwe heer, wij zullen onze schulden betalen, al willen wij u de mogelijkheid ontnemen, uw nicht aan een gemeenen ruiter weg te werpen en uw bekendheid met dien Perrol vergeten, die mijn trouwen leenman heeft vermoord, voor wien wij zelf gebeden hebben.”

Heer Loef sidderde, toen de Bisschop sprak; en deze, die zijn ontroering lachend gadesloeg, vervolgde ernstig, toen hij niet meer durfde verzoeken om het leven van Frank te sparen: „Wij staan u toe ons te verlaten. Morgen wordt het vonnis voltrokken; wij zullen last geven u in den vroegen morgen de gevangenis te openen; gij kunt hem dan voor het laatst bezoeken.”

Heer Loef boog diep, en verliet, achteruittredend, het vertrek. Het scheen, dat deze weigering en de toespraak hem terneer hadden geslagen; het noodlot van Frank, de smart, die Ada zou voelen, de vernietiging van zijn plannen, alles was geschikt om hem te bedroeven.

Het vertrek was ruim en hoog van verdieping. De bisschop zat bij een der ramen in een armzetel aan een tafel, bedekt met papieren en perkamenten. Meester Hermanus van Lockhorst, kanunnik in het kapittel van een Dom, zat tegenover hem; hij vervulde de plaats van den vicaris Dirck Utenweert, die door de ongemakken, in zijn gevangenschap uitgestaan, op het ziekbed was geworpen, waarvan hij niet weer zou opstaan. Twee geestelijken zaten op eenigen afstand aan een kleine tafel, zonder op te zien, te schrijven; een page stond bij de deur,

en toen deze geopend was, hoorde men het heen en weer gaan van de lijfwacht die in het voorvertrek de wacht hield. Heer David sprak met meester Lockhorst, en zei gemelijk: „Van alle zijden komt men mij lastig vallen over dien verrader of lafaard; ik zal blij zijn, meester, als zijn straf voltrokken is.” De kanunnik boog en wilde antwoorden, toen juist de deur geopend werd en een page, die binnentrad, kwam berichten, dat er iemand in het voorvertrek was, die zijn Eerwaarde verlangde te spreken. Met bevreemding vernam de bisschop, dat het iemand der gemeenste volksklasse scheen te zijn, die zei een zaak van gewicht te openbaren te hebben. Hij bedacht zich eenige oogenblikken en zei toen: „Laat hem hier komen; maar zorg, dat mijn lijfwacht zich gereed houdt.” De page vertrok, en hij vervolgde: „Wij dienen hem wel te hooren; zou er weer verraad broeien tegen onzen persoon?”

De Bisschop zag vreemd op, toen Ralph zich voor zijn oog vertoonde: die lange grijsaard met een kleeding van schapenleer, stak vreemd af tegen den rijk gekleeden page en het tapijtwerk; zelfs de geestelijken en de kanunnik lieten een oogenblik de pen rusten, en staarden hem met verbazing aan. Hij stond daar als een staak bij de deur, met zijn oog op den Bisschop van Utrecht gericht; hij hield de ruige muts op het hoofd en wierp zich niet aan zijn voeten.

De oogen van den Bisschop fonkelden, en terwijl hij zich half oprichtte, riep hij toornig: „Kent gij mij niet, schooier, of hebt gij vergeten, dat gij ons iets te zeggen hadt?”

„Neen,” antwoordde Ralph langzaam, en nam zijn muts van het hoofd. Hij naderde onbevreesd; doch de Bisschop riep driftig: „Blijf daar!” en wees met den vinger, waaraan een kostbare ring schitterde, naar de deur.

Toen glimlachte de schaapherder en zei: „Ik heb geen wapens, Bisschop....., en ben oud.” Een oogenblik bleef hij nog staan; het scheen hem moeite te kosten de stramme leden te buigen; daarna knielde hij neer.

De Bisschop scheen voldaan, toen hij zich in die nederige houding voor hem had geplaatst en vroeg: „Hoe zijt gij tot aan mijn vertrekken genaderd? Staat er geen wacht meer aan mijn hof?”

„Ja, eerwaarde Vader,” hernam de schaapherder; „maar de ruiters kennen mij, en zij lieten mij door; zij weten wat ik verzoeken wil.”

„Gij komt dus om te verzoeken?” zei de Bisschop onvriendelijk. „Nu, het weigeren is gemakkelijker, dan een oploop te bedwingen; ik dacht, dat mijn vijanden..... maar wat wilt gij, oude man?”

„Iets, dat u niets kost, eerwaarde Vader,” zei Ralph smeekend. „Het leven van een mensch, — genade voor Frank, den man van wapenen, die morgen sterven moet!”

„Ha,” riep heer David toornig, „gij komt ook voor hem? Bij de zalige ziel der vromen koning mijn patroon, verwijder u, of ik laat u door mijn wacht de deur uitsleepen!”

„Gelijk gij den knaap van Jan van Schaffelaar hebt laten doen,” zei Ralph ernstig. „Welnu, Frank was zijn vriend, den een liet gij over aan Perrol; hem wacht de beul.....”

Opnieuw zagen de mannen die schreven, even op; de moedige woorden van den gemeenen bedelaar verbaasden hen; zelfs de Bisschop zag bevreemd om naar den grijsaard.

„Hij was trouw en dapper; wij hebben voor hem gebeden, oude,” zei hij bedaard, na eenige oogenblikken het stilzwijgen te hebben bewaard, „wij hooren u aan, — wie zijt gij? — Wat hebt gij tot zijn verschooning te zeggen?”

„Ik ben Ralph de schaapherder,” zei deze, en zag den Bisschop vorschend aan. Deze luisterde onverschillig en hij vervolgde: „Het toeval bracht mij eens aan een boerenwoning, die verwoest was; een man en een vrouw lagen vermoord naast elkander: een kind, dat nog leefde, schreeuwde en spartelde aan hun zijde, het was Frank; hij had geen ouders; ik verzorgde hem en bracht hem groot; hij werd mijn jongen. Maar eens ontmoette hij Jan van Schaffelaar: die wapenpraal, die paarden, dat geschal der trompetten drongen hem door tot in de ziel; hij verliet mij en bad Van Schaffelaar hem aan te nemen. Deze deed het; hij werd knaap, daarna man van wapenen en vriend van zijn aanvoerder, dit zegt genoeg; hij is dapper en dient u trouw. Kan er, na zijn daden in de voorstad, getwijfeld worden aan zijn moed en ijver voor zijn Bisschop! Eerwaarde vader, om Gods wil, in naam van Jan van Schaffelaar, ik smeeek u, schenk hem genade.” De stem van den grijsaard was aangedaan; hij wierp zich voorover neer, en zijn grijze baard raakte het kleed, dat den grond bedekte.

„Gij spreekt van moed en trouw,” zei heer David schamper, „en de man, voor wien gij genade vraagt, heeft zijn post verlaten; wij voeren straf en zwaard en kunnen het recht niet stuiten, — ga heen, grijsaard, morgen kunt gij hem zien; hij moet sterven.....!”

„Eerwaarde Vader in Gode, genade!” riep Ralph jammerend, „berooft mij niet van hem, want zijn dood zou de mijne zijn; het vergeven is zulk een zoete plicht, en gij zijt een Bisschop, een priester van onzen gebenedijden Heer en zaligmaker; wees hem genadig, dan zult gij ook genade vinden.”

„Ha, gij vergeet den eerbied voor onzen persoon,” riep de Bisschop driftig, terwijl hij zijn violetkleurigen mantel terechtschikte. „Heeft de ellendeling niet ons leven gewaagd? Kan hij den smaad vergoeden, dien wij door hem hebben moeten lijden? Al had hij tien levens te verliezen, dan kan hij dit niet; de verguizingen roepen om wraak; hij moet sterven.....”

„Het is hier dus niet de Bisschop, die met de tranen in de oogen een schuldige straft, maar een Bisschop, die zich wreekt — en zijn goddelijken Meester, wiens onwaardige knecht hij is, bad voor zijn vijanden!” riep Ralph.

„En indien dit zoo was.....” vroeg de Bisschop dreigend, „indien hij zich over die ongepaste woorden wilde wreken? Weet gij niet, schooier, dat het bloed van Bourgondië door mijn aderen vloeit, hoewel ik den mijter draag?” Doch toen Ralph niets antwoordde, maar bleef liggen, bedaarde zijn drift, hij schaamde zich wellicht over wat hij gezegd had en zei: „Hebt gij anders niets te zeggen, mijn zoon, ga dan in vrede; een oogenblik lijdens kan den jongeling den hemel openen en hem zijn vergrijp doen vergeven.”

„Geloofst gij dan, dat de Hemel hem straffen zal, omdat hij ging bidden op het graf van zijn vriend, — dat hij zijn pleegvader gesproken heeft, — omdat de

liefde zijn hart vervulde, en hij daarom zijn post verliet?" vroeg Ralph langzaam, en lichtte het hoofd op.

„Wij hopen van niet, mijn zoon," hernam de Bisschop ernstig; „maar die redenen kunnen hem hier niet verschoonen; hij was krijgsman....."

„Maar geen priester," riep Ralph, terwijl hij opstond. „De priester kan het verlangen, mag het verlangen niet kennen, dat den jongeling naar de maagd voert, welke hij liefheeft. Een priester kan de dankbaahreid niet kennen, welke Frank voor mij voelt; want hij vordert eerbied en ontzag van een grijsaard; hij vloekt zijn vader, als het belang van de kerk het vordert, want hij is priester en geen zoon meer.....! Gij noemt mij zoon, ik kon uw vader zijn. Neen, Bisschop, gij kunt niet weten, wat hem naar het graf van den vriend joeg, dien gij hebt laten vermoorden, zonder een poging aan te wenden....."

„Zwijg," riep heer David driftig. „Bij St. Maarten, wij zullen zien, of wij langer de woorden van dien ellendeling moeten aanhooren. Page.....!" Maar hij zweeg plotseling de blik, dien de schaapherder op hem wierp, deed hem verstommen, en deze zei ernstig, terwijl hij de dorre hand uitstreekte:

„David van Bourgondië, gij moet mij hooren, of wilt gij, dat ik morgen spreek, als het zwaard gevallen is? Dan zal uw macht het bloed van dat priesterlijke gewaad kunnen wegnemen; want wat ik dan zal zeggen, zal het er mee bedekken. En gij zult vergeefs om genade roepen!"

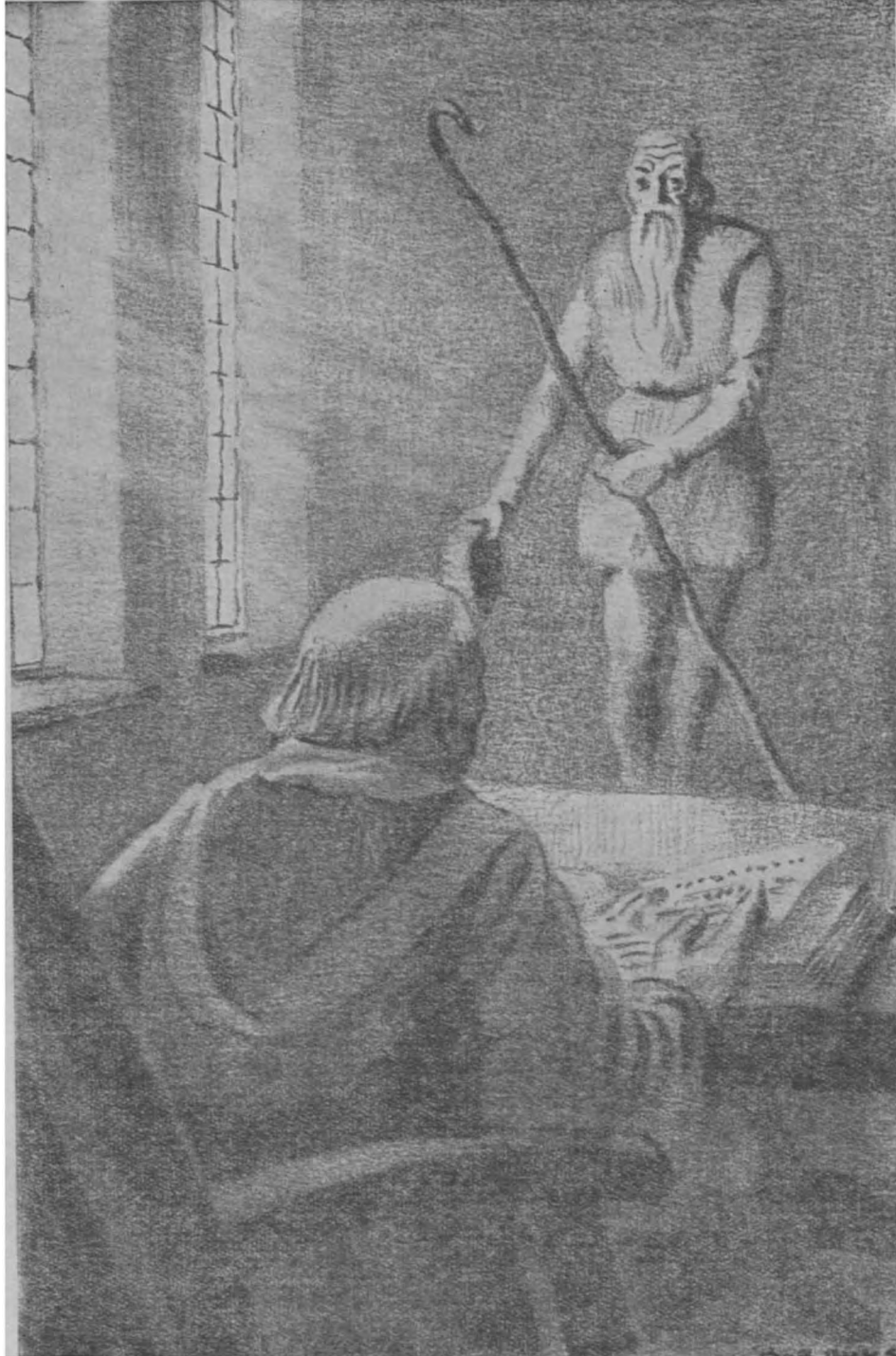
„Ik.....?" riep de Bisschop sidderend van toorn, „ik, Bisschop van Utrecht? Hoe zult gij spreken, als een donkere kerker u gevangen houdt, of als uw grijze kop nog vóór den zijnen wordt afgeslagen?"

„Mijn stem moge niet meer gehoord worden op aarde," zei Ralph ernstig. „voor Gods rechterstoel zal de schaapherder naast den Bisschop staan; uw lijfwacht zal mij dáár het zwijgen niet opleggen; dáár zal de schooier spreken vóór den priestervorst; maar dan is het te laat voor u, gij zijt verloren.....!" De Bisschop was opgestaan, toen de schaapherder begon te spreken; de uitdrukking welke er in die woorden lag, de vaste overtuiging, die den grijsaard scheen te bezielen, deden den machtigen Bisschop sidderen; de schaapherder in zijn slechte kleeren was grooter dan de priester in plechtgewaad. Hij zweeg. Toen vervolgde Ralph bedaard: „Hoor mij eenige oogenblikken aan, eerwaarde Vader, om uwentwille, niet om den armen ruiters, verzoek ik het — maar niemand dan gij moogt mijn woorden hooren, zend dezen weg." En hierbij wees hij op den kanunnik, den geestelijke en den page.

„Gij wilt met mij alleen blijven?" vroeg de Bisschop wantrouwend, terwijl hij den grijsaard van het hoofd tot de voeten bezag.

„Ja, met u alleen, Eerwaarde," was het antwoord; en toen de Bisschop ontstemd het hoofd schudde, riep Ralph met vuur: „Ik ben oud en weerloos; doch ik weet dat een dapper man ook dappere kinderen heeft, en uw vader was een vroom en geducht heer; ik ben dus dubbel overtuigd, dat David van Bourgondië mij niet vreezen kan."

Een oogenblik stond de Bisschop in beraad, waarna hij bedaard tot den kanunnik zei: „Meester, laat ons alleen," en wees vervolgens bevelend naar de deur, terwijl hij den geestelijke en den page aanzag. Zwijgend bogen zij en verlieten het

RALPH VOOR DEN BISSCHOP

vertrek; toen zette de Bisschop zich neer en vroeg somber: „Wat hebt u nu te zeggen?”

„De ruiter is mijn kleinzoon,” zei de schaapherder langzaam.

„Gij hebt dus gelogen — ons bedrogen,” riep de Bisschop driftig.

„Maar nu spreek ik de waarheid,” antwoordde Ralph onbeschroomd en ernstig.

„Gij zijt de eerste mensch, tot wien ik het gezegd heb; hij zelf weet het niet, en moet het niet weten; o, was zijn leven niet in gevaar, gij zoudt het niet van mij vernomen hebben!”

De Bisschop grimlachte, en zei toen koel: „Wij danken u voor dit belangrijk bericht; maar waarom verzwengt gij het voor den ruiter, of waart gij misschien bevreesd, dat hij u niet zou aannemen als zijn grootvader?”

„Nee,” riep Ralph met geestdrift, „de herdersknaap heeft mij verlaten; maar de kleinzoon zou mij nooit verlaten hebben; gij kent hem niet. Maar wilt gij weten, Bisschop, wat dezen mond gesloten hield, waarom ik het geluk heb opgeofferd, om mij dien voor den grijsaard zoo zoeten naam door hem te hooren geven? Het is, omdat hij nooit dan met achting en eerbied aan zijn zalige moeder zou denken; het is,” vervolgde hij met verheffing van stem, „omdat hij zijn vader niet zou vervloeken!”

„Het is braaf, oude,” zei de bisschop, „maar dit alles kan den schuldige niet redden.”

„Ha, gij zegt dit koud en onverschillig,” riep Ralph schamper. „Maar weet gij wel, wat de vloek van een zoon zeggen wil, Bisschop! Hij is meer dan een banvloek van het hoofd der kerk, verschrikkelijker dan de vloek van den vader! Voelt gij dit niet.....?”

„Die redenen doen hier niets af,” zei de Bisschop ongeduldig, „de schuld van den vader kan den zoon niet redden. Maar wie was zijn vader dan?” vroeg hij, terwijl hij opstond; misschien trof hem de hooge ernst, die op het gelaat van den grijsaard stond uitgedrukt.

„Wie hij was.....?” riep Ralph luid, terwijl zijn oogen vuurvlammen schenen.

„Het was.....” Hier zweeg hij, schudde somber het hoofd, en vervolgde bedaard, terwijl hij de magere hand uitstreekte: „Zet u neer, Bisschop, gij zult het weten. daar het zoo zijn moet.” De woorden van den schaapherder boezemden den Bisschop onwillekeurig ontzag in, en hij ging zitten. Toen zei Ralph, terwijl zijn stem beurtelings droefheid en ernst verried, en hij nu eens langzaam, dan snel vervolgde, naarmate de herinneringen zijn gemoed aandeden: „Het is jaren geleden, dat ik in het woud op de Ameronger bergen woonde; mijn eenvoudige woning stond niet ver van het Egelmeer; mijn vrouw was in den Heere ontslapen; ik had geen zoon, maar een dochter. Ze was mijn eenige en dierbaarste schat; want zij was deugdzaam, zij was mijn hoop, want zij was jong en gezond; ik was trotsch op haar, omdat zij schoon was. Wilt gij weten, van welken tijd ik spreek: het was toen Gijsbert van Brederode nog Bisschop was en vóórdát uw geduchte vader u met zijn volk van wapenen in Utrecht bracht; gij woondet toen op het slot ter Horst. Op zekeren avond, toen wij tezamen het avondeten nuttigden, traden twee mannen overhaast in mijn woning; één hunner, die een krijgsman scheen te zijn, hoewel zij beiden als kooplieden gekleed waren, nam

den hoed af, en wischte zich het zweet van het gezicht; hij bad mij, hem te verbergen, omdat men hem vervolgde. Zij hadden hun paarden verlaten en waren door het bosch gevluht. De tweede was jonger, maar sprak niet, en wachtte met gedekt hoofd af, wat ik zou antwoorden. Mijn dochter zag mij smeekend aan, en daar zij onder mijn dak waren, stond ik hun toe wat zij mij verzochten. Een oogenblik daarna kwamen eenige ruiters van Bisschop Gijsbert bij mij; zij waren het spoor bijster geraakt, terwijl zij twee zendelingen van den Bourgondiër vervolgden, en vroegen mij naar hen. Ik verzweg, dat zij in mijn woning verborgen waren; de ruiters dreigden, maar ik bleef bij mijn zwijgen; toen dwongen zij mij, hen door het bosch naar den weg terug te brengen, waar hun makkers met de paarden wachtten; ik moest het wel. Zij vertrokken met de paarden van de vluchtelingen, die sterk en fraai, maar slechts eenvoudig getuigd waren. Naar mijn woning teruggekeerd, diende ik den vluchtelingen als wegwijzer naar het slot ter Horst: zij waren in dienst van heer David, zei mij de een. Laat in den nacht keerde ik eerst terug naar mijn woning met een stuk goudgeld, dat zij mij ten geschenke hadden gegeven."

Hier zweeg de schaapherder. De Bisschop had opmerkzaam geluisterd, maar was hem niet in de rede gevallen; zijn gelaat was ernstig, en hij zat onbeweeglijk. Toen vervolgde de schaapherder: „Sedert dien tijd kende ik de vreugde niet meer!..... Dagen en weken moest ik soms ver van mijn eigen haard rondzwerven, om te leven en mijn kostwinning uit te oefenen, en altijd vond ik mijn kind gezond en vroolijk weer. Den volgende dag nam ik volgens gewoonte den staf weer op; doch toen ik terugkeerde, kwam zij mij niet gelijk vroeger, tegemoet springen, zoodra ik mijn woning naderde. Zij wilde vroolijk schijnen, maar zij weende; ik verzocht haar mij de oorzaak van die droefheid te zeggen, doch zij zweeg. Een ongelukkige gave der natuur had mij wel mijn ongeluk doen vooruitzien; maar nooit baatte mij dat treurige vooruitzien in de toekomst; het wijst mij de middelen niet aan om het ongeluk te voorkomen; zou ik anders die mannen in mijn woning verborgen hebben? — Neen, de ruiters zouden hen weggesleept, ik zou hun schuilplaats ontdekt hebben.....! Verwondert het u, bisschop? Welnu gij zult de reden hooren,” zei Ralph de hand uitstrekking. „Eindelijk bekende mijn kind, geknielt aan mijn voeten, de oorzaak van haar droefheid, of liever van haar wanhoop; de smeekbeden van den bedroefden vader drongen haar misschien minder om te spreken dan de angst over den ontrouw van den man, die haar verleid had. Want de man, Bisschop, wien ik het leven gered, dien ik tenminste voor zijn vijanden verborgen had, met gevaar misschien van mijn leven, hij had mijn geluk, de onschuld van mijn kind verwoest! — Gij huivert, Bisschop: en met reden; niet degene, die het woord gevoerd had, maar zijn metgezel was gekomen, in schijn om te danken voor mijn edele daad, zooals hij zei, maar veeleer om haar te berooven van haar deugd. Mijn kind jammerde en bad om ontferming; ik behoefde de hand niet aan het recht te houden, zooals gij, Bisschop, ik nam haar in mijn armen en troostte haar, vergaf haar alles; want zij was jong en zonder schuld. De verleider had zijn bezoeken gestaakt; hij had haar verlaten, en toch wist hij, dat mijn kind een onderpand van zijn liefde onder het hart droeg; zij bad mij te gaan om hem

op te zoeken; want zij had hem lief; hij kon ziek zijn, haar hulp behoeven. — Arm, onnoozel kind...!”

„Heugt u de dag nog, Bisschop?” zei Ralph ernstig, terwijl heer David zijn hoofd op zijn linkerhand liet rusten, en naar het scheen met aandacht naar den steen zag, die aan den eersten vinger van zijn rechterhand schitterde, „heugt u den dag nog, toen al die edelen ridders u kwamen afhalen, en gij van uw bisdom bezit gingt nemen? O, dat was een dag, dien gij nooit kunt vergeten, en die Ralph ook altijd heugen zal. Ik kwam om den verleider te zoeken, om hem aan zijn plichten te herinneren; ik zocht een man voor mijn kind, een vader voor het hare. Juist verliet de prachtig uitgedoste stoet, op moedige paarden gezeten, het slot; vroolijk klonken de trompetten. Ik wachtte, op mijn staf geleund, tot die optocht voorbij zou zijn; dan wilde ik mij aanmelden. Ik lette intusschen op de knechten, die hun meesters volgden; hij kon daar immers onder zijn. Ik zag die ruiterbende naderen, waarvan sommigen hier uw hof bewaken; hij, die vooruit reed, voerde een wapen op zijn schild, dat gij misschien nog niet geheel vergeten hebt, een gelen balk op een rood veld en een witte lelie. Een oogenblik wendde de krijgsman het edele gelaat naar mijn zijde, en het was alsof ik met blindheid geslagen werd; ik dacht, dat de gladde wapenrusting mijn oog verbijsterde, en zag nog eens — maar hij was voorbij. Doch toen het middelste gedeelte van de schaar voorbijreed — toen viel ik neer, en toch was ik toen nog sterk. Als door den donder getroffen, lag ik daar, en kreeg mijn bewustzijn niet weer vóór het oogenblik, dat de laatste tonen der trompetten mij in de ooren klonken. Gij waart voorbijgetrokken, Bisschop, met dien stoet, en reeds buiten het gezicht. Ik had hem gevonden, had den verleider gezien; maar hij kon geen vader zijn van het onschuldige wicht, dat mijn kind onder het hart droeg; zijn vaderschap zou hem slechts tot verachting verstrekt hebben. Ik nam den staf op, keerde terug en zei, dat de verleider dood was; mijn kind jammerde, en bad voor hem, — zij sprak hem vrij van alle schuld...”

„Dat wicht zonder vader was Frank; zijn geboorte kostte zijn ongelukkige moeder het leven. De dood was haar welkom; ik beweende haar; maar niet omdat zij nu ongelukkig was... De man, die mijn geluk verwoestte, zag noch naar het slachtoffer van zijn driften, noch naar zijn kind om; nooit vernam ik iets van hem, en toen ik mijn kind begraven had, verliet ik mijn woning; sedert dien tijd ben ik een zwerveling...”

De Bisschop ondersteunde zijn hoofd met zijn beide handen, toen de schaapherder zweeg; elk woord, dat de oude man gesproken had, scheen hem door de ziel te gaan. „Mijn kind bad mij stervend, hem niet te vloeken,” zei Ralph ernstig, „en ik heb het nog niet gedaan, Bisschop!”

„Grijsaard,” zei heer David langzaam en afgebroken en zonder van houding te veranderen: „Frank was immers op den toren van Barneveld? Waarom zag ik u toen niet?”...

„Waarom?” riep Ralph hoonlachend. „Zou de Bisschop zijn mannen, zijn persoon misschien gewaagd hebben, om den kleinzoon van den schaapherder te redden...? De arme knaap werd wel door uw lijfwacht uit het slot gesleept. Gij liet immers heer Jan van Schaffelaar vermoorden!”

De Bisschop sidderde, en een lang zwijgen heerschte er. Toen lichtte hij het hoofd op, vestigde den matten blik op den schaapherder en zei: „Zet u neer.” Maar Ralph schudde het hoofd. Toen vroeg de Bisschop: „Wat wilt gij, dat ik doen zal?”

„Hem genade verleen,“ zei de schaapherder bedaard.

„Hij heeft genade; hij zal leven!” zei de Bisschop snel; zijn stem verried meer vastheid, en hij vroeg nogmaals: „Wat verlangt gij nog meer?”

„Niets; zijn vrijheid is mij genoeg,” antwoordde Ralph koel.

„Nee, dat kan zoo niet!” riep de Bisschop, en opende snel een ebbenhouten kistje, dat op de tafel stond, stak er de hand in, en zei: „Zie, hier goud; neem het aan...” Maar Ralph, die onder zijn wambuis tastte, riep schielijk: „Bisschop, ik ben gekomen om hem te redden en om niets anders; maar ik heb óók goud, en zal het mijne hier laten, zonder het uwe te nemen.”

Verwonderd zag heer David op, toen de schaapherder den inhoud van een zakje op de tafel wierp, en de gouden stukken over het groene kleed rolden, en hij zei: „Hier zijn één-en-dertig postulaatguldens; de verleider van mijn kind gaf er haar dertig ter bewaring; het waren bespaarde penningen, naar hij zei, maar eigenlijk een belooning voor haar zwakheid; de vader ontving er een, omdat hij hem verborgen had. Hier is het goud; het brandt mij in de hand!” De Bisschop zei niets, maar wendde het gelaat af, eindelijk vroeg hij: „Hebt gij niet gezegd, dat Frank bemint? Wie is zij...?”

„Maria, Wouter's dochter uit *de Vergulde Helm* te Amersfoort,” zei de schaapherder langzaam, waarna de Bisschop verwonderd uitriep: „De dochter van een smid!”

„En waarom niet, Bisschop?” hernam Ralph. „Uw leenman, Jan van Schaffelaar, was haar bruidegom; zij is deugdzaam en schoon.”

„Uw kleinzoon kan beter huwelijk doen,” zei heer David; maar Ralph schudde het hoofd en antwoordde: „Zij beminnen elkander; wat maakt gelukkiger dan een trouwe, deugdzaam huisvrouw?”

De Bisschop stond op, en ging met groote schreden heen en weer door het vertrek; zijn gelaat, dat zijn bedaardheid had herkreten, was edel en trotsch; zijn wit gewaad hing over de schouders; zijn oogen fonkelden; toen bleef hij voor Ralph stilstaan. De Bisschop gaf den schaapherder een hand, en hij zei met drift, doch vriendelijk: „Vader Ralph, morgen zult gij uw kleinzoon zien, gij zelf zult hem tot mij leiden; wij nemen hem in onze bescherming; uw gelukkige dagen keeren terug; gij zult veel vreugde van hem beleven.”

„Zijn leven is mij genoeg,” zei Ralph; doch de Bisschop vervolgde vol vuur: „Maar mij niet. O, gij weet niet, wat gij weigert, oude man, gij kunt niet in zijn hart lezen, maar ik wel; paarden en wapenrustingen zullen hem niet ontbreken; roem en eer wachten uw kleinzoon; hij zal gelukkig zijn!” Ralph schudde het hoofd, en de Bisschop voer voort: „Gij gelooft mij niet? Bij St. Maarten en St. Andreas, oude, onthoud den armen jongen zijn geluk niet; jaren zwierf hij met u rond, en diende, terwijl hij zelf gediend moest worden. Ha, ik dacht dat gij Frank meer liefde toedroegt.”

Ralph antwoordde niet, maar de Bisschop riep: „Maar hoe zult gij het ver-

hinderen, dat ik hem verhef, dat ik hem gelukkig maak? Zult gij hem verliezen, omdat hij aanzienlijk wordt? Kan hij niet met zijn grootvader naar de heide terugkeeren, als hij het verlangt...?"

De schaapherder bedacht zich en zuchtte. Het streefde zijn hart, Frank verheven te zien, en de liefde tot zijn kleinzoon overwon bijna geheel zijn vrees en zijn weerzin tegen het voorstel van den Bisschop; toen zei hij langzaam: „In Gods naam dan, het zij zoo; maar zweert gij mij, hem niet te zeggen wie ik ben, wie zijn ouders waren?"

„Ik zweer het!" zei de Bisschop. Toen richtte Ralph zijn schreden naar de deur; maar heer David trad op hem toe, en vroeg vriendelijk: „Hebt gij mij niets te vragen voor u? Wij scheiden immers in vrede?"

„Nee, Bisschop, niets," hernam de schaapherder ernstig. „Gewoonlijk vraagt men u om uw zegen, als men u verlaat; maar ik doe dit niet; later zal Ralph u misschien den zijne geven."

Toen opende de schaapherder de deur en verdween; de trotsche Bisschop stapte eenige oogenblikken heen en weer, verzamelde met somberen ernst de goudstukken, die op het tafelkleed lagen, en borg ze in het kistje. Daarna werd zijn gelaat opgeruimd en fier; hij zette zich neer, vatte een pen op en begon te schrijven.

Het was den volgenden dag in den morgen. Frank lag niet meer geketend in de diepe gevangenkluis van het Bisschopshof; want zijn wanhoop had den stokbewaarder bevreesd doen zijn, dat hij niets aan den beul zou kunnen overleveren dan het lichaam van den ongelukkigen ruiter, die zich het hoofd wilde verbrijzelen, terwijl hij om Maria riep, en den Hemel en den menschen smeekten om hem te redden; want hij wilde niet sterven, omdat Maria hem liefhad. Hij zat nu op een houten bank, met het hoofd voorovergebogen, rustend op zijn handen, in de groote kamer, waarin men hem, den vorigen dag, na den middag gebracht had, toen de ketenen waren losgemaakt, en men hem gezegd had, dat hij de hoop niet moest opgeven, dat het vonnis niet voltrokken zou worden. Zwijgend had hij deze woorden aangehoord; want zijn drift was reeds bedaard; hij was schier wezenloos en had zich zonder tegenstand laten leiden; zijn razernij was geweken. Hij had een oogenblik aandachtig de met ijzeren traliën voorziene vensters en de naakte witte muren bezien, en zich toen neergezet; het was nog een gevangenis, waarin hij zich bevond. „Men heeft mijn laatste oogenblikken willen verzachten, of de monnik, die mij bezoeken zal, is oud en bang voor de vochtigheid van de gewelven; de stokbewaarder wil mij troosten; hij gelooft, dat ik schrik voor dat zwaard; maar er is immers geen genade!" Zoo dacht hij, en een treurige grimlach lag op zijn gelaat, toen men hem alleen liet. Hij zat den volgenden morgen nog op die bank, welke hij slechts gedurende den avond en den nacht verlaten had, om het vertrek op en neer te gaan. Hij moest sterven, en hij beminde, en Maria had hem lief.

Hij werd dus niet gewaar, wie hem kwam bezoeken, en hij vermoedde, toen de deur geopend werd, dat het de geestelijke zou zijn, die hem tot den dood kwam voorbereiden, maar zag niet op. Opeens echter voelde hij dat twee armen hem omsloten; langzaam richtte hij het hoofd op; maar riep toen snel en verheugd:

„Ha, zijt gij het, vader! Eindelijk hebben zij mijn beden dan verhoord; o, ik kon immers ook niet sterven zonder u te zien.”

„Frank,” zei Ralph, terwijl hij hem tegen zijn borst sloot, en zijn gebaarden mond op de bleeke wang van den jongeling drukte, „ik ben gekomen; eerder kon ik niet; God zij gedankt, ik zie u dan weer.”

„Maar voor korten tijd slechts, vader,” zei Frank treurig, — „ik heb misdaan, ik moet sterven; gij en al mijn begunstigers hebben immers vergeefs voor mij gebeden. Ik heb mijn post verlaten...”

„Heeft men u dan niets gezegd...?” vroeg Ralph snel; doch Frank viel hem in de rede en riep: „Ja, mijn vader, maar ik weet beter; ik dacht, dat de monnik kwam; doch uw komst is mij liever. Helaas, waarom kunt gij mij mijn zonden niet vergeven en toch, als gij mij zegent, zou ik gelooven den zegen van den priester te kunnen ontberen. Maar ik laster uw dienaren, mijn God, genade, — Ralph, zei hij aarzelend, „gij zijt treurig, gij kunt ook niet vroolijk zijn; maar één bede; Maria en u, wie heb ik nader op aarde? Beiden zijt gij mij even waard; doch zij is zwak, zij kan niet komen; nooit zal ik haar weerzien; indien zij vóór mij stond, ik zou ook niet kunnen sterven, — en het moet immers.”

„Neen, mijn Frank,” zei Ralph; maar Frank riep driftig: „ik weet het immers! Waartoe het verborgen gehouden? Ik heb geen vrees, hoewel ik wanhopig ben; want Maria... Doch mijn verzoek, vader, gij zijt oud, maar sterk! Gij hebt mij lief, gij noemt Frank immers uw zoon. Mijn vader, om den wille van onzen Heer Jezus en zijn gebenedijde Moeder, blijf bij mij, vader, in het uur des doods! Laat den beul de hand niet aan mij slaan! Zijn zwaard alleen rake mij, dan is de Bisschop en het recht voldaan. Ralph, de schaapherder zal zijn zoon toch niet verlaten?”

„Frank!” riep Ralph luid, en wischte zijn tranen af, „geloofst gij mij niet? Spreek niet meer, want ik luister, zonder dat ik het wil naar uw droevige gedachten, en zoodang hoorde ik uw stem niet. Gij zult niet sterven. Gij hebt genade!”

„Vader, waarom bedriegt gij mij? Ik zal bedaard zijn, ik zal geen tranen vergieten. Frank zal vroolijk zijn, maar verlaat mij niet!” bad de jongeling, en klemde zich vast aan het ruige wambuis van den ouden man. Hij wilde lachen, doch kon niet; de tranen sprongen hem uit de oogen, en hij liet zijn hoofd op de borst van Ralph vallen.

„Kind!” zei deze aangedaan, en zag vol vreugde op Frank neer, „ik spreek de waarheid; zoudt gij anders in deze kamer zijn? De monnik heeft u immers nog niet bezocht; gisteren ben ik bij den Bisschop geweest, en hij heeft u genade verleend!”

„Genade?” riep Frank, zijn hoofd oplichtend; maar hij schudde het ongeloofig, en eindigde somber: „Den aartshertog heeft hij ze geweigerd, en...”

„Maar mij niet; hij mocht ze mij niet weigeren,” zei Ralph ernstig. „Gij zult niet tegen den middag sterven, nooit voor deze zaak; uw dagen zijn wel geteld, doch heer David zal die niet afsnijden; hij kan niet; God alleen weet het uur van uw dood!”

„Ik leven?” riep Frank, terwijl hij opsprong, „bedriegt gij u niet, vader? Frank leven! Heb ik wel genade? Mijn God, — waarmee heb ik het verdiend? —

Maar gij ziet niet vroolijk; bedriegt men mij? Dit kan geen scherts zijn, vader! O, het zou verschrikkelijk wezen; maar Ralph liegt niet, Maria, ik heb u weer! Frank leeft, Maria! — Ha, kan men sterven van vreugde?"..... zei hij en wankelde.

Snel stond de schaapherder op, vatte hem in zijn armen, zette hem naast zich neer, en zei langzaam:

„Het verdriet vermoordt, maar de vreugde nog veel meer; het verdriet doet den mensch opzien en troost zoeken daarboven; als hij verheugd is, leeft hij alleen voor de aarde: daarom ben ik niet opgeruimd, hoewel uw leven behouden is; de weelde, eer en roem dooden ook, Frank! — Maar het hart, de ziel. Het gebrek doet zondigen, doch de overvloed nog veel meer!"

„Maar wat wilt gij zeggen, vader?" vroeg Frank verwonderd. „Is Maria niet eenvoudig en deugdzaam, en haar ouders...?"

„Maria," zei de schaapherder, het hoofd schuddend: „Ik sprak van u, Frank!"

„Van mij, vader!" riep Frank, zijn gelaat was geheel veranderd, en zijn oogen fonkelden; „de weelde? Ha, een ruiter! Het is waar; mijn vriend, bij wien ik heden dacht te zijn, heeft mij bedacht; nog na zijn dood heeft hij willen zorgen voor den knaap. Ik heb alles wat ik verlangen kan; twee paarden, waaronder Moor, ik heb wapens en Maria's hart!"

„Die wapens en paarden, ja," zei Ralph ernstig; „maar Maria..."

„Vader, zij bemint mij!" riep Frank met vuur en vol vertrouwen.

„Ik weet het; maar indien zij eens..." zeide Ralph.

„Zij is dood!" gilte Frank, terwijl zijn oog verschrikkelijk rolde.

„Neen, kind! — Dwaas kind! Waarom verschrikt gij mij?" riep Ralph sidderend. Toen zei Frank: „O, vergeving, vader; maar zie, ik dacht... O, zonder haar kan ik niet leven."

„Dat wilde ik zeggen, Frank," zei Ralph, en trok hem naast zich neer. „Ziet gij niet in, kind, dat gij haar verliezen zoudt, als zij rijk werd, als eer en aanzien haar deel werden?"

„Neen, vader," zei Frank gerustgesteld, „zij bemint mij immers; doch welke toovergeest zou haar rijk en groot maken; maar al was het zoo, dan zou Maria alles met mij deelen; zij bemint mij..."

De schaapherder schudde het hoofd, luisterde en zei: „Ik hoor uw knaap naderen; maar zou uw hart ook niet veranderen, Frank, als eer en rijkdom uw deel werden? Zoudt gij haar misschien niet verliezen, als gij rijk en aanzienlijk werdt?"

„O neen, vader," lachte Frank, „onze harten zijn zoo nauw vereenigd; slechts de dood kan ons voor een oogenblik scheiden, maar eer en grootheid nooit."

„God geve het!" zei Ralph en Frank zag vreemd op; want Henri, die na den dood van zijn meester hem diende, trad de kamer binnen: eenige prachtig gekleede pages van heer David, die kleeren, wapenstukken, een verguld waschbekken en doeken droegen, volgden hem. „Henri! — Vader! Wat is dat?" riep hij, beurtelings hen en de pages aanziende, die, op een rij staande, zich diep bogen.

„Heer," zei de knaap, wiens gezicht glinsterde van trots en vreugde; maar

Ralph zei bedaard: „Frank, gij moet den Bisschop gaan danken voor zijn genade, en in dit kleed kunt gij niet verschijnen.”

„Ha!” riep Frank, terwijl hij zich de oogen wreef, „ik dacht, dat ik niet goed zag. Henri, zijt gij het wel?”

„Ja, Heer,” hernam deze buigend, en riep toen ernstig: „Treed vooruit, page, en vul het bekken!” Deze gehoorzaamde. Het was Frank, alsof hij droomde; hij zag nu eens den verheugden knaap, dan de eerbiedig op eenigen afstand staande pages, dan weer den schaapherder aan, hem, met een glimlach op het gelaat, wenkend toe te geven aan het verlangen van Henri, die hem nu verzocht zijn kleed uit te doen. Zonder tegenspraak liet hij Henri begaan; het welriekende water wischte de stof, het zweet, de tranen van zijn gelaat en lichaam af, en zijn haar werd in orde gebracht; hij zelf had het besef niet dit te doen; want hij was geheel verslagen. Het fijne linnen hemd, dat hem over het hoofd werd geworpen, deed hem vermoeden, dat al die kleeven voor hem zouden zijn; maar hij kon het nog niet gelooven, hoewel het hem scheen, dat Ralph dit had willen te kennen geven. Weldra stond hij, geheel in wit hertsleder gekleed, bij de tafel; dit buigzame kleed sloot hem over het geheele lichaam, en slechts zijn hoofd, zijn hals en zijn handen waren nog onbedekt.

„Ralph!” riep hij verbaasd, toen de knaap een nieuwen page riep; „is die wapenrusting voor mij? Maar neen, zij vergissen zich. — Henri, gij moet hier niet zijn, gij zijt verkeerd, knaap!”

„Vergeef mij, Heer,” zei Henri, en vervolgde vertrouwelijk: „Laat geen verwondering blijken, want die knapen zijn tot spotten geneigd; 't is wel voor u.” Een schitterende maliënkolder werd hem over het hoofd gedaan; het roode fluweel, waarmede die gevoerd was, stond een eind tegen zijn hals op, en was met gouddraad gestikt; de maliënen zaten dicht op elkander, en waren van gepolijst staal met een gouden biesje; de wijde mouwen reikten tot halverwege den elleboog, en het onderste gedeelte van den kolder tot halverwege de knieën; zoowel de mouwen, als het onderste gedeelte, liepen in punten uit. Frank stond roerloos, daar hij niet wist wat hem gebeurde; toen wenkte hij Henri met de hand, waarop weer een andere page naderde, en Frank riep verbaasd: „Dien rok — moet ik dien dragen?”

„Ja, Heer, zoo terstond zijt gij gekleed,” antwoordde zijn knaap. Frank boog zich, terwijl Henri op de teenen stond. Over de schitterende maliënen, en een weinig lager af, hing nu een wapenrok van blauw fluweel, omzoomd met een breed zilveren oplegsel; op de zijden was hij opengesneden tot boven de heup. De opengesneden mouwen kwamen niet zoo ver als het maliënhemd over den arm; het wapen van den Bisschop, gestikt van zijde, goud en zilver, prijkte op de borst. Henri gespte hem nu den draagband om, waaraan een prachtige dolk hing.

Een uitroep van vreugde ontsnapte den jongeling; en was het te verwonderen? Hij, die den beul verwacht had, moest deze kleeven dragen. Den schaapherder zelf blonk de blijdschap uit de oogen; zijn treurigheid scheen geweken, nu hij den geliefden Frank zoo fier, zoo gelukkig vóór zich zag; hij nam zelf het zwaard uit de hand van den page, die zich voor den grijsaard boog; hij wilde

ook de hand leenen om zijn kleinzoon te wapenen; hij stak de roodleeren schede door den draagband, en zei, terwijl hij op het rijke gevest sloeg en den kling gedeeltelijk ontblootte: „Draag zorg, dat nooit onschuldig bloed aan dit lemmer kleeft, Frank! Het staal laat zich afvegen; — doch het bloed blijft eeuwig op de ziel!”

„Neen, vader,” zei Frank, aangedaan door de woorden van den ouden man, „liever wil ik sterven. Maar zeg mij nog eens, dat uw gewezen jongen hier vóór u staat. O, waarom leeft mijn weldoener niet meer! Mijn God, als Maria mij kon zien...” Hierop riep hij treurig: „Ik ben verheugd, en zij weent zeker; zij denkt, dat ik sterven moet, en ik ben vol leven.”

„Heer,” zei Henri, „ziedaar uw muts,” en hij legde een roode met gouden borduursel opgeluisterde muts op de tafel; een witte en een blauwe veer prijkten er op door een kostbaren steen tezamen gehouden; „en hier zijn uw handschoenen; nu uw schoenen nog, dan zijt gij gereed.”

Frank bezag de handschoenen, die met stalen plaatjes, omzoomd met een gouden bies, waren opgelegd, en toen Henri hem de hooge en lange schoenen van rood leer aantrok, riep hij verwonderd: „Met zilveren sporen!”

„Ja, Frank,” zei de schaapherder, „en misschien zullen zij spoedig verguld worden!”

„O, neen, vader,” riep Frank ongeloovig, „gij zegt het maar: ik, ridder? Neen, dit kan niet. O, Maria, wat zoudt gij zeggen...” eindigde hij, en zag, in gedachten verzonken, vóór zich.

„Gij zijt gereed, Heer,” zei Henri, die opstond en diep boog.

„Heer David wacht u,” zei Ralph; toen drukte Frank de hand van Henri, wierp zich uit overmaat van aandoening in de armen van den schaapherder en zei „U dank ik het voor de tweede maal; ook deze eer, deze kleeren dank ik u, mijn hart zegt het mij!”

„Gij vreest dus niet dien kostbaren rok tegen mijn ellendig kleed te bederven?” vroeg Ralph, en Frank antwoordde: „Zijt gij vader Ralph niet? Ben ik niet uw Frank? O, zeg het, dat gij mij niet verlaten zult om deze pracht; anders...”

„Neen,” zei Ralph ernstig; „maar denk aan mijn woorden; verheug u niet te veel: de vreugde gaat dikwijls het leed vooraf; de grootheid geeft geen geluk, Frank! Doch wij moeten heengaan.”

De schaapherder trad terug, om zijn muts, die op den grond lag, op te rapen. Frank naderde snel den knaap en vroeg zacht: „Heeft men mij opgeschikt om zoo te sterven? O, dat zou wreed zijn. Heb ik wel genade, Henri?”

„Wel zeer zeker, Heer. Zou ik anders zoo verheugd zijn?” herhaalde deze.

„Het is waar,” zei Frank, in gedachten verzonken; „maar het is alsof ik be-tooverd ben,” toen riep hij snel: „Henri, laat Moor dadelijk opzadelen. Maria treurt, en zoodra heer David mij laat gaan, moet ik vertrekken. Hemel, wat zal zij gelukkig zijn!”

„Kom, Frank,” zei Ralph, die de zwarte haarlokken van den jongeling naar achteren wierp, en hem de muts op het hoofd zette. De knaap gaf de handschoenen aan; de schaapherder nam Frank bij den arm, en leidde hem voort; de pages bogen; hijzelf zag verwonderd om zich heen, bracht vervolgens de

hand aan het voorhoofd, en zei zacht: „Waak ik, of is alles een droom? Mijn God, verlos mij van den booze. Maria, bid voor mij. Ik heb genade; ha, wat zult gij zeggen, mijn liefste, mijn bruid!”

* * *

De Bisschop sprak met een kanunnik, die naast zijn stoel stond, toen men hem kwam berichten, dat Ralph er was. „Het is goed,” antwoordde hij, en gaf een teeken aan de pages om te vertrekken; daarna vervolgde hij: „Meester, laat mij nu alleen; zij zijn lang weggebleven. Zeg den grijsaard, dat hij met den ruiter binnentreedt.”

De kanunnik boog en verliet de kamer, terwijl de Bisschop opstond, en zich in den zetel over den schoorsteen neerzette. De deur ging open, en de schaapherder trad binnen. Door de kracht der gewoonte en de aandoeningen, die hem beheerschten, had hij zeker vergeten, den staf neer te zetten; hij nam echter de muts af. Frank had zijn hoofd reeds ontbloot, en hield den blik naar den grond gericht, terwijl Ralph den jongeling met zich voorttrok, die bijna zijn bewustzijn verloren had. Heer David zei toen ernstig, doch niet onvriendelijk: „Nader ons!”

Frank richtte zijn hoofd op, en ontmoette het oog van den Bisschop. Hij was nu in tegenwoordigheid van den heer, wiens dienst hij verzuimd, wiens leven hij schandelijk gewaagd had. Nog klonk hem de vloek in de ooren. Dezelfde man sprak, en hij snelde vooruit, liet de muts aan zijn handen ontglippen, en riep, terwijl hij zich plat voor den Bisschop neerwierp: „Genade, eerwaarde Vader, in Gode genade!”

„Weet hij dan nog niet.....?” zei heer David vragend, en zag Ralph aan, maar deze knikte met het hoofd, terwijl hij den zetel naderde, waarop de Bisschop vervolgde: „Wij hebben u immers genade verleend, Frank, het is onze wil, dat gij leeft en gelukkig zijt.”

„Toen ik uw vorstelijke genade in het klooster te Amersfoort zag verdwijnen,” stamelde Frank sidderend, „toen heeft uw vloek mij getroffen, want uw ramp was mijn schuld; die vloek is erger dan het doodvonnis. — Ontferming.....,” en hij kuste het kleed van heer David.

„Alles vergeven wij u,” zei de Bisschop en vervolgde vriendelijk: „Sta nu op; laat mij eens zien, hoe dat kleed u staat.” Frank richtte zich op de eene knie op en bleef toen liggen, maar de Bisschop reikte hem de hand en noodzaakte hem op te staan. Toen zette hij zich op zijn gemak neer en bezag Frank van het hoofd tot de voeten; zijn trotsch gelaat was vriendelijk; zijn oog glinsterde van tevredenheid, zijn baard bewoog zich, want hij lachte, en zei, zich tot Ralph keerend, die de knie nog niet gebogen had, wat Frank echter niet eens had opgemerkt: „Hij is schoon, grijsaard, de Hemel zond u bij mij. O, het zou jammer geweest zijn. — Zeg eens Frank, gij behoeft niet te sidderen voor ons, vraag het den herder maar, voelt gij u gelukkig, staat dat kleed, staan die wapens u aan?”

„O, eerwaarde Vader, zooveel goedheid, waardoor heb ik dit verdiend? Waar-

mee kan ik dit vergelden?" riep Frank en wilde neerknielen, maar de Bisschop vatte zijn hand, en antwoordde vertrouwelijk:

„Door onze gunstbewijzen met erkentelijkheid aan te nemen en ons voor uw welzijn te laten zorgen; wij zelf weten het best, wat u gelukkig kan maken. — Is het zoo niet, gijsaard?" vroeg de Bisschop en keerde zich tot den schaapherder, die het hoofd boog en langzaam zei: „Zijn Eerwaarde kan niets anders bedoelen dan uw geluk, Frank!"

„En kan ik er aan twijfelen, Ralph?" riep Frank. „Mijn genadige heer heeft mij immers alles vergeven."

De schaapherder zuchtte; maar noch de jongeling, noch de Bisschop sloegen er acht op, en deze vervolgde: „Frank, als het eerste bewijs van onze gunst, verheffen wij u tot luitenant der Schaffelaars; onze aanvoerder bekommt misschien in het vervolg van ons een ander bevelhebberschap. Gij zijt nog jong en kunt wel wachten: toch bestemmen wij u om eenmaal de plaats te vervullen van onzen trouwsten krijgsman, van uw vriend, in wiens laatste glorie-dagen gij gedeeld hebt."

„Ik zijn plaats vervullen.....?" riep Frank verwonderd, en schudde treurig het hoofd. Ik, eerwaarde Vader, ik ben onwaardig....."

„Verbeelding," viel de Bisschop hem in de rede, en vervolgde trots: „Wij zullen u den rang geven waarvoor wij u geschikt oordeelen; niet uw, alleen ons gevoelen komt in aanmerking." Frank zweeg verlegen, en heer David vervolgde vriendelijk: „Zei ik niet, dat gij zelf niet wist, wat u dienstig kon zijn, dat wij er dus om denken moesten? Hoor, Frank, gij draagt mijn wapen op uw borst, het is dat van mijn geduchten heer en vader, jongeling, gij draagt de kleuren van Bourgondië; gij zijt in onzen dienst; wij willen dat u niets ontbreekt. Vele ridders en edellieden zijn met mijn neef van Oostenrijk meegekomen; de krijgsman, dien wij genegen zijn, moet niet schromen een rit met hem te doen, een lans te breken, een paard en een wapenrusting te wagen. Paarden en wapens zult gij hebben, en goud. Wij willen u groot en gelukkig zien."

„Genadige Heer," riep Frank, de knie buigend en de hand aan het voorhoofd brengend: „Ik ben opgetogen en verslagen; ik weet niet of ik droom of waak, en ik lig toch aan uw voeten. — Dat is Ralph, de schaapherder, mijn tweede vader. De booze heeft immers geen macht op mij in uw tegenwoordigheid; die woorden komen uit uw heiligen mond."

„Nee, Frank," zei de Bisschop glimlachend, „de Bisschop van Utrecht spreekt tot u." Hij zweeg en vervolgde ernstig: Sta op, gij hebt daar van Ralph gesproken; houdt gij de gedachtenis van uw vader in eere en liefde, hoewel gij hem nooit gekend hebt."

„O, eerwaarde Vader," riep Frank aangedaan, „hij en mijn moeder staan altijd ter zijde van mijn Goddelijken Verlosser, als ik bid; zij beschermen hun kind, zij hebben uw hart tot genade bewogen."

„Het is wel, mijn zoon," zei de Bisschop, en zijn stem verried zijn ontroering. „Uw moeder was zeker een heilige vrouw, wij zullen haar gedenken in onze gebeden; bid zelf voor uw vader; hij kon uw voorspraak soms nog behoeven."

„O, ik geloof het niet, maar ik zal het doen," zei Frank en zag ten hemel; tranen

liepen langs zijn wapenrok, en vielen op de schitterende kleuren van het wapen. „Gij zijt dus voldaan over onze geschenken,” zei de Bisschop, die geen ontroering meer liet merken.

„Voldaan!” riep Frank, „kan uw vorstelijke genade dit nog vragen? Slechts..... één verlangen heb ik nog, eerwaarde Vader, ik bid u, zeg mij, wat ik doen kan om dit te vergelden. O, ik kan nog niet alles gelooven, dat alles waarheid is.”

„Gij zijt ons gehoorzaam en eerbied verschuldigd, als uw heer en als uw Bisschop van Utrecht, en David van Bourgondië verlang ik niets anders,” zei de Bisschop, en vervolgde glimlachend: „Die maliënkolder en wapenrok staan u goed; maar zet de muts eens op.”

„In de tegenwoordigheid van uw genade?” riep Frank terugdeinzend.

„Ik wil het, zei heer David. „Wij willen de kleuren van ons geslacht eens op uw hoofd zien wapperen. Frank gehoorzaamde; tevreden lachte de Bisschop, en riep: „Bij den heiligen David, mijn patroon, en het bloed van Bourgondië, gij zijt een edelman van wapenen, Frank, en wij vertrouwen, dat wij u met de gouden sporen zullen zien, voordat wij den staf van St. Willebrord neerleggen.” Frank naderde hem, en zijn gelaat blonk van edele tevredenheid; maar toen viel zijn oog op Ralph, die zwijsend en met een droevigen trek op zijn gelaat naast den zetel stond. Snel trad hij nu vooruit, en wierp zich aan zijn borst; hij had den Bisschop vergeten, en riep: „Alles, vader, dank ik u, wat ik ben en worden moge, ik ben het aan u verplicht.”

De schaapherder sloeg bewogen zijn arm om den zijden wapenrok, en zei aangedaan: „Alle zegeningen komen van God, Frank, maar hoogvaardij en weelde van den satan; vergeet nooit, wat gij geweest zijt.”

„Of wat gij hadt moeten zijn!” riep de Bisschop driftig. Frank sidderde en trad terug, nam de muts af, en wilde verschooning vragen, dat hij den schaapherder had aangesproken; hij wist, dat hij wél gedaan had, maar vreesde toch het ontzag verloren te hebben; doch heer David vroeg vriendelijk, en scheen niet toornig te zijn. „Gij bemint reeds, niet waar?”

„Ja, eerwaarde Vader.....,” hernam Frank snel. Daarop zweeg hij, en dacht aan Maria.

„Wij wisten het reeds,” vervolgde de Bisschop. „Onze luitenant is nog jong, maar toch, indien zijn belang het vorderde, zouden wij onze toestemming tot zijn huwelijk geven.....”

„Maria.....!” riep Frank luid, en drukte de hand tegen zijn hart, terwijl het geluk hem uit de oogen blonk. Toen zei de Bisschop: „Ha, zoo heet geloof ik die dochter van den smid; maar Ada van Rijn bemint u immers: haar oom zei het mij; zij is schoon.....”

„O, zeer zeker,” zei Frank, toen heer David zweeg, „ik heb haar lief en ben haar zooveel dank schuldig! Zij is zoo goed en ongelukkig.”

„Maar ook rijk, en haar oom zou u nu niet tot haar echtgenoot verlangen! Ha, ha, doch bekreun u niet om zijn toestemming,” antwoordde heer David lachend. „Maar het is Maria, die ik bemin, genadige Heer,” zei Frank beschroomd, doch angstig de handen vouwend.

„Gij denkt zoo, Frank,” hernam de Bisschop glimlachend, „het is een liefde van

uw kindsche dagen, die ras voorbij zal gaan! Wij weten beter wat u kan gelukkig maken; gij kunt naar hooger uitzien."

Frank stond verpletterd en hij wilde eindelijk lucht geven aan het pijnlijke gevoel, dat zijn hart tezamen drukte, toen de Bisschop hem een wenk met de hand gaf, om te zwijgen, en zei, terwijl hij luisterde: „Wat is dat.....?"

Men hoorde de voetstappen en de houten van de hellebaarden der lijfwachten op de steenen in het voorvertrek klinken. Luid verhieven zich eenige stemmen, waarboven één zich bijzonder hooren liet. „Wil men mijn lijfwacht overrompelen? — Omringt het verraad ons weer!" riep de Bisschop verbaasd. „Bij het bloed van Bourgondië, ik zal mij niet ten tweede male door het slijk laten slepen! Zij zullen het zwaard van mijn vader in mijn handen zien, voordat zij mij aanvatten!" Hij stond op, trad snel ter zijde, deed het tapijtwerk, dat langs den muur hing, van elkander, waarachter een geheele wapenrusting stond verborgen tegen den muur; maar toen lachte hij trotsch, ging weer zitten en zei bedaard: „Welnu, mijn luitenant, ik geloof, dat wij u te goeder ure tot ons hebben geroepen."

„O, zij zullen uw geheiligde persoon niet naderen dan over mijn lijk," riep Frank vol moed, en sloeg op zijn zwaard. De woordenwisseling werd hoe langer hoe heviger; iemand legde de hand reeds op het slot van de deur. „Die ellendelingen, zij verdedigen mij niet, — maar gij zult uw plicht doen," riep de Bisschop, van toorn bevend. Toen plaatste zich de schaapherder, hoewel ongewapend, naast den jongeling, dien hij met zijn handen en zijn staf wilde beschermen. „O, treed ter zijde, vader!" bad Frank, „ik ben sterk genoeg om u beiden te beschermen!" Op hetzelfde oogenblik zwegen de stemmen, en de deur sprong open; een man in rijk gewaad kwam driftig het vertrek binnen, maar bleef als versteend staan, toen Frank, die zijn zwaard trok, het hem voorhield en dreigend uitriep: „Sta — of ik stoot u neer!"

De vreemdeling wierp een blik op den jongen man in dien prachtigen wapendos, die met het blinkende zwaard in de hand vóór hem stond, vervolgens op den Bisschop, en boog diep.

„Bij den heiligen David, mijn patroon!" riep de Bisschop driftig, die nu inzag, dat het geen vijand was, de binnen was gedrongen, „wie geeft u de stoutheid vóór ons te verschijnen? Gelukkig voor u, dat gij de kleuren van den Aarts-hertog draagt. — Frank, raak hem niet aan."

„Laat het hem doen," riep de vreemdeling met vuur, en sloeg op zijn zwaard. terwijl hij een blik met Frank wisselde, die zijn kling liet zakken, maar het hoofd moedig ophief, en hem dreigend aanzag. „Maar, eerwaarde Vader in God, uw pages wilden mij niet aanmelden, en de Aartshertog heeft mij gezonden..... Kent uw genade den heer Van Croy niet meer?" eindigde hij lachend.

„Ha," riep heer David verwonderd, laat dien edelman ons naderen, Frank! — Er zijn zooveel jaren verlopen, sedert wij u niet gezien hebben, Heer. Maar wij vragen u verschooning voor onze onbeleefde ontvangst."

„Die wij reeds vergeten hebben, eerwaarde Vader," hernam de edelman, en knielde voor hem neer; maar heer David gaf hem den tijd niet om de knie te

buigen, reikte hem de hand en vroeg beleefd: „En wat geeft ons het genoegen u te zien?”

De heer Van Croy zag naar Frank, en eenigszins met bevreemding naar den schaapherder, en heer David, die zijn bedoeling vatte, leidde hem bij de hand naar het venster; toen zei de edelman: „Genadige Heer, ik kom zooeven met den Bisschop van Kamerijk en den prins van Oranje in de stad; maar wat u nog meer verwonderen zal — den dertigsten van de vorige maand is koning Lodewijk de Elfde gestorven.”

„Hij dood!” riep de Bisschop, en hij vervolgde toen, tevreden lachend: „Ha, gij deedt wel, mijn vertrek binnen te treden, al hadt gij mijn lijfwacht neergeschoten, gij zoudt, op mijn eer, wèl gedaan hebben. — Hij dood, de vijand van mijn huis, en die mijn edelen broeder ten val heeft gebracht! Heer, gij verplicht ons door dat bericht; de Hemel is met ons!”

„Eerwaarde, de Aartshertog zond mij alleen in allerijl, om uw genade van die heugelijke tijding geen oogenblik onbewust te laten; maar hij volgt mij spoedig en wacht mij. Gedoog, dat ik vertrek,” zei de heer Van Croy.

„Het zij zoo, Heer,” hernam de Bisschop; „en in het vertrouwen u spoedig weer te zien, zeggen wij u nogmaals dank, en rekenen ons uw schuldenaar voor een gift, voor het bericht, dat gij ons overgebracht hebt.” Hij gaf den edelman de hand, die boog en zich verwijderde. Zoodra de blik van Van Croy weer op Frank viel, bleef hij onwillekeurig staan en zocht zijn oog de schilderij bij den schoorsteen, toen zag hij naar heer David om, boog daarna nogmaals, verliet het vertrek, en zei vriendelijk in het voorbijgaan: „Jonkheer, of wie gij zijn moogt, ik bied u de hand, hoewel gij mij uw zwaard hebt voorgehouden.” Frank boog het hoofd, drukte den edelman de hand, en zei eerbiedig: „Heb dank, Heer, maar ik ben geen edelman.”

Een poos bleef David van Bourgondië in gedachten staan; de dood van dien gehaten vorst, die de goedheid van zijn vader zoo ondankbaar had vergolden, streelde het hart van den zoon, hoewel hij priester was; toen lachte hij en riep hoonend: „Hij is dood!” — doch vervolgde somber: „Maar waar is het bloed van Bourgondië?” en zag naar het afbeeldsel van zijn vader, dat naast den schoorsteen hing. Toen rustte zijn blik op Frank, en zijn oogen glinsterden; maar de opgewondenheid verdween, want zijn hand raakte het gouden kruis, dat op zijn mantel hing; hij bezag zijn priesterlijk gewaad en zuchtte.

Noch de schaapherder, noch Frank stoorde hem; de laatste was in zijn gedachten bij Maria, en hij had met tegenzin het zwaard in de scheede gestoken. Ralph sloeg den Bisschop oplettend gade die naderde en riep: „Frank!” Toen zag de jongeling op, en heer David vervolgde lachend: „Ik ben over u voldaan, mijn vriend Van Croy had bijna kennis gemaakt met uw kling; gij kunt nu gaan; uw kamers zijn reeds gereedgemaakt; tot nader order blijft gij in mijn hof wonen; gij zijt een goede lijfwacht, bij mijn patroon! — Hebt gij ook nog iets te vragen, te verzoeken.....?”

„Genadige Heer.....,” zei Frank verlegen.

„Welnu?” vroeg de Bisschop. Toen vervolgde Frank: „Voor twee dagen verzoek ik verlof..... man hart trekt naar Amersfoort.....”

„Waarom zoo spoedig?” zei de Bisschop onvriendelijk.

„O, ik bid u, eerwaarde Vader!” riep Frank, de handen vouwend: „Maria treurt nog om mij; zij denkt dat ik dood ben en ik heb genade.”

„Alsof onze heilige godsdienst niet zou kunnen troosten,” zei de Bisschop. „Onthoud wel, Frank: dat *wij* voor uw geluk moeten zorgen, dat eer en aanzien u omringen zullen. Maar uw gelaat wordt treurig; later zult gij beter voelen, wat wij bedoelen, en hoe goed wij het met u voor hebben; — welnu, wij geven u het verlof.”

„Eerwaarde,” riep Frank dankbaar, en knielde neer. „O, ik dank u, Maria zal u zegenen; uw vorstelijke genade geeft mij haar weer.”

De Bisschop glimlachte, hief hem op en zei: „Ook zij zal door mij gelukkig worden; maar sta op, Frank!” De jongeling kustte zijn hand en heer David vervolgde vriendelijk, terwijl hij zijn rechterhand op den schouder van den luitenant legde: „Gij zult ons gehoorzaam en trouw zijn, wij weten het, maar wij verlangen ook, dat gij een gedeelte van de genegenheid, welke gij voor Ralph gevoelt, op ons overdraagt. Mijn zoon, ga nu, en denk dat alles wat wij voor u doen, voor uw welzijn is, dat gij rijk en groot zult worden.”

„O, ik dank u, eerwaarde Vader,” zei Frank aangedaan, boog diep, en trad achteruit; de schaapherder ging eveneens naar de deur; doch de Bisschop zei: „Blijf nog, Ralph, wij willen u spreken.”

„Vader,” zei Frank toen, „ik kan niet langer toeven. Maria treurt en wacht mij.”

„Ik weerhoud u niet, Frank,” antwoordde de oude man en zag hem weemoedig aan. „Ga, en toch is het mij zoo droevig om het hart; maar dat goud zal Ralph niet doen vergeten. Ga dan in Gods naam; doch ik zal u morgenochtend wachten op den berg van Amersfoort onder den boom, want ik ben te afgemat, om u terstond te volgen; — zult gij komen?”

„Zeker vader,” riep Frank verheugd, „en Maria misschien ook — o, ik moet nu gaan!”

„Vaarwel, mijn kind,” zei Ralph en drukte hem aan zijn hart, „ik zal u wachten.”

„Of wij u.....” fluisterde Frank, boog toen voor den Bisschop en snelde het vertrek uit.

„Wat zei hij u?” vroeg deze, toen Frank, dien hij had nagezien, vertrokken was.

„Dat hij mij morgen zien zou,” hernam Ralph droogweg.

„Geloofst gij, dat hij die deern sterk bemint?” vroeg de Bisschop. Toen hernam de schaapherder verwonderd: „Hebt gij het dan niet gezien, Bisschop? — Zijn hart behoort haar geheel.

„Gij denkt dus, dat niets hem die dwaze liefde zal kunnen doen vergeten?” zei heer David; en Ralph hernam schamper:

„Néén, hij is trouwer dan zijn vader: nooit zal hij haar verzaken; de liefde zal sterker wegen dan uw goud en uw wapens!”

„Maar indien wij bevelen, Ralph?” riep de Bisschop.

„Zal hij niet gehoorzamen; beveel over zijn arm, Bisschop, maar niet over zijn hart,” zei de schaapherder ernstig.

„En als hij weet, wie beveelt.....!” riep heer David.

„En gij hebt gezworen, Bisschop,” zei Ralph, de hand dreigend uitstrekkend.

Toen zweeg David, en vroeg een oogenblik daarna: „Gij zijt dus niet tevreden met wat ik gedaan heb, gij wilt u verzetten tegen zijn geluk?”

„Neen — doch wel tegen zijn ongeluk,” riep Ralph.

„Ik vertrouw, dat Frank wijzer zal zijn dan gij; wij zullen zien, wie gelijk zal hebben; hij zal weten te kiezen tuschen David van Bourgondië en Ralph.

„Dat heeft al hij!” riep Ralph ernstig. „Maar onthoud, Bisschop, dat zoo zijn hart gebroken werd, omdat het zich niet had laten verleiden, onthoud dan, dat Ralph u zijn zegen nog niet gegeven heeft!” Na deze woorden trad hij naar de deur, en de Bisschop, die het hoofd gebogen had, riep, het weer oprichtend en met den voet stappend: „En gij, dat David van Bourgondië zich niet bekreunt om uw zegen!”

Toch vond de page, die eenigen tijd daarna binnentrad, om te berichten, dat de Aartshertog Maximiliaan het hof naderde, den Bisschop, in gedachten verdiept, voor het glasraam staan, en de edelknaap moest tweemaal zijn bericht herhalen, voordat zijn heer hem gewaar werd.

* * *

IV.

DE ZUSTER VAN ST. AAGTEN.

*Mijn leven is geen leven meer,
Voor eeuwig heb ik u verloren,
Neen! daar, waar 't eeuwig licht zal gloren,
Maria, Maria, daar zien wij ons weêr.*
H. J. FOPPE.

*De droefheid doet den herder zwijgen,
En op den heuvel nederzigen.*
L. ROTGANS.

De stad Amersfoort was nog niet door het krijgsvolk van heer David of van zijn bondgenooten bezet; de Bisschop vleide zich echter, dat hij weldra ook binnen deze stad naar zijn goetvinden zou kunnen regeeren, zonder dat zijn bondgenooten er zich meester van maakten, en alles in den omtrek verbrandden en verwoestten. Een afdeeling krijgsvolk zou dus zeker de poorten voor zich hebben zien sluiten; maar van een enkelen ruiter was niets te vreezen, en Frank reed zonder oponthoud of tegenspraak door de poort. Zelfs de sterke wacht van burgers groette hem onderdanig: de jonge, prachtig gekleedde ruiter, met wapperende veeren, op het groote paard, waarover een half witte, half blauwe lakensche hoze lag, met de schitterende strijdbijl aan den knop van den zadel, boezemde hun ontzag in; zij lieten hem door, zoowel als den knaap, die zijn meester op een afstand volgde. Frank had zich geen tijd gegund, om van kleeren te verwisselen, want Maria moest getroost worden. Wat kon haar meer geruststellen dan zijn eigen woorden, dan de welkomstkus, welken hij haar geven zou; misschien streelde het hem, zich in dit kleed voor haar, die hij beminde, te vertoonen; de Bisschop had hem gezegd, dat eer en grootheid hem wachtten, en zij zou die met hem deelen; zij had niets verlangd dan de liefde van een eenvoudig ruiter, en zij zou hem weerzien als luitenant der Schaffelaars! In vollen ren ging het langs de Langstraat. Moor scheen zijn ongeduld te raden, en was trotsch, zijn meester weer te dragen, aan wien heer Gerrit van Nijveld hem geschonken had, als een gedachtenis aan den vriend, die niet meer leefde. Frank zag *de Vergulde Helm*, en naar hij meende Dirk, die vóór de deur stond, en aandachtig naar den ruiter zag, die met de snelheid van den wind naderde; maar deze herkende waarschijnlijk den jongeling niet meer, en trad snel in de gang, die naar de werkplaats leidde. Zonder dat Frank den teugel behoefde

aan te halen, stond Moor voor de deur stil; hij zette zich schrap met de voorpooten, boog de achterbeenen, en richtte zich toen weer moedig op, bijtende op het bit, waarlangs het witte schuim met vlokken neerviel. In een oogwenk was Frank uit den zadel gewipt, en Moor met den teugel aan een ijzer gebonden, waaraan hij reeds zoo menigmaal ongeduldig gewacht had, tot heer Jan van Schaffelaar terugkwam. Griet bevond zich in den winkel; zij deinsde terug, toen Frank haar naam noemde. De oude scheen verbaasd, hem te zien; de kleeren moesten haar vreemd voorkomen, maar nog meer, om hem vol leven te zien. „Zij denkt, dat het mijn geest is,” dacht hij, en snelde door de gang naar het huisvertrek. Hij opende voorzichtig de deur om Maria en haar ouders niet te verschrikken; hij zag door de kleine opening meester en vrouw Martha reeds, maar Maria werd hij nog niet gewaar. Toen kon hij zijn verlangen niet meer bedwingen; hij wierp de deur open en trad het vertrek binnen. De meester zat in den stoel bij het raam; zijn somber gelaat veranderde niet, toen Frank zich vertoonde, en diens verschijning, die prachtige kleeren schenen hem niet te verbazen, maar veeleer te verschrikken. Vrouw Martha zag even op, en liet toen het hoofd weer op haar handen vallen; zij scheen te weenen. Nog bleef het oog van den meester onverschillig op hem gericht. dat was den jongeling onbegrijpelijk; hij zag om zich heen, maar zijn beminde Maria was er niet. Toen riep hij met drift: „Meester, — moeder, herkent gij mij niet? Ik ben Frank, ik leef, het is mijn geest niet: zoo waar God leeft! Ik ben het in persoon, ik heb genade!”

„Wij weten het, Frank,” zei de meester aarzelend.

„Gij weet het, en gij zegt dit zóó.....? Waarom die tranen, moeder? — Maar weet Maria het ook? vroeg hij snel en met verbazing.

„Zij weet het, Frank,” zei de meester langzaam.

„Is zij ziek? — Neen! O heilige maagd, ik dank u! Maar waar is Maria? Is zij boven? In den hof? O, dat ik haar kus, met die lippen, welke ik dezen morgen reeds dacht, dat haar schoone mond nimmer meer zou aanraken,” riep Frank eerst angstig, daarna verheugd. Doch toen riep hij wanhopig: „Gij zwijgt meester! — O, moeder, moeder, waar is Maria?” en sloeg zijn arm om vrouw Martha heen; zijn hoofd raakte het hare en de tranen vielen op haar kleed.

„Wij hebben haar verloren...!” jammerde Martha zacht en snikte.

„Verloren...! Maria verloren...!” gilte Frank, terwijl hij zich oprichtte. „Maria, waar zijt gij...?” riep hij hartverscheurend, en strekte den arm uit. Hij wankelde en bedekte het gelaat met zijn handen; doch Wouter, die opgestaan was, ondersteunde hem, Frank liet zich neerzetten, en hij liet de armen hangen; maar daarna richtte hij plotseling het hoofd weer op; zijn oogen fonkelden somber, en hij riep woedend: „Bij al was heilig is, heeft satan de Roode Hand weer kracht gegeven? Heeft hij weer rouw gebracht over Maria? Spreek, mijn vader! — O moeder, antwoord mij; wie heeft haar in zijn macht? Ik ben niet meer nietig en ellendig, bij St. Maarten: ik zal dit staal hem het hart doorpriemen! Spreek, ik wil het weten! — Gij zwijgt, meester! — O moeder, ter liefde van Maria, antwoord mij, en ik voer uw kind weer in uw armen,” bad hij aangedaan. Die bede drong door tot het hart van de moeder; zij zag

op, en de tranen glinsterden in haar oogen; zij hief de rechterhand ten hemel, en zei langzaam en gelaten: „Frank, matig uw drift, die misdadig is; wij hebben haar verloren; maar Maria is gelukkig, ten minste wij vertrouwen, dat zij het wezen zal; geen menschelijke macht kan haar u weergeven, Frank, — zij is non geworden!”

„Ha, dat is een afgrijselijke leugen,” gilde Frank, en sloeg met de vuist op tafel, terwijl hij opsprong en zijn aanblik verschrikkelijk was.

„Mijn zoon!” riep Martha treurig. Toen bedaarde zijn woede: hij naderde haar, viel naast haar neer, liet zijn hoofd tegen haar knieën rusten en zei: „O, vergeef het mij, moeder, ik ben zinneloos; maar een non...! Maria een non! O dat kan immers niet; zij bemint mij, gij weet het. — Meester, gij hebt onze liefde goedgekeurd, o, herroep dat woord, gij wilt mijn trouw op de proef stellen...”

„Helaas, Frank,” zei deze treurig, „het is niet anders; spaar ons en vermeerder onze droefheid niet: de Hemel heeft het zoo gewild.”

„Neen, dat is niet mogelijk!” riep Frank. „Maar wat is hier dan gebeurd? O, waarom heeft men mij het hoofd niet afgeslagen? Wat heeft haar tot dien daad gebracht? Noem mij den man, die haar gedwongen heeft, en deze hand...”

„Frank!” riep Martha, en legde haar hand op zijn hoofd. „Sta op; luister naar den meester, en verzet u niet tegen hoogere beschikking.”

Wouter hielp den jongeling opstaan, die bijna wezenloos was, en hij noodzaakte hem om te gaan zitten. Somber vóór zich ziende, luisterde hij toe, toen de meester hem aldus neerslachtig aansprak: „Beste jongen, in de gevangenis heb ik u reeds gezegd, hoe wij allen schrokken, toen wij van den aanvoerder uw gevangenneming vernamen, en hoe bedroefd Maria was; het lieve kind deed niets dan weenen. Toen het akelige vonnis was uitgesproken, verzwegen wij het voor haar; maar onze treurigheid verried haar, welk lot u wachtte, en wij moesten haar de waarheid zeggen. O, haar smart was vreeselijk om aan te zien, en wij konden haar niet troosten. Vruchteloos verzocht ik, u te mogen zien; Maria zelf wilde u een laatst vaarwel zeggen...”

„Maria wilde mij bezoeken...?” riep Frank aangedaan, en de tranen stonden in zijn oogen; maar de meester vervolgde: „Ja, maar al mijn smeeken was vergeefs, niemand mocht u naderen; 't is waar, ik kon dezen morgen u voor het laatst zien, als gij ter dood gebracht zoudt worden; maar ik wilde het niet. O, deze weigering scheen haar droefheid, haar wanhoop nog te vermeerderen. Toen kwam Ralph gisteren hier; — 't was met het aanbreken van den dag; hij was nog nooit in dit vertrek geweest. Hij vroeg naar Maria, en zei haar eenige woorden tot troost; maar wat hielp het? Toen zei hij, dat hij naar Utrecht ging, dat hij een middel wist om u te redden. Maria bezwoer hem om niet te dralen, en zij viel hem om den hals. Daarop zei Ralph haar ernstig, dat zij u misschien verliezen zou, als gij in het leven bleef; want dat uw lot veranderen zou...”

„Zei hij dat?” riep Frank verbaasd. De smid boog het hoofd en zei: „Zijn stem had een voorspellenden toon: hij sprak de waarheid: gij leeft, en die kleeren... en Maria wordt uw vrouw niet!” Hier zweeg de meester, zuchtte

en vervolgde toen: „Maria bad hem, niets voor uw behoud te verzuimen; zij vreesde niets, het lieve kind; want zij bouwde vast op uw trouw. Nadat de schaapherder vertrokken was, spraken wij over u; Maria alleen scheen op zijn voorspraak te vertrouwen, toen er twee lieden uit Utrecht kwamen om Maria te spreken. De een was in een zwarten mantel gewikkeld, en bleef dáár bij de deur staan; de andere nam hier plaats aan de tafel: het was de hofmeester van van heer Loef...”

„Walter? — En wat wilde die?” vroeg Frank schielijk, terwijl zijn oogen fonkelden.

„Ik geloof, dat hij zoo heette,” zei de smid. „Hij kwam uit naam van den heer Van Oosterweerd; hij sprak lang en ingewikkeld; maar het kwam er op neer, dat Maria den sluier zou aannemen.”

„Ha, ik zal hem straffen” schreeuwde Frank; maar de smid legde de hand op zijn schouder, en zei: „Wees bedaard, ik heb nog niet gedaan. Gelukte het hem niet om u te redden, dan zou Maria tot niets verbonden zijn. Wij konden Maria niet raden, daar wij niet veel vertrouwden op de waarden van Ralph — Maria weigerde. „Ik kan niet leven zonder hem; hij bemint mij,” riep zij, de handen wringend. — Gij zucht; uw tranen vlieten, beste Frank! O, het is voor niets; Maria beminde u zoo oprecht! — Walter hield aan, en schetste haar uw droevig lot. Zij sidderde; maar zij wilde het geschrift niet onderteekenen, dat hij haar voorhield; daarop trad de man met den mantel naar de tafel, het laken verborg zijn gestalte en zijn gelaat; alleen zijn oogen waren zichtbaar, die wild glinsterden.

„Zult gij niet teekenen?” riep hij. „Hebt gij den dag vergeten, toen Ada van Rijn geteekend heeft, toen Frank verlost moest worden, toen hij *haar* mishandelde en u redde? Zij heeft die trouwbelofte verscheurd, en den ruiters niet herinnerd, wat hij eens geteekend had; want zij is er te hooghartig toe; maar denkt gij, dat Frank nog eens zal gered worden, om hem in uw armen te werpen, meisje? Hebt gij Jan van Schaffelaar, dien edelman, reeds vergeten...? Ha, de jonkvrouw zou niet aarzelen om haar hoofd te geven voor het zijne, en een gemeene deern durft het niet! Gij zijt zijn liefde niet waardig, gij bemint hem evenmin als uw dooden bruidegom; leef dan, lage ziel, maar zijn bloed kome over u!”

„En wie was hij?” riep Frank dreigend. „Ha, bij dit hoofd, dat heden had moeten vallen, zweer ik Maria te wreken, — Meester, kent gij hem niet, — zijn stem...?”

„Was die van een vrouw,” zei de meester, en Frank riep, terwijl hij voorover op de tafel viel: „Ada...! Gij... o waarom leef ik nog!”

„Ik stond op,” zei Wouter treurig, „ik gaf te kennen, dat ik niet bevreesd was voor haar toorn en dien van den hofmeester, en dat zij vertrekken moesten. De jonkvrouw wierp de pen weg, die zij Maria in de hand had willen dwingen, en riep schamper: „Ik ga, meester, en vóórdát de beul het zwaard getrokken heeft, zal Frank het weten dat hij uw kind verachten moet!” Toen vatte Maria bliksemsnel de pen op — en teekende...”

„Zij teekende...?” gilde Frank, en de meester vervolgde: „De jonkvrouw wierp

zich op het papier, en snelde heen; doch ik vervolgde haar en riep: „Geef dat blad terug!” Maar Maria viel mij wanhopig in de armen, en smeekte mij te blijven; wij dachten, dat zij sterven zou, en ik liet de jonkvrouw gaan. Wij verloren ons kind; maar het gold uw leven!”

„Maar heer Loef heeft de genade niet verworven, Meester! — Maria kan nog niet geordend zijn, moeder!” riep Frank blijmoedig; doch Marhta zei niets. Toen vervolgde hij en sprong op: „Moor wacht mij, ik ga naar Utrecht, vóór den avond ben ik terug; heer David zal haar ontslaan: de proeftijd is nog niet om; o, dezen avond hebt gij Maria weer.”

„Frank, een oogenblik!” zei de smid, en wees op den stoel. „Gisteren tegen den avond kwam meester Hermanus van Lockhorst hier; hij had dat noodlottige papier bij zich, en hij verzekerde ons, dat het alleen helpen kon, als Maria dadelijk in het St. Aagtenklooster ging...”

„En zij ging? — Maria ging, meester?” riep Frank onstuimig. „Maar zij kon immers niet gaan: want zij had mij lief, en zij behoorde mij; aan Frank had zij vrijwillig liefde gezworen. Maar dit is maagdenroof! — Ha, willen heer Loef en die meester Van Lockhorst in de plaats van Perrol treden, dan zal ik hen neerleggen bij de zwarte duivels in Eemnes, en in het bemuurde Weerd. — Meester, houd moed! Ween niet meer, goede moeder!” riep hij, en snelde toe en kuste haar. „Maria kan geen bruid des Hemels zijn; want zij bemint mij!” „Frank!” bad Martha, „bezondig u niet; wees even gelaten als mijn kind, en beschuldig haar niet; zij deed het uit liefde; o, wees niet ondankbaar!”

„Neen, moeder!” zei hij driftig; „maar ik ga mijn bruid terughalen; voor dit zwaard en den wil van mijn meester zullen de deuren van het klooster zich openen. Vaarwel!” riep hij vurig en kuste haar. Vruchteloos wilde de meester hem terughouden; maar hij snelde heen; zijn sporen klonken in de gang; zijn stem klonk luid in het voorhuis. Moor sloeg vol ongeduld op de steenen, en men hoorde het steigeren en wegrengen van paarden. Vrouw Martha bad voor hem en haar kind; een flauwe hoop schemerde weer voor het oog van de moeder; de vader schudde zwijgend het hoofd en zocht, in sombere gedachten verdiept, naar zijn muts, alsof hij zonder deze niet kon uitgaan: zoo hecht de mensch te midden van zijn droefheid nog aan zijn gewoonten.

* * *

Moor steigerde, toen Frank vóór het klooster stilhield, en het vuur sprong uit de keisteenen, waarmee de Singel voor het gebouw bestraat was; maar Frank breidelde de drift van zijn paard, welke moest onderdoen voor die, welke hem beheerschte; hij wierp zich uit den zadel en klopte luid met den ijzeren hamer, die op de kloosterdeur hing. Dof klonken de slagen door het stille verblijf, dat aan de heilige Agatha gewijd was, waar vele vrouwen en maagden de wereld en haar vermaken ontvlucht waren; gelukkig zoo de eenvoudige levenswijze en het gebed haar de wereld, welke zij verlaten hadden, konden doen vergeten. Frank stampte ongeduldig met den voet, doch de deur bleef gesloten; reeds vatte hij opnieuw den hamer aan, toen hij de zachten tred van de portierster

hoorde, en zijn ongeduld trachtte te bedwingen; nauwelijks werd het spreekdeurtje geopend, of hij riep luid: „Open de deur! Ik moet Maria, Wouter's dochter, spreken!” Het gerimpelde gelaat en de grauwe oogen van de oude kloosterzuster verrieden eerst verwondering, toen zij den vreemdeling zag, maar onrust, toen zij zijn driftig verlangen vernomen had. Zij trok haar gezicht terug, dat de ijzeren traliën bijna raakte, en zei koel: „Zij is een non, gij kunt haar niet zien.”

„Leugens! Helsche leugens!” riep Frank, en sloeg zijn hand aan de traliën; doch toen het luikje werd toegeslagen, vervolgde hij smeekend: „Om aller heiligen wil, maak open. O, laat mij Maria zien!”

Maar zijn woorden werden niet gehoord, of men wilde hem geen ander antwoord geven. Driftig vatte hij nu weer den hamer op, en klopte verwoed; maar hij liet den hamer zakken, en legde zijn oor tegen de deur om te luisteren; doch alles was stil. Bevend van angst en drift, gaf hij een slag tegen de deur met zijn vuist, en scheen haar met zijn blik te willen vernielen; het gezicht van de heilige, die boven de poort stond, scheen zijn woede niet te beteugelen. De stilte van het graf heerschte in het klooster, en hij riep van woede brullend: „Ha, die deur zal mij niet tegenhouden! — Maria, ik ben het! Het is Frank! Ik kom u redden!” hij sloeg de hand aan den zadelknop, en rukte de bijl er af.

Het was een vreemd en ijzingwekkend gezicht, die jonge man in dat prachtige gewaad, die de heiligschennende hand sloeg aan het heilige huis der vreedzame zusters van St. Aagten. Vele leden waren uit hun huizen gesneld, toen de ruiters met het zwarte paard pijlsnel voorbijjoeg; zij waren hem en den knaap gevolgd, die een oogenblik later dan zijn meester was aangekomen; eerst dat kloppen op de deur, en nu dat houwen, deed den voorbijganger stilstaan. De knaap was niet afgestegen; maar hij hield den teugel van Moor in de linkerhand, en de rechter rustte in zijn zijde. Henri was klein en mismaakt van gestalte; maar hij zat vast in den zadel. Rustig zag hij naar het volk, en hield zich gereed, zijn meester, zoo noodig, bij te springen. De mannen zagen met stomme verbazing naar de roekelooze daad van den jongeling, en zij ijsden; maar geen hunner had den moed hem te storen.

De slagen, welke nu door het klooster weergalmden, deden de deur op haar hengsels beven! De splinters sprongen er af! Telkens als de pluimen zich bevallig bogen, als dat schitterende stalen blad van de bijl neerdaalde, was het alsof de deur in tweeën zou vallen.

„Zult gij de bruiden des hemels laten vermoorden, kinderen! — Burgers, zal die ééne krijgsman van den Bisschop ongestraft het klooster schenden?” riep een monnik, die onder het volk stond. Aller oogen vestigden zich op hem; men herkende hem niet als tot een der kloosters in de stad of uit de nabuurschap te behooren, het scheen een vreemde geestelijke; toch hadden zijn woorden zooveel invloed, dat er een zacht gemompel ontstond, dat zich allengs begon te verheffen. De wijde kring, waarbinnen Frank, zijn knaap en de paarden stonden, werd nauwer, zoodat Henri de hand aan zijn zwaard bracht; ook Frank scheen de onrust der omstanders te bemerken; want hij liet de bijl zakken, en keerde den rug naar de deur; in de rechterhand hield hij het wapen; zijn linkervuist

was gesloten, en zijn rechtervoet stond vooruit. Hij richtte met een dreigend gelaat zijn hoofd op; een verachtelijke glimlach zweefde om zijn lippen; zijn fonkelend oog ging langs de menigte en deed haar verstommen. Aan alle zijden traden zij achteruit, toen zij bemerkten, dat hij zich verdedigen zou, dat het leven er mee gemoeid was. De monnik, die tot hem gesproken had, had zich achter het volk verscholen.

Toen hief Frank de bijl weer op; nog eens wierp hij een blik om zich heen, en het scherpe staal daalde weer op het hout neer. en drong er doorheen. Hij juichte; maar juist, toen hij het wapen weer met zijn beide handen ophief, ging de deur open. Hij dacht, dat het slot was losgesprongen; doch toen de deur geheel open was, liet hij de bijl vallen; het staal trilde, toen het de steenen raakte: — pater Van Broechuysen stond voor hem. Het oog van den eerwaardigen geestelijke verried geen toorn; smart en uitputting waren op zijn bleek gelaat te lezen, en hij zei ernstig: „Ongelukkige, wat voert u hierheen? Vreest gij den vloek des hemels niet voor uw heiligschennis?”

„Mijn vader!” riep Frank treurig, die voor hem neerviel, en smeevend de handen naar hem uitstak: „Waar is Maria?” De deur had hem niet teruggehouden; een drom van gewapenden zou hem niet hebben doen terugtreden en zijn Maria verlaten; maar de eerwaardige dienaar van het heilige altaar benam hem al zijn vertrouwen op eigen krachten.

„Mijn zoon,” zei de pater aangedaan en hief hem op: „zij is hier; maar gij kunt haar niet zien: ga heen in vrede, mijn zegen zal u vergezellen: zij zal voor u bidden, ongeiukkige jongeling!”

„O, ik moet haar zien!” riep Frank driftig. „Waardige vader, zij bemint mij, zij heeft mij haar liefde beloofd; gij moet haar niet terughouden, want zij behoort mij!”

„Neen,” hernam de pater, en schudde het hoofd; „uw driften misleiden u; zij kan u niet meer behooren; geen aardsche liefde mag meer in haar hart wonen, — zij is een non!”

„Vader, dat kan niet, o, ik laat mij niet misleiden,” riep Frank luid. „Ik wil haar zien, ik wil! — Ha, dreig mij niet met uw vloek, ik lach er mee, als ik haar verliezen moet!”

„Gij zijt wanhopig en stort uw ziel in het eeuwige verderf,” zei de pater ernstig. „Jongeling, nog nooit heeft mijn mond zich geopend om een mensch te vloeken; ik ben op den oever des levens; mijn eene voet staat reeds in het graf; ook voor u zal ik niets over hebben dan het gebed. De Hemel bewijze zijn ouden en onwaardigen dienaar de genade om u te troosten en u te kunnen zegenen. Volg mij!”

Frank wierp een blik op de houten traliën, die het spreekvertrek in tweeën scheidden en hij zuchtte. Maria was daar niet; met gebogen hoofd stond hij vóór den pater, die in een armstoel was neergevallen. De oude man, uitgeput van vermoeidheid, ondersteunde zijn hoofd met zijn hand; eindelijk zei hij langzaam: „Mijn zoon, zijn Eerwaarde had mij in mijn ziekte bezocht; hij had mij zijn zegen gegeven, voordat hij onze stad verliet; hij was voldaan over mij en wat ik gedaan had in die tijden van druk. Ik dacht nu de weinige oogen-

blikken van het leven, die mij nog overblijven, in rust te zien voorbijsnellen, totdat de Heer zijn onwaardigen knecht tot zich zou roepen; maar het moest zoo niet zijn; men zei mij, dat gij gereed stondt om dit huis te schenden, uw eeuwig geluk roekeloos te verwoesten, en ik richtte mijn stramme leden op. Misschien verhaast deze gang mijn einde; maar het zal mij gelukkig maken, als mij woorden u mogen helpen: een stervende spreekt tot u, mijn zoon! Geloof dus gerust, dat ik u de waarheid zeg; waarom zou ik het niet doen? Morgen, wellicht reeds dezen dag, zal mijn ziel voor haar Schepper verschijnen. — Uw wil geschiede, o Heer!”

„Vader,” zei Frank bedaard, „ik dank u; o, ik durf weer hopen; gij kent Maria, gij kent mij; haar ouders waren gelukkig, omdat zij mij liefhad; opeens dreigde die band, welke ons vereenigde, verbroken te worden; want mijn leven was in gevaar. Doch de goede God zag zeker met welgevallen op zijn kinderen neer. Hij redde mij; men schonk mij het leven; ik snel hierheen om Maria aan mijn hart te drukken, om met haar den Hemel te danken voor Zijn bijstand, en ik vind haar ouders in rouw gedompeld; mijn Maria is weg; men heeft haar ontvoerd. Men zegt mij, dat zij sinds gisteren non geworden is, alsof de proeftijd reeds om kon zijn; maar men zal zich bedriegen. Ik vorder haar terug!”

„Mijn zoon,” zei de pater met waardigheid, „de beproevingen, welke de Heer ons oplegt, moeten wij dragen met ootmoed en liefde; wij weten niet, waarom of waarvoor de rampen ons treffen; maar kunnen wij er ons over beklagen? Zijt gij zonder zonden, jongeling? Durft gij op denzelfden dag, dat God u het leven en tijd tot berouw schenkt, uw stem verheffen, omdat de sluier over haar, die gij bemint, geworpen is? O, gij behoort dankbaar te zijn, dat de Hemel haar heeft uitverkoren. Wie zijt gij, knaap? — Wie is de bruidegom, die haar heeft aangenomen? Ongelukkige, gij moest dankbaar zijn en gij mort.” „Vader!” riep Frank luid, „o, hoe kunt gij vorderen, dat ik zal danken, nu mij alles ontnomen is? Maar het is niet de keuze van mijn heiligen Verlosser, niet de roeping van Maria, die haar hierheen voerde; het is het werk van mijn vijanden, — zij kan geen non zijn.”

„Zij is het! Ik zweer het u! Haar lokken heeft zij op het altaar neergelegd, en het geestelijke kleed omhult haar, mijn zoon!” antwoordde de pater.

„O, zij hebben u die schoone lokken ontstolen, Maria,” zei Frank treurig. „Wat waren zij zacht en schoon! Zal ik ze nooit meer kussen? Ha, — maar ik zal er mij over wreken!” riep hij wild. „Zij zijn hier gekomen, pater, met dat geschrift, dat zij haar hebben laten onderteekenen. Is het niet zoo? Ziet gij het bedrog niet in? O, waarom heeft het geen man gedaan; al droeg hij een kroon, ik zou hem de vingers afsnijden, die de vervloekte pen hebben vastgehouden. Maar Ada...” zei hij aangedaan, „het was de jonkvrouw, pater. Zij is niet wijs; zij wist niet, dat zij mij vermoordde, en toen kwam meester Van Lockhorst, niet waar? Ha!” riep hij, „gij ziet, dat ik het weet; Wouter zei mij, dat deze het heeft bewerkt. Zeg, wat heeft heer Loef hem wel betaald?”

„Mijn zoon!” riep de pater, greep zijn hand en zag hem met droefheid aan; „de booze geest woont in uw hart; uw woorden verschrikken mij. Ja, meester Hermanus van Lockhorst kwam hier. Maria was gelaten in haar lot; zij heeft

u het leven gered. O, dat verheugde haar, en gij zijt mij niet dankbaar; maar die waardige man verdient uw beschimping niet; hij deed zijn plicht, maar niet voor heer Loef of diens goud."

"Het maagdenrooven is dus plicht, vader!" riep Frank schamper. „Bij mijn zwaard, het zal hem rouwen, vergeef mij, maar ik vorder Maria terug! Mijnheer de kanunnik heeft de macht niet haar mij te berooven. Kunt gij met mij gaan, ik zal u volgen: of ik hoor naar niets; ik zal haar opzoeken. O, indien men haar verbergt zal men sidderen; want ik ontzie niets meer!"

"Frank, mijn zoon!" riep de pater, die opstond en hem vasthield: „Ga niet, ik bezweer het u, gij zijt verloren; als gij haar aanraakt, zal zij met afschuw voor u vluchten."

"O, gij kent Maria niet!" riep Frank en schudde het hoofd; „gij kent de macht der liefde niet, vader! Maria zal niet voor mij vluchten." Toen vervolgde hij driftig: „Laat mij gaan, ik vrees niets. Ziet gij deze kleeren niet? Kent gij dit wapen? Alles wat ik vraag, schenkt mij de Bisschop, en zou hij mij haar dan weigeren? O, laat mij gaan; Maria zal nog heden met mij vóór hem verschijnen, — in naam van heer David, priester, wil ik gehoorzaamd worden!"

"Mijn zoon!" zei de pater, en viel weer in den stoel neer, „moet ik het u dan eindelijk zeggen? Blijf, ongelukkige! Het is heer David zelf, die haar van het proefjaar heeft ontslagen, die mij met eigen hand gelast heeft haar terstond aan te nemen."

Roerloos stond Frank voor hem; zijn tanden bleven op elkander gesloten; toen sidderde hij, en vroeg somber: „Spreekt gij de waarheid...?"

"Twijfelt gij aan mijn woorden?" vroeg de pater vriendelijk.

"Neen!" riep Frank woest. „Ha, was dat zoo, gij zoudt niet sterven aan die ziekte. — Mijn vader, ik stel vertrouwen in u," vervolgde hij, na zich bedacht te hebben. Zijn drift was plotseling bedaard; hij hief de handen smekend op, en zei aangedaan: „Antwoord mij: de Bisschop schonk mij genade; maar hij beloofde mij ook grootheid en geluk; het is dus een misverstand; toen hij de noodlottige bevelen gaf, was hij mij nog niet genegen, kende mijn liefde niet; antwoord mij; hij kan mij mijn Maria immers teruggeven? O, gij knikt met het hoofd!" riep hij blijmoedig, „nog één vraag, waardige vader; maak mij gelukkig, en antwoord mij, bid ik u; de Bisschop zal immers gehoor geven aan mijn smeeken?"

De pater zweeg lang, en zei toen treurig: „Mijn zoon, verheug u niet; ik zal de waarheid zeggen; de Bisschop kende uw liefde voor Maria, en had uw geluk reeds besloten, toen hij mij zijn bevelen gaf; hij zal die niet terugnemen."

"Niet?" gilte Frank stampvoetend, en de priester vervolgde bewogen: „Wij moeten zijn wil gehoorzamen, Frank; hij heeft u lief en schonk u het leven."

"En hij ontrooft mij Maria!" schreeuwde Frank. „Priester, waarom spaarde hij dit hoofd? Laat hij het afslaan! Ik vervloek zijn genade. Dan is Maria weer vrij, en zij kan mij beminnen; maar in dit klooster mag zij Frank niet liefhebben; ik verlies liever mijn leven dan haar liefde. — Ik leef nu; maar nu is Maria dood..." zei hij treurig.

"Hij is uw heer; van uw geboorte af zijt gij hem gehoorzaamheid

verschuldigd; gij zijt luitenant over zijn ruiters," zei de pater met waardigheid. „En weet ik zelf waar ik geboren werd?" riep Frank. „Neen vader, ik ben hem niets verschuldigd!"

„Ondankbare," zei de pater ernstig. „Gij zijt in dienst, zwijg! Gij verbeurt uw leven; zie dat wapen op uw borst..."

„Dat wapen!" riep Frank driftig, „ha, maakt dat mij tot een slaaf? Zie hoe ik er mee handelen zal!" Hij trok hierop zijn dolk, en sneed den wapenrok op de borst open; toen raapte hij zijn muts op, scheurde er de veeren af, vertrapte ze en riep: „Nu ben ik vrij, ik wil den priester niet meer dienen, die mij bedrogen heeft; ik veracht zijn dienst en zijn wapen!"

„Frank!" riep de pater, die waggelend opstond, en de man naderde, die, door wanhoop en woede overmeesterd, met woeste gebaren vóór hem stond.

„Vergeefs houdt gij mij terug!" riep Frank. „O, alles heeft hij mij ontnomen; hij heeft mij laag bedrogen; maar mijn vloek zal ook gehoord worden, die zal zijn geschoren kop verpletteren. Neen, priester, ik ontzie niets meer; voor eeuwig rust mijn..."

„Ongelukkige!" riep de pater, en sloot hem met de hand den mond, „Rampzalig, diep rampzalig kind, wat doet gij!" De stem van den eerbiedwaardigen geestelijke was zoo plechtig, zoo diep bedroefd; die woorden van den grijsaard drongen door tot de ziel van Frank: hij liet de armen zakken, en zuchtte, en toen de priester hem bij de hand gevat had, en zich neerzette, knielde hij bij hem neer; de tranen liepen hem langs de wangen; maar hij dreigde niet meer.

„Keer tot betere gedachten weer," zei de pater aangedaan, en legde de hand op zijn hoofd: „Geloof alles, wat ik u zeg. Ook degenen, die over ons gesteld zijn, handelen niet altijd goed, mijn zoon, maar het zijn menschen; — de macht echter, die zij hier uitoefenen, ontvangen zij van den Hemel; hun gebreken geven ons dus geen recht hun gehoorzaamheid te weigeren, en gij vooral zijt gehoorzaamheid verschuldigd aan heer David... Ziet gij niet in, dat alles zoo beschikt is, zoo heeft moeten zijn? Bestemden de ouders van Maria haar niet voor een klooster? Was het niet een verbond, dat zij aangingen tegen welks verbreking ik niet genoeg mijn stem verheven heb? En uw weldoener, Frank, waar is hij...? Heeft het hem mogen gelukken de maagd te huwen, die de sluier wachtte? Neen immers. Gij zelf, Frank, ziet gij niet in, dat die misdadige liefde, welke gij nu dacht zonder schuld te kunnen uiten, u verblind heeft? Deed zij niet het doodvonnis over u uitspreken? Alleen doordat Maria teruggekeerd is tot den bruidegom, die haar wachtte, zijt gij gered. Zij kan nu bidden voor zichzelf, voor Jan van Schaffelaar, die om u en zijn ruiters te redden, over zijn leven beschikte, — voor u Frank, en de hemel zal haar gebeden verhooren..."

„Mijn vader," zei Frank langzaam, toen de pater zweeg, „zou de heilige Vader haar niet van haar gelofte ontslaan kunnen?"

„Ja," antwoordde de pater en zuchtte. „Maar, mijn zoon, wat zult gij tot hem zeggen? — Zal hij het doen zonder den Bisschop te hooren? Zal Maria zelf in de wereld terugkeeren, na in de eenzaamheid haar schuld hebben ingezien? Mag zij het, Frank? Het lieve kind weet zelf,

dat zij niet bestemd is om in de wereld te leven; zij zag het in en was gelaten."

"Zij beminde mij dus niet meer, vader...?" vroeg Frank treurig.

"En zij nam den sluier aan, om u te redden, mijn zoon," antwoordde deze.

"Zij beminde u, maar nu mag zij alleen voor u bidden."

Frank zweeg eenige oogenblikken; de oude priester zag met droefheid, hoe de godsdienst en de rede in dat jeugdige hart tegen de drift en de liefde kampten. Eindelijk zei Frank somber: „Ik moet gelooven wat gij zegt; maar laat mij haar zien, — laat zij mijzelf zeggen, dat zij niet gedwongen is, dat zij dat alles voor mij gedaan heeft, dat zij gelukkig is... en ik zal gaan, mijn vader!"

"Nee, mijn zoon," zei de pater.

"Ook dat niet?" riep Frank en sprong op; zijn bedaardheid scheen hem te begeven, en hij werd weer onrustig.

"Jongeling, wilt gij haar hart verscheuren, en gij hebt haar lief? Wilt gij haar haar plichten zwaar doen vallen? En zij deed alles voor u. Ga, en ik zal u zegenen; ik zeg u immers, ik zweer het u, dat niemand haar heeft behoeven te dwingen. Ik vroeg het haar, en Maria heeft nooit gelogen," zei de pater ernstig.

"Dan zal ik haar opzoeken, en zij zal mij antwoorden," riep Frank; doch hij vervolgde bedaarder, want de pater hief zijn hand ten hemel, en zag hem, treurig het hoofd schuddend, aan: „Maria kan schrijven, vader! O, laat zij mij schriftelijk antwoorden, — en ik zal gaan!"

"De Hemel zij gedankt," zei de pater, die opstond. „Mijn zoon, wacht mij hier en bid; het zal u nieuwe krachten geven." Frank zag hem na, en sloeg de armen over elkander, terwijl de pater door een opening in de traliën verdween — hij, hij zou Maria zien...

Frank voelde dat hij haar verloren had; o, de gedachte was vreeselijk; maar alles was hem als een droom. Eerst wachtte hem het schavot; toen kreeg hij genade; eer en roem wachtten hem: zijn geluk scheen onberekenbaar, en — nu was hij veel rampzaliger dan gedurende dien nacht; alles was veel duisterder om hem dan in zijn kerker; want de liefde van Maria had hij verloren; zij leefde, zij was in zijn nabijheid, en hij zou haar niet weerzien.

Toen de pater eindelijk terugkeerde, stond Frank nog op dezelfde plaats; hij had zich nog niet verroerd, en hoorde den slependen tred van den zieken priester niet, die zich neerzette; doch nu zag hij het papier, dat hij verlangd had, en sidderde. Maria had dus vrijwillig den sluier aangenomen, en het geschrift was zijn doodvonnis.

"Gij kunt niet lezen, Frank," zei de pater langzaam, wiens aandoeningen hem veel kostte; maar hoewel de dood reeds zijn hand op hem gelegd had, voelde hij nog kracht om Frank te troosten, om hem te vermanen, den wil van den Bisschop te eerbiedigen.

"Leest gij dus, mijn vader," zei Frank, en sloeg zich voor het hoofd; maar toen de pater het papier in de bevende handen ophief en zijn naam uitsprak, riep de jongeling somber: „Zwijg, o, lees nog niet. — Priester, de Bisschop heeft mij bedrogen, en dat is genoeg," riep hij schamper, „het kost mij alles wat ik liefheb; hij maakt mij de aarde tot een woestenij. Lees, maar bedenk dat ik

genoeg bedrogen ben, dat elk woord met onuitwischbare teekenen in mijn ziel wordt gedrukt. Nog meer menschen dan gij zullen dat geschrift morgen lezen. morgen, ja dezen dag nog, en zoo men mij *hier* bedriegt, dan zult gij sterven! Ik verafschuw het bloed, en uw haren zijn grijs, maar wees gewaarschuwd!" Hij liet den dolk los, dien hij had vastgegrepen, en eindigde bedaard, maar treurig: „Lees nu, mijn vader..."

„Mijn zoon," zei de pater langzaam, „met medelijden hoor ik u aan; maar ik vergeef u die woorden; de Hemel zij u genadig en ook mij. Luister, kom tot inkeer; helaas, wanneer zult gij zoo braaf zijn als Maria? Zij schrijft u: „Frank!

Uwe droefheid treft mij tot in de ziel; ik ween, hoewel ik voor het altaar lig neergeknield. Mijn tranen maken mij misdadig; maar de Hemel zal het mij vergeven, dat ik om u ween... Ik heb die bijlslagen gehoord... Ongelukkige, wat hebt gij gedaan? Maar het was voor mij, en toch hadt gij mij niet gevonden. O, ik weet, dat het voor mij was; mijn hart zei mij dat alles... Gij ziet, dat ik nog niet waardig ben den sluier te dragen; maar ik zal bidden, ook voor u... De waardige priester is u tegemoet gegaan. O, hoe zult gij hem, hoe kan ik hem zijn goedheid vergelden. Hij sterft en offert zijn laatste krachten op om u te redden. Radeloos lag ik neergeknield en vreesde u te zien naderen; — ik mag u niet zien, Frank... Mijn hart is zwak; ik ben immers een bruid des Heeren. Maar de pater stelt mij gerust, en nu bevochtigen tranen van vreugde en dankbaarheid dit papier. — Mijn God, ik dank u! — Frank, gij heft niet meer den dreigenden arm op; gij buigt het hoofd; o, dat is braaf van u; nu ben ik verheugd; misschien te veel. — Heilige Moeder Maria, bid voor mij! Ik verheug mij, dat mijn vriend zich onderwerpt aan den wil des Hemels, dat de pater hem zijn zegen zal kunnen schenken. — Niemand heeft mij gedwongen, Frank, om de wereld te verlaten; de bevelen van den eerwaarden heer Bisschop waren stipt en streng; maar ik ben niet gedwongen; vrijwillig ben ik hierheen gegaan; want ik moest uw leven redden... Hebt gij het niet gewaagd ter liefde van mij? O, ik heb ingezien, dat het de wil des Hemels is: eerst is mijn vriend Jan van Schaffelaar gevallen; daarna wachtte u den dood. Helaas, waarom heb ik dien edelen man ook niet kunnen redden? Dan zou de bekentenis, welke ik u heb afgelegd, ik wil zeggen mijn liefde, voor u, mij nu niet bezwaren: ja, soms is het mij alsof wij niet wel deden, en toch — heilige Maagd, vergeef het mij, want als ik gezondigd heb, zoo voel ik mij er nog gelukkig door!"

„Zij bemint mij nog!" riep Frank en strekte zijn arm uit naar de traliën, alsof hij haar zag naderen; maar het vuur, dat in zijn oogen schitterde, verdween, toen de pater, die afgemat was door het lezen, ernstig zei: „Neen, mijn zoon, zij kan u niet meer beminnen. Maar vreest gij nog, dat ik niet lees wat hier staat, of dat ik haar pen bestuurd heb?" Frank zweeg; toen las de priester verder:

„De liefde, welke ons bezielde, is uitgedoofd: ik bemin u niet meer, Frank! Ik mag het niet; ik ben immers verbonden aan den hemelschen Bruidegom, die mij wachtte, die mij heeft opgeëischt! Zou Hij mij misschien zoolang aan de wereld hebben overgelaten om u te kunnen redden? O, de sluier is mij dier-

baar; want deze schonk u genade. Ik vraag u niet, Frank, mij te vergeten; ik weet, dat het onmogelijk is; ik beloof u niet, aan u te denken: ik mag het niet; maar ik beloof voor u te bidden: is bidden niet meer dan denken...?"

„Maria!” riep Frank, en de tranen sprongen hem uit de oogen. De pater vervolgde hierop met minder vaste stem.

„Wilt gij mij gelukkig maken, verlaat dan mijn ouders niet, die geen dochter meer hebben, en schenk hun een zoon...! Maar ik vergeet, dat gij die nietige ruiter niet meer zijt. Hier in het stille klooster veracht men de wereldsche grootheid; maar uw grootheid streelt mij... men beloofde mij slechts uw leven; de gelofte, die ik heb afgelegd, was zeker den Hemel welgevallig: Hij heeft u gezegend. Het zal u niet moeilijk vallen, een vrouw u waardig te vinden... Frank. Haar liefde en trouw zullen u troosten... de moeder uwer kinderen zal u doen vergeten, dat gij mij verloren hebt; ik zal voor haar bidden. Zij bemint u, die jonkvrouw... heb medelijden met haar; ik zelf heb haar lief, omdat zij u redden wilde; gij zult met haar gelukkig zijn, en zij zal u over mij spreken. Zij kan mij nu niet meer haten; want ik ben immers een non en heb uw leven gered. Uw vriend en weldoener, die in den hemel is, zal mij mijn zwakheid vergeven, evenals hij, heb ik u van den dood gered; zijn edelmoedige daad wees mij immers aan, wat ik doen moest; hij zal zich niet dreigend in het graf oprichten om den bruidskrans, welken ik nu draag, maar met welgevallen op mij neerzien. Vaarwel, Frank, doch niet voor eeuwig. O, luister naar de woorden van den eerwaardigen vader, pater van Broechuijsen, dan zie ik u zeker weer, vaarwel! Dagelijks zal ik voor u bidden; misschien zie ik u nog weer aan deze zijde, van het graf — als de jaren uw haren vergrijsd hebben, als uw plichten als vader en krijgsman, als de troost van het gebed u niets meer in het hart hebben overgelaten voor mij dan een broederlijke genegenheid; leid dan uw kinderen tot mij... dat zij den zegen ontvangen van

Zuster Maria.”

„Maria!” gilte Frank hartverscheurend, toen de pater zweeg. Met een doodsbлек gelaat wierp hij zich op het papier, dat de eerwaarde geestelijke in de linkerhand hield, terwijl hij van aandoening niet kon spreken en zijn rechterhand naar den hemel ophief. Den jongeling sprongen de tranen uit de oogen, terwijl hij het papier voor zich uitstrekke; daarna kuste hij de letters, welke de hand van zijn Maria er op geschreven had, op gevaar af ze uit te wisschen. Hij hoorde nu iemand, die hem naderde, en hij dacht misschien dat het Maria was; alles had hij willen geven om haar nog ééns te zien. Snel keerde hij zich om; maar hij zag vóór zich haar vader, en hij riep jammerend, terwijl hij zich aan de borst van den meester wierp: „Ik heb haar verloren...!” Had Wouter hem niet met beide armen omvat, hij zou neergevallen zijn; en de smid zette hem meer dood dan levend op een bank.

Het volk stond nog vóór het klooster te wachten, toen Frank het eenigen tijd later verliet. De meester ondersteunde hem, en de nieuwsgierigen zagen, hoe Frank op dezelfde plaats, waar hij zonder eerbied de hand aan het heilige gesticht geslagen had, neerknielde. Aller hoofden ontblootten zich, toen de

priester zijn hand zegenend op de zwarte haarlokken legde; de smid raapte de strijdbijl op, en overhandigde haar aan den knaap. Frank kustte de handen van den priester en stond op; hij scheen te luisteren en bleef eenige oogenblikken in gedachten staan. Het gezang van de zusters van St. Aagten klonk in de kerk, en misschien trachtte hij de stem van Maria, die hij verloren had, te herkennen; treurig schudde hij het hoofd, en zette de muts weer op, toen hij zich verwijderde.

„Bidt voor hem, kinderen,” zei de pater, die hem nazag, tot de menigte, die eerbiedig plaats maakte. Zij wisten nu wie de jongeling was, waarom hij de bijl had opgevat, waarom hij zoo bedroefd was. Het was tevergeefs, dat Moor den kop naar zijn meester omkeerde; Frank ging hem voorbij; hij werd het strijdpvaard van Van Schaffelaar, dat nu zijn eigen was, niet eens gewaar. De meester gaf hem den arm; hoe had hij anders ook kunnen gaan? Hij scheen alle veerkracht verloren te hebben; zijn linkerhand hing langs zijn wapenrok neer, die op de borst was opengereten, en de veeren bewogen zich niet meer op de muts. Somber zag hij vóór zich, en sloeg geen acht op het volk, dat met ontbloote hoofden hem doorliet. Nu en dan stond hij stil; dan zweeg het klinken van de sporen, en hij zuchtte. Het was alsof Frank naar de strafplaats ging; hij had immers Maria verloren, en elke schrede verwijderde hem hoe langer hoe verder van haar.

* * *

Den volgenden morgen zat Ralph op den Amersfoorter Berg onder den boom. Frank, dien wij eens op diezelfde plaats tegen den avond een laatsten blik hebben zien werpen op de plek, waar de bruid van Jan van Schaffelaar woonde, was niet bij hem; de schaapherder zat daar alleen met zijn hond. Wolf lag naast hem, en huilde, als hij zich verroerde; de schaapherder zag naar hem, en zei stroef: „Ha, gij wilde mij verlaten? Nu ziet gij wat er van gekomen is.” Maar zijn daden stemden niet overeen met den knorrigen toon van zijn stem; hij schikte zijn ruw verband recht, dat over de borst van den hond was gebonden, en vervolgde vriendelijk: „Maar misschien hebt gij uw jongen meester opgezocht; zeg mij, wie heeft u die diepe wonde toegebracht? Met wien hebt gij gevochten? Waarom was uw bek bebloed, Wolf?” Doch de hond antwoordde niet, likte de hand, die hem weldeed, en legde zich zoo gemakkelijk mogelijk neer.

Toen zag de schaapherder weer vóór zich uit; een oogenblik vestigde hij zijn oog op een processie van eenige geestelijken, die met brandende kaarsen een doode scheen te begeleiden; een groote schaar menschen volgde de baar. Langzaam verwijderde zich de optocht van de stad, naar de zijde van den heiligen Berg; het gezang klonk flauw over weiden en bouwlanden. Ralph nam de muts af, maar zette haar weldra weer op, en zag naar de stad.

In dien tijd was de groote weg naar Utrecht nog meer links af; de paden, die over den berg liepen, in de richting waar hij zich bevond, werden niet veel bezocht; daarom zag hij met aandacht naar iemand, die nu in stellen tred de hoogten scheen te naderen. Maar spoedig zag hij, den man voorbij, weer naar de

stad; die korte, breede gestalte had geen overeenkomst met de slanke leest van den jongen ruiter. Dichter en dichter naderde de reiziger, die de eenzaamheid van zijn tocht scheen te willen veraangenamen door te zingen; maar zijn lied klonk eentonig; en hij zong met een doffe stem:

Hij smeedt ijzers voor bouten, speren en pijlen
Bardaksen, strijdkolven en ook slechte bijlen;
Schild, targ en beukelaar, ook baselaar en zwaard,
Mes, dagge en opsteker, zeer deugdzzaam van aard,
Tik, rik, gaat de moker, tik... rik...

Hier zweeg hij; de droevige toon der laatste woorden verried genoeg, wat de reden van zijn zwijgen was. Eindelijk verliet hij het spoor, dat hij totnogtoe gevolgd had, en beklom de kleine hoogte, welke zich boven den berg verhief. De schaapherder had hem reeds herkend, doch scheen niet gesteld op zijn gezelschap; hij bleef tenminste naar de stad zien, en wierp rechtsaf een blik naar den optocht van de zingende schaar.

„Goedenmorgen, Ralph,” zei de meester uit *de Vergulde Helm*, die de naderende voetganger was; doch nu zweeg hij verlegen; want de herder verwaardigde zich niet zijn groet te beantwoorden, en zag niet naar zijn zijde. Toen vervolgde hij: „Ha, gij ziet naar de processie? Ik hoor hen, geloof ik, hier zingen; gij kent den man, welken zij daar wegdragen, oude?”

„Ik?” vroeg Ralph en zag verschrikt op; maar de glimlach van den smid stelde hem gerust, en deze zei: „Een van mijn gezellen heeft mij gezegd, dat men dezen morgen buiten de stad het lijk van een vreemden monnik had gevonden, die door een wolf verscheurd, of wien door een verscheurend dier den keel was afgebeten; maar ik dacht: de wolven zullen wel zoo vroeg niet over den berg komen, het is een leugen, en ik bekreunde er mij niet om; doch nu ik de poort uitging, zag ik de menschen staan, en was toch nieuwsgierig hem eens te zien. De monniken van den Heiligen Berg stonden juist gereed het lijk van den vromen man naar hun woning te brengen; maar wien herkende ik? Bij St. Eloy, het was Froccard, die Zwarte Ruiters met zijn galgentronie. Nu verwonderde het mij niet, dat men een dagge naast hem, en veel goud en kostbaarheden bij hem had gevonden, zooals men mij verhaalde, en dat de wolven om dezen tijd reeds de stad genaderd waren: de satan heeft hem geworgd, of een weerwolf op hem afgezonden, Ralph, ik ben er zeker van. Ik maakte den booswicht, die zoo'n dood gestorven was, bekend; hij verdiende toch niet, als een vroom Christen begraven te worden, en ik riep, dat men den schout terug moest roepen; maar de monniken van St. Paulus zeiden, dat zij hem kenden; hij was in hun huis gehuisvest geweest, en kwam uit verre landen om geld te halen voor zijn klooster. Ik begreep, dat zij het geld, dat men bij hem gevonden had, wilden benaderen, en vond het verstandig om te zwijgen; deed ik wel, Ralph?” „Ja,” antwoordde de schaapherder droogweg. „De missen, die men misschien op den Hohorst voor hem doen zal, zullen toch zijn ziel niet redden. Ja, ja, het is een wolf geweest, meester! Maar de heer heeft zelf het booswicht aangewezen!” Hij streek den hond, die naast hem lag, en met aandacht naar de woorden van den smid geluisterd had, over den kop en zei vriendelijk:

„Gij deedt wel, Wolf, dat bloeddorstige dier zal niemand meer bijten; gij hebt welgedaan. De smid bewaarde eenigen tijd het stilzwijgen; waarna de schaapherder zei: „Ik dank u voor het bericht; gij kunt wel verder gaan, meester.” „Nog niet,” zei Wouter, en vervolgde aarzelend: „Ik kwam... hierheen om u te spreken, Ralph. Ik breng... tijding van Frank.” „Van Frank!” riep de schaapherder snel, „en hij beloofde mij zelf te komen.” „Ik weet het, en hij heeft het niet vergeten; maar hij kon nu niet,” antwoordde de meester langzaam.

„Hij kan niet! Is hij dood, — ziek? Man, waar is Frank?” riep de schaapherder heftig en stond op. Toen zei Wouter treurig: „Neen, Ralph, niets van dat alles en toch... ga zitten, oude. Het staan verveelt mijzelf; luister: ik zal u vertellen, hoe alles zich heeft toegedragen.” Toen vertelde hij hem, hoe Frank gekomen was, naar het klooster was gegaan, en wat er vóór dien tijd gebeurd was. „Ha, die Bisschop!” riep de schaapherder driftig, het hoofd schuddend, toen hij alles vernomen had, en vroeg snel en ongerust: „En Frank, meester... Waar is hij nu? Waarom is hij niet gekomen? O, ik moet hem zien.”

Wouter legde de hand op den schouder van Ralph, die wilde opstaan; maar de smid zuchtte en zei aarzelend: „Grijsaard, het heeft mij mijn Maria gekost; maar ik ben tevreden... mijn vrouw zou haar in haar armen niet hebben willen terughouden, en uw Frank ter dood laten brengen, en toch, wie zal *de Vergulde Helm* na ons bewonen...? Ralph, Frank is vertrokken!”

„Frank!” riep de schaapherder verschrikt, en vroeg angstig, de handen op de borst van den meester leggend: „En waarheen, — wanneer keert hij terug?” en hij stond haastig op.

„Weet hij het zelf, de arme jongen?” antwoordde Wouter, aangedaan. „Hij is de wereld ingegaan, misschien om nooit terug te keeren.”

„Hij heeft Ralph verlaten!” gilte de schaapherder en viel op de hoogte neer. „O, Frank, zonder een woord tot afscheid zijt gij gegaan?... De ondankbaarheid heeft zich met die schoone kleeren en wapens in uw hart gevestigd? — Helaas, ik vreesde het, en voelde mij gelukkig, toen hij had moeten jammeren,” riep hij droevig, en bedekte zijn bleek en gerimpeld gelaat met zijn handen. Vergeefs richtte de hond zich pijnlijk op, toen hij zijn meester hoorde jammeren, en likte hem de handen: de oude man was ongevoelig voor alles, behalve voor zijn smart. „Ralph,” zei de meester, en wischte een traan uit zijn oog: „Gij moest hem beter kennen. — „Wouter,” zei hij tot mij, toen hij weer denken en spreken kon, „ik kan den Bisschop niet meer dienen; ik beloofde dien braven pater, hem niet te vloeken of rekenschap te vragen van zijn bedrog; maar niet om zijn weldaden aan te nemen, die ik verafschuw. Mijn vriend, die zonder hulp gevallen is, maar, bij St. Maarten niet ongewroken, heeft mij bij zijn leven bedacht; de stukken land, die hij mij schonk, kunnen mij voeden tot aan mijn dood; gaarne bleef ik bij u, doch ik kan niet. O, kon ik in dit land blijven, waar ik alles verloren heb, ik ging naar Ralph, die mij zoo lang verzorgd heeft; hij is mijn vader! Maar wat zou hij aan mij hebben? Op de heide zou ik niet kunnen leven, waar hij mij aan zijn zijde zou zien wegsterven; vergeefs zouden zijn vermaningen en troostredenen zijn; ik kan Maria niet vergeten. Misschien vind ik rust in

den oorlog; misschien kan ik nog leven, als het zwaard aan mijn zijde nooit in de scheede rust. Ha, als ik Maria eens winnen kon met de punt van mijn zwaard, dan zoudt gij mij weerzien. Zeg aan de jonkvrouw, dat ik haar alles vergeef; bid haar, dat zij ook mij vergeeft, en ik hoop dat zij gelukkig zal zijn. Morgen wacht Ralph mij op den berg; ga tot hem, en vertel hem, hoe ongelukkig ik ben; smeeek hem dat hij zijn Frank zegent, hoewel deze hem verlaat. Zeg hem, dat ik zelf gekomen zou zijn, om zijn zegen te ontvangen; maar dat ik geen kracht voel om aan zijn droefheid weerstand te bieden; dat ik niet zou kunnen gaan, als ik hem weerzag; en dat ik toch niet zou kunnen blijven — en leven...”

„Zei hij u dat?” vroeg de schaapherder treurig, en Wouter antwoordde: „Ja, grijsaard, maar die woorden zijn koud. O, hadt gij den armen jongen kunnen hooren; maar dan zoudt gij hem aangesproken hebben, en hij was gebleven. Het kostte hem zooveel om u te verlaten, Ralph! Om Gods wil, vergeef het hem; weiger hem zijn bede niet; de zegen van een grijsaard geeft geluk.”

„Denkt gij dan, man,” zei Ralph, het hoofd oplichtend, terwijl hij de muts afwierp en naar den hemel zag, „dat ik niet gehard ben tegen de beproevingen des Hemels, dat ik den armen Frank, die mij verlaten heeft, mijn zegen zal weigeren, die hem den Hemel zal openen? Neen, meester, evenals hij, zeg ik, dat het verdriet hem nooit weer te zien, mij kan doen sterven, maar niet doen ophouden hem te zegenen.”

De meester nam de muts af, en zag met eerbied naar den schaapherder, die zijn handen zegenend uitstrekke, en het oog ten hemel geslagen, met geestdrift uitriep: „Frank, wees gezegend, mijn kind!” Daarna vervolgde hij bedaard: „Heb ik niet gezien, hoe hij viel en ik nog overeind stond? Toen wilde hij sterven, en nu zoekt hij den dood. Zalig zijn zij, die in den Heere rusten; ik ben oud, Frank, ik zie u spoedig weer.” Een oogenblik zweeg hij, en vroeg toen: „En kunt gij niet vermoeden, waarheen hij ging? Zei hij u dit niet, meester?” en vorschend zag hij dezen aan.

„Neen, Ralph, zoo waar ik leef, neen!” gaf deze ten antwoord. „Gisteren vóór den nacht, bezorgde ik hem geld voor de kampen land, en schonk hem en zijn knaap elk een goede wapenrusting; want de kleeren van den Bisschop wilde hij niet behouden; hij vertrok daarop met zijn knaap, zonder te willen zeggen waarheen hij ging. Misschien richt hij zijn schreden naar Holland en steekt van daar naar Engeland over; doch dit is alleen maar veronderstelling; hij wilde niets van zijn plannen zeggen.”

„Het is wel,” zei Ralph; „want gij zegt de waarheid. O, als ik slechts wist waar hem te vinden, dan zou hij niet verder gaan en mij volgen; hij zou mij niet verlaten hebben, als hij hier gekomen was, — maar nu is hij verloren!” „Gij kent mij en *de Vergulde Helm*, oude,” zei de smid, en drukte den schaapherder de hand. „Bij nacht en dag staat mijn huis voor u open; mijn vrouw kent haar plicht; wij zullen u verzorgen en met u over hem spreken...”

„Ik dank u, meester. Groet Maria van mij,” antwoordde Ralph, het hoofd schuddend, en toen Wouter zag, dat hij in gedachten verdiept scheen, en niet meer naar hem omzag, vertrok hij, na nog een blik van medelijden op den grijsaard te hebben geworpen, wiens sombere smart hij niet langer kon aanzien.

Langen tijd zat de schaapherder bijna roerloos, en ondersteunde zijn hoofd met beide handen. Toen richtte hij zich op, tastte naar zijn muts, en nam den staf, die naast hem lag, in de hand. Nog hoorde hij het gezang van de monniken en de vrome Christenen, die hen volgden; maar met een schamperen lach wendde hij het hoofd om, en zei ernstig: „Was het niet genoeg, dat ik mijn dochter verloor, Bisschop! — Moet gij mij ook nog mijn kind, mijn Frank ontnemen? Wilt gij zelfs nog niet, dat ik u dank voor die weldaden? Helaas, gij hebt zeker gevreesd, dat gij zijn hart, het evenbeeld van dat van zijn moeder, niet zoudt kunnen verstikken met uw verradelijke geschenken, daarom ontnemt gij hem het kind dat hij liefheeft. Ha, gij hebt juist getroffen, Bisschop! Gij hebt zijn hart gebroken. Vrees niet, Frank, dat ik vóór hem verschijnen zal, en hem smeeken u te laten opzoeken: nooit zie ik u weer; maar gij, gij hebt mijn zegen, en gij behoeft den zijnen niet; uw moeder heeft u gezegend, mijn zoon, ga in vrede; ik wil u niet weerzien, om u opnieuw te verliezen, om u opnieuw te zien zuchten onder zijn geschenken en listige woorden. Ga, mijn Frank; de heide is groot genoeg voor Ralph; hij zal er in vrede sterven; wees gelukkig, kind, — maar zult gij het zijn, voordat gij de aarde verlaten hebt...?”

Hier zweeg de schaapherder; maar nu schitterden zijn grauwe oogen, en hij strekte met dreigenden blik den staf uit: „Ha, Bisschop!” riep hij luid, „zult gij sidderen, of zal het priesterlijke gewaad uw hart bewaren tegen alle wroeging? Welnu, David van Bourgondië, gij, die mijn geluk en dat van mijn kinderen verwoest hebt, gij zult mij niet hooren, maar.....”

Hier zweeg Ralph, en hij liet den staf zakken, om er op te leunen; hij zag naar den hemel, en liet toen het hoofd op de borst vallen, schudde het en zei zacht en treurig: „Neen, ik zal zwijgen, gij hebt voor hem gebeden, mijn dochter! Ik zal mijn vloek niet ten hemel opzenden; want hij zou hem eeuwig op de ziel liggen...” Hierop riep hij Wolf, die langzaam opstond: en Wouter, die, voordat hij de stad bereikte, nog eens naar de hoogte omzag, zag Ralph, den schaapherder, niet meer.

* * *

BESLUIT.

Wij weten niet, wat er in het hart van David van Bourgondië omging, toen hij tegen den avond van den dag, waarop Wouter den schaapherder den afscheidsgroet van Frank gebracht had, de tijding kreeg, dat pater Hendrik van Broekhuijsen, dien hij steeds bijzonder had hooggeacht, overleden was; dat het einde van dezen eerwaardigen dienaar des Heeren verhaast was door het vervullen van zijn plicht, door het te woord staan van den driftigen ruiter, en toen hij tevens bericht ontving, dat Frank uit Amersfoort verdwenen was. In het eerst vermoedde hij misschien niet, dat de jongeling niet zou terugkeeren. Later was alle nazoek vergeefs. Een door den Aartshertog geteekend bevel, aan zijn bevelhebbers en de schouten der steden in Holland gezonden, om Frank op te sporen, verspreidde geen licht over deze verdwijning. De meester uit *de Vergulde Helm* zwoer, dat hij niets van de zaak wist. Even vruchteloos was het, dat de Bisschop, zoover zijn gebied reikte, naar Ralph onderzoek liet doen. In alle richtingen vervoegden zich zijn zendelingen op de Veluwe met brieven van zijn hand voor de kloosters en geestelijken op de dorpen, en aan de schouten, met de brieven door Maximiliaan aan den Bisschop verstrekt; — de schaapherder was niet te vinden. Evenmin weten wij, of Ralph nog een laatste poging aanwendde, om Frank op te sporen, of dat hij hem als verloren beschouwde. De meester in Amersfoort, die niet naliet, zooveel mogelijk van wat er gebeurde te weten te komen, zei meermalen aan zijn vrouw, dat het hem niet zou verwonderen, als Ralph zich nog op den Gelderschen bodem bevond, en hij stelde vast, dat Frank, omdat men in Holland geen spoor van hem had kunnen ontdekken, met het leger naar Vlaanderen was getrokken, waarheen de Aartshertog zelf, op St. Victorsdag, op reis was gegaan; hij twijfelde niet of de ridder Petit Salazar, die de Zwarte Aleida onder zijn bescherming, en den page Riso in zijn dienst had genomen, zou zeker den jongen ruiter niet geweigerd hebben, om met hem het Sticht te verlaten en naar andere landen te trekken.

~ * ~

Het was bijna vier jaren geleden, dat Frank ter dood was veroordeeld, genade bekomen en Maria verloren had, en noch van hem, noch van Ralph had men iets in Amersfoort vernomen. Maria leefde nog; haar nederige onderwerping aan Gods wil, — want zij twijfelde niet of de Hemel verlangde, dat zij den sluier droeg, — het gebed, de gedachte, dat zij Frank gered had, de bezoeken van haar ouders en de vervulling van haar plichten, hadden haar droefheid

langzamerhand overwonnen. Zij was nog schoon, hoewel zij het eenvoudige gewaad der zusters van St. Aagten droeg; en hoewel haar vroolijkheid voor altijd verdwenen was, maakte de ernstige en denkende uitdrukking van haar gelaat, waarop de rozen niet meer bloeiden, haar aanblik nog belangwekkender. Soms pijnigde haar echter de onrust over het lot van den jongeling, dien zij bemind had; dan weende zij in stilte, en nam haar toevlucht tot het gebed. O, waarom had Frank haar verzoek, haar bede niet verhoord? Waarom wist zij niet, dat hij aan de zijde van een brave huisvrouw gelukkig was? Waarom was hij heengegaan? Doch kon zij hem beschuldigen, zich beklagen, dat hij de bede verworpen had? Neen immers. Soms was het alsof haar hart zich er over verheugde; het was een laatste gloor van de liefde, welke het gewaad der zusters en de stilte van het klooster nog niet hadden kunnen uitdooven. De boomen en heesters prijken weer met het jonge groen, en Maria zat met de overige zusters in de stille kloosterkamer. Zij waren allen bezig, en een nieuwelings las iets voor uit een boek, waarin de wonderwerken van een heilige stonden opgeteekend. Maria borduurde een altaarkleed; de gekleurde zijde, het goud- en zilverdraad, groeiden onder haar vingers tot schoone bloemen en bladeren. Plotseling zweeg zij, die voorlas, en al de zusters zagen op; want ook in de kloosters heerscht nog de nieuwsgierigheid. Het was de portierster, die binnentrad en berichtte, dat heer Henriquez de Ronda, of iemand van soortgelijken naam, verlangde zuster Maria te spreken. Allen zagen Maria vragend aan; maar deze schudde het hoofd en zei: „Waarde mater, ik ken dien heer niet.” De portierster, die met een vervaard gezicht was binnengekomen, kwam weer tot zichzelf, nu zij den naam had overgebracht, en wist nog te zeggen, dat het een kleine heer was, in een prachtig zwart fluweelen kleed, en dat zijn knecht hem met de paarden vóór het klooster wachtte. De mater zond haar terug om nadere inlichtingen te vragen, en toen zij terugkeerde, riep zij: „Mater, hij komt wel voor zuster Maria, Wouter's dochter; ik moet zeggen, dat de gewezen knaap van heer Jan van Schaffelaar er is.”

„Henri!” gilte Maria, en viel voorover op haar werk neer. De mater gaf een wenk aan de zusters om te vertrekken, die terstond gehoorzaamden, en de eerwaarde vrouw, die de zuster kende, richtte haar op, en zei vriendelijk: „Ween niet, kind! Gij hebt immers uw vertrouwen gevestigd op de leer der heilige moederkerk, misschien is het de laatste beproeving, die u wacht; het geloof zal u doen zegevieren.”

De knaap, voor wien het bewaard gebleven scheen te zijn, om zich nu en dan onder een anderen naam te laten aandienen, wachtte langen tijd, voordat men hem een antwoord bracht. Hij stond, zonder eenig ongeduld te verraden, bij een kleine tafel, waarop hij met den arm rusten kon; een lang zwaard stak achter uit den fluweelen overrok, en op zijn hoed stonden twee zwarte veeren. Zijn naam en zijn kleed waren veranderd, maar de persoon nog niet; tenzij men wilde aanstippen, dat hij een oog verloren had, en dit door de lengte van zijn knevels scheen te willen vergoeden; een kostbare gouden doos, fraai met leliën, tulpen en andere bloemen bewerkt, stond naast hem op de tafel. Eindelijk ging er een deur open aan de andere zijde der traliën; twee zusters

MARIA IN HET KLOOSTER

naderden de afscheiding, van wie de grootste de tenerste scheen te leiden, die geheel bedekt was door een langen sluier; want de jonge zusters verschenen nooit met onbedekt gelaat dan voor hun vader of broeders. De knaap nam zijn hoed af, en boog deftig; doch toen Maria, tot aan de tralien genaderd, zich, door aandoening overmand, op een bank neerzette, en haar hoofd tegen de traliën liet rusten, vergat hij zijn waardigheid en de aanspraak, welke hij van plan geweest was te doen. Hij liet zijn hoed vallen, snelde haar tegemoet, knielde neer, en kuste een tip van den sluier, die tusschen de traliën doorhing. Maria zweeg, en dacht dat de knaap zou spreken; maar zij hoorde hem weenen. O, dat zei haar genoeg, en zij vroeg langzaam en treurig: „Leeft hij niet meer, Henri?”

Zij verwachtte niet anders op haar vraag, dan een droevig antwoord, en toch moest de mater haar ondersteunen, toen de knaap met een doffe stem ten antwoord gaf: „Helaas, mijn jonkvrouw, mijn arme heer is dood; strijdende voor het heilige geloof, en met uw naam op de lippen is hij gesneuveld; zijn ziel is bij God!”

De zuster van St. Aagten gaf een gil van smart. De mater sloot de weenende non in haar armen, en vermaande haar niet te treuren; doch deze had slechts tranen om haar te antwoorden. „Sta op, knaap en vertel ons wat van uw heer,” zei de mater een oogenblik daarna; zij voelde, dat het Maria treffen, maar tevens dat het haar gelukkig maken zou; misschien was zij zelf verlangend iets van den jongeling te vernemen.

„Mijnheer St. Jago beware mij, heilige moeder, laat mij geknield blijven; is het niet mijn plicht voor u en mijn jonkvrouw de knie te buigen?” riep de knaap, waarna hij deftig vervolgde: „De krijgsman, die, gevolgd slechts van een edelen knaap, in het voorjaar van 1485 de poort van de stad Cordova binnenreed, werd niet aan het hof van den koning en de koningin van Castilië en Arragon verzocht, zooals het geval geweest zou zijn, als hij met goud en zilver, in plaats van met ijzer bedekt, en met een schaar van pages en knechten was gekomen; en toch kwam hij zijn arm en dien van zijn knaap aan koning Ferdinand aanbieden in den strijd tegen de ongeloovige Mooren. De schoone jonkvrouwen, die de koningin omringden, en om strijd de oplettendheid van de edellieden en ridders tot zich trachten te trekken., sloegen wel eens acht op den edelen zwier, waarmee hij zijn paard bestuurde, en op zijn bleek, doch welgevormd gelaat; maar zijn eenvoudig harnas streelde hun eigenliefde niet, nooit zag men den vreemden ruiter zich aanmelden, om een lans te breken in de tournooien van de ridders en edellieden: de Spaansche hoogmoed deed hem geen vrienden vinden dan onder de ridders van Alcantara, die evenals bij, het goud van hun ijzeren wapenrusting verbannen hadden. Doch mijn heer was niet gekomen, om de jonkvrouwen te bekoren, om de Spaansche grooten uit het zadel te werpen; men kon hem dus eerst leeren kennen, toen de strijd begon. De steden Coïn en Cartama werden het eerst belegerd. Ha, toen de bres van eerstgenoemde stad beklimbaar was, leerde men hem kennen: hij was het, die het eerst den voet in den muur zette, die het eerst tot aan de markt doordrong, die honderden malen in gevaar was om gedood te worden,

toen een onverwachte aanval van Hamet en zijn ruiters ons teruggedreef. Een Spaansche ridder, die aan zijn zijde gestreden had, hielp mij, hem buiten de bres brengen; want hij wilde niet verder teruggaan. Toen was hij niet onbekend meer: de koning prees hem om zijn moed, ieder, die ware dapperheid hoogschatte, bood hem zijn vriendschap aan, hoewel er geen wapen op zijn schild prijkte; het droeg slechts uw naam, jonkvrouw!..." De ongunstige afloop van dezen storm verhinderde den koning niet, de stad te bemachtigen; ook Cartama gaf zich over, en het leger rukte op de stad Malaga aan; een hevig gevecht, dat van den morgen tot den avond duurde, had plaats in de tuinen en olijfboschen, die de stad omringden. De geduchte Moorsche krijgsman, die de vijanden aanvoerde, vertoonde zich op alle punten, en vele Christenen vonden daar den dood. Mijn heer had den heelen dag het harnas niet verlaten; het scheen alsof de slagzwaarden der Mooren en al hun wapens hem niet konden treffen, of een onzichtbare macht zijn leven beschermde. Hij streed onder het oog van den koning, die hem op het oogenblik, dat hij aan het hoofd van een versche bende lansknachten gereed stond om opnieuw in de tuinen te dringen, tot ridder sloeg.

„Sedertdien droeg hij den naam van ridder der heilige Maagd, of ridder van Maria. De koning gaf de hoop op, om dit jaar Malaga ten val te brengen; de koningin Isabella kwam in het leger, waar mijn heer aan haar werd voorgesteld; zijn jeugd, zijn verachting van het leven en de droefgeestige uitdrukking van zijn gelaat troffen haar zeker; want zij vereerde hem met haar vertrouwen, en sprak lang met hem. Zij liet den kardinaal De Mendoza tot zich roepen, en toen mijn heer zijn afscheid nam, gaf zij hem haar hand te kussen; ook de kardinaal van Spanje was vriendelijk jegens hem. Voor het eerst scheen mijn heer weer vatbaar te zijn voor vreugde; voor het eerst sprak mij hij nu over het terugkeeren naar zijn vaderland. Hij was nu die arme, onbekende ruiters niet meer. Menige Spaansche jonkvrouw had nu een vriendelijken blik voor hem over, en het zou haar gestreeld hebben, den jongen, dapperen ridder, die zoo genadig door de koningin ontvangen was, te kluisteren; maar hoewel mijn heer beleefd en eerbiedig hun vragen beantwoordde, hun schitterende zwarte oogen hadden nog minder invloed op zijn hart dan de wapenen der vijanden van het geloof op zijn harnas. Weldra werd de trompet weer gestoken, en onverhoeds rukte het leger naar Ronda, dat op een steile rots, te midden van een woest gebergte, gelegen was. Nooit zal ik die stad, die belegering vergeten; helaas, daar moest ik den tweeden heer, dien ik diende, verliezen. Met het geschut, dat men vóór de stad bracht, gelukte het, om binnen vier dagen de muren van de voorstad op twee plaatsen te vernielen, en drie torens te doen instorten; maar de Mooren hadden besloten liever te sterven dan de voorstad te verlaten. De storm werd bevolen; behoef ik te zeggen, dat mijn heer niet achterbleef? Ik weet niet, hoelang de storm duurde; de trotsche en dappere Spaansche edelen en ridders konden mijn meester wel volgen, maar nooit voorbijgaan; zij streden met leeuwenmoed aan het hoofd van hun krijgslieden; doch geen knaap gaf hun andere wapens, als de hunne verbrijzeld werden. Die knapen waren welgemaakt en prachtig gekleed; maar zij durfden

hun meesters niet ter zijde te staan. Eindelijk wierpen de Mooren zich met een helsch geschreeuw op ons; zij riepen hun valschen profeet te hulp, en de satan gaf hun krachten; zij streden met een verwoedheid, welke men alleen van heidenen en ketters verwachten kon. Wij werden zoodanig in de droge gracht teruggeworpen, dat het gedrang mij van mijn heer verwijderde, en toen ik onder een Biscaier vandaan was gekomen, die op mij was gevallen en door den dood verhinderd werd op te staan, wat ik hem verzocht, zag ik de bres, waar Christenen en Mooren bij menigte verslagen lagen. Zij verroerden zich evenmin als de man, die mij bijna met zijn harnas verstikt had: maar één verdediger van het heilige kruis stond nog in de bres; hij alleen tartte de woede van al die vijanden; zijn zwaard spleet die schilden, verpletterde die hoofden, welke door tulbanden en ijzeren platen gedekt waren. Uw hart zegt u, mijn jonkvrouw, wie het was; o, het was de ridder van de heilige Maagd, het was mijn meester. Ik aarzelde geen oogenblik om mijn plicht te vervullen, en beklom den muur. „Voorwaarts, voor St. Jago!” riepen de Spanjaarden. Opnieuw zou de strijd beginnen, en mijn meester zou bijgestaan worden; maar helaas, op het oogenblik, dat ik mij aan zijn zijde vertoonde dat ik post vatte op de lijken van de vijanden, die hij om zich heen had geworpen, ontbrandde het vreeselijke donderkruit in de ijzeren buis, welke de verraderlijke ongeloovigen op hem hadden gericht: ik zag het helsche licht... Toen viel ik neer; het was alsof men over mij liep, of ik het geschreeuw van de Spanjaarden nog hoorde, en verloor mijn bewustzijn.

„Gij weent, mijn jonkvrouw,” vervolgde Henri, die een oogenblik gezwezen had. „O, nog moet ik tranen storten, als ik denk aan het oogenblik, toen ik weer bijkwam; ik richtte mij op, en hoorde diep in de voorstad de woeste kreten van de vijanden en het veldgeschreeuw van de Spanjaarden. Ik was met bloed bedekt, en had maar één oog over om mijn meester op te zoeken. O, ik wist, dat ik den witten vederbos had zien zinken, toen ik viel; dat ik den ridder van de Heilige Maagd had zien waggelen, als een toren, den men ondermijnd heeft. Twee voetstappen van mij af, vond ik hem, o, ik kende dat harnas van den goeden meester uit *de Vergulde Helm*; het was deugdzaam, maar niet bestand geweest tegen wat de verraderlijke vijanden in de duivelsche bus gestampt hadden; — mijn heer was dood!”

„Dood? — O, Frank!” gilte Maria, en viel in den arm van de mater. Toen eindelijk de toespraak van de vrome en deelnemende vrouw haar kracht had doen verkrijgen om opnieuw te vragen, zei de knaap aangedaan: „Waarde jonkvrouw, hij had gebiecht, voordat hij naar den storm ging; hij is gevallen voor het heilige geloof, in den strijd tegen de ongeloovigen, en hij is nu in den hemel; want dezen keer zocht hij den dood niet; ik zweer het op mijn eeuwig welzijn! Sedert hij bij de koningin Isabella en den kardinaal ontvangen was, streed hij niet meer om te sterven. Neen, een edeler doel gaf hem leeuwenmoed; de schoonste prijs van de geheele wereld moest het loon zijn van zijn dapperheid.” Maria snikte luid. Toen vervolgde Henri ernstig: „Eerwaarde moeder, die gouden doos, welke gij daar ziet staan, bevatte eens de geschreven wet van den valschen profeet; mijn meester maakte haar buit, en wierp er het onleesbare

geschrift uit. Nu bevat zij een ijzeren doos, waarin het moedige hart van mijn meester is besloten; gij zult de laatste bede, het geschenk van hem, die voor het geloof gesneuveld is, niet verwerpen. De kostbare doos is bestemd voor uw gesticht, en de ijzeren zult gij geen plaats weigeren in de heilige aarde; helaas, waar anders dan hier behoort zijn hart een rustplaats te vinden?"

De regels van het klooster verhinderden de vrome vrouw niet, den knaap dit verzoek toe te staan; hij bracht zelf het hart van zijn meester in de kerk, zette het voor het heilige altaar neer, en vertrok, nadat hij het laatste bevel van zijn heer ten uitvoer, en het laatste vaarwel van dezen aan Maria had overgebracht. „Indien ik sneuvel, zeg dan aan zuster Maria, hoe ik gevallen ben, en smeeke haar voor mij te bidden; de Hemel zal het gebed van Maria niet onverhoord laten, en eens zal zij mij met mijn weldoener weerzien,” had Frank gezegd, toen de trompetten den stormmarsch bliezen.

O, die woorden kon zij nooit vergeten. Sedert de knaap den droevigen plicht ten uitvoer had gebracht, beheerschte haar een treurigheid, welke noch het gebed, noch de vermaning en de deelneming van de mater in haar smart konden overwinnen; alleen het besef van haar plichten, de bezoeken van haar ouders, vooral de treurigheid van haar teedere moeders verhinderden haar te bezwijken, en toch vertrouwde zij, dat zijn ziel bij God was. Misschien ook was in het hart van Maria een flauwe schemering van hoop door de liefde levend gehouden, welke nu voor altijd was vernietigd door den dood van den zoo teer beminden jongeling. Helaas, nu eerst had zuster Maria haar Frank verloren; ditmaal had het lieve kind zich niet meer kunnen opofferen om hem te redden, en er bleef haar niets over, dan haar hemelschen Bruidegom dagelijksch te bidden voor de zielen van de twee mannen, die gedacht hadden haar naar het altaar te leiden. Wat Ada, de ongelukkige jonkvrouw betreft, de vlagen van waanzin, die haar nu en dan zoo rampzalig maakten, verlieten haar bijna niet meer, sedert Frank vertrokken was; nooit hadden zij, die haar liefhadden en met medelijden gadesloegen, het geluk om haar verstand zich geheel te zien verheffen boven de nevelen, die haar gedachten omgaven; toch kende zij iedereen. Ook bij haar was de knaap geweest; ook voor haar bracht hij woorden van vrede en vriendschap mede; maar zij kon zich niet verbeelden, dat Frank gevallen was; zij geloofde, dat hij zijn knaap vooruit had gezonden, om haar van zijn aanstaande terugkomst bericht te geven, haar te zeggen, dat hij haar alleen beminde; de ongelukkige! Zij verwachtte haar bruidegom, en hij was reeds dood. De knaap moest bij haar zijn intrek nemen; hij moest door al haar dienaren gehoorzaamd worden; het was de knaap van hun aanstaanden heer. Dagelijksch liet zij hem komen; dan moest hij haar vertellen van de wapenfeiten, die haar Frank in Spanje verricht had — de arme jonkvrouw! Zij was gelukkig, als zij zijn dapperheid vernam, als de knaap haar de onderscheiding verhaalde, waarmee de koning en de koningin haar ridder, haar Frank, ontvangen hadden. Slechts toen na jaren dat schoone lichaam door de koude hand des doods werd aangegrepen, toen keerde, helaas, echter slechts voor korten tijd haar verstand weer; nog eens liet zij den knaap roepen; nog eens vertelde hij haar alles. O, zij begreep hem nu; zij verwachtte nu den bruidegom niet meer; doch zij vergaf

hem zijn koelheid. De dood was haar welkom, en zacht sliep zij in; zij durfde hopen hem weer te zien, dien zij beminde en nog liefhad. Een geruste en hemelsch schoone trek zweefde over het marmerwitte gelaat van Ada van Rijn, toen de hand bestierf, waarop Reinoud zijn lippen drukte, en haar oogen, die hem om vergiffenis schenen te smeeken voor het verwerpen van zijn liefde, zich voor eeuwig sloten.

* * *

De knaap van heer Jan van Schaffelaar, daarna van zijn vriend, en die zich na zijn terugkomst Henriquez de Ronda liet noemen, gebood oppermachtig in het huis van de jonkvrouw, die sedert Frank het land verlaten had. een eigen huis bewoonde. De verhalen van den knaap Henriquez van de oorlogen en gevechten, welke hij in dienst van zijn twee heeren had bijgewoond, en waarin hij meest als hoofdpersoon voorkwam, wekten steeds de verbazing op van degenen, die hij met zijne toespraak vereerde. Eens echter verstoutte zich een zijner toehoorders, om zijn verwondering te kennen te geven, dat iemand van de gestalte van den knaap die gevechten had kunnen doorstaan, waarbij de daden van de vier Heemskinderen en andere ridders niet te vergelijken waren; maar de knaap aarzelde niet om te antwoorden, dat hij in dien tijd zoo groot was als de grootste man van wapenen, doch dat zijn gestalte tezamen was gevallen; een ongeluk, dat den schoonsten knaap van het leger veel van zijre grootte had benomen, zonder hem echter ernstig te misvormen en waarover de koningin Isabella hem zelfs genadig verzocht had niet te treuren, terwijl de koning, haar gemaal, hem om dit geval te vereeuwigen, den naam van Ronda had geschonken. Het gebeurde wel eens, dat sommige lieden zich meenden te herinneren, dat de knaap van den heer Jan van Schaffelaar altijd klein geweest was; haar hij hield staande, dat zij zich vergisten, en de trouwe knaap, die tot aan zijn dood een goed leven leidde door de goedheid van zijn meesteres, had nooit het verdriet, dat iemand in het huis van de jonkvrouw te weten kwam, dat Henriquez de Ronda en Heintje van den voerman in den Achterkamp één persoon waren.

* * *

Heer van Loef van Oosterweerd troostte zich over het vertrek van Frank; wij moeten echter zeggen, dat hij zich verheugde, dat de jongeling genade had verkregen. Zijn zoon Reinoud, die eindelijk, hoewel de ruiter zich verwijderd had, de hoop had moeten opgeven om de liefde van Ada te winnen, zag om naar een gezellin. Hij zocht niet naar geld of schoonheid, maar naar huiselijke deugden; en toch vond hij het hart van een schoone en rijke jonkvrouw, die hem zoo gelukkig maakte, als hij het verdiende. Zijn vader was zeer gestreeld door dit huwelijk, en het ging zijn wenschen te boven; zijn schoondochter was van ouden adel, en hij had het geluk om vóór zijn dood een kleinen stamhouder in zijn armen te drukken, en door den dood van zijn nicht haar goederen

in zijn huis te zien overgaan. Walter stierf op den dag na dien, waarop heer Loef het tijdelijke met het eeuwige verwisseld had; nog jaren daarna werd zijn dood aangehaald, om te bewijzen, hoe verknocht hij aan zijn meester geweest was, hoeveel rouw de trouwe hofmeester moest hebben gevoeld, maar men wist niet, dat hij alleen gestorven was van hartzeer, omdat al die bedienden, die jarenlang onder zijn ijzeren heerschappij gezucht hadden, hem dienzelfden morgen alle gehoorzaamheid hadden geweigerd, en hij wèl wist, dat heer Reinoud van Oosterweerd hem in zijn dwingelandij niet zou handhaven. Bisschop David van Bourgondië overleed in hoogen ouderdom op zijn slot te Wijk bij Duurstede. Gedurende zijn bestuur, en zelfs onder zijn opvolgers bestond er nog altijd een bende ruiters, die den naam van de Schaffelaars droeg; maar sedert het wereldrijke gebied van het Sticht in 1528 aan keizer Karel den Vijfde werd afgestaan, schijnt die naam verloren te zijn gegaan.

* * *

Wat *de Vergulde Helm* aangaat, wij hebben niet kunnen opsporen, wanneer dit huis zijn uithangbord verloren heeft; de dood van den kundigen wapensmid en het langzamerhand buiten gebruik raken van de zware wapenrustingen, zal wellicht er veel toe hebben bijgedragen, om deze eertijds zoo bloeienden winkel te doen verkoopen. Ook in *de Vergulde Helm* was de knaap geweest; vergeefs had Wouter echter getracht te vernemen, of hij ook een laatsten groet van Ralph had overgebracht, en of hij den schaapherder had gevonden. De knaap kon niet ontkennen, dat hij eenige dagen op reis was geweest, maar hij gaf voor, alleen naar Barneveld te zijn gegaan. Hij had den meester als een aandenken van Frank een heele Moorsche wapenrusting meegebracht, welke eerst Dirk, en toen de gezellen van de jongens, één voor één, als een vreemdigheid kwamen bezien. De oude Griet beschouwde met afgrijzen die wapens der ongelooovigen, en de burens, die gedurende een geheel schoft de hamers niet in de werkplaats gehoord hadden, dachten dat er een ongeluk gebeurd was. De gezellen lachten om de dunte van de platen, de slapheid van het slagzwaard en om de onvolkomenheid van het harnas, dat het grootste gedeelte van het lichaam onbedekt liet. Doch terwijl de knaap zich gereed maakte, om hun woorden te bestrijden, velde de meester het vonnis, door te verklaren, dat hij nooit het staal zoo deugdzaam en fraai bewerkt had gezien; hij kon niet begrijpen, hoe de ongelooovigen iets hadden kunnen maken, waartoe hij, die een vroom Christenmensch was, geen kans zag. De dood van Frank smartte hem en Martha zeer; nog altijd hadden zij gehoopt hem te zien terugkeeren, om bij hen te blijven. Het huis scheen uitgestorven, sedert Maria weg was: bijna dagelijks bezocht Martha haar dochter. Ook Wouter vergezelde haar dikwijls; maar hoewel hun vreugde verwoest was, maakte de nabijheid van hun kind hen toch gelukkig; en de Hemel bewees hun de gunst Maria niet te overleven. Verder weten wij niets van *de Vergulde Helm*, dan dat de kleine Snip, omstreeks een jaar na de terugkomst van Henri een makker kreeg, waarmee hij zich zeer goed verdroeg, doch dien hij spoedig door den dood verloor.

* * *

Vidal, de knaap van Perrol, had kort na dood van zijn meester de Zwarte Bende verlaten en zich naar Utrecht begeven en wij weten, dat hij Annetje, het kamermeisje van Ada van Rijn liefhad; hij was een geheel ander mensch geworden, sedert de man dood was, wien hij van zijn vroege jeugd aan had leeren gehoorzamen. Korten tijd na het innemen van Utrecht door den Aarts-hertog, trouwden de jongelieden, en vestigden zich op het land. Vidal had er een tegenzin in om opnieuw het harnas aan te gespen, of een anderen meester te zoeken. Indien wij goed onderricht zijn, kwam er dikwijls in *de Vergulde Helm* iemand, die op het Hoogland woonde, en bevriend was met meester Wouter, en dien men in Amersfoort gewoonlijk den Zwarten Ruiter noemde. Wij veronderstellen, dat het Vidal geweest is, en herinneren ons een boerenhofstede in die omstreken te hebben hooren noemen met den naam van de Zwarte Ruiter; wellicht heeft de knaap van Perrol met de Roode Hand daar gewoond.

* * *

Vergeefs zou men thans in de kerk, welke eenmaal aan den heiligen Odulfus gewijd was naar het graf van Jan van Schaffelaar zoeken; het koper, dat de goede meester zoo kwistig in de blauwe zerk had ingelegd, heeft misschien bijgedragen, om de verwoesting te verhaasten, waarschijnlijk is het gebeente van den dapperen aanvoerder verstoord en heeft plaats gemaakt voor het overschot van een minder edel mensch.

De lezer, die het geduld heeft, om tot hiertoe dit verhaal te lezen, geloove niet, dat Jan van Schaffelaar geen voornaam krijgsman, of meester Wouter geen kundig wapensmid was, omdat het harnas, dat de laatste vervaardigde, en de eerste eenmaal droeg, niet bewaard is gebleven, want onze voorouders waren even zorgeloos als wij met de wapenrustingen van hun helden, om niet meer te zeggen, en wij hebben geen museum van wapenen. Wat nog bestaat van hun wapendos, waarin zoovelen voor hun vaderland stierven, wat niet bij het pond verkocht is of door onachtzaamheid verloren is gegaan, verroest hier of daar op de zolders van een stadsgebouw. Het is waar, een paar harnassen zijn aan deze algemeene verdelging ontkomen; maar zij kunnen het verlangen van den hoogachter van alles, wat het voorgeslacht betreft, niet voldoen; doch er zijn er weinig meer dan twee: het is alsof zij gedoemd zijn, om in het voorvertrek hun opwachting te maken bij de uitheemsche zeldzaamheden. Men heeft ze een plaats gegund; zij kostten ook niet veel, zij waren voor het nemen; kon men minder doen, terwijl men duizenden gaf voor het kostbare poppengoed? Het is waar, de tronie van een mandarijn of van een anderen afgod is lachwekkender dan die oude wapenen; het verguldsel, de zijde en het keurige vernis zijn bevalliger om te zien dan die half verroeste en stroeven wapenrustingen; toch zie ik ze liever.

Gelukkig dat Jan van Schaffelaar niet op den catalogus van een museum behoeft te staan om gekend te worden, dat het bekend zijn van zijn naam niet verbonden is aan het lezen van deze bladeren, welke als een vuur van spaanderen,

dat voor een oogenblik helder brandt, spoedig weer in het niet zullen verzinken, maar dat zijn gedachtenis en zijn naam op hechter grondvesten rusten, en dat hij steeds leven zal in het hart van ieder, die zijn edele daad op prijs weet te stellen.

Evenmin zou men thans het graf van Frank kunnen terugvinden. Indien wij wenschten, dat het klooster van St. Aagten nog onaangeroerd bestond, zou het alleen zijn om in de kerk twee of drie zerken te bezien, op elk waarvan vijf letters waren uitgehouwen, en die omstreeks het midden der zestiende eeuw nog naast elkander, ter rechterzijde van het altaar, onder het eerste glasraam lagen: daar rusten zuster Maria en het hart van den ruiter Frank.

* * *

De gebeurtenissen, welke eindelijk teweeg hadden gebracht, dat Maria, Wouters dochter, in het klooster was gegaan, hadden de nieuwsgierigheid in Amersfoort opgewekt; ook de schaapherder, die met den helm geboren was, werd daarbij natuurlijk genoemd. De terugkomst van den knaap bleef eveneens niet verborgen, en sedert dien tijd verhaalde men elkander, dat men den schaapherder tegen den avond wel eens in de buurt van het klooster had gezien. Weinigen sloegen echter geloof aan de zaak. Het is echter zeker, dat op den dag vóór St. Benedictus-dag, in het jaar onzes Heeren 1488, door een zuster van het St. Aagten-klooster, die gewoon was dagelijks in den vroegen morgen op een graf ter rechterzijde van het altaar, te gaan bidden, een grijsaard werd gevonden, die waarschijnlijk den vorigen avond vóór het sluiten van de kerk binnen was gegaan. Hij was dood en reeds koud, en op de grafzerken neergevallen; een hond wachtte zijn meester vóór de kerkdeur, en had door zijn gehuil gedurende den nacht, de heele buurt verschrikt. De grijsaard werd op kosten van den vader der St. Aagtenzusters, op de plaats begraven, waar hij gestorven was. Wij durven beweren, dat de grijsaard niemand anders geweest kan zijn, — dan Ralph, de schaapherder.

* * *

COLOPHON

Deze uitgave van J. F. Oltmans' „De Schaapherder”
werd voor de Glorie Reeks verzorgd door H. C.
Kool, die spelling en stijl aanpaste, waar
mogelijk, bij de thans geldende, en die
den tekst op enkele plaatsen besnoei-
de, hoofdzakelijk overeenkomstig
de critische richtlijnen,
destijds reeds door
Prof. Jonckbloet
aangegeven.

